ကျေးဇူးရှင်

ရွှေကျင်နိကာယ ဓမ္မသေနာပတိ

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော

ဥဒါဟရုဏ်, ပုံစံနက်, စာစပ်, ဝိဘတ်သွယ်မှုကျယ်,

ဂဏ္ဌိပဒ္ဒ–ဝိနိစ္ဆယနှင့် တကွသော

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဂဏဝါစကအဖွဲ့၏ ခွင့်ပြုချက်အရ

သတ္တမအကြိမ်

၁၃၇၀ ၂၅၅၂ 2009

ကျမ်းစာအုပ်ဓမ္မဒါနအလှူရှင်

ဤဝိသုဒ္ဓါရုံကစွည်းသုတ်နက်ကျမ်းကို အဆက်မပြတ်
လည်ပတ်ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်သန်၍ ငွေပဒေသာပင်စိုက်ထူကာ
ပညာသံဝတ္တနိကကုသိုလ်ပြုကြသော ဓမ္မဒါန ဒါယကာများ

ဣစ္ဆာသယ မြန်မာမှုလုပ်ငန်း

ဦးအောင်ဇော်+ဒေါ်ထက်ထက်

သမီး - မအဥ္ဇလီမိုး
မဆုသျှားစန္ဒီဇော်

အမှတ်-၆၂၄၊ ၈၂-လမ်း၊
၄၄ × ၄၅-ကြား၊ မန္တလေးမြို့။

မိသားစုကောင်းမှု

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး

ကျေးဇူးရှင်
ရွှေကျင်နိကာယ မဟာနာယကဆရာတော်
မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး
ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော
ဥဒါဟရုဏ်, ပုံစံနက်, စာစပ်, ဝိဘတ်သွယ်မှုကျယ်,
ဂဏ္ဌိပဒ–ဝိနိစ္ဆယနှင့် တကွသော

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစွည်းသုတ်နက်

ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဂဏဝါစကအဖွဲ့၏ ခွင့်ပြုချက်အရ

သတ္တမအကြိမ်

၁၃၇၀ ၂၀၀၉ 2009

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန
အမှတ် ၂၇၁၈၉
ရက်စွဲ ၄.၁၁.၁၁
သုတေသနစာကြည့်တိုက်

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

သတ္တမအကြိမ်
အုပ်ရေ (၁၀၀၀)
၁၃၇၀-ခုနှစ်၊ (၂၀၀၉- ခုနှစ်)

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဝင်းနိုင်
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၃၈၄၃ / ၀၂၄၀၅) က
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပါသည်။

ပုံနှိပ်ပြီးသော ကျမ်းစာများ

၁။ သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာ မြန်မာပြန်
၂။ ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်ဋီကာ
၃။ ဝိသုဒ္ဓါရုံပုဒ်စစ်ဂဏ္ဌိကျမ်း
၄။ နှုတ်ငုံဆောင် ဝိသုဒ္ဓါရုံ ပရမတ္ထသရူပဆိုရိုး
၅။ သိရိမဟာမာယာဒေဝီဝတ္ထုနိဿယ
၆။ ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟပါဠိ + နိဿယ
၇။ ဝိစိတြဝန္ဒနာ ၈။ မနောဒိဋ္ဌဝန္ဒနာ
၉။ လင်္ကာဒီမဂ္ဂဒီပနီ ၁၀။ မဟာဗောဓျာဒိမဂ္ဂဒီပနီ
၁၁။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမတိုက်အုပ် ဆရာတော်ထေရုပ္ပတ္တိ
၁၂။ သတိသမ္မုဋ္ဌနိဂ္ဂဟစာတမ်း
၁၃။ ဝိမိဿမဓုရရစနာ (အရှင်စန္ဒဓောတိ)
၁၄။ လူနှင့်တူသောလူ ၁၅။ မင်္ဂလာ့အမြုတေ
၁၆။ ဘူမိစာလနိဒါန်းကျမ်း ၁၇။ အမေးတော်ဖြေ
၁၈။ တထာဂတဥဒါနဒီပနီ (ပ-တွဲ)
၁၉။ စွယ်စုံကျော်ထင်ဂဏ္ဌိကျမ်း
၂၀။ ဗုဒ္ဓနိုင်ငံတော် (ပ-တွဲ) ၂၁။ ဗုဒ္ဓနိုင်ငံတော် (ဒု-တွဲ)
၂၂။ ဗုဒ္ဓနိုင်ငံတော် (တ-တွဲ)
၂၃။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၊ သာသနဝံသပ္ပဒီပိကာကျမ်း၊
THE HISTORY OF THE BUDDHA'S RELIGION (၃-ကျမ်းတွဲ)
၂၄။ မဟာဗောဓိပ္ပတ္တိကထာကျမ်း
၂၅။ ချောင်းဦး၊ ရွှေတောင်ဆရာတော် ဝိနိစ္ဆယ
၂၆။ တွံတေး၊ ပရိတ်ကြီးပါဠိတော် နိဿယ
၂၇။ ဝိသုဒ္ဓါရုံသုတ်နက်ကြီး

ဆက်လက်ထွက်မည် - တထာဂတဥဒါနဒီပနီ (ဒု-တွဲ) - ဆိဒ္ဓပိဓာနနီ
- ဗုဒ္ဓဧါဂုဏ်တော်များ - သမ္မာဒိဋ္ဌိကထာကျမ်း
- The Way to Nobility *(Enlish, မြန်မာ)* ဘဒ္ဒန္တစန္ဒဓောတိ(မလှိုင်)

မှားထားချက်

စာမျက်နှာ ၂၃၅-ဏကြီးပြန် ဥပဒေလက်ာ-၁-၂-၈ အမှတ်တို့၌ ဓ-ကို ရှ၊ ဖ-ကို ရိဟုဖတ်ပါ။

စာမျက်နှာ- ၂၃၆

၁။ ပဲ့ဏ္ဍံ ကို ပရိရှဏ်၊ စတုဠ်ဏ်-ကို စတုရဏ်၊ နံဏာံကို၊ နရိဏာံ၊ နရီဏာံ၊

၂-၃။ ဗဏ္ဍြဟဏော်-ကို ဗရိဗြဟဏော၊ ဗြိကာမိဏီ-ကို ရှရီကာမိဏီ၊ ဗြိကာမေဏာကို ရှရီကာမေဏာ၊

၄။ ဟရေဘာ်ဝိနီ-ကို ဟရေ. ရ် ဘာဝိဏီ၊ ဒီဃ်ာဟ္နာ-ကို ဒီရဃာဟနာ၊

၅။ ဝဲ့ဟဏ်-ကို ဗရီ် ဟဏ်၊ ဥရတာပေဏာ-ကို ဥရပေဏာ၊

၆။ ရူပ်ဏာခါ-ကို သူရပဏာခါ၊ ဝါ ဠ်ြဏသောကို ဝါ-ရ်ရှရီဏသော၊ အကျော်ဟိဏီ-ကို အချော်ဟိဏီ၊ ရုက္ခုနခေါ်-ကို သုချနခေါ်၊ ပုဠ်ာ ပရ-ကို ပုရဠ်ာ ပရ၊ ပုရဂါ ကာ ဠ်ဖ-ကို ပုရဂါကာရရှ်၊ ပီယုက္ခာ-ကို ပီယုချာ၊ က္ကကျုပ္လက္ခာ-ကို က္ကချုပလချာ၊

၇။ ကီ္ခရ ပါဏံကို ချီရပါဏံ၊ မာမေါဏာကို မာရှောဏာ၊ တူယျဠ်ဟဏာဒိကို တူရယျဟဏာဒိ၊

၈။ ကဏ္ဍတိ၊ ကရိန္တတိ၊ ဝဏ္ဍော-ကို ဗရိန္ဒော၊ တဖဠ္ဓါတိ-ကို တရိ-ရ် ပနာတိကျွာဘ္နာတိ-ကို ချုဘနာတိ၊ ဟဝိမ္ပါနံ ဟဝိရှ်ပါနံ၊ အာယုဏ္ဍ္ကါမေန-ကို အာယုရှ်ကာမေန-ဟုဖတ်ပါ။

ပဥ္စမသံဂါယနာမူအရ ကင်းစီးမဲ့ ကဝဂ္ဂန္တ င ဆင့် ပုဒ်များဖြစ်သော အန္တ က္ခ-တင္ခဏ-လိင္ဂ-ဇင္ဃာ-သင္ချာ-စသည်တို့ကိုလည်း အစဉ်အတိုင်း အန္တက်-တခ်ဏ-လိဂ်-ဇဃ်ာ-သခ်ျာ စသည် ဖတ်ပါ။

ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဗာရာဏသီ

စစ်ကိုင်းတောင်
ကျွစွာဘုန်းတော်ကြီး

မှာထားချက်

"ပါဠိဘာသာ င-သံယုဂ်များ၌ တံခွန်လွှားခေါ် အသတ် ပါသင့်, မပါသင့် အဆုံးအဖြတ် အကျဉ်းချုပ်"

သရရှိလျှင် အသတ်မပြုမူ၍ သရကင်းလျှင် အသတ်ပြုရကြောင်း သက္ကတဘာသာ "သိက္ခာမဉ္စရီ" ကျမ်းငယ်၌။

(က) သရ သံယုတ္တ ဗျဉ္စနဝဏ္ဏာ က-ခ-ဂ-ဃ-င (လ) သ-ဟ။

(ခ) သရ ရဟိတ ဗျဉ္စနဝဏ္ဏာ က်-ခ်-ဂ်-ဃ်-င် ဣတျာဒိ။

၍ (က) အမှတ်ဖြင့် သရနှင့်ယှဉ်သော ဗျည်းမှာ အသတ်မပြုရ။

(ခ) အမှတ်ဖြင့် သရကင်းလျှင် အသတ်နှင့်ပြုရမည်ဟု ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

၍ "သိက္ခာမဉ္စရီ" စကားအတိုင်း ဗာလာဝတာရ ဋီကာ၌လည်း တွေ့ဖူးသည်ထင်၏၊ စာအုပ်အသင့်မရှိ၍ ဖော်မပြလိုက်ရပါ။

သံယုဂ်၌သရရှိကြောင်း

(က) သရာနန္တရိကာ ဟသာ (ဗျဉ္စနာ) သံယောဂေါ (သာရသွတ-သုတ်အမှတ်-၉)။

(ခ) သရာနန္တရိကာနိ ဗျဉ္စနာနိ သံယောဂေါ (ရူ-ပရသမညာ-သုတ်)။

(ဂ) ဒွိန္နံ ဗျဉ္စနာန မေကတြ ဌိတိ သံယောဂေါ (ရူ-ဗျဉ္စနော စ ဝိသညောဂေါ-သုတ်)။

(ဃ) သရာနန္တရိကာနံ ဒွိန္နံ တိဏ္ဏံဝါ ဗျဉ္စနာန မေကတြ သံဂတိ သံယောဂေါ (သဒ္ဒနီတိ ဥပကရဏ သညာဝိဓာနခဏ်း)။

(င) သံယုဇ္ဇတီတိ သံယောဂေါ ဧကတြာဝဋ္ဌိတဗျဉ္စနာ၊ (မောဂ္ဂလာန် ပဉ္စိကာအဖွင့် သာရတ္ထဝိလာသိနီဋီကာ-၅၃)။

ဖော်ပြပါကျမ်းတို့အရ သံယုဂ်ဟူသည် သရခြားခြင်းမရှိပဲ၊ သရတစ်လုံးတည်း၌ ဗျည်း ၂-လုံး ၃-လုံး တွဲဖက်၍ တည်နေခြင်းသည် သံယုဂ်ဟူ၏။

ယင်းတို့အရ သံယုဂ်များမှာ သရရှိ၍ သရနှင့်ယှဉ်ကြောင်းကို သိနိုင်သည်၊ သရရှိသဖြင့်လည်း သံယုဂ်တို့မှာ တံခွန်လွှားခေါ် အသတ်မပြုရ။

ဗျည်းတစ်လုံးသည် သရ ၂-လုံး ၃-လုံး၌ တစ်ပြိုင်တည်းမယှဉ်နိုင်၊ သရတစ်လုံး၌မူကား ဗျည်း ၂-လုံး ၃-လုံး နေနိုင်ကြောင်းကို ပါဠိဘာသာလေ့လာသူတိုင်းသိနိုင်၏။

မှတ်ချက်။ ။ သာဓကဝါကျ " ဧကတြ" ပုဒ်တို့၌လည်း တစ်ပေါင်းတည်းဟု၊ အနက်မပေးရ၊ သရတစ်လုံးတည်း၌-ဟု ဆရာတော်ဗုမ် အနက်ပေး၏။

၁၃၁၂-ခုနှစ်က မန္တလေးမြို့ မိဘမဲ့ကျောင်းအုပ် ဦးပဝရနှင့်အတူ မိမိကိုယ်တိုင်သွားရောက်၍ ကုသိုလ်တော် ပဋ္ဌမသင်္ဂါယနာတင်ကျောက်စာတို့ကို င-သံယုဂ်ရှိသော ကျောက်ချပ်ပေါင်း တော်တော်စုံအောင် ဖတ်ကြည့်ဖူး၏။ တွေ့ခဲ့သမျှ ကျောက်စာတို့မှာ င-သံယုဂ်အဆင့်၌ လုံးလုံးအသတ်မပါကြ။ ပဉ္စမသံဂါယနာတင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးတို့ အလွန်စိစစ်၍ ရေးတော်မူခဲ့ကြပေသည်၊ ဤပြဆိုပြီး အကြောင်းတို့ကြောင့် င-သံယုဂ်၌ အသတ်မပြုထိုက်ကြောင်း။

အကယ်၍ င-သံယုဂ် အသတ်ပြုရမည်ဟု အစမွှငြင်းဆိုခဲ့သော် "ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေ" သုတ်၏ အစီအရင်၌ င-တွင်မက ဉ-ဏ-န-မ ၄-လုံးတို့ကိုလည်း အသတ်နှင့်ပြုရပေမည်၊ ကြွင်းသံယုဂ်တို့ကိုလည်း အသတ်နှင့်ပင်ပြုရပေလိမ့်မည်၊ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာကျောက်စာနှင့်တကွ ညွှန်ပြပါ သဒ္ဒါဆရာကြီးတို့ကိုလည်း စော်ကားရာရောက်ပေလိမ့်မည်၊ င-သံယုဂ်၌ ယခုအခါ အသတ်နှင့်ပြုထားခြင်းမှာ ပေစာရေးသော စာရေးဆရာတို့ကစ၍ ချွတ်ချော်လာသော မှားယွင်းချက်ဟု ထင်မိပေသည်။

ကျစ္စာ ဘုန်းတော်ကြီး

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်စဉ်

ကစ္စည်းနံပါတ် ၁-သန္ဓိ ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်

၁။ အတ္ထော အက္ခရ-သညာတော ၁
၂။ အက္ခရာ’ပါ’ဒယော ဧက စတ္တာလီသံ ၂
၃။ တတ္ထော’ဒန္တာ သရာ အဋ္ဌ ၃
၄။ လဟု-မတ္တာ တယော ရဿာ ၄
၅။ အညေ ဒီဃာ ၅
၆။ သေသာ ဗျဉ္ဇနာ ၈
၇။ ဝဂ္ဂါ ပဉ္စ-ပဉ္စသော မ’န္တာ ၉
၈။ အံ ဣတိ နိဂ္ဂဟီတံ ၁၀
၉။ ပရ-သမညာ ပယောဂေ ၁၁
၁၀။ ပုဗ္ဗ’မဓော-ဌိတ’မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ... ၁၂
၁၁။ နယေ ပရံ ယုတ္တေ ၁၄

ဣတိ သန္ဓိ-ကပ္ပေ ပဌမော ကဏ္ဍော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၁၂။ သရာ သရေ လောပံ ၁၃
၁၃။ ဝါ ပရော အ-သ-ရူပါ ၁၅
၁၄။ က္ကစာ’သဝဏ္ဏံ လုတ္တေ ၁၆
၁၅။ ဒီဃံ ၁၇
၁၆။ ပုဗ္ဗော စ ၁၈
၁၇။ ယ’မေ’ဒန္တဿာ’ဒေသော ၁၉

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ်		၁-သန္ဓိ	ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၁၈။	ဝ'မော'ဒု'ဒ'န္တာနံ	... ...	၂၀
၁၉။	သဗ္ဗော စံ တိ	... ...	၂၂
၂၀။	ဒေါ ဓဿ စ	... ...	၂၇
၂၁။	ဣ-ဝဏ္ဏော ယံ နဝါ	... ...	၂၁
၂၂။	ဧဝါ'ဒိဿ ရိ ပုဗ္ဗော စ ရဿော	... ...	၂၈

ဣတိ သန္ဓိကပ္ပေ ဒုတိယော ကဏ္ဍော။

၂၃။	သရာ ပကတိ ဗျဉ္ဇနေ	... ...	၃၆
၂၄။	သရေ ကွစိ	... ...	၃၅
၂၅။	ဒီဃံ	... ...	၃၇
၂၆။	ရဿံ	... ...	၃၈
၂၇။	လောပ'ဉ္စ တတြာ'ကာရော	... ...	၃၉
၂၈။	ပရ-ဒွေ'ဘာဝေါ ဌာနေ	... ...	၄၀
၂၉။	ဝဂ္ဂေ ဃောသာ'ဃောသာနံ တတိယ ပဌမာ	...	၄၂

ဣတိ သန္ဓိကပ္ပေ တတိယော ကဏ္ဍော။

၃၀။	အံ ဗျဉ္ဇနေ နိဂ္ဂဟီတံ	... ...	၅၈
၃၁။	ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေ	... ...	၄၉
၃၂။	ဧဟေ ဉံ	... ...	၅၀

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်စဉ်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၁-သန္ဓိ	ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၃၃။ သ ယေ စ	... ...	၅၁
၃၄။ မ'ဒါ သရေ	... ...	၅၂
၃၅။ ယ-ဝ-မ-ဒ-န-တ-ရ-လာ စာ'ဂမာ	... ...	၃၄
၃၆။ ကွစိ ဩ ဗျဥ္စနေ	... ...	၄၇
၃၇။ နိဂ္ဂဟီတ'ဥ္စ	... ...	၅၇
၃၈။ ကွစိ လောပံ	... ...	၅၃
၃၉။ ဗျဥ္စနေ စ	... ...	၅၄
၄၀။ ပရော ဝါ သရော	... ...	၅၅
၄၁။ ဗျဥ္စနော စ ဝိသညောဂေါ	... ...	၅၆

ကွတိ သန္ဓိကပ္ပေ စတုတ္ထော ကဏ္ဍော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၄၂။ ဂေါ သရေ ပုထဿာ'ဂမော ကွစိ	... ...	၃၂
၄၃။ ပါဿ စန္တော ရဿော	... ...	၃၃
၄၄။ အဗ္ဘော အဘိ	... ...	၂၄
၄၅။ အဓော အဓိ	... ...	၂၅
၄၆။ တေ နဝါ ဣဝဏ္ဏေ	... ...	၂၆
၄၇။ အတိဿ စ'န္တဿ	... ...	၂၇
၄၈။ ကွစိ ပဋိ ပတိဿ	... ...	၄၃
၄၉။ ပုထဿု'ဗျဥ္စနေ	... ...	၄၄
၅၀။ ဩ အဝဿ	... ...	၄၅
၅၁။ အနု-ပ-ဒိဋ္ဌာနံ ဝုတ္တ-ယောဂတော	... ...	၅၉

ကွတိ သန္ဓိကပ္ပေ ပဥ္စမော ကဏ္ဍော။

ကွတိ သန္ဓိကပ္ပေါ ပဌမော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

၂ - နာမ်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၂ - နာမ်		ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၅၂။ ဇိန-ဝစန-ယုတ္တံ ဟိ	...	...	၆၀
၅၃။ လိင်္ဂ'ဉ္စ နိပ္ပဇ္ဇတေ	...	...	၆၁
၅၄။ တတော စ ဝိဘတ္တိယော	...	...	၆၂
၅၅။ သိ-ယော, အံ-ယော, နာ-ဟိ, သ-နံ, သ္မာ-ဟိ, သ-နံ, သ္မိံ-သု			၆၃
၅၆။ တ'ဒနုပရောဓေန	...	...	၆၄
၅၇။ အာလပနေ သိ ဂ-သညော	...	...	၇၁
၅၈။ ဣဝဏ္ဏု-ဝဏ္ဏာ ဈ-လာ	...	...	၂၉
၅၉။ တေ ဣတ္ထိ-ချာပေါ	...	...	၁၈၂
၆၀။ အာ ဃော	...	...	၁၇၇
၆၁။ သာဂမော သေ	...	...	၈၆
၆၂။ သံ-သာသွေ'က-ဝစနေသု စ	...	...	၂၀၇
၆၃။ ဧတိ'မာသ'မိ	...	...	၂၁၇
၆၄။ တဿာ ဝါ	...	...	၄၁၆
၆၅။ တတော သဿ သာယ	...	...	၂၁၅
၆၆။ ဃော ရဿံ	...	...	၂၀၅
၆၇။ နော စ ဒွါ'ဒိတော နံမှိ	...	...	၂၂၉
၆၈။ အ မာ ပတော သ္မိံ-သ္မာ နံ ဝါ	...	...	၁၈၄
၆၉။ အာဒိတော ဩ စ	...	...	၁၈၆
၇၀။ ဈ-လာန'မိယု'ဝါ သရေ ဝါ	...	...	၃၀
၇၁။ ယ'ဝ-ကာရာ စ	...	...	၄၀၅
၇၂။ ပ-သညဿ စ	...	...	၁၀၅
၇၃။ ဂါ'ဝ သေ	...	...	၁၇၄
၇၄။ ယောသု စ	...	...	၁၆၉
၇၅။ အဝံ'မှိ စ	...	...	၁၇၀
၇၆။ အဝဿု' ဝါ	...	...	၁၇၁
၇၇။ တတော န'မံ ပတိမှာ-လုတ္တေ စ သမာသေ	...	...	၁၇၅

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်စဉ်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၂ - နာမ်	ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၇၈။ ဩ သရေ စ	... ...	၃၁
၇၉။ တ'ဒွိပရိတု'ပ-ပဒေ ဗျဥ္ဇနေ စ	... ...	၄၆
၈၀။ ဂေါဏ နံမှိ ဝါ	... ...	၁၇၃
၈၁။ သု-ဟိ-နာသု စ	... ...	၁၇၂
၈၂။ အံ-မော နိဂ္ဂဟီတံ ဈ-လ-ပေဟိ	... ...	၁၄၉
၈၃။ သရ-လောပေါ' မာဒေသ'ပစ္စယာ'ဒိမှိ- သရလောပေ တု ပကတိ	... ...	၆၇
၈၄။ အ-ယော ရဿ'မေက-ဝစန-ယောသွ'ပိ စ	... ...	၁၄၄
၈၅။ န သိသ္မိ'မ-နပုံသကာနိ	... ...	၁၅၀
၈၆။ ဥဘာ'ဒိတော န'မိန္နံ	... ...	၂၂၇
၈၇။ ကတ္ထာ'မိတ္ထာနံ့ တီဟိ သင်္ချာဟိ	... ...	၂၃၇
၈၈။ ယောသု ကတ'နိကာရ'လောပေသု ဒီဃံ	... ...	၂၄၇
၈၉။ သု-နံ-ဟိသု စ	... ...	၈၇
၉၀။ ပဥ္စာ-ဒီန'မတ္တံ	... ...	၂၅၂
၉၁။ ပတိဿိ'နီမှိ	... ...	၁၉၄
၉၂။ န္တုဿ'န္တော ယောသု စ	... ...	၁၀၀
၉၃။ သဗ္ဗဿ ဝါ အံ-သေသု	... ...	၁၀၆
၉၄။ သိမှိ ဝါ	... ...	၁၀၅
၉၅။ အဂ္ဂိဿိ'နိ	... ...	၁၄၅
၉၆။ ယောသွ'ကတ ရဿော ဈော	... ...	၁၄၈
၉၇။ ဝေ-ဝေါသု လော စ	... ...	၁၅၆
၉၈။ မာတုလာ'ဒီန'မာနတ္တ'မီကာရေ	... ...	၁၈၉
၉၉။ သ္မာ-ဟိ-သ္မိံနံ မှာ-ဘိ-မှိ ဝါ	... ...	၉၉
၁၀၀။ နတိ'မေဟိ ကတာ-ကာရေဟိ	... ...	၂၁၄
၁၀၁။ သု-ဟိသွ'ကာရော ဧ	... ...	၈၀

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၂ - နာမ်		ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၁၀၂။ သဗ္ဗ-နာမာနံ နံမှိ စ	...	...	၂၀၂
၁၀၃။ အတော နေ န	...	...	၇၉
၁၀၄။ သော	...	...	၁၀၄
၁၀၅။ သော ဝါ	...	...	၀
၁၀၆။ ဒီဃော ရေဟိ	...	...	၃၁၂
၁၀၇။ သဗ္ဗ-ယောနိန မာ-ဧ	...	...	၆၉
၁၀၈။ သွာ-သ္မိံနံ ဝါ	...	...	၉၀
၁၀၉။ အာယ စတုတ္ထေကဝစနဿ တု	...	...	၃၀၄
၁၁၀။ တယော နေ ဝ စ သဗ္ဗ-နာမေဟိ	...	...	၂၀၁
၁၁၁။ ဃတော နာ ဒီနံ	...	...	၁၁၉
၁၁၂။ ပတော ယာ	...	...	၁၈၃
၁၁၃။ သခတော ဂဿေ ဝါ	...	...	၁၃၂
၁၁၄။ ဃတေ စ	...	...	၁၇၈
၁၁၅။ န အမ္မာ ဒိတော	...	...	၁၈၁
၁၁၆။ အ-ကတ-ရဿာ လတော ယွာ လပနဿ ဝေ-ဝေါ		...	၁၅၇
၁၁၇။ ဈ-လတော-သဿ နော ဝါ	...	...	၁၂၄
၁၁၈။ ဃ-ပတော စ ယောနံ လောပေါ	...	...	၁၄၆
၁၁၉။ လတော ဝေါ ကာရော စ	...	...	၁၅၅

ကြတိ နာမ ကပ္ပေ ပထမော ကဏ္ဍော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၁၂၀။ အမှဿ မမံ သ-ဝိဘတ္တိဿ သေ	...	...	၂၄၃
၁၂၁။ မယံ ယောမှိ ပထမေ	...	...	၂၃၃
၁၂၂။ န္တုဿ န္တော	...	...	၉၉
၁၂၃။ န္တဿ သေ ဝါ	...	...	၁၀၃

ကစ္စည်းနံပါတ်	၂ - နာမ်	ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၁၂၄။	အာ သိမှိ	၉၈
၁၂၅။	အံ နပုံသကေ	၁၉၈
၁၂၆။	အ-ဝဏ္ဏာ စ ဂေ	၁၀၁
၁၂၇။	တော-တိ-တာ သ-သ္မိံ-နာသု	၁၀၂
၁၂၈။	နံမှိ တံ ဝါ	၁၀၄
၁၂၉။	ဣမဿိဒ'မံ'သိသု နပုံသကေ	၁၃၄
၁၃၀။	အမုဿာ'ဒုံ	၂၂၅
၁၃၁။	ဣတ္ထိ-ပုမ နပုံသက-သင်္ချံ	
၁၃၂။	ယောသု ဒွိန္နံ ဒွေ စ	၂၂၈
၁၃၃။	တိ-စတုဏ္ဏံ တိဿော, စတဿော တယော, စတ္တာရော-တီဏိ, စတ္တာရိ	၂၃၀
၁၃၄။	ပဉ္စာ'ဒီန'မကာရော	၂၅၁
၁၃၅။	ရာဇဿ ရညော ရာဇိနော သေ	၁၁၈
၁၃၆။	ရညံ နံမှိ ဝါ	၁၁၉
၁၃၇။	နာမှိ ရညာ ဝါ	၁၁၆
၁၃၈။	သ္မိံမှိ ရညေ-ရာဇိနိ	၁၂၁
၁၃၉။	တုမှာ'မှာကံ တယိ-မယိ	၂၄၅
၁၄၀။	တွံ'မဟံ သိမှိ စ	၂၃၂
၁၄၁။	တဝ-မမ သေ	၂၄၁
၁၄၂။	တုယှံ-မယှံ'စ	၂၄၂
၁၄၃။	တံ'မံ'မှိ	၂၃၅
၁၄၄။	တဝံ-မမံ'စ နဝါ	၂၃၄
၁၄၅။	နာမှိ တယာ-မယာ	၂၃၈
၁၄၆။	တုမှဿ တုဝံ-တွံ'မှိ	၂၃၆
၁၄၇။	ပဒတော ဒုတိယာ-စတုတ္ထီ-ဆဋ္ဌီသု ဝေါ-နော ...	၂၄၆

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံ့ပါတ်	၂ - နာမ်			ရှုပသိဒ္ဓိနံ့ပါတ်
၁၄၈။	တော်မေ်က-ဝစနေသု စ	...	...	၂၇၈
၁၄၉။	န အံမှိ	...	...	
၁၅၀။	ဝါ တတီယေ စ	...	...	၂၄၈
၁၅၁။	ဗဟုဝစနေသု ဝေါ-နော	...	...	၂၅၀
၁၅၂။	ပုမ်န္တဿာ်သိမှိ	...	...	၁၃၆
၁၅၃။	ဒ်မာလပနေ်က,ဝစနေ	...	...	၁၃၈
၁၅၄။	သမာသေ စ ဝိဘာသာ	...	...	
၁၅၅။	ယောသွာ်နော	...	...	၁၃၇
၁၅၆။	အာနေ သ္မိံမှိ ဝါ	...	...	၁၄၂
၁၅၇။	ဟိ-ဝိဘတ္တိမှိ စ	...	...	၁၄၀
၁၅၈။	သုသ္မိ်မာ ဝါ	...	...	၁၄၃
၁၅၉။	ဥ နာမှိ စ	...	...	၁၃၉
၁၆၀။	အ-ကမ္မ်န္တဿ စ	...	...	၁၉၇

ကတ္တိ နာမ-ကပ္ပေ ဒုတီယော ကဏ္ဍော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၁၆၁။	တုမှ်မှေဟိ နံ်မာကံ	...	...	၂၄၄
၁၆၂။	ဝါယော်ပ္ပထမော	...	...	၂၃၇
၁၆၃။	သသံ	...	...	၂၄၅
၁၆၄။	သဗ္ဗ-နာမ်ကာရတေ်ပထမော	...	...	၂၀၀
၁၆၅။	ဒွန္နံ်ဍ္ဍာ ဝါ	...	...	၂၀၈
၁၆၆။	နာ်ညံ သဗ္ဗ-နာမိကံ	...	...	၂၀၉
၁၆၇။	ဗဟုဗ္ဗီဟိမှိ စ	...	...	၂၁၀
၁၆၈။	သဗ္ဗတော နံ သံ-သာနံ	...	...	၂၀၃
၁၆၉။	ရာဇဿ ရာဇု သု-နံ-ဟိသု စ	...	...	၂၁၇

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်စဉ်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၂ - နာမ်		ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၁၇၀။ သဗ္ဗသိ’မသေ ဝါ	...	...	၂၂၀
၁၇၁။ အနိ’မိ နာမှိ စ	...	...	၂၁၉
၁၇၂။ အ-နပုံသကဿာ’ယံ သိမှိ	...	...	၂၁၈
၁၇၃။ အမုဿ မောသံ	...	...	၂၂၃
၁၇၄။ ဧတ-တေသံ တော	...	...	၂၁၁
၁၇၅။ တဿ ဝါ နတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ	...	...	၂၁၂
၁၇၆။ သ-သ္မာ-သ္မိံ-သံ-သာသွ’တ္တံ	...	...	၂၁၃
၁၇၇။ ဣမ-သဒ္ဒဿ စ	...	...	၂၂၁
၁၇၈။ သဗ္ဗတော ကော	...	...	၂၂၄
၁၇၉။ ဃ ပတော သ္မိံ-သာနံ သံ-သာ	...	...	၂၀၄
၁၈၀။ နေ’တာဟိ သ္မိ’မာယ-ယာ	...	...	၂၀၇
၁၈၁။ မနော-ဂဏာ’ဒိတော သ္မိံ-နာန’မိ-အာ	...	...	၉၅
၁၈၂။ သဿ စော	...	...	၉၇
၁၈၃။ ဧတေသ’မော လောပေ	...	...	၄၈၊ ၃၅၈
၁၈၄။ သ သရေ ဝါ’ဂမော	...	...	၉၆
၁၈၅။ သန္တ-သဒ္ဒဿ သော ဘေ၊ ဗော စ’န္တေ	...	...	၁၁၂
၁၈၆။ သိမှိ ဂစ္ဆန္တာ’ဒိနံ န္တ-သဒ္ဒေါ အံ	...	...	၁၀၇
၁၈၇။ သေသေသု န္တု’ဝ	...	...	၁၀၈
၁၈၈။ ဗြဟ္မ’တ္တ-သခ’ရာဇာ’ဒိတော အ’မာနံ	...	...	၁၁၅
၁၈၉။ သျာ စ	...	...	၁၁၃
၁၉၀။ ယောန’မာနော	...	...	၁၁၄
၁၉၁။ သခတော စာ’ယော နော	...	...	၁၃၀
၁၉၂။ သ္မိ’မေ	...	...	၁၃၅
၁၉၃။ ဗြဟ္မတော ဂဿ စ	...	...	၁၂၂
၁၉၄။ သခန္တဿိ’နော နာ-နံ-သေသု	...	...	၁၃၁
၁၉၅။ အာရော ဟိမှိ ဝါ	...	...	၁၃၄

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၂ - နာမ်		ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၁၉၆။	သု-န်မံသု ဝါ	... ...	၁၃၃
၁၉၇။	ဗြဟ္မတော တု သို့ နိ	... ...	၁၂၅
၁၉၈။	ဥတ္တံ သ-နာသု	... ...	၁၂၃
၁၉၉။	သတ္ထု-ပိတာ'ဒီန'မာ သိသို၊ သိ-လောပေါ စ	...	၁၅၈
၂၀၀။	အညေသွာ'ရတ္တံ	... ...	၁၅၉
၂၀၁။	ဝါ နံမှိ	... ...	၁၆၃
၂၀၂။	သတ္ထုန'တ္တ'ဉ္စ	... ...	၁၆၄
၂၀၃။	ဥ သသို၊ သ-လောပေါ စ	... ...	၁၆၂
၂၀၄။	သက္က, မန္တာတာ'ဒီန'ဉ္စ	... ...	၁၆၇
၂၀၅။	တတော ယောန'မော တု	... ...	၁၆၀
၂၀၆။	တတော သို'မိ	... ...	၁၆၅
၂၀၇။	နာ အာ	... ...	၁၆၁
၂၀၈။	အာရော ရဿ'မိကာရေ	... ...	၁၆၆
၂၀၉။	ပိတာ'ဒီန'မ'သိမှိ	... ...	၁၆၈
၂၁၀။	တယာ-တယိနံ တကာရော တွတ္တံ ဝါ	... ...	၁၃၉

ကြတိ နာမ-ကပ္ပေ တတိယော ကဏ္ဍော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၂၁၁။	အတ္တ'န္တော ဟိသ္မိ'မနတ္တံ	... ...	၁၂၆
၂၁၂။	တတော သ္မိံ နိ	... ...	၁၂၉
၂၁၃။	သဿ နော	... ...	၁၂၇
၂၁၄။	သ္မာ နာ	... ...	၁၂၈
၂၁၅။	ဈ-လတော စ	... ...	၁၄၁
၂၁၆။	ဃ-ပတော သ္မိံ ယံ ဝါ	... ...	၁၈၀
၂၁၇။	ယောနံ နိ နပုံသကေဟိ	... ...	၁၉၉

ကစွည်းနံပါတ်	၂ - နာမ်	ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၂၁၈။	အတော နိစ္စံ	၁၉၆
၂၁၉။	သိံ	၁၉၅
၂၂၀။	သေသတော လောပံ ဂ-သိ'ပိ	၇၄
၂၂၁။	သဗ္ဗာသ'မာဝုသော'ပ, သဂ္ဂ'နိပါတာ'ဒီဟိ စ	၂၈၂
၂၂၂။	ပုမဿ လိင်္ဂါ'ဒီသု သမာသေသု	၃၄၁
၂၂၃။	အံ ယ'မိတော ပ-သညတော	၁၈၈
၂၂၄။	နံ ဈတော ကတ-ရဿာ	၁၅၃
၂၂၅။	ယောနံ နော	၁၅၁
၂၂၆။	သ္မိံ နိ	၁၅၄
၂၂၇။	ကိဿ က ဝေ စ	၂၇၀
၂၂၈။	ကု ဟိံ-ဟံသု စ	၂၇၂
၂၂၉။	သေသေသု စ	၂၂၆
၂၃၀။	တြ-တော-ထေသု စ	၂၆၂
၂၃၁။	သဗ္ဗဿေ'တဿ'ကာရော ဝါ	၂၆၃
၂၃၂။	တြေ နိစ္စံ	၂၆၇
၂၃၃။	ဧ'တိမသ္မိ'ထံ-ဒါနိ-ဟ-တော-ဓေသု စ	၂၂၂, ၂၆၅
၂၃၄။	အ ဓုနာမှိ စ	၂၈၁
၂၃၅။	ဧတ ရဟိမှိ စ	၂၈၀
၂၃၆။	ဣတ္ထိယ'မတော အာ-ပစ္စယော	၁၇၆
၂၃၇။	နဒါ'ဒိတော ဝါ ဤ	၁၈၇
၂၃၈။	ဏဝ-ဏိက-ဏေယျ-ဏ-န္တု ဟိ	၁၉၀
၂၃၉။	ပတိ-ဘိက္ခု-ရာဇီ'ကာရ'န္တေဟိ ဣနီ	၁၉၄
၂၄၀။	န္တုဿ တ'မီကာရေ	၁၉၁
၂၄၁။	ဘဝတော ဘောတော	၁၉၂
၂၄၂။	ဘော ဂေ တု	၁၁၁
၂၄၃။	အကာရ-ပိတာ'ဒျ'န္တာန'မာ	၇၂

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၂ - နာမ်		ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၂၄၄။	ဈ-လ-ပါ ရဿံ	... ...	၁၅၂
၂၄၅။	အာ, ကာရော ဝါ	... ...	၇၃

ကြွတ် နာမ-ကာ ေ : ဘုတ္တော ကဏ္ဍော

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၂၄၆။	တွာ'ဒယော ဝိဘတ္တိ-သညာယော	... ...	၂၆၁
၂၄၇။	ကွစိ တော ပဉ္စမျ'တ္ထေ	... ...	၂၆၀
၂၄၈။	တြ-ထ သတ္တမိယာ သဗ္ဗ-နာမေဟိ	... ...	၂၆၆
၂၄၉။	သဗ္ဗတော ဓိ	... ...	၂၆၈
၂၅၀။	ကိံသ္မာ ဝေါ	... ...	၂၆၉
၂၅၁။	ဟိံ-ဟံ-ဟိဉ္စနံ	... ...	၂၇၁
၂၅၂။	တမှာ စ	... ...	၂၅၃
၂၅၃။	ဣမသ္မာ ဟ-ဓာ စ	... ...	၂၇၄
၂၅၄။	ယတော ဟိံ	... ...	၂၇၅
၂၅၅။	ကာလေ	... ...	
၂၅၆။	ကိံ-သဗ္ဗ'ညေ'က-ယ-ကုဟိ ဒါ-ဒါစနံ	... ...	၂၇၆
၂၅၇။	တမှာ ဒါနိ စ	... ...	၂၇၈
၂၅၈။	ဣမသ္မာ ရဟိဓုနာ-ဒါနိ စ	... ...	၂၇၉
၂၅၉။	သဗ္ဗဿ သော ဒါမှိ ဝါ	... ...	၂၇၇
၂၆၀။	အ ဝဏ္ဏော ယေ လောပ'ဉ္စ	... ...	၃၆၈
၂၆၁။	ဝုဍ္ဎဿ ဇော ဣယိ'ဋ္ဌေသု	... ...	၃၉၀
၂၆၂။	ပသတ္ထဿ သော စ	... ...	၃၉၁
၂၆၃။	အန္တိကဿ နေဒေါ	... ...	၃၉၂
၂၆၄။	ဗာဠှဿ သာဓော	... ...	၃၉၃
၂၆၅။	အပ္ပဿ ကန်	... ...	၃၉၄
၂၆၆။	ယုဝါန'ဉ္စ	... ...	၃၉၅

ကစ္စည်းနံပါတ်	၃ - အာချာတ်			ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၂၆၇။	ဝန္တ-မန္တ-ဝိန’ဋ္ဌ လောပေါ	...	...	၃၉၆
၂၆၈။	ယဝတံ တ-လ-န-ဒ, ကာရာနံ ဗျဉ္ဇနာနိ စ-လ-ဉ-ဇ ကာရတ္တံ	...	...	၄၁
၂၆၉။	အမှ တုမှ-န္တ ရာဇ-ဗြဟ္မ’တ္တ-သခ’သတ္ထု-ပိတာ’ဒီဟိ သ္မာ နာ’ဝ	...	...	၁၂၀

ဣတိ နာမ-ကပ္ပေ ပဉ္စမော ကဏ္ဍော။
ဣတိ နာမ-ကပ္ပေါ ဒုတိယော။

၃ - အာချာတ်

၂၇၀။	အထ ပုဗ္ဗာနိ ဝိဘတ္တီနံ ဆ ပရဿ-ပဒါနိ	...	...	၄၂၈
၂၇၁။	ပရာဏျ’တ္တနော-ပဒါနိ	...	...	၄၃၈
၂၇၂။	ဒွေဒွေ ပဌမ-မဇ္ဈိမု’တ္တမ-ပုရိသာ	...	...	၄၃၀
၂၇၃။	သဗ္ဗေသ’မေကာဘိဓာနေ ပရော ပုရိသော	...	...	၄၄၀
၂၇၄။	နာမမှိ ပယုဇ္ဇမာနေ’ပိ တုလျာ’ဓိကရဏေ ပဌမော		...	၄၃၁
၂၇၅။	တုမှေ မဇ္ဈိမော	...	...	၄၃၅
၂၇၆။	အမှေ ဥတ္တမော	...	...	၄၃၆
၂၇၇။	ကာလေ	...	...	၄၂၆
၂၇၈။	ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ	...	...	၄၂၇
၂၇၉။	အာဏတျာ’သိဋ္ဌေ’နုတ္တ’ကာလေ ပဉ္စမီ	...	...	၄၅၀
၂၈၀။	အနုမတိ ပရိကပ္ပ’တ္ထေသု သတ္တမီ	...	...	၄၅၃
၂၈၁။	အ’ပ္ပစ္စက္ခေ ပရောက္ခာ’တီတေ	...	...	၄၅၉
၂၈၂။	ဟိယျော-ပဘုတိ ပစ္စက္ခေ ဟိယျတ္တနီ	...	...	၄၅၅
၂၈၃။	သမီပေ’ဇ္ဇတနီ	...	...	၄၆၈

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၃ - အာချာတ်	ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၂၈၄။	မာ-ယောဂေ သဗ္ဗ-ကာလေ စ	၄၇၀
၂၈၅။	အနာဂတေ-ဘဝိဿန္တိ	၄၇၂
၂၈၆။	ကြိယာ'တိပန္နေ'တီတေ ကာလာ'တိပတ္တိ	၄၇၄
၂၈၇။	ဝတ္တမာနာ တိ, အန္တိ သိ, ထ-မိ, မ- တေ, အန္တေ-သေ, ဝှေ-ဧ, မှေ	၄၂၅
၂၈၈။	ပဉ္စမီ တု, အန္တု-ဟိ, ထ-မိ, မ-တံ, အန္တံ-ဿု, ဝှေါ-ဧ, အာမသေ	၄၄၉
၂၈၉။	သတ္တမီ ဧယျ, ဧယျုံ-ဧယျာသိ, ဧယျာထ-ဧယျာမိ, ဧယျာမ- ဧထ, ဧရံ-ဧထော, ဧယျာဝှော-ဧယျံ, ဧယျာမှေ	၄၅၂
၂၉၀။	ပရောက္ခာ အ, ဥ-ဧ, တ္ထ, အံ, မှာ-တ္ထ, ရေ-တ္ထော, ဝှော-က္ကံ, မှေ	၄၅၈
၂၉၁။	ဟိယျတ္တနီ အာ, ဦ-ဩ, တ္ထ-အံ, မှာ- တ္ထ, တ္ထုံ-သေ, ဝှံ-က္ကံ, မှသေ	၄၅၄
၂၉၂။	အဇ္ဇတနီ ဤ, ဥ-ဩ, တ္ထ-က္ကံ, မှာ-အာ, ဦ-သေ, ဝှံ-အံ, မှေ	၄၆၇
၂၉၃။	ဘဝိဿန္တိ ဿတိ, ဿန္တိ-ဿသိ, ဿထ-ဿာမိ, ဿာမ- ဿတေ, ဿန္တေ-ဿသေ, ဿဝှေ-ဿံ, ဿာမှေ ...	၄၇၁
၂၉၄။	ကာလာ'တိပတ္တိ ဿာ, ဿံသု-ဿေ, ဿထ-ဿံ, ဿာမှာ-ဿထ, ဿိသု-ဿသေ, ဿဝှေ-ဿိံ, ဿာမှသေ	၃၇၃
၂၉၅။	ဟိယျတ္တနီ-သတ္တမီ-ပဉ္စမီ-ဝတ္တမာနာ သဗ္ဗဓာတုကံ ...	၄၅၇

ဣတိ အာချာတ-ကပ္ပေ ပထမော ကဏ္ဍော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၂၉၆။	ဓာတု-လိင်္ဂေဟိ ပရာ ပစ္စယာ	၃၆၁
၂၉၇။	တိဇ-ဂုပ-ကိတ-မာနေဟိ ခ-ဆ-သာ ဝါ	၅၂၇
၂၉၈။	ဘုဇ-ဃသ-ဟရ သု-ပါ'ဒီဟိ တု'မိစ္ဆ'တ္ထေသု	၅၃၃
၂၉၉။	အာယ နာမတော ကတ္တု'ပမာနာ ဒါစာရေ	၅၃၅
၃၀၀။	ဤယူ'ပမာနာ စ	၅၃၆
၃၀၁။	နာမမှာ'တ္တိ'စ္ဆ'တ္ထေ	၅၃၇

ကစ္စည်းနံပါတ်	၃ - အာချာတ်	ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်

၃၀၂။ ဓာတူဟိ ဏေ-ဏယ-ဏာပေ-ဏာပယာ ကာရိတာနိ ဟေတွတ္ထေ ၅၃၉
၃၀၃။ ဓာတု-ရူပေ နာမသ္မာ ဏယော စ ၅၃၈
၃၀၄။ ဘာဝ-ကမ္မေသု ယော ၄၄၄
၃၀၅။ တဿ စ, ဝဂ္ဂ-ယ, ကာရ-ဝ, ကာရတ္တံ သ-ဓာတွန္တဿ ၄၄၆
၃၀၆။ ဣ-ဝဏ္ဏာ'ဂမော ဝါ ၄၄၇
၃၀၇။ ပုဗ္ဗ-ရူပ'ဉ္စ ၄၄၈
၃၀၈။ တထာ ကတ္တရိ စ ၅၀၀
၃၀၉။ ဘုဝါ'ဒိတော အ ၄၃၂
၃၁၀။ ရုဓာ'ဒိတော နိဂ္ဂဟီတ-ပုဗ္ဗ'ဉ္စ ၅၀၈
၃၁၁။ ဒိဝါ'ဒိတော ယော ၅၀၉
၃၁၂။ သွာ'ဒိတော ဏု-ဏာ-ဥဏာ စ ၅၁၁
၃၁၃။ ကိယာ'ဒိတော နာ ၅၁၂
၃၁၄။ ဂဟာ'ဒိတော ပ္ပ-ဏှာ ၅၁၆
၃၁၅။ တနာ'ဒိတော ဩ ယိရာ ၅၁၉
၃၁၆။ စုရာ'ဒိတော ဏေ-ဏယာ ၅၂၄
၃၁၇။ အတ္တနော-ပဒါနိ ဘာဝေ စ ကမ္မနိ ၄၄၃
၃၁၈။ ကတ္တရိ စ ၄၃၉
၃၁၉။ ဓာတု'ပ္ပစ္စယေဟိ ဝိဘတ္တိယော ၅၂၉
၃၂၀။ ကတ္တရိ ပရဿ-ပဒံ ၄၂၉
၃၂၁။ ဘုဝါ'ဒယော ဓာတဝေါ ၄၂၃

ဣတိ အာချာတ-ကပ္ပေ ဒုတိယော ကဏ္ဍော။

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၃ - အာချာတ်		ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၃၂၂။	ကွစာ'ဒိ-ဝဏ္ဏာန'မေက'ဿရာနံ ဒွေ-ဘာဝေါ	...	၄၆၀
၃၂၃။	ပုဗ္ဗော'ဗ္ဘာသော	... ...	၄၆၁
၃၂၄။	ရဿော	... ...	၅၀၅
၃၂၅။	ဒုတိယ-စတုတ္ထာနံ ပထမ-တတိယာ	... ...	၄၆၃
၃၂၆။	က, ဝဂ္ဂဿ စ, ဝဂ္ဂေါ	... ...	၄၆၆
၃၂၇။	မာန-ကိတာနံ ဝ-တတ္တံ ဝါ	... ...	၅၃၁
၃၂၈။	ဟဿ ဇော	... ...	၅၀၃
၃၂၉။	အန္တဿိ'ဝဏ္ဏာ'ကာရော ဝါ	... ...	၄၆၂
၃၃၀။	နိဂ္ဂဟီတ'ဉ္စ	... ...	၄၈၈
၃၃၁။	တတော ပါ-မာနာနံ ဝါ-မံ သေသု	... ...	၅၃၂
၃၃၂။	ဌာ တိဋ္ဌော	... ...	၄၉၁
၃၃၃။	ပါ ပိဝေါ	... ...	၄၉၂
၃၃၄။	ဉာဿ ဇာ-ဇံ-နာ	... ...	၅၁၃
၃၃၅။	ဒိသဿ ပဿ-ဒိဿ-ဒက္ခာ ဝါ	... ...	၄၈၂
၃၃၆။	ဗျဉ္ဇန'န္တဿ စော ဆ'ပ္ပစ္စယေသု စ	... ...	၅၃၀
၃၃၇။	ကော ခေ စ	... ...	၅၂၈
၃၃၈။	ဟရဿ ဂိ သေ	... ...	၅၃၄
၃၃၉။	ဗြူ-ဘူန'မာဟ-ဘူဝါ ပရောက္ခာယံ	... ...	၄၆၄
၃၄၀။	ဂမိဿ'န္တော စ္ဆော ဝါ သဗ္ဗာသု	... ...	၄၄၁
၃၄၁။	ဝစဿ'ဇ္ဇတနိမှိ'မ, ကာရော ဩ	... ...	၄၇၈
၃၄၂။	အ-ကာရော ဒီဃံ ဟိ-မိ-မေသု	... ...	၄၃၇
၃၄၃။	ဟိ လောပံ ဝါ	... ...	၄၅၁
၃၄၄။	ဟောတိ'ဿရေ'ဟော'ဟေ ဘဝိဿန္တိမှိ ဿဿ စ	...	၄၈၉
၃၄၅။	ကရဿ သ'ပ္ပစ္စယဿ ကာဟော	... ...	၅၂၃

က္လတိ အာချာတ-ကပ္ပေ တတိယော ကဏ္ဍော။

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်စဉ်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၃ - အာချာတ်		ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်

၃၄၆။ ဒါ'ဒန္တဿံ မိ-မေသု ၅၀၇
၃၄၇။ အ-သံယောဂ'န္တဿ ဝုဒ္ဓိ ကာရိတေ ၅၂၆
၃၄၈။ ဃဋ္ဍာ'ဒီနံ ဝါ ၅၄၁
၃၄၉။ အညေသု စ ၄၃၃
၃၅၀။ ဂုဟ-ဒုသာနံ ဒီဃံ ၅၄၂
၃၅၁။ ဝစ-ဝသ-ဝဟာ'ဒီန'မုကာရော ဝဿ ယေ ၄၇၇
၃၅၂။ ဟ-ဝိပရိယယော လော ဝါ ၄၈၀
၃၅၃။ ဂဟဿ ဃေ ပ္ပေ ၅၁၈
၃၅၄။ ဟ'လောပေါ ဏှာမှိ ၅၁၇
၃၅၅။ ကရဿ ကာသတ္တ'မဇ္ဇတနိမှိ ၅၂၂
၃၅၆။ အသသ္မာ မိ မာနံ မှိ-မှာ'န္တ-လောပေါ စ ၄၉၈
၃၅၇။ ထဿ တ္ထတ္တံ ၄၉၆
၃၅၈။ တိဿ တ္ထိတ္တံ ၄၉၄
၃၅၉။ တုဿ တ္ထုတ္တံ ၄၉၉
၃၆၀။ သိမှိ စ ၄၉၆
၃၆၁။ လဘသ္မာ ဤ ဤံနံ ထ-ထံ ၄၇၆
၃၆၂။ ကုသသ္မာ ဒီ စ္ဆိ ၄၇၉
၃၆၃။ ဒါ ဓာတုဿ ဒဇ္ဇံ ၅၀၆
၃၆၄။ ဝဒဿ ဝဇ္ဇံ ၅၈၅
၃၆၅။ ဂမိဿ ဃမ္မံ ၄၄၂
၃၆၆။ ယမှိ ဒါ-ဓာ-မာ-ဌာ ဟာ'ပါ-မဟ-မထာ-ဒီန'မီ ... ၄၉၂
၃၆၇။ ယဇဿာ'ဒိဿိ ၄၈၄
၃၆၈။ သဗ္ဗတော ဥံ ဣံသု ၄၆၉
၃၆၉။ ဇရ-မရာနံ ဇီရ-ဇီယ-မီယာ ဝါ ၄၈၁
၃၇၀။ သဗ္ဗတ္ထာ'သဿာ'ဒိ-လောပေါ စ ၄၉၅

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ် ၃ - အာချာတ် ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်

၃၇၁။ အ, သဗ္ဗ, ဓာတုကေ ဘူ ၅၀၀

၃၇၂။ ဃော့သ ဉတော ဏ္ဏယာ-ဉ ၅၁၄

၃၇၃။ နာဿ လောပေါ ယ, ကာရတ္တံ ၅၁၅

၃၇၄။ လောပ'ဉ္စေ'တ္တ'မကာရော ၅၈၆

၃၇၅။ ဥတ္တ'မောကာရော ၅၂၀

၃၇၆။ ကရဿာ'ကာရော စ ၄၂၁

၃၇၇။ ဩ အဝ သရေ ၄၃၄

၃၇၈။ ဧ အယ ၄၉၀

၃၇၉။ တေ'အာဝါ'ယာ ကာရိတေ ၅၄၀

၃၈၀။ ဣ, ကာရာ'ဂမော အ-သဗ္ဗ-ဓာတုကမှိ ၄၆၅

၃၈၁။ ကွစိ ဓာတု-ဝိဘတ္တိ-ပစ္စယာနံ ဒီဃ-ဝိပရီတာ'ဒေသ-
လောပါ'ဂမာ စ ၄၈၇

၃၈၂။ အတ္တနော ပဒါနိ ပရဿ-ပဒတ္တံ ၄၄၅

၃၈၃။ အ, ကာရာ'ဂမော ဟိယျတ္တနီ-အဇ္ဇတနီ-ကာလာ'တိ
ပတ္တီသု ၄၆၅

၃၈၄။ ဗြူတော ဤ တိမှိ ၅၀၂

၃၈၅။ ဓာတုဿ'န္တော လောပေါ'နေက'ဿရဿ ၄၂၄

၃၈၆။ ဣသု-ယမူနံ'မန္တော ဆော ဝါ ... ...

၃၈၇။ ကာရိတာနံ ဏော လောပံ ၅၂၅

ဣတိ အာချာတ-ကပ္ပေ စတုတ္ထော ကဏ္ဍော။

ဣတိ အာချာတ-ကပ္ပေါ တတိယော။

၄ - ကိတ်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၄ - ကိတ်			ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၃၈၈။	မာတုယာ ကမ္မာ’ဒိမှိ ဏော	...	...	၅၆၀
၃၈၉။	သညာယ’မ နု	...	...	၅၆၄
၃၉၀။	ပုရေ ဒဒါ စ ဣံ	...	...	၅၆၆
၃၉၁။	သဗ္ဗတော ဏွု-တွာ-ဝီ ဝါ	...	...	၅၆၇
၃၉၂။	ဝိသ-ရုဇ-ပဒါ’ဒိတော ဏ	...	...	၅၇၆
၃၉၃။	ဘာဝေ စ	...	...	၅၇၉
၃၉၄။	ကွိ စ	...	...	၅၈၃
၃၉၅။	ဓရာ’ဒိဟိ ရမ္မော	...	...	၅၈၈
၃၉၆။	တ’ဿီလာ’ဒိသု ဏီ-တွာ-ဝီ စ	...	...	၅၈၉
၃၉၇။	သဒ္ဒ-ကုဓ-စလ-မဏ္ဍ’တ္ထ-ရုစာ’ဒိဟိ ယု	...	...	၅၉၀
၃၉၈။	ပါရာ’ဒိ ဂမိမှာ ရူ	...	...	၅၉၁
၃၉၉။	ဘိက္ခာ’ဒိတော စ	...	...	၅၉၃
၄၀၀။	ဟနတျာ’ဒီနံ ဏုကော	...	...	၅၉၃
၄၀၁။	နု နိဂ္ဂဟီတံ ပဒန္တေ	...	...	၅၆၅
၄၀၂။	သံ-ဟန’ညာယ ဝါ ရော ဃော	...	...	၅၉၄
၄၀၃။	ရမှိ ရ’န္တော ရာ-ဒိ နော	...	...	၅၅၇
၄၀၄။	ဘာဝ-ကမ္မေသု တဗ္ဗာ’နီယာ	...	...	၅၄၄
၄၀၅။	ဏျော စ	...	...	၅၅၀
၄၀၆။	ကရမှာ ရိစ္စ	...	...	၅၅၆
၄၀၇။	ဘူတော’ဗ္ဗ	...	...	၅၅၄
၄၀၈။	ဝဒ-မဒ-ဂမ-ယုဇ-ဂရဟာ’ကာရာ’ဒိဟိ ဇ္ဇ မ္မ ဂ္ဂ ယှေ’ယျာ ဂါရော ဝါ	...	...	၅၅၅
၄၀၉။	တေ ကိစ္စာ	...	...	၅၄၇
၄၁၀။	အညေ ကိတ်	...	...	၅၆၁
၄၁၁။	နန္ဒာ’ဒိဟိ ယု	...	...	၅၉၅

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၄ - ကိတ်			ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၄၁၂။	ကတ္တု-ကရဏ-ပဒေသေသု စ	...	...	၅၉၆
၄၁၃။	ရဟာ'ဒိတော ဏ	...	...	၅၄၉

ကြတိ ကိ'ဋ္ဌိမာန်ကပ္ပေ ပဌမော ကဏ္ဍော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၄၁၄။	ဏာ'ဒယော တေ ကာလိကာ	...	...	၅၅၅
၄၁၅။	သညာယံ ဒါ-ဓာတော က	...	...	၅၉၇
၄၁၆။	တိ ကိတ် စာ-သိဋ္ဌေ	...	...	၆၀၈
၄၁၇။	ကြတ္တိယ'မ တိ ယဝေါ ဝါ	...	...	၅၉၈
၄၁၈။	ကရတော ရိရိယ	...	...	၆၀၀
၄၁၉။	အတီတေ-တ-တဝန္တု-တာဝီ	...	...	၆၁၁
၄၂၀။	ဘာဝ-ကမ္မေသု တ	...	...	၆၂၁
၄၂၁။	ဗုဓ-ဂမာ'ဒိ'တ္ထေ ကတ္တရိ	...	...	၆၀၅
၄၂၂။	ဇိတော ကြန သဗ္ဗတ္ထ	...	...	၆၀၁
၄၂၃။	သုပတော စ	...	...	၆၀၂
၄၂၄။	ဤသံ ဒု-သုဟိ ခ	...	...	၆၀၃
၄၂၅။	ကြစ္စ'တ္ထေသု သမာနု-ကတ္တုကေသု တဝေ-တုံ ဝါ		...	၆၃၅
၄၂၆။	အရဟ-သက္ကာ'ဒိသု စ	...	...	၆၃၇
၄၂၇။	ပတ္တ-ဝစနေ အလ'မတ္ထေသု စ	...	...	၆၃၈
၄၂၈။	ပုဗ္ဗ'ကာလေ'က-ကတ္တုကာနံ တုန-တွာန-တွာ ဝါ		...	၆၃၉
၄၂၉။	ဝတ္တမာနေ မာန'န္တာ	...	...	၆၄၅
၄၃၀။	သာသာ'ဒိဟိ ရတ္ထု	...	...	၅၇၃
၄၃၁။	ပါ'ဒိတော ရိတု	...	...	၅၇၄
၄၃၂။	မာနာ'ဒိဟိ ရာတု	...	...	၅၇၅

ကစ္စည်းနံပါတ်	၄ - ကိတ်	ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်

၄၃၃။ အာ-ဂမာ တုကော ၆၀၉
၄၃၄။ ဘဝ္ဓေ ဣက ၆၁၀

ဣတိ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ ဒုတီယော ကဏ္ဍော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၄၃၅။ ပစ္စယာ'ဒနိဋ္ဌာ နိပါတနာ သိဇ္ဈန္တိ ၆၂၃
၄၃၆။ သာသဒိသတော တဿ ရိစ္ဆော စ ၆၂၄
၄၃၇။ သာ'ဒိ သ'န္တ-ပုစ္ဆ-ဘန္စ-ဟံသာ'ဒီဟိ ဋ္ဌော ၆၂၅
၄၃၈။ ဝသတော ဥတ္ထ ၆၁၂
၄၃၉။ ဝဿ ဝါ ဝု ၆၁၃
၄၄၀။ ဓ-ဎ-ဘ-ဟေ-ဟိ ဓ-ဎာ စ ၆၀၆
၄၄၁။ ဘန္စတော ဂ္ဂေါ စ ၆၂၇
၄၄၂။ ဘုဇာ-ဒီန'မန္တော နော ဒွိ စ ၅၅၉
၄၄၃။ ဝစ ဝါ ဝု ၆၂၈
၄၄၄။ ဂုပါ'ဒီန'ဥ္စ ၆၂၉
၄၄၅။ တရာ'ဒီဟိ ဣဏ္ဏော ၆၁၅
၄၄၆။ ဘိဒါ'ဒိတော ဣန္န-အန္န-ဤဏာ ဝါ ၆၃၀
၄၄၇။ သုသ-ပစ-သကတော က္ခ-က္ကာ စ ၆၁၆
၄၄၈။ ပ'က္ကမာ'ဒီဟိ န္တော စ ၆၁၇
၄၄၉။ ဇနာ'ဒီန'မာ တိမှိ စ ၆၁၈
၄၅၀။ ဂမ-ခန-ဟန-ရမာ'ဒီန'မန္တော ၆၉၉

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစွည်းသုတ်နက်

ကစွည်းနံပါတ်	၄ - ကိတ်	ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၄၅၁။	ရ, ကာရော စ	၆၃၁
၄၅၂။	ဍာ-ပါန'မိ-ဍ္ဎ စ	၆၁၉
၄၅၃။	ဟ'န္တေဟိ ဟော ဟဿ ဠော ဝါ အ-ဒဟ-နဟာနံ ...	၆၂၀

ဣတိ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ တတိယော ကဏ္ဍော။

၄၅၄။	ဏမှိ ရန္ဓဿ လော ဘာဝ-ကရဏေသု	၅၃၈
၄၅၅။	ဟနဿ ဃာတော	၅၄၃
၄၅၆။	ဝဓော ဝါ သဗ္ဗတ္ထ	၅၀၂
၄၅၇။	အာကာရန္တာန'မာယော	၅၆၃
၄၅၈။	ပုရ-သ'မုပ ပရိဟိ ကရော တိဿ ခ-ခရာ ဝါ တ'ပ္ပစ္စယေသု စ	၅၈၁
၄၅၉။	တဝေ-တုနာ'ဒိသု ကာ	၆၃၆
၄၆၀။	ဂမ-ခန-ဟနာ'ဒီနံ တုံ-တဗ္ဗာ'ဒီသု န	၅၅၀
၄၆၁။	သဗ္ဗေဟိ တုနာ'ဒီနံ ယော	၆၄၀
၄၆၂။	စ-န'န္တေဟိ ရစ္စံ	၆၄၂
၄၆၃။	ဒိသာ သွာန-သွာ'န္တ-လောပေါ စ	၆၄၃
၄၆၄။	မ-ဟ-ဒ-ဘေဟိ မ္မ-ယှ-ဇ္ဇ-ဗ္ဘ-ဒ္ဓါ စ	၆၄၄
၄၆၅။	တဒ္ဓိတ-သမာသ-ကိတကာ နာမံ'ဝါ တဝေ-တုနာ'ဒီသု စ ...	၃၃၃
၄၆၆။	ဒုမှိ ဂရု	၆
၄၆၇။	ဒီဃော စ	၇

ကစ္စည်းနံပါတ်	၄ - ကိတ်	ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၄၆၈။	အကွ္ခရေဟိ ကာရ	
၄၆၉။	ယထာ'ဂမ'မိကာရော	၅၄၆
၄၇၀။	ဒ-ဓ'န္တတော ယော ကွစိ	၆၄၁

ဣတိ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ စတုတ္ထော ကဏ္ဍော။

ကစ္စည်းနံပါတ်		ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၄၇၁။	နိဂ္ဂဟီတံ သံယောဂါ'ဒိနော	၅၇၇
၄၇၂။	သဗ္ဗတ္ထ ဂေ ဂီ	၆၂၂
၄၇၃။	သဒဿ သီဒတ္တံ	၄၈၃
၄၇၄။	ယဇဿ သရဿိ'ဋ္ဌေ	၆၂၆
၄၇၅။	ဟ-စတုတ္ထာန'မ'န္တာနံ ဒေါ ဓေ	၆၀၇
၄၇၆။	ဍော ပ, ကာရေ	၆၁၄
၄၇၇။	ဂဟဿ ယရံ ဃော ဝါ	၅၈၂
၄၇၈။	ဒဟဿ ဒေါ လံ	၅၈၀
၄၇၉။	ဓာတွ'န္တဿ လောပေါ ကွိမှိ	၅၈၅
၄၈၀။	ဝိဒ'န္တေ ဦ	၅၈၆
၄၈၁။	န-မ-ရာနန'မ'န္တာနံ နိ'ယုတ္တ-တမှိ	၆၈၂
၄၈၂။	န က-ဂတ္တံ စ-ဇာ ဏွုမှိ	၅၇၀
၄၈၃။	ကရဿ စ-တတ္တံ တုသ္မိံ	၅၇၂
၄၈၄။	တုံ-တုန-တဗွေသု ဝါ	၅၄၈
၄၈၅။	ကာရိတံ ဝိယ ဏာ'နုဗန္ဓော	၅၅၂
၄၈၆။	အန'ကာ ယု-ဏွုနံ	၅၆၉
၄၈၇။	က-ဂါ စ-ဇာနံ	၅၅၃

ဣတိ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ ပဉ္စမော ကဏ္ဍော။

ဣတိ ကိတ-ကပ္ပေါ စတုတ္ထော။

၅-သမာသ်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၅-သမာသ်			ရှုပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၄၈၈။	နာမာနံ သမာသော ယုတ္တ'တ္ထော	...	...	၃၃၀
၄၈၉။	တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါ စ	...	...	၃၃၁
၄၉၀။	ပကတိ စ'ဿ သရ'န္တဿ	...	...	၃၃၂
၄၉၁။	ဥပသဂ္ဂ-နိပါတ-ပုဗ္ဗကော အဗျယီ-ဘာဝေါ	...	...	၃၂၉
၄၉၂။	သော နပုံသက-လိင်္ဂေါ	...	...	၃၃၄
၄၉၃။	ဒိဂုဿေ'ကတ္တံ	...	...	၃၄၈
၄၉၄။	တထာ ဒွန္ဒေ ပါဏိ-တူရိယ-ယောဂ္ဂ-သေန'င်္ဂ-ခုဒ္ဒ-ဇန္တုက-ဝိဝိဓ-ဝိရုဒ္ဓ-ဝိသဘာဂ'တ္ထာ'ဒီန'ဉ္စ	...	...	၃၅၈
၄၉၅။	ဝိဘာသာ ရုက္ခ-တိဏ-ပသု-ဓန-ဓည-ဇနပဒါ'ဒီန'ဉ္စ		...	၃၅၉
၄၉၆။	ဒွိပဒေ တုလျာ'ဓိကရဏေ ကမ္မ-ဓာရယော	...	...	၃၃၈
၄၉၇။	သင်္ချာ-ပုဗ္ဗော ဒိဂု	...	...	၃၄၇
၄၉၈။	ဥဘေ တပ္ပုရိသာ	...	...	၃၄၀
၄၉၉။	အ'မာဒယော ပရ-ပဒေဘိ	...	...	၃၅၀
၅၀၀။	အည-ပဒ'တ္ထေသု ဗဟုဗ္ဗီဟိ	...	...	၃၅၁
၅၀၁။	နာမာနံ သမုစ္စယော ဒွန္ဒော	...	...	၃၅၆
၅၀၂။	မဟတံ မဟာ တုလျာ'ဓိကရဏေ ပဒေ	...	...	၃၃၉
၅၀၃။	ဣတ္ထိယံ ဘာသိတ-ပုမိ'တ္ထီ ပုမာ'ဝ စေ	...	...	၃၅၂
၅၀၄။	ကမ္မ-ဓာရယ-သညေ စ	...	...	၃၄၂
၅၀၅။	အတ္တံ နဿ တပ္ပုရိသေ	...	...	၃၄၃
၅၀၆။	သရေ အန်	...	...	၃၄၄
၅၀၇။	ကဒ် ကုဿ	...	...	၃၄၅
၅၀၈။	ကာ'ပ္ပ'တ္ထေသု စ	...	...	၃၄၆
၅၀၉။	ကွစိ သမာသ'န္တ-ဂတာန'မကာရ'န္တော	...	...	၃၄၉
၅၁၀။	နဒိမှာ စ	...	...	၃၅၅
၅၁၁။	ဇာယာယ တု ဒံ-ဇာနိ ပတိမှိ	...	...	၃၅၇

ကစွည်းနံပါတ်	၆ - တဒိုတ်	ရှ္ပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၅၁၂။	ဓနုမှာ စာ	၃၅၄
၅၁၃။	အံ ဝိဘတ္တိ န-မကာရန္တာ အဗျယီဘာဝါ	၃၃၅
၅၁၄။	သရော ရသော နပုံသကေ	၃၃၆
၅၁၅။	အညသ္မာ လောပေါ စ	၃၃၇

ဣတိ သမာသ-ကပ္ပေါ ပဌမော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၆ - တဒိုတ်

၅၁၆။	ဝါဏာ'ပစ္စေ	၃၆၀
၅၁၇။	ဏာယန-ဏာနာ ဝစ္ဆာ'ဒိတော	၃၆၅
၅၁၈။	ဏေယျော ကတ္တိကာ'ဒီဟိ	၃၆၆
၅၁၉။	အတော ဏိ ဝါ	၃၆၇
၅၂၀။	ဏဝေါ'ပက္ဂွာ'ဒီဟိ	၃၇၀
၅၂၁။	ဏေရ ဝိဓဝါ'ဒိတော	၃၇၁
၅၂၂။	ယေန ဝါ သံသဋ္ဌံ တရတိ စရတိ ဝဟတိ ဏိကော ...	၃၇၂
၅၂၃။	တ'မဓီတေ တေနကတာ'ဒိ-သန္နိဓာန-နိယောဂ-သိပ္ပ-ဘဏ္ဍ-ဇီဝိက'တ္ထေသု စ	၃၇၃
၅၂၄။	ဏ ရာဂါ တသော'ဒ'မည'တ္ထေသု စ	၃၇၅
၅၂၅။	ဇာတာ'ဒီန'မိမိ'ယာ စ	၃၇၇
၅၂၆။	သမူဟ'တ္ထေ ကဏ်-ဏာ	၃၇၈
၅၂၇။	ဂါမ-ဇန-ဗန္ဓု-သဟာယာ'ဒီဟိ တာ	၃၇၉
၅၂၈။	တ'ဒဿ ဋ္ဌာန'မိယော စ	၃၈၀
၅၂၉။	ဥပ'မတ္ထာ'ယိတတ္တံ	၃၈၁
၅၃၀။	တ'န္နိဿိတ'တ္ထေ လော	၃၈၂

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၆ - တဒ္ဓိတ်			ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၅၃၁။	အာလု တ'ဗ္ဗဟုလေ	...	...	၃၈၃
၅၃၂။	ဏျ-တ္တ-တာ ဘာဝေ တု	...	...	၃၈၆
၅၃၃။	ဏ ဝိသမာ'ဒီဟိ	...	...	၃၈၇
၅၃၄။	ရမဏီယာ'ဒိတော ကဏ်	...	...	၃၈၈
၅၃၅။	ဝိသေသေ တရ-တမိ'သိကိ'ယိ'ဠာ	...	...	၃၈၉
၅၃၆။	တ'ဒဿ'တ္ထိ'တိ ဝီ စ	...	...	၃၉၇
၅၃၇။	တပါ'ဒိတော သီ	...	...	၃၉၈
၅၃၈။	ဒဏ္ဍာ'ဒိတော ဣက-ဤ	...	...	၃၉၉
၅၃၉။	မဓွါ'ဒိတော ရော	...	...	၄၀၀
၅၄၀။	ဂုဏာ'ဒိတော ဝန္တု	...	...	၄၀၁
၅၄၁။	သတျာ'ဒီဟိ မန္တု	...	...	၄၀၃
၅၄၂။	သဒ္ဓါ'ဒိတော ဏ	...	...	၃၀၄
၅၄၃။	အာယုဿု'ကာရာ'သ မန္တုမှိ	...	...	၄၀၃
၅၄၄။	တ'ပ္ပကတိ'ဝစနေ မယော	...	...	၃၈၄
၅၄၅။	သင်္ချာပူရဏေ မော	...	...	၄၀၅
၅၄၆။	သ ဆဿ ဝါ	...	...	၄၀၇
၅၄၇။	ဧကာ'ဒိတော ဒသဿီ	...	...	၄၁၁
၅၄၈။	ဒသေ သော နိစ္စ'ဉ္စ	...	...	၂၅၇
၅၄၉။	အဋ္ဌေ နိဂ္ဂဟိ်တ'ဉ္စ	...	...	
၅၅၀။	တိ စ	...	...	၄၁၃
၅၅၁။	လ ဒ-ရာနံ	...	...	၂၅၈
၅၅၂။	ဝီသတိ-ဒသေသု ဗာ ဒွိဿ တု	...	...	၂၅၅
၅၅၃။	ဧကာ'ဒိတော ဒသ ရ သင်္ချာနေ	...	...	၂၅၄
၅၅၄။	အဋ္ဌာ'ဒိတော စ	...	...	၂၅၉
၅၅၅။	ဒွေ'က'ဋ္ဌာနံ'မာ, ကာရော ဝါ	...	...	၂၅၃

ကစ္စည်းနံပါတ်	၆ - တဒ္ဓိတ်	ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၅၅၆။	စတု-ဆေဟိ ထ-ဌာ	၄၀၆
၅၅၇။	ဒွိ-တိဟိ တီယော	၄၀၈
၅၅၈။	တီယေ ဒု'တာ ပိစ	၄၀၉
၅၅၉။	တေသ'မဍ္ဎူပ-ပဒေနာ'ဍ္ဎုဍ္ဎ-ဒိဝဍ္ဎ-ဒိယဍ္ဎ'ဍ္ဎတီယာ ...	၄၁၀
၅၆၀။	သ-ရူပါန'မေက'သေသွ'သကိံ	၆၈
၅၆၁။	ဂဏနေ ဒသဿ ဒွိ-တိ-စတု-ပဉ္စ-ဆ-သတ္တ-အဋ္ဌ-နဝကာနံ ဝီ-တိ-စတ္တာရ-ပညာ-ဆ-သတ္တာ'သ-နဝါ ယောသု ယောန' ဉ္စီ'သ'မာသံ ဌိ-ရိ-တီ-တု'တိ	၄၁၂
၅၆၂။	စတူ'ပ-ပဒဿ တုလောပေါ ဥတ္တရ-ပဒါ'ဒိ'စဿ စု-စော-ပိ နဝါ	၂၅၆
၅၆၃။	ယ'ဒနုပ-ပန္နာ နိပါတနာ သိဇ္ဈန္တိ	၄၂၂
၅၆၄။	ဒွါ'ဒိတော ကော'နေက'တ္ထေ စ	၄၁၇
၅၆၅။	ဒသဒသကံ သတံ ဒသကာနံ သတံ သဟဿ'ဉ္စ ယောမှိ	၄၁၄
၅၆၆။	ယာဝ ဒုတ္တရိ ဒသ'ဂုဏိတ'ဉ္စ	၄၁၅
၅၆၇။	သက နာမေဟိ	၄၁၆
၅၆၈။	တေသံ ဏော လောပံ	၄၆၂
၅၆၉။	ဝိဘာဂေ ဓာ စ	၄၁၉
၅၇၀။	သဗ္ဗ,နာမေဟိ ပကာရ-ဝစနေတု ထာ	၄၂၀
၅၇၁။	ကိ'မိမေဟိ ထံ	၄၂၁
၅၇၂။	ဝုဒ္ဓါ'ဒိ'ဿရဿ ဝါ အ-သံယောဂ'န္တဿ သ-ဏေ စ ...	၃၆၃
၅၇၃။	မာ ယူန'မာဂမော ဌာနေ	၃၇၄
၅၇၄။	အာ, တ္တ'ဉ္စ	၃၇၆
၅၇၅။	ကွစာ'ဒိ-မဇ္ဈု'တ္တရာနံ ဒီဃ-ရဿာ ပစ္စယေသု စ ...	၃၃၈၊ ၃၅၃
၅၇၆။	တေသု ဝုဒ္ဓိ-လောပါ'ဂမ-ဝိကာရ-ဝိပရိတာ'ဒေသာ စ ...	၃၆၉
၅၇၇။	အ-ယု'ဝဏ္ဏာန'ဉ္စာ'ယော ဝုဒ္ဓိ	၃၆၄

ဣတိ တဒ္ဓိတ-ကပ္ပေါ ဆဋ္ဌော။

၇ - ကာရက

ကစ္စည်းနံပါတ်	၇ - ကာရက	ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၅၇၈။	ယသ္မာ'ဒပေတိ ဘယ'မာဒတ္တေ ဝါ၊ တ'ဒပါဒါနံ ...	၈၈၊ ၃၀၇
၅၇၉။	ဓာတု-နာမာန'မုပသဂ္ဂ,ယောဂါ'ဒီသွ'ပိ စ	၃၀၈
၅၈၀။	ရက္ခဏ'တ္ထာန'မိစ္ဆိတံ	၃၀၉
၅၈၁။	ယေန ဝါ အ-ဒဿနံ	၃၁၀
၅၈၂။	ဒူရ'န္တိ က'ဒ္ဓ-ကာလ-နိမာန-တွာ, လောပ-ဒိသာ, ယောဂ- ဝိဘတ္တာ'ရပ္ပယောဂ-သုဒ္ဓ-ပမောစန-ဟေတု- ဝိဝိတ္တ'ပ္ပမာဏ-ပုဗ္ဗ, ယောဂ-ဗန္ဓန-ဂုဏ, ဝစန-ပဉှ, ကထန-ထောကာ'ကတ္တူသု စ	၃၁၁
၅၈၃။	ယဿ ဒါတု-ကာမော ရောစတေ ဓာရယတေ ဝါ၊ တံသမ္ပဒါနံ	၈၄၊ ၃၀၂
၅၈၄။	သိလာဃ-ဟနု-ဌာ-သပ-ဓာရ-ပိဟ-ကုဓ-ဒုဟိဿော'သူယ- ရာဓိ'က္ခ-ပစ္စာ'သုဏ, အနု ပတိဂိဏ, ပုဗ္ဗ, ကတ္တာ'ရောစန'တ္ထ တ'ဒတ္ထ-တု'မတ္ထာ'လ-မတ္ထ-မညာ'နာဒရာ'ပ္ပါဏိနိ ဂတျ'တ္ထ- ကမ္မနိ အာသီသ'တ္ထ-သမ္မုတိ-ဘိယျ-သတ္တမျ'တ္ထေသု စ ...	၃၀၃
၅၈၅။	ယော'ဓာရော၊ တ'မောကာသံ	၉၃၊ ၃၁၉
၅၈၆။	ယေန ဝါ ကယိရတေ၊ တံ ကရဏံ	၈၂။ ၂၉၂
၅၈၇။	ယံ ကရောတိ၊ တံ ကမ္မံ	၇၅၊ ၂၈၅
၅၈၈။	ယော ကရောတိ၊ သ ကတ္တာ	၇၇၊၂၉၄
၅၈၉။	ယော ကာရေတိ၊ သ ဟေတု	၂၉၅
၅၉၀။	ယဿ ဝါ ပရိဂ္ဂဟော၊ တံ သာမိ	၉၁၊ ၃၁၅
၅၉၁။	လိင်္ဂ'တ္ထေ ပဌမာ	၆၅၊ ၂၈၃
၅၉၂။	အာလပနေ စ	၇၀၊ ၂၈၃
၅၉၃။	ကရဏေ တတိယာ	၈၃၊ ၂၉၁
၅၉၄။	သဟာ'ဒိ-ယောဂေ စ	၂၉၆
၅၉၅။	ကတ္တရိ စ	၇၂၊ ၂၉၃
၅၉၆။	ဟေတွ'တ္ထေ စ	၂၉၇

ကစ္စည်းနံပါတ်	၇ - ကာရက			ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၅၉၇။	သတ္တမျ'တ္ထေ စ	...	...	၂၉၈
၅၉၈။	ယေန'င် ဝိကာရော	...	...	၂၉၉
၅၉၉။	ဝိသေသနေ စ	...	...	၃၀၀
၆၀၀။	သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထီ	...	...	၈၅၊ ၃၀၁
၆၀၁။	နမော-ယော ဂါ'ဒိသ္ပ'ပိ စ	...	...	၃၀၅
၆၀၂။	အပါဒါနေ ပဉ္စမီ	...	...	၈၉
၆၀၃။	ကာရဏ'တ္ထေ စ	...	...	၃၁၃
၆၀၄။	ကမ္မ'တ္ထေ ဒုတိယာ	...	...	၇၆၊ ၂၈၄
၆၀၅။	ကာလ'ဒ္ဓါန' မစ္စန္တ-သံယောဂေ	...	...	၂၈၇
၆၀၆။	ကမ္မ'ပ္ပဝစနီယ-ယုတ္တေ	...	...	၂၈၈
၆၀၇။	ဂတိ-ဗုဒ္ဓိ-ဘုဇ-ပဌ-ဟရ-ကရ-သယာ'ဒီနံ ကာရိတေ ဝါ	...		၂၈၆
၆၀၈။	သာမိသ္မိံ ဆဋ္ဌီ	...	...	၉၂၊ ၃၁၄
၆၀၉။	ဩကာသေ သတ္တမီ	...	...	၉၄၊ ၃၁၈
၆၁၀။	သာမိ'ဿရာ'ဓိပတိ-ဒါယာဒ-သက္ခိ-ပတိဘူ'ပသုတ-ကုသလေဟိ စ	...	...	၃၂၀
၆၁၁။	နိဒ္ဓါရဏေ စ	...	...	၃၂၁
၆၁၂။	အနာဒရေ စ	...	...	၃၂၂
၆၁၃။	ကွစိ ဒုတိယာ ဆဋ္ဌီန'မတ္ထေ	...	...	၂၈၉
၆၁၄။	တတိယာ-သတ္တမီန'ဉ္စ	...	...	၂၉၀
၆၁၅။	ဆဋ္ဌီ စ	...	...	၃၁၆
၆၁၆။	ဒုတိယာ-ပဉ္စမီန'ဉ္စ	...	...	၃၁၇
၆၁၇။	ကမ္မ-ကရဏ-နိမိတ္တ'တ္ထေသု သတ္တမီ	...	...	၃၂၀
၆၁၈။	သမ္ပဒါနေ စ	...	...	၃၂၄
၆၁၉။	ပဉ္စမျ'တ္ထေ စ	...	...	၃၂၅
၆၂၀။	ကာလ-ဘာဝေသု စ	...	...	၃၂၆

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်

ကစ္စည်းနံပါတ်	၈ - ဥဏာဒ်			ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၆၂၁။	အဓိကိ'ဿရ'ဏ္ဏော'ပါ'ဓိ-ယောဂေ	...	...	၃၂၇
၆၂၂။	မဏ္ဍိတု'ဿုက္ကေသု တတိယာ စ	...	...	၃၂၈

ဣတိ ကာရက-ကပ္ပေါ သတ္တမော။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၈ - ဥဏာဒ်

၆၂၃။	ကတ္တရိ ကိတ်	...	...	၅၆၂
၆၂၄။	ဘာဝ-ကမ္မေသု ကိစ္စ'တ္တ-ခ'တ္ထာ	...	...	၆၀၄
၆၂၅။	ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ တ္တော	...	...	၆၃၃
၆၂၆။	ချာ'ဒီဟိ မန်၊ မစ တော ဝါ	...	...	၆၅၁
၆၂၇။	သမာ'ဒီဟိ ထ-မာ	...	...	၆၅၂
၆၂၈။	ဂဟဿု'ပဓေဿေ'ဝါ	...	...	၅၆၈
၆၂၉။	မသုဿ သုဿ စ္ဆရ-စ္ဆေရာ	...	...	၆၅၃
၆၃၀။	အာ-ပုဗ္ဗ-စရဿ စ	...	...	၆၅၄
၆၃၁။	အလ-ကလ-သလေဟိ လ-ယာ	...	...	၆၅၅
၆၃၂။	ယာဏ-လာနာ	...	...	၆၅၆
၆၃၃။	မထိဿ ထဿ လော စ	...	...	၆၅၇
၆၃၄။	ပေသာ'တိသဂ္ဂ-ပတ္တ, ကာလေသု ကိစ္စာ	...	...	၅၅၈
၆၃၅။	အဝဿကာ'ဓမိ'ဏေသု ဏီ စ	...	...	၆၅၈
၆၃၆။	အရဟ-သက္ကာ'ဒီဟိ တုံ	...	...	
၆၃၇။	ဝဇာ'ဒီဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ'ဒယော နိပစ္စန္တေ	...	...	၆၅၉
၆၃၈။	ကွိ-လောပေါ စ	...	...	၅၈၄
၆၃၉။	သ,စ-ဇာနံ၊ က-ဂါ ဏာ'နုဗန္ဓေ	...	...	

ကစ္စည်းနံပါတ်	၈ - ဥဏာဒ်	ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၆၄၀။	နုဒါ’ဒီဟိ ယု-ဏွုန’မနာ’နနာ’ကာ’နနကာ သ-ကာရိတေဟိ စ	၅၇၁
၆၄၁။	က္က-ယ-တ-မ-ကိ-ဧ-သာ’ဒီန’မန္တ’ဿရော ဒီဃံ ကွစိ ဒိသဿ ဒေါရံ သော သ-က္ခိ’ စ	၅၈၇
၆၄၂။	ဘျာ’ဒီဟိ မတိ-ဗုတိ-ပူဇာ’ဒီဟိ စ က္တော	၆၃၄
၆၄၃။	ဝေပု-သိ-ဒဝ-ဝမု-ကု-ဒါ-ဘူ-ဟွာ’ဒီဟိ ထု-တ္တိမ-ဏိမာ နိဗ္ဗတ္တေ	၆၆၀
၆၄၄။	အက္ကောသေ နမှာ’နိ	၆၆၁
၆၄၅။	ဧကာ’ဒိတော သကိဿ က္ခတ္တုံ	၄၈၈
၆၄၆။	သုနဿု’နသော’န-ဝါနု’ဝါနူ’နု’နခု’နာ’နာ	၆၆၂
၆၄၇။	တရုဏာဿ သုသု စ	၆၆၃
၆၄၈။	ယုဝဿု’ဝဿု’ဝု’ဝါနု’နူ’နာ	၆၆၄
၆၄၉။	ကာလေ ဝတ္တမာနာ’တီတေ ဏွာ’ဒယော	၆၅၀
၆၅၀။	ဘဝိဿတိ ဂမာ’ဒီဟိ ဏီ-ဃိဏ်	၆၄၆
၆၅၁။	ကိရိယာယံ ဏွု-တဝေါ	၆၄၇
၆၅၂။	ဘာဝ-ဝါစိမှိ စတုတ္ထီ	၃၀၆
၆၅၃။	ကမ္မနိ ဏော	၆၄၈
၆၅၄။	သေသေ ဿန္တု-မာနာ’နာ	၆၄၉
၆၅၅။	ဆဒါ’ဒီဟိ တ-တြဏ်	၆၆၅
၆၅၆။	ဝဒါ’ဒီဟိ ဏိတ္တော ဂဏော	၆၆၆
၆၅၇။	မိဒါ’ဒီဟိ တ္တိ-တိယော	၆၆၇
၆၅၈။	ဥသုရဉ္ဇေဟိ ပ-ဌာ၊ ဒံသဿ ဒဍ္ဎော စ	၆၆၈
၆၅၉။	သု-ဝု’သာန’မုဝူ’သာန’မတော ထော စ	၆၅၉
၆၆၀။	ရန္ဓု’ဒါ’ဒီဟိ ဓ-ဒိ’ဒ္ဒ ကိ’ရာ ကွစိ ဇ-ဒ-လောပေါ စ ...	၆၇၀
၆၆၁။	ပတိတော ဟိဿ ဟေရဏ်-ဟီရဏ်	၆၇၁
၆၆၂။	ကဍျာ’ဒီဟိ ကော	၆၇၂
၆၆၃။	ခါဒါ’မ-ဂမာနံ ခန္ဓာ’န္ဓ-ဂန္ဓာ	၆၇၁

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစွည်းသုတ်နက်

ကစွည်းနံပါတ်	၈ - ဥဏာဒ်	ရူပသိဒ္ဓိနံပါတ်
၆၆၄။	ပဋ္ဌာ'ဒီဟျ'လံ	၆၇၄
၆၆၅။	ပုထဿ ပုထု-ပထာ'မော ဝါ	၆၇၅
၆၆၆။	သသ္မာ'ဒီဟိ တု ဒဝေါ	၆၇၆
၆၆၇။	စျာ'ဒီဟိ ဉျဝရော	၆၇၇
၆၆၈။	မုနာ'ဒီဟိ စိ	၆၇၈
၆၆၉။	ဝိဒါ'ဒီဟျူ'ရော	၆၇၉
၆၇၀။	ဟနာ'ဒီဟိ နု-ဏု-တဝေါ	၆၀၀
၆၇၁။	ကုဋ္ဌာ'ဒီဟိ ဌော	၆၈၁
၆၇၂။	မနု-ပူရ-သုဏာ'ဒီဟိ ဥဿ-ဏုသိ'သာ	၆၈၂

ဣတိ ဥဏာဒိ-ကပ္ပေါ အဋ္ဌမော။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဝိသုဒ္ဓါရုံကာ စည်းသုတ်နက်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်

နတွာ ဘဂဝတော တဿ၊ သ-သဒ္ဓမ္မဿ သံဃိနော။
ဝက္ခံ ကစ္စာန-သုတ္တ'တ္ထံ၊ သ'ပ္ပယောဂံ သ-ဗန္ဓနံ။ ။

အဟံ၊ ငါသည်။ သ-သဒ္ဓမ္မဿ၊ သူတော်ကောင်းတရား, ဆယ်ပါးနှင့် တကွသော။ သံဃိနော၊ တပည့်သံဃာ, အရိယာရှစ်ပါး ရှိတော်မူသော။ တဿ ဘဂဝတော၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားအား။ နတွာ၊ ရှိခိုးပြီး၍။ သ'ပ္ပယောဂံ၊ ပြယုဂ်, ဥဒါဟရဏ်, ပုံစံနှင့်တကွသော။ သ-ဗန္ဓနံ၊ စာဖွဲ့ စာစပ်နှင့်တကွသော။ ကစ္စာန-သုတ္တ'တ္ထံ၊ ကစ္စည်းသုတ်နက်ကို။ ဝက္ခံ၊ မြွက်ဆိုပေအံ့သတည်း။

၁-သန္ဓိ

ပထမကဏ္ဍ

(၁) **အတ္ထော အက္ခရ-သညာတော။** အတ္ထော၊ ခပ်သိမ်းသော ဘာသာသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို။ ဝါ၊ သည်။ အက္ခရ-သညာတော၊ ပုဒ်၏မူလ အက္ခရာတို့ဖြင့် ကောင်းစွာသိအပ် မှတ်အပ်၏။ ဝါ၊ အပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စာကိုယ်၌ အထက်အောက်ဂဏန်းတူနှစ်မျိုးတွင် အထက်ဂဏန်းကားသုတ်နက်၊ အောက်ဂဏန်းကား ပုံစံနက်ဂဏန်းတည်း။

(၂) အက္ခရာ'ပါ'ဒယော ဧကေ စတ္တာလီသံ၊ ဧကေ စတ္တာလီသံ၊ လေးဆယ့်တစ်လုံးသော။ အာဒယော၊ အ-အစရှိကုန်သော ဝဏ္ဏတို့သည်။ အက္ခရာ'ပိ၊ ရှေးသုတ်မှာဆိုသည့်ထိုအက္ခရာ-မည်ကုန်၏။ ဝါ၊ အက္ခရာလည်းမည်ကုန်၏။

(ရှေးနည်းအလို အပိ- သဒ္ဒါ ဟေဋ္ဌာပေက္ခတ္ထ၊ နောက်နည်းအလို သမုစ္စည်း။ ဝဏ္ဏာဒယောပိ-ဟုဆည်းသည်)။

ပုံစံကား။ အ, အာ, ဣ, ဤ, ဥ, ဦ, ဧ, ဩ၊ က, ခ, ဂ, ဃ, င၊ စ, ဆ, ဇ, ဈ, ဉ၊ ဋ, ဌ, ဍ, ဎ, ဏ၊ တ, ထ, ဒ, ဓ, န၊ ပ, ဖ, ဗ, ဘ, မ၊ ယ, ရ, လ, ဝ, သ, ဟ, ဠ, အံ- ဟူသည်တည်း။

၁။ ခရော ခယ-သေက-နာသ၊ ဖာရသ-ကမ္ပနေ ယထာ။
န'က္ခရန္တိ န ခီယန္တိ၊ န နဿန္တီ'တိ ဝါ'က္ခရာ။ ။

၂။ ယံ ယံ ပိလန္ဓနံ ကာတုံ၊ မုဒုတ္တံ ကဥ္စနံ ဝိယ။
ပတ္တာ'နန္တဝစန'တ္ထံ၊ န ကက္ခဠာ'တိ ဝါ'က္ခရာ။ ။ (ကာရိကာ၊ ဂါ၊ ၆၂။)

၃။ အ-စဥ္စလ-သဘာဝေန၊ သဒ္ဒ'တ္ထ ပရိဒီပကာ။
ပတ္တာ'နန္တ-ဝစန'တ္ထံ၊ န စလန္တီ'တိ ဝါ'က္ခရာ။ ။ (ကာရိကာ၊ ဂါ၊ ၆၃။)

၄။ ပဥ္စန္နံ ပန ဌာနာနံ ပဋိပါဋိ-ဝသာပိ စ။
နိဿယာ'ဒိ'ပ္ပဘေဒေဟိ၊ ဝုတ္တော တေသ'မနုက္ကမော။ ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ နှာ၊ ၃။)

၅။ နိဿယာ'ဒေါ သရာ ဝုတ္တာ၊ ဗျဥ္စနာ နိဿိတာ တတော။
ဝဂ္ဂေ'က-ဇာ ဗဟုတ္တာ'ဒေါ၊ တတော ဌာနာ လဟု'က္ကမာ။ ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ နှာ၊ ၃။)

၁။ ခရော၊ ခရဓာတ်သည်။ ခယ-သေက-နာသ-ဖာရသ ကမ္ပနေ၊ ကုန်ခန်းခြင်း, သွန်းလောင်းခြင်း, ပျက်စီးခြင်း, ကြမ်းတမ်းခြင်း, တုန်လှုပ်ခြင်း၌ ဖြစ်၏။ ယထာ၊ ပုံစံကား။ နက္ခရန္တိ ။လ။ ဝါ'-က္ခရာ ဝါ'က္ခရာ-ဟူသည်တည်း။ နက္ခရန္တိ နခီယန္တိ၊ မကုန်ခန်းနိုင်ကုန်။ ဝါ၊ တစ်နည်း။ န နဿန္တိ၊ မပျက်စီးကုန်။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အက္ခရာ၊ မည်ကုန်၏။

၂။ ဝါ၊ ကား။ ယံ ယံ ပိလန္ဓနံ၊ အကြင် အကြင် ဘယက်တန်းဆာကို။ ကာတုံ၊ ငှာ။ ဣစ္ဆတိ၊ ၏။ တံ တံ ပိလန္ဓနံ၊ ထိုထို ဘယက်တန်းဆာကို။ ကာတုံ၊ ငှါ။ ကဥ္စနံ၊ ရွှေစင်သည်။ မုဒုတ္တံ ဝိယ၊ အတင်းအပွဲရှ, လိုက်ပါမဆုံ, နူးညံ့သော သဘောရှိသကဲ့သို့။ ဝါ၊ သဘောရှိသော။ ကဥ္စနံ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ အနန္တ-ဝစန'တ္ထံ၊ အဆုံးမရှိသော သဒ္ဒါအနက်သို့၊ ပတ္တာ၊ ရောက်ကုန်၍။ န ကက္ခဠာ၊ မကြမ်းတမ်းကြ, ဝဒန္တရှုတ်ဆိုရာ, နူးညံ့စွာ လိုက်ပါကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အက္ခရာ၊ မည်ကုန်၏။

(၃) တတ္ထော'ဒန္တာ သရာ အဋ္ဌ။ တတ္ထ၊ ထိုလေးဆယ့်တစ်လုံးသော အက္ခရာတို့တွင်။ ဩ'ဒန္တာ၊ ဩ-အဆုံးရှိကုန်သော။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်လုံးကုန်သော။ အက္ခရာ၊ တို့သည်။ သရာ၊ သရ-မည်ကုန်၏။

ပုံစံကား။ အ, အာ, ဣ, ဤ, ဥ, ဦ, ဧ, ဩ- ဟူသည်တည်း။

* သရန္တ'ည'မနိဿာယ၊ ဗျဉ္ဇနာနိ ဇနေန္တိ ဝါ။
သဒ္ဒိယန္တိ ဝါ သယံ ဝါ၊ ရာဇန္တီ'တိ သရာ မတာ။ ။

၃။ ဝါ၊ ကား။ အ-စဥ္ဆလ-သဘာဝေန၊ တုန်လှုပ်ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောမရှိသဖြင့်။ သဒ္ဒ'တ္ထ ပရိဒီပကာ၊ သဒ္ဒါ၏အနက်ကို ပြကုန်လျက်။ အနန္တ-ဝစန'တ္ထ၊ သို့၊ ပတ္တာ၊ ရောက်ကုန်သော်လည်း။ န စလန္တိ၊ မတုန်လှုပ်ကုန်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အက္ခရာ၊ မည်ကုန်၏။

၄။ ပန၊ အက္ခရာအစဉ်ကား။ ပဥ္စန္နံ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ဌာနာနံ၊ ဌာန်တို့၏။ ပဋိပါဋိ-ဝသာပိ စ၊ အစဉ်၏အစွမ်းဖြင့်ရင်း။ နိဿယာ'ဒိ'ပ္ပဘေဒေဟိ စ၊ နိဿယအစရှိကုန်သော အပြားတို့ဖြင့်ရင်း။ တေသံ၊ ထိုလေးဆယ့်တစ်လုံးသော အက္ခရာတို့၏။ အနုက္ကမော၊ အစဉ်ကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်၏။

၅။ နိဿယာ၊ မှီရာဖြစ်ကုန်သောကြောင့်။ သရာ၊ သရတို့ကို။ အာဒေါ၊ အစ၌။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်၏။ နိဿိတာ၊ မှီတတ်ကုန်သောကြောင့်။ ဗျဥ္ဇနာ၊ ဗျည်းတို့ကို။ တတော၊ ထိုသရတို့မှ။ ပစ္ဆာ၊ နောက်၌။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်၏။ ဗဟုတ္တာ၊ များသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝဂ္ဂါ၊ ဝဂ်တို့ကို။ အာဒေါ၊ အ-ဝဂ်တို့၏အစ၌။ ကေဇာ၊ ကေဇသရ, ကေဇအ-ဝဂ်တို့ကို။ အာဒေါ၊ ဒွိဇသရ, ဒွိဇအဝဂ်တို့၏ အစ၌။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်၏။ တတော၊ ထိုမှတပါး။ ဌာနာ၊ ဌာန်စဉ် အားဖြင့်ရင်း။ လဟု'က္ကမာ၊ လဟု, ဂရု- အစဉ်အားဖြင့်ရင်း။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်၏။

ဝဂ်တို့တွင် ပဥ္စမက္ခရာကို အသရူပတစ်လုံးတည်း နည်း၍ နောက်ထားသည်။ အဝဂ်တို့တွင် သ-ကို အဃောသ တစ်လုံးတည်း နည်း၍ ဝ-နောက်ဆိုသည်။ ဟ- ကို "ပဋိပါဋိဝသေန ဝုတ္တာပိ ဥပ္ပဋိပါဋိ-ဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"ဟု သိစေခြင်းငှာ အဝဂ်၏အစ၌ မထားသည်။ ဠကြီးကို သုတ်၌ လငယ်ဖြင့် ဂရုဠ-စသည်၌ ဠရင်ကောက်ဖြင့် အသုံးပြုကြသည်-ဟု သိစေခြင်းငှါ ရကောက်နောက်၌ မထားသည်။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို သရ, ဝဂ်-မဟုတ် ဃောသာဃောသဝိမုတ်၊ ပုဗ္ဗာသယဗျည်း တစ်လုံးတည်း နည်းသောကြောင့် နောက်ဆုံး၌ ထားသည် ဟူ၍မှတ်။

(၃) * အညံ၊ သူတပါးကို။ အနိဿာယ၊ မမှီကုန်မူ၍။ သရန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ တစ်နည်းကား။ ဗျဥ္ဇနာနိ၊ ဗျည်းတို့ကို။ သာရေန္တိ ဂမေန္တိ ဇနေန္တိ၊ ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။

(၄) **လဟု–မတ္တာ တယော ရဿာ။** တတ္ထ၊ ထိုရှစ်လုံးသော သရတို့တွင်။ လဟု-မတ္တာ၊ ပေါ့ပါးလျှင်မြန်သော အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ တယော၊ သုံးလုံးကုန်သော။ သရာ၊ တို့သည်။ ရဿာ၊ ရဿ- မည်ကုန်၏။

၁။ ရဿ-ကာလေ နိယုတ္တာ'တိ၊ ရဿေန ဝုစ္စရေ'တိ ဝါ။
ရဿိယန္တိ'စ္စာရိယန္တိ၊ ရဿာ'တိ အဘိ-လက္ခိတာ။ ။

၂။ ဧက-မတ္တော ဘဝေ ရဿော၊ ဒွိ-မတ္တော ဒီဃ ဥစ္စတေ။
တိ-မတ္တော တု ပ္လုတော ဉေ ယျော၊ ဗျဉ္ဇနဉ္စ'ဍ္ဎ-မတ္တကံ။ ။

၃။ ကာလေန ယာဝတာ ပါဏိ၊ ပယျေတိ ဇာနု-မဏ္ဍလေ။
သ မတ္တာ ကဝိဘိ' ဉေ ယျာ၊ တျ'တ္တ'ဍ္ဍာ'မရ-ဝေဒိဘိ။
ဒူရာ'ဝှါနေ စ ဂါနေ စ၊ ရောဒနေ စ ပ္လုတော မတော။ ။

ဝါ၊ ကား။ သရီယန္တိ သဒ္ဒီယန္တိ၊ ရွတ်ဆိုကုန်၏။ ဝါ၊ ကား။ သယံ၊ အလိုလို။ ရာဇန္တိ၊ တင့်တယ်ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သရာ၊ သရ- မည်ကုန်၏ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

(၄) ၁။ ရဿ-ကာလေ၊ တိုသောကာလ၌။ နိယုတ္တာ၊ ယှဉ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ထို့ကြောင့်ရင်း။ ရဿေန၊ တိုသောအသံဖြင့်။ ဝုစ္စရေ၊ ရွတ်ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ထို့ကြောင့်ရင်း။ ရဿိယန္တိ ဥစ္စာရိယန္တိ၊ အသံတိုတိုဖြင့် ရွတ်ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ထို့ကြောင့်ရင်း။ ရဿာတိ၊ တို့ဟူ၍။ အဘိလက္ခိတာ၊ မှတ်အပ်ကုန်၏။

၂။ ဧက-မတ္တော၊ လက်ဖျစ်တစ်ချက်, လျှပ်စစ်တစ်ပြက်, မျက်စိတစ်မှိတ်မျှ ကာလရှိသော-သရသည်။ ရဿော၊ ရဿ- မည်သည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ ဒွိ-မတ္တော၊ နှစ်မတြာကာလရှိသော သရကို။ ဒီဃော၊ ဒီဃ- ဟူ၍။ ဥစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ တိ-မတ္တော တု၊ သုံးမတြာ, သုံးမတြာထက်လွန်သော ကာလရှိသော သရကိုကား။ ပ္လုတော၊ ပလုတ်-မည်၏ဟူ၍။ ဉေ ယျော၊ သိအပ်၏။ ဗျဉ္ဇနဉ္စ၊ ဗျည်းသည်ကား။ အဍ္ဎ-မတ္တကံ၊ မတြာခွဲမျှ ကာလရှိ၏။

၃။ယာဝတာ၊ အကြင်မျှလောက်သော။ ကာလေန၊ ကာလဖြင့်။ ဇာနု-မဏ္ဍလေ၊ ပုဆစ်ဒူးဝန်းပေါ်၌။ ပါဏိ၊ တင်ထားသော လက်ဝါးသည်။ ပယျေတိ- ပရိယေတိ၊ မှောက်ရာက လှန်. လှန်ရာက မှောက်၏။ သော၊ ထိုကာလကို။ မတ္တာ၊ မတြာခေါ်ဆို, တိုသောအတိုင်းအရှည်ဟူ၍။ ကဝိဘိ၊ ပညာရှိတို့သည်။ ဉေ ယျာ၊ သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အမရ-ဝေဒိဘိ၊ အမရကျမ်းသိ, ပညာရှိတို့သည်။ ဥတ္တဍ္ဍ၊ ဆိုအပ်သည်တကား။ ဒူရာ'ဝှါနေ စ၊ အဝေးကိုဟစ်အော်, ခေါ်သောအရာ၌ရင်း။ ဂါနေ စ၊ သီချင်းကျူးသီရာ၌ရင်း။ ရောဒနေ စ၊ ကျူကျူဖွဲ့ဆို, ငိုယိုရာ၌ရင်း။ ပ္လုတော၊ ပလုတ်ရွတ်သံကို။ မတော၊ သိအပ်၏။

(၅) **အဒေ့ ဒီဃာ။** အဒေ့၊ ရဿမှ တပါးကုန်သော။ သရာ၊ ငါးလုံးသော သရ-တို့သည်။ ဒီဃာ၊ ဒီဃ- မည်ကုန်၏။

(ကေမတ္တာ, ဒွိမတ္တာ- မဆိုမူ၍ လဟု, အဒေ့- သဒ္ဒါတို့ဖြင့် ဗျည်းနှင့်ယှဉ်ရာ ဆန်းအရာ၌ အခွဲနှင့်တကွယူ၍ သံယုဂ်နှောင်းရာ၌ ဧ, ဩ- ကို ရဿကဲ့သို့ ရွတ်အပ်၏)။

ပုံစံကား။ အ, က္လ, ဥ၊ ဧတ္ထ၊ ဩဋ္ဌော၊ က, ကိ, ကု၊ သေယျာ၊ သောတ္ထိ၊ အာ, ဤ, ဦ, ဧ, ဩ၊ ကာ, ကီ, ကူ, ကေ, ကော- အစရှိသည်တည်း။

* ဒီဃ-ကာလေ နိယုတ္တာ'တိ၊ ဒီဃေန ဝုစ္စရေ'တိ ဝါ။
ဌာနံ ဒရန္တိ ဝိဒါလေန္တိ၊ ဒီဃာ'တိ အဘိ-လက္ခိတာ။ ။

(၆) **သေသာ ဗျဉ္ဇနာ။** သေသာ၊ သရမှကြွင်းကုန်သော။ အက္ခရာ၊ သုံးဆယ့်သုံးလုံးသော အက္ခရာတို့သည်။ ဗျဉ္ဇနာ၊ ဗျည်း- မည်ကုန်၏။

ပုံစံကား။ က, ခ, ဂ, ဃ, င ။ပ။ သ, ဟ, ဠ, အံ- တည်း။

ယေ အတ္ထံ ဗျဉ္ဇယန္တီ'တိ၊ သရံ ဇနေန္တိ ဝါ ပန။
သရေ အနုဂစ္ဆန္တီ'တိ၊ ဗျဉ္ဇနာ'တိ ပဝုစ္စရေ။ ။

(၇) **ဝဂ္ဂါ ပဉ္စ ပဉ္စသော မ'န္တာ။** တတ္ထ၊ ထိုသုံးဆယ့်သုံးလုံးသော ဗျည်းတို့တွင်။ မ'န္တာ၊ မ- အဆုံးရှိကုန်သော။ ဗျဉ္ဇနာ၊ နှစ်ဆယ့်ငါးလုံးသော ဗျည်းတို့သည်။ ပဉ္စ-ပဉ္စသော၊ ငါးလုံးငါးလုံးအစု အားဖြင့်။ ဝဂ္ဂါ၊ ကဝဂ်, စဝဂ်, ဋဝဂ်, တဝဂ်, ပဝဂ်- မည်ကုန်၏။

ပုံစံကား။ က, ခ, ဂ, ဃ, င, ။ပ။ ပ, ဖ, ဗ, ဘ, မ- တည်း။

---

(၅) ဧတ္ထ၊ ဤအရာ၌။ ဩဋ္ဌော၊ ကုလားအုတ်ကောင် နှုတ်ခမ်း။ သေယျာ၊ အိပ်ရာ။ သောတ္ထိ၊ ချမ်းသာခြင်း။

* ဒီဃ-ကာလေ၊ ရှည်သောကာလ၌။ နိယုတ္တာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ကြောင့်ငှင်း။ ဒီဃေန၊ ဖြင့်။ ဝုစ္စရေ၊ ကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ကြောင့်ငှင်း။ ဌာနံ၊ ဖြစ်ရာဌာန်ကို။ ဒရန္တိ ဝိဒါလေန္တိ၊ ဖောက်ခွဲသကဲ့သို့ ထွက်လာကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ကြောင့်ငှင်း။ ဒီဃာ'တိ၊ တို့ဟူ၍။ အဘိလက္ခိတာ၊ ကုန်၏။

(၆) ယေ၊ အကြင်သဒ္ဒါတို့သည်။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ ဗျဉ္ဇယန္တိ၊ ပြကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ကြောင့်ငှင်း။ သရံ၊ ကို။ ဇနေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ ဝါပန၊ ထိုကြောင့်ငှင်း။ သရေ၊ တို့သို့။ အနုဂစ္ဆန္တိ၊ အစဉ်လိုက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝါ၊ ကြောင့်ငှင်း။ ဗျဉ္ဇနာ'တိ၊ တို့ဟူ၍။ ပဝုစ္စရေ၊ ကုန်၏။

* ပဥ္စ-ပဥ္စ'ဝိဘာဂေန၊ ဝဂ္ဂန္တိ ယေ ပဝတ္တန္တိ။
ဝဂ္ဂိယန္တိ ဂမိယန္တိ၊ သမူဟ-ဋ္ဌေန ဝါ ဝဂ္ဂါ။ ။

(၈) **အံဏ္ဏတိ နိဂ္ဂဟီတံ။** အံက္ကတိ၊ အံ- ဟုရွတ်ဆိုရသော ဤဗိန္ဒုလုံးသည်။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ နိဂ္ဂဟိတ်- မည်၏။

ဣတိ- သဒ္ဒါ အနီးဖြစ်သော ဗိန္ဒုပြောက်သက်သက်ကို ပြခြင်း နိဒဿန အနက်ရှိ၏။

၁။ ကရဏံ နိဂ္ဂဟိတွာန၊ မုခေနာ'ဝိဝဋေန ယံ။
ဝုစ္စတေ နိဂ္ဂဟီတ'န္တိ၊ ဝုတ္တံ ဗိန္ဒု သရာ'နု-ဂံ။ ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၆။)

၂။ ဗိန္ဒု စူဠာ-မဏာ ကာရော၊ နိဂ္ဂဟီတ'န္တိ ဝုစ္စတေ။
ကေဝလ'ဿာ'ပ္ပယောဂတ္တာ၊ အကာရော သန္နိဓိယတေ။ ။

---

(၇) * ယေ၊ တို့သည်၊ တို့ကို။ ပဥ္စ-ပဥ္စ-ဝိဘာဂေန၊ ငါးလုံးငါးလုံးစုသဖြင့်။ ဝဂ္ဂန္တိ ပဝတ္တန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝါ၊ တစ်နည်းလည်း။ သမူဟဋ္ဌေန၊ အပေါင်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝဂ္ဂိယန္တိ ဂမိယန္တိ၊ သိအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝဂ္ဂါ၊ မည်ကုန်၏။

(၈) ၁။ ကရဏံ၊ နိဂ္ဂဟိတ်၏မှီရာ အက္ခရာ၏ ဌာန်, ကရိုဏ်းကို။ နိဂ္ဂဟိတွာန၊ ဖိနှိပ်၍။ အ-ဝိဝဋေန၊ လေမထွက်စေရ, နှာခေါင်းသို့ လေသွားရအောင် မဟ မဖွင့်သော။ မုခေန၊ ခံတွင်းဖြင့်။ ယံ၊ အကြင်ဗိန္ဒုကို။ ဝုစ္စတေ၊ ရွတ်ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သရာ-နုဂံ၊ ရဿသရနောက်၌ အစဉ်လိုက်သော။ တံ ဗိန္ဒုံ၊ ကို။ နိဂ္ဂဟီတ'န္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ၏။

(ဖိနှိပ်ဟန်ကား၊ ဗုဒ္ဓံ-၌ ဓ-၏ဖြစ်ရာ ဒန္တဌာန်သံကို ဓရဏီစသည်၌ ဓ-ကဲ့သို့ လုံးလုံးခဲခဲ မထင်စေရ။ နှာခေါင်းသို့ လေသွားစေ၍ နာသိကဌာန်သံ လွှမ်းမိုး၍ လာအောင် ခံတွင်းမှ လေမထုတ်ပဲ မဟ မဖွင့်ပဲ ရွတ်ဆိုခြင်းသည် နိဂ္ဂဟိတ်၏မှီရာ ဓ-၏ဌာန်ကို ဖိနှိပ်သည်မည်၏။ နှုတ်ခမ်းချင်းကား မတိစေရ။ နှုတ်ခမ်းချင်းထိမှုကား မကာရန္တဖြစ်သည်သာ ထူး၏။ ကရိုဏ်းကိုနှိပ်ခြင်း နိဂ္ဂဟိတ်သံ မပျက်သောကြောင့် ဝိမုတ္တမဖြစ်)။

၂။ စူဠာ-မဏာ-ကာရော၊ ပတ္တမြားဦးသျှောင်ဝယ်, ပတ္တမြားကြယ်ပွင့်ငယ် ပုံဟန်သဏ္ဌာန်ရှိသော။ ဗိန္ဒု၊ အပြောက်လုံးကို။ နိဂ္ဂဟီတ'န္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတေ၊ ၏။ အဿ၊ ထိုဗိန္ဒုပြောက်၏။ ကေဝလံ၊ သူ့ချည်း သက်သက်။ အ'ပ္ပယောဂတ္တာ၊ မယှဉ်အပ်, မရွတ်စွမ်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အကာရော၊ မှီရာ အ-အက္ခရာကို။ သန္နိဓိယတေ၊ သွင်းဆိုအပ်၏။

(၉) **ပရ–သမညာ ပယောဂေ။** ပယောဂေ၊ ယှဉ်သင့်သည်။ သတိ၊ ရှိလတ်သော်။ ပရ-သမညာ၊ တပါးသော အမည်သညာတို့ကို။ ယုဇ္ဇန္တေ၊ ယှဉ်အပ်ကုန်၏။

ပုံစံကား။ တတိယ, စတုတ္ထ, ပဉ္စမ- အက္ခရာ၊ ယ, ရ, လ, ဝ, ဟ, ဠ- ဤနှစ်ဆယ့်တစ်လုံးတို့၏ ဃောသ- အမည်။ ပထမ, ဒုတိယ-အက္ခရာ၊ သ- ဤတစ်ဆယ့်တစ်လုံးတို့၏ အဃောသ- အမည်။ ပထမ, တတိယ- အက္ခရာဆယ်လုံးတို့၏ သိထိလ- အမည်။ ဒုတိယ, စတုတ္ထ- အက္ခရာ ဆယ်လုံးတို့၏ ဓနိတ- အမည်။ အာ, ဤ, ဦ, ဧ, ဩ၊ ကာ, ကီ, ကူ, ကေ, ကော၊ ဂတ္တံ- စသည်တို့၏ ဂရု- အမည်။ အ, ဣ, ဥ၊ က, ကိ, ကု၊ ဂတ- စသည်တို့၏ လဟု- အမည်။

---

(၉) ပရသမညာတို့တွင် ခက်ရာ၌ ဝိနိစ္ဆယအမြွက်ကား -

သိထိလံ, ဓနိတ ဉ္စ, ဒီဃ, ရဿံ၊ ဂရုကံ, လဟုက ဉ္စေ'ဝ နိဂ္ဂဟီတံ, ။
သမ္ဗန္ဓံ, ဝဝတ္ထိတံ, ဝိမုတ္တံ၊ ဒသဓာ ဗျဉ္ဇန-ဗုဒ္ဓိယာ ပဘေဒေါ။ ။

(ပရိဝါအဋ္ဌကထာ၊ နှာ၊ ၂၄၇)

ဟူသော ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိဆယ်ပါးတွင် ပါဝင်သော ဓနိတနှင့်ဃောသသည် ပြင်းပြင်းရွတ်အပ်သော အသံချင်းတူကြ၏။ အဘယ်သို့ ထူးပြားကြသနည်းဟူမူ ဌာန်, ကရိုဏ်းတို့ကို ညှင်းညှင်းဟာဟာ ပွတ်တိုက် ခြစ်ခြုတ်၍ လေးလေး, စည်စည်, ဟိန်းဟိန်း, ပြင်းပြင်း- မြည်သော သဘာဝသိဒ္ဓအသံသည် ဃောသ- မည်၏။ ရှားနှစ်တုတ် နှစ်ခုထိခိုက်ရိုက်နှက်သကဲ့သို့ မာမာ ခက်ခက်မြည်သော ပယောဂသိဒ္ဓ ပြင်းထန်လှသော အသံသည် ဓနိတ-မည်၏။ ထိုတွင် ခ-စသော ဒုတိယအက္ခရာသည် လေးလေး, ဟိန်းဟိန်း- မမြည်သောကြောင့် အဃောသ၊ မာမာ, ခက်ခက်- အသံထွက်သောကြောင့် ဓနိတ- မည်၏။ ဂ- စသော တတိယ အက္ခရာသည် လေးလေး, ဟိန်းဟိန်း- မြည်သောကြောင့် ဃောသ၊ ပယောဂ ကူစွက်၍ မာမာ, ခက်ခက်- မရွတ်ရသောကြောင့် သိထိလ-မည်၏။ ဤနည်းကို မှီ၍ အကြွင်းကို သိလေ။

ယံ, တံ- စသော နိဂ္ဂဟီတန္တ၊ ယမ်, တမ်- စသော မ-ကာရန္တတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ယော-သော, ယာ-သာ- စသည်တို့၏ ဝိမုတ္တ- အမည်။

နိဂ္ဂဟီတန္တနှင့် မကာရန္တသည် နာသိကဌာန်၌ ဖြစ်ချင်းသဘောတူသောကြောင့် သရဏဂုံ, ကမ္မဝါစာ- အရာ၌ အပ်သည်ချည်းတည်း။ ဝိမုတ္တဖြစ်မှ ကံပျက်သည်။ သရဏဂုံ ပေးရာ၌ -

အနုနာသိက'န္တံ ကတွာ ဒါန-ကာလေ အန္တရာ-ဝစ္ဆေဒေါ န ကာတဗ္ဗော။

စသည်ဖြင့် ဋီကာများ မိန့်ဆိုသည့်အတိုင်း "ဗုဒ္ဓံ သရဏံ" ဟု နိဂ္ဂဟီတန္တ ရွတ်ရာ၌ ခ-ကို ရွတ်လျှင် ရွတ်ချင်း ခံတွင်းက လေမထွက်စေရ။ နှာခေါင်းသို့ လေကိုလွှတ်၍ နာသိကဌာန်သံ ရွတ်ဆိုခြင်းသည် ခ-၏ ဒန္တဌာန်သံနှင့် နိဂ္ဂဟိတ်၏ နာသိကဌာန်သံ အကြားမပြတ်၊ တစ်စပ်တည်းဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟီတန္တရွတ်နည်းမည်၏။ ဤနိဂ္ဂဟီတန္တရွတ်ရာ၌ နှုတ်ခမ်းချင်းလည်း မထိစေရ။ ခ-ကိုရွတ်၍ ပြီးလျှင် ပြီးချင်း ခံတွင်းကလည်း လေမထွက်စေရ။ ခ- သံကို အစလောက်သာ ထင်စေ၍ နှာခေါင်းသံ လွှမ်းမိုးလာအောင် ရွတ်ရသောကြောင့် "ကရဏံ နိဂ္ဂဟိတ္ဝာန၊ မုခေနာ'ဝိဝဋေန ယံ။ ဝုစ္စတေ နိဂ္ဂဟီတ'န္တိ၊ ဝုတ္တံ ဗိန္ဒုသရာ'နုဂံ" ဟု- ဝိဂြိုဟ်ဆိုရသည်။

မကာရန္တရွတ်ဆိုရာ၌ကား မ-အက္ခရာသည် ဩဋ္ဌဌာန်၌ဖြစ်သောကြောင့် ခ-ကိုရွတ်ပြီးလျှင် နှုတ်ခမ်း မပိတ်ခင် ပိတ်မည်ဟု အားထုတ်စဉ် အတော်ကြာ ကာလခြားပြတ်ပြီးမှ နှုတ်ခမ်းချင်း ထိကြသော မကြာခွဲ မ-သံဟူသော နှာခေါင်းသံဖြစ်လာရကား ခ-နှင့် မ်-သံအကြား ခြားပြတ်ခြင်းကို အန္တရာဝစ္ဆေဒ ဆိုရသည်။ ဗုဒ္ဓံနှင့် သရဏံ၏ အကြား၌ ခြားဖြတ်သက်အောင့်၍ ယခုကာလရွတ်ကြသည်ကား အဓိပ္ပါယ်သဘော ကင်းလွတ်သည်ဖြစ်၍ လူ, ရွတ် လူပျက်တို့ ရွတ်သည်နှင့်အလားတူ၏။ ဤမကာရန္တသည် အန္တရာဝစ္ဆေဒ ဖြစ်သော်လည်း နိဂ္ဂဟိတ်ဌာန် နှာခေါင်းသံမပျက်။ နှာခေါင်းမှ လေထွက်သောကြောင့် ဝိမုတ္တမဖြစ်။ နိဂ္ဂဟီတာနုလောမပင်ဖြစ်၍ သင်္ဂါယနာတင် အဋ္ဌကထာရှင်တို့ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်။

ဤမကာရန္တရွတ်ပုံကို သဘောမကျလျှင် ကက်၊ ကင်၊ ကစ်၊ ကည်၊ ကတ်၊ ကန်၊ ကပ်၊ ကမ်၊ ကယ်၊ ကဝ်-ဟူသော သင်ပုန်းကြီးအစဉ်ကို အသံထူးပြား သူတပါးကြား၍ ခြားနားသိသာအောင် ရွတ်၍ စမ်းရမည်။ သရကင်းသော တံခွန်လွှား ဗျည်းများကို မကြာခွဲသံ၊ သူ့ဌာန်သူ ကျကျ, နန- ကြားရအောင် ပါစေရမည်။ ထိုသို့ကွဲပြားအောင် ရွတ်ဖတ်လျှင် သရဏဂုံ, ကမ္မဝါစာများ၌ မကာရန္တကို နှုတ်ခမ်းပိတ်၍ ရွတ်ရသည်။ နိဂ္ဂဟီတန္တကို နှုတ်ခမ်းဖွင့်၍ ရွတ်ရသည်- ဟု သဘောကျလိမ့်မည်။ ငါတို့ကျေးဇူးရှင် ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ရွတ်၍ပြသည်ကိုလည်း ကြားနာလိုက်ရဖူးပေ၏။

ယဃာ'ယဃ္ဃောတော- စသည်တို့၏ သမ္ဗန္ဓ- အမည်။ ယဃာ အာယဃ္ဃောတော- စသည်တို့၏ ၀ဝတ္ထိတ- အမည်။ က, ခ, ဂ, ဃ, င၊ အ, အာ, ဧ, ဩ, ဟ- ဤဆယ်လုံးတို့၏ ကဏ္ဍဇ- အမည်။ ထို ကဏ္ဍဇ- ဆယ်လုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုကြောင်း လည်ချောင်းအရပ်၏ သကဌာနကရိုဏ်း- အမည်။ စ, ဆ, ဇ, ဈ, ဉ၊ ဣ, ဤ, ဧ, ယ- ဤကိုးလုံးတို့၏ တာလုဇ- အမည်။ ထိုတာလုဇ ကိုးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုကြောင်း လျှာလယ်အရပ်၏ ဇိဝှါမဇ္ဈကရိုဏ်း- အမည်။ ဋ, ဌ, ဍ, ဎ, ဏ၊ ရ, ဠ- ဤခုနစ်လုံးတို့၏ မုဒ္ဓဇ- အမည်။ ထိုမုဒ္ဓဇ ခုနစ်လုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုကြောင်း လျှာဖျားအနီးအရပ်၏ ဇိဝှေါပဂ္ဂကရိုဏ်း- အမည်၊ တ, ထ, ဒ, ဓ, န၊ လ, ဝ, သ- ဤရှစ်လုံးတို့၏ ဒန္တဇ- အမည်။ ထိုဒန္တဇ ရှစ်လုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုကြောင်း လျှာဖျားအရပ်၏ ဇိဝှဂ္ဂကရိုဏ်း- အမည်။ ပ, ဖ, ဗ, ဘ, မ၊ ဥ, ဦ, ဩ, ဝ- ဤကိုးလုံးတို့၏ ဩဋ္ဌဇ- အမည်။ ထိုဩဋ္ဌဇကိုးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုကြောင်း နှုတ်ခမ်းအရပ်၏ သကဌာနကရိုဏ်း- အမည်။ နိဂ္ဂဟိတ်, ပဉ္စမက္ခရာ- တို့၏ နှာခေါင်း၌ဖြစ်သော နာသိကဇ- အမည်။ ငှ, ဉှ, ဏှ, နှ, မှ, ယှ, ရှ, လှ, ဝှ- ဟူ၍ ကိုးလုံးနှင့်ယှဉ်သော ဟ-၏ ရင်ခေါင်း၌ဖြစ်သော ဩရသ- အမည်။

အ- သရကို ရွတ်ဆိုရာ၌ ဌာန်ကရိုဏ်းပိတ်အောင် အားထုတ်ခြင်းလုံ့လ၏ သံဝုဋပယတ်- အမည်။ ကြွင်း သရခုနစ်, သ, ဟ- ဤကိုးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ ဌာန်, ကရိုဏ်းပွင့်အောင် အားထုတ်ခြင်းလုံ့လ၏ ဝိဝဋပယတ်-အမည်။ ဝဂ်နှစ်ဆယ့်ငါးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ ဌာန်, ကရိုဏ်း ထိခိုက်အောင် အားထုတ်ခြင်း လုံ့လ၏ ဖုဋ္ဌပယတ်- အမည်။ ယ, ရ, လ, ဝ- ဤလေးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ ဌာန်ကရိုဏ်း စဉ်းငယ်ထိအောင် အားထုတ်ခြင်း လုံ့လ၏ ဤသံဖုဋ္ဌပယတ်- အမည်။ ရဿ, ဒီဃ- သရတို့၏အချင်းချင်း သရူပ-အမည်။ သဝဏ္ဏ- အမည်။ သရအခြားမရှိသော ဗျည်းတို့၏ သံယုဂ်-အမည်။ "ဓာတု-ပစ္စယ-ဝိဘတ္တိ-ဝဇ္ဇိတ'မတ္ထဝံ လိင်္ဂံ" ဟူသော ဒြပ်ဟောပုဒ်တို့၏ လိင်-အမည်။ နာမ်-အမည်။ ဏ, ဏာယန, ဏာန- ပစ္စည်း စသည်တို့၏ တဒ္ဓိတ်-အမည်။ နောက်ဆုံးဝဏ္ဏမှ ရှေ့ဖြစ်သော ဝဏ္ဏ၏ ဥပဓာ-အမည် စသည်တည်း။

(ဤဆိုခဲ့ပြီးသော ၃၄-မည်တို့တွင် အ-သည် အက္ခရ-ဝဏ္ဏ, သရ, ရဿ, လဟု, ဝိမုတ္တ, ကဏ္ဍဇ, သကဌာနကရဏိက, သံဝုဋပယတနိက, အာနှင့်သရူပ, သဝဏ္ဏ- ဤတစ်ဆယ့်တစ်မည်ရ၏။

ပယတန အရာ၌ နှုတ်ခမ်း၏ ပိတ်ခြင်း, ဖွင့်ခြင်း, ထိခြင်း, စဉ်းငယ်ထိခြင်း-သည် သံဝုဋ, ဝိဝဋ, ဖုဋ္ဌ, ဤသံဖုဋ္ဌ- မည်၏- ဟု ကျမ်းတတ်အကျော် ဆရာတော်ဦးပျော်, ဦးပုစ်တို့ မိန့်ဆိုရေးသားခဲ့သောကြောင့် အများ နောက်သားတို့ အမှားမှား အချွတ်ချွတ်မှတ်ယူကြရကုန်၏။ နှုတ်ခမ်းကိုပိတ်လျက် အ- အက္ခရာကိုရွတ်ဆို၍ မဖြစ်နိုင်။ ဖုဋ္ဌ, ဤသံဖုဋ္ဌလည်း ထို့အတူပင်ဖြစ်၍ ယုတ္တိမရှိလှသောကြောင့် သဘောမကျနိုင်ကြလေကုန်။

ပယတနံ သံဝုဋ္ဌာ'ဒိ-ကရဏ-ဝိသေသော။ သံဝုဋ္ဌတ္တ'မ- ကာရဿ၊ ဝိဝဋံ-သေသသရာနံ သကာရ-ဟကာရာန'ဥ္စ။ ဖုဋ္ဌံ ပဉ္စန္နံ ဝဂ္ဂါနံ၊ ဤသံဖုဋ္ဌ ယ-ရ-လဝါနံ။ (ရူ-၃)။ ပယတနံ ပန ယထာ'ရဟံ ဌာန-ကရဏာနံ သံဝုဋ္ဌာ'ဒိ-ဂုဏော။ (ဋင်းဋီ)။ သဒ္ဒနီတိလည်း နည်းတူ။

ဤသို့ကျမ်းဂန် တတ်သည်ထက် တတ်၊ ကျော်သည်ထက် ကျော်ကုန်သော ဆရာတော်ကြီးတို့ မိန့်ဆိုချက်အတိုင်း ကဏ္ဍဇအက္ခရာ ဆယ်လုံးတို့တွင် အ- အက္ခရာကို ရွတ်ရာ၌ ကဏ္ဍဌာန်ကို ပိတ်ဆို့ချုပ်တည်း၍ ရွတ်ရသောကြောင့် ကဏ္ဍဌာန်, သကဌာနကရိုဏ်းတို့၏ ပိတ်ဆို့ခြင်း သံဝုဋ္ဌ အမူအရာ ဂုဏ်အထူးသည် အ-သရ၏ သံဝုဋ္ဌပယတ်မည်၏။ အာ, ဧ, ဩ, ဟ-လေးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ အ-ကို ရွတ်သလို မပိတ်မချုပ်ရ။ ထိုဌာန်, ကရိုဏ်းတို့ကို ဟာဟာ, ဟင်းလင်း ဖွင့်လွှတ်၍ ရွတ်ဆိုရသောကြောင့် ထိုဌာန်ကရိုဏ်းတို့၏ ပွင့်လင်းခြင်း ဝိဝဋအမူအရာ ဂုဏ်အထူးသည် ထိုလေးလုံးတို့၏ ဝိဝဋပယတ်မည်၏။ ကဝဂ်ငါးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ အ- ကိုရွတ်သည်ထက်ပင် ဌာန်ကရိုဏ်းကို ထိခိုက်စေ၍၊ ရွတ်ဆိုရသော။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အက္ခရာလေးဆယ့်တစ်လုံးကို ရထိုက်သော အမည်သရုပ်ကို ခွဲထုတ် ရေတွက် ပေါင်းစုနိုင်မှ ကျေပွန်မည်)။

ကြောင့် ထိုဌာန်ကရိုဏ်းတို့၏ ထိခိုက်ခြင်း ဖုဋ္ဌ- အမူအရာ ဂုဏ်ထူးသည် ထိုငါးလုံးတို့၏ ဖုဋ္ဌပယတ်မည်၏။ ဤသို့ မိမိဌာနဇက္ခရာ ချင်းချင်းတွင်သာ ထောက်ဆ၍ ပိတ်ပုံ, ဖွင့်ပုံ, ထိပုံ, စဉ်းငယ်ထိပုံ- ကို ယူရမည်။ နက်နဲကျနသော သဘောဉာဏ် ပဋိဘာန်ရှိသော ဝဇိရာရာမ ဆရာတော် မိန့်ဆိုသည်များကို လည်း ကြားနာရဖူးပေ၏။ ယုတ္တိ, အာဂုံ- နှစ်ချက်ရှိသည်ဖြစ်၍ နှစ်သက်ကြည်ဖြူ မှတ်ယူသင့်သော ဝိနိစ္ဆယပေတည်း။ တာလုဇက္ခရာ စသည်တို့၏ ပယတ်ကိုလည်း ဆိုခဲ့ပြီးသော ကဏ္ဍဇအက္ခရာတို့၏ နည်းကို မှီ၍ဆုံးဖြတ်လေ။

ဤပယတ်လေးပါး အဆုံးအဖြတ် မကာရန္တရွတ်ဖတ်နည်းများသည် ရှေးခုလတ်ဆရာစဉ် အဆက်ဆက်တို့ သဘောဉာဏ် မသက်စွမ်းနိုင်။ လမ်းရိုးကိုဖုံးလွှမ်း၍ လမ်းကောက် လမ်းမှားကို ပြထား ခဲ့ကြသည်နှင့် ဉာဏ်မဲ့နည်းပါးသော နောင်လာနောက်သား အဆက်ဆက် တပည့်များတို့ မစဉ်းစားနိုင်။ စဉ်းစားသော်လည်း လမ်းဟောင်းကို မဖွဲ့နိုင်၍ ယခုထက်တိုင် ထပ်ကာထပ်ကာ လိုက်လာခဲ့ကြသည်နှင့် လမ်းကောက်လမ်းမှားပင် သွားဖန်များ၍ ဖုံသကဲ့သို့ ရှိနေသောကြောင့် ဧရာမပညာရှိကြီး လုပ်တော်မူ ကြသော ဆရာတော်ဉူးပျော်, ဉူးဗုမ်တို့ပင် လိုက်သွားတော်မူကြသည်ကို တွေ့မြင်ရသောကြောင့် အလွန်အကဲ သတိထားစေလိုလှ လမ်းကောက်, လမ်းမှားကွယ်ပ လမ်းရိုး, လမ်းမှန်တွင် စေချင်လှ၍ နိဂ္ဂဟီတန္တ, မကာရန္တ ရွတ်ပုံအထူး, စပ်ပုံ, ဖြတ်ပုံအထူး အဆုံးအဖြတ် ပယတန အဆုံးအဖြတ်တို့ကို ထည့်သွင်းရေးသားအပ်သတည်း။

ယခုကာလ ရွတ်ကြသည့်အတိုင်း ဗုဒ္ဓမ် သရဏမ် ဂစ္ဆာမိ- ဟု သုံးပုဒ်ကိုဖြတ်၍ အသံကို တုံ့ရပ်၍ ရွတ်ရသော မကာရန္တရွတ်နည်းသည် ဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း-ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား သတိထား

(၁၀) **ပုဗ္ဗ'မဓော'ဋ္ဌိတ'မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ။** ပုဗ္ဗံ၊ ပရာသယဖြစ်သော ရှေ့ဗျည်းကို။ အဓော'ဋ္ဌိတံ၊ ရှေ့ဟူသောအောက်၌ အစဉ်မပျက်တည်ထားရန်ဘို့။ အ'ဿရံ၊ သရကင်းအောင်ပြု၍။ သရေန၊ မှီရာနောက်သရမှ။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝိယောဇယေ၊ ခွဲခွေ့ရာ၏။

ပုံစံကား။ တတြ အယံ အာဒိ- အစရှိသည်တည်း။

(၁၁) **နယေ ပရံ ယုတ္တေ။** ယုတ္တေ၊ ဆောင်ကပ်၍ သန္ဓိစပ်သင့်သော အကြောင်းသည်။ သတိ၊ ရှိလတ်သော်။ အ'ဿရံ၊ သရကင်းသော။ အဓော'ဋ္ဌိတံ၊ အောက်၌တည်သော။ ပုဗ္ဗံ၊ ရှေ့ဗျည်းကို။ ပရံ၊ နောက်အက္ခရာသို့။ နယေ၊ ဆောင်ကပ်ရာ၏။

တတ်သော စာသင်သားတို့က ဆရာတော်ကြီးတစ်ပါးကို လျှောက်ထားမေးမြန်းကြရာ ထမင်းပွဲကို ရှေ့ထားလျက် ကျီးများမဝင်မနှိုက် မထိုးရအောင် ခြောက်နှင်၍ စားနိုင်လျှင် ရှင်ပြုစေ။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ----- ကာကုဍ္ဍေပကံ ပဗ္ဗာဇေတုံ။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၁၀)

ဟု-ခွင့်ပြုတော်မူသောကြောင့် အလွန်ငယ်လှသော ရှင်လောင်းများ သုံးပုဒ်လုံးကို တစ်ခါတည်းလိုက်၍ မရွတ်မဆိုနိုင်ရကား တစ်ပုဒ်စီဖြတ်၍ ရပ်၍ ရပ်၍ ချရသော သရဏဂုံပေးနည်းတည်း-ဟု မိန့်ဆိုကြောင်းကို ၎င်းဆရာတော်ကြီးထံက ပြန်လည်ခဲ့သော စာသင်သားတို့ ပြောဆိုသည်ကို ငယ်စဉ်အခါ စာချတုန်းက ကြားရဖူး၏။ ထိုကဲ့သို့ မကာရန္တရွတ်နည်းကို ထိုမိန့်ဆိုသည့်အတိုင်း ပြောဆိုမှသာ အကျိုးရှိ၍ ယုတ္တိရပေသည်။ ခုလတ်အာစရိယ ပရမ္ပရ သိဿာနုသိဿ အစဉ်အဆက်က ချွတ်ပျက်၍ လာခဲ့သောလမ်းမှားကို မှားသည့်အတိုင်းပင် ယုတ္တိရှိအောင် ကြံကြံစည်စည် နေရာကျကျ ယူဆတွေးတောနိုင်သော သဘောညာဏ် ပဋိဘာန်ရှိပေစွ။

အက္ခရသညာ- စသော သကသမညာခုနစ်၊ ယောသ- စသော ပရသမညာသုံးဆယ့်နှစ်အားဖြင့် ပေါင်းသုံးဆယ့်ကိုးမည် ဖြစ်လျက် သံယုဂ်, လိင်, နာမ်, တဒ္ဓိတ်, ဥပစာ- ဤငါးမည်တို့ကို အက္ခရာတို့နှင့် မဆိုင်သောကြောင့် နုတ်ပယ်၍ သုံးဆယ့်လေးမည်တို့တွင်ဟု သရုပ်ခွဲရာ၌ဆိုသည်။

(၁၀) တတြ၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကိုမြင်၍ ကြည်ရွှင်နှစ်သက်ခြင်း ပီတိပါမောဇ္ဇတည်းဟူသော အမတမဟာနိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်း၌။ အယံ၊ ဤဆိုလတ္တံ့သော စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလသည်။ အာဒိ၊ ကြောင်းရင်းမူလ, အစအဦးသည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။

ဤပြယုဂ်လာရင်း ဓမ္မပဒပါဠိတော်ကို မတွေးမိ သတိမရသောကြောင့် မာတိကာဟောစဉ်က မှတ်မိသော ဒဿနတိက် အဓိပ္ပါယ်ကို ရှုမျှော်လျက် အလွဲလွဲ အချော်ချော် နိဒ္ဒေသဖွင့်တိုင်း ယုံတော်မူကြ၍ နိသျဆရာတော်တို့ အနက်ပေးမှားကြသည်ကို သတိပြု။

(၁၁) ယုတ္တေ'တိ ကသ္မာ။ အက္ကောစ္ဆိ မံ အဝဓိ မံ၊ အဇိနိ မံ အဟာသိ မေ။ ဧတ္ထ ပန ယုတ္တံ န ဟောတိ-ဟု ဝုတ္တိရှိ၏။ ဧတ္ထ ယုတ္တ'ဂ္ဂဟဏံ နိဂ္ဂဟီတ-နိသေဓနတ္ထံ-ဟု-ရူပသိဒ္ဓိ(၈) လည်း ဆို၏။

ပုံစံကား။ တတြ'ယ'မာဒိ ဘဝတိ- အစရှိသည်တည်း။

ဣတိ သန္ဓိ-ကပ္ပေ ပဌမော ကဏ္ဍော

ဣတိအယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော တစ်ဆယ့်တစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ သန္ဓိ-ကပ္ပေ၊ သန္ဓိ-ကျမ်း၌။ ပဌမော၊ ရှေးဦးစွာသော။ ကဏ္ဍော၊ အဖြတ်အပိုင်းတည်း။ ဝါ၊ အဖြတ်အပိုင်းသည်။ ဣတိသမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ထို့ကြောင့် မ- သုံးလုံးပေါ်၌ရှိသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပုဗ္ဗာသယဗျည်းဖြစ်၍ နောက်အ- သရသို့ မကပ်ရသည်ကို ယုတ္တေ-သဒ္ဒါပြ၏-ဟု ယူရမည်။

ယုတ္တေ'တိပဒံ၊ ကို။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ နည်း။ မံ၊ ငါ့ကို။ အက္ကောစ္ဆိ၊ ဆဲရေးပြီ။ မံ၊ ကို။ အဝဓိ၊ ညှဉ်းဆဲပြီ။ မံ၊ ကို။ အဇိနိ၊ အောင်နိုင်ဖူးပြီ။ မေ၊ ငါ၏ဥစ္စာကို။ အဟာသိ၊ ဆောင်ယူဖူးပြီ။ ဧတ္ထ ပန၊ ဤပုံစံတို့၌ကား။ ယုတ္တံ၊ ပုဗ္ဗာသယဗျည်းဖြစ်သော နိဂ္ဂဟိတ်ကို နောက်သရသို့ ဆောင်ကပ်သင့်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ ဉာပနတ္ထံ၊ ဤသို့သိစေခြင်းငှာ။ ဝါ၊ သိစေလိုသောကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏-ဟု အနက်ပေး။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပရာသယဗျည်း ဖြစ်အောင် မ, ဒ- ပြု၍။

အက္ကောစ္ဆိမ'မဝဓိမ'မဇိနိမ'မဟာသိမေ။ မ'မေ'ဝ။ တ'မဟံ ဗြူမိ။ ကိ'မဟံ ကရေယျံ။ မ'မုဒ္ဒေသိကော ဘိက္ခု-သံယော။ ဧတ'ဒေဝ အဟံ မဒ္ဒေ။

ဟု-ဆောင်ကပ်လိုမူကား ဆောင်ကပ်ရပါ၏။ တာသာ'ဟံ, ကျာ'ဟံ- စသည်၌ကဲ့သို့ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၍ ဆောင်ကပ်လိုလျှင်လည်း ဆောင်ကပ်ရ၏ ဟူ၍မှတ်။ ဤအရာ၌ ဝဏ္ဏ, ကာလ- ခြားသောကြောင့် ဘယ်အခြင်းအရာနှင့်မှ သန္ဓိမစပ်ကောင်း-ဟု နိဒ္ဒေသ၌ အကျယ်ဆိုသမျှ စကားရပ်ကို အကျိုးမနပ် နိရတ္ထကချည်းမှတ်၊ ဝဏ္ဏ, ကာလ- ခြားရာ၌ သန္ဓိမဖြစ်သည်ကို "သရာ သရေ လောပံ" သုတ်မှာမှ။

သရေ'တိ နိမိတ္တ-နိဒ္ဒေသော။ နိမိတ္တ-သတ္တမီစာ'ယံ၊ နိမိတ္တော'ပါဒါန-သာမတ္ထိယတော ဝဏ္ဏ-ကာလ ဗျဝဓာနေ သန္ဓိ-ကာရိယံ န ဟောတိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၇။)

သရေ'တျသ္မိံ ဩပသိလေ သိကော'ကာသ-သတ္တမီ။ တတော ဝဏ္ဏ-ကာလ-ဗျဝဓာနေ ကာရိယံ န ဟောတိ။ မံ အဟာသိ'တိ၊ ပမာဒ'မနုယုဥ္ဇန္တိ'တျာဒိ-ဂါထာယံ ဇနာ အပ္ပမာဒ'န္တိ စ။ တလာဝတာရတို့၌ ဆို၏။

အန္တေန ဝသတိ- ကဲ့သို့ အကျိုးရှေ့ဖြစ်သော တတိယာဟိတ်၊ စတုဏ္ဏံ အရိယ-သစ္စာနံ အနနု-ဗောဓာ အ'ပ္ပဋိဝေဓာ- ကဲ့သို့ အကြောင်းရှေ့ဖြစ်သော ပဉ္စမီဟိတ်တို့နှင့် မဆိုမူ၍ အကြောင်းအကျိုး သဟစရဏဖြစ်သည်ကိုရင်း ဥက္ခလိယံ အာစာမော တိဋ္ဌတိ၊ ပရိယင်္ကေ ရာဇာ သေတိ- ကဲ့သို့ ချဉ်းကပ်၍ တည်သည်ကိုရင်း ပြတတ်သော နိမိတ္တသတ္တမီဟိတ်ဖြင့် ဆိုခြင်းကြောင့် ဝဏ္ဏ, ကာလ- ခြားရာ၌ သန္ဓိမဖြစ်

၁-သန္ဓိ ဒုတိယကဏ္ဍ

(၁၂) **သရာ သရေ လောပံ။** သရေ၊ ကျိုးကြောင်းတကွနက်, ကပ်လျက်နှောင်းသော နောက်သရရှစ်လုံးကြောင့်။ ဝါ၊ ၌။ သရာ၊ ရှေ့သရခြောက်ဆယ့်လေးလုံးတို့သည်။ လောပံ၊ ကျေပျောက်ခြင်းသို့။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။

ယဿိန္ဒြိယာနိ သမထံ ဂတာနိ-ကား ပုံစံတည်း။

သရေ'တိ နိမိတ္တ-နိဒ္ဒေသော။ နိမိတ္တ-သတ္တမီ စာ'ယံ။ နိမိတ္တော'ပါဒါန-သာမတ္ထိယတော ဝဏ္ဏ-ကာလ-ဗျဝဓာနေ သန္ဓိ-ကာရိယံ န ဟောတိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၇။)

သရေ'တျ'သ္မိံ ဩပသိလေသိကော'ကာသ-သတ္တမီ၊ တတော ဝဏ္ဏ-ကာလ-ဗျဝဓာနေ ကာရိယံ န ဟောတိ။ မံ အဟာသီတိ၊ ပမာဒ'မနုယုဥ္ဇန္တီ'တျာဒိ-ဂါထာယံ ဇနာ အပ္ပမာဒ'န္တိ စ။ (ဗာလာဝတာရ)

ဆိုလိုသည်။ မံ အဟာသိ-၌ ဗိန္ဒုဝဏ္ဏခြားသော အသရကြောင့် မ-၏အစိတ် အ-ကို ချေ၍ မ-ကို နောက် အ-သို့ကပ်၍ မစပ်ရ။

ပမာဒ'မနုယုဥ္ဇန္တိ၊ ဗာလာ ဒုမ္မေဓိနော ဇနာ။
အ'ပ္ပမာဒ'ဥ္စ မေဓာဝီ၊ ဓနံ သေဋ္ဌံ'ဝ ရက္ခတိ။ ။ (ဓမ္မပဒ၊ ဂါထာ -၂၆။)

ဟူသော ဂါထာ၌ ပုဗ္ဗဒ္ဓ, ပရဒ္ဓ- တို့ကို ခြားဖြတ်၍ ရွတ်ရိုးထုံးစံရှိသောကြောင့် ဂါထာ၏ ထက်ဝက် အလယ်ခေါင်မှာ ရွတ်ရာဥစ္စာရဏကာလခြားရကား ဇန'ပ္ပမာဒဥ္စ-ဟု မချေ မကပ် မစပ်ရ။

ကျမ်းတတ်အကျော် ဆရာတော်ဦးဗုမ်ကား ကရဏံ ကာရော၊ ကာရော ဧဝ ကာလော-ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ တတြ အယံ အာဒိ- ၌ ရှေ့သရကိုချေခြင်း။ နောက်သရကို ဒီဃပြုခြင်း၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို မ-ပြုခြင်း ကာရိယတည်းဟူသော ကာလခြား၍ နေသောကြောင့် သန္ဓိမဖြစ်။ ထိုကာရိယတို့ကိုပြု၍ ပြီးလျှင် ကာလမခြားသောကြောင့် တတြ'ယ'မာဒိ-ဟု သန္ဓိဖြစ်၏ဟူ၍ ရှေးဆရာတော်တို့၏ လမ်းကောင်းဥပဒေ ကိုကျော်၍ လမ်းချော်တော်မူလေသည်။ ထိုဆရာတော် အလိုအတိုင်းဖြစ်လျှင် ဂါထာဝက်မှာပင် ကာရိယ ပြီးပြေက သန္ဓိဖြစ်ရချေတော့မည်။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

(၁၂) ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ စက္ခုစသောဣန္ဒြေတို့သည်။ သမထံ၊ ငြိမ်သက် တည်ကြည်ခြင်းသို့။ ဂတာနိ၊ ရောက်ကုန်၏။

သရေတိ၊ သရေ- ဟူသောသဒ္ဒါသည်။ နိမိတ္တ-နိဒ္ဒေသော၊ နိမိတ်အနက်ကို ညွှန်ပြသောသဒ္ဒါ တည်း။ စ-သစ္စံ၊ ထိုစကားမှန်၏။ အယံ၊ ဤဝိဘတ်သည်။ နိမိတ္တ-သတ္တမီ၊ နိမိတ်အနက်၌သက်သော သတ္တမီဝိဘတ်တည်း။ နိမိတ္တော'ပါဒါန-သာမတ္ထိယတော၊ နိမိတ်ကိုယူခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်။ ဝဏ္ဏ-

၁။ သွ'ပ္ပ'က္ခရ'မသန္ဒေဟံ၊ သာရ'တ္ထံ သဗ္ဗတော-မုခံ။
အ'ကွောဘ'မနဝဇ္ဇ'ဥ္စ၊ ဆ'ဗ္ဗိဓံ သုတ္တ-လက္ခဏံ။ ။

၂။ သညာ စ ပရိဘာသာ စ၊ ဝိဓိပိ နိယမောပိ စ။
အတိဒေသော'ဓိကာရော'တိ၊ ဆဓာ ဝါ သုတ္တ-လက္ခဏံ။ ။

၃။ သီဟာ'ဝလောကိတော စေဝ၊ မဏ္ဍူက ပလုတောပိ စ။
ဂင်္ဂါ-သောတော'တိ ဘေဒေ'တ္ထ၊ အဓိကာရာ တယော မတာ။ ။

ကာလ-ဗျဝဓာနေ၊ ဝဏ္ဏခြားရာ- ကာလခြားရာ၌။ သန္ဓိ-ကာရိယံ၊ သန္ဓိပြုခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၇။)

သရေ'တျ'သ္မိံ၊ သရေ- ဟူသော ဤပုဒ်၌။ ဩပသိလေသိကော'ကာသ သတ္တမီ၊ ဩပလိလေသိကာဓာရအနက်၌ သက်သော သတ္တမီဝိဘတ်တည်း။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ ဝဏ္ဏ-ကာလ-ဗျဝဓာနေ၌။ ကာရိယံ၊ သည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ မံ အဟာသီတိ စ၊ ဟူသည်ရှင်း၊ ပမာဒ'မနုယုဥ္ဇန္တိ'တျာ'ဒိ-ဂါထာယံ၊ ပမာဒ'မနုယုဥ္ဇန္တိ- အစရှိသော ဂါထာ၌။ ဇနာ အပ္ပမာဒန္တိ စ၊ ဟူသည်ရှင်းတည်း။ (ဗာလာဝတာရ)

ရှေးယုတ္တေသဒ္ဒါဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုဆောင်ကပ်၍ သန္ဓိမစပ်ရ။ ထိုထိုသုတ်၌ပါသော နိမိတ္တ သတ္တမီဖြင့် ဝဏ္ဏ, ကာလ- ခြားရာ၌ သန္ဓိမစပ်ရ-ဟု၊ သန္ဓိစပ်လိုလျှင်သာ ဆင်ခြင်ရှောင်သွေဖို့ ဥပဒေ စည်းကမ်း- နည်းလမ်းတို့ကို ပြသည်။ သန္ဓိမစပ်လိုလျှင် မနေရ-ဟု ပြဆိုသော ဥပဒေစည်းကမ်း- နည်းလမ်းကား မရှိသောကြောင့်-

ဧဝံ မေ သုတ'မေကံ။ ဇေတဝန္ဗျာ'နာထပိဏ္ဍိကဿာ'ရာမျာ'ထခ္ခ'ညတရာ ဒေဝတာ' ဘိက္ကန္တာယရတ္တိယာ'ဘိက္ကန္တ ဇေတဝန'မောဘာသေတွာ။ တေနု'ပသင်္ကမျု'ပသင်္ကမိတွာ၊ ဘဂဝန္တ'မဘိ ဝါဒေတွေ'ကမန္တ'မဌာသျေ'ကမန္တံ။ ဂါထာယ'ဇ္ဈဘာသိ- စသည်ဖြင့် သန္ဓိမစပ်ခြင်းကြောင့် တစ်စုံတစ်ရာ ဆိုဖွယ်ရာ အပြစ်မရှိ။ သမာသ်စပ်ရာ၌လည်း နည်းတူပင်။ ဝါစာသိလိဋ္ဌ ဖြစ်စေလိုခြင်း။ ပုဒ်ပါဌ် စာနေ ကျဉ်းစေလိုခြင်း။ "ဩဇော သမာသ-ဗာဟုလျံ၊ မေသော ဂဇ္ဇဿ ဇီဝိတံ"- ဟူသည့်အတိုင်း ဩဇဂုဏ်ပြည့်စုံစေလိုခြင်း စသောအကြောင်းကြောင့် သင့်လျော်သည့်အရာများ၌ စပ်လိုလျှင်သာ စပ်ရသည်။ မစပ်လိုလျှင် ဝါကျပင်ထားရ၏ ဟူ၍မှတ်။

၁။ သုတ္တံ၊ သုတ်သည်။ သွ'ပ္ပ'က္ခရံ၊ အလွန်နည်းပါးသော အက္ခရာရှိ၏။ အ-သန္ဒေဟံ၊ ယုံမှားဖွယ်မရှိ။ သာရ'တ္ထံ၊ ကောင်းမြတ်သောအနက်ရှိ၏။ သဗ္ဗတော-မုခံ၊ ထက်ဝန်းကျင်များစွာ- လိုရာဝိဓိသို့ လှည့်သော အဝရှိ၏။ အ'ကွောဘံ၊ စောဒကများ- မလှုပ်ရှားနိုင်။ အန'ဝဇ္ဇဥ္စ၊ အပြစ်လည်း မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သုတ္တ-လက္ခဏံ၊ သုတ်၏လက္ခဏာသည်။ ဆဗ္ဗိဓံ၊ ခြောက်ပါးအပြားရှိ၏။

(က) ကာရိ ကာရိယံ နိမိတ္တံ၊ တီဟိ သုတ္တ-မုဒါဟဋံ။
ကွစိ ကာရိ-ကာရိယေဟိ၊ ကာရိ-ဝဇ္ဇေဟိ ဝါ ကွစိ။ ။

(ခ) ယဿ နိဒ္ဒိဿေ ကာရိယံ၊ သ ကာရိ-တိ ပဝုစ္စတိ။
ယံ ကယျတေ တံ ကာရိယံ၊ အာဒေသပစ္စယာ'ဂမံ။
ယမှာ ပရံ ပရေ ယသ္မိံ၊ တံ နိမိတ္တံ ဒွိဓာ မတံ။ ။

(ဂ) ဗဟိရင်္ဂ-ဝိဓိတော တု၊ ဗလဝါ အန္တရင်္ဂကော။
ပစ္စယ'ဿိတံ ကာရိယံ၊ ဗဟိရင်္ဂ'မုဒါဟဋံ။ ။

၂။ ဝါ၊ တစ်နည်းလည်း။ သညာ စ၊ ခေါ်ဝေါ်သာအောင် သညာမှည့်သော သုတ်ရင်း။ ပရိဘာသာ စ၊ စာသားကျဉ်းမှု အမှတ်ပြုသော သင်္ကေတအထူးရင်း။ ဝိဓိပိ၊

လောပါ'ဒေသော အာဂမော စ၊ ဒီဃော ရဿော နိသေဓကော။
ဝိဘတ္တိ-ပစ္စယော စာ'တိ၊ ဝိဓိ'သုတ္တာနိ အဋ္ဌဓာ။ ။

ဟူသော ဝိဓိသုတ်ရင်း။ နိယမောပိ စ၊ သာမညကို နေရာချသော နိယမသုတ်ရင်း။ အတိဒေသော၊ ငှဲသောသုတ်ရင်း။ အဓိကာရော၊ လိုက်သောသုတ်ရင်း။ ဣတိ၊ သို့။ သုတ္တ-လက္ခဏံ၊ သည်။ ဆဓာ၊ ၏။

၃။ သီဟာ'ဝလောကိတော စေဝ၊ ခြင်္သေ့ကြည့်သည့်အလား- ရှေ့နောက် လိုက်သွားသောအဓိကာ-ရ ရင်း။ မဏ္ဍူက-ပလုတောပိ စ၊ ဖားခုန်သည့်အလား, ရှေ့သို့သာခုန်ကျော်လိုက်သွားသော အဓိကာ-ရရင်း။ ဂင်္ဂါ-သောတော၊ မြစ်ရေယဉ်အလား, ရှေ့သို့သာ အစဉ် လိုက်သွားသော အဓိကာရရင်း။ ဣတိဘေဒါ၊ ဤသို့သောအပြားဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၆-သုတ်တို့တွင်။ အဓိကာရာ၊ လိုက်သောသုတ်တို့ကို။ တယော၊ ၃-ပါးတို့ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

(က) ကာရီ၊ ကာရီရင်း။ ကာရိယံ၊ ရင်း။ နိမိတ္တံ၊ ရင်း။ ဣတိ၊ သို့။ တီဟိ၊ သုံးပါးသော အင်္ဂါတို့ဖြင့်။ သုတ္တံ၊ သုတ်ကို။ ဥဒါဟဋံ၊ ထုတ်ဆောင်တည်ထားအပ်၏။ ကွစိ၊ အချို့သောအရာ၌။ ကာရိ ကာရိယေဟိ၊ ကာရီ, ကာရိယ- ၂-ပါးတို့ဖြင့်လည်း။ ဥဒါဟဋံ၊ ၏။

(ခ) ယဿ၊ အကြင်အကြောင်းပကတိ၏။ ကာရိယံ၊ အကျိုးဝိကတိကို။ နိဒ္ဒိဿေ၊ ပို့ညွှန်းစီရင်အပ် ၏။ သော၊ ထိုအကြောင်းပကတိကို။ ကာရီ'တိ၊ ဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ ၏။ ယံ၊ အကြင်အကျိုးကို။ ကယျတေ၊ ပြုစီရင်အပ်၏။ အာဒေသ-ပစ္စယာ'ဂမံ၊ အာဒေသ, ပစ္စည်း, အာဂုံ- ဖြစ်သော။ တံ၊ ထိုအကျိုးသည်။ ကာရိယံ၊ မည်၏။ ယမှာ၊ အကြင်နိမိတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ ကယျတေ၊ ၏။ ပရေ၊ နှောင်းသော၊ ယသ္မိံ၊ အကြင်နိမိတ်ကြောင့်။ ကယျတေ၊ ၏။ ဒွိဓာ၊ ပဉ္စမိ, သတ္တမိ- ဟိတ်အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိသော။ တံ၊ ထိုအကြောင်းကို။ နိမိတ္တံ၊ ဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။

(ဃ) ပကတိ'ဿိတ'န္တရဂ်ိ၊ အန္တရဂ်တရံ ပိ ဝါ။
သာဝကာသ-ဝိဓိတော တု၊ ဗလီ နိရဝကာသကော။ ။(သက္ကတဗျာကရုဏ်း)

(၁၃) **ဝါ ပရော အ-သ-ရူပါ။** အ-သ-ရူပါ၊ ဌာန်တူသော သဘောမရှိသော။ သရမှာ၊ ရှေးသရ ၈-လုံးမှ။ ပရော၊ နောက်ဖြစ်သော။ သရော၊ သရ ၅၂-လုံးသည်။ ဝါ၊ အချို့။ လောပံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဝါ- သဒ္ဒါ၊ နိစ္စ, အနိစ္စ, အသန္တ- ဝိဓိတို့ကိုပြသော ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိ၏။

ဘိက္ခုနီ၊ စတ္တာရော'မေ။ စတ္တာရော ဣမေ။ သဒ္ဒိ'န္ဒြိယံ- ကား ပုံစံတည်း။

သမာနံ ရူပံ ယဿ သော သ-ရူပေါ၊ န သ-ရူပေါ အသရူပေါ ဟု- ပြု။

* **အ-ဝဏ္ဏတော သရော'ဒါနီ'- တီ'ဝေ'ဝါ'ဒိ ဝိနာ ပရော။**
န လုပ္ပတ'ညတော ဒီဃော၊ အာသေ'ဝါ'ဒိ-ဝိဝဇ္ဇိတော။ ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၉။)

(ဂ) တု၊ ထိုမှတပါး။ ဗဟိရင်္ဂ'ဝိဓိတော၊ ဗဟိရင်္ဂဝိဓိထက်။ အန္တရင်္ဂကော၊ အန္တရင်္ဂဝိဓိသည်။ ဗလဝါ၊ အားရှိ၏။ ပစ္စယ'ဿိတံ၊ ပစ္စည်း, ဝိဘတ်- ကို မှီသော။ ကာရိယံ၊ ကို။ ဗဟိရင်္ဂ၊ ဟူ၍။ ဥဒါဟရုံ၊ ထုတ်ဆိုအပ်၏။

(ဃ) ပကတိ'ဿိတံ၊ ဓာတ်, လိင်- ကို မှီသော ကာရိယသည်။ အန္တရဂ်၊ အန္တရင်္ဂမည်၏။ အန္တရင်္ဂ- တရံပိ ဝါ၊ ထိုထက်အတွင်းကျမှု အန္တရင်္ဂတရလည်း မည်၏။ သာဝကာသ-ဝိဓိတော တု၊ အရာကျယ်သော ဝိဓိထက်ကား။ နိရဝကာသကော၊ အရာကျဉ်းသော ဝိဓိသည်။ ဗလီ၊ အားရှိ၏။

ဤ"သရာ သရေ လောပံ" သုတ်၌ ကာရိကို ဗဟုဝုစ်ဆိုခြင်းကြောင့် "**သခတော ဂဿေ ဝါ**" သုတ်၌ ဂဿ ဧ- ပုဒ်ဖြတ်၍ တဖန် ဧ-ကို အ, အာ, ဣ, ဤ, ဧ- ပုဒ်ဖြတ်ပြန်၍ ရှေးသရ ၄-လုံးကို တစ်ပြိုင်နက်ချေရ၏-ဟု ဉာဏ်ဆို၏။ အ စ အာ စ ဣ စ ဤ စ ဧစာတိ ဧ-ဟု ဒွန်တွဲပြီး ချေပြီးမှ။ ဂဿ ဧ ဂဿေ-ဟု တဖန် အ-ကိုချေ၍ စပ်ရသည်။ ဂဿ အ, အာ, ဣ, ဤ, ဧ-ဟု ယောင်၍ တစ်ခါတည်း ပုဒ်ဖြတ်မှားတတ်သည်၊ သတိရှိစေ။

(၁၃) * ဣဒါနီ'တီ'ဝေ'ဝါ'ဒိ၊ ဣဒါနိ, ဣတိ, ဣဝ, ဧဝ- သဒ္ဒါစသည်ကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ အဝဏ္ဏတော၊ အဝဏ် ၂-လုံးမှ။ ပရော၊ နောက်ဖြစ်သော။ သရော၊ သရသည်။ န လုပ္ပတော၊ မကျေ။ အညတော၊ အဝဏ်မှ တပါးသောသရမှ။ ပရော၊ သော။ အာသေ'ဝါ'ဒိ-ဝိဝဇ္ဇိတော၊ အာသိ, ဧဝ- စသည်သည် ကြဉ်အပ်သော။ ဒီဃော၊ ဒီဃသရသည်။ န လုပ္ပတော၊ မကျေ။

ဤဂါထာ၏ ပုံစံအစုံကား-

ယဿ'ဒါနိ၊ ယဿ ဣဒါနိ။ သညာ'တိ၊ သညာ ဣတိ။ ဆာယာ'ဝ၊ ဆာယာ ဣဝ။ ဆာယာ ဧဝ ဝါ။ ကထာ၀ ကာ၊ ကထာ ဧဝ ကာ။ ဣတိ'ပိ၊ ဣတိ အပိ။ အဿမဏီ'သိ၊ အဿမဏီ အသိ။ စက္ခု န္ဒြိယံ-ပုဒ်ကို နိစ္စဝိဓိ-ဟု ရူပသိဒ္ဓိ (၉)ဆို၏။ စက္ခု ဣန္ဒြိယ'န္တိ အာမန္တာ-ဟု ပါဠိရှိသောကြောင့် ဆင်ခြင်။

"စက္ခု-ဣန္ဒြိယံကား ဝါကျန္တရတည်းဟူ၍ပြောအံ့။ ယဋ္ဌေပံ စသည်လည်း ဝါကျန္တရပင်တည်း။ အကတညူ'သိ၊ အကတညူ အသိ၊ အာကာသေ'ဝ၊ အာကာသေ ဣဝ။ ဝန္ဒေ'ဟံ၊ ဝန္ဒေ အဟံ။ သော'ဟံ၊ သော အဟံ။ စတ္တာရော'မေ၊ စတ္တာရော ဣမေ။ ဝသလော'တိ၊ ဝသလော ဣတိ။ မောဂ္ဂလ္လာနော'သိ ဗီဇကော၊ မောဂ္ဂလ္လာနော အာသိ ဗီဇကော။ ပါတော'ဝ၊ ပါတော ဧဝ၊ (**အနိစ္စဝိဓိ**)။

ပဉ္စိ'န္ဒြိယာနိ။ သဒ္ဓိ'န္ဒြိယံ။ သတ္တု'တ္တမော။ ဧကူ'န-ဝီသတိ။ ယဿေ'တေ။ သုဂတော'ဝါဒေါ။ ဒိဋ္ဌာ'သဝေါ၊ ဒိဋ္ဌော'ယော။ စက္ခာ'ယတနံ။ တံ ကုတေ'တ္ထ လဗ္ဘာ။ (**အသန္တဝိဓိ**)။

ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ ယဿ၊ အကြင်နေအိမ်သို့ ပြန်လည်ခြင်း၏။ ကာလံ၊ အခါကို။ မညထ၊ သိကြကုန်၏။ တံ၊ ထိုပြန်လည်ခြင်းကို။ ကရောထ၊ ပြုကြကုန်လော့။ စက္ခု'န္ဒြိယံ၊ စက္ခုဟူသော ဣန္ဒြေ။ စက္ခု၊ စက္ခုမည်၏။ ဣန္ဒြိယံ၊ ဣန္ဒြေမည်၏လော။ မောဂ္ဂလ္လာနော၊ မောဂ္ဂလ္လာန်သည်။ ဗီဇကော၊ ဗီဇကသည်။ အာသိ၊ ဖြစ်ပြီ။ (ပေး)။

ယဿ၊ အကြင်သရအား။ သမာနံ၊ တူသော။ ရူပံ၊ သဘောသုတိသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သော၊ ထိုသရသည်။ သ-ရူပေါ၊ မည်၏။ (အချင်းချင်းထောက်၍ သဘောသုတိတူသော အ, အာ,၊ ဣ, ဤ,၊ ဥ, ဦ- ၆-လုံးရ၏)။ သ-ရူပေါ၊ တူသော သဘောသုတိရှိသော သရသည်။ န၊ မဟုတ်။ အ-သ-ရူပေါ၊ မဟုတ်။ (အ, အာ- စသည်ကိုထောက်၍ ကြွင်း ၆-လုံးစီ။ ဧ, ဩ- ကိုထောက်၍ ၈-လုံးစီရ၏)။

ယတ္ထ ဟိ ကာရိယ-ကာရိ-နိမိတ္တာနိ န သန္တိ၊ တတ္ထေ'ဝ ကာရိယ-ကာရိ-နိမိတ္တ-ဘာဝေန ဝတ္တန္တိ။
ယတ္ထ ပန သန္တိ၊ တတ္ထ တဗ္ဗိသေသက-ဘာဝေနေ'ဝ ဝတ္တန္တိ ဝါ နဝါ-

ဟု ဉာသ်ဆိုသောကြောင့် သရမှာ၊ သရဖြစ်သော။ အ-သ-ရူပါ၊ တူသောသုတိရှိသည် မဟုတ်သောရှေးမှ၊ သရော၊ သရဖြစ်သော။ ပရော၊ နောက်သည်-ဟု ဉာသ်အဆို နေရာကျထင်၍ ရှေးနိသျတို့ အနက်ပေးကြသည်ကား ရယ်ဖွယ်ကောင်းလှ၏။ နီလံနှင့်ဥပ္ပလံတို့ အချင်းချင်း အထူးပြုကြသကဲ့သို့သော ဝိသေသန သဘောမျိုးကိုရည်၍ ဉာသ်ဆိုပေတည်း။ အနက်ပေးသည့်အခါကား ဒြဗ်ဟော ထင်ရှားသည်ကို ဝိသေသျ ထားရသည်။ သို့ပါလျက်ကို နိသျဆရာတော်ကြီးများ အကြံဉာဏ်တော် သေချာလွန်းလှ၍ချော်သည်။

(၁၄) **ကွစာ'သ–ဝဏ္ဏံ လုတ္တော။** သရေ၊ ရှေ့အဝဏ် သရ ၂-လုံးသည်။ လုတ္တော၊ ကျေပြီးသည်ရှိသော်။ ပရော၊ နောက်ဖြစ်သော။ သရော၊ ဣဝဏ်, ဥဝဏ် သရ ၄-လုံးသည်။ ကွစိ၊ အချို့သောပုံစံ၌။ အ-သ-ဝဏ္ဏံ၊ ဧ, ဩ- အသဝဏ်အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဥပေ'က္ခာ။ ဇိနေ-ရိတော။ စန္ဒော'ဒယော။ ထူလော'ရူ။ ဝါမော'ရူ။ ကော'နသတံ-ကား ပုံစံတည်း။

ရှေ့၌ လောပရှိလျက် ဆိုပြန်သော လုတ္တော- သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ရှေ့သရကို **အသဝဏ်-** ပြု။

ဣသေ'လယော။ ရထေ'သဘော။ သော'တ္ထိ။ သော'တ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။ ပုံစံ။

သမာနော ဝဏ္ဏော သ-ဝဏ္ဏော၊ န သ-ဝဏ္ဏော အ-သ-ဝဏ္ဏော-ပြု။

ရှေ့သုတ်၌ ဝါ-သဒ္ဒါရှိလျက် ဆိုပြန်သော **ကွစိ-သဒ္ဒါအလွန်ဖြင့်** အဝဏ်ကျေရာ၌သာ အသဝဏ်ပြုရာ၏-ဟု ရူပသိဒ္ဓိဆို၏။ ဤအလိုသော် အနက်တူ၊ ညသ်၌ကား ဝါ-သဒ္ဒါ ဒွိရုပ်ကို ကွစိ-သဒ္ဒါ ဧကရုပ်ကိုပြ၏-ဟု ဆို၏။

ဝါတိ ကသ္မာ-အစရှိသော ကိံဟူသမျှကိုလည်း နိဒ္ဒေသချဲ့ဖွင့်တိုင်းယူ၍ ကိံစွဲတွေနှင့် ဝေဝေ ဆာဆာ နိသျဆရာတော်များ အနက်ရေးထားသောကြောင့်ငင်း၊ ဘူဓာတ်က စတည်၍ ညသ်စီရင်သည့် အတိုင်း ဘောတိရုပ်ကို ရေးထားသောကြောင့်ငင်း၊ သဒ္ဒါတက်သစ်စ- စာသင်သားများကို- နိသျရှိ တိုင်းသော အစီအစဉ်ဖြင့် ချပို့ကြသော ဆရာများအတွက် အမျိုးကောင်းသားတို့, သာသနာတော်မှ ဆုတ်နစ် လူထွက်- ပျက်စီးသွားသည် များလှလေပြီ။ ထို့ကြောင့် ဝါတိပဒံ၊ ဝါ- ဟူသောပုဒ်ကို။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သနည်း။ ပဋ္ဋိန္ဒြိယာနိတျာ'ဒိ-သိဒ္ဓနတ္ထံ၊ ပဋ္ဋိန္ဒြိယာနိ- အစရှိသော ပြယုဂ်၏ ပြီးခြင်းငှာ။ ဝါ၊ ပြီးစေလိုသောကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဤကဲ့သို့ ကျဉ်းကျဉ်းချပို့ရမည်။ ဘောတိရုပ်များကို လည်း ခုန်ကျော်ချန်ထားခဲ့ရမည်။ နိသျမဖတ်ဘဲ အနက်ထင်၍ တပည့်စာသင်သားအကဲကို ဆင်ခြင်၍ ချပို့တတ်မှသာ ကျောင်းကန်နေထိုင်ခြင်း စာပေပို့ချခြင်းသည် မိမိရော တပည့်စာသင်သားရော ရပ်ရွာနေ ဒကာ ဒကာမရော၊ ကြီးပွါးကြောင်း ဖြစ်ပေသည်-ဟု သတိပြုသင့်လှ၏။

(၁၄) ဥပေက္ခာ၊ ဥပ + ဣက္ခာ၊ အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာ။ ဇိနေ'ရိတော၊ ဇိန+ဤရိတော၊ ဘုရားရှင်သည်ဟောအပ်သောတရား။ စန္ဒော'ဒယော၊ လထွက်ခြင်း။ ထူလော'ရူ၊ ထူလ ဥရူ၊ ဆူသောပေါင်။ ဝါမော'ရူ၊ ဝါမ ဥရူ၊ ငှက်ပျောကဲ့သို့ ချောမောတင့်တယ်သော ပေါင်ရှိသောသူ။ ကော'န'သတံ၊ ကေ+ဥန+သတံ၊ တစ်ခုယုတ်တစ်ရာ။ ဣသေ'လယော၊ ဣသိ+အာလယော၊ ရသေ့တို့၏နေရာ ကျောင်းသင်္ခမ်း။ ရထေ'သဘော၊ ရထိ+ဥသဘော၊ ရထားစီးချင်း- မင်းတကာတို့ထက်

* ကွစိ'န္တဝါစ ဧကေ'တ္ထာ၊ ယေဘုယျေနေ-က-ရူပကာ။
ဝါ ဝိဘာသာ သမာန'တ္ထာ၊ ပါယေနော'ဘယ-ရူပကာ။ ။

(ကွစိ'န္တဝါစ- ၌ နှ- နှစ်လုံးဆင့်ရှိမှ ဆန်း, သဒ္ဒါ နှစ်ချက်သင့်သည်။ မဖျက်မိစေနှင့်)။

(၁၅) ဒီဃံ။ သရေ၊ ရှေ့သရသည်။ လုတ္တေ၊ သော်။ ပရော၊ သော။ သရော၊ သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဒီဃံ၊ ဒီဃအဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

သဒ္ဓီ'ဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ။ တဿ-တ္တော။ ပုံစံ။

(၁၆) ပုဗ္ဗော စ။ သရေ၊ နောက်သရသည်။ လုတ္တေ၊ သော်။ ပုဗ္ဗော၊ ရှေးဖြစ်သော။ သရော စ၊ သရသည်လည်း။ ကွစိ၊ ၌။ ဒီဃံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ကိံသူ'ဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ။ ယဿ'ဒါနိ ကာလံ မညသိ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ အနုကမ္မနတ္ထ။ လုတ္တေ, ဒီဃံ- တို့ကို နောက်သုတ်သို့ မလိုက်ရအောင် ငင်၏။

မြတ်သောမင်း။ သော'တ္ထိ၊ သု+ဣတ္ထိ၊ ကောင်းသောမိန်းမ။ တေ၊ သင်အား။ သဗ္ဗဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ သော'တ္ထိ၊ သုအတ္ထိ၊ ဘေးရန်မသမ်း, ငြိမ်းချမ်းသာယာ- ကောင်းခြင်းမင်္ဂလာသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေသတည်း။ (သွတ္ထိ- ဟု ဝဆွဲနှင့်လည်း သင့်၏)။

သမာနော၊ သုတိသဘော ဌာန်တူသော။ ဝဏ္ဏော၊ ဝဏ္ဏတည်း။ သ-ဝဏ္ဏော၊ သုတိသဘော ဌာန်တူသော ဝဏ္ဏ။ (ရှေးသရ ၆-လုံးရ၏)။ သ-ဝဏ္ဏော၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ အ-သ-ဝဏ္ဏော၊ မဟုတ်။ (ဧ, ဩ- ရ၏။ ကာရိကိုမဆိုသော်လည်း ကာရိယနှင့်ဌာန်နီးသော ဣ, ဤ, ဥ, ဦ- ကိုယူရသည်။)

* ကွစိ၊ ကွစိသဒ္ဒါသည်၎င်း။ နဝါ စ၊ သည်၎င်း။ ဧကေ'တ္ထာ၊ တူသောအနက်ရှိကုန်၏။ ယေဘုယျေန၊ များသောအားဖြင့်။ ဧကေ-ရူပကာ။ တစ်ရုပ်ကို ပြတတ်ကုန်၏။ ဝါ၊ ဝါသဒ္ဒါသည်၎င်း။ ဝိဘာသာ၊ သည်၎င်း။ သမာန'တ္ထာ၊ တူသော အနက်ရှိကုန်၏။ ပါယေန၊ များသောအားဖြင့်။ ဉဘယ-ရူပကာ၊ နှစ်ရုပ်ကို ပြတတ်ကုန်၏။

(၁၅) ဣဓ၊ ဤလောက၌။ ပုရိသဿ၊ ယောကျ်ား၏။ သေဋ္ဌံ၊ မြတ်သော။ ဝိတ္တံ၊ ဥစ္စာကား။ သဒ္ဓါ၊ ယုံကြည် ကြည်ညိုခြင်း သဒ္ဓါတရားတည်း။ တဿ၊ ထိုပါဠိ၏။ အတ္တော၊ အနက်တည်း။ (ဌာနာ'သန္န-ဝသေန ရဿ'ဿရာနံ သ'ဝဏ္ဏ-ဒီဃော) (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၁၁။)။

(၁၆) ဣဓ၊ ၌။ ပုရိသဿ၊ ၏။ သေဋ္ဌံ၊ သော။ ဝိတ္တံ၊ ကား။ ကိံသု၊ အဘယ်ပါနည်း။ ဣဒါနိ၊ ၌။ ယဿ၊ အကြောင်နေရပ်သို့ပြန်လည်ခြင်း၏။ ကာလံ၊ ကို။ မညသိ၊ သိ၏။ တံ၊ ထိုသိတိုင်းကို။ ကရောဟိ၊ ပြုလေလော့။

(၁၇) **ယ'မေ'ဒန္တသာ'ဒေသော။** သရေ၊ သရကြောင့်။ ဧ-အန္တသ၊ တေ, မေ- ၏ အစိတ် ဧ- ၏။ ကွစိ၊ ၌။ ယံ၊ ယ-ဟူသော။ အာဒေသော၊ ညွှန်းဆိုအပ်သော ကာရိယသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တျ'သ ပဟီနာ၊ ပဗ္ဗတျာ'ဟံ။ ပုတ္တော တျာ'ဟံ။ အဓိဂတော ခေါ မျာ'ယံ ဓမ္မော။ နေ'နာ'ဂတာ။ ပုတ္တာ မ'တ္ထိ ဓနံ မ'တ္ထိ။ ပုံစံ။

(၁၈) **ဝ'မော'ဒု'ဒန္တာနံ။** သရေ၊ ကြောင့်။ ဩ-ဥ-အန္တာနံ၊ အစိတ် ဩ, ဥ- တို့၏။ ကွစိ၊ ၌။ ဝံ၊ ဝ- ဟူသော။ အာဒေသော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တေန ကွ'ဿော။ အတ္ထိ ခွေ'သ ဗြာဟ္မဏ။ စက္ခွာ'ပါတံ။ ဝတ္ထွေ'တ္ထ ဝိဟိတံ။ သွ'သ ဟောတိ။ ဗဟွာ'ဗာဓော။ စတ္တာရော'မေ။ ကိန္နွ'မာ'ဝ သမဏီယော။ သ'မန္နာ'ဂတော။ ပုံစံ။

အန္တ- သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ဣ- ကို ဝ- ပြု။ ဟောတွေ'ဝ။ သမန္တ-ပါသာဒိကာတွေ'ဝ သမညာ ဥဒပါဒိ။ပုံစံ။

---

(၁၇) တေ၊ ထိုအာသဝေါတို့ကို။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဟီနာ၊ ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ အဟံ၊ သည်။ ပဗ္ဗတေ၊ ဂန္ဓမာဒနတောင်၌။ ဝသာမိ၊ နေ၏။ အဟံ၊ သည်။ တေ၊ သင်မင်းမြတ်၏။ ပုတ္တော၊ သားတော်ပါတည်း။ မေ၊ ငါသည်။ အဓိဂတော၊ သိအပ် ရအပ်သော။ အယံ ဓမ္မော၊ ဤသစ္စာလေးပါး တရားသည်။ ခေါ၊ စင်စစ်။ ဂမ္ဘီရော၊ နက်၏။ နေ၊ ထိုသူတို့သည်။ အနာဂတာ၊ မလာကုန်။ မေ၊ ငါ့အား။ ပုတ္တာ၊ သားကောင်းတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကုန်၏။ မေ၊ ငါ့အား။ ဓနံ၊ ဥစ္စာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ (အန္တ'ဂ္ဂဟဏံ ကိံ၊ ဓမ္မ-စက္ကံ ပဝတ္တေန္တော၊ ဒမေန္တော စိတ္တံ) (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၁၃။)။

(၁၈) တေန၊ ထိုသို့ အမည်မှည့်ခြင်းကြောင့်။ ကွ'ဿော၊ ကော အဿော၊ အဘယ်အကျိုးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသနည်း။ ဗြာဟ္မဏ၊ ပုဏ္ဏား။ ဧသ ဧသော ပရိယာယော၊ ဤ ဆိုလတ္တံ့သော အကြောင်းသည်။ အတ္ထိခေါ၊ ရှိသည်တကား။ စက္ခွာပါတံ၊ စက္ခု အာပါတံ၊ စက္ခုအား ရှေးရှုကျခြင်းသို့။ ဝါ၊ စက္ခု၏လမ်းသို့။ အာဂစ္ဆတိ၊ ရောက်လာ၏။ (ဤပုဒ်ကို အာပါထံ-ဟု ထဆင်ထူးနှင့်ငှင်း အာဗာထံ-ဟု ဗထက်ခြိုက် ထဆင်ထူးတို့နှင့်ငှင်း အာဗာဓံ-ဟုဗထက်ခြိုက် ဓအောက်ခြိုက်တို့နှင့်ငှင်း အထူးထူး အထွေထွေရေးသား ဖတ်ရွတ်ကြ၏။ ထဆင်ထူးနှင့်ရှိသော အာပါထံ, အာဗာထံ- ပုဒ်တို့ကား မကောင်း။ (အာဗာဓ'န္တု နိရဂ္ဂလံ) အဘိဓာန် ရှိသောကြောင့် အာဗာဓပုဒ်ကို အသုံးပြုကြသည်များ၏။ စက္ခုဿ၊ အား။ အာဗာဓံ၊ ထင်ခြင်း သို့။ ဝါ၊ စက္ခုဿ၊ ကို။ အာဗာဓံ၊ ရှေးရှုထိခိုက် နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲခြင်းသို့။ အာဂစ္ဆတိ၊ ရောက်လာ၏- ဟူ၍လည်း အနက်ပေးကြ၏။ အဘိဓာန်ပါဠိပျက်ကို တွေ့မြင်ထောက်ထား၍ စာပြင်ဆရာတို့ ချွတ်ချော် ပြင်မှားကြလေသည်။ အ-ဗာဓ'န္တုနိ ရဂ္ဂလံ-(တန်၊ ၇၁၇)ဟု အရသနှင့်ပါဠိရှိရမည်။ အ-ဗာဓံ၊ အနှောက်အရှက် အဆီးအတား တံခါးကျည်မရှိ- ဟုပေး။ နတ္ထိ ဗာဓာ နိသေဓော ယဿ တံ အ-ဗာဓံ၊

(၁၉) **သဗ္ဗော စံ တိ။** သရေ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗော၊ အလုံးစုံသော။ တိ၊ အတိ, ပတိ, ဣတိ- သဒ္ဒါတို့၏ အစိတ်တိ-သည်။ ကွစိ၊ ၌။ စံ၊ စ- အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

အစ္စ'န္တံ၊ ပစ္စေ'တိ။ ဣစ္စေ'တံ ကုသလံ၊ ဣတိ'ဿ။ ပုံစံ။

(၂၀) **ဒေါ ဓဿ စ။** သရေ၊ ကြောင့်။ ဓဿ စ၊ ဓ- အောက်ခြိုက်၏လည်း။ ကွစိ၊ ၌။ ဒေါ စ၊ ဒ- ထွေးပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဧကေ'မိဒါ'ဟံ။ ဣဓေ'ဝ တိဋ္ဌမာနဿ။ ပုံစံ။

“ဒေါ စ” ၌ စ-သဒ္ဒါ ပဒသမုစ္စည်း။ ဓ- အောက်ခြိုက်၏ ဟ- ပြုကိုဆည်း၏။ သာဟုဒဿန' မရိယာနံ။ ပုံစံ။

(ဋီကာ)။ နိရုတ္တလံ၊ အဆီးအတား တံခါးကျည်မရှိ- ဟုပေး။ စက္ကာပါတံ-၌ကား အာရှေးရှိသော ပတဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော အာပါတ- ပုဒ်ဟူ၍မှတ်။ အာပါတ၊ ပုလ္လိင်။ အာပုဗ္ဗ ပတ။ ဘာဝေ ဏ။ သဟာသာ ပတေန ဘဝတိ၊ အာဓာရေ ဝါ ဏ။ တက္ကာလေ မဂ္ဂေ စ- ဟူသော သက္ကတကျမ်းနှင့်အညီတည်း)။

ဝတ္ထေ'တ္ထ၊ ဝတ္ထု+ဧတ္ထ။ ဧတ္ထ၊ ဤအရပ်၌။ ဝတ္ထု၊ နေရာမြေကို။ ဝိဟိတံ၊ စီရင်အပ်ပြီ။ အဿ၊ ထိုသူအား။ သော၊ ထိုသဘောတရားသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဗဟ္ဝါ'ဗာဓော၊ ဗဟု+အာဗာဓော၊ များသော အနာ ရောဂါရှိ၏။ စတ္တာရော'မေ၊ စတ္တာရော+ဣမေ။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ကိန္နွ'မာဝ၊ ကိန္နု+ဣမာဝ။ ဣမာဝ၊ ဤဘိက္ခုနီမတို့သည်သာလျှင်။ သမဏိယော ကိန္နု၊ ရဟန်းမိန်းမ တို့တဲ့လော။ သမန္နာဂတော၊ သံ + အနု + အာဂတော၊ ထက်ဝန်းကျင်လျော်စွာ ရောက်လာပြည့်စုံ၏။

ဟောတွေ'ဝ၊ ဟောတိ+ဧဝ၊ ဖြစ်သည်သာတည်း။ သမန္တသာဒိကာတွေ'ဝ၊ သမန္တပါသာဒိကာတိ +ဧဝ၊ သမန္တပါသာဒိကာ ဟူ၍သာလျှင်။ ဝါ၊ ဟူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ သမညာ၊ အမည်သည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်လာ၏။

(၁၉) အစ္စ'န္တံ၊ အတိ+အန္တံ၊ စင်စစ်။ ဝါ၊ ပျက်စီးခြင်းအဆုံးကို လွန်သည်။ ပစ္စေ'တိ၊ ပတိ+ဧတိ၊ ရှေးရှုကပ်၏၊ ယုံကြည်၏။ ဣစ္စေ'တံ၊ ဣတိ+ဧတံ၊ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်။ ကုသလံ၊ ကောင်း၏၊ အပြစ်မရှိ။ ဣတိ'ဿ၊ ဣတိ+အဿ၊ ဣတိ၊ ဤသို့ပြုလျှင်။ အဿ၊ ထိုသူအား။ မုဟုတ္တံပိ အဖာသု၊ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ (တီ'တိ နိဒ္ဒေသတော အ-ကတ-ယကာရဿေ'ဝါ'ယံ ဝိဓိ။ ဣတရထာ ကွစိ'ဂ္ဂဟဏဿ စ အတိဿစန္တဿာ'ဟိ စ သုတ္တဿ နိရတ္ထကတာ သိယာ။ ရူပသိဒ္ဓိ၊ (၁၄) ညာသ်၌ကား ယပြု၍ ရုပ်တွက်၏)။

(၂၀) ဣဒါ'ဟံ၊ ဣဓ အဟံ။ ဣဓ၊ ဤအရပ်၌။ အဟံ၊ သည်။ ဧကံ သမယံ၊ တစ်ခုသောအခါ ပတ်လုံး။ ဝါ၊ အခါ၌။ (သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာ၌ကား ဣဒန္တိ နိပါတမတ္တံ၊ ဟူ၏)။ ဣဓေ'ဝ၊ ဤကာလ္နွ သာလ လိုဏ်ဝ၌သာလျှင်။ တိဋ္ဌမာနဿ၊ တည်နေစဉ်။ အရိယာနံ၊ သူတော်ကောင်းတို့ကို။ ဒဿနံ၊ တွေ့မြင်ရခြင်း သည်။ သာဟု၊ သာဓု၊ ကောင်း၏။ သုဂတော၊ သုဂဒေါ၊ ကျိုးရှိ-မှန်ရာ, သူနှ လို-မနု လို, ... ကောင်း

"ဓဿ စ" ၌ စ-သဒ္ဒါ ဝါကျသမုစ္စည်း။ ဒ-ထွေး၏ တ-ဝမ်းပူပြု စသည်ကိုဆည်း၏။

သုဂတော၊ ဒုက္ကဋံ၊ ဂန္ဓဗ္ဗော၊ အတြဇော၊ နိယကော၊ ဘစ္စော၊ ကုလူပကော၊ မဟာသာလော၊ ဂဝဇော၊ ကုဗ္ဗတော၊ နိယံပုတ္တံ၊ နိပ္ဖတ္တိ၊ နိက္ခမတိ၊ ပစေဿတိ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ။ ပုံစံ။

(၂၁) **ဏ္ဍ-ဝဏ္ဏော ယံ န ဝါ။** သရေ၊ အသရူပသရကြောင့်။ ဏ္ဍ-ဝဏ္ဏော၊ ဏ္ဍ, ဤ-နှစ်လုံးသည်။ နဝါ၊ အချို့။ ယံ၊ ယ- အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

အဂျာ'ဂါရံ၊ ယူနံ၊ နဒျာ'သန္နော၊ ပဥ္စဟ'င်္ဂေဟိ၊ ဂစ္ဆာမ'ဟံ။ ပုံစံ။

(၂၂) **ဧဝါ'ဒိဿ ရိ ပုဗ္ဗော စ ရဿော။** ဧဝါ'ဒိဿ၊ ဧဝ- သဒ္ဒါ၏ အစ ဧ- ၏။ ရိ၊ ရိ- ပြုသည်။ ပုဗ္ဗော စ၊ ရှေးဒီဃသရသည်လည်း။ ရဿော၊ ရဿပြုသည်။ နဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ယထ'ရိဝ၊ တထ'ရိဝ၊ ယထေ'ဝ၊ တထေ'ဝ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထသမ္ပိဏ္ဍန၊ တစ်သုတ်ထည်း၌ ကာရိယဝါကျ နှစ်ခုရှိရာ နောက်ကာရိယဝါကျ ၌ စ- ထိုင်လျှင် သမ္ပိဏ္ဍန၊ ရှေ့ကာရိယဝါကျ၌လည်း ထိုင်မူ သမုစ္စည်းဟူ၏။

ဣတိ သန္ဓိ-ကပ္ပေ ဒုတိယော ကဏ္ဍော။ ၁၁။

ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော တစ်ဆယ့်တစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ သန္ဓိ-ကပ္ပေ၊ ၌။ ဒုတိယော၊ နှစ်ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော။ ကဏ္ဍော၊ အဖြတ်အပိုင်းတည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

နှစ်ခွန်းကိုသာ မိန့်ဆိုတတ်သည်။ ဒုက္ကဋံ၊ ဒုက္ကတံ၊ မကောင်းပြုအပ်သည်။ ဂန္ဓဗ္ဗော၊ ဂန္တဗ္ဗော၊ အမိဝမ်းတိုက်သို့ ရောက်ထိုက်သသူ။ အတြ ဇော၊ အတ္တ-ဇော၊ မိမိမှဖြစ်သည်။ နိယကော၊ နိယတော၊ မြဲသည်။ ဘစ္စော၊ ဘတ္တော၊ သူခစား။ ကုလူ'ပကော၊ ကုလူ'ပဂေါ၊ အိမ်သို့ အမြဲကပ်သောရဟန်း။ မဟာ-သာလော၊ မဟာ-သာရော၊ များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသောသူ။ ဂဝဇော၊ ဂဝယော၊ ရှေ့ကျွဲ, နောက်နွား, နွားကဖွားသော နွားနောက်သတ္တဝါ။ ကုဗ္ဗတော၊ ကုဝတော၊ ပြုတတ်သသူအား၊ ၏။ ဝါ၊ စက်ဆုပ်အပ်သော အကျင့်ရှိသူ။ နိယံ၊ နိဇံ၊ မိမိကိုမှီ၍ ဖြစ်သော။ ပုတ္တံ၊ သားကို။ နိပ္ဖတ္တိ၊ နိပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်း။ နိက္ခမတိ၊ နိက္ကမတိ၊ ထွက်သွား၏။ ပစေဿတိ၊ ဝိစေဿတိ၊ ရွေးချယ်နိုင်လတ္တံ့။ ပစ္စပေက္ခဏာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ အဖန်တလဲလဲ သက်ဝင်၍ ဆင်ခြင်ခြင်း။

(၂၁) အဂျာ'ဂါရံ၊ အဂ္ဂိ+အဂါရံ၊ မီးတင်းကုပ်။ ယူနံ၊ ဏ္ဍ+ဥနံ၊ ဏ္ဍ, ဥ- တို့၏။ နဒျာ'သန္နော၊ နဒီ+အာသန္နော၊ မြစ်နားအရပ်။ ပဥ္စဟ'င်္ဂေဟိ၊ ပဥ္စဟိ+အင်္ဂေဟိ၊ ငါးပါးသော အင်္ဂါတို့နှင့်။ ဂစ္ဆာ'မဟံ၊ ဂစ္ဆာမိ+အဟံ၊ အဟံ၊ သည်။ ဂစ္ဆာမိ၊ သွားအံ့။

၁-သန္ဓိ တတိယကဏ္ဍ

(၂၃) **သရာ ပကတိ ဗျဉ္ဇနေ။** ဗျဉ္ဇနေ၊ ကြောင့်။ သရာ၊ တို့သည်။ ပကတိ၊ ပကတိ အတိုင်းသည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တိဏ္ဏော ပါရင်္ဂတော။ ပုံစံ။

(၂၄) **သရေ ကွစိ။** သရေ၊ ကြောင့်။ သရာ၊ တို့သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ပကတိ၊ သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ပါရင်္ဂတော အဟု။ ပုံစံ။

*** ကွတိမနှောင်း၊ အာလုပ်ပေါင်းနှင့်၊ ဆန်းကောင်းမစောင့်ရ၊ ပဒန္တ၌၊ ဒီဃရှိရာ၊ သန္ဓိ'စ္ဆာကင်း၊ ဤလေးခင်းမှာ၊ ပြုလျဉ်းပကတိ-ကွစိတည်း။**

ပဿာ'နန္ဒ အာသီ-ဝိသံ ဃောရ-ဝိသံ၊ သက္ကာ ဒေဝ'တိ၊ သော-ဟံ နူန ကွတော ဂန္တာ၊ ဘဂဝါ ဧတ'ဒဝေါစ၊ ကော ဣမံ ပထဝိံ ဝိစေဿတိ။ ဇိဝှါ'ယတနံ၊ ဘယတူ'ပဋ္ဌာနံ၊ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ၊ ဂါထာဟိ အဇ္ဈဘာသိ။ ပုံစံ။

နဝါ-သဒ္ဒေါ ကွစိ-သဒ္ဒ-ပရိယာယော။ (ရူ၊ ၁၄။) ကွစေ ဝဏ္ဏော။ ကွဝဏ္ဏော'တိ ဝုတ္တတ္တာ ဤ-ဝဏ္ဏော ကထံ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတီ'တိ။ သမာနရူပတ္တာ။ (နျာသ-၃၃။)

အ-ဝိသေသေန ကွ-ဝဏ္ဏော'တိ ဝုတ္တတ္တာ မာယူနမာဂမော ဌာနေ'တိ ဧတ္ထ အာဒိဿိ'မိနာ ယကာရော ဟောတိ။ တ'ဒတ္ထံ ဘိန္န-ယောဂ-ကရဏံ။

"ယဝကာရာ စ, ပသညဿ စ" သုတ်များဖြင့်ပြီးလျက် ဝမော, ကွဝဏ္ဏော- ဤသုတ်တို့ကို ဆိုကြိုးကား-

အသတိ ဟိ ကွမသ္မိံ သန္ဓိ-ဝိသယေ ဧျလာန-မိယုဝါ'တျာ'ဒိနာ ကွယု'ဝါ'ဒေသာပိ သိယုံ၊ တ'န္နိဝတ္တနတ္ထံ သိဒ္ဓေ သတျာ'ရမ္ဘော ဝိဓိယတော။ (ဉာသ်-၃၄။)

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

(၂၃-၂၄)တိဏ္ဏော၊ ကူးမြောက်ပြီးသည်။ ပါရင်္ဂတော၊ ကမ်းတစ်ဖက်သို့ ရောက်သည်။ အဟု၊ ဖြစ်ပြီ။

အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ အာသီ-ဝိသံ၊ လျင်သော အဆိပ်ရှိသော မြွေကို။ ဃောရ-ဝိသံ၊ ကြမ်းသော အဆိပ်ရှိသော မြွေကို။ ပဿ၊ မြင်၏လော။ ဒေဝ၊ မင်းမြတ်။ သက္ကာ၊ တတ်နိုင်ပါ၏။ သော အဟံ၊ ထို ငါသည်။ နူန၊ စင်စစ်။ ကွတော၊ ဤငရဲဘုံမှ။ ဂန္တာ၊ လူ့ပြည်သို့သွား၍။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ဧတံ၊ ဤစကားကို။ အဝေါစ၊ မိန့်တော်မူ၏။ ကော၊ အဘယ်သူသည်။ ဣမံ ပထဝိံ၊ ဤအတ္တဘောတည်းဟူသော မြေကြီးကို။ ဝိစေဿတိ-ဝိဇာနိဿတိ၊ သိမည်နည်း။

သေက္ခော ဣမံ ပထဝိံ ဝိစေဿတိ၊ (ဖြေ)။

ဇိဝှါယတနံ၊ ဇိဝှါယတန။ ဘယတူ'ပဋ္ဌာနံ၊ ဘယတော+ဥပဋ္ဌာနံ၊ ဘေးအားဖြင့် ထင်မြင်သော ဉာဏ်။ ဂါထာယ၊ ဂါထာဖြင့်။ အဇ္ဈဘာသိ၊ ရိုသေစွာလျှောက်ပြီ။

(သိန္ဓိဟူသည် စပ်လိုမှသာ စပ်ရသည်။ မစပ်လိုသော အရာဟူသမျှကို ဤနှစ်သုတ်၏ အရာချည်းမှတ်)။

ရူပသိဒ္ဓိ(၂၂။) ၌ ထုတ်သော ပြယုဂ်တို့ကား။ ပကတိ'ဋ္ဌာနံ နာမ အာလပန'န္တာ, နီတိသိုံ အ-ဆန္ဒာ' နုရက္ခဏာ အ-သမာသေ ပဒ'န္တ-ဒီဃာစ ဣကာရု'ကာရာစ နာမ ပဒ'န္တာတီတကြိယာ'ဒိမှိ'တိ ဇေ'မာဒိ။

အာလပန'န္တေသု တာဝ ကတာမာ စာ'နန္ဒ အာဒီနဝ'သညာ၊ ဇဟိ သိဝိက ဥဋ္ဌေဟိ၊ ဥပါသကာ ဣဓေ'ကစ္စော၊ ဘောတိ အယျေ၊ ဘိက္ခု အ-ရောဂံ တဝ သီလံ၊ ဘိက္ခဝေ ဇဝံ ဝဒါမိ၊ ပဋိ'မေ ဂဟပတယော အာနိသံသာ၊ ဣစ္စေ'ဝ'မာဒီသု ပကတိ-ဘာဝေါ၊ သရလောပ-ယဝါဒေသာ' ဒယော န ဟောန္တိ၊ ကွစိ'ဂ္ဂဟဏေန ဣတိသိုံ ဆန္ဒာ'နုရက္ခဏေ သန္ဓိ ဟောတိ၊ ယထာ၊ သက္ကာ ဒေဝိ' တိ၊ နမော တေ ဗုဒ္ဓ ဝီရ'တ္ထု။

အ-သမာသေ ပဒ'န္တ-ဒီဃေသု- အာယသ္မာ အာနန္ဒော၊ ဒေဝါ အာဘဿရာ ယထာ၊ တေဝိဇ္ဇာ ဣဒ္ဓိ'ပတ္တာ စ၊ ဘဂဝါ ဥဋ္ဌာယာ'သနာ၊ ဘဂဝါ ဇေ'ဒဝေါစ၊ အဘိဝါဒေတွာ ဇေ'မန္တံ အဋ္ဌာသိ။ ဂန္ဓာ ဩလောကေန္တော၊ ဘူတ'ဝါဒီ အတ္ထ'ဝါဒီ၊ ယံ ဣတ္ထီ အရဟာ အဿ၊ သာမာဝတီ အာဟ၊ ပါပ'ကာရီ ဥဘယတ္ထ တပ္ပတိ၊ နဒီ ဩတ္ထရတိ၊ ယေ တေ ဘိက္ခူ အပ္ပိ'စ္ဆာ၊ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ၊ ဘိက္ခူ ဥဇ္ဈာယိံသု၊ ဘိက္ခူ ဇေ'မာဟံသု၊ ဂါမေ အာရက္ခကာ၊ သဗ္ဗေ ဣမေ၊ ကတမေ ဇကာဒသ၊ ဂမ္ဘီရေ ဩဒက'န္တိကေ၊ အပ္ပမာဒေါ အမတံ ပဒံ၊ သံယော အာဂစ္ဆတု၊ ကော ဣမံ ပထဝိံ ဝိစ္စေဿတိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ၊ ဇကော ဇကာယ၊ စတ္တာရော ဩဃာ။ (ရူ၊ ၂၃)

နိပါတေသုပိ- အဒေ့ အဟံပိ၊ သစေ ဣမဿ ကာယဿ၊ နော အဘိက္ကမော၊ အဟော အစ္ဆရိယံ၊ အထခေါ အာယသ္မာ၊ အထော ဩဋ္ဌဝစိတ္တကာ၊ အထော အာမန္တယိ သတ္ထာ၊

ကွစိ'ဂ္ဂဟဏေန အကာရ-ဣတိ'ဝေ'ဝေ'တ္ထာ'ဒိသု သန္ဓိ'ပိ၊ ယထာ အာဂတ'တ္ထ၊ အာဂတ'မှာ၊ ကတမ'ဿု စတ္တာရော၊ အပ္ပ'ဿုတာ'ယံ ပုရိသော၊ ဣတ္ထိ'တိ၊ စမရီ'ဝ၊ သဗ္ဗေ'ဝ၊ သွေ'ဝ၊ ဇသေ'ဝနယော၊ ပရိသုဒ္ဓေ'တ္ထာ'ယသ္မန္တော၊ နေ'တ္ထ၊ တံ ကုတေ'တ္ထ လဗ္ဘာ၊ တထူ-ပမံ၊ ယထာ'ဟ။ (ရူ၊ ၂၃)

အသမာသေ'တိ ကိံ၊ ဇိဝှါ'ယတနံ၊ အဝိဇ္ဇော'ဃော၊ ဣတ္ထိ'န္ဒြိယံ၊ အဘိဘာ'ယတနံ၊ ဘယတူ'ပဋ္ဌာနံ၊ အ-ဆန္ဒာ'နုရက္ခဏေတိ ကိံ၊ သမ္ဗုဒ္ဓ'ဓ ဝိတ္တံ ပုရိသဿ သေဋ္ဌံ၊ ယော မိ'ဿရော။

(၂၅) **ဒီဃံ။** ဗျဉ္ဇနေ၊ ကြောင့်။ သရာ၊ တို့သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဒီဃံ၊ သို့။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။

❀ **သုခုစ္စာရဏာ၊ ဆန်းစောင့်ထ၊ ဒီဃနှစ်ချက်မှတ်။**

ဆာရတ္တံ၊ ဇဝံ ဂါမေ မုနီစရေ၊ ဣ္တ ေ မောဒတိ။ ပုံစံ။

(၂၆) **ရဿံ။** ဗျဉ္ဇနေ၊ ကြောင့်။ သရာ၊ တို့သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ရဿံ၊ ရဿအဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။

❀ **ဆန်းစောင့်- အာဂုံ၊ နှောင်းတုံ သံယုဂ်၊ တဒ္ဓိတ်, သမာသ်လယ်၊ ဤငါးသွယ်၊ ချို့ဝယ် ရဿပြု။**

ပုဂ္ဂလ ဓမ္မ-ဒဿာ တေ၊ ယထ'ယိဒံ၊ အ'ဿာသ'ပ္ပဿာသာ၊ သဗ္ဗညုတ'ညာဏံ၊ ဒါသိ-ဒါသံ၊ မနသာ၊ ဒညာ ဝိမုတ္တာနံ၊ ယထာ'က္ကမံ။ ပုံစံ။

နာမပဒန္တ-က္ကကာရ'ကာရေသု- ဂါထာဟိ အဗ္ဗ'ဘာသိ၊ ပုပ္ဖါနိ အာဟရိံသု၊ သတ္တု အဒါသိ၊ **ကွစီ'တိ** ကိံ၊ မနသာ'ကာသိ၊ ဟူသည်တည်း။ (ရှု၊ ၂၄)

(၂၅) ဆ ရတ္တံ၊ ခြောက်ညဥ့်ပတ်လုံး။ ဇဝံ၊ ဤပန်းရက်ယူသုံးသော ပျားပိတုန်းအတူ။ ဂါမေ၊ ရွာ၌။ မုနိ၊ ရဟန်းသည်။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။ ဣ္တ ေ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌။ မောဒတိ၊ မွေ့လျော်၏။

ဤသုတ်၏ ဥဒါဟရုဏ်ကဲ့သို့ နောက်ပုဒ်အစ ဗျည်းနှောင်းရာ၌ ရှေ့ပုဒ်အဆုံး သရကိုသာ ဒီဃပြုသင့်ပါလျက် မျာ'ယံ၊ တျာ'ဟံ- စသည်တို့၌ ယဗျည်း, ဟဗျည်း- စသည်နှောင်းသောကြောင့် ဤတတိယပိုင်း ဒီဃံဖြင့် ဒီဃပြုကြသည်ကား ယုတ္တိမရှိ။ ထိုကဲ့သို့ပြုလျှင် တေ, မေ- တို့နှင့် မစပ်ပဲပင် အာယံ, အာဟံ-ဟု ဒီဃပြုရလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် လောပေါ'တိ အဒဿနံ အနု'စ္စာရဏံ ဝါ (ရှု၊ ၇) ဟူသည်နှင့် အညီ ယ-အဖြစ်သို့ ရောက်၍ ဧပျောက်ကွယ်စင် မမြင်မရွတ်ရခြင်းသည်ပင် ဧကျေသည်နှင့် အလားတူ သောကြောင့် ဒုတိယပိုင်း ဒီဃံနှင့်ပြုခြင်းသည်သာ ကောင်းမြတ်သည်-ဟု ထင်ပေသည်။

သုခုစ္စာရဏာ ဆန္ဒာနုရက္ခဏောသု ဒီဃော။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၂၄)။

နမော ကတွာ ကတဥလီ- ၌ ဆန္ဒာနုရက္ခဏာဒီဃ-ဟု ကစ္စည်းဋီကာဆိုသည်ကား ဂါထာအဆုံး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ရဿပင်ဖြစ်သော်လည်း ဂရုဖတ်ရွတ်ရမည်ကို "ဒီဃော-သ-ဗိန္ဒု-သံယောဂါ၊ ပါဒ'န္တော ကွစိ ဂေါနု'ဇု" ဟု ဆန္ဒောမဥ္စရီ၌ ဆို၏။

(၂၆) ဓမ္မ-ဒဿာ၊ တရားကို မြင်သိကုန်သော။ တေ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ ဣဒံ ယထာ၊ ဤတရား ကဲ့သို့။ အဿာသ'ပ္ပဿာသာ၊ ထွက်သက်- ဝင်သက်တို့။ သဗ္ဗညုတ'ဉာဏံ၊ သဗ္ဗညုဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်။

(၂၇) **လောပဥ္စ တတြာ’ကာရော။** ဗျဥ္ဇနေ စ၊ ကြောင့်လည်း။ သရာ၊ တို့သည်။ ကွစိ၊ ၌။ လောပံ၊ သို့။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။ တတြ၊ ထိုကျေရာ၌။ အကာရော စ၊ အ- အက္ခရာသည်လည်း။ အာဂမော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သေ’ဓမ္မော၊ သေော+ဓမ္မော။ သ’မုနိ၊ သော+မုနိ။ ပုံစံ။

“ဗျဥ္ဇနေ စ” ၌၊ စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ သရနှောင်းသည်ကို ဆည်း၏။ သေ’အတ္ထော။ ဒွိမတ္တော ဒီဃ ဥစ္စတေ။ ပုံစံ။

ဒါသိ’ဒါသံ၊ ကျွန်မ, ကျွန်ထီး။ မနသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ အညာ-အညာယ၊ သိ၍။ ဝိမုတ္တာနံ၊ ကိလေသာမှ လွတ်ကုန်သောသူတို့အား။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။

ဆန္ဒာနုရက္ခဏေ အာဂမေ သံယောဂေ စ ရဿတ္တံ။ (ရူ ၂၅)

ဆန္ဒာနုရက္ခဏေ- ယိဋ္ဌံဝ ဟုတံဝ လောကေ၊ ယဒိ ဝ သာဝကော၊ ပုဂ္ဂလ ဓမ္မ’ဒသာ တေ၊ ဘောဝါဒိ နာမ သော ဟောတိ၊ ယထာဘာဝိ ဂုဏေန သော။

အာဂမေ ယထ’ယိဒံ၊ သမ္မ’ဒက္ခာတော။

သံယောဂေ ပရ’က္ကမော၊ အ’ဿာဒေါ၊ တဏှ’က္ခယော၊ လာဘိ’မှိ၊ ဝသိ’မှိ၊ ထု’လ္လစ္စယော။

ကွစိ’တိ ကိံ မာ’ယိဒံ၊ မနသာဒညာ၊ ယထာ’က္ကမံ၊ အာချာတိကံ၊ ဒီယျတိ၊ သူယျတိ။ (ရူ ၂၅။)

ကစ္စည်း၌ ဒီဃံ- သုတ်၏ ဥဒါဟရုဏ်ကို သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော- ကို ထုတ်၏။ သမ္မ’တိ ဟိ အကာရ’န္တော နိပါတော-ဟု ဉာသ်လည်း ဖွင့်၏။ ရဿံ- သုတ်၌ ကွစီ’တိ ကသ္မာ သမ္မာသမာဓိ-ဟု သမ္မာ- ကိုပင် ထုတ်ပြန်၏။ သမ္မာ- သဒ္ဒါ ရှေ့သုတ်အလို ရဿပုဒ်ရင်း, နောက်သုတ်အလို ဒီဃပုဒ်ရင်း မညီကြ။ ပိဋကတ်တော်၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသက်ပ္ပ- စသည်ဖြင့် ဒီဃသာများ၏။ ယေ စ ခေါ သမ္မ’ဒက္ခာတေ- စသည်ဖြင့် အာဂုံနှောင်းသော ဆန်းအရာ၌ အနည်းငယ်မျှသာရှိ၏။ အဘိဓာန်(၁၁၅၄)၌ လည်း သမ္မာ သုဋ္ဌု, ၁သံသာယံ-ဟု ဒီဃနှင့်ရှိ၏။ သက္ကတ၌လည်း သမျစ်- ဟု စသတ်နှင့်ရှိ၍ ဒဏ္ဍိန်ကို ဒဏ္ဍီ, အာဝိသ်ကို အာဝီ- ပြန်သကဲ့သို့ သမ္မာ-ဟု ဒီဃပြန်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဒီဃပုဒ်ရင်းသင့်၏။ ရူပသိဒ္ဓိလည်း ၎င်းကိုသာ ယူ၏။

(၂၇) သေ-သေော၊ ဤသည်ကား။ ဓမ္မော၊ ဓမ္မတာသဘောတည်း။ သ-သော၊ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မုနိ၊ ရဟန်းမည်၏။ သေ-သေော၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။

ဒွိ-မတ္တော၊ နှစ်မတြာရှိသော သရကို။ ဒီဃ-ဒီဃော၊ ဒီဃဟူ၍။ ဥစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏၊ မယံ၊ ငါတို့သည်။ တံ၊ သင့်ကို။ ကထံ၊ အဘယ်သို့သောသူဟူ၍။ ဇာနေမု-ဇာနေမ၊ သိရကုန်အံ့နည်း။ ကစ္စိနော- ကစ္စိနု၊ အသို့နည်း။ တွံ၊ သင်သည်။ တ’ဒမိနာ တံ ဣမိနာ၊ တံ၊ ထိုအနက်ကို။ ဣမိနာ၊ ဤစကားဖြင့်။ ဝိဇာနာထ၊ သိကြကုန်။

“အကာရော စ” ၌ စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနႈ တစ်နည်း။ သမုစ္စည်း။ အ, ဥ-ကျေရာ၌ ဥ, သြ- လာခြင်းကို ဆည်း၏။ ကထံ ဇာနေမု တံ မယံ၊ ကစ္စိနော တွံ။ ပုံစံ။

တတြာကာရော- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်မှ နောက်ဖြစ်သော သရကျေရာ၌ အ- လာ။ တဒမိနာ ဝိဇာနထ။ ပုံစံ။

(၂၈) **ပရ ဒွေ-ဘာဝေါ ဌာနေ။** ဌာနေ၊ သင့်လျော်သော အကြောင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဝါ၊ ဌာနေ၊ သင့်လျော်သောအရာ၌။ သရမှာ၊ သရမှ။ ပရ၊ နောက်ဖြစ်သော။ ဗျဉ္ဇနဿ၊ ဗျည်း၏။ ဒွေ-ဘာဝေါ၊ နှစ်လုံးဆင့်ဖြစ်ကြောင်း သဒိသဒွေဘော်- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

က္လေဓ'ပ္ပမာဒေါ၊ အ'ပ္ပမတ္တော၊ သု'ပ္ပတိပန္နော၊ ဥဇု'ပ္ပတိပန္နော။ ပုံစံ။

ပရဿ ဒွေ-ဘာဝေါ'တိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိပါတနေန ဝိဘတ္တိ-လောပံ ကတွာ ပရ ဒွေ-ဘာဝေါ'တိ ဝုတ္တ'န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ)။

(၂၉) **ဝဂ္ဂေ ဃောသာ' ဃောသာနံ တတိယ-ပဌမာ။** ဌာနေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ဝါ၊ ဌာနေ၊ ၌။ ဝဂ္ဂေ၊ ဝဂ်နှစ်ဆယ့်ငါးလုံး၌။ ဝါ၊ တွင်။ တတိယ-ပဌမာ၊ တတိယ, ပဌမအက္ခရာတို့သည်။ ဃောသာ'ဃောသာနံ၊ ဃောသ, အဃောသ- ဖြစ်ကုန်သော စတုတ္ထ, ဒုတိယအက္ခရာ-တို့၏။ ဒွေ-ဘာဝေါ၊ နှစ်လုံးဆင့်ဖြစ်ကြောင်း အသဒိသဒွေဘော်- ပြုသည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပ'ဌ္ဃရတိ၊ ပဌ'က္ခန္ဓာ။ ပုံစံ။

---

(၂၈) က္လေဓ၊ ဤလောက၌။ ပမာဒေါ၊ မေ့လျော့ခြင်းသည်။ အ'ပ္ပမတ္တော၊ မမေ့မလျော့သောသူ။ သု'ပ္ပတိပန္နော၊ ကောင်းစွာကျင့်သောသူ။ ဥဇု'ပ္ပတိပန္နော၊ ဖြောင့်မတ်စွာကျင့်သောသူ။ (ဤတွင် ပန္နော, ဝယ် ပ- ၌ ဒွေဘော်ရှိကြသည်ကား ပါဠ်ပျက်)။

(၂၉) ပဌ္ဃရတိ၊ ယိုစီး၏။ ပဌ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။

(ဒွေဘော် ကဗျာ၏ ပုံစံ အစဉ်ကား။ အပ္ပမာဒေါ၊ သုပ္ပတိပန္နော၊ ဝိပ္ပဋိသာရော၊ အက္ကမတိ၊ သက-သမယ-သမယ'န္တရ-ဂဟန-ဝိဂ္ဂဟဏ-သမတ္ထံ။ မိတ္တဒ္ဒု၊ ဥပဒ္ဒဝေါ၊ ကယ-ဝိက္ကယော။ အက္ကောစ္ဆိမံ၊ ပက္ကောသတိ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏံ၊ ပဇ္ဇောတော၊ အက္ကောဓနော၊ အဝဿယော မေ၊ ဝိဿုတော၊ ဗဟုဿုတော၊ ဥစ္စာရပဿာဝံ၊ ပဿမ္ဘယံကာယသင်္ခါရံ၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ အဋ္ဌဿရ'မကာသိ၊ အဿာသ'ပ္ပဿာသာ၊ ပရိစ္စဇတိ၊ ဒသ ဝိပဿနုပက္ကိလေသာ၊ ဓမ္မပ္ပီတိ၊ ပီတိတ္တိကံ၊ ဝတ္ထုတ္တယံ၊ ဧကတ္တိံသ-ဘဝေ၊ ပုနပ္ပုနံ၊

(ဤသဒိသာ'သဒိသ ဒွေဘော်အရပ်ရပ်ကို သက္ကတကျမ်းတတ်မှ ကောင်းစွာသိနိုင်သည်။ အတော်အသင့် သိနှင့်ရန် အမြွက်ကား--

* သောတု နုနယ်၊ မှတ်သားလွယ်အောင်၊ ဓိပ္ပါယ်ရှင်ပျ၊ ဒွေဘာဝ၏၊ ဌာနသဘော၊ အမြွက်ဟောပိမ့်၊ နစ်နေ့ကြည်ဆွ၊ ကျက်မှတ်ကြလေ။ ရဿသရာ၊ အာ-ဒီဃာ၏၊ နောက်မှာရောက်ရှိ၊ ပ, ပတိ-နှင့်၊ ပဋိ, ကမ၊ ဂဟ, ဒု, ကီ၊ တလီ ကုသ၊ ဉာ, ဇုတ-ဟု၊ ကုစ, သိ, သု၊ သမ္မု, သရ၊ သသ- စဇာ၊ ကိလေသာ, ပီတိ၊ တိကာဒိ- တို့၊ အာဒိဗျည်းမှာ၊ ဒွေဘော်သာတည်း။ ပုနာ, ဝတု၊ နိ, ဥ, ဒု, တ၊ စတု, ဆနှင့်၊ သန္တကိုပြု၊ သ- ဗျည်းစုနောက်၊ ဒွေဘော်ရောက်၏။ မဖောက် တဿ၊ စဝဂ္ဂ- နှင့်၊ ယဝတံ, ဧဟော၊ သယေ- တတန်၊ သဗ္ဗောစံ- ဟု၊ ငါးတန်သော သုတ်၊ ပြီးပြယုဂ်လည်း၊ ဆင့်ထုတ်ဒွေ ချည်း၊ စဖြင့်ဆည်းသည်၊ ဖြင်ပည်းများထို၊ ဝ- ကို ဗ- ပြု၊ ဆန္ဒာနုရက်၊ အချက်ချက်မှာ၊ ဒွေဘော်သာ တည်း။ ဝဂ္ဂါ ဒုတီယ၊ စတုတ္ထ- လည်း၊ ဌာနချင့်ထောက်၊ ဒွေဘော် ရောက်၏။ ရွေးကောက်မမှား၊ အကျဉ်းထား သည်။ မှတ်သားလွယ်ဘို့ ကဗျာတည်း)

ဣတိ သန္ဓိ-ကပ္ပေ တတိယော ကဏ္ဍော။ ၃ ။

ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ခုနစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ သန္ဓိ-ကပ္ပေ၊ ၌။ တတိယော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ပုနဗ္ဘဝေါ၊ ပဝတ္တတိ၊ ဝဋ္ဋတိ၊ အာဝဋ္ဋော၊ နိဂ္ဂတော၊ ဥဂ္ဂတော၊ တက္ကရော၊ စတုက္ကံ၊ ဆန္နဝုတိ၊ သဒ္ဓမ္မော၊ ဝုစ္စတေ၊ ဇစ္စန္ဓော၊ ဝိပလ္လာသော၊ ထည်၊ ယဇ္ဇေဝံ၊ အပ္ပေကစ္စေ၊ တညေဝ၊ သညောဂေါ၊ အစ္စန္တံ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ပဗ္ဗဇတိ၊ ကုဗ္ဗတိ၊ ကြုဗ္ဗတိ၊ သီလဗ္ဗတံ၊ နပ္ပဋ္ဋဟေ ဝဏ္ဏာ-ဗလံ ပုရာဏံ၊ ယဿ နက္ခမတိ၊ ပဋ္ဌရတိ၊ တည်း)။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၁-သန္ဓိ စတုတ္ထကဏ္ဍ

(၃၀) **အံ ဗျဉ္ဇနေ နိဂ္ဂဟီတံ။** ဗျဉ္ဇနေ၊ ကြောင့်။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ ဗိန္ဒုသည်။ အံ၊ အံ- သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဧဝံ ဝုတ္တော၊ တံ'နမဿန္တိ။ ပုံစံ။

(၃၁) **ဝဂ္ဂန္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေ။** ဝဂ္ဂေ၊ ဝဂ်ဗျည်းကြောင့်။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ သည်။ ဝါ။ ချို့။ ဝဂ္ဂန္တံ၊ နှောင်းသော ဝဂ်၏အဆုံး င, ဉ ,ဏ, န, မ- အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

နိမိတ္တာနုသာရာနံ ဌာနာသန္နဝသေန တဗ္ဗဂ္ဂပဉ္စမော။ (ရူ၊ ၃၅။)။

တဏှ'င်္ကရော၊ တ'င်္ခဏံ၊ ရဏ'ဉ္ဇဟော၊ ဓမ္မ'ဉ္စရေ၊ သ'ဏ္ဌိတော၊ တ'ဏ္ဍာနံ၊ ဇုတိ'န္ဓရော၊ တ'န္ဒာနံ၊ သ'မ္ဘတော၊ တ'မ္ပတ္တော။ ပုံစံ။

ဝါ- သဒ္ဒါ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသာအနက်ရှိ၏။ ရှေးရှေးပုံစံ နိစ္စ၊ နောက်နောက်ပုံစံ အနိစ္စ၊ န တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓု- စသည်ကား အသန္တ။ ဤဝိဓိသုံးပါးကို ပြ၏။ "ပရော ဝါ သရော" သုတ်၌။ ဝါ-ရှိလျက် ဆိုသော ဝါ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် လ- နှောင်းရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို လ- ပြု။ ပဋိသလ္လီနော၊ သလ္လေခေါ၊ သလ္လာပေါ၊ သလ္လက္ခဏာ၊ ပုလ္လိင်္ဂ။ ပုံစံ။ (ကစ္စည်း၌ ပုဂ္ဂလံ-ကို ထုတ်မှား၏)။

---

(၃၀) ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တော၊ ဆိုလတ်သော်။ တံ၊ အရှင်သိကြားမင်းကို။ နမဿန္တိ၊ ရှိခိုးကြကုန်၏။ (ဝဂ္ဂ'န္တံ ဝါ ဝဂ္ဂေ, ဗျဉ္ဇနေ စ, ဧဟေဉ်, သ ယေစ- သုတ်တို့ကို မြစ်၏)။

(၃၁) နိမိတ္တာနုသာရာနံ၊ နိမိတ်ဝဂ်အက္ခရာ, ကာရီနိဂ္ဂဟိတ်တို့နှင့်။ ဌာနာသန္နဝသေန၊ ဌာန်ချင်းနီးသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ တ'ဗ္ဗဂ္ဂ-ပဉ္စမော၊ ထိုနိမိတ်ဝဂ်၏ ပဉ္စမက္ခရာပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တဏှ်ကရော၊ တဏှာကို သတ်ညှဉ်းဆဲတတ်သော ဘုရား။ (တဏှံ ကရောတိ ဟိံသတိ'တိ တဏှင်္ကရော-ဟု ဝစနတ္ထပြု။ ကရဏာ, ကာရဘေဒကော- တို့၌ကဲ့သို့ ကရဓာတ် ဟိံသနတ္ထ)။

တင်္ခဏံ၊ တံ+ခဏံ၊ ထိုခဏ- ထိုအခွင့်။ ရဏဉ္ဇဟော၊ ကိလေသာကို ပယ်ခြင်း။ ဓမ္မဉ္စရေ၊ ဓမ္မံ စရေ၊ တရားကိုကျင့်ရာ၏။ သဏ္ဌိတော၊ ကောင်းစွာတည်သည်။ တဏ္ဍာနံ၊ တံ+ဌာနံ၊ ထိုအရပ်။ ဇုတိ'န္ဓရော၊ အရောင်အဝါကို ဆောင်သည်။ တ'န္ဒာနံ၊ တံ+ဒါနံ။ ထိုအလှူ။ သ'မ္ဘတော၊ သမုတ်အပ်၏။ တမ္ပတ္တော၊ တံ+ပတ္တော၊ ထိုအရပ်သို့ရောက်၏။ ကတံ၊ ပြုမိသော။ တံ ကမ္မံ၊ ထိုနောင်တ ပူပန်ရကြောင်း မကောင်းမှုသည်။ န သာဓု၊ မကောင်း။ ပဋိသလ္လီနော၊ ဂိုဏ်းမှ ဖဲကြဉ်၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ဝင်၏။ သလ္လေခေါ၊ ကိလေသာကို ခေါင်းပါးအောင် ခြစ်ခြင်း။ သလ္လာပေါ၊ အဖန်တလဲလဲ ပြောဟောခြင်း။ သလ္လက္ခဏာ၊ ကောင်းစွာမှတ်ခြင်း။ ပုလ္လိင်္ဂ၊ ယောက်ျား၏ အသွင်။

ဉာသ်၌ကား ပုံ ဝုစ္စတိ နိရိယော၊ တတ္ထ ဂစ္ဆတီ'တိ ပုဂ္ဂ-ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ အံဝိဘတ်၏ သရကြောင့် လာသော နိဂ္ဂဟိတ်ကို လပြု၍ ပုဂ္ဂလံ-ဟု ရုပ်စီရင်၏။ ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်နှောင်းရာ၌ပင် ဤနည်းတူ။ (ပုဂ္ဂလော ပုဂ္ဂလာ။ ပ။ ပုဂ္ဂလေသု-ဟု စီရင်လို၏)။

(၃၂) **ဧဟော ဥ**။ ဧဟော၊ ဧ, ဟ- ကြောင့်။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ သည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဥံ၊ ဥ အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

❀ ဝဝတ္ထိတ၊ ဝါသဒ္ဒကြောင့်၊ ဧဝ-နှင့် ဟိ၊ နိပါတ် ဒွိမှ၊ ဧ- နှင့် ဟ၊ နှောင်းထ ဥ - ပြုရာ။ ထိုမှ သေသ၊ ဧ- နှင့် ဟ၊ နှောင်းထ မပြုရာ။

တ'ညေ'ဝေ'တ္ထ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ၊ ဧဝ'ဥ ဝေါ သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ တ'မေဝ ဝါစံ ဘာသေယျ။ ဝုတ္တံ ဟောတံ၊ ဧဝ'မေတံ၊ ဧဝံ ဟောတိ။ ပုံစံ။

(၃၃) **သ ယေစ**။ ယေစ၊ ယ- ကြောင့်လည်း။ သ၊ နိမိတ်ယ- နှင့်တကွ။ ဝါ၊ တကွ သော။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ နိဂ္ဂဟိတ်သည်။ ဥံ၊ ဥ - အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ အချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

❀ ဝဝတ္ထိတာ၊ ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ သံ- မှာ ဗိန္ဒု၊ မှတ်ရှုတဖန်၊ သဗ္ဗနာမ် ယ၊ နှောင်းထ ဗိန္ဒု၊ ဤနှစ်ခုသာ၊ ဥ -ပြုရာ၊ ကြွင်းမှာ မပြုရ။

သ'ညောဂေါ၊ သံယောဂေါ၊ ယ'ညဒေ'ဝ၊ ယံယံ ဧဝ ပရိသံ ဥပသင်္ကမတိ၊ အာနန္တရိက' ည'မာဟု၊ အာနန္တရိကံ+ယံ+အာဟု၊ ဧဝံ ယောဇနံ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ အနုကမုန၊ ဥ -ကိုင်၏။

---

(၃၂) ဧတ္ထ၊ ဤသင်မေးသော အချက်၌။ တညေဝ၊ တံ ဧဝ၊ သင့်ကိုသာလျှင်။ ပဋိပုစ္ဆိဿာမိ၊ ပြန်၍မေးအံ့။ ဧဝ'ဥ၊ ဧဝံ ဟိ၊ ဤသို့သာလျှင်။ ဝေါ၊ သင်တို့သည်။ သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ သင်အပ် ကျင့်အပ်၏။ တ'မေဝ ဝါစံ၊ ထိုစကားကိုသာလျှင်။ ဘာသေယျ၊ ဆိုရာ၏။ ဟိ သစ္စံ၊ ထိုစကားမှန်၏။ ဧတံ၊ ဤဆိုလိမ့်သောစကားကို။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်အပ်ပြီ။ ဧတံ၊ ထိုစကားသည်။ ဧဝံ၊ ဤဆိုတိုင်း မှန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။

(၃၃) သ'ညောဂေါ၊ သံယောဂေါ၊ ယှဉ်ခြင်း။ ယ-ညဒေဝ၊ ယံ+ယံ+ဧဝ ပရိသံ၊ အကြင် အကြင်ပရိသတ်သို့သာလျှင်။ ဥပသင်္ကမတိ၊ ချဉ်းကပ်၏။ ယံ သမာဓိံ၊ အကြင်မဂ္ဂသမာဓိကို။ အာနန္တရိကံ၊ မိမိ၏အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးတတ်၏ဟူ၍။ အာဟု၊ မိန့်ဆိုကြကုန်ပြီ။ ဧဝံ ယောဇနာ၊ ဤသို့ ယောဇနာခြင်း ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိအပ်၏။

(သဟ ယေ စ- ဆိုသင့်လျက်။ ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော၊ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ၊ အလဋ္ဌိတာ၊ အာဝိကတာ ဟိ'ဿ- စသည်တို့၌ကဲ့သို့ သုခုစ္စာရဏအကျိုးငှာ ဟ-ကိုချေ၍ သ ယေစ- ဆိုသည်)။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၆။)။

(၃၄) **မ-ဒါ သရေ။** သရေ၊ ကြောင့်။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ သည်။ မ-ဒါ၊ မ- ပြု, ဒ- ပြုတို့သည်၊ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

❀ ယ, တ, ဧတ၊ သဒ္ဒနောက်ရှိ၊ နိဂ္ဂဟိသာ၊ ဒ- ပြုရာ၊ သဒ္ဒါ ဝါ- ကြောင့်မှတ်။

ယ'မေက ရတ္တိံ၊ တ'မေဝ ဝါစံ၊ ဧတ'မတ္ထ- ဝသံ ဉတွာ၊ ယဒ'နိစ္စံ၊ တ'ဒနတ္တာ၊ ဧတ' ဒဝေါစ၊ အဇိနိ မံ အဟာသိ မေ။ ပုံစံ။

မဒါ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဗျည်းနှောင်းရာ၌ မ, ဒ- ပြု၊ ဗုဒ္ဓမ် သရဏမ် ဂစ္ဆာမိ၊ တဒ္ဒိ'တံ၊ သ'ဒ္ဒဟနာ။ ပုံစံ။ ။သရေ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယ- ပြု၊ တ'ယိဒ'မ-သာရံ။ ပုံစံ။

(၃၅) **ယ-ဝ-မ-ဒ-န-တ-ရ-လာ စာ'ဂမာ။** သရေ၊ ကြောင့်။ ယ-ဝ-မ-ဒ-န-တ-ရ-လာ စ၊ ယ, ဝ, မ, ဒ, န, တ, ရ, လ- အက္ခရာ ရှစ်လုံးတို့သည်လည်း။ အာဂမာ၊ လာကုန်၏။

ယထ'ယိ'ဒံ စိတ္တံ၊ တိဝ'င်္ဂိကံ ဈာနံ၊ သိတ္တာ တေ လဟုမေ'ဿတိ၊ ဥ'ဒ'ဂ္ဂ-စိတ္တော၊ ဣတော နာ'ယတိ၊ တသ္မာ တိ'ဟ၊ စတု-ရဿော၊ သ-ဠာ-ယတနံ၊ ယထာ ဣဒံ၊ တထာ ဧတံ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း၊ ဟ- အက္ခရာစသည် လာခြင်းကိုဆည်း၏။ သုဟုဋ္ဌု စ။ ပုံစံ။

(၃၆) **ကွစိ ဩ ဗျဉ္ဇနေ။** ဗျဉ္ဇနေ၊ ကြောင့်။ ကွစိ၊ ၌။ ဩ၊ ဩ- သည်။ အာဂမော၊ လာ၏။

---

(၃၄) ယံ+ဧက+ရတ္တိံ၊ အကြင်တစ်ခုသော ညဉ့်၌။ တံ+ဧဝ ဝါစံ၊ ထိုစကားကိုသာလျှင်။ ဧတံ+အတ္ထ-ဝသံ၊ ဤအကျိုးထူးကို။ ဉတွာ၊ သိ၍။ ယံ၊ အကြင်တရားသည်။ အနိစ္စံ၊ အမြဲမရှိ။ တံ၊ ထိုတရားသည်။ အနတ္တာ၊ အစိုးရသော အတ္တမဟုတ်။ ဧတံ၊ ဤစကားကို။ အဝေါစ၊ မိန့်ဆိုပြီ။ မံ၊ ငါ့ကို။ အဇိနိ၊ အောင်နိုင်ပြီ။ မေ၊ ငါ၏ဥစ္စာကို။ အဟာသိ၊ ဆောင်ယူပြီ။ ဗုဒ္ဓမ်၊ ဗုဒ္ဓံ၊ ဘုရားမြတ်ကို။ သရဏမ်၊ သရဏံ၊ ဆင်းရဲကို ပယ်ဖျောက်- ချမ်းသာသို့ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ကယ်ဆယ်တော်မူတတ်သော ကိုးကွယ်ရာ ဘုရားဟူ၍။ ဂစ္ဆာမိ၊ မှီဝဲ, ဆည်းကပ်၊ သိမှတ်ပါ၏။ တဒ္ဒိတံ၊ တံ+ဟိတံ၊ ထိုအပစ္စ- စသော အနက်အားလျော်သည်။ သဒ္ဒဟနာ၊ သံဓာဟနာ၊ ယုံကြည်ခြင်း။ တယိဒံ၊ တံ+ဣဒံ၊ ထိုစကားသည်။ အ-သာရံ၊ အနှစ်မရှိ။

(၃၅-၃၆) ဣဒံ စိတ္တံ ယထာ၊ ဤစိတ်ကဲ့သို့။ တိ အင်္ဂိကံ၊ အင်္ဂါသုံးပါးရှိသော။ ဈာနံ၊ ဈာန်။ တေ၊ သင်၏။ သိတ္တာ၊ လေးသည့်ကိလေသာရေဝန်ကို ပက်သွန်အပ်ပြီးသောအတ္တဘောလှေသည်။ လဟု၊ လျင်မြန်စွာ။ ဧဿတိ၊ နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် ရောက်ရလတ္တံ့။ ဥ+အဂ္ဂစိတ္တော၊ တက်ကြွသော စိတ်ရှိ၏။ ဣတော၊ ဤအခါမှ။ အာယတိ၊ နောင်ကာလ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣဟ၊ ဤအရာ၌။ စတုရဿော၊ စတု+အဿော၊ လေးထောင့်စပ်စပ်။ သဠာယတနံ၊ ဆ+အာယတနံ၊ ခြောက်ခုသော အာယတန။

(ဤသုတ်၌ လငယ်, ငွကြီး မထူး)။ လ-ငွာန'မ'ဝိသေသော။ (ရှု ၂၁။)

※ အတိပ္ပါနှင့်၊ နောက်သာ ပရ၊ ဩ-လာရ၊ ကြွင်းထ ကွစိမြစ်။

အတိပ္ပဂေါ ခေါ၊ ပရောသဟဿံ။ ပုံစံ။

(၃၇) **နိဂ္ဂဟီတာ'ဂ္ဂ**။ သရေ ဝါ၊ ကြောင့်ရင်း။ ဗျဥ္ဇနေ ဝါ၊ ကြောင့်ရင်း။ ကွစိ၊ ၌။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ သည်။ အာဂမော စ၊ လာသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

စက္ခုံ-ဥဒပါဒိ၊ အဝံ'သိရော၊ ယာဝံ'ဥ္စိ'ဓ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ ဝိ, ဝ-တို့၏ ဝိကပ် ပ-ပြု ပ-၏ ဝ- ပြုတို့ကို ဆည်း၏။

ပစေဿတိ၊ ဝိစေဿတိ၊ ပစ္စပေက္ခဏာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ ကာဝည်။ ပုံစံ။

(၃၈) **ကွစိ လောပံ**။ သရေ၊ ကြောင့်။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ သည်။ ကွစိ၊ ၌။ လောပံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

တာသာ-ဟံ သန္တိကေ၊ ကျာ'ဟံ၊ ဧဝ'မဿ၊ ကိ'မဟံ။ ပုံစံ။

က္လဒံ ယထာ၊ ဤနိမ္မိတရုပ်ကဲ့သို့။ တထာ၊ ထို့အတူ။ ဇတံ၊ ထိုသင်၏ ကိုယ်ရုပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။သုဟုဋ္ဌု စ၊ အလွန်ဖြောင့်မတ်သည်လည်း။

(ရှု (၃၄)၌ ဂ- လာဆည်းသည် ဟူ၏။ အတိပ္ပါ ခေါ တည်၍ "**ကွစိ ဩ ဗျဥ္ဇနေ, ပါဿ စန္တော ရသော**" တို့ဖြင့် အတိပ္ပါဂေါ ခေါ ပြီးသောကြောင့် အကျိုးမရှိ)။

ပရောသဟဿံ၊ တစ်ထောင်ထက်အလွန်။ (နောက်သုတ်ဘို့)။

(၃၇) စက္ခုံ၊ ပညာမျက်စိသည်။ ဥဒပါဒိ၊ ထင်ရှားဖြစ်လာပြီ။ အဝံသိရော၊ ဦးစောက်ပြောင်းပြန်။ ယာဝစ အတိဝိယ၊ အလွန်အကဲ။ က္လဓ၊ ဤသာ်ရတို့၌။ နိဗ္ဗိန္ဒိတုံ၊ ငှါ။ ။ပစေဿတိ၊ ဝိစေဿတိ၊ ရွေးချယ်လတ္တံ့။ ပစ္စပေက္ခဏာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ ဆင်ခြင်ခြင်း။ ကာဝည်၊ ကာပည်၊ သူဆင်းရဲ၏အဖြစ်။

(၃၈) အဟံ၊ သည်။ တာသံ၊ ထိုရဟန်းမိန်းမတို့၏။ သန္တိကေ၊ ၌။ အဟံ၊ သည်။ ကိံ အပရဇ္ဈာမိ၊ အဘယ်ပြစ်မှားပါသနည်း။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝစနီယော၊ သည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ အဟံ၊ သည်။ ကိံ၊ အဘယ်သို့။ ကရေယျာမိ၊ ပြုရတော့အံ့နည်း။

(၃၉) **ဗျဉ္ဇနေ စ။** ဗျဥ္စနေ စ၊ ကြောင့်လည်း။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ သည်။ ကွစိ၊ ၌။ လောပ'ဥ္စ၊ သို့လည်း။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

အရိယသစ္စာန'ဒဿနံ၊ သာ'ရတ္တော၊ အဝသာ'ဟာရော၊ ဂန္တု'ကာမော၊ စိရ'ပ္ပဝါသိံ၊ ဧတံ မင်္ဂလ'မုတ္တမံ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ စိရ'ပ္ပဝါသိံ- ၌ နိဂ္ဂဟိတ်၏ ပ-ပြုကို ဆည်း၏။ (ဉာသ်) သမ္ပိဏ္ဍန-လည်းသင့်။

(၄၀) **ပရော ဝါ သရော။** နိဂ္ဂဟီတမှာ၊ မှ။ ပရော၊ သော။ သရော၊ သည်။ လောပံ၊ သို့။ ဝါ၊ အချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

*** ဝဝတ္ထိတ၊ ဝါသဒ္ဒကြောင့်၊ ကွ၀, ကွတိ၊ ကွဒါနိနှင့်၊ အသိ, ဧဝ၊ အပိ- မှသာ၊ နိပါတာဟု၊ ချေရန်စု၊ ခွင့်ပြု ရူပသိဒ်။**

အသိ- ကား အာချာတ်ပုဒ်၊ အဿ- နာမ်ပုဒ်လည်း ကျန်သေး၏။

စက္ကံ'ဝ၊ ကိံ'န္တိ၊ အဘိနန္ဒု'န္တိ၊ ကလိ'န္ဒာနိ၊ တွံ'သိ၊ သဒိသံ'ဝ။ တွံ'ပိနာမ၊ ဧဝံ'သ တေ အာသဝါ၊ ပုပ္ဖံ'သာ၊ ဧတ'ဒဟောသိ။ ပုံစံ။

---

(၃၉) အရိယ-သစ္စာနံ၊ အရိယ-အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော သစ္စာလေးပါးတို့ကို။ ဒဿနံ၊ သိမြင်ရခြင်း။ သံရတ္တော၊ ပြင်းစွာတပ်သည်။ အဝသံဟာရော၊ အတင်းခိုးဆောင်ခြင်း။

ရကာရ-ဟကာရေသု ဥပသဂ္ဂ'န္တဿ ဒီဃော။ (ရူ ၃၈။)

ဂန္တုကာမော၊ သွားလိုသည်။ စိရံ ပဝါသိံ၊ ကြာရှည်ကွဲ၍နေသော။ (ဗိန္ဒုကျေ ပ- ဒွေဘော် (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၈။) စသဒ္ဒါဖြင့် ဗိန္ဒုကို ပပြု။ (ဉာသ်)

(၄၀) ဝါ-သဒ္ဒဿ ဝဝတ္ထိတ-ဝိဘာသတ္တာ ကွတိ'ဝ'ဒါနိ'သိ'ပေ'ဝါဒိတော အညတ္ထ နဟောတိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၈။)။ ။ဝါသဒ္ဒဿ၊ ၏။ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္တာ၊ ကြောင့်။ ကွတိ'ဝ'ဒါနိ'သိ'ပေ'ဝါဒိတော၊ ကွတိ, ကွ၀, ကွဒါနိ, အသိ, အပိ, ဧဝ- စသောပုဒ်မှ။ အညတ္ထ၊ တပါးပုဒ်၌။ န ဟောတိ၊ ကျေခြင်းမဖြစ်-ဟု အနက်ပေး)။

စက္ကံ+ကွ၀၊ လှည်းဘီးစက်ကဲ့သို့။ ကိံ+ကွတိ၊ အဘယ်သို့။ အဘိနန္ဒုံ၊ နှစ်သက်ကုန်ပြီ။ ကွတိ၊ ဤတွင်သုတ်ပြီးတည်း။ (ဤပုဒ်၌ ဥပျောက်၍ အဘိနန္ဒုန္တိ ဟု-ထိုထိုသုတ်အဆုံး၌ ရှိတတ်သည်။ အန္တိဝိဘတ် မှတ်တတ်သည်။ ဧကဝုစ်၌ အဘိနန္ဒီ'တိ-လည်း ဤပျောက်၍ အဘိနန္ဒတိ- ရှိတတ်သည်။ တိဝိဘတ် မှတ်တတ်သည်၊ သတိပြု)။

ကွဒါနိ၊ ၌။ ကလိံ၊ မကောင်းမှုကို။ ဝါ၊ ဆုံးရှုံးခြင်းကို။ တွံ၊ သင်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏။ သဒိသံ ဧဝ၊ တူသည်သာတည်း။ တွံ အပိနာမ၊ သင်သို့သောသူ မည်သည်လျက်လည်း။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အဿ၊

(၄၁) ဗျဉ္ဇနော စ ဝိသညောဂေါ။ နိဂ္ဂဟီတုမှာ၊ မှ။ ပရသ္မိံ။ သော။ သရေ၊ သည်။ လုတ္တေ စ၊ ကျေသော်လည်း။ ဗျဉ္ဇနော၊ အာဂန္တုကသံယုဂ် ရှေ့ဗျည်းသည်။ ဝိ-သညောဂေါ၊ သံယုဂ် မဟုတ်သည်။ ဝါ၊ ကျေသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တစ်နည်း။ ဗျဉ္ဇနော၊ အာဝါသိက သံယုဂ် နောက်ဗျည်းသည်။ ဝိ'သညောဂေါ၊ အာဂန္တုက သံယုဂ် ရှေ့ဗျည်းမရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဧဝံ'သတေ အာသဝါ၊ ပုပ္ဖံ'သာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒေန တိဏ္ဏံ ဗျဉ္ဇနာနံ သ-ရူပါနံ သံယောဂေါပိ ဝိ-သညောဂေါ ဟောတိ။ ယထာ၊ အဂျာ'ဂါရံ၊ ဝုတျ'သာ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၉။)။

ဣတိ သန္ဓိ-ကပ္ပေ စတုတ္ထော ကဏ္ဍော။ ၁၂။

ဣတိ အယံ၊ ဤတစ်ဆယ့်နှစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ သန္ဓိ-ကပ္ပေ၊ ၌။ စတုတ္ထော၊ လေးခုမြောက်သော။ ကဏ္ဍော။ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ တေ အာသဝေါ၊ ထိုအာသဝါတို့သည်။ အဿာ၊ ထိုမိန်းမအား။ ပုပ္ဖံ၊ ဥတုပန်းသည်။ ဧတံ ပရိဝိတက္ကနံ၊ ဤသို့သော အကြံသည်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်ပြီ။

(၄၁) သံယုဇ္ဇတီ'တိ သံယောဂေါ၊ နယေ ပရံ ယုတ္တေ'တိ နေတဗ္ဗော။ သံယုဇ္ဇတိ ဧတ္ထာ'တိ သံယောဂေါ၊ နယေ ပရံ ယုတ္တေ'တိ နေတဗ္ဗ'က္ခရဿ ပတိဋ္ဌော။ ဉာသ်- ဆိုတိုင်း နှစ်ခုလုံး သံယုဂ်ဖြစ်သော်လည်း အာဂန္တုကကိုသာ ချေရ၏။

စ-သဒ္ဒေန၊ ဖြင့်။ တိဏ္ဏံ၊ ကုန်သော။ ဗျဉ္ဇနာနံ၊ သံယုဂ်ဗျည်းတို့တွင်။ သ-ရူပါနံ၊ သုတိတူသော ဗျည်းနှစ်လုံးတို့၏။ သံယောဂေါ၊ အာဂန္တုကသံယုဂ်သည်။ ဝိ-သညောဂေါ၊ သံယုဂ် မဟုတ်သည်။ ဝါ၊ ကျေသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ယထာ၊ ပုံစံကား။ အဂျာဂါရံ၊ ဝုတျဿ၊ ဿဟူသည်တည်း။ အဂ္ဂိအဂါရံ၊ မီးတင်းကုပ်။ ဝုတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။

"တိဏ္ဏံ ဗျဉ္ဇနာန'မန္တရေ ယေ သရူပါ တေသံပိ လောပေါ ဟောတိ" ဟူသော ကစ္စည်း၌လည်း။ တိဏ္ဏံ ဗျဉ္ဇနာနံ၊ တို့တွင်။ ဝါ၊ တို့၏။ အန္တရေ၊ အတွင်း၌။ ယေ၊ အကြင်ဗျည်းနှစ်လုံးတို့သည်။ သ-ရူပါ၊ တူသော သဘောရုပ်သွင်ရှိကုန်၏။ တေသံပိ၊ ထိုနှစ်လုံးတို့တွင် တစ်လုံး၏လည်း။ ဝါ၊ ထိုနှစ်လုံးတို့၏ အစိတ်တစ်လုံး၏လည်း။ လောပေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဟု-အနက်ပေး။ (ပဉ္စာဒီန မတ္တံ, ယဿ ဘဝိဿတိ- တို့ကဲ့သို့မှတ်)။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၁-သန္ဓိ ပဉ္စမကဏ္ဍ

(၄၂) **ဂေါ သရေ ပုထဿာ'ဂမော ကွစိ။** သရေ၊ ကြောင့်။ ပုထဿ၊ ပုထ-နိပါတ်၏ အဆုံး၌။ ဂေါ၊ ဂ- အက္ခရာသည်။ ကွစိ၊ ၌။ အာဂမော၊ လာ၏။

ပုထ' ဂေဝါ' ယံ ဇနော၊ ပုထ ဧဝ။ ပုံစံ။ **ကွစိ- သဒ္ဒါ ဝါ အနက်ရှိ၏။**

(၄၃) **ပါဿ စ'န္တော ရဿော။** သရေ၊ ကြောင့်။ ပါဿ၊ ပါ- နိပါတ်၏ အဆုံး၌။ ဂေါ၊ သည်။ ကွစိ၊ ၌။ အာဂမော၊ ၏။ အန္တော စ၊ ပါ- ၏ အစိတ် အာ-သည်လည်း။ ရဿော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပ'ဂေဝ၊ ပါ ဧဝ။ ပုံစံ။ **စ- သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနု။**

(၄၄) **အဗ္ဘော အဘိ။** သရေ၊ ကြောင့်။ အဘိ၊ အဘိ- ဥပသာရပုဒ်သည်။ အဗ္ဘော၊ အဗ္ဘ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အဗ္ဘော'ကာသော။ ပုံစံ။ (လွှင်တီးခေါင်- ဟုပေး)

(၄၅) **အဇ္ဈော အဓိ။** သရေ၊ ကြောင့်။ အဓိ၊ အဓိ- ဥပသာရပုဒ်သည်။ အဇ္ဈော၊ အဇ္ဈ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အဇ္ဈော'ကာသော။ ပုံစံ။ (လွှင်တီးခေါင်- ဟုပေး)

(၄၆) **တေ န ဝါ ဣဝဏ္ဏေ။** ဣ-ဝဏ္ဏေ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုအဘိ, အဓိ- ပုဒ်တို့၏ အဗ္ဘ- ပြု, အဇ္ဈ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။

အဘိ'စ္ဆိတံ။ အဓီ'ရိတံ၊ အဗ္ဘီ'ရိတံ၊ အဇ္ဈိ'ဏ္ဌော၊ ပါတိမောက္ခု'ဒ္ဒေသံ၊ အဇ္ဈေ'သေယျံ။ ပုံစံ။

(၄၇) **အတိဿ စ'န္တဿ။** ဣ-ဝဏ္ဏေ၊ ကြောင့်။ အတိဿ စ၊ အတိ- ဥပသာရပုဒ်၏ လည်း။ အန္တဿ၊ အစိတ် တိ-သဒ္ဒါ၏။ တံ၊ ထို သဗ္ဗော စံ တိ သုတ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော စ- ပြုရုပ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

---

(၄၂) အယံ ဇနော၊ ဤပုထုဇဉ်အပေါင်းသည်။ ပုထ+ဧဝ၊ အရိယာတို့မှ အသီးသာတည်း။

(၄၃) ပါ+ဧဝ၊ အဘယ်မှာဆိုဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း။ ဝါ၊ စောစောစီးစီး ရှေးဦးစွာပင်ပြီး၏။

(၄၆) အဘိ+ဣစ္ဆိတံ၊ လွန်စွာလိုအပ်၏။ အဓိ+ဤရိတံ၊ လွန်စွာ ဆိုအပ်၏။ အဗ္ဘီရိတံ၊ အဘိ +ဤရိတံ၊ ၏။ အဓိ+ဣဋ္ဌော၊ တိုက်တွန်းအပ်၏။ အာယသ္မန္တံ တိဿံ၊ အရှင်တိဿကို။ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသံ၊ ပါတိမောက်ရွတ်ခြင်းကို။ အဇ္ဈေသေယျံ၊ တိုက်တွန်းပါ၏။

(၄၇) အတိ'စ္ဆာ၊ လွန်စွာ လိုချင်ခြင်း။ အတီရိတံ၊ အလွန်ဆိုအပ်၏။ ဣတိ'တိ၊ ဣတိ ဟူသော ပုဒ်သည်။ နိပါတော၊ နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ပတီ'တိ၊ ပတိဟူသော ပုဒ်သည်။ ဥပသဂ္ဂေါ၊ ဥပသာရပုဒ်တည်း။

အတိ'ဗ္ဗာ၊ အတိရိတံ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ ဣတိ, ပတိ- သဒ္ဒါတို့ကိုဆည်း၏။ ဣတိ'တိ နိပါတော၊ ပတိ'တိ ဥပသဂ္ဂေါ။ ပုံစံ။

ဣဝဏ္ဏော ယံ နဝါတိစ၊ အသရူပါ'ဓိကာရတော။

ဣဝဏ္ဏာဿ သရူပသ္မိံ၊ ယာဒေသော စ န သမ္ဘဝေ။ ။

ဉာဉ်ကို ပယ်ခြင်း၏ အာဘောဂ၊ ရူပသိဒ္ဓိ(၁၅)ပြဆိုသောဂါထာ။

ဣဝဏ္ဏော ယံ နဝါတိ ဣစ၊ ဤသုတ်၌။ အသရူပါဓိကာရတော၊ အသရူပသဒ္ဒါလိုက်သော ကြောင့်။ သရူပသ္မိံ၊ သရူပသရန္နောင်းရာ၌။ ဣဝဏ္ဏဿ၊ ဣဝဏ်၏။ ယာဒေသော စ၊ ယပြုသည်ပင်။ န သမ္ဘဝေ၊ မဖြစ်။

(၄၈) **ကွစိ ပဋိ ပတိဿ။** သရေ ဝါ၊ ကြောင့်ရင်း။ ဗျဉ္ဇနေ ဝါ၊ ကြောင့်ရင်း။ ပတိဿ၊ ပတိ- ဥပသာရပုဒ်၏။ ကွစိ၊ ၌။ ပဋိ၊ ပဋိ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပဋ္ဋဂ္ဂိ၊ ပဋိဟညတိ၊ ပစ္စ'န္တိမာ၊ ပတိလီယတိ၊ ပတိရူပ-ဒေသ-ဝါသော၊ ပတိပတ္တိ။ ပုံစံ။

(၄၉) **ပုထဿု ဗျဉ္ဇနေ။** ဗျဉ္ဇနေ၊ ကြောင့်။ ပုထဿ၊ ပုထ- သဒ္ဒါ၏။ အန္တော၊ အစိတ် အ- သည်။ ဥ၊ ဥ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုထု'ဇ္ဇနော၊ ပုထု'ဘူတံ။ ပုံစံ။

(သဒ္ဒဝိဓိကို မြစ်သော အရာဖြစ်၍ အန္တသဒ္ဒါ အစိတ်တိ-ကို ဟော၏။ ဣ-ကို မဟော။ ဉာဉ်၌ကား၊ အတိဿ တိ အတိ-ဟု ကေသိသ်ပြု၏။ အန္တကို **ပုထဿု ဗျဉ္ဇနေ**- သုတ်ဖို့ ဆိုသည်။ ဤသုတ်၌လည်း အလုံးစုံကို မယူ-ဟု သိရသည်ဟူ၏)။

(၄၈) ပဋ္ဋဂ္ဂိ၊ မီးကြို။ ပဋိဟညတိ၊ ထိခိုက်၏။ ပစ္စ'န္တိမာ၊ အစွန်းအဖျား- တောကြားဇနပုဒ် တို့။ ပတိလီယတိ၊ တွန့်၏။ ပတိရူပ-ဒေသ-ဝါသော၊ သင့်လျော်ရာ အရပ်၌နေရခြင်း။ ပတိပတ္တိ၊ အကျင့် ပတိပဒါ။

(ရကောက်နောင် တဝမ်းပူဝဂ်ကို ငွေသံလျှင်းချိတ်ဝဂ် ပြန်ရာ၌ သက္ကတကျမ်းမှာ နယ်ကို ဏကြီးပြန်သာ ဥပဒေရှိ၏။ တဝမ်းပူ ထဆင်ထူးတို့ကို ငွေသံလျှင်းချိန် ဌဝမ်းဘဲပြန်ရမည်-ဟု ဥပဒေမရှိ။ ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော- စသည်၌ အရဓာတ်နောင် သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာပြန်သည်။ ဤ၌-ပြ ဥပသာရ နောင် ပြန်သည်။ မပြန်သောအရာသာလျှင် သာ၍များသည်။ မပြန်လျှင် မှားသည်ဟု မမှတ်လင့်)။

(၄၉) ပုထုဇ္ဇနော၊ အရိယာတို့မှ အသီးအခြားဖြစ်သောသူ။ ပုထု-ဘူတံ၊ အသီးအခြား ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။ မနု'ညံ၊ မနော+အညံ၊ စိတ်ကို လွန်စွာနှစ်သက်စေတတ်သောအာရုံ။ ဣတွေ'ဝံ၊ ဣတိ+ဧဝံ၊

အတိဿ တိ အတိ- ကဲ့သို့ ပုထဿ အ ပုထ- ဟု သမာသ်ပြုလျှင် ပြီးလျက် မဏ္ဍူကဂတိက အန္တ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ပုထ မဟုတ်သောသဒ္ဒါ၏ အစိတ် ဩ, ဣ, အ-တို့ကို ဥ- ပြု။

မနုဉ္ဉံ၊ ဣတ္တေ့ဝံ၊ ဧဝုမံ။ ပုံစံ။

(၅၀) **ဩ အဝဿ**။ ဗျဉ္ဇနေ၊ ကြောင့်။ အဝဿ၊ အဝ- ဥပသာရပုဒ်၏။ ကွစိ၊ ၌။ ဩ၊ ဩ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဩနဒ္ဓ၊ ဩကာသော၊ ဩဝဒေယျ၊ ဩကိဏ္ဏော၊ ဩသာနံ။ အဝသာနံ။

ကာမံ တစော စ နှာရူ စ၊ အဋ္ဌိစ အဝသိဿတု။
အဝသုဿတု နိ’ဿေသံ၊ သရီရေ မံသ’လောဟိတံ။ ။ ပုံစံ။

ဩ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဝ- ကို ဩ- ပြု။

ဥပေါသထော၊ နောနီတံ၊ သောဏ္ဏံ။ ပုံစံ။

(၅၁) **အနု’ပဒိဋ္ဌာနံ ဝုတ္တ–ယောဂတော**။ အနု’ပဒိဋ္ဌာနံ၊ မပြအပ်ခဲ့ကုန်သေးသော ရုပ်တို့၏။ သိဒ္ဓိ၊ ပြီးခြင်းကို။ ဝုတ္တ-ယောဂတော၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။

ပါ’ပဏံ၊ ပရာ’ယဏံ၊ ပ’ဂ္ဂဟော၊ ပရိဂ္ဂဟော ပယိရုဒါဟာသိ၊ ဗဝှါဗာဓော၊ အနဘိနေယျ။ ပုံစံ။

ဤသို့။ (ဥကို ဝ-ပြုပြန်၊ ဧဝုမံ၊ ဧဝံ+ဣမံ- ဖြတ်၊ ဝိန္ဒုကို ချေ၍ ဥ-ပြု၊ နောက်ဣ-ကို ချေ)။

(၅၀) ဩနဒ္ဓ၊ အဝ+နဒ္ဓ၊ မြေးရှက်အပ်ကုန်၏။ ဩကာသော၊ အရပ်- အခွင့်။ ဩဝဒေယျ၊ ဆုံးမရာ၏။ ဩကိဏ္ဏော၊ ရောပွမ်းသည်။ ဩသာနံ။ အဝ သာနံ၊ အဆုံးစွန်။

သရီရေ၊ ငါ့ကိုယ်၌။ တစော စ၊ အရေသည်၎င်း။ နှာရု စ၊ အကြောသည်၎င်း။ အဋ္ဌိ စ၊ အရိုးသည်၎င်း။ ကာမံ အဝသိဿတု၊ အကယ်၍ ကြွင်းလိုကြွင်းပစေ။ မံသ-လောဟိတံ၊ အသား, အသွေးသည်။ နိဿေသံ၊ အကြွင်းမဲ့။ ကာမံ အဝသုဿတု၊ ခြောက်လိုခြောက်ပစေ။ ဝီရိယဿ၊ လုံ့လ၏။ သဏ္ဌာနံ၊ ရပ်တံ့ခြင်းသည်။ န ဘဝိဿတိ၊ မဖြစ်လတ့ံ။

ဥပဝသထော၊ သုံးနေခြင်း။ နဝနီတံ၊ ဆီဉူး၊ သုဝဏ္ဏံ၊ ရွှေ။

(၅၁) ပါပဏံ၊ ပ+အာပနံ၊ အပြားအားဖြင့် ရောက်စေခြင်း။ ပရာယဏံ၊ ပရံ, ပရာ ဝါ အယနံ၊ လည်းလျောင်းရာ မှီခိုရာ။ ပဂ္ဂဟော၊ ချီးမြှောက်ခြင်း။ ပရိဂ္ဂဟော၊ သိမ်းဆည်းခြင်း။ ပယိရုဒါဟာသိ၊ ပရိ+ဥ+အာဟာသိ၊ ဟောရွတ်ပို့ချပြီ။ (ယ-အာဂုံ၊ ဒ-အာဂုံလာ။ ရ, ယ- ကို ရှေ့နောက်ပြန်)။ ဗဝှါဗာဓော၊ ဗဟွာဗာဓော၊ များသော အနာရှိ၏။ အနဘိနေယျ၊ န အဘိနေယျ၊ မပင့်မဆောင်ငြားအံ့။

ဤသန္ဓိကျမ်း၌ သညာသုတ်ပေါင်းကား။ ၂၊ ၃၊ ၄၊ ၅၊ ၆၊ ၇၊ ၈၊ ၉။ ပေါင်း ရှစ်သုတ်။

အဓိကာရ သက်သက်မရှိ။ လိုက်သမျှကို ရေတွက်မှုကား။ အဓိကာရသုတ် သုံးဆယ်။

ပရိဘာသာသုတ်ကား။ ၁၊ ၁၀၊ ၁၁၊ ၅၁။ ပေါင်းလေးသုတ်၊ ကျန်ဝိဓိသုတ် သုံးဆယ့်ကိုးသုတ် ရှိ၏။

လောပသန္ဓိသုတ်။ ၁၂၊ ၁၃၊ ၂၇၊ ၃၈၊ ၃၉၊ ၄၀၊ ၄၁။ ပေါင်း ခုနစ်သုတ် ရှိ၏။

အာဒေသ။ ၁၇၊ ၁၈၊ ၂၁၊ ၂၂၊ ၃၀၊ ၅၀။ ပေါင်းခြောက်သုတ်ရှိ၏။

အာဂမ။ ၂၇၊ ၂၈၊ ၂၉၊ ၃၅၊ ၃၆၊ ၃၇၊ ၄၂၊ ၄၃။ ပေါင်းရှစ်သုတ်ရှိ၏။

ဝိကာရ။ ၁၄၊ ၁၉၊ ၂၀၊ ၃၀၊ ၃၂၊ ၃၃၊ ၃၄၊ ၃၇၊ ၃၉၊ ၄၄၊ ၄၅၊ ၄၈၊ ၄၉၊ ပေါင်း တစ်ဆယ့် သုံးသုတ်ရှိ၏။

ပကတိ။ ၂၃၊ ၂၄၊ ၄၆၊ ၄၇။ ပေါင်းလေးသုတ်ရှိ၏။

ဒီဃသန္ဓိသုတ်။ ၁၅၊ ၁၆၊ ၂၅။ ပေါင်းသုံးသုတ်ရှိ၏။

ရဿသန္ဓိသုတ်။ ၂၂၊ ၂၆၊ ၄၃။ ပေါင်းသုံးသုတ်ရှိ၏။

ပေါ်လာဗိန္ဒု။ ၃၁၊ ၃၂၊ ၃၃၊ ၃၄၊ ၃၈၊ ၃၉၊ ၄၀။ ပေါင်းခုနစ်သုတ်ရှိ၏။

ပျောက်ဗိန္ဒု။ ၃၇။ နိဂ္ဂဟီတဉ္စ, တစ်သုတ်သာရှိ၏။

ရှစ်ခုသရ။ ၁၂။ လ။ ၂၂၊ ၃၂၊ ၃၄၊ ၃၅၊ ၃၈၊ ၄၀။ လ။ ၄၈။ ပေါင်းနှစ်ဆယ့် လေးသုတ်ရှိ၏။

ဒွေဘာဝ။ ၂၈၊ ၂၉။ ပေါင်းနှစ်သုတ်သာရှိ၏။

အာဂမ။ ၂၉၊ ၃၅၊ ၃၆၊ ၃၇၊ ၄၂၊ ၄၃။ ပေါင်း ခြောက်သုတ်ရှိ၏။

ယပင့်။ ၁၇၊ ၂၁။ ပေါင်းနှစ်သုတ်သာရှိ၏။

ဝဆွဲ။ ၁၈။ ဝမောဒုဒန္တာနံ, တစ်သုတ်သာရှိ၏။

ဌာန်လဲ။ ၁၄၊ ၁၇၊ ၁၈၊ ၁၉၊ ၂၀၊ ၂၂၊ ၃၀၊ ၃၁၊ ၃၂၊ ၃၃၊ ၃၄၊ ၃၇၊ ၃၉၊ ၄၄၊ ၄၅၊ ၄၈၊ ၄၉၊ ၅၀။ ပေါင်းတစ်ဆယ့်ရှစ်သုတ်ရှိ၏။

ပကတိ။ ၂၃၊ ၂၄၊ ၃၀၊ ပေါင်းသုံးသုတ်ရှိ၏။

သုတ်စွန်းအစီအရင် အပိုပါသော သုတ်ကား။ ကွစာ သဝဏ္ဏေ လုတ္တေ- စသော တစ်ဆယ့် တစ်သုတ်တည်း။

ႅတိ သန္ဓိ-ကပ္ပေ ပဌမော ကဏ္ဍော။ ၁၀။

ႅတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဆယ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရုဏ်- အပေါင်းသည်။ သန္ဓိ-ကပ္ပေ၊ ၌။ ပဌမော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ႅတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

ဣတိ သန္ဓိ-ကပ္ပေ ပဉ္စမော။ ၅၁။

(ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား သန္ဓိငါးဆယ့်တစ်သုတ်ကို သညာ, အဓိကာရ, ပရိဘာသာ, ဝိဓိ-သုတ်လေးမျိုး၌ရှင်း။

လောပါ'ဒေသော စ အာဂမော၊ ဝိကာရော ပကတီ ပိ စ။
ဒီဃော ရဿော'တိ သတ္တေ'တေ၊ သန္ဓိ ဘေဒါ ဝိဇာနိယာ။ ။

ဟူသော သန္ဓိအပြား ခုနစ်ပါး၌ရှင်း

* "ပုဒ်ဖြတ်နည်းမှာ။ ပေါ်လာဗိန္ဒု၊ ပျောက်ဗိန္ဒုနှင့်၊ ရှစ်ခုသရာ၊ ဒွေဘာ, ဂမ၊
ယ, ဝ, ပင့်, ဆွဲ၊ ဌာန်လဲ ပကတိ၊ ဆယ့်ခြောက်ရှိ။ မှတ်ဘိမြဲသချာ"။

ဟူသောပုဒ်ဖြတ်နည်း တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး၌ရှင်း၊ သွင်းချ၍ ရေတွက်သောသန္ဓိသရုပ်ခွဲနည်းကဗျာတည်း)။

* သန္ဓိသုတ်စစ်၊ ငါးဆယ့်တစ်တွင်၊ ရှစ်ခု-သညာ၊ ဓိကာ- မရှိ။ လေး-ပရိ နှင့်၊ ဝိဓိ-သုံးဆယ့်ကိုး၊ သုတ်လေးမျိုးဖြစ်၊ ခုနစ်-လောပ၊ ဆက္က-အာဒေ၊ အာဂမေဋ္ဌ၊ တေရဝိကာ၊ လေးဖြာ ပကတိ၊ တိစီဒီရဿ်၊ မျိုးသတ်သန္ဓိ။ ။မှတ်ဘိသောငှာ်၊ နည်းပုဒ်ဖြတ်ကား၊ သတ်ဗိန္ဒုပေါ်၊ ပျောက်သော်ဧကေ၊ သရစောဗ္ဗိ၊ နှစ်လီဒွေဘာ၊ အာဂမာဋ္ဌ၊ ယပင့် ဒွတည်း၊ ဧကေ ဝဆွဲ၊ ဌာန်လဲ ဆယ့်ရှစ်၊ သုံးဖြစ် ပကတိ။ ။ဝိဓိစွန်းမူ၊ မယွန်းမှန်စွာ၊ ကွစာ, ဝမော၊ ဒေါ, လော, ဝဂ္ဂန်၊ တဖန်မဒါ၊ ယဝါမဒနီ၊ နိဂ္ဂဟီတေ၊ ဗျဉ္ဇနေ နှော၊ ဗျဉ္ဇနောဟု၊ ပုထဿု ထုတ်၊ ဆယ့်တစ်သုတ်မှာ၊ သုတ်စွန်းပါသည်။ ။သေချာသန္ဓိ သရုပ်ခွဲနည်းတည်း။

ဤကဗျာလာ သင်္ချာအတိုင်း သုတ်ရအောင် စေ့စပ်သေချာ အထပ်ထပ်ရှာနိုင်မှ ကျေမည်ရှာလေ။

ပုံစံ ဆောင်ပုဒ် သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ သန္ဓိသုတ်နက် ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

(ရှေ့နောက်ပြန်ဟူသမျှ၌ "ဒေါ ဓဿ စ" ၌-စသဒ္ဒါဖြင့်ပြန်။ ပါပဏံ, ပရာယဏံ- တို့၌ ရဟာဒိတောဏ- နှင့် နငယ်ကို ဏကြီးပြန်။ ဤသို့မပြီးသမျှ ရုပ်ထူးတို့ကို သုတ်တစ်ပါးဖြင့် စီရင်ဖို့ညွှန်းသောကြောင့် ဤသုတ်သည် အတိဒေသမည်သော ပရိဘာသာသုတ်တည်း)။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၂-နာမ်

ပထမကဏ္ဍ

(၅၂) **ဇိန-ဝစန-ယုတ္တံ ဟိ။** ပုဗ္ဗာ'ပရ၊ ရှေ့နောက် သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရုဏ်- အလုံးစုံသည်။ ဇိန-ဝစန-ယုတ္တံ ဟိ၊ ဇိန-ဝစန-ယုတ္တံ ဧဝ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ပါဠိတော်အား လျော်သည်ချည်းသာလျှင်တည်း။ ဟိ- သဒ္ဒါ, ဧဝ- သဒ္ဒါကဲ့သို့ အဝဓာရဏတ္ထ။

---

(၅၂) ပဒမတော ဝိဝိခံ သုဏောယျ- ၏ အရ သန္ဓိ၏အခြားမဲ့၌ နာမ်, အာချာတ်, ဥပသာရ, နိပါတ်ပုဒ်- လေးပါးတို့တွင် ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ်-နှင့်တကွ–

အတ္ထေ နမတိ, နာမေတိ၊ စိတ္တံ နမတိ ဧတ္ထ ဝါ။
နာမံ ဒဗ္ဗ'ဝဒံ ပဋ္ဌ၊ တျ'တ္ထော ယေန ပဒံပိ စ။ ။

ဟူသော နာမ်ပုဒ်ကို ပြလို၍ ဆိုအပ်သော **ဇိနဝစနယုတ္တံ** ဟိ- သုတ်၌-

ဥပသဂ္ဂါ နိပါတာ စ၊ ဓာတဝေါ ပစ္စယာ စိ'မေ။
နေကေ နေက'တ္ထ-ဝိသယာ၊ ဣတိ နေရုတ္တိကာ'ဗြဝုံ။ ။

(ဂန္ဓာဘရဏပါဌ်၊ ၈၃။ ဒုတိယပါဒမှ တပါး အားလုံးတူ)။

ဟူသော လေးပုဒ်တွင် ပါဝင်သော ဟိ နိပါတ်သည် -

ဟိ ဟေတုမှိ ဝိသေသာ'ဝ- ဓာရဏေ ပဒပူရဏေ။
သောက-ပုဋ္ဌာ'ဥသူယာသု၊ ဟေတူ'ပဒေသ-သမ္ဘမေ။ ။

ဟူသော ကိုးနက်တို့တွင် အဝဓာရဏတ္ထ ဧဝအနက်ဖြစ်၏။ ထိုအဝဓာရဏသည် သန္နိဋ္ဌာန, နိဝတ္တာပန-နှစ်ပါးတည်း။ ထိုတွင် မြစ်ဖို့ရာ အနက်တပါးမရှိလျှင် သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏမည်၏။ ထိုဧဝသည် ကြိယာနောက်၌သာ ထိုင်၏။ မြစ်ဖို့ရာ အနက်တပါးရှိလျှင် နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏမည်၏။ ဒြပ်, ဂုဏ်, ကြိယာ- သုံးပါးနောက်ပင် ထိုင်၏။

ဒြပ်နောက်ပေ၊ ဧဝ နေ၊ ကန့်လေ ဒြပ်ချင်း။

ဂုဏ်၏နောက်မှာ၊ ဧဝ ပါ၊ ကန့်ရာ ဂုဏ်အချင်းချင်း။

ကြိယာနောက်၊ ဧဝ ရောက်၊ ချင့်ထောက်ယူလေလျှင်း။

ဟူသော နိယံနှင့်အညီ ခွဲလေ။ အကျယ်ကိုသိလိုလျှင် ဉာဏောဒယ စာစပ်မှာရှု။

(၅၃) လိင်္ဂ'ဥ္စ နိပစ္စတော။ လိင်္ဂ'ဥ္စ၊ လိင်ကိုလည်း။ ဓာတု စ၊ ဓာတ်ကိုလည်း။ နိပစ္စတေ စ၊ နိပ္ဖါဒီယတေ စ၊ ပြီးလည်း ပြီးစေအပ်၏။ ထပီယတေ စ၊ တည်လည်း တည်ထားအပ်၏။ စ-သဒ္ဒါ ကာရကသမုစ္စည်း၊ ကြိယာသမုစ္စည်း၊ ဝါကျသမုစ္စည်း သုံးနည်း။

ဧသော၊ ဧတော၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဂမု။ ပုံစံ။

(က) လီန'မတ္ထံ ဂမေတီ'တိ၊ လိင်္ဂံ ဒဗ္ဗသ ဝါစကံ။
လိင်္ဂေတျ'တ္ထ'န္တိ ဝါ နာမံ၊ လိင်္ဂံ နာမံ သမံ ဟိတံ။ ။

(ခ) ဓာတု'ပ္ပစ္စယ-ဝိဘတ္တိ-ဝဇ္ဇိတ'မတ္ထဝံ လိင်္ဂံ ။ (ရူ၊ ၄၂။ ဝိဘတ်ပြင်ယူ)

(ဂ) ရုက္ခော-တိ-ဝစနံ လိင်္ဂံ၊ လိင်္ဂ'တ္ထော တေန ဒီပိတော။
ဧဝံ လိင်္ဂ'ဥ္စ လိင်္ဂ'တ္ထံ၊ ဉာတွာ ယောဇေယျ ပဏ္ဍိတော။ ။
(ထိုလိင်အပြားကို ပုဒ်စစ်အတိုင်းခွဲ)

ဇိနဝနယုတ္တ- ဟူသည် -

သာ မာဂဓိ မူလ-ဘာသာ၊ နရာ ယာယာ'ဒိ-ကပ္ပိကာ။
ဗြဟ္မာနော စာ-ဿုတာ'လာပါ၊ သမ္ဗုဒ္ဓါစာပိ ဘာသရေ။ ။ (ရူ၊ ၄၁။)

ဟူသော လေးဦးသားတို့ပြောဆိုမြဲ မူလ မာဂဓ ဘာသာ- သဘာဝနိရုတ္တိချည်း ဟူလို။

(၅၃) ဧသော၊ ဤသူသည်၊ ဤသူကို။ ဧတော၊ ဤသူ။ ဂစ္ဆတိ၊ သွား၏။ ဂမု၊ သွားခြင်း။

(က) လီနံ၊ ဓာတ်ပစ္စည်းတို့ဖြင့် မထင်ကွယ်ဝှက်သော။ အတ္ထံ၊ ဒြပ်အနက်ကို။ ဂမေတိ၊ သိစေတတ် ပြောဟောတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ လိင်္ဂံ၊ လိင်မည်၏။ ဒဗ္ဗဿ၊ ဒြပ်ကို။ ဝါစကံ၊ ဟောတတ်သော။ နာမံ၊ နာမ်ပုဒ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ ဝါ၊ တစ်နည်းကား။ အတ္ထံ၊ ဒြပ်အနက်ကို။ လိင်္ဂေတိ၊ သိစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ လိင်္ဂံ၊ ၏။ ဒဗ္ဗဿ၊ ကို။ ဝါစကံ၊ သော။ နာမံ၊ နာမ်ကိုရ၏။ ဟိ- သစ္စံ၊ ထိုစကားမှန်၏။ လိင်္ဂံ၊ လိင်ဂုဏ်း။ နာမံ၊ ဂုဏ်း။ တံ၊ ထိုနှစ်ပုဒ်သည်။ သမံ၊ ဒြပ်ဟောချင်းတူ၏။

(ခ) ဓာတု'ပ္ပစ္စယ-ဝိဘတ္တိ-ဝဇ္ဇိတံ၊ ကြိယာဟောဓာတ်, သတ္တိဟော ပစ္စည်း, ဝိဘတ်သည် ကြဉ်အပ်သော။ အတ္ထဝံ၊ ကြိယာသတ္တိနက်ကို စွန့်လတ်၍ ဒြပ်အနက်ရှိသော။ ပဒံ၊ ဓာတ်, ပစ္စည်း, ဝိဘတ်မကွဲ, တွေခဲ၍နေသောပုဒ်သည်။ လိင်္ဂံ၊ လိင်မည်၏။ (ဝိဘတ်ပါလျှင် နိပ္ဖန္န၊ မပါလျှင် အနိပ္ဖန္နလိင်-ဟု မှတ်)။

(ဂ) ရုက္ခောတိဝစနံ၊ ရုက္ခ-ဓာတ်, ဏ-ပစ္စည်း, သိ-ဝိဘတ် မကွဲ, တွေခဲ၍နေသော ရုက္ခော-သဒ္ဒါသည်။ လိင်္ဂံ၊ လိင်မည်၏။ တေန၊ ထိုသဒ္ဒါသည်။ ဒီပတော၊ ပြအပ်သော ဒြပ်အနက်သည်။ လိင်္ဂတ္ထော၊ လိင်္ဂတ္ထ မည်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဉာတွာ၊ သိ၍။ ပဏ္ဍိတော၊ သည်။ လိင်္ဂဥ္စ၊ ကိုဂုဏ်း။ လိင်္ဂတ္ထဥ္စ၊ ကိုဂုဏ်း။ ယောဇေယျ၊ ယှဉ်စေရာ၏။

(၅၄) **တတော စ ဝိဘတ္တိယော။** ဝိဘတ္တိယော၊ ဝိဘတ်တို့သည်။ တတော စ၊ ထိုလိင်တို့မှလည်း။ ပရာ၊ နှောင်းကုန်၏။ ဝါ၊ နောက်၌ သက်ကုန်၏။

စ- သဒ္ဒါ၊ တဝေတုနာဒိပစ္စယန္တနိပါတ်ကိုဆည်း၏။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၄၂။)။

ဧကဝုစ်, ဗဟုဝုစ်, ပထမာ, ဒုတိယာ- စသောအမည်ကို ဆည်း၏။ (ညာသ်)။

ဥပသာရ, နိပါတ်- ကိုလည်း ဆည်းသင့်၏။

(၅၅) **သိ–ယော, အံ–ယော, နာ–ဟိ, သ–နံ, သ္မာ–ဟိ, သ–နံ, သ္မိံ–သု။** သိယော ။ပ။ သ္မိံ သု၊ သိ- သဒ္ဒါ ။ပ။ သု- သဒ္ဒါ တို့သည်။ ဝိဘတ္တိယော၊ ဝိဘတ်- မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(၅၆) **တ'ဒနု'ပရောဓေန။** တ'ဒနု'ပရောဓေန၊ ထိုဇိနဝစနနှင့် မဆန့်ကျင်သဖြင့်။ လိင်'ဥ၊ ကိုလည်း။ ဓာတု စ၊ ကိုလည်း။ နိပစ္စတေ စ၊ ၏။ ထပီယတေ စ၊ ၏။ (ဒွိဝုစ်စသည်ကို မြစ်သော ဥပ္ပရိဘာသာသုတ်တည်း)။

(ထိုလိင်သည် အနွတ္ထ, ရုဠှီ- နှစ်ပါးပြား၏။ ဂဂ်ါယံ နှာယတိ။ ဂဂ်ါယံ သဿံ တိဋ္ဌတိ။ ပုံစံ။ ကူတ္တိလိင်, ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်- သုံးပါးပြား၏။ မာလာ၊ ရုက္ခော၊ ဓနံ။ ပုံစံ။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပုဒ်စစ်ကို မှီ၍ခွဲ။ ဤသုတ်၌ နိပစ္စတေ-ကို ထပီယတေ-ဖွင့်၍ လိင်, ဓာတ်-တို့ကို တည်ထားသောသုတ်။ နောက်- တဒနုပရောဓေန- သုတ်၌ နိပစ္စတေကို နိပ္ဖါဒီယတေဖွင့်၍ ပြီးစေသောသုတ်-ဟု ရူပသိဒ္ဓိ(၄၂၊ ၄၃)ဆို၏။

"ထပီယတိ နိပ္ဖါဒီယတိ စာ'တိ အတ္ထော။ တေ'မတ္ထံ စဂ္ဂဟဏဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ" ဟု မိန့်ဆိုသည့် ညာသ်အလိုကား လိင်, ဓာတ်တို့ကို တည်ထားခြင်း, ပြီးစေခြင်း- အလုံးစုံကို ဤသုတ်ဖြင့် ပရိဘာသာ ပြုပြီးဖြစ်သော်လည်း -

"တစ်ပါးမှာ သွာ,၊ နှစ်ပါး န္တာ၊ သုံးပါးမှာ န္တော,၊ လေးပါး ယော" ဟူရာ၌ ဒွိဝုစ်ကဲ့သို့ အခြင်းအရာ ပါဠိတော်မှာ ပါရှိသောကြောင့် ထိုဒွိဝုစ်ကို မြစ်ပယ်၍ လိင်'ဥ နိပစ္စတေ- အတိုင်းပင် ထပ်မံ၍ ပရိဘာသာ ပြုအပ်ပြန်သည်။ ဥပ္ပရိဘာသာသုတ် ဟူလို)။

(၅၅) ကမ္မာ'ဒိ-ဝသေန ဧကတ္တာ'ဒိ ဝသေန စ လိင်္ဂတ္ထံ ဝိဘဇန္တိ'တိ ဝိဘတ္တိယော။ ပထမာ'ဒိ- ဝေါဟာရော ဧကဝစနာ'ဒိ-ဝေါဟာရော စ အနွတ္ထ-ဝသေန ပရသမညာ-ဝသေန ဝါ သိဒ္ဓေါ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၄၂၊ ၄၃။) ဧကဿ အတ္ထဿ ဝစနံ ဧကဝစနံ။ ဗဟုန္နံ ဝစနံ ဗဟုဝစနံ။ ပထတိ ချာတိ ပါကဋ္ဌာ ဘဝတီ'တိ ပထမာ။ ဒွိန္နံ ပူရဏီ ဒုတိယာ-စသည်ဖြင့် ဝစနတ္ထပြု။

(၅၆) ဣဓ ပဒ-နိပ္ဖါဒနံပိ ဇိန-ဝစနဿာ'ဝိရောဓေနာ'တိ ဉာပေတုံ ပရိဘာသန္တရ'မာဟ။ တေနေ'ဝ ဣဓ စ အာချာတေ စ ဒွိဝစနာ'ဂ္ဂဟဏံ သက္ကတ-ဝိသဒိသတော ဝိဘတ္တိ'ပစ္စယာ'ဒိ-ဝိဓာန'ဥ

(၅၇) **အာလပနေ သိ ဂ–သဉော။** အာလပနေ၊ အာလုပ်အနက်၌။ ဝိဟိတော၊ စီရင်အပ်သော။ သိ၊ သိ, ဝိဘတ်သည်။ ဂ-သဉော၊ ဂ- အမည်ရှိ၏။

ဘောပုရိသ၊ ဘောတိ သိလေ။ ပုံစံ။

(၅၈) **ဏ္ဍ–ဝဏ္ဏု'ဝဏ္ဏာ ဈလာ။** ဣ-ဝဏ္ဏု'ဝဏ္ဏာ၊ ဣဝဏ်-နှစ်လုံး, ဥဝဏ်-နှစ်လုံး တို့သည်။ ဈ-လာ၊ အစဉ်အတိုင်း ဈ, လ- မည်ကုန်၏။

ဣသိ၊ ဒဏ္ဍီ၊ ဘိက္ခု၊ ဝိညူ။ ပုံစံ။

(နောက်သုတ်ဖြင့် ဤသုတ်ကို ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင် ဟု သိသာ၏)။

ဈ-လ-သညာ ပ-သညာ'ဝ၊ န လိင်္'န္တ'ဝ နိဿိတာ။
အာချာတေ လိင်္ဂ-မဇ္ဈေ စ၊ ဒွိ'လိင်္ဂ'န္တေ စ ဒဿနာ။ ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၁၇။)

(၅၉) **တေ ဣတ္ထိ'ချာ ပေါ။** ဣတ္ထိ'ချာ၊ ဣတ္ထိလိင်ကို ဟောကုန်သော။ တေ၊ ထိုဣဝဏ်, ဥဝဏ်- တို့သည်။ ပေါ၊ ပ- မည်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ရတ္တိ၊ ဣတ္ထီ၊ ဓေနု၊ ဝဓူ။ ပုံစံ။

ကတ'န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၄၇။) ဧကမှိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဧကဝစနံ။ ဗဟုမှိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဗဟုဝစနံ။ ဝတ္တိ'စ္ဆာ'နုပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဒ'ပ္ပတိပတ္တိ။ (ပရိဘာသာ)။ (သဒ္ဒ'ပ္ပတိပတ္တိ၊ သဒ္ဒါ၌ ပြုကျင့်ခြင်းသည်။ ပေး)။

(၅၇) ဘော ပုရိသ၊ အိုယောကျ်ား။ ဘောတိ သိလေ၊ အိုကျောက်ခဲ။ (အာ အဘိမုခံ ကတွာ လပနံ အာလပနံ။ အာ အဘိမုခံ လပီယတေ'တိ အာလပနံ-ဟု ကမ္မသာဓ်လည်း ပြုကြ၏)။

(၅၈) ဣသိ၊ ရသေ့ရဟန်း။ ဒဏ္ဍီ၊ တောင်ဝှေးရှိသူ။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ ဝိညူ၊ ပညာရှိသူ။

ဈ-လ-သညာ၊ ဈ, လ- အမည်တို့သည်။ ပ-သညာ'ဝ၊ ပ- အမည်ကဲ့သို့။ လိင်္ဂန္တ'ဝ၊ လိင်၏ အဆုံးကိုသာလျှင်။ နိဿိတာ၊ မှီကုန်သည်။ န၊ မဟုတ်ကုန်။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား။ အာချာတေ စ၊ ကုဗ္ဗတိ- စသော အာချာတ်၌၎င်း။ လိင်္ဂ-မဇ္ဈေ စ၊ အဂ္ဂိယာဂါရေ, ဘိက္ခုဝါသနေ- စသောလိင်၏အလယ်၌၎င်း။ ဒွိလိင်္ဂန္တေ စ၊ အဂ္ဂိနော, အဋ္ဌိနော, ဘိက္ခုနော, စက္ခုနော- စသော ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်၏ အဆုံး၌၎င်း။ ဒဿနာ၊ ဈ, လ- မှည့်သည်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်တည်း။

(၅၉) ရတ္တိ၊ ညဉ့်။ ဣတ္ထီ၊ မိန်းမ။ ဓေနု၊ သားသည်မိ။ ဝဓူ၊ ချွေးမ, မိန်းမ, မယား။

(ဣတ္ထိ အာချာယန္တီတိ ဣတ္ထိ'ချာ- ပြု၊ ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား။ ဣတ္ထိယာ အာချာ သညာ ဣတ္ထိ'ချာ- ဟုပြု၏။ ဣတ္ထိ၏ အမည်ဖြစ်ကုန်သော-ဟု အနက်ပေး)။

(၆၀) **အာ ယော**။ ဣတ္ထိ'ချော၊ ဣတ္ထိလိင်ကို ဟောသော။ အာ၊ အာ- အက္ခရာသည်။ ယော၊ ယ- မည်၏။

သဒ္ဓါ၊ ကပါလိကာ။ ပုံစံ။

(၆၁) **သာ'ဂမော သေ**။ သေ၊ ဝိဘတ်ကြောင့်။ သာ'ဂမော၊ သ- လာသည်။ ဝါ၊ သ-၏ လာခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုရိသဿ၊ သဿ၊ အဂ္ဂိဿ၊ ဘိက္ခုဿ၊ ဝိဒုဿ။ ပုံစံ။

(၆၂) **သံ'သာသွေ'က– ဝစနေသု စ**။ ဧက- ဝစနေသု၊ ဧကဝုစ်ဖြစ်ကုန်သော။ သံ-သာသု စ၊ သံ- ပြ, သာ- ပြတို့ကြောင့်လည်း။ သာ'ဂမော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သဗ္ဗဿံ၊ သဗ္ဗဿာ၊ အမုဿံ၊ အမုဿာ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ အနုကမ္မန၊ သာဂမော- ကိုငင်၏။

---

(၆၀) သဒ္ဓါ၊ ကြည်ညိုယုံကြည်ခြင်း။ ကပါလိကာ၊ ခွက်ငယ်, အိုးခြမ်းကွဲ။

(ကံ ဇလံ ပါလယတီ'တိ ကပါလံ။ ခုဒ္ဒံ ကပါလံ ကပါလိကာ။ ထီ။ အပ္ပ'တ္ထေ ကံ။ အတော ဣတ္ထံ။ ဘဂ္ဂ'မတ္တိကာမယ'ခဏ္ဍော (သက္ကတ)။

ပေစာတို့၌ကား ကပလာယ- ဟု ပါဠ်ရှိ၏။ သီဟိုဠ်ပုံနှိပ်၌ ကပါလာယ-ဟု ပြင်၏။ ကပလ-ပုဒ်မရှိကောင်း။ ဗထက်ခြိုက် ဋ္ဌကြီးတို့နှင့် ထမင်းလုတ်ဟော ကဗဠ- ကားရှိ၏။ သက္ကလပ်, စုလျားဟော ကမ္ဗလ- လည်းရှိ၏။

ကပါလော တု ယဋ္ဌာ'ဒျ'သော၊ ကဋ္ဌာဟော စ သိရော'ဋ္ဌိနိ။

ဘိက္ခာ-ပတ္တေ ကုဋ္ဌ-ရောဂေ၊ သမူဟော ပုန္နပုံသကေ။ ။

ဟူသော ကပါလ- လည်း ဣတ္ထိလိင် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ကပါလိကာ-သာ အသင့်မှတ်)။

(၆၁) သဿ၊ ခွေးအား၊ ၏။ ဝိဒုဿ၊ ပညာရှိအား၊ ၏။

(သဗ္ဗတော လိင်မှာ သကာရာ'ဂမော- ရူပသိဒ္ဓိ၌ အကာရန္တ- စသော ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင် အကုန်ကို သဗ္ဗတောဆိုသည်။ ဩကာရန္တ ဂေါ သဒ္ဒါကျန်၏။ အဗ္ဘေဟာရိက၊ တစ်နည်းလည်း။ ပီယ-ပုဗ္ဗဿ-ဟူသော ဣတ္ထိလိင်နှင့်တကွ လိင်သုံးပါးကို ရည်၍ သဗ္ဗတော-ဆိုသည်ဟု ယူ)။

(၆၂) သဗ္ဗဿံ၊ ခပ်သိမ်းသော မိန်းမ၌။ သဗ္ဗဿ၊ အား၊ ၏။

(ဤသုတ်ကိုထောက်၍ ရှေးသုတ်ကို ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင် ဟု သိရ၏။ ဝုတ္တိ၌ သံသာသု ဧကဝစနေသု- ကား သုတ္တဝုတ္တိ။ ဝိဘတ္တာဒေသေသု- ကား ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ထည့်သော ပက္ခိပနဝုတ္တိ။ သကာရာဂမော- ကား ရှေးသုတ်မှ လိုက်သော အဓိကာရဝုတ္တိ။ ဤသို့ ဝုတ္တိသုံးပါး မှတ်။)

(၆၃) **ဧတိ'မာသ'မိ။** ဧက- ဝစနေသု၊ ကုန်သော။ သံ'သာသု၊ တို့ကြောင့်။ ဧတိ'မာသံ စ၊ ဧတာ, ဣမာ- သဒ္ဒါတို့၏လည်း အစိတ် အာ-၏။ ဣ၊ ဣ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဧတိဿံ၊ ဧတိဿာ၊ ဧတိဿာယ၊ ဣမိဿံ၊ ဣမိဿာ၊ ဣမိဿာယ။ ပုံစံ။

လိုက်သော စ- သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ ဧကာ, အညာ, အညတရာ, အညတမာ, ကတရာ, ကတမာ, ဣတရာ- သဒ္ဒါတို့၏ အစိတ်ကို ဆည်း၏။

ဧကိဿံ၊ ဧကိဿာ၊ ဧကိဿာယ၊ အညိဿံ၊ အညိဿာ၊ အညိဿာယ၊ အညတရိဿံ၊ အညတရိဿာ၊ အညတရိဿာယ၊ ဣတရိဿံ၊ ဣတရိဿာ၊ ဣတရိဿာယ။ ပုံစံ။

ဤသုတ်၌ အင်္ဂါသုံးပါးရှိသောကြောင့် ကိ သုံးခုရှိ၏။ *သံသာသွိ'တိ ကိ'မတ္ထံ၊* အဂ္ဂိနော၊ ပါဏိနော။ *ဧကဝစနေသွိ'တိ ကိ'မတ္ထံ၊* တာသံ၊ သဗ္ဗာသံ။ *ဝိဘတ္တာဒေသေသွိ'တိ ကိ'မတ္ထံ၊* မနသာ၊ ဝစသာ၊ ထာမသာ- တည်း။

သံသာသွိ'တိပဒံ၊ သံသာသု ဟူသောပုဒ်သည်။ ကိ'မတ္ထံ၊ အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း။ အဂ္ဂိနော၊ မီးအား၊ ၏။ ပါဏိနော၊ သတ္တဝါအား၊ ၏။ ဣတျာ'ဒိ-သိဒ္ဓနတ္ထံ၊ ဤသို့အစရှိသော ပုံစံ ပြီးခြင်း အကျိုးရှိ၏။

(ဤသို့သာ အနက်ပေး။ နိဒ္ဒေသ, နိသျ- များကဲ့သို့ ကိစ္စွဲတွေ ပွေလီ ရှုပ်ယှက်, ထည့်စွက်၍ မပေးနှင့်။ စာသင်သားငယ်တို့ ပင်ပန်းခဲခက်၍ ပျက်စီးထွက်ပြေးတတ်သည်။ သာသနာဖျက် ဖြစ်တတ်သည်။

ညသ်၌ကား အဂ္ဂိနာ၊ ပါဏိနာ- ဟူသော ပါဌ်ပျက်ကို မြင်၍ နာဝိဘတ်နှင့်ရုပ်တွက်၏။ သွာဝိဘတ်ကို နာပြု၍တွက်မှုကား တော်သေး၏။ သုတ်ဟူသမျှ၌ သုတ်အင်္ဂါကိုရှု၍ ကိ ထုတ်ရသည်။ ရုပ်ပြီးသသူမှာ လွယ်လှ၏။ သဒ္ဒါတက်စ စာသင်သားငယ်မှာ "*သတိပိ ဧကဝစနေ ဝိဘတ္တာ'ဒေသေ သံသာနံ အ-ဘာဝါ*" ဟု နှုတ်လွတ်ပါဠိပါဌ်သား စီထားခြင်း၌ အဘယ်မှာ တတ်စွမ်းနိုင်ရှာလိမ့်နည်း။ ဆရာနေရာမကျသည့်အတွက် အဆဲဆဲ အဆိုဆို, အရိုက်ရိုက် အနှက်နှက်, ထွက်ပြေးရှာသော အကျိုးရှိလေသည်။ ပျက်စီးသူကိုလည်း တွေ့ဖူးလှလေပြီ။ ထို့ကြောင့် ကိ ဟူသမျှကို ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အနက်ကျဉ်းသာ ပေးရမည်)။

(၆၃) ဧတိဿံ၊ ဤမိန်းမ၌။ ဧတိဿာ၊ ဧတိဿာယ၊ အား၊ ၏။ ဧကိဿံ၊ တစ်ယောက်သော မိန်းမ၌။ အညိဿံ၊ အညတရိဿံ၊ တပါးသော မိန်းမ၌။ ဣတရိဿံ၊ တပါးသော မိန်းမ၌။

"ဧတိဿ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓိယံ ဝိပရိဝတ္တမာနံ သာမညေန ဒဿေတိ" နေတ္တိ အဋ္ဌကထာရှိ၍ ဧတံ- ကို ဤပေးသည်။

(၆၄) **တဿာ ဝါ။** ဧက- ဝစနေသု၊ ကုန်သော။ သံ သာသု၊ တို့ကြောင့်။ တဿာ၊ တာ- သဒ္ဒါ၏ အစိတ် အာ- ၏။ ဿ၊ ဿ- ပြုသည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

တိဿံ၊ တိဿာ၊ တဿံ၊ တဿာ။ ပုံစံ။

(၆၅) **တတော သဿ ဿာယ။** တတော၊ ထိုတာ, ဧတာ, ဣမာ- သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရဿ၊ နောင်းသော။ သဿ၊ သ- ဝိဘတ်၏။ ဿာယ၊ ဿာယ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

တိဿာယ၊ တဿာယ၊ အဿာယ၊ နဿာယ၊ ဧတိဿာယ၊ ဣမိဿာယ၊ တိဿာ၊ တဿာ၊ အဿာ၊ နဿာ၊ တာယ၊ နာယ၊ ဧတိဿာ၊ ဧတာယ၊ ဣမိဿာ၊ ဣမာယ။ ပုံစံ။

(၆၆) **ဃော ရဿံ။** ဧက- ဝစနေသု၊ ကုန်သော။ သံသာသု၊ တို့ကြောင့်။ ဃော၊ ဃ- အမည်ရှိသော အာ- သည်။ ရဿံ၊ ရဿအဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

တဿံ၊ တဿာ။ ပုံစံ။

(၆၇) **နော စ ဒွါ–ဒိတော နံမှိ။** နံမှိ၊ နံ- ဝိဘတ်ကြောင့်။ ဒွါ'ဒိတော စ၊ ဒွိ- အစ, အဋ္ဌာရသ- အဆုံးရှိသော သင်္ချာသဒ္ဒါတို့မှလည်း။ ပရဿိ၊ နောက်၌။ နော စ၊ န- သည်လည်း။ အာဂမော၊ လာ၏။

ဒွိန္နံ၊ စတုန္နံ၊ အဋ္ဌာရသန္နံ။ ပုံစံ။

(တိ- သဒ္ဒါကို သုတ်သီးရှိ၍ နုတ်သည်။ စတုန္နံ၌ ရ-ဟာ'ဒိတော ဏ- သုတ်ဖြင့် ဏ-ကြီး ပြန်သည်)။

"ဒွါ'ဒိတော စ" ၌ စ-သဒ္ဒါ ဂုန္နံ-၌ န- လာခြင်း၊ နော စ-၌ စ-သဒ္ဒါ တိဿန္နံ, စတဿန္နံ, ကတ္တိနံ- တို့၌ သံ- လာခြင်းတို့ကို ဆည်း၏။

(၆၈) **အ'မှာ ပတော သ္မိံ, သ္မာနံ ဝါ။** ပတော၊ ပ- မည်သော ဣဝဏ်မှ။ ပရေသံ၊ နောင်းကုန်သော။ သ္မိံ, သ္မာနံ၊ သ္မိံ, သ္မာ-ဝိဘတ်တို့၏။ အံ, အာ၊ အံ- ပြု, အာ- ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

မတျံ၊ မတိယံ၊ မတျာ၊ မတိယာ၊ ရတျံ၊ ရတ္တိယံ၊ ရတျာ၊ ရတ္တိယာ၊ ပုထဗျံ၊ ပုထဝိယံ။ ပုထဗျာ၊ ပုထဝိယာ၊ ပထဗျံ၊ ပထဝိယံ၊ ပထဗျာ၊ ပထဝိယာ။ ပုံစံ။

---

(၆၇) ဒွိန္နံ၊ နှစ်ယောက်သော မိန်းမ, ယောကျာ်း, နပုံး- တို့အား၊ တို့၏။ ဂုန္နံ၊ နွားတို့အား၊ တို့၏။ တိဿန္နံ၊ သုံးယောက်ကုန်သော။ စတဿန္နံ၊ လေးယောက်ကုန်သော။ ကတ္တိနံ၊ မိန်းမတို့အား၊ တို့၏။

(၆၈) မတျံ၊ မတိယံ၊ ပညာ၌။ မတျာ၊ မတိယာ၊ မှ။ ရတျံ၊ ညဉ့်၌။ ပုထဗျံ၊ ပထဗျံ၊ မြေ၌။ ဇစ္စာ၊ အမျိုးဇာတ်အားဖြင့်။ ဝသလော၊ ယုတ်မာသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ပထဗျာ၊ မြေပြင်အလုံး၏။ ဝါ၊

(ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ ဝါ- သဒ္ဒါကြောင့် ဥဝဏ်-နောင် မပြုရ)။

အာပတော- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နာ, သ-ဝိဘတ်တို့ကို အာ-ပြု။ န ဇစ္စာ ဝသလော ဟောတိ၊ ပထဗျာ ဧက-ရဇ္ဇေန။ ပုံစံ။

(၆၉) **အာဒိတော ဩ စ**။ အာဒိတော စ၊ အာဒိ- သဒ္ဒါမှလည်း။ ပရသ်၊ သော။ သ္မိံ၊ သ္မိံဝိဘတ်၏။ ဩ စ၊ ဩ- ပြုသည်ဂင်း။ အံ စ၊ အံ- ပြုသည်ဂင်း။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အာဒိံ၊ အာဒေါ၊ အာဒိသ္မိံ၊ အာဒိမှိ။ ပုံစံ။

အာဒိတော စ-၌ စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ တပါးသဒ္ဒါနောင် သ္မိံ-၏ အာ, အံ, ဩ-ပြုတို့ကို ဆည်း၏။ ရတျံ၊ ရတ္တိံ၊ ဒိဝါ စ၊ ရတ္တော စ။ ပုံစံ။

ဩစ- ၌ စ-သဒ္ဒါ အနုကမ္မန၊ အံ, အာ- ကို ငင်၏။

(၇၀) **ဈ-လာနမိယုဝါ သရေ ဝါ**။ သရေ၊ ကြောင့်။ ဈ-လာနံ၊ ဈ, လ- တို့၏။ ဣယုဝါ ၊ ဣယ- ပြု, ဥဝ- ပြုတို့သည်လည်း။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အဂ္ဂိယာဂါရေ၊ ကိယာဒိတော နာ၊ ပုထုဝါသနေ၊ သယမ္ဘုဝါသနေ၊ အဂျာဂါရေ။ ပုံစံ။

ဝိကပ္ပနတ္ထ ဣယုဝါ ဝါ-၌၊ ဝါ- သဒ္ဒါဖြင့် ဣ, ဥ-တို့ကို အယ, အဝ-ပြု။ ဒွယံ၊ ဝတ္ထုတ္တယံ၊ ဝနေ ကပိလ-ဝတ္ထဝေ။ ပုံစံ။

(၇၁) **ယ-ဝကာရာ စ**။ သရေ၊ ကြောင့်။ ဈ-လာနံ၊ တို့၏။ ယ-ဝကာရာ စ၊ ယ- ပြု, ဝ- ပြုတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အဂျာဂါရံ၊ စက္ခွာပါတံ၊ ဇုဟ္ဝတိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ၊ ဣယ, ဥဝ- ၌ ယ, ဝ- ပြုကို ပေါင်း၏။

မြေပြင်ထက်နေ- လူဝိုလ်ခြေ၏။ ဧက-ရဇ္ဇေန၊ တစ်မင်းထည်း ဖြစ်ရသည်ထက်ဂင်း။ (သောတာပတ္တိဖလံ ဝရံ- ၌စပ်)

(၆၉) အာဒိံ၊ အာဒေါ၊ အစ၌။ ရတျာ၊ ရတ္တိံ၊ ညဥ့်၌။ ဒိဝေါ စ၊ နေ့၌ဂင်း။ ရတ္တော စ၊ ညဥ့်၌ဂင်း။

(၇၀) အဂ္ဂိယာဂါရေ၊ မီးတင်းကုပ်၌။ ကိယာဒိတော၊ ကီအစရှိသော ဓာတ်မှနောက်၌။ နာ၊ နာ,ပစ္စည်းသက်။ ပုထုဝါသနေ၊ ကြီးမားသောနေရာ၌။ သယမ္ဘုဝါသနေ၊ ဘုရား၏နေရာ၌။ ဒွယံ၊ နှစ်ခုတို့၏အပေါင်း။ ဝတ္ထုတ္တယံ၊ ရတနာသုံးပါးအပေါင်း။ ကပိလဝတ္ထဝေ၊ ကပိလဝတ်ပြည်၏ အနီး၌ ဖြစ်သော။ ဝနေ၊ တော၌။ (ဒွယံ, တယံ- တို့ကား တဒ္ဓိတ်ဝုဒ္ဓိဖြင့်လည်း ပြီး၏)။

(၇၂) **ပ–သညသာ စ**။ သရေ၊ ဝိဘတ်ပြု ဩ, အာ, အံ- သရကြောင့်။ ပ-သညသာ စ။ ပ-မည်သော ဣဝဏ်၏လည်း။ ယကာရော စ၊ ယ- ပြုသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။

ရတျော၊ ရတျာ၊ ရတျံ။ ပုံစံ။

"ပသညသာ စ" ၌ စ-သဒ္ဒါ ယကာရကို ငင်၏။ "ယကာရော စ" ၌ စ-သဒ္ဒါ ဝကာရကို။ ဟောတိနောင် စ-သဒ္ဒါ ရတ္တော- ၌ ယ-ပြုကို နစ်စေ၏။

(၇၃) **ဂါ'ဝ သေ**။ သေ၊ သ- ဝိဘတ်ကြောင့်။ ဂေါ၊ ဂေါ- သဒ္ဒါ၏ အစိတ် ဩ- ၏။ အာဝ၊ အာဝ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂါဝဿ။ ပုံစံ။

(၇၄) **ယော သု စ**။ ယောသု စ၊ ယော- နှစ်လုံးတို့ကြောင့်လည်း။ ဂေါ၊ ၏။ အာဝ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂါဝေါ၊ ဂါဝီ။ ပုံစံ။

အာဝေ ကတေ ယောန'မိ။ (သဒ္ဒနီတိသုတ်)။

စ- သဒ္ဒါ နာ, သ္မာ, သ္မိံ, သု- တို့ကြောင့် အာဝ- ပြုကို ဆည်း၏။

ဂါဝေန၊ ဂါဝါ၊ ဂါဝေ၊ ဂါဝေသု။ ပုံစံ။

(၇၅) **အဝံမှိ စ**။ အံမှိ စ၊ အံဝိဘတ်ကြောင့်လည်း။ ဂေါ၊ ၏။ အဝ စ၊ အဝ- ပြုသည်ရင်း။ အာဝ စ၊ အာဝ- ပြုသည်ရင်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂဝံ၊ ဂါဝံ။ ပုံစံ။

---

(၇၂) ရတျော၊ ညဉ့်တို့သည်၊ တို့ကို။ ရတျာ၊ မှ။ ရတျံ၊ ရတ္တော၊ ၌။

(ယကြောင့် ဣဝဏ်ကိုသာ ပ, ဟုသိ)။

(၇၅) (ဝုတ္တိ-၌ "စဂ္ဂဟဏေန သာ'ဒိ-သေသေသု ပုဗ္ဗု'တ္တ-ဝစနေသု စ အဝါ'ဒေသော ဟောတိ" ဟု ပါ၌ရှိရမည်။ သာ'ဒိ-သေသေသု၊ ကြွင်းသော သ- အစရှိကုန်သော။ ပုဗ္ဗု'တ္တ-ဝစနေသု စ၊ ရှေးနှစ်သုတ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော ရှစ်လုံးတို့ကြောင့်လည်း-ဟုပေး။ ပုဗ္ဗေ ဥတ္တာ ပုဗ္ဗု'တ္တာပြု)။

အံမှိ စ- ၌၊ စ-သဒ္ဒါ အံ-မှ ကြွင်းသော ရှေ့နှစ်သုတ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိဘတ်ရှစ်လုံးတို့ကြောင့် အဝ- ပြုကို ဆည်း၏။

ဂဝဿ၊ ဂဝေါ၊ ဂဝေန၊ ဂဝါ၊ ဂဝေသု၊ ပုံစံ။

အဝ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ အနုကမှုန၊ အာဝ- ကိုငင်၏။

❀ **သုံးသုတ်ပေါင်းမိ၊ သိ, ဟိ, နံ- ချ၊ ကြွင်းကိုး၀၊ အာဝ, အဝ- စုံ။**

(၇၆) **အာဝဿု' ဝါ။** အံမှို၊ ကြောင့်။ အာဝဿ၊ အာဝ- ပြု၏ အစိတ် အ- ၏။ ဥ၊ ဥ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂါဝုံ၊ ဂါဝံ။ ပုံစံ။

(၇၇) **တတော နံ'မံ ပတိမှာ'လုတ္တေ စ သမာသေ။** ပတိမှို၊ ပတိ- သဒ္ဒါကြောင့်။ အ-လုတ္တေ၊ ဝိဘတ်မကျေသော။ သမာသေ စ၊ သမာသ်၌လည်း။ တတော၊ ထိုဂေါသဒ္ဒါမှ။ ပရဿ၊ သော။ နံ၊ နံ- ဝိဘတ်၏။ အံ၊ အံ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂဝံ- ပတိ'တ္ထေရော။ ပုံစံ။

သမာသေ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ ဝါကျ၌ ပြုသည်ကို ဆည်း၏။ ဂဝံ။ ပုံစံ။ အဝံမှိ စ၊ ဖြင့် အဝပြု။

(၇၈) **ဩ သရေ စ။** သရေ စ၊ သရကြောင့်လည်း။ သမာသေ၊ လုတ္တသမာသ်၌။ ဂေါ၊ ဂေါ- သဒ္ဒါ၏။ ဩ စ၊ အစိတ်ဩ- ၏လည်း။ အဝ စ၊ အဝ- ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂဝ'ဿကံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ သရေ စ-၌ စ-သဒ္ဒါ ယော, သ္မိံ ကို။ ဩစ-၌ စ-သဒ္ဒါ ဥ, ဥ-တို့ကို ဆည်း၏။ အဝ စ-၌ စ-သဒ္ဒါ အဝ, ဥရ- ပြုတို့ကို ဆည်း၏။

ပသဝေါ၊ ဂုရဝေါ၊ စတုရော၊ ဘုဝိ။ ပုံစံ။

---

(၇၇) ဂဝံပတိ၊ ဂဝံပတိမည်သော။ ထေရော၊ မထေရ်။ ဂဝံ၊ နွားတို့အား၊ တို့၏။

(၇၈) ဂဝ'ဿကံ၊ နွား, မြင်း။ (ဂေါ စ အဿော စ-ဟု ဒွန်တွဲ)။ ပသဝေါ၊ နွားတို့သည်၊ တို့ကို။ ဂုရဝေါ၊ ဆရာတို့သည်၊ တို့ကို။ စတုရော၊ လေးယောက်တို့သည်၊ တို့ကို။ ဘုဝိ၊ မြေ၌။ ဧကတ္တဒဿနည္တ္တ ဒဿိတ နည်းဖြင့် ဘိက္ခဝေါ- စသည်လည်း၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဂုရဝေါ- စသည်လည်း ထိုသုတ်ဖြင့် ပြီးနိုင်၏။

(၇၉) **တ'ဗ္ဗိပရိ တုံ'ပ–ပဒေ ဗျဥ္ဇနေ စ။** ဗျဥ္ဇနေ၊ ကြောင့်။ ဥပ-ပဒေ၊ ပုဒ်၏ အနီး၌။ တ'ဗ္ဗိပရိတော၊ တည်ရှိသော ထိုအဝ- သဒ္ဒါ၏ ထိုဆိုခဲ့ပြီးသော ဩ- ၏ ဝိပရိတ်ဖြစ်သော ဥ- ပြု သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။

ဥဂ္ဂတော ပစ္ဆိမံ သူရော။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ၊ အဝဂတော၊ ဩသာနံ။ ပုံစံ။

(၈၀) **ဂေါဏ နံမှိ ဝါ။** နံမှိ၊ နံ- ဝိဘတ်ကြောင့်။ ဂေါ၊ ဂေါ- သဒ္ဒါ၏။ ဂေါဏ၊ ဂေါဏ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂေါဏာနံ၊ ဂေါနံ။ ပုံစံ။

ဂေါဏ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နံ- ဝိဘတ်မနှောင်းရာ၌ ဂေါဏ- ပြု။ ဂေါဏ-ဘူတော။ ပုံစံ။

(၈၁) **သု–ဟိ–နာသု စ။** သု-ဟိ-နာသု စ၊ သု, ဟိ, နာ- ဝိဘတ်တို့ကြောင့်လည်း။ ဂေါ၊ ၏။ ဂေါဏ စ၊ ဂေါဏ- ပြုသည်လည်း။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂေါဏေသု၊ ဂေါသု၊ ဂေါဏေဟိ၊ ဂေါဟိ၊ ဂေါဏေန၊ ဂါဝေန။ ပုံစံ။

---

(၇၉) သူရော၊ နေသည်။ ပစ္ဆိမံ၊ နောက်ရပ်သီခေါင်, နေဝင်တောင်သို့။ ဥဂ္ဂတော၊ အဝဂတော၊ လျှောသက်ဝင်ရောက်လေ၏။ ဩသာနံ၊ အဝသာနံ။ အပြီးအဆုံး။

(တဿ ဩကာရဿ ဝိပရီတော တ-ဗ္ဗိပရီတော၊ ဥ- ရ၏။ တဿ အဝ-သဒ္ဒဿ တ-ဗ္ဗိပရီတော, တ-ဗ္ဗိပရီတော-ဟု တ- တစ်လုံးကိုချေ၍ ဧကသိသ်ပြု။ ပဒဿ သမီပံ ဥပ-ပဒံ ပြု)။

(၈၀) ဂေါဏာနံ၊ ဂေါနံ၊ နွားတို့အား၊ တို့၏။ ဂေါဏ-ဘူတော၊ နွားဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။

(၈၁) (ဝုတ္တိ-၌ "စဂ္ဂဟဏေန သျာ'ဒိ'သေသေသု ပုဗ္ဗု'တ္တရ-ဝစနေသွပိ, ဂေါဏ-ဂု-ဂဝယာ'ဒေသာ ဟောန္တိ" ဟု ပါင်၍ရှိရမည်။ သျာ'ဒိသေသေသု၊ ကြွင်းသော သိ- အစရှိကုန်သော။ ပုဗ္ဗု'တ္တရ-ဝစနေသု၊ ရှေ့နောက်, ဝိဘတ်ရှစ်လုံးတို့ကြောင့်ရင်း။ အပိ၊ အကြွင်းမဟုတ် ဤနှစ်သုတ်၌ ပါသော နံ, ဟိ- လေးလုံးတို့ကြောင့်ရင်း။ ဂေါဏ-ဂု-ဂဝယာ'ဒေသာ၊ ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ယထာရဟဖြစ်ကုန်၏။ ဟု အနက်ပေး။ ဂုန္နံ- ၌ နောစ ဒွါဒိတော နမှိ- သုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် န- လာ။ (ရူပသိဒ္ဓိ)။ ရင်းစသဒ္ဒါ၊ ပရ ဒွေဘာဝေါ၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာ, ဝဂ္ဂန္တပြု)။

မဟာသုတ္တာ တေသုဝုဒ္ဓိ၊ ကွစိဓာတု စ ပစ္စယာ။
ဒနိဋ္ဌာ ယဒနူပါ'တိ၊ စတ္တာရိ'ပိ နိပါတနာ။ ။

ဟူသော သုတ်ကြီးလေးသုတ်ဖြင့် န- လာ ခုနစ်နည်း။ (ဉာသ်)

ရှေ့ စ- သဒ္ဒါ ကြွင်းဝိဘတ်ရှစ်လုံးတို့ကြောင့် ဂေါဏ- ပြု။ နောက် စ- သဒ္ဒါ နံ- ကြောင့် ဂု- ပြု၊ ဟိ- ကြောင့် ဂဝယ- ပြုတို့ကို ဆည်း၏။

ဂေါဏော၊ ဂေါဏာ၊ ဂေါဏံ၊ ဂေါဏေ၊ ဂေါဏာသ၊ မှာ။ ဂေါဏာသိ၊ မှိ။ ဂုန္နံ၊ ဂဝယေဟိ၊ ဘိ။ ပုံစံ။

❀ နှစ်သုတ်ပေါင်းတုံ၊ ဝိဘတ်ကုန်၊ ပြည့်စုံ ဂေါဏပြု။

(၈၂) **အံ–မော နိဂ္ဂဟီတံ ဈ–လ–ပေဟိ။** ဈ-လ-ပေဟိ၊ ဈ, လ, ပ- တို့မှ။ ပရော၊ သော။ အံ-မော၊ အံ- ဝိဘတ်, မ- အက္ခရာသည်။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ နိဂ္ဂဟိတ်အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

အဂ္ဂိံ၊ ဒဏ္ဍိံ၊ ဘိက္ခုံ၊ သယမ္ဘုံ၊ အဋ္ဌိံ၊ သုခကာရိံ၊ အာယုံ၊ ဂေါတြဘုံ၊ ရတ္တိံ၊ နဒိံ၊ ယာဂုံ၊ ဝဓုံ၊ ပုလ္လိင်္ဂ။ ပုံစံ။

(၈၃) **သရလောပေါ'မာဒေသ–ပစ္စယာ'ဒိမှိ သရလောပေ တု ပကတိ။** အ'မာဒေသ-ပစ္စယာ'ဒိမှိ၊ အံဝိဘတ်, အာဒေသ, ပစ္စည်း, အာဂုံ- သရကြောင့်။ သရ-လောပေါ၊ သရ၏ ကျေခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သရ-လောပေ၊ သရ၏ ကျေခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ပကတိ၊ နှောင်းသောသရ၏ ပကတိ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တု၊ နှစ်ပါးစုံ မဖြစ်သည်လည်းရှိ၏။

ပုရိသံ၊ ပုရိသေ၊ ပါပိယော၊ ဂစ္ဆိဿတိ။ ပုံစံ။
တု- သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ။ ဘိက္ခုနီ။ ပုံစံ။

သရာ ပကတိ ဗျဉ္ဇနေ- သုတ်၌ ရှိလျက် ဆိုသော ပကတိသဒ္ဒါပိုကြောင့် သေယျော, သေဋ္ဌော- စသည်၌ ပကတိမပြုရ။ (ဉာသ်)။

သရလောပေ- သဒ္ဒါလွန်ကြောင့် တပါးသုတ်ဖြင့် ချေရာ၌ ပကတိ မပြုရ။ (ရူ)။

---

(၈၂) အဂ္ဂိံ၊ မီးကို။ သယမ္ဘုံ၊ အလိုလိုဖြစ်သော ဘုရားကို။ အဋ္ဌိံ၊ အရိုးကို။ သုခ-ကာရိံ၊ ချမ်းသာကို ပြုတတ်သော ဒါနကို။ အာယုံ၊ အသက်ကို။ ဂေါတြဘုံ၊ ဂေါတြဘူစိတ်ကို။ ပုလ္လိင်္ဂ၊ ယောက်ျား၏ အသွင်။ တစ်နည်း မ-ကို ဝိန္ဒုပြု၍ ချေ။ လ-ဒွေဘော်ပြု။ (ဉာသ်)

(၈၃) ပုရိသံ၊ ကို။ ပုရိသေ၊ တို့ကို ၌။ ပါပိယော၊ အထူးယုတ်မာသသူ။ ဂစ္ဆိဿတိ၊ သွားလတ္တံ့။ ဘိက္ခုနီ၊ ရဟန်းမ။ သေယျော၊ အထူးချီးမွမ်းအပ်သသူ။

(ဉာသ်၌ ယဒွေဘော်နှင့် ရုပ်မတွက်။ သဏ္ဍတ၌လည်း ယ- တစ်လုံးတည်းသာ။ သံယောဂ-ပုဗ္ဗာ ဧ-ဩကာရာ ရဿာ ဧတ္ထ၊ သေယျော၊ ဩဋ္ဌော၊ သောတ္ထိ- ဟူရာ၌ကား သံယုဂ်နှင့်လာ၏)။

(က) တျာ'ဒီ ဝိဘတ္တိယော စေ'တ္ထ၊ ပစ္စယတ္တေန ဂယှရေ။
အာဒိ'ဂ္ဂဟဏာ'မာချာတ- ကိတကေသွာ'ဂမ'တ္ထိ'ဒံ။ ။

(ခ) ပစ္စယာ သာဟ-စရိယာ- စာ'ဒေသော ပကတိ ပရော။
ပဒ'န္တသဿရ-လောပေါ န၊ တေန'ဗ္ဘာဟာ'ဒိကေ ပရေ။ ။ (ရူ၊ ၄၄။)

(၈၄) **အ-ယော ရဿ'မေက, ဝစနယောသွ'ပိ စ။** ဧက-ဝစန-ယောသု၊ ဧကဝုစ်ဝိဘတ်, ယော- ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ အ-ယော၊ ဃ- မမည်သော ဒီဃသရသည်။ ရဿံ၊ ရဿအဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ စ၊ ရောက်သည်သာတည်း။ အပိ၊ မရောက်သည်လည်း ရှိ၏။

စ- သဒ္ဒါ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ။ သုခ-ကာရိ ဒါနံ၊ ဣတ္ထိ၊ ဒဏ္ဍိ၊ သုခ-ကာရိ ဒါနံ။ ဣတ္ထိယော၊ ဒဏ္ဍိနော၊ ဣတ္ထိယာ၊ ဒဏ္ဍိနာ၊ သုခ-ကာရိနာ ဒါနေန- စသော ပုံစံတို့၌ မြဲစေ၏။

အပိ- သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ။ သိ- ကြောင့် ဣတ္ထီ, ဒဏ္ဍီ- စသော ဣတ္ထိလိင်, ပုလ္လိင်၊ ယော-ကြောင့် သုခကာရီနိ စသော နပုလ္လိင်၌ ရဿပြုကို တားမြစ် နစ်စေ၏။

❀ **ဧဝ-လည်း ဆို၊ စ-လည်း ဆို၊ ကုန်းအို ဖျာယက်နည်း။ လိပ်အို တောင်တက်နည်း။ ခွေးအို ပြာယက်နည်း။**

❀ **ဧဝ-လည်း ထိုင်၊ စ-လည်း ထိုင်၊ လုံကိုင် ခွေးခေါ်နည်း- ဟူသကဲ့သို့ မှတ်။**

(က) စ၊ ဆက်ဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤသုတ်၌။ တျာ'ဒီ၊ တိ- အစရှိကုန်သော။ ဝိဘတ္တိယော၊ အာချာတ် ဝိဘတ်တို့ကို။ ပစ္စယတ္တေန၊ ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့်။ ဂယှရေ၊ ယူအပ်ကုန်၏။ ဣဒံ အာဒိဂ္ဂဟဏံ၊ ဤအာဒိ သဒ္ဒါသည်။ အာချာတ-ကိတကေသု၊ အာချာတ်, ကိတ်တို့၌။ အာဂမတ္ထံ၊ အာဂုံကို ယူရကျိုးရှိ၏။

(ခ) ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းနှင့်။ သဟ-စရိယာ စ၊ တကွဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း။ အာဒေသော၊ အာဒေသဟူ သည်။ ပကတိ-ပရော၊ လိင်, ဓာတ်မှ နောက်ဖြစ်သော အာဒေသတည်း။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ အဗ္ဘာ'ဟာ' ဒိကေ၊ အဗ္ဘပြု, အာဟပြု- စသည်သည်။ ပရေ၊ နှောင်းသောကြောင့်။ ပဒ'န္တသဿရ-လောပေါ၊ ရှေးပုဒ်၏ အဆုံးသရ၏ ကျေခြင်းသည်။ န၊ မဖြစ်။

(၈၄) သုခ-ကာရိ၊ ချမ်းသာကိုပြုတတ်သော။ ဒါနံ၊ အလှူသည်။ ဣတ္ထိ၊ ဒဏ္ဍိ၊ သုခကာရိ ဒါနံ၊ ကို။ ဣတ္ထိယော၊ ဒဏ္ဍိနော၊ တို့သည်၊ တို့ကို။ ဣတ္ထီ၊ ဒဏ္ဍီ၊ သည်။

(ယောဝိဘတ်ကျေပြီး, နိပြုပြီးဖြစ်မှုကား ရဿဖြစ်သော ရတ္တိ, အဂ္ဂိ, အဋ္ဌိ, အဋ္ဌိနိ- တို့ကိုပင် ယောသု ကတနိကာရလောပေသု ဒီဃံ- သုတ်ဖြင့် ဒီဃပြုရသေး၏။ ပင်ကိုယ်က ဒီဃဖြစ်သော ဣတ္ထီ, ဒဏ္ဍီ, သုခကာရီနိ, ဒါနာနိ- တို့မှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိ။ ဒီဃအတိုင်းသာ နေရတော့သည်။ ရဿ မပြုရပြီ။

(၈၅) **န သိသွံ'မ-နပုံသကာနိ။** သိသွံ၊ သိ- ဝိဘတ်ကြောင့်။ အ-နပုံသကာနိ၊ နပုလ္လိင် မဟုတ်ကုန်သော ဣတ္ထိလိင်, ပုလ္လိင်- တို့သည်။ ရဿံ၊ ရဿအဖြစ်သို့။ န ပပ္ပေါန္တိ၊ မရောက်ကုန်။

(ဤသုတ်မှာ ပုံစံအထူးမရှိ။ ရှေ့သုတ်က အပိ- သဒ္ဒါ၏ ပုံစံပင်)။

ဝိသဒါ'ဝိသဒါ'ကာရ၊ ဝေါဟာရော'ဘယ'မုတ္တကာ။

ပုမာ'ဒိ-ဇာနနေ ဟေတု၊ ဘာဝတော လိင်္ဂ'မီရိတာ။ ။ (ရူ ၆၉။)

(၈၆) **ဥဘာ'ဒိတော နမိန္နံ။** ဥဘာ'ဒိတော၊ ဥဘ- အစရှိသော သင်္ချာသဒ္ဒါမှ။ ပရဿ၊ သော။ နံ၊ နံ- ဝိဘတ်၏။ ဣန္နံ၊ ဣန္နံ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဥဘိန္နံ၊ ဒွိန္နံ။ ပုံစံ။

(၈၇) **ဣဏ္ဏံ'မိဏ္ဏန္နံ တီဟိ သင်္ချာဟိ။** သင်္ချာဟိ၊ သင်္ချာဖြစ်ကုန်သော။ တီဟိ၊ တိ- သဒ္ဒါ တစ်ခုတို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ နံ၊ ၏။ ဣဏ္ဏံ'မိဏ္ဏန္နံ၊ ဣဏ္ဏံ- ပြု ဣဏ္ဏန္နံ- ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တိဏ္ဏံ၊ တိဏ္ဏန္နံ၊ ပုရိသာနံ၊ စိတ္တာနံ။ ပုံစံ။

(၈၈) **ယောသု ကတ-နိကာရ-လောပေသု ဒီဃံ။** ကတ-နိကာရ-လောပေသု၊ နိ- ပြုအပ်ပြီး ကျေလေပြီးကုန်သော။ ယောသု၊ ယော- ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ သရာ၊ တို့သည်။ ဒီဃံ၊ သို့။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။

စိတ္တာနိ၊ အဋ္ဌီနိ၊ အဋ္ဌီ၊ ရတ္တီ၊ ဘိက္ခူ။ ပုံစံ။

(၈၉) **သု-နံ-ဟိသု စ။** သု-နံ-ဟိသု၊ သု, နံ, ဟိ- ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ သရာ၊ တို့သည်။ ဒီဃံ၊ သို့။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။ စ၊ မရောက်သည်လည်း ရှိကုန်၏။

ရတ္တီသု၊ ရတ္တီနံ၊ ရတ္တီဟိ၊ ဓေနူသု၊ ဓေနူနံ၊ ဓေနူဟိ၊ ပုရိသာနံ၊ အဂ္ဂီသု၊ ဘိက္ခူသု၊ စိတ္တာနံ၊ အဋ္ဌီသု၊ အာယူသု။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ၊ ပြဟ္မစာရိသု၊ ဘိက္ခုန် ဒတွာ သကေဟိ ပါဏိဘိ။ ပုံစံ။

---

(၈၈) စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့သည်၊ တို့ကို။ (စသည်ပေး)

(နိကာရော စ လောပေါ စ နိကာရ-လောပါ။ ကတာ နိကာရ-လောပါ ယေသံ တေတိ ကတ-နိကာရ-လောပါ။ တေသု၊ ဝိဘတျန်ခံ)။

(၉၀) **ပဥ္စာ'ဒိန'မတ္တံ**။ သု-နံ-ဟိသု၊ တို့ကြောင့်။ ပဥ္စာ'ဒီနံ။ ပဥ္စ, အစ အဋ္ဌာရသ, အဆုံးရှိကုန်သော သင်္ချာသဒ္ဒါတို့၏ အစိတ် အ-သည်။ အတ္တံ၊ အ- ၏ အဖြစ်သို့၊ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ပဥ္စသု၊ ပဥ္စန္နံ၊ ပဥ္စဟိ။ ပုံစံ။ (ဤသုတ်ကား၊ ဒီဃ- ပြု, ဧ- ပြုတို့ကို မြစ်သည်)။

(၉၁) **ပတိဿိ'နီမှိ**။ ဣနီမှိ၊ ဣနီ- ပစ္စည်းကြောင့်။ ပတိဿ၊ ပတိ- သဒ္ဒါ၏ အစိတ် ဣ- သည်။ အတ္တံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဂဟပတာနီ။ ပုံစံ (အိမ်ရှင်မ၊ သူကြွယ်မ။ ပေး)။

(၉၂) **န္တုဿ'န္တော ယောသု စ**။ ယောသု စ၊ တို့ကြောင့်ငှင်း။ သု-နံ-ဟိသု စ၊ တို့ကြောင့် ငှင်း။ န္တုဿ၊ န္တုပစ္စည်း၏။ အန္တော၊ အစိတ် ဥ- သည်။ အတ္တံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဂုဏဝန္တာ၊ ဂုဏဝန္တာနိ၊ ဂုဏဝန္တေ၊ ဂုဏဝန္တေသု၊ ဂုဏဝန္တာနံ၊ ဂုဏဝန္တေဟိ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ အနုကဍ္ဎန။ သုနံဟိသုကို ငင်၏။ **တစ်နည်း သမုစ္စည်း**။ အံ, နာ, သ္မာ, သ္မိံ- လေးလုံးတို့ကို ဆည်း၏။

ဂုဏဝန္တံ၊ ဂုဏဝန္တေန၊ ဂုဏဝန္တသ္မာ၊ ဂုဏဝန္တသ္မိံ။ ပုံစံ။

ပဥ္စာ'ဒိန'မတ္တံ, စသည်တို့ကဲ့သို့ အန္တာပေက္ခဆဋ္ဌီဖြင့် ပြီးလျက်နှင့်ဆိုသော **အန္တော- သဒ္ဒါပို** ဖြင့် ယော- ဝိဘတ်ကို ဣပြု။ ဂုဏဝန္တိ။ ပုံစံ။

(**သိ- တစ်လုံး၊ သ- နှစ်လုံး၊ ပေါင်း သုံးလုံးသာ ကျန်တော့သည်**)။

(၉၃) **သဗ္ဗဿ ဝါ အံ-သေသု**။ အံ-သေသု၊ အံ, သ, ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ သဗ္ဗဿ၊ အလုံးစုံသော။ န္တုဿ၊ န္တု, ပစ္စည်း၏။ အတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သတိမံ၊ ဗန္ဓုမံ၊ သတိမဿ၊ ဗန္ဓုမဿ။ ပုံစံ။

သတိမန္တံ၊ ဗန္ဓုမန္တံ၊ သတိမတော၊ ဗန္ဓုမန္တဿ၊ ဝါ- ၏ ပုံစံ။

(၉၄) **သိမှိ ဝါ**။ သိမှိ၊ ကြောင့်။ န္တုဿ၊ ၏။ အန္တော၊ သည်။ အတ္တံ၊ သို့။ ဝါ၊ ချို့၊ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဟိမဝန္တော'ဝ ပဗ္ဗတော၊ သီလဝန္တော, မိတိမန္တော၊ ပညဝန္တော စ ယော ဣသိ။ ပုံစံ။

သဗ္ဗဿ, ကို နစ်စေလို၍ ထည့်ပြန်သော ဝါ- ၏ ပုံစံကား။ ဟိမဝါ ပဗ္ဗတော၊ တည်း။

---

(၉၄) ဟိမဝန္တော၊ ဆီးနှင်းရှိသော။ ပဗ္ဗတော ဣဝ၊ တောင်ကဲ့သို့။ (သန္တော၊ သူတော်ကောင်း တို့သည်။ ဒူရေ၊ အဝေး၌။ ပကာသန္တိ၊ ထင်ရှားကုန်၏)။ ယော ဣသိ၊ အကြင်ရသေ့သည်။ သီလဝန္တော စ၊

(၉၅) **အဂ္ဂိသိ'နိ။** သိမို၊ ကြောင့်။ အဂ္ဂိသ၊ အဂ္ဂိ- သဒ္ဒါ၏။ အန္တော၊ အစိတ် ဣ-သည်။ ဣနိ၊ ဣနိ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အဂ္ဂိနိ၊ အဂ္ဂိ။ ပုံစံ။

(၉၆) **ယောသွ'ကတ'ရဿော ဈော။** ယောသု၊ တို့ကြောင့်။ အ-ကတရဿော၊ မပြုမပြင် ပင်ကိုယ်ရဿဖြစ်သော။ ဈော၊ ဈ- သည်။ အတ္တံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

အဂ္ဂယော။ ပုံစံ။

(၉၇) **ဝေ'ဝေါသု လော စ။** ဝေ'ဝေါသု၊ ဝေ- ပြု, ဝေါ- ပြုတို့ကြောင့်။ အ-ကတ-ရဿော၊ သော။ လော စ၊ သည်လည်း။ အတ္တံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခဝေါ။ ပုံစံ။ (**စ- သဒ္ဒါ အနုကမ္မန၊ အတ္တံ, ကို ငင်၏**)။

(၉၈) **မာတုလာ'ဒိန'မာနတ္တ'မီကာရေ။** ဤကာရေ၊ ဤ- ပစ္စည်းကြောင့်။ မာတုလာ' ဒီနံ၊ မာတုလ-နှင့် တူကုန်သောသဒ္ဒါတို့၏ အစိတ် အ- သည်။ အာနတ္တံ၊ အာန- အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

မာတုလာနီ၊ အယျိကာနီ၊ ဝရုဏာနီ။ ပုံစံ။

တ္တ- ပစ္စည်းလွန်ဖြင့် နဒီ- သဒ္ဒါ၏ ဒီ-ကို နှောင်းသော ယော, နာ, သ- တို့နှင့်တကွ ဇ္ဇော, ဇ္ဇာပြု။ နဇ္ဇော သန္ဒန္တိ၊ နဇ္ဇာ တရင်္ဂ ကတံ၊ နဇ္ဇာ နေရဥ္ဇရာယ တီရေ။ ပုံစံ။

သီလလည်းရှိ၏။ မိတိမန္တော၊ တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိလည်းရှိ၏။ ပညဝန္တော စ၊ ပညာလည်းရှိ၏။ ဟိမဝါ၊ သော။ ပဗ္ဗတော၊ တောင်။

(ရူပသိဒ္ဓိ (၅၅) ၌ "ဝါဂ္ဂဟဏ-ကရဏံ ဟိမဝန္တု-သဒ္ဒတော အညတြ အတ္တနိသေနေတ္ထံ၊ ဝဝတ္ထိ တဝိဘာသတ္ထော'ယံ ဝါ-သဒ္ဒေါ။ တေန ဂုဏဝန္တော'ဒီသု နာ'တိပ္ပသင်္ဂေါ" ဟူသော စကားကို မမှတ်အပ်။ ရှေ့သုတ်ဝါလည်း နည်းတူ)။

(၉၈) မာတုလာနီ။ အရီး။ (မာတုလဿ ဘော ဘရိယာ မာတုလာနီ။ ဤ၊ အဿ အနော။ အဘိဓာန်ဋီကာ)။ အဘ၏ အစ်မ, နှမကိုလည်း အရီးကြီး, အရီးကလေး, ခေါ်ကြ၏)။

အယျိကာနီ၊ သခင်မ။ ဝရုဏာနီ၊ နတ်ဝင်မ။ နဇ္ဇော၊ မြစ်တို့သည်။ သန္ဒန္တိ၊ စီးသွားကုန်၏။ နဇ္ဇာ၊ မြစ်သည်။ တရင်္ဂ၊ လှိုင်းတံပိုးကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်၏။ နေရဥ္ဇရာယ၊ နေရဥ္ဇရာမည်သော။ နဇ္ဇာ၊ မြစ်၏။ တီရေ၊ ကမ်း၌။

(၉၉) **သ္မာ-ဟိ-သ္မိံနံ မှာ-ဘိ-မှိ ဝါ။** သ္မာ-ဟိ-သ္မိံနံ၊ သ္မာ, ဟိ, သ္မိံ- ဝိဘတ်တို့၏။ မှာ-ဘိ-မှိ၊ မှာ-ပြု, ဘိ- ပြု, မှိ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပုရိသမှာ၊ သ္မာ၊ ပုရိသေဘိ၊ ဟိ၊ ပုရိသမှိ၊ သ္မိံ။ ပုံစံ။

(၁၀၀) **န တိ'မေဟိ ကတာ'ကာရေဟိ။** ကတာ'ကာရေဟိ၊ အ- ပြုအပ်ပြီးကုန်သော။ တိ'မေဟိ၊ တ, ဣမ- သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သ္မာ-သ္မိံနံ၊ တို့၏။ မှာ-မှိ၊ မှာ-ပြု, မှိ-ပြုတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။

အသ္မာ၊ အသ္မိံ။ ပုံစံ။ (ဟိ-ကြောင့် အ-ပြုသည် မရှိ)။

(၁၀၁) **သု-ဟိသွ'ကာရော ဧ။** သု-ဟိသု၊ သု, ဟိ-ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ အကာရော၊ သည်။ ဧ၊ ဧ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုရိသေသု၊ ပုရိသေဟိ။ ပုံစံ။

(၁၀၂) **သဗ္ဗ-နာမာနံ နံမှိ စ။** နံမှိ စ၊ ကြောင့်လည်း။ သဗ္ဗ-နာမာနံ၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏။ အကာရော၊ သည်။ ဧ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သဗ္ဗေသံ၊ သဗ္ဗေသာနံ။ ပုံစံ။ (စ- သဒ္ဒါ အနုကဍ္ဎန ဧ- ကို ငင်၏)။

(၁၀၃) **အတော နေ'န။** အတော၊ အ- ကာရန္တမှ။ ပရဿ၊ သော။ နာ၊ နာ- ဝိဘတ်၏။ ဧန၊ ဧန- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သဗ္ဗေန၊ ပုရိသေန။ ပုံစံ။

(၁၀၄) **သော။** အတော၊ မှ။ ပရော၊ သော။ သိ၊ သိဝိဘတ်သည်။ ဩ၊ ဩ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သဗ္ဗော၊ ပုရိသော။ ပုံစံ။ (သိဿ ဩ သော၊ ဟု ဉာသ်ဆို၏။ ဤအလို တသမာသ်ထည်းပေး)။

(၁၀၅) **သော ဝါ။** အတော၊ မှ။ ပရော၊ သော။ နာ၊ နာ- ဝိဘတ်သည်။ သော။ သော- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အတ္ထသော၊ ဗျဉ္ဇနသော၊ ပါဒေန။ ပုံစံ။

(၁၀၆) **ဒီဃော'ရေဟိ။** ဒီဃော'ရေဟိ၊ ဒီဃ, ဩရ- သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရော၊ သော။ သ္မာ၊ သ္မာ- ဝိဘတ်သည်။ သော၊ သော- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒီဃသော၊ ဒီဃမှာ။ ဩရသော၊ ဩရမှာ။ ပုံစံ။ (အလျားမှ၊ အတွင်းမှ၊ ဟုပေး)။

(၁၀၇) **သဗ္ဗ–ယောနိန’မာ’ဧ။** အတော၊ အ- ကာရန္တမှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗ-ယော-နိနံ၊ အလုံးစုံသော ပထမာယော, ဒုတိယာယော, နိတို့၏။ အာ-ဧ၊ အစဉ်အတိုင်း အာ- ပြု, ဧ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပုရိသာ၊ ပုရိသေ၊ ရူပါ၊ ရူပါနိ၊ အဂ္ဂယော။ ပုံစံ။

* **နိစ္စ’မေဝ စ ပုလ္လိင်ေ၊ အ-နိစ္စ’ဠ နပုံသကေ။**

အ-သန္တံ့ ဈေ ကတ’တ္တေ တု၊ ဝိဓိ ဒီပေတိ ဝါ-သုတိ။ ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၄၆။)

(၁၀၈) **သ္မာ–သ္မိံနံ ဝါ။** အတော၊ မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သ္မာ-သ္မိံနံ ဝါ၊ တို့၏လည်း။ အာ-ဧ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပုရိသာ၊ ပုရိသသ္မာ၊ ပုရိသေ၊ ပုရိသသ္မိံ။ ပုံစံ။

ဝါ- သဒ္ဒါ ဝိကပ်။ အာ, ဧ- ကိုလည်း ငင်၏။ အောက်သုတ်မှလိုက်သော ဝါ-သဒ္ဒါ ကွစတ္ထ ဟု ပြခြင်းအကျိုးလည်းရှိ၏။

(၁၀၉) **အာယ စတုတ္ထေ’က–ဝစနဿ တု။** အတော၊ မှ။ ပရဿ၊ သော။ စတုတ္ထေ’က- ဝစနဿ၊ စတုတ္ထီ ဧကဝုစ်သ-၏။ အာယ- တု၊ အာယ- ပြုသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

တ’ဒတ္ထေ စ တု’မတ္ထေ စ၊ နိ-ဂတျ’တ္ထာန’ကမ္မနိ။

ဝိဘတ္တိ-ဝိပလ္လာသေ စာ’၊ ယာ’ဒေသော စတုဓာ ဘဝေ။ ။

---

(၁၀၇) ပုရိသာ၊ တို့သည်။ ပုရိသေ၊ တို့ကို။ ရူပါ၊ တို့သည်။ ရူပေ၊ တို့ကို။ ရူပါနိ၊ တို့သည်၊ တို့ကို။ အဂ္ဂယော၊ တို့သည်၊ တို့ကို။

* ပုလ္လိင်ေ၊ နိစ္စ’မေဝ၊ မြဲသည်သာဖြစ်သော။ ဝိဓိ’ဠ၊ အစီအရင်ကိုငှင်း။ နပုံသကေ၊ ၌။ အ-နိစ္စံ၊ မမြဲသော။ ဝိဓိ’ဠ၊ ကိုငှင်း။ ကတ’တ္တေ၊ ပြုအပ်ပြီးသော အဓ၏အဖြစ်ရှိသော။ ဈေ တု၊ ဈဉ်ကား။ အ-သန္တံ၊ ထင်ရှားမရှိသော။ ဝိဓိ’ဠ၊ ကိုငှင်း။ ဝါ-သုတိ၊ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသာ ဝါသဒ္ဒါသည်။ ဒီပေတိ၊ ၏။

(၁၀၉) တ’ဒတ္ထေ စ၊ တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်အနက်၌ငှင်း။ တုမတ္ထေ စ၊ တုမတ္ထသမ္ပဒါန်အနက်၌ငှင်း။ နိ’ဂတျ’တ္ထာနံ၊ နိဓာတ်, ဂတိအနက်ရှိသော ဓာတ်တို့၏။ ကမ္မနိ၊ ကံအနက်၌ငှင်း။ ဝိဘတ္တိ-ဝိပလ္လာသေ စ၊ ဝိဘတ်ဖောက်ပြန်ရာ၌ငှင်း။ အာယာ’ဒေသော၊ အာယပြုသည်။ စတုဓာ၊ လေးဌာနအပြားရှိသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တတိ၊ လောကာ'နုကမ္ပာယ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ လောကံ အနုကမ္ပိတုံ'န္တိ အတ္ထော။ ဒကာယ နေတိ၊ အပ္ပေါ သဂ္ဂါယ ဂစ္ဆတိ။ မူလာယ ပဋိကဿေယျ။ မဟတော ဂဏာယ ဘတ္တာ။ ပုံစံ။

တုံ- သဒ္ဒါ အတ္ထံ- ပြု, တ္ထံ- ပြု, အံ- ပြုတို့ကို ဆည်း၏။ ကိ'မတ္ထံ၊ အတ္ထတ္ထံ၊ ဒဿနံ၊ ဣမေ' မာဂတော။ ပုံစံ။

ဝါ- သဒ္ဒါ ဝိကပ်။ သမဏာဿ ဒေတိ။ ပုံစံ။

(၁၁၀) တယော နေ'ဝစ သဗ္ဗ–နာမေ ဟိ။ အတော၊ အ- ကာရန္တဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗ-နာမေဟိ၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သ္မာ, သ္မိံ, သာနံ၊ တို့၏။ တယော၊ အာ, ဧ, အာယ-ပြု သုံးပါးတို့သည်။ နေ'ဝ ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ စ၊ ဖြစ်သည်လည်း ရှိကုန်၏။

ဧဝ- သဒ္ဒါ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ၊ သဗ္ဗ, ယ, တ- စသည်၌ မြစ်ခြင်းကို မြဲစေ၏။

သဗ္ဗသ္မာ၊ သဗ္ဗသ္မိံ၊ သဗ္ဗဿ၊ ယသ္မာ၊ ယသ္မိံ၊ ယဿ၊ တသ္မာ၊ တသ္မိံ၊ တဿ၊ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ၊ ပုဗ္ဗ, ပရ- စသည်၌ အာ, ဧ- ပြု မြစ်ခြင်းကို နစ်စေ၏။

ပုဗ္ဗာ၊ ပုဗ္ဗသ္မာ၊ ပုဗ္ဗေ၊ ပုဗ္ဗသ္မိံ၊ ပရာ၊ ပရသ္မာ၊ ပရေ၊ ပရသ္မိံ။ ပုံစံ။

တစ်နည်း ဧဝ- သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ယော, နိ- တို့၏ အာ, ဧ- ကို နစ်စေ၏။ စ- သဒ္ဒါ အတော-ကို ငင်၏။

အတ္ထာယ၊ အကျိုးငှာ။ ဟိတာယ၊ အစီးအပွားငှာ။ သုခါယ၊ ချမ်းသာခြင်းငှာ။ သံဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ လောကာ'နုကမ္ပာယ၊ လူသုံးပါးကို သနားစောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ လောကေ၊ ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ လောကံ၊ ကို။ အနုကမ္ပိတုံ၊ ငှါ။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကားအနက်။ ဒကာယ၊ ရေသို့။ နေတိ၊ ဆောင်၏။ အပ္ပေါ၊ အနည်းငယ်မျှသည်။ သဂ္ဂါယ၊ နတ်ပြည်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ သွားရောက်၏။ မူလာယ၊ အရင်းသို့။ ပဋိကဿေယျ၊ ငင်ချရာ၏။ မဟတော၊ များစွာသော။ ဂဏာယ၊ ဂိုဏ်း၏။ ဘတ္တာ၊ အရှင်တည်း။

ကိ'မတ္ထံ၊ အဘယ်ငှာ။ (ဤအနက်အလို အတ္ထံပြု)။ အဘယ်အကျိုးငှာ။ (ဤအနက်အလို အံပြု)။ အတ္ထတ္ထံ၊ အကျိုးငှာ။ ဒဿနံ၊ ဖူးမြင်ခြင်းငှာ။ ဣမေ၊ ဤအရပ်သို့။ အာဂတော၊ လာခဲ့၏။ သမဏာဿ၊ ရဟန်းအား။ ဒေတိ၊ လှူ၏။

(၁၁၀) (အယော ရဿ'မေကဝစန-ယောသွ'ပိ စ- ဟူသော ၈၄-သုတ်၌ကဲ့သို့ "ဧဝ လည်းဆို၊ စ-လည်း ဆို၊ ကုန်းအို ဖျာယက်နည်း" ဟူသည်ကို မှတ်)။ သဗ္ဗဿ၊ အား။ ငှါ။ (ပေး)။

(၁၁၁) **ယတော နာ'ဒီနံ။** ယတော၊ မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ နာ'ဒီနံ၊ နာ- အစရှိကုန်သော ဧကဝုစ်ဝိဘတ်ငါးလုံးတို့၏။ အာယ၊ အာယ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကညာယ။ ပုံစံ။ (ကညာယ၊ မိန်းမငယ်သည်, ဖြင့်, နှင့်, ကြော့ အား, မှ, ကြောင့်, ၏, ၌, ကြောင့်-ဟု ဆယ်နက်ပေး)။

(၁၁၂) **ပတော ယာ။** ပတော၊ ပ- မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ နာ'ဒီနံ၊ တို့၏။ ယာ၊ ယာ, ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ရတ္တိယာ၊ ဣတ္ထိယာ၊ ဓေနုယာ။ ပုံစံ။

(၁၁၃) **သခတော ဂသေ'ဝါ။** သခတော ဝါ၊ သခ, သဒ္ဒါမှသာလျှင်လည်း။ ပရသ္မိ၊ သော။ ဂသ္မိ၊ ဂသိ ၏။ ဧ၊ အ-ပြု, အာ-ပြု, ဣ-ပြု, ဤ-ပြု, ဧ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘော သခ၊ သခါ၊ သခိ၊ သခီ၊ သခေ။ ပုံစံ။

ဝါ- သဒ္ဒါ ပတော- ကို နှစ်စေ၏။ တပါးသဒ္ဒါနောင် ဧ-ပြုကိုလည်း ဆည်း၏။ ဘဒ္ဒန္တေ၊ ဣသေ။ ပုံစံ။

(၁၁၄) **ယတော' စ။** ယတော စ၊ ယ- မှလည်း။ ပရသ္မိ၊ သော။ ဂသ္မိ၊ ဂသိ- ၏။ ဧ၊ ဧ- ပြုသည်။ ဟောတိ စ၊ ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။

ဟောတိ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ။ ဘောတိ ကညေ။ ပုံစံ။

ယတော စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ ပတောကို ဆည်း၏။ ဝါ၊ ငင်၏။ ရာဇ-မီတေ။ ပုံစံ။ (အိုမင်းသမီး၊ ပေး)။

(၁၁၅) **န အမ္မာ'ဒိတော။** အမ္မာ'ဒိတော၊ အမ္မာ- အတူရှိသော သဒ္ဒါမှ။ ပရသ္မိ၊ သော။ ဂသ္မိ၊ ၏။ ဧ၊ ဧ- ပြုသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

ဘောတိ အမ္မ၊ အမ္မာ၊ အမ္ဗာ၊ အန္န၊ အန္နာ၊ တာတ၊ တာတာ။ ပုံစံ။
(အိုအမိ-ဟု ပေး။ အာကာရော ဝါ-သုတ်ဖြင့် ဝိကပ် ရဿ-ပြု။)

---

(၁၁၃) ဘော သခ ။လ။ ဘော သခေ၊ အိုခင်ပွန်း။ ဘဒ္ဒန္တေ၊ အိုအရှင်။ ဣသေ၊ အိုရသေ့။

(ဂသေကို ဂသ ဧ- ဟူ၍သာ ပုဒ်ဖြတ်၊ တဖန် ဧ, ကို အ စ, အာ စ, ဣ စ, ဤ စ, ဧ စ- ဟု ဒွန်သမာသ်- တွဲပြီးလျှင် ဧကသိသ်သော်လည်းပြု၊ သရာ သရေ လောပံ- သုတ်ဖြင့်သော်လည်း ရှေ့သရလေးလုံးကို ချေ။ ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား "ပုဗ္ဗ'ဿရာနံ ကမေန လောပေါ" ဟူ၏)။

(၁၁၆) **အ–ကတ–ရဿာ လတော ယွာ'လပနဿ ဝေ–ဝေါ။** အ-ကတ-ရဿာ၊ မပြု မပြင် ပင်ကိုယ် ရဿဖြစ်သော။ လတော၊ လ-မှ။ ပရဿ၊ သော။ အာ-လပနဿ၊ အာလုပ်ဖြစ်သော။ ယော၊ ယော-၏။ ဝေ-ဝေါ၊ ဝေ-ပြု, ဝေါ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခဝေါ။ ပုံစံ။

(၁၁၇) **ဈ–လတော သဿ နော ဝါ။** ဈလတော၊ ဈ, လ-တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ သဿ၊ သ-ဝိဘတ်၏။ နော၊ နော-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အဂ္ဂိနော၊ အဂ္ဂိဿ၊ ဒဏ္ဍိနော၊ ဒဏ္ဍိဿ၊ ဘိက္ခုနော၊ ဘိက္ခုဿ၊ ဝိညုနော၊ ဝိညုဿ။ ပုံစံ။

(၁၁၈) **ဃ–ပသော စ ယောနံ လောပေါ။** ဃပတော စ၊ ဃ, ပ-တို့မှလည်း။ ဈ-လတော စ၊ ဈ, လ-တို့မှလည်း။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယောနံ၊ တို့၏။ လောပေါ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကညာ၊ ရတ္တီ၊ ဣတ္ထီ၊ ဓေနူ၊ ဝဓူ၊ အဂ္ဂီ၊ ဒဏ္ဍီ၊ ဘိက္ခူ၊ ဝိဓူ၊ အဋ္ဌိ၊ သုခကာရိ ဒါနာနိ၊ အာယူ၊ ဝိညူ ကုလာနိ၊ ကညာယော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အနုကဍ္ဎန၊ ဈလတော-ကို ငင်၏။

(၁၁၉) **လတော ဝေါကာရော စ။** လတော၊ လ-မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယောနံ၊ တို့၏။ ဝေါကာရော၊ ဝေါ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။

ဘိက္ခဝေါ၊ ဘိက္ခူ။ သယမ္ဘုဝေါ၊ သယမ္ဘူ။ ပုံစံ။

ကာရ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် နော-ပြု၊ ဇန္တုနော၊ သဗ္ဗညုနော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ။ အမူ။ ပုံစံ။

ကိတ္တိ နာမ-ကပ္ပေ ပထမော ကဏ္ဍော။ ၆၈။

ကိတ္တိ အယံ၊ ဤခြောက်ဆယ့်ရှစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်-အပေါင်းသည်။ နာမ-ကပ္ပေ၊ နာမ်ကျမ်း၌။ ပထမော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ကိတ္တိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

---

(၁၁၉) ဘိက္ခဝေါ၊ ဘိက္ခူ၊ တို့သည်။ တို့ကို။ သယမ္ဘုဝေါ၊ သယမ္ဘူ၊ ဘုရားတို့သည်။ တို့ကို။ ဇန္တုနော၊ သတ္တဝါတို့သည်။ တို့ကို။ သဗ္ဗညုနော၊ ဘုရားတို့သည်။ တို့ကို။

၂-နာမ် ဒုတိယကဏ္ဍ

(၁၂၀) **အမှသာ မမံ သ-ဝိဘတ္တိသာ သော။** သော၊ သ-ဝိဘ က်ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိသာ၊ ဝိဘတ်နှင့်တကွသော။ အမှသာ၊ အမှ-သဒ္ဒါ၏။ မမံ၊ မမံ-ပြုသည်။ ဟော က်၊ ၏။

မမံ။ ပုံစံ။

(၁၂၁) **မယံ ယောမှိ ပထမေ။** ပထမေ၊ ပထမာဖြစ်သော။ ယောမှိ၊ ယော-ဝိဘတ်ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိသာ၊ သော။ အမှသာ၊ ၏။ မယံ၊ မယံ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

မယံ။ ပုံစံ။

(၁၂၂) **န္တုဿ န္တော။** ပထမေ၊ သော။ ယောမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိသာ၊ သော။ န္တုဿ၊ န္တု-ပစ္စည်း၏။ န္တော၊ န္တော-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂုဏဝန္တော။ ပုံစံ။

(၁၂၃) **န္တဿ သေ ဝါ။** သေ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိသာ၊ သော။ န္တုဿ၊ ၏။ န္တဿ၊ န္တဿ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂုဏဝန္တဿ၊ ဂုဏဝတော။ ပုံစံ။

(၁၂၄) **အာ သိမှိ။** သိမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိသာ၊ သော။ န္တုဿ၊ ၏။ အာ၊ အာ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂုဏဝါ ပုရိသော။ ပုံစံ။

(၁၂၅) **အံ နပုံသကေ။** သိမှိ၊ ကြောင့်။ နပုံသကေ၊ နပုလ္လိင်၌။ ပဝတ္တသာ၊ သော။ သ-ဝိဘတ္တိသာ၊ သော။ န္တုဿ၊ ၏။ အံ၊ အံ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂုဏဝံ ကုလံ ဂစ္ဆတိ။ ပုံစံ။

(အထဝါ။ စ'ဂ္ဂဟဏံ နော'ဂ္ဂဟဏာ'နု ဝတ္တနတ္ထံ၊ တေန ဇန္တု- သဗ္ဗညူ အာဒိတော ယောနံ နော စ ဟောတိ။ ဝါ-သဒ္ဒေါ ဝ ဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္ထော။ တေန-

ဘိက္ခု'ပ္ပဘုတိတော နိစ္စံ၊ ဝေါ ယောနံ ဟေတု-အာဒိတော။

ဝိဘာသာ န စ ဝေါ-နော စ၊ အမု'ပ္ပဘုတိတော ဘဝေ။ ။

ဟု- ရူပသိဒ္ဓိ (၇၂) တနည်း ဆို၏)။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

(၁၂၆) **အ–ဝဏ္ဏာ စ ဧ၀။** ဧ၀၊ ဝသိ- ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိသည်၊ သော။ န္တုသည်၊ ၏။ အ-ဝဏ္ဏာ စ၊ အ, အာ- ပြုတို့သည်ရင်း။ အံ- စ၊ အံ- ပြုသည်ရင်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘော ဂုဏဝ၊ ဂုဏဝါ၊ ဂုဏဝံ။ ပုံစံ။ (စ- သဒ္ဒါ အနုကမ္မန၊ အံ- ကိုင်င်၏)။

(၁၂၇) **တော–တိ–တာ သ–သ္မိံ–နာသု။** သ-သ္မိံ-နာသု၊ သ, သ္မိံ, နာ-ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိသည်၊ သော။ န္တုသည်၊ ၏။ တော-တိ-တာ၊ တော- ပြု, တိ- ပြု, တာ- ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဂုဏဝတော၊ ဂုဏဝန္တဿ၊ ဂုဏဝတိ၊ ဂုဏဝန္တသ္မိံ၊ ဂုဏဝတာ၊ ဂုဏဝန္တေန။ ပုံစံ။

(၁၂၈) **နံမှိ တံ ဝါ။** နံမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိသည်၊ သော။ န္တုသည်၊ ၏။ တံ၊ တံ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂုဏဝတံ၊ ဂုဏဝန္တာနံ။ ပုံစံ။ (ဝါ- သဒ္ဒါ သီဟာဝလောကိတနည်း)။

(၁၂၉) **က္ကမဿိ'ဒ'မံ–သိသု နပုံသကေ။** အံ-သိသု၊ အံ, သိ- ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ နပုံသကေ၊ ၌။ ပဝတ္တဿ၊ သော။ သ-ဝိဘတ္တိသည်၊ သော။ က္ကမဿ၊ က္ကမ- သဒ္ဒါ၏။ က္ကဒံ၊ က္ကဒံ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။ က္ကဒံ စိတ္တံ၊ က္ကမံ စိတ္တံ။ ပုံစံ။

(၁၃၀) **အမုဿာ–ဒုံ။** အံ-သိသု၊ တို့ကြောင့်။ နပုံသကေ၊ ၌။ ပဝတ္တဿ၊ သော။ သ-ဝိဘတ္တိသည်၊ သော။ အမုဿ၊ အမု- သဒ္ဒါ၏။ အဒုံ၊ အဒုံ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အဒုံ ပုပ္ဖံ။ ပုံစံ။ (ထိုပန်းကို၊ သည်။ ဟုပေး)။

အမုဿဒုံ- ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ- ကြောင့် အဒုံ- ပြု။ အဒုံဿ ခေတ္တ-ပါလဿ၊ ပုံစံ။ (ထိုလယ်စောင့်အား၊ ၏။ ပေး)။

လာသည့် သ- သံယုဂ်ကြောင့် ရုက္ခသကုနနည်းအားဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်အလိုလို ပျောက်၏။

(၁၃၁) **က္ကတ္ထိ-ပုမ–နပုံသက–သင်္ချာ။** ပရံ၊ နောက်ဆိုလတ္တံ့ သုံးသုတ်သည်။ က္ကတ္ထိ-ပုမ နပုံသက-သင်္ချံ၊ က္ကတ္ထိလိင်, ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်ဟော သင်္ချာသဒ္ဒါကို။ ဝိဒဓာတိ၊ စီရင်၏။

---

(၁၃၁) (က္ကတ္ထိ စ ပုမာ စ နပုံသကဥ္စ သင်္ချာ စ က္ကတ္ထိ-ပုမ-နပုံသက-သင်္ချံ-ဟု သမာဟာရဒွန် သမာသ်တွဲ၍ နပုံကေင့်သည်။

ကမ္မဓာရယော ဒွန္ဒော စ၊ တပ္ပုရိသော စ လာဘိနော။
တယော ပရ-ပဒေ လိင်္ဂ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ပဒ'န္တရေ။

ဂါထာ၌ကား အသမာဟာရဒွန်ကို ဆိုသည်)။

တစ်နည်း။ ဣတ္ထိ-ပုမ-နပုံသက-သချာ်၊ ဣတ္ထိလိင် ပုလ္လိင် နပုလ္လိင် သချာသည်။ ပရံ၊ နောက်သုံး သုတ်သို့။ အနုဝတ္တတိ၊ လိုက်၏။ (သမာဟာရဒွန်)

(၁၃၂) **ယောသု ဒွိန္နံ ဒွေ စ။** ယောသု စ၊ တို့ကြောင့်လည်း။ သ-ဝိဘတ္တီနံ၊ ကုန်သော။ ဒွိန္နံ၊ လိင်သုံးပါးရှိ, ဒွိ- သချာသဒ္ဒါတစ်ခုတို့၏။ ဒွေ စ၊ ဒွေ- ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒွေ အပ္ပမညာ ဓမ္မာ ဓမ္မေ၊ စိတ္တာနိ၊ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ ယော- ကြောင့် ဒုဝေ- ပြု၊ နံ- ကြောင့် ဒုဝိ- ပြုတို့ကို ဆည်း၏။

ဒုဝေ သမဏာ၊ သမဏေ။ ဒုဝိန္နံ သမဏာနံ။ ပုံစံ။

ဒွယ, ဥဘယ- တို့ကား တိဏ္ဏံ သမူဟော တယံ- ကဲ့သို့ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်, ဧကဝုစ်။

ဒွယံ, ဒွယေန ဒွယဿ။ ဥဘယံ တေ န သမေတိ။ ပုံစံ။

အချို့ ဥဘယ, သဒ္ဒါ ဥဘ-သဒ္ဒါတို့ကား ဒွိသဒ္ဒါပရိယာယ် ဗဟုဝုစ်၊ တု-သဒ္ဒါဖြင့် ယော-ဝိဘတ်ကို အချို့ ဩ-ပြု။ ဥဘယော ဒေဝ-မာနုသာ။ ဥဘယေ'တေ ဒွိ-ကမ္မိကာ။ ဥဘယေသံ၊ ဥဘယေသာနံ။ ဥဘော၊ ဥဘေ ပုရိသာ။ ဥဘောဟိ။ ဥဘောဟိ။ (သုတ်ကြီးဖြင့် ဧ-ကို ဩ-ပြု)။ ဥဘေသု၊ ဥဘောသု။ ပုံစံ။

(၁၃၃) **တိ–စတုန္နံ တိဿော, စတဿော–တယော, စတ္တာရော–တီဏိ, စတ္တာရိ။** ယောသု တို့ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တီနံ၊ ကုန်သော။ တိ-စတုန္နံ၊ လိင်သုံးပါးရှိ တိ, စတု- သချာ သဒ္ဒါတို့၏။ တိဿော, စတဿော-တယော-စတ္တာရော တီဏိ, စတ္တာရိ၊ တိဿော,ပြု၊ စတဿော,ပြု၊ တယော, ပြု၊ စတ္တာရော,ပြု၊ တီဏိ,ပြု၊ စတ္တာရိ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တိဿော စတဿော ဣတ္ထိယော။ တယော စတ္တာရော ပုရိသာ၊ ပုရိသေ။ တီဏိ စတ္တာရိ ကုလာနိ။ ပုံစံ။

---

(၁၃၂) ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ အ'ပ္ပမညာ၊ စေတသိက်တို့သည်၊ တို့ကို။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့သည်။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ စိတ္တာနိ၊ တို့သည်၊ တို့ကို။ (ဒွိန္နံ သမူဟော ဒွေ ဝါ အဝယဝါ ယဿာ'တိ ဒွယံ။ ပြု)။

ဒွယံ၊ နှစ်ခုသည်။ ကို။ တေ၊ သင်၏။ ဥဘယံ၊ ရှေ့,နောက် အမူအရာ နှစ်ပါးသည်။ န သမေတိ၊ မညီပါတကား။

ဥဘယော၊ နှစ်ဉူးကုန်သော။ ဒေဝ-မာနုသာ၊ နတ်, လူတို့သည်။ ဥဘယေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဧတေ၊ ဤဒုဟာဒိဂိုဏ်း, နယာဒိဂိုဏ်း, ဓာတ်တို့သည်။ ဒွိ-ကမ္မိကာ၊ ကံနှစ်ခုစီရှိကုန်၏။ (ဥဘယေ, ဥဘေ-တို့ကို။ သဗ္ဗနာမကာရတေ'ပထမော- သုတ်ဖြင့် ဧ-ပြု။ ကစ္စည်း၌ကား စ'ဂ္ဂဟဏေန ဒွိ-သဒ္ဒဿ ဒုဝေ-ဒွယ-ဥဘ-ဥဘယ ဒုဝိစ ဟောန္တိ ယော-နာ-အံ-နံ-ဣစ္စေတေသု-ဟု ဆို၏။ ဘဂါ အဿ သန္တီ'တိ ဘဂဝါ-ပြု၍ ဘဂပုဒ်, ဝန္တု-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ဘဂဝါ-သဒ္ဒါကိုပင် နိပ္ဖန္န-အခိုက်ကို ငဲ့၍ ဘဝေသု ဝန္တ-ဂမနော ဘဂဝါ-ဟု နိရုတ္တိနည်းဖြင့် ရုပ်ပြီး စီရင်သော အဋ္ဌကထာကဲ့သို့ မှတ်)။

(၁၃၄) **ပဥ္စာဒိန-မကာရော။** ယောသု၊ တို့ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိနှံ၊ ကုန်သော။ ပဥ္စာ-ဒီနံ၊ လိင်သုံးပါးရှိ ပဥ္စ, အစ-အဋ္ဌာရသ, အဆုံးရှိကုန်သော သချာတို့၏ အစိတ် အ-၏။ အကာရော၊ အ-ထပ်၍ ပြုခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပဥ္စ ဣတ္ထိယော၊ ပုရိသာ၊ ပုရိသေ။ ကုလာနိ။ ဆ၊ အဋ္ဌာရသ။ ပုံစံ။

(၁၃၅) **ရာဇဿ ရညော-ရာဇိနော သေ။** သေ၊ ကြောင့်။ သဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ ရာဇဿ၊ ရာဇ-သဒ္ဒါ၏။ ရညော-ရာဇိနော၊ ရညော-ပြု, ရာဇိနော-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ရညော၊ ရာဇိနော၊ ပုံစံ။

(၁၃၆) **ရညံ နံမှိ ဝါ။** နံမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ ရာဇဿ၊ ၏။ ရညံ၊ ရညံ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ရညံ၊ ရာဇူနံ၊ ရာဇာနံ၊ ပုံစံ။

(၁၃၇) **နာမှိ ရညာ ဝါ။** နာမှိ၊ နာ-ဝိဘတ်ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ ရာဇဿ၊ ၏။ ရညာ၊ ရညာ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ရညာ၊ ရာဇေန။ ပုံစံ။ (ဝါ-ကြောင့် နောက်သို့ ဝါ-မလိုက်)။

(၁၃၈) **သ္မိံ မှိ ရညေ-ရာဇိနိ။** သ္မိံ မှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ ရာဇဿ၊ ၏။ ရညေ-ရာဇိနိ၊ ရညေ-ပြု, ရာဇိနိ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ရညေ၊ ရာဇိနိ။ ပုံစံ။

(၁၃၉) **တုမှ'မှာကံ တယိ-မယိ။** သ္မိံ မှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တုမှ, အမှ-သဒ္ဒါတို့၏။ တယိ-မယိ၊ တယိ-ပြု, မယိ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တယိ၊ မယိ။ ပုံစံ။

(၁၄၀) **တွံ'မဟံ သိမှိ စ။** သိမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ။ တို့၏။ တွံ-အဟံ စ၊ တွံ-ပြု, အဟံ-ပြုတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ တုဝံ-ပြုကို ဆည်း၏။

တွံ၊ တုဝံ၊ အဟံ။ ပုံစံ။

(၁၄၁) **တဝ-မမ သေ။** သေ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တို့၏။ တဝ-မမ၊ တဝ-ပြု, မမ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တဝ၊ မမ။ ပုံစံ။

(၁၄၂) **တုယံ့-မယှ'ဥ။** သော၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ။ တို့၏။ တုယံ့-မယှ'ဥ၊ တုယံ့- ပြု, မယံ့-ပြုတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တုယံ့၊ မယံ့။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ အနုကမ္မုန၊ သော- ကို ငင်၏။ တဝ-မမ- ၌ ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဍန- လည်းဆိုသင့်၏။

(၁၄၃) **တံ-မ'မံမှိ။** အံမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တို့၏။ တံ-မံ၊ တံ- ပြု, မံ- ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တံ၊ မံ။ ပုံစံ။

(၁၄၄) **တဝံ-မမ'ဥ နဝါ၊** အံမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တို့၏။ တဝံ-မမ'ဥ၊ တဝံ- ပြု, မမံ- ပြုတို့သည်လည်း။ နဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တဝံ၊ မမံ၊ တံ၊ မံ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ အနုကမ္မုန၊ အံမှိ- ကို ငင်၏။ တံ, မံ- ၌ ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဍန- လည်း ဆိုသင့်၏။ (နှစ်သုတ်ပြိုင်ရာ၌ ဤသုတ်ကဲ့သို့ ဝါ- မပါသော်လည်း ဝိကပ်ပင်၊ ပါလျှင် ပါသောသုတ်အစီအရင်သာ၍ နည်း၏)။

(၁၄၅) **နာမှိ တယာ-မယာ။** နာမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တို့၏။ တယာ-မယာ၊ တယာ- ပြု, မယာ- ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တယာ၊ မယာ။ ပုံစံ။

(၁၄၆) **တုမှဿ တုဝံ-တွ'မံမှိ။** အံမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ တုမှဿ၊ တုမှ-သဒ္ဒါ၏။ တုဝံ တွံ၊ တုဝံ- ပြု, တွံ- ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကင္ဒြက်ရဿ တုဝံ၊ တွံ မညေ။ ပုံစံ။

---

(၁၄၆) ကင္ဒြက်ရဿ၊ ထင်းနုပ် ထင်းဖွဲ့လောက်။ ဝါ၊ ပဲရိုးကောက်ရိုးမှုန့်လောက်။ တုဝံ၊ သင့်ကို။ တွံ၊ သင့်ကို။ မညေ၊ မညာမိ၊ အောက်မေ့မှတ်ထင်၏။

(နိရတ္ထံဝ ကင္ဒြက်ရံ နိရူပကာရံ နိရတ္ထကံ ကဋ္ဌ-ခဏ္ဍံ ဝိယ။ (ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ) ကဋ္ဌက်ရော ဘုသံကလီဝေါ၊ ဓညတ္တစေ ထုသောပမာ။ (အမရကောသ) ကဋ္ဌက်ရော ကရက်ရော ဣတိ ဟာရဒတ္တပါ-ဌော။ ဒွေ ပလာလာ'ဒ-စုဏ္ဏာဿ။ ထုသောဏ္ဏတျော'ကံ ဝီဟိ အာဒိ တစေ။ (ဋင်းဋီကာ)

(၁၄၇) **ပဒတော ဒုတိယာ-စတုတ္ထိ-ဆဋ္ဌီသု ဝေါ-နော။** ဗဟုဝစနေသု၊ ဗဟုဝုစ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဒုတိယာ-စတုတ္ထိ-ဆဋ္ဌီသု၊ ဒုတိယာ, စတုတ္ထိ, ဆဋ္ဌီဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ ပဒတော၊ ပုဒ်မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သ-ဝိဘတ္တီနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တို့၏။ ဝေါ-နော၊ ဝေါ- ပြု, နော- ပြုတို့သည်။ နဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (နောက်သုတ်ကြောင့် ဤ၌ ဗဟုဝစနေသု- ရှိရသည်)။

ပဟာယ ဝေါ ဂမိဿာမိ၊ မာ နော အဇ္ဇ ဝိကန္တိံသု၊ ဓမ္မံ ဝေါ ဒေသေဿာမိ၊ သံဝိဘဇေထ နော ရဇ္ဇေန၊ တုဋ္ဌော'သ္မိ ဝေါ ပကတိယာ၊ သတ္ထာ နော ဘဂဝါ အနုပ္ပတ္တော၊ ဘယံ တုမှာက နော သိယာ၊ ဧသော အမှာကံ သတ္ထာ။ ပုံစံ။

(၁၄၈) **တေ-မေ'က, ဝစနေသု စ။** ဧက- ဝစနေသု၊ ဧကဝုစ်ဖြစ်ကုန်သော။ စတုတ္ထီ-ဆဋ္ဌီသု၊ တို့ကြောင့်။ ပဒတော ပရေသံ၊ ပဒတောပရ ဖြစ်ကုန်သော။ သ-ဝိဘတ္တီနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တို့၏။ တေ-မေ၊ တေ- ပြု, မေ- ပြုတို့သည်။ နဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒဒါမိ တေ ပဉ္စ ဂါမ-ဝရာနိ၊ ဒဒါဟိ မေ ဂါမ-ဝရံ၊ ဣဒံ တေ ရဋ္ဌံ၊ အယံ မေ ပုတ္တော၊ ဣဒံ တုယှံ ဒမ္မိ၊ သုဏာထ ဝစနံ မမ။ ပုံစံ။

ကဋ္ဌံ ဂိရတိတိ ကဋ္ဌင်္ဂရံ။ မာသမုဂ္ဂါ'ဒိကဋ္ဌေ ဘုသော။ (ထောမနိမိ) မာဂဓအဘိဓာန်(၄၅၃)၌ကား- ဘုသံ ကလိင်္ဂရော စာထ၊ ထုသော ဓညတ္တစေ'ထ စ-ဟုရှိ၏။ ၎င်းသီဟိုဠ်ဋီကာ၌ ကေန ဝါတေန ဣင်္ဂတိ သုဒ္ဓသာလိတော အပဂစ္ဆတီ'တိ ကလိင်္ဂရော။ ဣင်္ဂ ဂမနေ။ အရော။ လာ'ဂမော- ဟူ၍၎င်း၊ ဥ၁'ဂမော- ဟူ၍၎င်း၊ စပါးခွံ ဖွဲဟောလုပ်၏။ မကောင်း။ နုပ်နုပ်ဖွဲဖွဲဟော မှတ်)။

(၁၄၇) ဝေါ၊ သင်တို့ကို။ ပဟာယ၊ စွန့်ပစ်၍။ ဂမိဿာမိ၊ နိဗ္ဗာန်ကျွန်းသို့, ယွန်းတောအံ့။ အဇ္ဇ၊ ယခုနေ့။ နော၊ ငါတို့ကို။ မာ ဝိကန္တိံသု၊ မခုတ်မလှီးစေကုန်လင့်။ ဝေါ၊ သင်တို့အား။ ဓမ္မံ ကို။ ဒေသေဿာမိ၊ ဟောအံ့။ နော၊ ငါတို့အား။ ရဇ္ဇေန၊ ပြည်စည်းစိမ်ကို။ သံဝိဘဇေထ၊ ဝေဖန်ပါကုန်။ ဝေါ၊ သင်တို့၏။ ပကတိယာ၊ ပင်ကိုယ်ရင်းသဘောဖြင့်။ တုဋ္ဌော၊ နှစ်သက်သည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ နော၊ ငါတို့၏။ သတ္ထာ၊ ဆရာဖြစ်တော်မူသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ အနုပ္ပတ္တော၊ ရောက်တော်မူလာ၏။ တုမှာကံ၊ သင်တို့အား၊ တို့၏။ ဘယံ၊ ကြောက်ခြင်းသည်။ နော သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ ဧသော၊ ဤသူသည်။ အမှာကံ၊ တို့၏။ သတ္ထာ၊ တည်း။

(၁၄၈) တေ၊ သင်အား။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော၊ ဂါမ-ဝရာနိ၊ ရွာစားဆုလာဘ်တို့ကို။ ဒဒါမိ၊ ပေး၏။ မေ၊ အား။ ဂါမ-ဝရံ၊ ရွာစားဆုလာဘ်ကို။ ဒဒါဟိ၊ ပေးတော်မူလော။ ဣဒံ၊ ဤတိုင်းနိုင်ငံသည်။

(၁၄၉) **န အံမှိ॥** အံမှိ၊ ကြောင့်။ ပဒတော ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သ-ဝိဘတ္တီနံ။ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တို့၏။ တေ-မေ၊ တို့သည်။ န၊ မဖြစ်ကုန်။

ပဿေယျ တံ၊ သော မံ။ ပုံစံ။

(၁၅၀) **ဝါ တတိယေ စ॥** ဧကဝစနေ၊ ဧကဝုစ်ဖြစ်သော။ တတိယေ စ၊ တတိယာဝိဘတ်ကြောင့်လည်း။ ပဒတော ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သ-ဝိဘတ္တီနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တို့၏။ တေ-မေ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ အချို့၊ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကတံ တေ ပါပံ၊ တယာ ဝါ၊ ကတံ မေ ပုညံ၊ မယာ ဝါ။ ပုံစံ။

(၁၅၁) **ဗဟု- ဝစနေသု ဝေါ-နော॥** ဗဟု-ဝစနေသု၊ ဗဟုဝုစ်ဖြစ်ကုန်သော။ တတိယေသု၊ တတိယာ ဟိ-တစ်လုံးတို့ကြောင့်။ ပဒတော ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သ-ဝိဘတ္တီနံ၊ ကုန်သော။ တုမှ'မှာကံ၊ တို့၏။ ဝေါ-နော၊ တို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကတံ ဝေါ ကမ္မံ၊ ကတံ နော ကမ္မံ။ ပုံစံ။

ဗဟုဝုစ် သု ဝိဘတ်သဒ္ဒါလွှန်ဖြင့် ပဌမာယော- ကြောင့် ဝေါ, နော- ပြု ဂါမံ ဝေါ ဂစ္ဆေယျာထ၊ ဂါမံ နော ဂစ္ဆေယျာမ။ ပုံစံ။

တေ၊ သင်၏။ ရဋ္ဌံ၊ တိုင်းခရိုင်နိုင်ငံတည်း။ အယံ၊ ဤသူသည်။ မေ၊ ငါ၏။ ပုတ္တော၊ သားတည်း။ ဣဒံ၊ ဤဥစ္စာကို။ တုယှံ၊ အား။ ဒမ္မိ ၏။ မမ၊ ငါ၏။ ဝစနံ၊ ကို။ သုဏာထ၊ နာကြကုန်။

ဂါထာတို့၏ ဒုတိယပါဒါဒိအစကို ပဌမပါဒါဒိနောက်ဖြစ်သော်လည်း ပဒတော ပရ-ဟု မယူအပ်။ ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား ပဒတောပရ- ယူ၍ နဝါသဒ္ဒါဖြင့် မြစ်လေသည်။ သဂ္ဂတနှင့်မညီ။

နဝါ'ဓိကာရတော စေ'တ္ထ၊ ဝေါ-နော-တေ-မေ-တိ-အာဒယော။
ပါဒါ'ဒေါ စ စ-ဝါ-ဧဝါ- ဒိ-ယောဂေ စ န ဟောန္တိ တေ॥ ॥ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၁၁၆။)

ယထာ -

န သောစာမိ န ရောဒါမိ၊ တဝ သုတွာန မာဏဝ။
တုယှဉ္စာပိ မဟာ-ရာဇ၊ မယှဉ္စ ရဋ္ဌ-ဝဍ္ဎန။ ॥

ဧဝ'မိဒံ ဒီယ'မဒ္ဒါနိ သန္တာ၀ိတံ သံသရိတံ မမ'ဥ္စ'ဝ တုမှာကဥ္စာ'တိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၁၁၆။)

(၁၅၂) ပုမ'န္တဿာ' သိမှိ။ သိမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ ပုမ'န္တဿ၊ ပုမ-၏ အစိတ် အ-၏။ အာ၊ အာ-အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အန္တ- သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် မဃဝ, ယုဝ- စသည်တို့၏ အစိတ်ကိုပြု၊ ပုမာ၊ မဃဝါ၊ ယုဝါ။ ပုံစံ။

(၁၅၃) အ'မာလပနေ'က– ဝစနေ။ ဧက-ဝစနေ၊ ဧကဝုစ်ဖြစ်သော။ အာလပနေ၊ အာလုပ်ဝိဘတ်ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ ပုမ'န္တဿ၊ ၏။ အံ၊ အံ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဟေ ပုမံ။ ပုံစံ။

(၁၅၄) သမာသေ စ ဝိဘာသာ။ သမာသေ စ၊ သမာသ်၌လည်း။ ဧကဝစနေ၊ သော။ အာလပနေ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ ပုမ'န္တဿ၊ ၏။ အံ၊ သည်။ ဝိဘာသာ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဟေ ဣတ္ထိပုမံ၊ ဣတ္ထိပုမ, ဣတ္ထိပုမာ။ ပုံစံ။

ဣတ္ထိ စ ပုမာ စ နပုံသက'ဥ္စ ဣတ္ထိ-ပုမ-နပုံသကံ၊ ပုမ-နပုံသကာနိ ကား-သမာသမဖျှ၌ နလာ၍ ဝါ-နဒွေဘော်ပြု၍ ပြီးသည်။ ကစ္စာယနဝုတ္တိကာရ ဆရာသည် သုတ္တကာရဆရာ၏ အာဘော်ကို မသိ။ သီဟိုဠ်မူ၌ကား မ- ကို အံ- ပြု၍ ဣတ္ထိ ပုံ'နပုံသက- ရှိ၏။

စ- သဒ္ဒါ အနုကမ္မန၊ အံ- ကိုငင်၏။

(၁၅၅) ယောသွာ'နော။ ယောသု၊ တို့ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ ပုမ'န္တဿ၊ ၏။ အာနော၊ အာနော-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုမာနော။ ပုံစံ။

(၁၅၆) အာနေ သ္မိံမှိ ဝါ။ သ္မိံမှိ၊ ကြောင့်။ သ-ဝိဘတ္တိဿ၊ သော။ ပုမ'န္တဿ၊ ၏။ အာနေ၊ အာနေ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုမာနေ၊ ပုမေ။ ပုံစံ။

(၁၅၇) ဟိ–ဝိဘတ္တိမှိ စ။ ဟိ-ဝိဘတ္တိမှိ စ၊ ဟိ- ဝိဘတ်ကြောင့်လည်း။ ပုမ'န္တဿ စ၊ ၏လည်း။ အာနေ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုမာနေဟိ၊ ဘိ။ ပုံစံ။

ဝိဘတ္တိ-သဒ္ဒါလွန်ကား သဝိဘတ္တိ- သဒ္ဒါကို နစ်စေ၏။

စ-သဒ္ဒါ- ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်ကြောင့် မဃဝ, ယုဝ- စသည်တို့၏ အစိတ်၏ဝိကပ် အာန-ပြုကို ဆည်း၏။

ဟေ မဃဝါန၊ မဃဝါနာ၊ မဃဝ၊ မဃဝါ၊ အိုသိကြား။ မဃဝါနော၊ မဃဝါ၊ သည်။ မဃဝါနာ၊ မဃဝါ၊ တို့သည်။ မဃဝါနံ၊ မဃဝံ၊ ကို။ မဃဝါနေ၊ မဃဝေ၊ တို့ကို။ မဃဝါနေန၊ မဃဝေန၊ မဃဝါနာ၊

ဖြင့်။ မဃဝါနေဟိ၊ မဃဝေဟိ ။လ။ မဃဝါနေသု၊ မဃဝေသု၊ မဃဝါသု။ ဟေ ယုဝါန၊ ဟေ ယုဝါနာ ။လ။ ယုဝါနေသု၊ ယုဝေသု။ ပုံစံ (လုလင်ပျို- ဟု အနက်ပေး။ နာ, သု- နှောင်းရာတို့၌ အ ကမ္မန္တသဿ စ- သုတ်၌ စ- သဒ္ဒါဖြင့် အာ- ပြု၍ မဃဝါနာ- စသည် ဖြစ်၏)။

(၁၅၈) **သုသ္မိံမာ ဝါ**။ သုသ္မိံ၊ ကြောင့်။ ပုမ'န္တဿ၊ ၏။ အာ၊ အာ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုမာသု၊ ပုမေသု။ ပုံစံ။ (ယောက်ျား။ ဝါ၊ အဖို၊ ပေး)။

(၁၅၉) **ဥ– နာမ္ဟိ စ**။ နာမှိ စ၊ ကြောင့်လည်း။ ပုမ'န္တဿ စ၊ ၏လည်း။ ဥ စ၊ ဥ- ပြုသည် ၎င်း။ အာ စ၊ အာ- ပြုသည်၎င်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုမုနာ၊ ပုမာနာ၊ ပုမေန။ ပုံစံ။

နာမှိ စ-၌ စ- သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ သ, သ္မာ- တို့ကြောင့် ပုမ, ကမ္မ, ထာမ- သဒ္ဒါတို့၏ အစိတ် အ-၏ ဝိကပ် ဥ-ပြုကို ဆည်း၏။

ပုမုနော၊ ပုမဿ၊ ပုမုနာ၊ ပုမသ္မာ၊ ကမ္မုနော၊ ကမ္မဿ၊ ကမ္မုနာ၊ ကမ္မသ္မာ။ ပုံစံ။ ထာမ, သဒ္ဒါလည်းနည်းတူ။ ဥ-စ ၌ စ- သဒ္ဒါ **အနုကမုန**၊ အာ- ကို ငင်၏။

(၁၆၀) **အ ကမ္မ'န္တဿ စ**။ နာမှိ စ၊ ကြောင့်လည်း။ ကမ္မ'န္တဿ စ၊ ကမ္မ- သဒ္ဒါ၏ အစိတ် အ-၏လည်း။ အ စ၊ အ- ပြုသည်၎င်း။ ဥ စ၊ ဥ- ပြုသည်၎င်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကမ္မနာ၊ ကမ္မုနာ၊ ကမ္မေန။ ပုံစံ။

ကမ္မ'န္တဿ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ နာ- ကြောင့် အတ္တအစိတ် အ-ကို ဝိကပ် အ-ပြု။ နာ, သု- တို့ကြောင့် မဃဝ, ယုဝ- စသည်တို့၏ အစိတ် အ-၏ ဝိကပ် အာ-ပြုတို့ကို ဆည်း၏။ အတ္တနော၊ အတ္တေန၊ မဃဝါနာ၊ မဃဝေန၊ မဃဝါသု၊ မဃဝေသု။ ပုံစံ။ ယုဝ- သဒ္ဒါ နည်းတူ။

အ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ အနုကမုန။ ဥ-ကို ငင်၏။ အန္တသဒ္ဒါလွန်ဖြင့် နာ, သ- တို့ကြောင့် ထာမ, အဒ္ဓ- စသည်တို့၏ အစိတ် အ-ကို ဝိကပ် ဥ-ပြု။ ထာမုနာ၊ ထာမေန၊ ထာမုနော၊ ထာမဿ၊ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ၊ ဒီဃဿ အဒ္ဓုနော အစ္စယေန။ ပုံစံ။ အဒ္ဓ၊ ကာလအဝွန့်, ဒေသအဝွန့်, အနက်ပေး။

ဣတိ နာမ-ကပ္ပေ ဒုတိယော ကဏ္ဍော။ ၄၁။

ဣတိ အယံ၊ ဤလေးဆယ့်တစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ နာမကပ္ပေ၊ ၌။ ဒုတိယော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၂-နာမ် တတိယကဏ္ဍ

(၁၆၁) **တုမှ-မှေဟိ န'မာကံ။** တုမှ'မှေဟိ၊ တုမှ, အမှ- သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ နံ၊ နံ- ဝိဘတ်၏။ အာကံ၊ အာကံ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တုမှာကံ၊ အမှာကံ၊ အသ္မာကံ။ ပုံစံ။ (သုတ်ကြီးဖြင့် အမှ-ကို အသ္မ-ပြု)။

တုမှ'မှေဟိ နံ, ဒွိဓာကရဏယောဂဝိဘာဂဖြင့် အံ- ပြု။ ကသ္မာ နု တုမှံ ဒဟရာ န မီယရေ၊ တုမှံ ဒီယတေ။ အမှံ ဒီယတေ၊ အမှံ ပရိဂ္ဂဟော။ ပုံစံ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား။ သဿံ- သုတ်မှ သီဟဂတိကနည်းဖြင့် အံ- လိုက်ဟု ဆို၏)။

(၁၆၂) **ဝါ ယော'ပ္ပထမော။** တုမှ'မှေဟိ၊ တို့မှ။ ပရော၊ သော။ အ'ပ္ပထမော၊ ပထမာ မဟုတ်သော။ ယော၊ ယော- ဝိဘတ်သည်။ အာကံ၊ အာကံ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

တုမှာကံ၊ တုမှေ၊ အမှာကံ၊ အမှေ။ ပုံစံ။

ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါ- သဒ္ဒါဖြင့် ပထမာ, ဒုတိယာ- ယော နှစ်လုံးကို အံ, အာနံ- ပြု။ တုမှံ၊ တုမှာနံ၊ အမှံ၊ အမှာနံ။ ပုံစံ။

(၁၆၃) **သဿံ'။** တုမှ'မှေဟိ၊ တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ သဿ၊ သ- ဝိဘတ်၏။ အံ၊ အံ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

တုမှံ၊ တဝ၊ အမှံ၊ မမ။ ပုံစံ။

(၁၆၄) **သဗ္ဗ-နာမ'ကာရတေ' ပထမော။** သဗ္ဗ-နာမ'ကာရတော၊ သဗ္ဗနာမ် အ-ကာရန္တမှ။ ပရော၊ သော။ ပထမော၊ ပထမာဖြစ်သော။ ယော၊ ယော- ဝိဘတ်သည်။ ဧ၊ ဧ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သဗ္ဗေ၊ တုမှေ၊ အမှေ။ ပုံစံ။

(၁၆၅) **ဒွန္ဒ'ဋ္ဌာ ဝါ။** ဒွန္ဒ'ဋ္ဌာ၊ ဒွန်၌တည်သော။ သဗ္ဗ-နာမ'ကာရတော၊ မှ။ ပရော၊ သော။ ပထမော၊ သော။ ယော၊ သည်။ ဧ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကတရ-ကတမေ၊ ကတရ-ကတမာ။ ပုံစံ။ (အဘယ် အဘယ်တို့နည်း၊ ပေး)။

---

(၁၆၁) အသ္မာကံ၊ ငါတို့အား၊ တို့၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ တုမှံ၊ သင်တို့၏ ဓမ္မပါလမျိုး၌။ ဒဟရော၊ ငယ်ရွယ်သူတို့သည်။ န မီယရေ နု၊ မသေကုန်သနည်း။ တုမှံ၊ သင်တို့အား။ အမှံ၊ ငါတို့အား။ ဒီယတေ၊ ပေးအပ်၏။ အမှံ၊ တို့၏။ ပရိဂ္ဂဟော၊ ဉစ္စာတည်း။

(၁၆၆) **နာ'ညံ သဗ္ဗ–နာမိကာ**။ ဒွန္ဒ'ဋ္ဌေ၊ သော။ သဗ္ဗ-နာမေ၊ သဗ္ဗနာမ်၌။ အညံ၊ ပထမာယော-၏ ဧ- ပြုမှ တစ်ပါးသော။ သဗ္ဗ-နာမိကာ၊ သဗ္ဗနာမ်၌ဖြစ်သော သံ, သာနံ- စသော အစီအရင်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

ပုဗ္ဗာ-ပရာနံ၊ ပုဗ္ဗု'တ္တရာနံ၊ အဓရု'တ္တရာနံ။ ပုံစံ။

နာ'ညံ သဗ္ဗ-နာမိကံ, ဝိနာမိကာရ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တပ္ပုရိသ်သမာသ်၌ သဗ္ဗနာမ် အစီအရင်ကို တားမြစ်၏။ မာသ-ပုဗ္ဗာယ၊ မာသ-ပုဗ္ဗာယံ၊ မာသ-ပုဗ္ဗာနံ။ ပုံစံ။

(၁၆၇) **ဗဟုဗ္ဗီဟိမှိ စ**။ ဗဟုဗ္ဗီဟိမှိ စ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်၌လည်း။ သဗ္ဗ-နာမိကာ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ စ၊ ဖြစ်သည်လည်းရှိ၏။

ပိယ-ပုဗ္ဗာယ၊ ပိယ-ပုဗ္ဗာနံ၊ ပိယ-ပုဗ္ဗေ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ မြစ်သည်ကို မြစ်ပြန်ခြင်း နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏအနက်ရှိ၏။ ဒက္ခိဏ-ပုဗ္ဗဿာ၊ ဒက္ခိဏ ပုဗ္ဗဿံ။ ပုံစံ။

ကစ္စည်းကျမ်း၏ မိုရာ ကာတန္တြကျမ်း၏ ဝုတ္တိ၌ နာ'ညံ သဗ္ဗနာမိကံ- သုတ်မှ အညံ- သဒ္ဒါကို ဗဟုဗ္ဗီဟိမှိ-သုတ်သို့မလိုက်စေမူ၍ "ဗဟုဗ္ဗီဟိမှိ သမာသေ သဗ္ဗနာမိကံ ကာရိယံ န ဘဝတိ"ဟု ဖွင့်၏။

---

(၁၆၆) (ပုဗ္ဗော စ အပရော စ ပုဗ္ဗာ'ပရေ၊ ပရာ ဝါ။ ရှေ့နောက် ကာလ, ဒေသတို့။ ပုဗ္ဗာ စ အပရာ စ ပုဗ္ဗာ'ပရာယော၊ အရှေ့အနောက်ဒိသာ အရပ်မျက်နှာတို့။ ပုဗ္ဗဥ္စ အပရဥ္စ ပုဗ္ဗာ'ပရာနိ၊ ရှေ့စိတ် နောက်စိတ်တို့။ ဤသို့ လိင်သုံးပါး၌ပင် သံ, သာနံ, မပြုမူ၍ ပုဗ္ဗာ'ပရာနံ-ဟု ဖြစ်၏)။

ပုဗ္ဗု'တ္တရာနံ၊ အရှေ့မျက်နှာ မြောက်မျက်နှာတို့အား၊ တို့၏။ အဓရု'တ္တရာနံ၊ အောက်မျက်နှာ မြောက်မျက်နှာတို့အား၊ တို့၏။ (သင့်လျော်အောင် လိင်သုံးပါးယူ)။

မာသ-ပုဗ္ဗာယ၊ တစ်လဖြင့် ရှေးကျသော မိန်းမအား၊ ၏၊ ၌။ မာသ-ပုဗ္ဗာယံ၊ ၌။ မာသ'ပုဗ္ဗာနံ၊ တစ်လကြီးသော မိန်းမယောက်ျားတို့အား၊ တို့၏။

(၁၆၇) (ပိယော ပုဗ္ဗေ ယဿာ'တိ) ပိယ-ပုဗ္ဗာယ၊ ရှေး၌လင်ချစ် ရှိဖူးသောမိန်းမအား၊ ၏၊ ၌။ ပိယ-ပုဗ္ဗာနံ၊ ရှေး၌လင်ချစ် ရှိဖူးသောမယား, မယားချစ် ရှိဖူးသောလင်တို့အား၊ တို့၏။ (နှစ်လိင်ရ)။ ပိယ-ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌ မယားချစ် ရှိဖူးသောလင်၌။

(ဤပုံစံကား တယော နေဝ စ သဗ္ဗ-နာမေဟိ- သုတ်ဖြင့် မြစ်သည်ကို လှန်၍ မြစ်ပြန်သဖြင့် သို့ဝိဘတ်ကို ဧပြုသော ပုံစံတည်း။ ကစ္စည်း၌ကား ပိယ-ပုဗ္ဗဿ- ဟူ၍လည်း ပုံစံထုတ်လျက်ပါရှိသော ကြောင့် ပိယ-ပုဗ္ဗာယ- ကဲ့သို့ ပိယ-ပုဗ္ဗေ, ပိယ-ပုဗ္ဗဿ- နှစ်ပုဒ်လည်း ဣတ္ထိလိင်တည်း- ဟု နှလုံးပြုလျက် အာပစ္စည်း သက်ပြီးလျှင် ယပတော သို့ သာနံ သံသာ- သုတ် အစီအရင်ကို မြစ်၍ ကွစိ သမာသန္တဂတာန- သုတ်ဖြင့် အာပစ္စည်းကို အ-ပြု၍ သွာသို့ နံ ဝါ- သုတ်ဖြင့် သို့-ကို ဧ-ပြု၍ ပိယ-ပုဗ္ဗေပြီး၏။

ထို့ကြောင့် ဤကစ္စည်းသုတ်၏ ဝုတ္တိကိုလည်း ထိုကဲ့သို့ပင် ဖွင့်၍၊ ပိယပုဗ္ဗာ, ပိယပုဗ္ဗာယ, ပိယပုဗ္ဗာ, ပိယပုဗ္ဗေ, ပိယပုဗ္ဗာနံ, ပိယပုဗ္ဗာယ-ဟု ပုံစံထုတ်မှ သုတ္တကာရ ဆရာ၏ အလိုကျမည်။ ထိုတွင် ပိယပုဗ္ဗာ-ဖြင့် သဗ္ဗ-နာမ'ကာရတော'ပထမော၊ ပိယပုဗ္ဗာယ, ပိယပုဗ္ဗာ, ပိယပုဗ္ဗေ-တို့ဖြင့် တယော နေဝစ သဗ္ဗ-နာမေဟိ၊ ပိယပုဗ္ဗာနံ-ဖြင့် သဗ္ဗ-နာမာနံ နမှိ စ, သဗ္ဗတော နံ သံသာနံ၊ ပိယပုဗ္ဗာယ-ဖြင့် နေတာဟိ သ္မိမာယယာ- သုတ်တို့၏ အစီအရင်ကို မြစ်သည်။ စင်စစ်ကား ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်၌ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် မပြဋ္ဌာန်း၍ ထိုအစီအရင်ကို လုံးလုံးမရ။ ပုလ္လိင်ဖြစ်က- ပိယပုဗ္ဗော, ပိယပုဗ္ဗာ- စသည် ပုရိသာဒိ၊ ဣတ္ထိလိင်ဖြစ်က- ပိယပုဗ္ဗာ, ပိယပုဗ္ဗာယော-စသည် ကညာဒိ၊ နပုံးလိင်ဖြစ်က-ပိယပုဗ္ဗံ, ပိယပုဗ္ဗာနိ- စသည် စိတ္တာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်တော့သည်။

(၁၆၈) **သဗ္ဗတောနံ သံ–သာနံ။** သဗ္ဗတော၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ သဗ္ဗ-နာမတော၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့မှ။ ပရသ၊ သော။ နံ၊ နံ-ဝိဘတ်၏။ သံ-သာနံ၊ သံ-ပြု, သာနံ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ ကုန်၏။

သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗေသာနံ၊ သဗ္ဗာသံ၊ သဗ္ဗာသာနံ၊ အမူသံ၊ အမူသာနံ။ ပုံစံ။

(သဗ္ဗနာမ် အစီအရင်ဝိသေသကို ယထာရဟ ရကောင်းသော သဗ္ဗနာမ်တို့ကို ဤသို့သိအပ် ကုန်၏)။

သဗ္ဗံ ကတရံ ကတမံ၊ ဥဘယံ ဣတရံပိ စ။
အညံ အညတရံ အည- တမံ ပုဗ္ဗံ ပရာ'ပရံ။ ။

ဒက္ခိဏု'တ္တရာ'ဓရံ ယံ တံ၊ ဧတိ'မံ'မု ကိံ'မေက စ။
ဥဘ ဒွိ တိ စတု ပဉ္စ၊ တုမှ'မှ'ဠ'ဋ္ဌဝီသတိ။ ။

သာဂမော သေ-သုတ်ဖြင့် သ-လာ၍ ပိယပုဗ္ဗဿပြီး၏ဟု ဉာဏ်ဆရာ ရုပ်တွက်၏။) ယုတ္တိမရှိသော်လည်း ပိယ-ပုဗ္ဗဿ- ပါလျက် ရှိလျှင် ဉာဏ်ကိုလွှဲ၍ ကြံဖွယ်ရာ နည်းမမြင်ပြီ။ ထိုပုံစံ မပါ မရှိသော ရူပသိဒ္ဓိနည်းသာ ကောင်း၏-ဟု ထင်ပေသည်။ (ဒက္ခိဏာဿ စ ပုဗ္ဗဿ စ ယ'ဒန္တရာဠ'န္တိ) ဒက္ခိဏ-ပုဗ္ဗဿ၊ အရှေ့တောင်ထောင့် အရပ်အား၊ ၏။ ဒက္ခိဏ-ပုဗ္ဗဿံ၊ ၌။ (ဉာဏ်၌ကား ဒက္ခိဏာ စ ပုဗ္ဗာ စ ဒက္ခိဏ-ပုဗ္ဗာ-ဟု ဒွန်တွဲ၍ ရှေ့သုတ်ကို မြစ်သည်ဟူ၏။ အံမော, စိတ္တုပ္ပါဒေါ-တို့ကဲ့သို့ နပုံးမငဲ့။ ဧကသာ ငဲ့သော သမာဟာရ ဒွန် ဣတ္ထိလိင်။ သမာဟာရဒွန္ဒေပိ ကတ္ထစိ ပုလ္လိင်္ဂ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဒ-ဝိဒူ-ဟူသော ဋီကာကျော်ကား ဥပလက္ခဏ နိဒဿန မှတ်)။

(၁၆၈) သဗ္ဗေသံ၊ သဗ္ဗေသာနံ၊ ခပ်သိမ်းသော ယောကျာ်း, နပုံးတို့အား၊ တို့၏။ သဗ္ဗာသံ၊ သဗ္ဗာသာနံ၊ ခပ်သိမ်းသော မိန်းမတို့အား၊ တို့၏။ အမူသံ၊ အမူသာနံ၊ ထိုမိန်းမ, ယောကျာ်း, နပုံးတို့အား၊ တို့၏။ သဗ္ဗံ၊ သဗ္ဗသဒ္ဒါရင်း၊ ကတရံ၊ ကတရသဒ္ဒါရင်း။ လ။ အညတမံ၊ ၎င်း။ ပုဗ္ဗံ၊ ၎င်း။ ပရံ၊ ၎င်း။ အပရံ၊ ၎င်း။

(၁၆၉) **ရာဇသော ရာဇု သု–နံ–ဟိသု စ။** သု-နံ-ဟိသု၊ သု, နံ, ဟိ, ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ ရာဇသော၊ ရာဇ- သဒ္ဒါ၏။ ရာဇု၊ ရာဇု-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ မဖြစ်သည်လည်းရှိ၏။

ရာဇူသု၊ ရာဇေသု၊ ရာဇူနံ၊ ရာဇာနံ၊ ရညံ၊ ရာဇူဟိ၊ ရာဇေဟိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာ'ဝဓာရဏ။

(၁၇၀) **သဗ္ဗဿိ'မဿေ' ဝါ။** သု-နံ-ဟိသု၊ တို့ကြောင့်။ သဗ္ဗဿ၊ သော။ ဣမဿ၊ ဣမ- သဒ္ဒါ၏။ ဧ၊ ဧ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဧသု၊ ဣမေသု၊ ဧသံ၊ ဣမေသံ၊ ဧဟိ၊ ဣမေဟိ။ ပုံစံ။

အာ-ပစ္စယ'န္တာ'နိဒ္ဒေသာ၊ သဗ္ဗတ္ထာ'တိ စ'နုတ္တတော။
အနိ'တ္ထိ-လိင်္ဂဿေ'ဝေ'တံ၊ ဂဟဏံ ဟိ ဣမဿိ'တိ။ ။ (ရူ ၁၀၅။)

(၁၇၁) **အနိ'မိ နာမှိ စ။** နာမှိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗဿ၊ သော။ ဣမဿ၊ ၏။ အနိ'မိ၊ အန-ပြု, ဣမိ- ပြုတို့သည်။ စ၊ အမြဲ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အနေန ဣမိနာ ဓမ္မေန၊ ဒါနေန ဝါ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တနတ္ထ၊ ဝါ, ကို နစ်စေ၏။

(၁၇၂) **အ–နပုံသကဿာ'ယံ သိမှိ။** သိမှိ၊ ကြောင့်။ အ-နပုံသကဿ၊ နပုလ္လိင် မဟုတ်သော။ သဗ္ဗဿ၊ သော။ ဣမဿ၊ ၏။ အယံ၊ အယံ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အယံ ပုရိသော၊ အယံ ဣတ္ထီ။ ပုံစံ။

ဒက္ခိဏာ၊ ၎င်း။ ဥတ္တရာ၊ ၎င်း။ အဓရာ၊ ၎င်း။ ယံ၊ ၎င်း။ တံ၊ ၎င်း။ ဧတံ၊ ၎င်း။ ဣမံ၊ ၎င်း။ အမု၊ ၎င်း။ ကိံ၊ ၎င်း။ ဧက စ၊ ၎င်း။ လ။ တုမှ၊ ၎င်း။ အမှ၊ အမှသဒ္ဒါ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပုဒ်တည်း။

(၁၇၀) ဧသု၊ ဣမေသု၊ ဤယောက်ျားနပုံးတို့၌။ ဧသံ၊ ဣမေသံ၊ တို့အား၊ တို့၏။ ဧဟိ၊ ဣမေဟိ၊ တို့ဖြင့်၊ တို့မှ။

အာ-ပစ္စယ'န္တာ'နိဒ္ဒေသာ၊ အာပစ္စယန္တပုဒ်ဖြင့် မညွှန်းပြခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗတ္ထာ'တိ စ၊ သဗ္ဗတ္ထဟူ၍လည်း။ အနုတ္တတော၊ မဆိုခြင်းကြောင့်။ ဣမဿိ'တိ၊ ဣမဿဟူ၍။ ဧတံ၊ ဤသို့ဆိုခြင်းသည်။ အနိတ္ထိ'လိင်္ဂဿေ'ဝ၊ ဣတ္ထိလိင်မဟုတ်သော ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင် ဣမသဒ္ဒါကိုသာလျှင်။ ဂဟဏံ၊ ဆိုခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ဆိုသောစကား, ဆိုသောသုတ်တည်း။

(၁၇၃) **အမုဿ မော သံ**။ သိမ္ဟိ၊ ကြောင့်။ အ-နပုံသကဿ၊ သော။ အမုဿ၊ အမု-သဒ္ဒါ၏။ မော၊ အစိတ်မ-သည်။ သံ၊ သ- အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ အချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

အသုံ၊ အမုံ။ ပုံစံ။

အမုဿ မော သံ, ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် က- အာဂုံကြောင့် လိင်သုံးပါး, ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်၌ ဝိကပ် သ- ပြု။

အသုကော၊ အသုကာ၊ အသုကံ၊ အမုကော၊ အမုကာ၊ အမုကံ။ ပုံစံ။

(၁၇၄) **ဧတ-ဧတ သံ တော**။ သိမ္ဟိ၊ ကြောင့်။ အ-နပုံသကာနံ၊ ကုန်သော။ ဧတ-တေသံ၊ ဧတသဒ္ဒါ, တသဒ္ဒါ-တို့၏။ တော၊ အစိတ်တ-သည်။ သံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဧသော ပုရိသော၊ ဧသာ ဣတ္ထီ။ သော ပုရိသော၊ သာ ဣတ္ထီ။ ပုံစံ။

(၁၇၅) **တဿ ဝါ နတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ**။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော လိင်တို့၌။ တဿ၊ တ-သဒ္ဒါ၏။ တော၊ အစိတ်တ- သည်။ နတ္တံ၊ န- အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

နံ၊ တံ၊ နာ၊ တာ၊ နာယော၊ တာယော၊ နေ၊ တေ၊ နာနိ၊ တာနိ။ လ။ နာသု၊ တာသု၊ နေသု၊ တေသု။ ပုံစံ။

(ဣတ္ထိလိင်, ပုလ္လိင်၌ သိ- နှောင်းသည်ကို ချန်လှပ်၍ လိင်သုံးပါး, ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်တို့၌ အကုန်ထုတ်)။

(၁၇၆) **သ-သ္မာ-သ္မိံ-သံ-သာသွ'တ္တံ**။ သ-သ္မာ-သ္မိံ-သံ-သာသု၊ သ, သ္မာ, သ္မိံ-ဝိဘတ်, သံ-ပြု, သာ-ပြုတို့ကြောင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ တို့၌။ တဿ၊ တ-သဒ္ဒါ၏။ အတ္တံ၊ အ-၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အဿ၊ တဿ၊ အသ္မာ၊ တသ္မာ၊ အသ္မိံ၊ တသ္မိံ၊ အဿံ၊ တဿံ၊ အဿာ၊ တဿာ။ ပုံစံ၊

(၁၇၇) **ဣမ-သဒ္ဒဿ စ**။ သ-သ္မာ-သ္မိံ-သံ-သာသု၊ တို့ကြောင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ တို့၌။ ဣမ-သဒ္ဒဿ စ၊ ဣမ-သဒ္ဒါ၏လည်း။ အတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အဿ၊ ဣမဿ၊ အသ္မာ၊ ဣမသ္မာ၊ အသ္မိံ၊ ဣမသ္မိံ၊ အဿံ၊ ဣမိဿံ၊ အဿာ၊ ဣမိဿာ။ ပုံစံ။ (သုတ်ကြီးဖြင့် သ္မိံ-ကို သာ-ပြု)။

စ-သဒ္ဒါ အနုကမုန၊ အတ္တံ-ကို ငင်၏။

(၁၇၈) **သဗ္ဗတော ကော**။ သဗ္ဗတော၊ အလုံးစုံကုန်သော။ သဗ္ဗ-နာမတော၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့မှ။ ပရေ၊ ၌။ ကော၊ က- သည်။ ဝါ၊ ချို့။ အာဂမော၊ လာ၏။

သဗ္ဗကော၊ သဗ္ဗော၊ သဗ္ဗကာ၊ သဗ္ဗေ၊ သဗ္ဗကံ၊ သဗ္ဗံ၊ ယကော၊ ၆ ဘာ၊ ယကာ၊ ယေ၊ ယကံ ယံ။ ပုံစံ၊

သဗ္ဗတော-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် သဗ္ဗနာမ်မှ တစ်ပါးသောပုဒ်တို့နောင် ဟီန, ခုဒ္ဒက-အနက်၌ က-လာ။

ဟီနကော၊ သမဏကော၊ ပေါတကော၊ ပုတ္တကော။ ပုံစံ၊

(၁၇၉) **ယ-ပတော သ္မိံ-သာနံ သံ-သာ**။ ယ-ပတော၊ ယ, ပ-မည်ကုန်သော။ သဗ္ဗတော၊ အလုံးစုံကုန်သော။ သဗ္ဗ-နာမတော၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သ္မိံ-သာနံ၊ သ္မိံ, သ-ဝိဘတ်တို့၏။ သံ-သာ၊ သံ-ပြု, သာ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့၊ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သဗ္ဗဿံ၊ သဗ္ဗာယံ၊ သဗ္ဗဿာ၊ သဗ္ဗာယ၊ အမုဿံ၊ အမုယံ၊ အမုယာ။ ပုံစံ။

(၁၈၀) **နေ'တာဟိ သ္မိံ'မာယ-ယာ**။ ယပတော၊ ယ, ပ-မည်ကုန်သော။ ဧတာဟိ၊ ဤသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့မှ၊ ပရဿ၊ သော။ သ္မိံ၊ သ္မိံဝိဘတ်၏။ အာယ-ယာ၊ အာယ-ပြု, ယာ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့၊ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။

သဗ္ဗဿံ၊ သဗ္ဗာယံ၊ အမုဿံ၊ အမုယံ။ ပုံစံ။
ဒိက္ခဏာယ ဒိသာယ ကိံ နိမိတ္တံ။ ဝါ-၏ ပုံစံ။

(၁၈၁) **မနောဂဏာ'ဒိတော သ္မိံ-နာနံ'မိ-အာ**။ မနောဂဏာ'ဒိတော၊ မနောဂိုဏ်းလျှင် အတူရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ သ္မိံ-နာနံ၊ သ္မိံ, နာ-ဝိဘတ်တို့၏။ ဣ-အာ၊ ဣ, အာ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

မနသိ၊ မနသ္မိံ၊ မနသာ၊ မနေန၊ ဗိလသိ၊ ဗိလသ္မိံ၊ ဗိလသာ၊ ဗိလေန။ ပုံစံ။

---

(၁၇၈) ဟီနကော၊ သူယုတ်။ သမဏကော၊ ရဟန်းယုတ်။ ပေါတကော၊ သူငယ်။ ပုတ္တကော၊ ချစ်လှသော သားငယ်။

(ဝုတ္တိ၌ သိမှိ ဝိဘတ္တိမှိ- ပါ၍ သိဝိဘတျန္တရုပ်ကိုသာ ထုတ်၏။ ညာသ်၌ကား မပါ။ ရူပသိဒ္ဓိ၌ ယောဝိဘတျန္တရုပ်များကိုလည်း ထုတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်၌ပင် လာသင့်၏။ ထို က-လာလျှင် သဗ္ဗနာမ်မဟုတ်ပြီ။ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း- စသည်ဖြစ်၏)။

(၁၈၂) **သသာ စော**။ မနောဂဏာ’ဒိတော၊ တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ သဿ စ၊ သ-ဝိဘတ်၏လည်း။ ဩ၊ ဩ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

မနသော၊ မနဿ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သိ, အံ-တို့၏ ဩ-ပြုကို ဆည်း၏။ အ-ဗျ’ဂ္ဂ-မနသော နရော၊ ကဿပဿ ဝစော သုတွာ။ ပုံစံ။

(၁၈၃) **ဧတေသ’မော လောပေ**။ လောပေ၊ ဝိဘတ်ကျေသည်။ သတိ၊ သော်။ ဧတေ သံ၊ ထိုမနောဂိုဏ်းလျှင် အတူရှိကုန်သောသဒ္ဒါတို့၏။ အန္တော၊ အစိတ်အ-သည်။ ဩ၊ ဩ-အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ အချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

မနော-ဓာတု၊ အယော-မယံ၊ အာပေါ-သမံ။ ပုံစံ။

မန’စ္ဆဋ္ဌာနိ၊ အယ-ကပါလံ။ ဝါ ၏ ပုံစံ။

---

(၁၈၂) အ-ဗျ’ဂ္ဂ-မနသော၊ မပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသော။ နရော၊ လူ။ ကဿပဿ၊ ကဿပမထေရ်မြတ်၏။ ဝစော၊ စကားကို။ သုတွာ၊ ၍။

(ဝိဝိဓံ အဂ္ဂံ အာလမ္ဗနံ ယဿာ’တိ ဗျ’ဂ္ဂံ။ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ်စိတ်ရ၏။ န ဗျ’ဂ္ဂံ အ’ဗျ’ဂ္ဂံ။ သမာဓိသမ္ပယုတ်စိတ်ရ၏။ အ-ဗျ’ဂ္ဂံ မနော ယဿာ’တိ အ-ဗျ’ဂ္ဂ-မနသော-ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။

အဂ္ဂံ ကောဋ္ဌာသ’ကောဋ္ဋာ’ဒိ၊ ပုရတ္ထာ’လမ္ဗနေသု စ။
ပရိမာဏေ သမူဟေ စ၊ တီသု သေဋ္ဌေ’တ္တာ’ဓိကေ။ ။

ဟု-သက္ကတ ကျမ်းနှင့်အညီ ဖွဲ့စီအပ်သော အဂ္ဂသဒ္ဒါ၏ အနက်ဆယ်ချက်တို့တွင် အာလမ္ဗန အနက်ဟော၊ ဋီကာကျော်၌လည်း ဧကံ အာရမဏံ အဂ္ဂံ ဧတဿာ’တိ ဧကဂ္ဂံ-ဟု အဂ္ဂသဒ္ဒါ အာရုံဟောကြောင်းကို မဏိမဉ္ဇူဖွင့်ဆို၏။ ၎င်းကို သံဝဏ္ဏနာပုဒ်ကို ရှေ့ကထားရိုး ထုံးစံမရှိ။

အာဒိ- ကောဋ္ဌာသ-ကောဋီသု၊ ပုရတော’ဂ္ဂံ ဝရေ တီသု-ဟူသော အဘိဓာန်(၈၄၃)၌လည်း အာရုံဟော မပါဟု ဂဏ္ဌိဆရာတော် ပယ်၏)။

(၁၈၃) မနောဓာတု၊ မနောဓာတ်။ အယောမယံ၊ သံဖြင့်ပြီးသည်။ အာပေါ-သမံ၊ ရေနှင့်တူသည်။

မန’စ္ဆဋ္ဌာနိ၊ မနိန္ဒြေလျှင် ခြောက်ခုမြောက်ရှိသော ဣန္ဒြေတို့။ အယ-ကပါလံ၊ သံအိုးခင်း။

(၁၈၄) သ သရေ ဝါ’ ဂမော။ သရေ ဝါ၊ ဝိဘတ်ပြု သရကြောင့်လည်း။ မနောဂဏာ’ဒိတော၊ တို့မှ။ ပရေ၊ ၌။ သ၊ သ- သည်။ အာဂမော၊ သည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

မနသာ၊ မနေန။ ပုံစံ။

သမုစ္စယတ္ထ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် ပစ္စည်းကြောင့် သ-လာ၊ မာနသိကံ၊ ဝါစသိကံ၊ စေတသိကံ၊ သောမနဿံ၊ တပဿီ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ အနက်ရှိ၏။ ဝါ-၏ပုံစံ နိစ္စ၊ သုတ်ရင်းပုံစံ အနိစ္စ၊ မနော၊ မနာ၊ မနံ၊ မနေ၊ စသည်၌ အသန္တ၊ ဤဝိဓိသုံးပါးကို ပြ၏။

(၁၈၅) သန္တ-သဒ္ဒဿ သော ဘေ ဗော စ’န္တေ။ ဘေ စ၊ ဘ-ကုန်းကြောင့်လည်း။ သန္တ-သဒ္ဒဿ၊ သန္တ-သဒ္ဒါ၏။ သော၊ သ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့၊ ဟောတိ၊ ၏။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ ဗော စ၊ ဗ-ထက်ခြိုက်သည်လည်း။ အာဂမော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သဗ္ဘူတော၊ သဗ္ဘာဝေါ၊ သဗ္ဘိ၊ သန္တေဘိ။ ပုံစံ။

ဘေ စ-၌ စ-သဒ္ဒါ ဘ-မနှောင်းရာ၌ သ-ပြုကို ဆည်း၏။ သ’က္ကာရော၊ သ’က္ကတော၊ သ-ဒ္ဓမ္မော၊ ဘူ သတ္တာယံ။ ပုံစံ။ **ဗော စ-၌ စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍန။**

---

(၁၈၄) မာနသိကံ၊ စိတ်၌ဖြစ်သည်။ ဝါစသိကံ၊ နှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သည်။ စေတသိကံ၊ စိတ်၌ ဖြစ်သည်။ သောမနဿံ၊ စိတ်ကောင်းရှိသသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ တပဿီ၊ ခြိုးခြံသော အကျင့်ရှိသော ရသေ့။ မနသာ၊ မနေန၊ စိတ်ဖြင့်။ ဗိလသာ၊ ဗိလေန၊ ထူးတွင်း, အခေါင်းအပေါက်ဖြင့်။ မနော၊ သည်။ မနာ၊ တို့သည်။

(၁၈၅) သဗ္ဘူတော၊ သူတော်ကောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။ သဗ္ဘာဝေါ၊ သူတော်ကောင်း၏ ဖြစ်ခြင်း။ ဝါ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ ဖြစ်ကြောင်း။ သက္ကာရော၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ ပြုခြင်း။ သက္ကတော၊ သူတော်ကောင်းသည် ပြုအပ်သည်။ သ’ဒ္ဓမ္မော၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ တရား။ ဝါ၊ ချီးမွမ်းအပ်သော တရား။

(သတံ ဓမ္မော, သန္တော ဝါ ဓမ္မော သ’ဒ္ဓမ္မော-ပြု)။ ဘူ၊ ဘူဓာတ်သည်။ သတ္တာယံ။ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝတ္ထု၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ကြိယာ၌။ ဝတ္တတိ၊ ၏။ (အသတိ ဘဝတီ’တိ သန္တော။ သတော ဘာဝေါ သတ္တာ။ တာပစ္စည်း- ဒွေဘော်ပြု။ “တာတစ်လုံးကား နာရီတည်း” ဟူသည်နှင့် အညီတည်း။ ဤသုတ်ကို “သန္တဿ သော ဘာ’ဒိသု” ဆိုလျှင်ပင် ပြီး၏။ ဒွေဘော်မှာ သန္ဓိ၌ ပါလေပြီ)။

(၁၈၆) **သိမှိ ဂစ္ဆ န္တာ' ဒီနံ န္တ-သဒ္ဒေါ အံ။** သိမှိ၊ ကြောင့်။ ဂစ္ဆန္တာ'ဒီနံ၊ ဂစ္ဆန္တ-လျှင် အတူ ရှိကုန်သောသဒ္ဒါတို့၏။ န္တ-သဒ္ဒေါ၊ န္တ-သဒ္ဒါသည်။ အံ၊ အံ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂစ္ဆံ၊ ဂစ္ဆန္တော။ ပုံစံ။

(အန္တော, ဒန္တော, ဝန္တော- စသည်တို့ကား ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း မဟုတ်ကုန်)။

(၁၈၇) **သေသေသု န္တု'ဝ။** သေသေသု၊ သိမှ ကြွင်းကုန်သော ဝိဘတ်, ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဂစ္ဆန္တာ'ဒီနံ၊ တို့၏။ န္တ-သဒ္ဒေါ၊ ကို။ န္တု'ဝ၊ န္တု-ပစ္စည်းကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

ဂစ္ဆတာ၊ ဂစ္ဆန္တေန၊ ဂစ္ဆတော၊ ဂစ္ဆန္တဿ၊ ဂစ္ဆတံ၊ ဂစ္ဆန္တာနံ၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဂစ္ဆန္တသ္မိံ၊ ဂစ္ဆတီ၊ ဂစ္ဆန္တီ။ ပုံစံ။

(၁၈၈) **ဗြဟ္မ'တ္တ-သခ-ရာဇာ'ဒိတော အ'မာနံ။** ဗြဟ္မ'တ္တ-သခ-ရာဇာ'ဒိတော၊ ဗြဟ္မ, အတ္တ, သခ, ရာဇ-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ အံ၊ အံ-ဝိဘတ်၏။ အာနံ၊ အာနံ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဗြဟ္မာနံ၊ ဗြဟ္မံ၊ အတ္တာနံ၊ အတ္တံ၊ သခါနံ၊ သခံ၊ ရာဇာနံ၊ ရာဇံ။ ပုံစံ။

(၁၈၉) **သျာ'စ။** ဗြဟ္မ'တ္တ-သခ-ရာဇာ'ဒိတော၊ တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ သိ၊ သိ-ဝိဘတ်၏။ အာ၊ အာ-ပြုသည်။ စ၊ အမြဲ။ ဟောတိ၊ ၏။

ဗြဟ္မာ၊ အတ္တာ၊ သခါ၊ ရာဇာ၊ အာတုမာ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တနတ္ထ၊ ဝါ-ကို နစ်စေ၏။

(၁၉၀) **ယောန' မာနော။** ဗြဟ္မ'တ္တ-သခ-ရာဇာ'ဒိတော၊ တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယောနံ၊ ယော-ဝိဘတ်တို့၏။ အာနော၊ အာနော-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဗြဟ္မာနော၊ အတ္တာနော၊ သခါနော၊ ရာဇာနော။ ပုံစံ။

(၁၉၁) **သခတော စာ' ယော-နော။** သခတော စ၊ သခ-သဒ္ဒါမှလည်း။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယောနံ၊ တို့၏။ အာယော-နော၊ အာယော-ပြု, နော-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သခါယော၊ သခိနော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အနုကမုန၊ ယောနံ-ကို ငင်၏။ (ဉာဏ်)။

(၁၉၂) **သ္မိ'မေ။** သခတော၊ မှ။ ပရဿ၊ သော၊ သ္မိံ၊ သ္မိံ-ဝိဘတ်၏။ ဧ၊ ဧ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ သခေ။ ပုံစံ။ နိစ္စ'တ္တော'ယ'မာရမ္ဘော။ (ရူ ၆၄။)

(၁၉၃) **ဗြဟ္မတော ဂဿ စ။** ဗြဟ္မတော၊ မှ။ ပရဿ၊ သော။ ဂဿ စ၊ ဂသိ- ၏လည်း။ ဧ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ ဟေ ဗြဟ္မေ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အနုကမ္ပန၊ ဧ-ကို ငင်၏။

(၁၉၄) **သခ္ယန္တသိ'နော-နံ-သေသု။** နော-နာ-နံ-သေသု၊ နော-ပြု, နာ, နံ, သ- ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ သခ္ယန္တဿ၊ သခ-သဒ္ဒါ၏ အစိတ် အ-၏။ ဣ၊ ဣ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သခိနော၊ သခိနာ၊ သခီနံ၊ သခိဿ။ ပုံစံ။

(၁၉၅) **အာရော ဟိမှိ ဝါ။** ဟိမှိ၊ ကြောင့်။ သခ္ယန္တဿ၊ ၏။ အာရော၊ အာရ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သခါရေဟိ၊ ဘိ။ သခေဟိ၊ ဘိ။ ပုံစံ။

(၁၉၆) **သု-န-မံသု ဝါ။** သု-န'မံသု၊ သု, နံ, အံ-ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ သခ္ယန္တဿ၊ ၏။ အာရော၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သခါရေသု၊ သခေသု၊ သခါရာနံ၊ သခီနံ၊ သခါရံ၊ သခံ။ ပုံစံ။

(၁၉၇) **ဗြဟ္မတော တု သ္မိံ နိ။** ဗြဟ္မတော တု၊ ဗြဟ္မ-သဒ္ဒါမှလည်း။ ပရဿ၊ သော။ သ္မိံ၊ သ္မိံ-ဝိဘတ်၏။ နိ၊ နိ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဗြဟ္မနိ။ ပုံစံ။

တု-သဒ္ဒါ ကမ္မ, စမ္မ, မုဒ္ဓ-စသောသဒ္ဒါနောင် သ္မိံ-၏ နိ-ပြုကို ဆည်း၏။

ကမ္မနိ၊ စမ္မနိ၊ မုဒ္ဓနိ။ ပုံစံ။

(၁၉၈) **ဥတ္တံ သ-နာသု။** သ-နာသု၊ သ, နာ-ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ ဗြဟ္မဿ၊ ဗြဟ္မ- သဒ္ဒါ၏။ အန္တော၊ သည်။ ဥတ္တံ၊ ဥ-အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

တ္တ-ပစ္စည်းသဒ္ဒါလွန်ဖြင့် အချို့၌ မြစ်၏။

ဗြဟ္မုနော၊ ဗြဟ္မဿ၊ ဗြဟ္မုနာ၊ ဗြဟ္မေန။ ပုံစံ။

ဥတ္တံ-ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နံ-ကြောင့် ဝိကပ် ဥ-ပြု။ ဗြဟ္မူနံ၊ ဗြဟ္မာနံ။ ပုံစံ။

---

(၁၉၆) (သတိပိ ဝါ'ဂ္ဂဟဏေ ဣမေ ဝါ'ဂ္ဂဟဏ-ကရဏံ ဥဘယေသံပိ ဟေဋ္ဌာဝုတ္တနယေ နော' တ္တရတြ နာနု'ဝတ္တနတ္တ ဝိညာပနတ္ထံ။ ဘိန္နယောဂ-ကရဏံ ဗျဥ္ဇာန-ဂါရဝ-ပရိဟာရတ္ထံ။ (ဉာသ်)။

(၁၉၉) **သတ္ထု-ပိတာ-ဒိနံ'မာ သိသ္မိံ သိ-လောပေါ စ။** သိသ္မိံ၊ ကြောင့်။ သတ္ထု-ပိတာ'ဒီနံ၊ သတ္ထု-အစရှိသည်, ပိတု-အစရှိသည်တို့၏။ အန္တော၊ အစိတ် ဥ-သည်။ အာ၊ အာ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သိ-လောပေါ စ၊ သိ-၏ ကျေခြင်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

သတ္ထာ၊ ကတ္တာ၊ ပိတာ၊ မာတာ။ ဓိတာ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍန။

(၂၀၀) **အညေသွာ'ရတ္တံ။** အညေသု၊ သိ-မှ တပါးသော ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ သတ္ထု-ပိတာ'ဒီနံ၊ တို့၏။ အန္တော၊ သည်။ အာရတ္တံ၊ အာရ-အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

အာရတ္တ'မိတိ-နိဒ္ဒေသာ၊ နာ-နံသု ဝါ သမာသကေ။
သမ္ဘိ နတ္တေ'ဝ သေသေသု၊ အာရော အဋ္ဌသု နိစ္စတော။ ။

သတ္ထာရာ၊ သတ္ထုနာ၊ သတ္ထာရာနံ၊ သတ္ထာနံ၊ ဟေတု-သတ္ထာရ-ဒဿနံ၊ သတ္ထု-ဒဿနံ၊ (ဝိကပ်) သတ္ထု၊ သတ္ထုဿ၊ သတ္ထုနော။ (မရှိ)။ သတ္ထာရံ၊ သတ္ထာရော၊ သတ္ထာရေဟိ၊ သတ္ထာရာ၊ သတ္ထရိ၊ သတ္ထာရေသု။ နိစ္စပုံစံ။

*** သုံးကြောင့်ဝိကပ်၊ သုံးကြောင့်လပ်၊ ရှစ်ရပ် အာရ-မြဲ။**

(သတ္ထု-မှ တစ်ပါးသောသဒ္ဒါတို့၌ သု, ဟိ-တို့ကြောင့်လည်း အာရ-ပြု မမြဲရကား ဂါထာနှင့် ကဗျာကို သတ္ထု-သဒ္ဒါတွင်ရွှေ့ မျှော်သည်ဟုမှတ်)။

(၂၀၁) **ဝါ နံမှိ။** နံမှိ၊ ကြောင့်။ သတ္ထု-ပိတာ'ဒီနံ၊ တို့၏။ အန္တော၊ သည်။ အာရတ္တံ၊ သို့။ ဝါ၊ ချို့၊ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

သတ္ထာရာနံ၊ သတ္ထာနံ၊ ပိတရာနံ၊ ပိတာနံ၊ ပိတူနံ။ ပုံစံ။

---

(၂၀၀) အာရတ္တ'မိတိ'နိဒ္ဒေသာ၊ အာရတ္တံဟူသော ဘာဝနိဒ္ဒေသကြောင့်။ နာ-နံသု၊ နာ, နံ-ဝိဘတ်သုံးလုံးတို့ကြောင့်ငှင်း။ သမာသကေ၊ ၌ငှင်း။ ဝါ၊ အချို့။ အာရော၊ အာရပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သမ္ဘိ၊ သ-နှစ်လုံးကြောင့်။ အာရော၊ သည်။ နတ္တေ'ဝ၊ သာတည်း။ သေသေသု၊ ကြွင်းကုန်သော။ အဋ္ဌသု၊ သိ-မှ တစ်ပါးသော ဝိဘတ်ရှစ်လုံးတို့ကြောင့်။ နိစ္စတော၊ အမြဲအားဖြင့်။ အာရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(သိ-ကို သုတ်သီးရှိ, နုတ်ထားသည်။ သိ-ပါမူကား။ သုံးကြောင့်လပ် ဟုမှတ်)။

(၂၀၂) **သတ္ထုန’တ္တ’ဥ။** နံမှိ၊ ကြောင့်။ သတ္ထုန’ဥ၊ သတ္ထာဒိဂိုဏ်းသဒ္ဒါတို့၏လည်း။ အန္တော၊ သည်။ အတ္တံ၊ အ-၏ အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ ချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

သတ္ထာနံ၊ သတ္ထာရာနံ၊ ပိတာနံ၊ ပိတရာနံ၊ ပိတူနံ။ ပုံစံ။

သတ္ထု-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ဆိုခြင်းသည် အာရ-မပြုရာ။ သတ္ထု-သဒ္ဒါ၌ အမြဲစီရင်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ ဗဟုဝုစ်ကား ဂိုဏ်းကို ငဲ့၏။ ထိုဂိုဏ်းကို **စ-သဒ္ဒါ ဆည်း၏။**

(၂၀၃) **ဥ သ သ္မိံ၊ သ–လောပေါ စ။** သသ္မိံ၊ သ- ကြောင့်။ သတ္ထု-ပိတာ’ဒီနံ၊ တို့၏။ အန္တော၊ သည်။ ဥ၊ ဥ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သ-လောပေါ စ၊ သ-ဝိဘတ်၏ ကျေခြင်းသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သတ္ထု၊ သတ္ထုဿ၊ သတ္ထုနော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍန။

(၂၀၄) **သက္က–မန္ဒာတာ–ဒီန’ဥ။** သသ္မိံ၊ ကြောင့်။ သက္က-မန္ဒာတာ’ဒီန’ဥ၊ သက္က-မန္ဒာတု-သဒ္ဒါ စသည်တို့၏လည်း။ အန္တော၊ သည်။ ဥ၊ ဥ-သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သ-လောပေါ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

သက္က-မန္ဒာတု ဝိယ ယဿ ဝိဘဝေါ၊ မဟာ-မန္ဒာတု၊ မန္ဒာတု။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။ (ဤသုတ်ကို ထပ်၍ ဆိုသည်ကား သက္က-မန္ဒာတု- စသည်၌ အမြဲစီရင်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏)။

(၂၀၅) **တတော ယောန’မော တု။** တတော တု၊ ထိုအာရ-ပြုမှလည်း။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယောနံ၊ တို့၏။ ဩ၊ ဩ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သတ္ထာရော၊ ပိတရော။ ပုံစံ။

တု-သဒ္ဒါ အာရ-ပြုမှ တစ်ပါးသဒ္ဒါနောင် ဩ-ပြုကို ဆည်း၏။

စတုရော၊ ဂါဝေါ၊ ဥဘော၊ ဥဘယော၊ ဒေဝ-မာနုသာ။ ပုံစံ။

(၂၀၆) **တတော သ္မိ’မိ။** တတော၊ ထိုအာရ-ပြုမှ။ ပရဿ၊ သော။ သ္မိံ၊ သ္မိံ-ဝိဘတ်၏။ ဣ၊ ဣ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သတ္ထရိ၊ ပိတရိ။ ပုံစံ။

တတော-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် တစ်ပါးသဒ္ဒါနောင် ဣ-ပြု။ ဘုဝိ၊ ဒိဝိ ဘဝံ ဒိဗ္ဗံ။ ပုံစံ။

---

(၂၀၄) (သက္ကော စ သော မန္ဒာတာ စေ’တိ) သက္က-မန္ဒာတု ဝိယ၊ သိကြားသုံးကျိပ် ခြောက်ယောက် လဲအောင် သိကြားလုပ်သော မန္ဒာတ်မင်း၏ကဲ့သို့။ ယဿ၊ ထိုမင်း၏။ ဝိဘဝေါ၊ စည်းစိမ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ မဟာ-မန္ဒာတု၊ ကြီးမြတ်သော မန္ဒာတ်မင်းအား၊ ၏။ မန္ဒာတု၊ မန္ဒာတ်မင်းအား၊ ၏။

(၂၀၇) **နာ အာ။** တတော၊ မှ။ ပရဿ၊ သော။ နာ၊ နာ-ဝိဘတ်၏။ အာ၊ အာ-ပြု သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သတ္ထာရာ၊ သတ္ထုနာ၊ ပိတရာ၊ ပိတုနာ။ ပုံစံ။

နာ အာ- ဝိနာမိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် တစ်ပါးသဒ္ဒါနောင် နာ-ကို အာ-ပြု။ အတ္တဝသာ။ ပုံစံ။

(၂၀၈) **အာရော ရဿ'မိကာရေ။** ဣကာရေ၊ ဣ-ပြုကြောင့်။ အာရော၊ အာရ-ပြု၏ အာ-သည်။ ရဿံ၊ ရဿ-အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

သတ္ထရိ၊ ပိတရိ။ ပုံစံ။

(၂၀၉) **ပိတာ'ဒီန'မ-သိမှိ။** အ-သိမှိ၊ သိ-မှ တစ်ပါးသော ဝိဘတ်ဆယ်လုံးကြောင့်။ ပိတာ'ဒီနံ၊ ပိတု-စသည်တို့၏ ဥ-၏။ အာရော၊ အာရ-ပြု၏ အာ-သည်။ ရဿံ၊ သို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ၏။

(သိမ်-၌ သုတ်သီးရှိ။ သိ, သ-တို့၌ အာရ-ပြု မရှိ။ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်ဆယ်လုံးသာ ရ၏)။

ပိတရော၊ ပိတရံ။ လ။ ပိတရေသု။ ပုံစံ။

သိ-ကြောင့် အာရ-ပြု မရှိဘဲလျက် ဆိုသော အသိမှိ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် တော-ပစ္စည်း စသည် ကြောင့် ဥ-ကို ဣ-ပြု။

ပိတိတော၊ မာတိတော၊ မာတိ-ပက္ခော၊ မာတာ-ပိတိ-ဘရော။ ပုံစံ။

(၂၁၀) **တယာ-တယိနံ တကာရော တွတ္တံ ဝါ။** တယာ-တယိနံ၊ တယာ-ပြု, တယိ-ပြု တို့၏။ တကာရော၊ တ-အက္ခရာသည်။ တွတ္တံ၊ တွ-အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ ချို့။ ယာတိ၊ ရောက်၏။

တွယာ၊ တယာ၊ တွယိ၊ တယိ။ ပုံစံ။

ဣတိ နာမ-ကပ္ပေ တတိယော ကဏ္ဍော။ ၅၀။

ဣတိ အယံ၊ ဤငါးဆယ်သော သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်သည်။ နာမ-ကပ္ပေ၊ ၌။ တတိယော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

---

(၂၀၉) ပိတရော၊ အဘတို့သည်၊ တို့ကို။ ပိတရံ၊ ကို။ ပိတရေသု၊ တို့၌။ ပိတိတော၊ အဘမှ။ မာတိ-ပက္ခော၊ အမိ၏ပက်အသင်း။ မာတာ-ပိတိ-ဘရော၊ မိဘကို လုပ်ကျွေးသောသူ။

၂-နာမ် စတုတ္ထကဏ္ဍ

(၂၁၁) **အတ္တ'န္တော ဟိသို့'မနတ္တံ။** ဟိသို့၊ ဟိ-ကြောင့်။ အတ္တ'န္တော၊ အတ္တ-သဒ္ဒါ၏ အစိတ် အ-သည်။ အနတ္တံ၊ အန-အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

အတ္တနေဟိ၊ ဘိ။ ပုံစံ။

တ္တ-ပစ္စည်း သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်ကြောင့် အတ္တ-သဒ္ဒါကို သက-ပြု။

သကော၊ သကာ၊ သကံ၊ သကေ။ လ။ သကေသု။ ပုံစံ။

(၂၁၂) **တတော သို့ နို။** တတော၊ ထိုအတ္တ-သဒ္ဒါမှ။ ပရဿ၊ သော။ သို့၊ သို့-၏။ နို၊ နို-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အတ္တနို။ ပုံစံ။

(၂၁၃) **သဿ နော။** တတော၊ မှ။ ပရဿ၊ သော။ သဿ၊ ၏။ နော၊ နော-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အတ္တနော။ ပုံစံ။

(၂၁၄) **သ္မာ နာ။** တတော၊ မှ။ ပရဿ၊ သော။ သ္မာ၊ ၏။ နာ၊ နာ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အတ္တနာ၊ ပုံစံ။

အမှ-တုမှ-န္တု, စသော သုတ်ဖြင့် ပြီးသင့်လျက် ဆိုသော ဤသုတ်ပိုဖြင့် ဇ-နှောင်းရာ၌ တ-တစ်လုံးကို ဝိကပ် ရ-ပြု။

အတြ-ဇော၊ အတ္တ-ဇော။ ပုံစံ။

(၂၁၅) **ဈ-လတော စ။** ဈ-လတော စ၊ ဈ, လ-တို့မှလည်း။ ပရဿ၊ သော။ သ္မာ၊ ၏။ နာ၊ နာ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ မဖြစ်သည်လည်းရှိ၏။

အဂ္ဂိနာ၊ အဂ္ဂိသ္မာ၊ ဒဏ္ဍိနာ၊ ဒဏ္ဍိသ္မာ၊ ဘိက္ခုနာ၊ ဘိက္ခုသ္မာ၊ ဝိဒုနာ၊ ဝိဒုသ္မာ။ ပုံစံ။

ဈ-လတော စ-၌ စ-သဒ္ဒါ အနုကမုန၊ နာ-ငင်၏။ ဟောတိ-နှောင် စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ။

(၂၁၆) **ဃ-ပတော သို့ ယံ ဝါ။** ဃ-ပတော၊ ဃ, ပ-တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ သို့၊ သို့-၏။ ယံ၊ ယံ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကညာယံ၊ ကညာယ၊ ရတ္တိယံ၊ ရတ္တိယာ၊ ဣတ္ထိယံ၊ ဣတ္ထိယာ၊ ဓေနုယံ၊ ဓေနုယာ၊ ဝဓုယံ၊ ဝဓုယာ။ ပုံစံ။

(၂၁၇) **ယောနံ နိ နပုံသကေဟိ**။ နပုံသကေဟိ၊ နပုလ္လိင်တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယောနံ၊ တို့၏။ နိ၊ နိ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အဋ္ဌီနိ၊ အဋ္ဌီ၊ ဒဏ္ဍီနိ၊ ဒဏ္ဍီ၊ အာယူနိ၊ အာယူ၊ ဝိညူနိ၊ ဝိညူ။ ပုံစံ။

(၂၁၈) **အတော နိစ္စံ**။ အတော၊ အ-ကာရန္တ ဖြစ်ကုန်သော။ နပုံသကေဟိ။ နပုလ္လိင်တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယောနံ၊ တို့၏။ နိ၊ နိ-ပြုသည်။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဟောတိ၊ ၏။

စိတ္တာနိ၊ အ-သဒ္ဓါနိ ကုလာနိ၊ ကုလာ၊ ကုလေ။ ပုံစံ။

ယောနံ နိ ဘာဝေ စာ'ဇွော္တ၊ သိဒ္ဓေပိ အ-ဝိသေသတော။
အတော နိစ္စ'န္တိ-အာရမ္ဘာ၊ အာ-ဧတ္တံ ကွစိဒေဝိ'ဓ။ ။ (ရူ၊ ၉၂။)

(၂၁၉) **သိံ**။ အတော၊ ကုန်သော။ နပုံသကေဟိ၊ တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ သိ၊ သိ-၏။ အံ၊ အံ-ပြုသည်။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဟောတိ၊ ၏။

စိတ္တံ၊ အ-သဒ္ဓံ ကုလံ။ ပုံစံ။

(၂၂၀) **သေသတော လောပံ ဂ–သိ ပိ**။ သေသတော၊ သိံ, သော, သျာစ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်သော လိင်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော လိင်သုံးပါးတို့မှ။ ပရော၊ သော။ ဂေါ၊ အာလုပ် သိ-သည်၎င်း။ သိ ပိ၊ လိင်္ဂတ္တ သိ-သည်၎င်း။ လောပံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဘော ပုရိသ၊ ပုရိသာ။ ဘော ရာဇ၊ ရာဇာ။ ဘော သတ္ထ၊ သတ္ထာ။ ဘောစိတ္တ၊ စိတ္တာ။ ဘောတိ ဣတ္ထိ၊ သာ ဣတ္ထီ။ ပုံစံ။

---

(၂၁၈) စိတ္တာနိ၊ စိတ်တို့သည်၊ တို့ကို။ အ-သဒ္ဓါနိ၊ သဒ္ဓါမဲ့ကုန်သော။ ကုလာနိ၊ အမျိုးတို့သည်၊ တို့ကို။ ကုလာ၊ တို့သည်။ ကုလေ၊ တို့ကို။

ယောနံ၊ တို့၏။ နိဘာဝေ စ၊ နပုလ္လိင်၌ နိအဖြစ်သည်၎င်း။ အဝိသေသတော၊ ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင် သာမညအားဖြင့်။ အာ-ဧတ္တေ စ၊ အာ, ဧ-အဖြစ်သည်၎င်း။ သိဒ္ဓေပိ၊ ပြီးငြားသော်လည်း။ ဣဓ၊ ဤ၌။ အတော နိစ္စ'န္တိ-အာရမ္ဘာ၊ အတော နိစ္စံ-ဟု အားထုတ်ပြန်ခြင်းကြောင့်။ အာ-ဧတ္တံ၊ နိ-၏ အာ, ဧ-အဖြစ်သည်။ ကွစိဒေဝ၊ အချို့၌ဝယ်, အနည်းငယ်မျှသာ။ ဟောတိ၊ ၏။

(၂၂၀) ဘော ပုရိသ၊ အိုယောကျ်ား။ လ။ ဘော စိတ္တ၊ စိတ္တာ၊ အိုစိတ်။ ဘောတိ ဣတ္ထိ၊ အိုမိန်းမ။ သာ ဣတ္ထိ၊ ထိုမိန်းမသည်။

(ကစ္စည်း၌ သော သတ္ထာ၊ သော ရာဇာ-ဟု ပါဌ်ရှိ၏။ ဘ-ကုန်းပျက်၍ သ-ဖြစ်သော ပါဌ် ပျက်မှတ်)။

ပိ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍန။ ဂ-ကို ပေါင်း၏။

(သိ-ရှိလျက် ဂ-ကို ဆိုပြန်ခြင်းသည် သိ-ကိုသာ ဆိုသော တပါးသုတ်တို့၌လည်း အာလုပ်သိ-ကို မယူရ-ဟု ပြ၏။

(၂၂၁) **သဗ္ဗာသ'မာဝုသော'ပသဂ္ဂ-နိပါတာ'ဒီဟိ စ။** အာဝုသော'ပသဂ္ဂ-နိပါတာ'ဒီဟိ၊ အာဝုသော-ဟူသော အာလုပ်-ပုဒ်, ဥပသာရ-ပုဒ်, နိပါတ်-ပုဒ် စသည်တို့မှ။ ပရာသံ၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗာသံ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော ဝိဘတ်တို့၏။ လောပေါ၊ ၁ကျခြင်းသည်။ ဟောတိ စ၊ ဖြစ်သည်သာတည်း။

တွံ အာဝုသော ဂစ္ဆ၊ တုမှေ အာဝုသော ဂစ္ဆထ။ ပ၊ ပရာ၊ နိ၊ နီ၊ ဥ၊ ဒု၊ သံ၊ ဝိ၊ အဝ၊ အနု၊ ပရိ၊ အဓိ၊ အဘိ၊ ပတိ၊ သု၊ အာ၊ အတိ၊ အပိ၊ အပ၊ ဥပ၊ ဣမေ ဝီသတိ ဥပသဂ္ဂါ။ (ရူ ၁၂၆။)

စ၊ ဝါ၊ မာ၊ နော၊ န၊ အ၊ ပိ၊ ဟော၊ ရေ၊ အရေ၊ ဣတျာ'ဒယော ဗဟူ နိပါတာ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ။

၁။ ဥပေ'စ္စ'တ္ထံ သဇ္ဇေန္တီ'တိ၊ ဥပသဂ္ဂါ ဟိ ပါ'ဒယော။
စာ'ဒီ ပဒါ'ဒိ-မဇ္ဈ'န္တေ၊ နိပါတာ နိပတန္တီ'တိ။ ။ (ရူ ၁၃၁။)

၂။ ဓာတွ'တ္ထံ ဗာဓတေ ကောစိ၊ ကောစိ တံ အနုဝတ္တတေ။
တ'မေဝ'ညော ဝိသေသေတိ၊ ဥပသဂ္ဂ-ဂတိ'တ္တိဓာ။ ။ (ရူ ၁၃၂။)

---

(၂၂၁) အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်။ တွံ၊ သည်။ ဂစ္ဆ၊ သွားလော့။ အာဝုသော၊ တို့။ တုမှေ၊ တို့သည်။ ဂစ္ဆထ၊ ကုန်လော့။ ပ၊ ပ-သဒ္ဒါဝင်း။ လ။ ဥပ၊ ဥပ-သဒ္ဒါဝင်း။ ဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ်သော။ ဣမေ၊ ဤသဒ္ဒါတို့သည်။ ဥပသဂ္ဂါ၊ ဥပသာရပုဒ်မည်ကုန်၏။ စ၊ စ-သဒ္ဒါဝင်း။ လ။ အရေ၊ အရေ-သဒ္ဒါဝင်း။ ဣတျာ'ဒယော၊ ဤသို့အစရှိကုန်သော။ ဗဟူ၊ များစွာသော သဒ္ဒါတို့သည်။ နိပါတာ၊ နိပါတ်ပုဒ် မည်ကုန်၏။

၁။ ဥပေ'စ္စ၊ ဓာတ်,နာမ်ပုဒ်တို့၏ ရှေ့နီးသို့ကပ်၍။ အတ္ထံ၊ ဓာတ်၏ အနက်, နာမ်၏ အနက်ကို။ သဇ္ဇေန္တိ၊ စီရင်တတ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပါ'ဒယော၊ ပ-အစရှိကုန်သော ပုဒ်နှစ်ဆယ်တို့သည်။ ဥပသဂ္ဂါ၊ ဥပသဂ္ဂမည်ကုန်၏။ (ဟိ-ကား အနက်မရှိ)။ စာ'ဒီ၊ စ-အစရှိကုန်သော ပုဒ်များစွာတို့သည်။ ပဒါ'ဒိ-မဇ္ဈ'န္တေ၊ နာမ်ပုဒ်, အာချာတ်ပုဒ်တို့၏ အစ, အလယ်, အဆုံး၌။ နိပတန္တိ၊ ကျတတ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိပါတာ၊ နိပါတ်ပုဒ်မည်ကုန်၏။

၂။ ကောစိ၊ အချို့သော ဥပသာရပုဒ်သည်။ ဓာတွ'တ္ထံ၊ ဓာတ်အနက်ကို။ ဗာဓတေ၊ တားမြစ်တတ်၏။ ကောစိ၊ သည်။ တံ၊ ထိုဓာတ်အနက်သို့။ အနုဝတ္တတေ၊ အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်၏။ အညော၊ တစ်ပါးသော ဥပသာရပုဒ်သည်။ တ'မေဝ၊ ထိုဓာတ်အနက်ကိုသာလျှင်။ ဝိသေသေတိ၊ အထူးပြုတတ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဥပသဂ္ဂ-ဂတိ၊ ဥပသာရပုဒ်၏ အလားသည်။ တိဓာ၊ သုံးပါးအပြားရှိ၏။

၃။ ဥပသဂ္ဂါ နိပါတာ စ၊ ဓာတဝေါ ပစ္စယာ က္ကမေ။
နေကေ နေကတ္ထ-ဝိသယာ၊ က္ကတိ နေရုတ္တိကာ'ဗြဝုံ။ ။ (ရူ၊ ၁၃၁။)

(၂၂၂) **ပုမဿ လိင်္ဂါ'ဒိသု သမာသေသု။** သမာသေသု၊ အလုံးစုံသော သမာသ်တို့၌။ လိင်္ဂါ'ဒိသု၊ လိင်-သဒ္ဒါ စသည်တို့ကြောင့်။ ပုမဿ၊ ပုမ-သဒ္ဒါတို့၏ အစိတ် အ-သည်။ လောပံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊၏။ ပု'လ္လိင်္ဂံ၊ ပု'မ္ဘာဝေါ၊ ပု'ကော်ကိလော၊ ပု'န္နပုံသကံ။ ပုံစံ။

၃။ ဥပသဂ္ဂါ စ၊ ဥပသာရပုဒ်တို့ငှါး။ နိပါတာ စ၊ တို့ငှါး။ ဓာတဝေါ စ၊ ဓာတ်တို့ငှါး။ ပစ္စယာ စ၊ ပစ္စည်းတို့ငှါး။ က္ကမေ၊ ဤသဒ္ဒါလေးမျိုးတို့သည်။ နေကေ၊ အရေအတွက်လည်း များပြားကုန်၏။ နေကတ္ထ-ဝိသယာ၊ အနက်အရာလည်း များစွာကျယ်ဝန်းကုန်၏။ က္ကတိ၊ ဤသို့။ နေရုတ္တိကာ၊ သဒ္ဒါကျမ်းတတ်, ဆရာမြတ်တို့သည်။ အဗြဝုံ၊ ဆိုကြကုန်၏။

(ဧတ္ထ စ အာဝုသော'တိ-မဿ ဝိသုံ ဂဟဏံ သ-သဉ်္ဈတ္တ'ဒိပနတ္ထ'န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဥပသဂ္ဂါန် နာမာ-ချာတ-ဝိသေသကတ္တာ လိင်-သညာယံ အ-နိယမေန သျာ'ဒိမှိ သမ္ဘဝတ္တော တေသံ သဉ်္ချာ-ကာလာ'ဒိ-ဘေဒါ'ဘာဝါ တေဟိ ပထမေ'ကဝစန'မေဝ ဘဝတိ-

ဟု ရူပသိဒ္ဓိ (၁၃၁)ဆိုသော်လည်း ဥပါဒိန္နပုဒ်ကို ဥပေတေန ကမ္မုနာ အာဒိန္နာ ဖလ-ဘာဝေန ဂဟိတာ ဥပါဒိန္နာ-ဟု ဥပ-နောင် တတိယာဝိဘတ် ကျေသည်ကို အဋ္ဌကထာမိန့်ဆိုလျက်ရှိသောကြောင့်ငှါး အတိဆတ္တံ, အတိဓဇော-စသောပုဒ်ကို အတိက္ကန္တံ ဆတ္တံ အတိ-ဆတ္တံ- စသည်ဖြင့် တုလျာဓိ ကရဏ သမာသ်ပြုလျှင်၊ အတိဆတ္တေန။ လ။ အတိဆတ္တေသု-စသည်တို့၌လည်း ဝိဘတ်တူ ကျေသင့်သောကြောင့်ငှါး ပရိတော နဂရဿ ခဉတီ'တိ ပရိခါ-အစရှိသော ဘိန္နာဓိကရဏ သမာသ်တို့၌လည်း ပဉ္စမီဝိဘတ်, စသည် ကျေသောကြောင့်ငှါး **ဥပသာရပုဒ်တို့နောင်မှာ လျော်ရာ ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်ပင် ကျေ၏ဟု မှတ်သင့်၏။**

နိပါတ်ပုဒ်တို့နောင်လည်း ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ, ဓမ္မ'ဉ္စ ဘိက္ခု-သံဃ'ဉ္စ၊ ဘဂဝတိ ပသန္နော ဓမ္မေ စ ဘိက္ခု-သံဃေ စ- စသည်၌ ယှဉ်ဘက်သဒ္ဒါ နောက်၌ကဲ့သို့ စ-သဒ္ဒါနောက်၌လည်း ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်ပင် သက်ရ၏-ဟု ဉာသ်, ရူပသိဒ္ဓိနည်းဖြင့် ပြောဆိုကြကုန်၏။ အနက်ပေးရာ၌ ဓမ္မေ စ၊ **တရား၌, လည်း၌** ဟူ၍မပေး။ တရား၌လည်း-ဟူ၍သာ ပေးသည်ကိုထောက်လျှင် ဓမ္မ-နောက်၌သာ သို့ဝိဘတ်သက်၍ စ-နောက်၌ကား ကာရကသတ္တိ မထင်ရှားသောကြောင့် ပထမာဧကဝုစ်သာ သက်သင့်၏။ သက္ကတဗျာကရဏ်းများ၌လည်း ပဌမာဧကဝုစ်သာ သက်၍ချေ၏။ ဆင်ခြင်ရန်။ ဤဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ်တို့ကို အနက်ဟောနှင့်တကွ သိရအောင် ရူပသိဒ္ဓိ, ဂန္ထာဘရဏ, အဗျယဝဂ်, အမရကောသ, သက္ကတအဘိဓာန်ကျမ်းများကို ကြည့်ရှုလေ့လာမှတ်သား အားထုတ်ကုန်ရာသတည်း)။

(၂၂၂) ပုလ္လိင်္ဂံ၊ ယောကျ်ား၏ အသွင်။ ပု'မ္ဘာဝေါ၊ ယောကျ်ား၏ အဖြစ်။ ပု'ကော်ကိလော၊ ဥဩဖို။ ပု'န္နပုံသကံ၊ ယောကျ်ား နပုံး။

(၂၂၃) **အံ ယ’မိတော ပ–သညတော။** ပ-သညတော၊ ပ-အမည်ရှိသော။ ဤတော၊ ဤ-အကွရာမှ။ ပရဿ၊ သော။ အံ၊ အံ-ဝိဘတ်၏။ ယံ၊ ယံ-ပြုသည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကြတ္တိယံ၊ ကြတ္တိံ။ ပုံစံ။

(၂၂၄) **နံ ဈတော ကတ–ရဿာ။** ကတ-ရဿာ၊ ပြုအပ်ပြီးသောရဿရှိသော။ ဈတော၊ ဈ-မှ။ ပရဿ၊ သော။ အံ၊ ၏။ နံ၊ နံ-ပြုသည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒဏ္ဍိနံ၊ ဒဏ္ဍိံ။ ပုံစံ။

(၂၂၅) **ယောနံ နော။** ကတ-ရဿာ၊ သော။ ဈတော၊ မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယောနံ၊ ယော-ဝိဘတ်တို့၏။ နော၊ နော-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့ ဟောတိ၊ ၏။

ဒဏ္ဍိနော၊ ဒဏ္ဍီ။ ပုံစံ။

ယောနံ နော, ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့်။ အကတ-ရဿ ဈ-နောင် နော-ပြု။

အ-သာရေ သာရ-မတိနော။ ပုံစံ။

ဝါ-မလိုက်လျှင် သာကောင်း၏။ လိုက်လျှင် ကတ-ရဿ ဈ-နောင် ယော-ကို ချေ၍ ဒီဃ ထပ်ပြု။

(၂၂၆) **သ္မိံ နိ။** ကတ-ရဿာ၊ သော။ ဈတော၊ မှ။ ပရဿ၊ သော။ သ္မိံ၊ သ္မိံ-ဝိဘတ်၏။ နိ၊ နိ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒဏ္ဍိနိ၊ ဒဏ္ဍိမှိ။ ပုံစံ။

(၂၂၇) **ကိသ္မာ က ဝေ စ။** ဝေ စ၊ ဝ-ပစ္စည်းကြောင့်လည်း။ ကိသ္မာ၊ ကိံ-သဒ္ဒါ၏။ က၊ က-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကွ နစ္စံ၊ ကွ ဂတော။ ပုံစံ။

---

(၂၂၅) အ-သာရေ၊ အနှစ်မရှိသော ပစ္စည်းဥစ္စာ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, မိစ္ဆာဓမ္မကထာ၌။ သာရ-မတိနော၊ အကောင်းအတိ, အနှစ်ရှိ၏ဟု, မြင်သိသော မိစ္ဆာဉာဏ်ရှိကုန်၏။

(၂၂၇) နစ္စံ၊ ကပွဲသဘင်သည်။ ကွ၊ အဘယ်၌ရှိသနည်း။ ကွ၊ ဘယ်အရပ်သို့။ ဂတော၊ သွားသနည်း။ ကော၊ ဘယ်ယောကျ်ားနည်း။ ကော၊ တို့နည်း။ ကံ၊ ကိုနည်း။

စ-သဒ္ဒါ နပုလ္လိင်၌ သိ, အံ- ကို ချန်လှပ်၍ လိင်သုံးရပ်တို့၌ ဝိဘတ်ခုနစ်တန်၊ ထံ, ဟံ, ထ, ဒါ, ရဟိ, အာ- ပစ္စည်းတို့ကြောင့် ကိံ- သဒ္ဒါ၏ က-ပြုကို ဆည်း၏။

ကော၊ ကေ၊ ကံ၊ ကေ၊ ကာ၊ ကာ, ကာယော၊ ကံ၊ ကာ, ကာယော၊ ကိံ၊ ကာနိ၊ ကိံ၊ ကာနိ၊ ကော ပကာရော ကထံ၊ ကေသု ပကာရေသု ကထံ၊ ကဟံ ကေ-ပုတ္တကာ၊ ကတ္ထ၊ ကဒါ၊ ကရဟိ။ ပုံစံ။

(၂၂၈) **ကု ဟိံ-ဟံသု စ။** ဟိံ-ဟံသု စ၊ ဟိံ, ဟံ- ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း။ ကိဿ၊ ၏။ ကု၊ ကု- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ ဟိဥ္စနံ, ဒါစနံ-တို့ကို ဆည်း၏။

ကုဟိံ၊ ကုဟံ၊ ကုဟိဥ္စနံ၊ ကုဒါစနံ။ ပုံစံ။

(၂၂၉) **သေသေသု စ။** ဝတော၊ ဝ- ပစ္စည်းမှ။ သေသေသု စ၊ ကြွင်းသော ဝိဘတ်, ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း။ ကိဿ၊ ၏။ က၊ က-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။

န သိသ္မိ'မ-နပုံသကာနိ- သုတ်ကဲ့သို့ ကိဿ က ဝေ စ- သုတ်၌ စ-သဒ္ဒါကို ဖွင့်ပြ၍ မဏ္ဍူကဂတိကို သိဖို့ရန် ဤသုတ်ကို ဤ၌ ထားသည်ဖြစ်၍ ထိုပုံစံတို့ကိုပင် ထုတ်။ **သေသေသု စ-**၌ စ-သဒ္ဒါ **အနုကမ္မန**၊ က-ကို ငင်၏။ **ဟောတိနောင်** စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာ'ဝဓာရဏ၊ ကိဿ, ကိသ္မိံ, ကိမှိ- စသည်၌ က-ပြုကို နစ်စေ၏။ (ရူပသိဒ္ဓိနည်းကား စာကိုယ်နှင့်မညီ)။ ဤသုတ်ကို ရှေ့ထားမူကား သာ၍ အစဉ်ကောင်းလေ၏။

(၂၃၀) **တြ-တော-ထေသု စ။** တြ-တော-ထေသု စ၊ တြ, တော, ထ, ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း။ ကိဿ၊ ၏။ ကု၊ ကု-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကုတြ၊ ကုတော၊ ကုတ္ထ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ **အနုကမ္မန**၊ ကိဿ, ကု- တို့ကို ငင်၏။

ကေ၊ တို့ကိုနည်း။ ကာ၊ ဘယ်မိန်းမနည်း။ ကာ၊ ကာယော၊ တို့နည်း။ ကံ၊ ကိုနည်း။ ကာ၊ ကာယော၊ တို့ကိုနည်း။ ကိံ၊ အဘယ်အမျိုးနည်း။ ကာနိ၊ တို့နည်း။ ကိံ၊ ကိုနည်း။ ကာနိ၊ တို့ကိုနည်း။ ကော၊ ဘယ်သို့သော။ ပကာရော၊ အထူးအပြားနည်း။ ကထံ၊ ဘယ်သို့သော အထူးအပြားနည်း။ ကေသု၊ ဘယ်သို့ကုန်သော။ ပကာဒရသု၊ တို့၌နည်း။ ကထံ၊ တို့၌နည်း။ ကေ-ပုတ္တကာ၊ တစ်ယောက်တည်းမျှ ချစ်လှအပ်သော ငါ့သား။ ကဟံ၊ ဘယ်သို့သွားပါလိမ့်နည်း၊ ဘယ်၌နေပါလိမ့်နည်း။ ကတ္ထ၊ အဘယ်၌။ ကဒါ၊ ကရဟိ၊ ဘယ်အခါ၌။

(၂၃၁) **သဗ္ဗသော'တဿ'ကာရော ဝါ။** တော-ထေသု၊ တို့ကြောင့်။ သဗ္ဗဿ၊ အလုံးစုံသော။ တဿ၊ တ-သဒ္ဒါ၏။ အကာရော၊ အ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အတော၊ ဧတ္တော၊ အတ္ထ၊ ဧတ္ထ။ ပုံစံ။

(၂၃၂) **ဧတြ နိစ္စံ။** တြေ၊ တြ-ပစ္စည်းကြောင့်။ သဗ္ဗဿ၊ သော။ တဿ၊ ၏။ အကာရော၊ သည်။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဟောတိ၊ ၏။

အတြ။ ပုံစံ။

(ဤသုတ်နောက်၌ "ဧ တော-ထေသု စ" သုတ်မရှိသင့်ပြီ၊ ရှေ့သုတ်၌ ဝါ-သဒ္ဒါမြစ်၍ တကို ကပ်ရုံနှင့် ဧတ္တော, ဧတ္ထ-ရုပ် ပြီးပြီဖြစ်၍ "ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တ-နယေန သိဒ္ဓနတော နိ'ရတ္ထကမေ'ဝိ'ဒံ၊ န စေ'သော ပုရိမ-ပါဌော"ဟု ဉာသ် (၁၈၃)ဖျက်လေပြီ။ ရူပသိဒ္ဓိ(၁၂၃)၌ကား ၎င်းသုတ်ဖြင့် ဧ-ပြုပြီးလျှင် ဒွေဘော်ပြု၍ ရုပ်တွက်၏)။

(၂၃၃) **ဣမဿိ'ထံ-ဒါနိ-ဟ-တော-ဓေသု စ။** ထံ-ဒါနိ-ဟ-တော-ဓေသု၊ ထံ, ဒါနိ, ဟ, တော, ဓ-ငါးပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ သဗ္ဗဿ၊ သော။ ဣမဿ၊ ဣမ-သဒ္ဒါ၏။ ဣ၊ ဣ-ပြုသည်။ ဟောတိ စ၊ ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။

အယံ ပကာရော-ဣတ္ထံ၊ ဣမေသု ပကာရေသု ဣတ္ထံ၊ ဣဒါနိ၊ ဣဟ၊ ဣတော၊ ဣဓ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သန္နိဋ္ဌာနာ'ဝဓာရဏ။

(၂၃၄) **အ ဓုနာမှိ စ။** ဓုနာမှိ၊ ဓုနာ-ပစ္စည်းကြောင့်။ သဗ္ဗဿ၊ သော။ ဣမဿ၊ ၏။ အ၊ အ-ပြုသည်။ ဟောတိ စ၊ သာလျှင်တည်း။

အဓုနာ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ရှေးနည်းတူ။

(၂၃၅) **ဧတ ရဟိမှိ စ။** ရဟိမှိ၊ ရဟိ-ပစ္စည်းကြောင့်။ သဗ္ဗဿ၊ သော။ ဣမဿ၊ ၏။ ဧတ၊ ဧတ-ပြုသည်။ ဟောတိ စ၊ သာလျှင်တည်း။

ဧတရဟိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ရှေးနည်းတူ။

(၂၃၆) **ဣတ္ထိယံ'မတော အာ-ပစ္စယော။** ဣတ္ထိယံ၊ ဣတ္ထိလိင်၌။ ဝတ္တမာနာ၊ ဖြစ်သော။ အတော၊ အ-ကာရန္တသဒ္ဒါမှ။ ပရံ၊ ၌။ အာ-ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သဗ္ဗာ၊ ကညာ။ ပုံစံ။

ပကတျ'တ္ထ-ဇောတကာ ဣတ္ထိ- ပစ္စယာ သျာ'ဒယော ဝိယ။
ဏာ'ဒယော ပစ္စယ'တ္ထဿ၊ သက'တ္ထဿပိ ဝါစကာ။ ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၈၁။)

(၂၃၇) **နဒါ'ဒိတော ဝါ ဤ။** ဣတ္ထိယံ၊ ၌။ ဝတ္တမာနေဘ၊ သော။ နဒါ'ဒိတော ဝါ၊ နဒ, သဒ္ဒါလျှင် အတူရှိသော အ-ကာရန္တသဒ္ဒါမှရင်း။ အညတော ဝါ၊ တစ်ပါးသော ဥ, ဩ-ကာရန္တသဒ္ဒါမှ ရင်း။ ပရံ၊ ၌။ ဤ၊ ဤ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

နဒီ၊ မဟီ၊ ပထဝီ၊ ဂါဝီ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ ရူပသိဒ္ဓိ၌ သမ္ပိဏ္ဍနဆို၏။

(၂၃၈) **ဏဝ-ဏိက-ဏေယျ-ဏ-န္တုဟိ။** ဣတ္ထိယံ၊ ၌။ ဝတ္တမာနေဟိ၊ ကုန်သော။ ဏဝ-ဏိက-ဏေယျ-ဏ-န္တုဟိ၊ ဏဝ-ပစ္စည်း, ဏိက-ပစ္စည်း, ဏေယျ-ပစ္စည်း, ဏ-ပစ္စည်း, န္တု-ပစ္စည်း အဆုံးရှိသောသဒ္ဒါတို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဤ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ။ ၏။

မာနဝီ၊ နာဝိကီ၊ ဝေနတေယျီ၊ ဂေါတမီ၊ ဂုဏဝတီ၊ ဝဇန္တီ။ ပုံစံ။

ဝဇန္တာ ခီရပါယိနီ-ကား ဝါ-၏ ပုံစံ။

---

(၂၃၆) သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံသော မိန်းမ။ ကညာ၊ မိန်းမငယ်။

ဣတ္ထိပစ္စယာ၊ အာ, ဤ, ဣနီ- တည်းဟူသော ဣတ္ထိလိင်ပစ္စည်းတို့သည်။ သျာ'ဒယော ဝိယ၊ ပထမာ သိ, ယော-တို့ကဲ့သို့။ ပကတျ'တ္ထ-ဇောတကာ၊ ပကတိလိင်ပုဒ်၏ အနက်ကို ထွန်းပြတတ်ကုန်၏။ ဏာ'ဒယော၊ ဏ-အစရှိကုန်သော ပစ္စည်းတို့သည်။ ပစ္စယ'တ္ထဿပိ၊ ပစ္စည်းဝိဘတ်၏ အနက်ကိုရင်း။ သက'တ္ထဿပိ၊ ပုဒ်နက်ဟူသော သကတ္ထကိုရင်း။ ဝါစကာ၊ ဟောတတ်ကုန်၏။

(ယထာ ဓာတု'ပ္ပစ္စယ-ဝိဘတ္တိ-ဝဇ္ဇိတ-မတ္ထဝံ လိင်္ဂ'န္တိ ဝုတ္တတ္တာ ပစ္စယ'န္တဿပိ အလိင်္ဂတ္တာ ဝိဘတ္တု'ပ္ပတ္တိယ မသမ္ဘဝတ္တာယံ တဒ္ဓိတသမာသ။ လ။ တုနာဒီသုတ'တိ ဧတ္ထ စဂ္ဂဟဏေန ဣတ္ထိ-ပစ္စယ န္တဿာ'ပိ နာမ-ဗျပဒေသော။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၈၁။)

(၂၃၈) မာနဝီ၊ မနုအမည်ရှိသောသူ၏ သမီး။ (မာနော အဿ'တ္ထီတိ မာနဝေါ၊ မာနဝီ န-ကို ဏ-ကြီးပြုမူ။ မာဏဝေါ, မာဏဝီ- ဖြစ်၏။ ဤအလိုသော်၊ လုလင်ပျိုမ-ဟု ပေး)။

(၂၃၉) **ပတိ–ဘိက္ခု–ရာဇီ'ကာရ'န္တေ ဟိ ဣနီ။** ဣတ္ထိယံ၊ ၌။ ဝတ္တမာနေဟိ၊ ကုန်သော။ ပတိ-ဘိက္ခု ရာဇီ'ကာရ'န္တေ ဟိ ဝါ၊ ပတိ, ဘိက္ခု, ရာဇ, ဤ-ကာရန္တ သဒ္ဒါတို့မှရင်း။ အညေဟိ ဝါ၊ တစ်ပါးကုန်သော ဝိဒူ, ယက္ခ, သီဟ- စသော သဒ္ဒါတို့မှရင်း။ ပရံ၊ ၌။ ဣနီ၊ ဣနီ-ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂဟပတာနီ၊ ဘိက္ခုနီ၊ ရာဇိနီ၊ ဟတ္ထိနီ၊ ပရိစိတ္တဝိဒုနီ၊ ယက္ခိနီ၊ ယက္ခီ၊ သီဟိနီ၊ သီဟီ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ တစ်နည်း ဝိကပ်။

(၂၄၀) **န္တုဿ တ'မီကာရေ။** ဤကာရေ၊ ဤ- ပစ္စည်းကြောင့်။ န္တုဿ၊ န္တု- ပစ္စည်း၏။ တံ၊ တ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂုဏဝတီ၊ ဂုဏဝန္တီ၊ ဂစ္ဆတီ၊ ဂစ္ဆန္တီ။ ပုံစံ။

(၂၄၁) **ဘဝတော ဘောတော။** ဤကာရေ၊ ကြောင့်။ ဘဝတော၊ ဘဝန္တ-သဒ္ဒါ၏။ ဘောတော၊ ဘောတ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘောတိ ဒေဝတေ၊ ဘောတီ ဝဒဟိ။ ပုံစံ။

(၂၄၂) **ဘော ဂေ တု။** ဂေတု၊ ဂသိ-ကြောင့်လည်း။ ဘဝတော၊ ၏။ ဘော တု၊ ဘော-ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘော ပုရိသ။ ပုံစံ။

ဘော တု-၌ တု-သဒ္ဒါဖြင့် ဂသိ-နှောင်းရာ၌ ဘန္တေ, ဘောန္တ, ဘောန္တာ, ဘဒန္တ, ဘဒန္တာ, ဘဒ္ဒန္တ, ဘဒ္ဒန္တာ, ဘဒန္တေ, ဘဒ္ဒန္တေ။

ဂေတု-၌ တု-သဒ္ဒါဖြင့် အာလုပ် ယော-နှောင်းရာ၌ ဘန္တေ, ဘောန္တော, ဘောန္တာ, ဘဒန္တာ, ဘဒ္ဒန္တာ။ ပထမာ ယော-နှောင်းရာ၌ နောက်လေးပုဒ် ဒုတိယာ ယော-နှောင်းရာ၌ ဘောန္တေ, ဘဒန္တေ, ဘဒ္ဒန္တေ၊ နာ-၌ ဘောတာ၊ သ-၌ ဘောတော-ဟု ဖြစ်၏။

နာဝိကီ၊ လှေသူကြီးကတော်။ [illegible]တေယျီ၊ ဂဋ္ဌုန်မ၏ သမီး။ ဂေါတမီ၊ ဂေါတမအမည်ရှိသောသူ၏ သမီး။ ဂုဏဝတီ၊ ဂုဏ်ရှိသော မိန်းမ။ ဝဇန္တီ၊ သွားသော မိန်းမ။ ခီရပါယိနီ၊ နို့တိုက်သောအမိ ဒွန်းစဏ္ဍားမသည်။ ဝဇန္တာ၊ ဆန်ကွဲဆန်ညာ အရှာအဖွေ, ထင်းခွေ, ရေခပ် သွားသည်ရှိသော်။

(၂၄၃) **အကာရ'ပိတာ'ဒျ'န္တန'မာ။** ဂေါ၊ ဂသိ-ကြောင့်။ အကာရ'ပိတာ'ဒျန္တာနံ၊ အ-အက္ခရာ, ပိတု- စသည်တို့၏ အစိတ်သရတို့၏။ အာ၊ အာ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘော ပုရိသာ၊ ဘော ပိတာ၊ ဘောတိ မာတာ။ ပုံစံ။

(၂၄၄) **ဈ-လ-ပါ ရဿံ။** ဂေါ၊ ကြောင့်။ ဈ-လ-ပါ၊ ဈ, လ, ပ- တို့သည်။ ရဿံ၊ ရဿ-အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘော ဒဏ္ဍိ၊ ဘော ဝိညု၊ ဘောတိ ဣတ္ထိ။ ပုံစံ။

သိဒ္ဓေ ပိ ဧတ္ထ ရဿတ္တေ၊ အဃောရဿ'န္တိ-အာဒိနာ။
နိယမ'တ္ထာ'ယ'မာရမ္ဘော၊ တေန ဘော ဂေါ'တိ သိဇ္ဈတိ။ ။

(၂၄၅) **အာကာရော ဝါ။** ဂေါ၊ ကြောင့်။ အာကာရော၊ အာ-အက္ခရာသည်။ ရဿံ၊ သို့။ ဝါ၊ ချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဘော သ၊ ဘော ပုရိသ၊ ဘော ပုရိသာ။ ပုံစံ။

အ-ဒူရ'တ္ထသာ'လပနေဝါ'ယံ-ဟု ရူပသိဒ္ဓိ (၄၆)ဆို၏။ အမြဲမရှိရာ။

ဣတိ နာမ-ကပ္ပေ စတုတ္ထောကဏ္ဍော။ ၃၅။

ဣတိ အယံ၊ ဤသုံးဆယ့်ငါးသုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရုဏ်, အပေါင်းသည်။ နာမ-ကပ္ပေ၊ ၌။ စတုတ္ထော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

---

(၂၄၄) အဃောရဿ'န္တိ-အာဒိနာ၊ အဃောရဿ'မေကဝစနယောသွ'ပိ စ- သုတ်ဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤဂသိ-နှောင်းရာ၌။ ရဿတ္တေ၊ ရဿအဖြစ်သည်။ သိဒ္ဓေပိ၊ ပြီးသော်လည်း။ အယံ အာရမ္ဘော၊ ဤဈလပါ ရဿံ- သုတ်ကို အားထုတ်ပြန်ခြင်းသည်။ နိယမတ္ထံ၊ အချို့ကို မှတ်ခြင်း အကျိုးငှါတည်း။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဘော ဂေါတိ၊ ဘော ဂေါ-ဟူသော ပုံစံသည်။ သိဇ္ဈတိ၊ ရဿမပြုရပဲ ပြီး၏။

(ရူပသိဒ္ဓိစကားကို ဖွဲ့ဆိုသော ရစနာဂါထာ)။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၂-နာမ် ပဋ္ဌမကဏ္ဍ

(၂၄၆) **တွာ'ဒယော ဝိဘတ္တိ-သညာ။** တွာ'ဒယော၊ တော-အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ သည်။ ဝိဘတ္တိ-သညာ၊ ဝိဘတ်အမည်ရှိကုန်၏။

ပုရိသတော၊ ကညတော၊ ဟတ္ထိတော၊ ဘိက္ခုနိတော၊ ဝိညုတော၊ ဇမ္ဗုတော၊ သဒါ၊ ဣဒါနိ။ ပုံစံ။

တေန တ'ဒန္တာနံပိ ဝိဘတျန္တတ္တာ ပဒတ္တံ သိဒ္ဓံ၊ ကွစာဒိ။ ပ။ သုစာတိ တော-ပစ္စယေ ရသတ္တံ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၁၂၁။)

(၂၄၇) **ကွစိ တော ပဉ္စမျ'တ္ထေ။** ပဉ္စမျ'တ္ထေ၊ ပဉ္စမီ-၏ အပါဒါန်အနက်၌။ တော၊ တော-ပစ္စည်းသည်။ ကွစိ၊ အချို့သောပုံစံ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

ရာဇတော၊ ရညာ ဝါ အာရက္ခာ။ ပုံစံ။

ကွစိ တော- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သတ္တမီ, တတိယာ, အာကာရ- အနက်တို့၌သက်၊ အာဒိတော သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ပဃသတော တိဋ္ဌတိ၊ ပိဋ္ဌိတော အနုဂစ္ဆတိ၊ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ ပုံစံ။

(၂၄၈) **တြ-ထ သတ္တမိယာ သဗ္ဗ-နာမေဟိ။** သတ္တမိယာ၊ သတ္တမီ၏။ အတ္ထေ၊ အာဓာရ-အနက်၌။ သဗ္ဗ-နာမေဟိ၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ တြ-ထ၊ တြ-ပစ္စည်း, ထ- ပစ္စည်းတို့သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သဗ္ဗတြ၊ သဗ္ဗတ္ထ၊ သဗ္ဗသ္မိံ၊ သဗ္ဗေသု။ ပုံစံ။

တြ-ထ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကံ-အနက်၌သက်။ ကတ္ထ ဂတော။ ပုံစံ။

(၂၄၉) **သဗ္ဗတော ဓိ။** သတ္တမိယာ၊ ၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ သဗ္ဗတော၊ သဗ္ဗ-သဒ္ဒါမှ။ ပရံ၊ ၌။ ဓိ၊ ဓိ- ပစ္စည်းသည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

သဗ္ဗဓိ၊ သဗ္ဗသ္မိံ၊ သဗ္ဗေသု။ ပုံစံ။

(၂၅၀) **ကိံ သ္မာ ဝေါ။** သတ္တမိယာ၊ ၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ ကိံ သ္မာ၊ ကိံ-သဒ္ဒါမှ။ ပရံ၊ ၌။ ဝေါ၊ ဝ- ပစ္စည်းသည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

ကွ နဋ္ဌံ၊ ကွ ဂိတံ၊ ကိသ္မိံ၊ ကေသု။ ပုံစံ။

---

(၂၄၇) ရာဇတော၊ မင်းမှ။ ဝါ၊ တစ်နည်းလည်း။ ရညာ၊ မင်းမှ။ အာရက္ခာ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း။ အာဒိတော၊ ရှေးဦးအစ၌။ သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ သင်အပ်၏။ ပဃသတော၊ နံပါး၌။ တိဋ္ဌတိ၊ ၏။ ပိဋ္ဌိတော၊ နောက်၌။ အနုဂစ္ဆတိ၊ တစိုက်စိုက်လိုက်၏။ အနိစ္စတော၊ အမြဲမရှိသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အမြဲမရှိဟူ၍။ ဒုက္ခတော၊ ဆင်းရဲသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ ဆင်းရဲ၏ဟူ၍။ အနတ္တတော၊ အစိုးမရသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အစိုးရသော အတ္တမဟုတ်ဟူ၍။ ဝိပဿတိ၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် ရှု၏။

(၂၅၁) **ဟိ-ဟံ-ဟိဥ္စနံ။** သတ္တမိယာ၊ ၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ ကိံ သ္မာ၊ မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဟိံ-ဟံ-ဟိဥ္စနံ၊ ဟိံ-ပစ္စည်း, ဟံ, ဟိဥ္စနံ- ပစ္စည်းတို့သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကုဟိံ၊ ကုဟံ၊ ကုဟိဥ္စနံ။ ပုံစံ။

(၂၅၂) **တမှာ စ။** သတ္တမိယာ၊ ၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ တမှာ၊ တ- သဒ္ဒါမှ။ ပရံ၊ ၌။ ဟိံ-ဟံ စ၊ ဟိံ-ပစ္စည်း, ဟံ-ပစ္စည်းတို့သာလျှင်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တဟိံ၊ တဟံ၊ ပုံစံ။ **(စ-သဒ္ဒါ ဟိဥ္စနံ-ကို နစ်စေ၏)။**

(၂၅၃) **ဣမသ္မာ ဟ-ဓာ စ။** သတ္တမိယာ၊ ၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ ဣမသ္မာ၊ ဣမ- သဒ္ဒါမှ။ ပရေ စ၊ ၌သာလျှင်။ ဟ-ဓာ၊ ဟ- ပစ္စည်း, ဓ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဣဟ၊ ဣဓ။ ပုံစံ။ **(စ-သဒ္ဒါ သန္နိဋ္ဌာနာ'ဝဓာရဏ)**

(၂၅၄) **ယတော ဟိံ။** သတ္တမိယာ၊ ၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ ယတော၊ ယ-သဒ္ဒါမှ။ ပရံ၊ ၌။ ဟိံ၊ ဟိံ- ပစ္စည်းသည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

ယဟိံ၊ ယသ္မိံ၊ ယေသု။ ပုံစံ။

(၂၅၅) **ကာလေ။** ပရော် နောက်သုံးသုတ်ဖြင့် သက်သော ငါးပစ္စည်းတို့သည်။ ကာလေ၊ အခါ-ဟူသောအနက်၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(ရှေ့သုတ်တို့ကား ကာလ, ဒေသ, ဝတ္ထု-တို့ကို ဟောကုန်၏ ဟူလို)။

(၂၅၆) **ကိံ-သဗ္ဗ'ညေ'က-ယ-ကုဟိ ဒါ-ဒါစနံ။** ကာလေ၊ ၌။ သတ္တမိယာ၊ ၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ ကိံ-သဗ္ဗ'ညေ'က-ယ-ကုဟိ၊ ကိံ-သဒ္ဒါ, သဗ္ဗ-သဒ္ဒါ, အညှ-သဒ္ဒါ, ဧက-သဒ္ဒါ, ယ-သဒ္ဒါ, ကု-ပြုလတ္တံ့သော ကိံ-သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဒါ-ဒါစနံ၊ ဒါ-ပစ္စည်း, ဒါစနံ- ပစ္စည်းတို့သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကဒါ၊ သဗ္ဗဒါ၊ အညဒါ၊ ဧကဒါ၊ ယဒါ၊ ကုဒါစနံ။ ပုံစံ။

(ဒါစနံ-ပစ္စည်းသည် ကု-ပြုမည့် ကိံ-သဒ္ဒါနောင်သာ သက်သည်-ဟု ပြခြင်းငှာ ဩဒနံ ပစတိ၊ ယာဂုံ ပစတိ- ကဲ့သို့ ဖလူပစာအားဖြင့် ကု-ဟု၊ ကိံ-သဒ္ဒါကို ထပ်၍ ဆိုပြန်သတည်း။ ဒါစနံ- သက်ပြီးမှ ကု ဟိံ-ဟံသု စ- သုတ်၌ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ကိံ-သဒ္ဒါကို ကု-ပြုအပ်၏။ ရှု-၌ကား ဤသုတ်၌ ပါသော ကု-ဟူသော နိပါတနဖြင့်ပင် ပြု၏။ အခြားအရာနှင့် ညီညွတ်ကောင်းမြတ်၏)။

(၂၅၇) **တမှာ ဒါနိ စ။** ကာလေ၊ ၌။ သတ္တမိယာ၊ ၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ တမှာ၊ တ-သဒ္ဒါမှ။ ပရံ၊ ၌။ ဒါနိ စ၊ သည်ငှင်း။ ဒါ စ၊ သည်ငှင်း။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တဒါနိ၊ တဒါ။ ပုံစံ။ **စ-သဒ္ဒါ အနုကမ္မန**၊ ဒါ-ကိုငင်၏။

(၂၅၈) **ဣမသ္မာ ရဟိ-ဓုနာ-ဒါနိ စ။** ကာလေ၊ ၌။ သတ္တမိယာ၊ ၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ ဣမသ္မာ၊ ဣမ-သဒ္ဒါမှ။ ပရံ၊ ၌။ ရဟိ'ဓုနာ-ဒါနိ စ၊ ရဟိ-ပစ္စည်း, ဓုနာ-ပစ္စည်း, ဒါနိပစ္စည်း-တို့သည်လည်း။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တေရဟိ၊ အဓုနာ၊ ဣဒါနိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အနုကဍ္ဎန၊ အတ္ထ, သတ္တမီ, ကာလ- သဒ္ဒါတို့ကို ငင်၏။

(၂၅၉) **သဗ္ဗဿ သော ဒါမှိ ဝါ။** ဒါမှိ၊ ဒါ-ပစ္စည်းကြောင့်။ သဗ္ဗဿ၊ သဗ္ဗ-သဒ္ဒါ၏။ သော၊ သ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သဒါ၊ သဗ္ဗဒါ။ ပုံစံ။

(၂၆၀) **အ-ဝဏ္ဏော ယေ လောပ'ဉ္စ။** ယေ၊ တဒ္ဓိတ် ယ-ပစ္စည်းကြောင့်။ အ-ဝဏ္ဏော စ၊ အဝဏ်-သည်လည်း။ လောပံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ စ၊ ရောက်သည်သာတည်း။

ပဏ္ဍိတဿ၊ ပဏ္ဍိတာယ ဝါ ဘာဝေါ ပဏ္ဍိစ္စံ၊ ကောသလ္လံ၊ နေပုညံ၊ မဏ္ဍပေ ဇာတော မဏ္ဍပျော။ ပုံစံ။

အ-ဝဏ္ဏော စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ ဣဝဏ်-ကျေခြင်းကို ဆည်း၏။ အဒိတိယာ ပုတ္တော အာဒိစ္စော၊ ကုဏ္ဍနိယာ အပစ္စံ ကောဏ္ဍညော။ ပုံစံ။

ပပ္ပေါတိ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တနတ္ထ၊ ဝါ-ကို နစ်စေ၏။ ကုရူနံ ပုတ္တော ကောရဗျော၊ ဘာတုနော ပုတ္တော ဘာတဗျော-တို့ကား ဥ-ဖြစ်၍ မကျေ။

(၂၆၁) **ဝုဍ္ဎဿ ဇော ဣယိ'ဋ္ဌေသု။** ဣယိ'ဋ္ဌေသု၊ ဣယ, ဣဋ္ဌ-ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဝုဍ္ဎဿ၊ ဝုဍ္ဎ-သဒ္ဒါ၏။ ဇော၊ ဇ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဇေယျော၊ ဇေဋ္ဌော။ ပုံစံ။ (ဒန္တဇ တတိယ, စတုတ္ထနှင့် ဝုဍ္ဎလည်းရှိ၏။ သင့်သည်ချည်း)။

---

(၂၆၀) ပဏ္ဍိတဿ၊ ပညာရှိသော ယောကျာ်း, နပုံး၏။ ဝါ၊ တစ်နည်း။ ပဏ္ဍိတာယ၊ ပညာရှိသော မိန်းမ၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ ပဏ္ဍိစ္စံ၊ ၏ဖြစ်ကြောင်း။ ကောသလ္လံ၊ လိမ္မာသော ယောကျာ်း, မိန်းမ, နပုံး၏ဖြစ်ကြောင်း။ နေပုညံ၊ သိမ်မွေ့သော သူ၏ဖြစ်ကြောင်း။ မဏ္ဍပေ၊ မဏ္ဍပ်၌။ ဇာတော၊ မွေးဖွားသည်။ မဏ္ဍပျော၊ သည်။ အဒိတိယာ၊ နတ်မိ၏။ ပုတ္တော၊ တည်း။ အာဒိစ္စော၊ သား။ ကုဏ္ဍနိယာ၊ ကုဏ္ဍနီမည်သော မိန်းမ၏။ အပစ္စံ၊ သားတည်း။ ကောဏ္ဍညော၊ သား။ ကုရူနံ၊ ကုရုတိုင်းသားတို့၏။ ပုတ္တော၊ တည်း။ ကောရဗျော၊ သား။ ဘာတုနော၊ အစ်ကို၏။ ပုတ္တော၊ တည်း။ ဘာတဗျော၊ သား။ (တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဥ-ကို အဝ-ပြု)။

(၂၆၂) **ပသတ္ထသာ သော စ**။ ဣယိ'ဌေသု၊ တို့ကြောင့်။ ပသတ္ထသာ၊ ပသတ္ထ-သဒ္ဒါ၏။ သော စ၊ သ-ပြုသည်ဖြင်း။ ဇော စ၊ ဇ-ပြုသည်ဖြင်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သေယော၊ သေဋ္ဌော၊ ဇေယော၊ ဇေဋ္ဌော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အနုကမ္မန၊ ဇော-ကိုငင်၏။ (သေယော၊ ဇေယော-တို့၌ ဉသ်မှာ ဒွေဘော်မဆို၊ သက္ကတ၌လည်း သံယုဂ်မရှိ)။

(၂၆၃) **အန္တိကဿ နေဒေါ**။ ဣယိ'ဌေသု၊ တို့ကြောင့်။ အန္တိကဿ၊ အန္တိက-သဒ္ဒါ၏။ နေဒေါ၊ နေဒ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

နေဒိယော၊ နေဒိဋ္ဌော။ ပုံစံ။ (အလွန်နီးနားသည် ပေး)။

(၂၆၄) **ဗာဠ္ဟဿ သာဓော**။ ဣယိ'ဌေသု၊ တို့ကြောင့်။ ဗာဠ္ဟဿ၊ ဗာဠ္ဟ-သဒ္ဒါ၏။ သာဓော၊ သာဓ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သာဓိယော၊ သာဓိဋ္ဌော။ ပုံစံ။ (အလွန်ပြင်းထန်သည် ပေး)။

(၂၆၅) **အပ္ပဿ ကန်**။ ဣယိ'ဌေသု၊ တို့ကြောင့်။ အပ္ပဿ၊ အပ္ပ-သဒ္ဒါ၏။ ကန်၊ ကန်-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကနိယော၊ ကနိဋ္ဌော။ ပုံစံ။ (အလွန်နည်းပါးသည် ပေး)။

(၂၆၆) **ယုဝါနံ'ဥ**။ ဣယိ'ဌေသု၊ တို့ကြောင့်။ ယုဝါနံ'ဥ၊ ယုဝ-သဒ္ဒါတို့၏လည်း။ ကန်၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကနိယော၊ ကနိဋ္ဌော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အနုကမ္မန၊ ကန်-ကိုငင်၏။ (ကန်ကို န-ငယ်ချည်း မှတ်)။

---

(၂၆၆) ကနိယော၊ ကနိဋ္ဌော၊ အထူးသဖြင့် ပျိုရွယ်ငယ်နုသောသူ။

(ကဏ်-ဟု ဏ-ကြီးနှင့်ရှိ၍ ဤသုတ်၌သာ "ကွစာဒိ။ လ။ ပစ္စယေသုစာ"တိဝတ္တမာနေ "တေသု ဝုဒ္ဓိ။ လ။ ဒေသာစေ"တိ ဏကာရဿ နကာရာဒေသော ဝိသေသော- ဟု ဉသ်(၁၉၇)၌။ "တေသုဝုဒ္ဓိ" တိ-အာဒိနာ ဏကာရဿ နကာရော-ဟု ရူပသိဒ္ဓိ (၂၄၂)၌ နငယ်ပြြန်၏။ သက္ကတ၌ကား အယ'မေသ' မတိသယေန အပ္ပေါ ယုဝါ ဝါ ကနိဋ္ဌော ကနိယော-ဟု နှစ်နက်လုံး၌ န-ငယ်နှင့်ရှိ၏။ အစ္စန္တပ္ပတ္တ၌ ကဏိယ-ဟု ဏကြီးနှင့်လည်းရှိ၏။ ဤယ-ပစ္စည်းမှာ ဒီဃချည်းဟူ၏။ အဘိဓာန်ဋီကာ၌ကား၊ န-ငယ်ချည်း ရှိ၏။ စာတော်ပြင် ဆရာကြီးတို့ ထိုအဘိဓာန်ဋီကာကိုသာ အသုံးပြုကြ၏။ သက္ကတနှင့်လည်း ညီ၏)။

(၂၆၇) **ဝန္တု–မန္တု–ဝီန'ဥ လောပေါ။** ဣယိ'ဋ္ဌေသု၊ တို့ကြောင့်။ ဝန္တု-မန္တု-ဝီန'ဥ၊ ဝန္တု, မန္တု, ဝီ- ပစ္စည်းတို့၏လည်း။ လောပေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂုဏိယော၊ ဂုဏိဋ္ဌော၊ သတိယော၊ သတိဋ္ဌော၊ မေဓိယော၊ မေဓိဋ္ဌော။ ပုံစံ။

(အလွန်ဂုဏ်, သတိ, ပညာရှိသည် ပေး)။

စ-သဒ္ဒါ အနုကမ္မန၊ ဣယိဋ္ဌ-ကို ငင်၏။

(၂၆၈) **ယဝတံ တ–လ–န–ဒကာရာနံ ဗျဉ္ဇနာနိ စ–လ–ဉ–ဇ–ကာရတ္တံ။** ယဝတံ၊ ယ-ပင့်ရှိကုန်သော။ တ-လ-န-ဒကာရာနံ၊ တ, လ, န, ဒ-အက္ခရာတို့၏။ ဗျဉ္ဇနာနိ၊ သံယုဂ်ဗျည်းနှစ်လုံး တို့သည်။ စ-လ-ဉ-ဇ-ကာရတ္တံ၊ အစဉ်အတိုင်း စ, လ, ဉ, ဇ- အက္ခရာအဖြစ်သို့။ ဝါ၊ အချို့။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။

ဇစ္စန္ဓော၊ ဗဟုသစ္စံ၊ ဝိပလ္လာသော၊ ဝေပုလ္လံ၊ သာမညံ၊ ဝေလညံ၊ ဉာသော။ ယဇ္ဇေဝံ၊ သောဟဇ္ဇံ၊ ဝေသာရဇ္ဇံ၊ ကောသဇ္ဇံ။ ပုံစံ။

ကာရ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ယ-ပင့်ရှိသော က, စ, ပ, ဝဂ်၊ သ, ထ, ဓ, ဏ- အက္ခရာတို့ကို အစဉ် အတိုင်း က, စ, ပ, ဝဂ်၊ သ, ဆ, ဈ, ဉ-အက္ခရာပြု။

နေပက္ကံ၊ အဟိရိက္ကံ၊ သောဘဂ္ဂံ၊ ဒေါဘဂ္ဂံ၊ ဝါဏိဇ္ဇံ၊ ရဇ္ဇံ၊ သာရုပ္ပံ၊ အာရုပ္ပံ၊ ဩသတ္တံ၊ ဩပမ္မံ၊ သောခုမ္မံ၊ သောမနဿံ၊ ပေါရိသံ၊ တစ္ဆံ၊ ဒုမ္မေဇ္ဈံ၊ ဒွေဇ္ဈံ၊ နေပုညံ၊ သာမညဖလံ။ ပုံစံ။

မဏ္ဍူက ဂတိက ဝါ-၏ပုံစံကား၊ ဝုတျသော၊ ဗာလျံ၊ အာလသျံ-တည်း။

---

(၂၆၈) ဇစ္စန္ဓော၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကာဏ်းသည်။ ဗဟုသစ္စံ၊ များသောအကြားအမြင် ရှိသောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ (တေသုဝုဒ္ဓိ- ဖြင့် ဥ-ကို အ-ပြု)။ ဝိပလ္လာသော၊ ဝိပရိအာသော၊ ဖောက် ပြန်ခြင်း။ ဝေပုလ္လံ၊ ပြန့်ပြောသည်၏ ဖြစ်ကြောင်း။ သာမညံ၊ တူသည်၏ဖြစ်ကြောင်း။ ဝေလညံ၊ သူနာ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ဉာသော၊ သိုမှီးသိမ်းသွင်း ကောင်းမွန်သောဉာဏ်ကျမ်း။ ယဇ္ဇေဝံ၊ ယဒိဇေဝံ၊ ယင်းသို့ဖြစ်သည် ရှိသော်။ သောဟဇ္ဇံ၊ သုဟဒ-ဘာဝေါ၊ ကောင်းသောစိတ်နှလုံးရှိသည်၏ အဖြစ်။ ဝေသာရဇ္ဇံ၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်း ကင်းသည်၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ကောသဇ္ဇံ၊ ကုသီဒ-ဘာဝေါ၊ ပျင်းရိသော သူ၏ဖြစ်ကြောင်း။ (ဤ-ကို အ-ပြု)။

နေပက္ကံ၊ ပညာရင့်ကျက်သသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ အဟိရိက္ကံ၊ အရှက်မရှိသသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ သောဘဂ္ဂံ၊ သုဘဂ-ဘာဝေါ၊ တင့်တယ်သသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ဒေါဘဂ္ဂံ၊ မတင့်တယ်သသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ဝါဏိဇ္ဇံ၊ ဝဏိဇ-ဘာဝေါ၊ ဖောက်ကားရောင်းဝယ်ကုန်သည်၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ရဇ္ဇံ၊ မင်း၏ ဖြစ်ကြောင်း။ သာရုပ္ပံ၊ သရူပ-ဘာဝေါ၊ သဘောရုပ်သွင် တူဆင်လျောက်ပတ်သည်၏ ဖြစ်ကြောင်း။ အာရုပ္ပံ၊ အရူပဘုံ၌

(၂၆၉) **အမှ-တုမှ-န္တု-ရာဇ-ဗြဟ္မ’တ္တ-သခ-သတ္ထု-ပိတာ’ဒီဟိ သွာ နာ’ဝ။** အမှ။ လ။ ပိတာ’ဒီဟိ၊ အမှ, တုမှ, န္တုပစ္စယန္တ, ရာဇ, ဗြဟ္မ, အတ္တ, သခ, သတ္ထု, ပိတု-သဒ္ဒါ အစရှိသည်တို့မှ။ ပရာ၊ နောက်ဖြစ်သော။ သွာ၊ သွာ-ဝိဘတ်ကို။ နာ’ဝ၊ နာ-ဝိဘတ်ကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်၏။

မယာ၊ တယာ၊ ဂုဏဝတာ၊ ဂစ္ဆတာ၊ ရညာ၊ ဗြဟ္မုနာ၊ အတ္တနာ၊ သခိနာ၊ သတ္ထာရာ၊ ပိတရာ၊ မာတရာ၊ သရေန ဝိယောဇယေ။ ပုံစံ။

(ဤ၌ ဗြဟ္မုနာ, အတ္တနာ, သခိနာ-တို့ကို နာငဲ့ရုံမက နာ-ပြု၍ ညည်၌ ရုပ်စီရင်သောကြောင့် ဆိုလတ္တံ့သော အတိဒေသ သုတ်ခြောက်မျိုးတို့တွင် ဤသုတ်ကို တံ ရူပါတိဒေသ- သုတ်ဟူ၍ မှတ်)။

၁။ ဗျပဒေသော နိမိတ္တ’ဉ္စ၊ တံ- ရူပံ တံ- သဘာဝတာ။
သုတ္တ’ဉ္စေ’ဝ တထာ ကာရိ- ယာ’တိ ဒေသော’တိ ဆဗ္ဗိဓော။ ။ (ရူ ၅၉။)

ဖြစ်သည်။ ဩသတ္တံ၊ ဥသဘ-ဘာဝေါ၊ နွားလားဥသဘ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ဩပမ္မံ၊ ဥပမာ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ သောခုမ္မံ၊ နူးညံ့သောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ သောမနဿံ၊ ကောင်းသော စိတ်၏။ ဝါ၊ ကောင်းသောစိတ်ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ပေါရိသံ၊ ယောက်ျား၏ အတိုင်းအရှည် (တသူ)။ တစ္ဆံ၊ တထ-ဘာဝေါ၊ မှန်ကန်သည်၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ဒုမ္မေဓ္ယံ၊ ပညာမဲ့သသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ ဒွေဓ္ယံ၊ ဒွိဓာ-ဘာဝေါ၊ နှစ်ပါးပြားသည်၏ ဖြစ်ကြောင်း။ နေပုညံ၊ သိမ်မွေ့သသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ သာမညဖလံ၊ ရဟန်း၏ ဖြစ်ကြောင်းတရား ဖိုလ်လေးပါး။

ဝုတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဗာလျံ၊ လူမိုက်၏ ဖြစ်ကြောင်း။ အာလသျံ၊ လူပျင်း၏ ဖြစ်ကြောင်း။

(ကစ္စည်းစာကိုယ်၌ကား ကိ-သုံးခုဆို၍ တိဏာဒလ်ကို၊ အာလသျံ, အာရောဂျံကို၊ မစ္စုနာကို ထုတ်၏။ ကာရ-သဒ္ဒါဖြင့် ယ-ကို သ, ဘ, မ-ပြု၍ ပေါရိသံ၊ ဩသတ္တံ, ဩပမ္မံ- ပြီးသည်ဟူ၏။ ဥဒ္ဒန္တ တ-ဘုဇေပေါသ’ပ္ပမာဏေ ပေါရိသံ တိသု-ဟူသော အဘိဓာန်၊ ထိုထိုကျမ်းတို့၌ ဒွေးဘော်မရှိ)။

(၂၆၉) မယာ၊ ငါမှ။ (စသည်ပေး)။

၁။ ဗျပဒေသော၊ အမည်ကိုငဲ့ညွှန်းသော ဗျပဒေသာတိဒေသသုတ်ရင်း။ နိမိတ္တဉ္စ၊ နိမိတ်အစီအရင်ကို ငဲ့ညွှန်းသော နိမိတ္တာတိဒေသသုတ်၌ရင်း။ တံရူပံ၊ ထိုရုပ်သွင်တူအောင် ငဲ့ညွှန်းသော တံရူပါတိဒေသသုတ်ရင်း။ တံသဘာဝတာ၊ ထိုလိင်သဘောပြောင်းအောင် ငဲ့ညွှန်းသော သုတ္တာတိဒေသ သုတ်ရင်း။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ကာရိယာတိဒေသော၊ ကာရိယပြုဖို့ရာ ကာရိကို ညွှန်းသော ကာရိယာတိဒေသသုတ်ရင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အတိဒေသော၊ ငဲ့ညွှန်းသောသုတ်သည်။ ဆ’ဗ္ဗိဓော၊ ခြောက်ပါး အပြားရှိ၏။

၂။ ဗျပဒေသော တု နာမံ'ဝ၊ တထာ ကတ္တရိ နိမိတ္တံ။
တံ- ရူပံ ပန သွာ နာ'ဝ၊ တံ- သဘာဝေါ ပုမာ က္လဝ။
သုတ္တံ အနုပ-ဒိဋ္ဌာနံ၊ သေသေသုန္တု-ဝ ကာရိယံ။ ။

ဣတိ နာမ-ကပ္ပေ ပဉ္စမော ကဏ္ဍော။ ၂၄။

ဣတိ အယံ၊ ဤနှစ်ဆယ့်လေးသုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ နာမ-ကပ္ပေ၊ ၌။ ပဉ္စမော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

ဣတိ နာမ-ကပ္ပေါ ဒုတိယော။ ၂၁၈။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

နာမ်နှစ်ရာ့တစ်ဆယ့်ရှစ် (၂၁၈) သုတ်သရုပ်ခွဲပုံ

* နှစ်ရာ့ဆယ့်ရှစ်၊ နာမ်သုတ်စစ်မှာ၊ ခြောက်သညာ- ရှိ၊ အဓိကာ- သုံး၊ ပရိ- သုံးရှိ၊ ဝိဓိ- နှစ်ရာ့ခြောက်၊ ရွေးကောက် စေမူ၊ ဆယ်ခု ဝိဘတ်၊ ထိုက်လတ် တာလီ၊ စောတ္တာလီ တိံသ၊ ဧကူန တာလီ၊ တေဝီ ဒွိပညာ၊ နှစ်ခါ ဒွတ္တိ၊ သဋ္ဌိစောတ္တိ၊ သုတ်ကိန်း ရမှတ်၊ တေရသ် ဂဏ၊ သုတ်စဉ် ရကား၊ ဧကူန-ဝီ၊ ဒွတ္တိ တေဝီ၊ ဥူနဝီဋ္ဌတ္တိ၊ ပဉ္စဝီ ဆဗ္ဗိ၊ ပဉ္စဝီ-နှင့်၊ တာလီ စုဒ္ဒသ်၊ တေရသ် နှစ်ခါ၊ စောသတ္တာမျှ၊ ကိန်းတွက်ရ၏။ ဧကူန ပညာ၊ သုတ်စွန်း ပါသည်။ ။ ကဗျာသရုပ် ခွဲနည်းတည်း။

(သရုပ်ခွဲရုံသာ မှန်းဆရေတွက်၍ သင်္ချာတပ်ထားသည်။ မှန်မမှန်ကို သေချာ တပ်အပ်သိရ အောင် ရွေးစစ်နိုင်မှ အမှန်ကိုသိရမည်။ ကြေလည်းကြေမွသည်။

ဤ၌ "ဆယ်ခုဝိဘတ်"ဟူသည်ကား - သိ၊ ယော၊ အံ၊ နာ၊ ဟိ၊ သ၊ နံ၊ သ္မာ၊ သ္မိံ၊ သု၊ ဆယ်လုံး အစဉ်အတိုင်းတည်း။

၂။ တု၊ ခြောက်သုတ်၏ သရုပ်ပုံစံကား။ နာမံ'ဝ၊ တဒ္ဓိတ-သမာသ-ကိတကာနာမံဝါ- တဝေတုနာဒိသု စ- ဟူသော သုတ်သည်။ ဗျပဒေသော၊ ဗျပဒေသာတိဒေသသုတ်မည်၏။ တထာကတ္တရိ၊ တထာကတ္တရိ စ- သုတ်သည်။ နိမိတ္တံ၊ မည်၏။ သွာနာဝ ပန အမှ တုမှ န္တု။ လ။ သွာနာဝ- သုတ်သည်ကား။ တံ ရူပံ၊ မည်၏။ ပုမာက္လဝ၊ က္လတ္ထိယံ ဘာသိတ ပုမိတ္ထိ ပုမာဝ စေ- သုတ်သည်။ တံသဘာဝေါ၊ မည်၏။ အနုပဒိဋ္ဌာနံ၊ အနုပဒိဋ္ဌာနံ ဝုတ္တယောဂတော-သုတ်သည်။ သုတ္တံ၊ မည်၏။ သေသေသု န္တုဝ၊ သည်။ ကာရိယံ၊ မည်၏။

နာမ်ဂိုဏ်း

နာမ်ရုပ်ကြေမွမှု၊ ဂါထာ စုဏ္ဏိယ၊ အစီအကုံး၊ အနှုန်းအဖွဲ့မြန်ထက်၊ ကျမ်းဂန်တို့၌ အနက်ထင်မြင်၊ သဘောညဏ် သက်ဝင်စူးရှနိုင်သောကြောင့် နာမ်ရုပ်ကြေမွအောင် -

❀ မနောဂိုဏ်း- စု၊ ပု, ဂု, ပုမာ၊ ဂစ်, ရာဇာ, သတ်၊ စိတ်, ရတ်, ကညာ၊ နဒါ, ဂဟာ၊ သဗ္ဗနာမ်၊ ဂဏ် တေရသ။

ဟူသော တစ်ဆယ့်သုံးဂိုဏ်းတို့၏ ပဒမာလာကို အာလုပ်နှင့်တကွ ဝိဘတ် တစ်ဆယ့်ခြောက်လုံး အစဉ်အတိုင်း အကျဉ်းမျှ ပြဆိုဦးအံ့။ ထိုတွင် မနောဂိုဏ်းစုကို ပုရိသာဒိဂိုဏ်းထက် လက္ခဏာပိုလွန်သော ဂိုဏ်းထူးဖြစ်၍ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၏ နောက်၌ ဆိုပေအံ့။

၁ - ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၌

ဘော ပုရိသ, ပုရိသာ	ဘောန္တော ပုရိသာ
ပုရိသော	ပုရိသာ
ပုရိသံ	ပုရိသေ
ပုရိသေန	ပုရိသေဟိ, ဘိ
ပုရိသဿ	ပုရိသာနံ
ပုရိသသ္မာ, ပုရိသမှာ, ပုရိသာ	ပုရိသေဟိ, ဘိ
ပုရိသဿ	ပုရိသာနံ
ပုရိသသ္မိံ, ပုရိသမှိ, ပုရိသေ	ပုရိသေသု

ဟု-အကျယ် နှစ်ဆယ့်သုံးရုပ်ဖြစ်၏။ ပုရိသာလေးရုပ်၊ ပုရိသေ၊ ပုရိသေဟိ၊ ပုရိသေဘိ၊ ပုရိသဿ၊ ပုရိသာနံ၊ နှစ်ရုပ်စီပါသောကြောင့် သဘောတူပေါင်းလျှင်၊ တစ်နက်ကိုးရုပ်၊ နှစ်နက်ငါးရုပ်၊ လေးနက်တစ်ရုပ်၊ ပေါင်းအကျဉ်း တစ်ဆယ့်ငါးရုပ်တည်း။ နောက်နောင် ဂိုဏ်းများ၌လည်း ဤနည်းတူဖော်၍သိ။

(ထိုရုပ်တို့ကို အာလပနေ သိ ဂ-သညော၊ အကာရ'ပိတာဒျ'န္တာန'မာ၊ အာကာရောဝါ၊ သေသတော လောပံ ဂ-သိပိ၊ သဗ္ဗ-ယော နီန'မာဧ၊ သော၊ သရ-လောပေါ၊ အတော'နေန၊ သုဟိသွ ကာရော ဧ၊ သ္မာ-ဟိ-သ္မိံ နံ၊ သာ'ဂမော သေ၊ သုနံ-ဟိသု စ၊ သ္မာ သ္မိံန် ဝါ- ဤတစ်ဆယ့်သုံးသုတ်တို့ဖြင့် စီရင်။

(၁-ပု) ဘော ပုရိသ၊ ပုရိသာ၊ အိုယောကျ်ား။ လ။ ပုရိသေသု၊ တို့၌။

တေရသ်ဂဏ၊ သုတ်စဉ်ရကား၊ ကျေနပ်၊ ဒွတ္တိံ တေဝိ- စသော ဂိုဏ်းစဉ်သုတ်ရ ကဗျာ၌၊ ဒွတ္တိံ စ- ဟူသည်ကိုကား။ သုတ်စွန်းဖြင့် စီရင်ရသော အာဒိတောသြ စ၊ သု-ဟိ-နာသု စ- အစရှိသော သုတ်များပါ ထည့်၍ဆိုသည်။ နောက်ကိုလည်း နည်းတူသိ)။

ဤဆိုလတ္တံ့သော ဝသန္တတိလကာ- သုံးဂါထာတို့ကား ဉာဏ်ထက်သူကျက်၍ ပညတ်နက် ဉာဏ်ကြီးဖို့ရာ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း သဒ္ဒါစုတို့တည်း။

၁။ ပေါသော သုရာ'သုရ-နရော'ရဂ-နာဂ-ယက္ခာ၊
ဂန္ဓဗ္ဗ-ကိန္နရ-မနုဿ-ပိသာစ-ပေတာ။

မာတင်္ဂ-ဇင်္ဂမ-တုရင်္ဂ-ဝရာဟ-သီဟာ၊
ဗျဂ္ဃ'စ္ဆ-ကစ္ဆပ-တရစ္ဆ-မိဂ'ဿ-သောနာ။ ။ (ရူ ၅၁။)

၂။ အာလောက-လောက-နိလယာ'နိလ-စာဂ-ယောဂါ၊
ဝါယာမ-ဂါမ-နိဂမာ'ဂမ-ဓမ္မ-ကာမာ။

သံဃော'ဃ-ဃောသ-ပဋိဃာ'သဝ-ကောဓ-လောဘာ၊
သာရမ္ဘ-ထမ္ဘ-မဒ-မာန-ပမာဒ-မက္ခာ။ ။ (ရူ ၅၁။)

၁။ ပေါသော၊ ယောကျ်ား။ သုရ၊ နတ်။ အသုရ၊ အသုရနတ်။ နရ၊ လူ။ ဥရဂ၊ မြွေ။ နာဂ၊ နဂါး၊ ဆင်၊ ကံကော်ပင်- စသည်။ ယက္ခာ၊ နတ်ဘီလူးတို့။

နာဂေါ ဥရဂ-ဟတ္ထီသု၊ နာဂရုက္ခေ စ ဥတ္တမေ။
ယက္ခော တု ရက္ခသေ သက္ကေ၊ သတ္တေ ခီဏာသဝေ သုရေ။ ။

ဂန္ဓဗ္ဗ၊ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်၊ စောင်းသမား၊ ဝမ်းတိုက်သွားမည့် သူငယ်။ ကိန္နရ၊ ကိန္နရာ။ မနုဿ၊ လူ။ ပိသာစ၊ မြေပုံဘီလူး။ ပေတာ၊ ပြိတ္တာတို့။ မာတင်္ဂ၊ ဆင်။ ဇင်္ဂမ၊ သွားတတ်သသူ။ တုရင်္ဂ၊ မြင်း။ ဝရာဟ၊ တောဝက်။ သီဟာ၊ ခြင်္သေ့တို့။ ဗျဂ္ဃ၊ ကျား။ အစ္ဆ၊ ဝံသတ္တဝါ။ ကစ္ဆပ၊ လိပ်သတ္တဝါ။ တရစ္ဆ၊ အောင်း။ မိဂ၊ သားသမင်။ အဿ၊ မြင်း။ သောနာ၊ ခွေးတို့။

၂။ အာလောက၊ အလင်း။ လောက၊ လောကသုံးပါး။ နိလယ၊ နေရာအိမ်။ အနိလ၊ လေ။ စာဂ၊ စွန့်ကြဲခြင်း။ ယောဂါ၊ အားထုတ်ခြင်း၊ ယှဉ်ခြင်းတို့။ ဝါယာမ၊ လုံ့လ။ ဂါမ၊ ရွာ၊ အပေါင်း။ နိဂမ၊ နိဂုံး။ အာဂမ၊ အာဂုမ်ပါဌ်။ ဓမ္မ၊ တရား။ ကာမာ၊ အလိုတို့။ သံဃ၊ အပေါင်း။ ဩဃ၊ ရေယဉ်။ ဃောသ၊ ကြွေးကြော်သံ။ ပဋိဃ၊ အမျက်ဒေါသ။ အာသဝ၊ အာသဝေါလေးပါး။ ကောဓ၊ အမျက်။ လောဘာ၊ လိုချင်ခြင်းတို့။ သာရမ္ဘ၊ ချုပ်ချယ်စော်ကားခြင်း။ ထမ္ဘ၊ ခက်ထန်ခြင်း။ မဒ၊ ယစ်မူးခြင်း။ မာန၊ ထောင်လွှားခြင်း။ ပမာဒ၊ မေ့လျော့ခြင်း။ မက္ခာ၊ သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်းတို့။

၃။ ပုန္နာဂ-ပူဂ-ပနသာ'သန-စမ္ပက'မ္ဗာ၊
ဟိန္တာလ-တာလ-ဗကုလ'ဇ္ဇုန-ကိံ သုကာ စ။
မန္ဒာရ-ကုန္ဒ-ပုစိမန္ဒ-ကရဉ္ဇ-ရုက္ခာ၊
ဂိဇ္ဈော မယူရ-သကုန-ဏ္ဍဇ-ကောဉ္စ-ဟံသာ။ ။ (ရှု ၅၂။)

၂ - မနောဂိုဏ်းစု၌

❀ နာ, သ, သို, ဝိ၊ သာ, သော, သိ-ဆုံး၊ ကြိယာ- ကံ၊ ဩ-ခံ ဝိကပ်၊
သမာသ်, တဒ္ဓိ၊ လယ် ဩ-ရှိ၊ တိဝိ မနောဂိုဏ်း လက္ခဏာ။

ဟူသော လက္ခဏာသုံးပါးရှိသော သဒ္ဒါအပေါင်းသည် မနောဂိုဏ်းမည်၏။

မနသာ၊ မနသော၊ မနသိ၊ မနော ဉတွာ၊ မနော-ဓာတု၊ မနော-မယံ။ ပုံစံ။

* မနော ဝစော ဝယော တေဇော၊
တပေါ စေတော တမော ယသော။
အယော ပယော သိရော ဆန္ဒော၊
သရော ဉရော ရဟော အဟော။ ။ (ရှု ၅၃။)

ဤတစ်ဆယ့်ခြောက်ပုဒ်တို့သည် လက္ခဏာ သုံးပါးရှိသော မနောဂိုဏ်းမည်၏။

၃။ ပုန္နာဂ၊ ပုန်းညက်ပင်။ ပူဂ၊ ကွမ်းသီးပင်။ ပနသ၊ ပိန္နဲပင်။ အသန၊ ပိတောက်ပင်။ စမ္ပက၊ စကားပင်။ အမ္ဗ၊ သရက်ပင်တို့။ ဟိန္တာလ၊ ခနုန်းပင်။ တာလ၊ ထန်းပင်။ ဗကုလ၊ ခယားပင်။ အဇ္ဇုန၊ ထောက်ကြန့်ပင်။ ကိံသုက၊ ပေါက်ပင်တို့။ မန္ဒာရ၊ နတ်၌ဖြစ်သော ထင်းရှားပင်, ကသစ်ပင်။ ကုန္ဒ၊ သင်းခွေပင်။ ပုစိမန္ဒ၊ တမာပင်။ ကရဉ္ဇ၊ သင်းဝင်ပင်။ ရုက္ခ၊ သစ်ပင်တို့။ ဝါ၊ ကရဉ္ဇ-ရုက္ခ၊ သင်းဝင်ပင်တို့။ ဂိဇ္ဈ၊ လင်းတ။ မယူရ၊ ဥဒေါင်း။ သကုန၊ ငှက်။ (နငယ်နှင့် ရှိစေ)။ အဏ္ဍဇ၊ ငှက်။ ကောဉ္စ၊ ကြိုးကြာ။ ဟံသာ၊ ဟင်္သာတို့။ (ဣတရီတရ ဒွန်ဖြစ်၍ ဗဟုဝုစ်ချသည်)

(၂-မ) မနသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ မနသော၊ အား၊ ၏။ မနသိ၊ ၌။ မနော၊ စိတ်ကို။ ဉတွာ၊ သိ၍။ မနော-ဓာတု၊ မနောဓာတ်။ မနော-မယံ၊ စိတ်ဖြင့်ပြီးသည်။

* မနော၊ စိတ်။ ဝစော၊ စကား။ ဝယော၊ အရွယ်။ တေဇော၊ အစွမ်း, တန်းခိုး, မီး။ တပေါ၊ အကျင့်။ စေတော၊ စိတ်။ တမော၊ အမိုက်။ ယသော၊ အခြံအရံ, အကျော်အစော။ အယော၊ သံ။ ပယော၊ ရေ, နို့ရည်။ သိရော၊ ဦးခေါင်း။ ဆန္ဒော၊ ဆန်း, အလို, တဏှာ, ဆန္ဒစေတသိက်။ သရော၊ ရေအိုင်။ ဉရော၊ ရင်, စိတ်။ ရဟော၊ ဆိတ်ကွယ်ရာ။ အဟော၊ နေ့ရက်။

ဗိလံ ဗလံ ဒမော ဝါဟော၊
ထာမော ထာမံ ဇရော ဇရာ။
ပဒံ မုခံတျ'ဌာ'ဒျ'က်၊
ပုဏ္ဏာ မနောဂဏာဒိကော။

ဤဂါထာလာ ရှစ်ပုဒ်တို့သည် အစလက္ခဏာ တစ်ပါးသာရှိ၍ မနောဂဏာဒိဂိုဏ်းမည်၏။

ဗိလသာ၊ ဗိလသော၊ ဗိလသိ၊ ဗိလံ ပဝိသ ဇမ္ဗုကာ၊ ဗိလ-ဇာတော၊ ဗိလ-မယော။ ပုံစံ။

ထာမ-သဒ္ဒါ၌ နာ, သ, သ္မာ, သ- လေးလုံးနှောင်းရာဝယ်၊ ထာမုနာ၊ ထာမသော၊ ထာမုနော၊ ထာမုနာ၊ ထာမုနော- ဟု ငါးရုပ်ပို၏။

အာပေါ စ သရဒေါ ဝါယော၊ ရဇော ရဇ'န္တိအာဒယော။
အန္တ'က်-ဒွယ-သမ္ပုန္နာ၊ မနောဂဏာဒိကော မတာ။ ။

ဤဂါထာလာပုဒ်တို့လည်း အဆုံးလက္ခဏာ နှစ်ပါးသာရှိ၍ မနောဂဏာဒိဂိုဏ်းမည်၏။

အာပေန၊ အာပသာ၊ အာပသို၊ အာပေါ ပိတွာ၊ အာပေါ-ဓာတု၊ အာပေါ မယံ။ ပုံစံ။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို မနောဂဏာဒိတော၊ သသာစော၊ သသရေ ဝါ'ဂမော၊ အံဝစနသော၊ ဧတေ သမော လောပေ- သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်၊ ကြွင်းသောရုပ်တို့ကား လိင်အားလျော်စွာ ပုရိသ, စိတ္တ, ကညာ-တို့နှင့် တူကုန်၏။ ပဒမာလာ စဉ်လေ)။

ဗိလံ၊ တွင်း။ ဗလံ၊ အားစွမ်း, စစ်သည်ဗိုလ်ပါ, အာဏာ။ ဒမော၊ ဣန္ဒြေကိုဆုံးမခြင်း။ ဝါဟော၊ လှည်းမြင်း, အတင်းရှစ်ဆယ် တစ်ဝါဟ။ ထာမော၊ ထာမံ၊ အားစွမ်း။ ဇရော၊ ဖျားနာ။ ဇရာ၊ အိုခြင်း။ ပဒံ၊ ပုဒ်, နိဗ္ဗာန်, ခြေရာ, ခြေ။ မုခံ၊ မျက်နှာ, ခံတွင်း။ ဣတိ ဣမေ အဋ္ဌ ဤရှစ်ပုဒ်တို့သည်။ အာ'ဒျက်ပုဏ္ဏာ၊ အစလက္ခဏာတစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍။ မနောဂဏာဒိကော၊ မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း မည်၏။

အာပေါ၊ ရေ။ သရဒေါ၊ နှစ်, သရဒဥတု။ ဝါယော၊ လေ။ ရဇော၊ ရဇံ၊ မြူမှုန်။ ဥတု၊ သွေး။ ဣတိအာဒယော၊ ဤသို့အစရှိသည်တို့ကိုလည်း။ အန္တ'က် ဒွယ-သမ္ပုန္နာ၊ အဆုံးလက္ခဏာနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍။ မနောဂဏာဒိကော၊ ဟူ၍။ မတာ၊ သိအပ်ကုန်၏။

၃ - ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း၌

ဘော ဂုဏဝံ, ဂုဏဝ, ဂုဏဝါ	ဘောန္တော ဂုဏဝန္တာ, ဂုဏဝန္တော, ဂုဏဝန္တိ, ဂုဏဝန္တာနိ
ဂုဏဝါ, ဂုဏဝံ	ဂုဏဝန္တာ, ဂုဏဝန္တော, ဂုဏဝန္တိ, ဂုဏဝန္တာနိ
ဂုဏဝံ, ဂုဏဝန္တံ	ဂုဏဝန္တေ, ဂုဏဝန္တိ, ဂုဏဝန္တာနိ
ဂုဏဝတာ, ဂုဏဝန္တေန	ဂုဏဝန္တေဟိ, ဂုဏဝန္တေဘိ
ဂုဏဝဿ, ဂုဏဝတော, ဂုဏဝန္တဿ	ဂုဏဝတံ, ဂုဏဝန္တာနံ
ဂုဏဝတာ, ဂုဏဝန္တသ္မာ, ဂုဏဝန္တမှာ, ဂုဏဝန္တာ	ဂုဏဝန္တေဟိ, ဂုဏဝန္တေဘိ
ဂုဏဝဿ, ဂုဏဝတော, ဂုဏဝန္တဿ	ဂုဏဝတံ, ဂုဏဝန္တာနံ
ဂုဏဝတိ, ဂုဏဝန္တသ္မိံ, ဂုဏဝန္တမှိ, ဂုဏဝန္တေ	ဂုဏဝန္တေသု

ဟု အကျယ်လေးဆယ့်သုံးရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ကိုးရုပ်၊ နှစ်နက် ဆယ့်တစ်ရုပ်၊ သုံးနက် လေးရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းနှစ်ဆယ့်လေးရုပ်တည်း။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို အဝဏ္ဏာ စ ဂေ၊ န္တုဿ န္တော ယောသု စ- ၎င်းသုတ်၌ စ-သဒ္ဒါ၊ အန္တ-သဒ္ဒါ၊ ယောနံ နိ နပုံသကေဟိ၊ အာ သိမှိ၊ အံ နပုံသကေ၊ သဗ္ဗဿ ဝါ အံ သေသု၊ တော-တိ-တာ၊ န္တဿ သေဝါ၊ နံမှိ တံဝါ- စသော သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ဝန္တု, မန္တု, တဝန္တု, တာဝန္တု, အာဝန္တု, ဣမန္တု- ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော ပညဝါ၊ ရသ္မိဝါ၊ မဿုဝါ၊ သတိမာ၊ ဟိရီမာ၊ ဓီမာ၊ စက္ခုမာ၊ ဂေါမာ၊ ဘုတ္တဝါ ဧတ္တာဝါ၊ ယာဝါ၊ တာဝါ၊ စန္ဒိမာ၊ ပါပိမာ- အစရှိသည်တို့လည်း နည်းတူ။

(၃-၇) ဘောဂုဏဝံ၊ ဂုဏဝ၊ ဂုဏဝါ၊ အိုဂုဏ်ရှိသောသူ။ (စသည်ဖြင့် ဝိဘတ်, ဝုစ်တို့ကို ဆင်ခြင်၍ အနက်ပေး)။

ပညဝါ၊ ပညာရှိသသူ။ ရသ္မိဝါ၊ အရောင်ရှိသသူ။ မဿုဝါ၊ မုတ်ဆိတ်မွေးရှိသသူ။ သတိမာ၊ သတိရှိသသူ။ ဟိရီမာ၊ ရှက်ခြင်းရှိသသူ။ ဓီမာ၊ ပညာရှိသသူ။ စက္ခုမာ၊ မျက်စိငါးပါးရှိသော ဘုရား။

၄ - ပုမာဒိဂိုဏ်း၌

ဟေ ပုမံ	ဘဝန္တော ပုမာနော
ပုမာ	ပုမာနော
ပုမံ	ပုမာနော
ပုမုနာ, ပုမာနာ, ပုမေန	ပုမာနေဟိ, ပုမာနေဘိ
ပုမုနော, ပုမဿ	ပုမာနံ
ပုမုနာ, ပုမသ္မာ, ပုမမှာ, ပုမာ	ပုမာနေဟိ, ပုမာနေဘိ
ပုမုနော, ပုမဿ	ပုမာနံ
ပုမာနေ, ပုမသ္မိံ, ပုမမှိ, ပုမေ	ပုမာသု, ပုမေသု

ဟု အကျယ်နှစ်ဆယ့်ကိုးရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ဆယ်ရုပ်၊ နှစ်နက် ရှစ်ရုပ်၊ သုံးနက် တစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းတစ်ဆယ့်ကိုးရုပ်တည်း။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို အမာလပနေကဝစနေ၊ ယောသ္မာနော၊ ပုမန္တဿာ သိမှိ၊ ဥ နာမှိ စ- ၎င်း၌ စ-သဒ္ဒါ၊ ဟိဝိဘတ္တိမှိ စ၊ ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာဈလာ၊ ဈလတော သဿ နော ဝါ၊ ဈလတော စ၊ အာနေ သ္မိံမှိ ဝါ၊ သုသ္မိမာ ဝါ- စသော သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ယုဝ-သဒ္ဒါ၌ကား အာနေ, အာနော, အံ, ဥ- ကာရိယလေးခုတို့ကို ကြဉ်ထား၍ ဟိဝိဘတ္တိမှိ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်ကြောင့် ယုဝ-၏ အစိတ် အ-ကို ဝိကပ် အာန-ပြု၍-

---

ဂေါမာ၊ နွားရှိသသူ။ ဘုတ္တာဝါ၊ စားပြီးသသူ။ ဧတ္တာဝါ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ယာဝါ၊ အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ တာဝါ၊ ထိုမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ စန္ဒိမာ၊ လ။ ပါဝိမာ၊ မာရ်နတ်။

(၄-ပုမာ) ဟေ ပုမံ၊ အိုယောက်ျား။ ဘဝန္တော ပုမာနော၊ အိုယောက်ျားတို့။ (စသည်ဖြင့် ဝိဘတ်, ဝုစ်တို့ကို မှတ်၍ ပေး)။ ဘော ယုဝါန, ယုဝါနာ, ယုဝ, ယုဝါ၊ အိုလုလင်ပျို။ (စသည်ပေး)

မဟီယတေ ပူဇီယတေ'တိ မဃဝါ။ မဟဓာတ် အပစ္စည်း၊ ဟ-ကို ဃ-ပြု၊ ဝ-လာ၊ ပုမာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်၏။ မဟန့် မဃော၊ မဃော အဿ'တ္ထီ'တိ မဃဝါ- ပြုလျှင် ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်၏။

မဃဝါ၊ ပူဇော်အပ်သော သိကြား။ ဝါ၊ များသော ပူဇော်ခြင်းရှိသော သိကြား။ ဝါ၊ ရှေးဘဝ၌ မာဃအမည်ရှိသော သိကြား။ ဤနောက်အနက်ကား -

ဘော ယုဝါန, ယုဝါနာ, ယုဝ, ယုဝါ	ဘဝန္တော ယုဝါနာ, ယုဝါ
ယုဝါနော, ယုဝါ	ယုဝါနာ, ယုဝါ
ယုဝါနံ, ယုဝံ	ယုဝါနေ, ယုဝေ
ယုဝါနေန, ယုဝါနာ, ယုဝေန	ယုဝါနေဟိ, ဘိ, ယုဝေဟိ, ဘိ
ယုဝါနဿ, ယုဝဿ	ယုဝါနာနံ, ယုဝါနံ
ယုဝါနသ္မာ, ယုဝါနမှာ, ယုဝါနာ,	
ယုဝသ္မာ, ယုဝမှာ, ယုဝါ	ယုဝါနေဟိ, ဘိ, ယုဝေဟိ, ဘိ
ယုဝါနဿ, ယုဝဿ	ယုဝါနာနံ, ယုဝါနံ
ယုဝါနသ္မိံ ယုဝါနမှိ, ယုဝါနေ,	
ယုဝသ္မိံ, ယုဝမှိ, ယုဝေ	ယုဝါနေသု, ယုဝါသု, ယုဝေသု

ဟု အကျယ်လေးဆယ့်ရှစ်ရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် တစ်ဆယ့်ခုနစ်ရုပ်၊ နှစ်နက် ကိုးရုပ်၊ သုံးနက် တစ်ရုပ်၊ ငါးနက် နှစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းနှစ်ဆယ့်ကိုးရုပ်တည်း။ မဃဝ-သဒ္ဒါလည်း နည်းတူ။ ဝန္တု- ပစ္စည်း သက်မူကား ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်၏။

၅- ဂစ္ဆန္တာဒိ ဂိုဏ်း၌

ပထမာသိ-ကြောင့် "သိမှိ ဂစ္ဆန္တာဒီနံ" ဝိကပ် အံ-ပြု၍၊ ဂစ္ဆံ ဂစ္ဆာန္တော-ဟု ဖြစ်၏။

သန္တ-သဒ္ဒါ၌ ဟိ-ကြောင့် သန္တသဒ္ဒဿ သော- သုတ်ဖြင့် ဝိကပ် စီရင်၍ သဗ္ဘိ၊ သန္တေဟိ၊ သန္တေဘိ-ဟု ဖြစ်၏။

သက္ကော ခေါ မဟာလိ ပုဗ္ဗေ မနုဿ-ဘူတော မာဃော နာမ မာဏဝေါ အဟောသိ။

စသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ မာဃော ဣတိ-နာမံ ယဿာ'တိ မဃဝါ- ဟုပြု၊ ရှေ့အနက်ကား သက္ကတနှင့် အညီတည်း။

(၅-ဂစ်) ဂစ္ဆံ၊ ဂစ္ဆန္တော၊ သွားသောသူ။ သဗ္ဘိ၊ သန္တေဟိ၊ သန္တေဘိ၊ သူတော်ကောင်းတို့ဖြင့်၊ ထင်ရှားရှိသော တရားတို့ဖြင့်၊ ချီးမွမ်းအပ်သော တရားတို့ဖြင့်။ ဘော၊ အိုအရှင်။ (စသည်ပေး။ ကစ္စည်း စာကိုယ်၌ ပါသော-ဩ ဘာဝေါ ကွစိ ယောသု ဝကာရဿ၊ ဘဒန္တဿ ဘဒ္ဒန္တ-ဘန္တေ- ဟူသော

ဘဝန္တ-သဒ္ဒါ၌ ဘောဝေတု- သုတ်ရင်း၊ တု-သဒ္ဒါတို့ဖြင့် စီရင်၍၊ ဂသိ-နှောင်းရာ၌ ဘော၊ ဘန္တေ၊ ဘောန္တ၊ ဘောန္တာ၊ ဘဒန္တ၊ ဘဒန္တာ၊ ဘဒ္ဒန္တ၊ ဘဒ္ဒန္တာ၊ ဘဒန္တေ၊ ဆယ်ရုပ်။ အာလုပ် ယော-၌ ဘန္တေ၊ ဘောန္တော၊ ဘောန္တာ၊ ဘဒန္တာ၊ ဘဒ္ဒန္တာ၊ ငါးရုပ်။ ပထမာ ယော-၌ နောက်လေးရုပ်။ ဒုတိယာ ယော-၌ ဘောန္တေ၊ ဘဒန္တေ၊ ဘဒ္ဒန္တေ၊ သုံးရုပ်။ နာ-၌ ဘောတာ။ သ-၌ ဘောတော-ဟု ဖြစ်၏။ ကြွင်းအလုံးစုံမှာ သေသေသွန္တုဝ- သုတ်ဖြင့် န္တ-ကို န္တု-ကဲ့သို့ငဲ့၍ ဂုဏဝါဒိဝိုဏ်းနှင့် တူစွာ ပဒမာလာဖြစ်၏။

၆- ရာဇာဒိဝိုဏ်း၌

ဘော ရာဇ, ရာဇာ	ဘဝန္တော ရာဇာနော
ရာဇာ	ရာဇာနော
ရာဇာနံ, ရာဇံ	ရာဇာနော
ရညာ, ရာဇေန	ရာဇူဟိ, ဘိ, ရာဇေဟိ, ဘိ
ရညော, ရာဇိနော	ရညံ, ရာဇူနံ, ရာဇာနံ
ရညာ, ရာဇသ္မာ, ရာဇမှာ	ရာဇူဟိ, ဘိ, ရာဇေဟိ, ဘိ
ရညော, ရာဇိနော	ရညံ, ရာဇူနံ, ရာဇာနံ
ရညေ, ရာဇိနိ	ရာဇူသု, ရာဇေသု

ဟု အကျယ် သုံးဆယ့်ငါးရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ကိုးရုပ်၊ နှစ်နက် ဆယ်ရုပ်၊ သုံးဆယ့် နှစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်း နှစ်ဆယ့်တစ်ရုပ်တည်း။ (၎င်း ရုပ်တို့ကို သျာ စ၊ ယောနမာနော၊ ဗြဟ္မတ္တသခ၊ နာမှိ ရညာ ဝါ၊ ရာဇဿ ရာဇု ရာဇဿ ရညော၊ ရညံ နံမှိဝါ၊ အမှ-တုမှ-န္တ၊ သ္မိမှိ ရညေ ရာဇိနိ- ဤကိုးသုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

နှစ်သုတ်ကို အပို ဟု ဉာဏ်ပယ်ချသည်ကို ရူပသိဒ္ဓိကောက်၍ ဝ-ကို ဩ-ပြု၏။ ဘဒ္ဒန္တကိုလည်း ပုဒ်သီးယူ၍ ပုရိသနည်းတူ ရုပ်စဉ်၏။ သဒ္ဒနီတ၌လည်း ပုဒ်သီးပင်၊ ဘောန္တ, ဘဝန္တ-ဟု သဒ္ဒါနှစ်မျိုးကို ဂစ္ဆန္တနည်းတူ ရုပ်စဉ်၍ အကျယ်ကိုးဆယ်ကျော် ဖြစ်သင့်၏)။

(၆-ရာဇာ) ဘော ရာဇ၊ ရာဇာ၊ အိုမင်း။ ဘော ဗြဟ္မ၊ အိုဗြဟ္မာ။ ဘော အတ္တ၊ အတ္တာ၊ အိုကိုယ်။ ဘော သခ၊ သခါ၊ သခိ၊ သခီ၊ သခေ၊ အိုအဆွေခင်ပွန်း။ အာတုမ၊ ကိုယ်။ (စသည်ပေး)။

ဗြဟ္မ- သဒ္ဒါ၌

ဘော ဗြဟ္မေ	ဘဝန္တော ဗြဟ္မာနော
ဗြဟ္မာ	ဗြဟ္မာနော
ဗြဟ္မာနံ, ဗြဟ္မံ	ဗြဟ္မာနော
ဗြဟ္မုနာ	ဗြဟ္မေဟိ, ဘိ
ဗြဟ္မုနော, ဗြဟ္မဿ	ဗြဟ္မူနံ, ဗြဟ္မာနံ
ဗြဟ္မုနာ	ဗြဟ္မေဟိ, ဘိ
ဗြဟ္မုနော, ဗြဟ္မဿ	ဗြဟ္မူနံ, ဗြဟ္မာနံ
ဗြဟ္မနိ	ဗြဟ္မေသု

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်သုံးရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ငါးရုပ်၊ နှစ်နက် ခြောက်ရုပ်၊ သုံးနက် နှစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းတစ်ဆယ့်သုံးရုပ်တည်း။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို ဗြဟ္မတော ဂဿ စ၊ ဥတ္တံ သနာသု- ၎င်း၌ ဥတ္တံ ယောဂဝိဘာဂ၊ ဘာဝနိဒ္ဒေသ၊ ဗြဟ္မတော တုသ္မိံ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

အတ္တ- သဒ္ဒါ၌

ဘော အတ္တ အတ္တာ	ဘဝန္တော အတ္တာနော
အတ္တာ	အတ္တာနော
အတ္တာနံ အတ္တံ	အတ္တာနော
အတ္တနာ, အတ္တေန	အတ္တနေဟိ, ဘိ
အတ္တနော	အတ္တာနံ
အတ္တနာ	အတ္တနေဟိ, ဘိ
အတ္တနော	အတ္တာနံ
အတ္တနိ	အတ္တေသု

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်တစ်ရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ငါးရုပ်၊ နှစ်နက် ငါးရုပ်၊ သုံးနက် နှစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းတစ်ဆယ့်နှစ်ရုပ်တည်း။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို အကမ္မန္တဿ စ- သုတ်၌ စ-သဒ္ဒါ၊ အတ္တ’န္တော ဟိသ္မိ’မနတ္တံ၊ သဿနော၊ သ္မာနာ၊ တတော သ္မိံ နိ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

သခ- သဒ္ဒါ၌

ဘော သခ, သခါ, သခိ, သခီ, သခေ	ဘ၀န္တော သခါနော, သခါယော, သခိနော
သခါ	သခါနော, သခါယော, သခိနော
သခါနံ, သခါရံ, သခံ	သခါနော, သခါယော, သခိနော
သခိနာ	သခါရေဟိ, ဘိ, သခေဟိ, ဘိ
သခိနော, သခိဿ	သခီနံ, သခါရာနံ
သခိနာ	သခါရေဟိ, ဘိ, သခေဟိ, ဘိ
သခိနော, သခိဿ	သခီနံ, သခါရာနံ
သခေ	သခါရေသု, သခေသု

ဟု အကျယ်သုံးဆယ့်ကိုးရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ရှစ်ရုပ်၊ နှစ်နက် ဆယ်ရုပ်၊ သုံးနက် နှစ်ရုပ်၊ ငါးနက် သခိနော- တစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းနှစ်ဆယ့်တစ်ရုပ်တည်း။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို သခတော ဂဿေ ဝါ၊ သခတော စာ'ယောနော၊ သခန္တဿိ နောနာနံသေသု၊ သုနမံသု ဝါ၊ အာရော ဟိမ္ဟိ ဝါ၊ သ္မိမေ- ဤခြောက်သုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

အာတုမ-သဒ္ဒါကား ပထမာ, ဒုတီယာ-တို့၌ အတ္တ-သဒ္ဒါနှင့်၊ တတီယာ-စသည်တို့၌ ပုရိသာ ဒိဂိုဏ်းနှင့် တူ၏။

၇ - သတ္ထာဒိဂိုဏ်း၌

ဘော သတ္ထ, သတ္ထာ	ဘ၀န္တော သတ္ထာရော
သတ္ထာ	သတ္ထာရော
သတ္ထာရံ	သတ္ထာရော
သတ္ထာရာ, သတ္ထုနာ	သတ္ထာရေဟိ, ဘိ
သတ္ထု, သတ္ထုနော, သတ္ထုဿ	သတ္ထာရာနံ, သတ္ထာနံ
သတ္ထာရာ	သတ္ထာရေဟိ, ဘိ
သတ္ထု, သတ္ထုနော, သတ္ထုဿ	သတ္ထာရာနံ, သတ္ထာနံ
သတ္ထရိ	သတ္ထာရေသု

(၇-သတ်) ဘော သတ္ထ၊ သတ္ထာ၊ အိုဆရာ။ ဘ၀န္တော သတ္ထာရော၊ အိုဆရာတို့။ သတ္ထာ၊ ဆရာသည်။ သတ္ထာရော၊ ဆရာတို့သည်။

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်ခြောက်ရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ငါးရုပ်၊ နှစ်နက် ကိုးရုပ်၊ သုံးနက် သတ္ထာရော-တစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းတစ်ဆယ့်ငါးရုပ်တည်း။

(ဧင်း ရုပ်တို့ကို သတ္ထုပိတာဒီနာမာ၊ အဎ္ဍေသွာရတ္တံ၊ တတော ယောနမော တုံ၊ နာ အာ၊ ဥသသ္မိံ ဝါ နံမှိ သတ္ထုနတ္တဥ္စ၊ တတော သ္မိမိ၊ အာရော ရဿ'မိကာရေ- ဤကိုးသုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ကတ္တု ဘတ္တု ဝတ္တု နေတု၊ သောတု ဉာတု ဇေတု ဆေတု။
ဆေတ္တု နတ္တု ဒါတု ဓာတု၊ ဝိညာပေတု ဗောဒ္ဓု ဘောတ္တု။ ။

စသည်တို့၌ ကတ္တုနံ့, ကတ္တုသု- စသည် နှစ်ရုပ်စီသာ ပိုလွန်၏။

ပိတု- သဒ္ဒါ၌ကား

ပိတာဒီန'မသိမှိ- သုတ်ဖြင့် အာရ-၏ အာ-ကို ရဿပြု၍ ပိတရော-စသည် ဖြစ်၏။ ပိတူဟိ, ဘိ၊ ပိတူနံ၊ ပိတူသု- ဤခုနစ်ရုပ်လည်း သတ္ထုထက် ပိုလွန်၏။ ထို့ကြောင့် အကျယ် သုံးဆယ့်သုံးရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ခြောက်ရုပ်၊ နှစ်နက် ဆယ့်နှစ်ရုပ်၊ သုံးနက် တစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းတစ်ဆယ့်ကိုးရုပ်တည်း။ ဘာတု-စသည်လည်း နည်းတူ။

မာတု- သဒ္ဒါဝယ်

နာ, သ္မာ-၌ မာတရာ, မာတုယာ, မတျာ၊ ဟိ-၌ မာတူဟိ, ဘိ၊ သ-၌ မာတု, မာတုယာ, မတျာ၊ သ္မိံ-၌ မာတရိ, မာတုယာ, မတျာ, မာတုယံ, မတျံ-ဟု ဖြစ်၏။ အကြွင်းမှာ ပိတု-သဒ္ဒါနှင့်တူ၏။

(ဧင်း ရုပ်တို့ကို ပတော ယာ၊ ဃပတော သ္မိံ ယံ ဝါ- သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်၊ မတျာ, မတျံ-ပုဒ်တို့၌ တေသုဝုဒ္ဓိ-သုတ်ကြီးဖြင့် အာ-ကို ရဿပြု၊ ဥ-ကို ချေ၊ ဓီတု, ဒုဟိတု, နတ္တု-စသော ဣတ္ထိလိင်သဒ္ဒါတို့လည်း သုတ်ကြီးအစီအရင်ကို ချန်လှပ်၍ မာတု-သဒ္ဒါနှင့် တူကုန်၏)။

ကတ္တု၊ ပြုတတ်သသူ။ ဘတ္တု၊ လင်, အရှင်။ ဝတ္တု၊ ဆိုတတ်သသူ။ နေတု၊ ဆောင်တတ်သသူ။ သောတု၊ နားထောင်တတ်သသူ။ ဉာတု၊ သိတတ်သသူ။ ဇေတု၊ အောင်တတ်သသူ။ ဆေတု၊ ဖြတ်တတ်သသူ။ ဆေတ္တု၊ ဆေတ္တာသည်။ (ဘေတ္တု-ရှိလျှင်- ဖောက်ခွဲတတ်သသူ- ဟု ပေး)။ နတ္တု၊ မြေး။ ဒါတု၊ ပေးတတ်သသူ။ ဓာတု၊ ဆောင်တတ်သသူ။ ဝိညာပေတု၊ သိစေတတ်သသူ။ ဗောဒ္ဓု၊ သိတတ်သသူ။ ဘောတ္တု၊ စားတတ်သသူ။

ပိတု၊ အဘ။ ဘာတု၊ အစ်ကို။ မာတု၊ အမိ။ ဓီတု၊ ဒုဟိတု၊ သမီး။ နတ္တု၊ မြေးမ။

ဓာ ဓာရဏေ၊ ရိတု၊ မာတာပိတူဟိ ဓရီယတီတိ ဓီတာ။ က္လကာရဿ ဒီဃော။

(အဘိဓာန်ဋီကာ)။

၈ - စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၌

သိ၊ အတော နိစ္စ၊ ယောသု ကတနိကာရလောပေသု ဒီဃံ- သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်၍ သိ-၌ စိတ္တံ-ဟု ဖြစ်၏။ ယော-သုံးလုံးတို့၌ စိတ္တာနိ-ဟု ပုရိသာဂိုဏ်းထက် ပိုလွန်၏။

အ- သဒ္ဒါ၌

အာ-ကို သရော ရဿော နပုံသကေ- ဟူသော ဝိနာဓိကာရ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အမြဲရဿ-ပြု၍ စိတ္တ-နှင့် ပဒမာလာတူ၏။

ကမ္မ- သဒ္ဒါဝယ်

နာ, သ, သ္မာ, သ, သ္မိံ- ငါးလုံးနှောင်းရာ၌ ဥနာမှိစ- ၌ စ-သဒ္ဒါ၊ ဗျလတော စ၊ အကမ္မန္တဿ စ၊ ပြဟ္မတောတု သ္မိံ နိ- ၌ တု-သဒ္ဒါဖြင့် စီရင်၍။ ကမ္မုနာ၊ ကမ္မနာ၊ ကမ္မုနော၊ ကမ္မနာ၊ ကမ္မုနော၊ ကမ္မနိ-ဟု စိတ္တ-ထက် ခြောက်ရုပ်ပိုလွန်၏။

မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း၌လည်း ဝင်သော ထာမ-သဒ္ဒါဝယ်-

နာ, သ, သ္မာ-နှောင်းရာ၌ အကမ္မန္တဿ စ, ဟိဝိဘတ္တိမှိ စ- သုတ်တို့၌ အန္တ, စ-သဒ္ဒါ၊ ဗျလတော သဿ နော ဝါ၊ ဗျလတော စ၊ သော ဝါ- သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်၍ ထာမုနာ၊ ထာမသော၊ ထာမုနော၊ ထာမုနာ- ဟူ၍လည်း ဖြစ်သေး၏။

ဤဆိုလတ္တံ့သည်တို့ကား ဉာဏ်ရှိသူကျက်ဖို့ရာ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း သဒ္ဒါစုတို့တည်း။

၁။ စိတ္တ'မသဒ္ဓ'မာပါနံ၊ ပုညံ ပါပံ ပဒံ မုခံ။
လောဟာ'လာတံ ကုလံ ကူလံ၊ နလိနံ ပုလိနာ'ယုဓံ။
တုဏ္ဍာ'ဏ္ဍံ ပတ္တနံ ပီဌံ၊ ဘုဝနံ ဘဝနံ ဝနံ။ ။

(၈-စိတ်) ၁။ စိတ္တံ၊ စိတ်။ အ-သဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓါတရားမရှိသော အမျိုး။ အာ'ပါနံ၊ သေတင်းကုပ်။ ပဒံ၊ ပုဒ်, နိဗ္ဗာန်, ခြေ-စသည်။ မုခံ၊ မျက်နှာ, ခံတွင်း, အကြောင်း, အဝ။ လောဟံ၊ သံ, ကြေး။ အလာတံ၊ မီးစ။ ကုလံ၊ အမျိုးလေးပါး။ ကူလံ၊ ကမ်းပါး, အပုံ, အထွတ်။ နလိနံ၊ ကြာ, မှော်, ရေ။ ပုလိနံ၊ သဲ။ အာယုဓံ၊ လက်နက်။ တုဏ္ဍံ၊ နှုတ်သီး။ အဏ္ဍံ၊ အဥ။ ပတ္တနံ၊ လှေဆိပ်, လှည်းဆိပ်။ ပီဌံ၊ အင်းပျဉ်။ ဘုဝနံ၊ လောက။ ဘဝနံ၊ အိမ်။ ဝနံ၊ တော။

၂။ ရူပံ ကမ္ဗံ ဖလံ သောတံ၊ ယာနံ ကရဏ ကာရဏံ။
သုခံ ဒုက္ခံ ဓနံ ဒါနံ၊ သီလံ ဈာနံ ဗလံ ဇလံ။ ။

၃။ လောစနံ မကုဋံ မူလံ၊ လိင်္ဂ’င်္ဂ ပဒုမ’မ္ဗုဇံ။
ပဏ္ဏံ ဓညာ-မတံ ဇာလံ၊ ဟိရညံ ဟဒယိ’န္ဒြိယံ။ ။

၄။ သုသာနံ စိဝရံ ဝတ္ထံ၊ နယနံ ဝဒနော’ဒကံ။
ယာန’ုယျာန’ုဒ္ဒါနံ ပါနံ၊ သောပါနံ တီရ သာဓနံ။ ။

၅။ ညနာ’ရမဏာ’လမ္ဗနံ၊ တာဏာ’ရညံ ဃရံ ဂဟံ။
စရဏံ နာဂရံ ဆတ္တံ၊ ဆိဒ္ဒံ မရဏ’မာနနံ။ ။

၉ - ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၌

က္လတ္ထိလိင်, ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်- သုံးပါးရှိ၏။ ထိုတွင် က္လတ္ထိလိင်၌ က္လ, ဥ, ဦ- ကာရန် သုံးပါးတို့တွင် က္လ-ကာရန်၌-

ဘောတိ ရတ္တိ	ဘောတိယော ရတ္တီ, ရတ္တိယော, ရတျော
ရတ္တိ	ရတ္တီ, ရတ္တိယော, ရတျော
ရတ္တိံ	ရတ္တီ, ရတ္တိယော, ရတျော
ရတ္တိယာ	ရတ္တီဟိ, ဘိ, ရတ္တိဟိ, ဘိ
ရတ္တိယာ	ရတ္တီနံ, ရတ္တိနံ

၂။ ဈာနံ၊ ဈာန်သမာဓိ။ ဗလံ၊ အားစွမ်း ဗိုလ်ပါစစ်သည်။ ဇလံ၊ ရေ။

၃။ လောစနံ၊ မျက်စေ့။ မကုဋံ၊ မကိုဋ်သရဖူ။ မူလံ၊ အမြစ်, အရင်း။ လိင်္ဂံ၊ အသွင်။ အင်္ဂံ၊ အစိတ်, အကြောင်း။ ပဒုမံ, အမ္ဗုဇံ၊ ကြာ။ ပဏ္ဏံ၊ သစ်ရွက်။ ဓညံ၊ စပါး, ဘုန်းကျက်သရေ။ အမတံ၊ အမြိုက်သုဓာ။ ဇာလံ၊ ကွန်ပိုက်။ ဟိရညံ၊ ငွေ။ ဟဒယံ၊ စိတ်, နှလုံး, ရင်။ က္လန္ဒြိယံ၊ က္လန္ဒြေ။

၄။ သုသာနံ၊ သင်းချိုင်း။ ဝတ္ထံ၊ အဝတ်, ပုဆိုး။ နယနံ၊ မျက်စိ။ ဝဒနံ၊ ခံတွင်း။ ဥဒကံ၊ ရေ။ ယာနံ၊ ယာဉ်။ ဥယျာနံ၊ ဥယျာဉ်။ ဥဒ္ဒါနံ၊ ဥဒါန်းဂါထာ။ ပါနံ၊ အဖျော်။ သောပါနံ၊ စောင်းတန်းလှေကား။ တီရံ၊ ကမ်းပါး။ သာဓနံ၊ သာဓန ခုနစ်ပါး။

၅။ အာရမဏံ၊ အာလမ္ဗနံ၊ ဆွဲမှီရာအာရုံ။ တာဏံ၊ စောင့်ရှောက်တတ်သည်။ အရညံ၊ တော။ ဃရံ၊ ဂဟံ၊ အိမ်။ စရဏံ၊ ခြေ, စရဏတစ်ဆယ့်ငါးပါး။ အာနနံ၊ မျက်နှာ။ (အနက်လွယ်ရာပုဒ်ကို ချန်လှပ်ခဲ့သည်)။

(၉-ရတ်) ဘောတိ ရတ္တိ၊ အိုညဉ့်။ ဘောတိယော ရတ္တီ၊ ရတ္တိယော၊ ရတျော၊ အိုညဉ့်တို့။ (စသည်ပေး)။

ရတ္တိယာ, ရတျာ ရတ္တီဟိ, ဘိ, ရတ္တိဟိ, ဘိ
ရတ္တိယာ ရတ္တီနံ, ရတ္တိနံ
ရတ္တိယာ, ရတျာ, ရတ္တိယံ, ရတျံ
ရတ္တိံ, ရတ္တော ရတ္တီသု, ရတ္တိသု

ဟု အကျယ်သုံးဆယ့်ခုနစ်ရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ငါးရုပ်၊ နှစ်နက် ကိုးရုပ်၊ သုံးနက် သုံးရုပ်၊ ငါးနက် ရတ္တိယာ- တစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းတစ်ဆယ့်ရှစ်ရုပ်တည်း။

(၎င်းရုပ်တို့ကို သေသတော လောပံ ဂသိပိ၊ တေ က္လတ္တိချာပေါ၊ ယပတော စ၊ ယောသု ကတ- နိကာရ၊ တတော ယောနမော တု-၌ တု-သဒ္ဒါ၊ ပသညာသ စ၊ ဗျဥ္ဇနော စ ဝိသညောဂေါ-၌ စ-သဒ္ဒါ၊ အံမော၊ ပတော ယာ၊ သုနံဟိသု စ၊ အမာ ပတော၊ ယပတော သ္မိံ ယံ ဝါ-ဤတစ်ဆယ့်နှစ် သုတ်တို့ဖြင့်စီရင်)။

၁။ ပတ္တိ ယုတ္တိ ဝုတ္တိ ကိတ္တိ၊ မုတ္တိ တိတ္တိ ကန္တိ ခန္တိ။
သန္တိ တန္တိ သိဒ္ဓိ သုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓိ က္လုဒ္ဓိ ဗောဓိ။ ။

၂။ ဘူတိ ဓူလိ ရသ္မိ ဒေါဏိ၊ နန္ဒိ ဘူမိ သာဏိ ကောဋိ။
ဒိဋ္ဌိ ဝုမ္ဘိ တုဋ္ဌိ ယဋ္ဌိ၊ ပါဠိ အာဠိ နာဠိ ကေဠိ။ ။

၃။ သတိ မတိ မုတျ'သနိ၊ ဓိတိ ယုဝတိ ဝသတိ။
ဩသဓ-ဂံုလိ ဒုန္ဒုဘိ၊ ဂတျ'ဝုဓိ ရုစိ ဆဝိ။ ။

၁။ ပတ္တိ၊ ခြေသည်, ရောက်ခြင်း။ ယုတ္တိ၊ အသင့်။ ဝုတ္တိ၊ အဖွင့်, အသက်မွေးခြင်း, စကား။ ကိတ္တိ၊ ကျော်စောခြင်း။ မုတ္တိ၊ ကင်းလွတ်ခြင်း။ တိတ္တိ၊ ရောင့်ရဲခြင်း။ ကန္တိ၊ တင့်တယ်, ထွန်းပ, နှစ်သက်ခြင်း။ ခန္တိ၊ သည်းခံခြင်း။ သန္တိ၊ ငြိမ်သက်ခြင်း။ တန္တိ၊ အစဉ်။ သိဒ္ဓိ၊ ပြီးစီးခြင်း။ သုဒ္ဓိ၊ စင်ကြယ်ခြင်း။ ဝုဒ္ဓိ၊ ကြီးပွားခြင်း။ ဗုဒ္ဓိ၊ သိခြင်း, ပွားခြင်း။ က္လုဒ္ဓိ၊ တန်ခိုး။ ဗောဓိ၊ မဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်။

၂။ ဘူတိ၊ ပွားခြင်း။ ဓူလိ၊ မြူမှုန်၊ ရသ္မိ၊ အရောင်, ကြိုး။ ဒေါဏိ၊ စားကျင်း။ နန္ဒိ၊ နှစ်သက်ခြင်း။ ဘူမိ၊ ဘုံ, မြေ။ သာဏိ၊ တင်းတိမ်, ကန့်လန့်ကာ။ ကောဋိ၊ ကုဋေ, အစွန်အဖျား။ ဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာအယူ။ ဝုမ္ဘိ၊ ကြီးပွားခြင်း။ တုဋ္ဌိ၊ နှစ်သက်ရောင့်ရဲခြင်း။ ယဋ္ဌိ၊ နှင်တံ, တာဝါး။ ပါဠိ၊ အစဉ်, ပါဠိတော်။ အာဠိ၊ အစဉ်, ကန်သင်းရိုး။ နာဠိ၊ စလယ်တောင်း, ကျည်တောက်။ ကေဠိ၊ ကစားကျီစယ် ပြက်ရယ်ပြုခြင်း။

၃။ သတိ၊ အောက်မေ့ခြင်း။ မတိ၊ မုတိ၊ သိခြင်း။ အသနိ၊ မိုးကြိုး။ ဓိတိ၊ တည်ကြည်ခြင်း, လုံ့လ။ ယုဝတိ၊ မိန်းမပျို။ (ယုဝတော တိ- သုတ်ဖြင့် တိ- ပစ္စည်းသက်)။ ဝသတိ၊ နေရာအိမ်။ ဩသဓိ၊ သောက်ရှုးကြယ်, အသီးသီးလျှင် သေသောသစ်ပင်, ဆေးပင်။ အင်္ဂုလိ၊ လက်ချောင်း, ခြေချောင်း။ ဒုန္ဒုဘိ၊ စည်ကြီး။ ဂတိ၊ သွားခြင်း, လားရာဂတိ။ အဝုဓိ၊ တောအုပ်။ ရုစိ၊ အရောင်, နှစ်သက်ခြင်း။ ဆဝိ၊ အရေပါး။

စသော သဒ္ဒါတို့လည်း ရတျော၊ ရတျာ၊ ရတျံ၊ ရတ္တိ၊ ရတ္တော-တို့ကဲ့သို့သော ရုပ်တို့ကို ကြဉ်ထား၍ နည်းတူ။

၄။ ယာဂု ဓာတု ကာသု ဓေနု၊ ဒဒ္ဒု ကဏ္ဍု ကရေဏု စ။
ရဇ္ဇု သဿု ပိယင်္ဂု'ဥ္မု တျု'ကာရန္တိ'တ္ထိကာ ကထာ။ ။

၅။ ဝဓူ ဇမ္ဗူ စမူ ကစ္ဆူ၊ သရဗူ သရဘူ သုဘူ။
ဝါမူရူ နာဂနာသူရူ၊ သုတနူ'ကာရအန္တကာ။ ။

စသော ဥ-ကာရန္တ ဣတ္ထိလိင်တို့လည်း ဈလပ ရဿ၊ အဃော ရဿမေက- သုတ်တို့ဖြင့် ရဿ-ပြုခြင်း၊ သု, နံ, ဟိ- တို့၌ ရဿရုပ် မရှိခြင်းသာ ထူးပြားကုန်၏။

ပုလ္လိင်၌ အာ, ဣ, ဤ, ဥ, ဦ, ဩ- ကာရန် ခြောက်ပါးတို့တွင် **အာကာရန္တ သာ-သဒ္ဒါ၌**

ဘော သ	ဘဝန္တော သာ
သာ	သာ
သံ	သေ
သေန	သာဟိ, ဘိ
သဿ	သာနံ

၄။ ယာဂု၊ ယက်မန်း။ ဓာတု၊ ဓာတ်။ ကာသု၊ တွင်း, အစု။ ဓေနု၊ နို့တိုက်တတ်သော အမ။ ဒဒ္ဒု၊ ပွေးညှင်း။ ကဏ္ဍု၊ ယားနာ။ ကရေဏု၊ ဆင်မ။ ရဇ္ဇု၊ ကြိုး။ သဿု၊ ယောက္ခမ။ ပိယင်္ဂု၊ ပျဉ်းပင်, ဆေးဥပသကာပင်။ ဥဠုု၊ ကြယ်, တာရာ။ ဣတိ ဣမေ ဥကာရန္တိတ္ထိကာ၊ ဤ ဥကာရန္တ ဣတ္ထိလိင် သဒ္ဒါတို့သည်။ တထာ၊ ထိုဣကာရန္တ ဣတ္ထိလိင်သဒ္ဒါနှင့် တူကုန်၏။ (ကဏ္ဍုကို ရူပသိဒ္ဓိ-(၉၀)၌ ရဿ၊ သဒ္ဒတ္ထ၌ ဥဒီဃနှင့် ဆို၏)။

၅။ ဝဓူ၊ မိန်းမ, ချွေးမ။ ဇမ္ဗူ၊ သပြေပင်။ စမူ၊ စစ်သည်ဗိုလ်ပါ။ ကစ္ဆူ၊ ဝဲနာ။ သရဗူ၊ တက်တူ။ သရဘူ၊ သရဘူမည်သော မြစ်ကြီး။ သုဘူ၊ ကောင်းမြတ်သော မျက်မှောင်။ ဝါမူရူ၊ တင့်တယ်သော ပေါင်ရှိသောမိန်းမ။ နာဂနာသူရူ၊ ဆင်နှာမောင်းနှင့်တူသော ပေါင်ရှိသောမိန်းမ။ သုတနူ၊ တင့်တယ်သော ကိုယ်ရှိသောမိန်းမ။ ဣမေ၊ ဤသဒ္ဒါတို့သည်။ ဦကာရအန္တကာ၊ ဦ-အက္ခရာအဆုံးရှိသော ဣတ္ထိလိင်တို့တည်း။

ဘော သ၊ အိုခွေး။ ဘဝန္တော သာ၊ အိုခွေးတို့။ သာ၊ သည်။ သာ၊ တို့သည်။ (စသည်ပေး)။ ရာဥစ္စာ။ ပစ္စက္ခဓမ္မာ၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တရားရှိသသူ။ ဂဏ္ဍိဝ-ဓန္ဓာ၊ ကြမ်းသော လေးရှိသသူ။

ဘော အဂ္ဂိ၊ အိုမီး။ ဘဝန္တော အဂ္ဂီ, အဂ္ဂယော၊ အိုမီးတို့။ အဂ္ဂိ၊ အဂ္ဂိနိ၊ မီးသည်။ (စသည်ဖြင့် ပေး)။

သသ္မာ, သမှာ, သာ	သာဟိ, ဘိ
သဿ	သာနံ
သသ္မိံ, သမှိ, သေ	သာသု

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်နှစ်ရုပ်ဖြစ်၏၊ တစ်နက် ရှစ်ရုပ်၊ နှစ်နက် ငါးရုပ်၊ လေးနက် သာ- တစ်ရုပ်၊ ပေါင်းအကျဉ်း တစ်ဆယ့်လေးရုပ်တည်း။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို သေသတော လောပံ၊ အဃောရဿ- စသော သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ရာ- သဒ္ဒါ၊ ပစ္စက္ခမ္မော၊ ဂဏ္ဍိဝ-ဓန္ဓာ- သဒ္ဒါတို့လည်း နည်းတူ။

ဣ- ကာရန္တ အဂ္ဂိ-သဒ္ဒါ၌

ဘော အဂ္ဂိ	ဘဝန္တော အဂ္ဂီ, အဂ္ဂယော
အဂ္ဂိနိ, အဂ္ဂိ	အဂ္ဂီ, အဂ္ဂယော
အဂ္ဂိံ	အဂ္ဂီ, အဂ္ဂယော
အဂ္ဂိနာ	အဂ္ဂီဟိ, ဘိ, အဂ္ဂိဟိ, ဘိ
အဂ္ဂိနော, အဂ္ဂိဿ	အဂ္ဂီနံ, အဂ္ဂိနံ
အဂ္ဂိနာ, အဂ္ဂိသ္မာ, အဂ္ဂိမှာ	အဂ္ဂီဟိ, ဘိ, အဂ္ဂိဟိ, ဘိ
အဂ္ဂိနော, အဂ္ဂိဿ	အဂ္ဂီနံ, အဂ္ဂိနံ
အဂ္ဂိသ္မိံ, အဂ္ဂိမှိ	အဂ္ဂီသု, အဂ္ဂိသု

ဟု အကျယ်သုံးဆယ့်လေးရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ရှစ်ရုပ်၊ နှစ်နက် ဆယ်ရုပ်၊ သုံးနက် နှစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းနှစ်ဆယ်တည်း။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာ ဈလာ၊ အဂ္ဂိဿိနိ၊ ယောသွကတရဿော ဈော၊ ဈလတော သဿနောဝါ၊ ဈလတော စ- ဤငါးသုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်။

၆။ အာဒိ ဇောတိ မဏိ ဂန္ထိ၊ မုဋ္ဌိ ကုစ္ဆိ ပတ'ဉ္ဇလိ။
သာလိ ဝီဟိ ဓနိ ဗျာဓိ၊ ဝတ္ထော'ဓိ ရာသိ သာရထိ။ ။

၆။ အာဒိ၊ အစ။ ဇောတိ၊ မီး။ မဏိ၊ ပတ္တမြား။ ဂန္ထိ၊ အထုံးအဖွဲ့။ မုဋ္ဌိ၊ လက်ဆုပ်။ ကုစ္ဆိ၊ ဝမ်း။ ပတိ၊ လင်, အရှင်။ အဉ္ဇလိ၊ လက်အုပ်။ တစ်နည်း။ ပတဉ္ဇလိ၊ ကျသော လက်အုပ်ရှိသော ရသေ့။ သာလိ၊ သလေး။ ဝီဟိ၊ ကောက်။ ဓနိ၊ အသံ။ ဗျာဓိ၊ အနာ။ ဝတ္ထိ၊ သိုအိမ်, စည်ပေါင်း။ ဩဓိ၊ အရေးအသား။ ရာသိ၊ အပုံ, အစု။ သာရထိ၊ ရထားထိန်း။

၇။ မသိ ပါဏိ အဟိ ကိမိ၊ ဟရာ'သျ'ရိ မဟောဒဓိ။
တိမိ'ဓိပတိ ဇလဓိ၊ ကလိ သန္ဓိ ဗလာ'တိထိ။ ။

စသော ဣကာရန္တသဒ္ဒါတို့လည်း အဂ္ဂိသနိ- အစီအရင်ကိုချန်၍ နည်းတူ။

ဤ- ကာရန္တ ဒဏ္ဍီ- သဒ္ဒါ၌

ဘော ဒဏ္ဍိ	ဘဝန္တော ဒဏ္ဍိနော, ဒဏ္ဍီ
ဒဏ္ဍီ	ဒဏ္ဍိနော, ဒဏ္ဍီ
ဒဏ္ဍိနံ, ဒဏ္ဍိံ	ဒဏ္ဍိနော, ဒဏ္ဍီ
ဒဏ္ဍိနာ	ဒဏ္ဍီဟိ, ဘိ
ဒဏ္ဍိနော, ဒဏ္ဍိဿ	ဒဏ္ဍီနံ
ဒဏ္ဍိနာ, ဒဏ္ဍိသ္မာ, ဒဏ္ဍိမှာ	ဒဏ္ဍီဟိ, ဘိ
ဒဏ္ဍိနော, ဒဏ္ဍိဿ	ဒဏ္ဍီနံ
ဒဏ္ဍိနိ, ဒဏ္ဍိသ္မိံ, ဒဏ္ဍိမှိ	ဒဏ္ဍီသု

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ကိုးရုပ်၊ နှစ်နက် ငါးရုပ်။ လေးနက် ဒဏ္ဍီ၊ ငါးနက် ဒဏ္ဍိနော တစ်ရုပ်စီ၊ ပေါင်း အကျဉ်းတစ်ဆယ့်ခြောက်ရုပ်တည်း။

(၎င်းတို့ကို ဈလပါ ရဿံ၊ န သိသ္မိမ နပုံသကာနိ၊ ယောနံ နော၊ နံ ဈတော ကတရဿာ၊ ဈလတော သဿ နော ဝါ၊ ဈလတော စ၊ သ္မိံနိ- ဤ ခုနစ်သုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

❀ ဟတ္ထီ၊ ဒန္တီ၊ ဒါဌီ၊ ဒါမီ၊ သာမီ၊ သကဒါဂါမီ- စသည်တို့လည်း နည်းတူ။

---

(၇) မသိ၊ မင်, မီးသွေး။ ပါဏိ၊ လက်ဝါး။ အဟိ၊ မြွေ။ ကိမိ၊ ပိုးလောက်။ ဟရိ၊ အဝါ, အရွှေ, မြွေ, ခြင်္သေ့, ဗိသနိုး- စသည်။ အသိ၊ သန်လျက်။ အရိ၊ ရန်သူ။ မဟောဒဓိ၊ သမုဒ္ဒရာ။ တိမိ၊ မိုက်မှောင်။ အဓိပတိ၊ အကြီးအကဲ။ ဇလဓိ၊ သမုဒြာ။ ကလိ၊ ဆုံးရှုံးခြင်း, ပြစ်မှားခြင်း, ကနခိုပင်။ သန္ဓိ၊ အစပ်။ ဗလိ၊ အခွန်အတုတ်။ အတိထိ၊ ဧည့်သည်။

ဘော ဒဏ္ဍိ၊ အိုတောင်ဝှေးရှိသသူ။ ဘဝန္တော ဒဏ္ဍီ၊ ဒဏ္ဍိနော၊ တို့။ ဒဏ္ဍီ၊ သည်။ ဒဏ္ဍီ၊ ဒဏ္ဍိနော၊ တို့သည်။ (စသည်ပေး)

❀ ဟတ္ထီ၊ ဒန္တီ၊ ဆင်။ ဒါဌီ၊ ခြင်္သေ့။ ဒါမီ၊ ကျင်စွယ်မွေးရှိသသူ။ သာမီ၊ ဥစ္စာရှိသော သခင်။ သကဒါဂါမီ၊ သကဒါဂါမိဖိုလ် ပုဂ္ဂိုလ်။ ဘော ဘိက္ခု၊ အိုရဟန်း။ (စသည်ပေး)။

ဥ- ကာရန္တ ဘိက္ခု- သဒ္ဒါ၌

ဘော ဘိက္ခု	ဘဝန္တော ဘိက္ခူ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခဝေါ
ဘိက္ခု	ဘိက္ခူ, ဘိက္ခဝေါ
ဘိက္ခုံ	ဘိက္ခူ, ဘိက္ခဝေါ
ဘိက္ခုနာ	ဘိက္ခူဟိ, ဘိ, ဘိက္ခုဟိ, ဘိ
ဘိက္ခုနော, ဘိက္ခုဿ	ဘိက္ခူနံ, ဘိက္ခုနံ
ဘိက္ခုနာ, ဘိက္ခုသ္မာ, ဘိက္ခုမှာ	ဘိက္ခူဟိ, ဘိ, ဘိက္ခုဟိ, ဘိ
ဘိက္ခုနော, ဘိက္ခုဿ	ဘိက္ခူနံ, ဘိက္ခုနံ
ဘိက္ခုသ္မိံ, ဘိက္ခုမှိ	ဘိက္ခူသု, ဘိက္ခုသု

ဟု အကျယ်သုံးဆယ့်လေးရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ရှစ်ရုပ်၊ နှစ်နက် ဆယ်ရုပ်၊ သုံးနက် နှစ်ရုပ်၊ ပေါင်း အကျဉ်းနှစ်ဆယ်တည်း။

(ဎင်း ရုပ်တို့ကို အကတရဿာ လတော၊ လတော ဝေါကာရော စ၊ ဝေဝေါသု လော စ- ဤသုံးသုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

၈။ ဘိက္ခု သာနု ဘာနု ရာဟု၊ ကေတု ပင်္ဂု'စ္ဆု သိန္ဓွ'မု။
ဝေဠု ဝေဏု နေရု မေရု၊ သတ္တု ကာရု'ရုဗန္ဓု စ။
ပသွံ'သု ရုရု ပဏ္ဍု'သု၊ သေတွာ'ခု ဟေတု ဇန္တု စ။ ။

ဥ- ကာရန္တ ပုလ္လိင် သဒ္ဒါစု

ထိုတွင် ဟေတု, ဇန္တု- သဒ္ဒါတို့၌ ယော- နှောင်းရာ ဟေတုယော၊ ဇန္တုယော။ လတော ဝေါကာရော စ- ၌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် နော- ပြု၍ ဇန္တုနော- ဟု ပိုလွန်၏။ အကြွင်း ဘိက္ခု- နည်းတူ။

၈။ သာနု၊ တောင်အပြင်။ ဘာနု၊ အရောင်။ ရာဟု၊ အသုရိန်။ ကေတု၊ မှန်ကင်း, ကိတ်ဂြိုဟ်။ ပင်္ဂု၊ သူဆွံ့။ ဥစ္ဆု၊ ကြံ။ သိန္ဓု၊ သမုဒ္ဒရာ။ က္ကမု၊ မီးစာ။ ဝေဠု၊ ဝေဏု၊ ဝါး။ နေရု၊ ရွှေတောင်။ နေရု၊ မေရု၊ မြင်းမိုရ်တောင်။ သတ္တု၊ ရန်သူ, မုန့်လုံး။ ကာရု၊ လက်သမား။ ဉရု၊ ပေါင်။ ဗန္ဓု၊ ဆွေမျိုး။ ပသု၊ နွား, သား သတ္တဝါ။ အံသု၊ အရောင်, ချည်မျှင်။ ရုရု၊ ဆတ်သတ္တဝါ။ ပဏ္ဍု၊ လူလိမ္မာ။ ဉသု၊ မြား။ သေတု၊ တံတား။ အာခု၊ ကြွက်။ ဟေတု၊ အကြောင်း။ ဇန္တု၊ သတ္တဝါ။

သယမ္ဘူ၊ အလိုလို ကိုယ်တိုင်ဖြစ်သော ဘုရား။

ဥ- ကာရန္တ၌

ဘော သယမ္ဘူ	ဘဝန္တော သယမ္ဘူ, သယမ္ဘုဝေါ
သယမ္ဘူ	သယမ္ဘူ, သယမ္ဘုဝေါ
သယမ္ဘုံ	သယမ္ဘူ, သယမ္ဘုဝေါ
သယမ္ဘုနာ	သယမ္ဘူဟိ, ဘိ
သယမ္ဘုနော, သယမ္ဘုဿ	သယမ္ဘူနံ
သယမ္ဘုနာ, သယမ္ဘုသ္မာ, သယမ္ဘုမှာ	သယမ္ဘူဟိ, ဘိ
သယမ္ဘုနော, သယမ္ဘုဿ	သယမ္ဘူနံ
သယမ္ဘုသ္မိံ, သယမ္ဘုမှိ	သယမ္ဘူသု

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်ခြောက်ရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် ခုနစ်ရုပ်၊ နှစ်နက် ခြောက်ရုပ်။ သုံးနက် သယမ္ဘုဝေါ၊ လေးနက် သယမ္ဘူ- တစ်ရုပ်စီ။ ပေါင်း အကျဉ်း တစ်ဆယ့်ငါးရုပ်တည်း။ ရှေးနည်းကိုမှီ၍ ရုပ်တွက်။

❀ အဘိဘူ ဝတ္တဘူ သမ္ဘူ ပဘူ ဝိဘူ ပရာဘိဘူ- စသည်တို့လည်း နည်းတူ။

သဗ္ဗညူ ဝေဒဂူ ဝိညူ၊ ရတ္တညူ ပါရဂူ ဝိဒူ- စသည်တို့ကား ဝေါ- ပြရာ၌ နော-ပြ။ သဟဘူ-၌ကား ဝေါ, နော- နှစ်ပါးစုံပြ။ ဤမျှသာ ထူးပြား၏။

ဩ- ကာရန္တ ဂေါ-သဒ္ဒါ၌

ဟေ ဂေါ	ဘဝန္တော ဂါဝေါ, ဂဝေါ
ဂေါ	ဂါဝေါ, ဂဝေါ
ဂဝံ, ဂါဝံ, ဂါဝုံ	ဂါဝေါ, ဂဝေါ
ဂါဝေန, ဂဝေန	ဂေါဟိ, ဘိ
ဂါဝဿ, ဂဝဿ	ဂဝံ, ဂေါနံ, ဂုန္နံ

❀ အဘိဘူ၊ လွှမ်းမိုးနှိပ်နင်းနိုင်သသူ။ ဝတ္တဘူ၊ ဝတ္တအသုရာကို နှိပ်နင်းနိုင်သော သိကြား။ သမ္ဘူ၊ ကောင်းစွာဖြစ်သသူ။ ဝိဘူ၊ တင့်တယ်သသူ။ ပရာဘိဘူ၊ သူတစ်ပါးကို လွှမ်းမိုးနိုင်သသူ။

သဗ္ဗညူ၊ ဘုရား။ ဝေဒဂူ၊ လေးပါးသော မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သသူ။ ဝိညူ၊ ပညာရှိ။ ရတ္တညူ၊ ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို သိသောရဟန္တာ။ ပါရဂူ၊ ကမ်းတစ်ဖက်သို့ရောက်သသူ။ ဝိဒူ၊ ပညာရှိ။

ဟေ ဂေါ၊ အိုနွား။ (စသည်ပေး) ။

ဂါဝသ္မာ, ဂါဝမှာ, ဂါဝါ,
ဂဝသ္မာ, ဂဝမှာ, ဂဝါ — ဂေါဟိ, ဘိ
ဂါဝဿ, ဂဝဿ — ဂဝံ, ဂေါနံ, ဂုန္နံ
ဂါဝသ္မိံ, ဂါဝမှိ, ဂါဝေ,
ဂဝသ္မိံ, ဂဝမှိ, ဂဝေ — ဂါဝေသု, ဂဝေသု, ဂေါသု

ဟု အကျယ်လေးဆယ့်နှစ်ရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် တစ်ဆယ့်ကိုးရုပ်၊ နှစ်နက် ခုနစ်ရုပ်၊ သုံးနက် သုံးရုပ်။ ပေါင်း အကျဉ်း နှစ်ဆယ့်ကိုးရုပ်တည်း။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို ယောသု စ၊ အဝံမှိ စ- ၎င်း နှစ်သုတ်တို့၌ စ-သဒ္ဒါ၊ တတော ယောနမော တု- ၌ တု-သဒ္ဒါ၊ အာဝဿု ဝါ၊ ဂါဝ သေ၊ တတော နမံ ပတိမှာ- ၌ စသဒ္ဒါ၊ နော စ ဒွါဒိတော နံမှိ- ၌ စ-သဒ္ဒါ၊ သုဟိနာသု စ-၌ စ-သဒ္ဒါ၊ ပရဒွေဘာဝေါ- သုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ဂေါဏနံမှိ ဝါ၊ သုဟိနာသု စ- ၎င်းစ-၌ စ-သဒ္ဒါတို့ဖြင့် ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်တို့၌ပင် ဂေါ-သဒ္ဒါကို ဂေါဏ-ပြု၍၊ ဘော ဂေါဏ, ဂေါဏာ၊ ဘဝန္တော ဂေါဏာ။ ဂေါဏော၊ ဂေါဏာ- စသည်ဖြင့် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၌ ဖြစ်၏။

နပုလ္လိင် ဣ, ဤ, ဥ, ဦ, ဩ- ကာရန္တ ငါးပါးတို့တွင် -

—— ❀ အဋ္ဌိ သတ္ထိ ဒဓိ'က္ခ'စ္ဆိ၊ ဝါရိ သပ္ပိ နပုံသကာ။

ဟူသော ဣ- ကာရန္တသဒ္ဒါတို့သည် ပုလ္လိင် အဂ္ဂိသဒ္ဒါနှင့် တူကုန်၏။ အဂ္ဂယော- ၏ အရာ၌ ယောနံ နိ နပုံသကေဟိ-သုတ်ဖြင့် နိ-ပြု၍ အဋ္ဌီနိ- စသည်ဖြစ်ခြင်း။ အဂ္ဂိသိနိ- သုတ်၏ အစီအရင် မရှိခြင်းသာ ထူးပြား၏။

သုခကာရီ, သီဃယာယီ- စသော ဤ- ကာရန္တသဒ္ဒါတို့လည်း ပုလ္လိင် ဒဏ္ဍီသဒ္ဒါနှင့် တူကုန်၏။ န သိသ္မိ မနပုံသကာနိ, ယောနံ နိ နပုံသကေဟိ- ဆိုသောကြောင့် သုခကာရိ ဒါနံ၊ သီဃယာယိ စိတ္တံ- ဟု ရဿပြုခြင်း၊ ယော- ကို နော- မပြုဘဲ နိ- ပြုခြင်းသာ ထူးပြား၏။

❀ အဋ္ဌိ၊ အရိုး, သစ်စေ့။ သတ္ထိ၊ ပေါင်။ (ထဆင်ထူးသံယုဂ်သင့်)။ ဒဓိ၊ နို့ဓမ်း, ထောပတ်။ အက္ခိ၊ အစ္ဆိ၊ မျက်စိ။ ဝါရိ၊ ရေ။ သပ္ပိ၊ ထောပတ်။ နပုံသကာ၊ နပုလ္လိင် ဣ- ကာရန္တတို့တည်း။

သုခကာရီ၊ ချမ်းသာကို ပြုတတ်သော။ ဒါနံ၊ အလှူ။ သီဃယာယီ။ လျင်စွာ သွားရောက်တတ်သော။ စိတံ၊ စိတ်။

၉။ အာယု စက္ခု ဝသု ဒါရု၊ မဓွ'မ္ဗု တိပု ဟိင်္ဂု စ။
သိင်္ဂု မတ္ထု ဝတ္ထု ဇတု၊ သာလွ'သ္သု ဖလု ဗိန္ဒု စ။ ။

စသော ဥ- ကာရန္တသဒ္ဒါတို့လည်း အဋ္ဌိ-နှင့် နည်းတူ။ အာယုသာ-တစ်ပုဒ်သာ မနောဂိုဏ်း အစီအရင်ဝင်၍ ထူးပြား၏။

ဂေါတြဘူ, ဓမ္မညူ- စသော ဥူ-ကာရန္တလည်း သုခကာရီ- နှင့်တူ၏။

စိတ္တဂေါ- ဟူသော ဩ-ကာရန္တ၌ အလိုက်မခံသော သရော ရဿော နပုံသကေ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အမြဲ ဥ- ရဿပြု၍၊ စိတ္တဂု ကုလံ- စသည်တို့ဖြင့် ဥ- ကာရန္တ နည်းတူဖြစ်၏။

၁၀ - ကညာဒိဂိုဏ်း၌

ဘောတိ ကညေ	ဘောတိယော ကညာ, ကညာယော
ကညာ	ကညာ, ကညာယော
ကညံ	ကညာ, ကညာယော
ကညာယ	ကညာဟိ, ဘိ
ကညာယ	ကညာနံ
ကညာယ	ကညာဟိ, ဘိ
ကညာယ	ကညာနံ
ကညာယ, ကညာယံ	ကညာသု

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်တစ်ရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် လေးရုပ်၊ နှစ်နက် သုံးရုပ်၊ သုံးနက်, လေးနက်, ငါးနက်- တစ်ရုပ်စီ။ ပေါင်း အကျဉ်းဆယ်ရုပ်တည်း။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို၊ ဃတ္တိယမတော အာပစ္စယော၊ အာယော၊ ဃတေ စ၊ ဃပတော စ ယောနံ၊ ဃတော နာဒီနံ၊ ဃပတေ သ္မိံ ယံ ဝါ- ဤခြောက်သုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ဤဆိုလတ္တံ့သည်တို့ကား ဉာဏ်ရှိသူတို့ ကျက်ဖို့ရာ ကညာဒိဂိုဏ်း သဒ္ဒါစုတို့တည်း။

၉။ အာယု၊ အသက်။ စက္ခု၊ မျက်စိ။ ဝသု၊ ရတနာ။ ဒါရု၊ သစ်, ထင်း။ မဓု၊ ပျား။ အမ္ဗု၊ ရေ။ တိပု၊ သလွဲစင်, ခဲဖြူ။ ဟိင်္ဂု၊ ရှိန်းခို။ သိင်္ဂု၊ ချင်း။ မတ္ထု၊ နို့ဓမ်း။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာဒြပ်။ ဇတု၊ ချိပ်။ သာလု၊ ကြာစွယ်။ အဿု၊ မျက်ရည်။ ဖလု၊ အဆစ်။ ဗိန္ဒု၊ အပြောက်လုံး။

ဂေါတြဘူ၊ ဂေါတြဘူစိတ်။ ဓမ္မညူ၊ တရားသိသော အမျိုး။

စိတ္တဂု၊ နွားပြောက်ရှိသော။ ကုလံ၊ အမျိုး။

(၁၀-ကညာဒိ) ဘောတိ ကညေ၊ အိုမိန်းမငယ်။ (စသည်ပေး)။

၁။ သဒ္ဓါ မေဓာ ပညာ ဝိဇ္ဇာ၊ စိန္တာ မန္တာ ဝီဏာ တဏှာ။
ကုစ္ဆာ ပုစ္ဆာ ဇဇ္ဇာ မာယာ၊ မေတ္တာ မတ္တာ သိက္ခာ ဘိက္ခာ။ ။ ကာရိကာ၊ ဂါ-၂၀၁။
(ရူ၊ ၈၂။)

၂။ ဇယ်ာ ဂီဝါ ဇိဝှါ ဝါစာ၊ ဆာယာ အသာ ဂင်္ဂါ နာဝါ။
ဂါထာ သေနာ လေခါ သာလာ၊ မာလာ ဝေလာ ပူဇာ ခိဍ္ဍာ။ ။ ကာရိကာ၊ ဂါ-၂၀၂။
(ရူ၊ ၈၃။)

၃။ ဝသုဓာ ဝေဒနာ သညာ၊ စေတနာ တသိဏာ ပဇာ။
ဒေဝတာ ဝဋ္ဋကာ ဂေါဓာ၊ ဗလာကာ ပရိသာ သဘာ။ ။ ကာရိကာ၊ ဂါ-၂၀၃
(ဝသုဓာ-၁-လုံး မတွေ့)(ရူ၊ ၈၃။)

၄။ ဂုဟာ သေဖာလိကာ လင်္ကာ၊ သလာကာ ဝါလိကာ သိခါ။
ဝိသာခါ ဝိသိခါ သာခါ၊ ဝစာ ဝဉ္ဈာ ဇဋ္ဌာ ဃဋ္ဌာ။ ။ ကာရိကာ၊ ဂါ-၂၀၄
(ဂုဟာ- ၁-လုံး မတွေ့) (ရူ၊ ၈၃။)

၅။ ဇေဋ္ဌာ သောဏ္ဍာ ဝိတဏ္ဍာ စ၊ ကရုဏာ ဝနိတာ လတာ။
ကထာ နိဒ္ဒါ သုဓာ ရာဓာ၊ ဝါသနာသိံသပါ ပပါ။ ။ (ရူ၊ ၈၃။)

၁။ သဒ္ဓါ၊ ယုံကြည်ခြင်း, ကြည်ညိုခြင်း။ ဇဇ္ဇာ၊ ထိုထို ကုဍ္ဍာရုံ ကာမဂုဏ်၌ တွန်လှုပ်တတ်သော တဏှာ။ မာယာ၊ လှည့်ပတ်တတ်သော တဏှာ။ မတ္တာ၊ အတိုင်းအရှည်။

၂။ ဝေလာ၊ အခါ, ကမ်း။ ခိဍ္ဍာ၊ မြူးထူးပျော်ပါး ကစားခြင်း။

၃။ ဝသုဓာ၊ မြေ။ တသိဏာ၊ တပ်မက်သော တဏှာ။ ပဇာ၊ သတ္တဝါ, သားသမီး။ ဝဋ္ဋကာ၊ ငုံး။ ဂေါဓာ၊ ဖွတ်။ ဗလာကာ၊ ဗျိုင်းအောက်။ သဘာ၊ သဘင်ဇရပ်။

၄။ သေဖာလိကာ၊ ဆိတ်ဖလူးပင်။ လင်္ကာ၊ လင်းယဉ်ရွက်, သီဟိုဠ်ကျွန်း။ သလာကာ၊ စာရေးတံ, ဝါးခြမ်းစိတ်။ ဝါလိကာ၊ သဲ။ (ဝါလုကာသိကတာသု- ဟု သက္ကတရှိ၏)။ သိခါ၊ အမောက်, ဥစွန်း, မီးလျှံ။ ဝိသိခါ၊ ခရီးဆုံ။ ဝစာ၊ လင်းလေ။ ဝဉ္ဈာ၊ မိန်းမမြုံ။ (ဆလိမ်နှင့် မသင့်)။ ဇဋ္ဌာ၊ ဆံကျစ်, အရှုပ်အထွေး။ ဃဋ္ဌာ၊ အပေါင်းအစု။

၅။ ဇေဋ္ဌာ၊ ဇေဋ္ဌနက္ခတ်, အစ်မကြီး။ သောဏ္ဍာ၊ ဆင်နှာမောင်း။ ဝိတဏ္ဍာ၊ ဆန့်ကျင်သောစကား။ ဝနိတာ၊ မိန်းမ။ သုဓာ၊ အင်္ဂတေ, နတ်သုဒ္ဓာ။ ရာဓာ၊ အနုရာဓ နက္ခတ်။ သိံသပါ၊ ယင်းတိုက်ပင်။ ပပါ၊ ရေအိုးစင်။

၆။ ပဘာ ဇာယာ ခမာ သီမာ၊ ခတ္တိယာ သက္ခရာ သုရာ။
ဒေါလာ တုလာ သိလာ လီလာ၊ လာလေ'လာ မေခလာ ကလာ။ ။ (ရှု ၈၃။)

၇။ ဝဠဝါ'လမ္ဗုသာ မူသာ၊ မဉ္ဇူသာ သုလသာ ဒိသာ။
နာ်သာ ဇုဏှာ'ပိပါသီ'ဟာ၊ လသိကော'ကာ ကပါလိကာ။ ။

အမိဟော- အမ္မာ, အမ္ဗာ, အန္နာ, တာတာ- သဒ္ဒါတို့၌ န အမ္မာဒိတော- သုတ်ဖြင့်မြစ်၍ ဧ- မပြုရ။ ဘောတိ အမ္မ၊ ဘောတိ အမ္မာ- စသည်သာ ထူးပြား၏။

၁၁ - နဒါဒိဂိုဏ်း၌

ဘောတိ နဒိ	ဘောတိယော နဒီ, နဒိယော, နဇ္ဇော
နဒီ	နဒီ, နဒိယော, နဇ္ဇော
နဒိယံ, နဒိံ	နဒီ, နဒိယော, နဇ္ဇော
နဇ္ဇာ, နဒိယာ	နဒီဟိ, ဘိ
နဇ္ဇာ, နဒိယာ	နဒီနံ
နဒိယာ	နဒီဟိ, ဘိ
နဇ္ဇာ, နဒိယာ	နဒီနံ
နဒိယံ, နဒိယာ	နဒီသု

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်ကိုးရုပ်ဖြစ်၏။ တစ်နက် သုံးရုပ်၊ နှစ်နက် လေးရုပ်၊ သုံးနက် သုံးရုပ်၊ လေးနက် နဒီ၊ ငါးနက် နဒိယာ- တစ်ရုပ်စီ၊ ပေါင်း အကျဉ်း တစ်ဆယ့်နှစ်ရုပ်တည်း။

၆။ ဇာယာ၊ မယား။ ခတ္တိယာ၊ မင်းသမီး။ သက္ခရာ၊ ကျောက်စရစ်။ သုရာ၊ သေရည်။ ဒေါလာ၊ အေးယဉ်ပခက်။ တုလာ၊ ချိန်ခွင်, ပိုလ်တစ်ရာ လေးပိဿာ, တူရာသီ, ထုပ်လျှောက်။ သိလာ၊ ကျောက်။ လီလာ၊ စမ္မာယ်မြူးထူးခြင်း။ လာလာ၊ တံတွေး။ ဧလာ၊ ညစ်ကြေး, ဖာလာသီး။ မေခလာ၊ ခါးကြိုး။ ကလာ၊ အစိတ်။

၇။ ဝဠဝါ၊ မြည်းမ။ အလမ္ဗုသာ၊ အလမ္ဗုသာနတ်သမီး။ မူသာ၊ မိုက်ခွက်။ မဉ္ဇူသာ၊ သေတ္တာ, တံတင်း။ သုလသာ၊ သုလသာမည်သော ပြည့်တန်းဆာမ။ ဒိသာ၊ အရပ်။ နာသာ၊ နှာခေါင်း။ ဇုဏှာ၊ လရောင်, လဆန်းညဉ့်။ ပိပါသာ၊ ရေမွတ်သိပ်ခြင်း။ ဤဟာ၊ အားထုတ်ခြင်း။ လသိကာ၊ အစေး။ ဥကာ၊ သန်း။ ကပါလိကာ၊ ခွက်ငယ်, အိုးခြမ်းကွဲ။ (ခက်ရာ၌ အနက်)

(၁၁-နဒါဒိ) ဘောတိ နဒိ၊ အိုမြစ်။ ဘောတိယော နဒီ၊ နဒိယော၊ နဇ္ဇော၊ အိုမြစ်တို့။ နဒီ၊ မြစ်သည်။ (စသည်ပေး)။

(ငင်း ရုပ်တို့ကို နဒါဒိတောဝါ ဤ၊ ဈလပါ ရသ်၊ အယောရသ မေက၊ အံယမီတော၊ မာတုလာဒီန- သုတ်၌ အာနတ္တဘာဝနိဒ္ဒေသ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

၁။ ကုမာရီ တရုဏီ နာရီ၊ ဝါရုဏီ ဗြာဟ္မဏီ သိခီ။
မက္ကဋီ မာတုလာနီ'တ္ထိ၊ ပါဋလီ ကဒလီ ယဋ္ဌီ။ ။

၂။ သိရီ ဝေတရဏီ ဝါပီ၊ ပုထဝီ ပထဝီ ဂုဏာ-။
ဝဋ္ဋိ ဂုဏာဝတီ ဂါဝီ၊ ဂစ္ဆန္တီ ဂစ္ဆတီ မဟီ။ ။

စသည်တို့လည်း ဋ္ဌော-ပြု၊ ဋ္ဌာ-ပြုတို့ကို ကြည့်၍ နည်းတူ။ ပုထသ ပုထု ပထာ မော ဝါ- သုတ်ဖြင့် ပုထ- နိပါတ်ကို ပုထု- ပြု၍၊ နဒါဒိတော ဝါ ဤ- ၌ ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် ဤ-ပစ္စည်းသက်၍ ဩသရေ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဥ-ကို အဝ-ပြု၍ ပုထဝီ၊ သုတ်ကြီးဖြင့် ပု-၏အစိတ်ကို အ- ပြု၍ ပထဝီ၊ ဤနှစ်ပုဒ်တို့၌ အမာပတော သ္မိံသ္မာနံ ဝါ၊ အာပတော- ယောဂဝိဘာဂ၊ ပသညသ စ- တို့ဖြင့် စီရင်၍ နာ, သ, သ္မာ- နှောင်းရာတို့၌ ပုထဗျာ၊ ပထဗျာ၊ သ္မိံ- နှောင်းရာ၌ ပုထဗျံ၊ ပထဗျံ- ဟု နှစ်ရုပ်စီ ပို၏။ ဂုဏာဝတီ, ဂစ္ဆတီ- တို့၌ န္တုသ တမီကာရေ- သုတ်ဖြင့် န္တု-ကို တ-ပြု၍ ပြီးစေ၏။

၁၂ - ဂဟပတာဒိဂိုဏ်း၌

အ, က္က, ဤ, ဥ, ဥု- ကာရန် ငါးမျိုးနောင် ဏီ- ပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသော ပေါက္ခရဏီ၊ ဂဟပတာနီ၊ ဒဏ္ဍိနီ၊ ဘိက္ခုနီ၊ ပရစိတ္တဝိဒုနီ- အစရှိသော သဒ္ဒါတို့သည် နဒါဒိဂိုဏ်းနှင့် တူကုန်၏။

ထိုတွင် ပေါက္ခရဏီ- သဒ္ဒါနောင် ယော, နာ, သ, သ္မာ, သ္မိံ- နှောင်းရာ၌ တတော ယောန မော တု- ၌ တု- သဒ္ဒါ၊ ပသညသ စ၊ ယဝတံ- သုတ်၌ ကာရသဒ္ဒါ၊ အမာပတော သ္မိံ သ္မာနံ ဝါ၊ အာပတော- ယောဂဝိဘာဂ၊ အာဒိတောဩ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ၊ ပရဒွေဘာဝေါ- သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်၍၊ ပေါက္ခရညော၊ ပေါက္ခရညာ၊ ပေါက္ခရညံ- ဟု ဖြစ်သေး၏။

၁။ ကုမာရီ၊ သတို့သမီး။ တရုဏီ၊ မိန်းမပျို။ နာရီ၊ လူမ။ ဝါရုဏီ၊ သေရက်, ဝရုဏနတ်၏ မယား။ မာတုလာနီ၊ အရီး။ ဣတ္ထိ၊ မိန်းမ။ ပါဋလီ၊ သခွတ်ပင်။ ကဒလီ၊ ငှက်ပျောပင်။ ယဋ္ဌီ၊ နေ့ညဥ့် အစိတ်နာရီ, အိုးငယ်။

၂။ သိရီ၊ ပွဉ်းပညာ။ ဝေတရဏီ၊ ဒါနဖြင့် လွန်အပ်သောငရဲ။ ဝါပီ၊ ရေအိုင်, ကန်။ ဂစ္ဆတီ၊ သွားသော မိန်းမ။ မဟီ၊ မြေ။

(၁၂-ဂဟ) ပေါက္ခရဏီ၊ ရေကန်။ ဂဟပတာနီ၊ အိမ်ရှင်မ။ ဒဏ္ဍိနီ၊ တောင်ဝှေးရှိသော မိန်းမ။ ဘိက္ခုနီ၊ ရဟန်းမ။ ပရစိတ္တဝိဒုနီ၊ သူတစ်ပါးစိတ်အကြံကို သိသောမိန်းမ။

ပေါက္ခရညော၊ ရေကန်တို့သည်၊ တို့ကို၊ တို့သို့။ ပေါက္ခရညာ၊ ဖြင့်၊ အား၊ မှ၊ ၏။ ပေါက္ခရညံ၊ ၌။

(ဤသုံးဂိုဏ်းတို့၌ လာသော အာ, ဤ, ဣနီ- သုံးပစ္စည်းတို့၏ သက်ရာ ဌာနအထူးကို ဤသို့ သိ)။

❀ အာ, ဤ, ဣနီ၊ ဣတ္ထိ ပစ္စယ၊ သက်ရာပြပိမ့်၊ ဖို, မ- ဟောရာ၊ ဤ-သာ သက်မြဲ၊ ဣနီ- နဲ၏။ ပစ္စဲ- ဏဝ၊ ဏိက, ဏေယျာ၊ ဏာ'ဒိ, န္တု, န္တု၊ ဆုံးမူ ဤ-သာ၊ အ- ကာရန္တော၊ ဂုဏ်ဟော နောက်မှာ၊ အာ-သာ သက်မို၊ ဣ, ဤ, ဥ, ဦ၊ ဆုံးမူ- ဣနီ၊ ကျမ်းနှင့် ညီသည်၊ ဣတ္ထိပစ္စည်း အချုပ်တည်း။

သုနီ၊ သုနခီ၊ သွာနီ၊ သူကရီ၊ ယက္ခီ၊ ယက္ခိနီ၊ နာဂီ၊ နာဂိနီ၊ ရာဇိနီ၊ မာနဝီ၊ နာဝိကီ၊ ဝေနတေယျီ၊ ဂေါတမီ၊ သာမဏေရီ၊ မဟန္တီ၊ ဂုဏဝန္တီ၊ အဘိရူပါ ကညာ၊ နီလာ, မာလာ၊ သောဘနာ ဝဓူ၊ ဣသိနီ၊ ဒဏ္ဍိနီ၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဓမ္မညူနီ။ ပုံစံ။

၁၃ - သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်းကား

သဗ္ဗ၊ ကတရ၊ ကတမ၊ ဣတရ၊ အည၊ အညတရ၊ အညတမ၊ ပုဗ္ဗ၊ ပရ၊ အပရ၊ ဒက္ခိဏ၊ ဥတ္တရ၊ အဓရ၊ ယ၊ တ၊ ဧတ၊ ဣမ၊ အမု၊ ကိံ၊ ဧက၊ ဥဘ၊ ဥဘယ၊ ဒွိ၊ တိ၊ စတု၊ ပဉ္စ၊ တုမှ၊ အမှ- ဤနှစ်ဆယ့်ရှစ်ပုဒ်- စသောအားဖြင့် များ၏။ ထိုတွင် -

သဗ္ဗ- သဒ္ဒါ ပုလ္လိင်၌

ဘော သဗ္ဗ, သဗ္ဗာ	ဘဝန္တော သဗ္ဗေ
သဗ္ဗော	သဗ္ဗေ
သဗ္ဗံ	သဗ္ဗေ
သဗ္ဗေန	သဗ္ဗေဟိ, ဘိ
သဗ္ဗဿ	သဗ္ဗေသံ, သဗ္ဗေသာနံ
သဗ္ဗသ္မာ, သဗ္ဗမှာ	သဗ္ဗေဟိ, ဘိ

သုနီ၊ သုနခီ၊ သွာနီ၊ ခွေးမ။ သူကရီ၊ ဝက်မ။ ယက္ခီ၊ ယက္ခိနီ၊ ဘီလူးမ။ နာဂီ၊ နာဂိနီ၊ နဂါးမ, ဆင်မ။ နီလာ၊ ညိုသော။ မာလာ၊ ပန်း။ သောဘနာ၊ တင့်တယ်သော။ ဝဓူ၊ ချွေးမ။ (စသည်ဖြင့် ပေး။ ခက်ရာ၌ အနက်)

(၁၃-သဗ္ဗနာမ်) ဘော သဗ္ဗ, သဗ္ဗာ၊ အို အလုံးစုံ။ ဘဝန္တော သဗ္ဗေ၊ အို အလုံးစုံတို့။ ဘောတိ သဗ္ဗေ၊ အို အလုံးစုံသော မိန်းမ။

သဗ္ဗဿ	သဗ္ဗေသံ, သဗ္ဗေသာနံ
သဗ္ဗသ္မိံ, သဗ္ဗမှိ	သဗ္ဗေသု

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်သုံးရုပ်ဖြစ်၏။ အကျဉ်းရုပ်ကို တွက်စစ်၍ ဆို။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို သဗ္ဗနာမကာရတော ပထမော၊ သဗ္ဗတော နံ သံသာနံ၊ တယော နေဝ စ သဗ္ဗနာမေဟိ၊ သဗ္ဗနာမာနံ နံမှိ စ- ဤလေးသုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ဣတ္ထိလိင်၌

ဘောတိ သဗ္ဗေ	ဘောတိယော သဗ္ဗာ, သဗ္ဗာယော
သဗ္ဗာ	သဗ္ဗာ, သဗ္ဗာယော
သဗ္ဗံ	သဗ္ဗာ, သဗ္ဗာယော
သဗ္ဗာယ	သဗ္ဗာဟိ, ဘိ
သဗ္ဗဿာ, သဗ္ဗာယ	သဗ္ဗာသံ, သဗ္ဗာသာနံ
သဗ္ဗာယ	သဗ္ဗာဟိ, ဘိ
သဗ္ဗဿာ, သဗ္ဗာယ	သဗ္ဗာသံ, သဗ္ဗာသာနံ
သဗ္ဗဿံ, သဗ္ဗာယံ	သဗ္ဗာသု

ဟု အကျယ် နှစ်ဆယ့်ခြောက်ရုပ် ဖြစ်၏။ အကျဉ်းတွက်၍ ဆို။

(ထို ရုပ်တို့ကို ယပတော သ္မိံသာနံ၊ သံသာသွေကဝ၊ ယော ရဿံ၊ နေတာဟိ- သုတ် စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

နပုလ္လိင်၌

ဘော သဗ္ဗ, သဗ္ဗာ၊ ဘဝန္တာနိ သဗ္ဗာနိ။ သဗ္ဗံ၊ သဗ္ဗာနိ။ သဗ္ဗေန- စသည် ပုလ္လိင်နှင့် တူ၏။

ကတရ- စသော ခြောက်ပုဒ်တို့၌ သ, သ္မိံ- နှောင်းရှာ၊ ဧတိမာသမိ- ၌ လိုက်သော စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဣ-ပြု၍ ကတရိဿာ၊ ကတရိဿံ- စသည်ဖြစ်ခြင်းသာ ထူးပြား၏။

ကတရိဿာ၊ အဘာယ်မိန်းမအား၊ ၏နည်း။ ကတရိဿံ၊ ၌နည်း။ (စသည်ဖြင့် လိင်, ဝိဘတ်-တို့ကို ဆင်ခြင်၍ ပေး)။

ပုဗ္ဗ-စသော ခြောက်ပုဒ် ပုလ္လိင် ပထမာယော- ၌ ပုဗ္ဗာ၊ သ္မာ-၌လည်း ပုဗ္ဗာ၊ သ္မိံ-၌ ပုဗ္ဗေ-စသည် သုံးရုပ်စီ ပိုလွန်၏။

ဒက္ခိဏ, ဥတ္တရ-သဒ္ဒါ ဣတ္ထိလိင် သ္မိံ-နှောင်းရာ၌ နေတာဟိ- သုတ်၌ လိုက်သော ဝါ-သဒ္ဒါ မြစ်၍ ဒက္ခိဏာယ, ဥတ္တရာယ- ဟု တစ်ရုပ်စီ ပိုလွန်၏။

ယ-စသည်တို့၌ အာလုပ်မရှိ၊ အကြွင်းသဗ္ဗ-နှင့် တူ၏။ ထိုတွင် -

တ-သဒ္ဒါ ပုလ္လိင်၌

သော	နေ, တေ
နံ, တံ	နေ, တေ
နေန, တေန	နေဟိ, ဘိ, တေဟိ, ဘိ
နဿ, အဿ, တဿ	နေသံ, နေသာနံ, တေသံ, တေသာနံ
နသ္မာ, အသ္မာ, တသ္မာ, နမှာ, တမှာ	နေဟိ, ဘိ, တေဟိ, ဘိ
နဿ, အဿ, တဿ	နေသံ, နေသာနံ, တေသံ, တေသာနံ
နသ္မိံ, အသ္မိံ, တသ္မိံ, နမှိ, တမှိ	နေသု, တေသု

ဟု လေးဆယ့်သုံးရုပ်ဖြစ်၏။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို ဧတေတေသံတော၊ တဿ ဝါ နတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ၊ သသ္မာသ္မိံ သံသာ-သွတ္တံ၊ နတိမေဟိ ကတာကာရေဟိ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ဣတ္ထိလိင်၌

သာ	နာ, နာယော, တာ, တာယော
နံ, တံ	နာ, နာယော, တာ, တာယော
နာယ, တာယ	နာဟိ, ဘိ, တာဟိ, ဘိ
တိဿာ, တဿာ, နဿာ, အဿာ,	
တိဿာယ, တဿာယ, နဿာယ,	
အဿာယ, နာယ, တာယ	နာသံ, နာသာနံ, တာသံ, တာသာနံ

* ပဉ္စမီ-၌ တတိယာနည်းတူ ခြောက်ရုပ်။

* ဆဋ္ဌီ-၌ စတုတ္ထီနည်းတူ တစ်ဆယ့်လေးရုပ်။

တိဿံ, တဿံ, နဿံ, အဿံ, နာယံ, တာယံ, နာသု, တာသု။

ဟု ငါးဆယ့်ကိုးရုပ်ဖြစ်၏။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို တတော သဿ သာယ၊ တဿာ ဝါ၊ ယော ရဿံ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

နပုလ္လိင်၌

နံ, တံ၊ နာနိ, တာနိ။ နံ, တံ၊ နာနိ, တာနိ။ နေန, တေန- စသည်တို့ဖြင့် ပုလ္လိင်နှင့် တူ၏။

ဧတ-သဒ္ဒါ ပုလ္လိင်၌

ဧသော	ဧတေ
ဧတံ	ဧတေ
ဧတေန	ဧတေဟိ, ဘိ
ဧတဿ	ဧတေသံ, ဧတေသာနံ
ဧတသ္မာ, ဧတမှာ	ဧတေဟိ, ဘိ
ဧတဿ	ဧတေသံ, ဧတေသာနံ
ဧတသ္မိံ, ဧတမှိ	ဧတေသု

ဟု ရုပ်နှစ်ဆယ်ဖြစ်၏။

ဣတ္ထိလိင်၌

ဧသာ, ဧတာ	ဧတာယော
ဧတံ, ဧတာ	ဧတာယော
ဧတာယ	ဧတာဟိ, ဘိ
ဧတိဿာ, ဧတိဿာယ, ဧတာယ	ဧတာသံ, ဧတာသာနံ
ဧတာယ	ဧတာဟိ, ဘိ
ဧတိဿာ, ဧတိဿာယ, ဧတာယ	ဧတာသံ, ဧတာသာနံ
ဧတိဿံ, ဧတာယံ	ဧတာသု

ဟု နှစ်ဆယ့်ငါးရုပ်ဖြစ်၏။ ဧတိမာသမိ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်။

နပုလ္လိင်၌

ဧတံ၊ ဧတာနိ- စသည်လွယ်၏။

ဣမ- သဒ္ဒါ ပုလ္လိင်၌

အယံ	ဣမေ
ဣမံ	ဣမေ
အနေန, ဣမိနာ	ဧဟိ, ဘိ, ဣမေဟိ, ဘိ
အဿ, ဣမဿ	ဧသံ, ဧသာနံ, ဣမေသံ, ဣမေသာနံ
အသ္မာ, ဣမသ္မာ, ဣမမှာ	ဧဟိ, ဘိ, ဣမေဟိ, ဘိ
အဿ, ဣမဿ	ဧသံ, ဧသာနံ, ဣမေသံ, ဣမေသာနံ
အသ္မိံ, ဣမသ္မိံ, ဣမမှိ	ဧသု, ဣမေသု

ဟု သုံးဆယ့်လေးရုပ်ဖြစ်၏။

(အနပုံသကဿာယံ သိမှိ၊ အနိမိနာမှိ စ၊ သဗ္ဗဿိမဿေ ဝါ၊ ဣမသဒ္ဒဿ စ- စသော သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ဣတ္ထိလိင်၌

အယံ	ဣမာ, ဣမာယော
ဣမံ	ဣမာ, ဣမာယော
ဣမာယ	ဣမာဟိ, ဘိ
အဿာ, ဣမိဿာ, အဿာယ, ဣမိဿာယ, ဣမာယ	ဣမာသံ, ဣမာသာနံ
ဣမာယ	ဣမာဟိ, ဘိ
* ဆဋ္ဌီ- ၌ စတုတ္ထီနည်းတူ ခုနစ်ရပ်။	
အဿံ, ဣမိဿံ, အဿာ, ဣမိဿာ, ဣမာယံ	ဣမာသု

ဟု သုံးဆယ့်နှစ်ရုပ်ဖြစ်၏။

(တေသုဝုဒ္ဓိ- သုတ်ကြီးဖြင့် သ္မိ-ကို သာ-ပြု၍ အဿာ, ဣမိဿာ- ပြီးစေ။ အကြွင်းလွယ်၏)။

နပုလ္လိင်၌

ဣမဿိဒမံသိသု နပုံသကေ- သုတ်ဖြင့် ဝိကပ် ဣဒံ-ပြု၍
ဣဒံ၊ ဣမံ, ဣမာနိ။ ဣဒံ၊ ဣမံ, ဣမာနိ။ အနေန, ဣမိနာ- စသည် ပုလ္လိင်နှင့်တူ၏။

အမု-သဒ္ဒါ ပုလ္လိင်၌

အသု, အမု	အမူ
အမုံ	အမူ
အမုနာ	အမူဟိ, ဘိ အမုဟိ, ဘိ
အမုဿ, အဒုဿ	အမူသံ, အမူသာနံ, အမုသံ, အမုသာနံ
အမုသ္မာ, အမုမှာ	အမူဟိ, ဘိ, အမုဟိ, ဘိ
* (ဆဋ္ဌီ- ၌ စတုတ္ထီနည်းတူ ခြောက်ရုပ်)။	
အမုသ္မိံ, အမုမှိ	အမူသု, အမုသု

ဟု သုံးဆယ့်နှစ်ရုပ်ဖြစ်၏။

(အမုဿမောသံ၊ အမုဿာဒုံ- ဝိနာဓိကာရ ယောဂဝိဘာဂ-တို့ဖြင့် စီရင်)။

ဣတ္ထိလိင်၌

အသု, အမု	အမူ, အမုယော
အမုံ	အမူ, အမုယော
အမုယာ	အမူဟိ, ဘိ, အမုဟိ, ဘိ
အမုဿာ, အမုယာ	အမူသံ, အမူသာနံ, အမုသံ, အမုသာနံ
အမုယာ	အမူဟိ, ဘိ, အမုဟိ, ဘိ
* ဆဋ္ဌီ-၌ စတုတ္ထီနည်းတူ ခြောက်ရုပ်။	
အမုဿံ, အမုယံ	အမူသု, အမုသု

ဟု သုံးဆယ့်သုံးရုပ် ဖြစ်၏။

နပုလ္လိင်၌

အမုဿာဒုံ- သုတ်ဖြင့် အဒုံ-ပြု၍ အဒုံ၊ အမူ, အမူနိ။ အဒုံ၊ အမူ, အမူနိ။ အမုနာ- စသည် ပုလ္လိင်နှင့်တူ၏။

(၎င်း အမု- သဒ္ဒါနောင် သဗ္ဗတော ကော-သုတ်ဖြင့် က- အက္ခရာလာလျှင် အမုကော၊ အမုကာ၊ အမုကံ။ အသုကော၊ အသုကာ၊ အသုကံ- စသည်ဖြင့် ပုရိသာဒိ, ကညာဒိ, စိတ္တာဒိ- ဂိုဏ်း၌ ဖြစ်၏)။

ကိံ- သဒ္ဒါ ပုလ္လိင်၌

ကော	ကေ
ကံ	ကေ
ကေန	ကေဟိ, ဘိ
ကဿ, ကိဿ	ကေသံ, ကေသာနံ
ကသ္မာ, ကမှာ	ကေဟိ, ဘိ
ကဿ, ကိဿ	ကေသံ, ကေသာနံ
ကသ္မိံ, ကိသ္မိံ, ကမှိ, ကိမှိ	ကေသု

ဟု နှစ်ဆယ့်လေးရုပ်ဖြစ်၏။

(ကိဿကဝေ စ- ၌ စ-သဒ္ဒါ၊ သေသေသု စ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်။ ကိဿ, ကိသ္မိံ, ကိမှိ-တို့၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဗျဥ္စနေ စ-သုတ်ဖြင့် ချေ)။

ဣတ္ထိလိင်၌

ကာ၊ ကာ, ကာယော။ ကံ၊ ကာ, ကာယော။ ကာယ- စသည် သဗ္ဗ-နှင့် တူ၏။

နပုလ္လိင်၌

ကိံ၊ ကာနိ။ ကိံ၊ ကာနိ။ ကေန-စသည် ပုလ္လိင်နှင့်တူ၏။

စိ-နိပါတ်ပုဒ်နှောင်းရာ၌ ကောစိ၊ ကာစိ၊ ကိဥ္စိ- စသည်။

ယ- သဒ္ဒါ ရှေးရှိပြန်လျှင် ယောကောစိ၊ ယာကာစိ၊ ယံကိဥ္စိ-စသည်။

သမာသ်ဖြစ်ရာ၌ ကော-နာမော၊ ကိံ-နာမော၊ ဥပဇ္ဈာယော၊ ကာ-နာမာ၊ ကိံ-နာမာ၊ ဣတ္ထီ၊ ကံ-နာမံ၊ ကိံ-နာမံ၊ ကုလံ- စသည် လိင်သုံးပါး၌ ဖြစ်၏။

နာမ- သဒ္ဒါကြောင့် ကိံ-သဒ္ဒါကို သုတ်ကြီးဖြင့် ကော, ကာ, ကံ- ပြု။

ကောစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ယောက်ျားသည်။ ကာစိ၊ မိန်းမသည်။ ကိဥ္စိ၊ အမျိုးသည်။ ယောကောစိ၊ အလုံးစုံသော ယောက်ျားသည်။ ယာကာစိ၊ မိန်းမသည်။ ယံကိဥ္စိ၊ အမျိုးသည်။ (ကိံ နာမ ယဿာ'တိ) ကော-နာမော၊ ကိံ-နာမော၊ ဘယ်အမည်ရှိသော။ ဥပဇ္ဈာယော၊ ဥပဇ္ဈာယ်နည်း။ ဝါ၊ သည်။ ကော-နာမော၊ ကိံ နာမော၊ နည်း။ (စသည်ပေး)။

* ဧကော တီသု သင်္ချာ တုလျာ-တုလျာ'သဟာယ-မိဿနေ။
သေဋ္ဌ'ည-သစ္စ-မုချေသု၊ အပ္ပမှိ ကေဝလေပိ စ။ ။

ဟူသော တစ်ဆယ့်တစ်နက်တို့တွင် သင်္ချာ, တုလျ, အတုလျ, အသဟာယ- လေးနက်တို့၌ တစ်ပုဒ်တည်းဖြစ်သော်ရင်း၊ ဧကေ'က- ဟု ဝိစ္ဆာသမာသ်ပုဒ်ဖြစ်သော်ရင်း၊ ဧကဝုစ်သာ၊ ဧကဝုစ်ကတရ- သဒ္ဒါနှင့် တူ၏။ အညာ- အနက်၌ ဗဟုဝုစ်သာ၊ ဗဟုဝုစ် သဗ္ဗ- သဒ္ဒါနှင့်တူ၏။ မိဿန- အနက်၌ကား သဗ္ဗနာမ်မဟုတ်၊ ဝုစ်နှစ်ပါးရှိ၏။

သော တေန ဧကော ဘဝတု၊ ပဥ္စလော စ ဝိဒေဟော စ၊ ဥဘော ဧကော ဘဝန္တု တေ။ ပုံစံ။

---

* တီသု၊ လိင်သုံးပါးတို့၌။ ပဝတ္တော၊ ဧသော။ ဧကော၊ ဧကသဒ္ဒါသည်။ သင်္ချာ-တုလျာ-တုလျာ'သဟာယ- မိဿနေ၊ တစ်ခုသင်္ချာ, အတူ, အတူမရှိ, အဖော်မရှိ, ရောနှောခြင်း အနက်၌ရင်း။ သေဋ္ဌ'ည-သစ္စ-မုချေသု၊ အမြတ်, တပါး, အမှန်, ပြဓာန်းခြင်း အနက်တို့၌ရင်း။ အပ္ပမှိ၊ အနည်းငယ် အနက်၌ရင်း။ ကေဝလေပိ စ၊ အလုံးစုံသော အနက်၌ရင်း။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

(ဧကေက- ဟူသော ဝိစ္ဆာပုဒ်ကို -

ဘိန္န-ဝတ္ထုနိ ဒဗ္ဗေန၊ ဂုဏေန ကိရိယာယ ဝါ။
ဗျာပေတုံ ဝတ္တုနော ဣစ္ဆာ၊ ဝိစ္ဆာတျေ'ဝ ပတီယတေ။ ။

ဂါမေ ဂါမေ ဇလံ ဂါမော၊ ဂါမော ရမ္မော စ ဂမျတေ။
ဂါမော ဂါမော ကွစိ သျာဒိ၊ လောပေါ'ကေကန္တိ-အာဒိသု။ ။

သာပေက္ခတ္တာ ဒွိရုပတ္တာ၊ ဧကေသော'ဝ သမာသတာ။
န ဝိစ္ဆာယံ တဒတ္တော'တိ၊ သာ'ပေက္ခန သမာသတာ။ ။

ဟု ဘေဒစိန္တာ(ဂါထာ-၂၈၇၊ ၂၈၈၊ ၂၈၉)၌ သမာသ်မဖြစ် ဆို၏)

သာပေက္ခ ဧကေသေ၀ ဒွိရုပ-ဖြစ်သော ပုဒ်များကို ဧကသိသ်ပင် လုပ်ရသေး၏။ ဧကသိသ်နှင့် သမာသ်သည် သဘောတူ စပ်လျက်ပင်ရှိသောကြောင့် -

ဧကေကဿ, ဧကေကသ္မိံ, မတ-မတာ အပါယေသု ပရိပူရေသုံ-

စသော ဝိစ္ဆာပုဒ်တို့၌ နိပါတနာသုတ်ကြီးနှင့် ဝိဘတ်ကိုချေမည့်အတွက်ကို တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါ စ-သုတ်ဖြင့် သမာသ်လုပ်၍ ချေရလျှင် တစ်စုံတစ်ရာမျှ အပြစ်မရှိ ဟု ထင်ပေသည်။

သော၊ ထိုသူသည်။ တေန၊ ထိုသူနှင့်။ ဧကော၊ တစ်ပေါင်းတည်းသည်။ ဘဝတု၊ တည်း။ တေ ဥဘော၊ ထိုနှစ်ဦးသားတို့သည်။ ဧကာ၊ တစ်ပေါင်းတည်းတို့သည်။ ဘဝန္တု၊ ဖြစ်စေကုန်သတည်း။

သေဋ္ဌ, သစ္စ- စသော အနက်တို့၌ ပြယုဂ်ပုံစံကို ရှာဖွေဆင်ခြင်၍ ယူ။ ဧက-သဒ္ဒါနောင် က- အက္ခရာလာမူ ဧကကော၊ ဧကိကော၊ ဧကက်- စသည်ဖြင့် ပုရိသ, ကညာ, စိတ္တ-နည်းတူ ဖြစ်၏။ သုတ်ကြီးဖြင့် အာကီ- ပစ္စည်းသက်မူ ဧကာကီ ပုရိသော၊ ဧကာကိနီ ဣတ္ထီ၊ ဧကာကိ ကုလ- စသည် ဖြစ်၏။

ဥဘ- သဒ္ဒါ လိင်သုံးပါး၌ ဗဟုဝုစ်သာ

ဥဘော, ဥဘေ
ဥဘော, ဥဘေ
ဥဘောဟိ, ဘိ
ဥဘေဟိ, ဘိ
ဥဘိန္နံ
ပဉ္စမီ, ဆဋ္ဌီလည်း ငါးရုပ်။
ဥဘောသု, ဥဘေသု။

ဟု တစ်ဆယ့်ခြောက်ရုပ် ဖြစ်၏။

(တတော ယောနမော တု-၌ တု-သဒ္ဒါ၊ ဥဘာဒိတော နမိန္နံ၊ တေသု ဝုဒ္ဓိ-စသည်ဖြင့် စီရင်)။

ဥဘယ- သဒ္ဒါ လိင်သုံးပါး၌ပင် ယော-ကို ဩ-ပြု၍ ဥဘယော- ဟု ဖြစ်၏။ အကြွင်း သဗ္ဗနှင့် နည်းတူ။

ဒွိ- သဒ္ဒါ စသည် ဗဟုဝုစ်သာ

ဒွေ, ဒုဝေ
ဒွေ, ဒုဝေ
ဒွီဟိ, ဘိ
ဒွီဟိ, ဘိ
ဒွိန္နံ, ဒုဝိန္နံ
ပဉ္စမီ, ဆဋ္ဌီ- ခြောက်ရုပ်။
ဒွီသု, ဒွိသု

ဟု လိင်သုံးပါး၌ပင် တစ်ဆယ့်ရှစ်ရုပ်စီ ဖြစ်၏။

(ယောသု ဒွိန္နံ ဒွေ စ- ဂုင်း၌ စ-သဒ္ဒါ၊ နော စ ဒွါဒိတော နံမှိ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ဧကကော၊ ဧကာကီ၊ တစ်ယောက်တည်းသော။ ပုရိသော၊ ယောက်ျား (စသည်ပေး)။

တိ-သဒ္ဒါ ပုလ္လိင်၌

တယော

တယော

တီဟိ, ဘိ

တီဟိ, ဘိ

တိဏ္ဏံ, တိဏ္ဏန္နံ

ပဉ္စမီ, ဆဋ္ဌီ- လည်းခြောက်ရုပ်၊

တီသု, တိသု

ဟု တစ်ဆယ့်ခြောက်ရုပ်ဖြစ်၏။

(တိစတုဏ္ဏံ, ဣဏ္ဏမိဏ္ဏန္နံ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်)။

ဣတ္ထိလိင်၌ တိဿော, တိဿန္နံ။ နပုလ္လိင်၌ တီဏိ-တို့သာ ထူးကုန်၏။

နောစ ဒွါဒိတော- ၌ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဿ-နှစ်လုံးဆင့်နှင့် လာ၍ တိဿန္နံ- ပြီးစေ။

စတု- သဒ္ဒါ ပုလ္လိင်၌

စတ္တာရော, စတုရော

စတ္တာရော, စတုရော

စတူဟိ, ဘိ, စတုဟိ, ဘိ, စတုဗ္ဘိ

စတုဏ္ဏံ

ပဉ္စမီ, ဆဋ္ဌီ- လည်းခြောက်ရုပ်။

စတူသု, စတုသု,

ဟု တစ်ဆယ့်ရှစ်ရုပ်ဖြစ်၏။

ဣတ္ထိလိင်၌ စတဿော, စတဿန္နံ။ နပုလ္လိင်၌ စတ္တာရိ-တို့သာ ထူးပြားကုန်၏။

စတုရော, စတုဗ္ဘိ, စတဿန္နံ- တို့ကို ဩသရေ စ-၌ စ-သဒ္ဒါ၊ သန္တသဒ္ဒဿ သော-၌ ဘေဘော စန္တေ-ယောဂဝိဘာဂ၊ ပဉ္စာဒီနမတ္တံ-၌ ဘာဝနိဒ္ဒေသ- တို့ဖြင့် စီရင်။

ပဉ္စ-သဒ္ဒါ၌ ပဉ္စာဒီနမကာရော၊ ပဉ္စာဒီနမတ္တံ- စသည်တို့ဖြင့် စီရင်၍ ပဉ္စ၊ ပဉ္စ၊ ပဉ္စဟိ, ဘိ၊ ပဉ္စန္နံ၊ ပဉ္စဟိ, ဘိ၊ ပဉ္စန္နံ၊ ပဉ္စသု- ဟု ကိုးရုပ်ဖြစ်၏။ အဋ္ဌာရသ- တိုင်အောင် လိင်သုံးပါး၌ နည်းတူ။

၁။ ဒွိ'ဒယော အဋ္ဌာရသန္တာ၊ တိ-လိင်ေ ဗဟု-ဝါစကာ။
ဝိသတျာ'ဒီ နဝုတျ'န္တာ၊ ဣတ္ထိ-လိင်ေ'က-ဝါစကာ။ ။

၂။ ကောဋိ'တ္တယ'က္ခောဘဏီယော၊ ဣတ္ထိ-လိင်ေ ဒွိ-ဝါစကာ။
သတာ'ဒီ ယာဝါ'သင်္ချေယျာ၊ နပုံသကေ ဒွိ-ဝါစကာ။ ။

ဟူ၍လည်း မှတ်။

တုမ္ဟ- သဒ္ဒါ၌

တွံ, တုဝံ	တုမ္ဟေ, တုမ္ဟံ, တုမ္ဟာနံ, ဝေါ
တံ, တဝံ, တုဝံ, တွံ	တုမ္ဟေ, တုမ္ဟံ, တုမ္ဟာနံ,
	တုမ္ဟာကံ, ဝေါ
တယာ, တွယာ, တေ	တုမ္ဟေဟိ, ဘိ, ဝေါ
တဝ, တုယှံ, တုမှံ, တေ	တုမ္ဟာကံ, တုမှံ, ဝေါ
တယာ, တွယာ	တုမ္ဟေဟိ, ဘိ
(ဆဋ္ဌီ- ၌ စတုတ္ထီနည်းတူ ခုနစ်ရုပ်)	
တယိ, တွယိ	တုမ္ဟေသု

ဟု လေးဆယ့်နှစ်ရုပ်ဖြစ်၏။

၁။ ဒွိ'ဒယော၊ ဒွိအစရှိကုန်သော။ အဋ္ဌာရသ'န္တာ၊ အဋ္ဌာရသ အဆုံးရှိကုန်သော သဒ္ဒါတို့သည်။ တိ-လိင်ေ၊ လိင်သုံးပါး၌။ ဗဟု-ဝါစကာ၊ ဗဟုဝုစ်တို့တည်း။ ဝိသတျာ'ဒီ၊ ဝိသတိ-အစရှိကုန်သော။ နဝုတျ'န္တာ၊ နဝုတိ-အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါတို့သည်။ ဣတ္ထိလိင်ေ၊ ၌။ ဧကဝါစကာ၊ ဧကဝုစ်တို့တည်း။

၂။ ကောဋိတ္တယ'က္ခောဘဏီယော၊ ကောဋိ, ပကောဋိ, ကောဋိပကောဋိ- သုံးလီ၊ အက္ခောဘဏီ သဒ္ဒါတို့သည်။ ဣတ္ထိလိင်ေ၊ ၌။ ဒွိ-ဝါစကာ၊ ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် နှစ်ပါးတို့တည်း။ သတာ'ဒီ၊ သတ- အစရှိကုန်သော။ ယာဝါ'သင်္ချေယျာ၊ အသင်္ချေယျ- တိုင်အောင်သော သဒ္ဒါတို့သည်။ နပုံသကေ၊ ၌။ ဒွိ-ဝါစကာ၊ တို့တည်း။

အမှ-သဒ္ဒါ၌

အဟံ	မယံ, အမှံ, အမှာနံ, အမှေ, နော
မံ, မမံ	အမှာကံ, အမှံ, အမှာနံ, အမှေ, နော
မယာ, မေ	အမှေဟိ, ဘိ, နော
မမ, မယှံ, အမှံ, မမံ, မေ	အမှာကံ, အသ္မာကံ, အမှံ, နော
မယာ	အမှေဟိ, ဘိ
(ဆဋ္ဌီ- ၌ စတုတ္ထီနည်းတူ ကိုးရုပ်)	
မယိ	အမှေသု, အသ္မေသု

ဟု လေးဆယ့်နှစ်ရုပ်ပင်ဖြစ်၏။

(၎င်း ရုပ်တို့ကို တွမဟံ သိမှိ စ ၎င်း၌ စ-သဒ္ဒါ။ သဗ္ဗနာမကာရတေ ပထမော၊ ဝါယောပ္ပထမော-၌ ဝါ-သဒ္ဒါ။ ဗဟုဝစနေသု ဝေါ နော-၌ ဗဟုဝုစ် သု-သဒ္ဒါ။ တံ မမံမှိ၊ တဝံ မမဉ္စ နဝါ၊ တုမှသ္မ တုဝံ တွမံမှိ၊ ဝါယောပ္ပထမော၊ ပဒတော ဒုတီယာ၊ နာမှိ တယာ မယာ၊ တယာတယိနံ၊ န အံမှိ၊ ဝါတတီယေ စ၊ ဗဟုဝစနေသု ဝေါနော၊ တဝ မမသေ၊ တုယှံ မယှဉ္စ၊ သသံ၊ တေမေကဝစနေသု၊ တုမှမှေဟိနမာကံ ၎င်း၌ ယောဂဝိဘာဂ၊ အမှတုမှန္တု၊ တုမှမှာကံ တယိမယိ၊ မယံ ယောမှိ ပထမေ၊ အမှဿ မမံ- သုတ်တို့ဖြင့် စီရင်။ တေသုဝုဒ္ဓိ သုတ်ကြီးဖြင့် မှ-ကို သ္မ-ပြု၍ အသ္မာကံ, အသ္မေသု-တို့ကို ပြီးစေ)။

ဆိုခဲ့ပြီးသော သဗ္ဗနာမ်တို့နောင် တွာဒယော ဝိဘတ္တိသညာ-သုတ်ဖြင့် ဝိဘတ်အမည်မှည့်အပ်သော တော-အစရှိသော ပစ္စည်းသက်လတ်သော် -

သဗ္ဗ- သဒ္ဒါ၌	သဗ္ဗတော၊ သဗ္ဗတြ သဗ္ဗတ္ထ၊ သဗ္ဗဓိ၊ သဗ္ဗဒါ၊ သဒါ၊ ခြောက်ရုပ်။
ယ- သဒ္ဒါ၌	ယတော၊ ယတြ၊ ယတ္ထ၊ ယဟိံ၊ ယဒါ။ ငါးရုပ်။
တ- သဒ္ဒါ၌	တတော၊ တတြ၊ တတ္ထ၊ တဟိံ၊ တဟံ၊ တဒါ၊ တဒါနိ။ ခုနစ်ရုပ်။
ဧတ- သဒ္ဒါ၌	အတော၊ ဧတ္တော၊ အတြ၊ အတ္ထ၊ ဧတ္ထ။ ငါးရုပ်။
ဣမ- သဒ္ဒါ၌	ဣတော၊ ဣဟ၊ ဣဓ၊ ဧတရဟိ၊ အဓုနာ၊ ဣဒါနိ။ ခြောက်ရုပ်။
ကိံ- သဒ္ဒါ၌	ကုတော၊ ကုတြ၊ ကုတ္ထ၊ ကတ္ထ၊ ကွ၊ ကုဟိံ၊ ကုဟံ၊ ကဟံ၊ ကုဟိဉ္စနံ။
	ကဒါ၊ ကုဒါစနံ၊ ကရဟိ။ တစ်ဆယ့်နှစ်ရုပ်ဖြစ်၏။

သဗ္ဗာ'ဒိတော တော, တြ, ထ, မိ၊ ဝ, ဟိံ, ဟံ, ဟ, ဓ, ဟိဥ္စနံ။
ဒါ, ဒါစနံ, ဒါနိံ, ရဟိ၊ ဓုနာ'တိ ဒသ-ပဥ္စ စ။

❀ သဒ္ဒါတိုင်းမှ၊ တော- သက်ရ၏။ သဗ္ဗ-နောက် တြ၊ ထ, မိ-နှင့် ဒါ၊ ယ-မှာ တြ, ထ၊ ဟိံ, ဒါ-ကျ၏။ တ-နောက်မှာ တြ၊ ထ, ဟိံ, ဟံ, ဒါ၊ ဒါနိံ- ပါတည်း။ ဧတော- တြ, ထ၊ နောင် ဣမ-မှ၊ ဟ, ဓ, ရဟိ။ ဒါနိံ, ဓုနာ၊ ကိံ- နောင်မှာ တြ၊ ထ, ဝ, ဟိံ, ဟံ၊ ဟိဥ္စနံ-နှင့်၊ ဒါစနံ, ဒါ၊ ရဟိ-ပါကိုး သက်ရနိုးသည်၊ ရှေးရိုးကျမ်းညီ မလွဲတည်း။

မာဂဓ မြန်မာ သင်္ဂဟဂါထာနှစ်ပုဒ်။

အည တြ, တ္ထ, ဒါ၊ ပုဗ္ဗ တြ, တ္ထ၊ ပရ တြ, တ္ထ၊ အပရ တြ, တ္ထ၊ အမု တြ, တ္ထ၊ ဧက တြ, တ္ထ, ဒါ၊ ဥဘယ တြ၊ ဥဘယတ္ထ-စသည်တို့ ကြွင်းသေးသည်ကိုလည်း သတိပြု။

တော-ပစ္စည်းကား သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်နောင်သာမဟုတ်၊ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ ပုရိသတော၊ ဣတ္ထိတော၊ ကညတော၊ ဇမ္ဗုတော-စသည်ဖြင့် နာမ်ပုဒ်တို့ နောက်မှာလည်း သက်ရ၏။

နာမ်ဂိုဏ်းပြီး၏။

သရုပ်ခွဲနှင့် တကွ နာမ်သုတ်နက်ပြီး၏။

သဗ္ဗာ'ဒိတော၊ သဗ္ဗအစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ တော-တြ-ထ-မိ။ လ။ ဓုနာတိ ဒသပဥ္စ၊ ဝိဘတ်အမည်ကို ရကုန်သော တော, တြ, ထ, မိ။ လ။ ဓုနာ- ဟူသော တစ်ဆယ့်ငါးပစ္စည်းတို့သည်။ ယထာရဟံ၊ စွာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ နာမ်သုတ်နက် ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၃-အာချာတ်

ပထမကဏ္ဍ

ကိရိယာပုဒ်တို့ကို ရုပ်ပြီး မစီရင်တတ်လျှင် ကာရကသတ္တိ, သမာသ်, တဒ္ဓိတ်, ကိတ်- ဝိဂြိုဟ်တို့ကို မသိနိုင်ရာသောကြောင့် နာမ်၏ အခြားမဲ့၌ အာချာတ်ကို၊ ထိုနောင် ကိတ်, သမာသ်, တဒ္ဓိတ်, ကာရက, ဥဏာဒ်- သုတ်နက်ကို အစဉ်အတိုင်း ပြဆိုပေအံ့သတည်း။

(၂၇၀) **အထ ပုဗ္ဗာနိ ဝိဘတ္တီနံ ဆ ပရဿပဒါနိ။** အထ၊ ရှေ့စကား၏ အခြားမဲ့၌ အနန္တရ-ဤကာလမှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ဝုစ္စမာနာနံ၊ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကုန်သော။ ဝိဘတ္တီနံ၊ ဝိဘတ်ရှစ်သွယ်တို့တွင်။ ဝါ၊ တို့၏။ ပုဗ္ဗာနိ၊ ရှေ့ရှေ့ဖြစ်ကုန်သော။ ဆ၊ ခြောက်ပုဒ်, ခြောက်ပုဒ်တို့သည်။ ဝါ၊ လေးဆယ့်ရှစ်ပုဒ်တို့သည်။ ပရဿပဒါနိ၊ ပရဿပုဒ်မည်ကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တိ- အန္တိ, သိ- ထ, မိ- မ- အစရှိသည်ကား ပုံစံတည်း။

ပရဿ'တ္တာနိ ပဒါနိ ပရဿပဒါနိ၊ တ'ဗ္ဗာဟုလ္လတော တ'ဗ္ဗောဟာရော။ (ရူ၊ ၂၆၀။)

ကြိယ'မာချာတီတိ အာချာတံ။

---

(၂၇၀) (အထ ဣတျ'ယံ နိပါတော မရိယာဒတ္ထော။ တေန ဣတော ပဋ္ဌာယာ'တိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တာ'ပေက္ခော ဝါ။ တဒ္ဓိတ-ကပ္ပဿ အနန္တရန္တိ အတ္ထော။ ဝုစ္စမာနာ'ပေက္ခော ဝါ။ ဥပရိ ဝုစ္စမာနာန'န္တိ အတ္ထော။ (ညာ်၊ ၃၁၇။)

အထာ'မိကာရေ မင်္ဂလေ၊ နိပ္ပန္နေ စာ'ဝဓာရဏေ။
ပုစ္ဆာ'နန္တရာ'ပါဒါနေ၊ ဝိကပ္ပါ'ရမ္ဘ-သံသယေ။
သမုစ္စယေ ပက္ခန္တရေ၊ ဣစ္စာ'ဒိသု ပဝတ္တတိ။

ဤအနက်တို့တွင် အထသဒ္ဒါ- အနန္တရ, အပါဒါန, အာရမ္ဘတ္ထ-တို့၌ ဖြစ်၏။

ပရဿ၊ တပါးဟော နာမ, တုမှ- သဒ္ဒါ၏။ အတ္တာနိ၊ အနက်ကို ပြတတ်ကုန်သော။ ပဒါနိ၊ ပုဒ်တို့တည်း။ ပရဿပဒါနိ၊ တို့။ တ'ဗ္ဗာဟုလ္လတော၊ ထိုပရမည်သော နာမ, တုမှ ယောဂ- များသောကြောင့် တ'ဗ္ဗောဟာရော၊ ထိုပရဿပုဒ်ဟူသော အမည်ကိုရ၏။

(အတ္တနောပုဒ် တစ်ဆယ့်ခြောက်လုံးမှာ ယေဘုယျနည်းဖြင့် ပရဿပုဒ် မည်၏ ဟူလို။ တစ်နည်း ဘော-တည်းဟူသော မိမိအနက်ကို မဟောတတ်။ ကတ္တား-တည်းဟူသော သူတစ်ပါးအနက်ကို ပြတတ်သောကြောင့် ရှေ့ခြောက်ပုဒ်သည် မုချပရဿပုဒ် မည်၏။ နောက်ခြောက်ပုဒ်ကား ဘော-ကို ဟောခိုက် မုချအတ္တနောပုဒ်။ ကံ, ကတ္တား- ကိုဟောခိုက် အတွင်ရှင်ဦး, ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်း)။

ကြိယံ၊ ကို။ အာချာတိ၊ လွန်စွာပဓာနအားဖြင့် ဟောတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာချာတံ၊ မည်၏။

၁။ ယံ တိကာလံ တိပုရိသံ၊ ကြိယာဝါစိ တိကာရကံ။
အတိလိင်္ဂ ဒွိဝစနံ၊ တ'ဒါချာတ'န္တိ ဝုစ္စတိ။ ။(ရူ၊ ၂၅၇၊ ဇာလိနီ၊ ဂါ-၄၈၄။)

၂။ ကာလာ'ဒိဝသေန ဓာတွတ္ထံ၊ ဝိဘဇန္တီ'တိ ဝိဘတ္တိယော။
ကြိယံ ဓာရေန္တီ'တိ ဓာတဝေါ။ ။(ရူ၊ ၂၅၇)

၃။ ဝုတ္တောပိ ဓာတုနာ ဘာဝေါ၊ ဝိဘတ္တိ-ပစ္စယာ'ဒိနာ။
ဘာဝိနော ဓာတုနော'တ္ထသာ'-ချာတေ ပါကဋ'ဘာဝတော။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ဂါ-၃၂၇)

၄။ ကြိယံ ပဓာန-ဘာဝေန၊ အာချာယတီ'တိ တံ ပဒံ။
အာချာတံ ကေစိ ဓာတွ'တ္ထော- ပဓာရေနာ'တိ ဓာ'ဗြဝုံ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ဂါ-၃၂၈။)

(ကြိယာဝိသေသဒြပ်ကို ပဓာန၊ ကတ္တားဒြပ်, ကံဒြပ်တို့ကိုကား အပ္ပဓာနအားဖြင့် ဟောသည်။ ထို့ကြောင့် ဘောဟော အာချာတ်ပုဒ်၌ သကတ်, ဒြပ်, သင်္ချာ, ကာရက- အနက်လေးပါး။ ကတ္တားဟော, ကံဟော အာချတ်ပုဒ်တို့၌ သကတ်, ပဓာနဒြပ်, အ'ပ္ပဓာနဒြပ်, သင်္ချာ, ကာရက- အနက်ငါးပါး ကောက်ယူရသည်)။

၁။ ယံ ပဒံ၊ သည်။ တိကာလံ၊ ကာလသုံးပါး ရှိ၏။ တိပုရိသံ၊ ပုရိသ်သုံးပါး ရှိ၏။ ကြိယာ-ဝါစိ၊ ကြိယာကို ပဓာနအားဖြင့် ဟော၏။ တိကာရကံ၊ ကာရကသုံးပါး ရှိ၏။ အတိလိင်္ဂံ၊ လိင်သုံးပါး မရှိ။ ဒွိဝစနံ၊ ဝုစ်နှစ်ပါး ရှိ၏။ တံ ပဒံ၊ ကို။ အာချာတန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

၂။ ကာလာဒိဝသေန၊ ကာလအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဓာတွ'တ္ထံ၊ ကို။ ဝိဘဇန္တိ၊ ဝေဖန်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိဘတ္တိယော၊ မည်ကုန်၏။ ကြိယံ၊ ကို။ ဓာရေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓာတဝေါ၊ ဓာတ်- မည်ကုန်၏။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၂၅၇။)

၃။ ဓာတုနာ၊ သည်။ ဘာဝေါ၊ ကြိယာကို။ ဝုတ္တောပိ၊ ဟောအပ်သော်လည်း။ အာချာတေ၊ ၌။ ဝိဘတ္တိ-ပစ္စယာ'ဒိနာ-ဘာဝိနော၊ ဝိဘတ်ပစ္စည်းနှင့် မကင်းမူ၍ ဖြစ်လေ့ရှိသော။ ဓာတုနော၊ ၏။ အတ္ထသ၊ ကြိယာအနက်၏။ ပါကဋ'ဘာဝတော၊ ကြောင့်။

၄။ ကြိယံ၊ ကို။ ပဓာနဘာဝေန၊ ပြဓာန်းသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ အာချာယတိ၊ ဟောတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ ပဒံ၊ သည်။ အာချာတံ၊ မည်၏။ ကေစိ၊ တို့သည်။ ဓာတွ'တ္ထော-ပဓာရေန၊ ဓာတ်နက်ကြိယာ အမည်ကို ကတ္တား, ကံ၌ တင်စားသောအားဖြင့်။ ကြိယံ၊ ကြိယာမည်သောကတ္တား, ကံကို။ အာချာယတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ ပဒံ၊ သည်။ အာချာတံ၊ ၏။ ဣတိ ဧ၊ ဤသို့လည်း။ အဗြဝုံ၊ ကုန်ပြီ။

၅။ ဗျတိရေကေန ဂစ္ဆာမိ၊ န ဂစ္ဆာမီ'တိ ပါကဋာ။
ကိံ ကရောသိ ပစာမီ'တိ၊ ပဥ္စတော ဝါ ပယုံ'ယံ ကြိယာ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ဂါ- ၃၂၉။)

၆။ အာချာတသဒ္ဒေ'ဝ ဝါ သာဓျ- ရူပတ္တာ ကိရိယာပဒာ-။
နတ္တ် ဒဗ္ဗ'ပ္ပဓာနတ္တံ၊ ကိတသဒ္ဒ သိဒ္ဓ-ရူပတော။ ။

(၂၇၁) **ပရာဏျ'တ္တနော ပဒါနိ။** ပရာဏိ၊ နောက်နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဆ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့သည်။ အတ္တနောပဒါနိ၊ အတ္တနောပုဒ်- မည်ကုန်၏။

တေ-အန္တေ, သေ-ဝှေ, ဧ-မှေ- အစရှိသည်ကား ပုံစံတည်း။

* အတ္တနော အတ္ထာနိ ပဒါနိ အတ္တနောပဒါနိ။ တာနိ ပန အဋ္ဌစတ္တာလီသံ ဟောန္တိ။

၅။ ဂစ္ဆာမိ၊ သွား၏။ န ဂစ္ဆာမိ၊ မသွား။ ဣတိ၊ သို့။ ဗျတိရေကေန၊ အနွယ, ဗျတိရေကအားဖြင့် ၎င်း။ ကိံ၊ အဘယ်ကို။ ကရောသိ၊ နည်း။ ပစာမိ၊ ချက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ပဥ္စတော ဝါပိ၊ အမေးအဖြေအားဖြင့်၎င်း။ အယံ ကြိယာ၊ သည်။ အာချာတေ၊ ၌။ ပါကဋာ၊ ထင်ရှား၏။

၆။ ဝါ၊ ကား။ အာချာတသဒ္ဒေ'ဝ၊ ၏သာလျှင်။ သဓျ-ရူပတ္တာ၊ ကာရကတို့သည် ပြီးစေအပ်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကိရိယာပဓာနတ္တံ၊ ကြိယာပြဓာန်းခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဥေယျံ၊ သိအပ်၏။ ကိတဿ၊ ကိတ်၏ကား။ သိဒ္ဓရူပတော၊ ကံ, ကတ္တား စသော ဒြပ်ထင်ရှားသော သဘော ရှိသောကြောင့်။ ဒဗ္ဗ'ပ္ပဓာနတ္တံ၊ ဒြပ်ပြဓာန်းခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဥေယျံ၊ ၏။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၃၁)။

ကံ, ကတ္တားစသည်ကို ဟောသောကိတ်ကို မဆိုထားဘိ။ ဘောဟောကိတ်ပင်၊ ဂမနံ ဇာယတိ, ဂမနံ ကရောတိ- စသည်ဖြင့် ဒြပ်ကဲ့သို့ ထင်ရှားကြောင်းကို-

ကိတ-ဘာဝေါ ဒဗ္ဗ'မိဝ၊ တေန ကမ္မာ'ဒယော အပိ။
ပါယော သတျပိ ကမ္မသ္မိံ၊ ဘာဝတ္ထ-ဝိဟိတာ ကိတာ။ ။

ဟု ကစ္စာယနသာရ(၃၈)ဆို၏။

(၂၇၁) အတ္တနော၊ မိမိဟော အမှ-သဒ္ဒါ၏။ အတ္ထာနိ၊ အနက်ကို ပြတတ်ကုန်သော။ ပဒါနိ၊ ပုဒ်တို့တည်း။ အတ္တနောပဒါနိ၊ ပုဒ်တို့။ တာနိ ပန၊ ထိုအတ္တနောပုဒ်တို့သည်ကား။ အဋ္ဌစတ္တာလီသံ၊ လေးဆယ့်ရှစ်ပုဒ်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(ဧတ္ထ စ ကိဥ္စာပိ ပထမ-မဇ္ဈိမ-ပုရိသာ ပရဿ'တ္ထာ။ တထာပိ တဗ္ဗောဟာရဿ ဣတရေသု နိရူဠှတ္တာ စ ဣမဿ ပနိ'မေသံ ပေါရာဏက' ဝေါဟာရတ္တာ စ သက်ရ ဒေါသာ'ပဂမ ကရဏတ္ထ' ဥ္စာ'ယ' မိမေသ'မာရောပိတာ'တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ညာသ်၊ ၃၁၈။) ရှေးလေးပုဒ်ကို အတ္တနောပုဒ်-ဆိုသည်ကား အတွင်ရှဋ္ဌီ ဟူလို၊ မုချကို ရှေး၌ ဆိုခဲ့ပြီ)။

(၂၇၂) **ဒွေ ဒွေ ပထမ–မဇ္ဈိမု'တ္တမ–ပုရိသာ။** ဒွေ ဒွေ၊ ဧကဝုစ်, ဗဟုဝုစ်၊ နှစ်ပုဒ် နှစ်ပုဒ်တို့သည်။ ပထမ-မဇ္ဈိမု'တ္တမ-ပုရိသာ၊ ပထမပုရိသ်, မဇ္ဈိမပုရိသ်, ဥတ္တမပုရိသ်- မည်ကုန်၏။

(၂၇၃) **သဗ္ဗေသ'မေကာ'ဘိဓာနေ ပရော ပုရိသော။** သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသော ပုရိသ်နှစ်ပါး, သုံးပါးတို့၏။ ဧကာ'ဘိဓာနေ၊ တူသော ကာလကြိယာကို ဟောခြင်းသည်။ သတိ၊ ရှိလတ်သော်။ ပရော၊ နောက်ဖြစ်သော။ ပုရိသော၊ ပုရိသ်ကို။ ဂဟေတဗ္ဗော၊ ၏။

သော စ တွဉ္စ ပစသိ၊ ပစထ ဝါ။ သော စ အဟဉ္စ ပစာမိ၊ ပစာမ ဝါ။ တွဉ္စ အဟဉ္စ ပစာမိ၊ ပစာမ ဝါ။ သော စ တွဉ္စ အဟဉ္စ ပစာမိ၊ ပစာမ ဝါ။ ပုံစံ။

၁။ **တွဉ္စ ဘဒ္ဒေ သုခီ ဟောဟိ၊ ဧသော စာပိ မဟာ-မိဂေါ။**
န မေ သုတာ ဝါ ဒိဋ္ဌာ ဝါ၊ ဘာသန္တီ မာနုသိ မိဂီ။ ။
(ဧကဝုစ် ပရောပုရိသ်ယှက် သာမဇာတ်ဂါထာ)။

၂။ **အဟဉ္စ မဒ္ဒိဒေဝီ စ၊ ဇာလီ ကဏှာဇိနာ စု'ဘော။**
အညံ'မညံ သောက-နုဒါ၊ ဝသာမ အဿမေ တဒါ။ ။
(ဗဟုဝုစ် ပရောပုရိသ်ယှက် သာမဇာတ်ဂါထာ) ထို့ကြောင့် -

---

(၂၇၃) သော စ၊ ထိုသူတစ်ယောက်သည်၎င်း။ တွဉ္စ၊ သင်တစ်ယောက်သည်၎င်း။ ပစသိ၊ ၏။ ဝါ၊ ကား။ ပစထ၊ ချက်ကြကုန်၏။

(ဤသို့ စသည်ပေး။ ပရောပုရိသ်ကို ဤသို့သာ ယှက်ရသည်။ သော စ ပစတိ, တွဉ္စ ပစသိ-ဟု ကြိယာအသီးသီးဆိုသည်ကား ဤသို့ ဖြစ်သင့်သောအရာ၌ ဤသို့ မဖြစ်ရ-ဟု ပြခြင်းငှာသာ ဆိုသည်။ တုမှေ-ဟု ထည့်သည်ကား သော စ တွဉ္စ- နှစ်ပုဒ်အရ အင်္ဂါသိတ ဗဟုဝုစ်ဖြစ်၍ ပစထ-ဟု တုမှယောဂဗဟုဝုစ် ချရသည်ကို ပြခြင်းငှာသာ ထည့်သည်။ လိုရင်းမဟုတ်)။

၁။ ဘဒ္ဒေ၊ ကောင်းခြင်းပြည့်ဝ, အို သမင်မ။ တွဉ္စ၊ သင်သည်၎င်း။ ဧသော စာပိ မဟာမိဂေါ၊ ထိုကျော့ကွင်းမိပြီး, သင့်မောင်သမင်ကြီးသည်၎င်း။ သုခီ၊ အသက်မသေ, မြက်ရေသုံးဘိ, ချမ်းသာခြင်းရှိသည်။ ဟောဟိ၊ ဖြစ်လေတော့။ မာနုသိ၊ လူမကဲ့သို့။ ဘာသန္တိ၊ စကားဆိုတတ်သော။ မိဂီ၊ သမင်မကို။ မေ၊ ငါမုဆိုးသည်။ န သုတာ ဝါ၊ ကြားလည်း မကြားရဘူးပေ။ န ဒိဋ္ဌာ ဝါ၊ မြင်လည်း မမြင်ရဘူးပေ။

၂။ အဟ'ဉ္စ၊ ဝေဿန္တရာ, ငါမင်းမြတ်သည်၎င်း။ မဒ္ဒိဒေဝီ စ၊ မဒ္ဒီမြောက်သား, မိဖုရားသည်၎င်း။ ဥဘော၊ နှစ်ယောက်ကုန်သော။ ဇာလီ-ကဏှာဇိနာ စ၊ ဇာလီမင်းသား, ကဏှာဇိန်မင်းသမီးတို့သည်၎င်း။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ သောက-နုဒါ၊ စိုးရိမ်ခြင်းကို, ပယ်ရှင်းကြကုန်လျက်။ တဒါ၊ ထိုဝေဿန္တရာဇာတ် ဖြစ်ခါ၌။ အဿမေ၊ ဝင်္ကာ-တောင်, သစ်မ်းချောင်၌။ ဝသာမ၊ နေကြကုန်၏။

(၁) တိ, သိ-သိ၊ ထ ဝါ။ တိ, မိ-မိ၊ မ ဝါ။ သိ, မိ-မိ၊ မ ဝါ။ တိသိ, မိ-မိ၊ မ ဝါ။
(ဧမူ, ဧမူလီ-ဧချလေး။ ဗချလေး)။

(၂) တိ, ထ-ထ။ တိ, မ-မ။ သိ, မ-မ။ တိသိ, မ-မ။
(ဧမူ, ဗမူလီ'ဗချလေး)။

(၃) တိ, သိထ-ထ။ တိ, မိမ-မ။ သိ, မိမ-မ။ တိသိ, မိမ-မ။
(ဧမူ, ဧ-ဗမူလီ-ဗချလေး)။

(က) အန္တိ, သိ-သိ၊ ထ ဝါ။ အန္တိ, မိ-မိ၊ မ ဝါ။ ထ, မိ-မိ၊ မ ဝါ။ အန္တိ, ထ, မိ-မိ၊ မ ဝါ။
(ဗမူ, ဧမူလီ-ဧချလေး၊ ဗချလေး)။

(ခ) အန္တိ, ထ-ထ။ အန္တိ, မ-မ။ ထ, မ-မ။ အန္တိ, ထ, မ-မ။
(ဗမူ, ဗမူလီ-ဗချလေး)။

(ဂ) အန္တိ, သိထ-ထ။ အန္တိ, မိမ-မ။ ထ, မိမ-မ။ အန္တိ, ထ, မိမ-မ။
(ဗမူ, ဧဗမူလီ-ဗချလေး)။

(ပ) တိအန္တိ, သိ-သိ၊ ထ ဝါ။ တိ-အန္တိ, မိ-မိ၊ မ ဝါ။ သိ-ထ, မိ-မိ၊ မ ဝါ။ တိ-အန္တိ, သိထ, မိ-မိ၊ မဝါ။ (ဧဗမူ, ဧမူလီ-ဧချလေး၊ ဗချလေး)။

(ဒ) တိအန္တိ, ထ-ထ။ တိ-အန္တိ, မ-မ။ သိ-ထ, မ-မ။ တိ-အန္တိ, သိထ, မ-မ။
(ဧဗမူ, ဗမူလီ-ဗချလေး)။

(တ) တိအန္တိ, သိ-ထ-ထ။ တိ-အန္တိ, မိမ-မ။ သိ-ထ, မိမ-မ။ တိ-အန္တိ, သိ-ထ, မိမ-မ။
(ဧဗမူ, ဧဗမူလီ-ဗချလေး)။

ဤသို့လျှင်-ဝတ္တမာန် ပရဿပဒဆက္ကဌ် စုစုပေါင်း ပရောပုရိသ် လေးဆယ့်ရှစ်ဝါရ ဖြစ်၏။ အတ္တနောပဒဆက္ကဌ်လည်း နည်းတူ။ နှစ်ရပ်ပေါင်းမူ ဝတ္တမာန်၌ ကိုးဆယ့်ခြောက်ဝါရ။ ပဥ္စမီ-စသည့်၌လည်း ကိုးဆယ့်ခြောက်ဝါရစီ။ ဝိဘတ်ရှစ်သွယ်လုံး၌ "အဌ်, ဆ, သတ္တော၊ အားလုံး နှော၊ ပရောပုရိသ် ပေါင်း" ဟူသည်နှင့်အညီ (၇၆၈) ခုနစ်ရာခြောက်ဆယ့်ရှစ် ဝါရဖြစ်၏။

ဤပရောပုရိသ်ယှက် စက်လှည့်ရာ၌ နာမမူ, တုမှမူလီ။ နာမမူ, အမှမူလီ။ တုမှမူ, အမှမူလီ။ နာမ တုမှမူ, အမှမူလီ- ဟူသော ကာရကပ္ပတ္တနနှင့် နာမယောဂမူ, တုမှယောဂမူလီ။ နာမယောဂမူ, အမှယောဂမူလီ။ တုမှယောဂမူ, အမှယောဂမူလီ။ နာမယောဂ-တုမှယောဂမူ, အမှယောဂမူလီ- ဟူသော ကြိယပ္ပတ္တန၊ အမာခံမူလ, မူလီများ၌ ဧမူ, ဧမူလီ၊ ဧမူ, ဗမူလီ၊ ဧမူ, ဧဗမူလီ။ ဗမူ, ဧမူလီ၊ ဗမူ, ဗမူလီ၊ ဗမူ, ဧဗမူလီ။ ။ ဧဗမူ, ဧမူလီ၊ ဧဗမူ, ဗမူလီ၊ ဧဗမူ, ဧဗမူလီ- ဟူသော ကိုးချက်ကို ထည့်သွင်းသောယှက် စက်လှည့်ရာ၏။

(၁) ၌ ချကား စယာပေက္ခ၊ ဗချကား အဂ်ါပေက္ခ၊ (က, ပ) တို့၌ ချကား သမိပါပေက္ခ၊ ဗချကား အဂ်ါပေက္ခတည်း။

(ဧဗမူ, ဧမူလိ၌ "တိ-ထ, မိ-မိ၊ မ ဝါ။ အန္တိ, သိ, မိ-မိ၊ မ ဝါ" ဟူ၍ လေးဝါရငြ်း၊ ဧဗမူ, ဗမူလိ၌ "တိထ, မ-မ။ အန္တိ, သိ, မ-မ" ဟူ၍ နှစ်ဝါရငြ်း၊ ဧဗမူ, ဧ-ဗမူလိ၌ "တိ-ထ, မိ-မ-မ၊ အန္တိ, သိ, မ-မ" ဟူ၍ နှစ်ဝါရငြ်း ဖြစ်သင့်သေး၏။ သို့သော်လည်း ငြ်းတို့ကို "စက္ကဒေသနာဘေဒ" ဖြစ်မည်ကြောင့် မယူအပ်ကုန်။ ငြ်းတို့ကိုပါ ယူမူကား **"အ၌, နဝ, သော၊ အားလုံး နှော၊ ပရောပုရိသ် ပေါင်း"** (၈၉၆) ဖြစ်၏။

(၂၃၄) **နာမမှိ ပယုဇ္ဇမာနေ'ပိ တုလျာ'ဓိကရဏေ ပထမော။** တုလျာဓိကရဏေ၊ တူသော တည်ရာ အပွဓာန ဒြဗ်, သင်္ချာ, ကာရက- အနက်သုံးပါးရှိသော။ နာမမှိ၊ တုမှ, အမှ- မှတပါးသော နာမသဒ္ဒါကို။ ပယုဇ္ဇမာနေပိ၊ တိုက်ရိုက်ယှဉ်အပ်သော်ငြ်း။ ဂမျမာနေပိ၊ ဆ၍ သိအပ်သော်ငြ်း။ ပထမော၊ ဓာတ်နောင် ပထမပုရိသ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုရိသော ပစတိ၊ ပုရိသာ ပစန္တိ ဩဒနံ၊ ပစတိ၊ ပစန္တိ။ ပုံစံ။

အပိ သမ္ဘာဝနာ-နိန္ဒာ- ပုစ္ဆာ'နုညာ-သမုစ္စယေ။
သန္ဒေဟာ'ဝဓာရဏာ'ပ္ပေ၊ ပုန'ရတ္ထေ ဘဝေ ပိစ။ ။

ဟူသော ကိုးနက်တို့တွင် **အပိ-သဒ္ဒါ အဝုတ္တသမုစ္စည်း။**

(၂၃၅) **တုမှေ မဇ္ဈိမော။** တုလျာ'ဓိကရဏေ၊ သော။ တုမှေ၊ တုမှသဒ္ဒါကို။ ပယုဇ္ဇမာနေပိ၊ သော်ငြ်း။ ဂမျမာနေပိ၊ သော်ငြ်း။ မဇ္ဈိမော၊ ဓာတ်နောင် မဇ္ဈိမပုရိသ်သက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တွံ ပစသိ၊ တုမှေ ပစထ ဩဒနံ၊ ပစသိ၊ ပစထ။ ပုံစံ။

(၂၃၆) **အမှေ ဥတ္တမော။** တုလျာ'ဓိကရဏေ၊ သော။ အမှေ၊ အမှသဒ္ဒါကို။ ပယုဇ္ဇမာနေပိ၊ ငြ်း။ ဂမျမာနေပိ၊ ငြ်း။ ဥတ္တမော၊ ဓာတ်နောင် ဥတ္တမပုရိသ်သက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အဟံ ပစာမိ၊ မယံ ပစာမ ဩဒနံ၊ ပစာမိ၊ ပစာမ။ ပုံစံ။

---

(၂၃၄) အပိ၊ အပိ- ဥပသာရပုဒ်သည်ငြ်း။ ပိ စ၊ ပိ- နိပါတ်ပုဒ်သည်ငြ်း။ သမ္ဘာဝနာနိန္ဒာ-ပုစ္ဆာ'နုညာ-သမုစ္စယေ၊ ချီးမွမ်းခြင်း, ကဲ့ရဲ့ခြင်း, မေးခြင်း, ခွင့်ပြုခြင်း, ပေါင်းဆည်းခြင်း အနက်၌ငြ်း။ သန္ဒေဟေ၊ ယုံမှားတွေးတောခြင်းအနက်ငြ်း။ အဝဓာရဏေ၊ ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် အနက်၌ငြ်း။ အပ္ပေ၊ အနည်းငယ်ဟူသော အနက်၌ငြ်း။ ပုန-ရတ္ထေ၊ တဖန်ဟူသော အနက်၌ငြ်း။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

(၂၇၇) **ကာလေ**။ ပရာ၊ နောက်ဆိုလတ္တံ့ကုန်သော ဝိဘတ်ရှစ်သွယ်တို့သည်။ ကာလေ၊ သင့်လျော်ရာကာလ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(၂၇၈) **ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ**။ ပစ္စုပ္ပန္နေ၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ဆဲသော။ ကာလေ၊ အခါ၌။ ဝါ၊ ကြိယာ၌။ ဝတ္တမာနော၊ ဝတ္တမာန် ဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပစတိ၊ ပစန္တိ။ လ။ ပစေ၊ ပစာမှေ။ ပုံစံ။

ဝတ္တမာနာ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ပုရေ, ပုရာ, ယာဝ- သဒ္ဒါတို့နှင့်ယှဉ်ရာ အနာဂတ်ကာလ၌ သက်။

ပုရေ ဒိဗ္ဗတိ၊ ပုရာ ဒိဗ္ဗတိ အ'ဓမ္မော၊ ယာဝါ'ဟံ အာဂစ္ဆာမိ၊ တာဝ ဣဓေ'ဝ ဟောဟိ။ ပုံစံ။

၁။ **ပစ္စုပ္ပန္န-သမီပေပိ၊ တ'ဗ္ဗောဟာရူ-ပစာရတော။**
ဝတ္တမာနာ အတီတေပိ၊ တံ-ကာလ-ဝစနိ-စ္ဆယာ။ ။(ရူ၊ ၂၅၉။)

ဟူသည်နှင့်အညီ ကုတော တွံ'မာဂစ္ဆသိ၊ ကတ္ထ တွံ ဂစ္ဆသိ-တို့ကား သမီပ ဝတ္တမာန်, တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝိဟရတိ-ကား တံ ကာလာပေက္ခာ ဝတ္တမာန်- ဟူ၍ နှစ်ပါး။

၂။ **နိစ္စ'ပ္ပဝတ္တိ သမီပေါ၊ ပဝတ္တူ'ပရတော တထာ။**
ပဝတ္တာ'ဝိရတော စေ'တိ၊ ဝတ္တမာနော စတုဗ္ဗိဓော။ ။

---

(၂၇၈) အဓမ္မော၊ မသူတော်တရားသည်။ ပုရေ ဒိဗ္ဗတိ၊ ပုရာ ဒိဗ္ဗတိ၊ ရှေးသို့ ထွန်းတောက်ပလတ္တံ့။ ဝါ၊ မထွန်းတောက်ပမီ။ ဓမ္မစ္ဆ၊ သုတ်အဘိဓမ္မာကိုရင်း။ ဝိနယစ္ဆ၊ ဝိနည်းကိုရင်း။ သင်္ဂါယာမ၊ ပေါင်းစုရွတ်ကာ, သင်္ဂါယနာတင်ကြကုန်စို့။ အဟံ၊ ငါသည်။ ယာဝ အာဂစ္ဆာမိ၊ ပြန်လာလတ်အံ့။ တာဝ၊ ထိုပြန်လာသည်တိုင်အောင်။ ဣဓေ'ဝ၊ ဤအရပ်၌သာလျှင်။ ဟောဟိ၊ ဖြစ်ရစ်နေရစ်လော့။

၁။ ပစ္စုပ္ပန္နသမီပေပိ၊ ပစ္စုပ္ပန်၏ အနီးဖြစ်သော အတိတ်, အနာဂတ်ကာလ၌လည်း။ တ'ဗ္ဗောဟာရူ'ပစာရတော၊ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဟူသော အမည်ကို တင်စားသော သမီပူပစာအားဖြင့်။ ဝတ္တမာနာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အတီတေပိ၊ အတိတ်ကာလ၌လည်း။ တံ-ကာလ-ဝစနိ'စ္ဆယာ၊ ဝစနိ'စ္ဆာယ၊ ထိုအတိတ်က ဖြစ်ဆဲကာလကို ဆိုလိုသောကြောင့်။ ဝတ္တမာနာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (ယထာ သုမေဓ-ဘူတော'ဟံ၊ ဂစ္ဆာမိ အမ္ဗရေ'တဒါ-ကိုလည်း ထုတ်)။

၂။ နိစ္စ'ပ္ပဝတ္တိ၊ အမြဲဖြစ်သော ဝတ္တမာန်ရင်း။ သမီပေါ၊ သမီပ ဝတ္တမာန်ရင်း။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ပဝတ္တူ'ပရတော၊ ဖြစ်ပြီးနောက် ရှောင်ကြဉ်သမျှတည်သော ဝတ္တမာန်ရင်း။ ပဝတ္တာ'ဝိရတော စ၊ ဖြစ်၍ မရှောင်ကြဉ်သမျှတည်သော ဝတ္တမာန်ရင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္တမာနော၊ သည်။ စတုဗ္ဗိဓော၊ ၏။

၃။ ဣက္ကဟ ပဗ္ဗတာ တိဋ္ဌန္တိ ကုတော အာဂစ္ဆသိ တုဝံ။
အဟံ မံသံ န ခါဒါမိ၊ မံသံ ခါဒါမိ ဘော အဟံ။

ဟူ၍လည်း ဝတ္တမာန် လေးမျိုးတည်း။

(၂၇၉) **အာဏာတျာ'သိဋ္ဌေ'နုတ္တ–ကာလေ ပဉ္စမီ။** အနုတ္တ-ကာလေ၊ အနီး၌ ပြောဆိုအပ်သော။ ဝါ၊ နောက်ဆုံး၌ ဟောတော်မူအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌။ ဝါ၊ အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်-ဟု အသီးမသုံးသပ်အပ်သော အနာမဋ္ဌကာလ သာမန်၌။ အာဏာတျာ'သိဋ္ဌေ၊ စေခိုင်းခြင်း, တောင့်တခြင်း- အနက်၌။ ပဉ္စမီ၊ ပဉ္စမီဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကာလ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် -

ပဉ္စမီ အာဏာတျာ'သိဋ္ဌ- သပထ'ဇ္ဈောသ-ယာစနေ။
သမ္ပုစ္ဆာ'ပတ္ထနာ'ဓိဋ္ဌ၊ ဝိဇ္ဇာမန္တ နိမန္တဏေ။ ။

ဟူသော တစ်ဆယ့်တစ်နက်တို့တွင် ကျန်ကိုးနက်တို့ကိုယူ။

(က) **ဂါမံ ဂစ္ဆတု ဘော ဒါနိ၊ သုခံ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ။**
ကေကာ သယနေ သေတု၊ ယာ တေ အမ္ဗေ အဝါဟရိ။ ။

၃။ ဣက္ကဟ၊ ဤအရပ်၌။ ပဗ္ဗတာ၊ တောင်တို့သည်။ တိဋ္ဌန္တိ၊ ကုန်၏။ (ဣက္ကဟ မလ္လာ ယုဇ္ဈန္တိ-ကိုလည်း ထုတ်)။ တုဝံ၊ သင်သည်။ ကုတော၊ ဘယ်အရပ်က။ အာဂစ္ဆသိ၊ နည်း။ အဟံ၊ သည်။ မံသံ၊ အမဲသားကို။ န ခါဒါမိ၊ မစား။ ဘော၊ အိုအမောင်။ အဟံ၊ သည်။ မံသံ၊ အမဲသားကို။ ခါဒါမိ၊ စားပေ၏။ (သတ္တာနုသယာ အနုသေန္တိ-ကိုလည်း ထုတ်)။

(၂၇၉) ပဉ္စမီ၊ ပဉ္စမီဝိဘတ်သည်။ အာဏာတျာ'သိဋ္ဌ-သပထ'ဇ္ဈောသ-ယာစနေ၊ စေခိုင်းခြင်း, တောင့်တခြင်း, ယုံပါစေလို ကျိန်စာဆိုခြင်း, ဆဲရေးခြင်း, တောင်းရမ်းခြင်း- ၌ရင်း။ သမ္ပုစ္ဆာ-ပတ္ထနာ'ဓိဋ္ဌ-ဝိဇ္ဇာ'မန္တ-နိမန္တဏေ၊ မေးမြန်းခြင်း, ဆုတောင်းခြင်း, တိုက်တွန်းခြင်း, စီရင်ခြင်း, ခေါ်ငင်ခြင်း, ဖိတ်မန်ခြင်း-၌ရင်း။ ဝတ္တတိ၊ ၏။

(က) ဘော၊ အိုအမောင်။ ဣဒါနိ၊ ၌။ ဂါမံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတု၊ သွားတဲ့ချေ။ တေ၊ သင်အား။ သဗ္ဗဒါ၊ သိမ်း။ သုခံ၊ သည်။ ဟောတု၊ တည်း။ ယာ၊ အကြင်မိန်းမသည်။ တေ၊ သင်ရသေ့၏။ အမ္ဗေ၊ သရက်သီးတို့ကို။ အဝါဟရိ၊ ခိုးဆောင်၏။ သာ နာရီ၊ သည်။ ကေကာ၊ တစ်ယောက်အထီးတည်း။ သယနေ၊ အိပ်ရာ၌။ သေတု၊ အိပ်ရစေသတည်း။

(ခ) တံ'နုဗန္ဓတု မဟီသီ၊ ဒဒါဟိ ပဝရံ ဂဇံ။
ကိ'န္နု ဘော အဘိဓမ္မံ ဝါ၊ ဝိနယံ ဝါ သုဏောမိ ကိံ။ ။

(ဂ) အယံ သုမန-မာလာ'ဝ၊ ပိယာ ဟောမိ ဘဝါ'ဘဝေ။
ဒေသေတု ဘဂဝါ ဓမ္မံ၊ ဇဝံ ပုညံ ကရောတု ဘော။ ။

(ဃ) အာဂစ္ဆတု ဘဝံ ဇတ္ထ၊ နိသီဒတု'ဒ'မာသနံ။
အဓိဝါသေတု မေ ဘတ္တံ၊ ဘဂဝါ သွာတနာယ တံ။ ပုံစံ။ ။

(၂၈၀) အနုမတိ–ပရိကပ္ပ'တ္ထေသု သတ္တမီ။ အနုတ္တ-ကာလေ၊ ၌။ ဝါ၊ ၌။ အနုမတိ-ပရိကပ္ပတ္ထေသု၊ ခွင့်လွှတ်စုံစမ်းခြင်း, ဖြစ်ဖို့ရန်ကို ကြံစည်ခြင်းအနက်တို့၌။ သတ္တမီ၊ သတ္တမီဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အတ္ထ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် -

သတ္တမီ အနုမတျ'တ္ထေ၊ ပရိကပ္ပေ စ ဝတ္တတိ။
သမ္ဘာဝ'ပတ္တနာ'ဒ္ဓိဋ္ဌ၊ ဝိဓျာ'မန္တ-နိမန္တဏေ။ ။

ဟူသော ရှစ်နက်တို့တွင် ကျန်ခြောက်နက်တို့ကို ယူ။

(ခ) မဟီသီ၊ တောကွဲ့မသည်။ တံ၊ သင်သားမိုက်ကို။ အနုဗန္ဓတု၊ အစဉ်တစိုက်, လိုက်ခတ်ပါစေ။ ပဝရံ၊ မြတ်သော။ ဂဇံ၊ ပစ္စယခေါ်- ဆင်ဖြူတော်ကို။ ဒဒါဟိ၊ ပေးလှူတော်မူပါ။ ဘော၊ အိုအရှင်။ အဘိဓမ္မံ ဝါ၊ ကိုသော်လည်း။ သုဏောမိ ကိန္နု၊ နာရမည်လော။ ဝိနယံ ဝါ၊ ကိုမူလည်း။ သုဏောမိ ကိန္နု၊ လော။

(ဂ) အယံ သုမန-မာလာ'ဝ၊ ဤမြတ်လေးပန်းကဲ့သို့။ ဘဝါ'ဘဝေ၊ ဖြစ်လေရာရာ, သံသရာဘဝကြီး, ငယ်၌။ ပိယာ၊ ချစ်ခင်စုံမက်, နှစ်သက်အပ်သည်။ ဟောမိ၊ ဖြစ်ရလို၏။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ဓမ္မံ၊ ကို။ ဒေသေတု၊ ဟောတော်မူပါလော့။ ဘော၊ အိုအမောင်။ ပုညံ၊ ကို။ ဇဝံ၊ ဤသို့။ ကရောတု၊ လော့။

(ဃ) ဘဝံ၊ အရှင်သည်။ အာဂစ္ဆတု၊ လာတော်မူလော့။ ဣဒံ၊ ဤသည်ကား။ အာသနံ၊ နေရာတည်း။ ဇတ္ထ၊ ဤနေရာ၌။ နိသီဒတု၊ ထိုင်တော်မူလော့။ ဘဂဝါ၊ သည်။ သွာတနာယ၊ နက်ဖန်ကောင်းမှု အလို့ငှာ။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။ တံ ဘတ္တံ၊ ထိုထမင်းကို။ အဓိဝါသေတု၊ လက်ခံတော်မူပါလော့။ (ဤလည်း နိမန္တဏ ပုံစံပင်)။

(၂၈၀) သတ္တမီ၊ သတ္တမီဝိဘတ်သည်။ အနုမတျ'တ္ထေ၊ ခွင့်လွှတ်စုံစမ်းခြင်း အနက်၌၎င်း။ ပရိကပ္ပေ စ၊ ဖြစ်ဖို့ရန်ကို ကြံစည်ခြင်း၌၎င်း။ (နောက်ထက်ဝက် ရှေးနှင့်တူပြီ)။

(က) ဂစ္ဆေယျာသိ တုဝံ ဂါမံ၊ ဘဝေယျ အရဟာ အယံ။
ကိ'န္နု ဘော'ခမ္မ'မဗ္ဗေယျံ၊ ဥဒါဟု ဝိနယံ နု ကိံ။

(ခ) ပရ-ဒါရံ န ဂစ္ဆေယျံ၊ အဗ္ဗာပေယျာသိ မာဏဝံ။
ဧဝံ ဂစ္ဆေယျ ဂါမံ ဘော၊ နိသီဒေယျ ဘဝံ ဣဓ။
ဘဝံ ဘုဉ္ဇေယျ ဂါမသ္မိံ၊ ပယောဂါ'မေ ယထာ'က္ကမံ။ ပုံစံ။

(၂၈၁) **အ'ပ္ပစ္စက္ခေ ပရောက္ခာ'တီတေ။** အ-ပ္ပစ္စက္ခေ၊ ဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှုမဟုတ်သော။ ဝါ၊ မျက်ကွယ်ဖြစ်သော။ အတီတေ၊ လွန်၍ သွားပြီးသော။ ကာလေ၊ အတိတ်ကာလ၌။ ပရောက္ခာ၊ ပရောက္ခာ ဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သော ကိရာ'ဟ က္ကမံ ဝါစံ၊ တေ ကိရာ'ဟု က္ကမံ ဝစိံ။ ပုံစံ။

(က) တုဝံ၊ သည်။ ဂါမံ၊ ရွာသို့။ ဂစ္ဆေယျာသိ၊ သွားလိုသလော။ ဝါ၊ သွားလေတော့။ အယံ၊ ဤသူသည်။ အရဟာ၊ သည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်လောက်ရာ၏။ ဘော၊ အိုအရှင်။ ဓမ္မံ၊ သုတ်အဘိဓမ္မာကို။ အဗ္ဗေယျံ ကိန္နု၊ သရဇ္ဈာယ်ရအံ့လော။ ဥဒါဟု၊ ထိုသို့ မဟုတ်သော်။ ဝိနယံ၊ ဝိနည်းကို။ အဗ္ဗေယျံ ကိန္နု၊ အံ့လော။

(ခ) ပရဒါရံ၊ သူတပါးမယားကို။ န ဂစ္ဆေယျံ။ မသွားလာရလို။ မာဏဝံ၊ လုလင်ပျိုကို။ အဗ္ဗာပေယျာသိ၊ သရဇ္ဈာယ်စေပါလော့။ ဘော၊ အိုအမောင်။ ဧဝံ၊ ဤသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ ဂါမံ၊ သို့။ ဂစ္ဆေယျ၊ သွားရာ၏။ ဘဝံ၊ သည်။ ဣဓ၊ ဤနေရာ၌။ နိသီဒေယျ၊ ထိုင်နေပါ။ ဘဝံ၊ သည်။ ဂါမသ္မိံ၊ ၌။ ဘုဉ္ဇေယျ၊ သုံးစားလှည့်ပါ။ က္ကမေ၊ ဤသည်တို့ကား။ ယထာ'က္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ပယောဂါ၊ ပုံစံတို့တည်း။

(၂၈၁) သော၊ ထိုသူသည်။ က္ကမံ ဝါစံ၊ ဤစကားကို။ အာဟ ကိရ၊ ဆိုကြသတဲ့-ဟု ကြားရ၏။ တေ၊ တို့သည်။ က္ကမံ ဝစိံ၊ ဤစကားကို။ အာဟု ကိရ၊ ဆိုကြကုန်သတဲ့-ဟု ကြားရ၏။

("နှစ်မသက်ကား၊ တဆင့်ကြား၊ ထားလေ ကိရသာ" ဟူသော နှစ်ပါးတို့တွင် ဤ၌ တဆင့် ကြား မှတ်။ ဝိသယိတွ'က္ခ'မိန္ဒြိယံ- အဘိဓာန်နှင့်အညီ ပစ္စက္ခ-၌ အက္ခ-သဒ္ဒါ, စက္ခုစသော ဣန္ဒြေဟော။ တစ်နည်းလည်း ဒိဋ္ဌ နာမ ပဋ္ဌဒ္ဓါရ ဝသေန ဂဟိတာ ရူပါ'ဒယော- အဋ္ဌသာလိနီနှင့်အညီ ဣန္ဒြေငါးပါး လုံးပင် ဒဿနမည်ကောင်းသောကြောင့် ပစ္စက္ခ၊ မျက်မှောက်။ အပ္ပစ္စက္ခ၊ မျက်ကွယ်-ဟု ပေးရိုးအတိုင်း လည်း သင့်ပါ၏)

* ကတသာ'သရဏော ကတ္တု၊ အစ္စန္တ'စ္စာဒနေပိ စ။
ဒိဋ္ဌာ'ဒီန'မဘာဝေ စ၊ တီဟိ ဥေယျာ ပရောက္ခတာ။ ။

(၂၈၂) ဟိယျော-ပဘုတိ ပစ္စက္ခေ ဟိယျတ္တနီ။ ဟိယျော-ပဘုတိ၊ ယမန်နေ့မှ စ၍။ ပစ္စက္ခေ၊ ဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှုလည်းဖြစ်သော။ အ'ပ္ပစ္စက္ခေ၊ ဣန္ဒြေ၏ ကွယ်ရာလည်းဖြစ်သော။ အတီတေ၊ သော။ ကာလေ၊ ၌။ ဟိယျတ္တနီ၊ ဟိယျတ္တနီ ဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သော အဂမာ၊ တေ အဂမူ။ ပုံစံ။

(၂၈၃) သမီပေ'ဇ္ဇတနီ၊ အဇ္ဇပ္ပဘုတိ၊ ယနေ့မှ စ၍။ ပစ္စက္ခေ၊ သော။ အ'ပ္ပစ္စက္ခေ၊ သော။ သမီပေ၊ အနီးမှစသော။ အတီတေ၊ သော။ ကာလေ၊ ၌။ အဇ္ဇတနီ၊ အဇ္ဇတနီဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သော အဂမိ၊ တေ အဂမုံ။ ပုံစံ။

အဇ္ဇ, ဟိယျော- တို့၏ အပိုင်းအခြားကို ဤဂါထာဖြင့် သိ။

---

* ကတ္တု၊ ကတ္တားဖျင်း၏။ ကတသာ၊ ပြုပြီးသော အမှုကို။ အသရဏေ စ၊ မေ့လျော့သော အရာ၌ ၎င်း။ အစ္စန္တ'စ္စာဒနေ စ၊ စင်စစ်ဖုံးလွှမ်းသော အရာ၌၎င်း။ ဒိဋ္ဌာ'ဒီနံ၊ မြင်ခြင်းစသည်တို့၏။ အ-ဘာဝေ စ၊ မရှိသောအရာ၌၎င်း။ တီသု၊ ဤသုံးပါးသော အရာတို့၌။ ပရောက္ခတာ၊ ပရောက္ခာဝိဘတ် သက်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဥေယျာ၊ ၏။ (ကစ္စာယနသာရ၊ ဂါ-၂၃။)

(ကတသာသရဏေကတ္တု-၏ ပုံစံကို ယထာ သုပိနေ ကိလ'မာဟတျာဒိ၊ အတြ ဟိ နိဒ္ဒါယ မောဟ စိတ္တော သကတမပိ နသာရတီတိ-ဟု ၎င်းဋီကာ ထုတ်ဆို၏။

သုပိနေ၊ အိပ်မက်၌။ အာဟ ကိလ၊ ဆိုမိသတတ်- ဟု ပြည်ဆရာတော်ကြီး အနက်ပေး၏။ သင်၏ မိတ်ဆွေသည် မတော်သော ဤစကားကို ဆိုသည်-ဟု ကြားရသည် မှန်သလား- ဟု သူတစ်ပါးက မေးလာသည့်အခါ သူ့စကားကို သူမမှတ်မိ၊ အိပ်မက်ထဲများမှာ ဆိုဟန်ရှိ၏။ ဆိုမိသည်ဖြစ်တော့မည်ပ ဆိုမိသတဲ့-ဟု မိတ်ဆွေတစ်ယောက်က ပြောဆိုသည့် အရာကို ယူရန်ရှိ၏။ အိပ်မက်၌သာ မဟုတ်သေး။ နိုးလျက်ဆိုမိသည်ကို ထိုသူမေ့သည်၎င်း၊ ပြောသူ မေ့သော်၎င်း။ ပရောက္ခာ- ဖြစ်သင့်ရာ၏။

သော ကိရ သုရံ ပပိဝ၊ တွံ ကိရ သုရံ ပပိဝေ၊ အဟံ ကိရ ပပိဝံ ဣတိ အသုကော ပဒတိ၊ သောတံ နသာရတိ တွံ တံ နသာရတိ၊ အဟံ တံ နသာရာမိ၊ န ကရောမိ၊ န ကရောမိ- စသည်ဖြင့်။ ကတသာ' သရဏေ၊ အစ္စန္တ'စ္စာဒနေ- နှစ်ပါး၌ပင် ဖြစ်သင့်ရာ၏။ အယူကို မနှစ်သက်ရာ၌ မဟာသုမတ္ထေရော ကိရာ'ဟ-ဟု ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ ရှိ၏)။

* အတီတ-ရတ္တိယာ ယာမော၊ ပစ္ဆိမော'ဒ္ဓ'မမုဿ ဝါ။
ဘာဝိနိယာ'ဒိပ္ပဟာရော၊ တ'ဒဒ္ဓံ ဝါ'ဇ္ဇ တေဟျ'ဟော။

(၂၈၄) **မာ-ယောဂေ သဗ္ဗ ကာလေ စ။** မာ-ယောဂေ၊ မာ-ပဋိသေဓနိပါတ်နှင့် ယှဉ်သည်။ သတိ၊ ဖြစ်လတ်သော်။ သဗ္ဗကာလေ၊ အလုံးစုံသော ကာလ၌။ ဟိယျတ္တန'ဇ္ဇတနိယော စ၊ ဟိယျတ္တနီ, အဇ္ဇတနီ- ဝိဘတ်တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ ပဉ္စမီကို ဆည်း၏။

မာ ဂမာ၊ မာ ဂမီ၊ မာ တေ ဘဝန္တွ'န္တရာယာ။ ပုံစံ။

(၂၈၅) **အနာဂတေ ဘဝိဿန္တိ။** အနာဂတေ၊ လာပြီး, လာဆဲ မဟုတ်သော အနာဂတ် ကာလ၌။ ဘဝိဿန္တိ၊ ဘဝိဿန္တိ ဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သော ဂမိဿတိ၊ တေ ဂမိဿန္တိ။ ပုံစံ။

အတီတေ ပိ ဘဝိဿန္တိ၊ ဟောတိ ယောဂ-ဝိဘာဂတော။
အနေ'က-ဇာတိ-သံသာရံ၊ သန္ဓာ'ဝိဿန္တိ-အာဒိသု။ ။ (ရူ၊ ၂၈၁)

---

(၂၈၃) * အတီတ-ရတ္တိယာ၊ လွန်လေပြီးသော ညဉ့်သုံးယာမ်၏။ ပစ္ဆိမော ယာမော၊ နောက်ဆုံး မိုးသောက်ယာမ်သည်သော်ငှဲး။ အမုဿ၊ ထိုမိုးသောက်ယာမ်၏။ အဒ္ဓံဝါ၊ ထက်ဝက်ငါးမောင်းခန့်သည် သော်ငှဲး။ ဘာဝိနိယာ၊ ဖြစ်ပွားလာသော အနာဂတ် ညဉ့်သုံးပဟိုရ်၏။ အာဒိ'ပ္ပဟာရော၊ အစ တစ်ပဟိုရ် သည်သော်ငှဲး။ တ'ဒဒ္ဓံ ဝါ၊ ထိုအစ တစ်ပဟိုရ်၏ ထက်ဝက်သည်သော်ငှဲး။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တေဟိ၊ ထိုယာမ်ပဟိုရ်, ယာမ်ပဟိုရ်ဝက်တို့နှင့်တကွ။ အဟော၊ နေ့သုံးပဟိုရ်လုံးသည်။ အဇ္ဇ ယနေ့မည်၏။

(နေ့ညဉ့်ပေါင်း ငါးပဟိုရ်သည် ဝါ၊ လေးပဟိုရ်သည် အဇ္ဇမည်၏။ လွန်လေပြီးသော ညဉ့်နှစ် ပဟိုရ်, နှစ်ပဟိုရ်ခွဲနှင့်တကွသော နေ့သည် ဟိယျော-မည်၏။ ကစ္စာယနသာရ(ဂါ-၂၄) အဆိုတည်း။ ဗေဒင်ကျမ်းအလိုကား ရှေ့, နောက် ညဉ့်သန်းခေါင်မှ ဤဘက် တစ်နေ့လုံးသည် အဇ္ဇ-မည်၏။ လွန်ခဲ့သော ညဉ့်သန်းခေါင် မတိုင်မီကား ဟိယျော-မည်၏။ ပိဋကတ်တော် အလိုကား အရုဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်၏)။

(၂၈၄) မာ ဂမာ၊ မာ ဂမီ၊ မသွားပြီ, မသွားလတ္တံ့, မသွားဆဲ။ ဝါ၊ ဘယ်ကာလမှ မသွား။ တေ၊ သင်အား။ အန္တရာယာ၊ ဘေးရန်အန္တရာယ်တို့သည်။ မာ ဘဝန္တု၊ ဖြစ်ပြီး, ဖြစ်လတ္တံ့, ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်စေ ကုန်သတည်း။ ဝါ၊ ဘယ်ကာလမှ မဖြစ်စေကုန်သတည်း။

(၂၈၅) အနေ'က-ဇာတိ-သံသာရံ၊ ဖြစ်ခြင်းများစွာ သံသရာကာလပတ်လုံး။ သန္ဓာဝိဿံ၊ သန္ဓာဝိ၊ သံသရိ၊ ကျင်လည်ပြေးသွား ရဖူးလေပြီ။ ဣတိ အာဒီသု၊ တို့၌။ ယောဂ-ဝိဘာဂတော၊ သုတ်ကို ဝေဖန်သော အားဖြင့်။ အတီတေပိ၊ ၌လည်း။ ဘဝိဿန္တိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(၂၈၆) ကြိယာ-တိပန္နေ'တီတေ ကာလာ'တိ-ပတ္တိ။ ကြိယာ'တိပန္နေ၊ ကြိယာ မဖြစ်ပဲ လွန်၍သွားသော။ အတီတေ၊ ၌ရင်း။ အနာဂတေ၊ ၌ရင်း။ ကာလာ'တိပတ္တိ၊ ကာလာ-တိပတ္တိဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သစေ ကေန ဂဟိတ'န္တိ ဝုတ္တံ အဘဝိဿာ၊ မယာ ဂဟိတ'န္တိ ဝဒေယျ။ သစာ-ဟံ န ဂမိဿာမိ၊ မဟာ-ဇာနိ အဘဝိဿာ၊ သစေ တံ ယာနံ အလဘိဿာ၊ အဂစ္ဆိဿာ။

(က) စိရံ ပိ ဘက္ခော အဘဝိဿာ၊ သစေ နော န ဝိဝဒါမသေ။
အ-သီသကံ အ-နင်္ဂုဋ္ဌံ၊ သိင်္ဂါလော ဟရတိ ရောဟိတံ။ ပုံစံ။

(ခ) ဝိရုဒ္ဓ'ဟေတု-ယောဂါ ဝါ၊ ဟေတု-ဝေကလ္လတောပိ ဝါ။
ကိရိယာန-မဘာဝေါ'ဝ၊ ကြိယာ'တိပန္န-မီရိတံ။ ။ (ကစ္စာယနသာရ၊ ဂါ-၂၅)

(ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား တံကာလ ဝစနိစ္ဆယာ-ဟူ၏။ တံကာလ ဝစနိစ္ဆာ-ဖြစ်လျှင် ဂစ္ဆာမိ အမ္ဗရေ တဒါ-ကဲ့သို့ ဝတ္တမာန်သာ သက်ရာ၏။ ကာလဝိပလ္လာသဆိုသော် သင့်လျော်သေး၏။ ယောဂဝိဘာဂသာ၍ ကောင်းသည်-ဟု ထင်ပေသည်)။

(၂၈၆) ကေန၊ အဘယ်သူသည်။ ဂဟိတံ။ ယူသိမ်းထားအပ်သနည်း။ ဣတိ ဝစနံ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုမေးအပ်သည်။ သစေ အဘဝိဿာ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။ မယာ၊ ငါသည်။ ဂဟိတံ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒေယျ၊ ဆိုလေရာ၏။ (ရှေ့ပုဒ် ကာလာတိပတ္တိ)။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ သစေ န ဂမိဿာမိ၊ အင်္ဂုလိမာလထံသို့ အကယ်၍ မသွားသည်ဖြစ်အံ့။ မဟာ-ဇာနိ၊ အမိကို သတ်ခြင်းကြောင့် ကြီးစွာသော ရှုံးခြင်းသည်။ အဘဝိဿာ၊ ဖြစ်ရှာလတ္တံ့။ (နောက် ကာလာတိပတ္တိ)။ တံ ယာနံ၊ ထိုယာဉ်ကို။ သစေ အလဘိဿာ၊ အကယ်၍ ရသည်ဖြစ်အံ့။ အဂစ္ဆိဿာ၊ သွားရလေရာပြီ။

(က) နော၊ ငါတို့ ဖျံနှစ်ကောင်တို့သည်။ သစေ န ဝိဝဒါမသေ၊ အကယ်၍ မငြင်းမခုံသည်ဖြစ်ကုန်အံ့။ စိရံပိ၊ ကြာမြင့်စွာလည်း။ ဘက္ခော၊ အစာသည်။ အဘဝိဿာ၊ ဖြစ်ရာလေ၏။ အ-သီသကံ၊ ခေါင်းရိုး မရှိသော။ အ-နင်္ဂုဋ္ဌံ၊ အမြီးရိုး မပါသော။ ရောဟိတံ၊ ငါးကြင်းဆူးကျိုင်း, အလယ်ပိုင်းကို။ သိင်္ဂါလော၊ ခွေးတရားသူကြီးသည်။ ဟရတိ၊ "အနုတီရစာရိ နင်္ဂုဋ္ဌံ၊ သီသံ ဂမ္ဘီရစာရိနော၊ အထာ'ယံ မဇ္ဈိမော ခဏ္ဍော၊ ဓမ္မဋ္ဌဿ ဘဝိဿတိ"ဟု ဝေ၍ ဆောင်သွားလေ၏။

(ခ) ဝိရုဒ္ဓ-ဟေတု-ယောဂါ ဝါ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းနှင့် ပေါင်းယှဉ်မိခြင်းကြောင့်ရင်း။ ဟေတု- ဝေကလ္လတောပိ ဝါ၊ လျော်သော အကြောင်း၏ ချို့တဲ့ခြင်းကြောင့်ရင်း။ ကိရိယာနံ၊ အကျိုးကြိယာတို့၏။ အ-ဘာဝေါ'ဝ၊ မဖြစ်ခြင်းကိုသာလျှင်။ ကြိယာ'တိပန္နံ၊ ဟူ၍။ ဤရိတံ၊ ဆိုအပ်၏။

၂။ တ႑ ဒွိဓာ ဘူတံ ဘာဝိ၊ ဘူတံ သမ္ပုဏ္ဏ-ကာရဏာ။
ဘာဝိ ဘာဝါ'တိပန္န'န္တ၊ ကုတောစိ လိင်္ဂ-ဒဿနာ။ ॥

ကာလနှစ်ပါး၌ ဖြစ်ပုံကိုဆိုသော ကစ္စာယနသာရ(ဂါ-၂၆)။

ကွစိဓာတူ'တိ-အာဒိနာ ဿာ-ဿာမှာ'ဝိဘတ္တီနံ ကွစိ ရဿတ္တံ၊ ဿေ- ဝစနဿ စ'တ္တံ။ ရူပသိဒ္ဓိ(၂၈၃)ဆိုတိုင်းလည်း ရုပ်လုပ်ရ၏။

(၂၈၇) **ဝတ္တမာနာ တိ–အန္တိ, သိ–ထ, မိ–မ၊ တေ–အန္တေ, သေ–ဝှေ, ဧ–မှေ။** တိ- အန္တိ, သိ-ထ, မိ-မ, တေ-အန္တေ, သေ-ဝှေ, ဧ-မှေ၊ တိ-အန္တိ။ လ။ ဧ-မှေ- ဟူသော ဝိဘတ်တစ်ဆယ့်နှစ်လုံးတို့သည်။ ဝတ္တမာနာ၊ ဝတ္တမာန်မည်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပစတိ၊ ပစန္တိ။ ပစသိ၊ ပစထ။ ပစာမိ၊ ပစာမ။ ပစတေ၊ ပစန္တေ။ ပစသေ၊ ပစဝှေ။ ပစေ၊ ပစာမှေ မယံ။ ပုံစံ။

(နောက် ခုနစ်သုတ်ကိုလည်း နည်းတူအနက်ပေး၍ ပုံစံထုတ်)။

(၂၈၈) **ပဉ္စမီ တု–အန္တု, ဟိ–ထ, မိ–မ၊ တံ–အန္တံ, ဿု–ဝှော, ဧ–အာမသေ။**

(၂၈၉) **သတ္တမီ ဧယျ–ဧယျုံ, ဧယျာသိ–ဧယျာထ, ဧယျာမိ–ဧယျာမ၊**
ဧထ–ဧရံ, ဧထော–ဧယျာဝှော, ဧယျံ–ဧယျာမှေ။

(၂၉၀) **ပရောက္ခာ အ–ဥ, ဧ–တ္ထ, အံ–မှ၊ တ္ထ–ရေ, တ္ထော–ဝှော, ဣ–မှေ။**

(၂၉၁) **ဟိယျတ္တနီ အာ–ဦ, ဩ–တ္ထ, အံ–မှာ၊ တ္ထ–တ္ထုံ, သေ–ဝှံ, ဣံ–မှသေ။**

(၂၉၂) **အဇ္ဇတနီ ဤ–ဥံ, ဩ–တ္ထ, ဣံ–မှာ၊ အာ–ဦ, သေ–ဝှံ, အံ–မှေ။**

၂။ တ႑၊ ထိုကြိယာတိပန္နသည်လည်း။ ဘူတံ၊ အတိတ်ဇင်း။ ဘာဝိ၊ အနာဂတ်ဇင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွိဓာ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ဘူတံ၊ အတိတ်ကြိယာတိပန္နကို။ သမ္ပုဏ္ဏ-ကာရဏာ၊ ပြည့်စုံပြီးသော ဝိရုဒ္ဓ, ဝေကလ္လအကြောင်းကြောင့်။ ဉေယျံ၊ သိအပ်၏။ ဘာဝိ၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော။ ဘာဝါ'တိပန္န'န္တု၊ ကြိယာတိပန္န- ကိုကား။ ကုတောစိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော။ လိင်္ဂ-ဒဿနာ၊ ဝိရုဒ္ဓ, ဝေကလ္လ- ဖြစ်လိမ့်မည့် အမှတ်နိမိတ် အရိပ်အသွင်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်။ ဉေယျံ၊ ၏။

ကွစိ ဓာတူတိအာဒိနာ၊ ကွစိ ဓာတု-အစရှိသောသုတ်ဖြင့်။ ဿာ-ဿာမှာ ဝိဘတ္တီနံ၊ တို့၏။ ကွစိ၊ ၌။ ရဿတ္တံ၊ သည်။ ဿေ- ဝစနဿ စ၊ ဿေ- ဝိဘတ်၏ အစိတ် ဧ-၏လည်း။ အတ္တံ၊ အ-၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (ဿာ အဘဝိဿ၊ မယံ အဘဝိဿမှ၊ တွံ အဘဝိဿ-ဖြစ်သည် ဟူလို)။

(၂၉၃) ဘဝိဿန္တိ ဿတိ-ဿန္တိ, ဿသိ-ဿထ, ဿာမိ-ဿာမ၊
ဿတေ-ဿန္တေ, ဿသေ-ဿဝှေ, ဿံ-ဿာမှေ။

(၂၉၄) ကာလာတိပတ္တိ ဿာ-ဿံသု, ဿေ-ဿထ, ဿံ-ဿာမှာ၊
ဿထ-ဿိသု, ဿသေ-ဿဝှေ, ဿိံ-ဿာမှသေ။

ဒွေ ဒွေ ထ-မိ မ အာ-ဦ-ဝှေါ၊ မှာ-ဩ-ဝှံ ဿံ-ဿသေ-ဿဝှေ။
ဒွါဒသာ ဆ တူ သေ-ဧ-မှေ၊ အံ-ကွံ-ဿထ တယော တယော။
တ္တ တွေ-ကာ ပဥ္စ'ဌာ သေသေ-ကူ'န-ပညာသ ဧကေဓာ။
(ဝိဘတ်သဘောတူပေါင်း သင်္ဂဟဂါထာ)။

---

(၂၉၄) ဒွါဒသ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်လုံးကုန်သော။ ထ-မိ-မ-အာ-ဦ-ဝှေါ-မှာ ဩ-ဝှံ-ဿံ-ဿ သေ-ဿဝှေ၊ ထ, ဝိဘတ်၊ မိ, မ, အာ, ဦ၊ ဝှေါ, မှာ, ဩ, ဝှံ, ဿံ, ဿသေ- ဝိဘတ်, ဿဝှေ- ဝိဘတ်တို့သည်။ ဒွေ ဒွေ၊ ဝတ္တမာန်- ထ, မိ, မ၊ ပဉ္စမီ- ထ, မိ, မ- စသောအားဖြင့် နှစ်လုံး နှစ်လုံးစီတို့တည်း။ တူ၊ ထိုမှ တစ်ပါး။ ဆ၊ ခြောက်လုံးကုန်သော။ သေ-ဧ-မှေ-အံ-ကွံ ဿထ၊ သေဝိဘတ်, ဧ, မှေ, အံ, ကွံ, ဿထ- ဝိဘတ်တို့သည်။ တယော တယော၊ ဝတ္တမာန်- သေ, ဟိယျတ္တနီ- သေ, အဇ္ဇတနီ- သေ စသောအားဖြင့် သုံးလုံး သုံးလုံးစီတို့တည်း။ ဧကော၊ တစ်လုံးသော။ တ္တ တူ၊ သံယောဂ တ္တ-ဝိဘတ်သည်ကား။ ပဉ္စဌာ၊ ငါးဌာနၷ တည်၏။ ဧကူနပညာသ၊ တစ်ခုယုတ်ငါးဆယ်သော။ သေသာ၊ ကြွင်းဝိဘတ်တို့သည်။ ဧကဓာ၊ တစ်ဌာနစီသာ အဘို့ရှိကုန်၏။

(ပေါင်း နာနာဌာနိက လေးဆယ့်ခုနစ်၊ ဧကဌာနိက လေးဆယ့်ကိုးအားဖြင့် ဝိဘတ်ကိုးဆယ့် ခြောက်လုံးတို့တည်း။ ပရဿပုဒ် လေးဆယ့်ရှစ်။ အတ္တနောပုဒ်လေးဆယ့်ရှစ်။ ပထမပုရိသ် သုံးဆယ့် နှစ်။ မဇ္ဈိမပုရိသ် သုံးဆယ့်နှစ်။ ဥတ္တမပုရိသ် သုံးဆယ့်နှစ်။ ဧကဝုစ်လေးဆယ့်ရှစ်။ ဗဟုဝုစ် လေးဆယ့် ရှစ်ရှိ၏။

ဝတ္တတီ'တိ ဝတ္တမာနော၊ ကာလော၊ တသ္မိံ ဘဝါ ဝတ္တမာနာ။ ပဥ္စန္နံ ပူရဏီ ပဥ္စမီ၊ တထာ သတ္တမီ၊ မာတိကာ အတီတတိက်အစဉ်ဖြင့် ပရောက္ခာ, ဟိယျတ္တနီ, အဇ္ဇတနီ, ဘဝိဿန္တိ- လေးသွယ်ကိုထောက်၍ ဝတ္တမာန်သည် ပဥ္စမီမည်သင့်သော်လည်း ဝတ္တမာန် အမည်ထူးကို ရသောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလတူ သက်သော တု, အန္တု- စသည်ကိုသာ ပဥ္စမီဆိုသည်။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော် လည်း ဝတ္တမာန်နှင့် အနုတ္တကာလ အချင်းခပ်သိမ်း မတူကြ၍ ခွဲဝေလျှင် ၆-သွယ်ဖြစ်၍ ဧယျ, ဧယျုံ- စသည်ကို သတ္တမီဆိုသည်။ (သဒ္ဒနီတိ)။

(၂၉၅) **ဟီယျတ္တနီ–သတ္တမီ–ပဥ္စမီ–ဝတ္တမာနာ သဗ္ဗဓာတုကံ။** ဟီယျတ္တနီ-သတ္တမီ- ပဥ္စမီ-ဝတ္တမာနာ၊ ဟီယျတ္တနီ, သတ္တမီ, ပဥ္စမီ, ဝတ္တမာန်- ဝိဘတ်လေးသွယ်တို့သည်။ သဗ္ဗဓာတုကံ၊ အလုံးစုံသော ဓာတ်နောင်သက်ရသည်ဖြစ်၍ သဗ္ဗဓာတုကအမည်ရသည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကြွင်းလေးသွယ်တို့ကား အသဗ္ဗဓာတ် မည်၏။ မာဂဓကျမ်း၌ကား ဣကာရာ'ဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိ-ဟု ဣ-အက္ခရာလာခြင်းကို မှတ်သားရုံငှါ ရှင်ဦးအမည်သာတည်း။

ဣတိ အာချာတ-ကပ္ပေ ပဌမော ကဏ္ဍော။ ၂၆။

ဣတိအယံ၊ ဤနှစ်ဆယ့်ခြောက်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ အာချာတ-ကပ္ပေ၊ ၌။ ပဌမော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ဓာလိနီ(၄၇၈)၌ကား -

ပဉ္စမီ-သတ္တမီ-သညာ၊ ရှင်ဦး-သညာ'တိ မန္နတေ။
အနွတ္ထာ'တိပိ ကေစ္စေ၊ အ-ဓာနိတ္ဝာ ဝဒန္တိ တေ။ ။

ဟု ဆို၏။

အက္ခတော ဣန္ဒြိယတော ပရော၊ ပရောက္ခံ၊ ဒေသော၊ တသ္မိံ ဘဝါ ပရောက္ခာ။ ဟိယော ဘဝါ ဟိယျတ္တနီ။ အဇ္ဇ ဘဝါ အဇ္ဇတနီ။ ဘဝိဿတီ'တိ ဘဝိဿန္တော။ ကာလော၊ တသ္မိံ ဘဝါ ဘဝိဿန္တီ။ အတိက္ကမိတွာ ပဝတ္တနံ ပဝတ္တိ အတိပတ္တိ၊ ကာလဿ အတိပတ္တိ ကာလာ'တိပတ္တိ။ ကရဏံ ကာရော၊ သောယေဝ ကာလော၊ ကြိယာ-ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၃-အာချာတ် ဒုတိယကဏ္ဍ

(၂၉၆) ဓာတု-လိင်္ဂေဟိ ပရာ ပစ္စယာ။ ပစ္စယာ၊ ဝါစက, ဇောတက, ဓာတုနိဒ္ဒိဋ္ဌ-ပစ္စည်းဟူသမျှတို့သည်။ ဓာတု'လိင်္ဂေဟိ၊ ဓာတ်, လိင်-တို့မှ။ ပရာ၊ နောက်၌ သက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကတ္တာ၊ ကညာ၊ ကရောတိ၊ ကာရေတိ၊ ပဗ္ဗတာယတိ၊ ဝါသိဋ္ဌော။ ပုံစံ။

(၂၉၇) တိဇ-ဂုပ-ကိတ-မာနေဟိ ခ-ဆ-သာ ဝါ။ တိဇ-ဂုပ-ကိတ-မာနေဟိ၊ တိဇ, ဂုပ, ကိတ, မာန-ဓာတ်တို့မှ။ ခ-ဆ-သာ၊ ခ-ပစ္စည်း, ဆ-ပစ္စည်း, သ-ပစ္စည်း-တို့သည်။ ပရာ၊ နောက်၌ သက်ကုန်သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တိဇတော ခန္တိယံ ခေါ'ဝ၊ နိန္ဒာယံ ဂုပတော တု ဆော။
ကိတာ ပိ ရောဂါ'ပနယေ၊ မာနာ ဝီမံသနေ'ဝ သော။ ။(ရူပဘေဒပကာသနီ၊ ၂၇။)

တိတိက္ခတိ၊ ဇိဂုစ္ဆတိ၊ တိကိစ္ဆတိ၊ စိကိစ္ဆတိ၊ စိကိစ္ဆာ၊ ဝီမံသတိ။ ပုံစံ။
တေဇတိ၊ ဂေါပတိ၊ ကေတတိ၊ နိကေတော၊ မာနေတိ။ ဝါ, ၏။ ပုံစံ။

(၂၉၈) ဘုဇ-ဃသ-ဟရ-သု-ပါ'ဒီဟိ တု'မိစ္ဆ'တ္ထေသု။ ဘုဇ-ဃသ-ဟရ-သု-ပါ'ဒီဟိ၊ ဘုဇ, ဃသ, ဟရ, သု, ပါ-အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ တု'မိစ္ဆ'တ္ထေသု၊ တုံ-ပစ္စည်းနှင့်ယှဉ်သော ဣစ္ဆာ-အနက်တို့၌။ ခ-ဆ-သာ၊ တို့သည်။ ပရာ၊ ကုန်သည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

---

(၂၉၇) တိဇတော၊ တိဇဓာတ်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ခန္တိယံ၊ သည်းခံခြင်းအနက်၌။ ခေါ'ဝ၊ ခပစ္စည်းသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဂုပတော တု၊ ဂုပဓာတ်မှကား။ ပရံ၊ နောက်၌။ နိန္ဒာယံ၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်၌။ ဆော၊ ဆ-ပစ္စည်းသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကိတာပိ၊ ကိတဓာတ်မှလည်း။ ပရံ၊ ၌။ ရောဂါ'ပနယေ၊ အနာပျောက်မှု, ဆေးကုခြင်း၌။ ဆော၊ သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ မာနာ၊ မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဝီမံသနေ'ဝ၊ စုံစမ်းခြင်းအနက်၌သာလျှင်။ သော၊ သ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တိတိက္ခတိ၊ သည်းခံ၏။ ဇိဂုစ္ဆတိ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်၏။ တိကိစ္ဆတိ၊ စိကိစ္ဆတိ၊ ဆေးကု၏။ စိကိစ္ဆာ၊ ကုစားခြင်း။ ဝီမံသတိ၊ စုံစမ်းဆင်ခြင်၏။

တေဇတိ၊ ထက်အောင် ပြု၏, သွေး၏။ ဂေါပတိ၊ စောင့်ရှောက်၏။ ကေတတိ၊ နေ၏။ နိကေတော၊ နေရာအိမ်။ မာနေတိ၊ မြတ်နိုး၏။

(၂၉၈) ဘောတ္တုံ၊ စားခြင်း, စောင့်ခြင်းငှါ။ ဣစ္ဆတိ၊ ၏။ ဗုဘုက္ခတိ၊ စားလိုစောင့်လို၏။ ဃသိတုံ၊ စားခြင်းငှါ။ ဣစ္ဆတိ၊ ၏။ ဇိဃစ္ဆတိ၊ ဆာလောင်၏။ ဟရိတုံ၊ ဆောင်ခြင်းငှါ။ ဣစ္ဆတိ၊ ၏။

ဘောတ္တုံ'မိစ္ဆတိ ဗုဘုက္ခတိ၊ ယသိတုံ'မိစ္ဆတိ ဇိဃစ္ဆတိ၊ ဟရိတုံ'မိစ္ဆတိ ဇိဂီသတိ၊ သောတုံ' မိစ္ဆတိ သုဿုသတိ။ ပ။ ပါတုံ'မိစ္ဆတိ ပိဝါသတိ။ ပုံစံ။

(၂၉၉) အာယ'နာမတော ကတ္တုံ'ပမာနာ အါစာရေ။ ကတ္တု၊ ဥပမေယျကတ္တား၏။ ဝါ၊ ကို။ ဥပမာနာ၊ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာနဖြစ်သော။ တစ်နည်း။ ကတ္တုံ'ပမာနာ၊ ကတ္တား၏ ဥပမာန ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ကတ္တားလျှင် ဥပမာနဖြစ်သော။ နာမတော၊ နာမဓာတ်မှ။ အာစာရေ၊ ပြုကျင့်ခြင်းအနက်၌။ အာယ၊ အာယ-ပစ္စည်းသည်။ ပရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပဗ္ဗတော ဝိယ အတ္တာန'မာစရတိ ပဗ္ဗတာယတိ သံဃော၊ သမုဒ္ဒါယတိ အတ္တာနံ တဠာကံ။ ပုံစံ။

(၃၀၀) ဤယူ'ပမာနာ'စ။ ဥပမာနာ၊ ကံ၏ ဥပမာနဖြစ်သော။ နာမတော စ၊ နာမဓာတ်မှလည်း။ အာစာရေ ၌။ ဤယ၊ ဤယ-ပစ္စည်းသည်။ ပရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဆတ္တီယတိ အ'ဆတ္တံ ဝန-ကမ္မိကော။ ပုတ္တီယတိ သိဿ'မာစရိယော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အာစာရေ-ကို ငင်၏။

ဇိဂီသတိ၊ ဆောင်လို၏။ သောတုံ၊ နားထောင်ခြင်းငှာ။ ဣစ္ဆတိ၊ ၏။ သုဿုသတိ၊ နားထောင်လို၏။ ပါတုံ၊ သောက်ခြင်းငှါ။ ဣစ္ဆတိ၊ ၏။ ပိဝါသတိ၊ သောက်လို၏။

(၂၉၉) ပဗ္ဗတော၊ တောင်သည်။ အတ္တာနံ၊ ကို။ ဒဠှံ၊ လှုပ်ရှားမယိုင်, မြဲခိုင်သည်ကို။ အာစရတိ ဝိယ၊ ပြုသကဲ့သို့။ သံဃော၊ သင်းဖွဲ့သော အပေါင်းအစုသည်။ အတ္တာနံ၊ ကို။ ဒဠှံ၊ ကို။ အာစရတိ၊ ၏။ ပဗ္ဗတာယတိ၊ တောင်ကဲ့သို့ ပြု၏။

(ဤသို့ ပဗ္ဗတဟူသော ဥပမာနကို ကတ္တားထင်အောင်ပေးမှ နောက်သုတ်နှင့်လျော်သည်။

သာဓမ္မ-သာဓနံ သိဒ္ဓ'-မသိဒ္ဓဿော'ပမာနကံ။
ဥပမေယျ'မသိဒ္ဓံ တံ၊ ဒွယ'မေက-ဝိဘတ္တိကံ။ ။

ဟူသော ကစ္စာယနသာရ(၉)နှင့်လည်း ညီသည်။ ထို့ကြောင့် ပဗ္ဗတမိဝ-ဟု ရှိသော်လည်း ပဗ္ဗတာနိ ဝနာနိ စ-ကဲ့သို့ နပုလ္လိင်ဟူ၍မှတ်။ တောင်ကိုကဲ့သို့-ဟု မပေးနှင့်။

တဠာကံ၊ တစ်ဖက်ဆည်ကန်သည်။ အတ္တာနံ၊ ကို။ သမုဒ္ဒါယတိ၊ သမုဒြာကဲ့သို့ ပြု၏။

(၃၀၀) ဝန-ကမ္မိကော၊ တောမှုလုပ်သူ လူရိုင်းသည်။ အ-ဆတ္တံ၊ ထီးမဟုတ်သော သစ်ရွက်ကို။ ဆတ္တီယတိ၊ ထီးကဲ့သို့ပြု၏။ အာစရိယော၊ သည်။ သိဿံ၊ ကို။ ပုတ္တီယတိ၊ ၏။

(၃၀၁) နာမမှာ'တ္တိ'စ္ဆ'တ္ထေ။ နာမမှာ၊ ဥပမာနမဟုတ်သော နာမဓာတ်မှ။ အတ္တိ'စ္ဆ' တ္ထေ၊ မိမိ၏ဥစ္စာကို အလိုရှိခြင်းအနက်၌။ ဤယ၊ သည်။ ပရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပတ္တ'မိစ္ဆတိ ပတ္တီယတိ အတ္တနော ဘိက္ခု၊ စီဝရီယတိ အတ္တနော ဘိက္ခု။ ပုံစံ။

(၃၀၂) ဓာတူဟိ ဏေ-ဏယ-ဏာပေ-ဏာပယာ ကာရိတာနိ ဟေတွ'တ္ထေ။ ဓာတူဟိ၊ ဓာတ်တို့မှ။ ဟေတွ'တ္ထေ၊ အကြောင်းကြိယာဟူသော အနက်၌။ ဏေ-ဏယ-ဏာပေ-ဏာပယာ၊ ဏေ, ဏယ, ဏာပေ, ဏာပယ-လေးပစ္စည်းတို့သည်။ ပရာ၊ ကုန်သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကာရိတာနိ စ၊ ကာရိတ်လည်း မည်ကုန်၏။

❀ **ဥဝဏ် နောင်ကျ၊ ဏေ, ဏယ-သာ၊ စုရာ, ဣဝဏ္ဏေ၊ အာ, ဩ, ဧ-မှာ၊ ဏာပေ, ဏာပယ၊ နောက် နှစ်ဝမှတ်၊ နေကဿရာ၊ ဓာတ်နောက်မှာ လေး၊ ချို့မှာ ဒွေး၊ လိုက်ရေး ဝါ- ကြောင့်တည်း။**

သာဝေတိ၊ သာဝယတိ၊ ဘာဝေတိ၊ ဘာဝယတိ၊ ဓောရာပေတိ၊ ဓောရာပယတိ၊ ဝေဠု ဥဿာပေတိ၊ ဥဿာပယတိ၊ သယာပေတိ၊ သယာပယတိ၊ ဒါပေတိ၊ ဒါပယတိ၊ ဩသာပေတိ၊ ပရိယောသာပယတိ၊ ဈာပေတိ၊ ဈာပယတိ၊ ကာရေတိ၊ ကာရယတိ၊ ကာရာပေတိ၊ ကာရာပယတိ၊ ဩဘာသေတိ၊ ဩဘာသယတိ၊ ရောပေတိ၊ ရောပယတိ၊ စီဝရံ ပါရုပေတိ။

(ကဗျာအဆိုနှင့် အစဉ်အတိုင်းဟပ်၍ ထုတ်သည့်ပုံစံ)။

အတ္ထ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် အလ-ပစ္စည်းသက်။ ဇောတလတိ။ ပုံစံ။ (ထွန်းလင်းစေ၏-ပေး)။

---

(၃၀၁) ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပတ္တံ၊ ကို။ ဣစ္ဆတိ၊ ၏။ ပတ္တီယတိ၊ သပိတ်ကို အလိုရှိ၏။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အတ္တနော၊ မိမိဘို့။ စီဝရီယတိ၊ သင်္ကန်းကို အလိုရှိ၏။

(၃၀၂) သာဝေတိ၊ သာဝယတိ၊ နာကြားစေ၏။ (ဤသုဓာတ်၏ အနက်နှင့်ထွေးယှက်သော ဝေါဟာရကို အာရောစေတိ၊ ကိတ္တေတိ၊ အာစိက္ခတိ၊ ကြား၏။ ပရိဝါသ်ကြားသည်, မာနတ်ကြားသည်, စသည်ဖြင့် များစွာနိသျဆရာကြီးတို့ သုံးစွဲရေးထားခဲ့သောကြောင့် သဒ္ဒါနက်ကို သတိမထားတတ်သော သူတို့။

ဗုဒ္ဓေါတိ ကိတ္တယန္တဿ၊ ကာယေ ဘဝတိ ယာ ပီတိ။
ဝရ'မေဝ ဟိ သာ ပီတိ၊ ကသိဏေနပိ ဇမ္ဗု-ဒီပဿ။ ။

ဟူသောဂါထာ၌ ဗုဒ္ဓေါ- ဟု ရွတ်သံကြားသည်ကို မှတ်သူမှတ်ကြ၏။ စီဝရံ နိရုဗ္ဘန္တိ ဘိက္ခု- ဟူသော လူပြက်စကားကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုဝေါဟာရများကို မသုံးမစွဲပဲ။ အာရောစေတိ၊ ကိတ္တေတိ၊ အာစိက္ခတိ၊ ပြောဆို၏။ ပရိဝါသ်ပြောဆိုသည်, မာနတ်ပြောဆိုသည်-ဟု နိသျတွေ့တိုင်း ပြင်ဆင်ပြော ဆို သုံးစွဲနိုင်ကြပါမူ ကောင်းလေရာ၏)။

ဘာဝေတိ၊ ဖြစ်ပွားစေ၏။ စောရောပေတိ၊ ခိုးဝှက်စေ၏။ ဝေဠုံ၊ ဝါးကို။ ဥဿာပေတိ၊ ထောင်မတ်စေ၏, စိုက်၏။ (သိဓာတ်)။ သယာပေတိ၊ အိပ်စေ၏။ (သီဓာတ်)။ ဩသာပေတိ၊ ပရိယောသာပယတိ၊ ပြီးဆုံးစေ၏။ (သောဓာတ်)။ ဈာပေတိ၊ လောင်ကျွမ်းစေ၏။ (ဈေဓာတ်)။ ရောပေတိ၊ ရောပယတိ၊ ဖြစ်စေ, ပေါက်စေ၏။ စီဝရံ၊ သင်္ကန်းကို။ ပါရုပေတိ၊ ပခုံးထက်သို့ တက်စေ၏, ခြုံရုံ၏။ (ရုဟဓာတ်)။ ကာရိတ်ပစ္စည်းသက်လျှင် ဓာတွန်ဟ-ကျေ၍နေ၏။

လိင်္ဂ-ဟေတု-ကတ္တု-ကမ္မေ၊ ကရဏေ သမ္ပဒါနကေ-စသော ဝိဘတျတ္ထ၌ ပထမာဝိဘတ်၏ တစ်ဆယ့်တစ်နက်တို့တွင် ဟေတု၏ အရကို ထုတ်သော ယော ဗောဓိရုက္ခံ ရောပေတိ-ပြယုဂ်စသည်၌ ရောပေတိ၊ စိုက်၏-ဟု ပေးထားကြသောကြောင့် ကာရိတ်အနက်လည်း မြုပ်လျက်နေ၏။ ထို့ကြောင့် အလွန်အသိခက်သည်။ သတိပြု။ မာဂဓ၌ ဘိဇ္ဇတိ, ဘိန္ဒတိ-ဟု ဂိုဏ်းကွဲသောကြောင့် မြန်မာအနက်လည်း ကွဲ၏, ခွဲ၏-ဟု အကမ္မက, သကမ္မက ကွဲသည်။ ဘိန္ဒတိ-ဟူသော သကမ္မကကို ဘိဇ္ဇာပေတိ၊ ဘေဒါပေတိ-ဟု ကာရိတ်သက် ၍လိုက်မှ အကမ္မက မှီနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကွဲစေ, ကျစေ, ပြိုစေ, ပျက်စေ, ကျက်စေ, ပေါက်စေသည်- စသော ကာရိတ်သံကို ခွဲသည်။ ချသည်, ဖြိုသည်, ဖျက်သည်, ချက်သည်, စိုက်သည်- ဟူသော သုဒ္ဓဝေါဟာရနှင့် ခေါ်ဆိုသုံးစွဲကြသည်။ အဓိပ္ပါယ်အတူတူပင်။ သဒ္ဒါနက်ကျအောင်ပေးမှ သာ၍ သိသာသည်။

ကာရိတ်ပစ္စည်း နှစ်ဆင့်သက်သော ပြယုဂ်ကို အတ္တနာ ဝိပ္ပကတံ ပရေဟိ ပရိယောသာဝါပေတိ-ဟု သဒ္ဒနီတိထုတ်၏။ ဘေဒစိန္တာ(၂၁၆)၌ -

သော ဟိ လောက'ပ္ပမာဏေန၊ တိက္ခတ္တုံ ပတိပဒ္ဓတော။
အတြ ဟိ ပုရိမော လုတ္တော၊ ကာရိတော'ဝ နိပါတနာ။ ။

ရှေ့ကာရိတ်ကျေသည်ဟုဆို၏။ ဆိုတိုင်းလည်း ယခုကာလပေစာတို့၌ ပရိယောသာပေတိ၊ ဟူ၍သာ တွေ့ဖူးပေ၏။

ပရိယာယောနာမ ပဏ္ဏိတေန မာလာဝစ္ဆာ-ဒယော ရောပါပေတဗ္ဗာ န စိရဿေဝ ဥပကာ ရာယ သံဝတ္တန္တိ'တိအာဒိဝစနံ။

ဟူသော ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ကား မကျေပဲ ဏာပေပစ္စည်း နှစ်ဆင့်နှင့် ပါ၍ရှိပေ၏။

ပဏ္ဏိတေန၊ လိမ္မာသော သာမဏေသည်။ (ပထမကာရိတ်ကတ္တား)။ ဝါ၊ ကို။ (ဒုတိယကာရိတ်ကံ)။ မာလာဝစ္ဆာ'ဒယော၊ ပန်းပင်ငယ် စသည်တို့ကို။ (ပထမကာရိတ်ကံ)။ ဝါ၊ တို့သည်။ (ရုဟဓာတ် ကတ္တား)။ ရောပါပေတဗ္ဗာ၊ ပေါက်ပစေ-ဟု စေခိုင်းအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ ကုန်သော။ မာလာ'ဝစ္ဆာဒယော၊ တို့သည်။ ဟု-ပေး။ (ဓာတ်ကတ္တား, ပထမကာရိတ်ကံတို့ကို ဒုတိယကာရိတ်နောင်သက်သော တဗ္ဗပစ္စည်း ဟော၏)။

(၃၀၃) ဓာတုရူပေ နာမသ္မာ ဏာယောစ။ ဓာတုရူပေ၊ ဓာတ်၏ သဘောရှိသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လတ်သော်။ နာမသ္မာ၊ နာမဓာတ်မှ။ ဏာယော စ၊ ဏာယ, ပစ္စည်းသည်လည်း။ ပရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကာရိတော စ၊ ကာရိတ်လည်းမည်၏။

ဟတ္ထိနာ အတိက္ကမတီတိ အတ္ထေ အတိဟတ္ထယတိ ပုရိသော မဂ္ဂံ၊ ဒဠှံ ကရောတီ'တျ'တ္ထေ ဒဠှယတိ ယောဂီ ဝီရိယံ၊ ဝိသုဒ္ဓိံ ဟောတီ'တျ'တ္ထေ ဝိသုဒ္ဓယတိ ရတ္တိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ကာရိတ-ကိုင်၏။ အာရ, အာလ-ပစ္စည်းတို့ကိုလည်း ဆည်း၏။

သ'န္တရံ ကရောတီ'တိ သန္တရာရတိ၊ ဥပက္ကမံ ကရောတီ'တိ ဥပက္ကမာလတိ။ ပုံစံ။

> ၁။ ဓာတွ'တ္ထ-ဝါစကေန'ဝ၊ ပစ္စယေန ပယောဂတော။
> နာမတ္တံ ပဇဟိတွာန၊ ဓာတု-ရူပေ'ဝ တိဋ္ဌတိ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၂၂။)
>
> ၂။ ယဿ'တ္ထနာ ဝစနီယော၊ ကတ္တု-ကမ္မေဟိ ပါကဋော။
> သ-ကတ္တုကော သ-ကမ္မော'တိ၊ ဓာတုရူပေါ'တိ ဝုစ္စတိ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၂၃။)

ဟူသည်အတိုင်း အာယနာမတော-သုတ်မှစ၍ ဆိုခဲ့သမျှ ပစ္စည်းသက်သော နာမ်ပုဒ်တို့ကို ဓာတုရူပ-ဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုပစ္စည်းစုသာ မဟုတ်သေး၊ ဓာတ်နောင်သက်ကောင်းသော ပစ္စည်း ဝိဘတ်သက်သမျှ၊ တ'မနုန္တရိတွာ, စသည်ကိုလည်း ဓာတုရူပ, နာမဓာတ်-ဟု ဆိုအပ်၏။

> ❀ နာမ်နောင် အာချာတ်၊ သက်ဝိဘတ်၊ နာမ်ဓာတ် ဖြစ်သလို။
> အာချာတ်နောက် နာမ်၊ ဝိဘတ်ရံ၊ ချာတ်နာမ် ဖြစ်သကို။

---

(၃၀၃) ဟတ္ထိနာ၊ ဆင်ဖြင့်။ အတိက္ကမတိ၊ လွန်၍သွား၏။ က္ကတိအတ္ထေ၊ ဤသို့သောအနက်၌။ အတိဟတ္ထယတိ ပုရိသော မဂ္ဂံ၊ မဂ္ဂဟူသောရုပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပုရိသော၊ သည်။ မဂ္ဂံ၊ ကို။ အတိဟတ္ထယတိ၊ ဆင်ဖြင့် လွန်သွား၏။ ဒဠှံ၊ မြဲမြံစွာ။ သ'န္တရံ၊ အခြား ရှိသည်ကို။ ဥပက္ကမံ၊ လုံ့လကို။ (ပေး)။

၁။ ဓာတွတ္ထ-ဝါစကေန၊ ဓာတ်နက်ကြိယာကို ဟောတတ်သော။ ပစ္စယေန၊ ပစ္စည်းဝိဘတ်နှင့်။ ပယောဂတောဝေ၊ ယှဉ်ခြင်းကြောင့်သာလျှင်။ နာမတ္တံ၊ နာမ်၏အဖြစ်ကို။ ပဇဟိတွာန၊ ၍။ ဓာတုရူပေ'ဝ၊ ဓာတ်၏သဘော၌သာလျှင်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။

၂။ ယဿ၊ အကြင်သဒ္ဒါ၏။ အတ္ထနာ၊ မိမိသည်။ ဝစနီယော၊ ဟောအပ်သော အနက်သည်။ ကတ္တု-ကမ္မေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သ-ကတ္တုကော၊ ကတ္တားရှိ၏ဟူ၍။ သ-ကမ္မော'တိ၊ ဟူ၍။ ပါကဋော၊ ၏။ သော၊ ထိုသဒ္ဒါကို။ ဓာတု'ရူပေါ'တိ၊ ဓာတ်သဘောရှိသော သဒ္ဒါဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

၃။ သညာယ’မာချာတံ နာမံ၊ ပဒ’န္တရ’ယုတံ ပိဝါ။
မာခလီ ကော မေ ဝန္ဒတိ၊ နတ္ထ’ညော ကောစိ ဝိဇ္ဇတိ။ ။

(၃၀၄) ဘာဝ–ကမ္မေသု ယော။ ဓာတူဟိ၊ တို့မှ။ ဘာဝ-ကမ္မေသု၊ တို့၌။ ယော၊ ယ-ပစ္စည်းသည်။ ပရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဌီယတေ ပုရိသေန၊ ပစ္စတေ ဩဒနော၊ ပစ္စန္တေ ဩဒနာ။ ပုံစံ။

အာချာတေန အ-ဝုတ္တတ္တာ၊ တတီယာ ဟောတိ ကတ္တရိ။
ကမ္မသ္မာ’ဘိဟိတတ္တာ န၊ ဒုတီယာ ပထမာ-ဝိဓ။ ။ (ရှု၊ ၂၆၆။)

(၃၀၅) တဿ စ–ဝဂ္ဂ ယ–ကာရ ဝ–ကာရတ္တံ သ–ဓာတွ’န္တဿ။ သ-ဓာတွ’န္တဿ၊ ဓာတ်၏ အစိတ်နှင့်တကွသော။ တဿ၊ ထိုယ-ပစ္စည်း၏။ စ-ဝဂ္ဂ ယ-ကာရ ဝ-ကာရတ္တံ၊ စ-ဝဂ် , ယ-အက္ခရာ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

❀ သီဟဂတိ၊ ဝဝတ္ထိဟုံ၊ နောက်ရှိဝါတွက်။ စ, တ-ဝဂ်ကို၊ စ-ဝဂ်ဆို၏။
ရ-ကိုကား ယ၊ ဝ-ကို ဝ၊ ပြုရစဥ်တိုင်းမှတ်။

ဝုစ္စတေ၊ ဣဇ္ဇတေ၊ ဝဇ္ဇတေ၊ ဗုဇ္ဈတေ၊ ဟညတေ၊ ကယျတေ၊ သိဗ္ဗတေ၊ သိဗျတေ၊ သိဝီယတေ၊ ခေဗ္ဗတေ၊ ခေဗျတေ၊ ခေဝီယတေ ပါဒေါ။ ပုံစံ။

၃။ သညာယံ၊ အမည်ကို။ အဘိဓေယျာယံ၊ ဟောသည်ရှိသော်။ အာချာတံ၊ သည်။ နာမံ၊ နာမ်ဖြစ်၏။ ပဒန္တရယုတံပိ ဝါ၊ ပုဒ်တစ်ပါးနှင့် ယှဉ်စပ်လျှင်လည်း။ နာမံ၊ နာမ်ဖြစ်၏။ မာခလီ၊ မာခလီဂေါသာလ တက္ကတွန်း။ မေ၊ ငါ၏။ ပါဒါနို၊ တို့ကို။ ဝန္ဒတိ၊ ရှိခိုးသောသူသည်။ ကော၊ အသူနည်း။ အညော၊ တစ်ပါးသော။ ကောစိ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော ကိုးကွယ်မှီခိုရာသည်။ ဝိဇ္ဇတိ၊ ရှိသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

(၃၀၅) ဣဇ္ဇတေ၊ ပူဇော်ခြင်း, ပူဇော်အပ်၏။ ဝဇ္ဇတေ၊ ဆိုခြင်း, ဆိုအပ်၏။ ကယျတေ၊ ပြုခြင်း, ပြုအပ်၏။ ခေဗျတေ၊ ဆေးလျှော်ခြင်း, ဆေးလျှော်အပ်၏။ ပါဒေါ၊ ခြေကို။ ခေဝီယတေ၊ ဆေးကြော သုတ်သင်အပ်၏။

စဝဂ္ဂေါ စ-တ-ဝဂ္ဂါနံ၊ ရ-ဝါနဉ္စ ယ-ဝတ္တနံ။
ယထာက္ကမံ သ-ပစ္စယ-၊ ဓာတွ’န္တာနံ ဝဝတ္တိတာ။ ။(ကဗျာအတိုင်းအနက်ပေး)။(ရှု၊ ၂၆၇)

(၃၀၆) က္လဝဏ္ဏာ'ဂမော ဝါ။ တသ္မိံ ထို ယ-ပစ္စည်းကြောင့်။ ဓာတူဟိ၊ ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ က္လဝဏ္ဏာ'ဂမော၊ က္လ, ဤ-၏ လာခြင်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကရိယျတေ၊ ကရီယတေ၊ ကယျတေ၊ ဂစ္ဆိယျတေ၊ ဂမိယျတေ၊ ယမ္မိယျတေ၊ ယမ္မီယတေ၊ ဂမျတေ၊ ဂမ္မတေ။ ပုံစံ။

(၃၀၇) ပုဗ္ဗ-ရူပဥ္စ။ သော၊ ထို ယ-ပစ္စည်းသည်ပုဗ္ဗ,ရူပ'ဥ္စ၊ ရှေ့ဓာတွန်အက္ခရာ၏ရုပ်အသွင်သဏ္ဍာန်သို့လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဝုဓုတေ၊ ဖလ္လတေ၊ လဗ္ဘတေ၊ သက္ကတေ၊ ဒိဿတေ၊ ဒမ္မတေ၊ ဒမျတေ၊ ဒမိယျတေ၊ ဒမီယတေ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဝါ-ကိုငင်၏။

(၃၀၈) တထာ ကတ္တရိ စ။ တထာ၊ ထိုတဿစဝဂ္ဂ-သုတ်, ပုဗ္ဗရူပဥ္စ-သုတ်တို့၌ ဆိုအပ်ပြီးသည်နှင့်အတူ။ ကတ္တရိ စ၊ ကတ္တားအနက်၌လည်း။ ယဿ၊ ဒိဝါဒိ ယ-ပစ္စည်း၏။ အာဒေသော၊ စ-ဝဂ်ပြု, ယ-ပြု, ဝ-ပြု, ပုဗ္ဗရုပ်-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ယုဇ္ဇတိ၊ ရုဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဗုဇ္ဈတိ၊ မညတိ၊ ယူယျတိ၊ သိဗ္ဗတိ၊ တုဿတိ၊ ကုပ္ပတိ၊ အ-ဝေရေန စ သမ္မန္တိ။ ပုံစံ။

သန္နယှတိ၊ သမာဒိယာမိ၊ ဇာယတိ-စသည်ကား တထာညွှန်းသော ဝါ-သဒ္ဒါအကျိုးတည်း။
စ-သဒ္ဒါ ထိုအာဒေသတို့ကို ငင်၏။

---

(၃၀၇) ဝုဓုတေ၊ ပွားများခြင်း။ (ဝဓုဓာတ်)။ ဖလ္လတေ၊ ပြီးစီးခြင်း၊ သီးခြင်း။ သက္ကတေ၊ တတ်နိုင်စွမ်းနိုင်ခြင်း။ (သကဓာတ်)။ ဝါ၊ ပူဇော်ခြင်း၊ ပူဇော်အပ်၏။ (သက္ကဓာတ်)။ ဒိဿတေ၊ မြင်ခြင်း၊ မြင်အပ်၏။ ရှုခြင်း၊ ရှုအပ်၏။ ဒမ္မတေ၊ ဆုံးမခြင်း၊ ဆုံးမအပ်၏။

(၃၀၈) ယုဇ္ဇတိ၊ ယှဉ်၏, သင့်၏။ ရုဇ္ဇတိ၊ ကျင်နာ၏။ ယူယျတိ၊ အိုမင်း၏။ သိဗ္ဗတိ၊ ချုပ်စပ်၏။ တုဿတိ၊ နှစ်သက်ရောင့်ရဲ၏။ ကုပ္ပတိ၊ အမျက်ထွက်၏, ပျက်၏, ဖောက်ပြန်-မြုပ္ပ, အနာထ၏။ အဝေရေန စ၊ ရန်တုံ့မမူသဖြင့်သာလျှင်။ ဝေရာနိ၊ ရန်တို့သည်။ သမ္မန္တိ၊ ငြိမ်းပျောက်ကုန်၏။ သန္နယှတိ၊ ဖွဲ့၏။ သမာဒိယာမိ၊ ကောင်းစွာခံယူပါ၏။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။

(ဟာဝိပရိယယော'တိ ယောဂဝိဘာဂေန ဝိပရိယယော၊ ကွစိဓာတူတိ-အာဒိနာ ယမှိ ဓာတွ'န္တဿ က္လကာရော၊ ဇနာဒီနမာတိ ယောဂဝိဘာဂေန ယမှိ စ ဓာတွ'န္တဿ အာကာရော)။ (ရှု၊ ၃၁၀။)

(၃၀၉) ဘုဝါ'ဒိတော အ။ ဘုဝါ'ဒိတော၊ ဘူ-အစရှိသော ဓာတ်မှ။ ကတ္တရိ၊ ၌။ အ၊ အ-ပစ္စည်းသည်။ ပရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘဝတိ၊ ဘဝတု၊ ဘဝေယျ၊ ဗဘူဝ၊ အဘဝါ၊ အဘဝီ၊ ဘဝိဿတိ၊ အဘဝိဿာ။ ပုံစံ။

(၃၁၀) ရုဓာဒိတော နိဂ္ဂဟီတ-ပုဗ္ဗ'ဉ္စ။ ရုဓာဒိတော၊ ရုဓ-အစရှိသော ဓာတ်မှ။ ကတ္တရိ၊ ၌။ အ, စ၊ သည်လည်း။ ပရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ နိဂ္ဂဟီတဉ္စ၊ သည်လည်း။ ပုဗ္ဗံ၊ ရှေးဖြစ်၍။ အာဂမော၊ လာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနု၊ ဣ, ဤ, ဧ, ဩ-ပစ္စည်းတို့ကိုလည်း ဆည်း၏။

ရုန္ဓတိ၊ ရုန္ဓိတိ၊ ရုန္ဓီတိ၊ ရုန္ဓေတိ၊ ရုန္ဓောတိ၊ သုမ္ဘောတိ။ ပုံစံ။

(၃၁၁) ဒိဝါ'ဒိတော ယော။ ဒိဝါ'ဒိတော၊ ဒိဝု-အစရှိသော ဓာတ်မှ။ ကတ္တရိ၊ ၌။ ယော၊ ယ-ပစ္စည်းသည်။ ပရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(တထာ ကတ္တရိ စ, သုတ်၌ ပုံစံကိုပင်ထုတ်)။

(၃၁၂) သွာ'ဒိတော ဏု-ဏာ-ဥဏာ စ။ သွာ'ဒိတော၊ သု-အစရှိသော ဓာတ်မှ။ ကတ္တရိ၊ ၌။ ဏု စ၊ ဏု-ပစ္စည်းသည်၎င်း။ ဏာ စ၊ ဏာ-ပစ္စည်းသည်၎င်း။ ဥဏာ စ၊ ဥဏာ-ပစ္စည်း သည်၎င်း။ ပရာ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သုဏောတိ၊ သုဏာတိ၊ သုဏာသိ နာဂ။

ဏာ-ကျေလျှင် အသေယာသိ၊ ပစ္စသေယာသုံ၊ သောဿတိ၊ ဒူတံ ပဟိဏာတိ၊ ပဟိဏာတိ။ နယ်ပြန်မှု ဟိနောတျ'နေနာ'တိ ဟောတု၊ မိနောတိ၊ ဝိနိစ္ဆိနောတိ၊ ပါပုဏာတိ။ ဥဏာ-ပစ္စည်း။ (ပပုဗ္ဗ အပဓာတ်ဖြစ်၍ ဏုပစ္စည်းနှင့်၊ ပါပုဏောတိ-ဟု မရှိသင့်)၊ သက္ကုဏာတိ၊ သက္ကုဏာန္တိ။

(က-ဒွိတ္တံ သဗ္ဗတ္ထ'န္တသာ၊ ခတ္တံ အဇ္ဇတနာ'ဒိသု)။

အသက္ခိ၊ သက္ခိဿတိ၊ အသက္ခိဿာ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ပစ္စယတ္တယသမ္ပိဏ္ဍနု။

---

(၃၁၂) အနေနု၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ဖလံ၊ သည်။ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဟောတု၊ ဟိတ်မည်၏။ မိနောတိ၊ ထည့်သွင်း၏။ ဝိနိစ္ဆိနောတိ၊ ဆုံးဖြတ်၏။ (စိဓာတ်)။ သက္ကုဏာတိ၊ စွမ်းနိုင်၏။

သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောဝိဘတ်ကြောင့်။ ကဒွိတ္တံ၊ ကဒွေဘော်ဖြစ်၏။ အဇ္ဇတနာဒိသု၊ တို့ကြောင့်။ အန္တသာ၊ သကဓာတ်၏ အစိတ်က၏။ ခတ္တံ၊ ခ-အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(၃၁၃) **ကိယာဒိတော နာ။** ကိယာ'ဒိတော၊ ကီ-အစရှိသော ဓာတ်မှ။ ကတ္တရိ၊ ၌။ နာ၊ နာ-ပစ္စည်းသည်။ ပရော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကီဏာတိ၊ ကိဏာတိ၊ ရဿ ဏတ္တာနိ၊ ဝိက္ကီဏာတိ၊ ဒွိတ္တ'ဥ၊ ဝိနိစ္ဆိနာတိ၊ ဝိနိစ္ဆိနတိ။ ပုံစံ။

ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဘော, ကံ-၌လည်း သက်၏။

ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ၊ ဝိနိစ္ဆိနနီယံ၊ ဝိနိစ္ဆိနိတုံ၊ ဝိနိစ္ဆိနိတွာ။ ပုံစံ။

(ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ရမှ ရုပ်လုပ်တတ်မည်)။

(၃၁၄) **ဂဟာ'ဒိတော ပ္ပ-ဏှာ။** ဂဟာ'ဒိတော၊ ဂဟ-အစရှိသော ဓာတ်မှ။ ကတ္တရိ၊ ၌။ ပ္ပ-ဏှာ၊ ပ္ပ-ပစ္စည်း, ဏှာ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ပရာ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဃေပ္ပတိ၊ ဂဏှာတိ၊ ဂဏှတိ၊ ဥဂ္ဂဏှာတိ၊ ဥဂ္ဂဏှာ၊ တဿတိ ပရိတဿတီ'တိ တဏှာ။ ပုံစံ။

ဂဟ-ဓာတ်၌ ဏှာ-ကျေသော်ရင်း၊ ဝါဘုဒိဖြစ်သော်ရင်း၊ အဂ္ဂဟေသိ၊ အဂ္ဂဟေသုံ၊ ဂဟေဿတိ၊ ဂဟေဿန္တိ, စသည်ဖြစ်၏။

---

(၃၁၃) ကီဏာတိ၊ ကိဏာတိ၊ ဝယ်၏။ ရဿ'ဏတ္တာနိ၊ ဝိကပ်ဣရဿ, နိစ္စ ဏ-ကြီး ဖြစ်ကုန်၏။ ဝိက္ကီဏာတိ၊ ရောင်း၏။ ဒွိတ္တဥ၊ ကဒွေဘော်လည်းဖြစ်၏။ (သက္ကတကျမ်း၌ ရရစ်နှင့် ကြီ-ဓာတ်ဖြစ်၍၊ ဒွေဘော် ဏ-ကြီးဖြစ်ရသည်)။ ဝိနိစ္ဆိနာတိ၊ ဆုံးဖြတ်၏။ ဝိနိစ္ဆိနနီယံ၊ ဆုံးဖြတ်အပ်၏။

(၃၁၄) ဃေပ္ပတိ၊ ယူ၏။ ဥဂ္ဂဏှာတိ၊ ပူလောင်၏။ ဥဂ္ဂဏှာပေတိ၊ ပူလောင်စေ၏, နွေးစေ၏။ ဥဂ္ဂဏှာ၊ အပူ)။ (ဥသဓာတ်။ ဏှာပစ္စည်း။ ဓာတွန်ကျေ)။ တဿတိ ပရိတဿတိ၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်တတ်၏။ က္ကတိ၊ ကြောင့်။ တဏှာ၊ မည်၏။ အဂ္ဂဟေသိ၊ ယူပြီ။ ဂဟေဿတိ၊ ယူလတ္တံ့)။

"ဂဟော အာဒါန ဂ-ဘူ-စုံ၊ ဒုဗ္ဗောဓေ တု စုရာဒိကော"-ဟူသော ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်လာ အာဒါနတ္ထ ဂဟဓာတ်၌သာ၊ သက္ကတ၌ ဂြဟဓာတ်ရင်းဖြစ်၍ စဂ္ဂဟဏံ, ဝါဂ္ဂဟဏံ စသည်ဖြင့် ဒွေးဘော်လည်းဆင့်, ဏကြီးလည်း ပြန်ရသည်။ ဒုဗ္ဗောဓတ္ထ၌ကား တိဏဂဟနံ၊ မြက်ရှုပ်။ ဝနဂဟနံ၊ တောရှုပ်။ သက-သမယ-သမယ'န္တရ ဂဟန-ဝိဂ္ဂါဟဏ-သမတ္ထံ ဟု-မဆင့်မပြန်ရ။ မဏိမဥ္ဇူ၌ကား သက္ကတကိုလည်း အလေ့အလာမရှိ သဒ္ဒနီတိကိုလည်း သတိမရသောကြောင့် ကာရိ ကာရိယသာ ထူးပြားသည် အနက်ကား အတူတူပင်ဟု ဆိုမိလေသည်။ ဤဂဟာဒိဂိုဏ်း သက္ကတ၌ မရှိသောကြောင့် ရူပသိဒ္ဓိဆရာ ကိယာဒိဂိုဏ်းသို့ ထည့်သွင်းလေသည်။ သဒ္ဒနီတိကား ကစ္စည်းလာတိုင်း ဂဟာဒိဂိုဏ်း သီးရှိသင့်ကြောင်းကို များစွာဆို၏။ အာဒိအရကိုလည်း-

(၃၁၅) တနာ'ဒိ'တော ဩ-ယိရာ။ တနာ'ဒိတော၊ တနု-အစရှိသော ဓာတ်မှ။ ကတ္တရိ၌။ ဩ-ယိရာ၊ ဩ-ပစ္စည်း, ယိရ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ပရာ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တနောတိ၊ တနုတေ၊ ကရောတိ၊ ကုရုတေ၊ ကုဗ္ဗတိ၊ ကြုဗ္ဗတိ၊ ကယိရတိ၊ ဥတ္တ'မောကာရော၊ ကရဿ ကု-ကြု၊ ကရတော ဝါ'ယံ ယိရပစ္စယော၊ ပါပေါတိ၊ ပပ္ပေါတိ။ ပုံစံ။

ယိရတော အာတ္တမေယျဿ၊ ဧထာဒိဿေ'ယျု'မာ'ဒိသု။
ဧယျ-သဒ္ဒဿ လောပေါ စ၊ ကွစိ ဓာတူ'တိအာဒိနာ။ ။ (ရူ ၃၁၉။)

❀ ယိရနောက်မှ၊ ဧထ ဧ-ပါ၊ ဧယျ အာ-တည်း ပြုရာမှုချ၊ ဧယျုံ စ၌၊ ဧယျ စိတ်ကျေ၊ ဟူလိုပေ။

ကယိရာ၊ ကယိရုံ၊ ကယိရာသိ၊ ကယိရာထ၊ ကယိရာမိ၊ ကယိရာမ။ ပုံစံ။

(၃၁၆) စုရာ'ဒိတော ဏေ-ဏယာ။ စုရာ'ဒိတော၊ စုရ-အစရှိသော ဓာတ်မှ။ ကတ္တရိ၌။ ဏေ-ဏယာ။ ဏေ-ပစ္စည်း, ဏယ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ပရာ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကာရိတာ စ၊ ကာရိတ်လည်းမည်ကုန်၏။

ဥသာ'ဒယောပိ သန္ဓာယ၊ အာဒိဂ္ဂဟော ကတော တဟိံ။
တထာ ဟိ ဥဏှာပေတီ'တိ၊ အာဒိ ရူပါနိ ဒိဿရေ။ ။ (စသည်ဆို၏)။

(၃၁၅) တနောတိ၊ တနုတေ၊ ချဲ့တတ်၏။ ကြုဗ္ဗတိ၊ ပြု၏။ ဩကာရော၊ ဩအက္ခရာ ပစ္စည်းသည်။ ဥတ္တံ၊ ဥအဖြစ်သို့။ ပါပေါတိ၊ ၏။ ကရဿ၊ ကရဓာတ်၏ အစိတ်က-၏။ ကု-ကြု၊ ကု-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အယံ ယိရပစ္စယော၊ သည်။ ကရတောဝ၊ ကရဓာတ်မှ နောက်၌သာသက်၏။ (ပါပေါတိ, ပပ္ပေါတိ-တို့ကား ပဒ္ဓေးရှိသော အပဓာတ်, အပ္ပဓာတ်။ အပ'ပ္ပါ တာ ပါပုဏောနေ။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်)။

ကွစိဓာတူတိအာဒိနာ သုတ်ဖြင့်။ ယိရတော၊ ယိရ-ပစ္စည်းမှ။ ပရဿ၊ သော။ ဧယျဿ၊ ဧယျဝိဘတ်၏ငှင်း။ ဧထာဒိဿ၊ ဧထဝိဘတ်၏ငှင်း။ ဧထာဒိဿ၊ ဧထဝိဘတ်၏ အစ ဧ ၏ငှင်း။ အာတ္တံ၊ အာ-၏ အဖြစ်သည်ငှင်း။ ဧယျုမာဒီသု၊ ဧယျုံ-စသည်တို့၌။ ဧယျသဒ္ဒဿ၊ အစိတ်ဧယျ-သဒ္ဒါ၏။ လောပေါ စ၊ သည်ငှင်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ကယိရာ၊ ပြုရာ၏။ (စသည်ပေး)။

စောရေတိ၊ စောရယတိ၊ စိန္တေတိ၊ မန္တေတိ၊ ဝေဒယတီတိ ဝေဒနာ၊ ဝေဒယာမ'ဟံ ဘန္တေ၊ ဝေဒယတီ'တိ မံ သံယော ဓာရေတု၊ ဝေဒယန္တိ စ တေ တုဋ္ဌိ၊ ပတိဝေဒေမိ တေ ဗြဟ္မေ၊ ပတိဝေဒယာမိ ဝေါ။ ပုံစံ။

(၃၁၇) အတ္တနော, ပဒါနိ ဘာဝေ စ ကမ္မနိ။ အတ္တနော, ပဒါနိ၊ အတ္တနော ပုဒ်, ဝိဘတ်တို့သည်။ ဘာဝေ စ၊ ဘော-အနက်၌၎င်း။ ကမ္မနိ စ၊ ကံ-အနက်၌၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဥစ္စတေ၊ ဝုစ္စတိ ဝါစာ ဘဝတာ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ကမ္မကတ္တား, ဘာဝကတ္တား-တို့ကိုဆည်း၏။

ကုသလော ဘိဇ္ဇတေ၊ ပါနီယံ ပီယတေ၊ ကဋော ကရိယျတေ သယမေ'ဝ၊ သော ပဟီယိဿတိ၊ ရူပံ ဝိဘူယတေ။ ပုံစံ။

---

(၃၁၆) စောရေတိ၊ ခိုးဝှက်၏။ စိန္တေတိ၊ ကြံ၏, သိ၏။ မန္တေတိ၊ တိုင်ပင်၏။ ဝေဒယတိ၊ ခံစားတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝေဒနာ၊ မည်၏။ ဘန္တေ၊ ဘုရား။ အဟံ၊ သည်။ ဝေဒယာမိ၊ ဝမ်းမြောက်ချမ်းသာပါ၏။ မံ၊ ကို။ ဝေဒယတီတိ၊ ဝမ်းမြောက်ချမ်းသာသဖြင့် ဝတ်ကျင့်သောသူဟူ၍။ သံယော၊ သည်။ ဓာရေတု၊ မှတ်တော်မူပါ။ တေ၊ ထိုနတ်လူတို့သည်။ တုဋ္ဌိ၊ နှစ်သက်သောစကားကို။ ဝေဒယန္တိ စ၊ ပြောလည်းပြောဆိုကုန်၏။ ဗြဟ္မေ၊ လယ်ရှင် ပုဏ္ဏားကြီး။ တေ၊ အရှင်အား။ ပတိဝေဒေမိ၊ တိုင်တန်းပြောဆိုပါ၏။ ဝေါ၊ သင်ချစ်သားတို့ကို။ ပတိဝေဒယာမိ၊ ငါဘုရား ပြောဟော၏။

ဝိဒေါ ဘူ ဉာန မင်္ဂလျေ-ဒိ ဘာဝေ ရု ဝိမံသန-။
လာဘ တုဋ္ဌ စွ-နုဘဝ- နိဝါသာ'ချာန-ထေရိယေ။ ။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်)။

(၃၁၇) ဥစ္စတေ၊ ဆိုခြင်း, ဆိုရာ၏, ဆိုအပ်၏။ ဘဝတာ၊ အရှင်သည်။ ဝါစာ၊ စကားကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

သယမေဝ၊ မိမိအလိုလိုသာလျှင်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ကုသလော၊ ကျီသည်။ ဘိဇ္ဇတေ၊ ဖြိုတတ်၏။ ပါနီယံ၊ သောက်ရေသည်။ ပီယတေ၊ သောက်တတ်၏။ ကဋော၊ သင်ဖြူးသည်။ ကရိယျ-တေ၊ ယက်တတ်၏။ (ကမ္မရုပ်တွက်၍ ကတ္တားနက်ပေးရသည်ကား ကမ္မကတ္တားမည်၏)။

သော၊ ထိုဘယ, ဆမ္ဘိတတ္တ, လောမဟံသသည်။ ပဟီယိဿတိ၊ ပျောက်ရာလတ္တံ့။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ဝိဘူယတေ၊ ချုပ်ပျက်ခြင်း၊ ချုပ်ပျက်ရာ၏။

ဘာဝ-ကတ္တရိ ပစ္စတ္တံ၊ သဒ္ဒနီတိယ'မုစ္စတေ။
ပစ္စတ္တံ တတိယတ္တေ'တိ၊ ဒဋ္ဌံ ကတွာ ပရေန စ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၂၉၅။)

(ထေယျ-သင်္ခါတံ, ၌ ပထမာဝိဘတ် ကရဏဝါစကတပ်သကဲ့သို့ဟူလို)။

(၃၁၈) **ကတ္တရိ စ။** အတ္တနော, ပဒါနိ၊ တို့သည်။ ကတ္တရိ စ၊ ကတ္တားအနက်၌လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သော ပစတေ၊ တေ ပစန္တေ ဩဒနံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အတ္တနောပဒါနိ-ကို ငင်၏။ အချို့အရာ၌ နှစ်စေ၏။

(၃၁၉) **ဓာတု'ပ္ပစ္စယေဟိ ဝိဘတ္တိယော။** ဓာတု-ပစ္စယေဟိ၊ ဓာတ်မှနှောက်၌ သက်အပ် သော။ ဝါ၊ ဓာတ်အနက်၌ ညွှန်းပြအပ်သော ဓာတွတ္ထဇောတက, ခါဒိ, ကာရိတန္တ, ဆယ့်နှစ်ပစ္စည်း တို့မှ။ ဝိဘတ္တိယော၊ အာချာတ်ဝိဘတ်တို့သည်။ ပရာ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(ဘုဝါဒိတော အ, စုရာဒိတော ဏေ ဏယာ-အဆုံးရှိသော ဝိကရဏ, တစ်ဆယ့်ခုနစ် ပစ္စည်း၊ ဘာဝကမ္မေသု ယ, ပစ္စည်းစသော ဓာဟွတ္ထဇောတကပစ္စည်းတို့ကိုကား ဝိဘတ်သက်ပြီးမှ ဓာတ်နှင့် ဝိဘတ်တို့၏ အကြား၌သက် ဟူလိုသည်)။

(၃၂၀) **ကတ္တရိ ပရဿ– ပဒံ။** ကတ္တရိ၊ ကတ္တားအနက်၌။ ပရဿ-ပဒံ၊ ပရဿပုဒ်, ဝိဘတ် လေးဆယ့်ရှစ်လုံးသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(၃၂၁) **ဘုဝါ'ဒယော ဓာတဝေါ။** ဘုဝါ'ဒယော၊ ဘူ-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့သည်။ ဓာတဝေါ၊ ဓာတ်-မည်ကုန်၏။

ဣတိ အာချာတ-ကပ္ပေ ဒုတိယော ကဏ္ဍော။ ၂၆။

ဣတိအယံ၊ ဤနှစ်ဆယ့်ခြောက်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်-အပေါင်းသည်။ အာချာတ-ကပ္ပေ၊ ၌။ ဒုတိယော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

---

(၃၂၁) ဘုဝါဒယော, ၌ ဥ-ကို ဥဝ-ပြု၍ပြီးစေ၊ ဝုတ္တိအလို။

ဤသ်၌ကား ဘွာဒယော, ဘုဝါဒယော မဆိုမူ၍၊ ဘူဝါဒယော-ဟု ဥဒ္ဒိယနှင့် ဆိုသောကြောင့် ဝ-အာဂုံ။ တစ်နည်း။ ဘူဓာတ်, ဝါဓာတ်-ဟူ၏။ ရူပသိဒ္ဓိ(၂၅၈)၌လည်း -

ဘူဝါဒီသု ဝကာရော'ယံ၊ ဉေယျော အာဂမ-သန္ဓိ-ဇော။

ဘူ-ဝါ-ပကာရာ ဝါ ဓာတူ၊ သကမ္မာ ကမ္မကတ္တတော။ ။

ဟု နှစ်နည်းဆို၏။ ဘုဝါဒိတော အ-၌ကား တစ်နည်းသာ ဆိုကြကုန်၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၃-အာချာတ် တတိယကဏ္ဍ

(၃၂၂) **ကွစာ'ဒိ-ဝဏ္ဏာန'မေက'သရာနံ ဒွေဘာဝေါ။** အာဒိ-ဝဏ္ဏာနံ၊ ဓာတ်၏ အစ သရဗျည်း ဖြစ်ကုန်သော ဝဏ္ဏတို့၏။ ဧက'သရာနံ၊ တူသောသရရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဒွေဘာဝေါ၊ နှစ်လုံးဖြစ်သည်။ ကွစိ၊ အချို့ပုံစံ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝဝတ္တိတဝိဘာသတ္တော-ယံ ကွစိ-သဒ္ဒေါ၊ တေန -

ခ-ဆ- သေသု ပရောက္ခာယံ၊ ဒွေ, ဘာဝေါ သဗ္ဗ-ဓာတုနံ။

အ'ပ္ပစ္စယေ ဇုဟောတျာ'ဒိ-ဿပိ ကိစ္စာ'ဒိကေ ကွစိ။ ။ (ရူ ၂၃၅။)

တိတိက္ခတိ။ ဇိဂုစ္ဆတိ၊ ပိဝါသတိ။ ဗဘူဝ၊ ဇုဟောတိ၊ ဇုဟောတဗ္ဗံ၊ စင်္ကမတိ။ စင်္ကမိတဗ္ဗံ။ စင်္ကမော၊ စင်္ကမိတွာ။ ပုံစံ။

(၃၂၃) **ပုဗ္ဗော'ဗ္ဘာသော။** ပုဗ္ဗော၊ ရှေ့တစ်လုံးသည်။ အဗ္ဘာသော၊ အဗ္ဘာသ, မည်၏။ အဘိမုခံ အသိယတေ ခိပီယတေ'တိ အဗ္ဘာသော၊ အာဝုတ္တိ-ဟုပြု။

(၃၂၄) **ရဿော။** အဗ္ဘာသ-ဂတဿ၊ အဗ္ဘာသ၌ဖြစ်သောဒီဃသရ၏။ ရဿော၊ ရဿပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဒဒါတိ။ ပုံစံ။

(၃၂၅) **ဒုတိယ-စတုတ္ထာနံ ပဌမ-တတိယာ။** အဗ္ဘသ-ဂတာနံ၊ အဗ္ဘာသ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒုတိယ-စတုတ္ထာနံ၊ ဒုတိယအက္ခရာ စတုတ္ထက္ခရာ-တို့၏။ ပဌမ-တတိယာ။ ပဌမက္ခရာ, တတိယက္ခရာ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စိစ္ဆေဒ၊ ဒဓာတိ။ ပုံစံ။ (ဖြတ်ပြီတဲ့။ ဆောင်၏။ ဟုပေး)။

---

(၃၂၂) အယံကွစိသဒ္ဒေါ၊ သည်။ ဝဝတ္ထိတ-ဝိဘာသတ္တော၊ ၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ခ-ဆ-သေသု၊ တို့ကြောင့်ငင်း။ ပရောက္ခာယံ၊ ကြောင့်ငင်း။ သဗ္ဗ ဓာတူနံ၊ တို့၏။ ဒွေ-ဘာဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အ'ပ္ပစ္စယေ၊ ကြောင့်။ ဇုဟောတျာ'ဒိဿပိ၊ ဇုဟောတျာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်သော ဟုဓာတ်စသည်၏လည်း။ ဒွေဘာဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကိစ္စာဒိကေ၊ ကိစ္စပစ္စည်းစသည် ကြောင့်။ ကွစိ၊ ၌။ ဒွေ-ဘာဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဇုဟောတိ၊ ယဇ်ပူဇော်၏။ စင်္ကမော၊ စင်္ကြံလမ်း၊ စင်္ကြံသွားခြင်း။

(၃၂၃) အဘိမုခံ၊ ရှေးရှု။ အသိယတေ ခိပီယတေ၊ ပစ်လွှင့်အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဗ္ဘာသော၊ မည်၏။ အာဝုတ္တိ၊ ထပ်၍ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါပိုင်ကို ရ၏။ (သက္ကတနည်း)။ (အဘိအဓိကံ အသတိ ဘဝတီ'တိ အဗ္ဘာသော-ဟူ၍လည်း ပြုသင့်၏။)

(၃၂၆) **က-ဝဂ္ဂဿ စ-ဝဂ္ဂေါ**။ အဏ္ဏာသ-ဂတဿ၊ သော။ က-ဝဂ္ဂဿ၊ ၏။ စ-ဝဂ္ဂေါ၊ စ-ဝဂ်ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စိကိစ္ဆတိ၊ ဇိဂုစ္ဆတိ၊ ဇဂမ၊ ဇဂါမ၊ ဇဂမု။ ပုံစံ။

(၃၂၇) **မာန-ကိတာနံ ဝ-တတ္တံ ဝါ**။ အဏ္ဏာသ-ဂတာနံ၊ ကုန်သော။ မာန-ကိတာနံ၊ မာန-ဓာတ်, ကိတ-ဓာတ်တို့၏ အစိတ် မ, က-တို့၏။ ဝ-တတ္တံ၊ ဝ-၏ အဖြစ်, တ-၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝီမံသတိ၊ တိကိစ္ဆတိ၊ စိကိစ္ဆတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ။ ပုံစံ။ **ဝါ-သဒ္ဒါဝိကပ်**။

(၃၂၈) **ဟဿ ဇော**။ အဏ္ဏာသ- ဂတဿ၊ သော။ ဟဿ၊ ဟ-၏။ ဇော၊ ဇ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဇဟာတိ၊ ဇုဟွတိ၊ ဇုဟောတိ၊ ဇဟာရ၊ ဇိဂီသတိ။ ပုံစံ။

(၃၂၉) **အန္တဿိ'ဝဏ္ဏာ'ကာရော ဝါ**။ အဏ္ဏာသ-ဂတဿ၊ သော။ အန္တဿ၊ အစိတ် သရ၏။ ဣဝဏ္ဏာ'ကာရော၊ ဣ-ပြု, ဤ-ပြု, အ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္တော'ယံ-ဝါ-သဒ္ဒေါ၊ တေန -

* ခ-ဆ-သေသု အ-ဝဏ္ဏဿ၊ ဣကာရော သ-ဂုပု'ဿ ဤ။
တဿ ဘုဿ ပရောက္ခာယံ၊ အကာရော နာ'ပရဿိ'မေ။ ။ (ရူ၊ ၂၇၆။)

ဇိဂစ္ဆတိ-၌ ဆ-ကြောင့် အ-ကို။ ပိဝါသတိ-၌ သ-ကြောင့် အာ-ကို။ ဇိဂုစ္ဆတိ-၌ ဆ-ကြောင့် ဉ-ကို ဣ-ပြု၏။ ဝီမံသတိ-၌ သ-ကြောင့် အာ-ကို ဤ-ပြု၏။ ဗဘူဝ-၌ ပရောက္ခာကြောင့် ဉ-ကို အ-ပြု၏။ ဗုဘုက္ခတိ-စသည်တို့၌ကား ဤသုတ်ဖြင့် မစီရင်ရပြီ။

---

(၃၂၉) * ခ-ဆ-သေသု၊ တို့တွင်။ ဆ သေသု၊ တို့ကြောင့်။ သ-ဂုပု'ဿ၊ ဂုပ ဓာတ်၏ အဏ္ဏာသ ဉ-နှင့် တကွသော။ အဝဏ္ဏဿ၊ အ, အာ-၏။ ဣကာရော၊ ဣ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သေ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုအဝဏ် အာ-၏။ ဤ၊ ဤ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပရောက္ခာယံ၊ ကြောင့်။ ဘုဿ၊ ဘူဓာတ်၏ အဏ္ဏာသ ဉု-၏။ အကာရော၊ အ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အပရဿ၊ ဗုဘုက္ခတိ, ဇုဟောတိ, စိကိစ္ဆတိ, တိကိစ္ဆတိ, ဒဒါတိ, ဒဓာတိ- စသော တစ်ပါးသော အဏ္ဏာသ၏။ ဣမေ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသော ဣ, ဤ, အ-ဟူသော ကာရိယတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။

(ဒဒါတိ, ဇဟာတိ- စသည်တို့လည်း ရဿပြုလျှင် ပြီးတော့သည်။ ကစ္စည်း၌ကား ဒဒါတိ-ပါလျက်ရှိ၏)။

(၃၃၀) **နိဂ္ဂဟီတံ ဥ။** အန္တေ၊ အဗ္ဘာသ၏အဆုံး၌။ နိဂ္ဂဟီတံ ဥ၊ နိဂ္ဂဟိတ်သည်လည်း။ ဝါ၊ အချို့။ အာဂမော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စင်္ကမတိ၊ စဉ္စလတိ၊ ဇင်္ဂမတိ၊ ဒဒ္ဒလ္လတိ။ ပုံစံ။

ဒဠ္ဍ, ဒိတ္တိယံ။ ဒဒ္ဒဠ္ဍတိ၊ ထွန်းပ၏၊ ပေး။

စ-သဒ္ဒါ အန္တ-ကို ငင်၏။ ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်။

(၃၃၁) **တတော ပါ–မာနာနံ ဝါ–မံ သေသု။** သေသု၊ သ-ပစ္စည်း နှစ်လုံးတို့ကြောင့်။ တတော၊ ထိုအဗ္ဘာသမှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ပါ-မာနာနံ၊ ပါ-ဓာတ်, မာန-ဓာတ်တို့၏။ ဝါ-မံ၊ ဝါ-ပြု, မံ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပိဝါသတိ၊ ဝီမံသတိ။ ပုံစံ။

(၃၃၂) **ဌာ တိဋ္ဌော။** ဌာ၊ ဌာ-ဓာတ်၏။ တိဋ္ဌော၊ တိဋ္ဌ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

တိဋ္ဌတိ၊ သန္တိဋ္ဌတိ၊ ပတိဋ္ဌတိ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါကြောင့်၊ ဌာတိ၊ သဏ္ဌာတိ၊ ပတိဋ္ဌာတိ၊ အဓိဋ္ဌာတိ၊ အဓိဋ္ဌေတိ၊ သဏ္ဌဟတိ၊ ပတိဋ္ဌဟတိ၊ အဓိဋ္ဌဟတိ၊ (ဟ-လာ၊ ရဿပြု)။ ဋ္ဌိတော၊ သဏ္ဌိတော၊ ပတိဋ္ဌိတော၊ ပဥ္စ'ပ္ပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒတိ။ သတ္တ'ပ္ပတိဋ္ဌော နာဂ-ရာဇာ, စသည်၌ တိဋ္ဌ-မပြုရ။

(၃၃၃) **ပါ ပိဝေါ။** ပါ၊ ပါ-ဓာတ်၏။ ပိဝေါ၊ ပိဝ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ပိဝတိ၊ ပါတိ။ ပုံစံ။ (သောက်၏-ပေး။ သီဟိုဠ်မူ၌ကား ပါပိဗော-ဟု ဗ-ထက်ခြိုက်နှင့်ရှိ၏)။

---

(၃၃၁) (ဗဟုဝစန-နိဒ္ဒေသောတိ တိဇဂုပါဒိ-ဘုဇယာဒိ'သုတ္တ-ဒွယေ ဝိဟိတ-သပ္ပစ္စယ ဝိညာပနတ္ထံ ဝစနဝိပလ္လာသေန ယုဇ္ဇတေဝါတိ ညာပနတ္ထန္တိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ညာသ်၊ ၃၅၀။) ပိဝါသတိ၊ သောက်လို၏။

(၃၃၂) အဓိဋ္ဌာတိ၊ အဓိဋ္ဌေတိ၊ ဆောက်တည်၏။ ပဥ္စ'ပ္ပတိဋ္ဌိတေန၊ လက်, နဖူး, ဒူး- ဟူသော အင်္ဂါငါးပါး မြေ၌တည်သဖြင့်။ ဝန္ဒတိ၊ ရှိခိုးဝပ်ချ၏။ သတ္တ'ပ္ပတိဋ္ဌော၊ အခြေလေးသွယ်၊ အစွယ်, အမြီး၊ မြေကြီး၌တည်သော အင်္ဂါခုနစ်ပါးရှိသော။ နာဂရာဇာ၊ ဆင်မင်း။ (ဤပုံစံနှစ်ခု၌ ပရှေးရှိသော ဌာဓာတ်ဆိုလျှင် တိဋ္ဌ ပြုသင့်သည်ပင်)။

(၃၃၄) ဉာသ ဇာ-ဇံ နာ။ ဉာသ၊ ဉာဓာတ်၏။ ဇာ-ဇံနာ၊ ဇာ-ပြု, ဇံ-ပြု, နာ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချဲ့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဇာ'ဒေသော နာမှိ ဇံ ဉမှိ၊ နာ'ဘာဝေါ ယမှိ ဧဝိ'ဓ။
ဝဝတ္ထိတ-ဝိဘာသ'တ္ထ၊ ဝါ-သဒ္ဒဿ'နုဝတ္တနာ။ ॥ (ရူ ၃၁၄။)

ဇာနာတိ၊ ဇညာ၊ နာယတိ၊ အ-နိမိတ္တာ န နာယရေ။ ပုံစံ။

(၃၃၅) ဒိသဿ ပဿ-ဒိဿ-ဒက္ခာ ဝါ။ ဒိသဿ၊ ဒိသ-ဓာတ်၏။ ပဿ-ဒိဿ-ဒက္ခာ၊ ပဿ-ပြု, ဒိဿ-ပြု, ဒက္ခ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချဲ့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပဿတိ၊ ဒိဿတိ၊ ဒက္ခတိ၊ အဒ္ဒသ။ ပုံစံ။

ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ ဝါ-သဒ္ဒါကြောင့် သဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်နှောင်းရာ ကံ၌သာ ဒိဿပြုရ၏။

(၃၃၆)ဗျဉ္ဇန'န္တဿ စော ဆ'ပ္ပစ္စယေသု စ။ ဆ'ပ္ပစ္စယေသု၊ ဆ-ပစ္စည်း နှစ်လုံးတို့ ကြောင့်။ ဗျဉ္ဇန'န္တဿ၊ ဓာတွန်ဗျည်း၏။ စော၊ စ-ပြုသည်။ ဟောတိ စ၊ ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။
ဇိဂုစ္ဆတိ၊ ဇိဃစ္ဆတိ။ ပုံစံ။
စ-သဒ္ဒါ ဝါ-ကို နစ်စေ၏။

---

(၃၃၄) ဇာ'ဒေသော၊ ဇာပြုသည်။ နာမှိဧဝ၊ နာပစ္စည်းကြောင့်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဇံ၊ ဇံပြုသည်။ ဉမှိဧဝ၊ ယျေဝိဘတ်၏ ဉပြုကြောင့်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ နာ-ဘာဝေါ၊ နာအဖြစ်သည်။ ယမှိဧဝ၊ နာပစ္စည်း၏ ယပြုကြောင့်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကသ္မာ၊ မူကား။ ဣဓ၊ ဤသုတ်၌။ ဝါ၊ သို့။ ဝဝတ္ထိတ-ဝိဘာသ'တ္ထ ဝါ-သဒ္ဒဿ၊ ၏။ အနုဝတ္တနာ၊ လိုက်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဇာနာတိ၊ သိတတ်၏။ ဇညာ၊ သိရာ၏။ နာယတိ၊ သိတတ်၏။ အ-နိမိတ္တာ၊ သိကြောင်း အမှတ်မရှိသောကြောင့်။ န နာယရေ၊ မသိနိုင်ကြကုန်။

ဇီဝိတံ ဗျာဓိကာလော စ၊ ဒေဟ-နိက္ခေပနံ ဂတိ။
ပဉ္စေ'တေ ဇီဝလောကသ္မိံ၊ အ-နိမိတ္တာ န နာယရေ။ ॥(သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉။)

ဟူရာ၌ ပဉ္စတေ-နှင့် တုလျာဓိကရဏ အနိမိတ္တာ၌ ပဌမာယော သင့်ရကား အ-နိမိတ္တာ၊ သိကြောင်းအမှတ်မရှိကုန်သော။ ဧတေပဉ္စ၊ တို့ကို။ အ-နိမိတ္တာ၊ ကုန်သောကြောင့်။ န နာယရေ၊ မသိအပ်ကုန်-ဟု ဟေတုမန္တဝိသေသနအနက်ပေး၍ ကံဟော ယ-ပစ္စည်းကြောင့်လည်း နာပြုရ၏- ဟု ဆိုရန်ရှိ၏)။

(၃၃၇) ကော ခေ စ။ ခေ စ၊ ခ-ပစ္စည်းကြောင့်လည်း။ ဗျဉ္ဇနန္တဿ၊ ၏။ ကော၊ က-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တိတိက္ခတိ၊ ဗုဘုက္ခတိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဗျဉ္ဇနန္တ-ကို ငင်၏။

(၃၃၈) ဟရဿ ဂိ သေ။ သေ၊ သ-ပစ္စည်းကြောင့်။ ဟရဿ၊ ဟရဓာတ်၏။ ဂိ၊ ဂိ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဟရိတုံ-မိစ္ဆတိ ဇိဂီသတိ။ ပုံစံ။

ဂိသေ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဇိ-ဓာတ်ကို ဂီ-ပြု။

ဝိဇေတုံ'မိစ္ဆတိ ဝိဇိဂီသတိ။ ပုံစံ။ (ဝိဇိဂီသတိ၊ အောင်နိုင်လို၏ ပေး)။

(၃၃၉) ဗြူ-ဘူန'မာဟ'ဘူဝါ ပရောက္ခာယံ။ ပရောက္ခာယံ၊ ကြောင့်။ ဗြူဘူနံ၊ ဗြူ-ဓာတ်, ဘူ-ဓာတ်တို့၏။ အာဟ-ဘူဝါ၊ အာဟ-ပြု, ဘူဝ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တေနာ'ဟ ဘဂဝါ၊ သော ကိရ ဗဘူဝ။ ပုံစံ။

(၃၄၀) ဂမိဿ'န္တော စ္ဆော ဝါ သဗ္ဗာသု။ သဗ္ဗာသု၊ ခပ်သိမ်းသော ပစ္စည်း, ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ ဂမိဿ၊ ဂမု-ဓာတ်၏။ အန္တော၊ အစိတ် မ-သည်။ စ္ဆော၊ စ္ဆ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချိ။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝိဓိ နိစ္စ'ဥ ဝါ-သဒ္ဒေါ၊ မာန-အန္တေသု ကတ္တရိ။
ဒီပေတာ'နိစ္စ'မညတ္ထ၊ ပရောက္ခာယ'မ'သန္တတံ။ ။ (ရူ၊ ၂၆၄။)

❀ ကတ္တားဟောထ၊ မာနန္တကြောင့်၊ နိစ္စပြုရာ။ ပရောက္ခာနှင့်၊ အာဂမု, စုံ၊ ၌မပြု။ ကြွင်းစု

မမြဲ ဝါကြောင့်တည်း။

ဂမိဿန္တော, ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဃ္ဆ-ပြု။

---

(၃၄၀) ဝါသဒ္ဒေါ၊ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသာ ဝါ-သဒ္ဒါသည်။ မာနအန္တေသု၊ မာန, အန္တ-ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ကတ္တရိ၊ ၌။ နိစ္စံ၊ သော။ ဝိဓိဥ္စ၊ ကိုဂုဏ်း။ အညတ္ထ၊ ဆိုပြီး, ဆိုလတ္တံ့ မှ တစ်ပါးသော အရာတို့၌။ အနိစ္စံ၊ သော။ ဝိဓိဥ္စ၊ ကိုဂုဏ်း။ ပရောက္ခာယံ၊ ကြောင့်။ အ-သန္တတံ၊ မရှိသည့်အဖြစ်ကိုဂုဏ်း။ ဒီပေတိ၊ ၏။

ဂစ္ဆန္တော၊ ဂစ္ဆမာနော၊ သော ကိရ ဂမ၊ တေ ကိရ ဂမုံ၊ အာဂမေဟိ တွံ၊ ဥဒကော'သက္ကန် အာဂမယမာနော၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဂမတိ၊ ဂမ္မတိ၊ ဂဠုတိ။ လ။ အဂစ္ဆိဿာ၊ အဂမိဿာ၊ အဂမ္မိဿာ၊ အဂဠိဿာ။ ပုံစံ။

(၃၄၁) **ဝစဿ'ဇ္ဇတနိမှိ မ-ကာရော ဩ။** အဇ္ဇတနိမှိ၊ အဇ္ဇတနီဝိဘတ်ကြောင့်။ ဝစဿ၊ ဝစ- ဓာတ်၏။ အကာရော၊ ဝ-၏အစိတ် အ-အက္ခရာသည်။ ဩ၊ ဩ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အဝေါစီ၊ အဝေါစုံ၊ အဝေါစာ၊ အဝေါစုတ္ထ (ဥလာ)။ အဝေါစိံ၊ အဝေါစုမှ (ဥလာ)။ အဝေါစ (ရဿပြု)။ အဝေါစူ။ ပုံစံ။

ဟိယျတ္တနီ၌ကား အဝစ၊ (ရဿပြု)။ အဝစူ- စသည် ဩ-မပြုရ။

(၃၄၂) **အကာရော ဒီဃံ ဟိ-မိ-မေသု။** ဟိ-မိ-မေသု၊ ဟိ, မိ, မ- ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ အကာရော၊ အ-အက္ခရာပစ္စည်းသည်။ ဒီဃံ၊ ဒီဃအဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ၏။

ဂစ္ဆာဟိ၊ ဂစ္ဆာမိ၊ ဂစ္ဆာမ၊ ဂစ္ဆာမှေ။ ပုံစံ။

မေသု- ဆိုလျှင် မိ, မ, မှေ- ပါသင့်လျက် မိသဒ္ဒါပိုဖြင့် ဟိ၌ မမြဲဟု ပြ၏။ ဂစ္ဆဟိ။ ပုံစံ။

(၃၄၃) **ဟိ လောပံ ဝါ။** ဟိ၊ ဟိဝိဘတ်သည်။ လောပံ၊ သို့။ ဝါ၊ ချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။ ဂစ္ဆ။ ပုံစံ။

(၃၄၄) **ဟောတိဿရေ'ဟော'ဟေ ဘဝိဿန္တိမှိ ဿဿ စ။** ဘဝိဿန္တိမှိ၊ ဘဝိဿန္တိ ဝိဘတ်ကြောင့်။ ဟောတိ'ဿရော၊ ဟူ-ဓာတ်၏ ဥ-သရသည်။ ဧဟော'ဟေ၊ ဧဟ-ပြု, ဩဟ-ပြု, ဧ-ပြုတို့သည်။ ဿဿ စ၊ ဝိဘတ်၏အစိတ် ဿ-၏လည်း။ လောပေါ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဟေဟိတိ၊ ဟောဟိတိ၊ ဟေတိ၊ ဿ-မကျေလျှင် ဟေဟိဿတိ၊ ဟောဟိဿတိ၊ ဟေဿတိ။ ပုံစံ။

သော၊ ထိုသူသည်။ ဂမ ကိရ၊ သွားသတတ်။ တွံ၊ သင်သည်။ အာဂမေဟိ၊ ဆိုင်းငံ့ဦးလော့။ ဥဒကော'သက္ကန်၊ မြစ်ရေကျခြင်းကို။ အာဂမယမာနော၊ ဆိုင်းငံ့သည်။ ဂဠုတိ၊ သွား၏။ အဂဠိဿာ၊ သွားရာပြီ။

(၃၄၄) (ဟောတိဿရော-၌ တိ-ကား ပစ္စာသုဏ, ဂမိဿ, ဂုပုဿ- တို့ကဲ့သို့ ဓာတုနိဒ္ဒေသ တည်း။ သုဏောတိဿ-၌ကား ဏ, တိ- နှစ်ပါးလုံးပင်။

※ တိ, ဏ, က္က, ဥ၊ ဤလေးခု၊ ဓာတုနိဒ္ဒေ။

ဟေဟိတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ (စသည်ပေး)။

နှစ်ပါးလုံးကို မြစ်လျှင်-

* ဒွိဓာ ဘိန္န မဟာ-ရဋ္ဌံ၊ သန္ဓေတုံ ယံ ပဟောသတိ။
ရဋ္ဌ-ပါလ-ကုလံ နာမ၊ တတ္ထ ဇာယိဿတေ အယံ။ ။

ဟူသည်နှင့်အညီ၊ ပဟောသတိ၊ ပဟောသန္တိ- စသည်ဖြစ်၏။

စ-သဒ္ဒါ လောပ-ကို ငင်၏။ ဒုတိယတ္ထကိုလည်း ပေါင်း၏။

---

* ယံ ရဋ္ဌပါလကုလံနာမ၊ အကြင်ရဋ္ဌလအမျိုးအမည်သည်။ ဒွိဓာဘိန္နံ၊ နှစ်ဖြာထက်ခြမ်း, ဖြန်းဖြန်းကွဲလစ်, စစ်ကြီးဖြစ်သော။ မဟာ-ရဋ္ဌံ၊ တိုင်းကြီးကို။ သန္ဓေတုံ၊ ဥစ္စာပေးဝေ, ဘုန်းဂဟေဖြင့်, ဖြန့်ဖြေစေ့စပ်ခြင်းငှာ။ ပဟောသတိ၊ စွမ်းနိုင်လတ္တံ့။ တတ္ထ၊ ထိုရဋ္ဌပါလသူဌေးမျိုး၌။ အယံ၊ ဤအမျိုးကောင်းသားသည်။ ဇာယိဿတေ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။

ပေါ'ပသဂ္ဂေါ ဂတျာ'ရမ္ဘော၊ ဥက္ကံသေ ပထမေ ပိစ။
ဥပ္ပတ္တိ-သဗ္ဗတောဘာဝ၊ ဗျဝဟာရ'ပ္ပသိဒ္ဓိသု။ ။

စသော ပ-၏ အနက်တို့တွင် သင့်ရာယူ၍ ပဟောသတိ- ကို အနက်ပေး။ ပ- ကြောင့် ဟူ-ဓာတ် သမတ္ထန အနက်သော်လည်း ကြံ။

အဘိဓာန် ဋီကာ၌ကား အများဟော ပဟုတကို ပဟ သတ္တိယံ၊ တော၊ ဥကာရာ'ဂမော၊ ပ-ပုဗ္ဗော၊ ဟူ သတ္တာယံ ဝါ၊ ရဿော၊ ပဟုတော၊ ပဟူတောပိ- ဟု ပဟဓာတ် တစ်နည်းကြံ၏။

သဒ္ဒနီတိ၌ ပဟ ပေသနေ- ဟု လာ၏။ သက္ကတဓာတ်ကျမ်းတို့၌ မလာ။ ပ-ပုဗ္ဗ နီဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော "ရာဇာ စ ဒဏ္ဍံ ဂရုကံ ပဏေတိ" ကို သဒ္ဒနီတိ၌ ပဏဓာတ်၊ စုရာဒိဂိုဏ်း၊ ဆောင်ခြင်းအနက် ဟောဟူသကဲ့သို့ ဆင်ဆင်ရှိ၍သာ ကြံကြကုန်သည်။

ပဟိတ, ပဟေဏက-တို့၌ ဟိ-ဓာတ်။ ပဂေဝ- ၌ ပါ-နိပါတ်တို့ကဲ့သို့ "ဒူတံ ပါဟေတိ" ၌လည်း ပဟဓာတ် မသင့်၊ ပ-ပုဗ္ဗ ဟိ-ဓာတ်သင့်ရာ၏။ ပဟူတ- ၌လည်း ပဟ-ဓာတ် မဟုတ်၊ ပ-ပုဗ္ဗ ဘူ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ဘ-ကို ဟ-ပြု၍ ပဟူတ-ပြီးသည် ဟု ခုဒ္ဒကပါဌ တိရောကုဍ္ဍ သုတ္တဌကထာ၊ သုတ်မဟာဝါ၊ မဟာပဒါနသုတ် ဋီကာတို့၌ ဆိုသည်။

(၃၄၅) **ကရဿ’ သ’ပ္ပစ္စယဿ ကာဟော။** ဘဝိဿန္တိမှိ၊ ကြောင့်။ သ’ပ္ပစ္စယဿ၊ ဘဝိဿန္တိဝိဘတ် တည်းဟူသော ပစ္စည်းနှင့်တကွ တည်နေသော။ ကရဿ၊ ကရဓာတ်၏။ ကာဟော၊ ကာဟ- ပြုသည်။ ဿဿ စ၊ ပစ္စည်း၏ အစိတ် ဿ-၏လည်း။ လောပေါ၊ သည်။ ဝါ၊ ချေ့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကာဟတိ၊ ကာဟိတိ၊ ကရိဿတိ၊ ကာဟာမိ၊ ကရိဿာမိ။ ပုံစံ။

သ’ပ္ပစ္စယ-သဒ္ဒါပိုဖြင့် ဝစ, မုစ, ဘုဇ-ဓာတ် စသည်နောင် ဿ-ကို ခ၊ ဝသ, လဘ, ဆိဒိ-ဓာတ် စသည်နောင် ဆ-ပြု။

ဝက္ခတိ၊ ဝက္ခိတိ၊ ဝစိဿတိ၊ မောက္ခတိ၊ မောက္ခိတိ၊ မုစ္စိဿတိ၊ ဘောက္ခတိ၊ ဘောက္ခိတိ၊ ဘုဥ္စိဿတိ၊ ဝစ္ဆတိ၊ ဝစ္ဆိတိ၊ ဝသိဿတိ၊ လစ္ဆတိ၊ လစ္ဆိတိ၊ လဘိဿတိ၊ ဆေစ္ဆတိ၊ ဆေစ္ဆိတိ၊ ဆေဒိဿ-တိ၊ ဆိန္ဒိဿတိ။ ပုံစံ။

ဣတိ အာချာတ’ကပ္ပေ တတိယော ကဏ္ဍော။ ၂၄။

ဣတိအယံ၊ ဤနှစ်ဆယ့်လေးသုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရုဏ်- အပေါင်းသည်။ အာချာတ’ကပ္ပေ၊ ၌။ တတိယော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိသမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

---

(၃၄၅) သ’ပ္ပစ္စယဿ-ဆိုသော်လည်း ကာဟပြုရာ မပါရ၊ အတူတကွတည်နေရုံသာ။ ထိုအနက်လည်း ဘဝိဿန္တိမှိ-ဟူသော နိမိတ်ဖြင့်ပြီးသောကြောင့် သဟသဒ္ဒါ ပိုလွန်သည်။ ထို့ကြောင့် သ’ပ္ပစ္စယ၌ သဟ သဒ္ဒါသည် ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟ တိံသရူပါနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ကဲ့သို့ ဧကဒေသ သမဝါယအနက်ရှိ၏။ သ-ဝိတက္က, သ-ဝိစာရံ- ၌ကား ဥပါဒ်က ဘင်တိုင်အောင် ဖြစ်သောကြောင့် သဗ္ဗသမဝါယမည်၏။ ဝိနာပိ ဂင်္ဂေန သံယော ဥပေါသထံ ကရောတိ-(တိ၊ ၃။ ၁၆၆။) ၌ ကင်းခြင်းသာတူမျှ၍၊ ဂင်္ဂရဟာန်းသည် ဥပုသ်မပြု။ သံယာသာ ပြုသောကြောင့် အသဗ္ဗသမဝါယမည်၏။ (ပေါင်း သမဝါယသုံးပါး)။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၃-အာချာတ် စတုတ္ထကဏ္ဍ

(၃၄၆) ဒါ'ဒန္တဿ မိ-မေသု။ မိ-မေသု၊ မိ, မ-ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ ဒါ'ဒန္တဿ၊ ဒါ-ဓာတ်၏ အစိတ် အ-၏။ အံ၊ အံ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒမ္မိ၊ ဒမ္မ။ ပုံစံ။ (ဤကား အပ္ပက)။

ဒေမိ၊ ဒေမ၊ ဒဒါမိ၊ ဒဒါမ- တို့ကား (ယေဘုယျ)။

❀ သုတ်သဘာဝ၊ ယေဘူယျ၊ အပ္ပကလည်း ရှိသတည်း။

(ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား ဝါ-သဒ္ဒါပါ၏)။

(၃၄၇) အ-သံယောဂန္တ'ဿ ဝုဒ္ဓိ ကာရိတေ။ ကာရိတေ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့်။ အ-သံယောဂန္တဿ၊ အဆုံး၌ သံယုဂ်မရှိသောဓာတ်၏။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကာရေတိ၊ စောရာပယတိ၊ စောရေတိ။ ပုံစံ။

(၃၄၈) ဃဋာ'ဒီနံ ဝါ။ ကာရိတေ၊ ကြောင့်။ အ-သံယောဂ'န္တာနံ၊ ကုန်သော။ ဃဋာ'ဒီနံ၊ ဃဋ-အစရှိကုန်သော ဓာတ်တို့၏။ ဝုဒ္ဓိ၊ သည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဃာဋေတိ၊ ဃဋေတိ၊ စေ့ဆော် အားထုတ်စေ၏။ ဂါမေတိ၊ ဂမေတိ၊ သွားစေ၏။ ပုံစံ။

(၃၄၉) အညေသု စ။ အညေသု၊ ကာရိတ်မှ တစ်ပါးသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ အ-သံယောဂ'န္တာန'ဥ္စ၊ တို့၏လည်း။ ဝုဒ္ဓိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ သုဏောတိ- ၌ ဏု-ပစ္စည်း၏ ဝုဒ္ဓိ-ကိုဆည်း၏။

၁။ ဣဝဏ္ဏု'ဝဏ္ဏ'န္တာနဥ္စ၊ လဟု'ပန္တာန ဓာတုနံ။
ဣဝဏ္ဏု'ဝဏ္ဏာန'မေဝ၊ ဝုဒ္ဓိ ဟောတိ ပရဿ န။ ။ (ရူ၊ ၂၆၁။)

---

(၃၄၉) ၁။ ဣဝဏ္ဏု'ဝဏ္ဏ'န္တာနံ၊ ဣ, ဤ, ဥ, ဦ- အဆုံးရှိကုန်သော။ ဓာတူန'ဥ္စ၊ ဇိ, နီ, သု, ဘူ- အစရှိသော ဧကေ'ဿရဓာတ်တို့၏ငင်း။ လဟု'ပန္တာနံ၊ လဟု-ဥပန္တာနံ၊ လဟု-နီးကပ်လျက်ရှိကုန်သော။ ဓာတူန'ဥ္စ၊ ကိသ, လိဟ, သုစ- အစရှိသော အနေက'ဿရဓာတ်တို့၏ငင်း။ ဣဝဏ္ဏု'ဝဏ္ဏာန'မေဝ၊ ဣဝဏ်, ဥဝဏ်- တို့၏သာလျှင်။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပရဿ၊ တစ်ပါးသော အ-အက္ခရာ၏။ ဝုဒ္ဓိ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

၂။ ယုံ'ဝဏ္ဏာနံပိ ယ-ဏှု-ဏှာ၊ နာ'နိဋ္ဌာ'ဒီသု ဝုဒ္ဓိ န။
တုဒါ'ဒီသာ'ဝိကရဏေ၊ န ဆေတွာ'ဒီသု ဝါ သိယာ။ ။ (ရူ၊ ၂၆၂။)

ဇေတိ၊ ဇယတိ၊ နေတိ၊ နယတိ၊ သဝတိ၊ ဘဝတိ၊ ဧက'ဿရဓာတ်၏။ ပုံစံ။

သေတိ၊ လေဟတိ သောစတိ။ လဟု'ပန္တ အနေက'ဿရဓာတ်၏။ ပုံစံ။

ပစတိ၊ ဘဏတိ၊ ဝဒတိ-စသည်ကား ပရဿ န-၏။ ပုံစံ။

ဇိယျတိ၊ ဇီယတိ၊ နိယျတိ၊ နီယတိ၊ သုယျတိ၊ သူယတိ၊ ဘုယျတိ၊ ဘူယတိ၊ သိဗ္ဗတိ၊ ဗုဇ္ဈတိ။ ယ- ပစ္စည်း၏ ပုံစံ။

သုဏောတိ၊ ဟိနောတိ၊ သုဏာတိ၊ သမ္ဘုဏာတိ။ ဏှု-ပစ္စည်း, ဏှာ-ပစ္စည်းတို့၏ ပုံစံ။

ဇိနာတိ၊ ကိဏာတိ။ နာ- ပစ္စည်း၏ ပုံစံ။

ဇိတော၊ ဇိတဝါ၊ ဇိတာဝီ၊ နီတော၊ နီတဝါ၊ နီတာဝီ၊ သုတော၊ သုတဝါ၊ သုတာဝီ၊ ဘူတော၊ ဘူတဝါ၊ ဘူတာဝီ၊ ဘုတ္တော၊ ဘုတ္တဝါ၊ ဘုတ္တာဝီ။ နိဋ္ဌ- ပစ္စည်း၏ ပုံစံ။

၂။ ယ-ဏှု ဏှာ နာ-နိဋ္ဌာဒီသု၊ ယ-ပစ္စည်း, ဏှု-ပစ္စည်း, ဏှာ-ပစ္စည်း, နငယ် နာ-ပစ္စည်း, တ, တဝန္တု, တာဝီ- စသော အတိတ်ဟောပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ယုံ'ဝဏ္ဏာနံပိ၊ ဣဝဏ်, ဥဝဏ်တို့၏လည်း။ ဝုဒ္ဓိ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ အ-ဝိကရဏေ၊ ဝိကရဏ အ-ပစ္စည်းကြောင့်။ တုဒါ'ဒီသု၊ တုဒ- အစရှိသော ဓာတ်၏လည်း။ ဝုဒ္ဓိ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဆေတွာ'ဒီသု၊ ဆေတွာ, ဘေတွာ- စသည်တို့၌ကား။ ဝါ၊ ချဲ့။ ဝုဒ္ဓိ၊ သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်သေး၏။

ဇေတိ၊ ဇယတိ၊ အောင်နိုင်၏။ နေတိ၊ နယတိ၊ ဆောင်ပို့၏။ သဝတိ၊ စီးသွား၏။ သေတိ၊ ရှာမှီး၏။ လေဟတိ၊ လျက်၏။ သောစတိ၊ စိုးရိမ်၏။

ဇိယျတိ၊ အောင်နိုင်အပ်၏။ သုယျတိ၊ သူယတိ၊ ကြားနာအပ်၏။ ဘုယျတိ၊ ဘူယတိ၊ ဖြစ်ခြင်း။ သိဗ္ဗတိ၊ ချုပ်စပ်၏။ ဗုဇ္ဈတိ၊ သိ၏။

သုဏောတိ၊ နားထောင်၏။ ဟိနောတိ၊ ဖြစ်၏။ (ဏကြီးကို နငယ်ပြန်)။ သမ္ဘုဏာတိ၊ မှီ၏၊ ရောက်၏။

ဇိနာတိ၊ ၏။ ကိဏာတိ၊ ဝယ်၏။ (ဏကြီးပြန်)။

ဇိတော၊ ဇိတဝါ၊ ဇိတာဝီ၊ အောင်ပြီးသောသူ။ နီတော၊ ဆောင်ပြီးသသူ။ သုတော၊ ကြားပြီးသသူ။ ဘူတော၊ ဖြစ်ပြီးသည်။ ဘုတ္တော၊ စားပြီးသသူ။

တုဒတိ၊ ယဋ္ဌတိ၊ ဂမတိ၊ ပစတိ၊ ဘဏာတိ၊ ဝဒတိ။ တုဒါဒိ- ၏ ပုံစံ။

ဆေတွာ၊ ဆိန္ဒိတွာ၊ ဘေတွာ၊ ဘိန္ဒိတွာ၊ ဇေတွာ၊ ဇိတွာ၊ နေတွာ၊ နိတွာ၊ ဆေတွာဒိ- ၏ ပုံစံ။

ဤရူပသိဒ္ဓိဂါထာကို "သဒ္ဒါဟူက၊ ယေဘုယျ၊ မုချ မဟူရာ၊ နိစ္စ မယူရာ" ဟူသော ပရိဘာသာ စကား အတိုင်း၊ အမြဲမုချ မမှတ်သားမူ၍ ပြယုဂ်ပုံစံများကို စဉ်းစားရှာဖွေ ကြံလေကုန်ရာသည်။

(၃၅၀) ဂုဟ-ဒုသာနံ ဒီဃံ။ ကာရိတေ၊ ကြောင့်။ ဂုဟ-ဒုသာနံ၊ ဂုဟ, ဒုသ- ဓာတ်တို့၏။ သရော၊ အစိတ်သရသည်။ ဒီဃံ၊ သို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ၏။

ဂူဟယတိ၊ လုံခြုံစေ၏။ ဝါ၊ စောင့်ရှောက်၏။ ဒူသယတိ၊ ပျက်စီးစေ၏။ ဝါ၊ ဖျက်ဆီး၏။ ကုလာနိ ဒူသေတီတိ ကုလဒူသကော။ ပုံစံ။

(၃၅၁)ဝစ-ဝသ-ဝဟာ-ဒီန-မုကာရော ဝဿယေ။ ယေ၊ ဘော, ကံဟော ယ-ပစ္စည်း ကြောင့်။ ဝစ-ဝသ-ဝဟာ'ဒီနံ၊ ဝစ, ဝသ, ဝဟ- အစရှိကုန်သော ဓာတ်တို့၏။ ဝဿ၊ ဝ-၏။ ဥကာရော၊ ဥ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဥစ္စတေ၊ ဝုစ္စတိ၊ ဝုဿတိ။ ပုံစံ။ (သုံးနေအပ်၏-ပေး)။

(၃၅၂) ဟ-ဝိပရိယယော လော ဝါ။ ယေ၊ ကြောင့်။ ဟ-ဝိပရိယယော၊ ဟ-၏ ယ-နှင့် ရှေ့နောက်ပြန်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ယဿ၊ ယ- ၏။ လော၊ လ- ပြု သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝုယှတိ၊ ဝုယှတိ၊ ဝုလှတိ။ ပုံစံ။

(မျှောအပ်၏-ပေး)။ ဝါ-သဒ္ဒါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသ'တ္ထ။

(၃၅၃) ဂဟဿ ဃေ ပ္ပေ။ ပ္ပေ၊ ပ္ပ-ပစ္စည်းကြောင့်။ ဂဟဿ၊ ဂဟ-ဓာတ်၏။ ဃေ၊ ဃေ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဃေပ္ပတိ။ ပုံစံ။

တုဒတိ၊ ထိုးဆွ၏။ ယဋ္ဌတိ၊ စေ့ဆော်အားထုတ်၏။

ဆေတွာ၊ ဆိန္ဒိတွာ၊ ဖြတ်တောက်၍။ ဘေတွာ၊ ဘိန္ဒိတွာ၊ ဖျက်ခွဲ၍။ ဘေသဇ္ဇာ'ဒိ-ဝတ္ထုနို ဂိရတိ နိဂိရတီ'တိ ဂိရိ၊ တောင်။ ဝိသံ ဂိလတိ၊ မျို၏။ ဂိလာယတိ ကိလမတီ'တိ ဂိလာနော၊ သူနာ။

(၃၅၄) **ဟ–လောပေါ ဏှာမှိ။** ဏှာမှို ဏှာ-ပစ္စည်းကြောင့်။ ဂဟဿ၊ ၏။ ဟ-လောပေါ၊ ဟ-၏ ကျေခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂဏှာတိ၊ ဂဏှတိ။ (ရဿပြု)။ ပုံစံ။

(၃၅၅) **ကရဿ ကာသတ္တ မဇ္ဇတနိမှိ။** အဇ္ဇတနိမှိ၊ ကြောင့်။ ကရဿ၊ ၏။ ကာသတ္တံ၊ ကာသ- အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ချို့၊ ဟောတိ၊ ၏။

အကာသိ၊ အကာသုံ၊ အကရိ၊ အကရုံ။ ပုံစံ။

ဘာဝတ္ထ- တ္တပစ္စည်းသဒ္ဒါလွန်ဖြင့် တစ်ပါးဓာတ်နောင် သ-လာ။ အဟောသိ၊ အဒါသိ၊ ပုံစံ။

တစ်နည်း။ ။ အဇ္ဇတနိမှိ၊ ကြောင့်။ ကရဿ၊ ၏။ ကာ၊ ကာ- ပြုသည်ငှး။ သတ္တံ၊ သ-လာသည်၏ အဖြစ်သည်ငှး။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဤသို့ပေးလျှင် ကရဿ ကာ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တစ်ပါးဓာတ်နောင် သ-လာ၍။ အဟောသိ၊ အဒါသိ- စသည်ဖြစ်၏။

❀ ကရဿ ကာ၊ ဝိဘာဂါဖြင့်၊ ဟိယျာ အာ, တ္ထ၊ အံ, မှာ, တ္ထ, မှသော၊ ဤခြောက် ထွေကြောင့်၊
ကရေကို ကာ၊ နောက်ယောဂဖြင့်၊ အညဓာတ်နောက်၊ အဇ္ဇရောက်၊ မဖောက် သ- လာရာ။

(၃၅၆) **အသသ္မာ မိ–မာနံ မှိ–မှာ'န္တ–လောပေါ စ။** အသသ္မာ၊ အသ- ဓာတ်မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ မိ-မာနံ၊ မိ-ဝိဘတ်, မ-ဝိဘတ်တို့၏။ မှိ-မှာ၊ မှိ-ပြု, မှ-ပြုတို့သည်။ အန္တ-လောပေါ စ၊ ဓာတွန်၏ ကျေခြင်းသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အမှိ၊ အမှ၊ အသ္မိ၊ အသ္မ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထသမ္ပိဏ္ဍန။

(၃၅၇) **ထဿ တ္ထတ္တံ။** အသသ္မာ၊ မှ။ ပရဿ၊ သော။ ထဿ၊ ထ-ဝိဘတ်၏။ တ္ထတ္တံ၊ တ္ထ-၏ အဖြစ်သည်။ အန္တ-လောပေါ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

တုမှေ အတ္ထ။ ပုံစံ။

(၃၅၈) **တိဿ တ္ထိတ္တံ။** အသသ္မာ၊ မှ။ ပရဿ၊ သော။ တိဿ၊ တိ-ဝိဘတ်၏။ တ္ထိတ္တံ၊ တ္ထိ-၏ အဖြစ်သည်။ အန္တ'လောပေါ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

အတ္ထိ။ ပုံစံ။ (ဖြစ်၏၊ ရှိ၏။ ပေး)။

ပုတ္တာ မ'တ္ထိ ဓနံ မ'တ္ထိ-စသည်ကား နိပါတ်- အတ္ထိ။ အတ္ထိယာ နဝ၊ နတ္ထိယာ တီဏိ-စသည်ကား နာမ်- အတ္ထိ မှတ်။

(၃၅၉) **တုသ ထ္တုဏ္ဍ္တ်ံ။** အသသ္ဒာ၊ မှ။ ပရဿ၊ သော။ တုဿ၊ တု-ဝိဘတ်၏။ ထ္တုဏ္ဍ်၊ ထ္တု-၏ အဖြစ်သည်။ အန္တ-လောပေါ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝိပဿိဿ စ နမ'ထ္တု။ ပုံစံ။

(၃၆၀) **သိမှိ စ။** သိမှိ စ၊ သိဝိဘတ်ကြောင့်လည်း။ အသဿ၊ ၏။ အန္တ-ပေါလော စ၊ ဓာတွန် ကျေရုံသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကော နု တွ'မသိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်။ ဟိ-ဝိဘတ်နှောင်းသည်ကို ဆည်း၏။ အာဟိ။ ပုံစံ။

တစ်နည်း။ အဝဓာရဏ၊ အာဒေသကို နှစ်စေ၏။

(၃၆၁) **လဘာသ္မာ ဤ–ဣံနံ ထ္ထ–ထ္ထံ။** လဘာသ္မာ၊ လဘ-ဓာတ်မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ဤ-ဣံနံ၊ ဤ-ဝိဘတ်, ဣံ-ဝိဘတ်တို့၏။ ထ္ထ-ထ္ထံ၊ ထ္ထ-ပြု, ထ္ထံ-ပြုတို့သည်။ အန္တ-လောပေါ စ၊ သည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သော ခနံ အလတ္ထ၊ အလဘီ ဝါ၊ အဟံ ခနေ'မလတ္ထံ၊ အလဘိံ ဝါ။ ပုံစံ။

(၃၆၂) **ကုသသ္မာ ဒီ စ္ဆိ။** ကုသသ္မာ၊ ကုသ-ဓာတ်မှ။ ပရဿ၊ သော။ ဤ၊ ဤ-ဝိဘတ်၏။ စ္ဆိ၊ စ္ဆိ-ပြုသည်။ အန္တ-လောပေါ စ၊ သည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အက္ကောစ္ဆိ မံ၊ အက္ကောသိ ဝါ။ ပုံစံ။

---

(၃၆၂) မံ၊ ငါ့ကို။ အက္ကောစ္ဆိ၊ ဆဲရေးပြီး။ ဝါ၊ ကား။ အက္ကောသိ၊ ဆဲရေးပြီ။

(ကုဓသ္မာ ဒီ စ္ဆိ- ဟု ခေအာက်ခြိုက်နှင့်ချည်း တညီတည်းရှိကြ၏။ ဝါ-သဒ္ဒါ၏ အကျိုးကို အက္ကောသိ-ဟု ရူပသိဒ္ဓိထုတ်သောကြောင့်ငင်း ဒိဿန္တိစာတြ သဗ္ဗေသွေ ဝ ပါဌေသု, ကုဓသ္မာ ဒီ စ္ဆိ, ကုဓ ကောပေ'တိမာနိ ရူပါနိ၊ နက္ခမန္တိ ဟိ တာနိ အတ္ထေသု ဝိသာရဒမတယော- ဟု ဉာဉ်စာအုပ်၌ သီဟိုဠ်ဆရာတို့မှာ ထားလျက်ရှိသောကြောင့်ငင်း-

ကုဓော ဒိ ကောပနေ၊

ကုသော ဘူ ရောဒနာ'ဝှါန၊ ဆေဒ ဘူ ဒါန-သဥ္စယ-။
ပူရဏာ'စ္ဆာဒါ'က္ကောသေသု၊ ဒျာ'လိင်္ဂေ ကီ ပကာသနေ။ ။

ဟူ၍ ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်၌၊ ကုဓ ကောပေ-မှာ ဒိဝါဒိဂိုဏ်း။ ကုသ အက္ကောသေ-မှာ ဘုဝါဒိဂိုဏ်း ဆိုသောကြောင့်ငင်း ကုသသ္မာ ဒီ စ္ဆိ- ရှိမှသင့်သည်)။

(၃၆၃) **ဒါ-ဓာတုဿ ဒန္တ။** ဒါ-ဓာတုဿ၊ ဒါ-ဓာတ်၏။ ဒန္တ၊ ဒန္တ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒဇ္ဇတိ၊ ဒဇ္ဇာမိ၊ ဒဇ္ဇာ၊ ဒါနံ ပရိတ္တကာ၊ ဒေတိ၊ ဒဒါတိ၊ ဒေမိ၊ ဒမ္မိ၊ ဒဒါမိ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်။

(၃၆၄) **ဝဒဿ ဝဇ္ဇံ။** ဝဒဿ၊ ဝဒ-ဓာတ်၏။ ဝဇ္ဇံ၊ ဝဇ္ဇ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။
ဝဇ္ဇေတိ၊ ဝဒေတိ၊ ဝဒတိ၊ ဝဇ္ဇေတိ၊ ဝဇ္ဇာတိ၊ ဝဒေမိ၊ ဝဒါမိ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်။

(၃၆၅) **ဂမိဿ ဃမ္မံ။** ဂမိဿ၊ ဂမု-ဓာတ်၏။ ဃမ္မံ၊ ဃမ္မ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဃမ္မတိ၊ ဃမ္မန္တိ။ ပုံစံ။

(၃၆၆) **ယမှိ ဒါ-ဓာ-မာ-ဌာ-ဟာ-ပါ-မဟ-မထာ’ဒီန’မီ။** ယမှိ၊ ဘော, ကံဟော ယ-ပစ္စည်းကြောင့်။ ဒါ-ဓာ-မာ-ဌာ-ဟာ-ပါ-မဟ-မထာ’ဒီနံ၊ ဒါ-ဓာတ်, ဓာ-ဓာတ်, မာ-ဓာတ်, ဌာ-ဓာတ်, ဟာ-ဓာတ်, ပါ-ဓာတ်, မဟ-ဓာတ်, မထ-ဓာတ်- စသည်တို့၏။ အန္တော၊ အစိတ်သရသည်။ ဤ၊ ဤ- အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဒီယတိ ဒါနံ၊ ဓီယတိ ဘာရော၊ မီယတိ ပုတ္တော ခည် ဝါ၊ ဌီယတိ၊ ဥပဋ္ဌီယတိ။ (ပတိဋ္ဌဟီယတိ ၌ ဟ, ဤ- အာဂုံခြား၍ အာ-ကို ဤ-မပြုဘဲ ရသပြု)။

ဟီယတိ၊ ပဟီယတိ ပါပ-ဓမ္မော၊ ပီယတိ ပါနီယံ၊ မဟီယတိ ဗုဒ္ဓေါ သဒ္ဓေန၊ မထီယတိ သလာကာ။ ပုံစံ။

နိစ္စ’တ္တော’ယ’မာရမ္ဘော။ (ရူ ၂၉၈)။

---

(၃၆၆) ဘာရော၊ ဝန်ကို။ ဓီယတိ၊ ဆောင်အပ်၏။ ပုတ္တော၊ ကို။ ဝါ၊ ကား။ ခည်၊ ကို။ မီယတိ၊ မြတ်နိုး‌အပ်, နှိုင်းယှဉ်အပ်၏။ ဌီယတိ၊ တည်ခြင်း။ ဒါသေန၊ ကျွန်သည်။ သာမိ၊ သခင်ကို။ ဥပဋ္ဌီယတိ၊ လုပ်ကျွေး ခစားအပ်၏။ ပတိဋ္ဌဟီယတိ၊ တည်ခြင်း။

ပါပ-ဓမ္မော၊ မကောင်းမှုတရားကို။ ဟီယတိ၊ ပဟီယတိ၊ ပယ်စွန့်အပ်၏။ ပါနီယံ၊ ကို။ ပီယတိ၊ သောက်အပ်၏။ သဒ္ဓေန၊ သဒ္ဓါရှိသသူသည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ကို။ မဟီယတိ၊ ပူဇော်အပ်၏။ သလာကာ၊ စာရေးတံမဲကို။ မထီယတိ၊ မွှေနှောက်အပ်၏။

<u>အယံ အာရမ္ဘော</u>၊ ဤသုတ်ကို အားထုတ်ခြင်းသည်။ နိစ္စ’တ္တော၊ မြဲခြင်းအကျိုးရှိ၏။ (က္လဝဏ္ဏာ ဂမော ဝါ-သုတ်ဖြင့် ဤ-လာ၍ ပြီးသော်လည်း က္လ-လာမည်, မမြဲမည်များကြောင့် ဤသုတ်ကို တည်သည်ဟူလို)။

(၃၆၇) **ယဇဿာ'ဒိဿိ'။** ယမို၊ ကြောင့်။ ယဇဿ၊ ယဇ-ဓာတ်၏။ အာဒိဿ၊ အစ ယ-၏။ ဣ၊ ဣ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

မယာ ဗုဒ္ဓေါ ဣဋ္ဌတော။ ပုံစံ။ (ပူဇော်အပ်၏-ပေး)။

(၃၆၈) **သဗ္ဗတော ဥံ ဣံသု။** သဗ္ဗတော၊ ခပ်သိမ်းသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ ဥံ၊ ဥံ-ဝိဘတ်၏။ ဣံသု၊ ဣံသု-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အဘိနန္ဒိံသု၊ အဘိနန္ဒိသုံ၊ အဘိနန္ဒုံ၊ နိသီဒိံသု။ ပုံစံ။

(၃၆၉) **ဇရ'မရာနံ ဇိရ'ဇိယ'မိယာ ဝါ။** ဇရ-မရာနံ၊ ဇရ-ဓာတ်, မရ-ဓာတ်တို့၏။ ဇိရ ဇိယ-မိယာ၊ ဇိရ-ပြု, ဇိယ-ပြု, မိယ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အပ္ပ'ဿုတာ'ယံ ပုရိသော၊ ဗလီ ဗဒ္ဒေါ'ဝ ဇိရတိ၊ ဇိယန္တိ ဝေ ရာဇ-ရထာ သုစိတ္တာ၊ မိယတိ၊ ဇရတိ၊ မရတိ ဝါ။ ပုံစံ။

---

(၃၆၈) အဘိနန္ဒိံသု၊ အဘိနန္ဒိသုံ၊ အဘိနန္ဒုံ၊ အလွန်နှစ်သက်အပ်ကုန်ပြီ။ (ဂါထာသု နိဂ္ဂဟိတဿ ဌာနန္တရ-ဂတိ, မှတ်။ ထိုထိုသုတ္တန်၏ နိဂုံး၌ ပရိသမာပနတ္ထ ဣတိသဒ္ဒါနှင့် သန္ဓိစပ်၍၊ အဘိနန္ဒု'န္တိ- ဟူသည်ကို စာရေးများကြောင့် ဥပျောက်၍၊ အဘိနန္ဒုန္တိ-ဟု အန္တိဝိဘတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်များစွာ၏)။ နိသီဒိံသု၊ ထိုင်နေကုန်ပြီ။

(နိပုဗ္ဗ သဒ၊ ဝိသရဏ-ဂတျ'ဝသာနေသု- ဟု ဉာသ်, ရူပသိဒ္ဓိရှိ၏။ ရွေ့ခြင်း သွားခြင်း၏ အဆုံး၌-ဟု နိသျများပေး၏။

သဒေါ သဒ-ဂတေ စု-ဘူ၊ စု တု-ဆေဒေ ဘူ ဝိသာဒ-။
ပါတ-ဟိံသန-ပီတိသု၊ နိ ပုဗ္ဗော နိသီဒနေ ပ၊ နိမ္မလေ နိကဍ္ဍေ ဥပါ။ ။

ဟု-သက္ကတလာတိုင်း ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ရှိရကား အဝသာနေ-၌ ဒထွေးနှင့်၊ ဝိသရဏ-ဂတျေ" ဝသာဒေသု၊ ရှိသင့်၏။ ညှဉ်းဆဲခြင်း, သွားခြင်း, နှစ်မြုပ်ထိုင်နေခြင်း- ပေး)။

(၃၆၉) အပ္ပဿုတော၊ သုတ နည်းပါးသော။ အယံ ပုရိသော၊ ဤသတ္တဝါသည်။ ဗလိဗဒ္ဒေါဝ၊ နွားလားကဲ့သို့။ ဇိရတိ၊ အသက်သာကြီးပြင်း၍ အိုမင်းရွတ်တွရ၏။ (မံသာနိ တဿ ဝဍ္ဎန္တိ၊ ပညာ တဿ န ဝဍ္ဎတိ-ဟု ဆက်၍ရွတ်)။ သုစိတ္တာ၊ အလွန်ဆန်းကြယ်ကုန်သော။ ရာဇ-ရထာ၊ မင်းစီးရထားတို့သည် လည်း။ ဝေ၊ စင်စစ်။ ဇိယန္တိ၊ ဆွေးမြည့်ယိုယွင်း, အိုမင်းကုန်၏။ မိယတိ၊ သေ၏။ ဝါ၊ ကား။ ဇရတိ၊ အို၏။ မရတိ၊ သေ၏။

(၃၇၀) **သဗ္ဗတ္ထာ'သဿာ'ဒိ–လောပေါ စ။** သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝိဘတ်, ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ အသဿ၊ အသ-ဓာတ်၏။ အာဒိ-လောပေါ စ၊ အစ အ-၏ ကျေခြင်းသည်သာလျှင်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သတိ၊ သန္တိ၊ သိယာ၊ သိယုံ၊ သန္တော၊ သမာနော၊ ကောနု တွ'မသိ၊ အသ္မိ၊ အသ္မ၊ အသု၊ အသ၊ အသထ၊ အသံ၊ အသာမ။ ပုံစံ။

စဂ္ဂဟဏ'မာဒေသ-နိဝတ္တနတ္ထံ၊ ဝစန-သိလိဋ္ဌတ္ထံ ဝါ။ (ညသ်)။

(၃၇၁) **အသဗ္ဗဓာတုကေ ဘူ။** အသဗ္ဗဓာတုကေ၊ ပ, အဇ္ဇ, ဘ, ကာ- ဟူသော အသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်လေးသွယ်ကြောင့်။ အသဿ၊ ၏။ ဘူ၊ ဘူ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘဝိဿတိ၊ ဘဝိဿန္တိ၊ အာသိ၊ အာသုံ။ ပုံစံ။

(သုတ်ကြီးဖြင့် အ-ကို ဒီဃ-ပြု)။

(၃၇၂) **ဧယျဿ ဉာတော ဣယာ'ဉာ။** ဉာတော၊ ဉာ-ဓာတ်မှ။ ပရဿ၊ သော။ ဧယျဿ၊ ဧယျ-ဝိဘတ်၏။ ဣယာ-ဉာ၊ ဣယာ-ပြု, ဉာ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဇာနိယာ၊ ဇညာ၊ ဇာနေယျ။ ပုံစံ။

(ရူပသိဒ္ဓိ၌ ကွစာဒိ-သုတ္တေန ဧ-ယကာရဿ ကွစိ လောပေါ ဟောတိ။ ဇိယတိ၊ ဇိယန္တိ- ဟု ဆိုရကား ဇိယျ မိယျာ ဝါ- ဟု ယဒွေဘော်နှင့်လို၏။ ကျမ်းဂန်တို့၌ ယဒွေဘော်နှင့် မတွေ့ဖူးပေ။

ဗလီဗဒ္ဒေါ- ပုဒ်ကို ဗလ'မဿ'တ္ထိ'တိ ဗလီ၊ ဝရိယတေ ပတ္ထိယတေ'တိ ဝရော၊ ဣ-သိရီ စ ဝရော စာတိ ဣ-ဝရာ၊ ဣ-ဝရေ ဒဒါတီတိ ဣဗဒ္ဒေါ၊ ဗလီ စ သော ဣဗဒ္ဒေါ စာတိ ဗလီဗဒ္ဒေါ-ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။

ဣ-သိရီ၊ ဘုန်းကြက်သရေလည်း။ ဝရော စ၊ ဆုလာဘ်လည်း။ ဣ-ဝရာ၊ ဘုန်းကြက်သရေ ဆုလာဘ်တို့။ ဣ-ဝရေ၊ တို့ကို။ ဒဒါတိ၊ ပေးတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဗဒ္ဒေါ၊ မည်၏။ ဗလီ စ၊ အားရှိသည်လည်းဟုတ်၏။ သော၊ ထိုအားရှိသည် ဟူသည်။ ဣဗဒ္ဒေါ စ၊ ဘုန်းကျက် သရေ ဆုလာဘ်တို့ကို ပေးတတ်သည်လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗလီဗဒ္ဒေါ၊ မည်၏။ သက္ကတနည်း။

အဘိဓာန်ဋီကာ၌ကား ဗလိံ ဝဒ္ဓယတီတိ ဗလိဗဒ္ဒေါ-ဟု ပြု၍ နိပါတနာသုတ်ဖြင့် စီရင်၏)။

(၃၇၀) သတိ၊ ဖြစ်၏၊ ရှိ၏။ သန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏၊ ရှိကုန်၏။ (သိယာ, သိယုံ-တို့၌ ကွစိဓာတု-စသောသုတ်ဖြင့် ဧယျ, ဧယျုံ- ဝိဘတ်တို့ကို၊ ဣယာ, ဣယုံ-ပြု)။ တွံ၊ သည်။ ကော၊ အဘယ်သူသည်။ အသိနု၊ ဖြစ်သနည်း။ (သိမှိ ဝါ- သုတ်ဖြင့် ဓာတွန်သကိုချေ။ အသ္မ- စသည်၌ ဧယျ-စသည်ကို ဓာတွန်နှင့် တကွ ယခင်သုတ်ကြီးဖြင့် သ္မ, သု, သ, သထ, သံ, သာမ-ပြု)။

(၃၇၃) **နာဿ လောပေါ ယ–ကာရတ္တံ။** ဉာတော၊ ဉာ-ဓာတ်မှ။ ပရဿ၊ သော။ နာဿ၊ နာ-ပစ္စည်း၏။ လောပေါ ဝါ၊ ကျေခြင်းသည်သော်ငင်း။ ယ-ကာရတ္တံ ဝါ၊ ယ-အက္ခရာ အဖြစ်သည်သော်ငင်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝဝတ္ထိတ-ဝိဘာသ'တ္တော'ယံ ဝါ-သဒ္ဒေါ၊ တေန။

* ဉာမှိ နိစ္စ-ဥ နာ-လောပေါ၊ ဝိဘာသာ'ဥတနာ'ဒိသု။
အညတ္ထ န စ ဟောတာ'ယံ၊ နာတော တိမှိ ယ-ကာရတာ။ ။ (ရူ၊ ၃၁၅။)

ဇညာ၊ ဇာနေယျ၊ ဇာနေယျာမ၊ ဇာနေမု၊ အညာသိ၊ အညာသုံ၊ အဗ္ဘညံသု၊ သမာဇာနိ၊ သဥ္ဇာနိ၊ သဥ္ဇာနိံသု၊ ဉ ဿတိ၊ ဇာနိဿတိ၊ အညိဿ၊ အဇာနိဿ၊ ဇာနာတိ၊ ဇာနန္တိ၊ နာယတိ။ ပုံစံ။

(၃၇၄) **လောပ'ဥ္စေ'တ္တ'မ–ကာရော။** အ-ကာရော၊ အ-အက္ခရာပစ္စည်းသည်။ လောပံ၊ ကျေခြင်းသို့။ ဧတ္တ'ဥ္စ၊ ဧ-အဖြစ်သို့လည်း။ ဝါ၊ အချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

* ဝုဟော တျာဒိ၊ ဘုဝါဒိဟု၊ ဝုဒ္ဓိအာဒေသ၊ နောက်မှ အ-သာ၊ ကျေကောင်းရာ၏။
ဧ-ပြုမှာကား၊ လွန်နည်းပါးသည်၊ လိုက်ငြား ဝဝတ္ထိ ဝါကြောင့်တည်း။

ဝုဟောတိ၊ ဟောတိ၊ ဘဝတိ၊ ဝဇ္ဇာမိ၊ ဝဇ္ဇေမိ၊ ဝဒေတိ၊ ဝဒတိ၊ ဝဒါမိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။

---

(၃၇၃) * ဉာမှိ၊ ယျေဝိဘတ်၏ ဉာပြုကြောင့်။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ နာ-လောပေါ စ၊ နာပစ္စည်း၏ ကျေခြင်းသည်ငင်း။ အဥတနာ'ဒိသု၊ အဥတနီ, ဘဝဿန္တီ, ကာလာတိပတ္တိ-ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ ဝိဘာသာ၊ အချို့။ နာ-လောပေါ စ၊ သည်ငင်း။ ဟောတိ၊ ၏။ အညတ္ထ၊ ဝတ္တမာန်- စသော တစ်ပါးဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ အယံ နာလောပေါ၊ သည်။ န စ ဟောတိ၊ လျှင်တည်း။ တိမှိ၊ တိဝိဘတ်ကြောင့်။ နာတော၊ ဉာဓာတ်၏ နာပြုမှ။ ပရဿ၊ သော။ နာဿ၊ နာပစ္စည်း၏။ ယကာရတာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (ဇာနေမု- ၌ ကွစိ ယျော မဿ ဏာမု။ ရူ, နိ)။ အဗ္ဘညံသု၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိကုန်ပြီ။ (ဥံ-ကို အံသု-ပြု)။

(၃၇၄) ဝုဟောတိ၊ မီးပူဇော်၏။

(ဟု ဒါနာ'ဒန'ဟောမ'ပက္ခေပ-ပီဏနေ)။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်)။ အဒနံ ဘက္ခဏံ။ (ရူပသိဒ္ဓိ ဋီကာ, သက္ကတ)။ ဒါနာ'ဒါန- ဟုအချို့ ဉာဉ်ပါဌ်၌ချွတ်သောကြောင့် ပေးခြင်း, ယူခြင်း-ဟု နိသျများလည်း အနက်ပေးချွတ်၏။ ဝဇ္ဇာမိ-၌ သ သရာဒေသဖြစ်၍ အာပစ္စည်းကျေသည်။ ဝဇ္ဇေမိ, ဝဒေတိ-တို့ကား ဧ-၏ ပုံစံ။ ဝဒတိ, ဝဒါမိ-တို့ကား ဝါ-၏အကျိုး။

(၃၇၅) **ဥတ္တ'မောကာရော။** ဩကာရော၊ ဩ-အက္ခရာပစ္စည်းသည်။ ဥတ္တံ၊ ဥ-အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

တနုတော၊ ကုရုတော၊ တနောတိ၊ ကရောတိ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ။

(၃၇၆) **ကရဿာ'ကာရော စ။** ကရဿ၊ ကရဓာတ်၏။ အကာရော စ၊ က-၏အစိတ် အ-အက္ခရာသည်လည်း။ ဥတ္တံ၊ သို့။ ဝါ၊ ချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ကုရုတော၊ ကုဗ္ဗတိ၊ ကြုဗ္ဗတိ၊ ကရောတိ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ။ စ-သဒ္ဒါ ဥတ္တံ-ကိုငင်၏။

(၃၇၇) **ဩ အဝ သရေ။** သရေ၊ ကြောင့်။ ဩ၊ ဓာတွန် ဩ-၏။ အဝ၊ အဝ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စဝတိ၊ ဘဝတိ။ ပုံစံ။

❀ 'သဒ္ဒါဟူက၊ ယေဘုယျ၊ မုချ မဟူရာ၊ နိစ္စ မယူရာ' ဟူသည့်အတိုင်း ဟောတိ၊ သမ္ဘောတိ-ဟူ၍လည်း ရှိ၏။

(၃၇၈) **ဧ အယ။** သရေ၊ ကြောင့်။ ဧ၊ ဧ-၏။ အယ၊ အယ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဇယတိ၊ နယတိ။ ပုံစံ။ (ဇေတိ၊ နေတိ- လည်းရှိသည်ပင်)။

(၃၇၉) **တေ အာဝါ-ယာ ကာရိတေ။** ကာရိတေ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့်။ တေ၊ ထို ဧ, ဩ-တို့သည်။ အာဝါ-ယာ၊ အာဝ-ပြု, အာယ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘာဝေတိ၊ နာယေတိ။ ပုံစံ။

ဘုဝါဒိတော ဇုဟောတျာဒိ- တော စ အပ္ပစ္စယော ပရာ။
လောပ'မာပဇ္ဇတေ နာ'ညော၊ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတော။ ။ (ရှု၊ ၂၉၁။)

ဘုဝါဒိ ဇုဟောတျာဒိပရံ ထပေတွာ တဒနုပရောဓေနာတိပိ ဝစနတော သဝုဒ္ဓိ ကေဟိပိ-ကွစိဒေဝ အပ္ပစ္စယဿ ဓကာရော။ (ရင်းမြို)။

(၃၇၆) ကုဗ္ဗတိ၊ ပြု၏။ (ကုရု-၌ ယဝကာရော စ-ဖြင့် နောက်ဥ-ကို ဝ-ပြု။ ကွစိဓာတု-ဖြင့် ရ-ကိုချေ။ ဝ-ကို ဒွေဘော်ပြု၍ ဗွပြု။ ကုဗ္ဗတိ- ပြီး၏။ က-ကို ကြ-ပြုပြန်လျှင် ကြုဗ္ဗတိ- ပြီး၏။

တေ အာဝါယာ- ယောဂဝိဘာဂအားဖြင့် ကာရိတ်မှ တပါးသောပစ္စည်းကြောင့် ပြု။

ဂီတံ ဂါယတိ၊ အာရမဏံ ဈာယတိ၊ နိဇ္ဈာယတိ။ ပုံစံ။

(၃၈၀) **က္ကကာရာ'ဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိ။** အသဗ္ဗဓာတုကမှိ၊ အစဥ် ဗျည်းရှိသော ပ, အဇ်, ဘ, ကာ- ဟူသော အသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်လေးသွယ်ကြောင့်။ က္ကကာရာ'ဂမော၊ ဓာတ်နောင် က္က- အက္ခရာလာသည်။ ကွစိ၊ အချို့ပုံစံ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

* အသဗ္ဗဓာတုကေ ဗျဥ္ဇ- နာဒိမှေ'ဝါ'ယ'မာ'ဂမော။
ကွစာ'မိကာရတော ဗျဥ္ဇ- နာ'ဒေါပိ ကွစိ နော သိယာ။ ॥ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၂၇၆။)

ဗဘူဝိတ္ထ၊ အဘာဝိတ္ထ၊ ဘဝိဿတိ။ အဘာဝိဿတိ။ ပုံစံ။

(၃၈၁) **ကွစိ ဓာတု-ဝိဘတ္တိ-ပစ္စယာနံ ဒီဃ-ဝိပရီတာ'ဒေသ-လောပါ'ဂမာ စ။** ဓာတုဝိဘတ္တိ-ပစ္စယာနံ၊ ဓာတ်, ဝိဘတ်- ပစ္စည်းတို့၏။ ကွစိ၊ သုတ်သီးဖြင့် မပြီးနိုင်သော အချို့သော ပုံစံ၌။ ဒီဃ-ဝိပရီတာ'ဒေသ-လောပါ'ဂမာ စ၊ ရဿ-ကို ဒီဃ-ပြုခြင်း, ဒီဃ-၏ ရဿ-ဖောက်ပြန်ခြင်း, အာဒေသ-ပြုခြင်း, ချေခြင်း, လာခြင်း-တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ အညမည သမ္ပိဏ္ဍနေ။

နတ္ထိ လောကေ ရဟော နာမ၊ ပါပကမ္မံ ပကြုဗ္ဗတော။
ပဿန္တိ ဝန-ဘူတာနိ၊ တံ ဗာလော မညတေ ရဟော။
ဒဏ္ဍံ ကုဗ္ဗတိ ခတ္တိယော၊ ဆသု ကုဗ္ဗတိ သန္ထဝံ။ ॥ ဟု-ပါဠိတော်ရှိ၏)။

(၃၈၀) * ကွစာ'မိကာရတော၊ သီဟဂတိအားဖြင့် နောက်သုတ်မှ ကွစိသဒ္ဒါပြန်၍လိုက်ခြင်း ကြောင့်။ ဗျဥ္ဇနာဒိမှိ၊ အစဥ် ဗျည်းရှိသော။ အသဗ္ဗဓာတုကေဓဝ၊ ကြောင့်သာလျှင်။ အယံ အာဂမော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဗျဥ္ဇနာဒေါပိ၊ အစဥ် ဗျည်းရှိသော အသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်နှောင်းသော်လည်း။ ကွစိ၊ ၌။ နော သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။

တုမှေ၊ သင်တို့သည်။ ဗဘူဝိတ္ထ၊ ဖြစ်ကုန်သတတ်။ (စသည်ပေး)။

(၃၈၁) ယောသော၊ ဟစ်အော်သံကို။ သူယတိ၊ ကြားအပ်၏။ (သုယျတိ ဝါ)။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဇဂါမ ကိရ၊ သွားသတတ်။ (အဇ္ဈာသမဟုတ်သော နောက် ဂ-၏ ဒီဃပုံစံ)။ ဒဿတိ၊ ပေးလတ္တံ့။ မယံ၊ တို့သည်။ အပါယိမှ၊ သောက်မိကုန်ပြီ။ သော၊ သည်။ အဇ္ဈဂါ၊ သိပြီ, ရပြီ။ (ဤမှစ၍ အာဟု-တိုင်အောင် အာဒေသ၏ ပုံစံ။ အနုဘူယထ-၌ တ္ထ-ကို ထ-တစ်လုံးပြု။ အဘာဝိတ္ထ-၌ အာ-ကို တ္ထ-သံယုဂ်ပြု။

❀ ယ-ပစ္စယ၊ နှောင်းက ဒီဃာ၊ ပရောက္ခာကြောင့်။ အဗ္ဘာမဟု၊ ဂမုဒီဃာ၊ နာ-ပစ္စယ၊ သံယောဂကြောင့်။ ရဿပြုလတ်၊ ဟိယျ'ဋ္ဌတ်- အာ၊ ဤ, ဉ၊ မှာ-ကို၊ ရဿာပြုရ၊ နှောင်း အဋ္ဌ-ကြောင့်၊ ဂမကို-ဂါ၊ ဠ-မှာကား ဦ၊ ဟိယျတ် တ္ထ-ကို၊ ထ-တစ်လုံးသာ၊ အဋ္ဌတ် အာ-မှာ၊ ဒွေဘာ တ္ထ-ပြု၊ တိ, မိ, တု, မိ၊ ဧယျေ'ယျာသိ၊ ဧယျာမိ, ဧယျံ၊ ရှစ်တန် ဧ-ပြု၊ နှစ်ခု အန္တေ၊ အန္တိ ရေ-တည်း။ ဆုံးသေ အန္တ၊ ဧ-ကို အ-မှတ်၊ ဟိယျ'ဋ္ဌတ် ဩ၊ ပြုလော အ-က္က၊ ဖြူတိ, အာဟ၊ နောက်တိ, အ-ပြု၊ အန္တိ, ဉ-တည်း။ နှစ်ခု ဧ, ဩ၊ ပရော သရ၊ ကျေရမြဲမှတ်၊ ဟိယျ-ဋ္ဌတ်ပါ၊ တ္ထ-နှင့် မှာ-ကြောင့်၊ ဉ-လာရဘိ၊ အစရှိကို၊ ကွစိဓာတု၊ သုတ်ကြီး ပြုသည်။ ငါးခုကာရိယ အစဉ်တည်း။

ယောသော သူယတိ။ သော ကိရ ဇဂါမ။ ကိနာတိ၊ လုနာတိ၊ ဌဿတိ၊ ဒဿတိ။ သော အဝစ၊ အဝေါစိ၊ အဝစု၊ အပါယိမှ။ သော အဇ္ဈဂါ၊ အဂဉ္ဆိ၊ တေ အဇ္ဈဂုံ၊ အဂဉ္ဆုံ။ တေန ဝေဒနာ အနုဘူယထ။ သော အဘဝိတ္ထ။ ဘဝေ၊ ဘဝတိ၊ ဘဝါမိ၊ ဘဝတု၊ ဘဝါမိ၊ ဘဝေယျ၊ ဘဝေယျာသိ၊ ဘဝေယျာမိ၊ ဘဝေယျ'န္တိ အတ္တော။ ဝုစ္စရေ၊ ပဝတ္တရေ။ တွံ အဘဝိဿ။ မာ'ဝေါစ ဖရုသံ တုဝံ၊ မာ တွံ ဘာယိ မဟာရာဇ။ ဒဿေန္တော အာဟ၊ ဒဿေန္တာ အာဟု။ ပါလေန္တာ ဟောန္တိ၊ ကရောန္တိ၊ အဝစုတ္ထ၊ အဝေါစုမှာ။ ပုံစံ။

ဤဆိုလတ္တံ့သည်တို့ကား ဧ‌ၚ်းကဗျာ၏မှီရာ ရူပသိဒ္ဓိ(၂၉၂) ငါးဂါထာတို့တည်း။

၁။ နာမှိ ရဿော ကိယာ'ဒီနံ၊ သံယောဂေ စ'ည-ဓာတူနံ။
အာ-ယူနံ ဝါ ဝိဘတ္တီနံ၊ မှာဿာ'န္တဿ စ ရဿတာ။ ။

သော ဘဝေ-ကို ဘဝတိ- စသောအဖွင့်ကို ရှု၍ ရှစ်နက်ပေး)။ တွံ၊ သည်။ အဘဝိဿ၊ ဖြစ်ရာပြီ။ (ကာလာတိပတ္တိ ဿေ-၏ ဧ-ကို အ-ပြု)။ အာဟ၊ မိန့်ဆိုဆဲ။ ဗြူ-ဓာတ်ကို အာဟ၊ တိ-ဝိဘတ်ကို အ-ပြု။ ပါလေန္တော, ဟောန္တိ ကရောန္တိ-တို့ကား ဧ, ဩ နောက်သရကျေသော ပုံစံ။ အဝစုတ္ထ, အဝေါစုမှာ-တို့ကား ဟိယျတ်- တို့၌ပါသော တ္ထ, မှာ-တို့ကြောင့် ဉ-လာသော ပုံစံတည်း)။

၁။ နာမှိ၊ နာပစ္စည်းကြောင့်။ ကိယာဒီနံ၊ ကိ, ကူ, ဓူ, လူ- အစရှိကုန်သော ဓာတ်တို့၏။ ရဿော၊ ရဿ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သံယောဂေ၊ သံယုဂ်ကြောင့်။ အည-ဓာတူနံ စ၊ တပါးသော ဓာတ်တို့၏လည်း။ ရဿော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အာ-ယူနံ ဝိဘတ္တီနံ၊ အာ, ဤ, ဉ-ဝိဘတ်တို့၏ရင်း။ မှာဿ၊ မှာ-ဝိဘတ်၏။ အန္တဿ စ၊ အစိတ် အာ-၏ရင်း။ ရဿတာ၊ ရဿအဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

၂။ ဂမိတော စ္ဆသ ဥဿော ဝါ'သ၊ ဂမိသ'ဇ္ဇတနိမ္ဟိ ဂါ။
ဥစာ'ဂမော ဝါ တ္ထ-မှေသု၊ ဓာတူနံ ယမှိ ဒီဃတာ။ ။

၃။ ဧယျေ'ယျာသေ'ယျာမေ'တ္တဥ၊ ဝါ'သေသော'တ္တ'ဥ ပါပုဏော။
ဩကာရာ အတ္တ'မိတ္ထ-ဥ၊ အာ'တ္ထာ ပပ္ပေါန္တိ ဝါ တ္ထ-ထေ။ ။

၄။ တထာ ဗြူတော တိ-အန္တီနံ၊ အ-ဥ ဝါ'ဟ စ ဓာတုယာ။
ပရောက္ခာယ ဝိဘတ္တိမှိ၊ အန'ဗ္ဘာသဿ ဒီဃတာ။ ။

၅။ သံယောဂ'န္တော အကာရေ'တ္ထ၊ ဝိဘတ္တိ-ပစ္စယာ'ဒိ တု။
လောပ'မာပဇ္ဇတေ နိစ္စ- မေကာရော'ကာရတော ပရော။ ။

၂။ အဇ္ဇတနိမှိ၊ ကြောင့်။ ဂမိတော၊ ဂမုဓာတ်မှ။ စ္ဆသ၊ ဖြစ်သော စ္ဆ-၏။ ဥဿော၊ ဥဿပြုသည်ရှင်း။ အသ ဂမိသ၊ ၏။ ဂါ၊ ဂါ-ပြုသည်ရှင်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။ တ္ထ-မှေသု၊ တ္ထ-ဝိဘတ်, မှ-ဝိဘတ် တို့ကြောင့်။ ဥ စ၊ ဥ-သည်လည်း။ အာဂမော၊ လာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ယမှိ၊ ယ-ပစ္စည်းကြောင့်။ ဓာတူနံ၊ သု, ဇိ- အစရှိသော ဓာတ်တို့၏။ ဒီဃတာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

၃။ ဧယျေ'ယျာသေ'ယျာမိ စ၊ ဧယျ, ဧယျာသိ, ဧယျာမိ- ဝိဘတ်တို့သည်လည်း။ ဧတ္တံ၊ ဧ-၏ အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ ချို့။ ပါပုဏန္တိ၊ ကုန်၏။ (စ-သဒ္ဒါဖြင့် တိ, မိ, တု, မိ, ဧယျံ- ငါးလုံးကို ဆည်း၏)။ သေသ၊ သံယုဂ်ရှိသော သေ-ဝိဘတ်၏။ ဧ၊ အစိတ် ဧ-သည်။ အတ္တဥ၊ အ-၏ အဖြစ်သို့လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ပါပုဏော၊ ၏။ ဩကာရာ၊ ဟိယျ, အဇ္ဇ, ဩ-အက္ခရာနှစ်လုံးတို့သည်။ အတ္တံ၊ အ-၏ အဖြစ်သို့ရှင်း။ ဣတ္တဥ၊ သို့ရှင်း။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။ အာ-တ္ထာ၊ အဇ္ဇ-ဟိယျ အတ္တနောပုဒ် အာ-ဝိဘတ်, တ္ထ-ဝိဘတ်တို့သည်။ တ္ထ-ထေ၊ ယထာက္ကမ တ္ထ-ပြု, ထ-တစ်လုံးပြုတို့သို့။ ဝါ၊ ချို့။ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။

၄။ တထာ၊ ထို့အတူ သုတ်ကြီးဖြင့်။ ဗြူတော၊ ဗြူဓာတ်မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ တိ-အန္တီနံ၊ တို့၏။ အ-ဥ၊ အ-ပြု, ဥ-ပြုတို့သည်ရှင်း။ ဓာတုယာ၊ ဗြူဓာတ်၏။ အာဟ စ၊ အာဟပြုသည်ရှင်း။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ပရောက္ခာယ ဝိဘတ္တိမှိ၊ ကြောင့်။ အန'ဗ္ဘာသဿ၊ အဗ္ဘာသ- မမည်သော နောက်ဗျည်း အစိတ်၏။ ဒီဃတာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

၅။ ဧတ္ထ၊ ဤအရာ၌။ ဧကာရော'ကာရတော၊ ဧအက္ခရာ, ဩအက္ခရာမှ။ ပရော၊ သော။ ဝိဘတ္တိ ပစ္စယာဒိ၊ အန္တိဝိဘတ်, အန္တပစ္စည်း- စသည်တို့၏ အစဖြစ်သော။ သံယောဂ'န္တော၊ အဆုံး၌ သံယုဂ်ရှိ သော။ အကာရော၊ သည်။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ လောပံ၊ သို့။ အာပဇ္ဇတေ၊ ၏။

(၃၈၂) **အတ္တနော ပဒါနိ ပရဿပဒတ္တံ။** အတ္တနော ပဒါနိ၊ အတ္တနောပုဒ်ဝိဘတ် တို့သည်။ ကွစိ၊ အချို့သောပုံစံ၌။ ပရဿပဒတ္တံ၊ ပရဿပုဒ်အဖြစ်သို့၊ ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝုစ္စတိ၊ ဝုစ္စတေ။ ပုံစံ။

(၃၈၃) **အ-ကာရာ'ဂမော ဟိယျတ္တနီ-အဇ္ဇတနီ-ကာလာတိပတ္တီသု။** ဟိယျတ္တနီ-အဇ္ဇတနီ-ကာလာတိပတ္တီသု၊ ဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ ကွစိ၊ ၌။ အ-ကာရာ'ဂမော၊ ဓာတ်၏အစ၌ အ-အက္ခရာ လာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အဂမာ၊ အဂမီ၊ အဂမိဿာ၊ ဂမာ၊ ဂမီ၊ ဂမိဿာ။ ပုံစံ။

* သရေ သတီ'ပိ ဓာတွ'န္တေ ပုနာ'ကာရာ'ဂမဿိ'ဓ။
နိ'ရတ္ထတ္တာ ပယောဂါ'နု-ရောဓာ ဓာတွာဒိတော အယံ။ ။ (ရူ ၂၇၃။)

(၃၈၄) **ဗြူတော ဤ တိမှိ။** တိမှိ၊ တိဝိဘတ်ကြောင့်။ ဗြူတော၊ ဗြူဓာတ်မှ။ ပရေ၊ ၌။ ကွစိ၊ ၌။ ဤ၊ ဤ- အက္ခရာလာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဗြဝီတိ၊ ဗြူတိ။ ပုံစံ။

(၃၈၅) **ဓာတုဿ'န္တော လောပေါ'နေကဿရဿ။** အနေ'ကဿရဿ၊ များသော သရရှိသော။ ဓာတုဿ၊ ၏။ အန္တော၊ အစိတ်သရသည်။ ကွစိ၊ ၌။ လောပေါ၊ ကျေ၏။ ဝါ၊ အန္တော၊ ကို။ လောပေါ၊ ချေအပ်၏။

ဂစ္ဆတိ၊ ပစတိ။ ပုံစံ။

♣ ကေလေ ဂိလေ မိလေ ဩမာ၊ စိနေ ဟရေ စ သံကသေ။
ကွစိ'ပ္ပလာ အ-လုတ္တ'န္တာ၊ ယ-ပရာ စ မဟာ'ဒယော။ ။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်နိသျ)

---

(၃၈၃) * ဓာတွန္တေ၊ ဧကဿရဓာတ် စသည်တို့၏ အစိတ်ဖြစ်သော။ သရေ၊ သည်။ သတီပိ၊ ရှိပါလျက်လည်း။ ဣဓ၊ ဤသုတ်၌။ ပုန၊ တဖန်။ အကာရာ'ဂမဿ၊ ၏။ နိရတ္ထတ္တာ၊ ဓာတ်နောက်၌ သာလျှင် အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပယောဂါနုရောဓာ၊ ပြယုဂ်နှင့် မဆန့်ကျင်သဖြင့်။ ဓာတွာ'ဒိတော၊ ဓာတ်၏အစ၌။ အယံ အကာရာ'ဂမော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။

(၃၈၅) ♣ကေလေ၊ ကေလေဓာတ်သည်၎င်း။ ဂိလေ၊ ၎င်း။ မိလေ၊ ၎င်း။ ဩမာ၊ ၎င်း။ စိနေ၊ ၎င်း။ ဟရေ စ၊ ၎င်း။ သံကသေ၊ သံကသေဓာတ်သည်၎င်း။ ယ ပရာ၊ ဘော, ကံဟော ယ-ပစ္စည်း နှောင်းကုန်သော။ မဟာ'ဒယော စ၊ မဟ, မထ- စသောဓာတ်တို့သည်၎င်း။ အ-လုတ္တန္တာ၊ ဓာတွန်မကျေကုန်။ ကွစိ'ပ္ပလာ၊ လိုက်သော ကွစိသဒ္ဒါ၏ အကျိုးတို့တည်း။

ကေလာယတိ၊ ဂိလာယတိ၊ မိလာယတိ၊ ဩမာတိ၊ ဩစိနာယတု၊ ဟရာယတိ၊ သံကသာယတိ၊ မဟီယတိ။ ပုံစံ။

(၃၈၆) ဣသု-ယမုန'မန္တော ဆွော ဝါ။ ဣသု-ယမုနံ၊ ဣသုဓာတ်, ယမုဓာတ်- တို့၏။ အန္တော၊ အစိတ်သည်။ ဆွော၊ ဆ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဣစ္ဆတိ၊ ဧသတိ၊ နိယစ္ဆတိ၊ နိယမတိ။ ပုံစံ။

အန္တော ဆွော ဝါ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အာသ-ဓာတ်၏ အစိတ်ကို ဆ-ပြု။

အစ္ဆတိ၊ အာသတိ၊ ဥပါသတိ၊ ဥပါသကော။ ပုံစံ။

(၃၈၇) ကာရိတာနံ ဏော လောပံ။ ကာရိတာနံ၊ မုချကာရိတ်, ရှင္ဒိကာရိတ်- ပစ္စည်းတို့၏။ ဏော၊ ဏ- အနုဗန်သည်။ လောပံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ကာရေတိ၊ စောရေတိ။ ပုံစံ။

ဣတိ အာချာတ-ကပ္ပေ စတုတ္ထော ကဏ္ဍော။ ၄၂။

ဣတိ အယံ၊ ဤလေးဆယ့်နှစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ပုံစံ- အပေါင်းသည်။ အာချာတ-ကပ္ပေ၊ ၌။ စတုတ္ထော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

ဣတိ အာချာတ-ကပ္ပေါ တတိယော။

ဤအာချာတ် တစ်ရာ့တစ်ဆယ့်ရှစ်သုတ်တို့တွင် သညာတစ်ဆယ့်လေးသုတ်၊ အဓိကာရ သက်သက် တစ်သုတ်၊ ပရိဘာသာ သုံးသုတ်၊ ဝိဓိသုတ် တစ်ရာ ရှိ၏။ ဓာတ်ကို, ဝိဘတ်, ပစ္စည်းကို နှစ်ပါးလုံးကို စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ၊ ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်ကို။ လ။ ကာလာတိပတ္တိဝိဘတ်ကို စီရင် သောသုတ် မည်မျှစီ၊ ဘုဝါဒိဂိုဏ်း၌။ လ။ စုရာဒိဂိုဏ်း၌ စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ ရှိ၏ဟူ၍လည်း ခွဲ။ သို့မှ ကြေမွမည်။ သုတ်စွန်းပါသောသုတ်ကို ဤကဗျာလင်္ကာဖြင့် သိ။

(ကေလေ မမာယနေ၊ ဂိလေ ကိလမေ၊ မိလေ ကန္တိ-သခ်ယေ၊ ဩမာ သမတ္ထနေ၊ စိနေ မညနာယံ၊ ဟရေ လဇ္ဇာယံ၊ သံကသေ အစ္ဆနေ၊ မဟဝုဒ္ဓိ စု-ဘူ ပူဇေ၊ မထ ဝိလောလနေ- ဟူသော ဓာတ်နက်တို့ရှု၍ ကေလာယတိ- စသည်ကို အနက်ပေး)။

(၃၈၆) ဣစ္ဆတိ၊ ဧသတိ၊ လိုချင်၏, ရှာမှီး၏။ နိယစ္ဆတိ၊ နိယမတိ၊ စွဲမြဲ၏။ အစ္ဆတိ၊ အာသတိ၊ ဝင်၏။ ဥပါသကော၊ ရတနာသုံးပါးသို့ ဝင်ရောက်ဆည်းကပ်သော သီတင်းသည်။

အာချာတ်ဂိုဏ်း

❀ အာချာတ်သုတ်စစ်၊ ရာ့ဆယ့်ရှစ်တွင်၊ စိစစ်ဖွေရှာ ဝတ္တမာ, အာဏတ်၊ အနု, မှတ်လေ၊ မာယောဂေနှင့်၊ တထွေ ဓာတု၊ ဓာတု ရူပေ၊ ရုဓေ, ကိယာ၊ နောပဒါအတ်၊ ဟရည်, ဝမိသ်၊ ထည့်သိပ် အကာရော၊ ပေါင်းရော ကရည်၊ တစ်ရပ် အညော၊ တထွေ ကရည်၊ မှတ်အပ် တေ အာ၊ တဖြာ ဣသု၊ ဆယ့်ခုနစ်ခုမှာ၊ သုတ်စွန်းပါသည်။ လွယ်စွာသိဘို့ ကဗျာတည်း။

အာချာတ်ရုပ် ကျေပွန်ဖို့ရာ အာချာတ်လာ အချို့ဓာတ်ကို ဂိုဏ်းရှစ်ရပ်, ဝိဘတ် ကိုးဆယ့်ခြောက်လုံးတို့ဖြင့် ကတ္တားဟော, ဘော, ကံဟော- ရုပ်ကို စီရင်အပ်၏။ ထိုတွင်-

၁- ဘူဓာတ်ကတ္တားဟော ဝတ္တမာန်၌

သော ဘဝတိ	တေ ဘဝန္တိ
တွံ ဘဝသိ	တုမှေ ဘဝထ
အဟံ ဘဝါမိ	မယံ ဘဝါမ
သော ဘဝတေ	တေ ဘဝန္တေ
တွံ ဘဝသေ	တုမှေ ဘဝဝှေ
အဟံ ဘဝေ	မယံ ဘဝါမှေ

ကံဟော၌

သော အဘိဘူယတေ ဝေရိနာ ဝေရီဟိ ဝါ၊ တေ အဘိဘူယန္တေ၊ တွံ အဘိဘူယသေ၊ တုမှေ အဘိဘူယဝှေ၊ အဟံ အဘိဘူယေ၊ မယံ အဘိဘူယာမှေ။

ယပစ္စည်းကို ဒွေဘော်ပြုလျှင် ဥ-ရဿပြု၍ အဘိဘုယျတေ၊ ဩ-ကို အဝ-ပြုလျှင် ဣ, ဤ-လာ၍ အဘိဘဝိယျတေ၊ အဘိဘဝီယတေ- စသည်ဖြစ်၏။

ဘောဟော၌ကား

လောကံ အဘိဘူယတေ ဗုဒ္ဓေန- စသည်ဖြင့် ပထမပုရိသ် ဧကဝုစ်သာ ဖြစ်၏။

ဘော, ကံဟော၌

အတ္တာနော ပဒါနိ ပရဿပဒတ္တံ- သုတ်ဖြင့် ပရဿပုဒ်ပြန်၍လည်း ရုပ်စဉ်လေ၌။

၁-။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ တေ၊ ထိုသူတို့သည်။ ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ (စသည်ပေး)။

သော၊ ထိုသူကို။ ဝေရိနာ၊ ရန်သူသည်။ ဝါ၊ ကား။ ဝေရီဟိ၊ တို့သည်။ အဘိဘူယတေ၊ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်၏။လ။ မယံ၊ ငါတို့ကို။ အဘိဘူယာမှေ၊ အပ်ကုန်၏၊ ဗုဒ္ဓေန၊ သည်။ လောကံ၊ လောကသုံးပါးကို။ အဘိဘူယတေ၊ လွှမ်းမိုးတော်မူခြင်း, မူရာ၏။

ပစဓာတ်၊ ကတ္တားဟော၌

ပစတိ၊ ပစန္တိ။ လ။ ပစေ၊ ပစာမှေ။

ကံဟော၌

ပစ္စတေ၊ ပစိယျတေ၊ ပစီယတေ၊ ပစ္စန္တေ၊ ပစိယျန္တေ၊ ပစီယန္တေ၊ ပစ္စရေ- စသည်ဖြစ်၏။

❀ ဂရုပုဗ္ဗ၊ ရဿ-နောက်ရှိ၊ အန္တိ-အန္တေ၊ ဤနှစ်ထွေကို၊ ရေ-လည်း ပြုရ၏။

ဂမုဓာတ်၊ ကတ္တားဟော၌

ဂစ္ဆတိ၊ ဃမ္မတိ၊ ဂမတိ၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဃမ္မန္တိ၊ ဂမန္တိ၊ ဂစ္ဆရေ၊ ဃမ္မရေ- စသည်ဖြစ်၏။

ကံဟော၌

ဂစ္ဆိယျတေ၊ ဂစ္ဆီယတေ၊ ဃမ္မိယျတေ၊ ဃမ္မီယတေ၊ ဂမိယျတေ၊ ဂမီယတေ၊ ဂမ္မတေ၊ ဂမျတေ- စသည်ဖြစ်၏။

၂ - ပဥ္စမီဝိဘတ်၌

ဘဝတု	ဘဝန္တု
ဘဝ, ဘဝါဟိ	ဘဝထ
ဘဝါမိ	ဘဝါမ
ဘဝတံ	ဘဝန္တံ
ဘဝဿု	ဘဝဝှော
ဘဝေ	ဘဝါမသေ

ကံဟော၌

အဘိဘူယတံ၊ အဘိဘုယျတံ၊ အဘိဘဝိယျတံ၊ အဘိဘဝီယတံ- စသည်ဖြစ်၏။

ပစဓာတ်, ဂမုဓာတ်- စသည်တို့ကိုလည်း စဉ်။ ။

၂-။ ဘဝတံ၊ ဖြစ်စေသတည်း။ အဘိဘူယတံ၊ လွှမ်းမိုးအပ်စေသတည်း။

၃ - သတ္တမီဝိဘတ်၌လည်း

ဘဝေယျ	ဘဝေယျုံ
ဘဝေယျာသိ	ဘဝေယျာထ
ဘဝေယျာမိ	ဘဝေယျာမ
ဘဝေထ	ဘဝေရံ
ဘဝေထော	ဘဝေယျာဝှေါ
ဘဝေယျံ	ဘဝေယျာမှေ- စသည် ဖြစ်၏။

ပစ္စခာတ်, ဂမုခာတ်- စသည်၌လည်း ရှေးနည်းကို မှီ၍ ရူပမာလာကို စဉ်။ အထက်ဝိဘတ်ငါးသွယ်တို့၌ကား အကာရာဂမော ဟိယျတ္တနီ အဇ္ဇတနီ ကာလာတိပတ္တီသု၊ ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗခာတုကမှိ၊ ဟိယျတ္တနီ သတ္တမီ ပဉ္စမီ ဝတ္တမာနာ သဗ္ဗခာတုကံ။ ဤသုံးသုတ်အရ။

❀ ဟိယျတ် အ-လာ၊ ဣလာ ပ, ဘ၊ အဇ်, ကာ- ဒွ၊ သုံး၀ ကြွင်းမလာ။

ဟူသည်ကို သတိပြု၍ ဟိယျတ္တနီ, အဇ္ဇတနီ, ကာလာတိပတ္တိ- သုံးသွယ်နှောင်းရာ၌ ဝိကပ် အ-လာ၍ ပရောက္ခာ, ဘဝိဿန္တိ, အဇ္ဇတနီ, ကာလာတိပတ္တိ- လေးသွယ် ဗျည်းဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ ဣ-လာ၍ ရူပမာလာကို စီရင်ရ၏၊ စီရင်ဟန်ကား -

၄ - ပရောက္ခာဝိဘတ်၌

သော ကိရ, ဗဘူဝ	တေ ကိရ, ဗဘူဝု
ဗဘူဝေ	ဗဘူဝိတ္ထ
ဗဘူဝံ	ဗဘူဝိမှ
ဗဘူဝိတ္ထ	ဗဘူဝိရေ
ဗဘူဝိတ္ထော	ဗဘူဝိဝှေါ
ဗဘူဝိံ	ဗဘူဝိမှေ

ကံဟော၌

ဣဝဏ်လာ ယ- ပစ္စည်းသက်၍ အဘိဗဘူဝိယိတ္ထ- စသည် စဉ်။ အသဗ္ဗခာတ်ဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ ယ- ပစ္စည်းကို ချေ၍ ကတ္တုရုပ်ကဲ့သို့လည်း ရူပသိဒ္ဓိ စီရင်၏။

၄-။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဗဘူဝ ကိရ၊ ဖြစ်သတတ်။ ပပစ ကိရ၊ ချက်သတတ်။

ပစဓာတ်၌

သော ကိရ ပပစ၊ တေ ကိရ ပပစုံ- စသည်စဉ်။

ဂမုဓာတ်၌

ဇဂါမ၊ ဇဂမ၊ ဇဂမုံ- နိဂ္ဂဟိတ်လာလျှင် ဇင်္ဂမ၊ ဇင်္ဂမုံ- စသည် ဖြစ်၏။

ကမုဓာတ်၌

စင်္ကမ၊ စင်္ကမုံ- စသည်ဖြစ်၏။ ပရောက္ခာနှောင်းရာ၌သာ ယေဘုယျ အတ္တာသမှည့်၍ ဒွေဘော် ပြုရသည်။ အပွကအားဖြင့်သော်ကား တစ်ပါးဝိဘတ်, ပစ္စည်းနှောင်းရာ၌လည်း စင်္ကမတိ၊ စင်္ကမန္တိ၊ စင်္ကမန္တော၊ စင်္ကမော- စသည်ဖြင့် ပြုရသေး၏။

၅ - ဟိယျတ္တနီ၌

အဘဝါ	အဘဝူ
အဘဝေါ	အဘဝတ္ထ
အဘဝံ	အဘဝမှာ
အဘဝတ္ထ	အဘဝတ္ထုံ
အဘဝသေ	အဘဝှံ
အဘဝိံ	အဘဝမှသေ

အ-မလာလျှင် ဘဝါ၊ ဘဝူ- စသည်။

ကံဟော၌

အဘူဘူယတ္ထ၊ အဘိဘူယတ္ထ၊ အဘူဘဝိယျတ္ထ၊ အဘိဘဝီယတ္ထ လောကော ဘဂဝတာ- စသည် အနွဘူယတ္ထ, အနုဘူယတ္ထ သမ္ပတ္တိ ရညာ- စသည် ဖြစ်၏။

ပစဓာတ်၌

အပစာ၊ အပစူ၊ ပစာ၊ ပစူ- စသည်။

၅-။ ရညာ၊ မင်းသည်။ သမ္ပတ္တိ၊ စည်းစိမ်ကို။ အနွဘူယတ္ထ၊ ခံစားအပ်ပြီ။ (အနုဘူယတ္ထ-၌ အ-မလာ)။

ကံဟော၌

အပစ္စတ္ထာ၊ အပစ္စတ္ထုံ၊ အပစိယျတ္ထာ၊ အပစိယျတ္ထုံ၊ အပစီယတ္ထာ၊ အပစိယျတ္ထုံ၊ ပစီယတ္ထာ၊ ပစိယျတ္ထုံ- စသည် ဖြစ်၏။

ဂမုဓာတ်၌

အဂစ္ဆာ၊ အဂစ္ဆူ၊ အယမ္မာ၊ အယမ္မူ၊ အဂမာ၊ အဂမူ- စသည်။

ကံဟော၌

အဂစ္ဆိယျတ္ထ၊ အဂစ္ဆီယတ္ထ- စသည်ဖြစ်၏။

၆ - အဇ္ဇတနီ၌

သော အဘဝီ, အဘဝိ	တေ အဘဝုံ, အဘဝိံသု
တွံ အဘဝေါ, အဘဝိ	တုမှေ အဘဝိတ္ထ
အဟံ အဘဝိံ	မယံ အဘဝိမှာ, အဘဝိမှ
သော အဘဝါ, အဘဝိတ္ထ	တေ အဘဝူ
တွံ အဘဝိသေ	တုမှေ အဘဝိဝှံ
အဟံ အဘဝံ, အဘဝ	မယံ အဘဝိမှေ

❀ ဩ-ကို ဣ-ပြုရ။ အာ-ကို တ္ထ-တည်း၊ အ-ကို အံ-သာ၊ ဤ-နှင့် မှာ-ကို၊ ရဿ သုတ်ကြီးပြု။

အ-မလာဘဲ၊ ဘဝီ, ဘဝိ၊ ဘဝုံ, ဘဝိံသု- စသည်လည်း ဖြစ်၏။

ကံ- ၌

အာ-ကို တ္ထ-ပြု၍ အနွဘူယိတ္ထ၊ အနုဘူယိတ္ထ၊ အနွဘဝိယျိတ္ထ၊ အနုဘဝိယျိတ္ထ၊ အနွဘဝီယိတ္ထ၊ အနုဘဝီယိတ္ထ- စသည် ဖြစ်၏။

ဂမုဓာတ်၌

သော အဂစ္ဆီ၊ အဂစ္ဆိ၊ အဂဉ္ဆီ၊ အဂဉ္ဆိ၊ အဂမီ၊ အဂမိ၊ အဂမာသိ၊ တေ အဂမုံ၊ အဂမိံသု၊ အဂမံသု- စသည် ဖြစ်၏။ ဂမု-ကို ဂါ-ပြု ဤ-ကို ချေ၍ အဇ္ဈဂါ-လည်းဖြစ်၏။

ကံ-၌

အဂစ္ဆီယိတ္ထ၊ အဂဉ္ဆီယိတ္ထ၊ အဂမီယိတ္ထ- စသည်ဖြစ်၏။

၇ - ဘဝိဿန္တိဝိဘတ်၌

ဘဝိဿတိ	ဘဝိဿန္တိ, ဘဝိဿရေ
ပစ္စနုဘောဿတိ	အနုဘောဿန္တိ, အနုဘောဿရေ- စသည်
ပစိဿတိ	ပစိဿန္တိ, ပစိဿရေ- စသည်
ဂစ္ဆိဿတိ	ဂစ္ဆိဿန္တိ, ဂစ္ဆိဿရေ
ဂမိဿတိ	ဂမိဿန္တိ, ဂမိဿရေ- စသည်

ကံ၌

အဘိဘူယိဿတေ၊ အဘိဘုယျိဿတေ၊ အဘိဘဝိယျိဿတေ၊ အဘိဘဝီယိဿတေ။ ပစ္စိဿတေ၊ ပစိယျိဿတေ၊ ပစီယိဿတေ။ ဂစ္ဆိယျိဿတေ၊ ဂစ္ဆီယိဿတေ၊ ဂမိယျိဿတေ၊ ဂမီယိဿတေ၊ ဂမ္မိဿတေ၊ ဂမျိဿတေ- စသည်ဖြစ်၏။

၈ - ကာလာတိပတ္တိဝိဘတ်၌

❀ ကာလာတိပတ္တိ၊ ရှိ ဿာ, ဿာမှာ၊ ရဿာ ချို့ပေ။ ဿေ-၏ဧ- အ၊ ချို့ပြုရ။

၈-။ သော၊ ထိုမဟာခေနသူဌေးသားသည်။ ပဌမ-ဝယေ၊ ပဌမရွယ်၌။ စေ ပဗ္ဗဇိဿာ၊ အကယ်၍ ရဟန်းပြုသည်ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ၊ ဤသို့ရဟန်းပြုသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လတ်သော်။ အရဟာ၊ ရဟန္တာသည်။ အဘဝိဿာ၊ ဖြစ်ရာလေပြီ။

သော စေ ပဌမ-ဝယေ ပဗ္ဗဇိဿာ၊

အရဟာ အဘဝိဿာ, အဘဝိဿ	တေ အဘဝိဿံသု
တွံ အဘဝိဿေ, အဘဝိဿ	တုမှေ အဘဝိဿထ
အဟံ အဘဝိဿံ	မယံ အဘဝိဿာမှာ, အဘဝိဿာမှ
အဘဝိဿထ	အဘဝိဿိံသု
အဘဝိဿသေ	အဘဝိဿဝှေ
အဘဝိဿိံ	အဘဝိဿာမှသေ

အ-မလာဘဲ ဘဝိဿာ- စသည်လည်း ဖြစ်၏။

ကံ၌ ၎င်းပစ-ဓာတ်, ဂမု-ဓာတ်- စသည်တို့၌ ၎င်းနည်းယူ၍ ရူပမာလာ စဉ်အပ်၏။

ဘူဝါဒိဂိုဏ်း ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၉ - ရုဓာဒိဂိုဏ်း၌

သော မဂ္ဂံ ရုန္ဓတိ, ရုန္ဓိတိ, ရုန္ဓီတိ,

ရုန္ဓေတိ, ရုန္ဓောတိ	တေ မဂ္ဂံ ရုန္ဓန္တိ
ရုန္ဓတု	ရုန္ဓန္တု
ရုန္ဓေ, ရုန္ဓေယျ	ရုန္ဓေယျုံ
ရုရုန္ဓ, ရုရောဓ	ရုရုန္ဓု
အရုန္ဓီ, အရုန္ဓိ, ရုန္ဓိ	အရုန္ဓိံသု, ရုန္ဓိံသု
ရုန္ဓိဿတိ	ရုန္ဓိဿန္တိ
အရုန္ဓိဿာ, ရုန္ဓိဿာ	အရုန္ဓိဿံသု, ရုန္ဓိဿံသု

သုမ္ဘတိ, ဝိန္ဒတိ- စသည်ဖြစ်၏။ ကတ္တားဟော, ကံဟော စုံအောင်စဉ်။

၁၀ - ဒိဝါဒိဂိုဏ်း၌

ဒိဗ္ဗတိ၊ ဒိဗ္ဗတု၊ ဒိဗ္ဗေ, ဒိဗ္ဗေယျ၊ ဒိဒိဗ္ဗ, အဒိဗ္ဗာ, အဒိဗ္ဗီ, အဒိဗ္ဗိ, ဒိဗ္ဗိဿတိ, အဒိဗ္ဗိဿာ, အဒိဗ္ဗိဿ၊ ယုဇ္ဈတိ, ရုဇ္ဈတိ, ဝိရုဇ္ဈတိ, အနုရုဇ္ဈတိ- စသည်တည်း။

၁၁ - သွာဒိဂိုဏ်း၌

သုဏောတိ, သုဏာတိ၊ သုဏာတု၊ သုဏေယျ၊ သုဿာဝ၊ အဿုဏာ၊ အဿုဏိ၊ အဿောသိ၊ သုဏိဿတိ၊ သောဿတိ၊ အဿုဏိဿာ၊ အဿုဏိဿ။ ပါပုဏာတိ၊ ပရိယာပုဏာတိ။ (ဏ-ကို န-ငယ်ပြု၍) ဟိနောတိ၊ မိနောတိ၊ သိနောတိ၊ သိနုတေ- တည်း။

၉-။ ရုရုန္ဓ၊ ရုရောဓ၊ ပိတ်ဆို့ပြီတဲ့။

သုမ္ဘတိ၊ ပုတ်ခတ်၏။ ဝိန္ဒတိ၊ ရ၏, နှစ်သက်၏, စုံစမ်း၏။

၁၀-။ ဒိဗ္ဗတိ၊ ထွန်းလင်းတောက်ပ၏, ကစားမြူးတူး၏။

ယုဇ္ဈတိ၊ ယှဉ်စပ်၏, သင့်လျော်၏။ ရုဇ္ဈတိ၊ ကျင်နာ၏။ ဝိရုဇ္ဈတိ၊ ဆန့်ကျင်၏။ အနုရုဇ္ဈတိ၊ လိုချင်နှစ်သက်၏။

၁၁-။ သုဿာဝ၊ နားထောင်ပြီတဲ့။ ပရိယာပုဏာတိ၊ သင်ယူ၏။ ဟိနောတိ၊ ဖြစ်၏။ မိနောတိ၊ ထည့်သွင်း၏။ သိနောတိ၊ သိနုတေ၊ ထက်အောင် သွေး၏။ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကို ရှု)။

၁၂ - ကိယာဒိဂိုဏ်း၌

ကိဏာတိ, ဝိက္ကိဏာတိ၊ ကိဏာတု, ဝိက္ကိဏာတု၊ ကိဏေယျ, ဝိက္ကိဏေယျ၊ ဝိက္ကိဏ, ဝိဝိက္ကိဏ၊ အက္ကိဏာ, ဝိက္ကိဏာ၊ အက္ကိဏိ, အက္ကိဏီ၊ ကိဏိဿတိ, ဝိက္ကိဏိဿတိ၊ အက္ကိဏိဿာ, ဝိက္ကိဏိဿာ။ (ကီ-ကို ဒွေဘော်, ရဿ၊ နာ-ကို ဏာ-ကြီးပြု)။

ဇိနာတိ၊ သိနာတိ၊ ဇာနာတိ၊ နာယတိ၊ ဇာနာတု၊ ဇာနေယျ၊ ဇာနိယျာ၊ ဇညာ။

ပရောက္ခာ၊ ဟိယျတ္တနီ- ရုပ်တို့ကား အရာခပ်သိမ်း၌ပင် ရှားပါးကုန်၏။

အဇာနိ, သဥ္ဇာနိ, အညာသိ၊ ဇာနိဿတိ, ဉ ဿတိ၊ အဇာနိဿာ၊ အဇာနိဿံသု,ဇာနိဿံသု- စသည်တည်း။ ပရဿပုဒ်, အတ္တနောပုဒ် စုံအောင်စဉ်။

၁၃ - ဂဟာဒိဂိုဏ်း၌

ဂဏှာတိ, ဂဏှတိ, ဃေပ္ပတိ၊ ဂဏှာတု၊ ဂဏှေယျ၊ အဂ္ဂဟိ, အဂ္ဂဟေသိ၊ ဂဏှိဿတိ, ဂဟေဿတိ၊ အဂ္ဂဏှိဿာ, အဂ္ဂဟေဿာ- တည်း။ စုံအောင်စဉ်။

၁၄ - တနာဒိဂိုဏ်း၌

တနောတိ, တနောန္တိ၊ တနောသိ, တနောထ၊ တနောမိ, တနောမ၊ တနုတေ, တန္ဝန္တေ၊ တနုသေ, တနုဝှေ၊ တန္ဝေ, တနုမှေ။

ကံ၌

တနီယတေ၊ တညတေ။ ခတွန်ကို အာ-ပြုလျှင် ပတာယတေ။

ပဥ္စမီစသည်၌

တနောတု, တနောန္တု၊ တနေယျ, တနေယျုံ၊ အတနီ, အတနိံသု၊ တနိဿတိ, တနိဿန္တိ၊ အတနိဿာ, အတနိဿံသု။

ကရခာတ်၌

ကရောတိ၊ ကုဗ္ဗတိ၊ ကြုဗ္ဗတိ၊ ကယိရတိ၊ ကရောန္တိ၊ ကုဗ္ဗန္တိ၊ ကြုဗ္ဗန္တိ၊ ကယိရန္တိ။ လ။ ကုရုတေ၊ ကုဗ္ဗတေ၊ ကြုဗ္ဗတေ၊ ကယိရတေ- စသည်။

ကံ၌

ကရိယျတေ၊ ကရီယတေ၊ ကယျတေ။ ရ-နှင့် ယ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ ကယိရတေ- စသည်။

ပဥ္စမီ၌

ကရောတု၊ ကုရုတု၊ ကုဗ္ဗတု၊ ကြုဗ္ဗတု၊ ကယိရတု- စသည်။

သတ္တမီ၌

ကရေယျ၊ ကုဗ္ဗေယျ၊ ကြုဗ္ဗေယျ၊ ကယိရာ၊ ကရေယျုံ၊ ကုဗ္ဗေယျုံ၊ ကြုဗ္ဗေယျုံ၊ ကယိရုံ- စသည်။

❀ ယိရနောက်မှ၊ ဧထ, ဧပါ၊ ဧယျ-အာ-တည်း။ ပြုရာ မှချ၊ ဧယျုံ-စ၌၊ ဧယျ- စိတ်ကျေ၊ မှတ်ကြလေ။

ဟိယျတ္တနီ၌

အကရာ, အကာ၊ အကရူ၊ အကရော၊ အကရောတ္ထ, အကတ္ထ၊ အကရံ, အကံ၊ အကရမှ, အကမှ- စသည်။

❀ ကရဿကာ၊ ဝိဘာဂါဖြင့်၊ ဟိယျာအာ-တ္ထ၊ အံ-မှာ-တ္ထ-မှသော၊ ဤခြောက်ထွေကြောင့်၊ ကရေကို ကာ၊ နောက်ယောဂဖြင့်၊ အဇ္ဇကြောင့် သ- လာ။

အဇ္ဇတနီ၌

အကရိ, အကရိ, အကာသိ၊ အကရိံသု, အကရုံ, အကာသုံ, အကံသု- စသည်။

ဘဝိဿန္တီ၌

ကရိဿတိ, ကာဟတိ, ကာဟိတိ- စသည်။

အဘိ-သံ-ရှေးရှိရာ၌ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ခရ- ပြု၍ အဘိသင်္ခရောတိ, သင်္ခရောတိ- စသည် ဖြစ်၏။

၁၅ - စုရာဒိဂိုဏ်း၌

စောရေတိ, စောရယတိ၊ စောရေတု, စောရယတု၊ စောရေယျ, စောရယေယျ၊ စိန္တေတိ, စိန္တယတိ၊ မန္တေတိ, မန္တယတိ၊ ပါလေတိ, ပါလယတိ- စသည်ဖြစ်၏။

ဤသို့စသည်ဖြင့် ဇိနဝစနာ နုလောမဓာတ် (၁၆၃၇) တစ်ထောင့်ခြောက်ရာ့သုံးဆယ့် ခုနစ်ပါးတို့ကို ဓာတ်နက်ဂိုဏ်းထူး ပုံစံများနှင့်တကွ အသေအချာသိလိုလျှင် ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကို လေ့လာနိုင်စွမ်းရာသတည်း။

သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ အာချာတ်သုတ်နက် ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၄-ကိတ်

ပထမကဏ္ဍ

အာချာတ်ရုပ်တို့ကို ကျေကျေပွန်ပွန်မြင်လျှင် ကိတ်ဝိဂြိုဟ်တို့ကို မငြိုမငြင် ပြုနိုင်တော့သည် ဖြစ်၍ အာချာတ်၏ အခြားမဲ့၌ ကိတ်ကိုဆိုအပ်၏။

(၃၈၈) **ဓာတုယာ ကမ္မာ'ဒိမှိ ဏော။** ကမ္မာ'ဒိမှိ၊ ကံပုဒ် အစသည်။ ဝါ၊ အစ၌ ကံပုဒ်သည်။ သတိ၊ ရှိလတ်သော်။ ဓာတုယာ၊ ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဏော၊ ဏ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကုမ္ဘံ ကရောတိ အကာသိ ကရိဿတီတိ ကုမ္ဘကာရော၊ ကဋ္ဌ-ဟာရော၊ ပတ္တ'ဂ္ဂါဟော၊ ရဇ္ဇ-မာယော၊ ဓမ္မ-စာရော။ ပုံစံ။

* နတ္ထိ နိစ္စ-သမာသမှိ၊ ဝိဂ္ဂဟော ဝိဂ္ဂဟော'တိ စေ။
အည-ပဒေန ကာတဗ္ဗော၊ ကာရ-သဒ္ဒေါ န ကတ္တရိ။ ။

---

(၃၈၈) ကုမ္ဘံ၊ အိုးကို။ ကရောတိ၊ ပြုလုပ်ဆဲ။ အကာသိ၊ ပြီ။ ကရိဿတိ၊ လတ္တံ့။ ဣတိ ဣမသ္မာ၊ ဤကတ္တုသတ္တိကြောင့်။ ကုမ္ဘကာရော၊ မည်၏။ (ထို့အတူ ဝိဂြိုဟ်ပြု)။ ကဋ္ဌ-ဟာရော၊ ထင်းခွေသမား။ ပတ္တ'ဂ္ဂါဟော၊ ခွက်လက်စွဲ၍ တောင်းစားသော သူတောင်းစား။ ရဇ္ဇ-မာယော၊ စပါးခြင်တတ်သော တည်သမား။ ဓမ္မ-စာရော၊ တရားကျင့်တတ်သော ယောဂီ။

* နိစ္စ-သမာသမှိ၊ နိစ္စသမာသ်၌။ ဝိဂ္ဂဟော၊ ဝိဂြိုဟ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဝိဂ္ဂဟော၊ ကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုသင့်သေး၏။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ ဆိုငြားအံ့။ အည-ပဒေန၊ ပရိယာယ်ဝေဝုစ် ပုဒ်တစ်ပါးဖြင့်။ ကာတဗ္ဗော၊ ၏။ ကသ္မာ၊ ကား။ ကာရ-သဒ္ဒေါ၊ ကံပုဒ်မဖက်, သက်သက် ကာရသဒ္ဒါသည်။ ကတ္တရိ၊ ပြုတတ်သော အိုးထိန်းသည် စသောအနက်၌။ န သိဇ္ဈတိ၊ ဏ-ပစ္စည်း မသက်နိုင်၍ ရုပ်မပြီးနိုင်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်တည်း။

ကုမ္ဘကာရော-ကား ကုမ္ဘ-သဒ္ဒါရှေးရှိသော ကရ-တည်း ကုမ္ဘ-နောင် အံ-သက်။ ကရ-နောင် တိဝိဘတ်, ဩ-ပစ္စည်းသက်။ ကုမ္ဘံ ကရောတိ-ဟု ဝိဂ္ဂဟဝါကျပြု။ ကိတန္တသမာသ်မှည့်။ အံဝိဘတ်, တိဝိဘတ်, ဩ-ပစ္စည်းတို့ကို ချေ။ ကုမ္ဘ-ကရ ဟု-ပကတိပြု။ အာဝုဒ္ဓိပြု။ နာမ်ငဲ့။ သိသက်။ ဩပြု။ ကုမ္ဘကာရော- ပြီး၏။

ကံပုဒ် အနီးမရှိဘဲ ကရောတီတိ ကာရော-ဟု ခွဲ၍ ဝိဂြိုဟ်ပြုပြီးမှ ကုမ္ဘံ ကာရော ကုမ္ဘကာရော-ဟု သမာသ်မတွဲကောင်း ဟူလိုသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ အိုးစသည်ကို ပြုသသူကို ဟောသော ကာရ-သဒ္ဒါ သက်သက် ပိဋကတ်တွင် ကျင်လည်သည် မရှိသောကြောင့်တည်း။ ဤကိုထောက်၍ တစ်လုံးစ်

(၃၈၉) **သညာယ'မနု**။ သညာယံ၊ အမည်နာမပညတ်၌။ ကမ္မာ'ဒိမှိ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ဓာတုယာ၊ မှ။ ပရံ၊ ၌။ အ၊ အ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ နု စ၊ နု-အက္ခရာသည်လည်း။ အာဂမော၊ ဓာတ်၏အစ ကံပုဒ်၏နောက်၌ လာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဝါ၊ အ-နှု၊ နောက်၌ အ-ပစ္စည်း, ရှေ့၌ နု-အာဂုံသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အရိံ ဒမေတီတိ အရိန္ဒမော။ ဝေဿံ တရတီတိ ဝေဿန္တရော။ တဏှံ ကီဏောတိ ဟိံသတီတိ တဏှင်္ကရော။ ပုံစံ။

(၃၉၀) **ပုရေ ဒဒါ စ ဣံ**။ ပုရေ၊ အစ၌ ပုရ-သဒ္ဒါသည်။ သတိ၊ သော်။ ဒဒါ၊ ဒဒ-ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ အ၊ အ- ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣံ စ၊ ပုရအစိတ် အ-၏ ဣံ-ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝိဂြိုဟ်ပြုပြီး၍ ရဋ္ဌ တံ တဋ္ဌ နဋ္ဌာတိ ရတနံ။ ယဋ္ဌ တံ မဋ္ဌ ကဋ္ဌာတိ ယမကံ။ မော စ သော ဂေါစာတိ မင်္ဂေါ- စသည်ဖြင့်ခွဲ၍ သမာသ်တွဲကြသော မဏိမဥ္ဇူ, ယမိုက်ကောက်, ပုဒ်စစ်-စသော ရှေးဆရာကြီးတို့၏ နည်းသည် အချည်းနှီး အကျိုးမနပ်၊ နိရတ္ထက။ စာသင်သားတို့ ပင်ပန်းရုံ, လေကုန်ရုံမျှသာ ရှိလေသည်။ ကိလေသေ မာရေန္တော ဂစ္ဆတီတိ မင်္ဂေါ- ဟူ၍ မဇ္ဈယုဂလနည်း, တစ်ပေါင်းတည်း ကိတန္တသမာသ်ပြု အပ်သည်ကိုကား အဋ္ဌကထာဆရာပင် ပြတော်မူ၏။

ကုမ္ဘ-သဒ္ဒါနောင် ရူပသိဒ္ဓိ၌ အံ-ဝိဘတ်သက်၍ ချေ၏၊ ညာသ်၌မသက်။ ကရ-နောင်ကား ဘယ်ဆရာမှ တိဝိဘတ်, ဩပစ္စည်း မသက်ကြပြီ။ ရုပ်တွက်ဆိုသည်, ဝိဂြိုဟ်ပြုသည်ပင်ဖြစ်၍ အပြည့်အစုံ သက်ပြီး၍ ချေခြင်းသည်သာ ကောင်းသည်ဟု ထင်၏။ သမာသ်မဟုတ်မူ အပြစ်မရှိ။ (ညာသ်, ရူ- တို့ကား ကုမ္ဘကာရော- နှင့်ညီ၏)။

(၃၈၉) (ဤသုတ်၌ ဒုတိယတ္ထ သမ္ပဋ္ဌာန စ-သဒ္ဒါ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ၊ ပါဌ်သေသ၊ ဂမျမာန်၊ တစ်နည်း။ အစ နုစာ'တိ ဒွန္ဒ-သမာသံ ကတွာ ဝုတ္တတ္တာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ညာသ်ဆိုတိုင်း ဒွန်တွဲ)။

အရိ'န္ဒမော၊ ရန်သူကို ဆုံးမတတ်သော အရိန္ဒမမင်း။ ဝေဿန္တရော၊ မြို့လည်ရာ ကုန်သည်လမ်း အလွန်တွင် မွေးဖွားသော ဝေဿန္တရာမင်း။ တဏှင်္ကရော၊ တဏှာကို သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲတတ်သော တဏှင်္ကရာဘုရား။

(ကရော တ-ဘူ ကရေ သွာ ဝဓေ၊ (ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်) ကရဏာ၌ကဲ့သို့ ကရ-ဓာတ် ဟိံသနတ္ထ၊ သွာဒိဂိုဏ်း။

အယံ ပန နွာ'ဂမော သမာသံ ကတွာ ဥပပဒဝိဘတ္တိ-လောပေ ကတေယေဝ ဟောတီ'တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ရူ၊ ၃၄၉-၃၅၀)။ ဝိဘတ်ကျေပြီးမှ နု-လာ ဟူလိုသည်။

ပုရေ ဒါနံ အဒဒီ'တိ ပုရိန္ဒဒေါ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍန။

(၃၉၁) **သဗ္ဗတော ဏွု-တွာ-ဝီ ဝါ။** ကမ္မာ'ဒိမှိ၊ သည်။ သတိ ဝါ၊ ရှိသော်ငြင်း။ အ သတိ ဝါ၊ သော်ငြင်း။ သဗ္ဗတော၊ ခပ်သိမ်းသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ ၌။ အ၊ အ-ပစ္စည်းသည်ငြင်း။ ဏွု- တွာ-ဝီ၊ ဏွု-ပစ္စည်း, တု-ပစ္စည်း, အာဝီ-ပစ္စည်းတို့သည်ငြင်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်။

တံ ကရောတိ အကာသိ ကရိဿတီတိ တက္ကရော။ တက္ကရဿ ကုတော ဓမ္မော။ ဒိဝါ-ကရော၊ နိသာ-ကရော၊ သစ္စ-သန္ဓော၊ မဇ္ဇ-ပေါ၊ ဂေါ-တ္တံ၊ နိဿယန္တိ န'န္တိ နိဿယော၊ ဝိနေတိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ'တိ ဝိနယော၊ ဝိနိစ္ဆယတျ'နေန, ဝိနိစ္ဆယနံ ဝါ'တိ ဝိနိစ္ဆယော၊ အာသဝေါ၊ အ'ဿဝေါ၊ ပတိ'ဿဝေါ၊ ပါဒ-ပေါ၊ သာဝကော၊ သာဝိကာ၊ ဇာနနကော၊ ကတ္တာ၊ ဘတ္တာ၊ ဘာသိတာ၊ ဗုဇ္ဈိတာ၊ ဗောဓေတာ၊ ဘယံ ပဿတိ အပဿိ ပဿိဿတီတိ ဘယဒဿာဝီ၊ ဘယဒဿာဝိနီ၊ ဘယဒဿာဝိ ကုလံ။ ပုံစံ။

❀ သာဓနေ များစွာ၊ အ-သက်ရာ၊ ကတ္တာ ဏွု-တွာ'ဝီ- ဟူ၍ မှတ်။

ညည်၌ကား ဝိဘတ်မသက်။ လောပေါတိ အ-ဒဿနံ၊ အနုစ္စာရဏံ ဝါ- ဟူသည်အတိုင်း လုတ္တသမာသ်ချည်းတည်း။ သမာသ်၌ကား ညည်မှာ နု-မလာ။ အလုတ္တသမာသ် ဟူ၏)။

(၃၉၁) တံ၊ ထိုအနိုင်အထက်, ခိုးဝှက်လုယူမှုကို။ (ပေး)။ တက္ကရဿ၊ သူခိုးအား။ ဓမ္မော၊ သူတော်ကောင်းတရားသည်။ ကုတော၊ အဘိမှာ ရှိချေအံ့နည်း။ ဒိဝါ-ကရော၊ နေ။ (အ-ကို အာ-ပြု)။ နိသာ-ကရော၊ လ။ (အာ-ပစ္စည်း မကျေ)။ သစ္စ-သန္ဓော၊ မုသားမချပ်, အမှန်ကိုစပ်သော သူတော်ကောင်း။ မဇ္ဇ-ပေါ၊ သေသောက်ကြူး။ ဂေါတ္တံ၊ ညဏ်သဒ္ဒါတို့ကို စောင့်တတ်သော အမျိုးအနွယ်။ (တာ-ဓာတ်, တေ-ဓာတ်- နှစ်ချက်သင့်)။ နံ၊ ထိုဆရာကို။ နိဿယန္တိ၊ မှီခိုကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤမှီခိုအပ်သောကြောင့်။ နိဿယော၊ မည်၏။

(. . . သိဘူသေဝ၊ ဂတိ-ဝုဒ္ဓိ ဥ ဥဿယေ။
အာ-နျ'ပါ'ဝါ'ဝလမ္ဗမှိ၊ သွာ တေဇေ သွာ-ကိ ဗန္ဓနေ။ ။

ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်လာတိုင်း နိပုဗ္ဗ သိ-ဓာတ်၊ အဝလမ္ဗနတ္ထ၊ အဝုတ္တကမ္မသာဓန)။

အနေန၊ ဤညဏ်ဖြင့်။ ဝါ၊ ညဏ်ကြောင့် ဖြစ်သော စကားအစဉ်ဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယတိ၊ မိစ္ဆာညဏ်ကို ဖြတ်၏။ ဝါ၊ ကား။ ဝိနိစ္ဆယနံ၊ ခြင်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ မည်၏။ အာသဝေါ၊ ဘဝဂ်, ဂေါတြဘူ- တိုင်အောင် စီးသွားတတ်သော အာသဝေါလေးပါး။ အဿဝေါ၊ ရှေးရှုရိုသေ, နားထောင်ပေသသူ။ ပတိ'ဿဝေါ၊ နာယူဝန်ခံခြင်း။ ပါဒ-ပေါ၊ သစ်ပင်။ ဇာနနကော၊ သိတတ်သသူ။ ဘတ္တာ၊ လင်, သခင်။

(၃၉၂) **ဝိသ-ရုဇ-ပဒါ'ဒီတော ဏာ။** ဝိသ-ရုဇ-ပဒါ'ဒိတော၊ ဝိသ, ရုဇ, ပဒ- အစရှိသော ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဏာ၊ ဏ- ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပဝိသတီတိ ပဝေသော။ ရုဇ္ဇတီတိ ရောဂေါ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖုသတိ၊ ဖုသန္တိ ဝါ တေန၊ ဖုသနံ ဝါ'တိ ဖဿော၊ ဥစတိ သမဝေတီတိ ဩကော၊ ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဟရန္တိ ဧတ္ထာ'တိ ဝိဟာရော။ ပုံစံ။

အပစ္စယော ဏော ဒုတီယော၊ က္က- ပစ္စယော ပုမေ သိယုံ။ (ကစ္စာယနသာရ၊ ၄၅)

❀ အ, က္က- ပစ္စယ၊ ဒုတိယ-ဏော၊ ဤသဘော၊ အဟော ပုလ္လိင်သာ။

---

(၃၉၂) ယော ဓမ္မော၊ သည်။ ဖုသတိ၊ တွေ့ထိတတ်၏။ ဝါ၊ ကား။ အနေန၊ ဖြင့်။ သမ္ပယုတ္တ-ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ အာရမဏံ၊ ကို။ ဖုသန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝါ၊ ကား။ ဖုသနံ၊ ခြင်း။ က္ကတိ၊ ဤဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်မှ လာခဲ့သော ပဝတ္တိနိမိတ်သုံးပါးကြောင့်။ ဖဿော၊ မည်၏။

(ဖုသ-ကို ဖဿ-ပြု။ "သော စ ကိတ်-သညတ္တာ ကတ္တရိ ဘဝတိ"ဟု ရူပသိဒ္ဓိဆရာဆို၏။ ဆရာဝိဂြိုဟ်နှင့်ပင် မညီသောကြောင့် ယေဘုယျ မှတ်)။

ဥစတိ သမဝေတိ- အစိတ်အင်္ဂါတို့ တညီတညာတည်းဖြစ်၏။ က္ကတိ၊ ကြောင့်။ ဩကော၊ မည်၏။ ဩကော၊ နေရာအိမ်။ ဧတ္ထ၊ ဤကျောင်း၌။ ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ၊ တစ်ခုသော က္ကရိယာပုထ်၌ ညောင်းညာခြင်းကို ဖြတ်၍။ ဟရတိ၊ အတ္တဘောကိုဆောင်၏။ က္ကတိ၊ ကြောင့်။ ဝိဟာရော၊ ကျောင်းမည်၏။ (မာဂဓဿ မြန်မာ- ဟူသော တောင်ဘီလာသုတ်ဖြင့် ဝိဟာရသဒ္ဒါကို ကျောင်းပြု၍ ဝိဟာရော၊ ကျောင်းမည်၏-ဟု အနက်ပေးသည်)။

သာ မာဂဓီ မူလဘာသာ၊ နရာ ယာယာ'ဒိကပ္ပိကာ။

ဗြဟ္မာနော စာ'ဿုတာ'လာပါ၊ သမ္ဗုဒ္ဓါ စာပိ ဘာသရေ။ ။ (ရူ၊ ၄၁။ ကာရိကာ၊ ဂါ-၁၅၈)

ဟူသည်နှင့်အညီ -

❀ သူ့စကားကို၊ မကြားဖူးသေး၊ ကလေး, ဗြဟ္မာ၊ ဦးစွာကပ်သား၊ စောဘုရား၊

လေးပါး မာဂဓ ပြောသူတည်း။

ဟူသော မာဂဓပြောသူ လေးဦးသားတွင် ကမ္ဘာဦးက ပညတ်၍လာခဲ့သော မူလဘာသာကချည်း ပျက်၍ ဘာသာတစ်ရာ့တစ်ပါး ကွဲပြားသောကြောင့် မာဂဓဿ မြန်မာ- ဟူသောစကားသည် အရှူးစကားပင် ဖြစ်သော်လည်း စာတတ်ရှုးစကားဖြစ်၍ ယုတ္တိရှိပေသည်။ မာဂဓဿ၊ ရှမ်း။ မာဂဓဿ၊ ကုလား။ မာဂဓဿ၊ ယိုးဒယား။ မာဂဓဿ၊ တရုတ်- စသည်ဖြင့် အရာခပ်သိမ်း၌ပင် သုတ္တဝိဘာဂ- ရနိုင်စကောင်းသော

(၃၉၃) **ဘာဝေ စ။** သဗ္ဗတော၊ ခပ်သိမ်းသော ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဘာဝေ စ၊ ဘော-အနက်၌လည်း။ ဏ၊ ဏ- ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

<u>အပစ္စိတ္တ</u>, ပစ္စတေ, ပစ္စိယတေ, ပစနံ ဝါ ပါကော၊ ဒါဟော၊ ပရိဠာဟော၊ ရာဂေါ၊ ယာဂေါ၊ ယောဂေါ၊ ဘဂေါ၊ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဏ-ကိုင်၏။

သဗ္ဗသာဓာရဏ သဗ္ဗတောပပ- သုတ်ကြီးဖြစ်ပေသည်။ မိုဝ်းကို မ-ဥ-က္က-ဝ ပုဒ်ဖြစ်၍ မဟာ-သမုဒ္ဒတော မဟာ-ပဗ္ဗတတော ဝါ ဥဂ္ဂန္တွာ က္ကတော စိတော ဝဿတီ'တိ မိုဝ်း- ဟူသော မင်းသားကြီးဆွဲ မောင်သော်၏ စကားသည် "ဘဝေသု ဝန္တ-ဂမနော ဘဂဝါ"ဟု အဋ္ဌကထာရှင် -

ဝဏ္ဏာဂမော ဝဏ္ဏ-ဝိပရိယယော စ၊ ဒွေ စာ'ပရေ ဝဏ္ဏဝိကာရ-နာသာ။
ဓာတူန'မတ္ထာတိသယေန ယောဂေါ၊ တဒုစ္စတေ ပဉ္စ-ဝိဓံ နိရုတ္တံ။ ။
(ရူ၊ ၄၁၉။ မဟာနိ၊ ၌။ ၂၂၉)

ဟူသော နိရုတ္တိနည်းငါးပါးသဘော ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်းအတွင်းသို့ ထည့်သွင်းစီရင်သည်နှင့် အသွင်တူရကား သဘာင်စကားပင်ဖြစ်သော်လည်း စာတတ်သဘင်စကားဖြစ်၍ မှတ်သားလောက် သကဲ့သို့ပေတည်း။

ဤ၌ ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်းဟူသည်ကား ပသဒ+ဥဒရ- ပုဒ်ဖြစ်၍ အဒ-ကိုချေ။ အ-ကို က္က၊ ဥ-ကို ဩ-ပြု၍ ပိသောဒရ- ပြီးသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဘဝေသု ဝန္တ-ဂမနော- ပုဒ်၌ ဘဝဂ-ကိုယူ၍ အကြွင်းကို ချေ။ ဝ နှင့် ဂ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်။ ဝ-၏ အ-ကို အာ-ပြု၍ဘဂဝါပြီးသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် မပြီးမချင်း စီရင်သည်ကို "ပိသောဒရာဒိ-ပက္ခေပ-လက္ခဏံ ဝါ ဂဟေတွာ" ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်ဆိုသည်။ သက္ကတနည်းတည်း။ ပုဒ်ချင်းကား မတူကြ။ သက္ကတ၌ ရိ-သရ, တ-အက္ခရာ-တို့နှင့်ရှိ၍ ဝမ်းဗိုက်၌ ဗိန္ဒုပြောက်ရှိသော သမင်မျိုးကိုဟော၏။ မာဂဓ၌ကား ချေသတ္တဝါ၏ ဝမ်း-ဟု အနက်ပေးကြ၏။ ထို့ကြောင့် ချေသတ္တဝါ ဟူသည် လွန်စွာအစာကြေသည်ဖြစ်၍ ဝမ်းလေစုန်သံကို သေနတ်သံ ထင်ရအောင် ပြင်းထန်အားကြီး၍ ချေအီးကို ချေလန့်သည်-ဟု ပုံဆိုရိုးရှိ၏။ ထိုချေသတ္တဝါ၏ ဝမ်းတွင်းသို့ ရောက်လျှင် ဘယ်အစာမဆို ကြေရသကဲ့သို့ ချေခြင်း, လာခြင်း- စသည်ဖြင့် မပြီးမချင်း အလိုရှိတိုင်း စီရင်ရသော ဂိုဏ်းသည် ပိသောဒရာဒိဂိုဏ်း မည်၏- ဟု ကြံစည် ပြောဆိုကြကုန်၏။

(၃၉၃) <u>အပစ္စိတ္တ၊</u> ချက်ပြီးရာ၏, ချက်ပြီးခြင်း။ ပစ္စတေ၊ ချက်ဆဲရာ၏, ချက်ဆဲခြင်း။ ပစ္စိယတေ၊ ချက်လတ္တံ့ရာ၏, ချက်လတ္တံ့ခြင်း။ ဝါ၊ တစ်နည်းလည်း။ ပစနံ၊ ကာလသုံးပါး၌ ချက်ခြင်း။ ဝါ၊ ကျက်ခြင်း။ ပါကော၊ ချက်ခြင်း, ကျက်ခြင်း။ ဒါဟော၊ ပူလောင်ခြင်း။ ပရိဠာဟော၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်ခြင်း။ ရာဂေါ၊ တပ်စွဲခြင်း။ ယာဂေါ၊ ပူဇော်ခြင်း။ ယောဂေါ၊ ယှဉ်ခြင်း, အားထုတ်ခြင်း။ ဘဂေါ၊ ချိုးဖွဲ့ဖျက်ဆီးခြင်း။

(၃၉၄) **ကွိ စ။** သဗ္ဗတော၊ မှ။ ပရံ၊ ၌။ ကွိ စ၊ ကွိ- ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝိဘူ၊ ခ-ဂေါ၊ ဝိဟ-ဂေါ၊ ဒွိ ဇော၊ သ-ခေါ်၊ ကုဉ္စရော၊ သင်္ကမ္မ သဟ ဝါ ဘန္တိ ဘာသန္တိ ဝါ ဧတ္ထာ'တိ သဘာ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဘာဝေ-ကို ချန်လှပ်၍ သဗ္ဗတော-ကို ပေါင်း၏။ ကတ္တား၌ များ၏။

ဝစန-သိလိဋ္ဌတာယ ဝါ ဝုတ္တာ'နိ္တပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ တေနေ'ဝ ပယောဂေပိ ဝစန-သိလိဋ္ဌတ္ထံ နိပါတော - ပသင်္ဂါ ယောဇေတဗ္ဗာ'တိ ဒဿေတိ။ (ဉာသ်၊ ၃၈၇)။

(၃၉၅) **ရော'ဒိဟိ ရမ္မော။** ဓရာ-ဒိဟိ၊ ဓရ-အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ရမ္မော၊ ရမ္မ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သ-လက္ခဏံ ဓာရေတိ၊ ဓရီယတိ ဝါ ပစ္စယေတိ၊ ဓရတိ ဝါ သမ္ပတ္တိ ဧတေနာတိ ဓမ္မော၊ သရံ ဝါရေတီ'တိ ဝမ္မံ၊ ကရီယတေ'တိ ကမ္မံ၊ စရီယတေ သုနခေဟီ'တိ စမ္မံ။ ပုံစံ။

(၃၉၆) **တ'ဿီလာ'ဒိသု ဏီ-တွာ'ဝီ စ။** တ'ဿီလာ'ဒိသု စ၊ တဿီလ-ကတ္တား, တဒ္ဓမ္မ-ကတ္တား, တဿာဓုကာရီ-ကတ္တား အနက်သုံးပါးတို့၌လည်း။ ဏီ-တွာ'ဝီ၊ ဏီ, တု, အာဝီ- ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

---

(၃၉၄) ဝိဘူ၊ အထူးဖြစ်သည်။ ခဂေါ၊ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်သွားသော ငှက်။ ဝိဟဂေါ၊ ငှက်။ (ဝိဟာယသ-ကို ဝိဟ-ပြု)။ ဒွိဇော၊ ငှက်, သွား, ပုဏ္ဏား။ (ဒိဇော- လည်းသင့်၏)။ သခေါ်၊ မြေကိုတူးတတ်သော ခရု။ ကုဉ္စရော၊ တောကြား, တောင်ကြွ၌ ပျော်မွေ့သော ဆင်။ ဧတ္ထ၊ ဤဇရပ်၌။ ဝါ၊ လူစုလူဝေး၌။ သင်္ကမ္မ၊ ပေါင်းဆုံကုန်၍။ ဝါ၊ သဟ၊ တကွ။ ဘန္တိ၊ ထွန်းပထင်ရှားကုန်၏။ ဝါ၊ ကား။ ဘာသန္တိ၊ ပြောဆိုတိုင်ပင်ကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဘာ၊ ဇရပ်, ပွဲသဘင်မည်၏။

ဝစန-သိလိဋ္ဌတာယ ဝါ၊ စကားပြေပြစ်သည့်အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ စဂ္ဂဟဏံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။ တေနေဝ၊ ထိုစသဒ္ဒါဖြင့်သာလျှင်။ ပယောဂေပိ၊ ပုံစံ၌လည်း။ ဝစန-သိလိဋ္ဌတ္ထံ၊ ငှါ။ နိပါတော'ပသင်္ဂါ၊ တို့ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ၏။ ဣတိ ဒဿေတိ၊ ၏။

(၃၉၅) သ-လက္ခဏံ၊ မိမိ၏လက္ခဏာသဘောကို။ ဓာရေတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ကား။ ပစ္စယေဟိ၊ တို့သည်။ ဓရီယတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ကား။ ဧတေန၊ ဤကုသိုလ်တရားဖြင့်။ သမ္ပတ္တိ၊ ဒေဝ, မနုဿ, နိဗ္ဗာန-သမ္ပတ္တိသုံးပါးသည်။ ဓရတိ ပတိဋ္ဌာတိ၊ တည်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မော၊ မည်၏။ သရံ၊ မြားလက်နက်ကို။ ဝါရေတိ၊ တားမြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝမ္မံ၊ မည်၏။ (စစ်ဝတ်တန်ဆာချပ်)။ သုနခေဟိ၊ ခွေးတို့သည်။ စရီယတေ ဘက္ခီယတေ၊ စားအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စမ္မံ၊ သားရေမည်၏။

ပြုဟ္ဗံ စရိတုံ သီလံ ဓမ္မော ဝါ သာဓု-ကာရိတာ ဝါ ယဿ၊ ပြုဟ္မံ ဝါ စရတိ သီလေန ဓမ္မေန ဝါ သာဓု-ကာရိတာယ ဝါ၊ ပြုဟ္မံ ဝါ စရဏ-သီလော စရဏ-ဓမ္မော ဝါ စရဏော သာဓု-ကာရီ ဝါ'တိ ပြုဟ္မ-စာရီ ဘိက္ခု၊ ပသယှ-ပဝတ္တာ ရာဇာ၊ ဘယ-ဒဿာဝီ ဘိက္ခု။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ပဏ္ဍိတံ အတ္တာနံ မညတီ'တိ ပဏ္ဍိတမာနီ၊ ဗဟုဿုတ-မာနီ- စသည်၌ မညတိအနက်ကို ဆည်း၏။

၁။ သတ္တ'သာခေ-မုတ္တေပိ၊ တဿီလာ'ဒီသု ပစ္စယေ။
ဓာတုတော ပစ္စယ'တ္ထတ္တာ၊ ကတ္တု'ဠှာနေ စ ဝုတ္တိတော။ ။

၂။ ပေါရာဏောဟိ ကတော တဿ၊ သင်္ဂဟော ကတ္တု'သာခနေ။
တုလျာ'ဓိကရဏတ္တေန၊ သီလံ ပကတိ မန္ဒတော။ ။

---

(၃၉၆) ပြုဟ္မံ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို။ စရိတုံ၊ ကျင့်ခြင်းငှာ။ သီလံ၊ ပကတိအလေ့သည်။ ဝါ၊ ကား။ ဓမ္မော၊ ပြုပြင်သော သဘောသည်။ ဝါ၊ သာဓု-ကာရိတာ၊ ကောင်းစွာပြုခြင်း ရှိသည့်အဖြစ်သည်။ ယဿ၊ အား။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဝါ၊ ကား။ ယော၊ သည်။ သီလေန၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ ဓမ္မေန၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ သာဓု-ကာရိတာယ၊ အားဖြင့်။ ပြုဟ္မံ၊ ကို။ စရတိ၊ ကျင့်တတ်၏။ ဝါ၊ ကား။ ပြုဟ္မံ၊ ကို။ စရဏ-သီလော၊ ကျင့်ခြင်းပကတိအလေ့ရှိ၏။ ဝါ၊ စရဏ-ဓမ္မော၊ ကျင့်ခြင်းသဘောရှိ၏။ ဝါ၊ စရဏော၊ ၌။ သာဓု-ကာရီ၊ ကောင်းစွာပြုလေ့ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသတ္တိကိုးပါးကြောင့်။ သော၊ သည်။ ပြုဟ္မ-စာရီ၊ မည်၏။ ဘိက္ခု၊ ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။ ပသယှ-ပဝတ္တာ၊ နှိပ်စက်၍ဖြစ်ခြင်းငှာ။ ဝါ၊ ဆိုခြင်းငှာ အလေ့, သဘောကောင်းစွာ ပြုခြင်းရှိသော။ ရာဇာ၊ မင်း။ (ပဝတ္တာ-ကား ပပုဗ္ဗ ဝတုဓာတ်, ဝဒဓာတ်-တို့ဖြင့် ပြီး၏။) ဘယ-ဒဿာဝီ၊ ဘေးကို ရှုခြင်းငှာ အလေ့, သဘော ကောင်းစွာပြုခြင်းရှိသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ (ယခင်လို ကိုးနက်-စေ့အောင်ပေး၊ ကာလ သုံးပါးနှင့် မြောက်မူကား နဝတြိဏ္ဏာသတ္တာဗီသ၊ တဿီလ ဝိဂြိုဟ်နှစ်ဆယ့်ခုနစ် ရ၏)။

အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ပဏ္ဍိတံ၊ ပညာရှိဟူ၍။ မညတိ၊ မှတ်ထင်ထောင်လွှား, ဝါကြွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဏ္ဍိတ-မာနီ၊ မည်၏။ ဗဟု'ဿုတ-မာနီ၊ ငါအကြားအမြင်များသည်ဟု မော်ကြွား မှတ်ထင် စိတ်ကြီးဝင်သောသူ။

၁။ တဿီလာ'ဒီသု၊ တို့၌။ ပစ္စယေ၊ သက်သောပစ္စည်းသည်။ သတ္တ သာခေ-မုတ္တေပိ၊ သော်လည်း။ ဓာတုတော၊ ဓာတ်မှနောက်၌။ ပစ္စယ'တ္ထတ္တာ၊ သက်သောပစ္စည်း၏ အနက်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း။ ကတ္တု'ဠှာနေ၊ ၌။ ဝုတ္တိတော စ၊ ကြောင့်၎င်း။ ပေါရာဏေဟိ၊ တို့သည်။ တဿ၊ ထိုသုံးပါးကို။ ကတ္တု'သာခနေ၊ ၌။ သင်္ဂဟော၊ ကို။ ကတော၊ အပ်၏။

၂။ တတ္ထ၊ ထိုသုံးပါးတို့တွင်။ ပကတိ၊ နဂိုရင်းဖြစ်သော။ သီလံ၊ အလေ့ကို၎င်း။ သတာ'စာရော၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ အကျင့်ဖြစ်သော။ ဓမ္မော စ၊ သဘောကို၎င်း။ တုလျာ'ဓိကရဏတ္တေန၊ တမေဝ သီလံ တ'ဿီလံ၊ သော ယေဝ ဓမ္မော တ'ဒ္ဓမ္မော- ဟူသော ကမ္မဓာရည်းသမာသ်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဓာတွ'တ္ထော-တိ၊ ဓာတ်၏အနက်ဟူ၍။ မန္ဒတော၊ ၏။

၃။ ဓာတွတ္ထော'တိ သတာ'စာရော၊ ဓမ္မော တဿာဝု-ကာရိတာ။
ဘိန္နာ'ဓိကရဏာတ္တေန၊ တတ္ထ သက္ကစ္စ-ကာရိတာ။ ။(ဘေဒစိန္တာ (၃၆၃၊ ၄-၅) အဆို)

(ရူပသိဒ္ဓိ ဋင်းဋီကာတို့အလိုကား သာဓနမုတ္တ မဟုတ်၊ ကတ္တုသာဓနပင်ဖြစ်ကြသည်။ တဿီလ- စသည်ကို အညသမာသ်ပြု)။

(၃၉၇) **သဒ္ဒ–ကုဓ–စလ–မဏ္ဍ'တ္ထ–ရုစာ'ဒီဟိ ယု။** တ'ဿီလာ'ဒီသု၊ တို့၌။ သဒ္ဒ-ကုဓ-စလ-မဏ္ဍ'တ္ထ-ရုစာ'ဒီဟိ၊ အသံပြုခြင်း, အမျက်ထွက်ခြင်း, တုန်လှုပ်ခြင်း, တန်ဆာဆင်ခြင်း အနက်ရှိသောဓာတ်, ရုစဓာတ်- အစရှိသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ယု၊ ယု-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဃောသနော၊ ရောသဏော၊ ဖန္ဒနော၊ ဘူသဏော၊ ရောစနော၊ ဇောတနော၊ ဝဒ္ဓနော။ ပုံစံ။

(၃၉၈) **ပါရာ'ဒိ–ဂမိမှာ ရူ။** ပါရာ'ဒိ-ဂမိမှာ၊ ပါရ-သဒ္ဒါစသည်မှ နောက်ဖြစ်သော ဂမုဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ တဿီလာ'ဒီသု၊ တို့၌။ ရူ၊ ရူ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘဝ-ပါရ-ဂူ၊ ဝေဒ'န္တ-ဂူ။ ပုံစံ။

၃။ တတ္ထ၊ ထိုဓာတ်နက်ကြီယာ၌။ သက္ကစ္စ ကာရိတာ၊ ရိုသေကောင်းမွန်စွာပြုခြင်းကို။ ဘိန္နာဓိကရဏာတ္တေန၊ တဿိ သာဝုကာရိတာ တ'ဿာဝု-ကာရိတာ-ဟူသော တပ္ပုရိသ် သမာသ်အဖြစ်ဖြင့်။ တ'ဿာဝု-ကာရိတာ၊ ဟူ၍။ မနျတေ၊ ၏။

(သတာစာရော-ကား ဥပလက္ခဏ။ ပါပကာရီ- စသည်လည်း ရှိသေးသည်ပင်။ ထင်ရှားရှိသော အကျင့်ဖြစ်သော ဟူ၍သော်လည်း ပေး။

တ'ဿီလံ အတ္တနော သီလံ၊ တ'ဒ္ဓမ္မော ကုလ ဓမ္မတာ။
တ'ဿာဝု-ကာရီဓာတွတ္ထော၊ သက္ကစ္စံ အနုမောဒနာ။ ။

ဟူ၍လည်း အထူးကို ဆိုကြ၏)။

(၃၉၇) ဃောသနော၊ ကြွေးကြော်လေ့ရှိသသူ။ ရောသဏော၊ ချုပ်ချယ်စောင်းမြောင်းလေ့ရှိသသူ။ (ဏကြီးပြန်)။ ဖန္ဒနော၊ တုန်လှုပ်လေ့ရှိသသူ။ (ဖဒိ-ဓာတ်။ ဣကာရန္တေ နိဂ္ဂဟီတံ၊ နိစ္စံ ဘွာဒိ'စုရာဒိကေ- မှတ်)။ ဘူသဏော၊ တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသသူ။ (ဏကြီးပြန်)။ ရောစနော၊ ဇောတနော၊ ထွန်းပလေ့ရှိသသူ။ ဝဒ္ဓနော၊ ကြီးပွားလေ့ရှိသသူ။

(၃၉၈) ဝေဒ'န္တ-ဂူ၊ လေးပါးသော မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကမ်းဆုံးသို့ ရောက်သသူ။

(၃၉၉) ဘိက္ခာ'ဒိတော စ။ ဘိက္ခာ'ဒိတော စ၊ ဘိက္ခ-ဓာတ် စသည်တို့မှလည်း။ ပရံ၊ ၌။ တ'သီလာ'ဒီသု၊ တို့၌။ ရူ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘိက္ခု။ ဝိညူ။ ဝိဒူ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ရူ-ကိုင်င်၏။

(၄၀၀) ဟနတျာ'ဒီနံ ဏုကော။ ဟနတျာ'ဒီနံ၊ ဟန- အစရှိကုန်သော ဓာတ်တို့၏။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ တသီလာ'ဒီသု၊ တို့၌။ ဏုကော၊ ဏုက-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အာဘုသံ ဟနန-သီလော အာဃာတုကော၊ သူသတ်။ ကာရုကော၊ လက်သမား။ အာဝုကော၊ အဘ။ ဘာယန-သီလော ဘီရုကော၊ ဘီ ဘယေ၊ ရ-အာဂုံ။ ပုံစံ။

(၄၀၁) နု နိဂ္ဂဟီတံ ပဒ'န္တေ။ ပဒ'န္တေ၊ ရှေ့ပုဒ်၏ အဆုံး၌။ နု၊ နု-အာဂုံသည်။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ နိဂ္ဂဟိတ်-အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

အရိ'န္ဒမော။ ပုံစံ။

(၄၀၂) သံဟနာ'ညာယ ဝါ ရော ဃော။ သံဟနာ ဝါ၊ သံပုဗ္ဗ, ဟန-ဓာတ်မှရင်း။ အညာယ ဝါ၊ တပါးသော ဓာတ်မှရင်း။ ပရံ၊ ၌။ ရော၊ ရ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဃော ဝါ၊ ဟနဓာတ်၏ ဃ- ပြုသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သံ သုဋ္ဌု ပစ္စတ္ထိကေ ဟိံသတိ၊ သမဂ္ဂံ ဝါ ကမ္မံ သ'မုပ-ဂစ္ဆတီ'တိ သံဃော၊ ပရိတော နဂရဿ ဗဟိ ခညတီ'တိ ပရိခါ၊ အန္တံ ကရောတီ'တိ အန္တကော။ ပုံစံ။

---

(၃၉၉) (ဘိက္ခတိ ယာစတိ ဘယံ ဝါ ဣက္ခတိ သီလေနာ'တိ ဘိက္ခု။ ဉ-ရဿပြု။ ဘိက္ခ ယာစနေ-နှင့် နှစ်ဆယ့်ခုနစ်။ ဘယသဒ္ဒူပ-ပဒ ဣက္ခ ဒဿန'င်္ကေသု-နှင့် နှစ်ဆယ့်ခုနစ်။ ဝိဂြိုဟ် ငါးဆယ့်လေးချက် ပြု)။

(၄၀၂) သံ သုဋ္ဌု၊ ကောင်းစွာ။ ပစ္စတ္ထိကေ၊ ကိလေသာ-စသော ရန်သူတို့ကို။ ဟိံသတိ၊ ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ ဝါ၊ ကား။ သမဂ္ဂံ၊ အညီအညွတ်။ ကမ္မံ၊ စတုဝဂ်-စသော ကံသို့။ သ'မုပ-ဂစ္ဆတိ၊ ကောင်းစွာ ကပ်ချဉ်းတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သံဃော၊ ၏။ နဂရဿ၊ ၏။ ပရိတော၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ ဗဟိ၊ ၌။ ခညတိ၊ တူးအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပရိခါ၊ ကျုံးမည်၏။ အန္တံ၊ အယုတ်ကို။ ဝါ၊ အဆုံးကို။ ကရောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အန္တကော၊ မာရ်နတ်, သေမင်း မည်၏။

ဝါ'ဂ္ဂဟဏံ သမ္ဗိက္ခာနတ္ထံ၊ ဝိကပ္ပနတ္ထံ ဝါ တေန သယ်ာတော'တိပိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။

* ဟနသောဝါ'ယံ ဃော ဟောတိ၊ အဘိဓာနာ-နုရူပတော။

အ-သံ-ပုဗ္ဗာ စ ရော တေန၊ ပတိဃောတိပိ သိဇ္ဈတိ။ ။(ရူ၊ ၃၆၇။)

(၄၀၃) **ရမ္ဟိ ရ'န္တော ရာ'ဒိနော။** ရမှိ၊ ရ-အနုဗန္ဓ်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်။ ရာ'ဒိ၊ အနီးနောက်ယံ, ရ-အနုဗန် အပိုင်းအခြားရှိသော။ အန္တော၊ ဓာတ်၏အစိတ်သည်။ နော၊ ရ-အနုဗန်ပါကျေပျောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကိစ္စံ၊ ဘစ္စော၊ ဒိဗ္ဗော၊ ပါရ-ဂူ၊ သတ္ထာ၊ ပိတာ၊ မိတာ။ ပုံစံ။

(၄၀၄) **ဘာဝ-ကမ္မေသု တဗ္ဗာ'နီယာ။** ဘာဝ ကမ္မေသု၊ ဘော-အနက်, ကံ-အနက်တို့၌။ တဗ္ဗာ'နီယာ၊ တဗ္ဗ-ပစ္စည်း, အနီယ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

♣ အ-ကမ္မကေဟိ ဓာတူဟိ၊ ဘာဝေ ကိစ္စာ နပုံသကေ။

သ-ကမ္မကေဟိ ကမ္မ'တ္ထေ၊ အရဟာ-သက္က'တ္ထ-ဒီပကာ။ ။(ရူ၊ ၃၃၇။)

ဝါ'ဂ္ဂဟဏံ၊ သည်။ သမ္ဗိက္ခာနတ္ထံ၊ ၏။ ဝါ၊ ကား။ ဝိကပ္ပနတ္ထံ၊ ၏။ တေန၊ ကြောင့်။ သယ်ာတော-တိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ သိဒ္ဓံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (သယ်ာတော ဒဠ-သံယောဂေ၊ သမူဟေ နရကေ ကဖေ။ ကဖေ၊ သလိပ်၌-ပေး)။

* အဘိဓာနာ'နုရူပတော၊ တဒနုပရောဓ အမည်နာမအားလျော်သောကြောင့်။ ဟနသော၀၊ ဟန-ဓာတ်၏သာလျှင်။ အယံ ဃော၊ ဤ ဃ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အ-သံ-ပုဗ္ဗာ စ၊ သံရှေးမရှိသော ဟန-ဓာတ်မှ နောက်၌လည်း။ ရော၊ ရ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တေန၊ ကြောင့်။ ပတိဃောတိပိ၊ ပတိဃော- ဟူသောရုပ်သည်လည်း။ သိဇ္ဈတိ၊ ၏။ ပတိဃော၊ ထိပါးနှိပ်စက်, အမျက်ထွက်ခြင်း။

(၄၀၃) (အန္တော စ၊ ဓာတွန့်သည်ရင်း။ ရာ'ဒိစ၊ ပစ္စည်း၏အစ ရ-အနုဗန်သည်ရင်း ဟု ဝုတ္တိဖွင့်အတိုင်း သမ္ဗိက္ခာနတ္ထ စသဒ္ဒါ, လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ ကြံ၍လည်းပေးသင့်၏)။ ကိစ္စံ၊ ပြုအပ်သောအမှု။ ဘစ္စော၊ မွေးမြူအပ်သောသူခစား, ကျွန်။ ဒိဗ္ဗော၊ မြင်အပ်သည်။ ပါရ-ဂူ၊ ကမ်းတစ်ဖက်သို့ ရောက်သသူ။ သတ္ထာ၊ သုံးမတတ်သော ဆရာ။ ပိတာ၊ အဘ။ မိတာ၊ သမီး။ (ဣ-ကာရဿ ဒီဃော၊ အဘိဓာန်ဋီကာ)။

(၄၀၄) ♣ အ-ကမ္မကေဟိ၊ ကံမရှိကုန်သော။ ဓာတူဟိ၊ တို့မှ။ ဘာဝေ၊ ဘောအနက်၌။ ကိစ္စာ၊ သက်သော ကိစ္စ-ပစ္စည်းတို့သည်။ နပုံသကေ၊ ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သ-ကမ္မကေဟိ၊ ကံရှိကုန်သော။ ဓာတူဟိ၊ ဓာတ်တို့မှ။ ကမ္မတ္ထေ၊ ၌။ ကိစ္စာ၊ တို့သည်။ အရဟာ-သက္က'တ္ထ-ဒီပကာ၊ ထိုက်၏, စွမ်းနိုင်၏-ဟူသောအနက်ကို ပြကုန်၏။ ဝါ၊ ပြ၍ အဘိဓေယျလိင်သို့ လိုက်ကုန်၏။

ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဘဝနီယံ၊ အဘိဘဝိတဗ္ဗော၊ အနုဘဝနီယော၊ ကာတဗ္ဗံ၊ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ကရဏီယံ။ ပုံစံ။

တဗ္ဗာနီယာ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တပါးအနက်တို့၌ သက်။

ဘဝိဿတီ'တိ ဘဝိတဗ္ဗော၊ ဘဗ္ဗော သုဘာ'သုဘေသု၊ နိယျာတီ'တိ နိယျာနိကော၊ မဂ္ဂေါ။ သိနာယတိ ဧတေနာ'တိ သိနာနီယံ၊ နှာနီယ-စုဏ္ဏံ။ ဒီယတေ အဿာ'တိ ဒါနီယော၊ ဘိက္ခု။ သမ္မာ ပဝတ္တတိ အသ္မာ'တိ သမ္ပဝတ္တနီယော၊ ဂုရု။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာ'တိ ဌာနီယော၊ ဒေသော။ ပုံစံ။

(၄၀၅) **ဏျော စ**။ ဘာဝ-ကမ္မေသု တို့၌။ ဏျော စ၊ ဏျ- ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ကာရိယံ၊ စေယျံ၊ နိစ္ဆေယျံ၊ ဝိနိစ္ဆိနိယံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါဖြင့် တေယျ-ပစ္စည်းသက်။ ဉာတေယျံ၊ ဒိဋ္ဌေယျံ၊ ပတ္တေယျံ။ ပုံစံ။

(၄၀၆) **ကရမှာ ရိစ္စ**။ ကရမှာ၊ ကရ-ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဘာဝ-ကမ္မေသု၊ တို့၌။ ရိစ္စ၊ ရိစ္စ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ရိစ္စ-ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တပါးသောဓာတ်တို့နောင် သက်။

ကိစ္စံ၊ ဘရိတဗ္ဗော'တိ ဘစ္စော၊ ပတိ ဧတဗ္ဗော'တိ ပတိစ္စော၊ ပတိစ္စော စ သော သဟ သမ္မာ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စာ'တိ ပတိစ္စ- သ'မုပ္ပါဒေါ၊ ပတိမုခံ ဝါ ဣစ္စော'တိ ပတိစ္စော၊ ပတိစ္စော စ သော သဟိတေ ဥပ္ပါဒေတိ စာ'တိ တထာ။ ပုံစံ။

ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဘဝနီယံ၊ ဖြစ်ခြင်း, ဖြစ်ရာ၏။ အဘိဘဝိတဗ္ဗော၊ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သသူ။ အနု- ဘဝနီယော၊ သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော ဘောဂစည်းစိမ်။

ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘဝိတဗ္ဗော၊ မည်၏။ သုဘာ'သုဘေသု၊ ကောင်းကျိုး, မကောင်းကျိုးတို့၌။ ဘဗ္ဗော၊ ဖြစ်ထိုက်သသူကို ရ၏။ (ဤဘဗ္ဗ-ပုဒ်ကို တဗ္ဗ-ပစ္စည်း ထင်မှားသသူ များလှ ၏)။ နိယျာတိ၊ နိမိတ္တ, ပဝတ္တ- နှစ်ပါးမှထ၍ လောကမှ ထွက်သွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိယျာနိကော၊ မည်၏။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်ကို ရ၏။ (နိပုဗ္ဗ ယာ-ဓာတ်, အနီယ-ပစ္စည်း၊ ဤ-ကို ရဿ, ယ-ကို က-ပြု။ မူလဋီကာ)။ ဧတေန၊ ဖြင့်။ သိနာယတိ၊ သုတ်သင်စင်ကြယ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သိနာနီယံ၊ မည်၏။ နှာနီယစုဏ္ဏံ၊ ရေချိုးကသယ်မှုန့်ကို ရ၏။ အသ္မာ၊ ထိုဆရာမှ။ သိက္ခာ၊ အကျင့်သိက္ခာ ပညာအတတ်သည်။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်လာ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမ္ပဝတ္တနီယော၊ မည်၏။

(၄၀၅) စေယျံ၊ ဆည်းပူးအပ်၏။ နိစ္ဆေယျံ၊ ဆုံးဖြတ်အပ်၏။ (ဒေါဃ စ, စ-ဖြင့် စ-ကို ဆ- ပြု။ ဝိနိစ္ဆိနိယံ-၌ကား နာ-ပစ္စည်းလည်း သက်)။ ပတ္တေယျံ၊ ရောက်ထိုက်၏။ (ပဒ-ဓာတ်)။

(၄၀၆) ကိစ္စံ၊ ပြုအပ်၏။ ဘရိတဗ္ဗော၊ မွေးမြူအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘစ္စော၊ ကျွန်, သူရင်းငှား မည်၏။ ပတိ ဧတဗ္ဗော၊ ရှေးရှုရောက်ထိုက်, ယုံကြည်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပတိစ္စော၊ မည်၏။

(၄၀၇) **ဘူတော’ဗ္ဗ။** ဘူတော၊ ဘူ-ဓာတ်မှ။ ပရသ္မိ၊ သော။ ဏျသ္မိ၊ ၏။ အန္တေန၊ ဓာတွန်ဦ-နှင့်တကွ။ အဗ္ဗ၊ အဗ္ဗ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘဝိတဗ္ဗော၊ ဘဗ္ဗော၊ ဘဗ္ဗာ၊ ဘဗ္ဗံ။ ပုံစံ။

(၄၀၈) **ဝဒ-မဒ-ဂမု-ယုဇ-ဂရဟာ’ကာရာ’ဒိဟိ ဇ္ဇ-မ္မ-ဂ္ဂ-ယှေ’ယျာ ဂါရော ဝါ။** ဝဒ-မဒ။ လ။ ဒီဟိ၊ ဝဒ, မဒ, ဂမု, ယုဇ, ဂဟရ-ဓာတ်, အာ-အက္ခရာ အဆုံးရှိသောဓာတ်- စသည်တို့မှ။ ပရသ္မိ၊ သော။ ဏျသ္မိ၊ ၏။ အန္တေန၊ ဓာတွန်နှင့်တကွ။ ဇ္ဇ-မ္မ-ဂ္ဂ-ယှေ’ယျာ၊ ဇ္ဇ-ပြု, မ္မ-ပြု, ဂ္ဂ-ပြု, ယှ-ပြု, ဧယျ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဂါရော ဝါ၊ ဂရ-သဒ္ဒါ၏ ဂါရ-အပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ သမ္ပိဏ္ဍနံ။

ဝတ္တဗ္ဗ’န္တိ ဝဇ္ဇံ၊ ဝါဒိယံ။ ဝါဒေတဗ္ဗ-န္တိ ဝါ ဝဇ္ဇံ၊ တူရိယံ။ မဇ္ဇန္တိ ဧတေနာ’တိ မဇ္ဇံ၊ မဒိရာ။ ဂမ္မံ၊ ဂမိယံ။ ယောဂ္ဂံ၊ ယောဇိယံ။ ဂရဟိတဗ္ဗာ’တိ ဂါရယှာ၊ ဂရဟိယာ ပါတိဒေသနီ။

ပတိစ္စော စ၊ ယုံကြည်ထိုက်သည်လည်း ဟုတ်၏။ သော၊ ထိုယုံကြည်ထိုက်၏ ဟူသည်။ သဟ၊ တစ်ပေါင်းတည်းဝင်း။ သမ္မာ စ၊ သင့်လျော်သော အကြောင်းကြောင့်ဝင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ မည်၏။ (သဉ်ရ- စသော အကျိုးတစ်ဆယ့်တစ်ပါးကို မှုချ။ အဝိဇ္ဇာ- စသော အကြောင်းတစ်ဆယ့်တစ်ပါးကို ဖလူပစာ- ရ၏)။ ဝါ၊ ကား။ ပတိမုခံ၊ ပစ္စည်းချင်း ရှေးရှု။ ဣစ္စော၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပတိစ္စော၊ မည်၏။ ပတိစ္စော စ၊ လည်းဟုတ်၏။ သော၊ ဟူသည်။ သဟိတေ၊ တကွဖြစ်ကုန်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို။ ဥပ္ပါဒေတိ စ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တထာ၊ ထိုပုဒ်ရင်းအတိုင်း ပတိစ္စသမုပ္ပါဒ မည်၏။ (ပစ္စည်းကို မှုချရ၏။ ပစ္စယုပ္ပန်ကား ပတိစ္စသမုပ္ပန္န မည်၏)။

(၄၀၇) ဘုဿ ဥ ဘူ။ ဝစနတ္ထပြု။ ဘူတော၊ ဘူ-ဓာတ်၏ ဥ-မှစ၍ ဟု အနက်ပေး။ တစ်နည်း။ အန္တေန သဟ အဗ္ဗ အန္တဗ္ဗ- ဆိုလိုလျက် ဝဏ္ဏာဂမော- စသော နိရုတ္တိနည်းငါးပါးတွင် ဝဏ္ဏလောပ နည်းဖြင့် အန္တသဒ္ဒါကို ချေ။ အဗ္ဗ၊ အစိတ်ဦ-နှင့်တကွ အဗ္ဗ-ပြုသည် ဟု ပေး။ ညာသ်နည်း။ အန္တ-သဒ္ဒါ မဏ္ဍူကဂတိလိုက်သော အနက်ကား ညာသ်, ရူပသိဒ္ဓိ-နည်းတည်း။ စာကိုယ် ညာသ်-တို့၌ ဘာဝကမ္မေသု-ပါ၏။ ဘဗ္ဗော၊ ဖြစ်ခြင်း, ဖြစ်ရာ၏-ပေး။ ကံကား မဖြစ်နိုင်ရာ။ ရူပသိဒ္ဓိ၌ ဘာဝကမ္မေသု-မပါ။ (ဘဗ္ဗော ကုလပုတ္တော- စသည်ကို ထောက်၍ ကတ္တားဟော အရဟတ္ထ- သင့်၏)။

(၄၀၈) ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ပြောဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝဇ္ဇံ၊ မည်၏။ ဝါဒိယံ၊ စကား။ ဝါဒေတဗ္ဗံ၊ မြည်စေအပ်, တီးအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝဇ္ဇံ၊ မည်၏။ တူရိယံ၊ တူရိယာမျိုးငါးပါး။

ဒါတဗ္ဗ'န္တိ ဒေယျံ၊ ပေယျံ၊ မေယျံ၊ သဒ္ဒေယျံ၊ ဥေ ယျံ၊ ဇာနိယံ၊ ဟေယျံ။ ပုံစံ။

အာဒိ-သဒ္ဒေန အညေပိ ဒ-မ-ဇ-ဟ'န္တာ ဂယှန္တေ။ (ရှု ၃၄၄။)။

ဂဇ္ဇံ၊ ပဇ္ဇံ၊ ခဇ္ဇံ၊ ဒမ္မော၊ ရမ္မံ၊ ဘောဂ္ဂံ၊ ဘောဇ္ဇံ ဝါ၊ ဘဂ္ဂံ၊ ဂယှံ၊ ဝယှံ။ ပုံစံ။

(လေယျ-ပုဒ်ကား ဤသုတ်၏ အစီအရင် မဟုတ်)။

(၄၀၉) **တေ ကိစ္စာ။** တေ၊ ထို တဗ္ဗ, အနီယ, ဏျ, တေယျ, ရိစ္စ- ငါးပစ္စည်းတို့သည်။ ကိစ္စာ၊ ကိစ္စ- မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (ဤငါးပစ္စည်းတို့ကို ကိတ်အမည် မရ၍ စ-သဒ္ဒါဖြင့် နာမ်ငွဲ့အပ်၏)။

(၄၁၀) **အညေ ကိတ်။** အညေ၊ ကိစ္စမှ တပါးကုန်သော ပစ္စည်းတို့သည်။ ကိတ်၊ ကိတ်မည် ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(၄၁၁) **နန္ဒာ-ဒီဟိ ယု။** နန္ဒာ'ဒီဟိ၊ နန္ဒ- အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဘာဝကမ္မေသု၊ တို့၌။ ယု၊ ယု-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

နန္ဒနံ၊ ဝဟနံ၊ ဟဝနံ၊ ပါနံ၊ ပါလနံ၊ ဂဟနံ။ ပုံစံ။

ဧတေန၊ ဖြင့်။ မဇ္ဇန္တိ၊ ယစ်မူး ရူးသွပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မဇ္ဇံ၊ မည်၏။ မဒိရာ၊ ယစ်မျိုး။ ဂမ္မံ၊ ဂမိယံ၊ သွားရောက်အပ် သည်။ ယောဂ္ဂံ၊ ယာဉ်။ ဂါရယှာ၊ ဂရဟိယာ၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သော။ ပါတိဒေသနီ၊ အာပတ်။ ဒေယျံ၊ ပေးအပ်၏။ ပေယျံ၊ သောက်အပ်၏။ မေယျံ၊ နှိုင်းယှဉ်အပ်၏။ ဟေယျံ၊ စွန့်ပစ်အပ်၏။

ဂဇ္ဇံ၊ စုဏ္ဏိယစကား။ ပဇ္ဇံ၊ ဂါထာ။ ခဇ္ဇံ၊ ခဲဖွယ်တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး။ ဒမ္မော၊ ဆုံးမအပ်သည်ဖြစ်၍ ယဉ်ကျေးသသူ။ ရမ္မံ၊ မွေ့လျော်အပ်သည်, မွေ့လျော်ရာ။ ဘောဂ္ဂံ၊ စည်းစိမ်။ ဘောဇ္ဇံ၊ ဘောဇဉ်။ ဘဂ္ဂံ၊ ချိုးဖျက်အပ်သည်။ ဂယှံ၊ ယူအပ်သည်။ ဝယှံ၊ လှည်းယာဉ်ပေါင်းချုပ်။ လေယျံ၊ လျက်ဖွယ်။ (လိဟ-ဓာတ်၊ ဏျ-ပစ္စည်း၊ ဓာတွန် ဟ-ကို ယ-ပြု၊ ကပ်။ ဣ-ကို ဧ-ဝုဒ္ဓိ-ပြု)။

(၄၁၁) နန္ဒနံ၊ နှစ်သက်ခြင်း, နှစ်သက်အပ်၏။ ဝဟနံ၊ ဆောင်ခြင်း, ဆောင်အပ်၏။ ဟဝနံ၊ ပူဇော်ခြင်း, ဖြစ်ခြင်း။ ပါနံ၊ သောက်ခြင်း, သောက်အပ်သောအဖျော်။ ပါလနံ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း။ ဂဟနံ၊ ရှုပ်ထွေးပွေယှက်, အသိခက်, အသွားခက်သည်။ တိဏ ဂဟနံ၊ မြက်တော။ (ဒွေဘော်, ဏကြီး-မပြုရ)။

(၄၁၂) **ကတ္တု-ကရဏ-ပဒေသေသုစ။** ကတ္တု-ကရဏ-ပဒေသေသု စ၊ ကတ္တား, ကရိုဏ်း, ဩကာသ- အနက်တို့၌လည်း။ ယု၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ရဇော-ဟရဏံ၊ ကရဏံ၊ ဌာနံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါဖြင့် သမ္ပဒါန်, အပါဒါန်တို့ကို ယူလျှင် "ယု, တု- သဗ္ဗမှိ သာဓနေ"အရ စုံ၏။

(၄၁၃) **ရ-ဟာ'ဒိတော ဏ။** ရ-ဟာ'ဒိတော၊ ရ-အက္ခရာ, ဟ-အက္ခရာ စသည်အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါမှ။ ပရဿ၊ သော။ နဿ၊ နငယ်-၏။ ဏ၊ ဏကြီး-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

၁။ ရဟာဒိတော ပရဿေ'တ္ထ၊ န ကာရဿ အ'သမ္ဘဝါ။
အနာ'နီယာ'ဒိ-နဿေ'ဝ၊ သာမတ္ထျာ'ယံ ဏ, ကာရတာ။ ။ (ရူ၊ ၃၄၀။)

၂။ ရမုံ'က္ကက္ခ ရက္ခ-လက္ခ၊ ပိသ-တာ-ဓာတု-အာဒယော။
ပရာ'ဒီ ပ-နိ-ဒု-ပရိ၊ အာဒိ-သဒ္ဒေန ဂယှရေ။ ။

---

(၄၁၂) ရဇော-ဟရဏံ၊ မြူကို ဆောင်တတ်သောရေ။ ကရဏံ၊ ကရိုဏ်း။ ဌာနံ၊ တည်ရာ အရပ်။

(၄၁၃) ၁။ ဧတ္ထ၊ ဤသုတ်၌။ ရ-ဟာ'ဒိတော၊ ရ-အက္ခရာ, ဟ-အက္ခရာ- စသည်အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါမှ။ ပရဿ၊ နောက်ကပ်ကပ်ဖြစ်သော။ န ကာရဿ၊ ၏။ အ-သမ္ဘဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ သာမတ္ထျာ၊ အညထာ-နုပပတ္တိ သတ္တိအားဖြင့်။ အနာ'နီယာဒိ'နဿေဝ၊ အန, အနီယ- စသည်တို့၏ န- ၏သာလျှင်။ အယံ ဏကာရတာ၊ ဤ ဏကြီးပြုသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (သရ-ဗျဝဟိတဿာပိ နကာရဿ ဏတ္တံ သိဒ္ဓ'န္တိ အဓိပ္ပါယော။ ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ)။

၂။ ရမု၊ လ။ အာဒယော၊ ရမု, က္ကက္ခ, ရက္ခ, လက္ခ, ပိသ-ဓာတ်, တာ-ဓာတ်- စသည်တို့ကိုရင်း။ ပရာဒီ၊ ပရသဒ္ဒါ။ ဝါ၊ ပရာသဒ္ဒါ- စသည်တို့ကိုရင်း။ (ပရာဒီ-ကို ပရ-အာဒီ ဖြတ်လျှင် ပရ-နာမ်ပုဒ်။ ပရာ-အာဒီ ဖြတ်လျှင် ပရာ-ဥပသာရပုဒ်)။ ပ-နိ-ဒု-ပရိ၊ ပ, နိ, ဒု, ပရိ- ဥပသဂ္ဂလေးပုဒ်တို့ကိုရင်း။ အာဒိသဒ္ဒေန၊ သုတ်၌ပါသော အာဒိသဒ္ဒါဖြင့်။ ဂယှရေ၊ ယူအပ်ကုန်၏။ (သဏ္ဍာတကို မှီ၍ ဖွဲ့စီသော ရစိတဂါထာ)။

အာဒိသဒ္ဒေန ဥ ကာရံ သင်္ဂဏှာတိ။ တေန ဝိညာဏာ'န္တိ-အာဒီသု။ ပ။ နကာရဿ ဏ ကာရော ဟောတိ။ (ညာသ်၊ ၃၉၈)။

အာဒိသဒ္ဒေန ရမု-အပ-ဉာ-တာ'ဒိတောပိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၄၀။)။

<u>ကရဏံ</u>၊ ကရဏီယံ၊ ဝရုဏော၊ ဝရုဏာနိ၊ ဂဟဏံ၊ ဝါ'ဂ္ဂဟဏံ၊ ဂဟဏီယံ၊ မရဏံ၊ အာရမဏံ၊ ရမဏီယံ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ ရက္ခဏံ၊ လက္ခဏံ၊ ပိသဏံ၊ ပိသဏီယံ၊ စုဏ္ဏံ၊ ပါသာဏော၊ တာယတိ ရက္ခတီ'တိ တာဏံ၊ တာယဏံ၊ ပရာယဏံ၊ နာရာယဏော၊ ပါပဏံ၊ ပဏီတံ၊ ပဏောတိ၊ ပဏာမော၊ နိဏ္ဏယော၊ ဒုဏ္ဏာမော၊ ဒုဏ္ဏယော၊ ပရိဏာတ-ဖလံ၊ ဝိပရိဏာမော။ ပုံစံ။

ဏ္ဏတိ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ ပထမော ကဏ္ဍော။ ၂၆။

ဏ္ဏတိ အယံ၊ ဤနှစ်ဆယ့်ခြောက်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်-အပေါင်းသည်။ ကိ'ဗ္ဗိဓာနကပ္ပေ၊ ကိတ်ပစ္စည်းတို့ကို စီရင်ရာ ကိတ်ကျမ်း၌။ ပထမော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဏ္ဏတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ဤသို့ ဉာ-ဓာတ်နောင်လည်း ဏကြီး ပြုခြင်းကို ဆိုကြကုန်၏။ သုတ်၌လည်း ဟ-နောင် ဏကြီးပြုခြင်းလာ၏။ သက္ကတ၌ကား မရှိ။ မုဒ္ဓဇ သ, ရ-အက္ခရာ, ရိ-သရ, ဤသုံးလုံးနောင် သရ, ကဝဂ်, ပဝဂ်, သ-ကြဉ်သော အဝဂ်- ခြားသော်လည်း ပြုရ၏ဟူ၍ ဥပဒေသုံးချက်ရှိ၏။ ထိုသုံးချက်သည် သက္ကတနည်းအတိုင်း ရိသရ, ရေဖ, မုဒ္ဓဇ သ, ရရစ်တို့နှင့် ဂြဟာတ် စသည်ရေးမှ သိသာ၏။ မာဂဓတိုင်း ဂဟ-ဓာတ် စသည်ရေးလျှင် မသိသာ၊ ထို့ကြောင့် ဂြဟ-ဓာတ်က ဟ-ကိုယူ၍သာ ရ-ဟာ'ဒိ တော ဏ- ဟု ဥပဒေလုပ်ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ရရစ်မပါသော -

တိဏ ဂဟနံ၊ ဇဟနံ၊ ဒဟနံ၊ နဟာနံ၊ နှာနံ၊ နှာနီယ-စုဏ္ဏံ၊ ဂဟနီယံ၊ သဟနံ၊ မောဟနံ။

စသည်တို့၌ ဟ-နောင့်ဖြစ်သော်လည်း ဏကြီးမပြုရ။ သဒ္ဒနီတိ၌လည်း ဂဟန, ဂဟဏ နှစ်ပုဒ် အထူးကို ဆို၏။ ဤကို သတိမရ၍ ကာရိ, ကာရိယ-သာ ထူးပြားသည်-ဟု မဏိမဥ္ဇူ ဆိုမိလေသည်။ ဉာဏ, ဝိညာဏ-ပုဒ်တို့ကား သက္ကတဥပဒေ မရှိသော်လည်း မာဂဓတွင်ကျယ် ထင်ရှား၍ ဆရာကြီး နှစ်ပါးပင် မိန့်ဆိုလျက် ရှိချေပြီ။ ဉာဏ, ဝိညာဏ-ဟု ရေးမှ အမှန်ဖြစ်၍ နေတော့သည်။ သက္ကတ ဥပဒေကို လိုက်သောဆရာကြီးတို့ကား ဉာဿ, ရူပသိဒ္ဓိ- အာဏာကို မလွန်ဆန်ဝံ့၍ ထိုနှစ်ပုဒ်မှ ကြွင်းသော သညာန, ပညာန- စသည်တို့မှာ နငယ်နှင့် သင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြကုန်၏။

<u>ကရဏံ</u>၊ ပြုခြင်း, ပြုကြောင်း။ ကရဏီယံ၊ ပြုအပ်၏။ ဝရုဏော၊ ဝရုဏနတ်။ ဝရုဏာနိ၊ နတ်ကတော်။ (ဝရတိ အာဝရတိ နိဝါရေတီ'တိ ဝရုဏော။ ပြု)။ ဝရဓာတ် ဥနပစ္စည်း။ ဝရုဏာနီ- ကား ဏ္ဏနီပစ္စည်းထပ်၍ သက်)။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်း, ယူအပ်၏။ ဝါ'ဂ္ဂဟဏံ၊ ဝါသဒ္ဒါ။ ဂဟဏီယံ၊ ယူအပ်၏။ ရမဏံ၊ မွေ့လျော်ခြင်း။ အာရမဏံ၊ စိတ်, စေတသိက်တို့လာ၍ မွေ့လျော်ရာအာရုံ။ ရမဏီယံ၊ မွေ့လျော်အပ်၏။ (ဤအာရမဏ-ပုဒ်ကို မ-သံယုဂ်နှင့် ရေးဖတ်ကြသည်ကား မသင့်။ အာလမ္ဗန-ပုဒ်၌

မ-သံယုဂ်ကို ယောင်မှားကူးယှက်၍၊ အာရမ္ဘဏ-ဟု ရမု-ဓာတ်မှာ သံယုဂ်နှင့် အာရမဏ-ပုဒ်ကို ယောင်မှားကူးယှက်၍ အာလမ္ဗဏ-ဟု လဗိ-ဓာတ်မှာ ဏကြီးနှင့် ပြင်မှားမိကြ ဟန်ရှိသည်။ မှီရာအာရုံဟော ပရိယာယ်သဒ္ဒါဖြစ်၍ သဂြိုဟ်မှာ ဆန်းသင့်ရာ တစ်ချက်တစ်လေ အာလမ္ဗန, အာလမ္ဗ-ပုဒ်တို့ကို သုံး၍သွားသည်။ အာလမ္ဗန-၌ သံယုဂ်နငယ်နှင့် အာရမဏ, သံယုဂ်မဲ့ ဏကြီးနှင့် သင့်သည်ဟူ၍ မြဲမြဲမှတ်)။ ပိသဏံ၊ ကြိတ်ချေခြင်း။ ပိသဏီယံ၊ ကြိတ်ချေအပ်သော။ စုဏ္ဏံ၊ အမှုန့်။ ပါသာဏော၊ ကျောက်။ ပရာယဏံ၊ လွန်စွာ ရှေးရှု, ပြေးခန်းသောလားရာ။ ဝါ၊ မြတ်သော လားရာ, လဲလျောင်းရာ။ (ပရာ ဘုသံ အဘိမုခံ ပဓာနံ ဝါ အယနံ ပတိဋ္ဌာနံ ပရာယဏံ။ ပရံ ဝါ ဥတ္တမံ အယနံ တထာ-ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု)။ နာရာယဏော၊ ဗိသနိုးနတ်။ (နရဿ အယံ နာရော၊ အာပေါ။ နာရော အယနံ ဂတိ ယဿာတိ နာရာယဏော- ပြု)။ ပါပဏံ၊ ရောက်စေခြင်း။ (ပပုဗ္ဗ အပ-ဓာတ် ပ-ကြောင့် ဏကြီး ပြုသည်။ ဟ-နောင်ဟု ကစ္စည်းဆိုသကဲ့သို့ အပ-ဓာတ်နောင်ဟု ရူပသိဒ္ဓိ ဆိုသည်)။ ပဏီတံ၊ မြတ်သည်။ ပဏောတိ၊ ဆောင်၏။ (ပပုဗ္ဗ နီ-ဓာတ် သဒ္ဒနီတိ၌ ပဏ-ဓာတ်ဟု ဆိုမိလေ၏)။ ပဏာမော၊ ရှိခိုးခြင်း။ နိဏ္ဏယော၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ ဒုဏ္ဏာမော၊ မကောင်းသော အမည်နာမ ရှိသောသူ။ ဒုဏ္ဏယော၊ ငြိုငြင်သဖြင့် သိအပ်သည်။ ဝါ၊ မသိအပ်နိုင်သည်။ ပရိဏတ-ဖလံ၊ မှည့်ရွှမ်းသော သစ်သီး။ ဝိပရိဏာမော၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း။

ဤဏကြီးပြန် ဥပဒေကို အတော်ခပ်ကျယ်ကျယ် နားလည်ရန် သဏ္ဍတဗျာကရဏ်း မုဒ္ဓဗောဓကျမ်း ၁၀၇-သုတ် အဓိပ္ပါယ်ကို အနည်းငယ် ထည့်သွင်းဖော်ပြအံ့ -

❀ အဒန္တ၌၊ ဓ ရ ဿ နောက်၊ နငယ်ရောက်က၊ အဝ, ကု, ပု၊ ခြားပေမူလည်း၊ ဏပြုမုဒ္ဓဇ။

၁။ သမာသ၌၊ ရှေ့ပဒရှိ၊ ဓ ဿ ရမှ၊ နောက်ပဒ ဿ၊ သျှာဒီယှဉ်န၊ ပ-ကွ-ယုဝန်၊ အဟန် မဲ့စေ၊ ပြုလေမုဒ္ဓဇ။

၂။ သရဓကိ၊ ကဝဂ်ရှိထ၊ ထိုကဲ့ န ကို၊ မုဒ္ဓဇလှယ်။

၃။ နှစ်သွယ်မဲ့မူ၊ ဝိကပ်ဟူဘိ။

၄။ နု-ဝိ-မူ-နီ၊ ခြားဘီလည်း ပြု။

၅။ သုံးခုပြ-ဘိ၊ ဝဝတ္ထိတာ၊ ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ သညာဝါဟန၊ ဟယနနှင့်၊ အဟ္န နသာ၊ ဝနာမြဲထုံး။

၆။ နှစ်သုံးသရော၊ ရုက္ခောသမိ၊ နောက်ရှိဝန၊ ဝါန-နဒီ၊ နောက်မှီနိတမ္ပ၊ နခ ဥုနာ၊ ဝိကပ်သာတည်း။

၇။ တထာ ဒ ဓ၊ ပ-ဘယုတ္တာ၊ မပြုရာထုတ်၊ ရှေ့ပုဒ် ဓ နောက်၊ နငယ်ရောက်ဘိ၊ ဘဂိနီစ၊ ကာမ ကာမိနီ၊ ယာမိနီလည်း၊ မပြန်ပြီ မှတ်။

၈။ အာချာတ် ကိတ်ဝယ်၊ အသီးလှယ်သည်။

၉။ နှ-ငယ် ဏာ-ကြီး ပြန်နည်းတည်း။

ယထာက္ကမပုံစံကား -

(၁) ပ္ငဏ္ဍ၊ ရာမေဏာ၊ စတုဏ်၊ နဏာံ၊ နဏာံ။

(၂-၃) ပ္င တြဟဏော်၊ ရမျဝိဏာ၊ ဖြိကာမိဏီ၊ ဖြိကာမေဏာ။

(၄) ဟရိဘာဝိဏီ၊ ဖြိဘာဝေဏာ (နှ)၊ သမာသ်မဟုတ်မူ၊ ဟရေဘာ်ဝိနီ၊

ပ'က္ခာ'ဒိ ဌ္ဓလည်း၊ ဂုရုပကွေန၊ စာရုယုနာ၊ ဒီဃ်ာဟ္နာ။

(၅) ဝ္ငံဟဏာံ၊ ဥရ + ကာယေဏာ၊ ဥရဘာပေဏာ။

(၆) ဇူပ် ဏာခါ၊ ဒြုဏာသော၊ ခရဏာသော၊ ဝါဖြိဏာသော၊ ခရဏာဒေါ၊ နာရာယဏော၊ ပရာယဏာံ၊ ပါရာယဏာံ၊ ဥတ္တရာယဏာံ၊ ရာမာယဏာံ၊ စာန္ဒြာယဏာံ၊ အဂြဏီး၊ ဂြာမဏီး၊ အဂ္ဂေ္ဘာ်ဟိဏီ၊ သညာယံ ကီ၊ ဇုမ္ဘနခေါ၊ တာမြနခေါ၊ အဝ-ကု-ပ္ပ'န္တ ရေကီ၊ တြိလောစနော။

ဝဟနီယ၊ နောက်နိစ္စ၊ ဒဘ်ဝါဟဏာံ။

တြိ-စတုရ၊ ဝယတ္ထ၊ တြိဟာယဏာ စံ။

ပုဗ္ဗာပရ၊ ပြာဒိမှ၊ ပုဗ္ဗဏှ-စသည် စံ။

ပြ-နိရ်-ဒုရ်၊ ပရိမှ၊ နသပြဏာသော စံ။

အဂြေကောဋ္ဌရာဇိခြကာ၊ မိခြကာသာရိကာပိ စ။

ပုရဂါကာဝ် ပီယုက္ခာ၊ ခဒိရ ပြ နိရန္တရာ။

က္ကက္ခု ပ္လက္ခာတိသဒ္ဒေဟိ၊ ဝနဿ နဿဏော ဓုဝံ။

အဂြေဝဏာံ၊ ကောဋ္ဌရာဝဏာံ၊ စံ။

(၇) လောခြ၊ မန္ဒာရ၊ မြိဟိ၊ ဟရိဒြာဝဏာံ (နံ)၊ က္ခ်ရပါဏာံ (နံ)၊ ဂရိဏာဒိ၊ ဏိတမ္ဗ၊ ဏာခ၊ မာဓေါဏာ၊ တူယ်ျဟဏာဒိ၊ ဂိရိ နဒီ တျာဒိ စ။

(၈) က္ခ န္တတိ၊ ဂြန္ထနံ၊ ၎ န္ဒော၊ ရုန္ဓန္တိ၊ တ္င မ္နတိ၊ ျဘ္ဘာတိ၊ ဟဝိမ္ပါနံ၊ အာယုက္ခာမေန၊ ပိတ္ခ ဘဂိနီ၊ ပုတြကာမိနီတျာဒိ။

(ကိ'ဗ္ဗိခါနံ ကိတကဿ ဝိခါနံ ကိတ'ကပ္ပန္တိ အတ္တော။ တ္တော ကိစ္စာနမ္ပိ ကိတကဝေါဟာရ-လာဘတော သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။ (ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ)။

၄-ကိတ် ဒုတိယကဏ္ဍ

(၄၁၄) **ဏာ’ဒယော တေ’ကာလိကာ။** ဏာ’ဒယော၊ ဏ-အစ, ယု-အဆုံး အတူကို ချိန်၍ စုရုံးအပ်ကုန်သော တစ်ဆယ့်ခုနစ်လုံးသော ပစ္စည်းတို့သည်။ တေ-ကာလိကာ၊ ကာလသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကုမ္ဘ-ကာရော၊ ကရဏ်ံ။ ပုံစံ။

(၄၁၅) **သညာယံ ဒါ–ဓာတော ဣ။** သညာယံ၊ အမည်နာမ ပညတ်ကို။ အဘိဓေယျာယံ-ဟောဆိုအပ်သည်ရှိသော်။ ဒါ-ဓာတော၊ ဒထွေး ဒါ-ဓာတ်, ဓအောက်ခြိုက် ဓာ-ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဣ၊ ဣ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပထမံ အာဒီယတီ’တိ အာဒိ၊ ဝါလာနိ ဒဓာတိ တသ္မိ’န္တိ ဝါလ-ဓိ၊ သမ္မာ ဓီယတိ, သန္ဓာတီ’တိ ဝါ သန္ဓိ၊ ဥဒ-ဓိ၊ သမာ-ဓိ။ ပုံစံ။

(၄၁၆) **တိကိတ် စာ’သိဋ္ဌေ။** သညာယံ၊ ကို။ အဘိဓေယျာယံ၊ သော်။ အာသိဋ္ဌေ၊ တောင့်တခြင်းအနက်ကို။ ဂမျမာနေ၊ သိအပ်သည်ရှိသော်။ တိ၊ တိ- ပစ္စည်းသည်။ ကိတ် စ၊ ကိတ်-မည်သော ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဇိနော ဧနံ ဗုဇ္ဈတူ’တိ ဇိနဗုဒ္ဓိ၊ ဓနံ’မဿ ဘဝတူ’တိ ဓနဘူတိ၊ ဘဝတူ’တိ ဘူတော၊ ဘာဝေါ စ။ ဓမ္မော ဧနံ ဒဒါတူ’တိ ဓမ္မဒိန္နော၊ ဝဍ္ဎတူ’တိ ဝဍ္ဎမာနော၊ နန္ဒကော၊ ဇီဝကော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထသမ္ပိဏ္ဍန။

---

(၄၁၄) ကရဏံ၊ ပြုဆဲ, ပြုပြီး, ပြုလတ္တံ့ခြင်း၊ (ဘောဟော)။ ပြုလတ္တံ့ကြောင်း၊ (ကရိုဏ်းဟော)။

(၄၁၅) ပထမံ၊ စွာ။ အာဒီယတိ၊ ယူအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာဒိ၊ အစ မည်၏။ တသ္မိံ၊ ထို အမြီးဖုတ်၌။ ဝါလာနိ၊ မြီးဆံမျှင်တို့ကို။ ဒဓာတိ၊ ဆောင်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဆောင်ရာသတ္တိကြောင့်။ သော၊ ထိုအမြီးဖုတ်သည်။ ဝါလ-ဓိ၊ မည်၏။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဓီယတိ၊ ဆောင်အပ်၏။ ဝါ၊ ကား။ သန္ဓာတိ၊ ကောင်းစွာ စပ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သန္ဓိ၊ မည်၏။ ဥဒ-ဓိ၊ ရေကိုဆောင်တတ်, ရေ၏တည်ရာ သမုဒ္ဒရာ။ သမာဓိ၊ ညီညွတ်ကောင်းစွာ အာရုံ၌ထားတတ်သော ဧကဂ္ဂတာစေတသိက်။

(၄၁၆) ဇိနော၊ ဘုရားရှင်သည်။ ဧနံ၊ ထိုသူကို။ ဗုဇ္ဈတု၊ သိတော်မူစေသတည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ တောင့်တအပ်သော သတ္တိကြောင့်။ ဧနန္တိပဒေန၊ ဧနံ-ဟူသော အဝုတ္တကံပုဒ်ဖြင့်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ညွှန်းပြအပ်သော။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဇိနဗုဒ္ဓိ၊ မည်၏။ (အဝုတ္တကမ္မသာဓ်)။ အဿ၊ ထိုသူအား။ ဓနံ၊ ဥစ္စာသည်။ ဘဝတု၊ ဖြစ်ပွါးစေသတည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့တောင့်တအပ်ရာ သတ္တိကြောင့်။ အဿာတိပဒေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ သော။ သော၊ သည်။ ဓနဘူတိ၊ ၏။ (သမ္ပဒါနသာဓနေ)။ ယော၊

(၄၁၇) ဏ္ဍတ္ထိယ'မ–တိ–ယဝေါ ဝါ။ ဏ္ဍတ္ထိယံ၊ ဏ္ဍတ္ထိလိင်ကို။ အဘိဓေယျာယံ၊ သော်။ အ-တိ-ယဝေါ၊ အ-ပစ္စည်း, တိ-ပစ္စည်း, ယု-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဇိရဏံ, ဇိရတီ'တိ ဝါ ဇရာ၊ မညတီ'တိ မတိ၊ ဝေဒယတီ'တိ ဝေဒနာ။ ပုံစံ။ ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်။

အကြွင်းသူသည်။ ဘဝတု၊ ဖြစ်ပွါးစေသတည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ဖြစ်ပွါးစေသတည်း-ဟု တောင့်တအပ်သော သတ္တိကြောင့်။သော၊ သည်။ ဘူတော၊ မည်၏။ ဘာဝေါ စ၊ ဘာဝလည်းမည်၏။ (ယော-ဟူသော ကတ္တားပုဒ်အရ တောင့်တအပ်သောသူပင် ကြီးပွါးတတ်မည့်သူဖြစ်၍ ကတ္တုသာဓန ဆိုသင့်၏)။ ဓမ္မော၊ တရားသည်။ ဧနံ၊ ကို။ ဒဒါတု၊ ကောင်းကျိုးပေးစေသတည်း။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မဒိန္နော၊ မည်၏။ (အဝုတ္တ-ကမ္မသာဓ်)။ ဝဍ္ဎတု၊ ကြီးပွါးစေသတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝဍ္ဎမာနော၊ မည်၏။ နန္ဒကော၊ နှစ်သက်စေ သတည်းဟု တောင့်တအပ်လျက်, နှစ်သက်တတ်မည့်သူ။ ဇီဝကော၊ အသက်ရှည်မည့်သူ။ (သာဓန ရှေးနည်း)။

(၄၁၇) ဇိရဏံ၊ အိုမင်းခြင်း။ ဝါ၊ ကား။ ဇိရတိ၊ အိုမင်းဆုတ်ယုတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဇရာ၊ မည်၏။ မညတိ၊ သိတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မတိ၊ ပညာမည်၏။ ဝေဒယတိ၊ ခံစားတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝေဒနာ၊ မည်၏။

(ဇိဃစ္ဆာ ပိပါသာ ဝိစ္ဆာ၊ ပတိဋ္ဌာ ပတိသမ္ဘိဒါ။
မုစ္ဆာ'ပဒါ ပတိပဒါ၊ ပတိပတျာ'ပတ္တိ သန္တတိ။ ။

သန္တိ နီတိ ဇာနိ ဟာနိ၊ ပသူတိ သုတိ သင်္ဂတိ။
ဗုဒ္ဓိ ဖာတိ စေတနာ စ၊ ဒေသနာပိ စ ယာတနာ။ ။

စသည်ကိုလည်း ထုတ်။ ဃသိတု'မိစ္ဆာ ဇိဃစ္ဆာ၊ စားလိုခြင်း။ (ဃသ-ဓာတ်)။ ပါတု'မိစ္ဆာ ပိပါသာ၊ သောက်လိုခြင်း။ (ပါ-ဓာတ် သ-အာဂုံ)။ ဗျာပိတု'မိစ္ဆာ ဝိစ္ဆာ၊ (ဗျာပ-ဓာတ်)။ ပတိဋ္ဌာ၊ ထောက်တည်ရာ။ ပတိသမ္ဘိဒါ၊ အတ္ထ-စသည်ကို အသီးအသီး ခွဲဝေတတ်သောဉာဏ်။ မုယှနံ မုစ္ဆာ၊ တွေဝေမိန်းမောခြင်း။ (မုဟ-ဓာတ်)။ အာပဒါ၊ ဘေးရန်။ ပတိပဒါ၊ ပတိပတ္တိ၊ ရှေးရှုရောက်ကြောင်း အကျင့်။ အာပတ္တိ၊ သင့်ရောက်ခြင်း, သင့်ရောက်တတ်, သင့်ရောက်အပ်သော အာပတ်။ သမ္ဗန္ဓာ တတိ သန္တတိ၊ စပ်၍ခဲ့တတ်သော အစဉ်။ သန္တိ၊ ငြိမ်သက်ခြင်း, ငြိမ်းအေးခြင်း။ နီတိ၊ အနက်တို့ကို ဆောင်ယူကြောင်း ကျမ်းဂန်အတတ်။ ဇာနိ၊ ဆုံးရှုံးခြင်း။ ဟာနိ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ (တိ-ပစ္စည်းကို နိ-ပြု)။ ပသူတိ၊ သားဖွားခြင်း။ သုတိ၊ နားကြားခြင်း။ သင်္ဂတိ၊ ပေါင်းဆုံခြင်း။ ဗုဒ္ဓိ၊ သိခြင်း, တိုးပွားခြင်း။ ဖာတိ၊ အပွါးအတိုး။ စေတနာ၊ စေ့ဆော်သော စေတသိက်။ ဒေသနာ၊ ဟောပြောသော တရား။ ယာတနာ၊ ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်သော ဝေဒနာ)။

(၄၁၈) **ကရတော ရိရိယ**။ ကရတော၊ ကရ-ခာတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ ရိရိယ၊ ရိရိယ-ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကိရိယာ၊ ကိရိယံ။ ပုံစံ။

(၄၁၉) **အတီတေ တ-တဝန္တု-တာဝီ**။ အတီတေ၊ အတိတ်ကာလ၌။ တ-တဝန္တု-တာဝီ၊ တ-ပစ္စည်း, တဝန္တု-ပစ္စည်း, တာဝီ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘူတော၊ ဘူတဝါ၊ ဘူတာဝီ။ ဘုတ္တော၊ ဘုတ္တဝါ၊ ဘုတ္တာဝီ။

ဝုသိတော၊ ဝုသိတဝါ၊ ဝုသိတာဝီ။ ပုံစံ။

(၄၂၀) **ဘာဝ-ကမ္မေသု တ**။ ဘာဝ-ကမ္မေသု၊ ဘော, ကံအနက်တို့၌။ အတီတေ၊ ၌။ တ၊ တ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တဿ ဂီတံ၊ နစ္စံ၊ နဋ္ဋံ၊ တေန ဘာသိတံ၊ ဒေသိတော၊ ဘုတ္တာ ဘောဂါ၊ ဘဋ္ဌာ ဘစ္စာ၊ ရောဒိတံ, ရုဏ္ဏံ။ ပုံစံ။

(၄၂၁) **ဗုဓ-ဂမာ'ဒိ'တ္ထေ ကတ္တရိ**။ ဗုဓ-ဂမာ'ဒိဟိ၊ ဗုဓ, ဂမု- အစရှိသော ခာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ အတ္ထေ၊ သိခြင်း, သွားခြင်း စသောအနက်ကို။ ဂမျမာနေ၊ သော်။ ကတ္တရိ၊ ကတ္တားအနက်၌။ တ၊ တ- ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဗုဇ္ဈတိ အဗုဇ္ဈိ ဗုဇ္ဈိဿတီ'တိ ဗုဒ္ဓေါ၊ နိဿေသေန ဌာတိ, နိဋ္ဌ ဝါ ဣတော ဂတော ပတ္တော'တိ နိဋ္ဌိတော။ ပုံစံ။ (ဗုဓဂမာဒိ-၌ ဟိ-ဝိဘတ်ကျေ)။

---

(၄၁၈) ကိရိယာ၊ ပြုလုပ်အားထုတ်ခြင်း အမှုအရာ။ ကိရိယံ၊ ပြုအပ်သော အမှု, ကြိယာစိတ်။

(၄၁၉) (အဘာဝီ'တိ ဘူတော၊ အဘုဉ္ဇီ'တိ ဘုတ္တော၊ အဝသီ'တိ ဝုသိတော၊ သုံးနေပြီ။

ဧတေ ဧဝ ပရ-သမညာယ နိဋ္ဌာ-သညာကာပိ၊ တေ စ ကိတ်-သညတ္တာ ကတ္တရိ ဘဝန္တိ)။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၇၅။)

(၄၂၀) တဿ၊ ထိုသူ၏။ ဂီတံ၊ သီခြင်း။ နစ္စံ၊ နဋ္ဋံ၊ ကခြင်း။ (နိပါတနာ-သုတ်ဖြင့် ခာတွန် တ-နှင့်တကွ တ-ပစ္စည်းကို စ္စ, ဋ္ဋ-ပြု)။ တေန၊ သည်။ ဘာသိတံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဒေသိတော၊ ပြောဟောအပ်ပြီ။ ဘောဂါ၊ စည်းစိမ်တို့ကို။ ဘုတ္တာ၊ သုံးဆောင်ခံစားအပ်ကုန်ပြီ။ ဘစ္စာ၊ ကျေးကျွန်သူခစားတို့ကို။ ဘဋ္ဌာ၊ မွေးမြူအပ်ကုန်ပြီ။ ရောဒိတံ, ရုဏ္ဏံ၊ ငိုခြင်း။

(၄၂၁) နိဿေသေန၊ အကြွင်းအကျန် မရှိသဖြင့်။ ဌာတိ၊ ရပ်တည်၏။ ဝါ၊ ကား။ နိဋ္ဌံ၊ ပြီးဆုံးခြင်းသို့။ ဣတော ဂတော ပတ္တော၊ ရောက်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိဋ္ဌိတော၊ မည်၏။

(၄၂၂) **ဗိတော ဣန သဗ္ဗထ္ထ။** ဗိတော၊ ဗိ-ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ဌိ။ ကတ္တရိ၊ ၌။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ကာလသုံးပါးတို့၌။ ဣန၊ ဣန-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဗိနော။ ပုံစံ။

(၄၂၃) **သုပတော စ။** သုပတော စ၊ သုပ-ဓာတ်မှလည်း။ ပရံ၊ ၌။ ဣန၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သုပတိ'တိ သုပိနော၊ သုပိယတေ သုပိနံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဣန-ကိုင်၏။

(၄၂၄) **ဉာသံ-ဒု-သုဟိ ခ။** ဉာသံ-ဒု-သုဟိ၊ ဉာသံ-နိပါတ်, ဒု, သု-ဥပသာရ ရှေးရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ခ၊ ခ-အနုဗန်ရှိသော အ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဉာသံ သယနံ ဉာသ'ဿယော၊ ဒု'ဿယော၊ သု-သယော ဘဝတော၊ ဉာသ' က္ကရံ၊ ဒု'က္ကရံ၊ သု-ကရံ ကမ္မံ ဘဝတာ။ ပုံစံ။

(၄၂၅) **ဣစ္ဆ'တ္ထေသု သမာန-ကတ္တုကေသု တဝေ-တုံ ဝါ။** သမာန-ကတ္တုကေသု၊ တူသော ကတ္တားရှိကုန်သော။ ဣစ္ဆ'တ္ထေသု၊ ဣစ္ဆာ-အနက်တို့သည်၊ ဝါ၊ ဣစ္ဆာ-အနက်ရှိသော ဓာတ်တို့သည်၊ သန္တေသု၊ ရှိကုန်လတ်သော်။ တဝေ-တုံ ဝါ၊ တဝေ-ပစ္စည်း, တုံ-ပစ္စည်း တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ ကုန်၏။

ပုညာနိ ကာတု-မိစ္ဆတိ ကာမေတိ၊ ပတ္ထေတိ အာကင်္ခတီ'တိ ကာတဝေ ဣစ္ဆတိ၊ သဒ္ဓမ္မံ သဝဏာယ ကာမေတိ အကာမိ ကာမေဿတီ'တိ သောတု-ကာမော။ ပုံစံ။

---

(၄၂၂) (ပဥ္စ မာရေ ဗိနာတိ အဗိနီ ဗိနိဿတီ'တိ) ဗိနော၊ ဘုရား။ အောင်နိုင်သသူ။ (သာမည ဆိုလျှင် တစ်ပါး နှစ်ပါး ကာလ, အနာမဋ္ဌကာလ မှတ်မည်စိုး၍ သဗ္ဗတ္ထ-ဆိုသည်။ ဉာဉ်)။

(၄၂၃) သုပတိ၊ အိပ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သုပိနော၊ မည်၏။ သုပိယတေ၊ အိပ်ခြင်း။ သုပိနံ၊ အိပ်ခြင်း။ (အိပ်ပျော်ရာ၌ မြင်မက်သော အာရုံလည်း ဌာနူပစာအားဖြင့် သုပိန မည်၏။)

(၄၂၄) ဉာသံ၊ စဉ်းငယ်။ သယနံ၊ အိပ်ခြင်းတည်း။ ဘဝတော၊ အရှင်၏။ ဉာသ'ဿယော၊ စဉ်းငယ်အိပ်ခြင်း။ ဘဝတော၊ ၏။ ဒု'ဿယော၊ မကောင်းအိပ်ခြင်း။ သု-သယော၊ ကောင်းစွာ အိပ်ခြင်း။ ဘဝတာ၊ သည်။ ကမ္မံ၊ အမှုကို။ ဉာသ'က္ကရံ၊ စဉ်းငယ်ပြု၏။ ဒု'က္ကရံ၊ ခဲယဉ်းစွာ ပြုအပ်၏။ သု-ကရံ၊ အလွယ်ပြုအပ်၏။

ဒုဗ္ဘရော၊ ဒုပ္ပေါသော၊ ဒုရနုဗောဓော၊ ဒုရက္ခံ- စသည်ကိုလည်း ထုတ်။ ဘာဝကမ္မေသု ကိစ္စက္တ-က္ခတ္ထာ- ဆိုသောကြောင့် ခ-ပစ္စည်း ဘော, ကံ-၌သာ မြဲ၏။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၇၃။)။

(၄၂၅) ပုညာနိ၊ တို့ကို။ ကာတုံ၊ ငှါ။ ဣစ္ဆတိ ကာမေတိ၊ အလိုရှိ၏။ ပတ္ထေတိ အာကင်္ခတိ၊ တောင့်တ၏။ ဣတိ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကာတဝေ ဣစ္ဆတိ၊ ကာတဝေ ဣစ္ဆတိ- ရုပ်ဖြစ်၏။ သ'ဒ္ဓမ္မံ၊ ကို။

ဝါ-သဒ္ဒါ တာယေ-ပစ္စည်းကို ဆည်း၏။

ကတ္တာယေ က္လစ္ဆတိ ဂစ္ဆတိ၊

"ဂစ္ဆတိ'စ္ဆတိ ကတ္တာယေ၊ တထာ ကာတု'ဥ္စ ကာတဝေ"။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ဂါ၊ ၇၇၅။)။

တဝေတုံ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တဒတ္တကြိယာ၌ တုံ-ပစ္စည်းသက်။

သုပုဒ္ဓိ၊ ဝက္ခာမိ၊ ဘောတ္တုံ၊ ဒဋ္ဌုံ၊ ဝဇတိ၊ ဂန္တု'မာရဟတိ၊ ဒသေတု'မာဟ။ ပုံစံ။

(၄၂၆) **အရဟ-သက္က-ဒီသု စ**။ အရဟ-သက္က'ဒီသု စ၊ အရဟ-အနက်, သက္က-အနက်- စသည်တို့သည်လည်း။ သန္တေသု၊ သော်။ တုဥ္စ၊ တုံ- ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

အာဒိ-သဒ္ဒါဖြင့် ဘဗ္ဗ, အနုစ္ဆဝိက, အနုရူပ, ယုတ္တ, ကာလ, သမယ, ဝေလာ- စသည်ကို ယူ။

ကော တံ နန္ဒိတု'မရဟတိ၊ န စာပိ မန္တ-ယုဒ္ဓေန၊ သက္ကာ ဇေတုံ မနေန ဝါ၊ ကာတုံ ဘဗ္ဗော၊ အနုစ္ဆဝိကော၊ အနုရူပေါ၊ ယုတ္တော၊ ကာလော၊ သမယော၊ ဝေလာ။ ပုံစံ။

သဝဏာယ၊ ငှါ။ ကာမေတိ၊ အလိုရှိဆဲ။ အကာမိ၊ ပြီ။ ကာမေဿတိ၊ လတ္တံ့။ က္လတိ၊ ကြောင့်။ သောတု'ကာမော၊ မည်၏။ ကတ္တာယေ၊ ပြုခြင်းငှါ။ က္လစ္ဆတိ၊ ၏။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ (ကတ္တရိဂ္ဂဟဏ'မိ-ဟာ'နုဝတ္တတေ။ ဝါ'ဂ္ဂဟဏံ ဒုတိယပစ္စယ-သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထံ၊ ညည်)။

သုပုဒ္ဓိ၊ စာသင်ငယ်တို့၏ လွယ်ကူစွာ သိတတ်သောဉာဏ် အကျိုးငှါ။ ဝက္ခာမိ၊ ဆိုလတ်အံ့။ ဘောတ္တုံ၊ စားခြင်းငှါ။ ဒဋ္ဌုံ၊ မြင်ခြင်းငှါ။ ဝဇတိ၊ သွား၏။

တဝေ-တုံ-တုန-တွာန တွာ၊ ဘာဝေ ကမ္မနိ ကတ္တရိ။
ဗျာကရဏော တု ဘာဝေ'ဝ၊ တွာ'ဒယော နိယမေန္တိ တေ။ ။

ကလာပါ'ဒီသု ဘာဝ'တ္တေ၊ တုနာ'တျာ'ဒိ ဝိဓီယတေ။
ကစ္စာနာ'ဒီသု ကတ္တတ္တေ၊ ကိတ္တညာယ ဝိဓီယတေ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ဂါ၊ ၇၇၈။)

ကိတ္တညတ္တေ'က-ကတ္တုန'- မိတိဝုတ္တ-သဘာဝတော။
ကတ္တရိယေဝ တုနာ'ဒိ၊ ကထိတံ ရူပသိဒ္ဓိယံ။ ။(သဒ္ဒါငယ်၊ ဘေဒစိန္တာ၊ ၇၇၉။)

(၄၂၆) တံ၊ ထိုသီလ-သုတ, နှစ်ဝကိုလုံ စွယ်စုံသောသူကို။ ကော၊ အဘယ်သူသည်။ နန္ဒိတုံ၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်းငှါ။ အရဟတိ၊ ထိုက်ပေအံ့နည်း။ မန္တ-ယုဒ္ဓေန စာပိ၊ ပညာစစ်ထိုးသဖြင့်ရင်း။ မနေန ဝါ၊

စ'ဂ္ဂဟဏံ တဝေ'ဂ္ဂဟဏ-နိဝတ္တနတ္ထံ။ (ဉာသ်)။ **န သော သက္ကာ န ဟေတုယေ- ဟူရာ၌ တုယေ-ပစ္စည်းကို ဆည်းကပ်သည် ဟူ၍လည်း ဆိုသင့်၏။**

(၄၂၇) **ပတ္တာ ဝစနေ အလ'မတ္ထေသု စ။** အလ'မတ္ထေသု၊ အလံ-သဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင်။ ပတ္တ'ဝစနေ စ၊ သင့်လျော်လျောက်ပတ်၏ဟူသော ပရိယတ္တ-အနက်ကို ဆိုသည်လည်း။ သတိ၊ သော်။ တုံ၊ တုံ- ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အလ'မေဝ ဒါနာနိ ဒါတုံ၊ အလ'မေဝ အ'ပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေတုံ၊ အလံ ဝိရဇ္ဇိတုံ၊ အလံ ဝိမုစ္စိတုံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ တုံ-ကိုငင်၏။

ဥစ္စာတံစိုး, လက်ဆောင်ထိုးသဖြင့်ငင်း။ မစ္ဆု-ရာဇာ၊ သေမင်းကို။ ဝါ၊ သည်။ ဇေတုံ၊ အောင်မြင်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်နိုင်ကောင်း, မဖြစ်နိုင်ကောင်း။ ကာတုံ၊ ငှါ။ ဘဗ္ဗော၊ ထိုက်၏။ အနုစ္ဆဝိကော၊ လျောက်ပတ်၏။ အနုရူပေါ၊ လျော်၏။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။ ကာလော၊ အခွင့်ရောက်ပြီ။ သမယော၊ အချိန်တန်ပြီ။ ဝေလာ၊ အခါတိုင်ပြီ။ သော မဂ္ဂေါ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းခရီးသည်။ န ဟေတုယေ၊ မဖြစ်ဘဲ, မရှိဘဲ နေခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မဖြစ်တန်ရာ။ (ဟိ-ဓာတ် တုယေ-ပစ္စည်း)။

(၄၂၇) ဒါနာနိ၊ အလှူဝတ္ထုတို့ကို။ ဒါတုံ၊ စွန့်လှူခြင်းငှါ။ အလ'မေဝ၊ သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်သာလျှင်တည်း။ အ'ပ္ပမာဒေန၊ မမေ့မလျော့သော ကာယကံ, ဝစီကံ, မနောကံဖြင့်။ သိက္ခတ္တယံ၊ သိက္ခာသုံးပါးကို။ သမ္ပာဒေတုံ၊ ပြည့်စုံစေခြင်းငှါ။ အလ'မေဝ၊ သာလျှင်တည်း။ ဝိရဇ္ဇိတုံ၊ တပ်ခြင်း, ကင်းခြင်းငှါ။ အလံ ဧဝ၊ လျှင်တည်း။ ဝိမုစ္စိတုံ၊ လွတ်ခြင်းငှါ။ အလံ ဧဝ၊ တည်း။

အလံ-သဒ္ဒဿ အတ္ထာ အလ-မတ္ထာ၊ ဘူသန-ပရိယတ္တိ-နိဝါရဏာ၊ အလ'မေဝ သမ္ပတ္တ'မေဝ ပရိယတ္တ'မေဝါတိ အတ္ထော။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၉၂။)။

ပတ္တတ္ထော နာမ သမတ္ထတ္ထော အနုစ္ဆဝိကတ္ထော အနုရူပတ္ထော။ (ဉာသ်၊ ၄၀၆)။

အလံ ဘူသဏေ သမတ္ထေ၊ နိဝါရဏေ နိရတ္ထကေ။
အတ္ထိအတ္ထေ အတ္ထတ္ထေ စ၊ ဝတ္တတေ အဝဓာရဏေ။

(၄၂၈) ပုဗ္ဗ–ကာလေ က–ကတ္တုကာနံ တုန–တွာန–တွာ ဝါ။ ဧက-ကတ္တုကာနံ၊ တူသော ကတ္တားရှိကုန်သော ရှေ့, နောက်ကြိယာတို့တွင်။ ပုဗ္ဗ-ကာလေ၊ ရှေ့ကြိယာ၌။ ဝတ္တမာနာ၊ ဖြစ်သောဓာတ်မှ။ ပရံ ၌။ တုန-တွာန-တွာ၊ တုန-ပစ္စည်း, တွာန-ပစ္စည်း, တွာ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ၊ တုန- သက်ရာနည်း၏-ဟု ပြ၏။

❀ ပုဗ္ဗာ-ပရ၊ သမာန-နှင့်၊ လက္ခဏ-ဟေတု၊ ငါးခု အတ္ထ၊ သက်အပ်စွ၊ တုန, တွာန, တွာ။

ကမ္မံ ကာတုန ဂစ္ဆတိ၊ ရိပုံ ဇေတွာန မောဒတိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဒွါရံ ပိဓာယ နိက္ခမိ၊ ဒဏ္ဍော ဓက္ကစ္စ ပတတိ၊ ပုစ္ဆ သုတွာ ဇာနိဿာမ၊ သပ္ပိံ ပိတွာ ဗလံ ဘဝေ။ ပုံစံ။

---

(၄၂၈) ကမ္မံ၊ ကို။ ကာတုန၊ ပြုပြီး၍။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ရိပုံ၊ ရန်သူကို။ ဇေတွာန၊ အောင်ပြီး၍။ မောဒတိ၊ မွေ့လျော်၏။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဖြစ်ကုန်ပြီး၍။ ဝါ၊ ပြီးသည်ရှိသော်။ ဝါ၊ ပြီးလျှင်ပြီးခြင်း။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။ ဒွါရံ၊ တံခါးပေါက်ကို။ ပိဓာယ၊ တံခါးရွက်ဖြင့် ပိတ်ဆို့မည် ဟူ၍။ နိက္ခမိ၊ ထွက်ပြီ။ ဒဏ္ဍော၊ ဒုတ်သည်။ ဓက္ကစ္စ၊ ဓက်-ဟု အသံပြု၍။ ပတတိ၊ ကျ၏။

(စက္ခုဉ္စ ပတိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏန္တိ-အာဒိသု ပုဗ္ဗကာလ-ဝစနိစ္ဆာ-ဝသေန ပုဗ္ဗာကာလတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ရူပသိဒ္ဓိဋီကာဆိုတိုင်း သုတ်ရင်းနှင့်ပင် သက်။ အချို့ဆရာတို့ကား သမာနကာလ, အပရကာလတို့၌ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သက်ကြကုန်၏၊ မကောင်း။ အနက်ပေးသောအစဉ်ကို ယူ၍ ပုဗ္ဗကာလေ ဆိုသည် မှတ်)။

ပုစ္ဆ၊ မေးစမ်းတော့လော။ သုတွာ၊ ပုစ္ဆာစကားကို ကြားရသည်ရှိသော်။ ဇာနိဿာမ၊ ဖြေနိုင်မည်, မဖြေနိုင်မည်ကို သိလတ်အံ့။ (ဤကား သာဝကတို့၏ ဖိတ်နည်း)။

သဗ္ဗညု ပဝါရဏာကား-

> ပုစ္ဆ ဝါသဝ မံ ပဉှံ၊ ယံကိဉ္စိ မနသိ'စ္ဆတိ။
> တဿ တဿေဝ ပဉှဿ၊ အဟံ အန္တံ ကရောမိ တေ။ ။ (တည်း)

ပုရိသဿ၊ ၏။ သပ္ပိံ၊ ထောပတ်ကို။ ပိတွာ၊ ပိဝနတော၊ သောက်ခြင်းကြောင့်။ ဗလံ၊ အားသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

(ဤနောက်ပုံစံ၌ ဧကကတ္တုက-မဖြစ်သောကြောင့်)။

❀ ကတ္တားကွဲဘိ၊ မတူရှိသော်၊ မိမိကတ္တား၊ သမ္ပန်ထား၍၊ သက်ပြားဟိတ်မှာ၊ ဖြစ်တို့လာသည်၊ တွာဒိပစ္စည်း သဘောတည်း။

ဟူသည့်အတိုင်း တုန တွာန တွာဝါ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟိတ်အနက်၌ သက်။ သီဟံ ဒိသွာ ဘယံ ဟောတိ- စသည်လည်း နည်းတူ။

ဤ တဝေ, တုံ, တုန, တွာန, တွာ- ပစ္စည်းတို့သည် ဣစ္ဆတ္ထေသု သမာန-ကတ္တုကေသု- ဟူ၍ငင်း ပုဗ္ဗကာလေ က-ကတ္တုကာနံ- ဟူ၍ငင်း ဆိုသောကြောင့် ရှေ့, နောက်ကြိယာ နှစ်ပုဒ်ရှိရာ၌ ရှေးကြိယာမှာသာ သက်ရသည်။ **ကတ္တားသက်သက်ကို မဟော၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်နှင့်တကွ ဟောသည်။** ထို့ကြောင့် -

အဘိ ဝန္ဒာမီ'တိ အဘိဝန္ဒိယ၊ အဘိဝန္ဒိ'တွ ဝါ အဘိဝန္ဒိယ-ဟု ကတွတ္ထသက်သက် ဝိဂြိုဟ် ပြု၍။

အယ'ဥ္စ ကြိယာ-ပဒ'န္တရေန အ-သမ္ဗန္ဓေ ပစ္စုပ္ပန္န-ကာလိကာ၊ သမ္ဗန္ဓေ ပန အတီတကာ-လိကာ -

စသည်ဖြင့် မဏိမဥ္ဇူ အစရှိသော မြန်မာဖြစ် ဋီကာဆရာတော်ကြီးများ မိန့်ဆိုသောစကားသည် အမှားစင်စစ်တည်း။ ထိုနည်းကို အဟုတ်အမှန်ထင်၍ ဆင်ခြင်တော် မမူကြဘဲ အဘိဝန္ဒိယ၊ အဘိဝန္ဒာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ အဘိဝန္ဒိယ၊ ရှိခိုးပြီး၍- ဟု မြန်မာတိုင်းပြည် နိုင်ငံလုံးရှိ နိသျဆရာတော်ကြီး များ လမ်းမှားသို့ လိုက်တော်မူကြလေသည်။ အတိတ်အနက်ပေးရာ၌လည်း ဝိဂြိုဟ်အလို ရှိခိုးပြီးပြီ ဟူ၍သာ အနက်ရချေသည်။ ရှိခိုးပြီး၍ ဟူသော ပုဗ္ဗကာလ ကြိယာဝိသေသနတ္ထ မရနိုင်ချေ။ ဝိဂြိုဟ် ပြုလိုမူကား -

ပုညာနိ ကာတု'မိစ္ဆိ ဣစ္ဆတိ ဣစ္ဆိဿတိ ဝါ'တိ ဝိဂ္ဂဟေ ဣစ္ဆတ္ထေသု သမာနကတ္တုကေသု တဝေ'တုံဝါ၊ သော ပုညာနိ ကာတဝေ ဣစ္ဆတိ ကာတု'မိစ္ဆတိ၊ ကတွာ ကမ္မံ အဂစ္ဆိ ဂစ္ဆတိ ဂစ္ဆိဿတီ'တိ အတ္ထေ ပုဗ္ဗကာလေ'က ကတ္တုကာနံ တုန-တွာန-တွာဝါ၊ သော ကာတုန ကမ္မံ ဂစ္ဆတိ။

စသော ရူပသိဒ္ဓိနှင့်အညီ အဘိဝန္ဒိတွာ'တိ အဘိဝန္ဒိယ၊ ကာတုန္တိ ကာတဝေ- စသည် ပြုရမည်။ အဘိဝန္ဒိတွာ၊ ၍။ ဣတိ ဝစနတ္ထေန၊ ဤကတွတ္ထနှင့်တကွသော ကြိယာဝိသေသနတ္ထကြောင့်။ အဘိဝန္ဒိယ၊ မည်၏။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှါ။ ဣတိ တသ္မာ၊ ထိုသမ္ပဒါန်အနက်နှင့်တကွသော ကတ္တုသတ္တိကြောင့်။ ကာတဝေ၊ မည်၏။ (အနက်)

(၄၂၉) **ဝတ္တမာနေ မာန္တာ။** ဝတ္တမာနေ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌။ မာန္တာ၊ မာန-ပစ္စည်း, အန္တ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အန္တော ကတ္တရိ မာနော တု၊ ဘာဝေ ကမ္မနိ ကတ္တရိ။

ပစ္စုပ္ပန္နေ လက္ခဏေ စ၊ ဟေတွတ္ထေ စ ဘဝန္တိ တေ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၇၁။)

ပါဒေ အဋ္ဌမာနော ကမ္ပန္တော ဂစ္ဆတိ၊ ပေဟီ'တိ ဝုစ္စမာနော ဝုစ္စန္တော ပက္ကမတိ။ ပုံစံ။

(၄၃၀) **သာသာ'ဒီဟိ ရတ္ထု။** သာသာ'ဒီဟိ၊ သာသ- အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ရတ္ထု၊ ရတ္ထု- ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒေဝ-မနုဿေ သာသတိ၊ ကိလေသေ ဝါ သသတိ ဟိံသတီ'တိ သတ္ထာ၊ သတ္ထာ စ သတ္ထာ စ သတ္ထာရော၊ သာသန္တိ ဝါ သသန္တိ စာ'တိ သတ္ထာရော။ ပုံစံ။

---

(၄၂၉) အန္တော၊ အန္တ-ပစ္စည်းသည်။ ကတ္တရိ၊ ၌။ ဘဝေ၊ ၏။ မာနော တု၊ သည်ကား။ ဘာဝေ၊ ၌၎င်း။ ကမ္မနိ၊ ၌၎င်း၊ ကတ္တရိ၊ ၌၎င်း။ ဘဝေ၊ ၏။ တေ၊ ထိုမာန, အန္တ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ပစ္စုပ္ပန္နေ၊ ပစ္စုပ္ပန်အနက်၌၎င်း။ လက္ခဏေ စ၊ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏအနက်၌၎င်း။ ဟေတွတ္ထေ စ၊ ဟိတ်အနက်၌၎င်း။ ဘဝန္တိ၊ ကုန်၏။

❀ (ပစ္စုပ္ပန်နက်၊ လက္ခဏ ဟေတု၊ သုံးခုအတ္ထ၊ သက်အပ်စွ၊ မာန, အန္တမှာ- ဟူလို)

ပါဒေ၊ ခြေတို့ကို။ အဋ္ဌမာနော ကမ္ပန္တော၊ ခွတ်ဆွဲငင်လျက်။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ပေ'ဟီတိ၊ ဖဲသွားလော ဟူ၍။ ဝုစ္စမာနော ဝုစ္စန္တော၊ ဆိုအပ်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ ဆိုအပ်သောကြောင့်။ ပက္ကမတိ၊ ဖဲသွား၏။ (မာန-ကို အန္တ-ပြု၍ ဝုစ္စန္တော ကံဟော)။

မာန-အန္တ- ပစ္စယာန'ဋ္ဌေ'တ္ထ ------ပရသမညာဝသေန ပရဿ ပဒ'တ္တနောပဒ-သညတ္တာ တဗ္ဗာဒီသု ဝိယ မာနန္တေသု စ ဝိကရဏပစ္စယာ ဘဝန္တိ၊ တေနေဝ မာန-ပစ္စယော ဘာဝ ကမ္မေသုပိ ဟောတိ၊ တဿစ-- -ကွစိ အန္တ-ပစ္စယာ'ဒေသော။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၉၆။) (နေတ္တိ အဌကထာလည်း မိန့်ဆို၏)။

(၄၃၀) ဒေဝ-မနုဿေ၊ တို့ကို။ သာသတိ၊ ဆုံးမတတ်၏။ ဝါ၊ ကား။ ကိလေသေ၊ တို့ကို။ သသတိ ဟိံသတိ၊ ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သတ္ထာ၊ မည်၏။ သတ္ထာ စ၊ ဆရာလည်း။ သတ္ထာ စ၊ ဆရာလည်း။ သတ္ထာရော၊ ဆရာတို့။ ဝါ၊ ကေသိသ်မှတပါး ကိတ်ဗဟုဝုစ်ဝိဂြိုဟ်။ တစ်နည်းကား- သာသန္တိ၊ ဆုံးမတတ်ကုန်၏။ သသန္တိ စ၊ ညှဉ်းလည်း ညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သတ္ထာရော၊ သတ္ထု-မည်ကုန်၏။

(ဧကသေသပ္ပကပ္ပေန၊ သာသန္တီ'တိ ကိတေန ဝါ။

သတ္ထာရောဣတိ ဝုစ္စေယျ၊ သသန္တီ'တိ ကိတေန စ၊) (ဘေဒစိန္တာနည်း၊ ဂါ၊ ၂၈၀-မှီး)။

(၄၃၁) **ပါ'ဒိတော ရိတုံ။** ပါ'ဒိတော၊ ပါ- အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ရိတု၊ ရိတု-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုတ္တေ ပါတိ ရက္ခတီ'တိ ပိတာ၊ ဒုဟတိ ဗန္ဓဝေါ ပူရေတီ'တိ ဒုဟိတာ၊ မာတာ-ပိတူဟိ ဓရီယတီ'တိ ဓီတာ။ ပုံစံ။ (ဓီတာ-၌ ဤ-ဒီဃပြု)။

(၄၃၂) **မာနာ'ဒိဟိ ရာတု။** မာနာ'ဒိဟိ၊ မာန- အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ရာတု၊ ရာတု-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုတ္တေ မာနေတီ'တိ မာတာ၊ ပုဗ္ဗေ ဘာသတီ'တိ ဘာတာ။ ပုံစံ။

(၄၃၃) **အာ-ဂမာ တုကော။** အာ-ဂမာ၊ အာ-ရှေးရှိသော ဂမု-ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ တုကော၊ တုက-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အာဂစ္ဆတီ'တိ အာဂန္တုကော။ ပုံစံ။

(၄၃၄) **ဘဗ္ဗေ ဣက။** ဘဗ္ဗေ၊ ထိုက်၏ဟူသော အနာဂတ်အနက်၌။ ဂမာ၊ ဂမု-ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဣက၊ ဣက-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂမိဿတိ ဂန္တုံ ဘဗ္ဗော'တိ ဂမိကော။ ပုံစံ။

---

(၄၃၁) ပုတ္တေ၊ သားသမီးတို့ကို။ ပါတိ ရက္ခတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပိတာ၊ ပိတု-မည်၏။ ဗန္ဓဝေါ၊ ဆွေမျိုးတို့ကို။ ဒုဟတိ ပူရေတိ၊ ပြည့်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုဟိတာ၊ သမီး-မည်၏။ မာတာ-ပိတူဟိ၊ မိဘတို့သည်။ ဓရီယတိ၊ ချီပိုးရွက်ဆောင်အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓီတာ၊ ၏။ (ကွစိ ဓာတူတိ အာဒိနာ ဣကာရဿ ဒီဃော၊ ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၅၇။)။

(၄၃၂) ပုတ္တေ၊ တို့ကို။ မာနေတိ၊ ချစ်ခင်မြတ်နိုးတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မာတာ၊ အမိ-မည်၏။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေးဦး၌။ ဘာသတိ၊ စကားဆိုတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘာတာ၊ အစ်ကို-မည်၏။

(ဘာဇတိ ဒိဗ္ဗတိ ဘာဇေတိ ဝါ ဝိဘဇတိ ဓနေ'န္တိ ဘာတာ၊ သက္ကတအလို။ ဤသုတ်၌ ရာတု- ဟု ကတ္တားရှိပြီးဖြစ်၍ ရိတု- မလိုက်သင့်ပြီ။ သို့မှလည်း ရှေ့သုတ်၌ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် ယူဖို့ရာရှိသည်။ ရူပသိဒ္ဓိ၌လည်း ဓီတု-ကို ယူသည်။ အချို့စာ၌ ပါတိတော ရိတု-ဟု ဓာတုနိဒ္ဒေသ တိ-အက္ခရာနှင့်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နောက်သုတ်, ဝုတ္တိဉာဉ်တို့၌ ရိတု-ကို လိုက်စေ၍ ဓီတု-ကို ထုတ်ကြ၏)။

(၄၃၃) အာဂစ္ဆတိ၊ လာရောက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာဂန္တုကော၊ ဧည့်သည်မည်၏။ (ဂမိက-လည်းရ၏)။

(၄၃၄) ဂမိဿတိ၊ သွားလတ္တံ့။ ဂန္တုံ၊ ငှါ။ ဘဗ္ဗော၊ ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဂမိကော၊ မည်၏။
(ခရီးသွားခါနီး အာဂါသိက, ခရီးမဆုံးသေးသော အာဂန္တုက-ရ၏။ ခရီးဆုံးပြီးသော ဧည့်သည်သည်

ဣတိ ကိ'ဗ္ဗိဓာန'ကပ္ပေ ဒုတိယော ကဏ္ဍော။ ၄၁။

ဣတိ အယံ၊ ဤလေးဆယ့်တစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ၊ ၌။ ဒုတိယော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

အာဂန္တုက-သာ မည်၏။ ဂမိက-မမည်။ ခရီးသွားခါနီး အာဝါသိကသည် ဂမိက-သာ မည်၏။ အာဂန္တုက-မမည်။ ခရီးမဆုံးသေးသော ဧည့်သည်သည် နှစ်ပါးစုံ မည်၏။ ခရီးမသွားဘဲ နေမြဲသော သူသည် နှစ်ပါးစုံ မမည်။ ဘုရားရှင် ဒေသစာရီ ကြွတော်မူ၍ အပြန်တွင် ဝိသာခါအိမ်သို့ ကြွ၍ အာဂန္တုကဘတ်ကို သုံးဆောင်တော်မူသည်ကို ထောက်လျှင် မိမိနေမြဲကျောင်းသို့ ပြန်ရောက်လာခဲ့သော်လည်း ခရီးအပန်း မပြေသမျှ အာဂန္တုကဘတ်အရာ၌ အာဂန္တုက ဆိုသင့်၏။ ဘိနပ်ချွတ်ခြင်း, သင်္ကန်းလက်ကန်တော့ စမွယ်တင်ခြင်း- စသော အာဂန္တုကဝတ်အရာ၌ကား နေမြဲအိပ်ရာ အာဝါသရှိလျက် ဖြစ်သောကြောင့် "အာဝါသေ နိယုတ္တော အာဝါသော ဝါ အဿ'တ္ထိ'တိ အာဝါသိကော"ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အာဝါသိကဖြစ်၍ အာဂန္တုကဝတ်ကို ပြုဖွယ်မရှိပြီ။ အိပ်နေ တည်းခိုရာ မရှိသေးသော အာဂန္တုကသစ် တို့ကား အာဝါသိကနှင့်တွေ့၍ နေရာချထား၍ နေရာရပြီးမှ အာဝါသိက ဖြစ်မည်။

သ-ဆတ္တု'ပါဟနော သ-သီသံ ပါရုတော ပရေသံ အား ရာမံ ပဝိသန္တော
တတ္ထ စ ဝိစရန္တော အာဂန္တုကော အာပဇ္ဇတိ၊ နော အာဝါသိကော။

ဟူသော ပရိဝါ အာဂန္တုက စတုက္က၌ ဤနည်းအတိုင်းယူရမည်။ ပဝိသန္တော အာပဇ္ဇတိ၊ နော နိက္ခမန္တော-ဟူသော ပဝိသနစတုက္က၌လည်း နေရာရပြီးမှ ထွက်သွားလျှင် ကျောင်းအဆင်းကပင် အပ်၏။ လမ်းဖြတ်ရုံ ဖြတ်သွားသော ရဟန်းများကား ပြင်ပသို့ရောက်မှ အပ်မည်။ အချို့ဆရာတို့ကား မဂ္ဂသညာဖြင့်ပင် ဝင်ကတည်းက စ၍ အပ်၏-ဟု ယုတ္တိသာဓကမရှိ ယူမှားပြောဆိုမိကြဘိ၏။ ရွာကိုဖြတ်သန်း၍သွားရာ အဋ္ဌကထာတိုက်ရိုက်လာသော မဂ္ဂသညာ၌ပင် ခရီးဖင့်သော သင်္ကန်းရုံ, ခါးပန်းကြိုး နှစ်ခုသာ လာသည်။ ဘိနပ်စီးခြင်း, စက္ကူခြွေဖောက်ခြင်း စသည်ကား မအပ်။ ဤအရာ၌ "အာဂန္တု အသက်ခုနစ်ရက်"ဟု သီးလုံးဆရာတော်ကြီး မိန့်ဆို၏။ "သုံးရက်လောက်ရှိလျှင်ပင် တော်ပြီ"ဟု ရှမ်းကလေးကျွန်း ဆရာတော်ကြီး မိန့်ဆို၏ဟု ကြားရဘူး၏။ ခင်မွန်ဆရာတော်ကြီးကား "တိုက်သားအဖြစ်ဖြင့် မနေသမျှ အာဂန္တုကသာ တည်း"ဟု လောကဝေါဟာရသို့ လိုက်၍ ရွှေကျောင်းတိုက်သို့ ကြွလာသည့်အခါ ဤတိုက်မှာ နေရပါစေ-ဟု လျှောက်ထား၍ နေတော်မူ၏။ ဆင်ခြင်ကြရန်)။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၄-ကိတ် တတိယကဏ္ဍ

(၄၃၅) **ပစ္စယာ'ဒနိဋ္ဌာ နိပါတနာ သိဒ္ဓန္တိ။** အနိဋ္ဌာ၊ အပြီးသို့မကျ, တင်၍နေကြကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ ပစ္စည်းနှင့်တကွကုန်သော သဒ္ဒါ, နာမ်, သမာသ်, တဒ္ဓိတ်, အာချာတ်, ကိတ်- သဒ္ဒါတို့သည်။ နိပါတနာ-နိပါတနေန၊ ဝန်မတင်စေရ, ကျစေခြင်း နိရုတ္တိလက္ခဏာရှိသော ဤမဟာဝိသယ-သုတ်ကြီး ဖြင့်။ သိဒ္ဓန္တိ၊ ပြီးကုန်၏။

နိရုတ္တိလက္ခဏာကို ဤဂါထာဖြင့်သိ။

ဝဏ္ဏာ'ဂမော, ဝဏ္ဏ-ဝိပရိယယော စ။
ဒွေစာ'ပရေ ဝဏ္ဏဝိကာရ, နာသာ။

ဓာတူဿ'စာ'တ္ထာ'တိသယေန ယောဂေါ
တ'ဒုစ္စတေ ပဉ္စဝိဓံ နိရုတ္တံ။ ။ (ရူ၊ ၄၁၉။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၂၉)။

အကရမှ သတေ ကိစ္စံ၊ ဟိံသတိ'တိ သီဟော၊ အတြဇော၊ အဟိရိကံ၊ သတ္ထဟာရကံ ဝါ' ဿ ပရိယေသေယျ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ပုံစံ။

---

(၄၃၅) ဝဏ္ဏာဂမော၊ အက္ခရာလာခြင်းငှင်း။ ဝဏ္ဏ-ဝိပရိယယော စ၊ အက္ခရာ ရှေ့, နောက်ပြန် ခြင်းငှင်း။ အပရေ၊ တစ်ပါးကုန်သော။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဝဏ္ဏဝိကာရ-နာသာ၊ အက္ခရာ ဖောက်ပြန်ခြင်း, ကျေပျောက်ခြင်းတို့ငှင်း။ ဓာတုဿ၊ ဓာတ်၏။ အတ္ထာ'တိသယေန၊ အနက်လွန်နှင့်။ ယောဂေါ စ၊ ယှဉ်ခြင်းငှင်း။ ပဉ္စ-ဝိဓံ၊ ငါးပါးအပြားရှိသော။ တံ၊ ထိုအစီအရင်ကို။ နိရုတ္တံ၊ သဒ္ဒါကျမ်းနည်းဟူ၍။ ဥစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။

တေ၊ သင်ခြသေ့မင်း၏။ ကိစ္စံ၊ သွားကြားတွင် စူးဝင်သောအရိုးကို နုတ်ထွင်ခြင်းကိစ္စကို။ အကရမှ၊ ပြုပါကုန်ပြီ။ (သ-အာဂုံ)။ ဟိံသတိ၊ ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သီဟော၊ ခြင်္သေ့ မည်၏။ (ဟ. သ-ကို ရှေ့, နောက်ပြန်။ ဗိန္ဒုကို ချေ။ ဤ-ဒီဃပြု)။

ဟိံသနာ စ သဟနာ စ၊ သဟ ဤဟာယ ဝုတ္တိတော။
သီဟောတိ ဝဒ္ဒ မာစေရာ၊ သကျ-သီဟဿ သာသနေ)။ ။(ဟူ၍လည်းပြု)။

အတြဇော၊ သား။ (တ-တစ်လုံးကို ရ-ပြု)။ အဟိရိကံ၊ အရှက်မရှိသောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း။ (က-တစ်လုံးကို ချေ)။ သတ္ထ-ဟာရကံ ဝါ၊ မိမိယူဆောင်အပ်သော။ ဝါ၊ အသက်ကို ဆောင်တတ်သော လက်နက်ကိုမူလည်း။ အဿ၊ ထိုလူဇာတ်ရှိသော သူ၏အနီး ဥပစာ၌။ ပရိယေသေယျ၊ ရှာ၍ထားငြားအံ့။

(၄၃၆) **သာသ ဒိသတော တဿ ရိဋ္ဌော စ။** သာသ-ဒိသတော၊ သာသ-ဓာတ်, ဒိသ-ဓာတ်တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ၊ တ- ပစ္စည်း၏။ ရိဋ္ဌော စ၊ ရိဋ္ဌ- ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

အနုသိဋ္ဌော သော မယာ၊ ဒိဋ္ဌံ မေ ရူပံ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါဖြင့် တိ-ကို ရိဋ္ဌိ၊ ဒိသ-ဓာတ်နောင် ကိစ္စ တ-ကို ရဋ္ဌ၊ တုံ-ကို ရဋ္ဌုံ၊ တွာ- စသည်ကို ရဋ္ဌုံ, ရိဋ္ဌာ- ပြုတို့ကို ဆည်း၏။

အနုသိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဒဋ္ဌေယျံ၊ **ပဿိတုံ'န္တိ ဒဋ္ဌုံ၊ ပဿိတွာ'တိ ဒဋ္ဌုံ၊** ဒိဋ္ဌာ ဝါ။ ပုံစံ။

(၄၃၇) **သာ'ဒိ သန္တ-ပုစ္ဆ-ဘဉ္ဇ-ဟံသာ'ဒီဟိ ဋ္ဌော။** သန္တ-ပုစ္ဆ-ဘဉ္ဇ-ဟံသာ'ဒီဟိ၊ သ-အဆုံးရှိသောဓာတ်, ပုစ္ဆ-ဓာတ်, ဘဉ္ဇ-ဓာတ်, ဟံသ-ဓာတ် အစရှိသည်တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ၊ တ-ပစ္စည်း၏။ သာဒိ၊ ရှေ့နည်းအစ, ဓာတွန့်နှင့်တကွ။ ဋ္ဌော၊ ဋ္ဌ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တုဋ္ဌော၊ တုသိတော၊ တုဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဖုဋ္ဌော၊ ဖုသိတော၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဖုဋ္ဌုံ၊ ဘဋ္ဌော၊ နဋ္ဌော၊ ဒဋ္ဌော၊ ဥရင်ကောက်ပြုလျှင်-ဥဋ္ဌော၊ ပုဋ္ဌော၊ ပုစ္ဆိတော၊ ပုဋ္ဌုံ၊ ဘဋ္ဌံ ခေည်၊ ဟဋ္ဌော၊ ပဟဋ္ဌော။ ပုံစံ။

(နိပါတနံ နာမ **အ-သမ္ပတ္တံ သမ္ပာဒေတိ၊ သမ္ပတ္တံ နိဝါရေတိ၊** တေန ဣမိနာ လက္ခဏေန ယသ္မိံ ယသ္မိံ ကတေ ယံ ယံ ရူပံ သိဇ္ဈတိ။ တံ တံ တတ္ထ တတ္ထ ကာတဗ္ဗံ၊ (ဉာသ်)။

သုတ်ငယ်တို့နှင့်ပြီးသည့် ဥဒါဟရုဏ်ကို ပဋ္ဋန္တဂတိကနည်းဖြင့် ဤသုတ်ဖြင့် စီရင်သည် ဟူ၍-လည်း ဆို၏)။

(၄၃၆) သော၊ ထိုနာဂကို။ မယာ၊ သည်။ အနုသိဋ္ဌော၊ ဆုံးမအပ်ပြီ။ မေ၊ ငါသည်။ ရူပံ၊ အဆင်းကို။ ဒိဋ္ဌံ၊ မြင်အပ်ပြီ။ အနုသိဋ္ဌိ၊ ဆုံးမခြင်း။ ဒိဋ္ဌိ၊ မြင်ခြင်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဒဋ္ဌေယျံ၊ ရှုမြင်အပ်၏။ ပဿိတုံ၊ ငှါ။ ဣတိ၊ ဤဝစနတ္ထကြောင့်။ ဒဋ္ဌုံ၊ မည်၏။ ပဿိတွာ၊ ၍။ ဣတိ၊ ဤဝစနတ္ထကြောင့်။ ဒဋ္ဌုံ၊ မည်၏။ ဝါ၊ လည်း။ ဒိဋ္ဌာ၊ မည်၏။ (နေက္ခမံ ဒဋ္ဌု ခေမတော-၌ကား ဆန်းကြောင့် ဗိန္ဒု-ကျေ)။

(၄၃၇) တုဋ္ဌော၊ တုသိတော၊ နှစ်သက်တတ်၏။ တုဋ္ဌဗ္ဗံ၊ နှစ်သက်အပ်၏။ ဖုဋ္ဌော၊ ဖုသိတော၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ တွေ့ထိအပ်သည်။ ဖုဋ္ဌုံ၊ တွေ့ထိခြင်းငှာ။ ဘဋ္ဌော၊ လျှောကျ၏။ (ဘသ-ဓာတ်)။ နဋ္ဌော၊ ပျောက်ပျက်၏။ ဒဋ္ဌော၊ ဥဋ္ဌော၊ ကိုက်အပ်၏။ (ဤသန္တ-ဓာတ်၏ ပုံစံကား အလွန်ပေါများ၏)။ ပုဋ္ဌော၊ ပုစ္ဆိတော၊ မေးအပ်၏။ ပုဋ္ဌုံ၊ မေးခြင်းငှာ။ ဘဋ္ဌံ၊ နင်းနယ်အပ်သော။ ဝါ၊ လှော်အပ်သော။ ခေည်၊ စပါး။ (ဘဉ္ဇ-ဓာတ်, ဘဇ္ဇ-ဓာတ်)။ ဟဋ္ဌော၊ ပဟဋ္ဌော၊ ရွှင်ပျပြုံးရယ်၏။

ဟံသ- သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ဟံသ-ဓာတ်နောင် ၌-ပြု မြဲ၏။ တပါး သန္တ-ဓာတ်နောင် မမြဲ။ ဥတြသ္တံ၊ ဝိဒ္ဓသ္တံ- စသည်၌ မပြုရ-ဟု ပြ၏။

အာဒိ- သဒ္ဒါဖြင့် ယိဋ္ဌော, သံသဋ္ဌော, မဋ္ဌော, ရဋ္ဌ- စသည်ကို ယူ။

(၄၃၈) **ဝသတော ဥတ္ထ**။ ဝသတော၊ ဝသ- ဓာတ်မှ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ၊ တ-ပစ္စည်း၏။ သာဒိ၊ ရှေ့နီးအစ ဓာတွန်နှင့်တကွ။ ဥတ္ထ၊ ဥတ္ထ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝသံ ဝုတ္ထော၊ ပရိဝုတ္ထ-ပရိဝါသော၊ မဂ္ဂေ အမိဝတ္ထာ ဒေဝတာ၊ ဒွါရ-မူလေ ဝါ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ပုံစံ။

ဥတြသ္တံ၊ ထိတ်လန့်၏။ ဝိဒ္ဓသ္တံ၊ ဖျက်ဆီးအပ်၏။ ။ယိဋ္ဌော၊ ပူဇော်အပ်၏။ (ယဇ-ဓာတ်)။ သံသဋ္ဌော၊ ရောနှော၏၊ စပ်အပ်၏။ (သံပုဗ္ဗ သန္ဓ-ဓာတ်)။ မဋ္ဌော၊ စင်ကြယ်ပြေပြစ် ကျစ်လစ်သန့်ရှင်း၏။ (မဇ-ဓာတ်၊ ဤအာဒိဝန်၌ အဘိဟဋ္ဌုံ-ကိုလည်း ရူပသိဒ္ဓိ ထုတ်၏။ ရ-ကာရန္တဓာတ်နောင်ဖြစ်၍ တဝမ်းပူကို ဌသံလျင်းချိတ်ပြုခြင်းကို ဆရာကြီးများ နှစ်သက်ကြ၏။ ပေစာတို့၌လည်း အဘိဟဋ္ဌုံ-ဟု ဌသံလျင်းချိတ်နှင့်သာ ရှိ၏။ ရကောက်နောင် န-ကို ဏ-ကြီးပြန်သကဲ့သို့ တ, ထ-ကိုလည်း ဋ, ဌ-ပြန်-လျက် ကျမ်းဂန်ထုံးစံရှိသည်။ အာဟဋ္ဌော၊ ဒုက္ကဋံ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ကေနဋ္ဌေန- စသည်တည်း။ တိ, တဗ္ဗ, တေယျ, တုံ, တွာ-ပစ္စည်းများ၌လည်း တစ်စိတ်ပါသော တ-ကို တ-ပစ္စည်းဟု ယူရသည် မှတ်)။

(၄၃၈) ဝသံ ဝုတ္ထော၊ ဝါလပတ်လုံး နေပြီးသော ရဟန်း။ ပရိဝုတ္ထ-ပရိဝါသော၊ ထက်ဝန်းကျင် သုံးနေအပ်ပြီးသော ပရိဝါသ်ရှိ၏။ မဂ္ဂေ၊ ခရီးလမ်း၌။ အမိဝတ္ထာ၊ စွဲမှီ၍နေသော။ ဒေဝတာ၊ နတ်။ ဒွါရ-မူလေ ဝါ၊ တံခါးရင်း၌မူလည်း။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ နေရာ၏။

(ဤ နောက်နှစ်ပုဒ်၌ နောက်ဥ-သရကို ချေ။ သရလောပေါတျာဒိ သုတ္တေ တုဂ္ဂဟဏာတော ပုဗ္ဗလောပါ'ဘာဝေ အမိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ဝတ္ထဗ္ဗန္တိ-အာဒီသု ပရလောပေါ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၇၆။)။

မြန်မာပေစာတို့၌ ဥဠ-ဟု ဋဝမ်းပဲနှင့်ချည်း ရှိ၏။ သီဟိုဠ်စာများ၌ကား ရူပသိဒ္ဓိကိုမှီ၍ ထ-ဆင်ထူးနှင့် ရှိ၏။ သဏ္ဌတကျမ်းဥပဒေကား မုဒ္ဓဇ သ-နောက်၌ ဋဝမ်းပဲနှင့်, ဒန္တဇသ-နောက်၌ ထဆင်ထူးနှင့် ရှိ၏။ မိုးရွာခြင်း သေစနတ္တဟော ဝဿ-ဓာတ် မုဒ္ဓဇ သ-ဝဿတိ၊ မေဃော ဝုဋ္ဌော၊ မေဃ ဝုဋ္ဌိ။ ပုံစံ။

ဆုံးမခြင်းဟော သာသ-ဓာတ်၊ နေခြင်း စသည်ဟော ဝသ-ဓာတ်တို့ကား ဒန္တဇ သ-ဖြစ်သော်လည်း ဣ, ဥ-နောင်ဖြစ်မူ မုဒ္ဓဇ သ-ပြန်၍ ဋဝမ်းပဲနှင့် ဣ, ဥ-နောင် မဟုတ်မူ ထဆင်ထူးနှင့် ရှိ၏။ အနုသိဋ္ဌော၊ ဝသံ ဝုဋ္ဌော၊ ဥပဝုဋ္ဌော၊ ပရိဝုဋ္ဌ ပရိဝါသော၊ သတ္ထာ၊ အမိဝတ္ထာ ဒေဝတာ၊ စွဲမှီ၍နေသော နတ်။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ နေအပ်၏။ အာရာမဝတ္ထုံ၊ အရာမ်ရာ။ ဝတ္ထံ၊ အဝတ်ပုဆိုး။ ဝတ္ထိ၊ စည်ပေါင်း။ ပုံစံ။

ဤသို့ စသည် အလွန်ရှုပ်ထွေး၏။ မာဂဓကျမ်းတို့၌ အလွန်ထွေးယှက် အသိခက်၏။ ပါတွတ္ထ သင်္ဂြိုဟ်ကို ကြပ်ကြပ်လေ့လာလျှင် အက္ခရာအကွဲအပြား ဒီဃ, ရဿ-များ အတန်သိသာ၏)။

(၄၃၉) **ဝဿ ဝါ ဝုံ။** တမို၊ တ-ပစ္စည်းကြောင့်။ ဝသဿ၊ ဝသ- ဓာတ်၏။ (နှစ်ပုဒ်လိုက်) ဝဿ၊ ဝ- ၏။ ဥ၊ ဥ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။ (ဝု-၌ ဝ-အာဂုံ)။

ဥသိတံ၊ ဝုသိတံ ဗြဟ္မ-စရိယံ၊ ဝုသိတော၊ ဝုသိတဝါ၊ ဝုသိတာဝီ။ ပုံစံ။

(၄၄၀) **ဓ-ဎ-ဘ-ဟေ ဟိ ဓ-ဎာ စ။** ဓ-ဎ-ဘ-ဟေဟိ၊ ဓ-အောက်ခြိုက်, ဎ-ရေမှုတ်, ဘ-ကုန်း, ဟ-အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ စ၊ တ- ပစ္စည်း၏သာလျှင်။ ဓ-ဎာ၊ ဓ-အောက်ခြိုက်ပြု, ဎ-ရေမှုတ်ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ၊ ဝုဍ္ဎော ဘိက္ခု၊ လဒ္ဓံ မေ စီဝရံ၊ အဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎံ ဝနံ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ သာဒိ-ကို ကန့်မြစ်၏။

(၄၄၁) **ဘဉ္ဇတော ဂ္ဂေါ စ။** ဘဉ္ဇတော၊ ဘဉ္ဇ-ဓာတ်မှ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ စ၊ တ- ပစ္စည်း၏လည်း။ သာဒိ၊ ရှေ့နီးအစ ဓာတွန်နှင့်တကွ။ ဂ္ဂေါ၊ ဂ္ဂ- နှစ်လုံးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘဂ္ဂ-ရာဂေါ၊ ယုဒ္ဓေ ပ-ဘဂ္ဂေါ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သာဒိ-ကိုငင်၏။

---

(၄၃၉) ဗြဟ္မ-စရိယံ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို။ ဥသိတံ၊ ဝုသိတံ၊ သုံးအပ်နေပြီ။ ဝုသိတော၊ ဝုသိတဝါ၊ ဝုသိတာဝီ၊ ကျင့်သုံးပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်။

(ဝ ကို ဥ-ပြု၍ ဝ-လာလျှင် ဝုသိတံ- စသည်ဖြစ်၏။ ဝါ-သဒ္ဒါမြစ်လျှင်လည်း သုတ်ကြီးဖြင့် အ-ကို ဥ-ပြု၍၊ ဝုသိတံ- စသည်ပင် ဖြစ်ရကား ဝါ-သဒ္ဒါ အကျိုးမရှိလှ။ ရူပသိဒ္ဓိ (၃၆၇)၌ကား - ဝု ကို၊ ဝ + ဥ ဖြတ်၍ ဝသဿ၊ ဝသ-ဓာတ်၏။ ဝဿ၊ ဝ-၏။ ဥ၊ ဥ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဝ- ဝါ၊ အချို့၌ ဝ-လာသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

တစ်နည်း။ ဝ-အာဂုံ၊ တန္တနည်းအားဖြင့် **ဝဿ-ကိုပင် ဝဿ၊ ဝ-၏အစိတ် အ-၏။** ဥ၊ ဥ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဝ၊ ဝ-၏လာခြင်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏-ဟု နှစ်ထပ်ပေးလိုရိပ်ထင်၏။ ရှုပ်ပွေလွန်းသည်)။

(၄၄၀) ဗုဒ္ဓေါ၊ ခပ်သိမ်းသောတရားကို သိတော်မူသော။ ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါး, ဘုန်းတော်ရှစ်ပါး ရှိတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရား။

အဏိမာ လဃိမာ ပတ္တိ၊ ပါကမ္မံ မဟိမာ တထာ။

ဤသိတာ စ ဝသိတာ စ၊ ယထာ ကာမာ ဝသာယိတာ။ ။

ဘုန်းတော်ရှစ်ပါးသရုပ် ဝုဍ္ဎော ဘိက္ခု- စသည် အနက်လွယ်၏။

(၄၄၁) ဘဂ္ဂ-ရာဂေါ၊ ချိုးဖျက်အပ်ပြီးသော ရာဂရှိ၏။ ယုဒ္ဓေ၊ စစ်ပွဲ၌။ ပ-ဘဂ္ဂေါ၊ ပရမ်းပတာ ပျက်ရှာလေ၏။

(၄၄၂) **ဘုဇာ'ဒိန'မန္တော နော ဒွိ စ။** တမို၊ တ-ပစ္စည်းကြောင့်။ ဘုဇာ'ဒိနံ၊ ဘုဇ- အစရှိ- သော ဓာတ်တို့၏။ အန္တော၊ အစိတ်သည်။ နော၊ ကျေပျောက်၏။ ဒွိ စ၊ တ- ပစ္စည်း၏ ဒွေဘော်ပြု သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘုတ္တော၊ ဘုတ္တဝါ၊ ဘုတ္တာဝီ၊ စတ္တော၊ မုတ္တော၊ ယုတ္တော၊ ရတ္တော၊ သတ္တော၊ ဝိဝိတ္တော၊ ပတန္တိ ဧတ္ထာ'တိ ပတ္တော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထသမ္ပိဏ္ဍန။

(၄၄၃) **ဝစ ဝါ ဝု။** တမို၊ ကြောင့်။ ဝစ၊ ဝစ- ဓာတ်၏။ ဝ၊ ဝ-၏။ ဥ၊ ဥ- ပြုသည်။ အန္တော၊ ဓာတွန်စ-သည်။ နော၊ ကျေပျောက်သည်။ တဿ၊ တ- ပစ္စည်း၏။ ဒွိ၊ ဒွေဘော်ပြုသည်။ ဟောတိ ဝါ၊ ဖြစ်သည်သာတည်း။

ဥတ္တံ၊ ဝုတ္တံ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ။

(၄၄၄) **ဂုပါ'ဒိန'ဉ္စ။** တမို၊ ကြောင့်။ ဂုပါ'ဒိန'ဉ္စ၊ ဂုပ- အစရှိသော ဓာတ်တို့၏လည်း။ အန္တော၊ သည်။ နော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တဿ စ၊ ၏လည်း။ ဒွိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သုဂုတ္တော၊ ဥတ္တော၊ လိတ္တော၊ သိတ္တော၊ ဝိဝိတ္တော၊ အာဒိတ္တော, ဒိတ္တိ၊ ပတ္တော၊ ပတ္တိ၊ ပတ္တဗ္ဗံ။ ပုံစံ။

စ-ဂ္ဂဟဏ'မဝဓာရဏတ္ထံ၊ ဒွိ'ဂ္ဂဟဏာ'နုကမ္မန'တ္ထ'ဉ္စ။ (ညာသ်)။

---

(၄၄၂) ဘုတ္တော၊ ဘုတ္တဝါ၊ ဘုတ္တာဝီ၊ စားပြီးသောသူ။ စတ္တော၊ စွန့်ပစ်အပ်ပြီ။ မုတ္တော၊ လွှတ်အပ်ပြီ, လွတ်လပ်ပြီ။ ယုတ္တော၊ ယှဉ်တတ်, ယှဉ်အပ်၏, သင့်၏။ ရတ္တော၊ တပ်တတ်၏။ သတ္တော၊ ငြိကပ်တတ်သော သတ္တဝါ။ ဝိဝိတ္တော၊ ကင်းဆိတ်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤခွက်၌။ ပတန္တိ၊ ကျကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤကျရာသတ္တိကြောင့်။ ပတ္တော၊ ခွက်၊ သပိတ်မည်၏။

(၄၄၄) သု-ဂုတ္တော၊ ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်အပ်၏။ ဥတ္တော၊ ဆိုအပ်၏။ (ဥစ-ဓာတ်, ဝစ- ဓာတ်ဆိုလျှင် ရှေ့သုတ်ဖြင့်ပြီး၏)။ လိတ္တော၊ လိမ်းကျံအပ်, ကပ်ငြိတတ်၏။ သိတ္တော၊ သွန်းလောင်းအပ်၏။ (သိစ-ဓာတ်)။ ဝိဝိတ္တော၊ ကင်းဆိတ်၏။ (ဝိစ-ဓာတ်)။ အာဒိတ္တော၊ လွန်စွာထွန်းပြောင် ရဲရဲလောင်၏။ ဒိတ္တိ၊ တောက်ပခြင်း။ ပတ္တော၊ ရောက်တတ်, ရောက်အပ်၏။ ပတ္တိ၊ ရောက်ခြင်း။ ပတ္တဗ္ဗံ၊ ရောက်အပ်၏။

(ဤအလုံးစုံသည် ဘုဇာဒိန'မန္တော နော ဒွိ စ- သုတ်၌ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့်ပင် ပြီးနိုင်ကောင်းသည် ဖြစ်၍ ဤဂုပါဒိနဉ္စ- သုတ်ကို အပိုသက်သက်-ဟု ထင်မိပေ၏။ ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား ထူးယောင်ယောင် ဆို၏။ အထူး မထင်ပေ)။

(၄၄၅) **တရော'ဒိဟိ က္ကဏ္ဍော**။ တရာ'ဒီဟိ၊ တရ-ဓာတ် အစရှိသော ရ-ကာရန္တဓာတ်တို့မှ။ ပရသာ၊ သော။ တသာ၊ ၏။ က္ကဏ္ဍော၊ က္ကဏ္ဍ- ပြုသည်။ အန္တော စ၊ သည်လည်း။ နော၊ ကျေပျောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တိဏ္ဏော၊ ဇိဏ္ဏော၊ အာစိဏ္ဏော၊ သံကိဏ္ဏော၊ ပုဏ္ဏော၊ တုရတိ ဝေဂေန ပဝတ္တတီ'တိ တုဏ္ဏံ၊ ပုံစံ။

(၄၄၆) **ဘိဒါ'ဒိတော ဣန္န-အန္န-ဤဏာ ဝါ**။ ဘိဒါ'ဒိတော၊ ဘိဒ- အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရသာ၊ သော၊ တသာ၊ ၏။ ဣန္န-အန္န-ဤဏာ၊ ဣန္န-ပြု၊ အန္န-ပြု၊ ဤဏ-ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အန္တော စ၊ သည်လည်း။ နော၊ ကျေပျောက်၏။

ဘိဇ္ဇတိ, ဘိန္ဒိယတေ ဝါတိ ဘိန္နော၊ သမ္ဘိန္နော၊ ဆိန္နော၊ နိသိန္နော၊ ဒိန္နော၊ အာဒိန္နော၊ ဥပေတေန ကမ္မုနာ အာဒိန္နာ'တိ ဥပါ'ဒိန္နာ၊ ဧကေ'စ္ဆန္ဒေ ဧကေ'ပရိစ္ဆန္ဒေ ခိဇ္ဇတီ'တိ ခိန္နော၊ အ-ခိန္န-မတိ၊ ရောဒနံ ရုဏ္ဏံ၊ ခိယတီ'တိ ခီဏာ, ဇာတိ၊ ခီဏာ'သဝေါ၊ ခီဏ-မဇ္ဈေ'ဝ ပလ္လလေ။ ပုံစံ။

---

(၄၄၅) တိဏ္ဏော၊ ကူးမြောက်သည်။ ဇိဏ္ဏော၊ သူအို။ အာစိဏ္ဏော၊ အလေ့အကျင့်။ သံကိဏ္ဏော၊ ရောပြွမ်းသည်။ ပုဏ္ဏော၊ ပြည့်သည်။ တုရတိ ဝေဂေန ပဝတ္တတိ၊ အဟုန်ဖြင့်ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တုဏ္ဏံ၊ မည်၏။ တုဏ္ဏံ၊ လျင်မြန်သည်။

(တုဒ-ဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောပုဒ်ကား တုန္နဝါယော၊ အပ်လျှိုသမား။ ဝေဒနာဘိတုန္နော၊ ဝေဒနာ နှိပ်စက်အပ်သည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် နယ်နှစ်လုံးဆင့်နှင့်သာ ရှိသင့်သည်။ ထိုထို ပါဠိ, အဋ္ဌကထာတို့၌-လည်း ရှိသည်။ ပနုဏ္ဏပစ္စေကသစ္စော-၌ကား ဏကြီးနှင့် ရှိ၏။ ထို၌လည်း ပ-ဥပသာရပုဒ်နောင်ဖြစ်၍ ပဏာမ, ပဏီတ- စသည်ကဲ့သို့ ပဏုန္န- ရှိရမည်ကို ရှေ့နောက်ပြန်လျက် ပျက်နေဟန်ရှိသည်။ ကစ္စည်း၌လည်း "တုရတီတိ တုဏ္ဏော" ရှိရမည်ကို ရကောက်က ဒထွေးဖြစ်၍ "တုဒတီတိ တုဏ္ဏော"- ဖြစ်နေသည့်အတိုင်း ဉာသ်, ရူပသိဒ္ဓိတို့ ရုပ်စီရင်ဟန်ရှိသည်။ သည်သာမကသေး အာဒိန္န-ဒဏ္ဏော၊ အာဒိန္န-သတ္တော၊ အ-ဒိန္နာ'ဒါနာ- စသည်ဖြင့် ကျမ်းဂန်တွင် နယ်နှင့် ထင်ရှားရှိပါလျက် ရူပသိဒ္ဓိ(၃၈၅)၌ အာဒီယိတ္ထာတိ အာဒိဏ္ဏော၊ အတ္တော ဝါ။ ကွစိဓာတူတိအာဒိနာ ဒါ-သဒ္ဒဿ တကာရော၊ ရဿတ္တံ- ဟု ဏကြီးနှင့် စီရင်လေသည်။ ထိုကိုလိုက်၍ ဥပါဒိဏ္ဏုပါဒါနိယာ- ဟူသမျှ၌ ဏကြီးနှင့်သာ စာပြင်ဆရာတော်အဆက်ဆက်တို့ ပြင်ဖျက်တော်မူကြလေသည်။ ဥပါဒိဏ္ဏ- ရှိလျှင် ဥပါဒါဏ, ဥပါဒါဏိယ, အာဒါဏ-စသောပုဒ်တို့လည်း ဏကြီးနှင့်သာ ရှိကုန်ရာသည်၊ ထိုသို့ကားမရှိ။ ထို့ကြောင့် ကစ္စည်းဥပဒေလည်းမရှိ၊ သက္ကတဥပဒေလည်း မရှိဖြစ်၍ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ-အစရှိသောပုဒ်တို့ကို နယ်နှင့်သာ အမှန် မှတ်ကုန်ရာ၏)။

(၄၄၆) ဘိဇ္ဇတိ၊ ပျက်စီးတတ်၏။ ဝါ၊ ကား။ ဘိန္ဒိယတေ၊ ဖျက်ဆီးအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘိန္နော၊ မည်၏။ သမ္ဘိန္နော၊ ရောနှော၏, ကောင်းကောင်းပျက်၏, ကောင်းစွာဖျက်အပ်၏။ ဆိန္နော၊ ပြတ်တတ်, ဖြတ်အပ်၏။ နိသိန္နော၊ ထိုင်နေ၏။ ဒိန္နော၊ ပေးတတ်, ပေးအပ်၏။ အာဒိန္နော၊ ယူအပ်၏။

(၄၄၇) **သုသ–ပစ–သကတော က္ခ–က္ကာ စ။** သုသ-ပစ-သကတော စ၊ သုသ, ပစ, သက-ဓာတ်တို့မှလည်း။ ပရဿ၊ သော။ တဿ၊ ၏။ က္ခ-က္ကာ၊ သံယုဂ်နှင့်တကွ က္ခ-ပြု, က္က-ပြု တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အန္တော စ၊ သည်လည်း။ နော၊ ကျေ၏။

သုက္ခံ ကဋ္ဌံ၊ ပက္ကံ ဖလံ၊ သက္ကော'ဟံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ မုစ-ဓာတ်စသည်ကို ဆည်း၏။

ဩမုက္က-ပဋိမုက္ကာ ဥပါဟနာ၊ ဥက္ကာ။ ပုံစံ။

(၄၄၈) **ပ'က္ကမာ'ဒီဟိ န္တော စ။** ပ'က္ကမာ'ဒီဟိ၊ ပ-ပုဗ္ဗ ကမ- စသော မ-ကာရန္တဓာတ်တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ စ၊ ၏လည်း။ န္တော စ၊ န္တ-ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ အန္တော စ၊ သည်-လည်း။ နော၊ ကျေ၏။

ပက္ကန္တော၊ သင်္ကန္တော၊ ဝိဗ္ဘန္တော၊ ကန္တော၊ ခန္တော၊ သန္တော၊ ဒန္တော၊ ဝန္တော။ ပုံစံ။

ဥပေတေန၊ ဥပါဒါန်တို့သည် ကပ်တွယ်အပ်သော။ ကမ္ဗုနာ၊ လောကီကံသည်။ အာဒိန္နာ၊ ငါ၏အကျိုး-ဟု ယူအပ်ကုန်၏။ က္တတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုလောကီဝိပါက် ကတတ္တာရုပ်တို့သည်။ ဥပါဒိန္နာ၊ မည်ကုန်၏။ ဆန္နော၊ ဖုံးမိုးတတ်, ဖုံးမိုးအပ်သည်။ ဧကေ'စ္ဆန္နေ၊ တူသောအမိုးရှိသော။ ဧက-ပရိစ္ဆန္နေ၊ တူသော အရံရှိသော။ သေနာသနေ၊ ကျောင်း၌။ ခိဇ္ဇတိ၊ ပင်ပန်း၏။ က္တတိ၊ ကြောင့်။ ခိန္နော၊ မည်၏။ အ ခိန္န-မတိ၊ မပင်မပန်း ချမ်းချမ်းသာသာ လွယ်ကူစွာ သိမြင်နိုင်သောဉာဏ်ရှိ၏။ ရောဒနံ၊ ငိုခြင်း။ ရုဏ္ဏံ၊ ငိုခြင်း။ (ရဟာဒိတော ဏ-ပြု)။ ခိယတိ၊ ကုန်၏။ က္တတိ၊ ကြောင့်။ ခီဏာ၊ မည်၏။ ဇာတိ၊ ပဋိသန္ဓေသည်။ ခီဏာ၊ ကုန်ပြီ။ ခီဏာ'သဝေါ၊ အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာ။ ခီဏ-မစ္ဆေ၊ ကုန်ပြီးသော ငါးရှိသော။ ပလ္လလေ၊ ညွှန်အိုင်၌။ ဇိဏ္ဏ-ကောဉ္စာ က္က၀၊ ကြိုးကြာအိုကဲ့သို့။

(၄၄၇) သုက္ခံ၊ ခြောက်သော။ ကဋ္ဌံ၊ ထင်း။ ပက္ကံ၊ မှည့်ကျက်သော။ ဖလံ၊ သစ်သီး။ အဟံ၊ ငါသည်။ သက္ကော၊ သိကြားတည်း။ ဩမုက္က ပဋိမုက္ကာ၊ စွပ်ပြီး၍ ချွတ်အပ်ကုန်သော။ ဥပါဟနာ၊ ဘိနပ် ဟောင်းတို့။

ဥက္ကာ ဝါယု-ဝေဂေ'ဂ်ီရ၊ ကပလ္လဒီပိ ကာသု စ။
သုဝဏ္ဏကာရ-မူသာယံ၊ ကမ္မာရာနဋ္ဌ ဥဒ္ဓနေ။ ။

ဥက္ကာ-၏ ငါးနက်။ စသဒ္ဒေန မုစာဒိတော က္ကာ'ဒေသော။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၇၈။)။

(၄၄၈) ပက္ကန္တော၊ ဖဲသွား၏။ သင်္ကန္တော၊ ပြောင်းသွား၏။ ဝိဗ္ဘန္တော၊ လူထွက်၏။ ကန္တော၊ နှစ်သက် အပ်သည်။ ခန္တော၊ သည်းခံအပ်သည်။ သန္တော၊ ငြိမ်သက်သည်။ ဒန္တော၊ ဆုံးမအပ်သည်, လိမ်မာယဉ်ကျေး-သည်။ ဝန္တော၊ ထွေးအန်အပ်သည်။

စ-သဒ္ဒါ တိ-၏ န္တိ-ပြုကို ဆည်း၏။ ကန္တိ၊ ခန္တိ၊ သန္တိ။ ပုံစံ။

(၄၄၉) **ဇနာ'ဒိန'မာ တိမှိ စ။** တိမှိ စ၊ တိ-ပစ္စည်းကြောင့်ရင်း။ တမှိ စ၊ တ-ပစ္စည်းကြောင့်-ရင်း။ ဇနာ'ဒီနံ၊ ဇန- ဓာတ် အစရှိသည်တို့၏။ အန္တော၊ သည်။ အာ၊ အာ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဇနနံ ဇာတိ၊ အဇနိ'တိ ဇာတော၊ ပုတ္တော ဝိဇာတာ။ ပုံစံ။

ဇနာဒီနမာ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တပါးပစ္စည်းကြောင့် အာ-ပြု။

ဂမနံ ဇာယတိ ဧတေနာ'တိ ဇာနု။ ပုံစံ။

တိမှိ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ဇန္တု၊ ဇနိတွာ၊ ဇနိတုံ၊ ဇနေတဗ္ဗံ- စသည်၌ မြစ်ပယ်၏။

စ-သဒ္ဒါ တ-ကိုငင်၏။

(၄၅၀) **ဂမ-ခန-ဟန-ရမာ'ဒီန'မန္တော။** တ-တိသု၊ တ-ပစ္စည်း, တိ-ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဂမ-ခန-ဟန-ရမာ'ဒီနံ၊ ဂမု, ခနု, ဟန, ရမု-ဓာတ် စသည်တို့၏။ အန္တော၊ သည်။ နော၊ ကျေပျောက်သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂတော၊ ဂတိ။ ခတော၊ ခတိ။ ဟတော၊ ဟတိ။ ရတော၊ ရတိ။ မတော၊ မတိ။ တနနံ တတိ။ သမ္ဘန္တာ တတိ သန္တတိ။ နိယတော၊ နိယတိ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်၊ ရမတော, ရမတိ-တို့၌ မြစ်ပယ်၏။ (ကစ္စည်း, ညာသ်)။

ကန္တိ၊ တင့်တယ်ခြင်း။ ခန္တိ၊ သည်းခံခြင်း။ သန္တိ၊ ငြိမ်သက်ခြင်း။ (စ'သဒ္ဒေန တိပစ္စယဿ န္တိ စ ဟောတိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၇၈။) (ညာသ်၌ကား တ-ကိုပင် န္တိ-ပြုသည် ဟူ၏)။

(၄၄၉) ဇနနံ၊ ဖြစ်ခြင်း။ ဇာတိ၊ ဖြစ်ခြင်း။ အဇနိ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဇာတော၊ မည်၏။ ပုတ္တံ၊ သားကို။ ဝိဇာတာ၊ မွေးဖွားသော မိန်းမ။

ဧတေန၊ ဤပုဆစ်ဒူးဖြင့်။ ဂမနံ၊ သွားခြင်းသည်။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဇာနု၊ ဒူး မည်၏။ ဇန္တု၊ ဖြစ်တတ်သော သတ္တဝါ။

(ဇနိတွာ- စသည်ကား ဣ-အာဂုံခြားသောကြောင့် မပြုရ ဟူ၏)။

ယောဂဝိဘာဂေန အညတ္ထာပိ၊ တပစ္စယေ သတိပိ တကာရေ ပုန တိဂ္ဂဟဏ-ကရဏံ ပစ္စယန္တရ-တကာရေ အာတ္တနိဝတ္တနတ္ထံ၊ ယထာ၊ ဇန္တု။ ဇနိတွာ ဇနိတုန္တိ အာဒီသု ပန ဣကာရေန ဗျဝဟိတတ္တာ န ဘဝတိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၇၉။)။

(၄၅၀) ဂတော၊ သွားတတ်, ရောက်တတ်၏။ ဂတိ၊ သွားခြင်း, သွားအပ်သည်။ ခတော၊ တူးဖြိုအပ်၏။ ခတိ၊ ခြင်း။ ဟတော၊ သတ်အပ်၏။ ဟတိ၊ ခြင်း။ ရတော၊ မွေ့လျော်၏။ ရတိ၊ ခြင်း။

(၄၅၁) **ရ-ကာရော စ**။ တ-တိသု၊ တို့ကြောင့်။ ရ-ကာရော စ၊ ဓာတွန် ရ-အက္ခရာသည်လည်း။ နော၊ ကျေ၏။

ပကတော၊ ပကတိ။ မတော၊ မတိ။ သတော၊ သတိ။ ဘတော၊ ဘတိ။ ပုံစံ။

ဝိသဋ္ဌော၊ နိဟဋ္ဌော၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌော၊ သုကဋ္ဌံ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ- စသည်၌ကား ဋ္ဌ-ပြုလို ပြုရ၏။

စ-သဒ္ဒါ နော-ကိုင်၏။

(၄၅၂) **ဌာ-ပါန’မိ-ဤ စ**။ တ-တိသု စ၊ တို့ကြောင့်လည်း။ ဌာ-ပါနံ၊ ဌာ-ဓာတ်, ပါ-ဓာတ်တို့၏။ အန္တော၊ အစိတ်အာ-သည်။ က္က-ဤ၊ က္က-ပြု, ဤ-ပြုတို့သည်။ ယောတိ၊ ၏။

ဌိတော၊ ဌိတိ၊ ပီတော၊ ပီတိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ တစ်ပါးပစ္စည်းကို ဆည်း၏။ (ရူပသိဒ္ဓိ)။

ဌိတဝါ၊ ဌိတာဝီ၊ အဓိဋ္ဌိတွာ၊ ပီတဝါ၊ ပီတာဝီ၊ ပိတွာ။ ပုံစံ။

(၄၅၃) **ဟ’န္တေဟိ ဟော ဟဿ ဠော ဝါ အ-ဒဟ-နဟာနံ**။ အ-ဒဟ-နဟာနံ၊ ဒဟ-ဓာတ်, နဟ-ဓာတ် မဟုတ်ကုန်သော ဓာတ်အများတို့တွင်။ ဝါ၊ မဟုတ်ကုန်သော။ ဟ’န္တေဟိ၊

မတော၊ သိအပ်၏။ မတိ၊ ပညာ။ တနနံ၊ ချဲ့ခြင်း။ တတိ၊ ခြင်း။ သမ္ဘန္တာ၊ စပ်လျက်။ တတိ၊ ချဲ့တတ်သည်တည်း။ သန္တတိ၊ အစဉ်။ နိယတော၊ မြဲသည်။ နိယတိ၊ ခြင်း။ (ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား ဝါ-မလိုက်။ ရမတော, ရမတိ-တို့၌ အ-ခြားသည် ဟူ၏)။

(၄၅၁) ပကတော၊ ရှေးဦးပြုအပ်၏။ ပကတိ၊ ခြင်း။ မတော၊ သေ၏။ မတိ၊ ခြင်း။ သတော၊ အောက်မေ့သသူ။ သတိ၊ ခြင်း။ ဘတော၊ သူခစား။ ဘတိ၊ အခ။

ဝိသဋ္ဌော၊ ပြန့်ပွားစီးသွား၏။ နိဟဋ္ဌော၊ နှင်ထုတ်အပ်၏။ ဥဒ္ဓဋ္ဌော၊ ထုတ်ဆောင်အပ်၏။ သုကဋ္ဌံ၊ ကောင်းစွာ ပြုအပ်၏။ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ မကောင်းပြုအပ်သော အမှု။ (ဒေါဓဿ စ-သုတ်၌ စ-သဒ္ဒါ အစီရင်သည် အမြဲ မဟုတ်သောကြောင့် ပြုလိုက ပြုရ၏-ဟု ဆိုလိုသည်)။

(၄၅၂) ဌိတော၊ ရပ်တည်၏။ ဌိတဝါ၊ ဌိတာဝီ၊ ပြီ။ ဌိတိ၊ ခြင်း။ အဓိဋ္ဌိတွာ၊ ဆောက်တည်၍။ ပီတော၊ သောက်တတ်, သောက်အပ်၏။ ပီတဝါ၊ ပီတာဝီ၊ ပြီ။ ပီတိ၊ သောက်ခြင်း, နှစ်သက်ခြင်း။ ပိတွာ၊ သောက်၍။ (ဌာ-ပါနံ-နှင့် က္က, ဤ-ကို အစဉ်အတိုင်း ဟပ်)။

(၄၅၃) (အ-ဒဟ-နဟာနံ- ကို ဟန္တေဟိ-နှင့် တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန စပ်ရာ၌ -

ဝိသေသျ ဒိဿမာနာ ယာ၊ လိင်္ဂ-သံချာ-ဝိဘတ္တိယော။

တုလျာဓိကရဏေ ဘိယျော၊ ကတ္တဗ္ဗာ တာ ဝိသေသနေ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ဂါ-၁၉၄)

ဟူသည့်အတိုင်း ဝိဘတ်မတူသော ဝိသေသန မှတ်။

ဟ-အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ၊ တ- ပစ္စည်း၏။ ဟော၊ ဟ-ပြုသည်။ ဟဿ၊ ဓာတွန် ဟ-၏လည်း။ ဠော၊ ဠ-ကြီးပြုသည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အာရုဠှော၊ နိရုဠှော၊ ရုဠှီ၊ ဂါဠှော၊ ဗာဠှော၊ မုဠှော၊ ဂုဠှော၊ ဝုဠှော။ ပုံစံ။

ဒဟ-ဓာတ်, နဟ-ဓာတ်၌ ဒဍ္ဎော, သန္နဒ္ဓေါ-ဟု ဖြစ်၏။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်၊ မဟ-ဓာတ်, ရုဟ- ဓာတ်, လိဟ-ဓာတ် စသည်ကို မြစ်၏။

က္လတိ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ တတိယော ကဏ္ဍော။ ၁၉။

က္လတိအယံ၊ ဤတစ်ဆယ့်ကိုးသုတ်၊ ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ၊ ၌။ တတိယော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ က္လတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

သဒ္ဒါ က္လန္ဒြိယံကား လိင်မတူ။

ဝိသတိ က္လတ္ထိယောကား ဝုစ်မတူ။

ဝိသတိယာ ဘိက္ခုနံကား လိင်, ဝုစ်မတူ။

သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံကား ဝိဘတ်မတူသော တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန ဝိသေသျမှတ်။

ရူပသိဒ္ဓိ၌ ဟဿ လော- ဟူရာမှာ လ-ငယ်နှင့် ရေး၍ လဠာန'မဝိသေသော-(ရူ၊ ၂၁) ဟူ၏။ လ-မပြုရသော ဓာတ်တွေများလျက်နှင့် ဒဟ-ဓာတ်, နဟ-ဓာတ်- နှစ်ခုကိုသာ ပယ်ခြင်း၏အကြောင်းကိုလည်း ပတ္တာပဝါဒေါယံ- ဟူ၏။ တခြား ဟန္တ-ဓာတ်များကို ဝါသဒ္ဒါနှင့်မြစ် ဟူလို)။

အာရုဠှော၊ တက်တတ်, တက်အပ်သည်။ နိရုဠှော၊ ထင်သည်။ ရုဠှီ၊ ①အတွင်, ②အထင်, ③အတင်- ရုဠှီသဒ္ဒါ သုံးပါး။

(①ခိဏာသဝ-သတ္တော၊ ②ခန-ဝဓုကောနာမ ဒါသော၊ ③မဥ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိ ကရောန္တိ၊ ယထာက္ကမ ပုံစံ)။

ဂါဠှော၊ ပွေနှောက် ရှုပ်ထွေးသည်။ ဗာဠှော၊ မြဲမြံကြီးကျန်းသည်။ မုဠှော၊ တွေဝေမိုက်မဲသည်။ ဂုဠှော၊ လျှို့ဝှက်တိမ်မြုပ်သည်။ ဝုဠှော၊ မျောတတ်, မျောအပ်သည်။ ဒဍ္ဎော၊ လောင်အပ်သည်။ သန္နဒ္ဓေါ၊ ဖွဲ့စည်းအပ်သည်။

(မဟ-ဓာတ် စသည်၌ မဟိတော၊ ရုဟိတော၊ လေဟိတော- စသည်သာ ဖြစ်၏။ မဠှော- စသည်ဖြင့် ဤသုတ်အစီအရင်လည်း မဖြစ်။ ဒဍ္ဎော, သန္နဒ္ဓေါ-ကဲ့သို့ မဍ္ဎော, မဒ္ဓေါ- စသည်လည်း မဖြစ်။ ထို့ကြောင့် ဝါသဒ္ဒါ မြစ်ရသည်။ ဒဟ, နဟ-ကို အသီးနုတ်ပယ်သည်။ ကျန် ဟန္တ-ကို စီရင်ရသည်)။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၄-ကိတ် စတုတ္ထကဏ္ဍ

(၄၅၄) **ဏာမ္ဟိ ရန္ဇသ ဇော ဘာဝ–ကရဏေသု**။ ဘာဝ-ကရဏေသု၊ ဘော-အနက်, ကရိုဏ်း-အနက်တို့၌။ ဝိဟိတော၊ စီရင်အပ်သော။ ဏာမ္ဟိ၊ ဏ- ပစ္စည်းကြောင့်။ ရန္ဇဿ၊ ရန္ဇ- ဓာတ်၏ အစိတ် န္ဇ-၏။ ဇော၊ ဝိသံယောဂ ဇ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ရဥ္ဇနံ၊ ရဥ္ဇန္တိ ဝါ တေနာ’တိ ရာဂေါ။ ပုံစံ။

သယံ ရဥ္ဇတီ’တိ ရာဂေါ-ဟု ကတ္တုသာဓ်ပြုမူ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် စီရင်၊ ရဥ္ဇန္တိ ဧတ္ထာ’တိ ရင်္ဂေါ- ၌ကား မစီရင်ရ။

(၄၅၅) **ဟနဿ ဃာတော**။ ဏာမ္ဟိ၊ ဏ-အနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်။ ဟနဿ၊ ဟန-ဓာတ်၏။ ဃာတော၊ ဃာတ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပါဏဿ ဃာတော၊ ပါဏ-ဃာတီ၊ ဂေါ-ဃာတကော၊ ဃာတေတိ။ လ။ ဃာတာပယတိ။ ပုံစံ။

(၄၅၆) **ဝဓော ဝါ သဗ္ဗတ္ထ**။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောဝိဘတ်, ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဝါ၊ အလုံးစုံသော အရာတို့၌။ ဟနဿ၊ ၏။ ဝဓော၊ ဝဓ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝဓတီ’တိ ဝဓကော၊ ပုတ္တ-ဝဓော၊ အတ္တာနံ ဝဓိတွာ၊ အဝဓိ မံ၊ အဟာနိ မံ။ ပုံစံ။

---

(၄၅၄) ရဥ္ဇနံ၊ တပ်စွဲခြင်း။ ဝါ၊ ကား။ တေန၊ ထိုလောဘဆိုးရည်ဖြင့်။ ရဥ္ဇန္တိ၊ တပ်စွဲကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရာဂေါ၊ မည်၏။

သယံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်။ ရဥ္ဇတိ၊ တပ်စွဲတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရာဂေါ၊ မည်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤပွဲသဘင်၌။ ရဥ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရင်္ဂေါ၊ မည်၏။

ရင်္ဂေါ ရာဂေ နစ္စဋ္ဌာနေ၊ ဓာတု-ဘေဒေ စ နဋ္ဋနေ။
ရာဂေါ တု လောဟိတာ’ဒိမ္ဟိ၊ လောဘေ စန္ဒေ စ ရဥ္ဇနေ။ ။

ဤဂါထာအတိုင်း ရင်္ဂ, ရာဂ- ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို မှတ်။

ဏာမ္ဟိ ရန္ဇဿ ကရဏော၊ ဇာ’ဒေသဿ ဝိဓာနတော။
အ’ကတ္တရိပိ ဝိညေယျော၊ ကာရကေ ဏာဿ သမ္ဘဝေါ။ ။(ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၅၈။)

(၄၅၅) ပါဏဿ၊ သတ္တဝါကို။ ဃာတော၊ သတ်ခြင်း။ ပါဏ-ဃာတီ၊ သတ္တဝါကို သတ်လေ့ရှိသသူ။ ဂေါဃာတကော၊ နွားသတ်သမား။ ဃာတေတိ၊ သတ်စေ၏။

(၄၅၆) ဝဓတိ၊ ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝဓကော၊ မည်၏။ ပုတ္တ-ဝဓော၊ သားကို သတ်ခြင်း။ အတ္တာနံ၊ မိမိကိုယ်ကို။ ဝဓိတွာ၊ ထု၍။ မံ၊ ငါ့ကို။ အဝဓိ၊ ညှဉ်းဆဲပြီ။ (အဟာနိ မံ- ကား၊ ဝါ-သဒ္ဒါ၏အကျိုး)။

(၄၅၇) **အကာရန္တာန'မာယော။** ဏာမို၊ ကြောင့်။ အာကာရန္တာနံ၊ အာ-အက္ခရာ အဆုံးရှိကုန်သောဓာတ်တို့၏ အစိတ် အာ-၏။ အာယော၊ အာယ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒါယကော၊ ဒါယီ၊ မဇ္ဇ-ပါယီ၊ သီဃ-ယာယီ။ ပုံစံ။

(၄၅၈) **ပုရ-သ'မုပ ပရိဟိ ကရောတိဿ ခ-ခရာ ဝါ တ'ပ္ပစ္စယေသု စ။** တ'ပ္ပစ္စယေသု စ၊ တ-ပစ္စည်းတို့ကြောင့်ရင်း။ ဏာမို စ၊ ကြောင့်ရင်း။ ပုရ-သ'မုပ-ပရိဟိ၊ ပုရ, သံ, ဥပ, ပရိ-သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ ကရောတိဿ၊ ကရ- ဓာတ်၏။ ခ- ခရာ၊ ခ-ပြု, ခရ- ပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ ဏာမို-ကိုင်၏။ ပဟုဝုစ်သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် တုံ, တွာ- စသည်တို့ကြောင့် ပြု၏။

ပုရက္ခတော၊ ပုရက္ခာရော၊ သင်္ခတော၊ သင်္ခါရော၊ ဥပက္ခတော၊ ဥပကာရော ဝါ၊ ပရိက္ခာရော၊ အဘိသင်္ခရိတုံ၊ အဘိသင်္ခရိတွာ၊ ပုရက္ခရိတွာ၊ ပုရက္ခတွာ။ ပုံစံ။

(၄၅၉) **တဝေ-တုနာ'ဒီသု ကာ။** တဝေ'တုနာ'ဒီသု၊ တဝေ, တုန- စသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ကရောတိဿ၊ ကရ- ဓာတ်၏။ ကာ၊ ကာ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကာတဝေ၊ ကာတုန၊ ကာတုံ၊ ကတွာ၊ ကာတဗ္ဗံ၊ ကတ္တဗ္ဗံ ဝါ။ ပုံစံ။

---

(၄၅၇) ဒါယကော၊ ပေးလှူတတ်သသူ။ ဒါယီ၊ ပေးလှူလေ့ရှိသည်။ မဇ္ဇ-ပါယီ၊ ယစ်မျိုးကို သောက်လေ့ရှိသည်။ သီဃ-ယာယီ၊ လျင်စွာသွားလေ့ရှိသည်။

(၄၅၈) (စဂ္ဂဟဏံ ဏာ'ဂ္ဂဟဏာ'နုကမနတ္ထံ။ (ဉာသ်)။
ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသေန တုံ-တွာ'ဒီသုပိ) (ရူ၊ ၃၆၀)။

ပုရက္ခတော၊ ရှေ့၌ပြုအပ်သည်။ ဝါ၊ ရှေ့သွားပြုအပ်သည်။ ပုရက္ခာရော၊ ရှေ့သွားပြုခြင်း။ သင်္ခတော၊ ပြုပြင်အပ်သည်။ သင်္ခါရော၊ ပြုပြင်ခြင်း။ ဥပက္ခတော၊ ကျေးဇူးပြုအပ်၏။ ဥပကာရော၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း။ ပရိက္ခာရော၊ ထက်ဝန်းကျင်ပြုအပ်သော အသုံးအဆောင်။ ပုရက္ခရိတွာ၊ ပုရက္ခတွာ၊ ရှေ့သွားပြု၍။

(ပုရက္ခတော- စသည်ဖြင့် သို့-ဝိဘတ် မကျေဘဲ အလုတ္တသမာသ်လည်း ရှိ၏။ ပင်ကိုယ်ရင်း, ကျေ၍ရင်း, ပြု၍ရင်း, တစ်လုံးတည်းနေသော ဧကက္ခရဓာတ်တို့၏ နောက်၌ ဒတွာ, ကတွာ, ပုရက္ခ-တွာ, အလက်တော- စသည်ဖြင့် က္က-အာဂုံ မလာရ မှတ်)။

(၄၆၀) **ဂမ-ခန-ဟနာ’ဒိနံ တုံ-တဗ္ဗာ’ဒိသု နူ။** တုံ-တဗ္ဗာ’ဒိသု၊ တုံ, တဗ္ဗ-အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဂမ-ခန-ဟနာ’ဒိနံ၊ ဂမု, ခနု, ဟန-စသောဓာတ်တို့၏ အစိတ်တို့၏။ နူ၊ နု-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂန္တုံ၊ ဂန္တုပ္ပံ၊ ဂန္တဝေ၊ ဂန္တုန၊ ဂန္တာန၊ ဂန္တာ၊ ဂမိတွာ ဝါ၊ ခန္တုံ၊ ဟန္တုံ၊ မန္တုံ မန္တုပ္ပံ၊ မန္တဝေ၊ မန္တုန၊ မန္တာန၊ မန္တာ၊ မနိတွာ ဝါ။ ပုံစံ။

(၄၆၁) **သဗ္ဗေဟိ တုနာ’ဒိနံ ယော။** သဗ္ဗေဟိ၊ ခပ်သိမ်းသောဓာတ်တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ တုနာ’ဒိနံ၊ တုန- အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏။ ယော၊ ယ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အဘိဝန္ဒိယ၊ အဘိဝါဒိယ၊ အဘိဘုယျ၊ ဝိဘဇ္ဇ၊ ဝိဘဇိယ၊ ဥဒ္ဒိဿ၊ ဥဒ္ဒိသိယ၊ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဝါ၊ ပိဓာယ၊ ပိဒဟိတွာ ဝါ၊ နိဿာယ၊ နိဿယိတွာ ဝါ၊ အာဒါယ၊ အာဒိယ၊ အာဒိယိတွာ ဝါ။ ပုံစံ။

(၄၆၂) **စ-န’န္တေဟိ ရစ္စံ။** စ-န’န္တေဟိ၊ စ-အက္ခရာ, န-အက္ခရာ အဆုံးရှိသောဓာတ်တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ တုနာ’ဒိနံ၊ တို့၏။ ရစ္စံ၊ ရစ္စ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ရစ္စ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တပါးဓာတ်နောင် ပြု၏။

ဝိဝိစ္စ၊ ဝိဝိစိတွာ၊ ဝိဝေစေတွာ၊ ဝိမုစ္စ၊ ဝိမုစ္စိတွာ၊ ဝိမောစေတွာ၊ ပစ္စ၊ ပစိတွာ၊ အာဟစ္စ၊ ဥပဟစ္စ၊ ဟန္တာ၊ ဟနိတွာ၊ ပတိစ္စ၊ အမိစ္စ၊ ဥပေစ္စ၊ ဥပေတွာ၊ သက္ကစ္စ၊ အမိကိစ္စ၊ ကရိယ၊ ကတွာ။ ပုံစံ။

---

(၄၆၀) ဂန္တဝေ၊ သွားခြင်းငှာ။ ခန္တုံ၊ တူးဖြိုခြင်းငှာ။ ဟန္တုံ၊ သတ်ညှဉ်းဆဲခြင်းငှာ။ မန္တုံ၊ သိခြင်းငှာ။ မနိတွာ၊ သိ၍။

(ကွစ်ဓာတုတ်-ဗအာဒိနာ ခနန္တဿ ဏာတ္တစ္စ၊ ခဏိတပ္ပံ၊ ခဏနီယံ၊ ခနနီယံ ဝါ ဟု ရူပသိဒ္ဓိ (၃၄၁) ရှိရကား။ ခါဏု၊ သစ်ငုတ်။ ခဏ္ဍော၊ ကြံသကာ- စသည်ဖြင့် ခနုဓာတ်၌ အနည်းငယ်မျှ ဏကြီးပြန်လျက်ရှိ၏)။

(၄၆၁) အဘိဝန္ဒိယ၊ ရှိခိုးချီးမွမ်း၍။ အဘိဝါဒိယ၊ သုခိတော ဟောတု-စသော ဆုပေးစကားကိုဆိုစေ၍။ အဘိဘုယျ၊ နှိပ်စက်၍။ (ရဿ, ဒွေဘော်ပြု)။ ဥဒ္ဒိဿ၊ ညွှန်ပြ၍။ (ပုဗ္ဗရုပ် ပြု)။ ပိဒဟိတွာ၊ ပိတ်ဆို့၍။ (ဒွေဘော်, အဗ္ဘာသ-ပြု)။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ (ဣ-ကို အာ-ပြု)။ အာဒိယိတွာ၊ ယူ၍။ (အာကို ဣပြု။ ဒိဝါဒိ ယ-ပစ္စည်း)။

(၄၆၂) ဝိဝိစ္စ၊ ဝိဝိစ္စိတွာ၊ ကင်း၍၊ ဆိတ်၍။ ဝိဝေစေတွာ၊ ကင်းစေဆိတ်စေ၍။ ဝိမုစ္စ၊ ဝိမုစ္စိတွာ၊ လွတ်၍။ ဝိမောစေတွာ၊ လွတ်စေ၍။ ပစ္စ၊ ပစိတွာ၊ ချက်၍။ အာဟစ္စ၊ ဥပဟစ္စ၊ ထိခိုက်၍။ ဟန္တာ၊ ဟနိတွာ၊ ညှဉ်းဆဲ၍။ ပတိစ္စ၊ အမိစ္စ၊ စွဲမှီ၍။ ဥပေစ္စ၊ ဥပေတွာ၊ ကပ်ရောက်၍။ သက္ကစ္စ၊ အမိကိစ္စ၊ အရိုအသေပြု၍။ ကရိယ၊ ကတွာ၊ ၍။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထ၊ အဝမည၊ အဝမည်တွာ၊ မန္တာ- စသည့်၌ အသန္တဝိမိ။

(၄၆၃) **ဒိသာ သွာန-သွာ'န္တ-လောပေါ စ။** ဒိသာ၊ ဒိသ- ဓာတ်မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ တုနာ'ဒီနံ၊ တို့၏။ သွာန-သွာ၊ သွာန-ပြ၊ သွာ-ပြတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အန္တ-လောပေါ စ၊ အစိတ် သ-၏ ကျေခြင်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒိသွာန၊ ဒိသွာ၊ နေက္ခမ္မံ ဒဋ္ဌု၊ ဒိဋ္ဌာ၊ ပဿိယ၊ ပဿိတွာ။ ပုံစံ။

စ'ဂ္ဂဟဏံ ဒုတိယတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထံ။ (ဉာဿ)။

(၄၆၄) **မ-ဟ-ဒ-ဘေဟိ မ္မ ယှ-ဇ္ဇ-ဗ္ဘ-ဒ္ဓါ စ။** မ-ဟ-ဒ-ဘေဟိ၊ မ, ဟ, ဒ, ဘ- အက္ခရာ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ တုနာ'ဒီနံ၊ တို့၏။ မ္မ-ယှ-ဇ္ဇ-ဗ္ဘ-ဒ္ဓါ စ၊ မ္မ-ပြ, ယှ-ပြ, ဇ္ဇ-ပြ, ဗ္ဘ-ပြ, ဒ္ဓ-ပြတို့သည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အန္တ'လောပေါ စ၊ အစိတ်၏ ကျေခြင်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

အာဂမ္မ၊ ပဂ္ဂယှ၊ ဥပ္ပဇ္ဇ၊ အာရဗ္ဘ၊ အာရဒ္ဓ၊ ဥပလဒ္ဓ၊ လဒ္ဓါ ဝနသည်။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍန၊ ဝါ-ကိုလည်း ငင်၏။

(၄၆၅) **တဒ္ဓိတ-သမာသ-ကိတကာ နာမံ'ဝါ'တဝေ-တုနာ'ဒီသု စ။** အ-တဝေ- တုနာ'ဒီသု၊ တဝေ, တုန, တွာန, တွာ, တုံ, တာယေ- စသော နိပါတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသည်မှ တစ်ပါးကုန်သော။ ဝါ၊ တစ်ပါးကုန်သော သဒ္ဒါတို့တွင်။ တဒ္ဓိတ-သမာသ-ကိတကာ စ၊ တဒ္ဓိတ်, သမာသ်, ကိတ်-သဒ္ဒါတို့ကိုလည်း။ နာမံ'ဝ၊ နာမ်တို့ကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်အပ်ကုန်၏။

အဝမည၊ အဝမည်တွာ၊ မထိမဲ့ သိမှတ်အောက်မေ့၍။ မန္တာ၊ သိ၍။ (သုတ်တိုင်း၌ပင် ပုံစံများလှ၍ မဆောင်နိုင်လျှင် ဝိဝိစ္စ၊ ဝိဝိစ္စတွာ- အစရှိသည်တည်း။ စသည်ဖြင့် ဆိုလေ)။

(၄၆၃) နေက္ခမ္မံ၊ တောထွက်ခြင်းကို။ ခေမတော၊ ဘေးငြိမ်းချမ်း၏ဟု။ ဒဋ္ဌု၊ မြင်၍။ ဒိဋ္ဌာ၊ မြင်၍။ ပဿိယ၊ ပဿိတွာ၊ မြင်၍။

(၄၆၄) အာဂမ္မ၊ လာ၍။ ပဂ္ဂယှ၊ ချီးမြှောက်၍။ ဥပ္ပဇ္ဇ၊ ဖြစ်၍။ အာရဗ္ဘ၊ အာရဒ္ဓ၊ အားထုတ်၍။ ဥပလဒ္ဓ၊ ရ၍။ ဝန'သည်၊ တောဟူသော အမှတ်သညာကို။ လဒ္ဓါ၊ ရ၍။

(၄၆၅) အ-တဝေ-တုနာဒီသု- ကို အဒဟနဟာနံ- ကဲ့သို့ ဝိသေသန, နိဒ္ဒါရဏစပ်။

စ'ဂ္ဂဟဏံ ကိစ္စပစ္စယ-အာ-ဤ-ဣတ္ထိပစ္စယ'န္တာ'ဒီဿပိ နာမ ဗျပဒေသတ္ထံ။

(ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၁၈၈။)။ အာဒိသဒ္ဒေန သင်္ဂဟိတဿ ခါဒိဓာတုပစ္စယန္တာဒိဿ စ။ (ၾငင်းဋီကာ)။

ဝါသိဋ္ဌော၊ ပတ္တ-ဓမ္မော၊ ကုမ္ဘကာရော၊ ကာတဗ္ဗံ၊ ကညာ၊ နဒီ ဂဟပတာနီ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ ကိစ္စ-ပစ္စည်း, ဣတ္ထိလိင်-ပစ္စည်း, ဓာတုနိဒ္ဒိဋ္ဌ-ပစ္စည်း အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို ဆည်း၏။ (ရူပသိဒ္ဓိ)။

(၄၆၆) ဒုမှိ ဂရု။ ဒုမှိ၊ နှစ်လုံးသော အက္ခရာအပေါင်းကြောင့်။ ပုဗ္ဗော၊ ရှေ့ရဿ-အက္ခရာသည်။ ဂရု၊ ဂရု- မည်၏။

ဒတွာ၊ ဘိတွာ၊ ဟုတွာ။ ပုံစံ။

(၄၆၇) ဒီဃော စ။ ဒီဃော စ၊ ဒီဃ-အက္ခရာသည်လည်း။ ဂရု၊ ဂရု- မည်၏။

နာဝါ၊ နဒီ၊ ဝဓူ၊ ဒွေ၊ တယော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဂရု-ကို ငင်၏။

(၄၆၈) အက္ခရေဟိ ကာရ။ အက္ခရေဟိ၊ အက္ခရာတို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ကာရ၊ ကာရ- ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အ ဧဝ အကာရော။ ပုံစံ။

ကိစ္စိဓာန- ဟူရာ၌ကဲ့သို့ ကိတကဖြင့် ကိစ္စ, ဓာတုနိဒ္ဒိဋ္ဌပစ္စယန္တ- တို့ကို၊ တဒ္ဓိတဖြင့် ဣတ္ထိပစ္စယန္တ တို့ကို ယူလျှင်ပင် ပြီးသင့်သောကြောင့် ဤသည် မဆိုဟန်ရှိသည်။ ဗျတိရေကတ္ထဇောတက ဝါစာသိလို့ ကြံ။

ဝါသိဋ္ဌော၊ ဝါသိဋ္ဌ၏ အနွယ်အဆက်။ ပတ္တ-ဓမ္မော၊ ရောက်အပ်ပြီးသော လောကုတ္တရာ တရား ရှိ၏။ (ကုမ္ဘ-ကာရော-ကား သမာသ်, ကိတ်- နှစ်ဖက်ရ။ အကြွင်းသင်္ဂဟိတ)။

(၄၆၆-၄၆၇) (ဤနှစ်သုတ်တို့၌ "ဂရု၊ ဂရုကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အပ်၏။ ဝါ၊ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ၏"-ဟု အနက်ပေးကြသည်ကား ဂရုစစ် ဥပမေယျရှိပါမှ သင့်နိုင်မည်။ အဝဟာသန္တ'မိဝ ဒေဝ-ဝိမာန-သိရိံ-ဟူသကဲ့သို့ ဥပရိက္ခုလည်း မသင့်။ ထို့ကြောင့် ဝုတ္တိ၌ "ဂရုကောဝ၊ ဂရုမည်၏ ဟူ၍သာလျှင်။ ဝါ၊ ဂရုဖြစ်အောင် သာလျှင်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ ဝါ၊ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ၏"-ဟု ဧဝတ္ထ- သင့်ရာ၏။ ဣဝတ္ထ- မသင့်နိုင်ရာ။ ကြံကြကုန်။

သံယောဂါဒိ စ ဒီဃော စ၊ နိဂ္ဂဟိတ-ပရော စ ယော။
ဂရုဝကော ပါဒ'န္တော ဝါ၊ ရဿ'ညော မတ္တိကော လု'ဟု။ ။

ဟု ဆန်း၌လာသော ဂရုလေးမျိုးအတိုင်း နှစ်မတြာရှည်အောင် ရွတ်ရ၍ ဂရုမည်သည်။

(၄၆၈) အ ဧဝ၊ အ-သည်သာလျှင်။ အကာရော၊ အကာရမည်၏။

(ဒေဝေါ ဧဝ ဒေဝတာ- ကဲ့သို့ ကာရပစ္စည်းအနက်သီး မရှိ-ဟု ကာရသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဧဝသဒ္ဒါ ကန့်သည်၊ သကတ္ထတဒ္ဓိတ်တည်း။ ဧဝ-ကာရော- စသည်၌ကား ကရီယတေ ဥစ္စာရီယတေ'တိ ကာရော၊

(၄၆၉) **ယထာ'ဂမ'မိကာရော။** ယထာ'ဂမံ၊ အာဂုံပါဋ္ဌိအားလျော်စွာ။ ဣကာရော၊ ဓာတ်နောင် ဣ- အက္ခရာလာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ကာရိယံ၊ ဣစ္ဆိတံ၊ သီလံ ရက္ခိတော၊ ကရိတွာ။ ပုံစံ။

(၄၇၀) **ဒ–ဓ'န္တတော ယော ကွစိ။** တုနာ'ဒီသု၊ တုန- စသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဒ-ဓ-န္တတော၊ ဒထွေး, ဓအောက်ခြိုက် အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ယထာ'ဂမံ၊ စွာ။ ယော၊ ယ-သည်။ အာဂမော၊ သည်။ ကွစိ၊ အချို့ပုံစံ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

ဥပ္ပဇ္ဇိယ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဥပ္ပါဒေတွာ ဝါ၊ ဗုဇ္ဈိယ၊ ဗုဇ္ဈိတွာ၊ ဗောဓေတွာ ဝါ။ ပုံစံ။

ဣတိ ကိ-ဗ္ဗိဓာန ကပ္ပေ စတုတ္ထော ကဏ္ဍော။ ၁၇။

ဣတိ အယံ၊ ဤတစ်ဆယ့်ခုနစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ၊ ၌။ စတုတ္ထော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ဓေ-သဒ်ါတော ကာရော ဓေ-ကာရော- ဟု ကမ္မဓာရည်း ပြု၊ ကာရပုဒ် သဒ္ဒအနက်ဟော။ ဤကို နှလုံး မထားမိ၍ မဏိမဉ္ဇူဆရာတော် ဋီကာကျော်ကို ပယ်မှားလေ၏။ အကာရော-ကိုလည်း သမာသ်-ဟု အချို့ ထင်မှားကြ၏)။

(၄၇၀) ဥပ္ပဇ္ဇိယ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဖြစ်၍။ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ဖြစ်စေ၍။ ဗုဇ္ဈိယ၊ ဗုဇ္ဈိတွာ၊ သိ၍။ ဗောဓေတွာ၊ သိစေ၍။

(ရူပသိဒ္ဓိ၊ (၃၉၄)။ ၌ကား ယော ကွစီတိ ယောဂ-ဝိဘာဂေန ယကာရာ'ဂမော- ဟု ဆို၍ ဝိဝိစ္စိတွာ၊ ပစ္စိတွာ၊ ဝိမုစ္စိတွာ- တို့ကို ပုံစံထုတ်၏။ ဤအလုံးစုံသည် ကတ္တားဟောဖြစ်၍ ဒိဝါဒိ ယ-ပစ္စည်းဖြင့်ပင် ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဤသုတ်ကို သုတ်ပိုဟူ၍ မှတ်ထင်မိပေ၏။ ကံဟောရာ၌ အာပဇ္ဇိယတိ၊ ဗုဇ္ဈိယတိ၊ ပစ္စိယတိ၊ မညီယတိ-စသည်ဖြင့် အာချာတ်ရုပ် ရှိကောင်းပါမူကား ဤသုတ်ကို အာချာတ်၌ ဆိုလျှင် အကျိုးရှိရာ၏။ ထိုသို့လည်း ရုပ်မရှိသင့်ရာ။ ကြံကြကုန်)။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၄-ကိတ် ပဥ္စမကဏ္ဍ

(၄၇၁) **နိဂ္ဂဟီတံ သံယောဂါ'ဒိ နော။** သံယောဂါ'ဒိ၊ သံယုဂ်၌, သံယုဂ်တွင် အစဖြစ်သော။ ဝါ၊ အစ သံယုဂ်ဖြစ်သော။ နော၊ န- သည်။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ ဗိန္ဒု- အဖြစ်သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဘင်္ဂေါ၊ ရင်္ဂေါ၊ သင်္ဂေါ။ ပုံစံ။

(၄၇၂) **သဗ္ဗတ္ထ ဂေ ဂီ။** သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော တ-ပစ္စည်း, တိ-ပစ္စည်း သက်ရာသာနေ၌။ ဂေ၊ ဂေ-ဓာတ်၏။ ဂီ၊ ဂီ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂီတော၊ ဂီတာ၊ ဂီတံ၊ ဂါထာ'ဘိဂီတံ မေ အ-ဘောဇနေယျံ၊ ဂါယနံ ဂီတိ၊ သင်္ဂီတိ။ ပုံစံ။

(၄၇၃) **သဒသ သီဒတ္တံ။** သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝိဘတ်, ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ သဒဿ၊ သဒ- ဓာတ်၏။ သီဒတ္တံ၊ သီဒ- အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

နိသီဒတိ၊ ပသီဒတိ၊ သံသီဒတိ၊ အာသီဒတိ၊ နိသီဒိတွာ၊ နိသိန္နော။ ပုံစံ။

(၄၇၄) **ယဇဿ သရဿိ' ဋ္ဌေ။** ဋ္ဌေ၊ ဋ္ဌ-ပြုကြောင့်။ ယဇဿ၊ ယဇ-ဓာတ်၏။ သရဿ၊ အစိတ် သရ-၏။ ဣ၊ ဣ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ယိဋ္ဌော မယာ။ ပုံစံ။

(၄၇၅) **ဟ-စတုတ္ထာန'မ'န္တာနံ ဒေါ ဓေ။** ဓေ၊ ဓ-ပြုကြောင့်။ အန္တာနံ၊ ဓာတ်၏အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဟ-စတုတ္ထာနံ၊ ဟ-အက္ခရာ, စတုတ္ထက္ခရာတို့၏။ ဒေါ၊ ဒထွေး-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သန္နဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိ၊ လဒ္ဓေါ၊ လဒ္ဓိ၊ လုဒ္ဓေါ၊ အာရဒ္ဓေါ။ ပုံစံ။

---

(၄၇၁) ဘင်္ဂေါ၊ ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးခြင်း။ ရင်္ဂေါ၊ တပ်စွဲခြင်း, ဆိုးရည်။ သင်္ဂေါ၊ ငြိကပ်ခြင်း။

(၄၇၂) ဂီတော၊ သီဆိုအပ်သော တရား။ ဂီတာ၊ သီဆိုအပ်သော ဂါထာ။ ဂီတံ၊ သီဆိုအပ်သော စကား, သီဆိုခြင်း, သီဆိုရာ အရပ်။ ဂါထာ'ဘိဂီတံ၊ ဂါထာဖြင့် ချီးမွမ်းသီဆိုအပ်သော ဆွမ်းကို။ မေ၊ ငါဘုရားသည်။ အ ဘောဇနေယျံ၊ မစားထိုက်။ ဂါယနံ၊ သီဆိုခြင်း။ ဂီတိ၊ သီဆိုခြင်း။ သင်္ဂီတိ၊ ပေါင်းစု၍ သီဆိုခြင်း, သင်္ဂါယနာတင်ခြင်း။ ။ (**တပစ္စယ, တိပစ္စယေသွေ၀ါ'ယံ**။ ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၈၀)။

(၄၇၃) နိသီဒတိ၊ ထိုင်နေ၏။ ပသီဒတိ၊ ကြည်လင်၏။ သံသီဒတိ၊ နစ်မြုပ်၏။ အာသီဒတိ၊ ချဉ်းကပ်၏။ နိသိန္နော၊ ထိုင်နေသည်။

(ဤပုဒ်ကား ဘိဒါဒိတော- သုတ်ဖြင့်လည်း ရုပ်ပြီး၏။ နိသဇ္ဇတော၊ နိသဇ္ဇ ကပ္ပေယျ- စသည်၌ကား "**သဒ္ဒါဟူက၊ ယေဘုယျ၊ နိစ္စ မမှတ်ရာ**" ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၂၉၀။ ၌ကား ကွစိသဒ္ဒါ လိုက်၏)။

(၄၇၅) သန္နဒ္ဓေါ၊ ဖွဲ့စည်းအပ်၏။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သိ၏။ ဝုဒ္ဓေါ၊ ကြီး၏။ ဗုဒ္ဓိ၊ သိခြင်း။ ဝုဒ္ဓိ၊ ကြီးခြင်း။ လဒ္ဓေါ၊ ရအပ်၏။ လဒ္ဓိ၊ အယူ။ လုဒ္ဓေါ၊ လောဘကြီးသသူ။ အာရဒ္ဓေါ၊ အားထုတ်အပ်၏။

(၄၇၆) **ဍော ပကာရေ။** ပကာရေ၊ ပ- အက္ခရာကြောင့်။ အန္တာနံ၊ ကုန်သော။ ဟ-စတုတ္ထာနံ၊ တို့၏။ ဍော၊ ဍ ရင်ကောက် ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အဍ္ဍော၊ ဍ္ဍော၊ ဝုဍ္ဍော၊ ဝဍ္ဍော၊ ဝုဍ္ဎိ၊ ဝဍ္ဎိ။ ပုံစံ။

(၄၇၇) **ဂဟာဿ ဃရံ ဏော ဝါ။** ဏော၊ ဏ- ပစ္စည်းကြောင့်။ ဂဟဿ၊ ဂဟ- ဓာတ်၏။ ဃရံ၊ ဃရ- ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဃရံ၊ ဂါဟော။ ပုံစံ။

(၄၇၈) **ဒဟာဿ ဒေါ လံ။** ဏော၊ ကြောင့်။ ဒဟဿ၊ ဒဟ- ဓာတ်၏။ ဒေါ၊ ဒ- သည်။ လံ၊ လ- အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ အချို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ပရိဠာဟော၊ ပရိဒါဟော။ ပုံစံ။

(၄၇၉) **ဓာတွ'န္တဿ လောပေါ ကွိမှိ။** ကွိမှိ၊ ကွိ- ပစ္စည်းကြောင့်။ ဓာတွ'န္တဿ၊ ဓာတွန္တ ဗျည်း၏။ လောပေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘုဇ-ဂေါ။ ပုံစံ။

(၄၈၀) **ဝိဒ'န္တေ ဦ။** ကွိမှိ၊ ကြောင့်။ ဝိဒ'န္တေ၊ ဝိဒ- ဓာတ်၏ အဆုံး၌။ ဦ၊ ဦ- အက္ခရာသည်။ အာဂမော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

လောကံ ဝိဒတိ ဇာနာတီ'တိ လောကဝိဒူ။ ပုံစံ။

(၄၈၁) **န-မ-ရာန'မ'န္တာနံ နိ'ယုတ္တ-တမှိ။** က္တ-ယုတ္တ-တမှိ၊ က္တ-အာဂုံနှင့်ယှဉ်သော တ-ပစ္စည်းကြောင့်။ အန္တာနံ၊ ဓာတ်၏အစိတ် ဖြစ်ကုန်သော။ န-မ-ရာနံ၊ န-အက္ခရာ, မ-အက္ခရာ, ရ-အက္ခရာတို့၏။ လောပေါ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

---

(၄၇၆) ဒဍ္ဍော၊ ပူလောင်အပ်၏။ (ဍ ရင်ကောက်ပြုလျှင် ဍ္ဍော-ဖြစ်၏)။ ဝုဍ္ဍော၊ ဝဍ္ဍော၊ ကြီးပွားသည်။ ဝုဍ္ဎိ၊ ဝဍ္ဎိ၊ ကြီးပွားခြင်း။

(၄၇၇) ဃရံ၊ အဆောက်အဦကို ယူတတ်သော အိမ်။ ဂါဟော၊ ယူခြင်း။

(၄၇၉) ဘုဇ-ဂေါ၊ ကောက်တကျစ် သွားတတ်သော မြွေ။ (ဥရ-ဂေါ၊ မြွေ။ တုရ-ဂေါ၊ မြင်း။ ခ-ဂေါ၊ ဝိဟ-ဂေါ၊ ငှက်။ အ-ဂေါ၊ န-ဂေါ၊ သစ်ပင်၊ တောင်- စသည် ပုံစံများ၏)။

ဟနိတော၊ ဟနိတွာ၊ ဟနိတုံ၊ ဟနိတဗ္ဗံ၊ ဂမိတော၊ ဂမိတွာ၊ ဂမိတုံ၊ ဂမိတဗ္ဗံ၊ အဘိဟရိတော၊ အဘိဟရိတွာ၊ အဘိဟရိတုံ၊ အဘိဟရိတဗ္ဗံ။ ပုံစံ။

(ဣ- အာဂုံနှင့် မယှဉ်မူကား ဓာတွန် ကျေ၏။ န-ပြု၏ ဟူလိုသည်။ ဟတော၊ ဟန္တွာ၊ ဟန္တုံ၊ ဟန္တဗ္ဗံ။ ဂတော၊ ဂန္တွာ၊ ဂန္တုံ၊ ဂန္တဗ္ဗံ။ အဘိဟဋော၊ အဘိဟဋုံ၊ အဘိဟာတဗ္ဗံ။ ပုံစံ)။

---

(၄၈၁) ဟနိတော၊ ညှဉ်းဆဲသတ်ပုတ်အပ်၏။ ဂမိတော၊ သွားတတ်, ရောက်အပ်၏။ အဘိဟရိတော၊ ရှေးရှုဆောင်အပ်၏။ အဘိဟဋုံ ရှေးရှုဆောင်၍။ ဝါ၊ ဆောင်ခြင်းငှာ။ (အဘိဟဋုန္တိ အဘိဟရိတုံ၊ အဘိဟရိတွာ ဝါ- ကဒ်ါနှင့် အညီတည်း)။

(ဤဓာတ်သုံးခုသာမက ဣယုတ္တ တ-ပစ္စည်းနှောင်းလျှင် အင်္ဂိတော၊ လိခိတော၊ ဣင်္ဂိတော၊ လဃိတော၊ ပစိတော၊ အဋ္ဋိတော၊ ပတိတော၊ အပ္ပိတော၊ ဒယိတော၊ ခလိတော- စသည်ဖြင့် ဓာတ်-ဟူသမျှပင် ဓာတွန် မကျေရ။ သို့ဖြစ်ပါလျက် န, မ, ရ- ဆုံးသော ဓာတ်သုံးခုကိုသာ အသီးထုတ်ဆို-ခြင်း၏ အကျိုးထူးကို ကြံသင့်၏။ ဤသုတ်သည် ဣအာဂုံနှင့် မယှဉ်ခဲ့လျှင် ဂမခနဟနရမာဒီနမန္တော၊ ရကာရော စ- ဟူသော နှစ်သုတ်တို့ဖြင့် ဓာတွန် ကျေ၏။ ဂမခနဟနရမာဒီနံ တုံ တဗ္ဗာဒီသုန- ဟူသော သုတ်ဖြင့် န- ပြု၏ဟု ပြန်၍ပြသော ဗျတိရေက'ပွဓာန-သုတ်တည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုသုံးသုတ်၌ ပါသော ဓာတ်တို့ကိုသာ ယူ၍ ဤသုတ်ကို ဆိုသည်။

ထိုသုံးသုတ်တို့၌ငင်း ဣယုတ္တတမှိတိကိမတ္ထံ။ ဂတော၊ သတော၊ ကတော, ဟတော- ဟူသော ကိုး-၌ငင်း ငယ်စဉ်က သင်ရဖူးသော မြန်မာပေစာဟောင်းတို့၌ငင်း က-ကာရန္တဓာတ် ပုံစံမပါ။ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်၌ န-မ-ရာန'မန္တာနံ- ဟူ၍သော်ငင်း န-မ-ကာရာန'မန္တာနံ- ဟူ၍ အက္ခရာဟော ကာရသဒ္ဒါနှင့်သော်ငင်း ပါ၌မှန် ဖြစ်ရာ၏။ ဝုတ္တိ၌ နကာရ-မကာရ-ရကာရာနံ-ဟု ကကြီးတွေ ပေါလှ၍ က-သဒ္ဒါအပို ရောပါဟန်ရှိသည်။ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း ကာ-၌ အာဒိယ ပျက်သည်နှင့် နကာရ-မကာရာနံ- တွင်၍မက ကကာရ-ရကာရာနံ-ဟု ဝုတ္တိကို ထည့်စွက် ပြင်မိကြဟန်ရှိသည်။ ထိုပါ၌ပျက်တို့ကို တွေ့မြင်ကြ၍ သီဟိုဠ် ဉာသ်၌ "သကိတောတိ သကပ္ပဇာယမိတိ မဿ ရူပံ"ဟု-သီဟိုဠ် ရူပသိဒ္ဓိ၌ သကိ သက်ာယံ၊ သကိတော-ဟု တကွဲတပြား နောက်မှ သီဟိုဠ်ဆရာများ ထည့်စွက်ထုတ်ထားကြဟန် ရှိသည်။ ထိုဓာတ်များမှာ ဣ- အာဂုံနှင့်မယှဉ်ဘဲ သတော-ဟု ကျေသောပုံစံ မရှိသောကြောင့် မြစ်ဖို့ရန် အကြောင်းမရှိ။

ယတ္ထ အာသက်ာ၊ တတ္ထ ပဋိသေဓော-ဟု ပရိဘာသာရှိသည်။ နမကာရာနမန္တာနံ- ပါ၌ရှိရာ၌ ကာရသဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ဟရဓာတ် စသည်ကိုယူ။ တစ်နည်း နမကာရာန'မန္တာနံ- ပါ၌ရှိတိုင်း သင့်အောင် ကြံမူကား က-အက္ခရာလွန်ဖြင့် ဓာတွန် မကျေက ဓာတ်ဟူသမျှနောင် ဣ-အက္ခရာ လာရ၏။ ကျေမူကား

(၄၈၂) **န က-ဂတ္တံ စ-ဇာ ဏွမ္ဟိ။** ဏွမ္ဟိ ဏွ- ပစ္စည်းကြောင့်၊ စ-ဇာ၊ ဓာတွန် စ-အက္ခရာ, ဇ-အက္ခရာတို့သည်။ က-ဂတ္တံ၊ က-အဖြစ်, ဂ-အဖြစ်သို့။ န ပပ္ပေါန္တိ၊ ကုန်။

ပစတီ-တိ ပါစကော၊ ယဇတိ ပူဇေတီ'တိ ယာဇကော။ ပုံစံ။

(၄၈၃) **ကရဿ စ တတ္တံ တုသ္မိံ။** တုသ္မိံ၊ တု- ပစ္စည်းကြောင့်။ ကရဿ စ၊ ကရ- ဓာတ်၏လည်း။ အန္တဿ၊ အစိတ် ရ-၏။ တတ္တံ၊ တ-၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ တစ်ပါးဓာတ်ကို ဆည်း၏။

ကတ္တာ၊ ဘတ္တာ၊ ဝတ္တာ၊ ဘောတ္တာ၊ ဆေတ္တာ။ ပုံစံ။

(၄၈၄) **တုံ-တုန-တဗ္ဗေသု ဝါ။** တုံ-တုန-တဗ္ဗေသု၊ တုံ, တုန, တဗ္ဗ-ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ကရဿ၊ ၏။ အန္တဿ၊ ၏။ တတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကတ္တုံ၊ ကာတုံ၊ ကတ္တုန၊ ကာတုန၊ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ကာတဗ္ဗံ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်။

(၄၈၅) **ကာရိတံ ဝိယ ဏာ'နုဗန္ဓော။** ဏာ'နုဗန္ဓော၊ ဏာ-အနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်းကို။ ကာရိတံဝိယ၊ ကာရိတ်- ပစ္စည်းကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ ချို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ရှုမှတ်အပ်၏။

ဒေဟော၊ နာယကော၊ စာရီ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်၊ ဥပက္ခရော- စသည်၌ မြစ်၏။

မလာရ။ ကျေသည်ကို မဆိုထားဘိ၊ ကျေသည်နှင့်အလားတူသော ဘူတော၊ ဟုတော၊ ကီတော၊ ပီတော၊ ဌိတော၊ ဖိတော- စသော ဧကက္ခရဓာတ်နောင်ပင် က္က-မလာရ။ နှစ်လုံးဖြစ်ခဲ့မူကား မကျေသည်နှင့် အလားတူသောကြောင့် ဘဝိတော၊ ဘဝိတုံ၊ ဘဝိတဗ္ဗံ- စသည်ဖြင့် က္က-လာရ၏-ဟု ပြသည်ဟူ၍ ကြံလျှင် က-ပါကျိုးနပ်၏။ သို့သော်လည်း ယခင် ပါဌ်နှစ်ချက်နှင့်ပင် ထိုအနက်ပြီးသောကြောင့် မကြံသင့်ပြီ)။

(၄၈၃) ကတ္တာ၊ ပြုတတ်သည်။ ဘတ္တာ၊ မွေးမြူတတ်သော သခင်။ ဝတ္တာ၊ ဆိုတတ်သည်။ ဘောတ္တာ၊ ဖျက်ခွဲတတ်သည်။ ဆေတ္တာ၊ ဖြတ်တတ်သည်။

(စသဒ္ဒေန ဘရာဒီနဉ္စ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၅၅။)။ ဤသ်၌ကား စဂ္ဂဟဏ'မဝဓာရဏတ္ထံ- ဟူ၏။ သန္နိဋ္ဌာနာ ဝဓာရဏ ယူ)။

(၄၈၅) ဒေဟော၊ ပွားတတ်, ပွားစေတတ်သော ကိုယ်။ နာယကော၊ ရှေ့ဆောင်အကြီးအကဲ။ စာရီ။ ကျင့်လေ့, သွားလေ့, စားလေ့ရှိသသူ။ ဥပက္ခရော၊ ကပ်၍ပြုခြင်း, ကျေးဇူးပြုခြင်း။

(၄၈၆) **အန'ကာ ယု-ဏ္ဍူနံ**။ ယု-ဏ္ဍူနံ၊ ယု-ပစ္စည်း, ဏ္ဍူ-ပစ္စည်းတို့၏။ အန'ကာ၊ အန-ပြု, အက-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

နန္ဒနံ၊ ကာရကော၊ ကာရိကာ။ ပုံစံ။

(၄၈၇) **က-ဂါ စ-ဇာနံ**။ ဏာ'နုဗန္ဓေ၊ ကြောင့်။ စ-ဇာနံ၊ ဓာတွန် စ-အက္ခရာ, ဇ-အက္ခရာတို့၏။ က-ဂါ၊ က-ပြု, ဂ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပါကော၊ ဝါကျံ၊ ယောဂေါ၊ ဘာဂျံ။ ပုံစံ။

ကွတိ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ ပဥ္စမော ကဏ္ဍော။ ၁၇။

ကွတိ အယံ၊ တစ်ဆယ့်ခုနစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်- အပေါင်းသည်။ ကိ'ဗ္ဗိဓာန-ကပ္ပေ၊ ၌။ ပဥ္စမော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ကွတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ကွတိ ကိတ-ကပ္ပေါ် စတုတ္ထော။

ဤကိတ်သုတ်ပေါင်း တစ်ရာတို့တွင် သညာ, အဓိကာရ, ပရိဘာသာ, ဝိဓိသုတ်မည်မျှစီ၊ ဓာတ်ကိုသာ စီရင်၊ ပစ္စည်းကိုသာ စီရင်၊ နှစ်ပါးလုံးကို စီရင်၊ နှစ်ပါးလုံးကို မစီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ။ သုတ်စွန်း အစီအရင် ပါသောသုတ်, မပါသောသုတ် မည်မျှစီ ရှိ၏-ဟု ရေတွက်အပ်၏။ တစ်ခုတစ်ခုသောဓာတ်ကို သုံးဆယ့်ရှစ်ပစ္စည်းတို့နှင့်ယှဉ်၍ ရုပ်လုပ်ပြီးလျှင် လိင်သုံးပါးနှင့် ဝေဖန်၍ နာမ်ဂိုဏ်း တစ်ဆယ့်သုံးဂိုဏ်းသို့ချ၍ ပဒမာလာစဉ်ကို စီရင်အပ်၏။ ထိုတွင် သုတ်စွန်းပါသောသုတ်ကား-

(က) တဿီလာ, ဘာဝ-ကမ္မေသု၊ ဏျော, ကရမှာ, စ ကတ္တု, စ။
ရဟာဒိတော, သာသဒိသ၊ သာဒိသန္တ, သုသပ္ပ စ။ ။

(ခ) ပက္ကမာ, ဇနာဒီ, ဌာပါ၊ ပုရသမုပ, စနန္တေ။
တဒ္ဓိတ-သမာသ ဠေ၀၊ ကရဿ-ဓာတိ သော၀ူသ။ ။

ဟူသော တစ်ဆယ့်ခြောက်သုတ်တည်း။

---

(၄၈၆) နန္ဒနံ၊ နှစ်သက်ခြင်း, နှစ်သက်အပ်သော နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်။ ကာရကော၊ ပြုတတ်သော ယောကျ်ား။ ကာရိကာ၊ ပြုတတ်သော မိန်းမ။

(၄၈၇) ဝါကျံ၊ ဆိုအပ်သော စကား။ ယောဂေါ၊ ယှဉ်ခြင်း, အားထုတ်ခြင်း။ ဘာဂျံ၊ မှိဝဲအပ်သော ဘုန်းကံ။ (ဝစနီယ'န္တိ ဝါကျံ။ ဘဇနီယ'န္တိ ဘာဂျံ။ ပြု)။

သုံးဆယ့်ရှစ်ပစ္စည်းဟူသည်ကား -

၁။ ဏာ, အ, ဏွု, တု(စ) အာဝီ, ကွိ၊ ရမ္မ, ဏီ, ယု, (စ) ရူ, ဏုက။
ရ, တဗ္ဗ'နီယ, ဏျ, တေယျ၊ ရစ္စ, က္က, တိ, ရိရိယ, တ။ ။

၂။ တဝန္တု, တာဝီ, က္ကန, ခ၊ တဝေ, တုံ, တုန, တွာန, တွာ။
မာန'န္တာ, ရတ္ထု, ရိတု, ရာတု၊ တုကိ'က, ကာရ'ဌတ္တိသ။ ။

ဟူသည်တည်း။ သုတ်စဉ်ကို ကြည့်၍ အနက်ပေးလေ။

သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ ကိတ်သုတ်နက် ပြီး၏။

ကိတ်၏အခြားမဲ့၌ ဥဏာဒ်ကို ဆက်၍ဆိုနေလျှင် အခြေရနှေးမည်ကြောင့် သမာသ်, တဒ္ဓိတ် ပြီးသည်နောက် ကာရက- အဆုံးမှာ ဥဏာဒ်ကို ဆိုလအံ့။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၅-သမာသ်

(၄၈၈) **နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထော။** နာမာနံ၊ နာမ်တို့၏။ ဝါ၊ နာမ်တို့တွင်။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ယုတ္တတ္ထော၊ သင့်လျော်ပူးကပ်, စပ်ဟပ်သော အနက်သည်။ ဝါ၊ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါသည်။ သမာသော၊ သမာသ်မည်၏။

နာမာနံ သမာသော- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အ-သဒ္ဓ-ဘောဇီ- စသော အယုတ္တတ္ထပုဒ်ကို **သမာသော ယုတ္တတ္ထော-** ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဒေဝါနံ ပိယ-တိဿော- စသော အလုတ္တပုဒ်ကို သမာသ် မှည့်၏။

ဤသုတ်သည် -

၁။ **သမာသော ကမ္မဓာရယော၊ ဒိဂု တပ္ပုရိသောပိ စ။**
ဗဟုဗ္ဗီဟာ'ဗျယီဘာဝေါ၊ ဒွန္ဒော'တိ ဟောတိ ဆ'ဗ္ဗိဓော။ ။

ဤသမာသ်ခြောက်ပါးလုံးကို မှည့်သော သာမညသညာသုတ်တည်း။

စက္ခု'န္ဒြိယံ၊ တိ-လောကံ၊ ကထိန-ဒုဿံ၊ မဟာ-ပညော၊ ဥပ-နဂရံ၊ ဒါသိ-ဒါသံ။ ပုံစံ။

---

(၄၈၈) အ-သဒ္ဓဘောဇီ၊ ကုဗ္ဗိး ထမင်းကို, မသာ ထမင်းကို မစားလေ့ရှိသောသူ။

(န သဒ္ဓံ အသဒ္ဓံ-ဟု တွဲ။ အ'ယုတ္တသမာသ်ဖြစ်၍ အနက်မပေးရ။ အသဒ္ဓံ ဘောဇီ အ-သဒ္ဓဘောဇီ-ဟု တွဲ၍ နိပ္ဖန္နသမာသ်ပြီးမှ အနက်ပေး၍ ဖြစ်သည်။ သဒ္ဓံ န ဘောဇီ အ-သဒ္ဓ-ဘောဇီ- ဟု သုံးပုဒ်လုံးကို တစ်ပြိုင်တည်းလည်း တိပဒသမာသ် တွဲကြကုန်၏။ အနာရမ္ဘာ ကတ္ဂာ၊ အနညမုပသေဝတိ- စသည်၌ မန္နံ။

အနညမုပသေဝတီတိ အညံ ပုရိသံ န ဥပသေဝတိ။ (ဇာတ်အဋ္ဌကထာ)။

ဘိက္ခုဝါ အနဘိနေယျ-၌ကား အာချာတ်ပုဒ်နှင့် သမာသ်မဖြစ်။ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယနိရုတ္တိနည်းဖြင့် န အဘိနေယျ-ကို အနဘိနေယျ-ဟု န-နှင့် အ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်သည်)။

ဒေဝါနံပိယတိဿော၊ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း။ "အလုတ္တသမာသ်၊ ဟူတုံလတ်၊ မြဲမှတ် **နာမည်ဟော**"။

၁။ သမာသော၊ သမာသ်သည်။ ကမ္မဓာရယော၊ ကမ္မဓာရည်းဝှင်း။ ဒိဂု၊ ဝှင်း။ တပ္ပုရိသောပိ စ၊ ဝှင်း။ ဗဟု'ဗ္ဗီဟိ၊ ဝှင်း။ အ-ဗျယီ-ဘာဝေါ၊ ဝှင်း။ ဒွန္ဒော၊ ဝှင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဆဗ္ဗိဓော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စက္ခုန္ဒြိယံ၊ စက္ခုန္ဒြေ။ တိလောကံ၊ သုံးပါးသော လောက။ ကထိန-ဒုဿံ၊ ကထိန်အလို့ငှာ ဆောင်အပ်သော ပုဆိုး။ မဟာ-ပညော၊ ကြီးမြတ်သော ပညာရှိသူ။ ဥပနဂရံ၊ မြို့၏အနီး၌ဖြစ်သော စကား။ ဒါသိ-ဒါသံ၊ ကျွန်မ, ကျွန်ထီး။

၂။ သမာသော ပဒ'သခ်ေပေါ၊ ပဒ-ပစ္စယ-သံဟိတံ။
တဒ္ဓိတံနာမ ဟောတေ'ဝံ၊ ဝိညေယျံ တေသ'မန္တရံ။ ။ (ရူ ၁၇၈။)

(၄၈၉) **တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါ စ။** တေသံ၊ ထိုသင့်လျော်ပူးကပ်, စပ်ဟပ်သော အနက်ရှိကုန်သော သမာသ်တို့၏။ ဝိဘတ္တိယော၊ ဝိဘတ်တို့သည်။ လောပါ စ၊ ကျေကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ၊ အလုတ္တသမာသ်၌ ဝိဘတ်ကျေခြင်းကို နစ်စေ၏။ **တေသံ** သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် သမာသ်, တဒ္ဓိတ်, အာချာတ်, ကိတ်-တို့၌ ကျန်ဝိဘတ်, ပစ္စည်း, ပုဒ်, အက္ခရာ, အာဂုံ-တို့ကို ချေရ၏။

အာဂန္တုက'ဘတ္တံ၊ ပဘာ'က်ရော၊ ဝါသေဋ္ဌော၊ ပဗ္ဗတာယတိ။ ပုံစံ။

(၄၉၀) **ပကတိ စ'ဿ သရ'န္တဿ။** ဝိဘတ္တိသု၊ တို့သည်။ လုတ္တာသု၊ ကျေကုန်ပြီးသည်ရှိသော်။ သရ'န္တဿ စ၊ သရ အဆုံးရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ အဿ စ၊ ထိုယုတ္တ'တ္ထသမာသ် လိင်၏လည်း။ ပကတိ၊ ရှေးအတိုင်း ပကတိပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

မုခ-နာသိကံ။ ပုံစံ။

ရှေ့စ-သဒ္ဒါဖြင့် ကိံ-သမုဒယော၊ ကိံ'မ္ဘဝေါ၊ ဣဒံ-ပစ္စယတာ-ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒေါ- စသည်၌ ဗျဥ္ဇနန္တကို ဆည်း၏။ နောက် စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဝါသေဋ္ဌော၊ ပဗ္ဗတာယတိ- စသော တဒ္ဓိတ်, အာချာတ်တို့ကို ဆည်း၏။

၂။ ပဒသခ်ေပေါ၊ ပုဒ်အများကို ချုံး၍ထားသော သဒ္ဒါသည်။ သမာသော၊ သမာသ်မည်၏။ ပဒ-ပစ္စယ-သံဟိတံ၊ ပုဒ်ပစ္စည်းနှစ်ပါးကို စပ်၍ထားသော ပုဒ်သည်။ တဒ္ဓိတံ နာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ တေသံ၊ ထိုသမာသ်, တဒ္ဓိတ်တို့၏။ အန္တရံ၊ အထူးကို။ ဝိညေယျံ၊ သိအပ်၏။

(၄၈၉) (အာဂန္တုကဿ အာဘဋံ ဘတ္တံ) အာဂန္တုက ဘတ္တံ၊ ဧည့်သည်အလို့ငှာ ဆောင်အပ်သော ထမင်း။ ပဘာ'က်ရော၊ အရောင်အလင်းကို ပြုတတ်သော နေ။ ပဗ္ဗတာယတိ၊ တောင်သည်ကဲ့သို့ ပြုတတ်၏။
(၄၉၀) မုခ-နာသိကံ၊ ခံတွင်း, နှာခေါင်း။

(ကော သမုဒယော ယဿာ'တိ) ကိံ သမုဒယော၊ အဘယ်အကြောင်း ရှိသနည်း။ ကိံ'မ္ဘဝေါ၊ အဘယ်အမွန် အစအဝရှိသနည်း။ (ဣဒ'မေဝ သစ္စန္တိ အဘိနိဝေသော) ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော၊ ဤဂါ၏အယူသာ မှန်၏-ဟု နှလုံးသွင်းခြင်း။ (ဣမေသံ ပစ္စယာ ဣဒံ ပစ္စယာ။ တေ ဧဝ ဣဒံ'ပစ္စယတာ၊ သာ ဧဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ) ဣဒံ-ပစ္စယတာ-ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒေါ၊ ဤသင်္ခါရ စသည်တို့၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်, သင်္ခါရစသော အကျိုးကိုလည်းဖြစ်စေတတ်သော အဝိဇ္ဇာ-စသော ဣဒံပစ္စယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား။

(၄၉၁) **ဥပသဂ္ဂ–နိပါတ–ပုဗ္ဗကော အဗျယီ–ဘာဝေါ**။ ဥပသဂ္ဂ-နိပါတပုဗ္ဗကော၊ ဥပသာရ, နိပါတ် ပြဓာန်းရှေးရှိသော သမာသ်သည်။ အဗျယီ-ဘာဝေါ၊ အဗျယကဲ့သို့ဖြစ်ကြောင်း သတ္တိကြောင့် အဗျယီဘော မည်၏။

ယေ ယေ ဘိက္ခူ ဝုဗ္ဗာ ယထာ-ဝုမုံ နိသီဒန္တိ၊ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တာ ဓမ္မာ အဓိကိစ္စိကာ၊ အတ္တာနံ အဓိကိစ္စိကာ အဇ္ဈတ္တံ၊ အဝ ကောကိလံ၊ ယထာ'က္ကမံ၊ နိ-ဗ္ဗာနံ၊ သမီပေ ပဝတ္တာ ကထာ သာမီပါ၊ နဂရဿ သာမီပါ ဥပ-နဂရံ၊ ဣတ္ထီသု အဓိကိစ္စိကာ ကထာ အဓိ'တ္ထိ။ ပုံစံ။

(ယ'ဓ္ဓေ'တံ ဣဒံ သဒ္ဒဿ ဣမံ ရူပံ နိပါတေတွာ တဿ ဣမဿိ'ဒ'မံသိသု နပုံသကေတိ ဣဒံ ရူပံ ဝိဟိတံ။ တံ ဣဒံ ရူပဿ အပ္ပ-ဝိသယတာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣတရထာ ဣဒံပစ္စယတာတိ-ပါဠ ဝိရောဓော သိယာ။ (ရူဋီ) ဤသုတ်၌ မဟိရူပနည်းကို မလို၊ စန္ဒကန္တနည်း, သူရိယကန္တနည်းကို လိုအပ်၏)။

(၄၉၁) (အဗျယာနံ အတ္ထံ ဘာဝေတိ ဝိဘာဝေတိ အနဗျယံပိ ဝါ အဗျယံဝိယ ဘဝတီ'တိ အဗျယီ-ဘာဝေါ၊ ပြု)။

ယေ ယေ ဘိက္ခူ တို့သည်။ ဝုဗ္ဗာ၊ ကြီးကုန်၏။ ယထာ-ဝုမုံ၊ ကြီးစဉ်ငယ်လိုက်။ နိသီဒန္တိ၊ ထိုင်နေကုန်၏။ အဓိကာရံ၊ အရိုအသေ။ ကတွာ၊ ၍။ ပဝတ္တာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့တည်း။ အဓိကိစ္စိကာ၊ တို့။ အတ္တာနံ၊ သတ္တဝါ, ပုဂ္ဂိုလ်, ကိုယ်ကို။ ဝါ၊ ကိုယ်-ဟု ထင်မှတ်မှားအောင်။ အဓိကိစ္စိကာ၊ အရိုအသေပြု၍ ဖြစ်သော တရားတို့တည်း။ အဇ္ဈတ္တံ၊ ကိုယ်ကို အရိုအသေပြု၍ ဖြစ်သောတရား။ (ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ထင်မှားအောင် ဝိုင်းစု၍ လိမ်လည်လှည့်စားသော တရား ဟူလိုသည်)။ (ကောကိလေဟိ အဝကုဋ္ဌံ) အဝ-ကောကိလံ၊ ဥဩတို့သည် စက်ဆုပ်အပ်သော တော။ ယထာ'က္ကမံ၊ အစဉ်အားအလျော်။ နိ'ဗ္ဗာနံ၊ ဝါနတဏှာမှထွက်သော နိဗ္ဗာန်။ သမီပေ၊ ၌။ ပဝတ္တာ၊ သော။ ကထာ၊ စကားတည်း။ သာမီပါ၊ အနီး၌ဖြစ်သော စကား။ (ပဝတ္တတဒ္ဓိတ်)။ နဂရဿ၊ မြို့၏။ သာမီပါ၊ တည်း။ ဥပ-နဂရံ၊ မြို့၏အနီး၌ ဖြစ်သော စကား။

(ဤသို့ ဝစနတ္ထပြုမှ "ရှေ့ပထမာ၊ နောက်ပုဒ်မှာ၊ သတ္တာ ဝိလောပေါ်" ဟူသော အဗျယီဘော၏ လက္ခဏာနှင့်ညီသည်။ နဂရဿ သမီပေ ပဝတ္တတီတိ- ဟူသော ကစ္စည်း, ဉာသ်တို့ကား ဝိဂြိုဟ်တုတည်း။ ထိုကို ဝိဂြိုဟ်စစ် မှတ်ထင်၍ သမီပနောင် သို့ဝိဘတ်သက်၍ နိဿျဆရာတော်ကြီးများ ရုပ်တွက်မှားကြလေသည်။ သမီပကိုလည်း ဥပပြုကြလေသည်။

ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား ဥပနောင်-သိ, နဂရနောင်-သ သက်ပြီးလျှင် နဂရဿ သာမီပန္တိအည-ပဒေန ဝိဂ္ဂဟော- ဆို၏။ ဗုဒ္ဓေါ-၌ ဗုဓဓာတ် တည်၍ တပစ္စည်း ကတ္တားဟောမှန်း သိရုံသာ၊ ဗုဇ္ဈတိ'တိ-ဟု ဝိဂြိုဟ်ဆိုရ၊ ဗုဇ္ဈတိပြီးအောင် ရုပ်တွက်၍ မနေရသကဲ့သို့ ဥပ နဂရဿ-ဟု ဝါကျထား၍ အနက်

(၄၉၂) **သော နပုံသက'လိင်္ဂေ**။ သော၊ ထိုအဗျယီဘော သမာသ်ကို။ နပုံသက-လိင်္ဂေ၊ နပုလ္လိင်ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။

ဥပ-ဂင်္ဂ ကထာ၊ အဓိ'တ္ထိ။ ဥပ-ဝဓု။ ပုံစံ။

(၄၉၃) **ဒိဂုသော'ကတ္တံ**။ ဒိဂုဿ၊ သမာဟာရ ဒိဂုသမာသ်၏။ ဧကတ္တ'ဥ္စ၊ ဧကဝုစ်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ နပုံသက-လိင်္ဂတ္တ'ဥ္စ၊ နပုလ္လိင်အဖြစ်သည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။

စတု-ဒ္ဒိသံ၊ ဒိ-ရတ္တံ၊ ဒွါသဋ္ဌိ-ပတိပဒံ။ ပုံစံ။

စတု-ဒ္ဒိသာ၊ ဒိ-ရတ္တိယော၊ ဒွဋ္ဌိ-ပတိပဒါ- စသည်တို့ကား အသမာဟာရဒိဂု၊ နပုံးဧက မငဲ့ရပြီ။

ထင်ရှားရုံသာ၊ နဂရဿ သာမိပံ-ဟု ဝိဂြိုဟ် ဆိုရသည်။ နဂရဿ သာမိပံ-ပြီးအောင်ရုပ်တွက်၍ မနေရပြီ ဟူလိုသည်။ အဇ္ဈ'တ္တံ- စသည်တို့လည်း နည်းတူ။ အဓိသဒ္ဒါ့ အတ္တ- စသည်တည်၍ ရုပ်တွက်။ အနက်ဝိဂြိုဟ် ဆိုသည့်အခါ အနက်သိသာထင်ရှားရှိသောပုဒ် ဖွင့်ဆိုရသည်။

သောစ နိစ္စသမာသောတိ အ'ဿပဒဝိဂ္ဂဟော (ရူ၊ ၁၇၇။)။

အနိစ္စသမာသဿ ဟိ ရညောပုတ္တောတိ အာဒိသုဝိယ သက-ပဒေန ဝိဂ္ဂဟ-ဝါကျ-သမ္ဘဝတော၊ ဣဓ စ တ'ဒသမ္ဘဝါ အ'ဿ ပဒဝိဂ္ဂဟောတိ ဝုတ္တံ။ သော စ ခေါ ယေဘုယျ-ဝသေနေ'ဝ။ နိပါတပုဗ္ဗကေသု အန္တောပါသာဒါဒီသု ပန သက-ပဒေနာပိ ဝိဂ္ဂဟ-ဝါကျ-သမ္ဘဝတော။ (ရူဋီ)။

ဥပသာရ၊ ရှေ့ဝယ်ချ၍- စသည်ဖြင့် နိယံလည်း ရှိသည်ပင်)။

(၄၉၂) ဥပ-ဂင်္ဂ၊ ဂင်္ဂါမြစ်၏ အနီး၌ဖြစ်သော။ ကထာ၊ စကား။ အဓိတ္ထိ၊ မိန်းမတို့ကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော စကား။ ဥပ-ဝဓု၊ ချွေးမ၏ အနီး၌ဖြစ်သော စကား။

(နပုံသကလိင်္ဂေတိ ကာရိယာတိဒေသော။ ယထာ၊ မဇ္ဈဋ္ဌာ မဇ္ဈာတိ ဝုစ္စန္တိ။ အညထာ လိင်္ဂါတိဒေသေ အဓိပညန္တိ-အာဒီသု အဓိညာဏန္တိ-အာဒိ-ရူပံ။ (ဉာဉ်) ဌာနူပစာအားဖြင့် ကာရိယာတိဒေသ-ဟူလို။

သတိပိ လိင်္ဂါတိဒေသေ အဓိပညန္တိ-အာဒီသု အဓိညာဏန္တိ-အာဒိ-ရူပ-ပ္ပသင်္ဂေါ န ဟောတိ သဒ္ဒန္တရတ္တာ။ တိပညန္တိ-အာဒီသု ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န စာ'ယံ အတိဒေသော, သုတ္တေ အတိဒေသ-လိင်္ဂဿ ဣဝ-သဒ္ဒဿ အ-ဒဿနတော (ရူ၊ ၁၈၀။)။

သုတ်၌ ဣဝသဒ္ဒါ မပါသောကြောင့် အတိဒေသသုတ်မဟုတ်။ ဝုတ္တိ၌ နပုံသကလိင်္ဂေါဝကို လိင်္ဂေါဝေ-ဟု ပုဒ်ဖြတ် ဟူလိုသည်)။

(၄၉၃) (စတဿော ဒိသာ သမာဟဋာ) စတုဒ္ဒိသံ၊ အရပ်လေးမျက်နှာ။ ဒိ'ရတ္တံ၊ နှစ်ညဥ့်။ ဒွါသဋ္ဌိ ပတိပဒံ၊ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အကျင့်။ ဒွဋ္ဌိပတိပဒါ၊ ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အကျင့်တို့။ (သ-ကိုချေ။ အ- ရဿပြု)။

(၄၉၄) **တထာ ဒွန္ဒေ ပါဏိ–တူရိယ–ယောဂ္ဂ–သေနင်္ဂ–ခုဒ္ဒဇန္တုက–ဝိဝိဓ ဝိရုဒ္ဓ– ဝိသဘာဂတ္ထာ’ဒီနံ’ဥ။** တထာ၊ ထိုဒိုဂုသမာသ်အတူ။ ဒွန္ဒေ၊ ဒွန်သမာသ်၌။ ပါဏိ-တူရိယ။ လ။ ဝိသဘာဂတ္ထာ’ဒီနံ’ဥ၊ သတ္တဝါ, တူရိယာ, ယာဉ်, စစ်သည်တို့၏အစိတ်, ငယ်သောသတ္တဝါ, အထူးထူးဆန့်ကျင်, အထူးထူးသဘောတူသော အနက်ရှိသော သဒ္ဒါ- စသည်တို့၏လည်း။ ဧကတ္တ’ဥ၊ သည်ရင်း။ နပုံသက-လိင်္ဂတ္တ’ဥ၊ သည်ရင်း။ ဟောတိ၊ ၏။

မုခ-နာသိကံ၊ သင်္ခ-ပဏဝံ၊ ဖာလ-ပါဇနံ၊ ဟတ္ထ’ဿ-ရထ-ပတ္တိကံ၊ ဍံသ-မကသံ၊ ကာကောလူကံ၊ သမထ ဝိပဿနံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အညမညသမုစ္စည်း၊ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် -

❀ လိင်ချင်း ဆန့်ကျင်၊ သမ်ျာသဒ္ဒါ၊ ပရိမာဏ၊ စဏ္ဍာလ-မူ၊ ဆယ်ခု-ဒိသာ၊
အပ္ပါဏ-ဇာတ်၊ ဒွန်သမာသ်၊ ဧကတ် နပုံးငဲ့သတည်း။

ဒါသိ-ဒါသံ၊ တိက-စတုက္ကံ၊ ဒီဃ-မဇ္ဈိမံ၊ ဝေန-ရထကာရံ၊ သာကုနိက-မာဂဝိကံ၊ သပါက-စဏ္ဍာလံ၊ ပုဗ္ဗာ’ပရံ၊ အာရ-သတ္ထံ။ ပုံစံ။

---

(၄၉၄) သင်္ခ-ပဏဝံ၊ ခရုသင်း, ထက်စည်။ ဖါလ-ပါဇနံ၊ ထွန်သွား, နှင်တံ။ ဟတ္ထ’ဿ ရထ ပတ္တိကံ၊ ဆင်, မြင်း, ရထား, ခြေသည်။ ဍံသ-မကသံ၊ ခြင်, မှက်။ (နိမ္မသက- ဟူ၍လည်း ပါဌ်ရှိ၏။ လောကီ၌လည်း မသက၊ ပိဋကတ်တော်၌ကား မကသ-ဟု က- မဇ္ဈပါဌ်ရှိ၏။ မသကော တိ မကသော- ဟု သဒ္ဒနီတိ၌ ပရိယာယဝေဝုစ် ဆို၏)။ ကာကော’ လူကံ၊ ကျီး, ခင်ပုပ်။

ဒါသိ-ဒါသံ၊ ကျွန်မ, ကျွန်ထီး။ (ကွစာဒိ တိအာဒိနာ မဇ္ဈေ ရဿတ္တံ။ (ရူ၊ ၂၁၂။) ဤနည်းတူ ဣတ္ထိ-ပုမံ၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ- စသည်ဖြင့် သမာသ်လယ်, တဒ္ဓိတ်လယ်-တို့၌ ရဿပြုရသည်)။ တိက-စတုက္ကံ၊ သုံးခုပေါင်း, လေးခုပေါင်း။ ဒီဃ-မဇ္ဈိမံ၊ အရှည်, အလတ်။ ဝေန-ရထကာရံ၊ နှီးသမား, ရထားလုပ်သမား။ (နှီးဖြင့် တောင်းရက်သောကြောင့် တောင်းရွေသမား။ ဝေဏုနာ ဗီဝတီတိ ဝေနော။ ဏော။ ဏဿ နတ္တံ။ ဝေဏောပိ။ အဘိဓာန်ဋီကာ။ ရထားကို သားရေနယ်ဖုံးအုပ်၍ လုပ်သောကြောင့် သားရေနယ်သမား ဟူ၍လည်း ပေးကြ၏။ ရထကာရော’ဝ စမ္မဿ၊ ပရိကန္တ ဥပါဟနံ- ဟူရာ၌ ဖိနပ်ထိုးသမားကိုလည်း ရထကာရ- ဟူ၍ပင် ဆိုသည်)။ သာကုနိက-မာဂဝိကံ၊ ငှက်မုဆိုး, သားမုဆိုး။ သပါက-စဏ္ဍာလံ၊ ခွေးသား ကို ချက်စားတတ်သော ဒွန်းစဏ္ဍား, သာမညဒွန်းစဏ္ဍား။ ပုဗ္ဗာ’ပရံ၊ ရှေ့, နောက်အရပ်။ အာရ-သတ္ထံ၊ စူး, လက်နက်။ (စူးထားငယ်လည်းဟူ)။

(၄၉၅) **ဝိဘာသာ ရုက္ခ–တိဏ ပသု–ဓနု–ဓည’ဇနပဒါ’ဒိန’ဥ။** ဒွန္ဒေ၊ ဒွန်သမာသ်၌။ ရုက္ခ-တိဏ-ပသု-ဓနု-ဓည-ဇနပဒါ’ဒိန’ဥ၊ သစ်ပင်, မြက်, သားကောင်, ဥစ္စာ, စပါး, ဇနပုဒ်-အနက် ဟောသဒ္ဒါ အစရှိသည်တို့၏လည်း။ ကေတ္တဥ၊ သည်ရင်း။ နပုံသကလိင်္ဂတ္တဥ၊ သည်ရင်း။ ဝိဘာသာ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အသတ္ထ’ကပိတ္ထနံ၊ ဥသီရ-ဗီရဏံ၊ အဇေ’ဠကံ၊ ဇာတရူပ-ရဇတံ၊ တိလ-မုဂ္ဂ-မာသံ၊ ကာသိ-ကောသလံ၊ ကာသိ-ကောသလာ ဝါ။ ပုံစံ။

ဝိဘာသာ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်၊ စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း၊ သမ္ပိဏ္ဍန၊ ကေတ္တ, နပုံသကတ္တ-ကိုလည်း ငင်၏။ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် -

❀ ဂုဏ် ဆန့်ကျင်ဘက်၊ ဟင်းမျိုး ငှက်၊ ထည့်စွက် ဝိဘာသာ။

ကုသလာ-ကုသလံ၊ ဒဓိ-ဃတံ၊ ကာရဏ္ဍဝ’စက္ကဝါကံ၊ ကာရဏ္ဍဝ-စက္ကဝါကာ ဝါ။ ပုံစံ။

* အစ္စိတ’ပ္ပသင်္ခ်ရံ ပုဗ္ဗံ၊ က္လဝဏ္ဏာ’ဝဏ္ဏကံ ကွစိ။
ဒွန္ဒေ သရာ’ဒျ’ကာရန္တံ၊ မပ္ပ-သင်္ချာ ပုရေ ဂတာ။
ဧသော ပဒ-ဒွယေ ဝုတ္တော၊ ဗဟူသွ’နိယမော ဘဝေ။

❀ အမြတ်ဟော-စု၊ ယုဝဏ္ဏန္တ၊ သရ, သင်္ချာ၊ နည်းရာ ရှေ့ကျ၊ သရ စ-ပြန်၊ အ- ကာရန်လည်း၊ လက်မွန် ရှေ့ဖျား၊ နေရာများသည်၊ နှစ်ပါးဒွန်ပုဒ် နိယံတည်း။

---

(၄၉၅) အသတ္ထ-ကပိတ္ထနံ၊ ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ, ညောင်ကြွတ်ပင်။ ဥသီရ ဗီရဏံ၊ ပန်းရင်း, ပြိတ်မြက်။ (ဥသီရတ္ထော ဝ ဗီရဏံ၊ ပါဠိရှိသောကြောင့် ပြိတ်မြက်မြစ်ကို ပန်းရင်းခေါ်သည် မှတ်)။

အဇေ-ဠကံ၊ ရှာဆိတ်, တောဆိတ်။ ဝါ၊ ဆိတ်, သိုး။ ဇာတရူပ-ရဇတံ၊ ရွှေ, ငွေ။ တိလ-မုဂ္ဂ-မာသံ၊ နှမ်း, ပဲနောက်, ပဲကြီး။ ကာသိ-ကောသလံ၊ ကာသိကတိုင်း, ကောသလတိုင်း။ ဝါ၊ ကား။ ကာသိ-ကောသလာ၊ တို့။ ကုသလာ-ကုသလံ၊ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်။ ဒဓိ-ဃတံ၊ နို့ဓမ်း, ထောပတ်။ ကာရဏ္ဍဝ-စက္ကဝါကံ၊ ဝမ်းဘဲ, စက္ကဝက်ငှက်။ ဝါ၊ ကား။ ကာရဏ္ဍဝ-စက္ကဝါကာ၊ တို့။

* ဒွန္ဒေ၊ ဒွန်သမာသ်၌။ အစ္စိတ’ပ္ပ’သရံ၊ ပူဇော်အပ် မြတ်သော အနက်ဟောပုဒ်, သရနည်းသော ပုဒ်သည်။ ပုဗ္ဗံ၊ ရှေ့နေ၏။ ကွစိ၊ အချို့အရာ၌။ က္လဝဏ္ဏာ’ဝဏ္ဏကံ၊ ဣ, ဤ, ဥ, ဦ- အဆုံးရှိသောပုဒ်သည်ရင်း။ သရာ’ဒိ၊ အစ၌ သရရှိသော ပုဒ်သည်ရင်း။ အကာရန္တံ၊ အ- အက္ခရာအဆုံးရှိသော ပုဒ်သည်ရင်း။ ပုဗ္ဗံ၊ ရှေ့နေ၏။ အပ္ပ-သင်္ချာ၊ နည်းသော သင်္ချာသည်။ ပုရေ ဂတာ၊ ရှေး၌ဖြစ်၏။ ဧသော နိယမော၊ ဤအမှတ်ကို။ ပဒ္ဒ’ဒွယေ၊ နှစ်ပုဒ်ဒွန်၌။ ဝုတ္တော၊ ၏။ ဗဟူသု၊ ပုဒ်အများတို့၌။ အနိယမော၊ မမြဲသည်။ ဘဝေ၊ ၏။

သမဏ-ဗြာဟ္မဏာ၊ ဒါသိ-ဒါသံ၊ စက္ခု-သောတံ၊ မုခ-နာသိကံ၊ ဒုက'တ္တိကံ၊ ဥစ္စ-နီစံ၊ ဥစ္စ-နီစာဝ၊ အဟ'ဥ ရတ္တိ စ အဟော-ရတ္တံ၊ အဟော-ရတ္တာ ဝါ။ ပုံစံ။ (ကဗျာ၌ ယု-ကို ဣ + ဥ ဖြစ်)။

(၄၉၆) **ဒွိ-ပဒေ တုလျာ'ဓိကရဏေ ကမ္မ-ဓာရယော**။ ဒွိ-ပဒေ၊ နှစ်ပုဒ်သည်။ တုလျာ'ဓိကရဏေ၊ တူသောတည်ရာ အနက်ရှိလတ်သော်။ သော၊ ထိုသမာသ်သည်။ ကမ္မဓာရယော၊ ကမ္မဓာရည်း မည်၏။

မဟာ-ပုရိသော၊ မဟ'ဗ္ဗလံ။ ပုံစံ။

(၄၉၇) **သင်္ချာ-ပုဗ္ဗော ဒိဂု**။ သင်္ချာ-ပုဗ္ဗော၊ သင်္ချာရှေးရှိသော။ ကမ္မဓာရယော၊ ကမ္မဓာရည်း သမာသ်သည်။ ဒိဂု၊ ဒိဂု မည်၏။

ဧက-ပုဂ္ဂလော၊ ဒွ'င်္ဂုလံ၊ တိ-ဒဏ္ဍံ၊ စတု-ဒ္ဒိသံ၊ စတု'ဒ္ဒိသာ၊ ဒသ-သဟဿ-စက္ကဝါဠာနိ၊ တိ-သဟဿိ-မဟာသဟဿိ လောကဓာတုယော။ ပုံစံ။

မုခ-နာသိကံ၊ ခံတွင်း, နှာခေါင်း။ ဒုက'တ္တိကံ၊ နှစ်ခုပေါင်း, သုံးခုပေါင်း။ ဥစ္စ-နီစံ၊ အမြင့်, အနိမ့်။ ဝါ၊ ကား။ ဥစ္စ-နီစာ၊ တို့။ (နိကဋ္ဌာ ဤလက္ခဏိ၊ နီစမတိ ဘက္ခတီတိ နီစော၊ ပြု။ ဤဒီယ စ-တစ်လုံးနှင့် ရေးဖတ်)။ အဟဥ၊ နေ့လည်း။ ရတ္တိ စ၊ ညဥ့်လည်း။ အဟော-ရတ္တံ၊ နေ့, ညဥ့်။ ဝါ၊ ကား။ အဟော-ရတ္တာ၊ တို့။

ကေဝလော အန္တာစယော စ၊ သမာဟာရော'တရေ တရ။

ယောဂေ'တိ စတုရော ဒွန္ဒာ၊ န သမာသော ပုရေဒုကေ။ ။

ကြိယာသာ ပေက္ခတာယ နာမာန'မညမည် အယုတ္တတ္ထဘာဝတော (ရူ-ဟိတ်၊ ၂၀၈။)။

ဒွေ ဒွေ ပဒါနိ ဒွန္ဒာ၊ ဒွန္ဒဋ္ဌာ ဝါ ဒွန္ဒာ၊ ဒွန္ဒသဒိသတ္တာ အယံ သမာသောပိ အန္ဒတ္ထသညာယ ဒွန္ဒောတိ ဝုစ္စတိ။ ဥဘယ'ပဒ'တ္ထ'ပ္ပဓာနော ဟိ ဒွန္ဒော။ (ရူ ၂၀၈။) အံမော နိဂ္ဂဟီတံ ဈလပေဟီတိ ဧတ္ထ အံမောတိ-နိဒ္ဒေသ-ဒဿနတော ကတ္ထစိ နပုံသကလိင်္ဂတ္တံ န ဟောတီ'တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ တေန ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တိယန္တိ-အာဒိ သိဇ္ဈတိ (ရူ)။

သမာဟာရ-ဒွန္ဒေပိ ဟိ ကတ္ထစိ ပုလ္လိင်္ဂ ဣစ္ဆန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ- ဟူသော ဋီကာကား မနှံ)။

(၄၉၆) (ကမ္မ'မိဝ ဒွယံ ဓာရယတီ'တိ ကမ္မဓာရယော။ စုရာဒိ- ဏယ-ပစ္စည်းသက်)။ (ရူ ၁၈၃)။

(၄၉၇) ဧက-ပုဂ္ဂလော၊ တစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဒွ'င်္ဂုလံ၊ လက်နှစ်သစ်။ တိ-ဒဏ္ဍံ၊ သစ်သီးချူရာ၌ တက်ဖို့ရာ သစ်သားသုံးခွ။ ဝါ၊ ခွေးခြေ။ စတု'ဒ္ဒိသံ၊ အရပ်လေးမျက်နှာ။ စတု'ဒ္ဒိသာ၊ တို့။ ဒသ-သဟဿ-စက္ကဝါဠာနိ၊ တစ်သောင်းသော စကြဝဠာတို့။ တိသဟဿိ-မဟာသဟဿိ လောကဓာတုယော ကုဋေတစ်သိန်းသော လောကဓာတ်တို့။ (တိသဟဿိ-၏အရ တစ်ထောင်ဖြင့် မဟာသဟဿိ-၏အရ တစ်ထောင်ကို သုံးကြိမ်မြှောက်၍ သုည-တစ်ဆယ့်နှစ်လုံးရသောကြောင့် ကုဋေတစ်သိန်း အနက်ထွက်သည်)။

(၄၉၈) **ဥဘော တပ္ပုရိသာ။** ဥဘော၊ ကမ္မဓာရည်း, ဒိဂု- သမာသ် နှစ်ခုတို့သည်။ တ'ပ္ပုရိသာ၊ တပ္ပုရိသ်- မည်ကုန်၏။

အ-ဗြာဟ္မဏော၊ ပဉ္စ'န္ဒြိယံ၊ အသတ္တ-ဂေါဒါဝရံ။ ပုံစံ။

❀ ကမ္မဓိရည်း, ဒိဂု၊ ဝိဂြိုဟ် ပြု၊ တပ္ပု ဝင်သည်ချည်း။

(၄၉၉) **အ'မာဒယော ပရ-ပဒေဘိ။** ပရ ပဒေဘိ၊ နောက်ပုဒ်တို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ သမာသန္တာ၊ ချဉ်းစပ်အပ်ကုန်သော။ အ'မာဒယော၊ အံ- အစရှိသော ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါတို့သည်။ တပ္ပုရိသာ၊ တပ္ပုရိသ်- မည်ကုန်၏။

ဒု'ဂ္ဂတော၊ သဗ္ဗ-ရတ္တိ-သောဘနော၊ ဒါသ-ကမ္မံ၊ သလ္လ-ဝိဒ္ဓေါ၊ ရတန'တ္တယ'ပ္ပဏာမော၊ ကထိန-ဒုသံ၊ မေထုနာ'ပေတော၊ ရာဇ-ပုတ္တော၊ ကမ္မ-ကရဏံ၊ သံသာရ-ဒုက္ခံ။ ပုံစံ။

ဒွေ ဂါဝေါ ဒိဂု။ ဒိဂု။ ဒိဂုသဒ္ဒိသတ္တာ အယံပိ သမာသော ဒိဂူတိ ဝုတ္တော။ အထဝါ သင်္ချာ ပုဗ္ဗတ္တ-နပုံသကေကတ္တ သင်္ခါတေဟိ ဒွီဟိ လက္ခဏေဟိ ဂတော အဝဂတော'တိ ဒိဂူတိ ဝုစ္စတိ။ ဒွီဟိ ဝါ လက္ခဏေဟိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီ'တိ ဒိဂု (ရူ၊ ၁၉၁။)။

(၄၉၈) အ-ဗြာဟ္မဏော၊ ပုဏ္ဏားစစ်မဟုတ်၊ ပုဏ္ဏားတု။

(ဗြဟ္မုနော အပစ္စံ ဗြာဟ္မဏော၊ ဏော၊ နာ'ဂမော၊ ဏတ္တံ၊ ဒီဃာ'ဒိ။ ဗြဟ္မံ အနတီ'တိ ဝါ ဗြာဟ္မဏော၊ မန္တေ သဇ္ဈာယတီ'တိ အတ္ထော။ အရိယာ ပန ဗာဟိတ-ပါပတ္တာ ဗြာဟ္မဏော။ (အဘိဓာန်ဋီကာ)။

ဗြဟ္မံ ဝေဒံ ဝိဒတိ အဓီတေ ဝါ'တိ ဗြာဟ္မဏော၊ အဏော (သဒ္ဒတာဘိဓာန်)။

အ-ပရိသုဒ္ဓ-ကမ္မဿ ပရိသုဒ္ဓေန ဝါဟနတော ဗြာဟ္မဏော ဟောတိ။ (သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာ)။

ဝါဟိတတ္တာ ဟိ ပါပါနံ၊ ဗြာဟ္မဏော-တိ ပဝုစ္စတိ (ဓမ္မပဒ)။

ဤသို့ ကျမ်းဂန်ရှိသောကြောင့် ဗြာဟ္မဏကို အာ-ဒီဃနှင့် ရေးဖတ်)။

ပဉ္စ'န္ဒြိယံ၊ ငါးပါးသောဣန္ဒြေ။ အ-သတ္တ-ဂေါဒါဝရံ၊ ဂေါဒါဝရီမြစ် ခုနစ်စင်းမဟုတ်။

(၄၉၉) ဒု'ဂ္ဂတော၊ ဒုက္ခ-ဂတော၊ ဒု'ဂ္ဂတိ-ဂတော၊ ဆင်းရဲသို့။ ဝါ၊ ဒု'ဂ္ဂတိ ဘဝသို့ ရောက်သည်။ သဗ္ဗ-ရတ္တိ-သောဘနော၊ တစ်ညဉ့်ပတ်လုံး တင့်တယ်သည်။ ဒါသ-ကမ္မံ၊ ကျွန်သည် ပြုအပ်သောအမှု။ သလ္လ-ဝိဒ္ဓေါ၊ မြားဖြင့် ဖောက်ထွင်းအပ်သည်။

(ဓနုနာ'ဝိဇ္ဈတိ-ကား သသမ္ဘာရကထာ ဌာနူပစာတည်း။ ယုတ္တိကို ကြံမိသော ဉာဏ်မနှံ့သော သဘောရှိသော နိသျဆရာတို့ကား-

(၅၀၀) **အည-ပဒ' တ္ထေသု ဗဟု'ဗ္ဗီဟိ။** အည-ပဒ'တ္ထေသု၊ သမာသ်ပုဒ်မှ တပါးသော ယ, တ, ဧတ, ဣမ- ဟူသော သဗ္ဗနာမ်လေးပုဒ်၏ အနက်တို့၌။ သမာသျန္တာ၊ ချဉ်းစပ်အပ်ကုန်သော သဒ္ဒါတို့သည်။ ဗဟု'ဗ္ဗီဟိ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ- မည်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သဟ ဟေတူဟိ ယေ'တိ သ-ဟေတုကာ၊ ဓမ္မာ။ အာဂတာ သမဏာ တ'န္တိ အာဂတ' သမဏော၊ ဝိဟာရော။ ဇိတာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဧတေနာ'တိ ဇိတိ'န္ဒြိယော၊ အရဟာ။ ဆိန္နရုက္ခော၊ အသိ။ ဒိန္နသုင်္ကော၊ ရာဇာ။ နိဂ္ဂတ-ဇနော၊ ဂါမော။ ဆိန္န-ဟတ္ထော၊ ပုရိသော။ ဗဟဝေါ ဝီဟယော ဣမသ္မိ'န္တိ ဗဟု'ဗ္ဗီဟိ၊ ဇနပဒေါ။ သယံ-ပတိတ-ပဏ္ဏ-ပုပ္ဖ-ဖလ-ဝါယု-တောယာ'ဟာရာ၊ ဣသယော။ နာနာ-ဒုမ-ပတိတ-ပုပ္ဖ-ဝါသိတ-သာနု၊ ပဗ္ဗတရာဇာ။ ပုံစံ။

ကစ္စည်း၌ ကြွင်းပုံစံများလည်း ဉာသ်က ဝိဂြိုဟ်ကို ယူ၍ ရှေးဆရာတော်ကြီးများ ထည့်ထား သောကြောင့် အနက်ထင်ရှားလေပြီ။

ဝိဓော ဘူ ကရေ ဒိ ဘာဂေ၊ ဘူ-စု ကမ္ဗန ဟိံသနေ။

ဒိ-ဘူ-စု ဝိဓ္ဓနေ ဟောတိ။

ဟူသော ဓာတွတ္ထ- အနက်မျိုးကို သတိမပြုဘဲ ဓနုနာကရိုဏ်းကို မျှော်ရှု၍ ဝိဓ္ဓတိ၊ ပစ်၏။- ဟု အနက်ပေး မှားကြလေသည်)။ ရတန'တ္တယ'ပ္ပဏာမော၊ ရတနာသုံးပါးအား။ ဝါ၊ ကို ရှိခိုးခြင်း။ (ဘာဝ သာဓန၊ **ယှဉ်လတ်က၊ ကမ္မတ္ထ, စတုတ္ထီ, ဆဋ္ဌီ-** ဟု နိယံကိုပြင်)။ (ကထိနဿ အာဘဋ္ဌံ ဒုဿံ) ကထိန- ဒုဿံ၊ ကထိန်အလို့ငှာ ဆောင်ခဲ့သောပုဆိုး။ မေထုနာ'ပေတော၊ မေထုန်အကျင့်မှ ကင်းသည်။) (ကမ္မံ ကမ္မဿ ဝါ ကရဏံ) ကမ္မ-ကရဏံ၊ အမှုကိုပြုခြင်း။ သံသာရ-ဒုက္ခံ၊ သံသရာ၌ ဖြစ်သောဆင်းရဲ။

(၅၀၀) ယေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဟေတူဟိ၊ ဟိတ်တို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဝတ္တန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သ'ဟေတုကာ၊ မည်ကုန်၏။ ဓမ္မာ၊ သဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တရားတို့တည်း။

(ဤပထမာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၌ နိဂြောဓဿ ဣဝ ပရိမဏ္ဍလော ယော'တိ နိဂြောဓ-ပရိမဏ္ဍလော၊ စက္ခုနော ဣဝ ဘူတော ယော'တိ စက္ခု-ဘူတော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုကြ၏။ နိဂြောဓပုဒ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏီ ဖြစ်၍ ဘိန္နတ္ထဖြစ်သော ပရိမဏ္ဍလပုဒ်၏ ယော- ဟူသော ဒြဗ်ဟော အညပုဒ်နှင့် တုလျတ္ထ ဖြစ်ခြင်း သည် ယုတ္တိမရှိ။ ထိုပုဒ် ဗဟုဗ္ဗီဟိဖြစ်လျှင် မဟန္တော ပုရိသော ယော'တိ မဟာ-ပုရိသော- စသော ကမ္မဓာရည်းသမာသ်။ ဧကော ပုဂ္ဂလော ယော'တိ ဧက-ပုဂ္ဂလော- စသော ဒိဂုသမာသ်။ ဘူမိံ ဂတော ယော'တိ ဘူမိ-ဂတော- စသော အမာဒိတပ္ပုရိသ်သမာသ်။ နဂရဿ သာမီပါ ယာ'တိ ဥပနဂရံ- စသော အဗျယီဘောသမာသ် ဟူသမျှသည် ပထမာ ဗဟုဗ္ဗီဟိချည်းသာ ဖြစ်ရာတော့မည်။ ဒွန်သမာသ်နှင့် ကျန် ဗဟုဗ္ဗီဟိများသာ လွတ်တော့မည်။ စက္ခု-ဘူတော- လည်း နည်းတူပင်။ ထို့ကြောင့် နိဂြောဓဿ ဣဝ

ပရိမဏ္ဍလော ယဿာ'တိ နိဂြောဓ-ပရိမဏ္ဍလော-ဟု ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိ-သော်ငြင်း နိဂြောဓော ဣဝ ပရိမဏ္ဍလော'တိ နိဂြောဓ-ပရိမဏ္ဍလော-ဟု ဥပမာ ပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရည်း-သော်ငြင်း ပြုသင့်၏။ စက္ခု-ဘူတပုဒ်ကိုလည်း ဝိနေယျာနံ စက္ခု ဟုတွာ ဘူတော'တိ စက္ခုဘူတော-ဟု သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရည်း သော်ငြင်း -

ပဉ္စစက္ခု မံသ-ဒိဗ္ဗ၊ ပညာ-ဗုဒ္ဓ-သမန္တတော။
ဘူတော ပတ္တော'တိ တံ နာထံ၊ စက္ခု-ဘူတံ နမာမ'ဟံ။ ။

-ဟု တပ္ပုရိသ်သော်ငြင်း။ စက္ခု ဘူတံ ယဿာ'တိ စက္ခု-ဘူတော-ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိသော်ငြင်း ပြုသင့်၏ -ဟုဆိုရန်ရှိ၏။ သို့သော်လည်း ကစွည်းကျမ်း၌လည်း ပါလျက်ရှိသည်။

ရူပသိဒ္ဓိ(၂၀၆) ၌လည်း -

ပထမာယတ္ထေ နိဂြောဓော ဣဝ ပရိမဏ္ဍလော ယော'တိ နိဂြောဓ ပရိမဏ္ဍလော။ သင်္ခါ ဝိယ ပဏ္ဍရော အယ'န္တိ သင်္ခ-ပဏ္ဍရော။ ကာကော ဝိယ သူရော အယ'န္တိ ကာက-သူရော။ စက္ခု ဣဝ ဘူတော အယံ ပရမတ္ထဒဿနတော'တိ စက္ခု-ဘူတော၊ ဘဂဝါ။ ဧဝံ အတ္တ-ဘူတော၊ ဓမ္မ-ဘူတော၊ ဗြဟ္မ-ဘူတော၊ အန္ဓော ဝိယ ဘူတော အယ'န္တိ အန္ဓ-ဘူတော၊ ဗာလော။ မုဥ္ဇပဗ္ဗဇ'မိဝ ဘူတာ အယ'န္တိ မုဥ္ဇပဗ္ဗဇ-ဘူတာ၊ ကုဒိဋ္ဌိ။ ဧဝံ တန္တာကုလကဇာတာ-ဟု ရှိ၏။

ဝင်းဒီကာ၌လည်း -

အယံ ပထမတ္ထော ဥပမာနပုဗ္ဗပဒေါ မဟာနိရုတ္တိယံ အည-ပဒတ္ထဝသေန ဒဿိတတ္တာ ဣဓာပိ အညပဒတ္ထေယေဝ ဝုတ္တော- ဟု မနှစ်သက်သံနှင့်ပင် ဆိုရှာရ၏။ ထို့ကြောင့် ပထမာဗဟုဗ္ဗီဟိ ဟူ၍လည်း ယူရာ၏။ သည်သာမကသေး-

ဝါ-သဒ္ဒတ္ထေ သင်္ချာဘယပဒေါ ယထာ၊ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ပတ္တာ ဒွတ္တိ-ပတ္တာ။ ဒွီဟံ ဝါ တီဟံ ဝါ ဒွီဟ-တီဟံ၊ ဆ'ပ္ပဉ္စ-ဝါစာ၊ သတ္တ'ဋ္ဌ-မာသာ၊ ဧကယောဇန-ဒွိယောဇနာနိ။ **ဒိသန္တရာဠတ္ထေ** ယထာ၊ ပုဗ္ဗဿာ စ ဒက္ခိဏဿာ စ ဒိသာယ ယ'ဒန္တရာဠံ သာ'ယံ ပုဗ္ဗ-ဒက္ခိဏာ၊ ဝိဒိသာ။ ပုဗ္ဗပဒေ ရဿတ္တံ၊ ဧဝံ ပုဗ္ဗု'တ္တရာ၊ အပရ-ဒက္ခိဏာ၊ ပစ္ဆိမု'တ္တရာ၊ ယဒါ ပန ကမ္မဓာရယ-သမာသော ဟောတိ၊ တဒါ ပုမ္ဘာဝါ'တိ ဒေသော ဥတ္တရပဒတ္ထ'ပ္ပဓာနတ္တာ၊ သဗ္ဗနာမိက-ဝိဓာနံပိ နိစ္စံ ဘဝတိယေဝ၊ ယထာ ဒက္ခိဏာ ပုဗ္ဗဿာ၊ ဒက္ခိဏာ ပုဗ္ဗဿမိ'တိ။ **ဗျတိဟာရလက္ခဏော** ယထာ၊ ကေသေသု ကေသေသု ဂဟေတွာ ဣဒံ ယုဒ္ဓံ ပဝတ္တတီ'တိ ကေသာကေသိ၊ ဒဏ္ဍေဟိ ဒဏ္ဍေဟိ ပဟရိတွာ ဣဒံ ယုဒ္ဓံ ပဝတ္တတီ'တိ ဒဏ္ဍာဒဏ္ဍိ၊ ကွစာဒိ-မဇ္ဈုတ္တရာန'န္တျာဒိနာ မဇ္ဈေဒီယော၊ တေသု ဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ အန္တဿိကာရော၊ ပထမာဝိဘတျတ္ထ ဗဟုဗ္ဗီဟိ- ဟူ၍ **ရူပသိဒ္ဓိ(၂၀၇) ၌** ပထမာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ- များစွာလာသေး၏။)

တံ၊ ထိုကျောင်းသို့။ သမဏာ၊ တို့သည်။ အာဂတာ၊ ရောက်လာကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ရဟန်းတို့ လာရောက်အပ်သောကြောင့်။ သော၊ ထိုကျောင်းသည်။ အာဂတ-သမဏော၊ မည်၏။ ဝိဟာရော၊ ကျောင်းတည်း။ ဧတေန၊ ထိုရဟန္တာသည်။ ကိလေသယာနိ၊ စက္ကူအစရှိသော ကိလေသခြောက်ပါး တို့ကို။ ဇိတာနိ၊ အောင်အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကိလေသတို့ကို အောင်တတ်ပြီးသောကြောင့်။ ဝါ၊ အောင်အပ်ပြီးသော ကိလေသရှိသောကြောင့်။ ဇိတိန္ဒြိယော၊ မည်၏။ အရဟာ၊ တည်း။ ဆိန္နရုက္ခော၊ သစ်ပင်ကို ဖြတ်ကြောင်းဖြစ်သော။ အသိ၊ သန်လျက်။ ဒိန္န'သုင်္ကော၊ အခွန်အတုတ်ကို ပေးဆက်ရာ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ပေးဆက်အပ်သော အခွန်အတုတ်ရှိသော။ ရာဇာ၊ မင်း။ နိဂ္ဂတ'ဇနော၊ လူတို့ထွက်ခဲ့ရာ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ထွက်သွားသော လူရှိသော။ ဂါမော၊ ရွာ။ ဆိန္န-ဟတ္ထော၊ လက်ပြတ်၏ အရှင်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ပြတ်သော လက်ရှိသော။ ပုရိသော၊ ယောကျ်ား။

(စတုတ္ထီလည်း သင့်၏။ ပဟီန-ကိလေသော- ဟူသကဲ့သို့ လက်မရှိသောသူ ဆိုလိုသည်။ မပျောက်မပျက်အောင် သိမ်းဆည်း၍ထားသော လက်ပြတ်ရှိသေးသည် ဟူ၍ငှင်း၊ ကျန်အရင်းပိုင်း လက်တိုပြတ် ရှိသေးသည်ဟူ၍ငှင်း ယုံမှားပြောဆိုတတ်ကြ၏။ သတိပြု။

သံယော အာဒိမှိ ဧဝ သေသေသု စ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော အဿာ'တိ သံယာဒိ-သေသော- ဟူသော အဋ္ဌကထာဝိဂြိုဟ်တုလည်း အာဒိ စ သေသာစာ'တိ အာဒိ-သေသာ၊ သံယော အာဒိသေသေသု ဣစ္ဆိတဗ္ဗော အဿာ'တိ သံယာဒိ-သေသော- ဟူသော ဘိန္နာဓိကရဏ စတုတ္ထီ, ဆဋ္ဌီ- ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဝိဂြိုဟ်စစ်ကို ပြ၏။

သဒ္ဒနီတိ၌ကား ဣစ္ဆိတဗ္ဗ အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်ဟူ၏။ နှစ်ပုဒ်, သုံးပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်ငှင်း ပစ္စည်း, ဝုဒ္ဓိ မထင်သောကြောင့်ငှင်း မသင့်။ ဗဟုဗ္ဗီဟိ, အဿတ္ထိ- ဟူသည် ကြိယာပုဒ်တစ်ခုခု ထည့်၍ အနက်ပေးရမြဲ ဖြစ်၍ ဤ၌ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော ဂဟေတဗ္ဗော၊ အဝှါတဗ္ဗော၊ အတ္ထိ၊ ဝိဇ္ဇတိ- စသည် တစ်ခုခု ထည့်သင့်သည်ပင်၊ အလိုရှိမှုကား- ဆိန္နော ဟတ္ထော ဆိန္န-ဟတ္ထော။ ဆိန္န-ဟတ္ထော အဿ အတ္ထီ'တိ ဆိန္နဟတ္ထော- စသည်ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ကိုပင် အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ပြု၍ အ-ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ်ပြီး စီရင်သင့်သကဲ့သို့ အာဒိ-သေသေသု ဣစ္ဆိတဗ္ဗော သံယော သံယာဒိ-သေသော-ဟု မဇ္ဈေလောပီ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်ပြုပြီး၍ သံယာဒိသေသော အဿတ္ထီ'တိ သံယာဒိ-သေသော-ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ပြုသင့်သည်ပင်။

အာပတ်သင့်သည်မှ စ၍ ထိုရဟန်းမှာ အာပတ်တန်းလန်း ရှိနေသောကြောင့် ထသည်တိုင်အောင် ဤအတွင်းကို အစ, အလယ်, အဆုံး-ဟု ယူ။

နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ- ဟူရာ၌ကား ကုသ၍ ထဆဲအာပတ်ကို ယူ၍ "နိဿဇ္ဇနံ နိဿဂ္ဂေါ၊ ပုဗ္ဗေ ကတ္တဗ္ဗော ဝိနယကမ္မသော'တ အဓိဝစနံ" ဟု အဋ္ဌကထာ မိန့်ဆိုသည်။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို နားမလည်သော သူအချို့ကား စွန့်မှ အာပတ်သင့်သည်၊ မစွန့်ခင် မသင့်သေး-ဟု ထင်တွေးပြောမှားကြ၏။)

ဣမသ္မိံ၊ ဤဇနပုဒ်၌။ ဗဟဝေါ၊ များစွာကုန်သော။ ဝီဟယော၊ ကောက်စပါးတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗဟုဗ္ဗီဟိ၊ မည်၏။ ဇနပဒေါ၊ ဇနပုဒ်တည်း။ သယံ-ပတိတ-ပဏ္ဏ-ပုပ္ဖ-ဖလ-ဝါယု-တောယာ'ဟာရာ၊ အလိုလိုကြွေကျသော သစ်ရွက်, သစ်ပွင့်, သစ်သီး, လေ, ရေ, အစာ-ရှိကုန်သော။ ဣသယော၊ ရသေ့တို့။ နာနာ-ဒုမ-ပတိတ-ပုပ္ဖ-ဝါသိတ-သာနူ၊ အထူးထူးကုန်သော သစ်ပင်တို့မှ ကြွေကျကုန်သော ပန်းတို့ဖြင့် ထုံအပ်ကုန်သော တောင်ဝှမ်းတို့ရှိသော။ ပဗ္ဗတ-ရာဇာ၊ ဟိမဝန္တာ တောင်မင်းတည်း။ (အနက်ပေးစဉ်အတိုင်းကို ရှု၍ ကမ္မဓာရယ တပ္ပုရိသဂဗ္ဘ တုလျာဓိ- ကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိ-ဝိဂြိုဟ်ပြု)၊ ဝါသိတာ သာနဝေါ ဝါသိတ-သာနူ။ နာနာ။ လ။ ပုပ္ဖေဟိ ဝါသိတသာနူ ယဿ ယသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇန္တိ'တိ နာနာ။ လ။ သာနူ၊ ဟု ပြုမှုကား "သာပေက္ခတ္တေ သတိပိ ဂမကတ္တာ သမာသော" ဟု ကစ္စည်းဆိုသော ယခင်ကမ္မဓာရည်းတပ္ပုရိသ်အတွင်းငုပ်သော ဘိန္နာဓိကရဏဂမက ဗဟုဗ္ဗီဟိ- မှတ်။

သာပေက္ခတ္တေ၊ ဝါသိတသဒ္ဒါ၏ သာနုသဒ္ဒါမှ တစ်ပါးသော ပုပ္ဖသဒ္ဒါကိုလည်း ငဲ့ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိ အပိ၊ ရှိသော်လည်း။ ဂမကတ္တာ၊ ဝါသိတာ သာနဝေါ- ဟူသောဝါကျအခိုက်၌ ကဲ့သို့ ပုပ္ဖေဟိသဒ္ဒါ၏ အ'ပ္ပဓာနဖြစ်သော ဝါသိတဟူသော မိမိ၌သာ စပ်ရသည်၏အဖြစ်ကို သိစေတတ်သော ဂမကသတ္တိ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သမာသော၊ ဝါသိတာ သာနဝေါ ဝါသိတ-သာနူ-ဟု နောက်ပုဒ်နှင့် သမာသ်တွဲခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အဓိပ္ပါယ်သိသာအောင် အနက်ပေးသည်။

> ယတ္ထ ဝိသေသန'တ္ထ- ဘူတော အတ္ထော အညပဒတ္ထ'ဂ္ဂဟဏေန ဂယှတိ၊ သော တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏော၊ ယထာ လမ္ဗ-ကဏ္ဏ'မာနယာ'တိ၊ ယတ္ထ ပန န ဂယှတိ၊ သော အတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏော၊ ယထာ ဗဟု-ဓန'မာဟရာသိ။

ဤရူပသိဒ္ဓိ(၂၀၀) ကား၊ ပယောဂတဂ္ဂုဏ၌ မနှံ့။

> * သမာသ်ပုဒ်တွင်၊ အညဝင်၊ ခေါ်တွင် တဂ္ဂုဏ။
> ယင်း၌ထိုနက်၊ မဝင်ထွက်၊ အတဂ္ဂုဏပ။

ဟု နိယံဆိုမှ သ-သဒ္ဓမ္မ-ဂဏုတ္တမံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အဘိဝါဒိယ၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သံဃဿ ဒါနံ ဒေတိ-စသော ပယောဂတဂ္ဂုဏ-ပါနှံ့မည်။

> ဂုဏီဘူတာနံပိ ဟိ ဓမ္မသံဃာနံ အဘိဝါဒေတဗ္ဗ-ဘာဝေါ သဟ-ယောဂေန ဝိညာယတိ၊ ယထာ သ-ပုတ္တ-ဒါရော အာဂတော'တိ ပုတ္တဒါရဿပိ အာဂမနံ။

ဟု ဋီကာကျော်(၇၂) လာတိုင်း သမဝါယတ္ထဇောတက သဟသဒ္ဒါ ယှဉ်ဘက်ပါသောကြောင့် သ-သဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမ-အရ တရားသံဃာလည်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-အရ ဘုရားနှင့် ရှိခိုးခြင်းကြိယာဖြင့် ရောက်အပ်သော ကြိယာပါပုဏနသတ္တိ တည်းဟူသော ကမ္မဒ္ဒကြိယာသမဝါယဖြစ်၍ တရားသံဃာလည်း သ-သဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမံ-ဟူသော နိပ္ဖန္နသမာသ်ပုဒ်တွင် ပါဝင်၍ အဘိဝါဒိယ-တွင် စပ်နိုင်လေ၏။

ဤဥပမေယျ သာဓျကား ကမ္မဋ္ဌကြိယာ သမဝါယတည်း။ သ-ပုတ္တ-ဒါရော အာဂတော-ဟု လာသော ဥပမာ သာဓကကား ကတ္တုဋ္ဌကြိယာ သမဝါယတည်း။ ဤညာသ်ကောက်နည်းကို သတိ မမူမိ၍ ဂုဏသမဝါယ ဆိုခဲ့သော် တော်လေစွ-ဟု ဋီကာကျော်ကို မနှစ်သက်ယောင် သဂြိုဟ် ဂဏ္ဌိဆရာ ဆို၏။

ပရမတ္ထဒီပနီ၌လည်း -

> အဘိဝါဒေတဗ္ဗဘာဝေါတိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ အဘိဝါဒိတဘာဝေါတိ ပန အဘိဝါဒန'န္တိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဟိ သတိ ဓမ္မ-သံယာနံပိ ထေရဿ ဝန္ဒနာကြိယ'ပ္ပတ္တိ သိဒ္ဓါ ဟောတိ။ ကြတရထာ အဘိဝါဒနာ'ရဟတာ'သင်္ခါတ-ဂုဏသမဝါယော ဝုတ္တော သိယာ။ သော စ ကြမ ဓာမိပေ္ပတော အတ္တနော နိဒဿနေန စ သဟ န သမေတိ သ-ပုတ္တ-ဒါရော အာဂတောတိ။

ဟု အပြစ်ဆို၏။ ဤ၌ အဘိဝါဒိ တဘာဝေါ- ဟု ပြင်သည်ကား အနုရုဒ္ဓါထေရ်၏ အတိတ် ရှိခိုးခြင်း ကြိယာပါပုဏနသတ္တိ ကမ္မဋ္ဌကြိယာကို ရသောကြောင့် ကောင်းလှပေ၏။

အဘိဝါဒနံ-ကား ရှိခိုးတတ်ခြင်း ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကို ရသောကြောင့် တရားသံယာ၏ ရှိခိုးတတ်ခြင်းကြိယာ နှင့် မျှရလိမ့်မည်ဖြစ်၍ မကောင်း။ ဤကတ္တုဋ္ဌကြိယာ စသော ညာသ်ကောက်နည်းကို-

ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆန္တီတိ ဥဒ္ဒိဿိတဗ္ဗတံ အာဂစ္ဆန္တိ- ဟူသော အဋ္ဌကထာကို ဥဒ္ဒိဿတေ'တိ ဥဒ္ဒေသော။ ဘာဝပ္ပဓာနော'ယံ ကမ္မနိဒ္ဒေသော- ဟူသော ဋီကာဖြင့် ယုံကြည်စွာ မှတ်အပ်၏။ ဥဒ္ဒိဿာနံ ဥဒ္ဒေသော- ပြုလျှင် ကြမေ ဓမ္မာ-အရ ပါတိမောက်သည် ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ ရွတ်တတ်ရာကျသည်။ ဥဒ္ဒိဿီယတီ'တိ ဥဒ္ဒေသော-ပြုလျှင် ရွတ်အပ်သော ပါတိမောက်ကိုရ၍ ကတ္တားနှင့်ကံ အရတူသောကြောင့် ပါတိမောက်သည် ပါတိမောက်သို့ ရောက်သည်ဟု ဆိုရာကျသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္မသာဓနပြု၍ ပါပုဏနသတ္တိ- ဟူသော ကမ္မဋ္ဌကြိယာဘောကို ကောက်ရသည်။ ကြမေ ဓမ္မာ၊ ဤပါတိမောက်တို့သည်။ ဥဒ္ဒေသံ၊ အကျဉ်းရွတ်ဆိုအပ်သော ပါတိမောက်၏ ဖြစ်ကြောင်း ရွတ်ဆိုအပ်ခြင်း ကမ္မဋ္ဌကြိယာပါပုဏန သတ္တိသို့။ အာဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်လာကုန်၏။ အနက်ပေး အလွန်ခဲခက်လှ၏။ အားသက်၍ ကြံကြကုန်။

ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-လည်း နည်းတူ။ ပမုခ-ဟူသောယှဉ်ဘက်ကြောင့် ဗုဒ္ဓ-အရ နိပ္ဖန္နသမာသ်ပုဒ်မှ ဝင်၍ ဒါနံ ဒေတိ-အရ အလှူကိုခံသော သံဃာကဲ့သို့ သမ္ပဒါန်ဖြစ်၏။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုဆိုသော ဋီကာကျော် ကို သတိလစ်၍ ပုဒ်စစ်၌ ဒါနံ ဒေတိ-ကို ယှဉ်ဘက်ပယောဂ-ဟု ကောက်ယူမှားလေသည်။ သတိပြု။

> ဗဟဝေါ ဝီဟယော ယဿ သော ဗဟုဗ္ဗီဟိ။ ဗဟုဗ္ဗီဟိ-သဒိသတ္တာ အယံပိ သမာသော အနွတ္ထ-သညာ-ဝသေန ဗဟုဗ္ဗီဟီ'တိ ဝုတ္တော။ အညပဒတ္ထ'ပဓာနော ဟိ ဗဟုဗ္ဗီဟိ။
>
> (ညာ၊ ရှု၊ ၂၀၀။)။

(၅၀၁) **နာမာနံ သမုစ္စယော ဒွန္ဒော။** နာမာနံ၊ ဝိဘတ်တူကုန်, စပ်ရာတူကုန်သော နာမ်ပုဒ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့တွင်။ သမုစ္စယော၊ ပေါင်းစည်းခြင်းအနက်သည်။ ဝါ၊ အနက်ရှိသော နာမ်သည်။ ဒွန္ဒော၊ ဒွန် မည်၏။

စန္ဒိမ-သူရိယာ။ ပုံစံ။

(၅၀၂) **မဟတံ မဟာ တုလျာ'ဓိကရဏေ ပဒေ။** တုလျာ'ဓိကရဏေ၊ တူသော တည်ရာ အနက်ရှိသော။ ပဒေ၊ ပုဒ်ကြောင့်။ မဟတံ၊ မဟန္တ-သဒ္ဒါတစ်ခုတို့၏။ မဟာ၊ မဟာ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

မဟာ-ရာဇာ၊ မဟာ-ဒေဝီ၊ မဟာ-ဝနံ။ ပုံစံ။

မဟတံ- ဗဟုဝုစ်လွန်ဖြင့် မဟ'ဗ္ဗလံ, မဟ'ဗ္ဘယံ- စသည်၌ မဟ-ပြု၊ **မဟတံ မဟာ- ယောဂ** ဝိဘာဂဖြင့် မဟာ-ပညော- စသော ဗဟုဗ္ဗိဟိ၊ မဟာ-သတ္တော- စသော တပ္ပုရိသ်၊ မဟာ တေ ဥပါသက ပရိစ္စာဂေါ- စသော ဝါကျတို့၌ မဟာ-ပြု။

(၅၀၃) **ဣတ္ထိယံ ဘာသိတ-ပုမိ'တ္ထိ ပုမာ'ဝ စေ။** ဣတ္ထိယံ၊ နိယတ ဣတ္ထိလိင်၌။ ဝတ္တမာနေ၊ ဖြစ်သော။ တုလျာ-ဓိကရဏေ၊ သော။ ပဒေ၊ ကြောင့်။ ဘာသိတ-ပုမာ၊ ဟောဖူးသော ပုလ္လိင်ရှိသော။ ဣတ္ထိ၊ အနိယတ ဣတ္ထိလိင်ဟော သဒ္ဒါသည်။ စေ အတ္ထိ၊ အကယ်၍ ရှိငြားအံ့။ သော၊ ထိုအနိယတ ဣတ္ထိလိင်ဟောသဒ္ဒါကို။ ပုမာ'ဝ၊ ပုလ္လိင်ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ရှုမှတ်အပ်၏။

ဒီဃာ ဇင်္ဃာ ယဿာ'တိ သော ဒီဃ-ဇင်္ဃော၊ ပုရိသော။ ဒီဃ-ဇင်္ဃာ ဣတ္ထိ၊ ဒီဃ-ဇင်္ဃံ ကုလံ။ ပုံစံ။

---

(၅၀၂) (မဟန္တော ရာဇာ) မဟာ'ရာဇာ၊ မြတ်သောမင်း။ (မဟတီ ဒေဝီ) မဟာ-ဒေဝီ၊ မြတ်သော မိဖုရားခေါင်ကြီး။ (မဟန္တံ ဝနံ) မဟာ-ဝနံ၊ တောကြီး။

မဟဗ္ဗလံ၊ ကြီးသောအား။ များသောဗိုလ်ထု။ (မဟတီ ဉာဏေ သတ္တော အာသတ္တောတိ) မဟာ-သတ္တော၊ ဘုရားလောင်း။ ဥပါသက၊ တကာ။ တေ၊ သင်၏။ ပရိစ္စာဂေါ၊ ပေးလှူစွန့်ကြဲခြင်းသည်။ မဟာ၊ ကြီးကျယ်၏။

(၅၀၃) ယဿ၊ အား။ ဒီဃာ၊ ရှည်ကုန်သော။ ဇင်္ဃာ၊ မြင်းခေါင်းတို့သည်။ သန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုသူသည်။ ဒီဃ-ဇင်္ဃော၊ မည်၏။ ပုရိသော၊ ယောကျ်ားတည်း။ ဒီဃ-ဇင်္ဃာ၊ ရှည်သော မြင်းခေါင်းရှိသော။ ဣတ္ထိ၊ မိန်းမ။ ဒီဃ-ဇင်္ဃံ၊ သော။ ကုလံ၊ အမျိုး။

* ဉျာသေ ပရဿ ပုဗ္ဗာဝေါ၊ ပုဗ္ဗ-ဘာဝေါ ရူပသိဒ္ဓိယံ။
ဥဘယ-ဘာဝေါ ဗျာချာနေ၊ မဇ္ဈေ-ဝါဒေါ'ဝ သုန္ဒရော။ ॥ (နိဒ္ဒေသ)

(၅၀၄) **ကမ္မ-ဓာရယ-သညော စ။** ကမ္မ-ဓာရယ-သညော စ၊ ကမ္မဓာရည်း အမည်ရှိသော သမာသ်၌လည်း။ ဣတ္ထိယံ၊ ၌။ ဝတ္တမာနေ၊ သော။ တုလျာ'ဓိကရဏေ၊ သော။ ပဒေ၊ ကြောင့်။ ဘာသိတ ပုမာ၊ သော။ ဣတ္ထီ၊ သည်။ စေ အတ္ထိ၊ အံ့။ သော၊ ကို။ ပုမာ'ဝ၊ ကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။

ဗြာဟ္မဏ-ဒါရိကာ၊ ခတ္တိယ-ကညာ။ ပုံစံ။

သညာ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် တဿာ ဣတ္ထိယာ မုခံ တံမုခံ၊ တပ္ပုရိသ် ၌ ငဲ့ရ၏။ စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။
ယတော ဣတ္ထိယာ၊ ယတြ ဣတ္ထိယံ။ (နာမ်)။
တဿ ဣတ္ထိယာ ဘာဝေါ တတ္တံ၊ ဣတ္ထတ္တံ။ (တဒ္ဓိတ်)။
သာ ဣတ္ထီဝိယ အတ္တာန'မာစရတိ တဒါယတိ။ (အာချာတ်)တို့၌ ငဲ့ခြင်းကို ဆည်း၏။

---

* ဉျာသေ၊ ဉာသ်၌။ ပရဿ၊ နောက်ပုဒ်၏။ ပုဗ္ဗာဝေါ၊ ပုလ္လိင်ငဲ့သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တော၊ ၏။ (ဤဉာသ်အလိုသော် ဘာသိတ-ပုမာ၊ ဟောအပ်ဆဲသော ပုလ္လိင်ရှိသော။ ဣတ္ထီ၊ နိယတ ဣတ္ထိလိင် သဒ္ဒါသည်-ဟု အနက်ပေး)။ ပုဗ္ဗ-ဘာဝေါ၊ ရှေ့ပုဒ်၏ ပုလ္လိင်ငဲ့သည်၏ အဖြစ်ကို။ ရူပသိဒ္ဓိယံ၊ ၌။ ဝုတ္တော၊ ၏။ ဥဘယ-ဘာဝေါ၊ ရှေ့, နောက်နှစ်ပုဒ်လုံးကို ငဲ့သည်၏အဖြစ်ကို။ ဗျာချာနေ၊ အတ္ထဗျာချာန်ကျမ်း၌။ ဝုတ္တော၊ အပ်၏။ တေသု၊ ထိုသုံးဝါဒတို့တွင်။ မဇ္ဈေ'ဝါဒေါ'ဝ၊ အလယ် ရူပသိဒ္ဓိဝါဒသည်သာလျှင်။ သုန္ဒရော၊ ကောင်းမြတ်၏။

နောက်သုတ် ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ကို ထောက်၍ ခံကောက်သည်။ ရူပသိဒ္ဓိအလို၌ ကွစာဒိ-သုတ်ကြီးဖြင့် နောက်ပုဒ်၌ ရဿ-ပြု၊ ဉာသ်အလို၌ ထွန်နောက် ရေပါ၊ ဆန်ပါ ထမင်းရည်သောက်။ ရှေ့ပုဒ်၌ ဒီဃအလိုလို ပျောက်တော့သည်။ (၅၀၄) ဗြာဟ္မဏ-ဒါရိကာ၊ ပုဏ္ဏားသူငယ်မ။ ခတ္တိယ-ကညာ၊ မင်းမိန်းမငယ်။

တံ-မုခံ၊ ထိုမိန်းမ၏မျက်နှာ။

ယတော ဣတ္ထိယာ၊ အကြင်မိန်းမမှ။ ယတြ ဣတ္ထိယံ၊ ၌။ (နာမ်)။

တတ္တံ၊ ထိုမိန်းမ၏ဖြစ်ကြောင်း။ ဣတ္ထတ္တံ၊ မိန်းမ၏ဖြစ်ကြောင်း (တဒ္ဓိတ်)။

သာ ဣတ္ထီ ဝိယ၊ ထိုမိန်းမကဲ့သို့။ အတ္တာနံ၊ ကို။ အာစရတိ၊ ပြုတတ်၏။ တဒါယတိ၊ ထိုမိန်းမကဲ့သို့ ပြုတတ်၏။ (အာချာတ်)။

(၅၀၅) **အတ္တံ နသာ တပ္ပုရိသော။** တပ္ပုရိသော၊ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ နသာ၊ န-နိပါတ်ပုဒ်၏။ အတ္တံ၊ အ- ၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အ-ဗြာဟ္မဏော။ ပုံစံ။

အတ္တံ နသာ- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ပြု၍ အ-တုလော။ ပုံစံ။ (ပြိုင်ဘက် တူသူ ရှိတော်မမူသောဘုရား- ပေး)။

(၅၀၆) **သရေ အန်။** တပ္ပုရိသော ၌။ ဝါ၊ ဖြစ်သော။ သရေ၊ သရကြောင့်။ နသာ၊ ၏။ အန်၊ အန်- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အန'ရိယော။ ပုံစံ။

သရေအန်-ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိ-၌ ပြု။ အနာ'သဝေါ၊ အနု'တ္တရော။ ပုံစံ။

(က) နကာရော ပဋိသေဓေ စ၊ ဝုဒ္ဓ'ည-သဒိသေသု စ။
ဝိရုဒ္ဓေ ဂရဟေ သုညေ၊ တဗ္ဘာဝေ ဝိရဟ'ပ္ပကေ။ ။

ဟူ၍ အ- ပြု၊ အန- ပြုသော န- နိပါတ်ပုဒ်၏ အနက်ဆယ်ပါး။

(ခ) ပသဇ္ဇ'ပ္ပဋိသေဓဿ၊ လက္ခဏံ ဝတ္ထု နတ္ထိတာ။
ဝတ္ထုတော အညတြ ဝုတ္တိ၊ ပရိယုဒါသ-လက္ခဏံ။ ။(ရူ ၁၈၈)

❀ ပသဇ္ဇမှာ၊ ကိရိယာ၊ ကြွင်းမှာ ဒြပ်မြစ်။ ။ ဟူ၍လည်း မှတ်။

---

(၅၀၆) အန'ရိယော၊ အရိယာသူတော်ကောင်း မဟုတ် သူယုတ်ပုထုဇဉ်။

အနာ'သဝေါ၊ အာသဝေါ မရှိသောရဟန္တာ။ အနု'တ္တရော၊ တူလွန်သူ မရှိသောဘုရား။

(က) နကာရော၊ အ- ပြု၊ အန-ပြုသော န-အက္ခရာသည်။ ပဋိသေဓေ စ၊ တားမြစ်ခြင်းအနက်၌၎င်း။ ဝုဒ္ဓိ-အည-သဒိသေသု စ၊ ကြီးပွားခြင်းအနက်, တပါးဟူသောအနက်, အတူဟူသောအနက်တို့၌၎င်း။ ဝိရုဒ္ဓေ၊ ဆန့်ကျင်သောအနက်၌၎င်း။ ဂရဟေ၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်၌၎င်း။ သုညေ၊ ဆိတ်သောအနက်၌၎င်း။ တဗ္ဘာဝေ၊ ယှဉ်ဘက်ပုဒ်၏ အနက်ဟူသော တဗ္ဘော အနက်၌၎င်း။ ဝိရဟေ၊ ကင်းခြင်း အနက်၌၎င်း။ အပ္ပကေ၊ အနည်းငယ် အနက်၌၎င်း။ ဘဝေ၊ ၏။

(ခ) ပသဇ္ဇ'ပ္ပဋိသေဓဿ၊ ၏။ လက္ခဏံ၊ ကား။ ဝတ္ထု-နတ္ထိတာ၊ ကြိယာဖြစ်၍ မြစ်အပ်သော ဝတ္ထု၏ မရှိခြင်းတည်း။ ဝတ္ထုတော၊ မြစ်အပ်သောဝတ္ထုမှ။ အညတြ၊ တစ်ပါးသော သဒိသဒြပ်စသည်၌။ ဝုတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ပရိယုဒါသ လက္ခဏံ၊ ပရိယုဒါသ ပဋိသေဓ၏ လက္ခဏာတည်း။

(၅၀၇) **ကဒ် ကုသာ။** တပ္ပုရိသေ၊ ၌။ ဝါ၊ ဖြစ်သော။ သရော၊ ကြောင့်။ ကုသာ၊ ကု- နိပါတ်ပုဒ်၏။ ကဒ်၊ ကဒ်- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကဒ'န္နံ၊ ကဒ'သနံ။ ပုံစံ။

(၅၀၈) **ကာ'ပ္ပ'တ္ထေသု စ။** တပ္ပုရိသေ၊ ၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အပ္ပ'တ္ထေသု စ၊ အနည်းငယ်ဟူသော အနက်တို့၌လည်း။ ဝတ္တမာနဿ၊ သော။ ကုဿ၊ ၏။ ကာ၊ ကာ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကာ-လဝဏံ၊ ကာ-ပုပ္ဖံ။ ပုံစံ။

ဗဟုဝုစ်-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ကုစ္ဆိတတ္ထ-၌လည်း အချို့ပြု၏။ ။ ကာ-ပုရိသော။ ကု-ပုရိသော။ ကု-မဂ္ဂေါ။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ ကွစတ္ထ။ (ညသ်)။ တပ္ပုရိသေ ပဒေ-ကို ငင်သည်ဟု ဆိုလျှင် ကောင်းအံ့ထင်၏။

(၅၀၉) **ကွစိ သမာသ'န္တ-ဂတာန'မကာရ-န္တော။** သမာသ'န္တ ဂတာနံ၊ သမာသ်ပုဒ်၏အဆုံး၌ ဖြစ်ကုန်သော နာမ်တို့၏။ အန္တော၊ အစိတ်သရသည်။ ကွစိ၊ အချို့ပုံစံ၌။ အကာရော၊ အ-အက္ခရာပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(တတ္ထ ယော အ-သူရိယ-ပဿာ ရာဇ-ဒါရာတိ အာဒီသု ဝိယ ဥတ္တရပဒတ္ထဿ သဗ္ဗထာ အဘာဝံ ဒီပေတိ။ သော ပသဇ္ဇ'ပ္ပဋိသေဓဝါစီ နာမ။ ယော ပန အဗြာဟ္မဏ-အမနုဿာတိ-အာဒီသု ဝိယ ဥတ္တရပဒတ္ထံ ပရိယုဒါသိတွာ တံ-သဒိသာဒိ ဝတ္ထုမှိ ကာရိယံ ပဋိပါဒယတိ။ သော ပရိယုဒါသ-ဝါစီ နာမ။ (ရူ၊ ၁၈၈။))။

နိသေဓေတဗ္ဗမေဝ ပသဇ္ဇ ပတွာ သဒိသတ္ထာန'နပေက္ခဏေန ပဋိသေဓော ပသဇ္ဇ'ပ္ပဋိသေဓော။ ယထာ အ-သဒ္ဓ-ဘောဇီ။ ပရိတုလိတ'မတ္ထ'မုဂ္ဂယှဥတ္တရ ပဒတ္ထဿ အသနံ ခေပေါ နိဝတ္တာပနံ ပရိယုဒါသော။ (ရူဋီ)။

(၅၀၇) (ကုစ္ဆိတံ အန္နံ) ကဒန္နံ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော ထမင်း။ (ကုစ္ဆိတံ အသနံ) ကဒသနံ၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အစာ။

(၅၀၈) (အပ္ပကံ လဝဏံ) ကာ-လဝဏံ၊ အနည်းငယ်သော ဆား။ ကာ-ပုပ္ဖံ၊ အနည်းငယ်သောပန်း။

ကာ-ပုရိသော၊ ကု-ပုရိသော၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော ယောကျ်ား။ ကု-မဂ္ဂေါ၊ ကောက်ကွေးကြမ်းကြုတ်, စက်ဆုပ်ဖွယ်သောလမ်း။

ဒေဝ-ရာဇော၊ ဒေဝ-ရာဇာ၊ ဝိသာလ'က္ခော၊ တိ-ရတ္တံ။ ပုံစံ။

ကာရ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် အာ, က္က-လည်းပြုရ၏။ အ-ပစ္စည်း, က-ပစ္စည်းလည်း သက်ရ၏။ ပစ္စက္ခ-ဓမ္မာ၊ သုရဘိ-ဂန္ဓိ၊ ပူတိ-ဂန္ဓိ၊ ပဥ္စ-ဂဝံ၊ ဗဟု-နဒိကော၊ ဗဟု-ကတ္တုကော။ ပုံစံ။

(၅၁၀) **နဒိမှာ စ**။ သမာသ'န္တ ဂတာ၊ သမာသ်ပုဒ်၏ အဆုံး၌ ဖြစ်သော။ န ဒိမှာ စ၊ နဒီ-မည်သော ဣတ္ထိလိင် ဤ, ဦ-ကာရန္တ သဒ္ဒါမှလည်း။ ပရံ နောက်၌။ ကာ၊ က-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ တ္တု-ပစ္စယန္တကို ဆည်း၏။ က-ပစ္စည်းနှင့်တကွ ကာရ-သဒ္ဒါကိုလည်း ငင်၏။ ထိုကာရ-သဒ္ဒါဖြင့် ပြီးလျက် နိစ္စဝိဓိအကျိုးငှာ ဤသုတ်ကို ဆိုပြန်၏။

(၅၁၁) **ဇာယာယ တု ဒံ-ဇာနိ ပတိမှိ**။ ပတိမှိ၊ ပတိ-သဒ္ဒါကြောင့်။ ဇာယာယ၊ ဇာယာ-သဒ္ဒါ၏။ ဒံ-ဇာနိတု၊ ဒံ- ပြု, ဇာနိ- ပြုတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဇာယာ စ ပတိ စ ဒ'မ္ပတီ၊ ဇာနိ-ပတီ။ ပုံစံ။

---

(၅၀၉) (ဒေဝါနံ ရာဇာတိ) ဒေဝ-ရာဇော၊ ဒေဝ-ရာဇာ၊ နတ်မင်း။ (ဝိသာလာနိ အက္ခီနိ ယဿာ'တိ) ဝိသာလ'က္ခော၊ ကျယ်သောမျက်လုံးရှိသူ။ တိ-ရတ္တံ၊ သုံးညဥ့်။

(ပစ္စက္ခော ဓမ္မော ယဿာ'တိ) ပစ္စက္ခ-ဓမ္မာ၊ မျက်မှောက်တရားရှိသူ။ (သုရဘိနော ဂန္ဓော ယဿာ'တိ) သုရဘိ-ဂန္ဓိ၊ ပန်းကောင်း၏ အနံ့ရှိသည်။ ပူတိ-ဂန္ဓိ၊ ပုပ်သောအနံ့။ ပဥ္စ-ဂဝံ၊ ငါးကောင်သော နွား။ ဗဟု-နဒိကော၊ များသောမြစ်ရှိရာ အရပ်။ ဗဟု-ကတ္တုကော၊ များသော ကတ္တားရှိသော သဒ္ဒါ, များစွာသော အမှုလုပ်ရှိသော ရွာ။

(ဤသုတ်ကား ဂိုဏ်းဖျက်သုတ်တည်း။ ရူပသိဒ္ဓိ(၂၉၂)၌ကား ရာဇာဒိဂဏသော'တိ ဂဟဏ်-ဟူ၏ အ-ကာ၊ အ-ပစ္စည်း, က-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏- ဟု တစ်နည်းအနက်ပေး၍ ရ-အာဂုံလည်း ကြံ၏)။

(၅၁၁) ဇာယာ စ၊ မယားလည်း။ ပတိစ၊ လင်လည်း။ ဒံ-ပတီ၊ မယား, လင်တို့။ ဇာနိ-ပတီ၊ သမီး, ခင်ပွန်းတို့။

ဇံ-ပတီ၊ ဇာယံ-ပတီ၊ ဇာယ'မ္ပတိကာ၊ လင်မယားတို့။

(**သီဟိုဠ်ညာသ်၌ ဤသုတ်ကို စတုပ္ပဒမိဒံ-ဟု ဆို၏**။ **သက္ကတအဘိဓာန်၌လည်း** ဒွန္ဒေ ဇာယာ'သဒ္ဒဿ ဒ-မာဒေသော၊ ဇံစ။ ဒမ္ပတီ၊ ဇမ္ပတီ-ဟု ရုပ်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် တု-သဒ္ဒါကို သမုစ္စယတ္ထ တစ်ပုဒ်ယူ။

ရူပသိဒ္ဓိ၌ကား တုဒံ-ပြု၍ တုဒမ္ပတီ-ဟု ရုပ်လုပ်၏။ တုဒံ စ ဇာနိ စ တုဒံ-ဇာနိ-ဟု ဋီကာလည်း ဆို၏။

ညာသ်၌ ဇာယာယ- ပတိဟု-တပ္ပုရိသ် တွဲ၏၊ ဥဘော ဇာယမ္ပတိကာ သဒ္ဒါ ပသန္နာ- စသော ပါဠိတော်နှင့်မညီ၊ သုတ်အင်္ဂါနှင့်ကား ညီပေသည်ပင်)။

တု-သဒ္ဒါ ဇံ-ပြုကို ဆည်း၏။ ဇံ-ပတိ၊ ရသ- ပြု၊ ဗိန္ဒု- လာလျှင် ဇာယံ-ပတိ၊ က-ပစ္စည်း သက်လျှင် ဇာယမ္ပတိကာ- ဖြစ်၏။

(၅၀၂) **ခနုမှာ စာ။** သမာသ်န္တ-ဂတာ၊ သော။ ခနုမှာ စ၊ ခနု- သဒ္ဒါမှလည်း။ ပရံ ၌။ အာ၊ အာ-ပစ္စည်းသည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

စ- သဒ္ဒေန ဓမ္မာ-ဒိတော စ။ ။ (ရူ)

ဂဏ္ဍိဝ-ဓန္ဝါ၊ ပစ္စက္ခ-ဓမ္မာ၊ သဟဿတ္တာမ-ဓနု၊ ပစ္စက္ခ-ဓမ္မော၊ ဒိဋ္ဌ-ပုဗ္ဗော။ ပုံစံ။

(၅၀၃) **အံ ဝိဘတ္တီနံ-မကာရန္တာ အဗျယီဘာဝါ။** အကာရန္တာ၊ အ-အက္ခရာ အဆုံးရှိသော။ အဗျယီ-ဘာဝါ၊ အဗျယီဘော သမာသ်မှ။ ပရာသံ၊ နှောင်းကုန်သော။ ဝိဘတ္တီနံ၊ အာလုပ်နှင့်တကွ ဝိဘတ်ရှစ်သွယ်တို့၏။ ကွစိ၊ ၌။ အံ၊ အံ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘော၊ ဘောန္တော၊ သော၊ တေ၊ တံ၊ တေ အဓိ-စိတ္တံ၊ တေန အဓိ-စိတ္တံ အဓိ-စိတ္တေန၊ တေဟိ အဓိ-စိတ္တံ အဓိ-စိတ္တေဟိ။ လ။ တေသု အဓိ-စိတ္တံ အဓိ-စိတ္တေသု ဘိက္ခူသု။ ပုံစံ။

---

(၅၀၂) ခနုမှာ အာစ- ပုဒ်ဖြတ်သည်ထက် ခနုမှာ စ အာ- ပုဒ်ဖြတ်ခြင်းက သာလွန်၍ အနက်သွားဖြောင့် သဒ္ဒါနေ မထောင့်ရကား စ-၌ ဒီဃနှင့် ဖြစ်ရာသည်။

(ဂဏ္ဍိဝေါ ဓနု ယဿာ'တိ) ဂဏ္ဍိဝ-ဓန္ဝါ၊ အဆစ်အဖုများသော လေးရှိသသူ။ (ဂဏ္ဍိ-သဒ္ဒါ ဂဏ္ဌိ-ပရိယာယ် အဆစ်အဖုဟော)။ သဟဿတ္တာမ-ဓနု၊ ပိုလ်တစ်ထောင်အား ရှိသောလေး။ (ရွှေးငယ် ခြောက်ရွှေးသည် တစ်ပဲ၊ ပဲနှစ်ဆယ်သည် တစ်ကျပ်၊ လေးကျပ်သည် တစ်ပိုလ်ဖြစ်၍ ကျပ်လေးထောင် ချိန်ဝန် လေးကြိုးနှံ့ဆွဲ၍ လေးကိုင်းကို ကြွလျှင် မြားထစ်သို့ ရောက်သောလေး- ဟူလို)။ ပစ္စက္ခ-ဓမ္မော၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တရားရှိသသူ။ (ဒိဋ္ဌော ပုဗ္ဗေ ယေန တထာဂတော'တိ ဒိဋ္ဌ-ပုဗ္ဗော၊ ဘိက္ခု၊ တထာဂတ်း ဘိန္နာဓိကရဏ-ကတ္တတ္ထ တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိ။ ပုဗ္ဗေ ဒိဋ္ဌောတိ ဒိဋ္ဌ-ပုဗ္ဗော တထာဂတော ဘိက္ခုနာ။ သတ္တမီတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထနှစ်ချက်ပြု။ ဘိက္ခုကို အဘိဓေယျ-ယူသော ရှေ့နည်း၌လည်း ဒိဋ္ဌကို အတိတ်ကတ္တုသာဓနပြုမူ တပ္ပုရိသ်-သင့်၏။ သဒ္ဒနီတိနှင့်လည်း ညီ၏)။

(၅၀၃) (စိတ္တံ စိတ္တဿ ဝါ အဓိပတိ အဓိ စိတ္တံ-ပြု)။ ဘော အဓိ-စိတ္တံ၊ အို စိတ်ကို အစိုးရသော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ ဘောန္တော အဓိ-စိတ္တံ၊ အို စိတ်ကို အစိုးရကုန်သော။ ဘိက္ခဝေါ၊ ရဟန်းတို့။ သော အဓိ-စိတ္တံ၊ သည်။ တေ အဓိ-စိတ္တံ၊ တို့သည်။ တံ အဓိ-စိတ္တံ၊ ကို။ တေ အဓိ-စိတ္တံ၊ တို့ကို။ တေန အဓိ-စိတ္တံ၊ အဓိ-စိတ္တေန၊ ဖြင့်။ လ။ တေသု အဓိ-စိတ္တံ၊ အဓိ-စိတ္တေသု ဘိက္ခူသု၊ တို့၌။ (ကုလ, ဣတ္ထိ- စသော နပုလ္လိင်, ဣတ္ထိလိင်- ဝိသေသျပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်ရာ၌လည်း နည်းတူ)။

* နပဉ္စမျာ'ယ'မ်'ဘာဝေါ၊ ကွစိ'တိ အဓိကာရတော။
တတိယာ-သတ္တမီ-ဆဋ္ဌီ၊ နန္တ ဟောတိ ဝိကပ္ပတော။ ॥(ရူ၊ ၁၈၀॥)

※ (ပ-ဒု-နိစ္စ၊ အံဘာ၁၊ သေသ ဝိကပ်ပြု)။

(၅၁၄) **သရော ရသော နပုံသကေ**။ နပုံသကေ၊ နပုလ္လိင်၌။ ဝတ္တမာနသား၊ ဖြစ်သော သမာသ်ပုဒ်၏။ သရော၊ အစိတ် ဒီဃ-သရသည်။ ရဿော၊ ရဿ- ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဥပ-ဂင်္ဂ၊ အဓိ'တ္ထိ၊ ဥပ-ဝဓု၊ ဥပ-ဂု၊ ဒိ-ဂု၊ စတု'ဒ္ဒိသံ၊ မုခ-နာသိကံ၊ အ-သဒ္ဓကုလံ။ ပုံစံ။

(၅၁၅) **အညသ္မာ လောပေါ စ**။ အညသ္မာ၊ အကာရန္တမှ တပါးသော အဗျယီဘောမှ။ ပရာသံ၊ ကုန်သော။ ဝိဘတ္တီနံ၊ ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်တို့၏။ လောပေါ စ၊ ကျေခြင်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

အဓိ-ကုမာရိ ဥပ-ဝဓု ကထာ၊ ကထာယော၊ ကထံ၊ ကထာယော၊ ကထာယ။ လ။ ကထာသု။ ပုံစံ။

---

* ကွစိတိ၊ ကွစိ-ဟူသော သဒ္ဒါ၏။ အဓိကာရတော၊ လိုက်ခြင်းကြောင့်။ ပဉ္စမျာ၊ ပဉ္စမီဝိဘတ်၏။ အယံ အံ-ဘာဝေါ၊ ဤ အံ-ပြုခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ တတိယာ-သတ္တမီ-ဆဋ္ဌီနန္တ၊ တို့၏ကား။ ဝိကပ္ပတော၊ ဝိကပ်အားဖြင့်။ အယံ အံ-ဘာဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(အဗ္ဗတ္တာ ဓမ္မာ။ အဗ္ဗတ္တိကာ ဓမ္မာ။ အဗ္ဗတ္တံ အဘိ နိဝိသိတွာ အဗ္ဗတ္တံ ဝုဋ္ဌာတိ-ဟု ပထမာ ယော-၏ အာ-ပြု။ ပဉ္စမီ သ္မာ-၏ အံ-ပြု ပုံစံရှိ၍ ၎င်းရူပသိဒ္ဓိဂါထာ အဆိုမမြဲ)။

(၅၁၄) ဥဂ-ဂင်္ဂ၊ ဂင်္ဂါမြစ်အနီး၌ ဖြစ်သောစကား။ အဓိ'တ္ထိ၊ မိန်းမကိုစွဲ၍ ဖြစ်သောစကား။ ဥပ-ဝဓု၊ ချွေးမအနီး၌ ဖြစ်သောစကား။ (ဂုန္နံ သာမီပံ ကထာ) ဥပ-ဂု၊ နွားတို့၏အနီး၌ ဖြစ်သောစကား။ (ဒွေ ဂါဝေါ) ဒိ-ဂု၊ နွားနှစ်ကောင်။ (စတဿော ဒိသာ) စတု'ဒ္ဒိသံ၊ အရပ်လေးမျက်နှာ။ (မုခဉ္စ နာသိကာ စ) မုခ-နာသိကံ၊ ခံတွင်း နှာခေါင်း။ အ သဒ္ဓံ၊ ကြည်ညိုသဒ္ဓါ မရှိသော။ ကုလံ၊ အမျိုး။

(နပုလ္လိင်ငဲ့လျက်နှင့် ဒီဃ-မပျောက်၍ ဤသုတ်ဖြင့် ရဿ-ပြုရသည်ကို ထောက်လျှင် ဒီဃ-ဇယ်ာ, ပြာဟ္မဏ-ဒါရိကာ-စသည်၌လည်း ပုလ္လိင်ကဲ့သို့ငဲ့သော်လည်း ဣတ္ထိလိင်ပစ္စည်း မပျောက်သင့်၊ နောက်ထပ်သုတ်ကြီး လိုက်သင့်သေးသည်။ ထိုပုံစံတို့၌ အလိုလိုပျောက်လျှင်လည်း ဤ ဥပ-ဂင်္ဂ၊ စတု'ဒ္ဒိသံ-စသော ပုံစံတို့၌လည်း နပုလ္လိင်ငဲ့လျှင် အလိုလိုပျောက်သင့်သည်။ ဤသုတ်ကို တည်ဖို့ရာ မရှိပြီ၊ ကြံရန်)။

(၅၁၅) အဓိ-ကုမာရိ၊ မိန်းမပျိုကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ဥပ-ဝဓု၊ ချွေးမ၏အနီး၌ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ကထာ၊ စကားသည်။ ကထာယော၊ တို့သည်။ ကထံ၊ ကို။ လ။ ကထာသု၊ တို့၌။

စ-သဒ္ဒါကို မည်သို့မျှ မဆိုကြ၊ အဗျယီဘာဝကို လိုက်အောင်ငင်သည်။ မကျေခြင်းကိုလည်း ဆည်းသည်-ဟု ကြံသင့်၏။

အဓိ-ကုမာရိမှိ ကထာယံ၊ အဓိ-ကုမာရီသု ကထာသု။ ပုံစံ။

ဣတိ သမာသ-ကပ္ပေါ ပဉ္စမော။ ၂၈။

ဣတိ အယံ၊ ဤနှစ်ဆယ့်ရှစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ- အပေါင်းသည်။ ပဉ္စမော၊ သော။ သမာသ-ကပ္ပေါ၊ သမာသ်ကျမ်းတည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

ဤသမာသ်သုတ်ပေါင်း နှစ်ဆယ့်ရှစ်တွင် သညာ, အဓိကာရ, ပရိဘာသာ, ဝိဓိ-သုတ် မည်မျှစီ၊ ❀ "ကမ္မဓာရည်း, ဒိဂု၊ တပ္ပုရှ၊ ဗဟု, ဗျယီ, ဒွန်" ဟူသော သမာသ်ခြောက်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးကိုသာ စီရင်သောသုတ်၊ နှစ်ပါးကို, သုံးပါးကို, လေးပါးကို, ငါးပါးကို, ခြောက်ပါးလုံးကို စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ၊ သုတ်စွန်းပါသောသုတ် မည်မျှစီ ရှိ၏-ဟု ရေတွက်ပေါင်းစုရမည်။ တစ်ခုတစ်ခုသော သမာသ် ပုဒ်ကို လိင်ဝုစ်ကျရာ ဝေဖန်၍ နာမ်ဂိုဏ်း တစ်ဆယ့်သုံးပါးတို့၌ ထိုက်လျော်ရာချ၍ ပဒမာလာ စဉ်ရမည်။ ထိုတွင် သုတ်စွန်းပါသော သုတ်ကား -

၁။ **နာမာနံ, တေသံ, ပကတိ၊ တထာ ဒွန္ဒေ, ဝိဘာသကာ။**
မဟတံ, ကမ္မဓာရေ စ၊ အတ္တံနဿ, သရေအန။ ။

၂။ **ကာပ္ပစ္စေ, ကွစိသမာသ၊ နဒိမှာ စ, ဇာယာယတု။**
ဓနုမှာစာ, အညသ္မာ, တိ၊ သာဓိကာ ဒသ ပဉ္စ စ။ ။

ဟူသော တစ်ဆယ့်ငါးသုတ်တို့တည်း။

သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ သမာသ်သုတ်နက် ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

အဓိ-ကုမာရိမှိ၊ သော။ ကထာယံ၊ ၌။ ကထာသု၊ စကားတို့၌။

(၁ -၂) နာမာနံ၊ နာမာနံ သမာသောယုတ္တတ္ထော-သုတ်ရင်း။ တေသံ၊ တေသံ ဝိဘတ္တိယောလောပါ စ- သုတ်ရင်း။ (စသည်ပေး)။ ကမ္မဓာရေ စ၊ ကမ္မဓာရယသညေ စ- သုတ်ရင်း။ သရေအန၊ သရေအန်- သုတ်ရင်း။ ဇာယာယ တု၊ ဇာယာယ တုဒံဇာနိ ပတိမှိ- သုတ်ရင်း။ အညသ္မာ၊ အညသ္မာ လောပေါ စ- သုတ်ရင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒသပဉ္စ၊ တစ်ဆယ့်ငါးသုတ်တို့သည်။ သာဓိ-ကာ၊ သုတ်စွန်း အပိုပါသော သုတ်တို့တည်း။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၆-တဒ္ဓိတ်

(၅၁၆) **ဝါဏာ'ပစ္စေ**။ အပစ္စေ၊ ဘိုးဘွား မိဘ၊ မကျ မလဲ၊ မပြတ်စဲကြောင်းဖြစ်သော မျိုးနွယ်အစဉ်ဟူသော ကရိုဏ်းအနက်၌။ ဏော၊ ဏ- ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝသိဋ္ဌဿ အပစ္စံ ဝါသိဋ္ဌော၊ ဝါသိဋ္ဌီ၊ ဝါသိဋ္ဌံ၊ ဝါသေဋ္ဌံ၊ ဝသိဋ္ဌဿ အပစ္စံ။ ပုံစံ။

(၅၁၇) **ဏာယန-ဏာနာ ဝစ္ဆာ'ဒိတော**။ အပစ္စေ ၌။ ဝစ္ဆာ'ဒိတော၊ ဝစ္ဆ- အစရှိသော သဒ္ဒါမှ။ ပရေ၊ နောက်၌။ ဏာယန-ဏာနာ၊ ဏာယန-ပစ္စည်း, ဏာန-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝစ္ဆဿ အပစ္စံ ဝစ္ဆာယနော၊ ဝစ္ဆာနော၊ ဝစ္ဆာယနီ၊ ဝစ္ဆာနီ၊ ဝစ္ဆာယနံ၊ ဝစ္ဆာနံ။ ပုံစံ။

(၅၁၈) **ဏေယျော ကတ္တိကာ'ဒီဟိ**။ အပစ္စေ ၌။ ကတ္တိကာ'ဒီဟိ၊ ကတ္တိကာ- အတူရှိသော ဣတ္ထိလိင်ဟော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေ ၌ ဏေယျော၊ ဏေယျ- ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကတ္တိကေယျော၊ ဘာဂိနေယျော၊ နာဒေယျော။ ပုံစံ။

ဏေယျော- ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟိတ, အရဟတိ, အဿဒီယတေ, ဇာတ, ဝသိ-အနက်တို့၌ သက်။

---

(၅၁၆) ဝသိဋ္ဌဿ၊ ဝသီဘော်လွန်သော ရသေ့၏။ အပစ္စံ၊ မျိုးနွယ်အစဉ်တည်း။ ဝါသိဋ္ဌော၊ ဝသိဋ္ဌရသေ့၏ မျိုးနွယ်အစဉ်ဖြစ်သော သား။ ဝါသိဋ္ဌီ၊ ဝသိဋ္ဌရသေ့၏ မျိုးနွယ်အစဉ်ဖြစ်သော သမီး။ ဝါသိဋ္ဌံ၊ ဖြစ်သောအမျိုး။ (ဧ အသဝဏ်ပြုလျှင် ဝါသေဋ္ဌဖြစ်၏။ န ပတန္တိ ပိတရော အနေနာတိ အပစ္စံ။ ပုတ္တာ-ဒုဟိတု-ရူပသန္တာနံ။ သက္ကတဝိဂြိုဟ်)။

(၅၁၇) ဝစ္ဆဿ၊ ဝစ္ဆအမည်ရှိသူ၏။ အပစ္စံ၊ တည်း။ ဝစ္ဆာယနော၊ သား။ ဝစ္ဆာနော၊ သား။ ဝစ္ဆာယနီ၊ ဝစ္ဆာနီ၊ သမီး။ ဝစ္ဆာယနံ၊ ဝစ္ဆာနံ၊ အမျိုး။

(အာဒိ-သဒ္ဒါဖြင့် မောဂ္ဂလာယနော၊ မောဂ္ဂလာနော၊ ကစ္စာနီ၊ ကာတိယာယနံ- စသည်ကို ယူ)။

(၅၁၈) (ကတ္တိကာယ အပစ္စံ) ကတ္တိကေယျော၊ ကတ္တိကာ နတ်သမီး၏သား။ (ဘဇီယတေ'တိ ဘဂံ၊ ဝီရိယံ ဘဂံ ယဿာ အတ္ထိ ပိတာဒိတောဒါယာ-ဒါနေ'တိ ဘဂိနီ၊ ဘဂိနိယာ အပစ္စံ) ဘာဂိနေယျော၊ နှမ, အစ်မ၏ သား, တူ။ (နဒိယာ အပစ္စံ) နာဒေယျော၊ နဒီမည်သော မိန်းမ၏ မျိုးနွယ်အစဉ် ဖြစ်သော သား။

ဒက္ခန္တိ ဝဓုန္တိ သတ္တာ တောယာ’တိ ဒက္ခိဏာ။ တာယ ဟိတော၊ တံ ဝါ အရဟာတိ၊ သာ ဝါ ဒီယတေ အဿာ’တိ ဒက္ခိဏေယျော၊ ခီဏာသဝေါ။ ပထဿ ဟိတံ ပါထေယျံ။ ဗာရာဏသိယံ ဇာတော၊ ဝသတိ ဝါ’တိ ဗာရဏသေယျော၊ ဗာရာဏသေယျကော။ ပုံစံ။

(၅၁၉) အတော ဏိ ဝါ။ အပစ္စေ ၌။ အတော၊ အကာရန္တပုဒ်မှ။ ပရေ၊ ၌။ ဏိဝါ၊ ဏိ-ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သကျပုတ္တိ၊ နာဋ္ဋပုတ္တိ။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ဏိက-ပစ္စည်းတို့ကို ဆည်း၏။ သကျပုတ္တိကော၊ သကျပုတ္တိယော၊ ဝေမာတိကော၊ အာဒိစ္စော၊ ကောရဗျော၊ ကောဏ္ဍညော။ ပုံစံ။

(၅၂၀) ဏဝေါ-ပက္ခာ’ဒိဟိ။ အပစ္စေ ၌။ ဥပက္ခာ’ဒိဟိ၊ ဥပကု- အတူရှိသော ဥကာရန္တသဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေ၊ ၌။ ဏဝေါ၊ ဏဝ- ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဩပကဝေါ၊ မာနဝေါ။ ပုံစံ။

(ဏဝ ဥပက္ခာ’ဒိဟိ-ဟု ဖြတ်စေလိုရင်း ဖြစ်၏။ ဝုတ္တိကာရဆရာအတွက် ပျက်နေဟန်ရှိ၏)။

တောယ၊ ထိုဒါန နှစ်မျိုးဖြင့်။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ ဒက္ခန္တိ ဝဓုန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒက္ခိဏာ၊ မည်၏။ ဒက္ခိဏာယ၊ သတ္တဝါတို့ ကြီးပွားကြောင်းဖြစ်သော ဒါန၏။ ဟိတော၊ အစီးအပွါးတည်း။ ဝါ၊ ကား။ တံ၊ ထိုအလှူကို။ အရဟတိ၊ ခံထိုက်၏။ ဝါ၊ ကား။ သာ၊ ထိုအလှူကို။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ ဒီယတေ၊ ပေးလှူအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ခီဏာသဝေါ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒက္ခိဏေယျော၊ မည်၏။ ပထဿ၊ ခရီးလမ်း၏, ခရီးသွားသူ၏။ ဟိတံ၊ တည်း။ ပါထေယျံ၊ လမ်းစာရိက္ခာ။ ဗာရာဏသိယံ၊ ၌။ ဇာတော၊ တည်း။ ဝါ၊ ကား။ ဝသတိ၊ နေ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗာရာဏသေယျော၊ မည်၏။ (က-အက္ခရာလာ၍ ဗာရာဏသေယျကော- ဖြစ်၏)။

(၅၁၉) သကျပုတ္တိ၊ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရား၏သား။ နာဋ္ဋပုတ္တိ၊ ကချေသည်မ၏သား။

ဝေမာတိကော၊ မိကွဲ ဘတူသား။ အာဒိစ္စော၊ အဒိတိနတ်သမီး၏သား။ ကောရဗျော၊ ကုရုမင်း၏သား။ ကောဏ္ဍညော၊ ကုဏ္ဍနီမိန်းမ၏သား။

(ဇိနဝစနာနုပရောဓေနေ ကွစိ သံယောဂန္တေပိ အာဒိဝုဒ္ဓိ)။ (ရူ)။

(၅၂၀) (ဥပကုဿ အပစ္စံ ဩပကဝေါ၊ မနုနော အပစ္စံ မာနဝေါ၊ မနုသော- ၌ကား ဏျ-ပစ္စည်း၊ မာနုသော-၌ ဏ-ပစ္စည်းသက် သ-လာ။ မာနဝေါ အဿ’တ္ထိ’တိ မာနဝေါ- ပြု၍လည်း ဝ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏။ ဏ-ကြီးပြန်၍ မာဏဝေါ- လည်းပြီး၏-ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ၊ သက္ကတတို့၌ လာ၏)။

(၅၂၀) **ဏောရ ဝိဓေါ'ဒိတော။** အပစ္စေ၊ ၌။ ဝိဓေါ'ဒိတော၊ ဝိဓဝါ- အစရှိသော သဒ္ဒါမှ။ ပရေ၊ ၌။ ဏေရ၊ ဏေရ- ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝေဓဝေရော၊ သာမဏေရော။ ပုံစံ။

(၅၂၂) **ယေန ဝါ သံသဋ္ဌ တရတိ စရတိ ဝဟတိ ဏိကော။** ယေန၊ အကြင်ဝတ္ထုနှင့်။ သံသဋ္ဌ၊ ရောနှောအပ်၏။ ယေန၊ ဖြင့်။ တရတိ၊ ကူး၏။ စရတိ၊ သွား၏။ ဝဟတိ၊ ရွက်ဆောင်ထမ်းပိုး၏။ တေသု ဝါ၊ ထိုရှေ့ကရိုဏ်း, နောက်ကံ, ကတ္တားအနက်၌လည်း။ ဏိကော ဝါ၊ ဏိက- ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

တေလိကံ၊ နာဝိကော၊ သာကဋိကော၊ သီသိကော။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါလွှန်ဖြင့် တစ်ပါးအနက်၌ တစ်ပါးပစ္စည်းတို့ကို ဆည်း၏။

ပထံ ဂစ္ဆတီ'တိ ပထိကော၊ ဣက။ ကုသိနာရာယံ ဇာတော၊ ဣကဿရော၊ ဝသတိ ဝါ'တိ ကောသိနာရကော။ ကုသိနာရကော ဝါ။ ဏက။ စမ္ပာယံ တထာ စမ္ပေယျကော၊ **ဏေယျကပစ္စည်း။** ပုံစံ။

(၅၂၃) **တ'မဓီတေ တေန ကတာဒိ–သန္နိဓာန–နိယောဂ–သိပ္ပ–ဘဏ္ဍ–ဇီဝိက'တ္ထေသု စ။** တံ အဓီတေ တေန ကတာဒိ-သန္နိဓာန-နိယောဂ-သိပ္ပ ဘဏ္ဍ'ဇီဝိကတ္ထေသု စ၊ ထိုကျမ်းဂန်အတတ်ကို သင်ယူတတ်၏ဟူသော ကံ, ကတ္တားအနက်၊ ထိုဖြင့်, ထိုသည် ပြုအပ်၏ဟူသော ကရိုဏ်း, ကံ အနက် စသည်၊ ထို၌ကောင်းစွာ စွဲကပ်တည်နေတတ်၏ဟူသော အာဓာရ, ကတ္တားအနက်၊ ထို၌ တိုက်တွန်း

---

(၅၂၀) (ဝိဂတော ဓဝေါ ပတိ ဧတိဿာ'တိ ဝိဓဝါ။ တာယ အပစ္စံ) ဝေဓဝေရော၊ မုဆိုးမ၏သား။ သာမဏေရော၊ ဥပဇ္ဈာယ်ရဟန်း၏သား။

(၅၂၂) (တိလေန သံသဋ္ဌံ) တေလိကံ၊ နှမ်းနှင့်ရောအပ်သော ဘောဇဉ်။ (သဟာဒိယောဂတ္တကို ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ အနက်ဖြစ်၍ ကရိုဏ်းအနက်ဆိုသည်။ ယေသံ အဒိဋ္ဌာတိ ယေဟိ အဒိဋ္ဌာ၊ ကရဏတ္ထေ စေ'တံ သာမိ-ဝစနံ၊ သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၌ ကတ္တားအနက်ကိုပင် ကရဏတ္ထ-ဟူသေး၏။ တတိယာဝိဘတ်ကို ကရဏဝစန, တတိယတ္ထ- ဟူသမျှကို ကရဏတ္ထ- ဟု အဋ္ဌကထာ, ဋီကာတို့ သုံးရိုးရှိသည်ကို သတိပြု)။ (နာဝါယ တရတီ'တိ) နာဝိကော၊ လှေသူကြီး။ (သကဋေန စရတီ'တိ) သာကဋိကော၊ လှည်းကုန်သည်။ (သီသေန ဝဟတီ'တိ) သီသိကော၊ ခေါင်းရွက်ဈေးသည်။

ပထိကော၊ လမ်းသွားခရီးသည်။ ကောသိနာရကော၊ ကုသိနာရုံပြည်၌ဖြစ်ပွား, စိုးရ, နေထိုင်သသူ။ စမ္ပာယံ၊ စမ္ပာပြည်၌။ တထာ၊ ထို့အတူ ပေါက်ဖွား, စိုးရ, နေထိုင်သည်တည်း။ စမ္ပေယျကော၊ သသူ။

အပ်၏ဟူသော အာစေရ, ကံအနက်၊ ထိုသူ၏ အတတ်ဖြစ်၏ ဥစ္စာဖြစ်၏ဟူသော သမ္ဗန်, ကတ္တားအနက်၊ ထိုသတ္တဝါကို သတ်၍ အသက်မွေးတတ်၏ဟူသော ကံ, ကတ္တားအနက်တို့၌ရှင်း။ ဏိကော၊ ည်း။ ဝါ၊ ချိ။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝေယျာကရဏိကော အာစေရော ကာယိကံ ကမ္မံ၊ သာရီရိကာ ဝေဒနာ၊ ဒေါဝါရိကော ပုရိသော၊ ဝီဏာ ဝါဒန'မဿ သိပ္ပ'န္တိ ဝေဏိကော၊ ဂုဠော အဿ ဘဏ္ဍ'န္တိ ဂေါဠိကော၊ မဂေ ဟန္တွာ ဇီဝတီ'တိ မာဂဝိကော။ ပုံစံ။

တေန ကတာဒိ- စသည်ကိုသာ အလုတ္တသမာသ်ယူ၍ စတုပ္ပဒမိဒံ- ဆိုကြသည်။ တံ အဓီတေ- ပါတသမာသ်တည်း ယူ၍ ဒွိပဒမိဒံ- ဆိုမူ သာ၍ ရှင်း၏။ **စ-သဒ္ဒါ အညမညသမုစ္စည်း။**

အာဒိ- သဒ္ဒါဖြင့် -

> *** ဟတော ဗန္ဓော'ဿ အာဗာဓော၊ အာဝုဓံ ပရိမာဏကံ။**
> **ကီတော ရာသိ အရဟတိ၊ သဒ္ဒေါ သန္တက ဒိဗ္ဗတိ။ ။**

စသော အနက်တို့၌ သက်။

---

(၅၂၃) (ဗျာကရဏံ အဓီတေ) ဝေယျာကရဏိကော၊ ရုပ်ပြီးစီရင်သော သဒ္ဒါကျမ်းကို။ ဝါ၊ ဂါထာမဖက်-သက်သက် စုဏ္ဏိယကျမ်းကို တတ်သော။ အာစေရော၊ ဆရာ။ (ဝိ + အာကရဏ ပုဒ်ဖြတ်၊ ဣ-ကို ယ-ပြု၊ ဒွေဘော်ပြု၊ ဧ-ဝုဒ္ဓိလာ)။ (ကာယေန ကတံ) ကာယိကံ၊ ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော။ ကမ္မံ၊ အမှု။ (သရီရေ သန္နိဓာနာ) သာရီရိကာ၊ ကိုယ်၌ စွဲကပ်တည်နေတတ်သော။ ဝေဒနာ၊ ရောဂါ။ (ဒွါရေ နိယုတ္တော) ဒေါဝါရိကော၊ တံခါးစောင့်ဖြစ်သော။ ပုရိသော၊ ဒရဝန်ယောကျာ်း။ (ဒုွ-အာရ ပုဒ်ဖြတ်၊ ဥ-ကို ဝ-ပြု၊ ဩ- ဝုဒ္ဓိလာ)။ အဿ၊ ထိုသူ၏။ သိပ္ပံ၊ အတတ်သည်။ ဝီဏာ-ဝါဒနံ၊ စောင်းတီးခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝေဏိကော၊ မည်၏။ စောင်းသမား။

(အဿ၊ အား။ ဝီဏာဝါဒနံ၊ တည်းဟူသော။ သိပ္ပံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏-ပေးလျှင် သမ္ပဒါန် ကတ္တားအနက် ဖြစ်၏။ ဂေါဠိကော-လည်း နည်းတူ။ တင်လဲကုန်သည်။ ပေး)။ မာဂဝိကော၊ သားမုဆိုး (ဝ- အာဂုံ)။

* ဟတော၊ သတ်၏။ ဗန္ဓော၊ နှောင်ဖွဲ့၏။ အဿ၊ ထိုသူ၏။ အာဗာဓော၊ အနာတည်း။ အာဝုဓံ၊ လက်နက်တည်း။ အဿ၊ ထိုဝတ္ထု၏။ ပရိမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်တည်း။ ကီတော၊ ဝယ်အပ်၏။ ရာသိ၊ အစုအပုံတည်း။ အရဟတိ၊ ထိုက်တန်၏။ သဒ္ဒေါ၊ ယုံကြည်၏။ သန္တကံ၊ ဥစ္စာတည်း။ ဒိဗ္ဗတိ၊ ထွန်းပကျော်စော၏။ (တစ်ဆယ့်တစ်နက်)။

ဇာလေန ဟတော၊ ဟနတိ ဝါ’တိ ဇာလိကော၊ သုတ္တေန ဗန္ဓော သုတ္တိကော၊ ဝါတော အဿ အာဗာဓော’တိ ဝါတိကော၊ စာပေါ အဿ အာဝုဓ’န္တိ စာပိကော၊ ကုမ္ဘော အဿ ပရိမာဏံ၊ ကုမ္ဘေန ဝါ ကီတော၊ ကုမ္ဘဿ ဝါ ရာသိ၊ ကုမ္ဘံ ဝါ အရဟတီ’တိ ကုမ္ဘိကော၊ ဗုဒ္ဓေ ပသန္နော ဗုဒ္ဓိကော၊ သံဃဿ သန္တကံ သံဃိကံ၊ အက္ခေန ဒိဗ္ဗတီ’တိ အက္ခိကော။ ပုံစံ။

(၅၂၄) **ဏာ ရာဂါ တသော’ဒ’မည’တ္တေသု စ။** ရာဂါ၊ တပ်စွဲသောဆိုးရည် အနက်ဟောသဒ္ဒါမှ။ ပရေ၊ နောက်၌။ တေန၊ ထိုဆိုးရည်ဖြင့်။ ရတ္တံ၊ ဆိုးအပ်၏။ ဣတျတ္ထေ စ၊ ဤကရိုဏ်း, ကံ အနက်၌၎င်း။ တဿ၊ ထိုသူ၏။ ဣဒံ၊ ဥစ္စာတည်း။ ဣတျတ္ထေ စ၊ ဤသမ္ဗန်, ကတ္တားအနက်၌၎င်း။ အည’တ္တေသု စ၊ ❀ **အဝိဒူရာ၊ ဇာတာ’ဂတ၊ ကွဲသရနှင့်၊ ယုတ္တ, သမ္ဘဟော၊ ဝိသယော- တည့်၊ နိဝါသော, အသဒေဝတာ၊ နိဗ္ဗတ္တာ’မီတော၊ ဝိကာရေ, ပရိမာဏာ၊ ဘဝ, အရဟတိ-** အစရှိသော အနက်တို့၌၎င်း။ ဏာ၊ ဏ- အနုဗန်ရှိသော အ-ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကသာယေန ရတ္တံ ကာသာယံ၊ ကာသာဝံ ဝါ၊ ဧဝံ နီလံ၊ ပီတံ၊ သူကရဿ ဣဒံ မံသံ သောကရံ၊ ဥဒုမ္ဗရဿ အဝိဒူရံ ဩဒုမ္ဗရံ၊ မထုရာယ ဇာတော အာဂတော ဣဿရော ဝါ မာထုရော၊ စိတ္တာဒိ-နက္ခတ္တေဟိ ယုတ္တော မာသော -

---

ဇာလေန၊ ကွန်ပိုက်ဖြင့်။ ဟတော၊ သတ်ညှဉ်းဆဲအပ်၏။ ဝါ၊ ကား။ ဟနတိ၊ တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဇာလိကော၊ မည်၏။ ငါး၊ တံငါ။ သုတ္တိကော၊ ချည်ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ထောင်အပ်သောငှက်။ ဝါတိကော၊ လေနာသည်။ စာပိကော၊ လေးသမား။ အဿ၊ ထိုဝတ္ထု၏။ ပရိမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်သည်။ ကုမ္ဘော၊ တစ်ကုမ္ဘတည်း။ ဝါ၊ ကုမ္ဘေန၊ တစ်ကုမ္ဘဖြင့်။ ကီတော၊ ဝယ်အပ်၏။ ဝါ၊ ကုမ္ဘဿ၊ အိုး၏။ ရာသိ၊ အစုအပုံတည်း။ ဝါ၊ ကုမ္ဘံ၊ တစ်ကုမ္ဘကို။ အရဟတိ၊ ထိုက်တန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကုမ္ဘိကော၊ မည်၏။ ("အမ္ဗဏံ ဒေါဏော’ကာဒသ၊ ကုမ္ဘောတု ဒသ-အမ္ဗဏံ၊" နှစ်ဆယ့်ခုနစ်တင်းခွဲကို တစ်ကုမ္ဘ-မှတ်။ ကုမ္ဘံ ကရောတီ’တိ ကုမ္ဘိကော- ပြုလျှင် အိုးထိန်းသည် ရ၏)။ ဗုဒ္ဓိကော၊ ဘုရားကို ကြည်ညိုသသူ။ သံဃိကံ၊ သံဃဥစ္စာ။ အက္ခေန၊ ကြွေအန်ဖြင့်။ ဒိဗ္ဗတိ၊ ထွန်းပထင်ပေါ်, နယ်လုံးကျော်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အက္ခိကော၊ မည်၏။ အန်ကြူးသသူ ကစားသမား။ (ဤမှ တစ်ပါးသောအနက်၌ သက်လေဦး)။

(၅၂၄) ကသာယေန၊ အဖန်ရည်ဖြင့်။ ရတ္တံ၊ ဆိုးအပ်တပ်စွဲအပ်သော အဝတ်သင်္ကန်းတည်း။ ကာသာယံ၊ သင်္ကန်း။ (ကာသာဝံ-၌ ယ-ကို ဝ-ပြု)။ နီလံ၊ ညိုသောအဝတ်။ ပီတံ၊ ဝါရွှေသော အဝတ်။ သူကရဿ၊ ဝက်၏။ ဣဒံ၊ ဥစ္စာဖြစ်သော။ မံသံ၊ အသားတည်း။ သောကရံ၊ ဝက်သား စသည်။ ဥဒုမ္ဗရဿ၊ သဖန်းပင်၏။ အ-ဝိဒူရံ၊ မနီးမဝေးသော ဗိမာန်တည်း။ ဩဒုမ္ဗရံ၊ ဗိမာန်။ မထုရာယ၊ မထုရာပြည်၌။ မှ။ ကို။ ဇာတော၊ ဖြစ်သည်တည်း။ ဝါ၊ အာဂတော၊ လာသည်တည်း။ ဝါ၊ ဣဿရော၊ အစိုးရသည်တည်း။ မာထုရော၊ သည်။ (ဓအောက်ခြိုက်နှင့် မဓုရ-ကား ပါဠိပျက်)။ စိတ္တာဒိနက္ခတ္တေဟိ၊ စိတြ စသော စန်းယှဉ်

(က) စိတ္တော ဝေသာခေါ ဇေဋ္ဌော စ၊ အာသဠှော သာဝနောပိ စ။
ပုဗ္ဗု'တ္တရ'ဘဒ္ဒပဒေါ၊ အဿယုဇ္ဇော စ ကတ္တိကော။
မာဂသိရော ပုဿော မာဃော၊ ဖဂ္ဂုနော'တိ ဒုဝေ-ဒသ။ ။

(ခ) န ဝုဒ္ဓိ နီလ-ပီတာ'ဒေါ၊ ပစ္စယေ သ-ဏကာရကေ။
ပကာရော ပုဿ-သဒ္ဒဿ၊ သိရော'တိ သိရသံ ဝဒေ။ ။

<u>မယူရာနံ</u> သမူဟော မာယူရော၊ ဝသာဒါနံ ဝိသယော ဒေသော ဝါသာဒေါ၊ မထုရာ အဿ နိဝါသော မာထုရော၊ ဗုဒ္ဓေါ အဿ ဒေဝတာ'တိ ဗုဒ္ဓေါ၊ ပယသာ ပယသိ ဝါ နိဗ္ဗတ္တော ပါယာသော၊ ဝေယျာကရဏော၊ အယသော ဝိကာရော အာယသော ကုဋ္ဌာရော၊ ပုရိသော အဿ ပရိမာဏံ ပေါရိသံ ဥဒကံ၊ သရသိ ဘဝေါ သာရသော သကုနော၊ သာရသီ သကုနီ၊ သာရသံ ပုပ္ဖံ၊ သဟဿံ အရဟတီ'တိ သာဟဿော။ ပုံစံ။

စ- သဒ္ဒါ အညမညသမုစ္စည်း။

နက္ခတ်တို့နှင့်။ ယုတ္တော၊ သန်းခေါင်အခါ ယှဉ်သော။ မာသော၊ လမင်းတည်း။ စိတ္တော၊ စိတြနက္ခတ် နှင့်ယှဉ်သော လမင်း။ (ထိုဌာနီ လ၏အမည်ကို ဌာန တန်ခူးလ၌ တင်စား၍ စိတြမာသ-ခေါ်သည်။ နောက်ကို နည်းတူ)။

(က) ဝိသာခေါ၊ ဝိသာခါနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သော ကဆုန်လ။ (ဇေဋ္ဌနက္ခတ်၊ ပုဗ္ဗာသဠ်, ဥတ္တရာသဠ်-နက္ခတ်။ သဝနနက္ခတ်။ ပုဗ္ဗဘဒြပိုက်၊ ဥတ္တရာဘဒြပိုက်နက္ခတ်။ အဿဝနီနက္ခတ်။ ကတ္တိကာနက္ခတ်။ မိဂသီနက္ခတ်။ ပုဿျနက္ခတ်။ မာဃနက္ခတ်။ ပုဗ္ဗဖဂ္ဂုနီ, ဥတ္တရဖဂ္ဂုနီနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သော တပေါင်းလ-ဟုရှေးနည်းတူ လစဉ်အတိုင်းပေး)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုဝေ ဒသ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်လတို့တည်း။

(ခ) သ-ဏကာရကေ၊ ဏ- အနုဗန်ရှိသော။ ပစ္စယေ၊ ပစ္စည်းနှောင်းသော်လည်း။ နီလ-ပီတာ'ဒေါ၊ နီလ, ပီတ- စသည်၌။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိ- ပြုသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ပုဿ-သဒ္ဒဿ၊ ၏။ ပကာရော၊ ပ- ၏မှီရာ ဥ-အက္ခရာသည်။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဩဝုဒ္ဓိ- ပြုသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သိရော'တိ၊ သိရော-ဟူသောပုဒ်၏။ သိရသံ၊ သ-လာ၍ သိရသံ-ပြုခြင်းကို။ န ဝဒေ၊ မဆိုရာ။

<u>မယူရာနံ</u>၊ ဥဒေါင်းတို့၏။ ဝသာဒါနံ၊ ခြသေ့်တို့၏။ အဿ၊ ထိုသူ၏။ ဒေဝတာ၊ ကိုးကွယ်ရာနတ်သည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားတည်း။ ဝါ၊ ဘုရားဟူသော။ ဒေဝတာ၊ သည်။ အဿ၊ အား။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ မည်၏။ ပယသာ၊ နို့ရည်ဖြင့်။ ဝါ၊ ပယသိ၊ ၌။ နိဗ္ဗတ္တော၊ ဖြစ်သည်တည်း။ ပါယာသော၊ ယနာထမင်း။ အယသော၊ သံ၏။ ဝိကာရော၊ အထူးတည်း။ အာယသော၊ သံ- အထူးဖြစ်သော။ ကုဋ္ဌာရော၊ ဓားမ။ ပေါရိသံ၊ ယောက်ျားတစ်သူ လက်ခုပ်တစ်ဖောင် ပမာဏရှိသော။ ဥဒကံ၊ ရေ။ သရသိ၊ ရေအိုင်၌။

(၅၂၅) **ဇာတာ'ဒိန'မိမိ'ယာ စ**။ ဇာတာ'ဒီနံ၊ ဇာတ-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့၏။ အတ္ထေ၊ အနက်၌။ ဣမိ'ယာ စ၊ ဣမ-ပစ္စည်း, ဣယ-ပစ္စည်းတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အာဒိ-သဒ္ဒါဖြင့် ဘဝ, နိယုတ္တ, အဿတ္ထိ, ဣဒံ- အနက်စသည်ကိုယူ။

စ-သဒ္ဒါ ထိုအနက်၌ ဣက-ပစ္စည်း။ ဣဒံ, နိယုတ္တ-အနက်တို့၌ ကိယ-ပစ္စည်းတို့ကို ဆည်း၏။

ပစ္ဆာ ဇာတော ပစ္ဆိမော၊ မနုဿ-ဇာတိယော။ မနုဿ-ဇာတိကော၊ ဗောဓိယာ ပက္ခေ ဘဝါ ဗောဓိ-ပက္ခိယာ၊ အန္တေ နိယုတ္တော အန္တိမော၊ အန္တိယော၊ အန္တိကော၊ ပုတ္တော အဿ အသ္မိံ ဝါ အတ္ထီ'တိ ပုတ္တိမော၊ ပုတ္တိယော၊ ပုတ္တိကော၊ အတ္တနော ဣဒံ အတ္တနိယံ၊ သဿ အယံ သကိယော၊ ဇာတိယာ အန္ဓေ နိယုတ္တော ဇစ္စန္ဓကိယော။ ပုံစံ။

(၅၂၆) **သမူဟ'တ္ထေ ကဏ်–ဏာ**။ သမူဟ'တ္ထေ၊ အပေါင်းဟူသောအနက်၌။ ကဏ်-ဏာ၊ ကဏ်-ပစ္စည်း, ဏ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

မနုဿာနံ သမူဟော မာနုဿကော၊ မာနုဿော၊ ဒွယံ၊ တယံ၊ တိကံ၊ စတုက္ကံ၊ ပဉ္စကော။ ပုံစံ။

(၅၂၇) **ဂါမ–ဇန–ဗန္ဓု–သဟာယာ'ဒီဟိ တာ**။ သမူဟ'တ္ထေ၊ ၌။ ဂါမ-ဇန-ဗန္ဓု-သဟာယာ'ဒီဟိ၊ ဂါမ, ဇန, ဗန္ဓု, သဟာယ- အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရမို၊ နောက်၌။ တာ၊ တာ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂါမတာ၊ ဇနတာ၊ ဗန္ဓုတာ၊ သဟာယတာ၊ နဂရတာ။ ပုံစံ။

(၅၂၈) **တ'ဒဿ ဌာန'မိယော စ**။ တံ၊ ထိုဝတ္ထုသည်။ အဿ၊ ထိုအမူအရာကြိယာ၏။ ဌာနံ၊ တည်ရာအကြောင်းတည်း။ ဣတျတ္ထေ စ၊ ဤသမ္ဗန်နှင့် ကရိုဏ်း, အာဓာရ- အနက်၌လည်း။ ဣယော စ၊ ဣယ-ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘဝေါ၊ ဖြစ်သည်တည်း။ သာရသော၊ သော။ သကုနော၊ ခေါက်ရှာငှက်ဖို။ သာရသီ၊ သော။ သကုနီ၊ ခေါက်ရှာငှက်မ။ သာရသံ၊ ရေအိုင်၌ဖြစ်သော။ ပုပ္ဖံ၊ ပဒုမ္မာ။ သာဟသော၊ တစ်ထောင်ထိုက်တန်သော ဆင်, မြင်း- စသည်။

(၅၂၅) မနုဿဇာတိကော၊ လူဇာတ်၌ဖြစ်သည်။ ဗောဓိပက္ခိယာ၊ မဂ်ဉာဏ်၏ အပင်းအသင်း၌ဖြစ်သောတရား သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးတို့။ အန္တိမော၊ အဆုံး၌ ယှဉ်သည်။ (အန္တမသော၌ကား ဣ-ကို အပြု)။ အတ္တနိယံ၊ တိတ္ထိတို့ကြံဆအပ်သော အတ္တ၏ဥစ္စာ။ သဿ၊ မိမိ၏။ အယံ၊ ဥစ္စာတည်း။ သကိယော၊ ဥစ္စာ။ ဇစ္စန္ဓကိယော၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကန်းသည်၌ ယှဉ်သည်။

(၅၂၈) မဒနဿ၊ ယစ်မူးခြင်း၏။ ဌာနံ၊ တည်ရာအကြောင်းတည်း။ မဒနိယံ၊ ယစ်မျိုး။ ဗန္ဓနိယံ၊ နှောင်ဖွဲ့ကြောင်းအမှု။ မုစ္ဆနိယံ၊ တွေဝေကြောင်းအာရုံ။ ဥပါဒါနိယံ၊ ဥပါဒါန်လေးပါးတို့၏ တည်ရာ-

(သီဟိုဠ်ရေးတို့၌ မိယော-ဟု ဒီယနှင့်ရှိ၏။ ဤအလို အနီယ-ပစ္စည်းဖြင့်လည်း ပြီး၍ ကိတ် တဒ္ဓိတ် နှစ်မျိုး ရကောင်း၏)။

ရှေ့ စ-သဒ္ဒါ ဟိတ-အနက်စသည်ကို။ နောက် စ-သဒ္ဒါ ဏ္ဍယ, ဏ္ဍလ-ပစ္စည်းတို့ကို ဆည်း၏။

မဒနဿ ဌာနံ မဒနိယံ၊ ဗန္ဓနိယံ၊ မုစ္ဆနိယံ၊ ဥပါဒါနာနံ ဌာနံ ဟိတံ အာရမဏံ ဝါ ဥပါဒါနိယံ၊ ရညော ဏ္ဍဒံ ဌာနံ ရာဇိယံ၊ ရာဇိလံ။ ပုံစံ။

(၅၂၉) ဥပမတ္တာ'ယိတတ္တံ။ ဥပမ'တ္တော၊ ဥပမာအနက်၌။ အာယိတတ္တံ၊ အာယိတတ္တ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဓူမော ဝိယ ဒိဿတီ'တိ ဓူမာယိတတ္တံ၊ ဝနံ။ တိမိရာယိတတ္တံ။ ပုံစံ။

(၅၃၀) တ'န္နိဿိတ'တ္ထေ လော။ တ'န္နိဿိ'တတ္ထေ စ၊ ထိုကို မှီ၏ဟူသော အနက်၌ရင်း။ တဒဿဌာနတ္ထေ စ၊ ထို၀တ္ထုသည် ထိုကြိယာ၏ တည်ရာအကြောင်းဟူသော အနက်၌ရင်း။ လော၊ လ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒုဋ္ဌု နိဿိတံ၊ ဒုဋ္ဌု ဝါ ဌာန'န္တိ ဒုဋ္ဌုလ္လံ၊ ဝေဒံ နိဿိတံ၊ ဝေဒဿ ဝါ ဌာန'န္တိ ဝေဒလ္လံ။ ပုံစံ။

အကြောင်း, အစီးအပွား, အာရုံ။ ရညော၊ မင်း၏။ ဏ္ဍဒံ၊ ဥစ္စာတည်း။ ဌာနံ၊ တည်ရာတည်း။ ရာဇိယံ၊ ရာဇိလံ၊ မင်း၏ဥစ္စာ, တည်ရာ။

(၅၂၉) ဓူမော ဝိယ၊ မီးခိုးကဲ့သို့။ ဒိဿတိ၊ ထင်၏၊ ရှုအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓူမာယိတတ္တံ၊ မည်၏။ ဝနံ၊ တောတည်း။ တိမိရာယိတတ္တံ၊ မိုက်မှောင်ကဲ့သို့ မှိုင်းမှိုင်းညို့ညို့ ထင်သောတော။

(၅၃၀) ဒုဋ္ဌု၊ မကောင်းသည်ကို။ နိဿိတံ၊ မှီသည်တည်း။ ဝါ၊ ဒုဋ္ဌု၊ မကောင်းသည်၏။ ဌာနံ၊ တည်ရာအကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုဋ္ဌုလ္လံ၊ မည်၏။ ဝေဒံ တုဋ္ဌိ၊ နှစ်သက်ခြင်းကို။ (ပေး)။

(ဒုဋ္ဌုသဒ္ဒါ- သုဋ္ဌုကဲ့သို့ နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ ဝါကျ၌ အံဝိဘတ်- သ ဝိဘတ်ကျေ။ ဒုဋ္ဌုံ- ဒုဋ္ဌုဿ မနေရ။ အဋ္ဌကထာ၌ကား ဒုဋ္ဌု စ တံ ထူလ'ဉ္စာ'တိ ဒုဋ္ဌုလ္လံ- ဟု သမာသ်ဝိဂြိုဟ် ပြု၏။ ဒုပုဒ် ဒုဋ္ဌု အနက်ဟော။ ဒုနောက်ဖြစ်၍ ထ ကို ဌ ပြန်သည်။ လ-ဒွေဘော်ကြောင့် ဥ-ရဿဖြစ်သည်။ ဤသုတ်၌ အနုကမုန စ-သဒ္ဒါ မပါဘဲလျက် တဒဿဌာန် လိုက်သည်ကား-

ကာရိနာ ဟညတေ ကာရီ၊ ကာရိယံ ကာရိယေန စ။
နိမိတ္တန္တု နိမိတ္တေန၊ တ'ဿေသ'မနုဝတ္တတိ။ ။

ဟူသော ဉာသ်ဂါထာနှင့်မညီ အထူးမှတ်ရန်။)

(၅၃၁) **အာလု တဗ္ဗ'ဟုလေ။** တ'ဗ္ဗဟုလေ၊ ထိုသူအား ထိုတရားများ၏ ဟူသော အနက်၌။ အာလု၊ အာလု-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အဘိဇ္ဈာ အဿ ဗဟုလာ ပကတိ ဝါ'တိ အဘိဇ္ဈာလု၊ သီတာလု၊ ဒယာလု၊ ဓဇာလု။ ပုံစံ။

(၅၃၂) **ဏျ-တ္တ-တာ ဘာဝေ တု။** ဘာဝေ၊ အသိဉာဏ်သဒ္ဒါတို့၏ဖြစ်ကြောင်း ပဝတ္တိ နိမိတ် ဘော-အနက်၌။ ဏျ-တ္တ-တာ တု၊ ဏျ-ပစ္စည်း, တ္တ-ပစ္စည်း, တာ-ပစ္စည်းတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တု-သဒ္ဒါ တ္တန-ပစ္စည်း, ဏေယျပစ္စည်း-စသည်ကို ဆည်း၏။ **ဏျတ္တတာ-ယောဂဝိဘာဂဖြင့်** ကမ္မ, သာစု, ဟိတ, ဘဝ, ဇာတ- သကတ္ထတို့၌သက်။

အနဏာဿ ဘာဝေါ အာနဏျံ၊ အာဏာဏျံ ဝါ၊ သာမညံ၊ ဒက္ခိတ္တံ၊ ဒက္ခိတာ၊ ဇာယတ္တနံ၊ ဇာရတ္တနံ၊ သောစေယျံ၊ ကာဝေယျံ၊ သာဌေယျံ၊ ထေယျံ၊ ဝီရိယံ၊ ပါရိဘဋ္ဋျတာ၊ ဘေသဇ္ဇံ၊ ဝေယျာ-ဝစ္စံ၊ ကမ္မညံ၊ သဗ္ဗံ၊ ပဇ္ဇံ၊ ရဇ္ဇာ၊ ဂမ္မော၊ ဂဗ္ဗံ၊ ကေဇ္ဇံ၊ ဒွေဇ္ဇံ၊ ကဗ္ဗံ၊ ဒိဗ္ဗံ၊ ထညံ၊ ဗာဟုံ၊ ဗာဟိယံ၊ ယထာဘုစ္စံ၊ ကာရုညံ၊ ပတ္တကလ္လံ၊ အာကာသာနဉ္စံ၊ ဒေဝတာ။ ပုံစံ။

---

(၅၃၁) အဿ၊ အား။ အဘိဇ္ဈာ၊ သူ့ဥစ္စာကို ရလိုသမှု ရှေးရှုကြံခြင်းသည်။ ဗဟုလာ၊ များ၏။ ဝါ၊ အဿ၊ ၏။ ပကတိ၊ ပင်ကိုရင်သဘော စရိုက်ကား။ အဘိဇ္ဈာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဘိဇ္ဈာလု၊ မည်၏။ သီတာလု၊ ချမ်းအေးခြင်းများသသူ။ ဒယာလု၊ သနားခြင်း ကရုဏာများသသူ။ ဓဇာလု၊ တံခွန်အလံများသသူ။

(ဗဟတိ ဝဒ္ဓတီ'တိ ဗဟုလော၊ ဥလော (သက္ကတ) ဗဟူ အတ္ထေ လာတီ'တိ ဗဟုလံ။ ဗဟု သဉ္ဇာနေ ဝါ၊ ပဉ္စာဒီ'ဟျလန္တိ အလပစ္စယော၊ အဘိဓာနဋီကာ၊ သံရှေးရှိမှု သမ္ဗဟုလ-ဖြစ်သင့်၏။ အဘိဓာနဋီကာ၌ကား သံပဟောတီ'တိ သမ္ဗဟုလံ၊ သံ-ပ ပုဗ္ဗော၊ ဟူ သတ္တာယံ၊ လော၊ ပဿ ဗော၊ သမ္ဗဟူလမပိ-ဟု ကောက်ကျစ်ရှုပ်ပွေ ကြံစည်လေ၏။ ဉု-ဒီဃလည်း စာကိုယ်မှာ မရှိ၊ ထိုကိုမှီ၍ ဆုံးဖြတ်သော အက္ခရ ဝိသောဓနီလည်း ချွတ်ယွင်းလေ၏)။

(၅၃၂) အာနဏျံ၊ မြီကြွေးကင်းသသူ၏ဖြစ်ကြောင်း။ (နတ္ထိ ဣဏံ အဿာ'တိ အဏဏော၊ တေသုဝုဒ္ဓိတိအာဒိနာ နကာရိ'ကာရာနံ ဏတ္တ'မတ္တဥ္စ၊ ရူပ်ဋီ-အလို ဏ-ကြီးနှစ်လုံးနှင့် ရှိရာ၏။ ပေစာများ ၌ကား ဏ-မပြန်ဘဲ အနဏော-ဟူ၍လည်း အများပင် ပါ၌ရှိကြ၏။ ကြိုက်ရာယူ)။ (သမဏာဿ သမနာနံ ဝါ ဘာဝေါ) သာမညံ၊ ရဟန်း၏ တူသည်တို့၏-အဖြစ်။ (ဝေဓဗ္ဗံ၊ မုဆိုးမအဖြစ်။ သချံ သခိ-ဘာဝေါ၊ ဣ-ကျေ၊ ဝေယျတ္တိယံ ဝိယျတ္တ-ဘာဝေါ၊ ထက်မြက်သည့်အဖြစ်။ ဣ-လာ။ ဩဒဂျံ ဥအဂ္ဂ-ဘာဝေါ၊ တက်ကြွသည့်အဖြစ်။ ဝါဏိဇ္ဇံ ဝဏိဇ-ဘာဝေါ၊ ကုန်သည်အဖြစ်။ သာရုပ္ပံ၊ ဩပမ္မံ၊ တထ ဘာဝေါ တစ္ဆံ၊

ဗမ္မေဠ္ဌ၊ ကောသလ္လ-စသော ဏျပစ္စယန္တတို့ကိုလည်းထုတ်)။ ဒက္ခိတ္တံ၊ ဒက္ခိတာ၊ တောင်ဝှေးရှိသသူ၏အဖြစ်။ (တေစီဝရိကတ္တံ၊ ဩဒရိကတ္တံ၊ ကတညုတာ-စသည်တို့ကိုလည်းထုတ်)။ (ဇာယဿ ဇာယာယ ဝါ ဘာဝေါ) ဇာယတ္တနံ၊ မြဲသောလင်, မြဲသောမယားအဖြစ်။ (ဇာရဿ ဇာရိယာ ဝါ ဘာဝေါ) ဇာရတ္တနံ၊ သယောက်လင်, သယောက်မယားအဖြစ်။ (သားရရုံ ခေတ္တလင်မယား ဟူလို။ ဇာရိ-၌ ဤ-ကို အ-ပြု။ ပုထုဇ္ဇနတ္တနံ၊ ဝေဒနတ္တနံ- စသည်ကိုလည်း ထုတ်)။ (သုစိနော ဘာဝေါ) သောစေယျံ၊ စင်ကြယ်သသူ၏ အဖြစ်။ (ကဝိနော ဘာဝေါ) ကာဝေယျံ၊ ပညာရှိသသူ၏ အဖြစ်။ (သဌဿ ဘာဝေါ) သာဌေယျံ၊ စဉ်းလဲသသူ၏ အဖြစ်။ (ထေနဿ ဘာဝေါ) ထေယျံ၊ ခိုးသူ၏အဖြစ်။ (န-ကို ချေ)။ (အာဓိပတေယျံ -စသော ဏေယျ-ပစ္စယန္တတို့ကိုလည်း ထုတ်)။ (ဝီရာနံ ကမ္မံ ဘာဝေါ ဝါ) ဝီရိယံ၊ လုံ့လရှိသသူ၏ အမှု။ ဝါ၊ အဖြစ်။ ပါရိဘဋ္ဋျတာ၊ ရှာသူသားငယ် ထိန်းသိမ်း ချီပိုးသော ရဟန်း၏ အမှု၏အဖြစ်။ ဘေသဇ္ဇံ ဘိသက္က-ကမ္မံ၊ ဆေးသမား၏ အမှု။ ဝေယျာဝစ္စံ ဗျာဝဋ-ကမ္မံ၊ အမှုလုပ်သူ ကုလီ၏ အမှု။

(ကမ္မနိ သာစု) ကမ္မညံ၊ အမှု၌ ကောင်းသည်။ (သဘာယံ သာစု) သဗ္ဘံ၊ သဘင်၌ ကောင်းသည်။ (ရထဿ ဟိတာ) ရစ္ဆာ၊ ခရီးလမ်း။ (ဂါမေ ဘဝေါ) ဂမ္မော၊ ရွာသူတို့ အကျင့်။ (ဂေါသု ဘဝံ) ဂဗျံ၊ နွားနို့, ထောပတ်-စသည်။ (ဧကော ဘဝံ) ဧကစ္ဆံ၊ တစ်ပေါင်းတည်း။ (ဒွိဓာ ဘဝံ) ဒွေဓ္ဒံ၊ နှစ်ကွဲ။ (ကဝီသု ဘဝံ) ကဗျံ၊ ဂါထာ, ကဗျာ။ (ဒိဝိ ဘဝံ) ဒိဗျံ၊ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သည်။ (ထနတော ဇာတံ) ထညံ၊ နို့ရည်။ ဗာဟျံ၊ ဗာဟိယံ၊ အပ၌ ဖြစ်သည်။ (ယထာ ဘူတမေဝ) ယထာ ဘုစ္စံ၊ ဟုတ်မှန်တိုင်း။ (ကရုဏာယေဝ) ကာရုညံ၊ သနားခြင်းကရုဏာ။ (ပတ္တကာလမေဝ) ပတ္တကလ္လံ၊ လျောက်ပတ်သော အခါ။ (အာကာသာနန္တမေဝ) အာကာသာနဉ္စံ၊ ဥပါဒ်, ဘင် အဆုံးမထင်သော ကောင်းကင်ပညတ်။ (ဒေဝေါ ဧဝ) ဒေဝတာ၊ နတ်။

(ဒေဝေါ ဧဝ၊ နတ်သည်သာလျှင်။ ဒေဝတာ၊ ဒေဝတာမည်၏။ ဒေဝ-ဘာဝေါ၊ နတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဇာတ်သည်။ န ဒေဝတာ၊ မမည်။ ဤသို့ တာ-ပစ္စည်းအနက် ဇာတ်ကို ကန့်သည်။ သကတ္ထတဒ္ဓိတ်ဟူသမျှ ဤနည်းချည်း။

ဘာဝတ္ထ၌ကား ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိ-သဒ္ဒါ ဧတေန, ဧတသ္မာ ဝါ'တိ ဘာဝေါ၊ ဒက္ခိနော ဘာဝေါ ဒက္ခိတ္တံ။ ဒက္ခိနော၊ တောင်ဝှေးရှိသသူ လူ၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ ဒက္ခိတ္တံ၊ တောင်ဝှေး ရှိသသူ လူ၏ဖြစ်ကြောင်း။ ဤသို့ အနက်ပေးရာ၌ တောင်ဝှေးသည် လူ၏ဖြစ်ကြောင်း မဟုတ်။ လူကို သိသောဉာဏ်, လူကိုဟောသော ဒက္ခိ-သဒ္ဒါတို့၏သာ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်၍ ဒက္ခိ-အရကို အာရမဏိကဉာဏ် ဝါစကဒက္ခိ-သဒ္ဒါတို့ကို ကာရဏူ, ဌာနူပစာရအားဖြင့် ယူအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒက္ခိနော၊ တောင်ဝှေးရှိသသူ လူ၏-ဟု အနက်ပေးလျှင် အနက်သဒ္ဒါ ဥပစာဖြစ်၍ သဒ္ဒတ္ထူပစာ မည်၏။ ဒက္ခိနော၊ တောင်ဝှေးရှိသသူ လူကိုသိသောဉာဏ်, လူကိုဟောသောသဒ္ဒါ၏-ဟု အနက်ပေး လျှင် သဒ္ဒါသာ ဥပစာဖြစ်၍ သဒ္ဒူပစာမည်၏ဟု မှတ်။ **သဒ္ဒါတတ်အကျော် ပြည်ဆရာတော် ဘုရားကြီး နည်းတည်း။**

(၅၃၃) **ဏာ ဝိသမာ'ဒီဟိ**။ ဘာဝေ၊ ၌။ ဝိသမာ'ဒီဟိ၊ ဝိသမ-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေ၊ နောက်၌။ ဏာ၊ ဏာ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝိသမဿ ဘာဝေါ ဝေသမံ၊ သုစိနော ဘာဝေါ သောစျံ။ ပုံစံ။

(၅၃၄) **ရမဏီယာ'ဒိတော ကဏ်**။ ဘာဝေ၊ ၌။ မရဏီယာ'ဒိတော၊ ရမဏီယ-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေ၊ နောက်၌။ ကဏ်၊ ကဏ်-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ရာမဏီယကံ၊ တံ ဘူမိ-ရာမဏေယကံ၊ မာနုညကံ။ ပုံစံ။

ဗာဟျ, ဗာဟိယ-ပုဒ်တို့၌ ဗာဟိယော ဒါရုစီရိယော-ဟူသော ပါဠိတော်ကို "ဗဟိ နဂရေ ဇာတတ္တာ ဗာဟိယော"ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သောကြောင့်ရင်း ဝုဒ္ဓိ-ရောက်သောကြောင့်ရင်း ဏျ-ပစ္စည်းသက်၍ ဗာဟိယ-ဟု ယ-ယယ်နှင့် သင့်သည်။ ယ-ဗျည်းနှောင်းရာ၌ က္က-ကိုချေလျှင် စေတျာနိ-ကဲ့သို့ ဗာဟျံ-ဖြစ်သည်။ တဒ္ဓိတ်မဟုတ်ရာ၌ ဒုရ်, နိရ်-ပုဒ်တို့ကဲ့သို့ ဗဟိသ်-ဟု ဗျဥ္ဇနန္တ- သက္ကတပုဒ်ရင်း ဖြစ်၍ သရနှောင်းသည့်အခါ ဒုရာဇီဝ, ဒုရုတ္တ, နိရုတ္တက, နိရာဒီနဝ-တို့ကဲ့သို့ ဗဟိရဗ္ဘုတ္တ, ဗဟိရဂ်-ဟု ရ-အာဂုံ လာရသည်။

အဘိဓာန်ဋီကာ၌ကား- ဗဟိ ဇာတံ ဗာဟိရံ ဣရော။ ဗာဟိရံ ဗာဟိရာ ဗာဟျတ္တေ သတ္တမျန္တ နိပါတာ-ဟု ဆိုလေသည်။ ယခင်အဋ္ဌကထာနှင့်ရင်း ဝုဒ္ဓိရောက်သည်နှင့်ရင်း မညီ။

သမန္တတော နဂရဿ ဗာဟိယေ ခညတိ'တိ ပရိခါ။ (ကစ္စည်း)။

ကိံ တေဇဋာဟိ ဒုမ္မေဓ၊ ကိံ တေ အဇိန'သာဋိယာ။

အဗ္ဘန္တရံ တေ ဂဟနံ၊ ဗာဟိယံ ပရိမဇ္ဇတိ။ ။ (ဝေါဓာဇာတ်၊ ဇာ၊ ၁။ ၃၂။ ၁၀၆)

တသ္မာတိဟ တေ ဗာဟိယ ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ-စသည်ဖြင့် ထိုထို ဝိဘတျန္တပုဒ်ရှိသောကြောင့် နိပါတ်ပုဒ်လည်း မဟုတ်၊ တဒ္ဓိတ်မဟုတ်သော ဗဟိပုဒ်ရင်းသာ နိပါတ်။ ယင်းလည်း သတ္တမျန္တချည်းမဟုတ်။

ဗာဟိရံ ဗဟိ၊ ဗဟိဒ္ဓါ ဗာဟိရာ ဗာဟျော-ဟု အဘိဓာန်မှာကား ရှိ၏။

သနာနိစ္စေ ဗဟိဗ္ဘာဟျော-ဟူသော ကူးယူရင်း အမရကောသ၌ မရှိ၊ အဘိဓာန်ဆရာ ထည့်စွက်သောပုဒ်ဖြစ်ရာ၏။ ယခင် ပါဠိ, အဋ္ဌကထာတို့နှင့် နှိုင်းညှိ၍ ဆင်ခြင်ရန်)။

(၅၃၄) ရာမဏီယကံ၊ မွေ့လျော်ဖွယ်၏အဖြစ်။

ဂါမေ ဝါ ယဒိဝါ'ရညေ၊ နိန္နေ ဝါ ယဒိ ဝါ ထလေ။

ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ၊ တံ ဘူမိ-ရာမဏေယကံ။ ။(ဓမ္မပဒ၊ ၂၇။)

တံ ဌာနံ၊ ထိုအရပ်သည်။ ဘူမိ-ရာမဏေယကံ၊ မြေ၏မွေ့လျော်ဖွယ် ဂုဏ်ရှိသောအရပ် မည်၏။ (အာဒိဝုဒ္ဓိ, မဇ္ဈေဝုဒ္ဓိ-၏ နှစ်ခါ ပြု)။ မာနုညကံ၊ နှစ်သက်ဖွယ်၏အဖြစ်။

(၅၃၅) ဝိသေသေ တရ'တမိ'သိကိ'ယိ'ဋ္ဌာ။ ဝိသေသေ၊ ထို့အောက်, ထို့ထက် ထူးချွန်၏ ဟူသော အပါဒါန်, ကတ္တားအနက်၌။ တရ'တမိ'သိကိ'ယိ'ဋ္ဌာ၊ တရ, တမ, ဣသိက, ဣယ, ဣဋ္ဌ-ငါးပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပါပါနံ ပါပေသု ဝါ ဝိသေသော'တိ ပါပတရော၊ ပါပတမော၊ ပါပိသိကော၊ ပါပိယော၊ ပါပိဋ္ဌော၊ ပဏီတတရော။ ပုံစံ။

(၅၃၆) တ'ဒဿ'တ္ထိ'တိ ဝီ စ။ တံ၊ ထိုဝတ္ထုသည်။ အဿ၊ ထိုသူအား။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ အတ္ထေ၊ ဤကတ္တား, သမ္ပဒါန်အနက်၌။ ဝီ စ၊ ဝီ-ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

မေဓာ အဿ အသ္မိံ ဝါ အတ္ထီ'တိ မေဓာဝီ၊ မာယာဝီ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သ, ဝ, အာလ, ဣလ, ဣဝ-စသည်ကို ဆည်း၏။ သုမေဓသော၊ သုမေဓသာ၊ သုမေဓသံ။

* **ဣမိနာ'ဝ တွံ ဝယသာ၊ ရာဇပုတ္တိ သုမေဓသေ။**
ဗြဟ္မ-စရိယံ စရေယျာသိ၊ ဘိယျော ဝဏ္ဏဝတီ သိယာ။ ။(ဇာ၊ ၁။ ၂၃၂။)

ဣသိံ လောမသ-ကဿပံ၊ ကေသဝေါ၊ ဝါစာလော၊ ပိစ္ဆိလော၊ ဖေနိလော၊ တုဏ္ဍိလော၊ ကဏ္ဍော အဿ အသ္မိံ ဝါ အတ္ထီ'တိ ကဏ္ဍိဝံ၊ ဓနု၊ ပုံစံ။

---

(၅၃၅) ပါပါနံ၊ သူယုတ်မာတို့အောက်။ ဝါ၊ ပါပေသု၊ တို့တွင်။ ဝိသေသော၊ ထူးချွန်ယုတ်မာသည်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပါပတရော၊ မည်၏။ လ။ ပါပိဋ္ဌော၊ မည်၏။ ပဏီတတရော၊ မွန်မြတ်သည်တို့ထက်။ ဝါ၊ တို့တွင် ထူးချွန်မွန်မြတ်သည်။

(၅၃၆) အဿ၊ ထိုသူအား။ ဝါ၊ ဣမသ္မိံ ၌။ မေဓာ၊ ပညာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မေဓာဝီ၊ မည်၏။ မာယာဝီ၊ များစွာသော မာယာရှိသသူ။

(သုမေဓာ အဿ'တ္ထိ'တိ) သုမေဓသော၊ ကောင်းသောပညာရှိသော ယောကျ်ား။ သုမေဓသာ၊ မိန်းမ။ သုမေဓသံ၊ အမျိုး။

* သုမေဓသေ၊ ရှိသော။ ရာဇပုတ္တိ၊ အို ဥဒယဘဒ္ဒါမင်းသမီး။ တွံ၊ သင်သည်။ ဣမိနာဝ ဝယသာ၊ ဤပျိုနုသော အရွယ်ဖြင့်သာလျှင်။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မြတ်သော ရသေ့, ရဟန်းအကျင့်ကို။ စရေယျာသိ၊ ကျင့်လော့။ ဧဝံ၊ ဤသို့ကျင့်သည်ရှိသော်။ ဘိယျော၊ ဤလူ့အဆင်းထက် လွန်စွာ။ ဝဏ္ဏဝတီ၊ နတ်ဖြစ်ရ၍ လှသော အဆင်းရှိသည်။ သိယာ၊ ဘဝေယျာသိ၊ ဖြစ်ရလတ္တံ့။

လောမသ-ကဿပံ၊ များသော အမွေးရှိသောကြောင့် လောမသ-ကဿပ အမည်ရှိသော ဣသိံ၊ ရသေ့ကို။ (ဤသို့ ဇာတ်ပါဠိတော်ရှိသောကြောင့် ကစ္စည်း၌ "သောပစ္စယော၊ သော-ပစ္စည်းသည" ဟု ညသ်ကို မှီ၍ပေးသော ရှေးနိဿျကား မကောင်း)။ ကေသဝေါ၊ များသော ဆံပင်ရှိသသူ။ ဝါစာလော၊

(၅၃၇) **တပါ’ဒိတော သိ**။ တဒဿတ္ထီတိ အတ္တော၊ တံ အဿ အတ္ထိ-ဟူသောအနက်၌။ တပါ’ဒိတော၊ တပ-အစရှိသော မနောဂိုဏ်းသဒ္ဒါမှ။ ပရေ၊ ၌။ သီ၊ သီ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တပဿီ၊ ယသဿီ၊ တေဇဿီ။ ပုံစံ။

(၅၃၈) **ဒဏ္ဍာ’ဒိတော ဣက-ဤ**။ တဒဿတ္ထိ အတ္တော၊ ၌။ ဒဏ္ဍာ’ဒိတော၊ ဒဏ္ဍ-သဒ္ဒါအစရှိသော အဝဏ္ဏန္တ-သဒ္ဒါမှ။ ပရေ၊ ၌။ ဣက-ဤ၊ ဣက-ပစ္စည်း, ဤ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒဏ္ဍိကော၊ ဒဏ္ဍီ၊ မာလိကော၊ မာလီ။ ပုံစံ။

(၅၃၉) **မဓွာ’ဒိတော ရော**။ တဒဿတ္ထီတိ အတ္တော၊ ၌။ မဓွာ’ဒိတော၊ မဓု-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ၊ ပရေ၊ ၌။ ရော၊ ရ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

မဓုရော၊ ဂုဠော၊ ကုဉ္ဇော ဟနု အဿ’တ္ထီတိ ကုဉ္ဇရော၊ မုခရော၊ သုသိရော၊ နဂါ သန္တိ အသ္မိံ’န္တိ နဂရံ။ ပုံစံ။

(၅၄၀) **ဂုဏာ’ဒိတော ဝန္တု**။ တဒဿတ္ထီတျတ္တော၊ ၌။ ဂုဏာ’ဒိတော၊ ဂုဏ-အစရှိသော သဒ္ဒါမှ။ ပရေ၊ ၌။ ဝန္တု၊ ဝန္တု-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂုဏဝါ၊ ပညဝါ၊ ရသဝါ ဩဒနော၊ ရသဝတီ ရသဝန္တိ ဘတ္တသာလာ၊ ရသဝံ ရသဝန္တံ ဗျဥ္ဇနံ။ ပုံစံ။

စကားများသည်။ (ပိစ္ဆ’မဿ’တ္ထီတိ) ပိစ္ဆိလော၊ များသော အစေးရှိသော လက်ပံပင်။ ဖေနိလော၊ များသော အမြှုပ်ရှိသော ပုတီးနက်ပင်။ တုဏ္ဍိလော၊ ကြီးမားသော နှုတ်သီးရှိသော ဝက်။ ကဏ္ဍိဝံ၊ မြားရှိသော။ ဓနု၊ လေး။

(၅၃၇) (တပေါ ယသော ယသ္မိံ ဝါ အတ္ထီ’တိ) တပဿီ၊ ခြိုးခြံသောအကျင့်ရှိသော ရသေ့။ ယသဿီ၊ အခြံအရံရှိသောသူ။ တေဇဿီ၊ တန်ခိုးရှိသသူ။ (သ-လာ၊ ဒွေဘော်သော်လည်း ဆင့်။ နောက်သုတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဤသုတ်ပို၏)။

(၅၃၈) ဒဏ္ဍိကော၊ ဒဏ္ဍီ၊ ဒုတ်ရှိသသူ။ (မာလာ အဿ’တ္ထီ’တိ) မာလိကော၊ မာလီ၊ ပန်းကုံးရှိသသူ။

(၅၃၉) မဓုရော၊ ချိုသောအရသာရှိသော။ ဂုဠော၊ တင်လဲ။ ကုဉ္ဇော၊ မြေ၌ဖြစ်သော။ ဟနု၊ မေးသည်။ အဿ၊ ထိုဆင်အား။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကုဉ္ဇရော၊ မည်၏။ (ကုဉ္ဇေ ရမတီ’တိ ကုဉ္ဇရော-ဟု ကိတန္တသမာသ်လည်း ပြု၏)။ မုခရော၊ ကြမ်းသော နှုတ်ရှိသသူ။
(မုခံ ခရံ ယဿာ’ တိ မုခရော-ဟု သမာသ်လည်း ဖြစ်၏)။ အသ္မိံ၊ ထိုမြို့၌။ နဂါ၊ သစ်ပင်တို့သည်။ ဝါ၊ တောင်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နဂရံ၊ မည်၏။

(၅၄၀) ဂုဏဝါ၊ ဂုဏ်ရှိသောသူ။ ပညဝါ၊ ပညာရှိသောသူ။ ရသဝါ၊ အရသာရှိသော။ ဩဒနော၊ ထမင်း။ ရသဝတီ၊ ရသဝန္တိ၊ သော။ ဘတ္တသာလာ၊ စဖို, ထမင်းချက်တဲ။ ဗျဥ္ဇနံ၊ ဟင်းလျာ။

(၅၄၁) **သတ္ယာ'ဒီဟိ မန္တု။** တဒဿတ္ထိတျတွေ၊ ၌။ သတျာ'ဒီဟိ၊ သတိ-သဒ္ဒါအတူ ရှိသော ဣဝဏ္ဏု'ဝဏ္ဏော'ကာရန္တ-သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေ၊ ၌။ မန္တု၊ မန္တု-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သတိမာ၊ ဓီမာ၊ ဘာနုမာ၊ ဘူမာ၊ ဂေါမာ။ ပုံစံ။

သတျာဒီဟိ-ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဣမန္တု-ပစ္စည်းသက်။ စန္ဒိမာ၊ ပုတ္တိမာ။ ပုံစံ။

*** ပဟူတေ စ ပသံသာယံ၊ နိန္ဒာယံ စာ'တိသာယနေ။**

နိစ္စ-ယောဂေ စ သံသဂ္ဂေ၊ ဟောန္တိ'မေမန္တု-အာဒယော။ ။ (မောဂ္ဂလ္လာန်)

(၅၄၂) **သဒ္ဓါ'ဒိတော ဏ။** တဒဿတ္ထိတျတွေ၊ ၌။ သဒ္ဓါ'ဒိတော၊ သဒ္ဓါ-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေ၊ နောက်၌။ ဏ၊ ဏ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သဒ္ဓေါ၊ ပညော၊ မစ္ဆရံ အဿ အတ္ထီ'တိ မစ္ဆရော၊ န မစ္ဆရော အ-မစ္ဆရော။ ပုံစံ။

(၅၄၃) **အာယုဿု'ကာရာ'သ မန္တုမှိ။** မန္တုမှိ၊ မန္တု-ပစ္စကြောင့်။ အာယုဿ၊ အာယု-သဒ္ဒါ၏။ ဥကာရော၊ ဥ-အက္ခရာသည်။ အသ်၊ အသ်-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အာယု အဿ'တ္ထိ အသ္မိံ ဝါ'တိ အာယသ္မာ။ ပုံစံ။

---

(၅၄၁) ဓီမာ၊ ပညာရှိ။ ဘာနုမာ၊ အရောင်ရှိသော နေ။ ဘူမာ၊ မြေရှိသူ။ ဝါ၊ မျက်မှောင်ရှိသူ။ ဂေါမာ၊ နွားရှိသူ။

စန္ဒိမာ၊ လနတ်သားရှိသော ဗိမာန်။ ဝါ၊ လဗိမာန်ရှိသော နတ်သား။ (အဘိဓာနဋီကာ'ဝ စန္ဒိမာ။ ဗိမာန်ဟော။ စန္ဒိမာ သရဏံ ဂတော၊ နတ်သားဟော)။ ပုတ္တိမာ၊ သားရှိသူ။

* ပဟူတေ စ၊ များသည့်အဖြစ်၌၎င်း။ ပသံသာယံ၊ ချီးမွမ်းခြင်း အနက်၌၎င်း။ နိန္ဒာယံ၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း အနက်၌၎င်း။ အတိသာယနေ၊ လွန်ကဲသော အနက်၌၎င်း။ နိစ္စ-ယောဂေစ၊ အမြဲယှဉ်သော အရာ၌၎င်း။ သံသဂ္ဂေ စ၊ ရောနှောသော အရာ၌၎င်း။ ဣမေ မန္တုအာဒယော၊ ဤ မန္တု-စသော အဿတ္ထိ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(ဥစ္စာ မူး, ပဲ, ချင်ခွေး-ရှိရရုံမျှနှင့် ဓနဝါ-မဆိုရ၊ များများကြီးရှိပါမှ ဓနဝါ-ဆိုရသည်။ (သဟဿတော ပဋ္ဌာယ ဓနဝါ) အသက်ရှည်ရှည်-တိုတို ချီးမွမ်းမြောက်တင် နားဝင်ချမ်းသာအောင် အာယသ္မာ-ဆိုသည် စသည်ဖြင့်ယူ။

(၅၄၂) သဒ္ဓေါ၊ ယုံကြည်တတ်သော ဩကပ္ပနသဒ္ဓါ, ကြည်ညိုတတ်သော ပသာဒသဒ္ဓါ တရားရှိသသူ။ ပညော၊ ပညာရှိသသူ။ အ-မစ္ဆရော၊ ဝန်တိုခြင်း ရှိသသူ မဟုတ်။ (နတ္ထိ မစ္ဆရံ ယဿာတိ အမစ္ဆရော-ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိပြုရကား တဒ္ဓိတ် ဏ-ပစ္စည်း မသက်ရပြီ)။

(၅၄၄) **တ'ပ္ပကတိ-ဝစနေ မယော။** တ'ပ္ပကတိ-ဝစနေ၊ ထိုဖြင့် ပြုအပ်၏ဟူသော အနက်ဟောသဒ္ဒါသည်။ သတိ၊ ရှိလတ်သော်။ ဝါ၊ သဒ္ဒါ၏ တပ္ပကတ, တန္နိဗ္ဗတ္တ-စသော အနက်၌။ မယော၊ မယ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သုဝဏ္ဏေန ပကတံ သုဝဏ္ဏမယံ၊ သောဝဏ္ဏမယံ ဝါ ပီဠံ၊ မတ္တိကာမယော ဃဋော၊ ဣဋ္ဌိယာ နိဗ္ဗတ္တံ ဣဋ္ဌိမယံ ရူပံ၊ မနတော နိပ္ဖန္နော မနောမယော ကာယော။ ပုံစံ။

မယော-ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သကတ္ထ-၌ သက်။ ဒါန'မေဝ ဒါနမယံ၊ သီလမယံ၊ ဘာဝနာမယံ။ ပုံစံ။

---

(၅၄၄) သုဝဏ္ဏေန၊ ရွှေဖြင့်။ ပကတံ၊ ပြုအပ်သည်တည်း။ သုဝဏ္ဏမယံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကား။ သောဝဏ္ဏမယံ၊ သည်။ ပီဠံ၊ အင်းပျဉ်တည်း။ (ရွှေချရုံဖြစ်သော်လည်း ထွတ်မြတ်ရာကို ယူ၍ ရွှေအင်းပျဉ်, ရွှေညောင်စောင်း, ရွှေကျောင်း- ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ အလက်တော ဒေဝဒတ္တော-ကဲ့သို့ ဧကဒေသူပစာ။ ရာဇာ အာဂစ္ဆတိ-ကဲ့သို့ ပဓာနနည်း။ ဤ၌ အလက်တောကြိယာကို ဥပစာဆိုလျှင် ကြိယူပစာ, ဧကဒေသူပစာ၊ ဒေဝဒတ္တော- နာမ်ပုဒ်ကို ဥပစာ ဆိုလျှင် နာမူပစာ, ဧကဒေသျူပစာ။ ပုဒ်စစ်၌ကား ကာရဏူ-ဖလူ၊ ဌာနူ-ဌာနျူတို့ကဲ့သို့ အစုံမရှိသော ကြောင့် ဧကဒေသျူပစာကိုပင် ဤ-သရကို ချေ၍ ဧကဒေသူပစာ-ဟု ဆိုထားသည်နှင့် "သမံ စုဏ္ဏံ" စသော ဧကဒေသူပစာကို နာမည်လွှဲအောင် အဝယဝူပစာ-ဟု ခေါ်ကြသည်။ အစိတ်တုန်းက တစ်မတ်စီ ငါးမူးစီ ညီမျှသည့် သမ-အမည်ကို အပေါင်းဆေးမှုန့်၌ တင်စား၍ သမံ စုဏ္ဏံ-ဆိုသည်။ **ဥပစာဟူသမျှ၌ နာမူပစာ, ကြိယူပစာ- ရကောင်း၏။**

မဉ္စာ ဃောသန္တိ-၌ ဌာနီ-လူ၏ ကြွေးကြော်ခြင်းကြိယာကို ဌာန-ညောင်စောင်း၌ တင်စားမှု ဃောသန္တိ ကြိယာနျူပစာ။ မဉ္စာ-နာမ်ပုဒ်ကား မုချ။ မဉ္စာ-နာမ်ပုဒ်ကို ဥပစာဆိုလျှင် ဌာနူပစာ၊ ဃောသန္တိ-ကား မုချအရိုးပင်။ ထိုဥပစာကို ဥပသမီပေ စရတိ ပဝတ္တတိ'တိ ဥပစာရော၊ ဌာနဿ ဥပစာရော ဌာနူပစာရော-ဟု ဆင့်ွတပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြုလေ။ ဌာနဿ၊ ဌာနညောင်စောင်း၏။ ဥပစာရော၊ အနီးဌာနီ၌ ဖြစ်သောလူကို ဟောသောသဒ္ဒါတည်း။ ဌာနူပစာရော၊ ဌာနနားကို သီ၍ ဌာနီကို ဟောသော သဒ္ဒါ။ ပုဒ်စစ်၌ ဌာနဿ နာမံ ဌာနိမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော ဌာနူပစာရော-ဟု သဒ္ဒါနက် မြုပ်အောင် ဝိဂြိုဟ်လုပ်ထားသည်နှင့် **စာငယ်တစ်စောင်မှာ-** ဌာနိမှိ ဥပစာရော ဝေါဟာရော ဌာနျူပစာရော-စသည်ဖြင့် သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်လုပ်၍ ပြယုဂ်ကို ပြောင်းပြန်ချည်း ထုတ်ထားသည်ကို တွေ့ရဖူးချေသည်။ နိသျရေး အနက် ပေးရာတို့၌ သဒ္ဒါနက်ထင်ရုံ ကျဉ်းကျဉ်းသာ ကောင်းပေသည်)။

(မတ္တိကာယ ပကတော) မတ္တိကာမယော၊ မြေဖြင့်ပြီးသော။ ဃဋော၊ အိုး။ ဣဋ္ဌိယာ၊ တန်ခိုးဖြင့်။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်သည်တည်း။ ဣဋ္ဌိမယံ၊ တန်ခိုးဖြင့်ဖြစ်သော။ ရူပံ၊ နိမ္မိတရုပ်။ မနတော၊ အဘိညာစိတ်ကြောင့်။ နိပ္ဖန္နော၊ ပြီးသည်တည်း။ မနောမယော၊ စိတ်ကြောင့်ပြီးသော။ ကာယော၊ နိမ္မိတကိုယ်။ ဒါနမေဝ၊ အလှူစေတနာသည်ပင်လျှင်။ ဒါနမယံ၊ မည်၏။ သီလမယံ၊ သီလ။

(၃၄၅) **သင်္ချာ–ပူရဏာ မော**။ သင်္ချာ-ပူရဏော၊ သင်္ချာတို့၏ ပြည့်ကြောင်း သမ္ဗန်, ကရိုဏ်းအနက်၌။ မော၊ မ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပဉ္စန္နံ ပူရဏော ပဉ္စမော၊ ပဉ္စမီ၊ ပဉ္စမံ။ ပုံစံ။

မော-ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သကတ္တဒ္ဓ သက်။ ဆဋ္ဌမော သော ပရာဘဝေါ။ ပုံစံ။

(၃၄၆) **သ ဆဿ ဝါ**။ ဆဿ၊ ဆ-သင်္ချာသဒ္ဒါ၏။ သ၊ သ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သဠာ'ယတနံ၊ ဆ အာယတနံ၊ သာ ဟံ၊ ဆာ'ဟံ၊ (ခြောက်ရက်)။ သဠော၊ ဆဠော။ ပုံစံ။

(၃၄၇) **ဧကာ'ဒိတော ဒသဿီ**။ သင်္ချာ-ပူရဏီယံ၊ သင်္ချာတို့၏ပြည့်ကြောင်း ဣတ္ထိလိင်၌။ ဧကာ'ဒိတော၊ ဧက-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရဿ၊ နောက်ဖြစ်သော။ ဒသဿ၊ ဒသ-သဒ္ဒါ၏။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ ဤ၊ ဤ-ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဧကာဒသီ၊ ဒွါဒသီ၊ တေရသီ၊ စတုဒ္ဒသီ၊ ပဉ္စဒသီ၊ ပဉ္စဒသမီ ဝါ။ ပုံစံ။

(၃၄၈) **ဒသေ သော နိစ္စ'ဉ္စ**။ ဒသေ စ၊ ဒသ-သဒ္ဒါကြောင့်လည်း၊ ဆဿ၊ ၏။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ သော၊ သော-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သောဠသ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဆဿကို ငင်၏။

(၃၄၉) **အန္တေ နိဂ္ဂဟီတ'ဉ္စ**။ သင်္ချာနံ၊ သင်္ချာတို့၏။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ နိဂ္ဂဟိတ်လာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ မဖြစ်သည်လည်း ရှိ၏။

စတုဒ္ဒသိံ၊ ပဉ္စ'ဒသိံ၊ စတု'ဒ္ဒသီ၊ ပဉ္စ'ဒသီ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ နိစ္စံကို နစ်စေ၏။

---

(၃၄၅) (ပူရဏတ္တိ ဧတေနာ'တိ ပူရဏော- ပြု)။ ပဉ္စန္နံ၊ ငါးခုတို့၏။ ပူရဏော၊ ပြည့်ကြောင်း တစ်ခုတည်း။ ပဉ္စမော၊ ငါးခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းတစ်ခု။ (ပဉ္စန္နံ ပူရဏီ ပဉ္စမီ၊ ပဉ္စမာ။ ပဉ္စန္နံ ပူရဏံ ပဉ္စမံ။ ဆန္နံ ပူရဏော ဆဋ္ဌော၊ ဆဋ္ဌောယေဝ ဆဋ္ဌမော။ သဒ္ဒနီတိ၌ကား ဆာ ဋ္ဌ-ဋ္ဌမာ-ဟု ဋ္ဌမ-ပစ္စည်း ဆို၏။ ရုပ်ပြီးသည်သာ လိုရင်း)။

သော၊ ထိုပျက်စီးခြင်းသည်။ ဆဋ္ဌမော၊ ခြောက်ခုမြောက်သော။ ပရာဘဝေါ၊ ပျက်စီးခြင်းတည်း။

(၃၄၇) (ဧကာ စ ဒသ စ၊ ဧကာယ ဝါ အဓိကာ ဒသ ဧကာဒသ။ ဧကာဒသန္နံ ပူရဏီ) ဧကာဒသီ၊ တစ်ဆယ့်တစ်ရက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော။ တိထိ၊ ရက်။ (ဝါ-မြစ်လျှင် မ-ပစ္စည်း, နဒါဒိ ဤ-ပစ္စည်း သက်၍ ဧကာဒသမီ-ဖြစ်၏)။ တေရသီ၊ တစ်ဆယ့်သုံးရက်မြောက် တိထိ၊ (စသည်ပေး)။

(၅၅၀) **တိ စ။** သဗ်ာနံ၊ တို့၏။ အန္တေ ၌။ တိစ၊ တိ-လာသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝီသတိ၊ တိံသတိ၊ ဝီသံ၊ တိံသံ၊ စတ္တာလီသံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အနုကဍ္ဎာ ကို ငင်၏။

* ဝိဘာသာ ဝီသ-တိံသာနံ၊ အန္တေ ဟောတိ တိ-အာဂမော။
အညတ္ထ န စ ဟောတေ'ဝ၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတော။ ။ (ရူ၊ ၂၅၀။)

(၅၅၀) **လ ဒ-ရာနံ။** သဗ်ာနံ၊ သဗ်ာတို့၏။ ဒ-ရာနံ၊ အစိတ် ဒ-အက္ခရာ, ရ-အက္ခရာ တို့၏။ လ၊ လ-ငယ်, ဠ-ကြီးပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

❀ဠ-ပြု နိစ္စ၊ သောဠသ တည်း၊ အနိစ္စမှာ၊ စတ္တာလီသ၊ တေဠသ၊ အသန္တ ထို့ပြင်။
(ဒွါဒသ, ပန္နရသ-စသည်၌ အသန္တဝိဓိ ဟူလို)။

(၅၅၂) **ဝီသတိ–ဒသေသု ဗာ ဒွိဿ တု။** ဝီသတိ-ဒသေတု၊ ဝီသတိ-သဒ္ဒါ, ဒသ- သဒ္ဒါ တို့ကြောင့်လည်း။ ဒွိဿ တု၊ ဒွိ-သဒ္ဒါ၏လည်း။ ဗာတု၊ ဗာ-ပြုသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဗာဝီသတိ၊ ဒွါဝီသတိ၊ ဗာရသ၊ ဒွါဒသ။ ပုံစံ။

တု-သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် တိံသ-သဒ္ဒါကြောင့် ဗာ-ပြု၊ တပါးသဒ္ဒါကြောင့် ဒု, ဒိ, ဒေါ်-ပြု၊ ဝီသတိ, ဒသ-သဒ္ဒါတို့ကြောင့် ပဥ္စ-၏ ပန္န-ပြု, ပဏ္ဏ-ပြုတို့ကို ဆည်း၏။

ဗာတ္တိံသ၊ ဒွတ္တိံသ၊ ဒွေ ရတ္တိယော ဒု-ရတ္တံ၊ ဒု-ဝိဓံ၊ ဒု-ဝဂ်၊ ဒိ-ရတ္တံ၊ ဒိ-ဂုဏံ၊ ဒိ-ဂု၊ ဒွိဟိ ဟလတိ ကမ္ပတိ ဒွိသု ဝါ၊ ဒွေ ဝါဟဒယာ အဿာ'တိ ဒေါ်-ဟဠော-ပုရိသော၊ ဒေါ်-ဟဠိနီ ဣတ္ထီ၊ ပန္န-ဝီသတိ ပဏ္ဏ-ဝီသတိ၊ ပန္န-ရသ၊ ပဏ္ဏ-ရသ။ ပုံစံ။

---

(၅၅၀) * ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတော၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ ဝါ သဒ္ဒါလိုက်ခြင်းကြောင့်။ ဝီသတိံသာနံ၊ ဝီသ-သဒ္ဒါ, တိံသ-သဒ္ဒါတို့၏။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ တိအာဂမော၊ တိ-လာခြင်းသည်။ ဝိဘာသာ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။ အညတ္ထ စ၊ တပါးသောအရာတို့၌ကား။ န ဟောတေဝ၊ မဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။

(၅၅၂) ဒွိဟိ၊ သေအံ့လော, မသေအံ့လော, နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဟလတိ ကမ္ပတိ၊ တုန်လှုပ်တတ်၏။ ဝါ၊ ကား။ ဒွိသု၊ နှစ်ပါးသောအရာတို့၌။ ဝါ၊ ကား။ ဒွေ၊ နှစ်ခုကုန်သော။ ဟဒယာ၊ စိတ်နှလုံးတို့သည်။ အဿ၊ အား။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒေါ်-ဟဠော၊ ချင်မွတ်ခြင်းရှိသော။ ပုရိသော၊ ယောကျ်ား။ ဒေါ်-ဟဠိနီ၊ ချင်မွတ်ခြင်းရှိသော။ ဣတ္ထီ၊ မိန်းမ။

(၅၅၃) **ကော’ဒိတော ဒသ ရ သင်္ချာနေ။** သင်္ချာနေ၊ သင်္ချာပဓာနအရာ၌။ ကော’ ဒိတော၊ ကေ, ဒွိ, တိ-သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ ဒသ၊ ဒသ-သဒ္ဒါ၏ အစိတ် ဒ-၏။ ရ၊ ရ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ကောရသ၊ ဗာရသ၊ ဒွါရသ၊ တေရသ၊ တေဒသ။ ပုံစံ။

* ရာ’ဒေသော ဝဏ္ဏ-မတ္တတ္တာ၊ ဝဏ္ဏ’မတ္တ’ပ္ပသင်္ဂပိ။
သိယာ ဒသဿ ဒသော’ဝ၊ နိမိတ္တာ’သန္န-ဘာဝတော။ ॥ (ရူ ၂၄၇။)

(၅၅၄) **အဋ္ဌာ’ဒိတော စ။** သင်္ချာနေ၊ ၌။ အဋ္ဌာ’ဒိတော စ၊ အဋ္ဌ, သတ္တ-သဒ္ဒါတို့မှလည်း။ ပရဿ၊ သော။ ဒသ၊ ၏။ ရ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အဋ္ဌာရသ၊ အဋ္ဌာဒသ၊ သတ္တရသ၊ သတ္တဒသ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဒသ, ရ-တို့ကို ငင်၏။ (ကြားသင်္ချာသုံးခုကို ချန်လို၍ ဤသုတ်ပိုကို ခေါင်ကဖြို၍ ဆိုသည်။ သင်္ချာနေ’တိ ကိမတ္ထံ၊ အဋ္ဌဒသိကော၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်ခု ရှိသသူ-ပေး)။

(၅၅၅) **ဒွေ-က’ဋ္ဌာန-မာကာရော ဝါ။** သင်္ချာနေ၊ ၌။ ဒွေ’က’ဋ္ဌာနံ၊ ဒွိ, ကေ, အဋ္ဌ-သဒ္ဒါတို့၏။ အန္တော၊ အစိတ်သရသည်။ အာကာရော၊ အာ-အက္ခရာပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ။ ၏။

♣ ဒွေ’က’ဋ္ဌာနံ ဒသေ နိစ္စံ၊ ဒွိဿာ’နဝုတိယာ နဝါ။
က္ကတရေသ’မသန္တ’ဋ္ဌ၊ အာတ္တံ ဒီပေတိ ဝါ-သုတိ။ ॥(ရူ ၂၄၇။)

---

(၅၅၃) * ရာ’ဒေသော၊ ရ-ပြုသည်။ ဝဏ္ဏ-မတ္တတ္တာ၊ ပုဒ်မဟုတ် ဝဏ္ဏမျှဖြစ်သောကြောင့်။ ဝဏ္ဏ မတ္တပ္ပသ’င်္ဂပိ၊ ဒဝဏ္ဏ, သဝဏ္ဏ တစ်ခုခုငြိကပ် ဝင်လာသော်လည်း။ နိမိတ္တာ’သန္နဘာဝတော၊ ရှေ့နိမိတ်နှင့် နီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒသဿ၊ ဒသ-သဒ္ဒါ၏။ ဒသော’ဝ၊ ဒဝဏ္ဏ၏သာလျှင်။ ရာ’ဒေသော၊ သည်။ သိယာ၊ ၏။

(ဤသုတ်၌ ကောဒသာယတနာနိ၊ ကောဒသဘူမိယော-ဟု သမာသ်တွဲထားလျှင် သချေ်ယျပ္ပ -ဓာနမည်၏။ သမာသ်မတွဲဘဲ ဝါကျကွဲသည်ကိုပင် သင်္ချာပဓာန ဆိုရိပ်ထင်၏။ ဝီသတိယာ ဘိက္ခူ နံ၊ ဘိက္ခူနံ ဝီသတိ-ကဲ့သို့ သချေ်ယျပ္ပဓာန, သင်္ချာပဓာန သိသာအောင် မကွဲပြား)။

(၅၅၅) ♣ ဒသေ၊ ဒသ-သဒ္ဒါကြောင့်။ ဒွေ’က’ဋ္ဌာနံ၊ ဒွိ, ကေ, အဋ္ဌ-သဒ္ဒါတို့၏ အစိတ်တို့၏။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ အာတ္တံ၊ အာ-၏အဖြစ်ကိုဒင်း။ အာနဝုတိယာ၊ ဝီသတိ-အစ, နဝုတိ-တိုင်အောင်သော သဒ္ဒါကြောင့်။ ဒွိဿ၊ ဒွိ-သဒ္ဒါ၏ အစိတ်၏။ နဝါ၊ အချို့၊ အာတ္တံ၊ ကိုဒင်း။ က္ကတရေသံ၊ တပါးသော သဒ္ဒါတို့၏ အစိတ်တို့၏။ အသန္တံ၊ မရှိသော။ အာတ္တဋ္ဌ၊ ကိုဒင်း။ ဝါ-သုတိ၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ ဝါ-သဒ္ဒါသည်။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။

(အဋ္ဌာနဝုတိ မာဂမံ- ဟူသော သုတ္တနိပါတ်၌ကား အာ-ပြုသည် ရှိသေး၏)။

ဒွိဒသ၊ ကောဒသ၊ အဋ္ဌာဒသ၊ ဒွါဝီသ၊ ဒွေဝီသ၊ ဒွါနဝုတိ၊ ဒွေနဝုတိ၊ ကောဝီသ၊ တေဝီသ၊ စတု'ဗ္ဗိသ။ လ။ အဋ္ဌဝီသ၊ အဋ္ဌနဝုတိ။ ပုံစံ။

(၅၅၆) စတု–ဆေဟိ ထ–ဌာ။ သင်္ချာ-ပူရဏေ၊ သင်္ချာတို့၏ပြည့်ကြောင်း သမ္ဗန်, ကရိုဏ်းအနက်၌။ စတု-ဆေဟိ၊ စတု-သဒ္ဒါ, ဆ-သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရမို၊ ၌။ ထ-ဌာ၊ ထ-ပစ္စည်း, ဌမ်းဘဲ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စတုတ္ထော၊ ဆဋ္ဌော။ ပုံစံ။

❀ စတု, ဆ-နောက်၊ ဒွေဘော် ရောက်၊ မဖောက် ကေန်မြဲ။

(၅၅၇) ဒွိ–တိဟိ တီယော။ သင်္ချာပူရဏေ၊ ၌။ ဒွိ, တိ-ဟိ၊ ဒွိ-သဒ္ဒါ, တိ-သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရမို၊ ၌။ တီယော၊ ဤဒီယနှင့် တီယ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(၅၅၈) တီယေ ဒုတာ'ပိစ။ တီယေ၊ တီယ-ပစ္စည်းကြောင့်။ ဒွိ-တိနံ၊ ဒွိ-သဒ္ဒါ, တိ-သဒ္ဒါတို့၏။ ဒု-တာ ပိစ၊ ဒု-ပြု, တ-ပြုတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တဏှာ ဒုတိယာ ပုရိသဿ ဟောတိ၊ တတိယော သော ပရာဘဝေါ။ ပုံစံ။

အပိ စ-သဒ္ဒါ ဗာဒ္ဓိဿ တု-၌ တု-သဒ္ဒါကဲ့သို့ တပါးအရာ၌ ဒု, ဒိ-ပြုတို့ကို ဆည်း၏။

---

(၅၅၈) တဏှာ၊ သည်။ ပုရိသဿ၊ သံသရာသမား, သတ္တဝါအများ၏။ ဒုတိယာ၊ အဖော် မယားသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သော၊ ထိုပျက်စီးခြင်းသည်။ တတိယော၊ သော။ ပရာဘဝေါ၊ ဆုံးရှုံး ပျက်စီးခြင်းတည်း။

(ဆန်း, အလင်္ကာသဒ္ဒါ အစီအရင်မှာ သက္ကတကျမ်းသာ မူလရင်းတည်း။ သက္ကတကျမ်း၌ ဤ-ဒီယနှင့် တီယ-ပစ္စည်းဆိုသည်။ ပါဠိတော်၌လည်း "တဏှာ ဒုတိယာ ပုရိသဿ ဟောတိ" ဟု ဣန္ဒဝဇိရာ-ပါဒရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ-ဒီယနှင့် ရေးဖတ်ရမည်။ "ဂရု'မဇ္ဈကော ဇကာရော၊ စတုတ္ထကော ဒုတိယကော စပလာ"-ဟူသော ဝုတ္တောဒယ(ဂါ၊ ၂၂)၌ ဆန္ဒာနုရက္ခဏာကြောင့် က္က-ရဿ ထင်မှတ်ရေးတတ်ကြသည်။ ကူးရင်းမူ ၌ပင် ဤ-ဒီယနှင့်ရှိသည်။

-တုဂ္ဂဟဏေန ဒွိဿ ဒု-ဒိ-ဒေါ အာဒေသော စ ဟောန္တိ၊ ဒု-ရတ္တံ၊ ဒိ-ရတ္တံ၊ ဒိဂုဏံ၊ ဒေါ-ဟဠိ နီ။

-အပိဂ္ဂဟဏေန အညေသွပိ စ ဒု ဒိ-အာဒေသော ဟောန္တိ၊ ဒု-ရတ္တံ၊ ဒိ-ရတ္တံ။

-စဂ္ဂဟဏေန ဒွိက္ကစ္စေတဿ ဒိကာရော ဟောတိ၊ ဒိ-ဂုဏံ သံဃာဋိံ ပါရုပိတွာ။

ဟု ကစ္စည်း၌ တု, ပိ, စ-သဒ္ဒါ အကျိုးထပ်လျက် ရှိ၏။

ရူပသိဒ္ဓိ(၂၄၆)၌ တု-သဒ္ဒါဖြင့် ဗာတ္တိံသ၊ အပိ-သဒ္ဒါဖြင့် ဒု-ရတ္တံ၊ ဒု-ဝိဓံ၊ ဒု-ဝဂ်၊ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဒိရတ္တံ၊ ဒိဂုဏံ၊ ဒိဂု-ပြီးသည် ဟူ၏။ ရုပ်ပြီးသည်သာ လိုရင်းမှတ်)။

(၅၅၉) **တေသံ'မဇ္ဈေပ ပဒေနာ'မူမှ-ဒိဝမှ-ဒိယမှ'မုတိယာ။** တေသံ၊ ထိုစတုတ္ထ, ဒုတိယ, တတိယ-သဒ္ဒါတို့၏။ အဇ္ဈေပ-ပဒေန၊ အမှ-ဟူသော ရှေ့နီးပုဒ်နှင့်တကွ။ အမူမှ-ဒိဝမှ-ဒိယမှ'မုတိယာ၊ အမုမှ-ပြု, ဒိဝမှ-ပြု, ဒိယမှ-ပြု, အမုတိယ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အမှော စတုတ္ထော ယဿာ'တိ အမုမှော၊ အမှော ဒုတိယော ယဿာ'တိ ဒိဝမှော၊ ဒိယမှော စ၊ အမှော တတိယော ယဿာ'တိ အမုတိယော ဟတ္ထော၊ အမုတိယာ ဝိဒတ္ထိ၊ အမုတိယံ အင်္ဂုလံ။ ပုံစံ။

ဒိယမှ-ဟတ္ထ-ပါသော-စသော အချို့အရာ၌ကား ဒွေ စ အမှော စ ဒိယမှာ-ဟု ဒွန်သမာသ် ပြုသင့်၏။

(၅၆၀) **သရူပါန'မေက-သေသွ'သကိံ။** အ-သကိံ၊ တစ်ကြိမ်မဟုတ်ရာ၌။ ဝါ၊ မဟုတ်ကုန်သော။ သ-ရူပါနံ၊ တူသောရုပ်သွင် သုတိရှိကုန်သော ပုဒ်ဗျည်းတို့၏။ ဝါ၊ တို့တွင်။ ဧကသေသော၊ တစ်ပုဒ်၏ ကြွင်းကျန်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

---

(၅၅၉) ယဿ၊ အကြင်အပေါင်းအား။ တတိယော၊ သုံးခုမြောက်သော။ အမှော၊ အခွဲသည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုအပေါင်းသည်။ အမုတိယော၊ မည်၏။ အမုတိယော ဟတ္ထော၊ အခွဲနှင့်တကွသော သုံးတောင်။ ဝါ၊ နှစ်တောင်ထွာ။ အမုတိယာ ဝိဒတ္ထိ၊ နှစ်ထွာခြောက်သစ်။ အမုတိယံ အင်္ဂုလံ၊ နှစ်သစ်ခွဲ။

(ဒိယမှ ဟတ္ထ ပါသော-၌ကား ဗဟုဗ္ဗီဟိပြုလျှင် တစ်တောင်ထွာသာ ရသောကြောင့် အကပ်ခံရသူ ရဟန်း၏ နောက်စွန်းကစ၍ တိုင်းထွာသော အဋ္ဌကထာနှင့် မညီ၍ **ဆရာတော်ကြီး ဦးဗုမ် ဒွန်သမာသ်** ပြုလုပ်သည်။ ဒိယမှဟတ္ထုပ္ပမ-ဟူသော သဟသေယျ-အရကား ဝမှုကီဟတ္ထ၊ မဇ္ဈိမပုရိသ တစ်တောင်ထွာပင်။

ပကတိ ပုရိသကား ❀"**ဘုရား-တစ်တောင်၊ မဇ်-သုံးတောင်၊ တို့တောင်** ခေါက်ချိုးတက်" စသည်နှင့်အညီ နှစ်တောင့်ခြောက်သစ် မြင့်မှ သဟသေယျ-လောက်၏ မှတ်)။

အမှေန စတုတ္ထော အမူမှော-စသော တပ္ပုရိသ်သမာသ် ကစ္စည်းဝစနတ္ထကား နေရာမကျ အဓိပ္ပါယ်မရ။ ထ-ပစ္စည်း, တီယ-ပစ္စည်းတို့ကို သမူဟတ္ထ၌ သက်လျှင် "မုဋ္ဌိယာ ဥပလက္ခိတံ သဟဝါ ပဝတ္တံ ပဥ္စကံ မုဋ္ဌိ ပဥ္စကံ" ကဲ့သို့ရင်း သကတ္တ၌ သက်၍ရင်း အမှေန ဥပလက္ခိတော သဟ ဝါ ပဝတ္တော စတုတ္ထော အမူမှော-စသည်ပြုမှုကား အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ မကောင်းလှလွန်း။ "အဒ္ဓေါ တွ'မှော ဥပမှော စ'-အဘိဓာန်(နှာ၊ ၈။)ရှိရကား ဝအောက်ခြိုက်နှင့် အဒ္ဓလည်း သင့်၏။

အသကိ သဒ္ဒါလွန်ဖြင့် ဝိဘတ်တူမှ ကေသိသ်ပြုရသည်ကို ပြ၏။

ပုရိသော စ ပုရိသော စ ပုရိသာ။ ပုံစံ။

ကေသေသွသကိ-ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဝိရူပေကသေသ, ကေဒေသသရူပေကသေသ- တို့ကိုပြ။

မာတာ စ ပိတာ စ မာတရော၊ ပိတရော ဝါ၊ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ နာမရူပဉ္စ နာမရူပံ။ ပုံစံ။

(၅၆၁) **ဂဏနေ ဒသဿ ဒွိ–တိ–စတု–ပဉ္စ–ဆ–သတ္တ–အဋ္ဌ–နဝကာနံ ဝိ–တိ–စတ္တာရ–ပညာ–ဆ–သတ္တာ'သ–နဝါ ယောသု ယောနဉ္စီ'သ'မာသံ ဋ္ဌိ–ရိ–တီ'တု'တိ။** ယောသု၊ ယောဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ ဂဏနေ၊ ရေတွက်ခြင်း သင်္ချာပမာနအရာ၌။ အ-သကိ၊ တစ်ကြိမ် မဟုတ်ရာ၌။ ဝါ၊ မဟုတ်ကုန်သော။ ဒွိ-တိ-စတု-ပဉ္စ-ဆ-သတ္တ-အဋ္ဌ-နဝကာနံ၊ နှစ်ခု, သုံးခု။ လ။ ကိုးခုတို့၏ အပေါင်းဖြစ်ကုန်သော ကာရိ ဒသ-သဒ္ဒါတို့၏။ ဝါ၊ တို့တွင်။ ကေသေသဿ၊ တစ်ခုကြွင်းသော။

---

(၅၆၀) (အာချာတ်၌ ပူရေတိ စ ပူရေတိ စ ပူရေန္တိ ဟု ကေသိသ်မရှိသကဲ့သို့ ပူရေန္တီတိ ပုရိသာ-ဟု ဗဟုဝုစ်ဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင် နာမ်၌လည်း သရူပေကသိသ်ပြုဖွယ် မရှိပြီ။ မာတရော-ကား ပုဗ္ဗဝိရူပေကသိသ်။ ပိတရော-ကား ပရဝိရူပေကသိသ်)။

နာမဉ္စ၊ ဝိပါက်စေတသိက်နာမ်လည်း။ ရူပဉ္စ၊ ကမ္မဇရုပ်လည်း။ နာမရူပဉ္စ၊ တစ်ကံတည်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝိပါက်စေတသိက်နာမ်, ကမ္မဇရုပ်လည်း။ နာမရူပံ၊ နာမ်, ရုပ်, နာမ်ရုပ်။

(အသေအချာသိလိုလျှင် ပရမတ္ထသရူပ ဘေဒနီမှာ ရှု။ ပုရိသော စ ပုရိသော စ ပုရိသာ-ဟု ကေသိသ်ပြုရာ၌ ဝိစ္ဆာမျိုးဖြစ်၍ နှစ်ယောက်သာမက မတ-မတာ အပါယေသု နိဗ္ဗတ္တိံသု-ဟူသော ကေသိသ်မလုပ်၊ ဝိစ္ဆာပုဒ်ကဲ့သို့ ယောကျ်ားအများကို ဟောနိုင်သည်။ ဘေဒစိန္တာ(ဂါ၊ ၂၈၉။)၌-

> **သာ'ပေက္ခတ္တာ ဒွိ-ရူပတ္တာ၊ စေကသော'ဝ သမာသတာ။**
> **န ဝိစ္ဆာယံ တဒတ္ထော'တိ၊ သာ'ပေက္ခေန သမာသတာ။ ။**

ဟု ဝိစ္ဆာ၌ သမာသ်မဖြစ် ဆို၏။ သက္ကတ၌လည်း-

"ဧကံ ဗဟုဗ္ဗီဟိဝ။ ၈+၁+၉ ဒွိရုတ္တော ကေသဒ္ဒေါ ဗဟုဗ္ဗီဟိဝ ဘဝတိ၊ တေန ဝိဘတ္တိလောပ-ပုမ္ဘာဝါ၊ ဧကေကမက္ခရံ၊ ဣဟ ဒွိန္နံ ပိ ဝိဘတ္တီနံ လောပေ ကတေ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဂဗ္ဘာဝတော ဧဝ ပါတိ-ပဒိကတ္တာ သမုဒါယတော ဝိဘတ္တိ၊ ဧကေကာယ အာဟုတိယာ၊ ဣဟ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပုမ္ဘာဝေါ။

အာဗာဓေ စ။ ၈၊ ၁၊ ၁၀။ ပီဠာယံ ဇောတိတာယံ ဒွေ ဘဝန္တိ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိဝ စ၊ ကတဂတော-ဝိရဟေန ပီဠိယမာနဿာယ'မုတ္တိ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဝဗ္ဘာဝါ ဝိဘတ္တိလောပေါ။ ကတဂတာ ဣဟ-ပုမ္ဘာဝေါ"။

ဟု ဝိစ္ဆာ၌ ဒွိတ္တ-ပြု၍ သမာသ်ကိုကား ဝိဘတ်ချေခြင်း, ပုလ္လိင်ငဲ့ခြင်းငှာ အတိဒေသ လုပ်၏။

ဒသဿ၊ ကာရိယ ဒသ-သဒ္ဒါ၏။ ဝီ-တိ-စတ္တာရ-ပညာ-ဆ-သတ္တာ'သ-နဝါ၊ ဝီ-ပြု၊ တိ-ပြု၊ စတ္တာရ-ပြု၊ ပညာ-ပြု၊ ဆ-ပြု၊ သတ္တ-ပြု၊ အသ-ပြု၊ နဝ-ပြုတို့သည်။ ယောန္တိ၊ ကုန်၏။ ယော နဋ္ဌ၊ ယော-ဝိဘတ်တို့၏လည်း။ ဤသ'မာသံ-ဋ္ဌိ-ရိ-တီ'တု'တိ။ ဤသံ-ပြု၊ အာသံ-ပြု၊ ဋ္ဌိ-ပြု၊ ရိ-ပြု၊ ဤတိ-ပြု၊ ဥတိ-ပြုတို့သည်။ ယောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒသ စ ဒသ စ ဝီသံ၊ အာ-ပစ္စည်း၊ တိ-အာဂုံလာလျှင် နိဂ္ဂဟိတ်ကျေ၊ ဘိက္ခုနံ ဝီသံ ဝီသာ ဝီသတိ၊ ဝီသာယ, ဝီသတိယာ ဘိက္ခုနံ၊ ဒသ စ ဒသ စ ဒသ စ တိံသာ, တိံသံ, တိံသတိ၊ ဤ-ကို ရဿ-ပြု၍ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ ဒသ စ ဒသ စ ဒသ စ ဒသ စ စတ္တာရိသံ၊ ရ-ကို လ-ပြု။ စတ္တာလီသာ၊ ပညာသံ ပညာသာ၊ သုတ်ကြီးဖြင့် ပဏ္ဏ-ပြုလျှင် ပဏ္ဏာသံ, ပဏ္ဏာသာ။ သဋ္ဌိ၊ ဆ-ကို သ-ပြု၊ သတ္တရိ၊ အသီတိ၊ နဝုတိ၊ ဧကူန-နဝုတိယာ စိတ္တာနံ၊ စိတ္တာန'မေကူန-နဝုတိ ဟောတိ။ ပုံစံ။

ဒသဒသကာ ပုရိသာ-၌ကား ဂဏနပ္ပဓာနမဟုတ်၍ မစီရင်ရ။

၁။ နိပ္ဖန္နာအပိ ခါတူဟိ၊ သဒ္ဒါ ဂေါ-က္ကတိ အာဒယော။
အနိပ္ဖန္နတ္တံ ပေက္ခန္တိ၊ ဂါဝါဒိ-ဝိဓိ-ဘေဒတော။ ။

ဟူသကဲ့သို့ ဤဝီသံ-စသည်တို့ကိုလည်း -

၂။ နိပ္ဖန္နာပိ ဝိဘတ္တီဟိ၊ သဒ္ဒါ ဝီသ'န္တိ အာဒယော။
အ-နိပ္ဖန္နတ္တံ ပေက္ခန္တိ၊ နိစ္စ'မေကိ'တ္ထ ဝါစကာ။ ။ ဟူ၍မှတ်။

---

(၅၆၁) ဒသ စ၊ တစ်ဆယ်တို့လည်း။ ဒသ စ၊ တစ်ဆယ်တို့လည်း။ ဝီသံ၊ နှစ်ဆယ်။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့၏။ ဝီသံ၊ ဝီသာ၊ ဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ်။ ဝီသာယ၊ ဝီသတိယာ၊ နှစ်ဆယ်သော။ ဘိက္ခုနံ၊ တို့အား, တို့၏။ ဒသ-ဒသကာ၊ ဆယ်ယောက်ပြူး, ဆယ်ယောက်ပေါင်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပုရိသာ၊ ယောကျ်ားအများတို့။ (ဤလည်း ဝိစ္ဆာ၌ ဒွန်သမာသ်ပင်။ ဒသဟိ ဂုဏိတာ ဒသ-ဒသကာ-ပြု၍။ ဒသ-ဒသကာ၊ ဆယ်ယောက်-ဆယ်လီကုန်သော။ ပုရိသာ၊ ယောကျ်ားတစ်ရာတို့- ဟု ပေးလျှင် ဝိစ္ဆာမဟုတ်)။

၁။ ဂေါက္ကတိ-အာဒယော၊ ဂေါ-အစရှိကုန်သော။ သဒ္ဒါ၊ တို့သည်။ ခါတူဟိ၊ ဂမု-စသောခါတ်, သိ-ဝိဘတ်တို့ဖြင့်။ နိပ္ဖန္နာ အပိ၊ ပြီးကုန်သော်လည်း။ ဂါဝါဒိ-ဝိဓိ-ဘေဒတော၊ ဂေါ-၏ အစိတ်ဩ-၏ အာဝ-ပြု စသော အစီအရင်အပြားအားဖြင့်။ အနိပ္ဖန္နတ္တံ၊ အနိပ္ဖန္နပုဒ်၏အဖြစ်ကို။ အပေက္ခန္တိ၊ ငဲ့ကုန်၏။

၂။ ဝီသန္တိအာဒယော၊ ဝီသံ-အစရှိကုန်သော။ သဒ္ဒါ၊ တို့သည်။ ဝိဘတ္တီဟိ၊ ယော-ဝိဘတ်တို့ဖြင့်။ နိပ္ဖန္နာပိ၊ ကုန်သော်လည်း။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ ဧကိ'တ္ထ ဝါစကာ၊ ဧကဝုစ်, ဣတ္ထိလိင်ကို ဟောကုန်လျက်။ အနိပ္ဖန္နတ္တံ၊ အဖြစ်ကို။ အပေက္ခန္တိ၊ ငဲ့ကုန်၏။

(၅၆၂) စတု'ပ-ပဒဿ တု လောပေါ ဥတ္တရ-ပဒါဒိ-စဿ စု-စော'ပိ နဝါ။ ဂဏာနေ၊ ၌။ စတု'ပ-ပဒဿ၊ စတု-ဟူသော ရှေ့နီးပုဒ်၏။ တု၊ တု-သဒ္ဒါသည်။ လောပေါ၊ ကျေပျောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဥတ္တရ-ပဒါ'ဒိ စဿ၊ တု-ကျေပျောက်၍ နောက်ပုဒ်နှင့်နီးကပ်သော စ-သဒ္ဒါ၏။ စု စောပိ၊ စု-ပြု, စော-ပြုတို့သည်လည်း။ နဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စုဒ္ဒသ၊ စောဒ္ဒသ၊ စတုဒ္ဒသ။ ပုံစံ။

အပိ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထကို ပေါင်း၏။ ဥပပဒမဟုတ်သော စ-သဒ္ဒါ၏ ဝိကပ်အားဖြင့် ကျေခြင်း စု, စော-ပြုခြင်းတို့ကိုလည်း ဆည်း၏။

တာလီသံ၊ စုတ္တာလီသံ၊ စောတ္တာလီသံ၊ စတ္တာလီသံ။ ပုံစံ။

(၅၆၃) ယ'ဒနုပ-ပန္နာ နိပါတနာ သိဇ္ဈန္တိ။ ယံ၊ ယေ သဒ္ဒါ၊ အကြင်သဒ္ဒါတို့သည်။ အနုပပန္နာ၊ အက္ခရာ, ပုဒ်, လိင်, နာမ်, အဗျယ, သမာသ်, အာချာတ်, တဒ္ဓိတ်, သချာ, သညာ, ကာလ, ကာရက, သန္ဓိ, ပကတိ, ဝုဒ္ဓိ, လောပါ-ဂမ, ဝိကာရ, ဝိပရီတာ'ဒေသ, ဝိဘတ္တိဝိဘဇန-စသည်ကို စီရင်သောသုတ် လက္ခဏာမရှိ၍ မပြီးမစုံ တင်၍နေကုန်၏။ တေ-သဒ္ဒါ၊ ထိုသဒ္ဒါတို့သည်။ နိပါတနာ၊ နိပါတနေန၊ မတင်စေရ ကျစေနိုင်သော ဤမဟာဝိသယ-သုတ်ကြီးဖြင့်။ သိဇ္ဈန္တိ၊ ပြီးကုန်၏။

> ❀ ဣမ-နောက် ဓ္ဓ၊ သမာနနှင့်၊ အပရ-နောက် ဇ္ဇု၊ ရှေ့နှစ်ခုကို၊ ပြုလေ အ, သ၊ ကာလတ္ထ-တည်း၊ အဇ္ဇ-ပုရာ၊ သွေမှာ တနော၊ ဟိယျော တ္တန၊ ဘဝတ္ထ သိ၊ ပဋိ ဘာဂါ၊ ကုစ္ဆိတာနှင့်၊ သညာ'နုကမ္ပ၊ စသည်အနက်၊ က-သက်လေရ၊ ကိ, ယ, တ-နှင့်၊ စတေ-နောက်မှာ၊ ပရိမာဏ၊ နက် တ္တက-နှင့်၊ သက်ရ အာဝန္တု၊ အစပြုသည်။ ယဒနု-သုတ်ကြီး အရာတည်း။

ဣမသ္မိံ ကာလေ အဓ္ဓ၊ သမာနေ ကာလေ သဇ္ဇု၊ သဇ္ဇုကံ၊ အပရဇ္ဇု၊ အဇ္ဇ ဘဝံ အဇ္ဇတနံ၊ အဇ္ဇတနီ၊ သွာတနံ၊ ပုရာတနံ၊ ဟိယျတ္တနံ၊ ဟိယျတ္တနီ၊ ဟတ္ထိနော ဝိယ ဟတ္ထိကာ၊ အဿကာ၊ ကုစ္ဆိတော

---

(၅၆၂) ဒသ စ ဒသ စ ဒသ စ ဒသ စ စတ္တာလီသံ-ပြုပြီး၍ စ-ကိုချေလျှင် ထွန်နောက်ရေပါ ဆန်ပါ ထမင်းရည်သောက် တ-သံယုဂ်လည်း အလိုလိုကျေပျောက်တော့သည်။ ဤသချာတို့၏ နှစ်ဆယ်, သုံးဆယ် စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိခြင်းကြောင့် ပုရိသာ-ကဲ့သို့ နှစ်ပုဒ်နှင့် ဝိစ္ဆာဒွန်လုပ်၍ မဖြစ်၊ သချာကို တွက်စစ်၍ ဒသ စ ဒသ စ၊ စေ့အောင်သာ တွဲရသည်။

(၅၆၃) အဓ္ဓ၊ ယခုကာလ၌။ သဇ္ဇု၊ ချက်ချင်း၌။ သဇ္ဇုကံ၊ ချက်ချင်းအမြန်။ အပရဇ္ဇု၊ နက်ဖန်ခါ၌။ (ဤ ဓ္ဓ, ဇ္ဇု-တို့သည် အာဓာရတ္ထ၌ ဖြစ်သော်လည်း နိပါတ်ပစ္စည်းဖြစ်၍ သမာသ်သို့ ရောက်သည့်အခါ တပါးအနက်ရှိကုန်သေး၏။ အဇ္ဇ ဒိဝသာ အာရဗ္ဘ၊ အဇ္ဇ'ပ္ပဘုတိ။ အပရဇ္ဇု ဂတာ အဿာ'တိ အပရဇ္ဇုဂတာ၊ အာသဠိပုဏ္ဏမီ။ ဤ၌ ဝိသေသနသတ္တိကြောင့် ဝါဆိုလပြည့်ကျော်တစ်ရက်ကို ယူရသည်။ "မာသ-ဂတာယ

သမဏော သမဏကော၊ ဘိက္ခုကော၊ မုဏ္ဍကော၊ အဟော ဝတ ရေ အမှာကံ ပဏ္ဍိတကာ၊ ပဒုမကဏ္ဏိကာကာရံ ကဏ္ဍကေ ဥဋ္ဌာပေတွာ ကတံ ကတကံ နာမ၊ ဘတကော၊ ကဟံ ဧကပုတ္တကာ၊ ကဟံ ဧကပုတ္တကာ၊ ကိံ ပရိမာဏ'မဿာ'တိ ကိတ္တကံ၊ ယတ္တကံ၊ တတ္တကံ၊ ဧတ္တကံ၊ ယာဝ၊ တာဝ၊ ဧတာဝ၊ ဧတာဝန္တော၊ ဧတာဝတာ၊ ဧတာဝပရမော သိယာ။ ပုံစံ။

(၅၆၄) **ဒွါ'ဒိတော ကော'နေက'တ္ထေ စ။** အနေက'တ္ထေ၊ ရာထောင်စသည် များသော အနက်၌။ ဒွါ'ဒိတော၊ ဒွိ-အစရှိသော သင်္ချာသဒ္ဒါမှ။ ပရေ၊ နောက်၌။ ကော စ၊ က-ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ နိပါတနာ စ သိဒ္ဓန္တိ-ကိုဆည်း၏။ (ဉာသ်)။

ဘိက္ခဝေ အာသင္ဒိပုဏ္ဏမိယာ ပစ္ဆိမိကာ ဥပဂန္တဗ္ဗာ" -၌ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်ကို ယူရသကဲ့သို့ရှင်း ဧကူ'နာနိ နဝုတိ စိတ္တာနိ-၌ နဝုတိ-သဒ္ဒါ ရှစ်ဆယ့်ကိုးခုကို ဟောသကဲ့သို့ရှင်း မှတ်)။

သွာတနံ၊ နက်ဖန်နေ့၌ ဖြစ်သည်။ ပုရာတနံ၊ ရှေ့၌ ဖြစ်သည်။ (ဟိယျော ဘဝါ) ဟိယျတ္တနိ၊ ရှေ့၌ဖြစ်သည်ကိုဟောသော ဝိဘတ်။ အဿကာ၊ မြင်းနှင့်တူကုန်သည်။ ဘိက္ခုကော၊ ရဟန်းဖျင်း, ရဟန်းယုတ်, စက်ဆုပ်ဖွယ်သော ရဟန်း။ မုဏ္ဍကော၊ ဦးပြည်းခေါင်းတုံးဖျင်း။ ရေ၊ အချင်းတို့။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ ပဏ္ဍိတကာ၊ လက်ထောက်ပညာရှိ တပည့်လူလိမ်မာ သစ္စကတို့သည်။ အဟော ဝတ၊ ဘုရားကိုပင် သွား၍စော်ကားသောကြောင့် အံ့အားဖွယ်ရှိပေစွ။ ပဒုမကဏ္ဏိကာကာရံ၊ ပဒုမ္မာကြာချက်သဏ္ဌာန်။ ကဏ္ဍကေ၊ ဆူးတို့ကို။ ဥဋ္ဌာပေတွာ၊ ထစေ၍။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော ခြေပွတ်သည်။ ကတကံ နာမ၊ ကတက မည်၏။ ဘတကော၊ သူခစားမည်သသူ။ ဧက-ပုတ္တကာ၊ တစ်ယောက်တည်းသော ငါ့သား။ ကဟံ၊ အဘယ်သို့ သွားသနည်း။ (နှစ်ထပ်ပေး။ သောကတ္တ ဝါကျအာမေဍိတ်)။ အဿ၊ ထိုဝတ္ထု၏။ ပရိမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည် သည်။ ကိံ၊ အဘယ်မျှလောက်နည်း။

ဣတိ၊ ဤသို့မေးအပ်ရာသတ္တိကြောင့်။ ကိတ္တကံ၊ မည်၏။ ဧတ္တကံ၊ ဤမျှလောက်အတိုင်းအရှည် ရှိသည်။ (ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ဂဏ္ဌိပုဒ်၌ကား ထဆင်ထူးသံယုဂ်နှင့် ဆို၏။ တဝမ်းပူနှင့်သာ စာအများရှိသည်)။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ တာဝ၊ ထို။ ဧတာဝ၊ ဤ။ (ပေး)။ ဧတာဝန္တော၊ ရှိကုန်သည်။ ဧတာဝတာ၊ ဖြင့်။ ဧတာဝပရမော၊ အလွန်ဆုံး ဤမျှသာ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

(၅၆၄) သတဿ၊ ရာ၏။ ဒွိကံ၊ နှစ်လီတည်း။ သတ-ဒွိကံ၊ ရာနှစ်လီ။ တမေဝ၊ ထိုရာ နှစ်လီသည် ပင်လျှင်။ နိပါတနာ၊ ရှေ့နောက်ပြန်စေ, က-ကိုချေ၍ ပြီးစေသဖြင့်။ ဒွိသတံ၊ ဒွိသတ-မည် ၏။ (ဒွိဟိ ဂုဏိတံ သတံ ဒွိသတံ-ဟု မဓ္ဈေလောပီ သမာသ်လည်း ပြုရ၏။ တိသတံ-စသည် နည်းတူ။ ဒွိအသင်္ချေယျံ-တိုင် ဂဏန်းလမ်းဆုံးအောင် တက်လေ)။

သတဿ ဒွိကံ သတဒွိကံ၊ တ'မေဝ နိပါတနာ ဒွိသတံ၊ တိသတံ၊ စတုဿတံ၊ ပဉ္စသတံ၊ ဆဿတံ။ လ။ ဒသသတံ၊ သဟဿံ ဟောတိ၊ ဒွိသဟဿံ။ လ။ ဒသသဟဿံ။ ပုံစံ။

(၅၆၅) ဒသဒသကံ သတံ ဒသကာနံ သတံ သဟဿ'ဉ္စ ယောမှိ။ ဂဏနေ၊ ဣ။ ယောမှိ၊ ကြောင့်။ ဒသဒသကံ၊ ဆယ်ခုတို့၏ ဆယ်လီကို ဟောသော ဧကသိသ် ဒသ-သဒ္ဒါသည်။ သတံ၊ သတ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဒသကာနံ၊ ဆယ်ခုတို့၏။ သတံ၊ အလီအရာကို ဟောသော ဧကသိသ် ဒသ-သဒ္ဒါသည်။ သဟဿဉ္စ၊ သဟဿ-ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒသ စ ဒသ စ၊ ဆယ်ခုဒွန် ဧကသိသ် ဒသ-ကို သတ-ပြု။ တစ်ရာဒွန် ဧကသိသ် ဒသ-ကို သဟဿ-ပြု။ ကာသိ-သဒ္ဒါ ထောင်ဟောဖြစ်၍ ကာသိ-လည်း ပြုသင့်၏။

စ-သဒ္ဒါ ဒုတိယတ္ထသမ္ပိဏ္ဍန။ (ညသ်)။

(၅၆၆) ယာဝ ဒုတ္တရိ ဒသ-ဂုဏိတ'ဉ္စ။ ယာဝဒုတ္တရိ၊ သဟဿ-မှဆက်၍ အထက် အသင်္ချေယျတိုင်အောင်။ ဒသ-ဂုဏိတ'ဉ္စ၊ ဆယ်ခုတို့ဖြင့် မြှောက်အပ်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍန ဒသ စ ဒသ စ၊ တစ်ထောင်ဒွန် ဧကသိသ် ဒသ-သဒ္ဒါကို။ တစ်နည်း။ ကာသိ စ ကာသိ စ၊ ဆယ်ခုဒွန် ဧကသိသ်ကာသိ-ကို ဒသသဟဿ-ပြု။

---

(၅၆၆) (နိယုတံ ဒသလက္ခ-သင်္ချာယံ၊ သတံ သဟဿ'မယုတံ။

နိယုတံ ပယုတံ တထာ။ (သက္ကတ)။

နိ-ပုဗ္ဗော ယုဇ ယောဂေ၊ ယု မိဿနေ ဝါ။ တော၊ ဒသ သဟဿံ နိယုတံ နယုတမပိ၊ စတု'ဗ္ဗိန္ဒု-ယုတ္တာ ကော လေခါ။

(အဘိဓာန် ဋီကာတို့အဆို နိယုတ္တ-သဒ္ဒါ သန်း, သိန်း, သောင်း-တို့ကိုဟော၏။ အယုတ, ပယုတ, နယုတ-သဒ္ဒါတို့ သောင်းကို ဟောကုန်၏ မှတ်။ ကာသိ၊ ထောင်။ နယုတံ၊ ပယုတံ၊ အယုတံ၊ နိယုတံ၊ သောင်း။ လက္ခံ၊ နိယုတံ၊ သိန်း။ နိယုတံ၊ သန်း -ဟု အနက်ပေး။

ခု၊ ဆယ်၊ ရာ၊ ထောင်၊ သောင်း၊ သိန်း၊ သန်း၊ (ကုဋေ)၊ ကုဋေခု၊ ကုဋေဆယ်၊ ကုဋေရာ၊ ကုဋေထောင်၊ ကုဋေသောင်း၊ ကုဋေသိန်း၊ ကုဋေသန်း၊ (ပကောဋိ) ပကောဋိခု၊ ပကောဋိဆယ်၊ ပကောဋိရာ-စသော သင်္ချာအစဉ်ကို ဆိုတတ်စေ။ တစ်နောက်၌ သုည-တစ်လုံး တစ်လုံးစီ တိုး၍ အသင်္ချေတိုင်အောင် ရေးလေ။ တစ်-ကို ဆယ်-နှင့်မြှောက်။ ရာ၊ ထောင်၊ သောင်း၊ သိန်း၊ သန်း၊ ကုဋေ-နှင့်မြှောက်။ ဆယ်-ကို ဆယ်-နှင့်မြှောက်။ ရာ၊ ထောင်- စသည်နှင့်မြှောက်။ ရာ-စသည်ကိုလည်း ဆယ်-စသည်နှင့်မြှောက်။ သုည-ထွက်ရာ အမည် တပ်၍ခေါ်။ မြှောက်သည့်ဂဏန်း ခြေအတိုင်းတည်၍ ဧကသိသ်ကို ကျရာသင်္ချာသဒ္ဒါပြု၍ ရုပ်တွက်ကြလေ။ အလွန် ရှုပ်ပွေများပြား ကျယ်ဝန်းလှ၏)။

တစ်နည်း။ နယုတ-ပြု။ ဒသဟိ ဂုဏိတံ သဟဿံ ဒသသဟဿံ-ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် လည်း တွဲရ၏။ ဒသသဟဿ-သဒ္ဒါ, နယုတ-သဒ္ဒါတို့ကား တစ်သောင်း-ကို ဟောကုန်၏။ ထို့အတူ သောင်း-ဆယ်လီသည် သတသဟဿ, လက္ခ- တစ်သိန်းမည်၏။ သိန်း-ဆယ်လီသည် ဒသသတသဟဿ, နိယုတ- တစ်သန်းမည်၏။ သန်း-ဆယ်လီသည် ကောဋိမည်၏။ တစ်-နှင့် သုည-ခုနစ်လုံးရေး ကုဋေခု၊ ကုဋေဆယ်၊ ကုဋေရာ၊ ကုဋေထောင်၊ ကုဋေသောင်း၊ ကုဋေသိန်း၊ ကုဋေသန်း၊ ကုဋေ-အလီ တစ်ကုဋေသည် ပကောဋိမည်၏။ ထို့အတူ ပကောဋိ-အလီ တစ်ကုဋေသည် ကောဋိပကောဋိမည်၏။ အသင်္ချေတိုင်အောင် ကုဋေ-နှင့်ချည်း မြှောက်၍ တက်။ ထိုသင်္ချာတို့၏အစဉ် လိင်, ဝုစ်ကို ဤသို့သိ။

၁။ သတံ, သဟဿံ, နယုတံ၊ လက္ခံ, နိယုတ, ကောဋိယော။
ပကောဋိ, ကောဋိပကောဋိ၊ နဟုတံ, နိန္နဟုတံ, ပိ စ။ ။(ဓာန်၊ ၄၇၄။)

၂။ အက္ခောဘိဏီ, ဏ္ဍိ'ယံ ဗိန္ဒု၊ အဗ္ဗုဒ,ဥ နိရဗ္ဗုဒံ။
အဟဟံ, အဗဗ, ဥဋ္ဋဝါ၊ ငှရုံ, သောဂန္ဓိကု'ပ္ပလံ။ ။(ဓာန်၊ ၄၇၅။)

၃။ ကုမုဒံ, ပုဏ္ဍရီကဥ္စ၊ ပဒုမ,ဥ ကထာန, စ။
မဟာကထာနာ'သင်္ချေယျ'၊ မိစ္စေ'တာသု သတာ-ဒိ စ။ ။(ဓာန်၊ ၄၇၆။)

၄။ ကောဋျာ'ဒိစ ဒသ-ဂုဏာ၊ သတလက္ခ-ဂုဏာ ကမာ။
စတ္တာလီသ-သတံ-သုညာ၊ အသင်္ချေယျန္တိ ဝုစ္စတိ။ ။(ဓာန်၊ ၄၇၆။)

၁။ သတံ၊ တစ်ရာ။ သဟဿံ၊ တစ်ထောင်။ နယုတံ၊ တစ်သောင်း။ လက္ခံ၊ တစ်သိန်း။ နိယုတ ကောဋိယော၊ တစ်သန်း တစ်ကုဋေတို့။ ပကောဋိ၊ ပကုဋေ။ ကောဋိပကောဋိ၊ ကုဋေ ပကုဋေ။ နဟုတံ၊ နဟုတ။ နိန္နဟုတံ၊ နိန္နဟုတ။ ၂။ အက္ခောဘိဏီ၊ အက္ခောဘဏီ။ ဣတ္ထိ၊ ဣတ္ထိလိင်တည်း။ လ။

၃။ မဟာကထာနံ၊ မဟာကထာန။ အသင်္ချေယျံ၊ အသင်္ချေ။ ဣတိ ဧတာသု၊ ဤနှစ်ဆယ့်ငါးခုသော သင်္ချာတို့တွင်။ သတာဒိ စ၊ သတ-အစရှိသော သင်္ချာငါးခုကိုဧင်း။

၄။ ကောဋျာဒိစ၊ ကောဋိ-အစရှိသော သင်္ချာနှစ်ဆယ်ကိုဧင်း။ ကမာ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ဒသဂုဏာ၊ ရှေ့ငါးခုကို တစ်ဆယ်-ဖြင့် မြှောက်အပ်၏။ သတလက္ခ-ဂုဏာ၊ နောက် နှစ်ဆယ်ကို သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြှောက်အပ်၏။ ဝါ၊ တစ်ကုဋေဖြင့် မြှောက်အပ်၏။ စတ္တာလီသသတံ သုညာ၊ သုည-တစ်ရာ့လေးဆယ်ကို။ အသင်္ချေယျန္တိ၊ အသင်္ချေယျဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

၅။ ဒွါ'ဒယော အဋ္ဌာရသ'န္တာ၊ တိ-လိင်္ဂါ ဗဟု-ဝါစကာ။
ဝီသတျာ'ဒိ နဝုတျ'န္တာ၊ ဣတ္ထိ-လိင်္ဂေ'က-ဝါစကာ။ ။

၆။ သတာ'ဒီ အသင်္ချေယျ'န္တာ၊ နပုံသကာ ဒွိ-ဝါစကာ။
ကောဋိတ္တယ'မက္ခောဘိဏီ၊ ဣတ္ထိ-လိင်္ဂါ-ဒွိဝါစကာ။ ။

❀ ဒွိ စ ဋ္ဌာရည်၊ သုံးလိင်မှတ်၊ မြဲလတ်ဗဟုဝုစ်။
ဝီသတျာဒိ၊ နဝုတိ၊ ဣတ္ထိ ဧကဝုစ်။
သတံ စ အုံး၊ သင်္ချေဆုံး၊ နပုံး, နှစ်ပါးဝုစ်။
ကောဋိ သုံးလီ၊ က္ခောဘိဏီ၊ ဣတ္ထိ နှစ်ပါးဝုစ်။ ဟူလိုသည်။

(၅၆၇) **သက-နာမေဟိ။** တာသံ၊ ထိုသင်္ချာတို့၏၊ ရူပါနိ၊ ရုပ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ သက-နာမေဟိ၊ မိမိတို့၏အမည်တို့ဖြင့်။ နိပတန္တိ၊ တင်၍ မနေရ, ကျကုန်၏။ ဝါ၊ နိပစ္စန္တေ၊ မပြီးမနေရ, ကျစေအပ်ကုန်၏။

သတသဟဿာနံ သတံ ကောဋိ။ ကောဋိ-သတသဟဿာနံ သတံ ပကောဋိ။ လ။ မဟာကထာန-သတသဟဿာနံ သတံ အသင်္ချေယျံ။ ပုံစံ။

သတသဟဿ-တစ်ရာဒွန်, ဧကေသိသ်ကို ကောဋိ-ပြု- စသည် ဟူလို။

(နောက်နှစ်ဂါထာ လွယ်၏။ သက္ကတကျမ်းတို့၌ကား -
ဧကံ ဒသ သတဉ္စေဝ၊ သဟဿ'မယုတံ တထာ။
လက္ခဉ္စ နိယုတဉ္စေဝ၊ ကောဋိ အဗ္ဗုဒမေဝ စ။ ။

ဗိန္ဒော ခဗ္ဗော နိခဗ္ဗော စ၊ သင်္ခေါပဒ္မေါ စ သာဂရော။
အန္တျံ မဇ္ဈံ ပရာဒ္ဓဉ္စ၊ ဒသဝုဍ္ဍျာ ယထောတ္တရံ။ ။
ဟု သင်္ချာမည် တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး လာ၏။ ဆယ်ခုဖြင့်ချည်း မြှောက်၍ သုည-တစ်ဆယ့်ခုနစ်လုံးရှိလျှင် ပရာဒ္ဓ-သင်္ချာဖြစ်၏။ ထိုမှအထက် အရေအတွက်သင်္ချာ မရှိသောကြောင့် အသင်္ချာဟူ၍လည်း ဆို၏။ ကစ္စည်းကျမ်းလာ သင်္ချာစဉ်၌ကား ပကောဋိ၊ တစ်ထောင်သာ ရှိ၏။

သဒ္ဒနီတိ၌ကား ကစ္စည်းကျမ်းလာ သင်္ချာတို့သည် ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ မရှိဟုဆို၍ သင်္ချာစဉ် တစ်မျိုးဆို၏။ ၎င်းကို ရှုလေ)။

(၅၆၇) သတသဟဿနံ၊ တစ်သိန်းတို့၏။ သတံ၊ အလီတစ်ရာသည်။ ကောဋိ၊ ကုဋေမည်၏။ ပ။ မဟာကထာန-သတသဟဿာနံ၊ မဟာကထာန တစ်သိန်းတို့၏။ သတံ၊ သည်။ အသင်္ချေယျံ၊ မည်၏။

(၅၆၈) **တေသံ ဏော လောပေါ**။ တေသံ၊ ထို အနုဗန်-ရှိကုန်သော တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းတို့၏။ ဏော၊ ဏ-အနုဗန်သည်။ လောပံ၊ သို့။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။

ဝါသိဋ္ဌော။ ပုံစံ။

(၅၆၉) **ဝိဘာဂေ ဓာ စ**။ ဝိဘာဂေ စ၊ ဝေဖန်ခြင်း, အဘို့အစုအနက်၌လည်း။ ဓာ စ၊ ဓာ-ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

* **ဓာ ဝိဘာဂေ ပကာရေ စာ'-ကာရေ အသဃတ္တိယံပိ စ**။

ဟူသော လေးနက်တို့တွင် ကြွင်းသုံးနက်ကို ရှေ့စ-သဒ္ဒါဖြင့် သော-ပစ္စည်းကို နောက်စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဆည်း၏။

(သတ-နှင့် မြှောက်သကဲ့သို့ သဟဿ-နှင့်၊ နဟုတ-နှင့်၊ နိယုတ-နှင့်၊ ကောဋိ-နှင့် မြှောက်လိုလျှင် ဂဏန်းပို တိုးတိုင်း ဂဏန်းမ, ဂဏန်းခြေကို လျှော့ရသည်။ လျှော့ပုံ, တိုးပုံကား ဒသသဟဿာနံ သဟဿံ ကောဋိ။ သဟဿာနံ ဒသသဟဿံ ကောဋိ။ သတာနံ သတသဟဿံ ကောဋိ။ ဒသာနံ ဒသသတ သဟဿံ ကောဋိ။ ဧကဿကောဋိကောဋိ။ ထိုနည်းအတူ ကောဋိလက္ခ-ကို သတ-နှင့်။ ကောဋိနယုတ-ကို သဟဿ-နှင့်။ ကောဋိသဟဿ-ကို နယုတ-နှင့်။ ကောဋိသတ-ကို လက္ခ-နှင့်။ ကောဋိဒသ-ကို နိယုတ-နှင့်။ ကောဋိ-ကို ကောဋိ-နှင့် မြှောက် ပကောဋိဖြစ်၏။ အသင်္ချေယျတိုင်အောင် ဤနည်းတူ သိ။ ဤ၌-အက္ခောဘိဏီ စစ်သည်တပ်ဖွဲ့ပမာဏကို -

> **သဋ္ဌိ-ဝံသကလာပေသု၊ ပစ္စေကံ သဋ္ဌိဒဏ္ဍိသု။**
> **ဓူလီကတေသု သေနာယ၊ ယန္တိယာက္ခောဘိဏီ'တ္တိယံ။** ။(ဓာန်၊ နှာ-၄၇။)

ဟု အဘိဓာန်၌ ဝါးလုံး ခြောက်ဆယ်စီစည်းသော ဝါးစည်းခြောက်ဆယ်ကို မြူမှုန်ဖြစ်အောင် နင်းချေ၍ သွားသော စစ်အင်္ဂါလေးပါးကိုဆို၏။ **သက္ကတကျမ်း**၌ ဆင်နှစ်ထောင့်တစ်ရာရှစ်ဆယ့်ခုနစ်။ ရထား-နည်းတူ။ မြင်းခြောက်သောင်း ငါးထောင့်ခြောက်ရာ့တစ်ဆယ်။ ခြေသည်လက်နက်ကိုင် တစ်သိန်း ကိုးထောင့်သုံးရာ့ငါးဆယ်။ ဤစစ်အင်္ဂါလေးပါးအပေါင်းကို အက္ခောဘိဏီတပ် ဟူ၏)။

(၅၆၉) * ဓာ၊ ဓာ-ပစ္စည်းသည်။ ဝိဘာဂေ၊ ၌၎င်း။ ပကာရေ စ၊ အပြားအနက်၌၎င်း။ အာကာရေ စ၊ အခြင်းအရာအနက်၌၎င်း။ အသဃတ္တိယံပိ စ၊ အသဃတ္တိအနက်၌၎င်း။ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

ဧကေန ဝိဘာဂေန ဧကေဓာ၊ ဒွိဟိ ဝိဘာဂေဟိ ပကာရေဟိ အာကာရေဟိ ဝါ ဒွိဓာ၊ ဒုဓာ၊ ဒွေဓာ၊ တိဓာ၊ တေဓာ၊ စတုဓာ၊ ဗဟုဓာ၊ သဟဿဓာ။ ဤပုဒ်တို့ကား တတိယန္တနိပါတ် ပဉ္စ ဝိဓာ ပကာရာ အဿ အတ္ထီ'တိ ပဉ္စဓာ၊ ဝိဘတ်ခုနစ်ပါး, ဝုစ်နှစ်ပါးဆက်ဆံသောနိပါတ်။ သုတ္တေန ဝိဘာဂေန သုတ္တသော၊ ပဒသော၊ သဗ္ဗသော။ ပုံစံ။

(၅၇၀) သဗ္ဗ–နာမေဟိ ပကာရ–ဝစနေ တု ထာ။ သဗ္ဗ-နာမေဟိ၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့မှ။ ပရေ၊ နောက်၌။ ပကာရ-ဝစနေ၊ ပကာရ-သဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သော အထူးအပြားအနက်၌။ ထာ တု၊ ထာ-ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

သော ပကာရော တထာ။ လ။ တေသု ပကာရေသု တထာ၊ သဗ္ဗထာ။ ပုံစံ။

တု-သဒ္ဒါ တတ္ထာပစ္စည်းကို ဆည်း၏။ တထတ္တာ။ ပုံစံ။

(၅၇၁) ကိံ'မိမေဟိ ထံ။ ကိံ'မိမေဟိ၊ ကိံ-သဒ္ဒါ, ဣမ-သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေ၊ နောက်၌။ ပကာရ-ဝစနေ၊ ၌။ ထံ၊ ထံ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကော ပကာရော။ လ။ ကေသု ပကာရေသု ကထံ။ အယံ ပကာရော။ လ။ ဣမေသု ပကာရေသု ဣတ္ထံ။ ပုံစံ။

ဧကေန၊ တစ်ခုသော။ ဝိဘာဂေန၊ ဝေဖန်ခြင်း, အဘို့အစုဖြင့်။ ဧကေဓာ၊ တစ်ခုသော အစုအပုံဖြင့်။ ဒွိဓာ၊ နှစ်ခုသော အဘို့အစုအပြားအခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ အဿ၊ ထိုဝတ္ထုအား။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ဝိဓာ ပကာရာ၊ တို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဉ္စဓာ၊ ပဉ္စဓာမည်၏။ သုတ္တေန၊ သုတ်ဟူသော။ ဝိဘာဂေန၊ ဝေဖန်အပ်သော အဘို့အစုအားဖြင့်။ သုတ္တတော၊ သုတ်အဘို့အစု အားဖြင့်။ (သဗ္ဗာကာရေန) သဗ္ဗသော၊ ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။

(ဥပါယသော၊ ဟေတုသော၊ ဌာနသော၊ ယောနိသော-စသည်တို့ကိုလည်း ထုတ်လေဉ်း။ သောဝါ-သုတ်၌ သုတ္တသော-ကိုကား သုတ်အားဖြင့်။ ပေး)။

(၅၇၀) သော၊ ထိုသို့သဘောရှိသော။ ပကာရော၊ အထူးအပြားတည်း။ တထာ၊ ထိုသို့သော အပြား။ တထတ္တာ၊ ထိုသို့သောအပြားသည်။ လ။ အပြားတို့၌။

(၅၇၁) ကော၊ အဘယ်သို့သော။ ပကာရော၊ အထူးအပြားနည်း။ ပ။ ကေသု၊ အဘယ်သို့ကုန်သော။ ပကာရေသု၊ အထူးအပြားတို့နည်း။ ကထံ၊ အဘယ်သို့သော အထူးအပြားတို့နည်း။ ဣတ္ထံ၊ ဤသို့သော အထူးအပြားသည်။ လ။ ဤသို့ကုန်သော အထူးအပြားတို့၌။

(၅၇၂) **ဝုဒ္ဓါ'ဒိ'ဿရဿ ဝါ အ-သံယောဂ'န္တဿ သ-ဏေ စ။** သ-ဏေ၊ ဏ-အနုဗန် ရှိသောပစ္စည်းကြောင့်။ အ-သံယောဂ'န္တဿ၊ သံယုဂ်အဆုံး၌ မရှိသော။ အာဒိ'ဿရဿ ဝါ၊ အစ သရ၏ရင်း။ အာဒိ-ဗျဉ္ဇနဿ ဝါ၊ အစဗျည်း၏ အစိတ်သရ၏ရင်း။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိ-အပြုသည်။ စ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

အာဘိဓမ္မိကော၊ ဝေနယိကော၊ နီလေန ရတ္တော ပဋော နီလော။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ အာဒိဗျဉ္ဇန၏ အစိတ်သရကို ပေါင်းဆည်း၏။ စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝစာရဏ။

(၅၇၃) **မာ ယူနံ'မာဂမော ဌာနေ။** ဌာနေ၊ သင့်လျော်သောအကြောင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ သ-ဏေ၊ ကြောင့်။ အ-သံယောဂန္တာနံ၊ ကုန်သော။ အာဒိ-ဘူတာနံ၊ အစဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ယူနံ၊ ဣ-ဥတို့၏။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဧ-ဝုဒ္ဓိ, ဩ-ဝုဒ္ဓိပြုသည်။ မာ ဟောတိ၊ မဖြစ်။ တတြ၊ ထိုဝုဒ္ဓိအရာ၌။ အာဂမော၊ ဧ-ဝုဒ္ဓိ, ဩ-ဝုဒ္ဓိလာခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝေယျာကရဏော၊ ဒေါဝါရိကော။ ပုံစံ။ (ဝိ + အာ + ကရဏ၊ ဒု + အာရိက၊ ပုဒ်ဖြတ်)။

(၅၇၄) **အာတ္တဉ္စ။** ဌာနေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ သ-ဏေ၊ ကြောင့်။ အ-သံယောဂ'န္တာနံ၊ ကုန်သော။ ယူနံ၊ တို့၏။ အာတ္တ'ဉ္စ၊ အာ-၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

* **ဌာနာဓိကာရတော အာတ္တံ၊ ဣသိ-ဏု'သဘု'ဇာ'ဒီနံ။**
ဣသိဿေ'ဝ ရိကာရ'ဂ-မော စာ'တ္တာ'နန္တရေ ဘဝေ။ ။(ရူ ၂၂၇-အနည်းငယ်ကွဲ၏။)

ဣသိနော ဘာဝေါ အာရိသျံ၊ အာဏျံ၊ ဥသဘဿ ဣဒံ အာသဘံ ဌာနံ။ အာသဘီ ဝါစာ၊ အဇ္ဇဝံ၊ မဒ္ဒဝံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ရိ-အာဂုံကို ဆည်း၏။

---

(၅၇၄) * ဌာနာဓိကာရတော၊ ဌာန-သဒ္ဒါလိုက်ခြင်းကြောင့်။ ဣသိ'ဏု'သဘု'ဇာဒီနံ၊ ဣသိ, ဣဏ, ဥသဘ, ဥဇု-အစရှိကုန်သောသဒ္ဒါတို့၏ အစ ဣ, ဥ-တို့၏။ အာတ္တံ၊ အာ-၏အဖြစ်သည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ ဣသိဿေ'ဝ၊ ဣသိ-သဒ္ဒါ၏ အစ ဣ-၏သာလျှင်။ အာတ္တ-နန္တရေ၊ အာ-ပြုသည်၏ အခြားမဲ့၌။ ရိကာရာဂမော စ၊ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ရိ-အက္ခရာ လာခြင်းသည်လည်း။ ဘဝေ၊ ၏။ (သက္ကတ၌ ရိ-သရ အစရှိသောသဒ္ဒါတို့ကို အာရ်-ဝုတ္တိပြုသောကြောင့် မာဂဓ၌ အာ-ပြု၍ နောက်မှာ ဒွေဘော်ပြု ရသည်မှတ်)။

အာရိသျံ၊ ရသေ့၏ဖြစ်ကြောင်း။ (ဣဏဿ ဘာဝေါ) အာဏျံ၊ ကြွေးမြီ၏ဖြစ်ကြောင်း။ ဥသဘဿ၊ နွားလားဥသဘအတူ, ရဲရင့်တော်မူသော ဘုရားရှင်၏။ ဣဒံ၊ ဥစ္စာတည်း။ အာသဘံ၊ ဥစ္စာ-ဖြစ်သော။ ဌာနံ၊ တည်ရာ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်။ အာသဘီ၊ မကြောက်မရွံ့, ရဲဝံ့စွာဆိုအပ်သော။ ဝါစာ၊ စကား။ (ဥဇုနော ဘာဝေါ) အဇ္ဇဝံ၊ ဖြောင့်မတ်သည်၏ ဖြစ်ကြောင်း။ (မုဒုနော ဘာဝေါ) မဒ္ဒဝံ၊ နူးညံ့သည်-၏ ဖြစ်ကြောင်း။

(၅၇၅) **ကွစာ'ဒိ–မဇ္ဈ'တ္တရာနံ ဒီဃ–ရဿာ ပစ္စယေသု စ။** ပစ္စယေသု စ၊ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း။ အာဒိ'မဇ္ဈ'တ္တရာနံ၊ အစ, အလယ်, အဆုံး-သရတို့၏။ ကွစိ၊ ၌။ ဒီဃ-ရဿာ၊ ဒီဃ-ပြု, ရဿ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ အပစ္စယေသုကို ဆည်း၏။

* ဒီဃတ္တံ ပါကဋာ'နူပ၊ ယာတာ-ဒေါ မစုဝါ'ဒိသု။
ရဿတ္တံ အဇ္ဇဝံ ဣတ္ထိ၊ ရူပါ'ဒေါ စ က-တာ'ဒိသု။ ။ ပုံစံ။ (ရူ၊ ၂၀၃)

(၅၇၆) **တေသု ဝုဒ္ဓိ–လောပါ'ဂမ–ဝိကာရ–ဝိပရိတာ–ဒေသာ စ။** တေသု၊ ထိုအာဒိမဇ္ဈတ္တရ-တို့၌။ ဝုဒ္ဓိ-လောပါ'ဂမ-ဝိကာရ-ဝိပရိတာ'ဒေသာ စ၊ ပွားခြင်း, ကျေခြင်း, လာခြင်း, ဖောက်ပြန်ခြင်း, ဆန့်ကျင်သောဖြစ်ခြင်း, ဝဏ္ဏတစ်ပါး ပြုခြင်းတို့သည်လည်း။ ကွစိ၊ အချို့ပုံစံ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ အညမညသမုစ္စည်း။

အာဘိဓမ္မိကော၊ သုခသေယျာ၊ မာဂဓော၊ ဝုဒ္ဓိ-၃။ တာလီသံ၊ ကတ္တု-ကာမော၊ ဘိက္ခုလောပ-၃။ ဝုတ္တော၊ သသီလဝါ၊ ဝေဒလ္လံ၊ အာဂုံ-၃။ အာရိသျံ၊ ဝရာရိသျံ၊ သုခါနိ၊ ဝိကာရ-၃။ ဥဂ္ဂတော၊ သမုဂ္ဂတော၊ ဒိဂု၊ ဝိပရိတ-၃။ ယူနံ။ နျာယောဂေါ၊ သဗ္ဗ-သေယျော၊ အာဒေသ-၃။ ပုံစံ။

---

(၅၇၅) * ပါကဋာ'နူပယာတာ'ဒေါ၊ ပါကဋ, အနူပယာတ-စသည်၌ရှင်း။ မစုဝါ'ဒိသု၊ မစုဝါ မညတိ ဗာလော-စသည်တို့၌ရှင်း။ ဒီဃတ္တံ၊ အာဒိမဇ္ဈတ္တရ-ဒီဃအဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အဇ္ဇဝံ ဣတ္ထိရူပါဒေါ စ၊ အဇ္ဇဝံ ဣတ္ထိရူပံ စသည်၌ရှင်း။ က-တာ'ဒိသု၊ က-ပစ္စည်း, တာ-ပစ္စည်း စသည် နှောင်းရာတို့၌ရှင်း။ ရဿတ္တံ၊ အာဒိမဇ္ဈတ္တရ-ရဿအဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပါကဋ၊ ထင်ရှား။ အနူပယာတ၊ မညှဉ်းဆဲ။ မစုဝါ၊ ပျားရည်ကိုကဲ့သို့။ မညတိ၊ မှတ်ထင်၏။ အဇ္ဇဝံ၊ ဖြောင့်မတ်သည်၏ အဖြစ်။ ဣတ္ထိရူပံ၊ မိန်းမ၏အဆင်း။ ဗဟု-နဒိကော၊ များသောမြစ်ရှိသော အရပ်။ သဗ္ဗညုတာ၊ ခပ်သိမ်းသော တရားကိုသိသော ဘုရား၏ဖြစ်ကြောင်းဉာဏ်။

(ပါကာရော၊ နီဝါရော၊ ပါသာဒေါ၊ ပါဠိမောက္ခော၊ ပါဋိကင်္ခီ။ (အာဒိ ဒီဃ)။ အင် မာဂမိကော၊ ဩရမ္ဘ မာဂဝိကော။ (မဇ္ဈေဒီဃ)။ ခန္တီ ပရမံ တပေါ တိတိက္ခာ။ အဥ္စနာဂိရိ၊ မျက်စဉ်းတောင်။ ကောဋရာ-ဝနံ၊ အခေါင်းရှိသော သစ်တော။ နမော ကတွာ ကတ'ဥ္စလီ (အန္တဒီဃ)။ ပဂေဝ (အာဒိရဿ)။ သုမေဓသော၊ သုဝဏ္ဏဓရာ၊ (မဇ္ဈေရဿ)။ ဘောဝါဒိ၊ ယထာဘာဝိ (အန္တရဿ) ဤသို့ စသည်ကိုလည်း ထုတ်လေ)။

(၅၇၆) ဝရာရိသျံ၊ မြတ်သော ရသေ့၏အဖြစ်။ သမုဂ္ဂတော၊ ကောင်းစွာအောက်သို့ သက်လျှောသည်။ နျာယောဂေါ၊ အမြဲအားထုတ်ခြင်း။

*　ပထမာ'နိဒ္ဒိဌာ'ဒေသော၊ ဒုတီယာယ ဝိကာရတာ။
ဝိပရီတော ဩကာရဿ၊ သညာ ပေါရာဏိကာ မတာ။　။

(ဉာဏ်အဆို သင်္ဂဟ)

(၅၇၇) **အ–ယုဝဏ္ဏာ'နဥာ'ယော ဝုဒ္ဓိ။**　အ, ယု-ဝဏ္ဏာနံ၊ အ-အက္ခရာ, ဣ-ဝဏ်, ဥ-ဝဏ်တို့၏။ အာယော ဧ၊ အစဉ်အတိုင်း အာ, ဧ, ဩ-ပြုသည်သာလျှင်။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိမည်၏။

အာဘိဓမ္မိကော၊ ဝေနတေယျော၊ ဝေဏိကော၊ ဩဋ္ဌုပိကော၊ ဘောမံ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ အဘိဓမ္မိကော၊ ဝိနတေယျော၊ ဝိဏိကော၊ ဥဋ္ဌုပိကော၊ ဘူမံ၊ ဘုမ္မံ-စသည်၌ ဝုဒ္ဓိကို တားမြစ်၏။

ဝုဒ္ဓိသဒ္ဒါလွန်ဖြင့် အင်္ဂမာဂဓိကော, နေဂမဇာနပဒါ- စသည်၌ ဥတ္တရပဒ-ဝုဒ္ဓိကို ပြ၏။

အ-ယုဝဏ္ဏာနံ-ဟူသော ဌာနနိယမစကားဖြင့် သဘာဝ-ဝုဒ္ဓိကို နစ်စေ၏။

♣　ယထာ ဟိ ကတဝုဒ္ဓီနံ၊ ပုန ဝုဒ္ဓိ န ဟောတိ'ဟ။
ဧဝံ သဘာဝ ဝုဒ္ဓီနံ၊ အာယောနံ ဝုဒ္ဓိ ဟောတိ န။　။ (ရှု၊ ၂၁၈။)

---

* ပထမာနိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ပထမာဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်းအပ်သော အစီအရင်ကို။ အာဒေသော၊ ဟူ၍။ မတော၊ သိအပ်၏။ ဒုတီယာယ၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ကို။ ဝိကာရတာ၊ ဝိကာရဟူ၍။ မတော၊ ၏။ ဩကာရဿ၊ ၏။ ဝိပရီတော၊ ဝိပရိတ် ဥ-ကို။ ပေါရာဏိကာ၊ ရှေးအထက်က လာခဲ့သော။ သညာ၊ ဟူ၍။ မတာ၊ ၏။

(ဣဝဏ္ဏော ယံ နဝါ-စသည်ဖြင့် ကာရီ, ကာရိယတို့သည် ပထမာ, ဒုတီယာ, ဆဋ္ဌီ-ဝိဘတ်တို့ဖြင့် အထူးထူးအထွေထွေရှိသောကြောင့် ဤဥပဒေဂါထာ ညီနိုင်ဖွယ်ရာမရှိ။ ဆင်ခြင်ကြလေ။ ရှေးသုတ်, ဤသုတ်ပုံစံများလည်း သုတ်ငယ်တို့နှင့်ပြီး၍ ဤသုတ်ကြီးတို့မှာ ပဋ္ဌန္တဂတိကချည်းသာ များ၏)။

(၅၇၇) (ဘူမိယံ ဇာတံ) ဘောမံ၊ ဘူမံ၊ ဘုမ္မံ၊ မြေ၌ဖြစ်သည်။

♣ ဟိ သစ္စံ ၏။ ဣဟ၊ ဤဝိဓိအရာ၌။ ကတ ဝုဒ္ဓီနံ၊ ပြုအပ်ပြီးသော ဝုဒ္ဓိရှိကုန်သော သရတို့၏။ ပုန၊ တဖန်။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိ-ပြုသည်။ န ဟောတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သဘာဝ-ဝုဒ္ဓီနံ၊ ပင်ကိုယ်ဝုဒ္ဓိဖြစ်ကုန်သော။ အာ-ယောနံ၊ အာ, ဧ, ဩ-တို့၏။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိ-ပြုသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ (မောဂ္ဂလာနော- စသည်ကို ယူ)။

ဣတိ တဒ္ဓိတ ကပ္ပေါ် ဆဋ္ဌော။ ၆၂။

ဣတိ အယံ၊ ဤ ခြောက်ဆဲ့နှစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရုဏ်-အပေါင်းသည်။ ဆဋ္ဌော၊ သော။ တဒ္ဓိတ ကပ္ပေါ်၊ တဒ္ဓိတ်ကျမ်းတည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

ဤတဒ္ဓိတ် ခြောက်ဆဲ့နှစ်သုတ်တွင် သညာ၊ အဓိကာရ၊ ပရိဘာသာ၊ ဝိဓိသုတ် မည်မျှစီ။ သာမည၊ အဗျယ၊ ဘာဝတဒ္ဓိတ် သုံးပါးကိုစီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ။ သာမညတဒ္ဓိတ် တဆဲ့လေးပါး တို့တွင်လည်း အပစ္စ၊ တရတျာဒိ၊ ရာဂါဒိ၊ ဇာတာဒိ၊ သမူဟ၊ ဌာန၊ ဥပမာ၊ နိဿိတ၊ ဗဟုလ၊ ဝိသေသ၊ အဿတ္ထိ၊ ပကတိ၊ ပူရဏ၊ သင်္ချာတဒ္ဓိတ်ကို စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ။ အပစ္စ၊ အနေကတ္ထ၊ သွတ္ထ၊ ဧကသေသ၊ သင်္ချာတဒ္ဓိတ် ငါးပါးကို စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ။ ကတ္တု၊ ကမ္မ၊ ကရဏ၊ သမ္ပဒါန၊ အပါဒါန၊ သမ္ဗန္ဓ၊ အဓိကရဏ၊ ဘာဝဝါစက တဒ္ဓိတ်ရှစ်ပါးတို့ကို စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ။ သုတ်စွန်းပါသောသုတ် မည်မျှစီ။ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းမည်မျှစီ ရှိ၏ဟု ရေတွက်အပ်၏။ တစ်ခုတစ်ခုသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ကို လိင်သုံးပါးနှင့် ဝေဖန်၍ နာမ်ဂိုဏ်း တစ်ဆယ့်သုံးပါးတို့၌ ထိုက်ရာချ၍ ပဒမာလာ စဉ်အပ်၏။ ထိုတွင် ဤဆိုလတ္တံ့သည်တို့ကား သုတ်စွန်းပါသောသုတ်ကို သိရန် ဂါထာတို့ပေတည်း။

၁။ ဏေယျော, အတောဏ်ိ, ယေနဝါ၊ တမဓီတေ, ဇာတာဒီနံ။
တဒဿဌာနံ, ဏျတ္တတာ၊ တဒဿတ္ထီတိဝီစ, စ။ ။

၂။ သတျာဒီဟိ, တပ္ပကတိ၊ သင်္ချာပူရဏ, ဝီသတိ။
အဋ္ဌာဒိတော, သရူပါနံ၊ စတူပပဒ, ဝိဘာဂေ။ ။

၃။ သဗ္ဗနာမေဟိ, ဝုဒ္ဓါဒိ၊ အာတ္တံ, ကွစာဒိမဇ္ဈေ, စ။
အယုဝဏ္ဏာန'မိစ္စေ'တံ၊ သာဓိကံ ဧကဝီသတိ။ ။

တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းကား-

(က) ဏ, ဏာယန, ဏာန, ဏေယျ၊ ဏိ, ဏဝ, ဏိက, ဏေရ စ။
ဏက, ဏေယျက, ဣမိ' ယ၊ ကိယ, ကဏ်, တီ'လာ'ယိတတ္တ,။

(၁၊ ၂၊ ၃) ဏေယျော၊ ဏေယျော ကတ္တိကာဒီဟိ-သုတ်။ အတောဏ်ိ၊ အတောဏ်ိ ဝါ-သုတ်။ ယေနဝါ၊ ယေနဝါသံသဋ္ဌံ- စသောသုတ်။ လ။ အယုဝဏ္ဏာနံ၊ အယုဝဏ္ဏာနမာယော ဝုဒ္ဓိ-သုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဧက-ဝီသတိ၊ နှစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော။ ဧတံ၊ ဤသုတ်စုသည်။ သာ'ဓိကံ၊ သုတ်စွန်းအပိုပါသော သုတ်စုတည်း။

(ခ) လာ'လု, ဏျ, တ္တ, တ္တန, တရ၊ တမိ' သိကိ'ဠ, ဝီ, သ, ဝ။
အာလ,ဣလ, သီ, ဣက, ဤ၊ ရ, ဝန္တု, မန္တု, ဣမန္တု။ ။

(ဂ) မယ, မ, ထ, ဌ, တီယ, ဋ္ဌ၊ ဍ္ဍ, တန, တ္တက, အာဝန္တု။
က, ဓာ, သော, ထာ, ထတ္တာ, ထ'န္တိ၊ စောပ္ပညာသေ-က-သတ္တတိ။ ။

ဟူသော အကျဉ်းငါးဆယ့်လေး။ ဏ, ဏိက, ဣယ-သုံးပစ္စည်း လေးထပ်စီ။ ဏေယျ, ကဏ်, တာ, ဣလ, ဏျ, တ္တန, ဤ, က- ရှစ်ပစ္စည်း နှစ်ထပ်စီဖြစ်၍ အကျယ်ခုနစ်ဆယ့်တစ်တည်း။

သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ တဒ္ဓိတ်သုတ်နက် ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

(က၊ ခ၊ ဂ)

-ဏ၊ ဏ-ပစ္စည်း။ ဏာယန၊ ဏာယန-ပစ္စည်း။ ဏာန၊ ဏာန-ပစ္စည်း။ ဏေယျ၊ ဏိ၊ ဏဝ၊ ဏိက၊ ဏေရ၊ ဏက၊ ဏေယျက။ (၁၀)။

-ဣမ၊ ဣယ၊ တိယ၊ ကိယ၊ ကဏ်၊ တာ၊ ဣလ၊ အာယိ တတ္တ၊ လ၊ အာလု၊ ဏျ။ (၂၀)။

-တ္တ၊ တ္တန၊ တရ၊ တမ၊ ဣသိက၊ ဣဋ္ဌ၊ ဝီ၊ သ၊ ဝ၊ အာလ၊ (၃၀)။

-ဣလ၊ သီ၊ ဣက၊ ဤ၊ ရ၊ ဝန္တု၊ မန္တု၊ ဣမန္တု၊ မယ၊ မ၊ (၄၀)။

-ထ၊ ဌ၊ တိယ၊ ဋ္ဌ၊ ဍ္ဍ၊ တန၊ တ္တက၊ အာဝန္တု၊ က၊ ဓာ။ (၅၀)။

-သော၊ ထာ၊ တတ္တာ၊ ထံ၊ ထံ-ပစ္စည်း။

ဣတိ၊ ဤသို့။ စောပ္ပညာသ၊ အကျဉ်းငါးဆယ့်လေး ပစ္စည်းတည်း။ ဧက-သတ္တတိ၊ အကျယ်ကား ခုနစ်ဆယ့်တစ်ပစ္စည်းတည်း။

*ဏနှင့် ဏိက၊ ဤယ- ပြ၊ သုံး၀ လေးထပ်စီ။
ဏေယျ, ကဏ်, တာ၊ ဣလာ, ဤ, က၊ ဏျ, တ္တန၊ ရှစ်၀ နှစ်ထပ်စီ။
ပိုသတ် ဒသ၊ ဖော်လတ်က၊ ဧကသတ္တတိ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၇- ကာရက

(၅၇၈) **ယသ္မာ'ဒပေတိ ဘယ'မာဒတ္တေ ဝါ၊ တ'ဒပါဒါနံ။** ယသ္မာ ဝါ၊ အကြင် အရပ်မှ သော်လည်း။ အပေတိ၊ ဖဲသွား၏။ ယသ္မာ ဝါ၊ အကြင်အာရမ္မဏဘေးမှသော်လည်း။ ဘယံ၊ ကြောက်ခြင်းစိတ္တုပ္ပါဒ ဘေးသည်။ ဇာယတေ၊ ဖြစ်၏။ ယသ္မာ ဝါ၊ အကြင်သူ့ထံမှသော်လည်း။ အာဒတ္တေ၊ ယူ၏။ တံ၊ ထိုဖဲရာ, ကြောက်ရာ, ယူရာကာရကသည်။ အပါဒါနံ၊ အပေစ္စ ဣတော အဒံ အာဒဒါတိ၊ ဝစနတ္ထကြောင့် အပါဒါန်မည်၏။

<u>ဂါမာ</u> အပေန္တိ မုနယော၊ စောရာ ဘယံ ဇာတံ၊
ဇိဂုစ္ဆတိ နာ-ဟိရိကော၊ ပါပါ ဂူထာ'ဝ သူကရော၊
န ဘာယတိ အနောတ္တပ္ပီ၊ သလဘော ဝိယ ပါဝကာ၊
ပါပါ ဥတ္တသတိ ဓီရော၊ အာစရိယမှာ သိက္ခံ ဂဏှာတိ သိဿော။ ပုံစံ။

၁။ **သမေ ပ'ပဂမေ ဒွိန္နံ၊ ပုဗ္ဗ-ရူပါ ယ'မစ္စုတံ။**
ဝုစ္စတေ တ'ဒပဒါနံ၊ တံ စလာ'စလတော ဒွိဓာ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၇၉။)

---

(၅၇၈) <u>ဂါမာ</u>၊ ရွာမှ။ မုနယော၊ ရဟန်းတို့သည်။ အပေန္တိ၊ ဖဲခွါကုန်၏။ စောရာ၊ ခိုးသူမှ။ ဘယံ၊ ကြောက်ခြင်းသည်။ ဇာတံ၊ ၏။ သူကရော၊ ရွာဝက်သည်။ ဂူထာ ဣဝ၊ မစင်မှကဲ့သို့။ အဟိရိကော၊ အရှက်မရှိသောသူသည်။ ပါပါ၊ မကောင်းမှုမှ။ န ဇိဂုစ္ဆတိ၊ မရှက်မစက်ဆုပ်။ သလဘော၊ ပိုးပရန်သည်။ ပါဝကာ ဝိယ၊ မီးမှကဲ့သို့။ အနောတ္တပ္ပီ၊ ဩတ္တပ္ပကင်းသောသူသည်။ ပါပါ၊ မှ။ န ဘာယတိ၊ မကြောက်။ ဓီရော၊ ပညာရှိသည်။ ပါပါ၊ မှ။ ဥတ္တသတိ၊ ကြောက်လန့်၏။ သိဿော၊ သည်။ အာစရိယမှာ၊ မှ။ သိက္ခံ၊ အတတ်ပညာကို။ ဂဏှာတိ၊ ယူ၏။

၁။ ဒွိန္နံ၊ မြင်း, လူ-နှစ်ပါးစသည်တို့၏။ အပဂမေ၊ ဖဲကင်းကြခြင်းသည်။ သမေပိ၊ တူမျှသော်လည်း။ ယံ၊ အကြင်မြင်းစသည်သည်။ ပုဗ္ဗ-ရူပါ၊ ရှေးပြေးမြဲတိုင်း စသောသဘောမှ။ အစ္စုတံ၊ မရွေ့။ တံ၊ ထိုမြင်းစသည်ကို။ အပါဒါနံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတေ၊ ၏။ တံ၊ ထိုအပါဒါန်သည်။ စလာ'စလတော၊ စလအပါဒါန်, အစလအပါဒါန်အားဖြင့်။ ဒွိဓာ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ယထာ၊ ပုံစံကား။ အဿာ။ လ။ ဖလံ၊ ဖလံဟူသည်တည်း။ ယောဓာ၊ မြင်းစီးသူရဲသည်။ ဓာဝတာ၊ ဓာဝန္တသွာ၊ ပြေးသော။ အဿာ၊ မြင်းမှ။ ပတတေ၊ ကျရစ်၏။ ရုက္ခတော၊ သစ်ပင်မှ။ ဖလံ၊ သစ်သီးသည်။ ပတတေ၊ ကြွေကျ၏။

၂။ နိဒ္ဒိဋ္ဌဝိသယံ ဝါပိ၊ ဥပါတ္တဝိသယံ ပိ စ။
အနုမေယျဝိသယ'န္တိ၊ အပါဒါနံ တိဓာ မတံ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၈၁။)

၃။ ယထာ နဂရာ နိဂ္ဂတော၊ ကုသူလာ တဏ္ဍုလံ ပစေ။
မာထုရာ ပါဋလိပုတ္တေ- ဟာ'ဘိရူပတရာ-တိ စ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၈၂။)

၂။ ဝါပိ၊ တစ်နည်းလည်း။ နိဒ္ဒိဋ္ဌဝိသယံ၊ တိုက်ရိုက်ပြအပ်သော စပ်ရာကြိယာရှိသောအပါဒါန်ဇင်း။ ဥပါတ္တဝိသယံ ပိ စ၊ ဆောင်ယူအပ်သော စပ်ရာကြိယာရှိသော အပါဒါန်ဇင်း။ အနုမေယျဝိသယံ၊ မှန်းဆအပ်သော စပ်ရာကြိယာရှိသော အပါဒါန်ဇင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အပါဒါနံ၊ ကို။ တိဓာ၊ သုံးပါး အပြားရှိ၏ဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။

၃။ ယထာ၊ ပုံစံကား။ နဂရာ၊ မြို့မှ။ နိဂ္ဂတော၊ ထွက်ခွာ ဖဲသွား၏။ ကုသူလာ၊ ကျီမှ။ တဏ္ဍုလံ၊ ဆန်ကို။ နီဟရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။ ပစေ၊ ချက်၏။ မာထုရာ၊ မထုရာပြည်သူတို့သည်။ ပါဋလိ ပုတ္တေဟိ၊ ပါဋလိပုတ်ပြည်သူတို့ထက်။ အဘိရူပတရာ၊ အလွန်အဆင်းလှ ထူးကုန်၏။

(ဤ၌ ပါဋလိပုတ္တေဟိ-ကို အဘိ၌ စပ်မှားတတ်သည်။ ရှေးအခါ ကျည်းကန်ကိုရင်ကြီးကို နှိပ်လိုသော သာသနာပိုင်ဆရာတော်သည် ကျည်းကန်ကိုရင်ကြီးကို ခေါ်၍ "နင်ပါတိမောက် ပြန်နိုင်မည်လား၊ နင်ဘယ်အခါ ပြန်မည်လဲ" စသည်ဖြင့် နင်တွေအထပ်ထပ်နှင့် မေးမြန်းသည်ကို မခံလို၍ "နင်ပြန်ဆိုသည့်အခါ ပြန်ပါမည်"ဟု ကိုရင်ကြီးက လျှောက်ရာတွင် "ငါ့ကို နင်ဆိုလိုသလား"ဟု မင်းဧကရာဇ်ထံ ဝင်ပြောသည်နှင့် ပင့်မေးရာ "ဆရာ့နင် မဟုတ်၊ သူ့နင်ပါ။ သာသနာပိုင်ဆရာတော် စာစပ်မတတ်၍ ဆရာ့နင် မှတ်ထင်စိတ်ဆိုးပါသည်"ဟု ကျည်းကန်ကိုရင်ကြီးက ပြန်လှဲသည်နှင့် မင်းပွဲတွင် သာသနာပိုင် အရှက်ကွဲသကဲ့သို့ မဖြစ်စေလင့်။

အဘိက္ကန္တ ရူပံ ဧတေသန္တိ အဘိရူပါ-ပြုစဉ်က တခြားပြည်သားများအား အဘိ၏အပါဒါန် ရှိလေပြီ၊ ပါဋလိပုတ္တေဟိကား-တရပစ္စည်း၏အပါဒါန်။ ထိုအဘိရူပ တစ်ပုဒ်လည်း ကြိယာမဟုတ်။ ဒဗ္ဗဝါစကတဒ္ဓိတ်နာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ "အဘိရူပတရဂ္ဂဟဏေန ဥက္ကံသန္တိတိကြိယာ အနုမာနိတဗ္ဗာ" ဒီပနီနှင့် အညီ လွန်တက်ခြင်းကြိယာ အဓိပ္ပါယ်စကားကျအတွင်း ဝင်လျက်ပါသောကြောင့် ထိုကြိယာကို မှန်းဆ၍ ဒဗ္ဗဝါစကပုဒ်မှာပင် စပ်ရသည်။ အချို့ဆရာတို့ကား ကြိယာရှိကောင်းပါ၏ဟု ရမ်းဆ၍ စပ်ရသည် ဟူကုန်၏။ အချို့တို့လည်း ဥတုရေမြေ အစာအာဟာရ အပြင်အဆင်လွန်သည်ကို သိရသည်ဟူကုန်၏။ ဖလာနုမာနနည်းသာတည်း။ ကြိယာတိုက်ရိုက်ရှိရာ၌ပင် ထိုနည်းရကောင်းသည်ပင်။

(၅၇၉) **ဓာတု–နာမာန'မုပသဂ္ဂ ယောဂါ'ဒီသွ'ပိ စ။** ဓာတုနာမာနံ၊ အပါဒါန်ကို ငဲ့ကုန်သော အာချာတ်နာမ်တို့၏။ ယောဂေ၊ ယှဉ်ရာပုဒ်၌ရင်း။ ဥပသဂ္ဂ'ယောဂါ'ဒီသွ'ပိ စ၊ ဥပသာရ၏ ယှဉ်ရာပုဒ်အစရှိသည်တို့၌ရင်း။ ယံ၊ အကြင်ကာရကသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ၊ ထိုကာရက သည်။ အပါဒါနံ၊ မည်၏။

အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် နိပါတ်ယှဉ်ရာပုဒ်ကို၊ **အပိ-သဒ္ဒါဖြင့်** ကာရကမဖွဲ့ပုဒ်ကို၊ **စ-သဒ္ဒါဖြင့်** ဘယ်ဟာ တစ်စုံတစ်ခုနှင့်မယှဉ်ဘဲ သင့်ရာပုဒ်ကို အပါဒါန်မှည့်ရ၏။

ဗုဒ္ဓသ္မာ ပရာဇေန္တိ အညႉ-တိတ္ထိယာ၊ ဟိမဝတာ ပဘဝန္တိ ပဉ္စ မဟာ-နဒိယော၊ အနောတတ္တာ မဟာသရာ။ (ဓာတ်ယှဉ်)။ ဥရသ္မာ ဇာတော၊ သရမှာ ပရော၊ နာညံ ဒုက္ခာ နိရုဇ္ဈတိ။ (နာမ်ယှဉ်)။ အပ သာလာယ အာယန္တိ၊ အာပဗ္ဗတာ ခေတ္တံ၊ အာဗြဟ္မလောကာ သဒ္ဒေါ၊ ပရိပဗ္ဗတာ ဒေဝေါ ဝဿတိ၊ ဗုဒ္ဓသ္မာ ပတိ ဒေသေတိ၊ ယတ'မဿ တေလသ္မာ ပတိ ဒဒါတိ။ (ဥပသဂ္ဂယှဉ်)။

ဤသုတ်၌ထုတ်သော ဘယယောဂအပါဒါန်ကို သဒ္ဒနီတိကား မနှစ်သက်။ န တံ ဘာယာမိ အာဝုသော၊ ဘီတော စတုန္နံ အာသီဝိသာနံ ယောရဝိသာနံ နာဂါနံ- ဟု ဒုတိယာ, ဆဋ္ဌီကံသာ ရှိသည်ဟုဆို၏။ ဘီဓာတ်နှင့် သဘောတူသော တသဓာတ်, လဇ္ဇဓာတ်, ဟရေဓာတ်- စသည်တို့ ၌ ကံ, အပါဒါန်, နှစ်မျိုးကိုပင် အဋ္ဌကထာဋီကာ ရှင်တို့ အသုံးပြုကြသောကြောင့်ရင်း။ ငြီးငွေ့ရက်နိုး ကြောက်ရွံ့ခြင်းဟူသည် နောက်သို့ဆုတ်နစ် ဖဲကြဉ်ခြင်း သဘောဖြစ်သောကြောင့်ရင်း ဘီရုတာ-ယောဂ၌ ကံ, အပါဒါန်, နှစ်ပါးပင် အသင့်ဟုမှတ်)။

(၅၇၉) (ကစ္စည်းကျမ်း၌၊ အာဒိဖြင့် ကာရကမဖွဲ့ကို။ အပိဖြင့် နိပါတပယောဂကိုယူ၏။ ရူပသိဒ္ဓိယူပုံ ဟန်ရသည်)။

အညႉ-တိတ္ထိယာ၊ တစ်ပါးသောတိတ္ထိတို့သည်။ ဗုဒ္ဓသ္မာ၊ ဘုရားမှ။ ပရာဇေန္တိ၊ ရှုံးကုန်၏။ ဟိမဝတာ၊ ဟိမဝန္တာတောင်မှ။ ပဉ္စ၊ ငါးစင်းကုန်သော။ မဟာ-နဒိယော၊ တို့သည်။ ပဘဝန္တိ၊ စ၍ ဖြစ်ကုန် စီးဆင်းကုန်၏။ အနောတတ္တာ၊ အနဝတတ်အိုင်မှ။ မဟာ-သရာ၊ အာဝဋ္ဋဂင်္ဂါ-စသောမြစ်ကြီး တို့သည်။ ပဘဝန္တိ ကုန်၏။ ဥရသ္မာ၊ ရင်မှ။ ဇာတော၊ ဖြစ်သောသား။ သရမှာ၊ သရမှ။ ပရော၊ နောက်။ ဒုက္ခာ၊ မှ။ အညံ၊ တစ်ပါးသောတရားသည်။ န နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်သည်မရှိ။ သာလာယ၊ စရပ်ကို။ အပ၊ မကပ်မဝင်ဖဲကြဉ်၍။ (သဒ္ဒအပါဒါန်)။ သာလာယ၊ မှ။ အပ၊ ထွက်ခွာဖဲခဲ့၍။ (သဒ္ဒတ္ထ အပါဒါန်)။ အာယန္တိ၊ လာကုန်၏။ အာပဗ္ဗတာ၊ တောင်တိုင်အောင်။ ဣတော ပက္ခသ္မာ ကောသာ ဝါ မိဂံ ဝိဇ္ဈတိ၊ အဇ္ဇ က္ကမ ဝါ ဝိဇ္ဈိတွာ ပက္ခသ္မာ ကောသာ ဝါ ဝိဇ္ဈတိ။ ခေတ္တံ၊ လယ်တောသည်။ တိဋ္ဌတိ၊ ၏။ (မရိယာဒအဝဓိ)။ အာဗြဟ္မလောကာ၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်။ သဒ္ဒေါ၊ ကျော်စောသံသည်။ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ၊ နှံ့၍တက်၏။ (အဘိဝိဓိအဝဓိ)။ ပဗ္ဗတာ၊ မှ။ ပရိ၊ ထက်ဝန်းကျင်။ ဒေဝေါ၊ မိုးသည်။ ဝဿတိ၊ ရွာ၏။ (ဥပရိပဗ္ဗတာ၊ ဟု-ပါဌ်ရှိသို့ လိုက်၍ ပဗ္ဗတာ၊ ၏။ ဥပရိ၊ အထက်၌- ဟု ပေးမူ၊ နိပါတယောဂသဒ္ဒအပါဒါန်)။ ဗုဒ္ဓသ္မာ၊ မှ။ ဝါ၊ ၏။ ပတိ၊ ကိုယ်တော်စားပြု၍။ ဒေသေတိ၊

ရိတေ သဒ္ဓမ္မာ။ ဝိနာ သဒ္ဓမ္မာ, သဒ္ဓမ္မံ, သဒ္ဓမ္မေန ကုတော သုခံ လဘတိ၊ အညတြ သုပိနန္တာ, သုပိနန္တံ, သုပိနန္တေန၊ နာ'ညတြ ဒုက္ခာ, ဒုက္ခံ, ဒုက္ခေန သမ္ဘောတိ၊ နာနာ ကုလာ ပဗ္ဗဇိတာ၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ၊ အရိယေဟိ ပုထဂေ-ဝါယံ ဇနော'တိ ပုထုဇ္ဇနော၊ ယတော ပဘုတိ၊ တတော ပဋ္ဌာယ၊ (နိပါတ်ယှဉ်)။

❀ ရိတေနှင့်ယှဉ်၊ ဝိနာ'ညတြ၊ ယှဉ်လတ်က၊ ဒု, တ, ပဉ္စမီ-သက်။

❀ ကံ'ပါဒါန်လယ်၊ ကြိယာလယ်ဟု၊ နှစ်သွယ်ကာလ၊ ဒေသဒ္ဓ၊ ကာရကမဇ္ဈခေါ်။

နိဒ္ဒေသဉ္ဇကား -

(က) ကတ္တုနံ ကတ္တု-ကမ္မာနံ၊ ကမ္မာ'ပါဒါန-သတ္တိနံ။
ကမ္မော'ကာသ-ကြိယာနဉ္စ၊ ကာလ-ဒ္ဓါ ဒီပိတာ မဇ္ဈေ။ ॥

ဟု ကာရကမဇ္ဈများ၏။

တရားဟော၏။ အဿ၊ ထိုဆီကိုချေးငှားဘူးသော မြီကြွေးရှင်အား။ တေလသ္မာ၊ မှ။ ဝါ၊ ၏။ ပတိ၊ အစားပြု၍။ ယတံ၊ ထောပတ်ကို။ ဒဒါတိ၊ ၏။ သဒ္ဓမ္မာ၊ သူတော်ကောင်းတရားမှ။ သဒ္ဓမ္မံ၊ မှ။ ဝါ၊ ကို။ သဒ္ဓမ္မေန၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ ရိတေ၊ ကင်း၍။ ကြဉ်၍။ ဝိနာ၊ ကင်း၍၊ ကြဉ်၍။ ကုတော၊ အဘယ်မှ။ သုခံ၊ ကို။ လဘတိ၊ ရနိုင်အံ့နည်း။ သုပိနန္တာ၊ မှ။ သုပိနန္တံ၊ မှ။ကို။ သုပိနန္တေန၊ မှ။ နှင့်။ အညတြ၊ ကင်း၍၊ ကြဉ်၍။ ဒုက္ခာ၊ မှ။ ဒုက္ခံ၊ မှ။ ကို။ ဒုက္ခေန၊ မှ။ နှင့်။ အညတြ၊ ၍။ နသမ္ဘောတိ၊ ဖြစ်သည်မရှိ။ ကုလာ၊ အမျိုးကောင်းမှ။ နာနာ၊ ခွဲခွဲ၍။ ပဗ္ဗဇိတာ၊ ရဟန်းဖြစ်ကုန်၏။ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်။ သဒ္ဒေါ၊ သည်။ အဗ္ဘုဂ္ဂတော၊ ၏။ အယံ ဇနော၊ ကိလေသာ ပြောထူ ဤသူများသည်။ အရိယေဟိ၊ သူတော်ကောင်းတို့မှ။ ပုထဂေဝ၊ အသီးအခြားသာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုထုဇ္ဇနော၊ ပုထုဇဉ်မည်၏။ ယတော၊ အကြင်အခါမှ။ ပဘုတိ၊ စ၍။ တတော၊ မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ၍။

ဣတော၊ ဤနေ့မှ၊ ဤအရပ်မှ။ ပက္ခသ္မာ၊ တစ်ဆယ့်ငါးရက်မှ။ ဝါ၊ တစ်နည်း။ ကောသာ၊ ငါးရာတွင်းမှ။ မိဂံ၊ ကို။ ဝိဇ္ဈတိ၊ ပစ်ဖောက်၏။ အဇ္ဇ၊ ယနေ့၌။ ဝါ၊ တစ်နည်း။ ဣဓ၊ ဤအရပ်၌။ ဝိဇ္ဈိတွာ၊ ပစ်ဖောက်ပြီး၍။ ပက္ခသ္မာ၊ မှ။ ဝါ၊ တစ်နည်း။ ကောသာ၊ မှ။ ဝိဇ္ဈတိ၊ ၏။

(က) ကတ္တုနံ၊ ကတ္တားနှစ်ခုတို့၏ရင်း။ ကတ္တု-ကမ္မာနံ၊ ကတ္တား, ကံ နှစ်ခုတို့၏ရင်း။ ကမ္မာ'ပါဒါနံ သတ္တိနံ၊ ကမ္မသတ္တိ, အပါဒါနသတ္တိ, နှစ်ခုတို့၏ရင်း။ ကမ္မော'ကာသ-ကြိယာနဉ္စ၊ ကံ-ဩကာသ- နှစ်ခု, ကြိယာနှစ်ခုတို့၏ရင်း။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်ဖြစ်ကုန်သော။ ကာလဒ္ဓါ၊ ကာလအခွန့်, ခရီးအခွန့်တို့ကို။ မဇ္ဈေ၊ ကာရကမဇ္ဈတို့ဟူ၍။ ဒီပိတာ၊ ပြအပ်ကုန်၏။

ယတော’ဟံ ဘဂိနိ အရိယာယ ဇာတိယာ <u>ဇာတော</u>။ ယတော သရာမိ အတ္တာနံ၊ ယတော ပတ္တော’သ္မိ ဝိညုတံ ယတ္ထာ’မိ ကရဏမေ’နံ အဘိဇ္ဈာ-ဒေါမနဿာ ပါပကာ အ-ကုသလာ ဓမ္မာ အန္ဝာ’ဿဝေယျုံ တဿ သံဝရာယ ပဋိပဇ္ဇတိ၊ (ယှဉ်ရာမရှိသော အပါဒါန်၏ပုံစံ)။

(၅၈၀) **ရက္ခဏ’တ္ထာန’မိစ္ဆိတံ**။ ရက္ခဏ’တ္ထာနံ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းအနက်ရှိကုန်သော ဓာတ်တို့၏။ ပယောဂေ၊ ယှဉ်ရာ၌။ ဝါ၊ ရက္ခဏ’တ္ထာနံ၊ စောင့်ရှောက်အပ်သောအနက်တို့တွင်။ ဣစ္ဆိတဥ္စ၊ အလိုရှိအပ်သော အနက်သည်လည်း။ အပါဒါနံ၊ မည်၏။

ကာကေ ဝါရေန္တိ မဏ္ဍမှာ၊ ယဝံ ပဋိသေဓေန္တိ ဂါဝေါ။ ပုံစံ။

လိုက်သော စ-သဒ္ဒါ အနိစ္ဆိတကို ဆည်း၏။

ပါပါ စိတ္တံ နိဝါရယေ၊ ရာဇတော ဝါ စောရတော ဝါ အာရက္ခံ ဂဏှန္တု။ ပုံစံ။

(၅၈၁) **ယေန ဝါ အ–ဒဿနံ**။ ယေန၊ အကြင်မြင်တတ်သသူသည်။ ဝါ၊ ၏။ အ-ဒဿနံ၊ မမြင်ခြင်းကို။ ဣစ္ဆတိ၊ သည်။ ဣစ္ဆိတံ၊ ၏။ တံ၊ ထိုမြင်တတ်သသူသည်။ ဝါ၊ ချို့။ အပါဒါနံ၊ မည်၏။

ဥပဇ္ဈာယမှာ အန္တရဓာယတိ သိဿော။ ပုံစံ။

(အဇ္ဇ ဣမ ဝါ ဝိဇ္ဈိတွာ မိဂံ လုဒ္ဒကော ပက္ခမ္ဘာ ကောဿာ ဝါ လုဒ္ဒကော မိဂံ ဝိဇ္ဈတိ။ စသည်ဖြင့် ဂါထာကိုရှု၍ ပုံစံထုတ်လေ။ မယံပိ ယတ္ထ ဂန္တာန၊ ပဿိဿာမ မယံ ဇိနံ၊ ဟု ဗုဒ္ဓဝင် ပါဠိတော်ရှိသည်ဖြစ်၍ ကတ္တား, ကံ စသည်ထပ်သော်လည်း အပြစ်မဆိုအပ်ပေ)။

ဘဂိနိ၊ နှမ။ အဟံ၊ သည်။ ယတော၊ အကြင်အခါမှ။ အရိယာယ၊ သူတော်သဘောမြဲသော။ ဇာတိယာ၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ <u>ဇာတော</u>၊ ဖြစ်၏။ ယတော၊ မှ။ အတ္တာနံ၊ ကို။ သရာမိ၊ သတိရ၏။ ယတော၊ မှ။ ဝိညုတံ၊ သိကြားလိမ်မာသော အဖြစ်သို့။ ပတ္တော၊ ရောက်သည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ ယတောအဓိကရဏံ၊ အကြင်မလုံခြုံသည့် စက္ခုန္ဒြေဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဧနံ၊ ထိုသူယုတ်ကို။ အဘိဇ္ဈာ-ဒေါမနဿာ၊ လောဘ, ဒေါသ-ဟုဆိုအပ်ကုန်သော။ ပါပကာ၊ ယုတ်မာကုန်သော။ အကုသလာဓမ္မာ၊ တို့သည်။ အနုအာဿဝေယျုံ၊ အဖန်တလဲလဲ အစဉ်ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ကုန်ရာ၏။ တဿ၊ ထိုစက္ခုဣန္ဒြေကို။ သံဝရာယ၊ စောင့်စည်းခြင်းငှာ။ ပဋိပဇ္ဇတိ၊ ကျင့်၏။

(ယှဉ်ရာမရှိသော်လည်း၊ ဝိဇ္ဈတိ၊ ဇာတော စ-စသည်၌ စပ်ရသည်ပင်။ ထိုပုဒ်တို့ကြောင့် ဖြစ်သည် မဟုတ်၍သာ ယှဉ်ရာပုဒ်မရှိဆိုသည်။ အချို့သောနာမ်ပုဒ်, ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် တို့နှင့်စပ်ရာ ၌လည်း ကြိယာတိုက်ရိုက်မရ၊ ထုတ်၍မရသောကြောင့် အနုမေယျဝိသယအပါဒါန်ဟူ၍ မှတ်လေကုန်။

နိပါတပယောဂ၌ ရဟိတာ မာတုဇာ ပုညံ ကတွာ ဒါနံ ဒေတိ၊ မာတုဇံ၊ မာတုဇေန ဝါ။ ဟု-ကစ္စည်းမှာရှိ၏။ ရဟိတာလည်း နိပါတ်မဟုတ်။ ပုညံ ကတွာ ဒါနံ ဒေတိ-လည်း အနက်မရဖြစ်၍ နောက်ထည့်ဖြစ်ရာ၏။ ဖျက်လေ)။

ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ်၊ တန်ခိုးဖြင့် ကွယ်ရာ၌မြစ်၏။

ဇေတဝနေ အန္တရဟိတော ဘဂဝါ၊ ယက္ခော တတ္ထေ'ဝ'န္တရဓာယိ။ ပုံစံ။

(၅၈၂) **ဒူရ'န္တိ က'ဒ္ဓ–ကာလ–နိမာန–တွာ, လောပ–ဒိသာ, ယောဂ'ဝိဘတ္တာ' ရပ္ပယောဂ–သုဒ္ဓ'ပ္ပမောစန–ဟေတု–ဝိဝိတ္တ'ပ္ပမာဏ ပုဗ္ဗ, ယောဂ–ဗန္ဓန–ဂုဏ, ဝစန– ပဉ္စ, ကထန–ထောကာ–ကတ္တုသု စ။** ဒူရ'န္တိကဒ္ဓ။ လ။ ထောကာ'ကတ္တုသုစ၊ ဒူရ-သဒ္ဒါ၊ ဒူရ-အနက်ရှိသောသဒ္ဒါတို့၏ယှဉ်ရာ၊ ဒူရ-အနက်၊ အန္တိက-သဒ္ဒါ, အန္တိက-အနက်ရှိသော သဒ္ဒါတို့၏ယှဉ်ရာ၊ အဓွန့် ကာလတို့ကို နှိုင်းယှဉ်ရာ၊ တွာပစ္စယန္တကျေသောကံ, အာဓာရအရာ၊ ဒိသာ-အနက်, ဒိသာ-အနက်ရှိသော သဒ္ဒါ၏ယှဉ်ရာ၊ ဝေဘန်ခြင်းအနက်, ရှောင်ကြဉ်ခြင်း အာရတိ-အနက်ရှိသော သဒ္ဒါတို့၏ယှဉ်ရာ၊ စင်ကြယ်ခြင်း, လွတ်ခြင်းအနက်ရှိသော သဒ္ဒါတို့၏ ယှဉ်ရာ၊ ဟိတ်, အနက်, ကင်းဆိတ်ခြင်းအနက်ရှိသော သဒ္ဒါ၏ ယှဉ်ရာ၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအနက်, ပုဗ္ဗ-စသောသဒ္ဒါ၏ယှဉ်ရာ၊ နှောင်ဖွဲ့ခြင်းအနက်ရှိသော သဒ္ဒါ၏ယှဉ်ရာ၊ ကျေးဇူးကို ဆိုခြင်း, မေးခြင်း, ဖြေခြင်းအနက်၊ အနည်းငယ်ဟူသောအနက်၊ ကာရကဟိတ်မဟုတ်သော ဉာပကဟိတ် အနက်တို့၌လည်း။ ယံ အတ္တဇာတံ၊ အကြင်အပါဒါန်, ဟိတ်, ကံ အစရှိသော အနက်သဘောသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံ။ ထိုအနက်သဘောသည်။ အပါဒါနံ၊ မည်၏။

စ-သဒ္ဒါအပါဒါန်ထိုက်သော ကျန်ပြယုဂ်တို့ကို။ တစ်နည်း။ ဒုတိယာ, တတိယာ, ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ်သက်သော ဝိဓိတို့ကို ဆည်း၏။

ဂါမတော, ဂါမံ, ဂါမဿ ဒူရော၊ အာရကာ။ ဒူရတော, ဒူရံ, ဒူရေန ဂါမေန အာဂတော။ ဂါမတော, ဂါမံ, ဂါမေန အန္တိကံ၊ အာသန္နံ၊ သမီပံ။ မထုရာယ စတူသု ယောဇနေသု သင်္ကဿံ၊ ဧကေနဝုတိ'တော ကပ္ပေ၊ ဝိပဿီ ဘဂဝါ အဟု၊ ပါသာဒါ သင်္ကမေယျ၊ ပါသာဒံ အဘိရူဟိတွာ ဝါ၊ အဋ္ဌဟိ သရေဟိ သေသာ၊ အဋ္ဌသရေ ထပေတွာ ဝါ၊ အာသနာ ဝုဋ္ဌာတိ၊ အာသနေ နိသီဒိတွာ ဝါ၊ ယတော ခေမံ၊ တတော ဘယံ၊ ပုရတ္ထိမတော အဂ္ဂိ ပဇ္ဇလန္တိ။ ဣတော သာ ပုရိမာ ဒိသာ။

---

(၅၈၂) ဂါမတော၊ ရွာမှ။ ဂါမံ၊ မှ။ ဂါမဿ၊ မှ။ ဒူရော၊ ဝေး၏။ အာရကာ၊ ဝေး၏။ ဒူရတော၊ ဒူရံ၊ ဒူရေန၊ ဝေးသော။ ဂါမေန၊ မှ။ အာဂတော၊ လာခဲ့၏။ ဂါမတော၊ ဂါမံ၊ ဂါမေန၊ မှ။ နှင့်။ အန္တိကံ၊ အာသန္နံ၊ သမီပံ၊ နီး၏။ မထုရာယ၊ မှ။ စတူသု ယောဇနေသု၊ လေးယူဇနာတို့၌။ သင်္ကဿံ၊ သင်္ကဿပြည်သည်။ တိဋ္ဌတိ၊ ၏။ ဣတော၊ ဤဘဒ္ဒကပ်မှ။ ဧကနဝုတိ ကပ္ပေ၊ ကိုးဆယ့် တစ်ကမ္ဘာထက်၌။ ဝိပဿီ ဘဂဝါ၊ သည်။ အဟု၊ ဖြစ်ထွန်းပွင့်လင်းတော်မူပြီ။ ပါသာဒါ၊ ပြာသာဒ်မှ။ သင်္ကမေယျ၊ ပြောင်းရွှေ့ရာ၏။ ဝါ၊ ပါသာဒံ၊ သို့။ အဘိရူဟေတွာ၊ တက်ပြီး၍။ သင်္ကမေယျ၊ ၏။ ယတော၊ အကြင်အရပ်မှ။ ခေမံ၊ ဘေးကင်းမရှိ။ တတော၊ မှ။ ဘယံ၊ ယခုဘေးဖြစ်လာ၏။ ပုရတ္ထိမတော၊ မှ။ ၌။ အဂ္ဂိ၊ တို့သည်။ ပဇ္ဇလန္တိ၊ ထွန်းလင်းကုန်၏။ သာ၊ ထိုအရပ်သည်။ ဣတော၊ ဤ နေရာမှ။ ပုရိမာ ဒိသာ၊ အရှေ့အရပ်တည်း။ ပါဒတလာ၊ ခြေဖဝါးအပြင်မှ။

ဥဒ္ဒံ ပါဒတလာ အဓော ကေသ-မတ္ထကာ၊ သီလ'မေဝ သုတာ သေယျော၊ ဆန္ဒဝုတီနံ ပါသဏ္ဍာနံ ပဝရံ ယဒိဒံ သုဂတ-ဝိနယော၊ အာရတိ ဝိရတိ ပါပါ၊ မဇ္ဇ-ပါနာ စ သံယမော၊ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ၊ လောဘနိယေဟိ ဓမ္မေဟိ သုဒ္ဓေါ၊ မာတိတောစ ပိတိတော စ သုဒ္ဓေါ အ-သံသဋ္ဌော အနုပက္ကုဋ္ဌော အ-ဂရဟိတော၊ မုတ္တော'ဟံ-သဗ္ဗ-ပါသေဟိ၊ န တေ မုစ္စန္တိ မစ္စုနာ၊ ကသ္မာ နု တုမှံ ဒဟရာ န မီယရေ၊ တသ္မာတိ'ဟ ဘိက္ခဝေ၊ ကိံ ကာရဏာ၊ ကေန ဟေတုနာ၊ တံ ကိဿ ဟေတု၊ ကိဿ တုမှေ ကိလမထ၊

ဥဒ္ဒံ၊ အထက်ဆံဖျား တိုင်အောင်။ ကေသ-မတ္ထကာ၊ ဆံဖျားမှ။ အဓော၊ အောက်ခြေဖဝါး တိုင်အောင်။ သီလမေဝ၊ သည်သာလျှင်။ သုတာ၊ အကြားအမြင် ပညာထက်။ သေယျော၊ ချီးမွမ်းအပ် ကောင်းမြတ်၏။ ယဒိဒံ၊ ယံ ဣဒံ၊ ယော အယံ သုဂတဝိနယော၊ အကြင်ဘုရား၏ ဝိနည်းတရားတော်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သော သုဂတ-ဝိနယော၊ သည်။ ဆန္ဒဝုတီနံ၊ ကိုးဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်သော။ ပါသဏ္ဍာနံ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိ ကျော့ကွင်းကို ထောင်တတ်ကုန်သော မိစ္ဆာဝါဒတရားတို့ထက်။ ပဝရံ-ပဝရော၊ အလွန် မြတ်၏။

(တဏှာဒိဋ္ဌိပါသံ ဍေန္တိ ဩဍေန္တီ'တိ ပါသဏ္ဍာ။ သီလက္ခန်လာ ဒွါသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိ၌၊ ကုဋီသက ဝါဒ, စသော စတုတ္ထ် သလဒ္ဓိကိုထည့်၍ ဆန္ဒဝုတိ, ဖြစ်၏။ အဘိဓာန်ဋီကာ။ ပါတိ ရက္ခတီ'တိ ပါ၊ ဝေဒဓမ္မော။ တံ သဏ္ဍယတိ နိပ္ဖလံ ကရောတီ'တိ ပါသဏ္ဍော။ ပါခဏ္ဍောတိပိ ပါဌော။

> **ပါလနတ္တာ တယော ဓမ္မာ၊ ပါ-သဒ္ဒေန နိဂဇ္ဇရေ။**
> **သဏ္ဍယန္တိ တု တံ ယသ္မာ၊ ပါသဏ္ဍော တေန ကိတ္တိတော။ ။**

ဣတျူတ္တော္တဝေဒါစာရစ္စာဂိနိ။ **သက္ကတအဆို။**

ပါပါ၊ မကောင်းမှုမှ။ အာရတိ၊ စိတ်ဖြင့်ကြဉ်ရှောင်ခြင်း။ ဝိရတိ၊ ကိုယ်နှုတ်ဖြင့်ကြဉ်ရှောင်ခြင်း။ မဇ္ဇ'ပါနာ၊ ယစ်မျိုးကိုသောက်ခြင်းမှ။ သံယမော၊ စောင့်စည်းကြဉ်ဖဲခြင်း။ ပါဏာတိပါတာ၊ သတ္တဝါ၏ အသက်ကို, သေရက်မရောက်ခင်, လျင်စွာကျစေခြင်းမှ။ ဝေရမဏီ၊ ကြဉ်ရှောင်ကြောင်းသိက္ခာပုဒ်။ လောဘနိယေတိ၊ တပ်မက်ဖွယ်ကုန်သော။ ဓမ္မေဟိ၊ တို့မှ။ သုဒ္ဓေါ၊ ၏။ မာတိတော စ၊ မိမျိုးအားဖြင့် ၎င်း။ ပိတိတော စ၊ ဘမျိုးအားဖြင့်၎င်း။ သုဒ္ဓေါ၊ ၏။ အ-သံသဋ္ဌော၊ အမျိုးယုတ်တစ်ပါးနှင့် မရောယှက်။ အနုပက္ကုဋ္ဌော၊ မဆဲရေးအပ်။ အ-ဂရဟိတော၊ မကဲ့ရဲ့အပ်။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ သဗ္ဗပါသေဟိ၊ အလုံးစုံသောကျော့ကွင်းတို့မှ။ မုတ္တော၊ ပြီ။ တေ၊ ထိုသူတို့သည်။ မစ္စုနာ၊ သေခြင်းမှ။ န-မုစ္စန္တိ၊ မလွတ်ကုန်သေး။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ တုမှံ၊ သင်တို့၏။ ကုလေ၊ ဓမ္မပါလမျိုး၌။ ဒဟရာ၊ တစ်ရာ့နှစ်ဆယ် မပြည့်သေးသော သူငယ်တို့သည်။ န-မီယရေ နု၊ မသေကုန်သနည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣဟ၊ ဤသာသနာ၌။ ကိံကာရဏာ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း။ တံ၊ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်။ ကိဿ ဟေတု၊ အဘယ် အကြောင်းကြောင့်နည်း။ တုမှေ၊ တို့သည်။ ကိဿ၊ အဘယ်ကြောင့်။ ကိလမထ၊ ပင်ပန်းကြကုန်သနည်း။

ဝိဝိတ္တော ပါပကာ ဓမ္မာ၊ ဝိဝိစ္စေ'ဝ ကာမေဟိ၊ ဒီယသော နဝ-ဝိဒိတ္တိယော၊ ဒီယေန ဝါ၊ ပုဗ္ဗေ'ဝ သမ္ဗောဓာ၊ တတော ပရံ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ။ တတော စေ ဥတ္တရိ သာဒယေယျ၊ သတသ္မာ ဗန္ဓော၊ သတေန ဝါ၊ က္လသရိယာ ဇန် ရက္ခတိ ရာဇာ၊ က္လသရိယေန ဝါ၊ သီလတော နံ ပသံသန္တိ သီလေနဝါ၊ ပုညာယ သုဂတိံ ယန္တိ၊ ကုတော'သိ တွံ၊ ပါဋလိပုတ္တတော၊ အဘိဓမ္မာ ပုစ္ဆန္တိ၊ အဘိဓမ္မံ သုတွာ ဝါ၊ အဘိဓမ္မာ ကထယန္တိ၊ အဘိဓမ္မေ ဌတွာ ဝါ၊ ထောကာ အပ္ပ-မတ္တကာ ကိစ္ဆာ မုစ္စတိ၊ ကိစ္ဆေန ဝါ၊ ကမ္မသ္မာ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ ဥဿန္နတ္တာ ဝိပုလတ္တာ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ စက္ခုဝိညာဏံ၊ န တာဝိ'ဒံ နာမ-ရူပံ အ-ဟေတုကံ၊ သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗဒါ သဗ္ဗေသ'ဥ္စ ဧကေသဒိသ-ဘာဝါ'ပတ္တိတော၊ ဟုတွာ အ-ဘာဝတော အနိစ္စံ၊ ဥဒယ'ဗ္ဗယ-ပီဠနာ ဒုက္ခံ၊ အ'ဝသ-ဝတ္တိတ္တာ အနတ္တာ။ ပုံစံ။

ဒီယသော၊ အလျားမှ။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ နဝဝိဒတ္ထိယော၊ ကိုးထွာတို့တည်း။ ဝါ၊ ဒီယေန၊ မှ။ ဖြင့်။ နဝဝိဒတ္ထိယော၊ တို့တည်း။ သမ္ဗောဓာ၊ ဘုရားဖြစ်သည်မှ။ ပုဗ္ဗေ'ဝ၊ ရှေး၌ပင်လျှင်။ တတော၊ ထိုရှေ့ဂဇင်္ဂလာ၊ **ထောင့်သလ္လာတည်း၊ တောင်မှာသေတ၊ ကဏ္ဏိကတ-နိ၊ ပစ္ဆိ-ထုန၊ ဥတ္တရ၌၊ သုသိရဒ္ဓဇ၊ ငါးဝမှတ်ပိုက်၊ မရွှေတိုက်မှ။** ပရံ၊ ပြင်ပသည်။ ပစ္စန္တိမာ၊ အစွန်းအနားဖြစ်ကုန်သော။ ဇနပဒါ၊ တို့တည်း။ တတော၊ ထိုထက်။ ဥတ္တရိ၊ အလွန်။ စေ သာဒယေယျ၊ အကယ်၍သာယာငြားအံ့။ သတသ္မာ၊ တစ်ရာသော မြီကြောင့်။ ဝါ၊ သတေန၊ ကြောင့်။ ဗန္ဓော၊ နှောင်ဖွဲ့အပ်၏။ က္လသရိယာ၊ အစိုးရခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ က္လသရိယေန၊ ကြောင့်။ ရာဇာ၊ သည်။ ဇနံ၊ တိုင်းသားပြည်သူကို။ ရက္ခတိ၊ ၏။

(ပုညာယကား လိင်္ဂဝိပလ္လာသ။ စာဂါယ ဝိပုလံ ဓနံ၊ လည်းနည်းတူ)။

တွံ၊ သင်သည်။ ကုတော၊ ဘယ်အရပ်က။ အသိ၊ ဖြစ်သနည်း။ ပါဋလိပုတ္တတော၊ မှ။ အမှိ၊ ၏။

(အာဂစ္ဆသိ, အာဂစ္ဆာမိ ဆိုလျှင် ယသ္မာဒပေတိ, သုတ်နှင့်ပြီးသည်ဟူ၏)။

ထောကာ၊ အပ္ပမတ္တကာ၊ အနည်းငယ်ဖြင့်။ ကိစ္ဆာ၊ ကိစ္ဆေန၊ ငြိုငြင်ပင်ပန်းခြင်းဖြင့်။ မုစ္စတိ၊ အကျဉ်းမှ လွတ်၏။

(အ'ဒဗ္ဗသ္မ ဝစနေ ကရဏ-ဘူတေ အပါဒါန-သညာ၊ ရှုဦး)။

ကမ္မသ္မာ၊ ဒီပဒါန စသောကုသိုလ်ကံ၏။ ဝါ၊ ကို။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်ဘူးသောကြောင့်။ ဥပစိတတ္တာ၊ ဆည်းပူးအပ်ပြီး ပွားစေအပ်ပြီးသောကြောင့်။ ဥဿန္နတ္တာ၊ များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပုလတ္တာ၊ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ ကုသလဝိပါက် စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ခဏတ္တယသို့ ရောက်လာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(ရှုဦးကာ၌ ကုသိုလ်ကံဆို၏။ အကုသိုလ်ကံလည်း သင့်သည်ပင်။ ကံသည် ချုပ်လေပြီးဖြစ်၍ သဟာစရဏမဖြစ်သောကြောင့် ကာရကမဟုတ်။ ကြည်ကြည်လင်လင်ဖြစ်သောအကျိုး စက္ခုဝိညာဏ်ကို မြင်သောကြောင့် ဖလာနုမာနနည်းအားဖြင့် အကြောင်းကောင်းမှုကံကို မှန်းဆ၍ သိရသည်ဖြစ်၍ ကတ-ကံသည် ကာရိယဉာပကဟိတ်မည်၏။ ဓူမတော အဂ္ဂိ အတ္ထိ'တိ ဉာယတိ-ကဲ့သို့တည်း။ စက္ခုဝိညာဏ်

၏ ဖြစ်ခြင်းကို စေခိုင်းခြင်း ဟေတုကြိယာကိုဟူမှုကား သဟာစရဏဖြစ်၍ 'ယော ကရောတိ သ ကတ္တာ' ဟူသော သုဒ္ဓကတ္တု ကာရကဟိတ် မဟုတ်သော်လည်း 'ယော ကာရေတိ သဟေတု'ဟူသော ဟေတုကတ္တု ကာရကဟိတ်ဖြစ်၏။

ပုံစံကား။ ကမ္မံ ကတံ ဥပစိတံ ဥဿန္နံ ဝိပုလံ စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ တည်း။

အကြောင်းကံနှင့် အကျိုး စက္ခုဝိညာဏ် သန္တာန်, ခြားပြားသောကြောင့် ကမ္မံ ကတံ စက္ခုဝိညာဏံ ဟောတိ-ဟု ပကတိ, ဝိကတိသုဒ္ဓကတ္တားကား မဖြစ်နိုင်။ သန္တာန်တူမှုကား တဒါ ရာဇာ အာနန္ဒော အဟောသိ၊ တာပသော ပနာဟမေဝ-ဟု ဧကတ္တနည်းအားဖြင့် ကတ္တားဖြစ်၏။ ဤကား ရှုပသိဒ္ဓိအလို ဆိုသော အဓိပ္ပါယ်တည်း။

တစ်နည်း၊ **ပါဏိနီအလို** အဓိပ္ပါယ်ဆိုသော်ကား 'ယော ကာရေတိ သဟေတု' သုတ်ဖြင့် ဟေတုသညာ မှည့်သောကိတ္တိမဟိတ်, ဖလသာဓနယောဂ္ဂဖြစ်သော လောကိကဟိတ် နှစ်ပါးတို့တွင် "ယတ္ထ အာသင်္ကာ၊ တတ္ထ ပဋိသေဓော" ဟူသည်နှင့်အညီ ကိတ္တိမဟိတ် (ဟေတုကတ္တား) ကိုနစ်စေ လို၍ 'အကတ္တရိ' ဟုဆိုသည်။ "ကမ္မေန ကတေန ဥပစိတေန ဥဿန္နေန ဝိပုလေန စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပါဒိတံ" ဟု ဆိုလိုရာ၌ကား 'ယော ကာရေတိ သဟေတု' သုတ်ဖြင့်၊ ကတ စသည်ကို ဟေတုကတ္တု သညာမှည့်၍ 'ကတ္တရိစ' သုတ်ဖြင့် တတိယာသက်သည်။ ကတ စသောပုဒ်သည် ကမ္မဟူသော ဟိတ်၏ ဝိသေသနဖြစ်၍ ဟိတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ကတ္တားဖြစ်နေပြန်သောကြောင့် ပဉ္စမီမသက်ဟူလို။ ဤ 'အကတ္တရိ' သဒ္ဒါကို "အကတ္တရိဏေ ပဉ္စမီ" ၂၊ ၃၊ ၂၄၊ သတသ္မာ ဗဒ္ဓေါ၊ အကတ္တရိ ကိံ၊ သတေန ဗန္ဓိတော" ဟူသောပါဏိနီသုတ်ကို မှီ၍ဆိုအပ်၏။ အကတ္တရိ၊ ဟေတုကတ္တား မဟုတ်သော။ ဣဏေ၊ ဟိတ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော ကြွေးမြီဟူသောအနက်၌။ ဝတ္တမာနတော၊ ဖြစ်သောသဒ္ဒါမှ နောက်၌။ ပဉ္စမီ၊ သည်။ ဘဝတိ၊ ၏။ သတသ္မာ၊ တစ်ရာသော ကြွေးမြီကြောင့်။ ဗဒ္ဓေါ၊ နှောင်ဖွဲ့အပ်၏။ အကတ္တရိ၊ သည်။ ကိံ၊ နည်း။ သတေန၊ တစ်ရာသောကြွေးမြီသည်။ (ပယောဇကကတ္တား)။ ဥတ္တမိဏေန၊ မြီရှင်သည် (ပယောဇ္ဇကတ္တား)။ အဓမိဏော၊ မြီစားကို။ ဗန္ဓိတော၊ နှောင်ဖွဲ့စေအပ်၏။ ဤ၌ သတ-သည် ဟိတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ကတ္တားဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းနောင် ပဉ္စမီမသက်ဟူလို။ ပါဏိနီအဓိပ္ပါယ်။ ထိုအလို အကတ္တရိ၊ ဟေတုကတ္တားမဟုတ်သော ဖလသာဓနယောဂ္ဂဟိတ်၌ဟု အနက်ပေး)။ ဣဒံ နာမရူပံ၊ ဤနာမ်ရုပ်သည်။ န တာဝ အဟေတုကံ၊ သင့်လျော်သောအကြောင်း မရှိသည်မဟုတ်။ သဗ္ဗတ္ထ စ၊ ခပ်သိမ်းသော ဘုံအရပ်တို့၌ ၎င်း။ သဗ္ဗဒါ စ၊ နေ့, ရက်, လ, နှစ်, သက္ကရာဇ်ရှည်ကြာ, ကမ္ဘာခပ်သိမ်း၎င်း။ သဗ္ဗေသဉ္စ၊ ခွေး, ဝက်, နတ်လူ, ခပ်သိမ်းသော သူတို့၏၎င်း။ ဧက-သဒိသ-ဘာဝါ'ပတ္တိတော၊ အကွဲအထူးမဖြစ်, စင်စစ်တူသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။ (သီတတ္တာ အဂ္ဂိ နတ္ထီ'တိ ဉာယတိ, ကဲ့သို့ ဗျတိရေက ဉာပကဟိတ်)။ ဟုတ္ဂွာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ ဖြစ်ပြီး သည်ရှိသော်။ အ-ဘာဝတော၊ မရှိချုပ်ကွယ်ခြင်းကြောင့်။ အ-နိစ္စံ၊ မမြဲ။ ဥဒယဗ္ဗယ-ပီဠနာ၊ ဥပါဒ် ဘင်သည် နှိပ်စက်အပ်ခြင်းကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲ၏။ အ'ဝသ-ဝတ္တိတ္တာ၊ အလိုအတိုင်း မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ အနတ္တာ၊ အစိုးရသောအတ္တမဟုတ်။

(၅၈၃) **ယဿ ဒါတု-ကာမော ရောစတေ ဓာရယတေ ဝါ၊ တံ သမ္ပဒါနံ။** ယဿ ဝါ၊ အကြင် ကာရကအားသော်လည်း။ ဒါတု-ကာမော၊ ပေးခြင်းငှာ အလိုရှိ၏။ ယဿ ဝါ၊ အားသော်လည်း။ ရောစတေ၊ မြိန်ရှက်သက်ဝင်၏။ ယဿ ဝါ၊ အားသော်လည်း။ ဓာရယတေ၊ ဆောင်၏။ တံ၊ ထိုပေးရာ, တင့်တယ်ရာ, ဆောင်ရာကာရကသည်။ သမ္ပဒါနံ၊ သမ္ပဒါန်မည်၏။

ဘိက္ခုဿ စီဝရံ ဒေတိ၊ သမဏဿ ရောစတေ သစ္စံ၊

န မေ ရုစတိ ဘဒ္ဒန္တေ၊ ဥလူကဿာ ဘိသေစနံ၊

မာ'ယသ္မန္တာနံပိ သံဃဘေဒေါ ရုစိတ္ထ၊ ယဿာ'ယသ္မတော ခမတိ နာဂဿ ဥပသမ္ပဒါ၊ ဒေဝဒတ္တဿ သုဝဏ္ဏ'စ္ဆတ္တံ ဓာရယတေ ယညဒတ္တော။ ပုံစံ။

ဝါ-သဒ္ဒါ ကြွင်းသောဓာတ်, နာမ်, ဥပသာရ, နိပါတ် တို့ယှဉ်ရာ၌ ဖြစ်ထိုက်သော သမ္ပဒါန်တို့ကို ဆည်း၏။

(ဥဏှတ္တာ အဂ္ဂိ အတ္ထိ ဉာယတိ-ကဲ့သို့ သဘာဝဉာပကဟိတ်။ ပုဒ်စစ်၌ ဉာယတိ-ပါသည် ချည်းဖြစ်၍ ဉာယတိ-ပါမှ ဉာပကဟိတ်-ဟု ဆိုကြ၏။ ဥဏှတ္တာ၊ အပူကြောင့်။ အဂ္ဂိ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ နိစ္ဆယော၊ ဆုံးဖြတ်အပ်၏ -စသည်ဖြင့်တစ်ပါး ကြိယာလည်းဖြစ်ကောင်းသည်ပင်။ ဗီဇတော အင်္ကုရော ဇာယတိ၊ နာဝါယ တီရံ ပါပုဏာတိ-တို့ကဲ့သို့ ဇနကဟိတ်, သမ္ပာပကဟိတ်-မဟုတ်လျှင် ဉာပကဟိတ်မှတ်ရာသည်)။

(၅၈၃) သမဏဿ၊ အား။ သစ္စံ၊ မှန်သောစကားသည်။ ရောစတေ၊ မြိန်ရှက်သက်ဝင်၏။ (ရဟန်းသည် အမှန်ကို နှစ်သက်၏ဟူလို)။ ဘဒ္ဒန္တေ၊ အရှင်ငှက်များတို့။ ဥလူကဿ၊ ခင်ပုပ်ငှက်ကို။ အဘိသေစနံ၊ မင်းမြှောက်ခြင်းသည်။ မေ၊ ငါကျီးကန်းအား၊ န ရုစတိ၊ မမြိန်ရှက်မသက်ဝင်။ (အက္ကုဒ္ဓဿ မုခံ ပဿ၊ ကထံ ကုဒ္ဓေါ ကရိဿတိ-ဟု ပရဒ္ဓဆက်)။ အာယသ္မန္တာနံပိ၊ ငါ့ရှင်တို့အားလည်း။ သံဃ-ဘေဒေါ၊ သံဃာကွဲခြင်းသည်။ မာရုစိတ္ထ၊ မမြိန်ရှက် မသက်ဝင်သင့်။ (စဒွေဘော်နှင့် ကံဟော ပေးလျှင် သမ္ပဒါန်ကတ္တားဖြစ်၏။ သဒ္ဒနီတိ၌ ဒိဝါဒိ ကတ္တုရုပ်ဟူ၏။ သက္ကတမရှိ)။ နာဂဿ၊ ပဉ္စင်းလောင်းကို။ ဝါ၊ ၏။ ဥပသမ္ပဒါ၊ ပဉ္စင်းခံခြင်းသည်။ ဝါ၊ သိက္ခာပုဒ်ပြည့်စုံခြင်းသည်။ ယဿ အာယသ္မတော၊ အကြင် အရှင်အား။ ခမတိ၊ မြိန်ရှက်သက်ဝင်၏။ (အချို့ မဒွေဘော်နှင့် ကံဟောယူ ကြ၏။ ဝိနည်းယောဇနာ၌ မ-တစ်လုံးဖြစ်၍ ကတ္တုရုပ်နှင့်တူသော ကမ္မရုပ်ဟူ၏။ တေသံ တေ ဓမ္မာ န နိက္ခမန္တိ ခမန္တိ၊ အဋ္ဌကထာ။ နိက္ခမန္တိ ပဒံ န ခမန္တိ။ မူလဋီကာတို့နှင့်အညီ ကတ္တုရုပ်, ကတ္တား အနက်သာ ကောင်းသည်)။ ယညဒ'တ္တော၊ သည်။ ဒေဝဒတ္တဿ၊ အား။ သုဝဏ္ဏစ္ဆတ္တံ၊ ရွှေထီးကို။ ဓာရယတေ၊ ဆောင်းမိုး၏။

၁။ သမ္မာ ပဒီယတေ ယဿ၊ သမ္ပဒါနံ တ'ဒုစ္စတေ။
ဝတ္ထုဿ ဝါ ပဋိဂ္ဂါဟ-လက္ခဏံ တံ ကြိယာယ ဝါ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၇၄။)

၂။ ပူဇာ'နုဂ္ဂဟ-ကာမေန၊ ဒိန္နံ သမ္မာ'တိ မန္နတေ။
ဒိန္နဿ သာမိကတ္တေ စ၊ သမ္ပဒါနံ တ'ဒုစ္စတေ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၇၅။)

၃။ ရဇကဿ ဒဒေ ဝတ္ထံ၊ ရညော ဒဏ္ဍ'န္တိ-အာဒိသု။
န ဘဝေ သမ္ပဒါနတ္တံ၊ ပူဇာ'ဒိန'မဘာဝတော။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၇၆။)

၄။ အနိရာကတ္တာ'ရာဓေ- အဗ္ဘနုည-ဝသေနိဒံ။
သမ္ပဒါနံ တိဓာ ဝုတ္တံ၊ ရူက္ခ-ယာစက-ဘိက္ခဝေါ။ ။

(ရူ၊ ၁၅၁။ ကာရိကာ ၂၉၄၊ မှီးပြင်ထားသည်။)

၁။ ယဿ၊ အား။ သမ္မာ၊ ကောင်းမွန်ရိုသေစွာ။ ပဒီယတေ၊ အပိုင်ပေးအပ်၏။ တံ၊ ထိုကာရကကို။ သမ္ပဒါနံ၊ ဟူ၍။ ဥစ္စတေ၊ ၏။ တံ၊ ထိုသမ္ပဒါန်သည်။ ဝတ္ထုဿ၊ ဒြပ်ကိုသော်ငင်း။ ကြိယာယ ဝါ၊ တင့်တယ်ခြင်းစသော ကြိယာကိုသော်ငင်း။ ပဋိဂ္ဂါဟလက္ခဏံ၊ ခံတတ်သော လက္ခဏာရှိ၏။

(မှတ်လွယ်ဖို့ရာ လက္ခဏာကိုသာဆိုသည်၊ ခံတတ်သည်ကား ကတ္တုသတ္တိသာတည်း။ ပုဒ်စစ်၌ ထိုကတ္တုသတ္တိကိုပင် သမ္ပဒါန်ဟု ဆိုမိလေ၏။ သက်နံးစသော ဝတ္ထုကိုပေးရာ၊ သမ္မာပဒါန သတ္တိသည် သမ္ပဒါနကာရကမည်၏ဟု ဆိုရမည်)။

၂။ ပူဇာနုဂ္ဂဟကာမေန၊ အငယ်ကပူဇော်လို, အကြီးကချီးမြှောက်လိုသဖြင့်။ ဒိန္နံ၊ ပေးလှူအပ်သည်ကို။ သမ္မာတိ၊ ကောင်းစွာပေးသည်ဟူ၍။ မန္နတေ၊ ၏။ ဒိန္နဿ၊ ကို။ သာမိကတ္တေ စ၊ စိုးရပိုင်ဆိုင်သည့်အဖြစ်သည်လည်း။ သတိ၊ ရှိသော်။ တံ၊ ထိုအပိုင်ရသသူကို။ သမ္ပဒါနံ၊ ဟူ၍။ ဥစ္စတေ၊ ၏။

၃။ ရဇကဿ၊ ကဝါသည်၏။ ဟတ္ထံ၊ လက်သို့။ ဝတ္ထံ၊ ကို။ ဒဒေ၊ ဖွပ်ရန်ပေး၏။ ရညော၊ ၏။ ဒဏ္ဍံ၊ တပ်သောဥစ္စာဒဏ်ကို။ ရညော၊ ၏။ ဟတ္ထံ။ သို့။ ဒဒေ၊ ပေးဆက်၏။ ဣတိအာဒိသု၊ တို့၌။ ပူဇာဒိနံ၊ ပူဇော်ခြင်း ချီးမြှောက်ခြင်း ပိုင်ခြင်းတို့၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ သမ္ပဒါနတ္တံ၊ သည်။ န ဘဝေ၊ မဖြစ်။

(သက္ကတအလို သဒ္ဒတ္ထကို အလေးပြုသည်။ သဒ္ဒနီတိ၌ကား သဘာဝတ္ထကို ဂရုပြု၍ ဘိက္ခုဿ ပဟာရံ ဒဒေယျ ဝေရိနော မာရဏတ္ထာယ ဝိသံ ဒေတိ-စသည်၌ပင် သမ္ပဒါန်ဖြစ်၏ ဟူ၏၊ ရှုဦး)။

၄။ အနိရာကတ္တာရာဓေ အဗ္ဘနုည-ဝသေန၊ မတားမြစ်သော အနိရာကတ္တု သမ္ပဒါန်, ရှေးကကောင်းလို့ခုကောင်းကြွယ်၊ ယခုကောင်း နောင်ကောင်းပါလိမ့်မယ်- စသည်ဖြင့် နှစ်သက်အားရစေ၍ တောင်းရမ်း

(၅၈၄) သိလာဃ-ဟနု-ဌာ-သပ-ခာရ ပိဟ-ကုစ-ဒုဟိသော'သူယ-ရာစိ'ကွ-ပဇ္ဇာ'သုဏ'အနု-ပတိ-ဂိဏ-ပုဗ္ဗကတ္တာ'ရောစနတ္ထ'တာဒတ္ထ-တုမတ္ထာ'လမတ္ထ-မညာ နာဒရာ'ပွါဏိနိ ဂတျတ္ထ-ကမ္မနိ အာသိသတ္ထ-သမ္မုတိ-ဘိယျ-သတ္တမျ'တ္ထေသု စ။ သိလာဃ။ လ။ နာဒရာ'ပွါဏိနိ စ၊ သိလာဃ-ဓာတ်, ဟနု-ဓာတ်, ဌာ-ဓာတ်, သပ-ဓာတ်, ဓာရ-ဓာတ်, ပိဟ-ဓာတ်, အမျက်ထွက်ခြင်း, မကောင်းပြုခြင်း, ငြူစူခြင်း, ဝန်တိုချုပ်ချယ်ခြင်း အနက်ရှိသော ဓာတ်, ရာစ-ဓာတ်, ဣက္ခ-ဓာတ်တို့၏ ယှဉ်ရာ, ပတိရှေး အာရှေးရှိသော သုဓာတ်, အနုရှေး-ပတိ ရှေးရှိသော ဂေ-ဓာတ်တို့၏ ရှေးဝါကျရှိ ကတ္တား, ပြောဆိုခြင်းအနက်ရှိသော ဓာတ်၏ယှဉ်ရာ, ထိုထို ကြိယာ၏ အကျိုးဖြစ်သော သမ္ပဒါန်, တုံပစ္စည်းအနက်ရှိသော သမ္ပဒါန်, ထိုက်ခြင်း-ပယ်ခြင်းအနက်ရှိသော သဒ္ဒါ၏ယှဉ်ရာ, မထီမဲ့မြင် အောက်မေ့အပ်, မရှိသေအပ်, သတ္တဝါမဟုတ်သည်၌ရင်း။ ဂတျတ္ထကမ္မနိ စ၊ သွားခြင်းအနက်ရှိသော ဓာတ်တို့၏ကံ၌ရင်း။ အာသိသတ္ထ-သမ္မုတိ-ဘိယျ-သတ္တမျ'တ္ထေသု စ၊ တောင့်တခြင်းအနက်ရှိသော သဒ္ဒါ, သမ္မုတိသဒ္ဒါ, ဘိယျသဒ္ဒါတို့၏ယှဉ်ရာ, သတ္တမီဝိဘတ်၏ အနက်တို့၌ရင်း။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော ကာရကသည်။ ဝါ၊ ချို့။ သမ္ပဒါနံ၊ မည်၏။

ဗုဒ္ဓဿ သိလာဃတေ ထောမေတိ၊ တုယှံ ဟနုတေ အပလပတိ၊ ဘိက္ခုဿ ဥပတိဋ္ဌေယျ၊ တုယှံ သပတိ၊ တောသာပနတ္ထံ သစ္စံ ကရောတိ၊ သုဝဏ္ဏံ တေ ဓာရေတိ ဣဏာယိကော၊ ဒေဝါပိ တေသံ ပိဟယန္တိ ပတ္ထေန္တိ၊ တဿ ကုဇ္ဈ မဟာဝီရ၊ ယဒိ'ဟံ တဿ ကုပ္ပေယျံ၊ ဒုဟယတိ ဒုယှတိ ဇိဃံသတိ အနိဋ္ဌံ စရတိ ဟိံသတိ ဒိသာနံ မေဃော၊ ဣဿန္တိ တိတ္ထိယာ သမဏာနံ။ ဥသူယန္တိ ဒုဇ္ဇနာ ဂုဏဝန္တာနံ ဂုဏ-ဂိဒ္ဓေန၊ ကာ ဥသူယာ ဝိဇာနတံ၊ အာရာဓော မေ ရညော ရာဇာနံ ဝါ၊ ကျာ ဟံ အယျာနံ အပရဇ္ဈာမိ အယျေ ဝါ။

တတ်သော အာရာဓက သမ္ပဒါန်, ကာယဝိညတ်၊ ကိုယ်ဖြင့်ရပ်၍၊ ခွင့်ပြုတတ်သော အဗ္ဘနုညသမ္ပဒါန်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဣဒံ သမ္ပဒါနံ၊ ကို။ တိဓာ၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ၏။ ရက္ခ-ယာစက-ဘိက္ခုဝေါ၊ ရက္ခဿ ဇလံ ဒေတိ၊ ယာစကဿ အန္နံ ဒေတိ၊ ဘိက္ခုဿ စီဝရံ ဒေတိ- ၌-သစ်ပင်, သူတောင်းစား, ရဟန်းများတို့တည်း။

(အနိရာကတ္တုဟူရာ၌ နိရာကရောတိ နိဝါရေတီတိ နိရာကတ္တာ။ ပြု။ "ပစ္စမိတ္တေ နိရာကတွာ၊ သံယမံ သော ဥပါဂမိ"- ၌ကဲ့သို့ နိ-ရှေး အာ-ရှေးရှိသော ကရ-ဓာတ်)။

(၅၈၄) ဗုဒ္ဓဿ၊ အား။ ဝါ၊ ကို။ သိလာဃတေ ထောမေတိ၊ ချီးမွမ်း၏။ တုယှံ၊ သင်အား။ ဝါ၊ ကို။ ဟနုတေ၊ ခွန်းတုံ့မပြန်, လိမ်ညာန်နှင့်နေ၏။ ဝါ၊ စကားတုံ့မချေ ဆိတ်ဆိတ်နေ၏။ အပလပတိ၊ စကားမပြွက်, လိမ်လျက်နေ၏။

* မဏိ-ရတ္နပိဠန္ဓာယ၊ ယရ-ဿာမိ ဥဒိက္ခတိ။
သီလ-ရတ္န ပိဠန္ဓဿ၊ ဥဒိက္ခန္တိ သ-ဒေဝကာ။ ။

(ဤ-ဟနုဓာတ်၏ အနက်ကား ဉာသ်, ရူပသိဒ္ဓိ, သဒ္ဒနီတိ-တို့၌ ဟနု၊ အပနယနေ၊ ပါဌ်ရှိကြ၏။ အပလပနေ-ရှိလျှင်လည်း ဟနုတေ အပလပတီတိ အတ္ထော။ (ရူ၊ ၁၅၂)။ အပလပတီတိ ဝဉ္စေတိ၊ ဋင်းဋီကာ တို့နှင့်ညီသည်။ သက္ကတနှင့်လည်း ဆီသည်။ အကျယ်ကို အသေအချာ သိလိုလျှင် ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ် ဟနုဓာတ်မှာရှု)။

ဘိက္ခုဿ၊ အား။ ဝါ၊ ကို။ ဥပတိဋ္ဌေယျ၊ လုပ်ကျွေးခစား, အနား၌တည်ငြားအံ့။ တုယှံ၊ အား။ သပတိ၊ ကျိန်ဆို၏။ တောသာပနတ္ထံ၊ နှစ်သက်ယုံကြည်စေခြင်းငှာ။ သစ္စံ၊ သစ္စာဆိုခြင်းကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ ဣဏာယိကော၊ မြီစားသည်။ တေ၊ မြီရှင်သင်အား။ သုဝဏ္ဏံ၊ ရွှေကို။ ဓာရေတိ၊ ဆောင်နှင်း ဆက်သွင်း၏။ ဒေဝါပိ၊ နတ်တို့သည်သော်လည်း။ တေသံ၊ ထိုဘုရားရှင်တို့အား။ တို့ကို။ ပိဟယန္တိ၊ ချစ်မြတ်နိုးကုန်၏။ ပတ္ထေန္တိ၊ တောင့်တကုန်၏။ မဟာ-ဝီရ၊ ကြီးသောလုံ့လရှိသော ရှင်ရသေ့။ တဿ၊ ထိုကလာဗုမင်းအား။ ကုဋ္ဌံ၊ အမျက်ထွက်တော်မူပါ။ (မာ ရဋ္ဌံ ဝိနဿာ ဣဒံ၊ ဆက်။အမျက်မထွက်လျှင် ပြည်ပျက်ပါလိမ့်မည်ဟူလို)။ အဟံ၊ ငါသည်။ တဿ၊ ထိုနေသာဒအား။ ကို။ ယဒိ ကုပ္ပေယျံ၊ အကယ်၍အမျက်ထွက်ငြားအံ့။ မေဃော၊ မိုးသည်။ ဒိသာနံ၊ အရပ်မျက်နှာ တို့အား။ တို့ကို။ ဒုဟယတိ ဒုယှတိ၊ ဖျက်ဆီး၏။ ဇိဃံသတိ၊ မကောင်းပြု၏။ အနိဋ္ဌံ၊ အလိုမရှိအပ် သည်ကို။ စရတိ၊ ပြုကျင့်၏။ ဟိံသတိ၊ ၏။ တိတ္ထိယာ၊ တို့သည်။ သမဏာနံ၊ တို့အား။ တို့ကို။ ဣဿန္တိ၊ ငြူစူကုန်၏။ ဒုဇ္ဇနာ၊ သူယုတ်တို့သည်။ ဂုဏ-ဂိဒ္ဓေန၊ ဂုဏ်ကိုရလိုမက်မောသောကြောင့်။ ဂုဏဝန္တာနံ၊ တို့အား။ တို့ကို။ ဥသူယန္တိ၊ စောင်းမြောင်းကုန်၏။ ဝိဇာနတံ၊ ပညာရှိတို့အား။ တို့ကို။ ဥသူယာ၊ စောင်းမြောင်းခြင်းသည်။ ကာ၊ ဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ရဉော၊ စကားမပြော, တုဏှီဘောနေသော အရှင်မင်းမြတ်အား။ ဝါ၊ ရာဇာနံ၊ ကို။ မေ၊ အကျွန်ုပ်၏။ အာရာဓော၊ နှစ်သက် အားရခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အဟံ၊ သည်။ အယျာနံ၊ အရှင်မင်းတို့အား။ ဝါ၊ အယျေ၊ တို့ကို။ ကိံ အပရဇ္ဈာမိ၊ အဘယ်ပြစ်မှားမိပါသနည်း။ ဝါ၊ ပြစ်မှားဝံ့ပါအံ့နည်း။

(ဤသို့ အမှုအရပ်ရပ်ကို ဖွင့်လှပ်ပြန်မိန့်စေလို၍ လျှောက်ဆိုတင်မေးရာ၌ စကားမပြော တုဏှီဘော နေသောမင်း သမ္ပဒါန်ဖြစ်၏)။

* မဏိရတ္နပိဠန္ဓာယ၊ ပတ္တမြားရတနာ ဆင်ဝတ်သော အိမ့်ရှင်မအား။ ကို။ ယရဿာမိ၊ အိမ့်ရှင်လင်ယောကျ်ားသည်။ ဥဒိက္ခတိ၊ တစိန်းစိန်းကြည့်ရှု၏။ သီလရတ္နပိဠန္ဓဿ၊ သီလရတနာ ဆင်ဝတ်သော ရဟန်းအား။ ကို။ သ-ဒေဝကာ၊ နတ်နှင့်တကွသော လူတို့သည်။ ဥဒိက္ခန္တိ၊ တစိန်းစိန်း ရှုမြော်ကုန်၏။

အာယသ္မတော ဥပါလိ'တ္ထေရဿ ဥပသမ္ပဒါ'ပေက္ခော ဥပတိဿော အာယသ္မန္တံ ဝါ၊ ဘဂဝါ ဘိက္ခူ တော'ဒဝေါစ၊ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စ'သ္သောသုံ၊ အာ'သုဏန္တိ ဗုဒ္ဓဿ၊ ဘိက္ခု ဇနံ ဓမ္မံ သာဝေတိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော ဇနော အနု-ဂိဏှာတိ၊ ပတိ-ဂိဏှာတိ၊ သာဓုကာရ-ဒါနာ'ဒိနာ တံ ဥဿာဟာပေတိ၊ အာရောစယာမိ ဝေါ၊ အာမန္တယာမိ ဝေါ၊ အာမန္တေတွာ တံ ဂစ္ဆာမိ ဝါ၊ သော သော အတ္ထော ယဿာတိ တ'ဒတ္ထော၊ တံ စီဝရံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ ဥပနဿ ပါရိပူရိယာ၊ ဗုဒ္ဓဿ ဓမ္မဿ

ဥပတိဿော၊ ဥပတိဿသည်။ အာယသ္မတော၊ သက်တော်ရှည်သော။ ဥပါလိ'တ္ထေရဿ၊ အား။ ဝါ၊ ကား။ အာယသ္မန္တံ ဥပါလိ'တ္ထေရံ၊ ကို။ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊ ပဉ္စင်းခံခြင်းငှာ ရှုငဲ့၏။

(အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ဟူရာ၌ ဥပဇ္ဈာယ်သမ္ပဒါန် ဖြစ်သည်။ သာရိပုတြာမထေရ် ဧဟိဘိက္ခုဖြစ်၍ရင်း သာရိပုတြာထေရ်မှတစ်ပါး ဥပတိဿ-ဟု ကျမ်းဂန်တွင် မတွေ့မမြင်ဘူးသောကြောင့်ရင်း -

❀ ပြည်ဗာရာဏ၊ ရာဇဂဟာ၊ ဝေသာ, မကုလိ၊ ဝတိ, ဘဂ္ဂ၊ ကောသမ်, ပါလိလာ၊ နာဠာ, ဝေရဉ္ဇ၊ စာလိယ, ဇေတာ၊ ကပိလာ, ဠဝိက်၊ ဂိရိဗ်-စာလိယ၊ ရာဇ, သာဝတ်၊ ဗေလု ဝတ်ထပ်၊ ဆယ့်ကိုးရပ်မှာ၊ တစ်ဝါ-သုံးဝါ၊ တစ်ဝါစီစဉ်၊ နောက်တွင်နှစ်ဝါ၊ တစ်ဝါဆိုရေး၊ နှစ်ဆယ့်လေးဝါ၊ ဆုံးတစ်ဝါဟု၊ ဒေသစာရီ၊ ကြွချီသုံးနေ၊ လူဗိုလ်ခြေကို၊ မြိုက်ရေဖျန်းဆွတ်၊ ချေချွတ်တော်မူသော ဝါတော်စဉ်ဖြင့်။

အရှင်သာရိပုတြာကသာ ကြီးရာသောကြောင့်ရင်း အရှင်ဥပါလိ ဥပဇ္ဈာယ်မဟုတ်၊ လုပ်ပြယုဂ် ဖြစ်ရာ၏)။

ဘဂဝါ၊ သည်။ ဘိက္ခူ ရဟန်းတို့ကို။ ဧတံ၊ ဤစကားကို။ အဝေါစ၊ မူပြီ။ တေ ဘိက္ခူ တို့သည်။ ဘဂဝတော၊ ရှေ့ဝါကျ၌ ကတ္တားဖြစ်သော ဘုရားမြတ်အား။ ပစ္စဿောသုံ၊ ရှေးရှုနာကုန်၏။ ဗုဒ္ဓဿ၊ အား။ အာသုဏန္တိ၊ ရှေးရှုနာကုန်၏။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဇနံ၊ လူကို။ ဓမ္မံ၊ ကို။ သာဝေတိ၊ နာကြားစေ၏။ ဟော၏။ တဿ ဘိက္ခုနော၊ ထိုဝါကျ၌ ကတ္တားရဟန်းအား။ ဇနော၊ သည်။ အနုဂိဏှာတိ၊ သာဓု သာဓု ကောင်းချီးပြုကာ လျော်စွာဆို၏။ ပတိဂိဏှာတိ၊ သာဓု သာဓု ကောင်းချီး ပြုလျက် အားတက်စေလို ခွန်းတုံ့ဆို၏။ သာဓုကာရ-ဒါနာဒိနာ၊ ကောင်းချီးပေးခြင်းစသည်ဖြင့်။ တံ၊ ထိုဓမ္မကထိကရဟန်းကို။ ဥဿာဟာပေတိ၊ အားတက်စေ၏။ ဝေါ၊ သင်တို့အား။ တို့ကို။ အာရောစယာမိ၊ ပြောဆို၏။ ဝေါ၊ တို့အား။ တို့ကို။ အာမန္တယာမိ၊ တိုင်တန်း၏။ ဝါ၊ တံ၊ သင်မင်းမြတ်ကို။ အာမန္တေတွာ၊ တိုင်တန်းပြောဆို၍။ ဂစ္ဆာမိ၊ အံ့။

(အာရောစနသဒ္ဒဿ ကထနပ္ပကာရတ္ထတ္တာ ဒေသနတ္ထာဒိပ္ပယောဂေပိ စတုတ္ထီ-ရူ(၁၅၄)နှင့်အညီ ဒေသေတု ဘိက္ခုနံ၊ ယထာ နော ဗျာကရေယျ၊ နိရုတ္တိံ တေ ပဝက္ခာမိ, စသည်ကိုလည်း ထုတ်)။

သံယသ တုမှာက'မတ္တာယ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇာမိ၊ နေဝ ဒဝါယ၊ န-မဒါယ၊ ယုဒ္ဓါယ သန္နဒ္ဓေါ ဝိနယော သံဝရတ္ထာယ၊ ဥပေါသထော သမဂ္ဂတ္ထာယ၊ ပရိသုဒ္ဓတ္ထာယ ပဝါရဏာ၊ တုံ-ပစ္စယေန သမာန'တ္တော တု'မတ္တော၊ လောကာ'နုကမ္ပာယ လောကံ အနုကမ္ပိတုံ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဘိက္ခူနံ ဖာသု-ဝိဟာရာယ ဖာသုံ ဝိဟရိတုံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ၊ အလံ မေ ဗုဒ္ဓေါ၊ အက္ခ-ဓုတ္တော ပုရိသ-ပုဂ္ဂလော နာ'လံ ဒါရ-ဘရဏာယ၊ အရဟတိ မလ္လော မလ္လဿ၊ အလံ မေ ဗုဒ္ဓေန၊ အလံ တေ ဣဓ ဝါသေန၊ ကိံ တေ ဇင္ဃာဟိ ဒုမ္မေဓ၊ ကဥ္စဿ ကဥ္စိဂ်ရဿ ဝါ တံ မဒ္ဒေ၊ ဇီဝိတံ တိဏာယပိ န မညမာနော၊ အပ္ပေါ သဂ္ဂါယ သဂ္ဂံ ဝါ ဂစ္ဆတိ၊ သဂ္ဂဿ ဂမနေန ဝါ၊ မူလာယ ပဋိကဿေယျ၊ ဒကာယ နေတိ၊ ဂါမဿ ဂတော၊ ဂါမံ ဝါ၊ နိဗ္ဗာနာယ ဝဇန္တိယာ၊ နိဗ္ဗာနံ ဝါ၊ သုခံ ဘဝတော ဟောတု၊ သွတ္ထိ တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ၊ သာဓု သမ္မုတိ မေ ဘဂဝတော ဒဿနာယ၊ ဘိယျောသော မတ္တာယ၊ တုယှ'ဥ္စ'ဿ အာဝိ ကရောမိ၊ တဿ မေ သက္ကော ပါတုရဟောသိ။ ပုံစံ။

ဤသုတ်၌ စ-သဒ္ဒါသည် ရှေ့သုတ်က ဝါသဒ္ဒါကို ငင်၏။

စ-သဒ္ဒေန ပဟိဏေယျ၊ ဟပ္ပတေ ဥပမာ'ဥ္ဇလိ။
ပဟောတိ ဖာသွတ္ထ သယျာ'- ဒိ ယောဂေပိ သမ္ပဒံတံ။ ။

ဟူသော သမ္ပဒါန်ဖြစ်ထိုက်သော ပြယုဂ်တို့ကိုလည်းဆည်း၏။

တဿ ပဟိဏေယျ၊ ဘိက္ခူနံ ဒူတံ ပါဟေသိ၊ ကပ္ပတိ သမဏာနံ အာယောဂေါ၊ ဥပမံ တေ ကရိဿာမိ၊ အဥ္ဇလိံ တေ ပဂ္ဂဏှာမိ၊ ဧကဿ ဒွိန္နံ ဒွိန္နံ တိဏ္ဏံ ပဟောတိ၊ တထာဂတဿ ဖာသု ဟောတိ၊ မဏိနာ မေ အတ္ထော၊ သေယျော မေ အတ္ထော။ ပုံစံ။

သော သော၊ ထိုထိုသို့သော။ အတ္ထော၊ အကျိုးသည်။ ယဿ၊ အကြင်သမ္ပဒါန်အား။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုသမ္ပဒါန်သည်။ တဒတ္ထော၊ မည်၏။ ဥနဿ၊ မပြည့်ဟောက်ယုတ်သည်၏။ ပါရိပူရိယာ၊ ပြည့်ခြင်းငှာ။ တံ စီဝရံ ထို အစွေကသက်န်းကို။ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ အမိဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ ထားအပ်၏။ ယုဒ္ဓါယ၊ စစ်ထိုးခြင်းငှာ။ သန္နဒ္ဓေါ၊ ချပ်ဝတ်စည်းနှောင်၏။ ဥပေါသထော၊ ဥပုသ်ပြုခြင်းသည်။ သမဂ္ဂတ္ထာယ၊ သံဃာညီညွတ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ပဝါရဏာ၊ ဝါကျွတ်ခါဖိတ်ခြင်းသည်။ ပရိသုဒ္ဓတ္ထာယ၊ စင်ကြယ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ဟောတိ၊ ၏။ တုံပစ္စယေန၊ နှင့်။ သမာနတ္တော၊ တူသောအနက်သည်။ တုမတ္တော၊ မည်၏။ လောကာနုကမ္ပာယ၊ လူသုံးပါးကို သနားစောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ။ လောကံ၊ ကို။ အနုကမ္ပိတုံ၊ ငှာ။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ လောကေ၊ ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပွင့်တော်မူ၏။

(ဟေတု, အတ္ထ-သမ္ပဒါန်နှစ်ပါးတွင် အား-ပေးမှု ဟေတု၊ ၎ာ-ပေးလျှင် အတ္ထ၊ ထိုအတ္ထ၌ တုံပစ္စည်းဖြင့် ပါဌ်မစီမထားသင့်လျှင် တဒတ္ထ၊ စီထားသင့်လျှင် တုမတ္ထ-ဟု ပြယုဂ်ကို ထောက်၍ ဆိုကြကုန်၏။ မန္တ။ ထို့ကြောင့် -

တဒတ္ထေ' နာဂတေ ဘာဝေ၊ တာယေ-တုံ-တျာဒေယော တယော။
တုံ တု ဘာဝေ တဒတ္ထာ စေ၊ ဣစ္ဆတ္ထာဒိ-ကြိယာပိ စ။ ။

ဟု တဒတ္ထ၌ တုံပစ္စည်း သက်ကြောင်းကို သဒ္ဒါငယ်ဆို၏။ တစ်နည်းလည်း -

ယံ ယံ ပယောဇနံ ယဿ၊ သော တဒတ္ထော'တိ ဝုစ္စတိ။
န တုံ'ပ္ပယောဇနံ ယံ ယံ၊ သော တုမတ္ထော'တိ ဝုစ္စတိ။ ။

ဟူသည်နှင့်အညီ အကြောင်းအကျိုးပြန်၍ရလျှင် တဒတ္ထ၊ မရလျှင် တုမတ္ထ၊ တစ်နည်းလည်း-

ယထာ-ရုတော တဒတ္ထော-တိ၊ အတ္ထော ဝုစ္စတိ တညုနာ။
ပရံပရာယ အတ္ထော တု၊ တုမတ္ထော'တိ ပဝုစ္စတိ။ ။

ဟူသည်နှင့်အညီ။ တိုက်ရိုက်အကျိုးဖြစ်လျှင် တဒတ္ထ၊ အဆက်ဆက်အကျိုးဖြစ်လျှင် တုမတ္ထ သမ္ပဒါန်မည်၏။

တံ စီဝရံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ ဥုနဿ ပါရိပူရိယာ၊ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိ ဘိက္ခူနံ ဖာသုဝိဟာရာယ၊ သုံး၎ာနလုံး ပုံစံ။ နောက်ဆုံးဝါဒန္တရာ၏)။

မေ၊ ငါ့အား။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ အလံ၊ ထိုက်တန်၏။ အက္ခဓုတ္တော၊ ကြွေအန်ကြူးသော။ ပုရိသပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဒါရ-ဘရဏာယ၊ မယားမွေးမြူခြင်းငှာ။ နာလံ၊ မထိုက်။ မလ္လော၊ လက်ဝှေ့ လက်ပန်းသည်တစ်ယောက်သည်။ မလ္လဿ၊ အား။ အရဟတိ၊ ၏။ မေ၊ ငါ့အား။ ဗုဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ အလံ၊ အကျိုးမရှိ။ တေ၊ သင် ကုလဒူသကရဟန်းအား။ ဣဓ၊ ဤရွာဤကျောင်း၌။ ဝါသေန၊ နေခြင်းဖြင့်။ အလံ၊ မရှိ။ ဒုမ္မေဓ၊ ပညာနည်းပါးသောရသေ့။ ဇဋ္ဌာဟိ၊ ဆံကျစ်တို့ဖြင့်။ တေ၊ သင့်အား။ ကိံ၊ ဘယ်အကျိုးရှိလိမ့်နည်း။ တံ၊ သင့်ကို။ ကဋ္ဌဿ၊ ထင်းတုံးကိုလောက်။ ဝါ၊ ကဋိင်္ဂရဿ၊ ထင်းနုပ် ထင်းဖွဲကိုလောက်။ မညေ၊ အောက်မေ့မှတ်ထင်၏။

(သစ်ခုတ်သမားတို့ အသုံးမကျ၍ တောစပ်၌ပစ်ထားခဲ့သော အနုပ်အဖွဲ့ အတိုအစကို နိရတ္ထံဝ ကဋိင်္ဂရန္တိ နိရတ္ထကံ ကဋ္ဌခဏ္ဍံ ဝိယ- ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်၏။ ကဋိ လဝဏံ ဂရတိ ဂိလတိ ဂိဏာတိ ဝါ အဝှါယတီတိ ကဋိင်္ဂရော။ မာသ-မုဂ္ဂါဒိ-ကဋ္ဌေ ဗုသေ- ဟူသောသက္ကတအလိုလည်း ပဲခင်း၌ သိမ်းယူပြီးနောက် ကျန်ရစ်သောနွယ်ထင်း အနုပ်အဖွဲ့ကို ကဋိင်္ဂရဟု အသရနှင့် ဆို၏။ မဂဓ၌ ဣသရနှင့်ရှိ၏။ အဘိဓာန်ဋီကာ၌ကား ကေန ဝါတေန ဣင်္ဂတိ သုဒ္ဓ-သာလိတော အပဂစ္ဆတီတိ ကလိင်္ဂရော။ ဣင်္ဂ ဂမနေ၊ အရော၊ လာဂမော-ဟု ဖွဲ့စပ်ဖြင်းဟော ဖွင့်လေ၏)။

(၅၈၅) **ယောခေရော၊ တ'မောကာသံ။** ယော၊ အကြင်ကာရကသည်။ အာခေရော၊ ကြိယာ၏မှီရာ ကတ္တား, ကံ တို့၏တည်ရာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တံ၊ ထို တည်ရာ အာခာရ ကာရက သည်။ ဩကာသံ၊ ဩကာသမည်၏။

* ကြိယ'ဌ-ကတ္တု-ကမ္မာနံ၊ အဝကာသန္တိ ဇ္ဈေ တိ။
ဩကာသော စတုဗ္ဗော ဟောတိ၊ ဗျာပိကော'ပသိလေသိကော။ ။

ဇီဝိတံ၊ ကို။ တိဏာယပိ၊ မြက်ကိုလောက်မျှလည်း။ န မညမာနော၊ မမှတ်ထင်။ အပ္ပေါ၊ အနည်းငယ်မျှသောသတ္တဝါသည်။ သဂ္ဂါယ၊ နတ်ပြည်သို့။ ဝါ၊ သဂ္ဂံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ သဂ္ဂဿ၊ သို့။ ဂမနေန ဝါ၊ ရောက်ရသည်ထက်လည်း။ ဝရံ၊ ၏။ မူလာယ၊ အရင်းသို့။ ပဋိကဿေယျ၊ ငင်ရာ၏။ ဒကာယ၊ ရေသို့။ နေတိ၊ ၏။ နိဗ္ဗာနာယ၊ သို့။ ဝဇန္တိယာ၊ သွားသောဂေါတမီအား။ တေ၊ သင့်အား။ သဗ္ဗဒါ၊ သိမ်း။ သွတ္ထိ၊ သုအတ္ထိ၊ ငြိမ်းအေးဘေးကင်း, ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟောတု၊ တည်း။ ဘဂဝတော၊ ကို။ ဒဿနာယ၊ ငှာ။ မေ၊ ငါ့အား။ သမ္မုတိ၊ သမုတ်ခြင်းသည်။ သာဓု၊ ကောင်း၏။ သော၊ ထိုနွားခေါင်းဝ၌ သည်းခြေကိုချေအပ်သော ခွေးဆိုးသည်။ မတ္တာယ၊ အတိုင်းအရှည်ထက်။ ဘိယျောသော၊ လွန်စွာ။ စဏ္ဍတရော၊ ကြမ်းတမ်း၏။ အဿ တုယှဥ္စ၊ ထိုသင့်ထံ၌လည်း။ အာဝီ၊ ထင်စွာ။ ကရောမိ၊ ၏။ တဿ မေ၊ ထိုငါ့ထံ၌။ သင်္ကော၊ သိကြားမင်းသည်။ ပါတုရဟောသိ၊ ထင်ရှားဖြစ်လာပြီ။

စသဒ္ဒေန၊ ဖြင့်။ ပဟိဏေယျ။ လ ။ ယောဂေပိ၊ ပဟိဏေယျသဒ္ဒါ, ကပ္ပတေ, ဥပမာ, အဉ္ဇလိ, ပဟောတိ, ဖာသု, အတ္ထ, သေယျသဒ္ဒါ-အစရှိသည်တို့၏ယှဥ်ရာ၌လည်း။ သမ္ပဒါနံ၊ ကို။ သမုစ္စိတံ၊ ဆည်းအပ်၏။

တဿ၊ ထိုသူအား။ဝါ၊ ထိုသူ့ထံသို့။ ပဟိဏေယျ၊ စေလွှတ်ရာ၏။ ဘိက္ခူနံ၊ တို့အား။ ဝါ၊ တို့သို့။ ဒူတံ၊ တမန်ကို။ ပါဟေသိ၊ စေလွှတ်ပြီ။ သမဏာနံ၊ တို့အား။ အာယောဂေါ၊ အာယောဂ ပတ်သည်။ ကပ္ပတိ၊ ၏။ တေ၊ သင့်အား။ ဥပမံ၊ ကို။ ကရိဿာမိ၊ အံ့။ တေ၊ အား။ အဉ္ဇလိံ၊ လက်အုပ်ကို။ ပဂ္ဂဏှာမိ၊ ချီမြှောက်၏။ ဧကဿ၊ တစ်ယောက်သောသူအား။ ဒိန္နံ၊ လှူအပ်သောဝတ္ထုသည်။ ဒွိန္နံ တိဏ္ဏံ၊ တို့အား။ ပဟောတိ၊ ၏။ တထာဂတဿ၊ အား။ ဖာသု၊ ချမ်းသာခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ မေ၊ ငါ့အား။ မဏိနာ၊ ပတ္တမြားဖြင့်။ အတ္ထော၊ အကျိုးသည်။ အလိုသည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ မေ၊ ငါ့အား။ အတ္ထော၊ သည်။ သေယျော၊ ၏။

(၅၈၅) * ဇ္ဈေ၊ ဤတည်ရာ၌။ ကြိယဋ္ဌ-ကတ္တု-ကမ္မာနံ၊ ကြိယာ၏တည်ရာ ကတ္တား, ကံ တို့သည်။ အဝကာသန္တိ ဒိဗ္ဗန္တိ၊ ထွန်းပထင်ရှားကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဩကာသော၊ ဩကာသမည်သော ကာရကသည်။ ဗျာပိကော၊ နှံ့၍တည်ရာဗျာပကိကောခာရရင်း။ဩပသိလေသိကော၊ ကပ်၍တည်ရာ ဩပသိလေသိကာခာရရင်း။

♣ ဝေသယိစ သာမိပိကော၊ ဣတျေ'သော'ဝ ယထာက္ကမံ။
မုချော ပရမ္ပရော တဗ္ဗိ-သယော တဒုပနိဿယော။ ။

ဇလေသု ခီရံ၊ တိလေသု တေလံ၊ ခဂ္ဂမှိ ဩဘာသော။ (ဗျာ)။ ဥက္ခလိယံ အာစာမော၊ ပရိယင်္ကေ ရာဇာ သေတိ။ (ဩ)။ ပါဒေသု ပတိတွာ ဝန္ဒိ၊ ဘူမိသု စရန္တိ။ (ဝေ)။ ဝနေ ဟတ္ထိနော စရန္တိ၊ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ (သာ) ပုံစံ။ နောက်လေးပါးပုံစံလည်းရှင်းပင်။

၁။ ပဓာန-ပရိကပ္ပါနံ၊ ဝသာ-ဓာရော ဟိ ဒုဗ္ဗိဓော။
မုချော'ပစာရတော ဝါပိ၊ တိလ-ဂင်္ဂါ'ဒယော ယထာ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၈၆။)

♣ ဝေသယိ စ၊ မကင်းကောင်းသောတည်ရာ ဝေသယိကာဓာရရှင်း။ သာမိပိကော၊ အနီး၌ တည်ရာ သာမိပိကာဓာရရှင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုဓာ၊ ရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဧသော'ဝ၊ ဤလေးပါး သည်သာလျှင်။ ယထာက္ကမံ၊ တိုင်း။ မုချော၊ မုချာဓာရမည်၏။ ပရမ္ပရော၊ မည်၏။ တဗ္ဗိသယော၊ မည်၏။ တဒုပနိဿယော၊ မည်၏။

ဇလေသု၊ ရေတို့၌။ ခီရံ၊ နို့ရည်သည်။ တိဋ္ဌတိ၊ ၏။ (ဧကဒေသဗျာပီ၊ တိလေသုကား သကလဗျာပီ)။ ခဂ္ဂမှိ၊ သန်လျက်၌။ ဩဘာသော၊ အရောင်အဆင်းသည်။ ဒိဗ္ဗတိ၊ ၏။ (ဤလည်း- သကလ။ ဤသုံးပါးလုံး မုချာဓာရချည်း)။ ဥက္ခလိယံ၊ ထမင်းအိုး၌။ အာစာမော၊ ထမင်းချိုးသည်။ တိဋ္ဌတိ၊ ၏။ အလ္လီန-ဩ)။ ပရိယင်္ကေ၊ ပလ္လင်၌။ ရာဇာ၊ သည်။ သေတိ၊ ၏။ (အနလ္လီန-ဩ)။ ပါဒေသု၊ ခြေတို့၌။ ပတိတွာ၊ ဝပ်၍။ ဝန္ဒိ၊ ရှိခိုးပြီ။

(ကဋ္ဌသာရကေ-စသောတည်ရာ တစ်ပိုင်းကိုဖြတ်သော ဒေသန္တရာဝစ္ဆေဒ-ဝေ၊ ဘူမိသု-ကား အညထာဘာဝ ဝေသယိကာဓာရ၊ တောအနီး သိ၍သွားသည်ကိုမြင်၍ ဝနေဆိုသည်။ သစ်ပင်အပေါင်း သည် တောဖြစ်၍ သစ်ပင်ပေါ်သို့တက်၍ မသွားနိုင်သောကြောင့် သာမိပိကဆိုသည်ဟု အချို့ပြောကြ၏။ မကောင်း။ ရေ, နို့ရည်ရောနေသည်ကို ဇလ။ နှမ်းဖတ်ဆီရောနေသည်ကို တိလ။ အရောင်ပါ အဋ္ဌကလာပ်ကို ခဂ္ဂယူ၏။ ဗျာပိကာဓာရကို မုချာဓာရဆိုသည်။ ကြိယာ၏တည်ရာ ကတ္တားသည် အာဓာရတွင်ဝင်လျက်ပါ၍ တည်ရာမုချဖြစ်သည်ဟူလို)။

၁။ ဟိသစ္စံ၊ ၏။ ပဓာန-ပရိကပ္ပါနံ၊ ပဓာန, ပရိကပ္ပ တို့၏။ ဝသာ၊ အစွမ်းဖြင့်။ အာဓာရော၊ တည်ရာသည်။ ဒုဗ္ဗိဓော၊ ၏။ မုချော'ပစာရတော ဝါ ပိ၊ ဖြင့်လည်း။ ဒုဗ္ဗိဓော၊ ၏။ တိလ-ဂင်္ဂါဒယော, ယထာ၊ နှမ်း ဂင်္ဂါစသည်တို့ကဲ့သို့တည်း။

၂။ မုချာ'မုချ-ဝသေန'ဝံ၊ သဗ္ဗော သဒ္ဒေါ ပဘိဇ္ဇတေ။ ॥ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၈၇။)
မဇ္ဈေသု သယတေ မဥ္စာ၊ ယောသန္တိ'တိ နိဒဿနံ။ ပုံစံ မတူ။

၃။ ဘူတ'မတ္ထ'မတိက္ကမ္မ၊ ယေနာ'ဘူတ'မပေက္ခတိ။
ဘူတ'တ္ထသော'ကဒေသံ ဝါ၊ သော'ပစာရော'တိ ဝုစ္စတိ။ ॥(ဘေဒစိန္တာ၊ ၈၈။)

၄။ သီဟော ဂါယတိ သော သီဟော၊ မာဏဝေါ'ယ'န္တိ ဒု'ဗ္ဗိဓော။
အ-ဘေဒ-ဝိဝါချာ-သော'ယ'၊ မိတိ သမ္ဗန္ဓတောပျ'ယံ။ ॥(ဘေဒစိန္တာ၊ ၈၉။)

၂။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ မုချာ'မုချ ဝသေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗော၊ သော။ သဒ္ဒေါ၊ သည်။ ပဘိဇ္ဇတေ။ ပြား၏။ မဇ္ဈေသု၊ တို့၌။ သယတေ၊ ၏။ မဥ္စာ၊ တို့သည်။ ယောသန္တိ၊ ကြွေးကြော်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤကား။ နိဒဿနံ၊ ပုံစံတည်း။

၃။ ယေန၊ အကြင်သဒ္ဒါဖြင့်။ ဘူတံ၊ ဟုတ်မှန်သော။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ အတိက္ကမ္မ၊ လွန်၍။ အ-ဘူတံ ဝါ၊ မဟုတ်မမှန်သောအနက်ကိုသော်ငင်း။ ဘူတတ္ထဿ၊ ဟုတ်မှန်သောအနက်၏။ ဧကဒေသံ ဝါ၊ တစ်စိတ်ကိုသော်ငင်း။ အပေက္ခတိ၊ ငဲ့၏။ သော၊ ထိုသဒ္ဒါကို။ ဥပစာရောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

၄။ သီဟော၊ ခြင်္သေ့သည်။ ဂါယတိ၊ သီချင်းဆို၏။ သော သီဟော၊ ထိုခြင်္သေ့ဟူသည်။ အယံ မာဏဝေါ၊ ရဲရင့်တူဆင်, ဤလုလင်တည်း။ ဝါ၊ သည်။ သော သီဟော၊ ထိုခြင်္သေ့တည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အစဉ်ပုံစံတည်း။ အဘေဒဝိဝါချာ-သောယမိတိသမ္ဗန္ဓတောပိ၊ မကွဲမပြား တစ်သားတည်းဆိုသော အဘေဒ ဝိဝါချူပစာ, ပြားလျက်ကို တစ်ခုခုသောအခြင်းအရာစပ်သဖြင့် သော အယံ သဒ္ဒါတို့နှင့် စပ်၍ဆိုသော သောယမိတိသမ္ဗန္ဓူပစာအားဖြင့်လည်း။ အယံ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသော အဘူတောပစာ, ဘူတေကဒေသူပစာ-နှစ်ပါးသည်။ ဒု'ဗ္ဗိဓော၊ အမည်သာခြား၍ နှစ်ပါးအပြားရှိပြန်၏။

မဥ္စာ ယောသန္တိ-၌ လူနှင့်ညောင်စောင်းနှစ်ပါးကို မကွဲမပြား နှလုံးထား၍ဆိုလျှင် အဘူတော-ပစာ, အဘေဒဝိဝါချူပစာ-မည်၏။ ဌာနီ, ဌာန-ကွဲပြားသည်ကို နှလုံးထား၍ဆိုလျှင် ဘူတေကဒေသူပစာ, သောယမိတိသမ္ဗန္ဓူပစာ-မည်၏- စသည်ဖြင့် ဥပစာတိုင်းမှာပင် ခွဲသင့်၏။ ခွဲလေ။ ထိုကြောင့် အဝယဝူပစာနှင့်တကွ ဥပစာတစ်ဆယ့်တစ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါး၌ လေးပါးစီဖြစ်၍ ဥပစာ လေးဆယ့် လေးပါးဖြစ်၏။

(၅၈၆) ယေန ဝါ ကယိရတေ၊ တံ ကရဏံ။ ယေန ဝါ၊ အကြင်ကာရကဖြင့်မူလည်း။ ကယိရတေ၊ ပြုတတ်၏။ တံ၊ ထိုပြုကြောင်း ကာရကသည်။ ကရဏံ၊ ကရိုဏ်းမည်၏။

ဝါ-သဒ္ဒါ အဝုတ္တသမုစ္စည်း။ ဘာသတိ, စိန္တေတိ, ပဿတိ။ စသည်ကိုဆည်း၏။

၁။ ယံ ကြိယာ-သာဓနေ ကတ္တု- ပကာရံ'တိသယေန တံ။
ကရဏံ ကတ္တုတော'ညေသံ မဓိက န္တိ ဥဒီရိတံ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၇၀။)

၂။ ဗာဟိယ'ဇ္ဈတ္တတော ဗာဟျ- ဇ္ဈတ္တရေန စ ဒု'ဗ္ဗိဓံ။
ဝီဟိံ လုနာတိ ဒတ္တေန၊ စက္ခုနာ စန္ဒ'မိက္ခတိ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၇၁။)

၃။ မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ စိန္တေတိ ဝါ။ ။

(၅၈၇) ယံ ကရောတိ တံ ကမ္မံ။ ယံ ဝါ၊ အကြင်ကာရကကိုမူလည်း။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ တံ၊ ထိုကာရကသည်။ ကမ္မံ၊ ကံမည်၏။

လိုက်သော ဝါ-သဒ္ဒါ အဝုတ္တသမုစ္စည်း။

၁။ ယံ ကြိယာယာ'ဘိဂန္တဗ္ဗံ၊ တံ ကမ္မံ ယံ ကရီယတေ။
ဣတိ သတ္တိ တဒါ ကမ္မံ၊ ကရဏာ'န္တိ ကြိယာ တထာ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၇၂။)

---

(၅၈၆) ၁။ ယံ၊ အကြင်ကာရကသည်။ ကတ္တု၊ ကတ္တား၏။ ကြိယာ-သာဓနေ၊ ကြိယာကို ပြီးစေခြင်း၌။ အတိသယေန၊ အလွန်အားဖြင့်။ ကတ္တု၊ အား။ ဥပကာရံ၊ ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ တံ၊ သည်။ ကရဏံ၊ မည်၏။ တံ ကရဏံ၊ ကို။ ကတ္တုတော၊ မှ။ အညေသံ၊ တစ်ပါးကုန်သော ကာရက ငါးပါးတို့တွင်။ ဝါ၊ လေးပါးတို့ထက်။ အဓိကန္တိ၊ လွန်ကဲ၏ဟူ၍။ ဥဒီရိတံ၊ ဆိုအပ်၏။

၂။ ဗာဟိယဇ္ဈတ္တတော၊ ဗာဟိယကရိုဏ်း, အဇ္ဈတ္တကရိုဏ်း-အားဖြင့်၎င်း။ ဗာဟျဇ္ဈတ္တရေန စ၊ ဗာဟျကရိုဏ်း, အဇ္ဈတ္တရကရိုဏ်း-အားဖြင့်၎င်း။ ဒု-ဗ္ဗိဓံ၊ ၏။ ဒတ္တေန၊ တံစင်ဖြင့်။ ဝီဟိံ၊ ကောက်ပင်ကို။ လုနာတိ၊ ရိတ်ဖြတ်၏။ စက္ခုနာ၊ ဖြင့်။ စန္ဒံ၊ လကို။ ဣက္ခတိ၊ ကြည့်ရှု၏။

၃။ ပဒုဋ္ဌေန၊ ပြစ်မှားသော။ မနသာ၊ ဖြင့်။ ဘာသတိ ဝါ၊ ဆိုမူလည်းဆိုငြားအံ့။

(၅၈၇) ၁။ ယံ၊ အကြင်ကာရကသို့။ ကြိယာယ၊ သည်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ ကတ္တာရာ၊ ကတ္တားသည်။ အဘိဂန္တဗ္ဗံ၊ ရှေးရှုရောက်အပ်၏။ တံ၊ သည်။ ယံ ကရီယတေဣတိ၊ "ယံ ကရီယတေ ပါပုဏီယတေ" ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့်။ ကမ္မံ၊ မည်၏။ တဒါ၊ ထိုကမ္မသာဓ်ဝစနတ်ပြုခါ၌။ သတ္တိ၊ ကြိယာပါပုဏနသတ္တိ သည်။ ကမ္မံ၊ မည်၏။ တထာ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ ကရဏာ၊ ပြုခြင်း။ ဣတိ၊ ဤဘာဝသာဓ် ဝစနတ်ပြုခါ၌။ ကြိယာ၊ သည်။ ကမ္မံ၊ မည်၏။

၂။ ဝုတ္တော ကမ္မာ’ဒိ သာမိသ္မိံ၊ လိင်္ဂတ္တေ ပထမာ သိယာ။
အ-ဝုတ္တေ တု ဘဝန္တ’ညာ၊ ဒုတိယာ’ဒီ ယထာ’ရဟံ။ ။

၃။ ကမ္မေ’က-ကမ္မ-ကြိယာယ၊ ဝုတ္တေ တံ ယေဝ မနျတေ။
နေ’က ကမ္မာယ တု ကမ္မေ၊ ဝုတ္တေ ကိံ တေသု မနျတေ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၂၀၃။ ပြင်ထားသည်)

၄။ အ’ပ္ပဓာနံ ဒုဟာဒီနံ၊ နျာ’ဒီနံ္တု ပဓာနကံ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၂၀၄။)
ကာရိတာနံ သကံ ကမ္မံ၊ ဝုတ္တံ ကတ္တာ ပယောဇကော။ ။ (တ စ ပြင်ထားသည်။)

(မဥ္စ ဝါ အဘိနိသီဒေယျ-စသည်၌ သကမ္မက အဘိဘဝနကြိယာ-စသည်ကို ဟောသော အဘိစသည်ကို “ကမ္မံ ပဝစနီယံ ယေနာတိ”- ဝစနတ္ထကြောင့် ကမ္မပ္ပဝစနီယ ဆိုသည်)။

၂။ ကမ္မာဒိ-သာမိသ္မိံ၊ ကံအစရှိသော ကာရကခြောက်ပါးအနက်, သမ္ဗန်အနက်ကို။ ဝုတ္တေ၊ ဝါစကကြီးတို့ ဟောအပ်ပြီးလတ်သော်။ လိင်္ဂတ္တေ၊ သကတ်, ဒြပ်, လိင်, ဟူသောသဒ္ဒါအနက်မျှရှိလတ်သော်။ ပထမာ၊ သည်။ သိယာ၊ ၏။ အ-ဝုတ္တေတု၊ မဟောအပ်သော်ကား။ အညာ၊ တစ်ပါးကုန်သော။ ဒုတိယာဒီ၊ တို့သည်။ ယထာရဟံ၊ စွာ။ ဘဝန္တိ၊ ကုန်၏။

(ဟောရာဟောရာ ပထမာ။ မဟောလျှင် ဒုတိယာ စသည်ဟူလို)။

၃။ ဧကကမ္မကြိယာယ၊ ဧကကမ္မကဓာတ်သည်။ ကမ္မေ၊ ကို။ ဝုတ္တေ၊ ဟောအပ်သည်ရှိသော်။ တံ ယေဝ၊ ထိုကံတစ်ခုသာလျှင်။ ဝုတ္တန္တိ၊ ဝုတ္တကံဟူ၍။ မနျတေ၊ သိအပ်၏။ နေက-ကမ္မာယ တု၊ နှစ်ပါး, သုံးပါး, လေးပါး, ငါးပါး များသောကံရှိသောဓာတ်သည်ကား။ ကမ္မေ၊ ကို။ ဝုတ္တေ၊ ရှိသော်။ တေသု၊ ထိုကံအများတို့တွင်။ ကိံ၊ ဘယ်ကံကို။ ဝုတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ မနျတေ၊ နည်း။

၄။ ဒုဟာဒီနံ၊ ဒုဟာဒိ ဂဏိကဓာတ်တို့၏။ ဒွိသု၊ ကံနှစ်ပါးတို့တွင်။ အ’ပ္ပဓာနံ၊ မပြဓာန်းသောကံကို။ ဝုတ္တံ၊ ဝုတ္တကံဟူ၍။ မနျတေ၊ ၏။ နျာဒီနန္တု၊ နျာဒိ ဂဏိကဓာတ်တို့၏ကား။ ဒွိသု၊ တို့တွင်။ ပဓာနကံ၊ ပဓာနကံကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟူ၍။ မနျတေ၊ ၏။ ကာရိတာနံ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်ယှဉ်ကုန်သော ဓာတ်တို့၏။ ဗဟူသု၊ တစ်ပါး, နှစ်ပါး, သုံးပါး, လေးပါး, ငါးပါး ကံအများတို့တွင်။ သကံ-ကမ္မံ၊ မိမိ၏ဥစ္စာဖြစ်သော ကာရိတ်ကံကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟူ၍။ မနျတေ၊ ၏။ ကာရိတာနံ၊ တို့၏။ ဗဟူသု၊ နှစ်ပါး, သုံးပါး, လေးပါး, ကတ္တားအများတို့တွင်။ ပယောဇကော၊ တိုက်တွန်းတတ်သော။ ကတ္တာ၊ ကာရိတ်ကတ္တားကို။ ဝုတ္တော၊ ဝုတ္တကတ္တားဟူ၍၊ မနျတေ၊ ၏။

၅။ ဒုပဟ-ယာစ-ရုမိ-ပုစ္ဆ၊ ဘိက္ခ'သာသ-ဝစာ'ဒယော။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၂၀၅။)
ဒုဟာ'ဒီ နီ-ဝဟ-ဟရာ'- ဒယော ဉာ'ဒီ ဒွိ-ကမ္မကာ။ ။(တ စ ပြင်ထားသည်။)

၆။ ကြိယာယာ'ဘိမတံ ကမ္မံ၊ ပဓာန'န္တိ ပဝုစ္စတိ။
ကြိယာ-နိမတ္တ-မတ္တ'န္တု၊ အ-ပ္ပဓာ'နန္တိ ဝုစ္စတိ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၂၀၈။)

၇။ ယံ ကတ္တုနော ကြိယာယိ'စ္ဆိ-တံ ကမ္မံ တံ ပဓာနကံ။
ယံ တ'ဗ္ဗိပရီတံ တ'န္တု၊ အ'ပ္ပဓာန'န္တိ ဝါ မတံ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၂၀၉။)

၈။ ပဓာန'မပ္ပဓာန'ဥ္စ၊ အာချာတဿ ကိတဿ စ။
ဝိသယော ဓမ္မတာယာ'တိ၊ ဝုတ္တံ ဇာတိနိရုတ္တိယံ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၂၁၀။)

၉။ ကာရိတော ဓာတုတော'ညေန၊ သုဒ္ဓ-ကတ္တု ပယောဇနေ။
တထာ ပယောဇကဿာ'ပိ၊ ကာရိတ'န္တာပိ ကာရိတော။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊၂၁၅။)

၅။ ဒုပဟ-ယာစ-ရုမိ-ပုစ္ဆ-ဘိက္ခ-သာသဝစာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ ဒုဟာဒီ၊ ဒုဟာဒိဂိုဏ်း ဓာတ်တို့သည်၎င်း။ နီ-ဝဟ-ဟရာဒယော၊ ကုန်သော။ ဉာဒီ၊ ဉာဒိဂိုဏ်းဓာတ်တို့သည်၎င်း။ ဒွိကမ္မကာ၊ ကံနှစ်ပါးစီရှိကြကုန်၏။

၆။ ကြိယာယ၊ နို့ညှစ်ခြင်း, ဆောင်ခြင်း-စသောကြိယာဖြင့်။ အဘိမတံ၊ အဘိလက္ခိတံ၊ မှတ်အပ်သော။ ကမ္မံ၊ ခီရံ, အဇံ-အစရှိသောကံကို။ ပဓာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ပဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ ကြိယာ နိမိတ္တမတ္တံ၊ ကြိယာ၏အကြောင်းမျှဖြစ်သော။ ကမ္မန္တု၊ ဂါဝိံ, ဂါမံ-အစရှိသောကံကိုကား။ အ-ပ္ပဓာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

၇။ ဝါ၊ တစ်နည်းကား။ ကြိယာယ၊ ၏။ ကတ္တုနော၊ သည်။ ယံ ကမ္မံ၊ ကို။ ဣစ္ဆိတံ၊ ၏။ တံ ကမ္မံ၊ ကို။ ပဓာနကံ၊ ဟူ၍။ မတံ၊ ၏။ ယံ ကမ္မံ၊ သည်။ တ'ဗ္ဗိပရီတံ၊ ထိုမှပြန်၏။ တန္တု၊ ကိုကား။ အ'ပ္ပဓာနန္တိ၊ ဟူ၍။ မတံ၊ ၏။

၈။ ပဓာနံ၊ သည်၎င်း။ အ'ပ္ပဓာနဥ္စ၊ သည်၎င်း။ ဓမ္မတာယ၊ သဘောဓမ္မတာအားဖြင့်။ အာချာ-တဿ၊ ၏၎င်း။ ကိတဿ စ၊ ၏၎င်း။ ဝိသယော၊ အရာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဇာတိနိရုတ္တိယံ၊ ကျမ်း၌။ ဝုတ္တံ၊ ၏။

(သမာသ်, တဒ္ဓိတ်ဝါစကတို့ကား ဤဥပဒေအတိုင်း မကျဟူလိုသည်)။

၉။ အညေန၊ သူတစ်ပါးသည်။ သုဒ္ဓကတ္တု၊ သုဒ္ဓကတ္တားကို။ ပယောဇနေ၊ စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဓာတုတော၊ ဓာတ်မှနောက်၌။ ကာရိတော၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းသက်၏။ တထာ၊ အတူ။ ပယောဇကဿာပိ၊ ကာရိတ်ကတ္တားကိုလည်း။ အညေန၊ သည်။ ပယောဇနေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ကာရိတန္တာပိ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းအဆုံးရှိသောဓာတ်မှလည်း။ ပရံ၊ ၌။ ကာရိတော၊ သက်ပြန်၏။

၁၀။ သော ဟိ လောက'ပ္ပမာဏေန၊ တိက္ခတ္တုံ ပတိပဇ္ဇတေ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၂၁၆။)
လုတ္တော ဟိ ပုရိမော တတ္ထ၊ နိပါတနေန ကာရိတော။ ။(တစ ပြင်ထားသည်။)

(၅၈၈) **ယော ကရောတိ သ ကတ္တာ။** ယော၊ အကြင်ကာရကသည်။ ကရောတိ၊ ကိုယ်တိုင်ပြုတတ်၏။ သော၊ ထိုကာရကသည်။ ကတ္တာ၊ သုဒ္ဓကတ္တားမည်၏။

၁။ သဗ္ဗ-ဘာဝါ'ဝိနာ-ဘာဝီ၊ ကာရကာ'ဒိ-ပုရေက္ခတော။
ယော ကရောတျ'တ္တ-ကမ္မ'ဋ္ဌ၊ ကြိယံ ကတ္တာ သ ကာရကော။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၆၇။)

၂။ ကတ္တာ သဗ္ဗ-ကြိယာ ဗျာပီ၊ သေသံ ကမ္မာ'ဒိ-ပဥ္စကံ။
ဝိသေသ-ကြိယာ-ဗျာပီ'တိ၊ ကာရကံ ဒု'ဗ္ဗိခံ မတံ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၆၈။)

၁၀။ ဟိသစ္စံ၊ ၏။ သော၊ ထိုကာရိတ်ပစ္စည်းကို။ လောကပ္ပမာဏေန၊ လူတို့သုံးစွဲရိုးပမာဏအားဖြင့်။ တိက္ခတ္တုံ၊ သုံးဆင့်။ ပတိပဇ္ဇတေ၊ သက်အပ်၏။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ဆင့် သုံးဆင့်တို့တွင်။ ပုရိမော၊ ရှေးဖြစ်သော။ ကာရိတော၊ သည်။ နိပါတနေန၊ မပြီးတင်နေသောရုပ်ကို ကျစေတတ်သော သုတ်ကြီးဖြင့်။ လုတ္တော၊ ကျေပျောက်လေ၏။

(သဒ္ဒနီတိ၌ကား ပရိယောသာဝါပေတိ-ဟု မကျေသော ပုံစံကို ထုတ်ဆို၏။ **ပေစာတို့၌** ထိုကဲ့သို့သောပါဌ်ကို မတွေ့ဘူးပေ၊ ရောပါပေတဗ္ဗာကား ရှိ၏)။

(၅၈၈) ၁။ သဗ္ဗ-ဘာဝါ'ဝိနာဘာဝီ၊ ခပ်သိမ်းသော ကြိယာတို့နှင့် မကွေမကွာဖြစ်လေ့ရှိသော။ ကရဏာဒိ-ပုရေက္ခတော၊ ကရိုဏ်းစသည်တို့သည် ရှေ့သွားပြုအပ်သော။ ယော ကာရကော၊ သည်။ အတ္တ-ကမ္မဋ္ဌ၊ မိမိ၌ရှင်း, ကံ၌ရှင်း-တည်သော။ ကြိယံ၊ ကို။ ကရောတိ၊ ၏။ သော ကာရကော၊ သည်။ ကတ္တာ၊ မည်၏။

(ကံ၌တည်သော ကြိယာမရှိသော်လည်း ယောကျ်ားချက်ဆဲတွင် ကံဖြစ်သော ထမင်းသည် ကျက်သောကြောင့် ထိုကျက်ခြင်းကြိယာကို ထိုကံ၌ တည်သည်ဟု စကားကျအားဖြင့်သာဆိုရသည်)။

၂။ ကတ္တာ၊ သည်။ သဗ္ဗ-ကြိယာဗျာပီ၊ အလုံးစုံသောကြိယာ၌ နှံ့၏။ သေသံ၊ ကြွင်းသော။ ကမ္မာဒိ-ပဥ္စကံ၊ ကံ-အစရှိသော ကာရကငါးပါးအပေါင်းသည်။ ဝိသေသ-ကြိယာဗျာပီ၊ ထူးသောကြိယာအချို့၌ နှံ့၏။ ဣတိ၊ သို့။ ကာရကံ၊ ကို။ ဒု'ဗ္ဗိခံ၊ ဟူ၍။ မတံ၊ ၏။

၃။ ကတ္တာ'ယံ တိ-ဝိဓော သုဒ္ဓ၊ ဟေတု-ကမ္မ'ပ္ပဘေဒတော။
ဒတ္တော ကရောတိ ကာရေတိ၊ ပီယတေ ပါနီယံ သယံ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၆၉။)
ဂရုဠေန ဟတော နာဂေါ၊ ဟနာပိတော ပရေန ဝါ။ ။ ပုံစံ။ (ဖြည့်ထားသည်။)

(၅၈၉) **ယော ကာရေ တိ၊ သ ဟေတု။** ယော၊ အကြင်ကာရကသည်။ ကတ္တာရံ၊ ကတ္တားတစ်ပါးကို။ ကာရေတိ၊ ပြုစေတတ်၏။ သော၊ ထိုကာရကသည်။ ဟေတု (ကတ္တာ)၊ ဟေတုကတ္တားမည်၏။ ဝါ၊ ကာရိတ်ကတ္တားမည်၏။

၁။ ဒါသံ ဒါသေန ဒါသဿ၊ ဂါမေတိ ဒါသ-ဇေဋ္ဌကော။
တံ တေန တဿ ဝါ'မစ္စော၊ ဂါမံ တထေ'ဝ ဘူပတိ။ ။

၂။ ဂတိ-ဗုဒ္ဓိ-ဘုဇ'သဒ္ဒ၊ ဟရ-က္ကရ-သယာ'ဒိနံ။
ကတ္တာ အ-ကာရိတေ ယော တံ၊ ဝုတ္တ-ကမ္မ'န္တိ ကာရိတေ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၂၁၁။)

၃။ အယံ ကတ္တာ၊ သည်။ သုဒ္ဓ-ဟေတု-ကမ္မ'ပ္ပဘေဒတော၊ သုဒ္ဓကတ္တား, ဟေတုကတ္တား, ကမ္မကတ္တား အပြားအားဖြင့်။ တိ ဝိဓော၊ ၏။ ဒတ္တော၊ ဒေဝဒတ်သည်။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကရောတိ၊ ၏။ အညံ၊ သူတစ်ပါးကို။ ကာရေတိ၊ ပြုစေ၏။ ပါနီယံ၊ သောက်ရေသည်။ သယံ၊ အလိုလိုမိမိသည်။ ပီယတေ၊ သောက်တတ်၏။ (ဝုတ္တကတ္တားပုံစံ)။ ဂရုဠေန၊ ဂဠုန်သည်။ နာဂေါ၊ ကို။ ဟတော၊ သတ်အပ်၏။ ဂရုဠေန၊ သည်။ ပရေန၊ တစ်ပါးသောဂဠုန်ငယ်ကို။ ဝါ၊ သည်။ ဟနာပိတော၊ သတ်စေ အပ်၏။ (အဝုတ္တကတ္တားပုံစံ)။

(ကမ္မံ ယေဝ ဥပစာရတော ကတ္တာတိ ကမ္မကတ္တာ၊ ဒီပနီဆိုတိုင်း မုချကံဖြစ်လျက် ပြုလွယ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ကြိယာကို ကံ၌တင်စား၍ ကတ္တားဆိုသည်။ ကုသူလော၊ ကျီအိုးသည်။ သယံ၊ အလိုလိုမိမိသည်။ ဘိဇ္ဇတေ၊ မိမိကိုယ်ကို ဖြိုတတ်၏-စသည်ပေး။ ပုဒ်စစ်လို ပြို၏ဟု မပေးသင့်)။

(၅၈၉) (၁-)ဒါသ ဇေဋ္ဌကော၊ ကျွန်ကြီးသည်။ ဒါသံ၊ ကျွန်ငယ်ကို။ ဒါသေန၊ ဒါသဿ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ ဂါမံ၊ သို့။ ဂါမေတိ၊ သွားစေ၏။ (တစ်ဆင့်သက်)။ အမစ္စော၊ အမတ်သည်။ ဒါသံ၊ ကို။ တံ၊ ထိုကျွန်ကြီးကို။ ဝါ၊ တေန၊ တဿ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ ဂါမံ၊ ရွာသို့။ ဂါမေတိ၊ သွားပစေဟု စေ၏။ (နှစ်ဆင့်သက်)၊ ဘူပတိ၊ မင်းသည်။ တထေဝ၊ ထို့အတူသာလျှင်။ ဒါသံ၊ ကို။ ဒါသ-ဇေဋ္ဌံ၊ ကို။ တံ၊ ထိုအမတ်ကို။ ဝါ၊ တေန၊ တဿ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ ဂါမံ၊ သို့။ ဂါမေတိ၊ သွားပစေဟု စေခိုင်းစေ၏။ (ကတ္တားဟော)။

၂။ ဂတိ-ဗုဒ္ဓိ-ဘုဇ-သဒ္ဒ-ဟရ-က္ကရ-သယာဒီနံ၊ သွားခြင်း, သိခြင်း, စားခြင်း, ရွတ်ဆိုခြင်း, ဆောင်ခြင်းအနက်ရှိသောဓာတ်, ကရဓာတ်, သီ-အစရှိသော အကမ္မဓာတ်တို့၏။ အကာရိတေ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းမယှဉ်ရာ၌။ ယော ကတ္တာ၊ အကြင်သုဒ္ဓကတ္တားသည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တံ၊ သည်။ ကာရိတေ၊ ရှိသော်။ ဝုတ္တကမ္မန္တိ ဝုတ္တကမ္မံ နာမ၊ ဝုတ္တကံမည်၏။

၃။ ဒါသော ဂါမိယတော ဒါသ-ဇေဒ္ဓေန သောပိ သာမိနာ။
သော ပိ ရညာ ဒါသ-ဇေဋ္ဌ၊ ဒါသံ ဂါမံ ဂမာပိတော။ ။ ပုံစံ။

(၅၉၀) **ယဿ ဝါ ပရိဂ္ဂဟော၊ တံ သာမိ။** ယဿ ဝါ၊ အကြင် အရှင်၏လည်း။ ပရိဂ္ဂဟော၊ သိမ်းဆည်းအပ်သော ဥစ္စာသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တံ၊ ထိုအရှင်သည်။ သာမိ၊ သာမိ မည်၏။ ဝါ၊ သံ၏သမ္ဗန် သံသမ္ဗန်မည်၏။

ဤသုတ်ဖြင့် သံသမ္ဗန်ကို မုချသာမိမှည့်၏။ သာမိသမ္ဗန်, သမီပ, သမိပိ, သမူဟ, အဝယဝ, ဝိကာရ, ဝိကာရီ, ဌာနီ, ဌာန, ဇည, ဇနကသမ္ဗန်-စသောအရာမကသော သမ္ဗန်တို့ကား ဝါသဒ္ဒါဖြင့် ဆည်း၍ သဒိသူပစာအားဖြင့် သာမိမှည့်။

သာမိနော ဓနံ၊ ဓနဿ သာမိ။ လ။ ရညော ပုတ္တော၊ ပုတ္တဿ ပိတာ ရာဇာ။ ပုံစံ။

၁။ သမ္ဗန္ဓော ကာရကေဟ'ညော၊ ကြိယာ-ကာရက-ပုဗ္ဗကော။
သမ္ဗန္ဓိ-ဗုဒ္ဓိ-ဇနကော၊ သမ္ဗန္ဓိ-ဒွယ-နိဿိတော။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၅။)

၃။ ဒါသ-ဇေဋ္ဌေန၊ သည်။ ဒါသော၊ ကို။ ဂါမံ၊ ကို။ ဂါမိယတော၊ သွားစေအပ်၏။ သောပိ၊ ထိုကျွန်ကြီးကိုလည်း။ သာမိနာ၊ သခင်သည်။ ဒါသံ၊ ကို။ ဂါမံ၊ သို့။ ဂမာပိတော၊ သွားပစေဟု စေအပ်၏။ သောပိ၊ ထိုသခင်ကိုလည်း။ ရညာ၊ သည်။ ဒါသဇေဋ္ဌ၊ ကို။ ဒါသံ၊ ကို။ ဂါမံ၊ သို့။ ဂမာပိတော၊ သွားပစေဟု စေခိုင်းစေအပ်၏။ (ကံဟော)။

(ဂတိဗုဒ္ဓိစသည်ဖြင့် ကစ္စည်း, မောဂ္ဂလာန်, ကစ္စာယနသာရ, ဘေဒစိန္တာ စသည်တို့၌ ဝိကပ် ကမ္မသညာကို ရသည်ဟု ပိုင်းခြားအပ်သောဓာတ်တို့မှတစ်ပါး ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်ယှဉ်ရာ၌ ကမ္မသညာကို မရသောဓာတ်သာ များပြား၏။ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတာနိ ဝါ တန္တဝါယေဟိ စီဝရံ ဝါယာပေယျ။ ပုံစံ။

ကံဟောရာ၌လည်း ဂဟပတိနာ ဝါ ဂဟပတာနိယာ ဝါ တန္တဝါယေဟိ စီဝရံ ဝါယာပီယတေ ဟု ဓာတ်ကံကိုဟော၏)။

(၅၉၀) သာမိနော၊ အရှင်၏။ ဓနံ၊ ဉစ္စာ။ ဓနဿ၊ ၏။ သာမိ၊ အရှင်။

၁။ သမ္ဗန္ဓော၊ သမ္ဗန်ဟူသည်။ ကာရကေဟိ၊ ပေးခြင်း, ယူခြင်း စသောကြိယာကို ပြီးစေတတ်သောကာရကတို့မှ။ အညော၊ တစ်ပါးတည်း။ ကြိယာ-ကာရက-ပုဗ္ဗကော၊ ကြိယာကာရက ရှေ့သွားရှိ၏။ သမ္ဗန္ဓိ ဗုဒ္ဓိဇနကော သမ္ဗန္ဓိဒြပ်နှစ်ပါးကို သိသောဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏။ သမ္ဗန္ဓိ-ဒွယ နိဿိတော၊ သမ္ဗန္ဓိဒြပ်နှစ်ပါး၌ မှီ၏။

၂။ သမ္ပန္ဓိ ဝိယ သမ္ဗန္ဓော၊ ရူပတော န ကုဒါစနံ။
ဒဋ္ဌဳ သက္ကောတိ ဝိညူဟိ၊ မနျတေ သော'နုမာနတော။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၆။)

၃။ ရာဇာ ဒဒါတိ ဂဏှာတိ၊ ပုရိသော'တိ ပဝတ္တတိ။
ကြိယံ နိဿာယ သမ္ဗန္ဓော၊ အညော'ညာ-ပေက္ခ-လက္ခဏော။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၇။)

၄။ ကြိယာ ကာရကတော သေသော၊ ဆဋ္ဌီ ဇာယတိ သာ ပန။
သမ္ဗန္ဓ-မပိ'ဇောတေတိ၊ ဝုတ္တော သာ ဟိ ပလုဇ္ဇတေ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၈။)

၅။ ဝိသေသျဿ ဝိသေသေ ဝါ၊ သမ္ဗန္ဓိ-ဒွယ-ဇောတိတံ။
သမ္ဗန္ဓံ ဇောတိတုံ ဆဋ္ဌီ၊ သဒ္ဒ-သတ္တိ-သဘာဝတော။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၉။)

၂။ သမ္ဗန္ဓိ ဝိယ၊ သမ္ဗန္ဓီဒြဗ်ကဲ့သို့။ သမ္ဗန္ဓော၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ ရူပတော၊ သရုပ်အသွင်အားဖြင့်။ ကုဒါစနံ၊ တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှ။ ဒဋ္ဌုံ၊ ငှာ။ န သက္ကောတိ၊ မတတ်စွမ်းကောင်း။ သော သမ္ဗန္ဓော၊ ကို။ အနုမာနတော၊ ရမ်းဆ-သဖြင့်။ ဝိညူဟိ၊ တို့သည်။ မနျတော၊ ၏။

၃။ ရာဇာ၊ သည်။ ဒဒါတိ၊ ၏။ ပုရိသော၊ သည်။ ဂဏှာတိ၊ ၏။ ဣတိ ကြိယံ၊ ဤကြိယာကို။ နိဿာယ၊ ၍။ အညောညာပေက္ခ-လက္ခဏော၊ အချင်းချင်းငဲ့ခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ သမ္ဗန္ဓော၊ စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်။ ပဝတ္တတိ၊ ၏။

၄။ ကြိယာ-ကာရကတော၊ ရညော ပုတ္တော ဂစ္ဆတိ စသည်၌ သွားခြင်းစသောကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ပုတ္တ စသော ကာရကသမ္ဗန္ဓီမှ။ သေသော၊ ကြွင်းသောရာဇ စသော အကာရက သမ္ဗန္ဓီ၌။ ဆဋ္ဌီ၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည်။ ဇာယတိ၊ ၏။ ပန၊ ယင်းသို့ ရှေ့သမ္ဗန္ဓီ၌ သက်သော်လည်း။ သမ္ဗန္ဓ'မပိ၊ ကိုလည်း။ ဇောတေတိ၊ ထွန်းပြ၏။ (အပိ-သဒ္ဒေန သဉ္ဇိ သမုစ္စယတိ။ ဒီပနီ)။ ဟိသစ္စံ၊ ၏။ ဝုတ္တော၊ သမ္ဗန်ကို သမာသ်, တဒ္ဓိတ်, ဝါစကတို့ ဟောအပ်သည်ရှိသော်။ သာ၊ ထိုဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည်။ ပလုဇ္ဇတေ၊ ကျေပျောက် လေ၏။

၅။ ဝါ၊ တစ်နည်းလည်း။ ဝိသေသျဿ၊ ဝိသေသျသမ္ဗန္ဓီကို။ ဝိသေသေ၊ အထူးပြုတတ်သော ဝိသေသနသမ္ဗန္ဓီ၌။ သမ္ဗန္ဓိ-ဒွယ-ဇောတိတံ၊ သမ္ဗန္ဓီနှစ်ပါးသည် ပြအပ်သော။ သမ္ဗန္ဓံ၊ ကို။ ဇောတိတုံ၊ ငှာ။ ဆဋ္ဌီ၊ သည်။ ဇာယတိ၊ ၏။ သဒ္ဒ-သတ္တိ-သဘာဝတော၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သဒ္ဒါ၏ ရှေ့ပုဒ်၌ သက်မှသာ သမ္ဗန်ကိုပြစွမ်းသတ္တိသဘောရှိသောကြောင့်တည်း။

၆။ ဇနယိတွာန သမ္ဗန္ဓံ၊ ကြိယာ ကာစိ နိဝတ္တတေ။
သုယျမာနေ ကြိယာ-သဒ္ဒေ၊ သမ္ဗန္ဓော ဇာယတေ ကွစိ။ ။

၇။ သမ္ဗန္ဓိ ဒွယေ ဝိသေသျော၊ ကောစိ ကောစိ ဝိသေသနံ။
ကိဉ္စု’ဒ္ဒိဿ ကြိယံ တေသံ၊ သမ္ဗန္ဓော သော ပဝတ္တတေ။ ။

(၅၉၁) **လိင်္ဂ’တ္ထေ ပထမာ။** သဒ္ဒေ၊ သုဒ္ဓနာမ်, သင်္ချာ, ဥပသာရ, နိပါတ်, သမာသ်, တဒ္ဓိတ်, ကိတ် ပြီးသဒ္ဒါသည်။ လိင်္ဂတ္ထေ၊ အနက်ထူးထွေမပါ သကတ်, ဒြပ်, လိင် ဟူသော အနိပ္ဖန္နလိင်္ဂတ္ထ မျှသာရှိသည်။ ဝါ၊ သကတ်, ဒြပ်, လိင်, သင်္ချာ သာမန်, ကာရကသာမန်, ဟူသော အနိပ္ဖန္နလိင်၏ အနက်မျှသာရှိသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လတ်သော်။ အတ္ထမတ္တ-ဇောတနတ္ထံ၊ အတ္ထမတ္တကို ထွန်းပြခြင်း အကျိုးငှာ။ လိင်္ဂတော၊ လိင်မှ။ ပရံ ၌။ ပထမာ၊ ပထမာဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုရိသော၊ ဧကော၊ ပဏ္ဍိတံ၊ စ၊ ဝါ၊ ရာဇ-ပုတ္တော၊ ဝါသိဋ္ဌော၊ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မံဒေသေတိ။ ဗုဒ္ဓေါ ပူဇိယတေ သဒ္ဓေန။ ပုံစံ။

၆။ ကာစိ ကြိယာ၊ တောင်းပန်ခြင်း, ဝန်ခံခြင်း စသော မူလကြိယာအချို့သည်။ သမ္ဗန္ဓံ၊ ကျွန်, အရှင်, စပ်ခြင်းစသော မူလသမ္ဗန်ကို။ ဇနယိတွာန၊ ဖြစ်စေပြီး၍။ နိဝတ္တတေ၊ ချုပ်နစ်ကွယ်ပျောက်၏။ ကွစိ၊ အချို့သော။ ကြိယာသဒ္ဒေ၊ ပဝတ္တိအမူအရာ ကြိယာသဒ္ဒါကို။သုယျမာနေ၊ ကြားမြင်သည်ရှိသော်။ သမ္ဗန္ဓော၊ ပဝတ္တိသမ္ဗန်သည်။ ဇာယတေ၊ ထင်ရှားသိသာဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (မူလဇာတိသမ္ဗန်, ပဝတ္တိသမ္ဗန် နှစ်ပါးရှိ၏ဟူလို)။

၇။ သမ္ဗန္ဓိ-ဒွယေ၊ သမ္ဗန္ဓိနှစ်ပါးတွင်။ ကောစိ၊ အချို့သောသမ္ဗန္ဓိသည်။ ဝိသေသျော၊ တည်း။ ကောစိ၊ သည်။ ဝိသေသနံ၊ တည်း။ ကိဉ္စိ၊ သော။ ကြိယံ၊ ကျွန်, အရှင် ဖြစ်လိုကြောင်း တောင်းပန် ခြင်း, ဝန်ခံခြင်း စသော မူလကြိယာ၊ ပေးခြင်း, ယူခြင်း စသော ပဝတ္တိကြိယာကို။ ဥဒ္ဒိဿ၊ ရည်ငဲ့၍။ တေသံ၊ ထိုသမ္ဗန္ဓိနှစ်ပါးတို့၏။ သော သမ္ဗန္ဓော၊ သည်။ ပဝတ္တတေ၊ ၏။

(၅၉၁) (ဗုဒ္ဓေါ, ကား ဗုဒ္ဓသဒ္ဒါတည်း။ သည်ဟူ၍, ကိုဟူ၍ပင် အနက်ပေးသော်လည်း နောက် ဝါစကကြီး ဟောလေပြီးဖြစ်၍ ကတ္တားအနက်, ကံအနက်ကိုမလို၊ လိင်အနက်သာမည ကိုသာ အလိုရှိအပ်ရကား ပရသမညာ ပယောဂေ, သုတ်ဖြင့် ဗုဒ္ဓကိုလိင်မှည့်။ လိင်္ဂတ္ထေ ပထမာ-သုတ်ဖြင့် လိင်္ဂတ္ထမတ္တကို ဝါ၊ နောက်ဝါစကကြီးဟောပြီးသော အနက်ကို ထွန်းပြခြင်းငှာ ဗုဒ္ဓ-ဟူသော အနိပ္ဖန္နလိင် မှနောက်၌ ပထမာဝိဘတ်, ဧကဝုစ်သိသက်။ သြပြု။ ဗုဒ္ဓေါဟု နိပ္ဖန္နလိင်ဖြစ်၏။ ဤသို့ဝိဘတ်သွယ် အထူးဘို၍ ရုပ်တွက်)။

၁။ ပထမာ တု ပရတ္ထဿ၊ ဇောတကတ္တာ န အတ္တနော။
န ဝါစကာ'တိ ဘာသန္တိ၊ သဒ္ဒ-သတ္ထာ'ဝ စာရိနော။ ။

၂။ ကတ္တာ'ဒေါ ယတ္ထ အာချာတံ၊ ကိတ္တမာသ'ဿု တဒ္ဓိတံ။
သ ဝုတ္တော တတ္ထ ပထမာ၊ အတ္ထ-မတ္တ-ဝိဝစ္ဆယာ။ ။ (ကစ္စာယနသာရ၊ ၃။)

၃။ လိင်္ဂတ္ထော ဒု'ဗ္ဗိဓော သုဒ္ဓ၊ သံသဋ္ဌာနံ ပဘေဒတော။
ကြိယာ'နပေက္ခကော သုဒ္ဓေါ၊ သံသဋ္ဌော တ'ဒပေက္ခကော။ ။

(၁၉၂) **အာလပနေ စ။** သဒ္ဒေါ၊ သည်။ အာလာပနေ၊ ရှေးရှုခေါ်ခြင်း။ ဝါ၊ ခေါ်အပ်သော အာလုပ်အနက် အလွန်အပိုရှိသော။ လိင်-တ္ထော၊ ရှိသည်။ သတိ စ၊ သော်လည်း။ အတ္ထ-ဇောတနတ္ထံ၊ အာလုပ်နှင့်တကွသော အတ္ထမတ္တကို ထွန်းပြခြင်းအကျိုးငှာ။ လိင်္ဂတော၊ မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ပထမာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘောပုရိသ ပုရိသာ၊ ဘဝန္တော ပုရိသာ။ ပုံစံ။

၁။ ပထမာ တု၊ သည်ကား။ ပရတ္ထဿ၊ သူတစ်ပါး၏အနက်ကို။ ဇောတကတ္တာ၊ ကြောင့်။ အတ္တနော၊ ၏။ အတ္ထဿ၊ ကို။ န ဝါစကတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ဟောဖို့ရာအနက်ပင်မရှိသောကြောင့်။ န ဝါစကာတိ၊ ဝါစက မတပ်ဟူ၍။ သဒ္ဒသတ္ထာဝစာရိနော၊ သဒ္ဒါကျမ်းတွင် ကျင်လည်ကျက်စားကုန်သော ပညာရှိတို့သည်။ ဘာသန္တိ၊ ကုန်၏။

၂။ ယတ္ထ ကတ္တာဒေါ၊ အကြင် ကတ္တား အစရှိသောအနက်၌။ အာချာတံ၊ အာချာတ်ဝါစက သည်ငှင်း။ ကိတံ၊ ကိတ်ဝါစကသည်ငှင်း။ သမာသော၊ သည်ငှင်း။ တဒ္ဓိတံ၊ သည်ငှင်း။ အဿု၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သော ကတ္တာဒိ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ မည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဝုတ္တကတ္တား စသည်၌။ အတ္ထမတ္တ-ဝိဝစ္ဆယာ၊ ဝိဝစ္ဆာယ၊ အနက်သာမည့်သုံးပါးကို၊ ဝါ၊ ငါးပါးကို ထွန်းပြခြင်းငှာ။ ပထမာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(ဤကစ္စယနသာရ-အလို ဝါစကကြီးတို့ ဟောပြီးသည်မှ ကြွင်းကျန်သော လိင်္ဂတ္ထသုံးပါး, ငါးပါးတို့ကို ပထမာထွန်းသည်။ ဝါစကငယ်တို့ဟောရာ၌ ဘယ်သူထွန်းသနည်းဟူမူ အမိထင်ရှား ရှိသောသားမှာ နို့ထိန်းရှာဖွယ်မရှိ။ အမိကင်းဝေးသောသားမှာသာ နို့ထိန်းရှာရသကဲ့သို့ မှတ်)။

၃။ လိင်္ဂတ္ထော၊ သည်။ သုဒ္ဓ-သံသဋ္ဌာနံ၊ တို့၏။ ပဘေဒတော၊ အားဖြင့်။ ဒု-ဗ္ဗိဓော၊ ၏။ ကြိယာ နပေက္ခကော၊ ကြိယာကို မငဲ့သေးသောပုဒ်အခိုက်၌။ သုဒ္ဓေါ၊ သက်သက်သော လိင်္ဂတ္ထသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တဒပေက္ခကော၊ ထိုကြိယာကို ငဲ့သောပုဒ်၌။ သံသဋ္ဌော၊ သချာ, ကာရက ဝိသေသတို့နှင့် ရောသော လိင်္ဂတ္ထသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ ပဌမာကိုင်၏။

ပဌမာ တု ပရတ္ထာသ စသည်ဖြင့် ပဌမာဝိဘတ်ဝါစက မတပ်ဆိုသော်လည်း ဤဆိုလတ္တံ့သော ဂါထာအရ ကရဏတ္ထ စသည်၌ ဝါစကတပ်၏။

၁။ လိင်္ဂ-ဟေတု-ကတ္တု-ကမ္မေ၊ ကရဏေ သမ္ပဒါနကေ။
အပါဒါနေ သာမိ-ဘုမ္မာ၊ မန္တာ'ဒေါ ပဌမာ ဘဝေ။ ။

၂။ ဗုဒ္ဓေါ ယော ဗောဓိ ရောပေတိ၊ ယော ပဗ္ဗဇတိ ယော ဟတော။
ထေယျ-စိတ္တံ အာဒိယေယျ၊ ပါပံ တေ နရကံ ဒဒေ။ ။

၃။ ဗုဒ္ဓေါ မိစ္ဆာ'ဒယော ဒူရော၊ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ ဗလ'ပ္ပတ္တာ။
ဣဿရော ဘဂဝါ စိတ္တံ၊ ဘော ဂေါတမ အဘိက္ကန္တံ။ ။

---

(၅၉၂) ၁။ လိင်္ဂ-ဟေတု-ကတ္တု-ကမ္မေ၊ လိင်အနက်, ဟေတုကတ္တားအနက်, သုဒ္ဓကတ္တားအနက်, ကံအနက် ၌၎င်း။ ကရဏေ၊ ၌၎င်း။ သမ္ပဒါနကေ၊ ၌၎င်း။ အပါဒါနေ၊ ၌၎င်း။ သာမိ-ဘုမ္မ-အာမန္တာဒေါ၊ သမ္ဗန္ဓအနက်, ဩကာသအနက်, အာလုပ်အနက် စသည်၌၎င်း။ ပဌမာ၊ သည်။ ဘဝေ၊ ၏။

၂။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရား။ ယော၊ အကြင်သူတော်ကောင်းသည်။ ဗောဓိ၊ ဗောဓိပင်ကို။ ရောပေတိ၊ ပေါက်စေ၏။ (သဒ္ဒါနက်)။ စိုက်၏။ (အဓိပ္ပါယ်နက်၊ ရူဟ-ဇနနေ၊ ဏာပေပစ္စည်း)၊ ယော၊ အကြင်ရှင်လောင်းသည်။ ပဗ္ဗဇတိ၊ ရှင်ဖြစ်၏။

ယော ဗောဓိရုက္ခံ ရောပေတိ၊ ယော စ ပဗ္ဗဇိတော နရော။
ယော စ သတ္တု ကရော ဗိမ္ဗံ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိ။ ။ (ဉာသ်ပုံစံ)။

ယော၊ ကို။ ဟတော၊ သတ်ညှဉ်းဆဲအပ်၏။ (ဤလေးပုဒ်မှာလိင်္ဂတ္ထချည်း)။ ထေယျစိတ္တံ၊ ခိုးလိုသောစိတ်ဖြင့်။ အာဒိယေယျ၊ အံ့။ ပါပံ၊ ထိုသူပြုသောမကောင်းမှုသည်။ တေ။ ထိုပြုသူတို့ကို။ နရကံ၊ ငရဲအား။ ဒဒေ၊ ပေးလိုက်၏။

ယံ ပါပံ ပကတံ ကမ္မံ၊ ဗာလိသေဟိ စ စိန္တိတံ။
န ဒေတိ နရကံ တံ တေ၊ န စ ပဿာမိ ဣဿရေ။ ။ (ဉာသ်ပုံစံ)။

ကာရကော ဒေတိ ဝိပါကော။ ဧကက္ခရ ပုံစံ။

၃။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ မိစ္ဆာဒယော၊ မိစ္ဆာဇီဝ စသည်တို့မှ။ ဒူရော၊ ဝေးလွန်း၏။

(ပါပ-ကမ္မေသု သန္တုဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာဇီဝေါ မဟိစ္ဆတာ။
မိစ္ဆာဒယော ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဒူရတရော ဘဝေ။ ။ (ဉာသ်ပုံစံ)။

(၅၉၃) **ကရဏေ တတိယာ**။ ကရဏော၊ ကရိဏ်းအနက်၌။ တတိယာ၊ တတိယာဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အဂ္ဂိနာကုဋိံ ဈာပေတိ။ ပုံစံ။

(၅၉၄) **သဟာ'ဒိ–ယောဂေ စ**။ သဟာ'ဒိ ယောဂေ စ၊ သဟ, သဒ္ဓိံ, သမံ, နာနာ, ဝိနာ, ယောဂ, သဒိသ, သမာန, တုလျ, မိဿက- စသည်တို့နှင့် ယှဉ်သည်လည်း။ သတိ၊ သော်။ တတိယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သဟာပိ ဝိနာပိ ဂင်္ဂေန၊ ဘိက္ခု-သံဃေန သဒ္ဓိံ၊ သဟဿေန သမံ မိတာ၊ ပိယေဟိ နာနာ-ဘာဝေါ ဝိနာ-ဘာဝေါ အညထာ-ဘာဝေါ၊ ဝေဒနာယ ယောဂေါ၊ ဉာဏေန သမ္ပယုတ္တော၊ ပိတရာ သဒိသော၊ မာတရာ သမာနော တုလျော၊ ဂုဠေန မိဿကော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သဟတ္ထကိုဆည်း၏။ ဒေဝဒတ္တော ရာဇဂဟံ ပါဝိသိ ကောကာလိကေန ပစ္ဆာ-သမဏေန။ ပုံစံ။

ဤ သဟာဒိယောဂသည် ဒြပ်, ဂုဏ်, ကြိယာ တူမျှသော သမဝါယအရာ၌ ဖြစ်၏။ အန္တေ-ဝါသိကသဒ္ဒိဝိဟာရိကေဟိ သဟ အာစရိယု'ပဇ္ဈာယာနံ လာဘော၊ ပုတ္တေန သဟ ထူလော၊ ဝိတက္ကေန သဟ ဝတ္တန္တိ။ ပုံစံ။

သမ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ဗလပ္ပတ္တာ၊ ကာယဗလ, ဉာနဗလ ဆယ်ပါးသို့ရောက်ကုန်သော။ ဗုဒ္ဓါ၊ တို့၏။ ယံ ဗလံ၊ သည်ရှိသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ စိတ္တံ၊ ၌။ ဣဿရော၊ ၏။ ဘောဂေါတမ၊ မ။ အဘိက္ကန္တံ၊ အလွန် နှစ်သက်ဖွယ်ရှိပေစွ။

(အာဒိဖြင့် ယေန ဘဂဝါ၊ တေနုပသင်္ကမိ ဟူသော ဒိသာယောဂ စသည်ကိုယူ။ သင်္ဂဟကာရ အလို၊ ဉာဏ်ဆိုချက်စကားစု)။

(၅၉၄) ဂင်္ဂေန၊ ဂင်္ဂါမြစ်နှင့်။ သဟာပိ၊ တကွရှိ။ ဝိနာပိ၊ ကင်း၍ရှိ။ ဥပေါသထံ၊ ကို။ ကရေယျ၊ ၏။ သဟဿေန၊ တစ်ထောင်နှင့်။ သမံ၊ တူမျှ၏ဟူ၍။ မိတာ၊ နှိုင်းယှဉ်အပ်ကုန်၏။ ပိယေဟိ၊ ချစ်အပ်သသူတို့နှင့်။ နာနာဘာဝေါ၊ ရှင်ကွဲ ကွဲရခြင်း။ ဝိနာဘာဝေါ၊ သေကွဲ ကွဲရခြင်း။ အညထာဘာဝေါ၊ ဘဝပြောင်းခြား တစ်ပါးစီဖြစ်ရခြင်း။ ဝေဒနာယ၊ နှင့်။ ယောဂေါ၊ ယှဉ်ခြင်း။ ဉာဏေန၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ ယှဉ်သောတရား။

(ရူပသိဒ္ဓိ(၁၄၈)၌- အလံ တေ ကာ္လမ ဝါသေန၊ ကိံ မေ ဧကေန တိဋ္ဌတော။ ပုရိသေန ထာမ-ဒဿိနာ၊ ကိံ တေ ဇဋာဟိ ဒုမ္မေဓ၊ ကိံ တေ အဇိနသာဋိယာတို့ကိုလည်း ထုတ်၏။ သမဝါယ- မထင်သောကြောင့် ဆင်ခြင်ရန်ရှိသည်ဟု ထင်တတ်သည်။ သဟယောဂ, သဟာဒိယောဂဟု သဒ္ဒယောဂ နှစ်မျိုးရှိရာ သဟယောဂ၌သာ သမဝါယ တစ်မျိုးတည်းရ၍ သဟာဒိယောဂ၌ကား သမဝါယ ဟုတ်, မဟုတ် နှစ်မျိုးရသောကြောင့် မထင်သင့်)။

(၅၉၅) **ကတ္တရိ စ။** ကတ္တရိ စ၊ အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌လည်း။ တတီယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ရညာ စောရော ဟညတေ၊ ဂရုဋ္ဌေန နာဂေါ ဟတော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ အဝုတ္တသမုစ္စည်း။

၁။ **ကရဏေ သဟာဒိ ယောဂေ၊ ဟေတွတ္ထေ ပိစ ကတ္တရိ။**
သတ္တမျံ မဏ္ဍိတေ စေဝ၊ ဥဿုက္ကေ စ ဝိသေသနေ။ ။

၂။ **ကမ္မေ ပဉ္စမိ-ပစ္စတ္တ၊ ကြိယာပဝဂ္ဂကေသု စ။**
ကလဟေ' တ္ထမ္ဘူတေ ပုဗ္ဗ-ယောဂါဒေါ စ တတီယကာ။ ။

ဤတတီယာဝိဘတ်အနက် တစ်ဆယ့်ငါးချက်တို့တွင် နောက်ဂါထာအရ ခုနစ်နက်တို့ကို ဆည်း၏။

တိလေဟိ ခေတ္တေ ဝပတိ၊ သံဝိဘဇေထ နော ရဋ္ဌေန။ ၂။

ဒေဝဒတ္တော၊ သည်။ ကောကာလိကေန၊ မည်သော။ ပစ္စာ-သမဏေန၊ နှင့်တကွ။ ရာဇဂဟံ၊ သို့။ ပါဝိသိ၊ ဝင်ပြီ။

(ဒဗ္ဗ, ဂုဏ, ကြိယာ, သမဝါယပုံစံ၊ အနက်လွယ်၏။ မာတာ-ပိတူဟိ သဟ မာဂဏ္ဍိ၊ (နာမ သမဝါယ) ပိတရာ သဟ ကစ္စာယနော၊ (ဇာတိသမဝါယ)။ ပရိယတ္တိယာ သဟ ဒသ-ဝိဓော ဓမ္မော။ (သင်္ချာ သမဝါယ) တို့လည်း ဖြစ်သင့်ရာ၏။ အဖေဂ္ဂုသာရနည်း။ သဗ္ဗသမဝါယ, ဧကဒေသသမဝါယ, အသဗ္ဗသမဝါယ-သုံးပါးအပြားလည်း ဖြစ်သင့်ရာ၏)။

(၅၉၅) ၁။ ကရဏေ၊ ကရိုဏ်းအနက်၌၎င်း။ သဟာဒိယောဂေ၊ ၎င်း။ ဟေတွတ္ထေ ပိစ၊ ၎င်း။ ကတ္တရိ၊ ၎င်း။ သတ္တမျံ၊ သတ္တမီအနက်၌၎င်း။ မဏ္ဍိတေစေဝ၊ ကြည်လင်ခြင်းအနက်၌၎င်း။ ဥဿုက္ကေစ၊ အားထုတ်ခြင်း အနက်၌၎င်း။ ဝိသေသနေ စ၊ ၎င်း။ (ဤရှစ်နက်တို့မှာ သက်ရန် သုတ်သီး ရှိပြီ)။

၂။ ကမ္မေ၊ ၎င်း။ ပဉ္စမိ-ပစ္စတ္တကြိယာ ပဝဂ္ဂကေသု စ၊ အပါဒါနအနက်, ပထမာအနက်, ကြိယာ ပဝဂ္ဂ-အနက်တို့၌၎င်း။ ကလဟေ၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်းအနက်၌၎င်း။ ဣတ္ထမ္ဘူတေ၊ အထူးသို့ရောက် သည်ကို မှတ်ကြောင်းအနက်၌၎င်း။ ပုဗ္ဗယောဂါဒေါ စ၊ ပုဗ္ဗသဒ္ဒါ၏ ယှဉ်ရာစသည်၌၎င်း။ တတီယကာ၊ တတီယာ ဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

တိလေဟိ၊ နှမ်းတို့ကို။ ခေတ္တေ၊ ယာခင်း၌။ ဝပတိ၊ စိုက်ပျိုးကြဲချ၏။ နော၊ အကျွန်ုပ်တို့အား။ ရဋ္ဌေန၊ ပြည်စည်းစိမ်ကို။ သံဝိဘဇေထ၊ ဝေဖန်ပါကုန်။

သုမုတ္တာ မယံ တေန မဟာ-သမဏေန၊ အတ္တနာ'ဝ အတ္တာနံ သမ္မနတိ၊ မဏိနာ မေ အတ္တော။ ၂။ ဧကာ'ဟေနေ'ဝ ပါယာသိ၊ အသိနာ ဝါစာယ ဝါ ကလဟော၊ ကာဠီ ဘိန္နေန သီသေန၊ မာသေန ပုဗ္ဗော။ ပုံစံ။

(၅၉၆) ဟေတွ'တ္ထေ စ။ ဟေတွ'တ္ထေ စ၊ ဟိတ်အနက်၌လည်း။ တတိယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အန္နေန ဝသတိ။ ပုံစံ။

မယံ၊ ငါတို့သည်။ တေန မဟာသမဏေန၊ ထိုရဟန်းကြီးဂေါတမမှ။ သုမုတ္တာ၊ ကောင်းစွာလှုလှု, လွတ်ကြကုန်ပြီ။ အတ္တနာဝ၊ မိမိသည်သာလျှင်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ သမ္မနတိ၊ သမုတ်၏။ မေ မယာ၊ ငါသည်။ မဏိနာ၊ ဖြင့်။ အတ္တော၊ အလိုရှိ၏။ ဧကာဟေနေဝ၊ တစ်ရက်တည်းဖြင့်သာလျှင်။ ပါယာသိ၊ သွားရောက်ပြီ။

ကိရိယာပဝဂ္ဂေါ စ နာမေ'တ္ထ ကိရိယာယ အာသု ပရိနိဋ္ဌာပနံ။ (ဉာဉ်) ထိုအလိုကြိယာကို လျင်စွာပြီးစေသောအရာရှိခဲ့လျှင် ကြိယာကို နှေးနှေးပြီးစေသောအရာလည်း ရှိရာ၏။ လက်သမား များ မတတ်နိုင်သည်ကို တန်ခိုးဖြင့် ဣန္ဒဂုတ္တထေရ်ကြီးကြပ်၍ အသောကာရုံကျောင်းတော်ကြီးကို ဆောက်လုပ်ရာ၌ လာသော ဧဝံပိ တီဟိ သံဝစ္ဆရေဟိ ဝိဟာရ-ကမ္မံ နိဋ္ဌာပေသိ ဟူသောပုံစံကို ကြိယာဒန္ဓာ ပဝဂ္ဂ-ဟု ဆိုသင့်၏။

သဏ္ဍတ၌ကား "ဖလပ္ပတ္တိယံ ကြိယာပရိသမပတ္တိ အပဝဂ္ဂေါ" ဟူသောကြောင့် လျင်မြန် သည်ဖြစ်စေ, နှေးသည်ဖြစ်စေ ပြုလုပ်အပ်သော ကြိယာပြီးဆုံးလျှင် "မာသေန သံဝစ္ဆရေန ဝါ ဗျာကရဏံ အဓီတံ"- ဟု ကြိယာပဝဂ္ဂ၌ တတိယာ မပြီးဆုံးလျှင် "မာသမဓီတံ ဗျာကရဏံ၊ န စ တေန ဂဟိတံ"- ဟု အစ္စန္တသံယောဂ၌ ဒုတိယာသက်၏။

အသိနာ၊ သန်လျက်ဖြင့်။ ဝါ၊ ဝါစာယ၊ နှုတ်ဖြင့်။ ကလဟော၊ ငြင်းခုံခိုက်ရန်ဖြစ်ခြင်း။ ကာဠီ၊ ကျွန်မကာဠီသည်။ ဘိန္နေန သီသေန၊ ကွဲသောဦးခေါင်းဖြင့်။ ပဂ္ဃရိတေန လောဟိတေန၊ ယိုသောသွေးဖြင့်။ ပဋိဝိသကေ၊ တို့ကို။ ဥဇ္ဈာပေတိ၊ ၏။ မာသေန၊ တစ်လဖြင့်။ ပုဗ္ဗော၊ ရှေ့ကျ၍ ကြီး၏။

(နိပါတယောဂ, ပဋိကွေပ, သဒိသ, သမာ, ဥန, မိဿက, နိပုဏ, သခိလ, ကာလ, ကုဆ္တိ တင်္ အနက်တို့ကိုလည်း ဉာဉ်ထုတ်သေး၏။ သဟာဒိယောဂ-စသော ထိုထိုအရာ၌ ဝင်လေပြီ)။

(၅၉၆) အန္နေန၊ စားရလတ္တံ့သောထမင်းကြောင့်။ ဝသတိ၊ နေလင့်၏။

စ-သဒ္ဒါ ယောဂကိုင်၏။ ကေန ဟေတုနာ၊ တေန နိမိတ္တေန။ ပုံစံ။

(၅၉၇) **သတ္ထာမျ'တ္တေ စ။** သတ္ထာမျတ္တေ စ၊ သတ္ထာမိ၏ အနက်၌လည်း။ တတိယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း။ ကာလ'ဒ္ဓါန, ဒိသာ, ဒေသ, စသည်တို့၌သက်သည်ကို ဆည်း၏။

တေန သမယေန၊ ကာလေန ဓမ္မ'ဿဝဏံ၊ သော ဝေါ မမ'စ္စယေန သတ္ထာ၊ မာသေန ဘုဥ္စတိ။ ၄။ ယောဇနေန ဓာဝတိ၊ ပုရတ္ထိမေန ဓတရဋ္ဌော၊ ပုရတ္ထိမေန ဂါမံ၊ ယေန ဘဂဝါ တေ'နုပသင်္ကမိ။ ပုံစံ။

(၅၉၈) **ယေန'ဂ် ဝိကာရော။** ယေန အင်္ဂေန၊ အကြင်အစိတ်ဖြင့်။ အင်္ဂ-ဝိကာရော၊ အပေါင်း၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းကို။ လက္ခီယတေ၊ မှတ်အပ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုအစိတ်၌။ တတိယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အက္ခိနာ ကာဏော။ ပုံစံ။

ကေန ဟေတုနာ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ဝသတိ၊ နည်း။ တေန နိမိတ္တေန၊ ထိုအကြောင်း ကြောင့်။ ဝသတိ၊ ၏။

(ရူပသိဒ္ဓိ(၁၄၉)၌ န ဇစ္စာ ဝသလော ဟောတိ။ ဒါနေန ဘောဂဝါ။ ကေန ပါဏံ ကာမဒဒေါ။ စသည်တို့ကိုလည်းထုတ်၏။ ဟိတ်ကား အကျိုးရှေ့။ ကာရဏကား အကြောင်းရှေ့ဟု-ပြောဆိုရိုး အထူးမထင်ပြီ။ ထို့ကြောင့် တတိယာ, ပဥ္စမီစသော ဝိဘတ်အမျိုးမျိုးသက်ရသော ဟိတ်မျိုးကို ဒူရန္တိသုတ်၌လာသော အနိယတဟိတ်လေးမျိုး၌သွင်းရလျှင် သင့်လျော်ရာ၏။

(၅၉၇) တေန သမယေန၊ ထိုအခါ၌။ ဝိဟရတိ၊ ၏။ ကာလေန၊ သင့်တင့်သောအခါ၌။ ဓမ္မ'ဿဝဏံ၊ တရားနာခြင်း။ သော၊ ထိုဓမ္မဝိနယသည်။ မမ၊ ၏။ အစ္စယေန၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်သော နောက်အခါ၌။ ဝေါ၊ သင်တို့၏။ သတ္ထာ၊ ဆရာတည်း။ မာသေန၊ တစ်လ၌။ ယောဇနေန၊ တစ်ယူဇနာ၌။ ပုရတ္ထိမေန၊ မြင့်မိုရ်တောင်၏ အရှေ့မျက်နှာ၌။ ဓတရဋ္ဌော၊ ဂန္ဓဗ္ဗတို့ကို အစိုးရသော ဓတရဋ္ဌနတ်မင်းသည်။ တိဋ္ဌတိ၊ ၏။ ဂါမံ၊ ရွာမှ။ ပုရတ္ထိမေန၊ အရှေ့အရပ်၌။ ယေန၊ အကြင်အရပ်၌။ ဘဂဝါ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တေန၊ ၌။ ဝါ၊ သို့။ ဥပသင်္ကမိ၊ ချဉ်းကပ်လေပြီ။ (ကာလဒ္ဓါနဒိသာဒေသာဒိသု စာယံ။ ရူ၊ ၁၄၉)။

(၅၉၈) အက္ခိနာ၊ မျက်စေ့ဖြင့်။ ကာဏော၊ ကန်းသသူ။

(ပါဒေန ခဥ္ဇော၊ ဟတ္ထေန ကုဏီ။ ပိဋ္ဌိယာ ခုဇ္ဇော-စသည်ကိုလည်းထုတ်။ ဤအင်္ဂဝိကာရ ကို ကုစ္ဆိတင်္ဂဟူ၍လည်း ခေါ်ကြ၏။ ကာဠီ ဘိန္နေန သီသေန ပဂ္ဃရန္တေန လောဟိတေန ပဋိဝိသကေ ဥဇ္ဈပေတိ-စသော ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏာသည်လည်း။ ဗျာဓိမန္တအင်္ဂါ တူသောကြောင့် ဤအင်္ဂဝိကာရသို့ ဝင်၍ ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ပြီးသည်ဟုဆိုသင့်၏။ အထူးကား တစ်ပုဒ်နှင့်နှစ်ပုဒ်ထူးသည်ဟု ဆိုကြ၏။

(၁၉၉) **ဝိသေသနေ စ။** ဝိသေသနေ စ၊ ဇာတိ, ဂေါတ္တ, နာမ, သိပ္ပ, ဝယ, တပဂုဏ်, စသော ဘိန္နာဓိကရဏဝိသေသန အနက်၌လည်း။ တတိယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

၁။ တ'ဒဟု ပဗ္ဗဇိတော သန္တော၊ ဇာတိယာ သတ္တ-ဝဿိကော။
သောပိ မံ အနုသာသေယျ၊ သမ္ပဋိစ္ဆာမိ မတ္ထကေ။ ။

၂။ ဇာတိယာ ခတ္တိယော ဗုဒ္ဓေါ၊ ဂေါတ္တေန ဂေါတမော မုနိ။
နာမေန သာရိ-ပုတ္တော သော၊ သိပ္ပေန နဠကာရကော။ ။

၃။ ဧကူနတ္တိံသော ဝယသာ၊ တပသာ ဥတ္တမော ဣသိ။
သုဝဏ္ဏေနာ'ဘိရူပေါ သော၊ ကိံ တေ အဇိန-သာဋိယာ။ ။

ဥက္ခိတ္တကာယာတိ ဥက္ခေပေန။ ဣတ္ထမ္ဘူတ-လက္ခဏေ ကရဏဝစနံ၊ တိဒဏ္ဍကေန ပရိဗ္ဗာဇက'မဒ္ဒက္ခိ-စသည်၌ တစ်ပုဒ်တည်းလည်း ရှိသည်ပင်။ တိ'ဒဏ္ဍကေန၊ မြင့်သော သစ်သီးမှည့်ကို ချူသောအခါ တက်ဖို့ရာ သုံးချောင်းထောက်ခွေးခြေဖြင့်။ လက္ခိတံ၊ သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ၊ ပရိဗိုဇ်ရဟန်းကို။ အဒ္ဒက္ခိ၊ မြင်ပြီ။ (အနက်ပေး)။ ဒြဗ်တူဒြဗ်ပြားဟူ၍လည်း ဆိုကြ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ဆောင်ရွက်သမျှ အတူတကွ ပါသော အဝတ်, သင်္ကန်း, နားပန်း, လက်စွပ်, လည်ဝတ်, ခွေးခြေ, စသည်ကို အစိတ်အင်္ဂါဟု ဆိုသင့်ရာ၏။ အင်္ဂဝိကာရ၌အဆိုးဖောက်ပြန်သည်။ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏ၌ အကောင်း, အဆိုး, ကြား, သုံးပါး ဖောက်ပြန်သည်။ ဤသို့ထူးသည်ဟုဆိုရန်ရှိ၏။ အက္ခိနာ ကာဏော-ကဲ့သို့ အက္ခိနာ သောဘနော ပုရိသော-ဟု အကောင်းလည်း ရှိသင့်သည်ပင်။ ၎င်းကို တပသာ ဥတ္တမော-ကဲ့သို့ ဝိသေသန ဆိုငြားအံ့။ အက္ခိနာ ကာဏော-လည်း ဝိသေသနသဘော ရှိသည်ဖြစ်၍ ဒြဗ်အထည်မရှိလျှင် ဝိသေသ န၊ ရှိလျှင် အင်္ဂဝိကာရ။ ဟု အထူးကြံသင့်၏။ ကြံကြလေကုန်)။

(၁၉၉) ၁။ တဒဟု၊ ထိုနေ့၌။ ပဗ္ဗဇိတော၊ ရှင်ပြုစသည်။ သန္တော၊ ဖြစ်၍။ ဇာတိယာ၊ မွေးဖွားသောအားဖြင့်။ သတ္တ-ဝဿိကော၊ ခုနစ်နှစ်ရွယ်သာ ရှိသေးသော။ သောပိ၊ ထိုကဲ့သို့သော သာမဏေငယ်သည်သော်လည်း။ မံ၊ ငါသာရိပုတြာကို။ အနုသာသေယျ၊ ဆုံးမသည်ဖြစ်အံ့။ မတ္ထကေ၊ ဦးခေါင်းဖြင့်။ သမ္ပဋိစ္ဆာမိ၊ တင်ရွက်ခံယူအံ့။

၂။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဇာတိယာ၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ ခတ္တိယော၊ မင်းမျိုးတည်း။ မုနိ၊ ဘုရားသည်။ ဂေါတ္တေန၊ အနွယ်အားဖြင့်။ ဂေါတမော၊ ဂေါတမမည်တော်ရှိ၏။ သော၊ ထိုဥပတိဿထေရ်သည်။ နာမေန၊ အားဖြင့်။ သာရိ-ပုတ္တော၊ ရှိ၏။ သိပ္ပေန၊ အတတ်အားဖြင့်။ နဠ-ကာရကော၊ ကျူထရံသည် တည်း။

၃။ ဝယသာ၊ အရွယ်အားဖြင့်။ ဧကူနတ္တိံသော၊ နှစ်ဆဲ့ကိုးနှစ်တည်း။ တပသာ၊ အားဖြင့်။ ဥတ္တမော၊ မြတ်သော။ ဣသိ၊ ရသေ့တည်း။ သော၊ ထိုသူသည်။ သုဝဏ္ဏေန၊ ကောင်းမွန်ဝါဝင်းသော အဆင်းဖြင့်။ အဘိရူပေါ၊ လွန်သောအဆင်းရှိ၏။ တေ၊ သင်ရသေ့စဉ်းလဲအား။ အဇိန'သာဋိယာ၊ သူတော်ဂုဏ်နေ, သစ်နက်ရေအဝတ်ဖြင့်။ ကိံ၊ ဘယ်အကျိုးရှိလိမ့်နည်း။

၄။ **အလံ တေ ဣဓ ဝါသေန၊ ဥနော ကဟာပဏေန သော။**
နိပုဏော စ အာစာရေန၊ ဝါစာယ သခိလော စ သော။ ။

၅။ **ပကတိယာ အဘိရူပေါ၊ ယေဘုယျေန’ပသက်မုံ။**
သမေန ဓာဝတိ ဝိသမေန စ၊ သဟဿေန အဿကေ ဝိက္ကိဏာတိ။ ။ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ တတိယာ’ဂ္ဂဟဏာနု’ကမုနတ္ထံ။ (ကစ္စည်း)။ စသဒ္ဒေန ပကတိ’ အာဒီဟိ စ။ (ရူ။ ညသ်)။

(၆၀၀) **သမ္ဗဒါနေ စတုတ္ထီ။** သမ္ပဒါနေ၊ သမ္ပဒါနကာရကၝ်။ စတုတ္ထီ၊ စတုတ္ထီဝိဘတ် သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သမဏဿ ဒါတာ စီဝရဿ။ ပုံစံ။

(၆၀၁) **နမော-ယောဂါ’ဒီသွပိ စ။** နမော-ယောဂါ’ဒီသုအပိ စ၊ နမော, သွတ္ထိ, သောတ္ထိ, သုဝတ္ထိ, သွာဂတ-သဒ္ဒါတို့နှင့် ယှဉ်ရာစသည်တို့၌လည်း။ စတုတ္ထီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝိပဿိဿ စ နမတ္ထု၊ နမော ကရောဟိ နာဂဿ၊ သွတ္ထိ ပဇာနံ၊ သောတ္ထိ တေ၊ သုဝတ္ထိ ဟောတု၊ သွာဂတံ တေ မဟာ-ရာဇ။ ပုံစံ။

၄။ တေ၊ သင်အား။ ဣဓ၊ ဤရွာဤကျောင်း၌။ ဝါသေန၊ နေခြင်းဖြင့်။ အလံ၊ အကျိုးမရှိ။ သော ဘာရော၊ ထိုချိန်ဝန်သည်။ ကဟာပဏေန၊ အချိန်တစ်ကျပ်ဖြင့်။ ဥနော၊ ယုတ်လျော့၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ အာစာရေန၊ အကျင့်အားဖြင့်။ နိပုဏော စ၊ သိမ်လည်းသိမ်မွေ့၏။ ဝါစာယ၊ နှုတ်ဖြင့်။ သခိလော စ၊ ပြေလည်းပြေ၏။

၅။ ပကတိယာ၊ နဂိုရ်အားဖြင့်။ အဘိရူပေါ၊ ၏။ ယေဘုယျေန၊ အားဖြင့်။ ဥပသက်မုံ၊ ချဉ်းကပ်ကုန်ပြီ။ သမေန၊ ညီညွတ်သဖြင့်ရင်း။ ဝိသမေန စ၊ သဖြင့်ရင်း။ ဓာဝတိ၊ ပြေးသွား၏။ သဟဿေန၊ တစ်ထောင်ဖြင့်။ အဿကေ၊ မြင်းတို့ကို။ ဝိက္ကိဏာတိ၊ ရောင်း၏။

(ညသ်, ရူပသိဒ္ဓိ-တို့၌ အထပ်ထပ်လာသည်ကို သင့်လျော်အံ့ထင်ရာ သုတ်တို့၌ထည့်သွင်း၍ ထုတ်အပ်သတည်း)။

(၆၀၁) ဝိပဿိဿ စ၊ အားလည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ နမော၊ ရှိခိုးဦးညွတ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ အတ္ထု၊ ဝမ်းမြောက်ကြည်သာဖြစ်ပါ၏။ ဝါ၊ ပြုပါ၏။

(အတ္ထိကဲ့သို့ အတ္ထုလည်းအဗျယရှိ၏။ အနုညာ, ပသံသာ, ပဟာဿ, အင်္ဂီကာရ စသည်၌ဖြစ်သည်ဟူ၏။

အပိ-သဒ္ဒါ သမ္ဗိဏ္ဍနု၊ စ-သဒ္ဒါ စတုတ္ထီကိုင်၏။

(၆၀၂) **အပါဒါနေ ပဉ္စမီ။** အပါဒါနေ၊ အပါဒါနကာရကၥ၌။ ပဉ္စမီ၊ ပဉ္စမီဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပါပါ စိတ္တံ နိဝါရယေ၊ အဟ္မာ မုတ္တော'ဝ စန္ဒိမာ။ ပုံစံ။

(၆၀၃) **ကာရဏတ္ထေ စ။** ကာရဏတ္ထေ စ၊ ဇနကဟိတ်အနက်၌လည်း။ ပဉ္စမီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စတုန္နံ ဘိက္ခဝေ အရိယ-သစ္စာနံ အနနုဗောဓာ အ'ပ္ပဋိဝေဓာ ဧဝ'မိဒံ ဒီဃ'မဒ္ဓါနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမ'ဥ္စေ'ဝ တုမှာက'ဥ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ-ပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ပဉ္စမီကိုင်၏။

သက္ကတ၊ အာချာတ်ပုဒ်ယူ၍ အတ္ထု၊ ဖြစ်စေသတည်း- ဟု ပေးသောအနက်ကား အဟုတ် ရှိခိုးရာမကျ။ ရှိခိုးရအောင် တောင့်တရုံသာ အနက်ရ၏)။

နာဂဿ၊ ရဟန္တာအား။ ဝါ၊ ကို။ နမော၊ ကို။ ကရောဟိ၊ ပြုလော့။

(နမောသဒ္ဒါ ဘာဝရုပ်နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ ထို့ကြောင့်

❀ **ဘာဝသာဓနေ၊ ယှဉ်လတ်က၊ ကမ္မတ္ထ စတုတ္ထီ၊ ဆဋ္ဌီ။** ဟူ၍ ဆိုသင့်၏)။

ပဇာနံ၊ သတ္တဝါတို့အား။ သွတ္ထိ၊ သု-အတ္ထိ၊ ငြိမ်းချမ်း အေးမြခြင်းသည်။ ဟောတု၊ တည်း။

(သောတ္ထိ, သုဝတ္ထိ-ပုဒ်တို့လည်း နည်းတူ။ ခေမ, ပုည, အာသီသ-အနက်စသည်၌ဖြစ်သော အဗျယပုဒ်)။

မဟာရာဇ၊ မင်းမြတ်။ တေ၊ ၏။ အာဂတံ၊ ရောက်လာခြင်းသည်။ တေ၊ အား။ သွာဂတံ၊ ကောင်းသောရောက်လာခြင်းဖြစ်ပေ၏။

(၆၀၃) ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ စတုန္နံ၊ လေးပါးကုန်သော။ အရိယ-သစ္စာနံ၊ အရိယာဖြစ်ကြောင်း သစ္စာတို့ကို။ အနနုဗောဓာ၊ လောကီဉာဏ်ဖြင့် လျော်စွာမသိခြင်းကြောင့်။ အ'ပ္ပဋိဝေဓာ၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မဖောက်ထွင်းနိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ သိခြင်း ဖောက်ထွင်းခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အဝိဇ္ဇာကြောင့်။ ဧဝံ ဒီဃံ၊ ဤသို့စဉ်, အနမတဂ္ဂ ရှည်လျားလှစွာသော။ ဣဒံ အဒ္ဓါနံ၊ ဤသံသရာကာလ အခွန့်ပတ်လုံး။ မမဉ္စေဝ၊ ငါဘုရား၏ရင်း။ တုမှာကဉ္စ၊ တို့၏ရင်း။ သန္ဓာဝိတံ၊ ပြေးသွားရခြင်းသည်။ သံသရိတံ၊ တပြောင်းပြန် ပြန်ကျင်လည်ရခြင်းသည်။ အဟု၊ ဖြစ်လှပြီ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်း-ကြောင့်။ သင်္ခါရာ၊ ကုသလာ ကုသလ သင်္ခါရတို့သည်။ သမ္ဘဝန္တိ၊ ကုန်၏။

(၆၀၄) **ကမ္မ'တ္ထေ ဒုတိယာ။** ကမ္မတ္ထေ၊ အဝုတ္တကံအနက်၌။ ဒုတိယာ၊ ဒုတိယာဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂဝံ ဟနတိ၊ ဝီဟယော လုနာတိ၊ ဂါဝိံ ခီရံ ဒုဟတိ၊ အဇံ ဂါမံ နေတိ၊ သုဝဏ္ဏံ ကဋကံ ကရောတိ။ ပုံစံ။

၁။ ကြိယာဝိသေသနံ ကတ္တု-ကမ္မတ္ထေ တိဋ္ဌတေ တတော။
သိဒ္ဓံ ဧျာယေန တံ တသ္မာ၊ န တံ ဒုတ္တံ ဝိသုံ ဝိဓိ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၀၃။)

၂။ မုဒုံ ပစ္စတိ ဣစ္စ'တြ၊ ပစနံ ဘဝတိ'တိ စ။
သုခံ သယတိ ဣစ္စ'တြ၊ ကရောတိ သယနံ'ဣတိ စ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၀၄။)

(ကရောတိ အတ္တနော ဖလန္တိ ကာရဏံ။ ကာရဏဟေတု ဇနကဟေတု။ ဝိကပ္ပေ နာ'ယံ။ ဟေတွတ္ထေ တတိယာယ စ ဝိဟိတတ္တာ။ ရူ၊ ၁၆၅)။

(၆၀၄) သုဝဏ္ဏံ၊ ကို။ ကဋကံ၊ လက်ကောက်ကို။ ကရောတိ၊ ၏။

(နိယုရော ဝလယော နိတ္ထီ၊ ကဋကံ ပရိဟာရကံ။ လက်ကောက်ပရိယာယ်။ ကဋ္ဌော ဂတိဝဿာဝရေ။ ဏွု။ ပုဒ်စစ်၌ ကဍုကံ -ဟု-ဉသရနှင့် ပါ၍ပျက်၏။ ကရဓာတ်ကား ဧျာဒိ, ဒုဟာဒိ နှစ်ဂိုဏ်း၌ မပါဘဲလျက် ယေဘုယျအားဖြင့် ဒွိကမ္မကဟူ၏။ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ဒုတိယာလည်း သက်ရသော ကြောင့် ဤ၌သွင်း၍ဆိုသည်)။

၁။ ကြိယာဝိသေသနံ၊ သည်။ ကတ္တု-ကမ္မတ္ထေ၊ ကတ္တားအဖြစ်, ကံအဖြစ်၌။ တိဋ္ဌတေ၊ ၏။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထိုကြိယာဝိသေသနသည်။ ဧျာယေန၊ ကတ္တားသဘော, ကံသဘော အသင့်ယုတ္တိ အားဖြင့်။ သိဒ္ဓံ၊ လိင်္ဂတ္ထေ ပထမာ, ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာ-သုတ်တို့ဖြင့် ပြီး၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တဒုတ္တံ၊ ထိုကြိယာဝိသေသနအကျိုးငှာ။ ဝိသုံ၊ အသီး။ ဝိဓိ၊ ဝိဘတ်သက်သော ဝိဓိသုတ်ကို။ န ဝုတ္တော၊ မဆိုအပ်ပြီ။

(ဧျာယဖြင့် ပြီးပုံကား)

၂။ မုဒုံပစ္စတိ ဣစ္စတြ၊ ဤပုံစံ၌။ မုဒုံ၊ နူးညံ့သော။ ပစနံ၊ ကျက်ခြင်းသည်။ ဘဝတိ၊ ၏။ ဣတိ စ၊ ဤသို့ငှင်း။ သုခံ သယတိ ဣစ္စတြ၊ ၌။ သုခံ၊ သော။ သယနံ၊ ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ ဣတိ စ၊ ဤသို့ငှင်း။ သိဒ္ဓံ၊ ပြီး၏။

(မုဒုံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ ဘူကရာ သဗ္ဗဓာတွတ္ထ- အန္တောဂတာတိ ဇာနိယာ၊ မှတ်။ မုဒုံ ပစ္စတိ ပစနံ ဘဝတိ။ သုခံ သယတိ သယနံ ကရောတိ၊ ဟူ၍လည်းပြန်)။

၃။ ကမ္မ-သဒ္ဒေါ ယထာ ကမ္မေ၊ တထာ ဘာဝေပိ တေန ဝါ။
ကမ္မ-တ္တော'တျော'က-သေသေန၊ ပဒီပ-နယတောပိ ဝါ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၀၅။)

၄။ ဗာလာဝတာရ-သမ္မန္ဓ၊ စိန္တာ'ဒီသု နပုံသကံ။
ဒုတိယေ'က-ဝစန'န္တံ၊ ယံ တံ တ'ဂ္ဂတိ တီရိတံ။ ။(ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၀၆။)

၅။ သမုဒါယီန'မေကတ္တော၊ ပေက္ခိတေ ပထမာ သိယာ။
ဘေဒတ္တေ တု ဒုတိယာ'တျ၊ တ္ထဗျာချာနေ ဥဒီရိတံ။ ။ (ဘေဒစိန္တာ၊ ၃၀၇။)

၃။ ဝါ၊ ကား။ ကမ္မ-သဒ္ဒေါ၊ သည်။ ကမ္မေ ယထာ၊ ကံ၌ကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ ဘာဝေပိ၊ ဘော၌-လည်း။ ဘဝတိ၊ ၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ကမ္မတ္တော'တိ၊ ကမ္မတ္တော ဒုတိယာ-သုတ်၌။ ဧက-သေသေန ဝါ၊ ဧကသိသ်အားဖြင့်ရင်း။ ပဒီပနယတောပိ ဝါ၊ ပဒီပနည်းအားဖြင့်သော်ရင်း။ သိဒ္ဓံ၊ ဒုတိယာပြီး၏။

(ဤအလို ကရဏံ ကမ္မံ-ပြု၍ မဒ္ဒဝကြိယာ, သုခနကြိယာ, စသည်၌ ဒုတိယာသာသက်၍၊ မုဒုံ, သုခံ-စသည်ပြီး၏)။

၄။ ယံ၊ အကြင် သယနံ, ပစနံ, အစရှိသော ကြိယာပုဒ်သည်။ နပုံသကံ၊ နပုလ္လိင်တည်း။ ဒုတိယေ'က-ဝစနန္တံ၊ ဒုတိယာဧကဝုစ်အဆုံးရှိ၏။ တ'ဂ္ဂတိ၊ ထိုကြိယာပုဒ်၏ အလားကဲ့သို့သော အလားရှိသည်ဖြစ်၍။ တံ၊ ထိုကြိယာဝိသေသနကို။ ဗာလာဝတာရ-သမ္မန္ဓစိန္တာဒီသု၊ တို့၌။ နပုံသကံ၊ ဟူ၍။ ဒုတိယေ'က'ဝစနန္တံ၊ ဟူ၍။ ဤရိတံ၊ ဆိုအပ်၏။

(ကြိယာဝိသေသနံ ယာဝ၊ တံ သဗ္ဗံ ဟိ နပုံသကေ။
သိယာ စ ဧကဝစနံ၊ ယထာ ဘိက္ခူ သုခံ ဠိတာ။
ဗာလာဝတာရ၊ ဤအလို ဒုတိယာသာ သက်ရ၏)။

၅။ သမုဒါယီနံ၊ မုဒုံ, ပစနံ-စသော အစိတ်ကြိယာတို့၏။ ဧကတ္တော၊ တုလျာ ဓိကရဏဖြစ်၍ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို။ အပေက္ခိတေ၊ ငဲ့အပ်သည်ရှိသော်။ ပထမာ၊ သည်။ သိယာ၊ ၏။ ဘေဒတ္တေ၊ ကွဲပြားသည့်အဖြစ်ကို။ အပေက္ခိတေ တု၊ ငဲ့အပ်မူကား။ ဒုတိယာ၊ သည်။ သိယာ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ အတ္ထဗျာချာနေ၊ အတ္ထဗျာချာကျမ်း၌။ ဥဒီရိတံ၊ ဆိုအပ်၏။

(ဝိသေသျ-တဗ္ဗိသေသာန'- မ ဘေဒတ္တ-မပေက္ခတိ။
ယဒါ လိင်္ဂတ္ထ-မတ္တတ္တာ၊ တဒေ'တ္ထပထမာ သိယာ။ ။

ယဒါ'ပေက္ခတိ ဘေဒတ္တံ၊ တဒါ တဿ'ဂ်ဘာဝတော။
ဒုတိယာ စ တဒေ'ကတ္တာ၊ သဒေ'က-ဝစနံ သိယာ။ ။

၆။ ဓာတုဝိသေသနံ သတ္တေ၊ ဘာဝေ နပုံသက-န္တိ’ခ။
ဒွေ ဝါ’လပနံ ဗဟိဒ္ဓါ၊ အဗဟိဒ္ဓါ မုဒါ’ဒိ’တိ။ ။

၇။ တတိယ’န္တံ ဆဋ္ဌျ’န္တ န္တိ၊ ကြိယာဝိသေသနံ ဒွိဓာ။
ကော’ဟေနေ’ဝ ပါယာသိ၊ ပါဒသု’က္ခိပနန္တိ ဝါ။ ။
❀ ကြိယာဝိသေသန၊ ပေါင်းပဥ္စ၊ အာ, ပ, ဒု, တ, ဆဋ္ဌ။

ဤဒုတိယာသက်သောအရာကား-

* ကမ္မေ သဟတ္ထ-ဆဋ္ဌီသု၊ သတ္တမျံ နေ-ယောဂကေ။
ဝိသေသနေ’စ္စန္တ-သံယောဂေ၊ ကမ္မပ္ပဝစနီယကေ။ ။

ဟူ၍ ဆယ်ဌာနရှိ၏။ ဝိဘတ်သက်ရန် အသီးသီးသုတ်ရှိလေပြီ။

ငင်းကို အကျယ်ဆိုပြန်သော ဘေဒစိန္တာ(၃၀၈၊ ၃၀၉)ကို ဒီပနီအဖွင့်လွဲ၏။ အန္တောဂတကြိယာ ကရောတိ ဝင်လျှင် ဒုတိယာ။ ဘဝတိဝင်လျှင် ပထမာသာ ဖြစ်ရသောကြောင့် ဤဝါဒမကောင်း။ လဟုမေဿတိ၊ ဂရုမေဿတိ-၌ မ-အာဂုံကြံသော ကစ္စည်းအလိုလည်း ပထမာကြိယာဝိသေသန ရှိသည်ပင်၊ သက္ကတ၌ကား ဗာလာဝတာရ, သမ္ဗန္ဓစိန္တာတို့ကဲ့သို့ ဒုတိယာသာ)။

၆။ သတ္တေ၊ သက္ကတကျမ်း၌။ ဓာတုဝိသေသနံ၊ ဓာတုဝိသေသနဆို၏။ ဣခ၊ ဤသာသနာ တော်ကျမ်း၌။ ဘာဝေ နပုံသကန္တိ၊ ဘော၌ဖြစ်သော နပုလ္လိင်ဖြစ်၍ ဘာဝနပုံးဟု ဆို၏။ ဝါ၊ ပထမာ, ဒုတိယာမှ တစ်နည်းလည်း။ အာလပနံ၊ အာလုပ်သည်။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ ဗဟိဒ္ဓါကြိယာဝိသေသနမည်၏။ မုဒါဒိ၊ မုဒုံ အစရှိသည်သည်။ အဗဟိဒ္ဓါ၊ အဇ္ဈတ္တရကြိယာဝိသေသနမည်၏။ ဣတိ၊ သို့၊ ဒွေ၊ နှစ်ပါးတို့တည်း။

၇။ ဝါ၊ ကား။ ကြိယာဝိသေသနံ၊ သည်။ တတိယ’န္တံ၊ ငင်း။ ဆဋ္ဌျ’န္တံ၊ ငင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွိဓာ၊ ၏။ ကော’ဟေနေ’ဝ၊ ဖြင့်သာလျှင်။ ပါယာသိ၊ ၏။ ပါဒဿ၊ ကို။ ဥက္ခိပနံ၊ ကြွခြင်း။ ဣတိ၊ ဤကားပုံစံတည်း။

(ယုပစ္စည်း၌စပ်လျှင် သမ္ဗန်၊ ခိပဓာတ်၌စပ်လျှင် ကြိယာဝိသေသန ဟူကြ၏။ ပေါင်းသော် အာလုပ်, ပထမာ, ဒုတိယာ, တတိယာ, ဆဋ္ဌီ-ဟု ငါးပါးတည်း။ ထိုတွင် ဆဋ္ဌီဝိသေသနကား ယုတ္တိမရှိ။ ဓာတ်၌စပ်သည်ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်း၌စပ်သည်ဖြစ်စေ၊ ခြေ၏ပယောဂကိုယူလျှင် သမ္ဗန်သာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပယောဂကိုယူလျှင် ဆဋ္ဌီကံသာ ဖြစ်၏။

ဓာတွ’တ္ထာ ပစ္စယတ္ထဿ၊ ဝိသုံ ဘာဝေ အ-ဘာဝတော။
ဓာတွ’တ္ထော’ဝ ပစ္စယေန၊ ဥဒီရိတော’တိ ဘာသိတော။

ဟူသည်နှင့်အညီ၊ ဓာတ်ရ, ပစ္စည်းရ-မကွဲကြပြီ။

* ဒုတိယာ၊ သည်။ ကမ္မေ၊ ကံအနက်၌ငင်း။ သဟတ္ထ-ဆဋ္ဌီသု၊ သဟအနက်, ဆဋ္ဌီဝိဘတ်၏ သမ္ဗန်အနက်, အပါဒါန်အနက်တို့၌ငင်း။ သတ္တမျံ၊ သတ္တမီ၏ အာဓာရအနက်, သမ္ပဒါန်အနက်၌ငင်း။

(၆၀၅) **ကာလ'ဒ္ဓါန-မစ္စန္တ-သံယောဂေ။** ကာလ'ဒ္ဓါနံ၊ ကာလအဓွန့်တို့၏။ အစ္စန္တ-သံယောဂေ၊ ဒြပ်, ဂုဏ်, ကြိယာ-တို့နှင့် မပြတ်ယှဉ်ရာ၌။ ဒုတီယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သတ္တာ'ဟံ ဂဝ-ပါနံ၊ သရဒံ ရမဏီယာ၊ မာသံ သဇ္ဈာယတိ၊ ယော-ာနံ ဝန-ရာဇိ၊ ဂါဝုတံ ဒီဃော၊ ကောသံ ဂါယတိ။ ပုံစံ။

(၆၀၆) **ကမ္မ'ပ္ပဝစနီယ-ယုတ္တေ။** ကမ္မ'ပ္ပဝစနီယ-ယုတ္တေ၊ သကမ္မက ကြိယာကိုဟော တတ်သော ဥပသာရ, နိပါတ်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဒုတီယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

❀ **အနုပဒံ၊** လက္ခဏံနှင့်၊ ကုတ္ထမ္ဘူတ၊ ချာန, ဝိစ္ဆာ၊ ဘာဂါ, ဟီန၊ သဟတ္ထခြောက်၊ ဖြစ်မြောက် ပတိ၊ ပရိနှစ်မှာ၊ ရှေ့လေးဖြာတည်း၊ ဘိမှာရှေ့ထြိ၊ မီ, ဝိနာယှဉ်၊ စသည်ထင်၊ များဖြင် **ကမ္မပ္ပ ဝစနီယ။**

ပဗ္ဗဇိတ'မနု ပဗ္ဗဇိံသု၊ ပတိ၊ ပရိ၊ အဘိ ပဗ္ဗဇိံသု၊ သူရိယု'ဂ္ဂမနံ အနု၊ ပတိ၊ ပရိ၊ အဘိ ဒိဗ္ဗ-ဘက္ခာ ပါတုဘဝေယျုံ။ (လက္ခဏ)။

သာဓု ဒေဝဒတ္တော မာတရ'မနု၊ ပတိ၊ ပရိ၊ အဘိ၊ တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဧဝံ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော။ (ကုတ္ထမ္ဘူတချာန)။

နေ-ယောဂကော၊ နေ-သဒ္ဒါနှင့် ယှဉ်ရာ၌ရင်း။ ဝိသေသနေ၊ ကြိယာဝိသေသနအနက်၌ရင်း။ အစ္စန္တသံယောဂေ၊ ၌ရင်း။ ကမ္မ'ပ္ပဝစနီယကေ၊ ၌ရင်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒသသု၊ ဆယ်ဌာနတို့၌။ ဝတ္တတိ၊ ၏။

(၆၀၅) သတ္တာ'ဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ဂဝ-ပါနံ၊ နွားမှဖြစ်သော သောက်ဖွယ်ပေါ်၏။ သရဒံ၊ သီတင်းကျွတ်, တန်ဆောင်မုန်းဟု, သရဒဥတုပတ်လုံး။ ရမဏီယာ၊ မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသောမြစ်။ မာသံ၊ လုံး။ သဇ္ဈာယတိ၊ ရွတ်အံ၏။ ယောဇနံ၊ တစ်ယူဇနာတိုင်အောင်။ ဝန-ရာဇိ၊ တောရေးတည်၏။ ဂါဝုတံ၊ အသီတိဥတ်, တစ်ဂါဝုတ်တိုင်အောင်။ ဒီဃော၊ ရှည်သောတောင်။ ကောသံ၊ ကုလလေးတာ, ငါးရာတိုင်အောင်။ ဂါယတိ၊ သီချင်းဆို၏။ (ကာလ'စ္စန္တသံယောဂသုံး။ အဒ္ဓါန'စ္စန္တသံယောဂသုံး)။

(၆၀၆) ပဗ္ဗဇိတံ၊ တောထွက်သော ဘုရားလောင်းကို။ အနု၊ အမှတ်ပြု၍။ ပတိ၊ ပရိ၊ အဘိ၊ အမှတ်ပြု၍။ ပဗ္ဗဇိံသု၊ တောထွက်ကြကုန်၏။ သူရိယု'ဂ္ဂမနံ၊ နေထွက်ခြင်းကို။ အနု၊ ပတိ၊ ပရိ၊ အဘိ၊ အမှတ်ပြု၍။ ဒိဗ္ဗ-ဘက္ခာ၊ နတ်ဩဇာတို့သည်။ ပါတုဘဝေယျုံ၊ ထင်ရှားပေါ်လာစေကုန်သတည်း။ (အနုစသည်အနက်မဲ့မူ ပဗ္ဗဇိတေ၊ သူရိယုဂ္ဂမနေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်-ဟု-ဘာဝလက္ခဏဖြစ်၏)။

ဒေဝဒတ္တော၊ သည်။ မာတရံ ကို။ အနု၊ လျော်စွာလိုက်၍။ ပတိ၊ ရှေးရှုလိုက်၍။ ပရိ၊ သိမ်းပိုက်၍။ အဘိ၊ ရှေးရှုပျပ်ဝပ်၍။ သာဓု၊ အကျင့်ကောင်း၏။ (အနု-စသည်အနက်မဲ့မူ မာတရိ၊ ၌။-ဟု အာဓာရဖြစ်၏)။

အန္ဒဒ္ဓ-မာသံ ပါတိမောက္ခေ ဥဒ္ဒိဿမာနေ၊ အနုရုက္ခံ၊ ပတိ ရုက္ခံ၊ ပရိ ရုက္ခံ၊ အဘိ ရုက္ခံ စန္ဒော ဝိရောစတိ၊ အတ္ထ'မတ္ထံ ပတိသဒ္ဒေါ နိဝိသတိ။ (ဝိစ္ဆာ)။

ယ'ဒေတ္ထ မံ အနုသိယာ၊ ပတိ၊ ပရိ သိယာ၊ တံ ဒိယတု။ (ဘာဂ)။

အနု သာရိပုတ္တံ ပညဝါ။ (ဟီန)။ နဒိံ အန္ဝ'ဝ-သိတာ ဗာရာဏသီ။ (သဟတ္ထ)။

ဓိ ဗြာဟ္မဏဿ ဟန္တာရံ၊ ဓိ ရတ္ထု' မံ ပူတိ-ကာယံ၊ ဝိနာ အာဟာရံ၊ ဝိနာ သဒ္ဓမ္မံ။ ပုံစံ။

ကရဏံ ကမ္မံ၊ ကမ္မံ ပဝစနီယံ ယေဟိ'တိ ကမ္မပ္ပဝစနီယာ။ ပြု။ ပရသမညာဝသေန ဝါ အန္ဒာ'ဒယော ကမ္မ'ပ္ပဝစနီယ'သညာ။ (ရူ ၁၄၂။ ညသ်)။

တံ ခေါ ပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ၊ ထိုအရှင်ဂေါတမကို။ အဘိ၊ ရှေးရှုငဲ့၍။ ဧဝံ ကလျာဏော၊ ဤသို့ အရဟတာ-စသည်ဖြင့် ကောင်းမြတ်သော။ ကိတ္တိ-သဒ္ဒေါ၊ ကျော်စောသံသည်။ ဥဂ္ဂတော၊ ဘဝဂ်မဆုံ့ နှံ့၍တက်၏။ (အဘိအနက်မဲ့မူ တဿ ခေါ ပန ဘောတော ဂေါတမဿ၊ ၏-ဟု သမ္ဗန်ဖြစ်၏။ (ဣမံ ပကာရံ ဘူတဿ ပတ္တဿ ကထနံ ဣတ္ထမ္ဘူတချာနံ၊ ပြု)။

အဒ္ဓမာသံ၊ လခွဲကို။ အနု၊ အဖန်တလဲလဲအစဉ်ပြု၍။ ပါတိမောက္ခေ၊ ကို။ ဥဒ္ဒိဿမာနေ၊ ရွတ်ဆိုအပ်သည်ရှိသော်။ (အနုမယှဉ်မူ အဒ္ဓမာသေ အဒ္ဓမာသေ၊ လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း၌-ဟု အာခေရ ဖြစ်၏)။

ရုက္ခံ၊ ကို။ အနု၊ ပတိ၊ ပရိ၊ အဘိ၊ အပြန့်အနှံ့ပြု၍။ စန္ဒော၊ လသည်။ ဝိရောစတိ၊ ထွန်းလင်း တောက်ပ၏။ (ရုက္ခေ ရုက္ခေ ဝိရောစတိ၊ ဟူလို)။

အတ္ထံ အတ္ထံ၊ အနက်တိုင်း အနက်တိုင်းကို။ ပတိ၊ စွဲ၍။ သဒ္ဒေါ၊ သဒ္ဒါဟူဟူသမျှသည်။ နိဝိသတိ၊ တည်နေရ၏။ (ဤ၌ ပတိ၏ ဝိစ္ဆာမထင်။ ဝိစ္ဆာဖြစ်ပြီး၌သာ ပတိနှင့်ယှဉ်၍ ဒုတိယာသက်ရသည်)။

ဧတ္ထ၊ ဤ-ပစ္စည်းပုံစံ၌။ ယံ ယောဘာဂေါ၊ အကြင်အဖို့သည်။ မံ၊ ငါ့ကို။ အနု၊ လိုက်ငဲ့၍။ ပတိ၊ ရှေးရှု၍။ ပရိ၊ ပိုက်ဘက်ငဲ့ကွက်၍။ သိယာ၊ ရှိရာ၏။ တံ၊ ထိုအဖို့ကို။ သံယော၊ သည်။ ဒိယတု၊ ပေးစေသတည်း။ (ကံဟောလျှင် 'သော သံယေန ဒိယတု ဒိယျတု'-ဟု ထားရ၏)။

ပညဝါ၊ ပညာရှိဟူသမျှသည်။ သာရိပုတ္တံ၊ ကို။ ဝါ၊ အောက်။ အနု၊ ထောက်သော် အောက်ကျ, ယုတ်ညံ့နောက်နေ၏။ ဗာရာဏသီ၊ သည်။ နဒိံ၊ ဂင်္ဂါမြစ်ကို။ ဝါ၊ နှင့်။ အနု၊ အစဉ်လျှောက်လျက်တကွနက်။ အဝ-သိတာ၊ အဝ-ဗဒ္ဓါ၊ တစ်စပ်တည်းတည်၏။ (အနု-မပါမူ ဗာရာဏသိယာနှင့်တကွ-ဟု သဟတ္ထ ဖြစ်၏)။

ဗြာဟ္မဏဿ၊ ရဟန္တာကို။ ဟန္တာရံ၊ ညှဉ်းဆဲပုတ်ခတ်, သတ်သသူကို။ ဓိ၊ စက်ဆုပ်၏။ ဣမံ ပူတိကာယံ၊ ဤကိုယ်ပုပ်ကို။ ဓိ၊ ထွီထွီထွေးသည်။ အတ္ထု၊ ဖြစ်၏။ အာဟာရံ၊ ကို။ သဒ္ဓမ္မံ၊ ကို။ ဝိနာ၊ ၍။

(၆၀၇) **ဂတိ–ဗုဒ္ဓိ–ဘုဇ–ပဌ–ဟရ–ကရ–သယာ'ဒီနံ ကာရိတေ ဝါ။** ဂတိ-ဗုဒ္ဓိ-ဘုဇ-ပဌ-ဟရ-ကရ-သယာ'ဒီနံ၊ သွားခြင်း, သိခြင်း, စားခြင်း, ရွတ်ဆိုခြင်း အနက်ရှိသောဓာတ်၊ ဟရဓာတ်, ကရဓာတ်, သီ-အစရှိသော အကမ္မကဓာတ်တို့၏။ ကာရိတေ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ကမ္မနိ၊ သုဒ္ဓကတ္တားဖြစ်သော ကာရိတ်ကံ၌။ ဒုတိယာ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘိက္ခု ဇနံ ဂါမံ ဂါမေတိ၊ ဓမ္မံ ဗောဓေတိ၊ ဘတ္တံ ဘောဇေတိ၊ ပါဠိံ ပါဌေတိ၊ ဘာရံ ဟာရယတိ၊ ကမ္မံ ကာရာပေတိ' သယာပယတိ၊ ဇနေန ဝါ ဇနဿ ဝါ။ ပုံစံ။

(၆၀၈) **သာမိသ္မိံ ဆဋ္ဌီ။** သာမိသ္မိံ၊ သမ္ဗန်အနက်၌။ ဆဋ္ဌီ၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(မဇ္ဈံ သဟသာ အဘိနိသီဒတိ မဇ္ဈံ သဟသာ အဘိဘဝိတွာ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ နိသီဒတိ။ ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ ဧတံ ဥပယောဂ-ဝစနံ။ မဇ္ဈေ နိသီဒတီတိ အတ္ထော၊ အဘီတိ က္ကဒံ ပန ပဒသောဘနတ္ထံ ဥပသဂ္ဂ-မတ္တမေဝ။

ပါစိတ်အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ အနက်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္မပ္ပဝစနီယ, ဟူရာ၌ ကမ္မံ၏အရကို ကံကိုရင်း သကမ္မကကြိယာကိုရင်း ယူ၍- ယေဟိ၊ အကြင် ဥပသာရ, နိပါတ်တို့သည်။ ကမ္မံ၊ သကမ္မက ကြိယာကို။ ဝါ၊ ကံကို။ ပဝစနီယံ၊ ဟောအပ်ဖြစ်စေအပ်၏။-ဟု အနက်ပေးသင့်၏။ ကံ, ကြိယာ မရနိုင်မူ ပရသမညာ, ရူဠှီသညာ-ဟု မှတ်အပ်၏)။

(၆၀၇) ဂတိဗုဒ္ဓိ, သုတ်သည် ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာ-သုတ်ဖြင့် ရောက်လာသော ဒုတိယာ ဝိဘတ်-ကို ဝိကပ်အားဖြင့် ဤဓာတ်များ၌ ဆို့ပိတ်၍ ကတ္တရိ စ-သုတ်ကို ခွင့်ပေးသည်။ တစ်နည်းလည်း ကာရိတ်ယှဉ်ရာ ဓာတ်ကတ္တား၌ တတိယာဝိဘတ်သက်သော ကတ္တရိ စ, သုတ်ကို ဤအနည်းငယ်မျှ သောဓာတ်၌ တားမြစ်၍ ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာ-သုတ်ကို ဝိကပ် ခွင့်ပြုသည်။

အဘိဟိတေ န ဘဝတိ၊ ပုရိသေန ပုရိသော ဂါမံ ဂါမိယတေ၊ သိဿော ဓမ္မံ ဗောဓိယတေ က္ကစ္စာဒိ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊၁၄၁)။ ကာရိတာနံ သကံ ကမ္မံ-ဟူသည်နှင့် ညီ၏။ အောက်၌ဆိုခဲ့ပြီ။

(၆၀၈) (သမ္ဗန်သည် သံ၊ သာမီ၊ သမီပ၊ သမူဟ၊ အဝယဝ၊ ဝိကာရ၊ ဌာန၊ သမ္ဗန္ဓ၊ ဝေသ၊ အာကတိ၊ ဗျာဓိ၊ သစ္စ၊ ကလိက၊ သုကဋ္ဋ၊ ဒုက္ကဋ္ဋ၊ ပရိမာဏ၊ ပူရဏ၊ ဂုဏ၊ သုတိတတ္ထ၊ အန္တ၊ အဗျယ၊ တဗ္ဗ၊ ဇနန၊ မရဏ၊ အာဝရဏ၊ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ရောဟဏ၊ ရောပဏ၊ ဆေဒန၊ ကဿန၊ လေခန၊ သဒ်ါရ၊ ဆာယာ၊ ဥပလဒ္ဓိ၊ သန္တနသမ္ဗန်-စသည်ဖြင့် များစွာ ညသ်၌လာ၏)။

(၆၀၉) **ဩကာသေ သတ္တမီ။** ဩကာသေ၊ ဩကာသ ကာရကဝ်၌။ သတ္တမီ၊ သတ္တမီ ဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(ဤနှစ်သုတ် ပုံစံကို အောက်၌ အကျယ်ဆိုခဲ့ပြီ)။

၁။ ဘုမ္မေ သာမိ'ဿရာ'ဓိသု၊ နိဒ္ဓါရဏေ စ'နာဒရေ။
ကမ္မေ ကရဏေ နိမိတ္တေ၊ သမ္ပဒါနာ'ဝဓိသု စ။ ။

၂။ မဏ္ဍိတု'ဿုက္ကော'ပ'ဇ္ဈာ'ဓိ၊ ကိဿရေ ကာလ-ဘာဝကေ။
ပစ္စတ္တေ စာ'တိ တေ-ဝီသ၊ အတ္ထေ ဝတ္တတိ သတ္တမီ။ ။

(၆၁၀) **သာမိ'ဿရာ'ဓိပတိ-ဒါယာဒ-သက္ခိ-ပတိဘူ-ပသုတ-ကုသလေဟိ စ။** သာမိ။ လ။ ဟိ စ၊ သာမီသဒ္ဒါ, ဣဿရ, အဓိပတိ, ဒါယာဒ, သက္ခိ, ပတိဘူ, ပသုတ, ကုသလ, သဒ္ဒါတို့နှင့် လည်း။ ယုတ္တေ၊ ယှဉ်ရာ၌။ ဆဋ္ဌီ၊ သည်ဝင်း။ သတ္တမီ စ၊ သည်ဝင်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂေါပေါ ဂဝံ ဂေါသု ဝါ သာမီ၊ ဣဿရော၊ အဓိပတိ၊ ဒါယာဒေါ၊ သက္ခိ၊ ပတိဘူ၊ ပသုတော၊ ကုသလော။ ပုံစံ။

---

(၆၀၉) ၁။ ဘုမ္မေ၊ ဩကာသအနက်၌ဝင်း။ သာမိ'ဿရာဓိသု၊ သာမိ, ဣဿရ-စသည်တို့နှင့် ယှဉ်ရာ ရှစ်ဌာနတိုင်ငင်း။ နိဒ္ဓါရဏေ စ၊ ၌ဝင်း။ အနာဒရေ၊ ၌ဝင်း။ ကမ္မေ၊ ကရဏေ၊ နိမိတ္တေ၊ ၌ဝင်း။ သမ္ပဒါနာ'ဝဓိသု စ၊ တို့၌ဝင်း။

၂။ မဏ္ဍိတု'ဿုက္ကေ၊ မဏ္ဍိတ, ဥဿုက္ကအနက်၌ဝင်း။ ဥပဇ္ဈာဓိကိဿရေ၊ အဓိက, ဣဿရအနက်ဟောဥပ, အဓိ တို့နှင့်ယှဉ်ရာ၌ဝင်း။ ကာလ-ဘာဝကေ၊ ကာလ, ဘာဝအနက်၌ဝင်း။ ပစ္စတ္တေ စ၊ ပထမာဝိဘတ် အရာ၌ဝင်း။ ဣတိ၊ သို့။ တေဝီသ အတ္ထေ၊ နှစ်ဆဲ့သုံးပါးသော အနက်၌။ သတ္တမီ၊ သည်။ ဝတ္တတိ၊ ၏။

(သက်ရန် သုတ်သီးရှိကြပြီ။ ပစ္စတ္တ၌ကား နိဒ္ဓါရဏေ စ-၌ စသဒ္ဒါဖြင့် သက်၊ ဉာသ်အဆို)။

(၆၁၀) ဂေါပေါ၊ နွားကျောင်းသူဌေးသည်။ ဂဝံ၊ နွားတို့၏။ ဝါ၊ ဂေါသု၊ တို့၌။ သာမိ၊ အရှင်တည်း။ ဣဿရော၊ အစိုးရတည်း။ အဓိပတိ၊ အကြီးအကဲတည်း။

(သာမိဿရာဓိပတီန မေကတ္ထတ္တေပိ ပုထဂ္ဂဟဏာတော သာမျတ္ထသဒ္ဒန္တရေန ယောဂေန သိယာ။ တေန ကဏ္ဍော သဗ္ဗေသံ ပတိက္ကတျာဒေါ သမ္ပန္နေ ဆဋ္ဌေဝ)။ (သဏ္ဍတအဆို)။

စ-သဒ္ဒါဖြင့် အာယုတ္တ, နိပုဏ, သာဓု-စသည်တို့ကို ဆည်း၏။ ဂဝံ ဂေါသု ဝါ အာယုတ္တော၊ နိပုဏော၊ သာဓု။ ပုံစံ။

(၆၁၁) **နိဒ္ဓါရဏေ စ။** နိဒ္ဓါရဏေ စ၊ အပေါင်းမှ အစိတ်ကို ထုတ်ခြင်းအနက်၌လည်း။ ဆဋ္ဌီ-သတ္တမီ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဇာတိယာ ဂုဏ-ကြိယာဟိ၊ ဒဗ္ဗ-နာမေဟိ သချ်ယာ။
သမူဟတော'ဝယဝဿ၊ နိဒ္ဓါရဏံ ဆဓာ ဘဝေ။ ။

မနုဿာနံ မနုဿေသု ဝါ ခတ္တိယော သူရတမော၊ ဂါဝီနံ ဂါဝီသု ဝါ ကဏှာ သမ္ပန္န-ခီရတမာ၊ ပထိကာနံ ပထိကေသု ဝါ ဓာဝန္တော သီဃတမော၊ ယောဓာနံ ယောဓေသု ဝါ ဝမ္မိကော သူရတမော၊

(ဒါယာဒေါ၊ အမွေခံဆွေမျိုးတည်း။ ပတိဘူ၊ အတူအစားဝန်ခံအမွန်တည်း၊ (ပတိဘူ နာမ ပါဋိဘောဂေါ ပုရိသော' (ရူဋီ)။ ပတိနိဓိ ဘဝတီတိ ပတိဘူ၊ လဂ္ဂနကော၊ ဥဒယော)။ ပသုတော၊ မွေးဖွားသောသားတည်း။ (ဇာတောတျတ္ထော။ သက္ကတ)။ ကုသလော၊ လိမ္မာသောဆရာတည်း။ ဂဝံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ ဂေါသု၊ တို့၌။ အာယုတ္တော၊ ပဓာနဝန်ဆောင်တည်း)။

ကုသလာယုတ္တေဟိ ယောဂေ တပ္ပရတ္တေ ဧဝ။ အညတြ ကလာ သုကုသလော သုသိက္ခိတော။ ရထေ အာယုတ္တော ဗဒ္ဓေါ က္လတျာဒီသု သတ္တမျေဝ၊ ဧဝံ နိပုဏသာဓုဟိ ပသံသာယမေဝ။ (သက္ကတ)။

ဂဝံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ ဂေါသု၊ တို့၌။ နိပုဏော၊ သိမ်မွေ့စွာ ပြုပြင်တတ်သသူတည်း။ သာဓု၊ အမွေးအမြူကောင်းသသူတည်း။ (ဤအနက်စုကိုထည့်လျှင် သတ္တမျတ္ထ တေဝီသထက် ပိုသေး၏)။

(၆၁၁) ဇာတိယာ၊ ဇာတ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဂုဏ-ကြိယာဟိ၊ တို့ဖြင့်၎င်း။ ဒဗ္ဗ-နာမေဟိ၊ တို့ဖြင့်၎င်း။ သချ်ယာ၊ သချ်ာယ၊ သချ်ာအားဖြင့်၎င်း။ သမူဟတော၊ အပေါင်းမှ။ အဝယဝဿ၊ အစိတ်ကို။ နိဒ္ဓါရဏံ၊ ထုတ်ခြင်းနိဒ္ဓါရဏသည်။ ဆဓာ၊ ဇာတိနိဒ္ဓါရဏစသည် ခြောက်ပါးအပြားရှိသည်။ ဘဝေ၊၏။

(ကွဲပြီးကို ခွဲခြင်းသည် ဝိဘတ္တအပါဒါန်။ မကွဲသည်ကို ခွဲခြင်းသည် အဝိဘတ္တဝိဘဇနမည်၏။ နိဒ္ဓါရဏမည်၏။ ထိုနိဒ္ဓါရဏသည် သမ္ပန်ကဲ့သို့ နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ'နိဒ္ဓါရဏီယ ဒြပ်နှစ်ပါး၌မှီ သော်လည်း ရှေ့ပုဒ်၌သာ ဆဋ္ဌီ,သတ္တမီသက်၍ ရှေ့ပုဒ်ကိုသာ နိဒ္ဓါရဏခေါ်၍ စာစပ်ရသည်။ သမ္ပန် နည်းတူ အဆုံးအဖြတ်ကိုမှတ်)။

မနုဿာနံ၊ ဝါ၊ မနုဿေသု၊ တို့တွင်။ ခတ္တိယော၊ မင်းမျိုးသည်။ သူရတမော၊ ရဲလွန်၏။ ကဏှာ၊ နွားနက်မသည်။ သမ္ပန္နခီရတမာ၊ ချိုမြိန်သော နို့ရည်ရှိ၏။

အရဟာတံ အရဟန္တေသု ဝါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော အညတရော၊ ဘိက္ခုနံ ဘိက္ခူသု ဝါ ဒွေ တယော သမ္မနိတဗ္ဗာ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သမုစ္စည်း၊ ပဌမတ္ထ၌ သတ္တမီကို ဆည်း၏။

က္လဒံပိ'ဿ ဟောတိ သီလသ္မိံ။ ပုံစံ။

(၆၁၂) **အနာဒရေ စ။** အနာဒရေ စ၊ မရိုသေခြင်း ကြိယာကိုလည်း။ ဂမျမာနေ၊ သိအပ်သည်ရှိသော်။ အနာဒရိယတော၊ မရိုသေအပ်သော ကြိယာမှ။ ပရံ ၌။ ဆဋ္ဌီ-သတ္တမီ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ ဆဋ္ဌီ, သတ္တမီ တို့ကို ငင်၏။

ရုဒတော ဒါရကဿ၊ ရုဒတိ ဝါ ဒါရကေ ပဗ္ဗဇတိ ပိတာ။ ပုံစံ။

ဤ၌ အနာဒရ၊ အနာဒရဝန္တ၊ အနာဒရိယ၊ အနာဒရိယဝန္တ လေးပါးခွဲ။

ဝမ္မိကော၊ ချပ်မိန်ညိုဝတ်သော သူရဲသည်။ အညရော၊ တစ်ပါးအပါအဝင်တည်း။ ဒွေတယော၊ နှစ်ပါးသုံးပါးတို့ကို၊ သမ္မနိတဗ္ဗာ၊ သမုတ် အပ်ကုန်၏။ (အဖေဂ္ဂုသာရ၌၊ ဒွေ, သချာ, နိဒ္ဓါရဏနှစ်ပါးကို ထည့်သည်)။

က္လဒံပိ၊ ဤတရားသည်လည်း။ အဿ၊ ထိုရဟန်း၏။ သီလသ္မိံ၊ သီလသည်။ ဟောတိ၏။

တတြိဒံ သမန္တပါသာဒိကာယ သမန္တပါသာဒိကသ္မိံ၊ စသည်လည်း နည်းတူ၊ လိင်္ဂတ္ထ၌ သတ္တမီဝိဘတ်ဖောတကမျှသာ။ ဝါစက မတပ်။ ဂါဝီနံသည် နိဒ္ဓါရဏသမုဒါယ။ ကဏှာသည် နိဒ္ဓါရဏီယ၊ ထုတ်ကြောင်း မည်းနက်သော ဂုဏ်သည် နိဒ္ဓါရဏဟေတု။

(၆၁၂) ဒါရကဿ၊ သားငယ်သည်။ ရုဒတော ရုဒန္တဿ၊ ငိုစဉ်။ ဝါ၊ ဒါရကေ၊ သည်။ ရုဒတိ ရုဒန္တေ၊ ငိုစဉ်။ ပိတာ၊ အဘသည်။ ပဗ္ဗဇတိ၊ တောထွက်သမှု, ရှင်ရဟန်းပြု၏။

(အာကောဋယန္တော သော နေတိ၊ သိဝိရာဇဿ ပေက္ခတော။ သိဝိရာဇိနိ ပေက္ခတိ ဝါ၊ စသည်ကိုလည်း ထုတ်။ ကြိယာနှစ်ခုပြိုင်ရာ၌ နောက်ဖြစ်လာသောကြိယာသည် အနာဒရ၊ ထို၏ ဝုတ္တကတ္တား, ကံသည် အနာဒရဝန္တ၊ ရှေ့ဖြစ်နှင့် ယင်းကြိယာသည် အနာဒရိယ၊ ထို၏ ဝုတ္တကတ္တား, ကံသည် အနာဒရိယဝန္တမည်၏ မှတ်။ ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး ကြိယာနှစ်မျိုးပြိုင်သည်ကို မရိုသေ ဆိုသည်)။ ဟေတု၊ ထိုဂုဏ်ကြောင့် အသီးထုတ်ခြင်း ကြိယာသည် နိဒ္ဓါရဏမည်၏ ဟု-လေးပါးခွဲ။ နို့ရည်ချိုသော ဂုဏ်ကို နိဒ္ဓါရဏဟေတု မှတ်မှားတတ်သည်။ စပ်ရာပုဒ်၏ သကတ်ကို ဟေတု ယူမှ နိဒ္ဓါရဏခြောက်ပါး ကွဲပြားနိုင်သည် မှတ်)။

(၆၁၃) **ကွစိ ဒုတီယာ ဆဋ္ဌိနံ့မတ္တေ။** ဆဋ္ဌီနံ၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်တို့၏။ အတ္ထေ၊ သမ္ဗန်-အနက် ၌။ ဒုတီယာ၊ သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

အန္တရာ-ပတိအဘိတော၊ ပရိတော-ပဋိဘာ-ဒိဟိ။
ယောဂေ ဆဋ္ဌျတ္ထေ ဒုတီယာ၊ ဗဟွာ'ဒိကေန စာ'ဝဓိ။

အန္တရာ စ ရာဇဂဟံ အန္တရာ စ နာလန္ဒံ၊ အန္တရာ နဒိဥ္စ ဂါမဥ္စ၊ မိဂါ နေရဥ္ဇရံ ပတိ၊ အဘိတော ဂါမံ၊ ပရိတော ဂါမံ၊ ဥပမာ မံ ပဋိဘာတိ။ ပုံစံ။

ပုဗ္ဗေန ဂါမံ ရမဏီယံ၊ ဗဟုဝုစ်လွှန်၏ပုံစံ။

(၆၁၄) **တတီယာ–သတ္တမီ'နဥ္စ။** တတီယာ-သတ္တမီနံ၊ တတီယာ, သတ္တမီဝိဘတ်တို့၏။ အတ္ထေစ၊ အနက်၌လည်း။ ဒုတီယာ၊ သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

လပ-ဘာသ'န္တရေန-ဝိနာ'- တျာဒိ-ယောဂေ သဟာ'ဒိကေ။
ကာလေ တ'ပ္ပါန-စာရေသု၊ ဥပါ'န္ဝ'ဇ္ဈာ'ဝသဿစ။
အဓိ-သီ-ဌာ-ဓာတူန'ဥ္စ၊ ယောဂေ ဘုမ္မေ ဒုတီယကာ။ ။

---

(၆၁၃) အန္တရာ။ လ။ ပဋိဘာဒီဟိ၊ အန္တရာသဒ္ဒါ, ပတိ, အဘိတော, ပရိတော, ပဋိဘာသဒ္ဒါ-စသည်တို့နှင့်။ ယောဂေ၊ ၌။ ဆဋ္ဌျတ္ထေ၊ ၌။ ဒုတီယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဗဟွာ'ဒိကေန၊ ဆဋ္ဌီနံ-ဟူသော ဗဟုဝုစ်လွှန်ဖြင့်။ အဝဓိဥ္စ၊ ဒုတီယာ ပဥ္စမီနဥ္စ-သုတ်၌လာသော ဆဋ္ဌျတ္ထအပါဒါန်အနက်၌လည်း။ ဒုတီယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ရာဇဂဟံ၊ ရာဇဂဟဿ၊ ၏။ အန္တရာ စ၊ အကြား၌ဇင်း။ နာလန္ဒံ၊ နာလန္ဒာယ၊ နာလန္ဒမြို့၏။ အန္တရာစ၊ ၌ဇင်း။ (အဒ္ဓါန-မဂ္ဂ'ပ္ပဋိပန္နော ဟောတိ၊ စပ်)။ နဒိဥ္စ၊ ၏ဇင်း။ ဂါမဥ္စ၊ ၏ဇင်း။ အန္တရာ၊ ၌။ ဝဿတိ၊ ၏။ နေရဥ္ဇရံ၊ ၏။ ပတိ၊ ရှေးရှုနီးပါး, ကမ်းနား၌။ မိဂါ၊ သမင် နောင်, ညီတို့သည်။ အဟုမှ၊ ဖြစ်ကုန်ပြီ။ ဂါမံ၊ ၏။ အဘိတော၊ ရှေးရှုအနီး၌။ ပရိတော၊ ထက်ဝန်းကျင်အနီး၌။ ဥပမာ၊ သည်။ မံ၊ ငါ၏။ ပဋိဘာတိ၊ ရှေးရှုဉာဏ်တွင် ထင်လာ၏။

ဂါမံ၊ မှ။ ပုဗ္ဗေန၊ အရှေ့အရပ်၌။ ရမဏီယံ၊ မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော။ ဝနံ၊ တောတည်း။ (ဤဗဟုဝုစ်လွှန်ကား ဉာဉ်)။

(၆၁၄) လပ-ဘာသ'န္တရေန-ဝိနာ-တျာဒိ-ယောဂေ၊ လပဓာတ်, ဘာသဓာတ်, အန္တရေန သဒ္ဒါ, ဝိနာသဒ္ဒါ-စသည်နှင့်ယှဉ်ရာ၌။ သဟာဒိကေ၊ သဟာဒိယောဂအနက်၌။ ဒုတီယကာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကာလေ၊ အခါအနက်၌ဇင်း။ တ'ပ္ပါ'နစာရေသု၊ ထို၌သောက်ခြင်း, ထို၌သွားလာ လှည့်လည်ခြင်း အနက်တို့၌ဇင်း။

သစေ မံ နာ'လပိဿတိ၊ တွဉ္စ မံ နာ'ဘိဘာသသိ၊ ဥပါယ'မန္တရေန၊ ဝိနာ သဒ္ဒမ္ပိ၊ ကော် သမယံ ဘဂဝါ၊ ကွမံ ရတ္တိံ ဥပါဂမုံ၊ နဒိံ ပိဝတိ၊ ဂါမံ စရတိ၊ ဥပဝသတိ၊ အနုဝသတိ၊ အဓိဝသတိ၊ အာဝသတိ၊ အဇ္ဈာဝသတိ၊ ပထဝိံ အဓိသေဿတိ၊ အဓိတိဋ္ဌတိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါဖြင့် သမ္ပဒါန်, အပါဒါန်အနက်တို့ကို ဆည်း၏။

ပစ္စာရောစေမိ တံဒေဝ၊ ပုဗ္ဗေန ဂါမံ ရမဏီယံ။ ပုံစံ။ (ဗာလာဝတာရ)။

(၆၁၅) ဆဋ္ဌီ စ။ တတီယာ-သတ္တမီနံ၊ တို့၏။ အတ္ထေ၊ ၌။ ဆဋ္ဌီ စ၊သည်လည်း။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

ယဇာ'ဒိကရဏေ ပုဏ္ဏာ- တုလျ-ကိ'လံ ကိတေဟိ စ။
ယောဂေ ဆဋ္ဌီ တတီယ'တ္ထေ၊ ဘုမ္မ'တ္ထေ ကုသလာ'ဒိနာ။

ပုပ္ဖဿ ဗုဒ္ဓံ ယဇတိ၊ ဃတဿ အဂ္ဂိံ ဇုဟောတိ၊ ဗာလော ပူရတိ ပါပဿ၊ ပိတု တုလျော၊

ဥပါ'န္ဝ'ဇ္ဈာ'ဝသဿ၊ ဥပ-ရှေး, အနု-ရှေး, အဓိ-ရှေး, အာ-ရှေး, အာဓိ,အာ-ရှေးရှိသော ဝသ-ဓာတ်၏။ ယောဂေ စ၊ ယှဉ်ရာ၌၎င်း။ အဓိ-သီ-ဌာ-ဓာတူနံ၊ အဓိ-ရှေးရှိသော သီ-ဓာတ်, ဌာ-ဓာတ်တို့၏။ ယောဂေ စ၊ ၌၎င်း။ ဘုမ္မေ၊ အာဓာရအနက်၌၎င်း။ ဒုတိယကာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

မံ၊ ငါနှင့်။ သစေ နာလပိဿတိ၊ အကယ်၍ စကားမပြောမဆိုသည်ဖြစ်လတ္တံ့။ တွဉ္စ၊ သင် သည်လည်း။ မံ၊ ငါနှင့်။ နာဘိဘာသသိ၊ စကားမဆို။ ဥပါယံ၊ အကြောင်းဥပါယ်နှင့်။ အန္တရေန၊ ကင်း၍။ သဒ္ဒမ္ပိ၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ၍။ ကော် သမယံ၊ အခါတစ်ခု၌။ ဘဂဝါ၊ သည်။ သာဝတ္ထိယံ၊ ၌။ ဝိဟရတိ၊ ၏။ ကွမံ ရတ္တိံ၊ ဤညဉ့်၌။ ဥပါဂမုံ၊ ချဉ်းကပ်လာကုန်ပြီ။ နဒိံ၊ ၌။ ပိဝတိ၊ ရေသောက်၏။ ဂါမံ၊ ၌။ စရတိ၊ သွားလာလှည့်လည်၏။ ဥပဝသတိ၊ နေ၏။ ပထဝိံ၊ မြေ၌။ အဓိသေဿတိ၊ အိပ်ရလတ္တံ့။ အဓိတိဋ္ဌတိ၊ ရပ်တည်၏။

(ကမ္မပ္ပဝစနီယပုဒ်တို့ အနက်မဲ့ရာ၌ အနက်ပေးရန် ရူပသိဒ္ဓိဗာလာဝတာရတို့၌ ထုတ်သည်)။

ဒေဝ၊ မင်းမြတ်။ တံ၊ သင် မင်းမြတ်အား။ ပစ္စာရောစေမိ၊ ပြန်လျှောက်ပါ၏။

(၆၁၅) ယဇာဒိ ကရဏေ၊ ယဇဓာတ်စသည်၏ ကရိုဏ်း၌၎င်း။ ပုဏ္ဏာ-တုလျ-ကိံ လံ ကိတေဟိ၊ ပုဏ္ဏတ္ထ, တုလျတ္ထ, ကိံ, အလံသဒ္ဒါ, ကိတ်ပစ္စည်းတို့နှင့်။ ယောဂေ စ၊ ၌၎င်း။ တတီယတ္ထေ၊ ၌။ ဆဋ္ဌီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကုသလာဒိနာ၊ ကုသလ, ပသန္န, ဝါရတ္တ-စသောသဒ္ဒါနှင့်။ ယောဂေ၊ ၌။ ဘုမ္မတ္ထေ၊ ၌။ ဆဋ္ဌီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုပ္ဖဿ၊ ပန်းဖြင့်။ ဗုဒ္ဓံ၊ ကို၊ ယဇတိ၊ ပူဇော်၏။ ဃတဿ၊ ထောပတ်ဖြင့်။ အဂ္ဂိံ၊ ကို။ ဇုဟောတိ၊

မာတု သဒိသော၊ ကိံ တဿ စတု-မဋ္ဌဿ၊ အလံ ဝါ၊ သောဘနာ ကစ္စာယနဿ ကတိ၊ ရညော သမ္မတော၊ မာနိတော၊ ပူဇိတော၊ သ'က္ကတော၊ အ-မတံ တေသံ ပရိဘုတ္တံ၊ ယေသံ ကာယဂတာသတိ ပရိဘုတ္တာ၊ ကုသလာ နစ္စ-ဂီတဿ၊ သိက္ခိတာ စာတုရိ'တ္ထိယော၊ ဘဂဝတော ပသန္နာ၊ ဒိဝသဿ တိက္ခတ္တုံ၊ ဒိဝသေ ဝါ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ တတိယာ, သတ္တမီတို့ကို ငင်၏။

(၆၁၆) **ဒုတိယာ–ပဉ္စမီနံ'ဉ္စ။** ဒုတိယာ-ပဉ္စမီနဉ္စ၊ ဒုတိယာ, ပဉ္စမီ-ဝိဘတ်တို့၏လည်း။ အတ္ထေ၊ ၌။ ဆဋ္ဌီ၊ သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ဟောတိ၊ ၏။

***ဏွုတု, ဘာဝါ၊ သရိ'စ္ဆာနှင့်၊ ဘိသင်္ခါရတ္ထ၊ ယှဉ်လတ်က၊ ကမ္မတ္ထဆဋ္ဌီ။**
ပရိဟာန၊ ဘယတ္ထ၊ ယှဉ်ဝမိဆဋ္ဌီ။

ကမ္မဿ ကာရကော၊ ကတ္တာ၊ ကရဏံ၊ န တေသံ ကောစိ သရတိ၊ ပုတ္တဿ ဣစ္ဆတိ၊ ကဏ္ဍဿ ပတိကုရုတေ၊ အ'ဿဝဏတာ ဓမ္မဿ ပရိဟာယန္တိ၊ သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿ၊ သဗ္ဗေ ဘာယန္တိ မစ္စုနော၊ န တံ ဘာယာမိ အာဝုသော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ကွစိ, အတ္ထ, ဆဋ္ဌီ တို့ကို ငင်၏။

ပူဇော်၏။ ဗာလော၊ သည်။ ပါပဿ၊ မကောင်းမှုဖြင့်။ ပူရတိ၊ ပြည့်၏။ ပိတု၊ အဘနှင့်။ တုလျော၊ တူ၏ မာတု၊ အမိနှင့်။ သဒိသော၊ ၏။ တဿ စတု'မဋ္ဌဿ၊ ဇာတ်သွင်သဏ္ဍာန် ကျင့်ကြံလေးပါးစုံ ယဉ်ကျေးသော ထိုခွေးချေးဖြင့်။ ကိံ၊ အဘယ်မူအံ့နည်း။ ဝါ၊ အလံ၊ အကျိုးမရှိ။ ကစ္စာယနဿ၊ ကစ္စည်းထေရ်သည်။ ဝါ၊ ၏။ ကတိ၊ ပြုခြင်းသည်။ သောဘနာ၊ တင့်တယ်၏။ ရညော၊ သည်။ သမ္မတော၊ အမြတ်ဟု သမုတ်အပ်၏။ မာနိတော၊ မြတ်နိုးအပ်၏။ ပူဇိတော၊ ၏။ သ'က္ကတော၊ အရိုအသေပြုအပ်၏။ ယေသံ၊ အကြင်သူတို့သည်။ ကာယဂတာသတိ၊ ကို။ ပရိဘုတ္တာ၊ သုံးဆောင်အပ်၏။ တေသံ၊ တို့သည်။ အ-မတံ၊ မသေကြောင်း မသေရာ နိဗ္ဗာန်ဩဇာ နတ်သုဓာကို။ ပရိဘုတ္တံ၊ သုံးဆောင်အပ်သည်မည်၏။ နစ္စဂီတဿ၊ ကခြင်း, သီခြင်း, ၌။ ကုသလာ၊ လိမ္မာကုန် သော။ သိက္ခိတာ၊ သင်အပ်ပြီးသော အတတ်ရှိ ကုန်သော။ စာတုရာ၊ တင့်တယ် စမွယ်ခြင်းရှိကုန် သော။ ဣတ္ထိယော၊ တို့သည်။ ပရိဝါရေန္တိ၊ ခြံရံခစား ကုန်၏။ ဘဂဝတော၊ ၌။ ပသန္နာ၊ ကုန်၏။ ဒိဝသဿ၊ တစ်နေ့၌။ တိက္ခတ္တုံ၊ သုံးကြိမ်။ ဝါ၊ ဒိဝသေ၊ ၌။ တိက္ခတ္တုံ၊ ကြိမ်။

(၆၁၆) ကမ္မဿ၊ အမှုကို။ ကာရကော၊ ပြုတတ်၏။ ကတ္တာ၊ ၏။ ကရဏံ၊ ပြုခြင်း။ တေသံ၊ ထိုပိတ္တာတို့ကို။ ကောစိ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည်။ န သရတိ၊ အမှုဝေရအောင်သတိ မရ။ ပုတ္တဿ၊ သားကို။ ဣစ္ဆတိ၊ အလိုရှိ၏။ ကဏ္ဍဿ၊ မြားကို။ ပတိကုရုတေ အဘိသင်္ခရောတိ၊ ပြုပြင်စီရင်၏။ ဓမ္မဿ၊ ကို။

(၆၁၇) **ကမ္မ-ကရဏ-နိမိတ္တ'တ္ထေသု သတ္တမီ။** ကမ္မ-ကရဏ-နိမိတ္တ'တ္ထေသု၊ ကံ, ကရိုဏ်း, နိမိတ်အနက်တို့၌။ သတ္တမီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘိက္ခူသု အဘိဝါဒေန္တိ၊ ပုရာဏ-ဒုတိယိကာယ ဗာဟာသု ဂဟေတွာ၊ မုဒ္ဓနိ စုမ္ဗိတွာ၊ ဟတ္ထေသု ပိဏ္ဍာယ စရန္တိ၊ ဒီပိ စမ္မေသု ဟညတေ၊ အဏု-မတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယ-ဒဿာဝီ၊ သမ္ပဇာန-မုသာ-ဝါဒေ ပါစိတ္တိယံ၊ သရာသရေ လောပံ။ ပုံစံ။

(၆၁၈) **သမ္ပဒါနေ စ။** သမ္ပဒါနေ စ၊ သမ္ပဒါန်အနက်၌လည်း။ သတ္တမီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ ကတ္တားအနက်ကို ဆည်း၏။

သံဃေ ဂေါတမိ ဒေဟိ၊ သံဃေ ဒိန္နေ အဟ'ဉ္စေ'ဝ ပူဇိတော ဘဝိဿာမိ၊ သံဃော စ၊ သံဃေ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ၊ မဏိမှိ ပဿ နိမ္မိတံ။ ပုံစံ။

အ'ဿဝဏတာ၊ တာယ၊ မကြားမနာရသည့်အဖြစ်ကြောင့်။ ဓမ္မဿ၊ သူတော်ကောင်းအကျင့်တရားမှ။ ပရိဟာယန္တိ၊ ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ သူခပ်သိမ်းတို့သည်။ ဒဏ္ဍဿ၊ ဥစ္စာလက်နက်, နှုတ်ထွက်ဒဏ်မှ။ တသန္တိ၊ လန့်ဖျပ်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ တို့သည်။ မစ္စုနော၊ သေခြင်းမှ။ ဘာယန္တိ၊ ကုန်၏။ အာဝုသော၊ တကာမာရ်နတ်။ တံ၊ သင့်ကို။ န ဘာယာမိ၊ မကြောက်ဘူး။

(၆၁၇) ဘိက္ခူသု၊ တို့ကို။ အဘိဝါဒေန္တိ၊ ရှိခိုးကုန်၏။ ပုရာဏ-ဒုတိယိကာယ၊ မယားဟောင်း၏။ ဗာဟာသု၊ လက်မောင်းတို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ မုဒ္ဓနိ၊ ထိပ်ကို။ စုမ္ဗိတွာ၊ စုပ်မှုတ်ငုံ၍။ ဟတ္ထေသု၊ လက်တို့ဖြင့်။ ပိဏ္ဍာယ၊ ဆွမ်းအလို့ငှါ။ စရန္တိ၊ လှည့်လည်ကုန်၏။ ဒီပိ၊ နှစ်ဆင်းသို့ရောက်, အရေပြောက်ရှိသောသစ်ကို။ စမ္မေသု၊ တို့ကြောင့်။ ဟညတေ၊ သတ်အပ်၏။ အဏု-မတ္တေသု၊ အဏုမြူမျှ, နည်းငယ်လှကုန်သော။ ဝဇ္ဇေသု၊ အပြစ်တို့ကြောင့်။ ဘယ-ဒဿာဝီ၊ မြင့်မိုရ်အထု, ဘေးဟုရှုလေ့ရှိ၏။ သမ္ပဇာန-မုသာ-ဝါဒေ၊ သိလျက်ပျက်စကားကိုဆိုခြင်းကြောင့်။ ပါစိတ္တိယံ၊ ၏။

(ဤသတ္တမီဟိတ်သည် နိမိတ္တဝန်နှင့် သဟစရဏဖြစ်၏။ ယေဘုယျအားဖြင့် နိမိတ္တဝန် ပျက်ရ၏)။

(၆၁၈) ဂေါတမိ၊ မိထွေးတော်ဂေါတမီ။ သံဃေ၊ အား၊ ဒေဟိ၊ ငါခံသည်မှ, ကျန်တစ်ထည် ကို လှူလော့။ သံဃေ၊ အား။ သေသေ၊ ငါယူကြွင်း တစ်ထည်ကို။ ဒိန္နေ၊ လှူအပ်သည်ရှိသော်။ အဟဉ္စေဝ၊ ငါ့ကိုလည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ ပူဇိတော၊ ပူဇော်အပ်သည်။ သံဃော စ၊ ကိုလည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ ပူဇိတော၊ သည်။ ဘဝိဿာမိ၊ ဖြစ်လတ်အံ့။ (ကေဝုစ် ပရောပုရိသ်)။ သံဃေ၊ အား။ ဒိန္နံ၊ လှူအပ်သော ဝတ္ထုသည်။ မဟပ္ဖလံ၊ ၏။

(၆၁၉) **ပဥ္စမျတ္တေ စ**။ ပဥ္စမျ’တ္တေ စ၊ ပဥ္စမီဝိဘတ်၏ အနက်၌လည်း။ သတ္တမီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကဒလီသု ဂဇေ ရက္ခန္တိ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍန။

(၆၂၀) **ကာလ–ဘာဝေသု စ**။ ကာလ-ဘာဝေသု စ၊ အချိန်အခါအနက်, လက္ခဏာဘောအနက်တို့၌လည်း။ သတ္တမီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပုဗ္ဗဏှေ မဇ္ဈန္ဟေ မဇ္ဈန္ဟိကေ သာယန္ဟေ ဂတော၊ ဂေါသု ဒုယှမာနာသု ဂတော ပုရိသော၊ ဒုဒ္ဓါသု အာဂတော။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍန။

ယာ ပလာလမယံ မာလံ၊ နာရီ ဒတွာန စေတိယေ။
အလတ္ထ ကဥ္စနမယံ၊ မာလံ ဗောဇ္ဈင်္ဂိကဥ္စ သာ။ ။(ရူ၊ ၁၇၄။)

စသည်ကိုလည်း ထုတ်။

မဏိမှိ၊ ပတ္တမြားသည်။ နိမ္မိတံ၊ စီမံဖန်ဆင်းအပ်သော စည်းစိမ်ကို။ ပဿ၊ ရှုပါလော့။

(၆၁၉) ကဒလီသု၊ ငှက်ပျောပင်တို့မှ။ ဂဇေ၊ ဆင်တို့ကို။ ရက္ခန္တိ၊ ကုန်၏။

(၆၂၀) (ပုဗ္ဗဏှ-ပုဒ်၌သာ ဏကြီးပြန်ရသည်။ နောက်ပုဒ်စု၌မပြန်ရ၊ နယ်အတိုင်းသာ။ ဒုယှမာနာသု-လည်း ကညာဒိဂိုဏ်းမှတ်)။

ပုဗ္ဗဏှေ၊ နံနက်အခါ၌။ မဇ္ဈန္ဟေ၊ မဇ္ဈန္ဟိကေ၊ မွန်းတည့်အခါ၌။ သာယန္ဟေ၊ ညနေချမ်း အခါ၌။ ဂတော၊ ၏။ ဂေါသု၊ နွားမတို့ကို။ ဒုယှမာနာသု၊ နို့ညှစ်အပ်ကုန်ဆဲသည်ရှိသော်။ ဂတော၊ ၏။ ဒုဒ္ဓါသု၊ နို့ညှစ်အပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော်။ အာဂတော၊ ၏။

(ဤဘာဝကို ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏာဟုကျမ်းဂန်တို့၌ ဆို၏)။ “ပဓာနမှိ ဂဟိတမှိ၊ အပ္ပဓာနံပိ ဂယှတိ” ဟူသည်နှင့်အညီ ဂေါသု-ဟူသော လက္ခဏဝန္တ၌လည်း ဤသုတ်ဖြင့်ပင် သတ္တမီ ဝိဘတ်သက်။ လက္ခဏ, လက္ခဏဝန္တ, လက္ခ, လက္ခဝန္တ လေးပါးခွဲ။

ပါသာဏာ သက္ခရာ စေဝ၊ ကထလာ ခါဏုကဏ္ဋကာ။
သဗ္ဗေ မဂ္ဂါ ဝိဝဇ္ဇန္တိ၊ ဂစ္ဆန္တေ လောကနာယကေ။ ။

တဒါသိ ယံ ဘိံသနကံ၊ တဒါသိ လောမ-ဟံသနံ။
သဗ္ဗာကာရ-ဝရူပေတေ၊ သမ္ဗုဒ္ဓေ ပရိနိဗ္ဗုတေ။ ။ (ဒီ၊ ၂။ ၁၂၉။)

စသည်ကိုလည်း ထုတ်။

(၆၂၀) **အဓိကိ'ဿရ'တ္ထော'ပါ'ဓိ'ယောဂေ။** အဓိကိ'ဿရ'တ္ထ'ဥပ-အဓိ-ယောဂေ၊ အဓိကအနက် ရှိသော ဥပသဒ္ဒါ, ဣဿရအနက်ရှိသော အဓိသဒ္ဒါ-တို့နှင့် ယှဉ်ရာ၌။ သတ္တမီ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဥပခါရိယံ ဒေါဏော၊ ဥပနိက္ခေ ကဟာပဏံ၊ အဓိဗြဟ္မဒတ္တေ ပဉ္စာလာ၊ အဓိဒေဝေသု ဗုဒ္ဓေါ။ ပုံစံ။

(ဤမျှလောက်သော အနက်ကိုပင် သိခက်လှ၍ မုဒ္ဓဗောဓ, စသည်တို့နှင့်အညီ ကစ္စည်းသုတ်ကို ပြင်လိုက်သည်)။

---

(၆၂၁) ဒေါဏော၊ လေးပြည်ရှိစိတ်သည်။ ဥပခါရိယံ၊ လေးတင်းရှိ တို့ထက်လွန်၏။ (တစ်တို့ရှိသော စပါးပုံကို စိတ်တောင်းဖြင့်ခြင်မှု တစ်ဆဲ့ခြောက်စိတ်ဖြစ်၍ တို့ထက်စိတ်က သချာသာလွန် ပိုမို၏ဟူလို)။

ကဟာပဏံ၊ သပြာကျပ်ချိန်သည်။ ဥပနိက္ခေ၊ တစ်ပိဿာထက်လွန်၏။ (အဘိဓာန်၌ နိက္ခသဒ္ဒါ၊ နှစ်ပိဿာ ဟောဟု လာ၏)။

ပဉ္စာလာ၊ ပဉ္စာလတိုင်းသူတို့သည်။ အဓိဗြဟ္မဒတ္တေ၊ ဗြဟ္မဒတ်မင်း၏ အခြံအရံ ကျေးကျွန်တို့တည်း။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ အဓိဒေဝေသု၊ နတ်သုံးမျိုးတို့၏ အရှင်တည်း။ (ဒေါဏော၊ စိတ်သည်။ ခါရိယံ၊ တို့၌။ ဥပ၊ ပိုလွန်လျှံတက်၏။ စသည်လည်း ပေး)။

အဓိကတ္ထေနော'ပေန သာမျတ္ထေနာ'ဓိနာ စ ယောဂေ သတ္တမီ အဿ။

ဂုဏာ ဥပပရာဒ္ဓေသု၊ ဇိနဿာဓိဇိနေ သုရာ။
ဗုဒ္ဓေါ အဓိသုရေသူတိ၊ ပယောဂါ'မေ ယထာက္ကမံ။ ။

သာမျတ္ထေ နေတျဿ ဥဘယာတ္ထ တံ့ သဿာမိတ္တာ သမ္ဗန္ဓဿ ဥဘယနိဒ္ဒေသတ္တာ။

တထာ စ အဓိနာ ယောဂေ ယဿ ပရိဝါရာ တတော ယဿ သာမီ၊ တတော စ သတ္တမိတျတ္ထော။ ပရာဒ္ဓံ့ စရိမသင်္ချာ။ တထာ စောတ္တံ့။

ဧကံ ဒသ သတဉ္စေဝ၊ သဟဿ'မယုတံ တထာ။
လက္ခဉ္စ နိယုတဉ္စေဝ၊ ကောဋိ အဗ္ဗုဒမေဝ စ။ ။

ဗိန္ဒော ခဗ္ဗော နိခဗ္ဗော စ၊ သင်္ခပဒ္မံ စ သာဂရော။
အန္တံ့ မဇ္ဈံ ပရာဒ္ဓဉ္စ၊ ဒသဝုဍ္ဎျာ ယထောတ္တရန္တိ။ ။

သက္ကတစာကိုယ်. . . ဋီကာတို့အလို။

ဤသ်၌လည်း ဣဿရဝစနန္တိဒံ ဒွိဓာ ဂဟိတံ၊ စသည်ဖြင့် နည်းတူပင်ဆို၏။ ဣဿရတ္ထ အဓိနှင့် ယှဉ်ရာ၌ သာမိနောင်ရင်း၊ သံနောင်ရင်း၊ သမ္ဗန်အနက်၌ သတ္တမီသက် ဟူလိုသည်။

(၆၂၂) **မဏ္ဍိတုဿုက္ကေသု တတိယာ စ။** မဏ္ဍိတုဿုက္ကေသု၊ ကြည်လင်ခြင်း, အားထုတ်ခြင်းအနက်တို့ကို။ ဂမျမာနေသု၊ သိအပ်ကုန်သည်ရှိသော်။ တတိယာ စ၊ သည်ရင်း။ သတ္တမီ စ၊ သည်ရင်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဉာဏေန ဉာဏသ္မိံ ဝါ ပသန္နော ဥဿုက္ကော ဝါ တထာဂတော သပ္ပုရိသော ဝါ။ ပုံစံ။

စ-သဒ္ဒါ ဝုတ္တသမုစ္စည်း။

ဣတိကာရက-ကပ္ပေါ် သမတ္တော။ ၄၅။

ဣတိ အယံ၊ ဤလေးဆယ့်ငါးသုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ်-အပေါင်းသည်။ သတ္တမော၊ ခုနစ်ခု မြောက်သော။ ကာရက-ကပ္ပေါ၊ ကာရကကျမ်းတည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ဤကာရက လေးဆယ့်ငါးသုတ်တို့တွင် သညာ၊ အဓိကာရ၊ ပရိဘာသာ၊ ဝိဓိ သုတ်မည်မျှစီ။ ကာရက ခြောက်ပါးကို စီရင်သောသုတ်မည်မျှစီ။ အကာရကကို စီရင်သောသုတ်မည်မျှ။ သုတ်စွန်းပါ သောသုတ်မည်မျှရှိ၏- ဟု ရေတွက်အပ်၏။ ထိုတွင် သုတ်စွန်းအစီအရင်ပါသော သုတ်ကား-

၁။ ဓာတု, ရက္ခဏ, ဒူရန္တိ၊ ယဿ ဒါတုံ, သိလာဃ, စ။
ယေနဝါ, ယံ ကရော, ယဿ၊ သဟာ, ကတ္တရိ, ဟေတွ စ။

၂။ သတ္တမျ, ကမ္မ, သာမိဿ၊ နိဒ္ဓါ, ကွစိ ဒုတိယကာ။
တတိယာသတ္တမီ, သမ္ဗ- ဒါနေ'ဋ္ဌာရသ သာဓိကာ။ ။

ဟု-တစ်ဆယ့်ရှစ်သုတ်တည်း။

---

(၆၂၂) တထာဂတော၊ သည်။ ဝါ၊ သပ္ပုရိသော၊ သည်။ ဉာဏေန၊ သဟစရဏဉာဏ်ဖြင့်။ ဝါ၊ ရှေးပကတူပဉာဏ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ကား။ ဉာဏသ္မိံ၊ ကြောင့်။ ဖြင့်။ ပသန္နော ပသီဒိတော၊ မြူကြေးမတင်, လဝန်းသွင်သို့, ကြည်လင်တောက်ပ၏။ ဝါ၊ ကား။ ဥဿုက္ကော၊ ကေသရမင်း, ရဲမာန်တင်းသို့, မယွင်း မပေါ့, မလျော့မဆုတ်, အားထုတ်၏။

၁။ ဓာတု၊ ဓာတုနာမာန-စသောသုတ်။ ရက္ခဏ၊ ရက္ခဏတ္ထာနမိစ္ဆိတံ-သုတ်။ ဒူရန္တိ၊ ဒူရန္တိ-စသောသုတ်။ ယဿဒါတုံ၊ ယဿဒါတုကာမော-စသောသုတ်။ သိလာဃ-သုတ်။ ယေနဝါ-သုတ်။ ယံကရော၊ ယံကရောတိ တံကမ္မံ-သုတ်။ ယဿ၊ ယဿဝါ ပရိဂ္ဂဟော-သုတ်။ သဟာ၊ သဟာဒိယောဂေ စ-သုတ်။ ကတ္တရိ၊ ကတ္တရိ စ-သုတ်။ ဟေတွ စ၊ ဟေတွတ္ထေ စ-သုတ်။

၂။ သတ္တမျ၊ သတ္တမျတ္ထေ စ-သုတ်။ ကမ္မ၊ ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာ-သုတ်။ သာမိဿ၊ သာမိ-ဿရာ' ဓိပတိ-စသောသုတ်။ နိဒ္ဓါ၊ နိဒ္ဓါရဏေ စ-သုတ်။ ကွစိ ဒုတိယကာ၊ ကွစိ ဒုတိယာဆဋ္ဌီနမတ္ထေ-သုတ်။

ကာရက, အကာရက အပြား-

(က) ဆ ကာရကာနိ သညာယ၊ ဘေဒါ တု အဋ္ဌ-သတ္တတိ။
ကတ္တာ ဒွါဒသ ကမ္မံ'ဋ္ဌ၊ ဝီသတိ ကရဏံ စတု။ ။

(ခ) သမ္ပဒါန်'ပါဒါန်'ဋ္ဌ၊ ဒသာ'ဓာရော စတုဒ္ဒသ။
အကာရကာ တေရသာ'တိ၊ ပဒစ္ဆေဒါ'ဂတာ ကမာ။ ။ တည်း။

❀ ကတ္တုဘေဒ၊ ဝုတ္တာ, သယံ၊ သပ္ပဓာန်နှင့်၊ ပေသံ, ပယောဇ၊ ဒွါဒသတည်း။
ကမ္မဘေဒါ၊ ဝုတ္တာ, ဘိဟိတ၊ ပဓာန, ကထိ၊ ကာ, ပကတိနှင့်၊ ဣစ္ဆိ, နိပ္ဖတ်၊ သန္တတ်, ဝိဋ္ဌာ၊ ပရိစ္စာ, ဆေဒ၊ ကာယ'ဋ္ဌဝီ၊ ဗာဟိ, ဗာဟျ၊ ကရဏလေးတန်၊ သမ္ပဒါန်မှာ၊ ကာ,ဝတ်,အနိ၊ ကမ္မာခိ, ဆယ်၊ ပါဒါန်ဆယ်မှာ၊ ကာ, စ, နိဒ်, သဒ်၊ ဩကာသတ် ဗျာ၊ သကလာ, အလွှဲ၊ ဒေသန်, မုချ၊ စုဒ္ဒသတည်း။
❀ အကာရကံ၊ သမ္ဗန်, လိင်, အာ၊ သမဝါ, ဟိတ်၊ ဣတ္ထမ်, ဝိသေသ၊ အစ္စန္တ သံ၊ ကမ္မပ္ပ, နိဒ္ဓါ၊ အနာ, လက္ခဏ၊ တေရသ။

(ပုဒ်စစ်ကြေပြီးသူတို့ ဤကဗျာကိုရလျှင် ကာရကပုဒ်စစ် မမေ့နိုင်ပြီ)။

သရုပ်ခွဲနည်းနှင့်တကွ ကာရကသုတ်နက်ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

တတိယာသတ္တမီ၊ သုတ်။ သမ္ပဒါနေ၊ သုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ သာ-ဓိကာ၊ သုတ်စွန်းဝိဓိပါသောသုတ်တို့သည်။ အဋ္ဌာရသ၊ တစ်ဆယ့်ရှစ်သုတ်တို့တည်း။

(က) ကာရကာနိ၊ တို့သည်။ သညာယ၊ အမည်အားဖြင့်။ ဆ၊ ခြောက်ပါးတို့တည်း။ ဘေဒါ တု၊ အပြားအားဖြင့်ကား။ အဋ္ဌသတ္တတိ၊ ခုနစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတည်း။ ကတ္တာ၊ သည်။ ဒွါဒသ၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ကမ္မံ၊ သည်။ အဋ္ဌ-ဝီသတိ၊ ရှိ၏။ ကရဏံ၊ သည်။ စတု၊ ရှိ၏။

(ခ) သမ္ပဒါန်၊ သည်ငှင်း။ အပါဒါနဥ္စ၊ သည်ငှင်း။ ဒသ၊ ဆယ်ပါးစီအပြားရှိ၏။ အာဓာရော၊ သည်။ စတု'ဒ္ဒသ၊ တည်း။ အ-ကာရကာ၊ တို့သည်။ တေရသ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသည်တို့ကား။ ပဒစ္ဆေဒေ၊ ပုဒ်စစ်၌။ ကမာ၊ အစဉ်အားဖြင့်။ အာဂတာ၊ လာကုန်သော ကာရက, အကာရကတို့တည်း။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

၈- ဥဏာဒ်

(၆၂၃) **ကတ္တရိ ကိတ်။** ကတ္တရိ၊ ကတ္တားအနက်၌။ ကိတ်၊ ကိစ္စငါးပစ္စည်းမှ တပါးသော ကိတ်-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကာရု၊ ကာရုကော၊ ပါစကော၊ နေတာ။ ပုံစံ။

(၆၂၄) **ဘာဝ-ကမ္မေသု ကိစ္စ-တ္တ-ခ-တ္ထာ။** ဘာဝ-ကမ္မေသု၊ ဘောအနက်, ကံ-အနက်တို့၌။ ကိစ္စ-တ္တ-ခ'တ္ထာ၊ ပေသာတိသဂ္ဂ ပတ္တကာလ-စသောကိစ္စ-အနက်, ဘျာဒိမတိ ဗုဒ္ဓိ ပူဇာ စသော တ္တအနက်, ဤသံဒုသု-ဟူသော ခ-အနက်ရှိကုန်သော ကိစ္စ-ပစ္စည်း, က-အနုဗန်ရှိသော တ-ပစ္စည်း, ခ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(ပုံစံကား၊ ထိုထိုသုတ်တို့၌ ပါလေ၏)။

(၆၂၅) **ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ တ္တော။** ကမ္မနိ၊ ၌။ ဒုတိယာယံ၊ ဒုတိယာဝိဘတ်သည်။ သတိ၊ သက်လတ်သော်။ ကတ္တရိ၊ ၌။ တ္တော၊ က-အနုဗန်ရှိသော တ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဒါနံ ဒိန္နော၊ သီလံ ရက္ခိတော၊ ဘတ္တံ ဘုတ္တော ဒေဝဒတ္တော။ ပုံစံ။

(၆၂၆) **ချာ'ဒီဟိ မန်၊ မ စ တော ဝါ။** ချာ'ဒီဟိ၊ ခိ, ဘီ, ပီ, လူ, ရု, သု, ဟု, ဝါ, အဒ-စသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ မန်၊ နု, အနုဗန်ရှိသော မ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ မ စ၊ မသည်လည်း။ ဝါ၊ အချို့သော အဒဓာတ်၌။ တော၊ တ-ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ခီယန္တိ ဥပဒ္ဒဝါ ဧတ္ထာ'တိ ခေမော၊ ဘာယိတဗ္ဗော'တိ ဘီမော၊ ဘေမော ဝါ၊ ပေမော၊ လောမော၊ ရောမော၊ သောမော၊ ဟောမော၊ ဝါမော၊ အဒတိ ဘက္ခတိ၊ အဒီယတေ ဝါ'တိ အတ္တာ၊ အာတုမာ ဝါ။ ပုံစံ။

❀ အဒ-နောက် မ၊ တ-ပြု ရ၊ သဒ္ဒဝါကြောင့်တည်း။

---

(၆၂၃) ကာရု၊ ပြုတတ်သောသူ၊ လက်သမား။ နေတာ၊ ဆောင်တတ်သည်။

(ဘဝိတဗ္ဗော ဘဝိဿတီ'တိ ဝါ ဘဗ္ဗော ကုလပုတ္တော။ နိယျန္တိ'တိ နိယျာနိကာ ဓမ္မာ-စသည်တို့၌ တဗ္ဗ, အနီယ, ဏျ-ဟူသော ကိစ္စပစ္စည်းများလည်း အပွကအားဖြင့် ကတ္တားကို ဟောပါသေး၏)။

(၆၂၆) ဧတ္ထ၊ ဤအရပ်၌။ ဥပဒ္ဒဝါ၊ ဘေးရန်တို့သည်။ ခီယန္တိ၊ ကုန်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ခေမော၊ မည်၏။ (ဒီဃ, ရဿ-နှစ်ချက်သင့်။ ဘီ, ပီ, လူ-ဓာတ်တို့ကား ဒီဃ)။ ဘီမော၊ ဘေမော၊ ကြောက်အပ်သသူ။ ပေမော၊ ချစ်အပ်သသူ၊ လောမော၊ ရိတ်ဖြတ်အပ်သော အမွေး။ ရောမော၊ ပေါက်ရောက်တတ်သော အမွေး။ သောမော၊ လမင်း။ ဟောမော၊ ယစ်ပူဇော်ခြင်း။ ဝါမော၊ လက်ျာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်

(၆၂၇) **သမာ'ဒီဟိ ထ–မာ။** သမာဒီဟိ၊ သမ, ဒမ, သီ, ဟိ, ဒု, ဓူ, ဒါ, ယာ-အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ထ-မာ၊ ထ-ပစ္စည်း, မ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သမေတီတိ သမထော၊ ဒမထော၊ သီမာ၊ ဟိမော၊ ဒုမော၊ ဓူမော၊ ဒါမော၊ ယာမော၊ ထာမော၊ သာမော၊ ဘသ္မာ။ ပုံစံ။

(၆၂၈) **ဂဟာဿု'ပဓဿေ ဝါ။** ဂဟဿ၊ ဂဟ-ဓာတ်၏။ ဉပဓဿ၊ အဆုံးဝဏ္ဏမှ အစဉပဓာ-မည်သော အ-သရ၏။ ဧ၊ ဧ-ပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

ဂဏှာတီတိ ဂေဟံ၊ ဂဟံ။ ပုံစံ။

ဖြစ်တတ်သောလက်ဝဲ။ အဒဘိ ဘက္ခတိ၊ ချမ်းသာဆင်းရဲကို စားတတ်၏။ ဝါ၊ အဒီယတေ၊ ဇာတိဒုက္ခစသည်တို့သည် စားအပ်ကိုက်ခဲအပ်၏။ က္လတိ၊ ကြောင့်။ အတ္တာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အာတုမာ၊ မည်၏။

(၆၂၇) သမေတိ၊ နီဝရဏတို့ကို ငြိမ်းဧးစေတတ်၏။ က္လတိ၊ ကြောင့်။ သမထော၊ သမာဓိမည်၏။ ဒမထော၊ ဆုံးမခြင်း။ (သိယတေ ဗန္ဓိယတေ'တိ) သီမာ၊ သိမ်။ (ဒီဃပြု)။ ဟိမော၊ ဆီးနှင်း။ ဒုမော၊ သစ်ပင်။ ဓူမော၊ မီးခိုး။ ဒါမော၊ ပန်းဆိုင်း။ ယာမော၊ ညဉ့်ယာမ်။ (ထာတိ ဧတေနာ'တိ) ထာမော၊ အားအစွမ်း။ (ဒဓာတီတိ ဓာမော၊ ငှင်း)။ သာမော၊ ဝါ, ရွှေ, မည်းနက်။ (ဘသီယတိ နိန္ဒိယတီတိ) ဘသ္မာ၊ ပြာ။

(ဤသုတ်၌ မပစ္စည်းပါပြီးဖြစ်၍ ရှေ့သုတ်အပိုပင်။ အတ္တာ၌ သာနုဗန္ဓ မ-ကို တ-ပြုရန် ခွဲသည်။ ဟု-ဉာဉ်ဆို၏။ အကျိုးမကြီးလှ။ ဤသုတ်ကိုသော်လည်း သမာဒီဟိ ထော- ဟူသင့်၏။ ချာ'ဒီဟိ မ-ထာ မ စ တောဝါ၊ ဟု တစ်သုတ်ထည်းမူလည်း ပေါင်းသင့်၏။ ဗုခ-ဂမာဒိ'တ္တေ ကတ္တရိ- သုတ်ရှိပြီးဖြစ်၍ ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ ကွေ-သုတ်လည်း အပိုပင်။ ဘာဝ-ကမ္မေသု တ။ တဗ္ဗနီယာ။ ပေသာ'တိသဂ္ဂ။ ဘျာ'ဒီဟိ။ ဤသံ-ဒု-သူဟိ ခ-စသော သုတ်များရှိပြီးဖြစ်၍ ဘာဝ-ကမ္မေသု ကိစ္စ'က္တ'ခတ္တာ သုတ်လည်း ထပ်ပိုသည်ပင်။ ဉာဉ်ပယ်ထားခဲ့သော သုတ်ပိုသုတ်ထပ်လည်း အများရှိ၏)။

(၆၂၈) ဂဏှာတိ၊ သစ်, ဝါး, အဆောက်အဉုတို့ကို။ ဝါ၊ ပစ္စည်းဉစ္စာတို့ကို ယူငင်သိမ်းပိုက်တတ်၏။ က္လတိ၊ ကြောင့်၊ ဂေဟံ၊ ဂဟံ။ အိမ် ကျောင်း ဇရပ် တဲအုံမည်၏။

(အန္တဝဏ္ဏာ ပုဗ္ဗော ပေစ္စ၊ မိယတေ'တျု'ပဓာ မတော။ အန္တ-ဝဏ္ဏာ၊ အဆုံးဝဏ္ဏမှ။ ပုဗ္ဗော၊ ရှေ့ဝဏ္ဏကို။ ဉပေစ္စ မိယတေတိ၊ တေ-ဟူသောဝစနတ္ထကြောင့်။ ဉပဓာ၊ ဟူ၍။ မတော၊ ၏)။

(၆၂၉) **မသုဿ သုဿ ဆွရ-ဆွေရာ။** မသုဿ၊ မသုဓာတ်၏။ သုဿ၊ သု-အက္ခရာ၏။ ဆွရ-ဆွေရာ၊ ဆွရပြု, ဆွေရပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

မစ္ဆရတီ'တိ မစ္ဆရော၊ မစ္ဆေရော။ ပုံစံ။

(၆၃၀) **အာ ပုဗ္ဗ'စရဿ စ။** အာ-ပုဗ္ဗ-စရဿ စ၊ အာ-ရှေးရှိသော စရ-ဓာတ်၏လည်း။ ဆွရ-ဆွေရာ စ၊ ဆွရ-ပြု, ဆွေရာ-ပြုတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ သမ္ပိဏ္ဍန၊ ဆွရိယ-ပြုကို ဆည်း၏။

အာဘုသံ စရတိ၊ စရိတဗ္ဗံ ဝါ'တိ အစ္ဆရံ၊ အစ္ဆေရံ၊ အစ္ဆရိယဥ္စ။ ပုံစံ။

အစ္ဆရံ ပဟရိတုံ ယုတ္တ'န္တိ အစ္ဆရိယံ- ပြုမှု တဒ္ဓိတ်။

(၆၃၁) **အလ ကလ-သလေဟိ လ-ယာ။** အလ-ကလ-သလေဟိ၊ အလ, ကလ, သလ-ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ နောက်၌။ လ-ယာ၊ လ-ပစ္စည်း, ယ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အလတိ သမတ္ထေတီတိ အလ္လံ၊ အလျံ၊ ကလီယတေ သင်္ချာယတေ'တိ ကလ္လံ၊ ကလျံ၊ သလတိ ဂစ္ဆတိ ပဝိသတီတိ သလ္လံ၊ သလျံ။ ပုံစံ။

---

(၆၂၉) မစ္ဆရတိ၊ မိမိနှင့်စပ်သမျှကို, သူတပါးတို့နှင့် မစပ်စေလို, ဝန်တိုတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မစ္ဆရော၊ မစ္ဆေရော၊ မည်၏။ ဝန်တိုနှစ်မြောသသူ၊ ဟု အနက်ပေး။

(ဧတ္ထ မသုတျနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကော၊ နိပ္ဖန္နော ဝါ။ ဒုဝိဓော ဟိ ပါဋိပဒိကော နိပ္ဖန္နော အနိပ္ဖန္နော စ။ တတ္ထ နိပ္ဖန္နော ကာရကောတျာဒိ။ အနိပ္ဖန္နော ယဋ္ဌပဋ္ဌောတျာဒိ။

ဟု-ဉာသ်ဆို၏။ မသုပုဒ်သက်သက် ပိဋကတ်၌ကျင်လည်သည် မရှိသောကြောင့် ကွိပစ္စည်း သက်၍ ဆွရ, ဆွေရ ပြု၍ တခါတည်းပြီးသော ရူပသိဒ္ဓိနည်းကောင်းပေသည်။ သဒ္ဒတ္ထ၌ကား အနိပ္ဖန္န ဟူ၍ပင်မရှိ။ ဥပသာရနိပါတ်မျှ မလွတ်ရ။ ဓာတ်ပစ္စည်းဝေဖန်၍ နိပ္ဖန္နပြီးသည်ချည်း။ ရုပ်မပြီးခင်သာ အနိပ္ဖန္န ဆိုရသည်။ ဤ၌လည်း မသုဓာတ်တည်ခိုက် အနိပ္ဖန္န။ မစ္ဆရ, မစ္ဆေရ ပြီးသည့်အခါ နိပ္ဖန္န။ ၎င်းလည်း အနိပ္ဖန္န။ မစ္ဆရဿ ဘာဝေါ မစ္ဆရိယံ- ဟု ဘာဝတ္ထ ဏျပစ္စည်း, ဣအာဂုံတို့ဖြင့် ပြီးသည့်အခါ နိပ္ဖန္န။ အဋ္ဌကထာ၌ကား မာယိဒံ အစ္ဆရိယံ အညေသံ ဟောတူတိ ပဝတ္တံ မစ္ဆရိယံ- ဟု ပထမာ ဗဟုဗ္ဗီဟိလည်း ပြု၏။ ॥ **အာဝါသော စ ကုလံ လာဘော၊ ဝဏ္ဏော ဓမ္မောတိ ပဥ္စဓာ- ဟု မစ္ဆရိယ ငါးပါးရှိ၏)။**

(၆၃၀) အာဘုသံ၊ လွန်စွာ။ စရတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဝါ၊ စရိတဗ္ဗံ၊ ပြုကျင့်အပ်သြအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အစ္ဆရံ၊ မည်၏။ အစ္ဆေရံ၊ ၏။ အစ္ဆရိယဥ္စ၊ လည်းမည်၏။ အံ့ဘွယ်သရဲ (ပေး)။ အစ္ဆရံ၊ လက်ဖျစ်ကို။ ပဟရိတုံ၊ တီးခတ်ခြင်းငှါ။ ယုတ္တံ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အစ္ဆရိယံ၊ ၏။

(၆၃၁) အလ္လံ၊ စိုစွတ်သည်။ ကလျံ၊ ခန့်ကျန်းသည်။ သလျံ၊ မြားငြောင့်။ အလျံ၊ စသည်တူ၏။

(၆၃၂) **ယာဏ–လာနာ**။ ကလ-သလေဟိ၊ တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ယာဏ-လာနာ၊ ယာဏ-ပစ္စည်း, လာန-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကလျာဏံ၊ ပဋိသလ္လာနံ။ ပုံစံ။

(၆၃၃) **မထိသ ထဿ လော စ**။ မထိဿ၊ မထဓာတ်၏၊ ထဿ၊ ထ-၏။ လော စ၊ လ-ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ ထ-ပစ္စည်းကို ဆည်း၏။ (ရူ)။

မထတိ ဝိလောဠတီတိ မလ္လော၊ သောယေဝ မလ္လကော။ (က-လာ) ။ မထနံ ဝိလောဠနံ မလ္လံ၊ မလ္လကံ။ ပုံစံ။

(၆၃၄) **ပေသာ'တိသဂ္ဂ–ပတ္တ, ကာလေသု ကိစ္စာ**။ ပေသ-အတိသဂ္ဂ-ပတ္တကာ-လေသု၊ စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်း, စွန့်လွှတ်ခွင့်ပြုခြင်း, ချိန်ခါရောက်သည်ကို ပြောဆိုခြင်းတို့၌။ ကိစ္စာ၊ ကိစ္စ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

---

(၆၃၂) ကလျာဏံ၊ ကောင်းသောစိတ်။ (ကလျာဏော၊ တရား။ ကလျာဏီ၊ မိန်းမ)။ ဂဏာတော ပဋိက္ကမိတွာ သလတိ ဧတ္ထာတိ ပဋိသလ္လာနံ၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၊ (လီဓာတ်ကြံလျှင် ပဋိသလ္လာယန, ပဋိသလ္လီန, ပဋိသလ္လီယန- ဟု ဖြစ်၏။ ကလျေ ပါတော အဏျတေ သဒ္ဒီယတေတိ ကလျာဏံ။ ဟေမနိ မင်္ဂလေ စ သုဘယုတ္တေ တိလိင်္ဂံ။ က္လတ္တိယံ ကလျာဏီ-ဟု သက္ကတ၌ ဏကြီးနှင့်ရှိ၏။ ပဋိသလ္လာန-၌ကား ဏကြီးဖြစ်ရန် ဉပဒေမရှိ ပိဋကတ်တော်၌လည်း နငယ်နှင့်သာ တွေ့ရှိသည်။

ရူပသိဒ္ဓိ (၄၀၇)၌ကား-

ယဒါ ပန လီ သိလေသနေတိ ဓာတု၊ တဒါ ပဋိသလ္လယဏံ ပဋိသလ္လာဏန္တိ ယုပစ္စယေန သိဒ္ဓံ၊ ဉပသဂ္ဂန္တဿ နိဂ္ဂဟီတဿ လတ္တံ။ ရဟာဒိ-ပရတ္တာ နဿ ဏတ္တံ။ ဧကာရဿ ကွစိဓာတူတိအာဒိနာ အတ္တဉ္စ။

ဟု-လီဓာတ်ကြံ၍ ဏကြီးပြုန်၏။ ရူပသိဒ္ဓိကား အဆိုရဲလှ၏။ အာဒိန္နပုဒ်များပင် ဏကြီးပြုန် ဟုဆိုခြင်းကြောင့်။ ဉပါဒိန္နစသော ပုဒ်များမှာ ဏကြီးနှင့်ချည်း ပြင်ကြကုန်၏။ ရဟာဒိပရဉပဒေ၊ ရူပသိဒ္ဓိ မှာမရှိ၊ ဏကြီးနှင့်ပါ၌တွေ့တိုင်းကိုပင် ရဟာဒိ၌သွင်းလေသည်။

(၆၃၃) မထတိ ဝိလောဠတိ၊ လုံးထွေးမွှေနှောက်တတ်၏။ က္လတိ၊ ကြောင့်။ မလ္လော၊ မလ္လကော၊ လက်ဝှေ့ လက်ပန်းသည်မည်၏။ မလ္လံ၊ မလ္လကံ၊ လက်ဝှေ့သတ်ခြင်း, လက်ပန်းလုံးထွေးခြင်း။ (စသဒ္ဒါဖြင့် က-လာ။ ကစ္စည်း၊ အကျိုးမရှိ။ လပစ္စည်းသက်)။ (ရူ၊ ၄၀၇။)

ကတ္တာဗ္ဗံ ကရဏီယံ ကိစ္စံ ကမ္မံ ဘဝတာ။ ပုံစံ။

(၆၃၅) **အဝဿကာ’ဓမိ’ဏေသု ဏီ စ။** အဝဿက-အဓမ-ဣဏေသု၊ မချွတ်မယွင်းဟူသော အနက်, မပြတ်တောင်းပူ ယုတ်ညံ့သော ကြွေးမြီယူသောအနက်တို့၌။ ဏီ စ၊ ဏီ, ပစ္စည်းသည်ငှင်း။ ကိစ္စာ စ၊ တို့သည်ငှင်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စ-သဒ္ဒါ ကိစ္စာကို ငင်၏။

အဝဿံ ကမ္မံ ကရောတီ’တိ ကာရီ၊ အဝဿံ တွံ ဘာရံ ဟရသီ’တိ ဟာရီ၊ အဝဿ’မဟံ ဓမ္မံ စရာမီ’တိ စာရီ၊ ကမ္မကာရီ၊ ဘာရ-ဟာရီ၊ ဓမ္မစာရီ၊ သတံ ဣဏံ ဒဒါတိ ဒဒါသိ ဒဒါမီ’တိ ဒါယီ၊ သဟဿံ ဣဏံ ဓာရေတိ ဓာရေသိ ဓာရေမိ’တိ ဓာရီ၊ အဝဿံ ကရီယတေ’တိ ကာတဗ္ဗံ ကာရိယံ ကိစ္စံ၊ ဒီယတေ သတံ ဣဏ’န္တိ ဒါတဗ္ဗံ ဒါနီယံ ဒေယျံ။ ပုံစံ။

(၆၃၆) **အရဟ-သက္ကာ-ဒိဟိ တုံ။** အရဟ-သက္ကာ’ဒိဟိ၊ တို့နှင့်။ ယောဂေ၊ သော်။ တုံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(အရဟသက္ကာဒိသု စ-သုတ်ရှိပြီးဖြစ်၍ အပိုပင်၊ ပဋ္ဌာန္တဂတိက)။

(၆၃၇) **ဝဇာ’ဒိဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယော နိပစ္စန္တေ။** ဝဇာ’ဒိဟိ၊ ဝဇ-ဓာတ်အစရှိသည်တို့ ဖြင့်။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ’ဒယော၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-အစရှိကုန်သော သဒ္ဒါတို့သည်။ နိပစ္စန္တေ၊ ပြီးစီးကုန်၏။

ပထမံ ဝဇိတဗ္ဗာ’တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ဣဇ္ဇန္နံ ယဇနံ ဝါ ဣဇ္ဇာ။ ပုံစံ။

---

(၆၃၄) ဘဝတာ၊ သင်သည်။ ကမ္မံ၊ အမှုကို၊ ကတ္တာဗ္ဗံ၊ ကရဏီယံ၊ ကိစ္စံ၊ ပြုရမည်။ ပြုလိုပြုတော့ ပြုချိန်တန်ပြီ။

(၆၃၅) အဝဿံ၊ မချွတ်။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာရီ၊ မချွတ်ပြုသသူ မည်၏။ ဟာရီ၊ မချွတ်ဆောင်သောသင်။ စာရီ၊ မချွတ်ကျင့်သောငါ။ ကမ္မကာရီ၊ အမှုကို မချွတ်ပြုသော ထိုသူ။ သင်၊ ငါ။ ဘာရ-ဟာရီ၊ ဝန်ကို မချွတ်ဆောင်သောထိုသူ၊ သင်၊ ငါ။ ဓမ္မ-စာရီ၊ သူ၊ သင်၊ ငါ။ ဒါယီ၊ ကြွေးမြီယုတ်ကို ပေးဆပ်သသူ၊ သင်၊ ငါ။ ဓာရီ၊ ကြွေးမြီယုတ်ကို ဆောင်သသူ၊ သင်၊ ငါ။ ကာတဗ္ဗံ၊ ကာရိယံ၊ ကိစ္စံ၊ မချွတ်ပြုအပ်သော အမှု။ ဒါတဗ္ဗံ၊ ဒါနီယံ၊ ဒေယျံ၊ ပေးဆပ်သော ကြွေးမြီပူ။

(၆၃၇) ပထမံ၊ ပဥ္စင်းခံသည်မှရှေးဦးစွာ။ ဝဇိတဗ္ဗာ၊ ရောက်အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ မည်၏။ ဣဇ္ဇန္နံ၊ တုန်လှုပ်ခြင်း။ ဝါ၊ ယဇနံ၊ ပူဇော်ခြင်း။ ဣဇ္ဇာ၊ ခြင်း။

(ပပုဗ္ဗ ဝဇဓာတ်၊ ဏျပစ္စည်းသက်၍ ဒေါဓဿ စ-၌ စ၊ ပရဒွေဘာဝတို့ဖြင့် ပြီးသင့်လျက် ဉ်နိပါတနသုတ်ဖြင့် ပဝဇျာကို ပဗ္ဗဇ္ဇပြု။ အာပစ္စည်းသက်၍ပြီး၏။ ဣဇ္ဇာ-လည်း နည်းတူ။

(ဤလည်း ပဋ္ဌာန္ဒဂတိကပင်)။

၁။ ပဗ္ဗဋ္ဌာ ဇဋ္ဌာ သမဋ္ဌာ၊ နိသဋ္ဌာ သံကုဋ္ဌာ ဝိဋ္ဌာ။
ကုဋ္ဌာ ရုဋ္ဌာ လဋ္ဌာ ရဋ္ဌာ၊ တိရဋ္ဌာ စ တိရဋ္ဌာနော။ ။

၂။ သာကစ္ဆာ သာဂစ္ဆာ မုဋ္ဌာ၊ တုဋ္ဌာ ဝဋ္ဌာ စ ဗျာပဋ္ဌာ။
မစ္ဆော မစ္ဆု သစ္ဆံ နစ္ဆံ၊ နိစ္ဆံ ကညာ မာယာ ဇာယာ။ ။

(ဉာဏ်ရှိသူကျက်ရန် ပုံစံ)။

(၆၃၈) **ကွိ'လောပေါ စ။** ကွိ-လောပေါ စ၊ ကွိပစ္စည်း၏ ကျေခြင်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ နိပစ္စန္တေ စ၊ သင့်ရာဝိဓိလည်းပြီးကုန်၏။

ဝိဘူ၊ ဒိဗော။ ပုံစံ။ **စသဒ္ဒါ နိပစ္စန္တေကို ငင်၏။**

(၆၃၉) **သ, စ-ဇာနံ က-ဂါ ဏာ'နုဗန္ဓေ။** ဏာ'နုဗန္ဓေ၊ ဏ, အနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်။ သ, စ-ဇာနံ၊ စ, ဇ, အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့၏ အစိတ် စ, အက္ခရာ ဇ,အက္ခရာတို့၏။ က-ဂါ၊ က, ပြု ဂ,ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သေကော၊ ဝိဝေကော၊ သင်္ဂေါ၊ ဘင်္ဂေါ။ ပုံစံ။

ဝုဒ္ဓိပြုလျှင် ဇဋ္ဌာ-ဖြစ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် သုတ်ငယ်တို့ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဤနိပါတနသုတ်ကြီး အပိုင်။ ပဋ္ဌာန္ဒဂတိကသုတ်။

၁။ ပဗ္ဗဋ္ဌာ၊ ရှင်ဖြစ်ခြင်း။ ဇဋ္ဌာ၊ တဏှာ။ သမဋ္ဌာ၊ ပွဲသဘင်။ နိသဋ္ဌာ၊ ထိုင်နေခြင်း။ သံကုဋ္ဌာ၊ တွန့်တိုခြင်း။ ဝိဋ္ဌာ၊ အတတ်ပညာ။ ကုဋ္ဌာ၊ လိုချင်။ ရုဋ္ဌာ၊ ကျင်နာ။ လဋ္ဌာ၊ ရ။ ရဋ္ဌာ၊ လမ်း။ (ရဒဓာတ်။ တိရတိ အဓောဘာဂေန ဂစ္ဆတီ'တိ တိရဋ္ဌာ။ တိရဋ္ဌာန-၌ ဋ္ဌာနပစ္စည်း။

၂။ သဟ ကထနံ၊ သာကစ္ဆာ၊ ဆွေးနွေးခြင်း။ (သဟ အာဂမနံ သာဂစ္ဆာ)။ မုဋ္ဌာ၊ တွေဝေခြင်း။ (တုဒနံ) တုဋ္ဌာ၊ ထိုးဆွခြင်း။ ဝဋ္ဌာ၊ နေခြင်း။ ဗျာပဋ္ဌာ၊ ကြောင့်ကြခြင်း။ (မရတီ'တိ) မစ္ဆော၊ မစ္ဆု၊ သေမင်း။ (သတနံ သစ္ဆံ၊ နတနံ နစ္ဆံ။ နိတနံ နိစ္ဆံ။ ကန ဒိတ္တိ-ကန္တိဂတော၊ ကညာ။ မာ မာနေ)။ မာ၊ မျက်လှည့်။ ဇာယာ၊ မယား။ (ဇန-ဓာတ်၊ ဏျ-ပစ္စည်း)။

(၆၃၈) (ဝိသေသေန ဘဝတီ'တိ) ဝိဘူ၊ တင့်တယ်သည်။ (ဒွေ ဝါရေ ဇာယတီ'တိ) ဒိဗော၊ ငှက်၊ ပုဏ္ဏား၊ သွား။ (ဒွိဇောလည်း သင့်၏။ ရပစ္စည်းဖြင့်လည်းပြီးသောကြောင့်။ ကွိပစ္စယဝိဓိစုအပိုင်)။

(၆၃၉) သေကော၊ သွန်းလောင်းခြင်း။ ဝိဝေကော၊ ဆိတ်ငြိမ်ခြင်း။ သင်္ဂေါ၊ ငြိကပ်ခြင်း။ ဘင်္ဂေါ၊ ချိုးဖျက်ခြင်း။ (သိစ၊ ဝိပုဗ္ဗ ဝိစ၊ သန္ဇ၊ ဘန္ဇဓာတ်တည်း)။

(၆၄၀) **နုဒါ'ဒိဟိ ယု–ဏွုနု'မနာ'နနာ'ကာ'နနကာ သ–ကာရိတေဟိ စ။** နုဒါ'ဒိဟိ၊ နုဒ-အစရှိသောဓာတ်တို့မှရင်း။ သကာရိတေဟိ စ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းရှိသော ဓာတ်တို့မှရင်း။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယု-ဏွုနံ၊ ယု-ပစ္စည်း, ဏွု-ပစ္စည်းတို့၏။ အနာ'နနာ'ကာ'နနကာ၊ အန-ပြု, အာနန-ပြု, အက-ပြု, အာနနက-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပနူဒနံ၊ ပနူဒနော၊ အာဏာပနံ၊ အာဏာပနော၊ သဉ္ဉာနနံ၊ သဉ္ဉာနနော၊ ပနုဒကော၊ အာဏာပကော၊ သဉ္ဉာနနကော၊ သူဒကော၊ ဇနကော၊ သာဝကော၊ လာဝကော၊ ပါဝကော၊ ဥပါသကော၊ ဥပါသိကာ။ ပုံစံ။

---

(၆၄၀) ပနူဒနံ၊ ပယ်ခြင်း၊ ပယ်ကြောင်း။ ပနူဒနော၊ ပယ်တတ်သည်။ (နုဒဓာတ်၊ ဒီဃပြု။ ပနောဒနော၊ ဝိနောဒနော- ဟု ဝုဒ္ဓိလည်းပြုရ၏)။ အာဏာပနံ၊ အာဏာပနော၊ အာပုဗ္ဗ, ဉာဓာတ်၊ ပဏ္ဏာသ, ပဏ္ဏတ္တိ-တို့ကဲ့သို့ ဉ-ကို ဏ-ပြု။ သိစေခြင်း, ခိုင်းခြင်း၊ သိစေတတ်, ခိုင်းတတ်၏။ ဟု-အနက်ပေး။ (ဓာတွတ္ထ သဂြိုဟ်၌ စာရှိသို့ လိုက်၍= အာဏော တု ဘူစု ပေသဏေ- ဆိုလိုက်သည်။ ရှေ့၌ ရှေ့နောက်ဉာဓာတ်ညှပ်လျက်ရှိသောကြောင့် ဉာဓာတ်ပင် အရင်းဖြစ်ရာ၏။ သက္ကတ၌လည်း မာဂဓ အာဏာပုဒ်အရာ, အာဉာ-ဟု ရှိ၏။ အာဏာ, အာဏာပန, အာဏာပကတို့သည် ကာရိတ်မြဲသောပုဒ်များတည်း)။ သဉ္ဉာနနံ၊ သိခြင်း၊ သိစေခြင်း။ သဉ္ဉာနနော၊ သိတတ်၊ သိစေတတ်သည်။ (ကာရိတ်ကျေလည်းဟူ၏)။ ပနူဒကော၊ ပယ်တတ်၏။ အာဏာပကော၊ သိစေတတ်၊ စေခိုင်းတတ်၏။ သဉ္ဉာနနကော၊ သိတတ်၊ သိစေတတ်၏။ (သူဒတိ ပဂ္ဃရာပေတီ'တိ) သူဒကော၊ အရသာကို ယိုချတတ်သော စဖိုသည်။ (သုဒ္ဓကတ္တုရုပ်) ဇနကော၊ ဖြစ်တတ်၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဝါ၊ အဖ။ (အမိဟောမူ ဇနိကာ၊ အကို ဣပြု)။ သာဝကော၊ တပည့်။ လာဝကော၊ မြက်ရိတ်သသူ။ ဥပါသကော၊ သီတင်းသည်။ ဥပါသိကာ၊ သီတင်းသည်မ။

ဤသုတ်ရှိပြီ ဖြစ်၍ အနကာ ယုဏ္ဍုနံ-သုတ်အပိုပင်။

နုဒါဒီဟီ'တိ ဧတ္ထ အနကာ'ဒေသ'ဂ္ဂဟဏံ ဣမိနာ ဝိသေသ-ဝိဓိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တ-သာမည'ဝိဓိ-နိသေဓ'ပ္ပသင်္ဂ-နိဝတ္တနတ္ထံ။

ဟု-ရူပ္ပီကာဖြေဆိုသော်လည်း ထိုသာမညဝိဓိကို ဖြုတ်လိုက်လျှင်ပြီးတော့သည်။ ဓာတုပစ္စယေဟိ ဝိဘတ္တိယော-သုတ်ဖြင့် ဓာတုနိဒ္ဒိဋ္ဌပစ္စည်းနောက် အာချာတ်ဝိဘတ်သက်ခြင်းကို, ဤသုတ်ဖြင့် ကိတ, ကိစ္စ-ပစ္စည်းသက်ခြင်းကို ဆိုသည်။

သ-ကာရိတေဟိ ယု ဏွုနံ၊ ကာရိယဿ ဝိဓာနတော။
ကိစ္စကိတ္တမ္ဟာဝေါဓာတု၊ ပစ္စယေဟိပိ ဝေဒိယော။ ။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၅၄။)

(၆၄၁) ဣ–ယ–တ–မ–ကိ–ဧ,သာ'ဒိန'မန္တ'သဗ္ဗော ဒိယံ ကွစိ ဒိသဿ ဓေါရံ သော သ–က္ခီ' စ။ ဣ-ယ-တ'မကိ'ဧ-သာ-ဒီနံ၊ ဣ, ယ, တ, မ, ကိ, ဧ, သ, ပြုမည့် ဣမ, ယ, တ, တုမှ, အမှ , ကိံ, ဧတ, သမာန-အစရှိကုန်သော ရှေ့ဥပမာနပုဒ်တို့၏။ အန္တ'သဗ္ဗော၊ အစိတ်သရသည်။ ကွစိ၊ အချို့ပုံစံ၌။ ဒိယံ၊ သို့ရင်း။ ဒိသဿ၊ နောက်ဒိသဓာတ်၏။ ဓေါ၊ ဒ-သည်။ ကွစိ၊ ၌။ ရံ၊ ရ-အဖြစ်သို့ရင်း။ သော၊ သသည်။ ကွစိ၊ ၌။ သက္ခီ'စ၊ သ-အဖြစ်, က္ခ-အဖြစ်, ဤ-အဖြစ်တို့သို့ရင်း။ ပပ္ပေါတိ၊ ၏။ နိပစ္စန္တေ စ၊ သင့်ရာ ဝိဓိဖြင့်လည်းပြီးကုန်၏။

အယ'မိဝ ဒိဿတေ'တိ ဤဒိသော၊ ယာဒိသော၊ တာဒိသော၊ မာဒိသော၊ ကီဒိသော၊ ဧဒိသော၊ ဧတာဒိသော ဝါ၊ သမာနော ဣဝ ဒိဿတေ'တိ သာဒိသော၊ သဒိသော ဝါ၊ ရ- ပြုမှု ဤရိသော၊ က္ခ-ပြုမှု ဤဒိက္ခော၊ နှစ်ပါးပြုမှု ဤရိက္ခော၊ ဤ-ပြုမူ၊ ဤဒီ-စသည်ဖြစ်၏။

စ-သဒ္ဒါ အညမညသမုစ္စည်း။ နိပစ္စန္တေကိုလည်း ငင်၏။

အာဒိဖြင့် အညာဒိသော၊ အမူဒိသော-စသည်ကို ယူ။

---

(၆၄၁) အယ'မိဝ၊ ဤသူကိုကဲ့သို့။ ဒိဿတေ၊ ရှုအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဤဒိသော၊ မည်၏။ (ကွိပစ္စည်း။ ဤသုတ်ဖြင့် မ-ကိုချေ။ ဣကိုဒီယပြု။ သကို မချေရအောင် သပြု။ ယောဝိယ၊ သောဝိယ၊ တွံဝိယ၊ အဟံဝိယ၊ ကောဝိယ၊ ဧသောဝိယ ဒိဿတေတိ ဧဒိသော၊ ဧတာဒိသော ဝါ) ကောဝိယ၊ အဘယ်သူကဲ့သို့။ ဒိဿတေ၊ ရှုအပ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးအပ်သော သတ္တိကြောင့်။ ကီဒိသော၊ မည်၏။ ဧဒိသော၊ ထိုသူကဲ့သို့ သဘောရှိသည်။ (ဧတာဒိသော-၌ ကွစိမြစ်၍ ဧ-မပြုရ။ သမာနော ဣဝ၊ တူသောသူကိုကဲ့သို့၊ ဒိဿတေ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာဒိသော၊ ၏။ (သဒိသော-ကား သမာနကို သပြုရုံသာ။ ဒီယမပြုရ)။ ဤရိသော၊ ဤဒိက္ခော၊ ဤရိက္ခော ဤဒီ၊ ဤသူကဲ့သို့သော သဘောရှိ၏။

(ဤသို့ သဏ္ဍတ၌ ကမ္မသာဓနချည်းပြု၏။ **ကစ္စည်း၌လည်း** ဣမမိဝ နံ ပဿတီ'တိ ဤဒိသော-ကို နိဿာယ နံ ဝသန္တိတိ နိဿယော-ကဲ့သို့ကြံလျှင် အဝုတ္တကမ္မသာဓနဖြစ်၏။ အနိဋ္ဌကို ဣဋ္ဌ၊ ဣဋ္ဌကို အနိဋ္ဌ ရှုနိုင်သော တာဒိဂုဏ်ကိုဆိုသော အချို့အရာ၌ကား ကတ္တုသာဓ်လည်း သင့်သည်ပင်။ **သဏ္ဍတ၌**လည်း အသော'ဝ ဒဿန'မဿာတိ ဤဒိသော- ဟု ကတ္တားသဘောရှိသော ကိတန္တဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ပြု၏)။ အညာဒိသော၊ တပါးသူကဲ့သို့ သဘောရှိ၏။ အမူဒိသော၊ ထိုသူကဲ့သို့သဘောရှိ၏။

(ဤသုတ်ကို ဉာသ်တပုံ, ရူပသိဒ္ဓိတပုံ-ဖွင့်ဆိုကြ၏။ ဉာသ်ဆိုသော ဒုသ-ဂိုဏ်းတို့လည်း အရိုးအစဉ်မကျ၊ ထိုကြောင့် သဏ္ဍတနှင့်ညီလျော်, အနက်ပေါ်အောင် ပြင်လိုက်ပေသည်)။

(၆၄၂) **ဘျာ'ဒီဟိ မတိ ဗုဓိ-ပူဇာ'ဒီဟိ စ က္တော။** ဘျာ'ဒီဟိ၊ ဘီ-အစရှိသော ဓာတ်တို့မှရင်း။ မတိ ဗုဓိ-ပူဇာ'ဒီဟိ၊ မတိ, ဗုဓ, ပူဇ-အနက်ရှိသောဓာတ် စသည်တို့မှရင်း။ ပရံ ဌ။ က္တော၊ က-အနုဗန်ရှိသော တ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဘာယိတဗ္ဗော'တိ ဘီတော၊ သုပနံ သုတ္တံ၊ သုဋ္ဌု မာနီယတေ မညတေ'တိ ဝါ သမ္မတော၊ ဗုဇ္ဈတေ'တိ ဗုဒ္ဓေါ ဒေဝမနုဿေဟိ၊ ပူဇိတော၊ သက္ကတော။ ပုံစံ။

(ဘာဝကမ္မေသု တ-သုတ်ရှိပြီဖြစ်၍ ဤသုတ်လည်းအပိုပင်)။

(၆၄၃) **ဝေပု-သီ-ဒဝ-ဝမု-ကု-ဒါ-ဘူ-ဟွာ'ဒီဟိ ထု'တ္တိမ-ဏိမာ နိဗ္ဗတ္တေ။** ဝေပု-သီ-ဒဝ-ဝမု-ကု-ဒါ-ဘူ-ဟွာ'ဒီဟိ၊ ဝေပု-ဓာတ်, သီ-ဓာတ်, ဒဝ-ဓာတ်, ဝမု-ဓာတ်, ကု-ပြုသော ကရ-ဓာတ်, ဒါ-ဓာတ်, ဘူ-ဓာတ်, ဟု-ဓာတ် အစရှိသည်တို့မှ။ ပရံ ဌ။ နိဗ္ဗတ္တေ၊ ဖြစ်၏ဟူသော အနက်၌။ အထု-တ္တိမ-ဏိမာ၊ အထု-ပစ္စည်း, တ္တိမ-ပစ္စည်း, ဏိမ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝေပနံ ကမ္ပနံ ဝေပထု၊ သယနံ သယထု၊ ဒဝနံ ဥပတာပနံ ဒဝထု၊ ဝမီယတေ'တိ ဝမထု၊ ကရီယတေ'တိ ကုတ္တိမံ၊ ကိတ္တိမဥ္စ၊ ဒီယတေ'တိ ဒတ္တိမံ၊ ဘဝနံ ဘောတ္တိမံ၊ အဝဟာဝီယတေ ဣဇ္ဇတေ'တိ ဩဟာဝိမံ၊ ဩဟာရိမံ။ ပုံစံ။

---

(၆၄၂) ဘီတော၊ ကြောက်အပ်သည်။ သုတ္တံ၊ အိပ်ပျော်ခြင်း။ သုဋ္ဌု၊ ကောင်းစွာ။ မာနီယတေ၊ မြတ်နိုးအပ်၏။ ဝါ၊ မညတေ၊ သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမ္မတော၊ ၏။ (ဉာဏ်၌ မာ ဓာတ်၊ ရှိ၌ မန ဓာတ်)။ ဒေဝမနုဿေဟိ၊ တို့သည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ သိအပ်သော ဘုရား။ ပူဇိတော၊ ပူဇော်အပ်၏။ သက္ကတော၊ အရိုအသေပြုအပ်၏။

(၆၄၃) ဝေပနံ ကမ္ပနံ၊ တုန်လှုပ်ခြင်း။ ဝေပထု၊ ကိုယ်တုန်လှုပ်သောအနာ။ (ဝေပနံ ဝေပေါ၊ တေန နိဗ္ဗတ္တော ဝေပထု-ဟူသော ဝိဂြိုဟ်တုသည် ဤဘာဝသာဓ် ဝိဂြိုဟ်စစ်ကိုပြ၏။ နိဗ္ဗတ္တတဒ္ဓိတ်မှတ်ထင်, ယောင်မှားတတ်၏။ နောက်ကိုနည်းတူ)။ သယထု၊ အိပ်ခြင်းများသော သာနာ ရက်အနာ။ ဒဝထု၊ ကိုယ်ပူ ပါဒရက်နာ။ ဝမီယတေ၊ ပျို့အန်အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝမထု၊ အန်ဖတ်မည်၏။ (ကမ္မသာဓ်)။ ကုတ္တိမံ၊ ပြုအပ်သော ဝတ္ထု၊ (ကိပြုလျှင် ကိတ္တိမဖြစ်၏ ဇာတိမဟုတ်သည်ကိုဟော၏)။ ဒတ္တိမံ၊ သူပေး၍ မွေးစားအပ်သသူ စသည်။ ဘဝနံ၊ ဖြစ်ခြင်း။ ဘောတ္တိမံ၊ ဖြစ်ခြင်း။ အဝဟာဝီယတေ ဣဇ္ဇတေ၊ ပူဇော်အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဩဟာဝိမံ၊ မည်၏။ (အဝဟရတိ'တိ) ဩဟာရိမံ၊ နှစ်မြှုပ်၍ ဆောင်တတ်သည်။ (ကတ္တုသာဓ်)။

(၆၄၄) **အင်္ကောသေ နမှာ'နိ။** နမှိ၊ န-ပဋိသေဓသည်။ ယုတ္တေ၊ ယှဉ်လတ်သော်။ အင်္ကောသေ၊ ဆဲရေးခြင်းအနက်၌။ အာနိ၊ အာနိ, ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အ-ကရာဏိ တေ ဇမ္မ ကမ္မံ၊ အ-ဂမာနိ တေ ဇမ္မ ဒေသံ။ ပုံစံ။

(၆၄၅) **ကော–ဒိတော သင်္ကျာ ကွတ္တုံ။** ကော'ဒိတော၊ ကေ-အစရှိသော သင်္ချာသဒ္ဒါမှ။ ပရသ္မာ၊ သော။ သင်္ကျာ၊ သင်္ချ-နိပါတ်ပုဒ်၏။ ကွတ္တုံ၊ ကွတ္တုံ-ပြသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကေယျ'တ္ထသ သင်္ချ ကေကွတ္တုံ၊ အနေကေသံ သင်္ချ အနေကကွတ္တုံ၊ သတကွတ္တုံ၊ သဟဿကွတ္တုံ၊ ဗဟုကွတ္တုံ၊ ကတိကွတ္တုံ။ ပုံစံ။

(ရူပသိဒ္ဓိ၌ ကွတ္တုံပစ္စည်းသက်၍ အဗျယတဒ္ဓိတ် ဟူ၏)။

(၆၄၆) **သုနဿ'နဿောန–ဝါန'ဝါနု'နုန'နာနာ။** သုနဿ၊ ဂတျ'တ္ထ, သုန-ဓာတ်, အ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော နိပ္ဖန္နပါဋိပဒိက သုနပုဒ်၏။ ဥနဿ၊ အစိတ်ဥန-သဒ္ဒါ၏။ ဩန-ဝါန-ဥဝါန-ဥူန-ဥနခ-ဥန-အာ-အာနာ၊ ဩန-ပြု, ဝါန-ပြု, ဥဝါန-ပြု, ဥူန-ပြု, ဥနခ-ပြု, ဥန-ပြု, အာ-ပြု, အာနာ- ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

---

(၆၄၄) ဇမ္မ၊ ဟယ်သူယုတ်။ တေ၊ သင်သည်။ ကမ္မံ၊ အမှုကို။ အ-ကရာဏိ၊ မပြုသင့်ပါတကား။ (န ကတ္တဗ္ဗန္တိ အကရာဏိ၊ ပြု။ ဏကြီးပြန်။ သက္ကတ၌ကွတ္တိလိင်ဆို၏။) တေ ၏။ အကရာဏိ၊ မပြုနေခြင်း ဖျင်းလှ၏တကား။ (ဟု-ဘောအနက်ပေး။ အဂမာနိ တေ ဇမ္မ ဒေသော-ဟု ဝုတ္တကံထည့်သော ရူပသိဒ္ဓိ (၄၁၀)ကား ကမ္မသာဓ် ပြုလို၏)။ ဇမ္မ၊ ယုတ်။ တေ ၏။ ဒေသံ၊ အရပ်တပါးသို့။ အဂမာနိ၊ မသွားနေခြင်း ဖျင်းလှ၏တကား။ (ကစ္စည်း, ဉာသ်, သက္ကတအလို)။

(၆၄၅) ကေယျ၊ တစ်ခုသော၊ အတ္ထဿ၊ အနက်၏။ သင်္ချ၊ အကြိမ်တည်း။ ကေကွတ္တုံ၊ တစ်ကြိမ်။ အနေကေသံ၊ များစွာသောအနက်တို့၏။ သင်္ချ၊ အကြိမ်တည်း။ အနေကကွတ္တုံ၊ အကြိမ်များစွာ။ သတကွတ္တုံ၊ အကြိမ်တစ်ရာ။ သဟဿကွတ္တုံ၊ အကြိမ်တစ်ထောင်။ ဗဟုကွတ္တုံ၊ အကြိမ်များစွာ။ ကတိတ္တကွတ္တုံ၊ အကြိမ်ဘယ်မျှနည်း။

(သင်္ချ နိပါတ်သက်သက် တစ်ကြိမ်ကို ဟော၏။ ဒွိတိစသည်နှင့် ယှဉ်သည့်အခါ အကြိမ်သာမညကို ဟော၏။ ဒွိသတံ၊ တိသတံ, စသည်၌ သတသဒ္ဒါ စသည်ကဲ့သို့မှတ်)။

ကေ ဒွိ တိ ကွစ္စေဝမာဒိတော ဂဏနတော သင်္ကျာ ဌာနေ ဝါရတ္ထေ ကွတ္တုံ-ပစ္စယော ဟောတိ။

အဗျယတဒ္ဓိတ်ဖြင့် ရူပသိဒ္ဓိ(၂၅၄)ကောင်းပေ၏။

သုနတိ ဂစ္ဆတီတိ သောနော၊ သွာနော၊ သုဝါနော၊ သူနော၊ သုနခေါ၊ သုနော၊ သာ၊ သာနော။ ပုံစံ။

(၆၄၇) **တရုဏာသ သုသု စ**။ တရုဏာသ၊ တရုဏာပုဒ်၏။ သုသု၊ သုသု-ပြုသည်။ စ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ၏။

စ-သဒ္ဒါ အနိယမတ္ထ။ တရတီတိ တရုဏော၊ သုသု စ။ ပုံစံ။

(၆၄၈) **ယုဝသာဝသော'ဝုဝါနု'နူ'နာ**။ ယုဝသ၊ ယုဝ-ပုဒ်၏။ ဥဝသ၊ အစိတ် ဥဝ-သဒ္ဒါ၏။ ဥဝ-ဥဝါန-ဥန-ဥူနာ၊ ဥဝ-ပြု, ဥဝါန-ပြု, ဥန-ပြု, ဥူန-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ယဝတိ မိဿီဘဝတီ'တိ ယုဝါ၊ ယုဝါနော၊ ယုနော၊ ယူနော။ ပုံစံ။

---

(၆၄၆) သုနတိ ဂစ္ဆတိ၊ နေလျှင်ကွေး, သွားလျှင် ပြေးတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောနော၊ မည်၏။ သွာနော၊ မည်၏။ သုဝါနော၊ သူနော။ သုနခေါ၊ သုနော၊ သာ၊ သာနော၊ မည်၏။

(သာရမေယျော, ကုက္ကုရော, သာဠူရော သုံးပုဒ်ထည့်မှု ခွေးပရိယာယ်ဆယ့်တစ်ပုဒ်။ အလက္ကော၊ ခွေးရူး။ သက္ကတ။ သီဟိုဠ်ကစ္စည်း, ဉာသ်တို့၌ နငယ်ချည်း ရှိ၏။ ရူပသိဒ္ဓိ၌ ဩဏပြု, ဥဏာပြုမှ ကြွင်းသမျှ, နငယ်ချည်းရှိ၏။ သာမိကဿ ဝစနံ သုဏာတီတိ- ဟု ဝစနတ္ထပြုသော ဝုတ္တိ, အဘိဓာန် ဋီကာတို့အလို ဏကြီးနှင့်သင့်ရာ၏။ ဆင်ခြင်၍ယူ။ သုနတိ သဒ္ဒါယတီတိ သုနော-လည်းပြု)။

(၆၄၇) တရတိ၊ အဆင်း, အရွယ်အားဖြင့် လွန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တရုဏော၊ မည်၏။ သုသု စ၊ သုသုလည်းမည်၏။

(အာ သောဠသ ဘဝေ ဗာလော၊ တရုဏော တု တတုတ္တရိ။ သက္ကတအလို။ ပရိယာယ်သဒ္ဒါ အချင်းချင်း၊ တရုဏကို သုသု။ ဂေါကို ဂေါဏပြုသောနည်းဖြင့် ဗုဇ္ဈတီ'တိ ဘဂဝါ, ဗုဇ္ဈတီတိ သတ္တာ စသည် ပြုသော်လည်း အပြစ်ဆိုရန် မရှိပြီ။ "မာဂဓေသ မြန်မာ"- သုတ်တည်၍ ဂစ္ဆတီတိ၊ နွား။ အဿတိ ဘက္ခတီတိ မြင်း-စသော တောင်ဘီလာ စကားများလည်း အရှုးစကားဖြစ်သော်လည်း ကစ္စည်းနှင့် ညီပေသည်။

သာ မာဂဓီ မူလဘာသာ၊ နရာ ယာယာဒိ ကပ္ပိကာ။
ဗြဟ္မာနောစာ'ဿုတာလာပါ၊ သမ္ဗုဒ္ဓါစာပိ ဘာသရေ။ ။ (ရှု ၄၁။)

ဟု ဘာသာစ၍ လာခဲ့ပုံကို ဆိုသော ဂါထာနှင့်လည်း ညီပေ၏။ "မာဂဓေသ ရှမ်း"။ "မာဂဓေသ ကလား"၊ "မာဂဓေသ ယိုးဒယား"- စသည်ဖြင့် သုတ္တဝိဘာဂလည်း များစွာရ၏။)

(၆၄၈) ယဝတိ မိဿီဘဝတိ၊ ရောနှောသည်ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယုဝါ၊ ယုဝါနော၊ ယုနော၊ ယူနော၊ မည်၏။ (ယုဝါသဒ္ဒါ ပုမာဒိဂိုဏ်း၊ အကြွင်း ပုရိသာဒိဂိုဏ်း မှတ်)။

(၆၄၉) **ကာလေ ဝတ္တမာနာ–တီတေ ဏွာ'ဒယော။** ဝတ္တမာနာ-တီတေ၊ ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်ဖြစ်သော။ ကာလေ၊ ၌။ ဏွာ' ဒယော၊ ဏု-အစရှိသောပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အာဒိဖြင့် ယု, တ္တ, မိ- စသည်ကို ယူ။ ကရောတိ အကာသီတိ ကာရု။ ပုံစံ။

၁။ ကာရု ဝါယု ခနု ဗန္ဓု၊ သာဒု သာဓု စ ရာဟု စ။
မနု သာနု တနု ဟနု၊ မရု စာရု တရာ'ယု စ။ ။

၂။ ဝသွ'သု ပသု ပဋ္ဋု စ၊ ဂရု ဇာနု စ စန္ဒနံ။
ဘုဝနံ ကရုဏာ ဘူတံ၊ တာတော ဘူမိ စ နေမိ စ။ ။

(ဉာဏ်ရှိသူကျက်ရန်၊ ယုနှင့်တ္တ ပိုဓ၏)။

(၆၅၀) **ဘဝိဿတိ ဂမာ–ဒီဟိ ဏီ–ဃိဏ်။** ဘဝိဿတိ၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော။ ကာလေ၊ ကာလ၌။ ဂမာ'ဒီဟိ၊ ဂမု-အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ ၌။ ဏီ-ဃိဏ်၊ ဏ-အနုဗန်, ဃ-အနုဗန်ရှိသော ဏီ-ပစ္စည်း, ဃိဏ်-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဂမိဿတိ သီလေနာ'တိ ဂါမီ၊ ဂါမိနော၊ ဂါမိ၊ ဂါမယော၊ ဘာဝီ၊ ဘာဝိ၊ ပဿာဝီ၊ ပဿာဝိ၊ ဥာယီ၊ ဥာယိ။ ပုံစံ။ (ဤသုတ်လည်းအပိုပင်)။

---

(၆၄၉) ကရောတိ၊ ပြုလုပ်ဆဲ။ အကာသိ၊ ပြုလုပ်တတ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာရု၊ မည်၏။

၁။ ကာရု၊ လက်သမား။ ဝါယု၊ လေ။ ခနု၊ လေး။ ဗန္ဓု၊ ဆွေမျိုး။ သာဒု၊ ချိုမြိန်သော အရသာ။ သာဓု၊ သူတော်ကောင်း။ ရာဟု၊ ပေုပ်ဂြိုဟ်။ မနု၊ လူ။ (သနိယတိ ဘဇီယတီတိ) သာနု၊ ညီညွတ်သော တောင်ပြင်။ တနု၊ ကိုယ်။ ဟနု၊ မေး။ မရု၊ သဲ၊ နတ်။ စာရု၊ နှစ်သက်ဖွယ်။ တရု၊ သစ်ပင်။ အာယု၊ အသက်။

၂။ ဝသု၊ ရတနာ။ ဝသုနတ် ရှစ်မျိုး။ အဿု၊ မျက်ရည်။ ပသု၊ သားသတ္တဝါ။ ပဋ္ဋု၊ လိမ္မာသူ။ ဂရု၊ ဆရာ, လေးသည်။ (ဏု-ပစ္စည်းပုံစံ) စန္ဒနံ၊ အေးမြသော စန္ဒကူးနံ့သာ။ ဘုဝနံ၊ လောက။ ကရုဏာ၊ သနားခြင်း။ (ယု-ပစ္စည်းပုံစံ) ဘူတံ၊ ဘီလူး၊ မဟာဘုတ်။ တာတော၊ အဘ။ (တ-ပစ္စည်းပုံစံ) ဘူမိ၊ မြေ၊ ဘုံဗိမာန်။ နေမိ၊ အကွပ်၊ နေမိမင်း။ (မိ-ပစ္စည်းပုံစံ)။ ဤ၌- ယု, တ-တို့ကား အပိုပင်။ ပဒ္မန္တဂတိက)။

(၆၅၀) သီလေန၊ အလေ့အားဖြင့်။ ဂမိဿတိ၊ သွားလတ္တံ့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဂါမီ၊ မည်၏။ ဂါမိနော၊ သွားလတ္တံ့သော အလေ့ရှိသောသူတို့သည်။ ဂါမိ၊ သည်။ ဂါမယော၊ တို့သည်။

(တဇော ဘူ ဘာဂ-သေဝါသု၊ ဒါန-ပါကေ စုရာဒိကော။
သု ဘူ သန္ဒ-ဇနိ'ဿရေ၊ ဝိ ဝိချာတေ သွ သန္ဓာန။
မထ- နှာန သုတေ ဘူ-သွာ၊ ဂတေ ဘူ-သွာကိ ပိဋ္ဌနေ။
ဥာ ဘူ-ဒိ ဂတိနိဝတ္တံ- ဟူသော ဓာတ်နက်တို့ကို ရှု၍)။

(၆၅၁) **ကိရိယာယံ ဏွူ-တဝေါ။** ကိရိယာယံ၊ စပ်ရာကြိယာကို။ ဂမျမာနာယံ၊ သိအပ်သည်ရှိသော်။ ဘဝိဿတိ၊ သော။ ကာလေ၊ ၌။ ဏွူ-တဝေါ၊ ဏွူ-ပစ္စည်း, တု-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကရိဿတိ ကရိဿသိ ကရိဿာမီ'တိ ကာရကော၊ ဝဇတိ ဝဇသိ ဝဇာမိ အစ္ဆာမိ၊ ကတ္တာ ဝဇတိ အစ္ဆတိ ဘုဥ္စတိ ပိဝတိ။ ပုံစံ။

(ဤသုတ်လည်းအပိုပင်)။

(၆၅၂) **ဘာဝ-ဝါစိမှိ စတုတ္ထီ။** ဘာဝ-ဝါစိမှိ၊ ဘောကိုဟောသည်။ သတိ၊ သော်။ ဘဝိဿတိ၊ သော။ ကာလေ၊ ၌။ စတုတ္ထီ၊ စတုတ္ထီဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ပစီယိဿတေ ပစနံ ဝါ ပါကော ပါကာယ ဝဇတိ၊ တဏ္ဍုလံ ခေါဝတိ။ ပုံစံ။

(သိလာဃ-သုတ် စသည်ရှိ၍ အပိုပင်)။

(၆၅၃) **ကမ္မနိ ဏော။** ကမ္မနိ၊ အနီးကံပုဒ်သည်။ သတိ၊ သော်။ ဘဝိဿတိ၊ သော။ ကာလေ၊ ၌။ ဏော၊ ဏ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

နဂရံ ကရိဿတီတိ နဂရကာရော ဝဇတိ။ ပုံစံ

(ဝိသရုဇပဒါဒိတော ဏ- ရှိပြီးဖြစ်၍ ဤသုတ်လည်း အပိုပင်)

ဘာဇီ၊ ဘာဇိ၊ ဝေဖန်ဆည်းကပ်လတ္တံ့သော အလေ့ရှိသူ။ ပဿာဝီ၊ ပဿာဝိ၊ နားထောင်လေ့ရှိသူ။ ဋ္ဌာယီ, ဋ္ဌာယိ၊ ရပ်တည်လတ္တံ့သောသူ။

(စသည်ပေး။ တဿီလာဒီသု-စသည်ရှိ၍ အပိုပင်)။

(၆၅၁) ကာရကော၊ ပြုလုပ်လတ္တံ့သော ထိုသူသည်၊ သင်သည်၊ ငါသည်။ ဝဇတိ၊ သွား၏။ ဝဇသိ၊ ၏။ ဝဇာမိ၊ ၏။ အစ္ဆာမိ၊ ထိုင်နေ၏။ ကတ္တာ၊ ငါပြုမည် ကြံစည်၍။ ဝါ၊ ကြံစည်သော ထိုသူသည်။ ဝဇတိ၊ ၏။ အစ္ဆတိ၊ ၏။ ဘုဥ္စတိ၊ ၏။ ပိဝတိ၊ သောက်၏။

(ဤနည်း၌၊ ကရိဿာမီ'တိ ကတ္တာ- ဟု အမှယောဂဝိဂြိုဟ် ပြု။ သူတစ်ပါးက ဆိုသောစကားဖြစ်၍ ဝဇတိ- စသည် နာမယောဂကြိယာလာ။ ။(သဗ္ဗတော ဏွူ-တွာ'ဝီ ဝါ။ ဏာ'ဒယော တေကာလိကာ-ရှိလေပြီဖြစ်၍ ဤသုတ်လည်း အပိုသက်သက်ပင်တည်း)။

(၆၅၄) **သေသေ သန္တျသာမာနာ’နာ။** သေသေ၊ တစ်ပိုင်းတစ်စိတ်ပြုမိ၍ အကြွင်းအကျန်ရှိသေးသော။ ဘဝိဿတိ၊ သော။ ကာလေ၊ ၌။ ကမ္မနိ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ သန္တျသာမာနာ’နာ၊ သန္တျ-ပစ္စည်း, သမာန-ပစ္စည်း, အာန-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ကမ္မံ ကရိဿံ ကရိဿန္တော ဝဇတိ။ လ။ ကမ္မံ ကရိဿတိ ကရိဿန္တမှိ ကရိဿန္တသ္မိံ ကရဿန္တေ ကရိဿန္တေသု တိဋ္ဌတိ။ ကမ္မံ ကရိဿမာနော ကရာဏော ပစာနော ဘုဥ္ဇာနော ဂစ္ဆတိ၊ တတော စ ဥတ္တရိ ဝါယမာနော တံ စီဝရံ အဘိနိပ္ဖါဒေယျ။ ပုံစံ။

(အထဝါ- တက်သော ရူပသိဒ္ဓိနည်း။ သန္တျ-ပစ္စည်း, သမာန-ပစ္စည်းဆိုလိုက်သည်)။

(၆၅၅) **ဆဒါ-ဒီဟိ တ-တြဏ်။** ဆဒါ’ဒီဟိ၊ ဆဒ-အစရှိသောဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ တ-တြဏ်၊ တ-ပစ္စည်း, တြဏ်-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

အာတပံ ဆာဒေတိ အပဝါရေတီ’တိ ဆတ္တံ၊ ဆတြံ။ ပုံစံ။

---

(၆၅၄) ကမ္မံ၊ ကို။ ကရိဿံ၊ ပြုဆဲဖြစ်၍။ ကရိဿန္တော၊ ၍။ ဝဇတိ၊ ၏။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကရိဿတိ၊ ပြုဆဲသူ၌။ လ။ ကရိဿန္တေသု၊ တို့၌။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ ကရိဿမာနော၊ ကရာဏော၊ ပြုဆဲဖြစ်၍။ ပြုဆဲသောသူသည်။ ပစာနော၊ ချက်ဆဲသူသည်။ ဘုဥ္ဇာနော၊ စားဆဲသူသည်။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ တတော၊ ထိုသုံးကြိမ်တောင်းခြင်း ခြောက်ကြိမ် ရပ်ခြင်းထက်။ ဥတ္တရိ၊ အလွန်။ ဝါယမာနော၊ အားထုတ်လျက်။ တံ စီဝရံ၊ ကို။ စ အဘိနိပ္ဖါဒေယျ၊ အကယ်၍ ပြီးစေငြားအံ့။

(ဤပုံစံ၌ ကံပုဒ်အနီးမရှိပဲ အာနပစ္စည်းသက်၏။ သယာနော-စသော အကမ္မကဓာတ် တို့၌လည်း ကံပုဒ်အနီးမရှိပြီ။

အထ ဝါ၊ ဘဝိဿတိ ဂမာဒီဟိ ဏီ ဃိဏ်’တိ ဧတ္ထ ဘဝိဿတီ’တိ ဝဓနတော သန္တျ ဣတိ ဧကောဝ ပစ္စယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ရူ ၄၀၃။)

သန္တ-ပစ္စည်းဆို၍ ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်းသို့ သွင်းလျှင် သာ၍ပင်ကောင်းလေ၏။ ဘဝိဿတိ ကာလေ ဆိုသော်လည်း သေသေ-ဟူသော ဝိသေသနကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလပင် ဖြစ်၍၊ ဝတ္တမာနေ မာနန္တာ-သုတ်ရှိသောကြောင့် မာနပစ္စည်းပိုလွန်ရကား သန္တပစ္စည်းကဲ့သို့ သမာနပစ္စည်းကောင်း၏။ ကရိဿမာနော၊ ဘဝိဿမာနော- ဟု ပုံစံလုပ်)။

(၆၅၅) အာတပံ၊ နေပူကို။ ဆာဒေတိ အပဝါရေတိ၊ တားမြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဆတ္တံ-ဆတြံ၊ မည်၏။

* ဆတ္တံ ဟုတ္တံ သုတ္တံ စရိတ္တံ၊ ယန္တံ ယောတ္တံ ဝရတ္တကာ။
ကလတ္တံ တန္တံ ပဝိတ္တံ၊ ဝဟိတ္တ’ဥ္စ ဝဟိတြကံ။ ။
(ဉာဏ်ရှိသူကျက်ရန်၊ ဤသုတ်လည်းအပိုပင်)။

(၆၅၆) **ဝဒါ’ဒိဟိ ဏိတ္တော ဂဏေ။** ဝဒါ’ဒိဟိ၊ ဝဒ-အစရှိသောဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၌။ ဂဏေ၊ အပေါင်းများလတ်, ဇာတ်ဟောအနက်ကို။ ဂမျမာနေ၊ သော်။ ဏိတ္တော၊ ဏိတ္တ, ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝဒတိ ဝါဒီယတိ ဝါဒါပနံ ဝါ’တိ ဝါဒိတ္တံ၊ တူရိယံ ဝါဒနဥ္စ၊ ဝရီယတေ’တိ ဝါရိတ္တံ၊ ဥဘတော-ဝိဘင်္ဂသီလံ၊ စရီယတေ စရန္တိ ဝါ တသ္မိံ ပရိပူရ-ကာရိတာယာ’တိ စာရိတ္တံ၊ ခန္ဓက-သီလံ။ ပုံစံ။

(ဝါရိတံ တာယန္တိ ဧတ္ထ ဧတေန ဝါ’တိ ဝါရိတ္တံ- ဟု ပြုသော ဝစနတ္ထကား ဤသုတ်၏ ပုံစံ မဟုတ်။ ဝါရိတပုဗ္ဗ တာ-ဓာတ် အာ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီး၏)။

---

* ဆတ္တံ၊ ထီး။ ဟုတ္တံ၊ ပူဇော်ခြင်း။ သုတ္တံ၊ သုတ်၊ ချည်မျှင်။ စရိတ္တံ၊ အကျင့်။ ယန္တံ၊ ယန္တရားစက်။ ယောတ္တံ၊ ကြိုး။ ဝရတ္တကာ၊ သားရေလွန်။ ကလတ္တံ၊ မယား။ တန္တံ၊ ရက်ကန်း။ ပဝိတ္တံ၊ ဖြူစင် ကောင်းမြတ်သည်။ ဝဟိတ္တံ၊ လှေ။

(ဝဟစိတြကံ, ဝရတ္တကာ,တို့၌ ဆန်းကြောင့် က,လာသည်။ တပစ္စယဝိဓိ, ဒွေဘာဝဝိဓိသုတ်။ ဘုဇာဒီနံ’မန္တောသုတ် ဒေါဓော စ-၌ စသဒ္ဒါများရှိပြီးဖြစ်၍ အပိုဆိုသည်)။

(၆၅၆) ဝဒတိ၊ မြည်တတ်၏။ ဝါ၊ ကား။ ဝါဒီယတိ၊ မြည်စေအပ်, တီးမှုတ်အပ်၏။ ဝါ၊ ကား။ ဝါဒါပါနံ၊ မြည်စေခြင်း, တီးမှုတ်စေခြင်း။ ဣတိ၊ ဤသုဒ္ဓကတ္တု, ဟေတုကမ္မ, ဘာဝသာဓ် သုံးပါးကြောင့်။ ဝါဒိတ္တံ၊ မည်၏။ တူရိယံ၊ “အာတတံ ဝိတတဥ္စေဝ, ယနံ သုသိရမာ’တတံ, ဝိတတဥ္စာတိ တူရိယံ, ပဥ္စင်္ဂိကမုဒီရိတံ”-ဟူသော တူရိယာမျိုးငါး၊ ဝါဒနဥ္စ၊ တီးမှုတ်ခြင်းငါးရ၏။ ဝရီယတေ၊ စောင့်ရှောက်အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝါရိတ္တံ၊ မည်၏။ ဥဘတော ဝိဘင်္ဂ-သီလံ၊ ဥဘတောဝိဘင်း၌ လာသော သီလရ၏။ စရီယတေ၊ ကျင့်အပ်၏။ ဝါ၊ ကား။ တသ္မိံ၊ ထိုသီလ၌။ ပရိပူရ-ကာရိတာယ၊ ပြည့်အောင်ပြုလေ့ ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ စရန္တိ၊ ကျင့်ကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤကျင့်ရာသတ္တိကြောင့်။ စာရိတ္တံ၊ မည်၏။ ခန္ဓကသီလံ၊ ဒွါဝီသတိခန္ဓက၌လာသော သီလ ရ၏။

(က) ဥပသမ္ပဒူ ပေါသထော၊ ဝဿူပနာ ပဝါရဏာ။
စမ္မ’ဘေသဇ္ဇ-ကထိနာ၊ စီဝရံ စမ္ပေယျ ကောန စ။

(ခ) ကောသမ္ဗံ ဒသကမ္မန္တ၊ ပါရိဝါသိ-သမုစ္စယာ။
သမထံ ခုဒ္ဒကံသေနာ၊ သံဃဘေဒံ သမာစရံ။

(၆၅၇) **မိဒါဒီဟိ တ္တိ-တိယော။** မိဒါ'ဒီဟိ၊ မိဒ-ဓာတ်စသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ တ္တိ-တိယော၊ တ္တိ-ပစ္စည်း, တိ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

မေတ္တိ၊ ပတ္တိ၊ ရတ္တိ၊ တန္တိ၊ ဓာတိ၊ ပါတိ၊ ဝသတိ။ ပုံစံ။

(ဤသုတ်လည်း အပိုပင်၊ ပဒ္မနူဂတိက)

(၆၅၈) **ဥသု-ရဉ္ဇေဟိ ဗ-ဋ္ဌာ၊ ဒံသဿ ဒဿော စ။** ဥသု-ရဉ္ဇေဟိ၊ ဥသု-ဓာတ်, ရဉ္ဇ-ဓာတ် တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဗ-ဋ္ဌာ၊ ဗ-ပစ္စည်း, ဋ္ဌ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဒံသဿ၊ ဒံသ-ဓာတ်၏။ ဒဿော စ၊ ဒဿ-ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

ဥဿော၊ ရဋ္ဌ၊ ဒဿော။ ပုံစံ။

(ဗျာကိဏ္ဏဒေါသကြောင့် သုတ်ကိုပြင်ရသည်)။

(၆၅၉) **သု'ဝု'သာန'မုဝူ-သာန'မတော ထော စ။** သု'ဝု'သာနံ၊ သု-ဓာတ်, ဝု-ဓာတ်, အသ-ဓာတ်တို့၏။ ဥဝူ'သာနံ၊ အစိတ် ဥ,သဒ္ဒါ၊ ဥသဒ္ဒါ, အသ, သဒ္ဒါတို့၏။ အတော၊ အတ, ပြုသည်ငှင်း။ ထော စ၊ နောက်၌ ထ-ပစ္စည်းသက်သည်ငှင်း။ ဟောတိ၊ ၏။

(သတ္ထံ၊ ဝတ္ထံ၊ အတ္ထော။ ပုံစံ။ (ဤလည်းအပို)။

---

(၈) သမထံ ဘိက္ခုနီ ခန္ဓကံ၊ ပဥ္စသတ္တသတေန စ။
ဒွါဒသာတိ ဒွါဝီသတိ၊ ခန္ဓေ ဝန္ဒာမိ ဒေသကံ။ ။ (ပရိဝါပါဠိ၊ ၂၁၀။)

(နောက် နှစ်ပါဒဆက်။ ဝဒိတာန် ဂဏော ဝါဒိတ္တ- ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ကို မြင်၍ တခွိတ်ပုဒ်မှတ်မှားတတ်သည်)။

(၆၅၇) (မိဋ္ဌနံ) မေတ္တိ၊ ချစ်ခြင်း။ ပတ္တိ၊ ရောက်ခြင်း၊ ခြေသည်။ ရတ္တိ၊ ညဉ့်။ တန္တိ၊ အစဉ်။ ဓာတိ၊ နို့ထိန်း။ ပါတိ၊ ခွက်။ ဝသတိ၊ နေရာအိမ်။

(ကွတ္တိယာ-မတိ-ယဝေါ ဝါ၊ ဘုဇာဒီန'မန္တော နော ဒွိ စ-တို့ဖြင့် ပြီးလေပြီဖြစ်၍ ဤသုတ်ကို အပိုဆိုသည်)။

(၆၅၈) ရဉ္ဇဓာတ်, ရာဇဓာတ်နောင် တပစ္စည်းကို။ သာဒိ သန္တ-ပုစ္ဆ-ဘန္ဇဟံသာဒီဟိ ဋ္ဌော သုတ်ဖြင့်ပြု၍ ရဋ္ဌပြီးသောကြောင့်ငှင်း ဥဿော၊ ဒဿော၊ နှစ်ပုဒ်လည်း မာဂဓ-သက္ကဋ-အဘိဓာန်တို့၌ မရှိ။ ပိဋကတ်တော်၌လည်း မထင်ရှား၍ငှင်း ဤသုတ်သည် နိရတ္ထက ဗျာကိဏ္ဏဒေါသ များ၏။

(၆၅၉) သတ္ထံ၊ လက်နက်။ ဝတ္ထံ၊ အဝတ်ပုဆိုး။ အတ္ထော၊ အနက်, အကျိုးစသည်။ သမာဒီဟိ ထမာ-ဖြင့် သသ, ဝသ, အရ-နောင် ထပစ္စည်းသက်၍ပြီးသောကြောင့် ဤသုတ်ကို အပိုဆိုသည်။

(၆၆၀) **ရန္န'ဒါ'ဒီဟိ ခ-ဒိ-ဒ္ဒ-ကိ'ရာ ကွစိ ဇ-ဒ-လောပေါ စ။** ရန္နု'ဒါ'ဒီဟိ၊ ရန္န, ဥဒိ, အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ခ-ဒိ'ဒ္ဒ-ကိ'ရာ၊ ခ, ဒ, ဒ္ဒ, က, ကိရ-ငါးပစ္စည်းတို့သည် ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ကွစိ၊ ၌။ ဇ-ဒ လောပေါစ၊ ဓာတွန်၊ ဇ, ဒ, တို့၏ ကျေခြင်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

၁။ **ရန္ခံ ဥဒ္ဒေါ သမုဒ္ဒေါ စ၊ ဆိဒ္ဒေါ ခုဒ္ဒါ စ ခုဒ္ဒကော။**
ရုဒ္ဒေါ လုဒ္ဒေါ ဘဒ္ဒေါ နိဒ္ဒါ၊ မုဒ္ဒါ မဒ္ဒေါ ဒလိဒ္ဒကော။ ။

၂။ **သက္ကော သုက္ကံ ဥက္ကာ ဝက္ကံ၊ ဝဇီရံ မဒိရာ ပိ စ။**
ရုဓိရံ ရုဟိရ'ဥ္စေဝ၊ ရုစိရံ တိမိရံ သိရော။
ဗမိရော ကုဋိလော စေဝ၊ ကောကိလော သလိလံပိ စ။ ။

(ဉာဏ်ရှိသူကျက်ရန်ပုံစံ)

(၆၆၁) **ပတိတော ဟိဿ ဟေရဏ်-ဟီရဏ်။** ပတိတော၊ ပတိ, ဥပသဂ္ဂပုဒ်မှ။ ပရဿ၊ သော။ ဟိဿ၊ ဟိ, ဓာတ်၏။ ဟေရဏ် ဟီရဏ်၊ ဟေရဏ်, ပြု ဟီရဏ်, ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ပါဋိဟေရံ၊ ပါဋိဟီရံ။ ပုံစံ။

ပတိတော ဟိဿ, ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟာရိယပြုလျှင် ပါဋိဟာရိယ, ဖြစ်၏။ ပဋိပက္ခေ ဟရတီတိ ပါဋိဟာရိယံ, ဟူ၍လည်းပြု။

---

(၆၆၀) ၁။ (ရဇ္ဇန္တိ ရမန္တိ ဝါ တ္တောတိ) ရန္ခံ၊ အပေါက်။ ဥဒ္ဒေါ၊ ဖျံ။ ခုဒ္ဒါ၊ ဆာလောင်ခြင်း။ ခုဒ္ဒကော၊ ငယ်သည်။ (က-အာဂုံ)။ ရုဒ္ဒေါ၊ ရုဒ္ဒနတ်ဆယ့်တစ်မျိုး။ လုဒ္ဒေါ၊ ကြမ်းကြုတ်၊ မုဆိုး။ (ရကိုလပြု)။ ဘဒ္ဒေါ၊ ကောင်းသည်။ (နိန္ဒိယတေတိ) နိဒ္ဒါ၊ အိပ်ပျော်။ မုဒ္ဒါ၊ လက်စွပ်။ မဒ္ဒေါ၊ မဒ္ဒတိုင်း။ ဒလိဒ္ဒကော၊ သူဆင်းရဲ။ (ကအာဂုံ) ။

၂။ သက္ကော၊ သိကြား၊ သာကိဝင်။ သုက္ကံ၊ သုက်၊ အဖြူ။ ဥက္ကာ၊ မီးရှူး၊ မိုက်ခွက်။ ဝက္ကံ၊ အညို့၊ စကား။ ဝဇီရံ၊ ဝဇိရစိန်။ မဒိရာ၊ သေရက်ယစ်မျိုး။ ရုဓိရံ၊ ရုဟိရံ၊ သွေး။ ရုစိရံ၊ နှစ်သက်ဖွယ်။ တိမိရံ၊ မိုက်မှောင်။ သိရော၊ ဦးခေါင်း။ ဗမိရော၊ နားထိုင်းသသူ။ ကုဋိလော၊ ကောက်ကွေးသည်။ (ရကို လပြု) ကောကိလော၊ ဥဩ။ သလိလံ၊ ရေ။

(၆၆၁) (ပတိပက္ခေ မဒ္ဒိတွာ ဟိနောတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ) ပါဋိဟေရံ၊ ပါဋိဟီရံ၊ ပါဋိဟာရိယံ၊ တန်ခိုးပြာဋိဟာ။ ပတိပက္ခေ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို။ ဟရတိ၊ ပယ်ဖျက်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပါဋိဟာရိယံ၊ မည်၏။ (ပတိပစ္စာ ဝါ ဟရိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ပါဋိဟာရိယံ)။

(၆၆၂) **ကဉ္စာဒိဟိ ကော။** ကဉ္စာဒီဟိ၊ ကဒို-စသည်တို့မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ကော၊ က-အနုဗန်ရှိသော အ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

* ကဏ္ဍော စ ကဏ္ဍကော ဂဏ္ဍော၊ ဃဏ္ဍော မဏ္ဍော ကရဏ္ဍကော။
သဏ္ဍော ဝဏ္ဍော ဝိတဏ္ဍော စ၊ စဏ္ဍော ပဏ္ဍော စ ပဏ္ဍကော။ ။

♣ ခဏ္ဍဏ္ဍော ဣသိဏ္ဍော'ရဏ္ဍော၊ မန္ဒော စန္ဒော ခုရာ'ဒယော။
ဣကာရ'န္တေ နိဂ္ဂဟီတံ၊ နိစ္စံ ဘွာဒိ- စုရာဒိကေ။ ။ ပုံစံ ။

(၆၆၃) **ခါဒါ'မ-ဂမာနံ ခန္ဒာ'န္ဓ-ဂန္ဓာ။** ခါဒါမ-ဂမာနံ၊ ခါဒ, အမ, ဂမု-ဓာတ်တို့၏။ ခန္ဒာ'န္ဓ-ဂန္ဓာ၊ ခန္ဒ, အန္ဓ, ဂန္ဓ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကော စ၊ က-ပစ္စည်းလည်းသက်၏။

ဒုက္ခေဟိ ခဇ္ဇတေ'တိ ခန္ဒော၊ စက္ခူဟိ အမတိ ရုဇ္ဇတီတိ အန္ဓော၊ အနုဝါတံ ဂစ္ဆတီတိ ဂန္ဓော၊ က, အနုဗန်ကို မချေလျှင်၊ ခန္ဓကော, အန္ဓကော, ဂန္ဓကော, ဖြစ်၏။ အနက်တူပင်။

---

(၆၆၂) * ကဏ္ဍော၊ မြား, ဆူး, အပိုင်းအခြား။ (ကဏ္ဍကော၌ က-လာ)။ ဂဏ္ဍော၊ ပါး။ ဃဏ္ဍော၊ ခေါင်းလောင်း, ဆည်းလည်း။ မဏ္ဍော၊ ကြည်လင်, တန်ဆာ။ ကရဏ္ဍကော၊ ကြုတ်။ (က-လာ)။ သဏ္ဍော၊ အပေါင်းအစု။ ဝဏ္ဍော၊ အညှာ။ ဝိတဏ္ဍော၊ အထူးသဖြင့် နှလုံးကို တုန်လှုပ် စေတတ်သောဝါဒ။ စဏ္ဍော၊ ကြမ်းတမ်း။ ပဏ္ဍော၊ ပဏ္ဍုက်။

♣ခဏ္ဍော၊ အပိုင်း၊ သကာခဲ။ အဏ္ဍာ၊ အဉ။ ဣသိဏ္ဍော၊ မင်း။ ရဏ္ဍော၊ ကြက်ဆူပင်။ မန္ဒော၊ သူငယ်၊ နုံ့သသူ။ စန္ဒော၊ လ။ ခုရော၊ သင်တုန်း။ အာဒယော၊ စသည်တို့တည်း။ ဘွာဒိစုရာဒိကေ၊ ဘုဝါဒိဂိုဏ်း စုရာဒိဂိုဏ်း၌။ ဣကာရန္တေ၊ ဣကာရန္တဓာတ်၌။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။ နိဂ္ဂဟီတံ၊ ဗိန္ဒုလာခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(အပစ္စည်းသက်၍ပြီးကောင်းသောကြောင့် ဤသုတ်လည်းအပိုပင်)။

(၆၆၃) ဒုက္ခေဟိ၊ ဇာတိဒုက္ခ စသည်တို့သည်။ ခဇ္ဇတေ၊ စားဝါးကိုက်မျိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ခန္ဓော၊ ခန္ဓာငါးပါး မည်၏။ (ခန္ဓော ရူပါဒိ-အံသေသု၊ ပခန္ဓေ ဂုဏ-ရာသိသု။ ငါးနက်)။ စက္ခူဟိ၊ မျက်စိနှစ်ဖက်တို့ဖြင့်။ အမတိ ရုဇ္ဇတိ၊ ကျင်နာ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အန္ဓော၊ ၏။ သူကန်း။ အနုဝါတံ၊ လေစုန်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဂန္ဓော၊ မည်၏။

(ဤသုတ်စီရင်ချက် ရှုပ်ရှက်ဝေးကွာလှ၏။

ခန္ဓော စု ရာသိကရဏော၊ အန္ဓော စု ဒိဋ္ဌိဝိနာသေ။ ဂဏ္ဍော စု သူ စ-ဆေဒ-ဟိံသနေ၊ ဟူသော ဓာတ်နက်ရှိသည်ပင်)။

(၆၆၄) **ပဋ္ဋာ'ဒီဟျ'လံ။** ပဋ္ဋာ'ဒီဟိ၊ ပဋ္ဋ-ဓာတ်, ပါဠိပဒိက-ပုဒ် အစရှိသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ အလံ၊ အလံ-အနက်ရှိသော အလ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

အလမတ္ထ-ဝါစကော အလ'ပ္ပစ္စယော။ ပဋ္ဋလ'န္တိ ပဋ္ဋ ဂတိမှိ'တိ'မဿ ပဋ္ဋေ အလံ နိရုတ္တာကန္တိ အတ္ထေ ပဋ္ဋေ-က္ကစ္စေ'တသ္မာ ပါဠိပဒိကတော ဝါ ပဋ္ဋ-ကိစ္စကရဏေ အလံ သမတ္ထော'တိ အတ္ထေ က္ကမိနာ အလ'ပစ္စယံ ကတွာ ရူပံ။ (ဉာသ်၊ ၄၇၃-၄)။

ပဋ္ဋ ဂတိမှိ၊ ပဋ္ဋေ အလံ သမတ္ထ'န္တိ <u>ပဋ္ဋလံ</u>။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၄၁၆။)

အလ'မိတိ အရဟာတိ-ပဋ္ဋိက္ခိတ္တေသု။ (ကစ္စည်း)။

အလံ ဝါရဏ-ဘူသာသု၊ ပရိယတ္တိယ'မဗျယံ အဘိဓာန်(၁၉၀)အရ။

ပဋ္ဋတိ ဂစ္ဆတိ နိရုတ္တက-ဘာဝံ ဝုဒ္ဓိံ ဝါ'တိ ပဋ္ဋလံ၊ ပဋ္ဋေ ပဋ္ဋ-ကိစ္စ-ကရဏေ အလံ သမတ္ထ'န္တိ ဝါ ပဋ္ဋလံ။ ပုံစံ။

---

(၆၆၄) အ'လပ္ပစ္စယော၊ အလပစ္စည်းသည်။ အလမတ္ထဝါစကော၊ အလံအနက်ကိုဟော၏။ ပဋ္ဋလန္တိ၊ ပဋ္ဋလံဟူသည်ကား။ ပဋ္ဋ၊ ပဋ္ဋဓာတ်သည်။ ဂတိမှိ၊ ၌ဖြစ်၏။ က္ကတိက္ကမဿ၊ ဤဂတျတ္ထပဋ္ဋ ဓာတ်၏။ (ရူပံ၌စပ်)။ ပဋ္ဋေ၊ အသုံးပြုရာသို့ သွားရောက်သည်၌။ အလံ နိရုတ္တကံ၊ ဂုဏ်ကိုဖျက်တတ်, အကျိုးမနပ်သော, အထပ်အလွှာ အပေါင်အမြှောင် အဖော်အပေါင်း တည်း။ က္ကတိအတ္ထေ၊ ဤပဋိက္ခိတ္တအနက်၌။ (ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ မာရ်နတ်စစ်ပြိုင်လာသည့်အခါ ဘုရားလောင်း ဂုဏ်ပျက်မည်ကြောင့် သိကြားဗြဟ္မာတို့ ထွက်သွားသည်ကိုထောက်) ဝါ၊ တစ်နည်းလည်း။ ပဋ္ဋက္ကစ္စေတသ္မာ၊ ပဋ္ဋဟူသော။ ပါဠိပဒိကတော၊ ပုဆိုးဟော နိပ္ဖန္နပါဠိပဒိကပုဒ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ ပဋ္ဋေ ပဋ္ဋကိစ္စ-ကရဏေ၊ ပုဆိုးလို ဟိရိကောပိန'ပ္ပဋိစ္ဆာဒန စသောကိစ္စကိုပြုခြင်း၌။ အလံ သမတ္ထော၊ စွမ်းနိုင်၏၊ ထိုက်၏။ က္ကတိအတ္ထေ၊ ဤအရဟာတိ အနက်၌။ က္ကမိနာ၊ ဤသုတ်ဖြင့်။ အလ'စ္စယံ၊ ကို။ ကတွာ၊ သက်၍။ ရူပံ၊ ပြီးသော ရုပ်တည်း။ (ဉာသ်)

ပဋ္ဋေ၊ အသုံးပြုရာသို့ သွားရောက်ခြင်း၌။ အလံ သမတ္ထံ၊ စွမ်းနိုင်သည်တည်း။ က္ကတိ၊ ကြောင့်။ <u>ပဋ္ဋလံ</u>၊ မည်၏။ (ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၄၁၆။)

အလမိတိ၊ အလံသဒ္ဒါသည်။ အရဟာတိ-ပဋ္ဋိက္ခိတ္တေသု၊ ထိုက်တန်ခြင်း, မြစ်ပယ်ခြင်းအနက်တို့၌။ ဘဝတိ၊ ၏။ (ကစ္စည်း)

အလံ၊ သည်။ ဝါရဏ-ဘူသာသု၊ မြစ်ပယ်ခြင်း, တန်ဆာဆင်ခြင်း တို့၌၎င်း။ ပရိယတ္တိယံ၊ စွမ်းနိုင်ခြင်း အနက်၌၎င်း။ အဗျယံ၊ ဖြစ်သောနိပါတ်ပုဒ်တည်း။ အဘိဓာန်ဟန်မရ၍၊ ဝါစကပုဒ်ကို အစထားလိုက်သည်။

နိရုတ္တကဘာဝံ၊ အကျိုးမရှိသည်အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ ဝုဒ္ဓိံ၊ ကြီးပွားထူထပ်ခြင်းသို့။ ပဋ္ဋတိ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်တတ်၏။ က္ကတိ၊ ကြောင့်။ ပဋ္ဋလံ၊ မည်၏။ (ဤသို့ပြုလျှင် ကိတ်ပုဒ်) ဝါ၊ ကား။ ပဋ္ဋေ ပဋ္ဋကိစ္စ

၁။ ပဋလံ ကလလံ ကုသလံ၊ ကဒလီ စ ဘဂန္ဒလံ။
မေခလာ ဝက္ကလံ တက္ကလံ၊ ပလ္လလံ ပိစ သဒ္ဒလံ။ ။

၂။ မုဋ္ဌာလံ ဗိဋ္ဌာလော ဝါလော၊ စဏ္ဍာလော ဝသလော ပိစ။
မစလော မုသလော ပုထုလော၊ ဗဟလော ဗဟုလော တထာ။ ။

၃။ ပဋ္ဌာလာ ကမ္ဗလံ မဏ္ဍလံ၊ သမ္ဗလံ သဗလ'ဂ္ဂလံ။
ကုဏ္ဍလံ မင်္ဂလံ ဝိဒလံ၊ ကောတ္ထုလော'တျာဒိ ယောဇိယံ။ ။

(ဉာဏ်ရှိသူကျက်ရန်)

(၆၆၅) **ပုထဿ ပုထု ပထာ မော ဝါ။** ပုထဿ၊ ပုထဓာတ်၏။ ပုထု-ပထာ၊ ပုထု-ပြု ပထ-ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ ကုန်၏။ ဝါ၊ ပထ-ပြုရာ အချို့၌။ အမော၊ အမ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။
ပုထတိ ပတ္ထရတီတိ ပုထဝီ၊ ပထဝီ၊ ပထမော၊ ပေါထယတိ ဒိဗ္ဗတီ'တိ ဝါ ပထမော၊ ပုထုဇ္ဇနော။ ပုံစံ။
ဝါသဒ္ဒါ ကွစိ အနက် ရှိ၏။

ကရဏော၊ ဟိရိကောပိန'ပ္ပဋိစ္ဆာဒန စသော ပုဆိုးကိစ္စကို ပြုခြင်း၌။ အလံ သမတ္ထံ၊ ၏။ က္လတိ၊ ကြောင့်။ ပဋလံ၊ ၏။ (ဤသို့ပြုလျှင် တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ အလွှာအထပ်အပေါင်းအမြောင် အပေါင်းအသင်းကို ဟော၏။ အလွန်ခက်၏။ အားသက်၍ကြံ။ နောက်ပုဒ်များကိုလည်း ထိုအတူသင့်အောင် ဝိဂြိုဟ်ဆို)။

၁။ ပဋလံ၊ အလွှာ အထပ် အပေါင်း။ ကလလံ၊ ညွန်။ ကုသလံ၊ ကုသိုလ်။ ကဒလီ၊ ငှက်ပျောပင်။ ဘဂန္ဒလံ၊ အရိယိုသော ဘဂန္ဒိရ်နာ။ မေခလာ၊ ခါးစည်းကြိုး။ ဝက္ကလံ၊ လျှော်တေ။ တက္ကလံ၊ သစ်စေး။ ပလ္လလံ၊ ညွန်ပျောင်း။ သဒ္ဒလံ၊ စိမ်းစိုသောအရပ်။

၂။ မုဋ္ဌာလံ၊ ကြာစွယ်။ ဗိဋ္ဌာလော၊ ကြောင်။ ဝါလော၊ သားမြီး။ စဏ္ဍာလော၊ ဒွန်းစဏ္ဍား။ ဝသလော၊ သူယုတ်။ မစလော၊ ခိုးသူ။ မုသလော၊ ကျည်ပွေ့။ ပုထုလော၊ ဗဟလော၊ ကြီးမားထူထပ်။ ဗဟုလော၊ များ။

၃။ ပဋ္ဌာလာ၊ ပဋ္ဌာလတိုင်းတို့။ ကမ္ဗလံ၊ သက္ကလတ်။ မဏ္ဍလံ၊ ဝန်းဝိုင်း။ သမ္ဗလံ၊ စားနပ်ရိက္ခာ။ သဗလံ၊ ပြောက်ကျား။ အဂ္ဂလံ၊ တံခါးကျည်၊ အဖာ။ ကုဏ္ဍလံ၊ နားဒောင်း။ မင်္ဂလံ၊ ကောင်းမြတ်။ ဝိဒလံ၊ ထင်ရှားသောဝတ္ထု။ ကောတ္ထုလော၊ တောခွေး။ က္လတျာဒိ၊ ကို။ ယောဇိယံ၊ ၏။

(တောခွေးဟောကို ဂေါတ္ထု၊ ကောတ္ထု၊ ကောဋ္ဌု-ဟု ဂယ်, ကကြီး, ထဆင်ထူး, ဌဝမ်းဘဲတို့နှင့် အယူးထူး အတွေ့တွေ့ မာဂဓ, သက္ကတကျမ်းတို့၌ရှိ၏။ အဘိဓာန် မောဂ္ဂလာန်ရှိတိုင်း ကကြီး ထဆင်ထူး တို့နှင့် ကောတ္ထုပုဒ်ကို ပညာရှိတို့ အသုံးပြုကြ၏)။

(၆၆၅) ပုထတိ ပတ္ထရတိ၊ ကျယ်ပြန့်၏။ က္လတိ၊ ကြောင့်။ ပုထဝီ၊ မည်၏။ (ပုကို ပပြုလျှင် ပထဝီဖြစ်၏။ ပထပြု၍ အမပစ္စည်းသက်မူ ပထမပြီး၏။) ဝါ၊ ကား။ ပေါထယတိ-ဒိဗ္ဗတိ၊ ထွန်းပထင်ရှား၏။ က္လတိ၊ ကြောင့်။ ပထမော၊ မည်၏။

(၆၆၆) သသွာ'ဒီဟိ တု-ဒဝေါ။ သသွာ'ဒီဟိ၊ သသု, ဇန, ဟိ, ဒဒ-အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ တု-ဒဝေါ၊ တု-ပစ္စည်း, ဒု-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သတ္တု၊ ဇတ္တု၊ ဟေတု၊ ဒဒ္ဒု။ ပုံစံ။

(အဒ္ဒု မဒ္ဒု-တို့ကား တပါးကျမ်းတို့၌မရှိ)။

(၆၆၇) စျာဒိဟိ ဤဝရော။ စျာဒီဟိ၊ စိ, ပါ, ဓာ- အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဤဝရော၊ ဤဝရ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

စီဝရံ၊ ပီဝရော၊ ဓီဝရော။ ပုံစံ။

(၆၆၈) မုနာ'ဒီဟိ စိ။ မုနာ'ဒီဟိ စ၊ မုန-ဓာတ် အစရှိသည်တို့မှလည်း။ ပရံ၊ ၌။ က္တိ၊ က္တိ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

မုနာတိ ဇာနာတိ၊ တုဏှီ ဝါ ဘဝတီ'တိ မုနိ၊ ယတတိ ဝီရိယံ ကရောတီတိ ယတိ။ ပုံစံ။

၈-သဒ္ဒါ ပါဠိပဒိကပုဒ်ကို ဆည်း၏။

(ဌဝမ်းဘဲနှင့် ပဌမရေးကြသည်ကား ဤကျမ်းနှင့်မညီ။ ထကိုဓပြု၍၊ ပဓဝီ, ပဓမော-ဟု-ဉာဉ်ရှိသေး၏။ အသုံးမထင်။ သက္ကတ၌လည်း မရှိ။ ပုထကို ပါဠိပဒိကပုဒ်-ဟု ကစ္စည်း, ဉာသ်တို့၌ဆို၏။ သက္ကတ၌ နိပါတ်။ ရူ၌ ဓာတ်ဟူ၏။ ပုထော, ပုထာ, ပုထံ-စသည်မရှိသောကြောင့် နိပါတ်, ဓာတ်ဆိုခြင်းသည် ကောင်း၏။ ပုထုပြုပြီးမူကား ပုထူနံ ဇနနာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ပုထုဇ္ဇနော-ဟု နာမ်ဝိဘတ်နှင့်ထင်၏။ နာမ်ပုဒ် ဖြစ်၏။

ပုထော ဒိ-စု ပဟာရေ၊ စု ဒိတ္တိယံ ဘူ ဝိတ္ထာရေ။ ဓာတ်နက်)။

(၆၆၆) (သသီယတေ ဟိံသီယတေတိ) သတ္တု၊ ရန်သူ။ မုန့်လုံး၊ မုန့်မှုန့်။ (ခန္ဓမဗ္ဗေ ဇာယတီတိ) ဇတ္တု၊ လည်ကုပ်။ ဟေတု၊ အကြောင်း။ ဒဒ္ဒု၊ ပွေး၊ ဝဲနာ။ (အန္ဒတိ ဗန္ဓတိ ဧတေနာတိ အန္ဒု၊ နှောင်အိမ်။ ဤသို့ကျမ်းအများဆုံးဖြစ်ကြ၏။ ဤကစ္စည်း၌ကား အဒဓာတ်၊ ဒုပစ္စည်း၊ အဒ္ဒု-ဟူ၏။ မဒ္ဒုကား မထင်ရှား)။

(၆၆၇) (စီယတေတိ) စီဝရံ၊ သင်္ကန်း။ (ပါတိ ပိဝတိ၊ ပီဏာတိ ဝါ တပ္ပတီတိ) ပီဝရော၊ ဆူဖြိုးသသူ၊ လိပ်သတ္တဝါ။ (မစ္ဆေ ဒဓာတီတိ) ဓီဝရော၊ တံငါ။ (စျာဒိဟိ, ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဤရပစ္စည်းသက်၍ စီရံ, ဖြစ်သင့်၏။ လျှော်တေသင်္ကန်း။ စိရတော ဝရံ စီဝရံ၊ သာသနာသင်္ကန်း)။

(၆၆၈) မုနာတိ ဇာနာတိ၊ သိတတ်၏။ ဝါ၊ မုနာတိ တုဏှီ ဘဝတိ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို, စီးဖြန်းနှုတ်ပိတ်, ဆိတ်ဆိတ်နေတတ်၏။ က္တိ၊ ကြောင့်။ မုနိ၊ မည်၏။ (သာဂါရ, အနာဂါရ, သေက္ခ, အသေက္ခ, ပစ္စေက, မုနိငါးပါးရှိ၏)။ ယတတိ၊ အားထုတ်တတ်၏။ ဝီရိယံ၊ လုံ့လကို။ ကရောတိ၊ ၏။ က္တိ၊ ကြောင့်။ ယတိ၊ ရဟန်းမည်၏။

၁။ မုနိ အဂ္ဂိ ယတိ ပတိ၊ သုစီ'သိ ရုစိ သပ္ပိ စ။
ကဝိ ရာဇိ ရဝိ ဒဓိ၊ ကုင္ရွာ'သိ မဏိ ဇောတိ စ။ ။

၂။ ခနိ ဒီပိ ကိမိ တိမိ၊ ကပါ'ရိ ကသိ ဗောဓိ စ။
ဗလိ နန္ဒိ ဂိရိ ဟရိ၊ မသျ'စ္ဆိ'တျာ'ဒိ ဓာတု-ဇော။ ။

၃။ မဟာလိ ပန ဘဒ္ဒါလိ၊ တရဏာ'ရဏိ စာ'ဝနိ။
သရဏီ ပိ ဓရဏီ'မေ၊ ပါဠိပဒိက'သမ္ဘဝါ။ ။

(ဉာဏ်ကောင်းသူတို့ ကျက်ရန်)

၁။ မုနိ၊ မုနိငါးပါး။ အဂ္ဂိ၊ မီး။ ယတိ၊ ရဟန်း။ ပတိ၊ အရှင်၊ လင်။ သုစိ၊ စင်ကြယ်။ (သူစိ ကား အပ်ဟော) ဣသိ၊ ရသေ့။ ရုစိ၊ အရောင်။ သပ္ပိ၊ ထောပတ်။ ကဝိ၊ ပညာရှိ။ ရာဇိ၊ အရေးအသား။ ရဝိ၊ နေ။ ဒဓိ၊ နို့ဓမ်း။ ကုဋ္ဌိ၊ တဲ, အိမ်, ကိုယ်။ အသိ၊ သန်လျက်။ မဏိ၊ ပတ္တမြား။ ဇောတိ၊ အရောင်၊ မီး။

၂။ ခနိ၊ အသံ။ ဒီပိ၊ သစ်။ (ကမတီတိ) ကိမိ၊ ပိုးလောက်။ တိမိ၊ ငါး, တိမိမည်သော ငါးကြီး။

မဟာမစ္ဆာ တိမိ တိမိ- င်္ဂလော တိမိရပိင်္ဂလော။
အာနန္ဒော တိမိနန္ဒော စ၊ အဇ္ဈာရောဟော မဟာတိမိ။ ။ (အဘိဓာန်၊ ၆၇၃)

တိမင်္ဂလဂိလ ငါးကိုထည့်၍ ငါးကြီးရှစ်စင်း။
ကပိ၊ မျောက်။ အရိ၊ ရန်သူ။ ကသိ၊ လယ်ထွန်ခြင်း၊ လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ။

ဗောဓိ သဗ္ဗညုတညာနေ- ရိယမဂ္ဂေ စ နာရိယံ။
ပညတ္တိယံ ပုမေ ဿတ္ထ- ရုက္ခမှိ ပုရိသိတ္ထိယံ။ ။(ဓာန်၊ ၈၀၅)

ဗလိ၊ အခွန်အတုတ်။ နန္ဒိ၊ နှစ်သက်ခြင်း။ ဂိရိ၊ တောင်။ ဟရိ၊ ဗိဿဏိုးနတ်၊ စိမ်းသော အဆင်း။ မသိ၊ မီးသွေး၊ မင်။ အစ္ဆိ၊ မီးလျှံ။ ဣတျာဒိ၊ ဤသို့စသည်သည်။ ဓာတု-ဇော၊ ဓာတ်ဖြင့် ဖြစ်သော ပုံစံတည်း။

၃။ ပန၊ ထိုမှတပါး။ မဟာလိ၊ မဟာလိလိစ္ဆဝီမင်း။ ဘဒ္ဒါလိ၊ ဘဒ္ဒါလိရဟန်း။ တရဏိ၊ နေ, လှေ။ အရဏိ၊ မီးပွတ်။ အဝနိ၊ မြေ။ သာရဏိ၊ လမ်း, အိမ်။ ဓရဏိ၊ မြေ။ (ဤနောက်ငါးပုဒ် ဤ-ပစ္စည်းဖြင့် လည်း ပြီး၏။) ဣမေ၊ ဤသဒ္ဒါတို့သည်။ ပါဠိပဒိက သမ္ဘဝါ၊ နိပ္ဖန္နပါဠိပဒိကပုဒ်ဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏။

မဟတ္တံ လာတိ ဂဏှာတီတိ မဟာလော-ဟု အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော နိပ္ဖန္နပါဠိပဒိက ကိတန္တ သမာသ်ပုဒ်နောင် ဣပစ္စည်းသက်ရသည်။ ဤနည်းတူ နောက်ကိုကြံလေ။ သာဝကာသ သာဓာရဏ ဤသုတ်ရှိပြီဖြစ်၍၊ သညာယံ ဒါဓာတော ဣ- သုတ်ပိုလွန်၏။

(၆၆၉) **ဝိဒါ'ဒိတျူ'ရော။** ဝိဒါ'ဒီဟိ၊ ဝိဒ-ဓာတ် စသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဦရော၊ ဦရ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဝိဒီယတေ ဒုက္ခေန လဗ္ဘတေ ဉာယတေ ဝါ'တိ ဝိဒူရော၊ ဝိဒူရေ ဇာတော'တိ ဝေဒူရိယော၊ ဝလ္လီယန္တိ ရက္ခီယန္တိ ဣတော'တိ ဝလ္လူရော။ ပုံစံ။

* ဝိဒူရော ဝလ္လူရော'န္ဒူရော၊ မသူရော ကူရ-ဒူရကော။
သိန္ဒူရော ကပ္ပူရော မယူ- ရော ခဇ္ဇူရော ကုရူရကော။ ။

(ဉာဏ်ရှိသူတို့ ကျက်ရန်)

---

(၆၆၉) ဒုက္ခေန၊ ဆင်းရဲသဖြင့်။ ဝိဒီယတေ လဗ္ဘတေ၊ ရအပ်၏။ ဝါ၊ ဉာယတေ၊ သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိဒူရော၊ မည်၏။ (လိုရင်းပုံစံ)။ ဝိဒူရေ၊ ဝေးသောတောင်၌။ ဇာတော၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝေဒူရိယော၊ မည်၏။ (ရေပွက်ဥဖောင်းဟော ဗုဗ္ဗုဒ၌ ဒကို ဋပြု၍ ဗုဗ္ဗုဠက ဖြစ်သကဲ့သို့ ဒကို ဋပြုလျှင် ဝေဠူရိယဖြစ်၏။ ဝေဠူရိယောတိ ဝံသဝဏ္ဏမဏိ မဇ္ဇာရက္ခိဝဏ္ဏော ဝါ-ဟု ဝိမတိဋီကာ ဖွင့်၏။ သက္ကတ၌ကား ဝိသိင်္ဃ ဒူရံ ဝိဒူရံ အတိဒူရံ။ ဝိဒူရေ ဘဝေါ ဝေဒူရိယော။ ကဏှပီတဝဏ္ဏော ဗိဠာလနေတ္တတုလျော မဏိဘေဒေ- ဟူ၏။ ဥဏ္ဏာဒ်ရုပ်လုပ်ပုံ ရှုပ်ပွေလှ၏) ဣတော၊ ဤအမဲခြောက်မှ။ ကာကာဒယော၊ တို့ကို။ ဝလ္လီယန္တိ ရက္ခီယန္တိ၊ စောင့်ရှောက်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝလ္လူရော၊ မည်၏။

* ဝိဒူရော၊ အလွန်ဝေးသည်။ ဝလ္လူရော၊ အမဲခြောက်။ ဥန္ဒူရော၊ ကြွက်။ (မသီယတီ'တိ) မသူရော၊ ပြောင်းစပါး သားရေ ဘုံလျှို။ ကူရော၊ ထမင်း။ (အဘိဓာန်၌ရသဃရှိ၏။) ဒူရော၊ ဝေးသည်။ သိန္ဒူရော၊ ဆုန်းမှုန့်၊ ဟင်္သပဒါး၊ အုံးနဲပင်။ ကပ္ပူရော၊ ပရုတ်။ မယူရော၊ ဥဒေါင်း၊ ခဇ္ဇူရော၊ သင်ဘောင်း, စွန်ပလွံ။ ကုရူရော၊ ကြမ်းတမ်းသည်။

အ-သရနှင့် ကုရရ-ကား ဝံလိုင်ငှက်ဟော။ ဤသုတ်ဖြင့်မပြီးသမျှကို-

ဝဏ္ဏာဂမော ဝဏ္ဏဝိပရိယယော စ၊ ဒွေစာ'ပရေ ဝဏ္ဏဝိကာရ-နာသာ။
ဓာတူဿ စ'တ္ထာတိသယေန ယောဂေါ၊ တဒုစ္စတေ ပဉ္စဝိဓံ နိရုတ္တံ။ ။

(ရှု၊ ၄၁၉) မဟာနိ၊ ဌ၊ ၂၂၉။

ဟူသော နိရုတ္တိနည်းငါးပါး အတိုင်း သုတ်ကြီးတို့ဖြင့် စီရင်) ။

(၆၇၀) **ဟနာ'ဒီဟိ ဏာ-နာ-တဝေါ။** ဟနာ'ဒီဟိ၊ ဟန-ဓာတ် အစရှိသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ဥ္တ။ ဏာ-နု-တဝေါ၊ ဏာ-ပစ္စည်း, နု-ပစ္စည်း, တု-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဟဏု၊ ဓေနု၊ ဟေတု။ ပုံစံ။

(သက္ကတ၌ကား နငယ်နှင့်သာ ဟနု-ဟုရှိ၏။ သသွာဒီဟိ တုဒဝေါ-သုတ်ရှိပြီဖြစ်၍ ဤ၌-တု-ပို၏)။

အဏု ရေဏု ဝေဏု ဟနု၊ ဇာနု မေနု စ ဘာနု စ။

သက္ကတနှင့်အညီ ဏ-ကြီး, နငယ် အကွဲပုံစံ။

(၆၇၁) **ကုဋ္ဌာ-ဒီဟိ ဌော။** ကုဋ္ဌာ'ဒီဟိ၊ ကုဋ္ဌ-ဓာတ် အစရှိသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ဥ္တ။ ဌော၊ ဝိသံယောဂ ဌ-ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကုဋ္ဌံ၊ ကောဋ္ဌော၊ ကဋ္ဌံ၊ ကဏ္ဌော။ ပုံစံ။

(၆၇၂) **မန-ပူရ-သုဏာ'ဒီဟိ ဥသ-ဏုသိ'သာ။** မန-ပူရ-သုဏာ'ဒီဟိ၊ မန, ပူရ, သုဏ-အစရှိသော ဓာတ်တို့မှရင်း။ ပါဠိပဒိကေဟိ စ၊ တို့မှရင်း။ ပရံ၊ ဥ္တ။ ဥသ-ဏုသိ'သာ၊ ဥသ-ပစ္စည်း, ဏုသ-ပစ္စည်း, ဣသ-ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

---

(၆၇၀) (အမ ဂတျာဒီသု) အဏု၊ အနည်းငယ်။ (ရိ ဂတိမှိ) ရေဏု၊ မြူ။ (ဝေ တန္တသန္တာနေ။ ဝီ ဗဟိသာရေ) ဝေဏု၊ ဝါး။ (ဟနတီတိ) ဟနု၊ မေး။ (ဓာတွန်နကျေ။ ဇန ဇနနေ) ဇာနု၊ ဒူးဆစ်။ (မေ ပါနေ) မေနု၊ သားငယ်နို့စို့ရှိသော နွားမ, မိန်းမ။ ဘာနု၊ အရောင်, နေ။

သစ်ငုတ်ဟောခါနု, ၌လည်း နငယ်ပင်။ တုပစ္စည်းလည်း ပို၏။ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်ကို အမာဒီဟိ ဏုနဝေါ-ပြင်ရလျှင်ကောင်း၏။ ယင်းအဏုလည်း သက္ကတ၌ အဏဓာတ်, ဥပစ္စည်း-ဟူ၏။ သန့်ရှင်းပေ၏။

(၆၇၁) (မံသစမ္မာဒီနိ ကုဋ္ဌတိ ဆိန္ဒတီတိ) ကုဋ္ဌံ၊ နူနာ။

(ကုသော ဘူ ရောဒနာဝ္ဒါန- ဆေဒ-ဘူ-ဒါန-သဋ္ဌယ။

ပူရဏာ'ဋ္ဌာဒါ'ကွေသေသု၊ ဒျာ'လိင်္ဂေ ကီ ပကာသနေ)။

ကောဋ္ဌော၊ ကျီ။ (ကဋ္ဌ မဒ္ဒနေ) ကဋ္ဌံ၊ ထင်း။ (ကဏော ဘူ ဂတျံ အဋ္ဌသဒ္ဒေပိ စ စု ဘူ နိမိလနေ) ကဏ္ဌော၊ လည်ပင်း။

* မနုသော မာနုသော ပေါသော၊ ပုရိသော သုဏိသာ ကိသော။
ကရီသံ သိရိသော သီသံ၊ မဟိသော ဝလိသာ'လသော။ ။ ပုံစံ

ဣတိ ဥဏာဒိ-ကပ္ပေ၊ အဋ္ဌမော။ ၅၀။

ဣတိ အယံ၊ ဤသုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရုဏ်- ပေါင်းငါးဆယ်သည်။ အဋ္ဌမော၊ ရှစ်ခုမြောက်သော။ ဥဏာဒိ-ကပ္ပေ၊ ဥဏာဒ်ကျမ်းတည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊ ပြီးပြီ။

ဥဏာဒ်ဟူသောအမည်သည် ကူးယူရာကလာပ်ကျမ်းရင်းက ပါသောအမည်တည်း။ ဤကစ္စည်းကျမ်းအလိုကား ဣတိ ဏုဏုကာဒိ-ကပ္ပေ၊ အဋ္ဌမော- ဟူသင့်၏။ (ဏုဏုကာဒ်ကျမ်း) ဟူလို။ ။ဥဏာဒီ'တိ ပရ-သမညာဝသေန ဏ္ကဏု-အာဒိပစ္စယာန'မေဝါ'ဓိဝစနံ။ (ရူပသိဒ္ဓိဋီကာ)။

ဥဏာဒ်သုတ်နက် ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

---

(၆၇၂) * (မနတိ ဇာနာတီတိ မနုသော။ မာနုသော စ။ မနုနော အပစ္စံ။ မနုနော အယံ၊ လည်းပြု။ ပူရတိ ပူရေတိ စာတိ ပုရိသော။ ဥရသပြုလျှင် ပုရိသော။ ဝုဒ္ဓိပြု၊ ရိကိုချေမှု) ပေါသော၊ ယောကျ်ား။ (သုဏော ဟိံသာ-ကုလ-သန္တာန-သပ္ပနေ)။ သုဏိသာ၊ ချွေးမ။ (ကုဟိံသာ-ကုစ္ဆာသု) ကိသော၊ ကြံ့လှီသသူ။ ကရီသံ၊ မစင်။ (ဥကို အ၊ ရ,လာ။ ဝါ၊ ကုကို ကရပြု။ ဣကိုဒီဃပြု။ ရှုပ်ပွေလှ၏။ ကရဓာတ်, ဤသပစ္စည်း။ သက္ကတအဆိုရှင်း၏။ သု ဟိံသာယံ) သီရိသော၊ ကုက္ကိုပင်။ (နည်းတူရုပ်စီရင်။ နေဟော သူရိယကိုလည်း သုဓာတ်ဖြင့်ပင်ဆို၏။ သူရံ ဇနေတီတိ သူရိယော၊ အဋ္ဌကထာနည်းရှင်း၏။ သူရံ၊ ကိုယ်ရောင်ကွယ်ပျောက်, မိုက်မှောင်ရောက်၍, ကြောက်ကြသသူ, ကပ်ဉာဏ်လူတို့၏ ရဲရင့်ခြင်းကို။ ဇနေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သူရိယော၊ မည်၏။ သိ ဗန္ဓနေ) သီသံ၊ ဦးခေါင်း၊ သလွဲမည်း။ ဒီဃပြု။ (မဟ ပူဇာယံ၊ မဟိသော၊ ကျွဲ။ (ဝလ သံဝရဏေ) ပဋိသော။ ဗဋိသော ဝါ၊ ငါးမျှားချိတ်။ ဋပြု။ အလ သာမတ္ထေ)။ အလသော၊ လူပျင်း။

ဥဏာဒ်ပုံစံနက် ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ဤအာချာတ်, ကိတ်, ဥဏာဒ်လာ ဓာတ်မျှဖြင့် ဆင့်ပါးစပ်ကို နှမ်းပက်သည့်အသွင် ဓာတ်မစုံလင်သေးဖြစ်၍ ဤသုတ်နက် ပုံစံနက် စာစပ် သုံးစောင်၏နောက်၌ ဓာတွတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း ကိုဖြစ်စေ၊ ပဏ္ဍဝံသာလင်္ကာရ-ကဝိဒ္ဓဇ-မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု တံဆိပ်တော်ရ မင်းကွန်းဥဒ္ဒမ္ဗရချောင် တောရဆရာတော် ဦးပဏ္ဍဝံ ရေးသားစီရင်အပ်သော ဓာတုမဉ္ဇူသကကျမ်းကိုဖြစ်စေ၊ ဆက်လက်၍ ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်မှ ဓာတ်စုံလင်မည်။

သန္ဓိမှိ ဇက-ပညာသံ၊ နာမေ ငှာရသ-ဒေါသတံ။
အငှရသ သတာ-ချာတော၊ ဘိတေ သုတ္တသတံ ဘဝေ။ ။

သမာသမှိ အငှဝီသံ၊ ဒွါသဋ္ဌိ တဒ္ဓိတေ မတံ။
ကာရကေ ပဥ္စတာလီသံ၊ ပညာသဉ္စ ဥဏာဒိကေ။ ။

❀ သန္ဓိ, ဇက်ပဏ်၊ နာမ်, အငှဇက်ဒွေ၊ ချာတ်, ငှေ့ကေ့ကာ၊ ကိတ်,သတာမှတ်၊
သမာသ်, ငှာဝိသ်၊ တဒ္ဓိတ်, ဒွေဆ၊ ပဥ္စစတ်ကာ၊ ပညာသူ့ဏာဒ်၊
ပေါင်းတုံလတ်၊ ဒွါ-သတ္တတိဆ။

ဟူသော ခြောက်ရာ့ခုနစ်ဆယ့်နှစ်သုတ်တို့တွင်-

❀ တိပဏ်, သညာ၊ လေး, မိကာတည်း၊ ပရိဘာ, ဆယ်ရှိ၊ ဝိဓိ, ခြောက်ရာ၊ ငါးခုသာ၊
ပေါင်း ဒွါ-သတ္တ’ဆ။ ဟူ၍ မှတ်။

ဝိသုဒ္ဓိရုံကစွည်းသုတ်နက် ပြီး၏။

ပြယောဂသဒ္ဒါ ရှိသောကြောင့် ပြယုဂ်ဟူ၍ငင်း ပြယုတ္တသဒ္ဒါ ရှိသောကြောင့် ပြယုတ်ဟူ၍ငင်း, ဖော်ထုတ်ပြထားသောရုပ်ဖြစ်၍ ပြရုပ်ဟူ၍ငင်း ရေးသားကြ၏။ စကားကျဉ်းအောင် နည်းယူရန် ပုံစံဟု ရေးလိုက်သည်။

ရှစ်စောင်လုံး ပုံစံနက် ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

သုတ်ဂဏန်းမှတ်ချက်အတိုင်းစာစပ်

အာချာတ်သုတ်နက်ကို ဆိုပြီး၍ ကုန်မှ ဆိုရန်-

(၁) **အဇ္ဈော အက္ခရ သညာတော။** သဗ္ဗဝစနာန မတ္ထော အက္ခရေဟေ သညာယတေ၊ အက္ခရဝိပတ္တိယံ ဟိ အတ္ထဿ ဒုန္နယတာ ဟောတိ၊ တသ္မာ အက္ခရကောသလ္လံ ဗဟူပကာ၊ သုတ္တန္တေသု။

အဇ္ဈော-ကား အနက်"ကို"ဟူ၍ပေးသောကြောင့် **အက္ခရ-သညာတော**-၌ သံရှေးရှိသော ဥ ၁-ဓာတ် + တ-ပစ္စည်း တည်းဟူသော ကိတ်, ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကံ။

အက္ခရသညာတော-ကား ထိုကံကိုဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစက-အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(ထို့ကြောင့် အဇ္ဈော-ကို နာမ်ရုပ်ထွက်လိုသော် အတ္ထသဒ္ဒါတည်၊ ကို, ဟူ၍ပင် အနက်ပေးသော်လည်း နောက် ဝါစကကြီး ဟောလေပြီးဖြစ်၍ ကံအနက် ဝိသေသကို မလို, လိင်အနက် သာမညကိုသာ အလိုရှိအပ်ရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် အတ္ထကို လိင်အမည်မှည့်၊ လိင်္ဂတ္ထေ ပဌမာ-သုတ်ဖြင့် လိင်အနက်သာမညကို ထွန်းပြခြင်း အကျိုးငှာ အတ္ထလိင်မှ နောက်၌ ပဌမာ ဝိဘတ် ဧကဝုစ် သိသက်။

ဟောတိ ကြိယာပုဒ်ထည့်လျှင်- အဇ္ဈော-ကား "သည်"ဟူ၍ပင် အနက်ပေး သော်လည်း နောက်ဝါစကကြီးဟောလေပြီးဖြစ်၍ ကတ္တားအနက် ဝိသေသကို မလို၊ လိင်အနက်သာမညကိုသာ အလိုရှိအပ်ရကား- ဟုဝိဘတ်သွယ်ဆို။

စာစပ်ကိုလည်း-

အဇ္ဈော-ကား "သည်"ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဟောတိ- ၌ ဟူဓာတ်- တိဝိဘတ်ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ပကတိဝုတ္တကတ္တား၊

အက္ခရ-သညာတော-လည်း ဝိကတိဝုတ္တကတ္တား၊

ဟောတိ-ကား ထိုကတ္တားနှစ်ပါးကို ဟောသော အာချာတ် ကြိယာဝါစက အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏၊ ဟု-ဆို။ ဤကား အမှာစကားချပ်)။

အတ္တော အက္ခရသညာတော-ကား သဗ္ဗဝစနာန'မတ္တော- အစရှိသည့်၌ အကျဉ်း, သခ်ေပ, ဥဒ္ဒေသ, မာတိကာ, သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ, သုတ်၊

သဗ္ဗဝစနာနမတ္တော-အစရှိသည်ကား အကျယ်, ဝိတ္ထာရ, နိဒ္ဒေသ, ပဒဘာဇနီ, သံဝဏ္ဏနာ, ဝုတ္တိ- အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။

ဟိ-ကား "ဟိသစ္စံ၊ ၏။ ဟိယုတ္တံ၊ ၏"ဟု-အနက်ပေးသောကြောင့် မိမိထိုင်ရာ အက္ခရဝိပတ္တိယံ - စသော အလယ်ဝါကျ၌ ဒဠှီကရဏဇောတက၊ မိမိထိုင်ရာ အလယ်ဝါကျကား ဒဠှီကရဏဝါစက- အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။ (ဤကား ပဓာနစပ်)။

အပ္ပဓာန စပ်ကား သဗ္ဗဝစနာနမတ္တော-စသော ရှေ့ဝါကျ၌ ဒဠှီယဇောတက၊ ရှေ့ဝါကျ ကား ဒဠှီယဝါစက- အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ၎င်းရှေ့ဝါကျကား ဟိ-ထိုင်ရာ အလယ်ဝါကျ၌ ဒဠှီယ၊ အလယ်ဝါကျကား ဒဠှီကရဏ- အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

တစ်နည်းလည်း ဟိ-ကား ဟိယသ္မာ၊ "အကြင်ကြောင့်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဒုဋ္ဌာယတာ- ၌ အဘေဒဘေဒူပစာရဟိတ်၊

ဒုဋ္ဌာယတာ-ကား အဘေဒဘေဒူပစာရဖိုလ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

တစ်နည်းလည်း ဟိ-ကား မိမိထိုင်ရာ အလယ်ဝါကျ၌ ဟေတွတ္ထ၊ အလယ်ဝါကျကား ဟေတွတ္ထဝါစက စပ်၏။

တစ်နည်း အပ္ပဓာနအားဖြင့် ဟိ-ကား ရှေ့ဝါကျ၌ ဖလဇောတက၊ ရှေ့ဝါကျကား ဖလဝါစကစပ်၏။ ၎င်းအလယ်ဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျ၌ ဟိတ်၊ ရှေ့ဝါကျကား ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ၎င်းရှေ့ဝါကျသည် တသ္မာ- စသော တတိယဝါကျ၌ ဟေတု ဝါကျ၊ တတိယဝါကျကား ဖလဝါကျအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(ဒုတိယဝါကျသည် ဟိတ်၊ ပထမဝါကျသည် ဖိုလ်၊ ၎င်းပထမ ဝါကျသည် ဟိတ်၊ တတိယ ဝါကျသည် ဖိုလ်မည်၏ ဟူလိုသည်။ ဤကိုရည်၍-

❀ တသ္မာရှေ့၊ ဟိတ်ကိုတွေ့၊ ပြား၍ရှိမှ ခံ။
တသ္မာကို၊ ဟိတ်၏ဖိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ။-

ဟု နိယံဆို၏။ ဤကား အမှာစကားချပ်)။

(၂) အက္ခရာပါဒယော ကေစတ္တာလီသံ။

အာဒယော-ကား "အ-အစရှိကုန်သော ဝဏ္ဏတို့သည်"ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **အက္ခရာ**-၌ သညီ, သချံ၊ တုလျတ်၊
အက္ခရာ-ကား သညာ, သင်္ချေယျ, လိင်္ဂတ်- အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

အပိ-ကား "သည်လည်း"ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မိမိထိုင်ရာ ဤသုတ်၌ ဟေဋ္ဌာပေက္ခ ဝါကျာရမ္ဘဇောတက၊ ဤသုတ်ကား ဟေဋ္ဌာပေက္ခ ဝါကျာရမ္ဘ ဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

တစ်နည်း အပ္ပဓာနအားဖြင့် **အပိ**-ကား ရှေ့အတ္ထော အက္ခရသညာတော- သုတ်၌ ဟေဋ္ဌာပေက္ခိတ မူလဝါကျ ဘာဝဇောတက၊ ရှေ့သုတ်ကား ဟေဋ္ဌာပေက္ခိတ မူလဝါကျ ဘာဝဝါစက အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။

ကေစတ္တာလီသံ-ကား လေးဆယ့်တစ်လုံးသော- ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့်၊ အာဒယော-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန၊ အာဒယော-ကား တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသျစပ်၏။

တစ်နည်းလည်း အပိ-ကား "လည်း မည်ကုန်၏" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မိမိထိုင်ရာ **အက္ခရာ**-၌ သမုစ္စယဇောတက၊ အက္ခရာ-ကား သမုစ္စယဝါစကစပ်၏။
တစ်နည်း အပ္ပဓာနအားဖြင့် **အပိ**-ကား ဝဏ္ဏောဒယော၌ သမုစ္စေတဗ္ဗဇောတက၊ ဝဏ္ဏာဒယောကား သမုစ္စေတဗ္ဗဝါစက စပ်၏။ အပိ- ထိုင်ရာ အက္ခရာကား ဝဏ္ဏာဒယော-၌ သမုစ္စယ၊ ဝဏ္ဏာဒယော-ကား သမုစ္စေတဗ္ဗ စပ်၏။

(၃) တတ္ထောဒန္တာ သရာ အဋ္ဌ။

တတ္ထ-ကား "ထိုလေးဆယ့်တစ်လုံးသော အက္ခရာ တို့တွင်" ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဋ္ဌအက္ခရာ-၌ နိဒ္ဓါရဏ၊ အဋ္ဌအက္ခရာ-ကား နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်၏။

သြဒန္တာ, အဋ္ဌ- တို့ကား ကေစတ္တာလီသံ-နည်းတူ စပ်၏။ **အက္ခရာ**-ကား အာဒယော-နည်းတူ စပ်၏။

(ဟောန္တိကြိယာထည့်၍ အနက်ပေးလျှင်)-

အက္ခရာ-ကား "အက္ခရာတို့သည်"ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဟောန္တိ-၌ ဟူဓာတ်, အန္တိဝိဘတ်- ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော သညီ, ပကတိ, ဝုတ္တကတ္တား။ ဟောန္တိ-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ် ကြိယာဝါစက စပ်၏။

သရာ-ကား "သရမည်ကုန်သည်"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ဟောန္တိ-၌ ဟူဓာတ်, အန္တိဝိဘတ် ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော သညာ, ဝိကတိ, ဝုတ္တကတ္တား။ ဟောန္တိ-ကား ထိုကတ္တားကိုဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။

(နောက်နောက်သုတ်တို့၌လည်း ဤနည်းကို မှီ၍ စပ်ဆို။ ထူးပြားသည်ကိုသာ ဆိုတော့အံ့)။

(၇) ဝဂ္ဂါ ပဉ္စ ပဉ္စသော မန္တာ။

ပဉ္စပဉ္စသော-ကား "ငါးလုံးငါးလုံးအစုအားဖြင့်"ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝဂ္ဂါ-၌ ဘိန္နာဓိကရဏ ဝိသေသန။ ဝဂ္ဂါ-ကား ဘိန္နာဓိကရဏဝိသေသျ စပ်၏။

(တဒဿတ္ထီတိ ဝီ စ-သုတ်၌ စဂ္ဂဟဏေန သောပစ္စယော ဟောတိ။ သုမေဓသော-ဟူသည်ကို သော-ပစ္စည်း မှတ်ထင်၍ ပဉ္စပဉ္စ ဧတေသမတ္ထီတိ ပဉ္စပဉ္စသော-ဟု အနက် ပေးကြသည်ကား မကောင်း။ အဿတ္ထိအနက်၌ သောပစ္စည်းမဟုတ်။ ဣတ္ထိလိင် *အာလုပ်ဝိဘတ် နှောင်းရာ၌ ရာဇပုတ္တိ သုမေဓသေ-ဟု ဇာတ်ပါဠိ ရှိ၍ သပစ္စည်းတည်း။* ဤ၌ကား ဝိဘာဂတ္ထ၌ သော-ပစ္စည်း မှတ်။ နာ-ဝိဘတ်၏ ကာရိယလည်း သင့်၏)။

(၉) ပရသမညာ ပယောဂေ။

ပယောဂေ-ကား "ယှဉ်သင့်သည်"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် သတိ-၌ အသဓာတ်, အန္တပစ္စည်း-ဟူသော ကိတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော လက္ခဏဝန္တဝုတ္တကတ္တား၊ သတိ-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော လက္ခဏကြိယာဝါစက စပ်၏။

သတိ-ကား "ရှိလတ်သော်"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ယုဇ္ဇန္တေ-၌ လက္ခဏကြိယာ။ ယုဇ္ဇန္တေ-ကား လက္ချကြိယာ စပ်၏။

ပရသမညာ-ကား "တပါးသော အမည်သညာတို့ကို"ဟု အနက်ပေး သောကြောင့် ယုဇ္ဇန္တေ-၌ ယုဇဓာတ်, ယပစ္စည်း, အန္တေဝိဘတ်-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ် သော လက္ချဝန္တဝုတ္တကံ။ ယုဇ္ဇန္တေ-ကား ထိုကံကိုဟောသော လက္ချကြိယာဝါစက စပ်၏။

(၁၀) ပုဗ္ဗ–မဓောဋ္ဌိတ–မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ။

ပုဗ္ဗံ-ကား "ရှေ့ဗျည်းကို" အနက်ပေးသောကြောင့် ဝိယောဇယေ-၌ ဝိပုဗ္ဗ, ယုဇဓာတ်, ဏေပစ္စည်း, ဧယျဝိဘတ်-ဟူသော အာချာတ် ကြိယာသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကံ စပ်၏။

အခေဒွိတံ-ကား "တည်ထားရန်ဖို့"ဟု အဿရံ-ကား "သရကင်းအောင်ပြု၍"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ဝိယောဇယေ-၌ ကြိယာဝိသေသန စပ်ကြ၏။

သရေန-ကား "မှီရာနောက်သရ မှ"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ဝိယောဇယေ-၌ အပါဒါန်, အပါဒါနီ စပ်၏။ ဝါ "နှင့်"ဟု အနက်ပေး သောကြောင့် ဝိယောဇယေ-၌ သဟာဒိယောဂ၊ သဟာဒိယောဂဝန္တ စပ်၏။

(၁၁) နယေ ပရံ ယုတ္တေ။

ယုတ္တေ သတိ-ကို ပယောဂေသတိ-ကဲ့သို့စပ်။ ပုဗ္ဗ-ကား "ရှေးဗျည်းကို"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် နယေ-၌ နီဓာတ်, ဧယျဝိဘတ်-ဟူသော အာချာတ် ကြိယာသည် မဟောအပ်သော ပဓာနလက္ခဏဝန္တ အဝုတ္တကံ၊ နယေ-ကား ထိုကံကို မဟောသော လက္ခဏကြိယာ စပ်၏။

ပရံ-ကား "နောက်အက္ခရာသို့" ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် နယေ-၌ အပ္ပဓာန ဆို။ (ဖြစ်သင့်၍ အဝုတ္တကံကို လက္ခဏဝန္တစပ်လိုက်သည်။ အရိုးအတိုင်း ဆိုလိုမူကား သန္ဓိကတ္တုကာမော-ဟု ပါဌသေသ ထည့်၍စပ်)။

ဣတိ-ကား "ဤဆိုခဲ့ပြီးသော တစ်ဆယ့်တစ်သုတ်, ဝုတ္တိ, ဥဒါဟရဏ် အပေါင်းသည်"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ကဏ္ဍော-၌ တုလျတ်၊ ကဏ္ဍော-ကား လိင်္ဂတ် စပ်၏။

သန္ဓိကပ္ပေ-ကား "သန္ဓိကျမ်း၌"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ကဏ္ဍော-၌ အပေါင်းဒြဗ်ဓာရ။ ကဏ္ဍော-ကား အစိတ် အာဓေရ် စပ်၏။

ပထမော-ကား "ရှေးဦးစွာသော"ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ကဏ္ဍော-၌ တုလျာဓိ- ကရဏ-ဝိသေသန၊ ဝိသေသျစပ်၏။

ကဏ္ဍော-ကား "ဝါ၊ အပိုင်းအခြားသည်"ဟု အနက်ပေးသော ကြောင့် ပရိသမာပနတ္ထ ဣတိနိပါတ်၌ တုလျတ်, လိင်္ဂတ်။

သမတ္တော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ၌ သံပုဗ္ဗ အပဓာတ်, တ-ပစ္စည်းဟူသော ကိတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကတ္တား၊

သမတ္တော- ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစက အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။ အတ္တော အက္ခရ- သညာတော, အစရှိသော တစ်ပိုင်းလုံးကား ဣတိ-၌ နိဒဿေတဗ္ဗ၊ နိဒဿနစပ်၏။ ဣတိ သန္ဓိကပ္ပေ ပထမော ကဏ္ဍော-၌ကား နိဂမနီယ နိဂုံးစပ်၏။

အနက်အတိုင်းဖော်၍ဆိုမှ စပ်ရာကိုမြင်၍ အဓိပ္ပါယ် ထင်လွယ်သောကြောင့် စာစပ်တိုင်း အနက်ဖော်၍ ဆိုလေ။ နောက်ကို မြှုပ်၍ရေးတော့မည်။

(၁၂) **သရာ သရေ လောပံ။**

သရေ-ကား 'ကြောင့်' ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ပဗ္ဗေါနို့-၌ နိမိတ်၊ ပဗ္ဗေါနို့-ကား နိမိတ္တဝန် စပ်၏။

သရာ-ကား 'တို့သည်'ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ပဗ္ဗေါနို့-၌ ပပုဗ္ဗ-အပ္ပဓာတ်, ဩပစ္စည်း, အန္တိဝိဘတ်-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာသည် ဟောအပ်သော ကာရိ ဝုတ္တကတ္တား။

ပဗ္ဗေါနို့-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။

လောပံ- ကား 'သို့' ဟု ကြောင့် ပဗ္ဗေါနို့-၌ ကာရိယ အဝုတ္တကံ။ အဝုတ္တကံ၏ ကြိယာ စပ်၏။

(၁၃) **ဝါ ပရော အသရူပါ။**

ဝါ-ကား 'အချို့' ဟု ကြောင့် ပဗ္ဗေါတိ-၌ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက ကြိယာဝိသေသန။

ပဗ္ဗေါတိ-ကား ဝိကပ္ပနတ္ထ ဝါစကကြိယာဝိသေသျ စပ်၏။

(၁၄) **ကွစာ'သဝဏ္ဏံ လုတ္တေ။**

ကွစိ-ကား '၌' ဟု ကြောင့် ပဗ္ဗေါတိ-၌ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက အာဓာရ၊

ပဗ္ဗေါတိ-ကား ဝိကပ္ပနတ္ထဝါစက အာဓာရ် စပ်၏။ ဝါသဒ္ဒါ, ကွစိသဒ္ဒါတို့ကို တစ်သုတ်လုံး၌သော်လည်း ဇောတက, ဝါစက စပ်။

(၁၇) **ယမေဒန္တဿာ ဒေသော။**

ဒေန္တဿ-ကား '၏' ဟု ကြောင့် အာဒေသော-၌ ကာရိ သမ္ဗန်။

အာဒေသော-ကား ကာရိယ သမ္ဗန္ဓိ စပ်၏။

(၂၇) **လောပဥ္စ တတြာကာရော။** ဗျဥ္ဇနေ စ-၌-

စ-ကား 'ကြောင့်လည်း'ဟု ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ ဗျဥ္ဇနေ-၌ သမုစ္စယဇောတကဝါစက။ သရေ စ-၌ သမုစ္စေတဗ္ဗဇောတက ဝါစက စပ်၏။

အကာရော စ-၌ စ-ကား မိမိထိုင်ရာ နောက်ဝါကျ၌ သမ္ဗိဏ္ဍနဇောတက ဝါစက။ ရှေ့ဝါကျ၌ သမ္ဗိဏ္ဍနီယ ဇောတကဝါစက စပ်၏။

တစ်နည်း မိမိထိုင်ရာ အကာရော-၌ သမုစ္စယ ဇောတက ဝါစက။ ဥဿုကာရာဒိ စ-၌ သမုစ္စေတဗ္ဗ ဇောတကဝါစက စပ်၏။ (အကြွင်း ရှေးနည်းတူ)။

(၃၃) သ ယေ စ။

သ-ကား "ယ-နိမိတ်နှင့်တကွ"ဟု ကြောင့် ပပ္ပေါတိ-၌ သဟယောဂ- ဝန္တ ကြိယာဝိသေသန။ ပပ္ပေါတိ-ကား သဟယောဂ ကြိယာဝိသေသျ စပ်၏။

တစ်နည်းလည်း ဉ-၌ သဟယောဂဝန္တ ကာရီ။ ဉ-ကား သဟယောဂကာရိယ စပ်၏။

တစ်နည်းလည်း သ-ကား 'တကွသော' ဟု ကြောင့် နိဂ္ဂဟီတံ-၌ သဟယောဂဝန္တ ဝိသေသန။ နိဂ္ဂဟီတံ-ကား သဟယောဂ ဝိသေသျ စပ်၏။ (သုံးချက် စပ်)။

တစ်နည်း ယေန-ဟု ပါဌသေသထည့်၍ အနက်ပေးလျှင် ယေန-ကား "နိမိတ်ယနှင့်" ဟု ကြော သ-၌ သဟယောဂ။ သ-ကား သဟယောဂဝန္တ စပ်၏။ (သ- ကား စပ်မြဲ)။

(၅၂) ဇိနဝစနယုတ္တံ ဟိ။

ဟိ-ကား 'သာလျှင်'ဟု ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ ဇိနဝစန- ယုတ္တံ-၌ အဝဓာရဏတ္ထ ဇောတက။ ဇိနဝစနယုတ္တံ-ကား အဝဓာရဏတ္ထ ဝါစက စပ်၏။

တစ်နည်း အပ္ပဓာနအားဖြင့် ဟိ-ကား န အယုတ္တံ-၌ အဝဓာရဏီယတ္ထ ဇောတက။ န အယုတ္တံ-ကား အဝဓာရဏီ- ယတ္ထ ဝါစက စပ်၏။

(၈၄) အယောရုသမေကာဝစနယောသွပိ စ။

ယောသွပိ-၌ အပိ-ကား "ပပ္ပေါတိ အပိ၊ ရောက်သည်လည်းရှိ၏" ဟု ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ ပပ္ပေါတိ-၌ သမုစ္စယတ္ထဇောတက၊ သမုစ္စယတ္ထ ဝါစက စပ်၏။

တစ်နည်း အပ္ပဓာနအားဖြင့် န ပပ္ပေါတိပိ-၌ သမုစ္စေတဗ္ဗတ္ထ ဇောတက၊ သမုစ္စေတဗ္ဗတ္ထ ဝါစက စပ်၏။ စ-ကား ပပ္ပေါတိ စ၊ 'ရောက်သည်သာတည်း'ဟု ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ ဝါကျ၌ အဝဓာရဏတ္ထ ဇောတက၊ အဝဓာရဏတ္ထ ဝါစက စပ်၏။

တစ်နည်း အပ္ပဓာနအားဖြင့် နော န ပပ္ပေါတိ-ဟူသော ဗျတိရေက ဝါကျ၌ အဝဓာရဏီယတ္ထ ဇောတက၊ အဝဓာရဏီယတ္ထ ဝါစက စပ်၏။

(၁၁၀) တယော နေဝ စ သဗ္ဗနာမေဟိ။ နေဝ ဟောန္တိ-၌-

ဧဝ-ကား "မဖြစ်ကုန်သည်သာလျှင်"ဟုကြောင့် မိမိထိုင်ရာ န ဟောန္တိ-၌ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ဇောတက၊ သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ ဝါစက စပ်၏။

စ-ကား န ဟောန္တိ စ၊ "မဖြစ်ကုန်သည်လည်း ရှိ၏"ဟု ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ နဟောန္တိ-၌ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ ဇောတက သမုစ္စယဇောတက၊ နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏ ဝါစက သမုစ္စယ ဝါစက စပ်၏။ (ဧဝ-ကို သဒ္ဒါလွန်ကြံရာ၌ တယော ဧဝ၊ သဗ္ဗာ, သဗ္ဗိ, သ-တို့၏ အာ, ဧ, အာ-ပြု သုံးပါးတို့သည်သာလျှင်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ ဟု ပေး၍ ယော, နိတို့၏ အာ, ဧ-ပြုကား လျော်ရာ၌ ဖြစ်သေး၏ဟု ယူ)။

(၂၇၀) အထ ပုဗ္ဗာနိ ဝိဘတ္တီနံ ဆ ပရဿပါနိ။

အထ-ကား "ဤကာလမှ"ဟု ကြောင့် ပဌာယ-၌ မရိယာဒါဝဓိ အပါဒါန်။ ပဌာယ-ကား အပါဒါနိ စပ်။

ပဌာယ-ကား 'စ၍' ဟု ကြောင့် ဝုစ္စမာနာနံ-၌ ကြိယာဝိသေသန၊ ဝိသေသျ စပ်၏။

ဝုစ္စမာနာနံ-ကား "ဆိုအပ်လတ္တံ့ကုန်သော"ဟု ကြောင့် ဝိဘတ္တီနံ-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန၊ ဝိသေသျ စပ်၏။

ဝိဘတ္တီနံ-ကား "ဝိဘတ်ရှစ်သွယ် တို့တွင်။ ဝါ၊ တို့၏"ဟု ကြောင့် ဆ-၌ နိဒ္ဓါရဏ၊ နိဒ္ဓါရဏီယ။ ဝါ၊ အဝယဝသမ္ဗန်၊ အဝယဝသမ္ဗန္ဓီ စပ်၏။

ပုဗ္ဗာနိ-ကား "ရှေ့ရှေ့ဖြစ်ကုန်သော"ဟုကြောင့် ဆ-၌ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန၊ ဝိသေသျ စပ်၏။

ဆ-ကား "ခြောက်ပုဒ် ခြောက်ပုဒ်တို့သည်"ဟုကြောင့် ပရဿပဒါနိ-၌ သညီ, တုလျတ်။ ပရဿပဒါနိ-ကား သညာ, လိင်္ဂတ် စပ်၏။ ဝါ၊ ဟောန္တိ-၌ သညီ,ဝုတ္တ, ပကတိကတ္တား။

ဟောန္တိ-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။

ပရဿပဒါနိ-ကား "ပရဿပုဒ် မည်ကုန်သည်"ဟု ကြောင့် ဟောန္တိ-၌ ဟူဓာတ်, အန္တိဝိဘတ်-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်သော သညာ, ဝုတ္တ, ဝိကတိကတ္တား။

ဟောန္တိ-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။

(၃၈၈) ဓာတုယာ ကမ္မာဒိမှိ ဏော။

ကမ္မာဒိမှိ-ကား "အစ၌ ကံပုဒ်သည်"ဟု ကြောင့် သတိ-၌ အသဓာတ်, အန္တ-ပစ္စည်းဟူသော ကိတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော လက္ခဏဝန္တ, ဝုတ္တကတ္တား။ သတိ-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော လက္ခဏကြိယာဝါစက စပ်၏။

သတိ- ကား "ရှိလတ်သော်"ဟု ကြောင့် ဟောတိ-၌ လက္ခဏကြိယာ။ ဟောတိ-ကား လက္ချကြိယာ စပ်၏။

ဓာတုယာ-ကား "ဓာတ်မှ"ဟု ကြောင့် ပရော-၌ အပါဒါန်၊ အပါဒါနီ စပ်၏။

ဏော-ကား "သည်" ဟု ကြောင့် ပရော-၌ ပကတိကတ္တား။ ပရော-ကား ဝိကတိကတ္တား စပ်၏။

ဏော, ပရော-နှစ်ပုဒ်ကား 'သည်'ဟု ကြောင့် ဟောတိ-၌ ဟူဓာတ်, အ-ပစ္စည်း, တိ-ဝိဘတ်ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်သော လက္ချဝတ္ထ, ဝုတ္တ, ပကတိ, ဝိကတိကတ္တား။ ဟောတိ-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော လက္ချကြိယာဝါစက စပ်၏။

(၄၅၃) ဟန္တေဟိ ဟော ဟဿ ဒွေ့ာ ဝါ အဒဟာနဟာနံ။

အဒဟာနဟာနံ-ကား "ဒဟ, နဟ-မဟုတ်သော ဓာတ်အများတို့တွင်" ဟု ကြောင့် ဟန္တေဟိ-၌ နိဒ္ဓါရဏ၊ နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်၏။

ဝါ၊ "မဟုတ်ကုန်သော"ဟု ကြောင့် ဟန္တေဟိ-၌ တုလျာဓိကရဏဝိသေသန၊ ဝိသေသျ စပ်၏။ (သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ-ကဲ့သို့ ဝိဘတ်မတူသော တုလျာဓိကရဏ-ဝိသေသန၊ ဝိသေသျ မှတ်)။

ပရဿ-ကား "သော"ဟု ကြောင့် တဿ-၌ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန၊ ဝိသေသျ စပ်၏။

တဿ-ကား '၏' ဟု ကြောင့် ဟော-၌ ကာရီသမ္ဗန်။ ဟော-ကား ကာရိယသမ္ဗန္ဓီ စပ်၏။

ဟဿ- ကား ဒွေ့ာ, နည်းတူ။

ဝါ-ကား 'အချို့' ဟု ကြောင့် ဟောတိ-၌ ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက ကြိယာဝိသေသန၊ ဝိသေသျ စပ်၏။

(၄၆၅) တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ နာမံ ဝါ တဝေတုနာဒိသု စ။

အတဝေတုနာဒိသု- ကား "တဝေ, တုန, တွာန, တွာ, တုံ, တာယေ- စသော နိပါတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသည်မှ တပါးကုန်သော" ဟု ကြောင့် တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ-၌ တုလျာဓိကရဏ-ဝိသေသန၊ ဝိသေသျ စပ်၏။

ဝါ၊ "တပါးကုန်သော သဒ္ဒါတို့တွင်" ဟု ကြောင့် တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ-၌ နိဒ္ဓါရဏ၊ နိဒ္ဓါရဏီယ စပ်၏။

တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ-ကား 'တို့ကို' ဟု ကြောင့် ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-၌ ဒိသဓာတ်, တဗ္ဗ-ပစ္စည်းဟူသော ကိတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဥပမေယျ, ဝုတ္တ,ပကတိကံ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-ကား ထိုကံကို ဟောသော ကြိယာဝါစက စပ်၏။

နာမံ-ကား "နာမ်ကို"ဟု ကြောင့် ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-၌ ဥပမာန, ဝုတ္တ, ဝိကတိကံ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-ကား ထိုကံကို ဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။

ဣတ္ထ-ကား 'ကဲ့သို့'ဟု ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ နာမ်-၌ ဥပမာနဇောတက၊ နာမ်-ကား ဥပမာနဝါစက စပ်၏။

တစ်နည်း၊ အပ္ပဓာနအားဖြင့် တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ-၌ ဥပမေယျ ဇောတက။ တဒ္ဓိတသမာ-သကိတကာ-ကား ဥပမေယျဝါစက စပ်၏။

တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ-ကား နာမ်-၌ ဥပမေယျ၊ နာမ်-ကား ဥပမာန စပ်၏။

(၄၈၈) နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထော။

နာမာနံ-ကား "နာမ်တို့၏" ဟု ကြောင့် ယုတ္တတ္ထော-ဟူသော အဝေးပုဒ်၌ ဝါစကသမ္ဗန်။ ယုတ္တတ္ထော-ကား ဝါစ္စသမ္ဗန္ဓီ စပ်၏။

ဝါ၊ "တို့တွင်"ဟု ကြောင့် နိဒ္ဓါရဏ၊ နိဒ္ဓါရဏီယစပ်၏။

ဝါ၊ 'တို့နှင့်'ဟု ကြောင့် သဟာဒိယောဂ၊ သဟာဒိယောဂဝန္တ စပ်၏။

ဥပနဂရံ, အန္တောပါသာဒံ, အနညာတညဿာမိတိန္ဒြိယံ-စသည်၌ ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အာချာတ်ပုဒ်တို့ကို သဟာဒိ-ဟု ယူ။

တစ်နည်း ထိုပုဒ်တို့နောက်၌လည်း နာမ်ဝိဘတ် သက်ရသောကြောင့် နာမ်မည်သည်ပင်။ အာချာတ်လည်း ဣတိသဒ္ဒါဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သောကြောင့် အာချာတ် အဖြစ်မှ လွတ်၏။ ထို့ကြောင့် နာမ်ချင်းချင်းကိုပင် သဟာဒိဟူ၍ ယူ။

နာမံ နာမဒဗ္ဗဇာတိဂုဏပရိမာဏသင်္ချာဒိဝါစကံ လိင်္ဂလိင်္ဂနာမဝသေန သုဒ္ဓနာမနိပါတောပသဂ္ဂနာမဝသေန တဒ္ဓိတကိတကကိစ္စခါတုပစ္စယန္တ ဣတ္ထိပစ္စယန္တ-နာမဝသေန စ အနေကဝိဓံ သျာဒိ ဝိဘတျန္တပဒံ (ရူပ္ပီ)။

အနီးပုဒ်ကို ကျော်၍ အဝေးပုဒ်၌ စပ်သင့်ကြောင်းကို-

ယေန ယဿ ဟိ သမ္ဗန္ဓော၊ ဒူရဋ္ဌံ ပိစ တဿ တံ။
အတ္ထတော ဟျ'သမာနာနံ၊ အာသန္နတ္တ'မကာရဏံ။

ဟု-ညာသ်(၂၅၂)ဆို၏။ သုတ်စဉ်ဆုံးအောင် စပ်လေ။

သုတ်ဂဏန်း မှတ်ချက်အတိုင်း စာစပ် ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ဝိသုဒ္ဓါရုံဝိဘတ်သွယ် မှုကျဉ်း

ပေးနက် ဝေါဟာရတ္ထ	သက်နက် ဘာဝတ္ထ	ဝိဘတ်	ကေဝုစ်	ဗဟုဝုစ်
+	+	ပထမာ	သိ	ယော
အို	အာလုပ်	ပထမာ	သိ	ယော
ကို	ကံ	ဒုတိယာ	အံ	ယော
ပတ်လုံး,တိုင်တိုင်	အစ္စန္တသံယောဂ	ဒုတိယာ	အံ	ယော
သည်	ကတ္တား	တတိယာ	နာ	ဟိ
ဖြင့်	ကရိုဏ်း	တတိယာ	နာ	ဟိ
နှင့်	သမဝါယ	တတိယာ	နာ	ဟိ
အားဖြင့်,သဖြင့်	ဝိသေသန	တတိယာ	နာ	ဟိ
ကြောင့်	ဟိတ်	တတိယာ	နာ	ဟိ
အား	သမ္ပဒါန်	စတုတ္ထီ	သ	နံ
ငှါ	တဒတ္ထသမ္ပဒါန်	စတုတ္ထီ	သ	နံ
မှ	အပါဒါန်	ပဉ္စမီ	သ္မာ	ဟိ
အောက်, ထက်	ဝိဘတ္တအပါဒါန်	ပဉ္စမီ	သ္မာ	ဟိ
ကြောင့်	ကာရဏ	ပဉ္စမီ	သ္မာ	ဟိ
၏	သမ္ဗန်	ဆဋ္ဌီ	သ	နံ
၌	ဩကာသ	သတ္တမီ	သ္မိံ	သု
ကြောင့်	နိမိတ်	သတ္တမီ	သ္မိံ	သု
သော်	လက္ခဏ	သတ္တမီ	သ္မိံ	သု
စဉ်	အနာဒရ	ဆဋ္ဌီ,သတ္တမီ	သ,သ္မိံ	နံ,သု
တွင်	နိဒ္ဓါရဏ	ဆဋ္ဌီ,သတ္တမီ	သ,သ္မိံ	နံ,သု

၁။ 'သည်'ဟု အနက်ပေးသော်လည်း ကတ္တားအနက်ကို မလို၊ (ကို-ဟု အနက် ပေးသော်လည်း ကံအနက်ကို မလို) လိင်္ဂတ္ထမျှကိုသာ လိုရကား လိင်္ဂတ္ထမျှရှိသောသဒ္ဒါမှ နောက်၌ ပထမာဝိဘတ် ဧကဝုစ် သိသက်။

၂။ 'အို'ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် အာလုပ်အနက်၌ပထမာဝိဘတ် ဧကဝုစ် သိသက်။

၃။ 'ကို'ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ကံအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ဧကဝုစ် အံသက်။

အလုံးစုံနှင့်ဆက်ဆံအောင် အကျဉ်းစုရုံး၍ ထားအပ်သော ပကိဏ္ဏက စာစပ်၊ ဝိသုဒ္ဓါရုံဝိဘတ်သွယ်

(၁) ဧသော ဗုဒ္ဓေါ၊ ဧတေ ဗုဒ္ဓါ။ ဟူသော ပုံစံ၌ ကံ, ကတ္တား စသည်နှင့်မဖက်၊ သက်သက်သုဒ္ဓလိင်္ဂတ္ထကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် ဗုဒ္ဓကို သုဒ္ဓလိင်အမည်မှည့်။ လိင်္ဂတ္ထေ ပထမာ-သုတ်ဖြင့် သုဒ္ဓလိင်အနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ဧကဝုစ် သိသက်၊ ဗဟုဝုစ် ယောသက်။

ဧသော၊ ဤသူသည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားတည်း။

ဧသော-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓေါ-၌ တုလျတ်၊ ဗုဒ္ဓေါ-ကား လိင်္ဂတ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၂) ဗုဒ္ဓေါ ဒေသေတိ၊ ဗုဒ္ဓါ ဒေသေန္တိ။ ဟူသော ပုံစံ၌ ကတ္တားနှင့် ရောသော ကတ္တုသံသဋ္ဌလိင်္ဂတ္ထကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် ဗုဒ္ဓကို ကတ္တုသံသဋ္ဌ လိင်အမည်မှည့်။ လိင်္ဂတ္ထေ ပထမာ-သုတ်ဖြင့် ကတ္တုသံသဋ္ဌ လိင်အနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ဧကဝုစ် သိသက်၊ ဗဟုဝုစ် ယောသက်။

ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားသည်။ ဒေသေတိ၊ ဟောတော်မူ၏။

ဗုဒ္ဓေါ-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဒေသေတိ-၌ တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ပေါအပ်သော ဝုတ္တကတ္တား။ ဒေသေတိ-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကစပ်၏။

(၃) ဗုဒ္ဓေါ ပူဇီယတေ၊ ဗုဒ္ဓါ ပူဇီယန္တေ။ ဟူသော ပုံစံ၌ ကံနှင့်ရောသော ကမ္မသံသဋ္ဌလိင်္ဂတ္ထကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် ဗုဒ္ဓကို ကမ္မသံသဋ္ဌလိင်အမည်မှည့်။ လိင်္ဂတ္ထေ ပထမာ-သုတ်ဖြင့် ကမ္မသံသဋ္ဌလိင်အနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ဧကဝုစ် သိသက်၊ ဗဟုဝုစ် ယောသက်။

ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားကို။ ပူဇီယတေ၊ ပူဇော်အပ်၏။

ဗုဒ္ဓေါ-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပူဇီယတေ-၌ တေ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကံ၊ ပူဇီယတေကား ထိုကံကိုဟောသော အာချတ်ကြိယာဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၄) ဘော ဗုဒ္ဓ၊ ဘောန္တော ဗုဒ္ဓါ။ ဟူသော ပုံစံ၌ ရှေးရှုခေါ်ဝေါ်ခြင်းနှင့် ရောသော အာလပနသံသဋ္ဌလိင်္ဂတ္ထကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် ဗုဒ္ဓ-ကို အာလပနသံသဋ္ဌလိင်အမည်မှည့်။ အာလပနေ စ-သုတ်ဖြင့် အာလပနသံသဋ္ဌလိင်အနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ဧကဝုစ် သိသက်၊ ဗဟုဝုစ် ယောသက်။

ဘော ဗုဒ္ဓ၊ အို ဘုရား။ ဒေသေဟိ၊ ဟောပြပါလော့။ (ဤပုံစံ၌ အာလုပ်ဖြစ်၍ မစပ်ရ)။

တစ်နည်းလည်း၊ ဗုဒ္ဓ-ကား 'အိုဘုရား' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဒေသေဟိ-၌ ဟိဝိဘတ် ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သောအာလုပ် ဗဟိဒ္ဓကြိယာဝိသေသန၊ ဒေသေဟိ-ကား ထိုအာလုပ်ကို မဟောသော ဗဟိဒ္ဓကြိယာဝိသေသျ စပ်၏။

(၅) လောကော ဗုဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓေ ဝါ ပူဇေတိ။ ဟူသော ပုံစံ၌ ကြိယာဖြင့် ရောက်အပ်သော ဘုရားဒြပ်၌တည်သော ကြိယာပါပုဏနသတ္တိဟူသော ကံအနက်ကို ဆိုလိုရကား ယံ ကရောတိ တံ ကမ္မံ- သုတ်ဖြင့် ကြိယာပါပုဏနသတ္တိကို ကံအမည်မှည့်၊ ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာ-သုတ်ဖြင့် အဝုတ္တ-ကံအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ဧကဝုစ် အံသက်၊ ဗဟုဝုစ် ယောသက်။

လောကော၊ လူများအပေါင်းသည်။ ဗုဒ္ဓံ၊ ဘုရားကို။ ပူဇေတိ၊ ပူဇော်၏။

လောကော-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပူဇေတိ-၌ တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကတ္တား၊ ပူဇေတိ-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ဗုဒ္ဓံ-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပူဇေတိ-၌ တိ-

ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကံ၊ ပူဇေတိ-ကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၆) **မာသံ ဘုဥ္ဇတိ၊ ကောသံ သဇ္ဈာယတိ။** အစရှိသော ပုံစံ၌ ကာလအခွန့်တို့၏ ဒြပ်, ဂုဏ်, ကြိယာတို့နှင့် မပြတ်ယှဉ်ခြင်းဟူသော အစ္စန္တသံယောဂအနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရသမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် ကာလအခွန့်တို့၏ ဒြပ်, ဂုဏ်, ကြိယာတို့နှင့် မပြတ်ယှဉ်ခြင်းဟူသော အနက်ကို အစ္စန္တသံယောဂအမည်မှည့်၊ ကာလဒ္ဓါန'မစ္စန္တသံယောဂေ-သုတ်ဖြင့် အစ္စန္တသံယောဂ အနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ဧကဝုစ် အံသက်၊ ဗဟုဝုစ် ယောသက်။

မာသံ၊ တစ်လပတ်လုံး။ ဘုဥ္ဇတိ၊ စား၏။ ကောသံ၊ တစ်ကောသတိုင်တိုင်။ သဇ္ဈာယတိ၊ သရဇ္ဈာယ်၏။

မာသံ, ကောသံ-တို့ကား 'ပတ်လုံး, တိုင်တိုင်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဘုဥ္ဇတိ, သဇ္ဈာယတိ-တို့၌ တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော အစ္စန္တသံယောဂ၊ ဘုဥ္ဇတိ, သဇ္ဈာယတိတို့ကား ထိုအစ္စန္တသံယောဂကို မဟောသော အစ္စန္တသံယောဂဝန္တကြိယာ အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။

(၇) **လောကေန ဗုဒ္ဓေါ ပူဇီယတေ၊ လောကေဟိ ဝါ။** အစရှိသော ပုံစံ၌ မိမိကိုယ်တိုင် ပြဋ္ဌာန်းသည်ဖြစ်၍ ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ဒြပ်၌တည်သော ကြိယာနိပ္ဖါဒနသတ္တိဟူသော ကတ္တားအနက်ကို ဆိုလိုရကား ယော ကရောတိ သ ကတ္တာ-သုတ်ဖြင့် ကြိယာနိပ္ဖါဒနသတ္တိကို ကတ္တား အမည်မှည့်။ ကတ္တရိ စ-သုတ်ဖြင့် အဝုတ္တကတ္တားအနက်၌ တတိယာဝိဘတ် ဧကဝုစ် နာသက်၊ ဗဟုဝုစ် ဟိသက်။

လောကေန၊ လူများအပေါင်းသည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားကို။ ပူဇီယတေ၊ ပူဇော်အပ်၏။

လောကေန-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပူဇီယတေ-၌ တေ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကတ္တား။ ပူဇီယတေ-ကား ထိုကတ္တားကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ဗုဒ္ဓေါ-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသော ကြောင့် ပူဇီယတေ-၌ တေ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကံ။ ပူဇီယတေ-ကား ထိုကံကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၈) **ပုရိသော ဒတ္တေန ဝီဟိံ လုနာတိ၊ ဒတ္တေဟိ ဝါ။** အစရှိသော ပုံစံ၌ ကြိယာကို ပြီးစေရာ၌ ကတ္တားအား လွန်စွာကျေးဇူးများသော ဒြပ်၌တည်သော ကြိယာသာဓကတမသတ္တိ-

ဟူသော ကရိုဏ်းအနက်ကို ဆိုလိုရကား ယေန ဝါ ကယိရတေ တံ ကရဏံ-သုတ်ဖြင့် ကြိယာသာဓက တမသတ္တိကို ကရိုဏ်းအမည်မှည့်။ ကရဏေ တတိယာ-သုတ်ဖြင့် ကရိုဏ်းအနက်၌ တတိယာဝိဘတ် ဧကဝုစ် နာသက်၊ ဗဟုဝုစ် ဟိသက်။

ပုရိသော၊ ယောကျ်ားသည်။ ဒဏ္ဍေန၊ တံစဉ်ဖြင့်။ ဝီဟိံ၊ ကောက်ကို။ လုနာတိ၊ ရိတ်၏။

ဒဏ္ဍေန-ကား 'ဖြင့်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် လုနာတိ-၌ ထိုရိတ်ခြင်းကြိယာကို အထူးပြီးစေကြောင်းဖြစ်သော ကရိုဏ်း။ လုနာတိ-ကား ထိုကရိုဏ်း၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၉) သာရိပုတ္တေန သဟ ဗုဒ္ဓေါ ဂစ္ဆတိ။ အစရှိသော ပုံစံ၌ ဒြပ်နှစ်ခုတို့၏ ဒြပ်, ဂုဏ်, ကြိယာအားဖြင့် တူမျှခြင်း သမဝါယ-ဟု ဆိုအပ်သော သဟာဒိယောဂ-အနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် ဒြပ်နှစ်ခုတို့၏ သမဝါယအနက်ကို သဟာဒိယောဂ အမည်မှည့်။ သဟာဒိယောဂေ စ-သုတ်ဖြင့် သဟာဒိယောဂအနက်၌ တတိယာဝိဘတ် ဧကဝုစ် နာသက်၊ ဗဟုဝုစ် ဟိသက်။

သာရိပုတ္တေန၊ သာရိပုတြာနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဂစ္ဆတိ၊ ကြွတော်မူ၏။

သာရိပုတ္တေန-ကား 'အနက်နှင့်' ဟူ၍ ပေးသောကြောင့် သဟ-၌ သဟာဒိယောဂ၊ သဟ-ကား သဟာဒိယောဂဝန္တအဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။ (သဟယောဂဆိုလျှင် ဆိုရ၏)။

(၁၀) ဂေါတ္တေန နာထော ဂေါတမော။ အစရှိသော ပုံစံ၌ ဝိသေသျ သကတ်ကို အထူးပြုတတ်သော ထိုဝိသေသျနှင့် အရမတူသော ဘိန္နာဓိကရဏဝိသေသန အနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် ထိုဝိသေသျနှင့် အရမတူသော အနက်ကို ဘိန္နာဓိကရဏ အမည်မှည့်။ ဝိသေသနေ စ-သုတ်ဖြင့် ဘိန္နာဓိကရဏဝိသေသနအနက်၌ တတိယာဝိဘတ် ဧကဝုစ် နာသက်၊ ဗဟုဝုစ် ဟိသက်။

နာထော၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဂေါတ္တေန၊ အနွယ်တော်အားဖြင့်။ ဂေါတမော၊ ဂေါတမ မည်တော်မူ၏။

ဂေါတ္တေန-ကား 'အားဖြင့်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဂေါတမော-၌ ဘိန္နာဓိကရဏ ဝိသေသန၊ ဂေါတမော-ကား ဘိန္နာဓိကရဏဝိသေသျ အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။

(၁၁) ဘိက္ခု သိပ္ပေန ဝသတိ။ အစရှိသော ပုံစံ၌ အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော အကြောင်း ဟူသော ဟိတ်အနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် အကြောင်းအနက်ကို ဟိတ်အမည်မှည့်၊ ဟေတွတ္ထေ စ-သုတ်ဖြင့် ဟိတ်အနက်၌ တတိယာဝိဘတ် ဧကဝုစ် နာသက်၊ ဗဟုဝုစ် ဟိသက်။

ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သိပ္ပေန၊ အတတ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဝသတိ၊ နေ၏။

သိပ္ပေန-ကား 'ကြောင့်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဝသတိ**-၌ နေခြင်း ကြိယာဟူသော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော အကြောင်းဟိတ်။ **ဝသတိ**-ကား ထိုအကြောင်း၏ အကျိုးဖိုလ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၂) ဗုဒ္ဓဿ ဒေတိ။ အစရှိသော ပုံစံ၌ ပေးခြင်း-စသော ကြိယာကို ခံတတ်သော ဒြပ်၌တည်သော ပေးရာ သမ္ပာပဒါနသတ္တိဟူသော သမ္ပဒါန်အနက်ကို ဆိုလိုရကား ယဿ ဒါတုကာမော ရောစတေ ဓာရယတေ ဝါ တံ သမ္ပဒါနံ-သုတ်ဖြင့် ပေးရာ သမ္ပာပဒါနသတ္တိကို သမ္ပဒါန် အမည်မှည့်။ သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထီ-သုတ်ဖြင့် သမ္ပဒါန်အနက်၌ စတုတ္ထီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သသက်၊ ဗဟုဝုစ် နံသက်။

ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ ဒေတိ၊ ပေးလှူ၏။

ဗုဒ္ဓဿ-ကား 'အား' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဒေတိ**-၌ သမ္ပဒါန်၊ **ဒေတိ**-ကား ထိုသမ္ပဒါန်၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၃) လောက-ဟိတာယ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အစရှိသောပုံစံ၌ ထိုကြိယာ၏ အကျိုးဖြစ်သော တဒတ္ထသမ္ပဒါန် အနက်ကို ဆိုလိုရကား သိလာယ။ လ။ သတ္တမျတ္ထေသု စ-သုတ်ဖြင့် ထိုကြိယာ၏ အကျိုးဖြစ်သော အနက်ကို တဒတ္ထသမ္ပဒါန်အမည်မှည့်။ သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထီ-သုတ်ဖြင့် တဒတ္ထသမ္ပဒါန် အနက်၌ စတုတ္ထီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သသက်၊ ဗဟုဝုစ် နံသက်။

လောကဟိတာယ၊ လူများအကျိုးငှါ။ ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပွင့်တော်မူ၏။

လောကဟိတာယ-ကား 'ငှါ' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၌ ပွင့်ခြင်း ကြိယာ၏ အကျိုးဖြစ်သော တဒတ္ထသမ္ပဒါန်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ကား ထိုသမ္ပဒါန်၏ အကြောင်း ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၄) ဗုဒ္ဓသ္မာ အပေတိ။ အစရှိသော ပုံစံ၌ ဖဲတတ်သော ဒြပ်၏ ဒြပ်တစ်ခု၌ တည်သော ဖဲရာအပဂမနသတ္တိ-ဟူသော အပါဒါန်အနက်ကို ဆိုလိုရကား ယသ္မာ ဒပေတိ ဘယမာဒတ္တေ ဝါ

တဒပါဒါန်-သုတ်ဖြင့် ဖဲရာ အပဂမနသတ္တိကို အပါဒါန်အမည်မှည့်။ အပါဒါနေ ပဥ္စမီ-သုတ်ဖြင့် အပါဒါန်အနက်၌ ပဥ္စမီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သ္မာသက်၊ ဗဟုဝုစ် ဟိသက်။

ဗုဒ္ဓသ္မာ၊ ဘုရားမှ။ အပေတိ၊ ဖဲ၏။

ဗုဒ္ဓသ္မာ-ကား 'မှ' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **အပေတိ**-၌ အပါဒါန်၊ **အပေတိ**-ကား ထိုအပါဒါန်၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၅) ဗုဒ္ဓသ္မာ လောကော ဟီနော၊ လောကသ္မာ ဗုဒ္ဓေါ သေဋ္ဌော။ အစရှိသော ပုံစံ၌ ဝေဖန်ခွဲခြမ်း၍ သိအပ်သော ဝိဘတ္တအပါဒါန်အနက်ကို ဆိုလိုရကား ဒူရန္တိ။ လ။ ကတ္တူသု စ-သုတ်ဖြင့် ဝိဘတ္တိအပါဒါန်အနက်၌ ပဥ္စမီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သ္မာသက်၊ ဗဟုဝုစ် ဟိသက်။

ဗုဒ္ဓသ္မာ၊ ဘုရားအောက်။ လောကော၊ လောကသည်။ ဟီနော၊ ယုတ်၏။ လောကသ္မာ၊ လောကထက်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားသည်။ သေဋ္ဌော၊ ၏။

ဗုဒ္ဓသ္မာ, လောကသ္မာ-တို့ကား 'အောက်, ထက်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဟီနော, သေဋ္ဌော**-တို့၌ ဝိဘတ္တအပါဒါန်။ **ဟီနော, သေဋ္ဌော**-တို့ကား ဝိဘတ္တအပါဒါနီ အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။

(၁၆) အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရာ သမ္ဘဝန္တိ။ အစရှိသောပုံစံ၌ အကျိုးကို ပြုတတ်သော အကြောင်းကာရဏာ အနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် အကျိုးကို ပြုတတ်သော အကြောင်းအနက်ကို ကာရဏာအမည်မှည့်။ ကာရဏတ္ထေ စ-သုတ်ဖြင့် ကာရဏာ အနက်၌ ပဥ္စမီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သ္မာသက်၊ ဗဟုဝုစ် ဟိသက်။

အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့သည်။ သမ္ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ-ကား 'ကြောင့်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **သမ္ဘဝန္တိ**-၌ အကြောင်း ကာရဏာ။ **သမ္ဘဝန္တိ**-ကား အကျိုးဖလအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၇) ဗုဒ္ဓဿ စီဝရံ။ အစရှိသော ပုံစံ၌ ဥစ္စာရှင်၏ ဥစ္စာနှင့် စပ်ခြင်း-ဟူသော သမ္ဗန် အနက်ကို ဆိုလိုရကား ယဿ ဝါ ပရိဂ္ဂဟော တံ သာမိ-သုတ်ဖြင့် ဥစ္စာရှင်၏ ဥစ္စာနှင့် စပ်ခြင်းဟူသော အနက်ကို သမ္ဗန်အမည်မှည့်။ သာမိသ္မိံ ဆဋ္ဌီ-သုတ်ဖြင့် သမ္ဗန်အနက်၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သသက်၊ ဗဟုဝုစ် နံသက်။

ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ စီဝရံ၊ သင်္ကန်းတည်း။

ဗုဒ္ဓဿ-ကား '၏' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် စီဝရံ-၌ ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သော သာမိသမ္ဗန်။ စီဝရံ-ကား ဥစ္စာဖြစ်သော သံသမ္ဗန္ဓီ အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။

(၁၈) ဗုဒ္ဓေ ပသီဒတိ။ အစရှိသော ပုံစံ၌ ကတ္တား, ကံ၌ တည်သော ကြိယာ၏ တည်ရာ ဖြစ်သော ကြိယာပတိဋ္ဌာန သတ္တိဟူသော ဩကာသအနက်ကို ဆိုလိုရကား ယော ဓာရော တမော-ကာသံ-သုတ်ဖြင့် ကြိယာပတိဋ္ဌာနသတ္တိကို ဩကာသအမည်မှည့်။ ဩကာသေ သတ္တမီ-သုတ်ဖြင့် ဩကာသအနက်၌ သတ္တမီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သ္မိံသက်၊ ဗဟုဝုစ် သုသက်။

ဗုဒ္ဓေ၊ ဘုရား၌။ ပသီဒတိ၊ ကြည်ညို၏။

ဗုဒ္ဓေ-ကား '၌' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပသီဒတိ-၌ ထိုကြိယာ၏ တည်ရာဖြစ်သော ဩကာသ။ ပသီဒတိ-ကား တည်တတ်သော ဩကာသဝန္တကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၉) နာဂေါ ဒန္တေသု ဟညတေ။ အစရှိသော ပုံစံ၌ နီးသောအကြောင်း-ဟူသော နိမိတ်အနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရ သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် နီးသောအကြောင်းဟူသော အနက်ကို နိမိတ်အမည်မှည့်။ ကမ္မ-ကရဏ-နိမိတ္တတ္ထေသု သတ္တမီ-သုတ်ဖြင့် နိမိတ်အနက်၌ သတ္တမီ ဝိဘတ် ဧကဝုစ် သ္မိံသက်၊ ဗဟုဝုစ် သုသက်။

နာဂေါ၊ ဆင်ပြောင်ကို။ ဒန္တေသု၊ အစွယ်တို့ကြောင့်။ ဟညတေ၊ သတ်အပ်၏။

ဒန္တေသု-ကား 'တို့ကြောင့်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဟညတေ-၌ နီးသောအကြောင်း ဟုဆိုအပ်သောနိမိတ်။ ဟညတေ-ကား ထိုနိမိတ်၏အကျိုး နိမိတ္တဝန် ကြိယာအဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။

(၂၀) ဗုဒ္ဓေ ဂစ္ဆန္တေ အနိဋ္ဌာ ပက္ကမန္တိ။ အစရှိသောပုံစံ၌ ကြိယာတပါးကို မှတ်ကြောင်း ကြိယာဟူသော လက္ခဏအနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် ကြိယာ တပါးကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ကြိယာကို လက္ခဏအမည်မှည့်။ ကာလ-ဘာဝေသု စ-သုတ်ဖြင့် လက္ခဏ အနက်၌ သတ္တမီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သ္မိံသက်၊ ဗဟုဝုစ် သုသက်။

ဗုဒ္ဓေ၊ ဘုရားသည်။ ဂစ္ဆန္တေ၊ ကြွတော်မူသည်ရှိသော်။ အနိဋ္ဌာ၊ အနိဋ္ဌာရုံ ဟူသမျှတို့သည်။ ပက္ကမန္တိ၊ လမ်းမှ ဖဲသွားကြကုန်၏။

ဂစ္ဆန္တေ-ကား 'သော်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပက္ကမန္တိ၌ ထိုဖဲခြင်းကြိယာကို မှတ် ကြောင်းဖြစ်သော လက္ခဏကြိယာ။ ပက္ကမန္တိ-ကား ထိုလက္ခဏကြိယာဖြင့် မှတ်အပ်သော လက္ချကြိယာ အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။ ဗုဒ္ဓေ-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဂစ္ဆန္တေ၌ လက္ခဏဝန္တကတ္တား။

ဂစ္ဆန္တေ-ကား လက္ခဏကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ **အနိဋ္ဌာ-ကား** 'တို့သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပက္ကမန္တိ၌ လက္ခဏဝန္တကတ္တား၊ ပက္ကမန္တိ-ကား လက္ခဏကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၂၁) အာစရိယဿ သယန္တဿ အာစရိယေ သယန္တေ ဝါ သိဿော ယောသေတိ။ အစရှိသောပုံစံ၌ ဖြစ်ဆဲကြိယာတပါးကို မငဲ့မညှာ မရိုမသေပြု၍ဖြစ်သော ကြိယာဟူသော အနာဒရအနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် မရိုမသေပြု၍ဖြစ်သော ကြိယာကို အနာဒရအမည်မှည့်။ အနာဒရေ စ-သုတ်ဖြင့် အနာဒရအနက်၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သသက်၊ ဗဟုဝုစ် နံသက်၊ သတ္တမီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သ္မိံသက်၊ ဗဟုဝုစ် သုသက်။

အာစရိယဿ၊ ဆရာသည်။ သယန္တဿ၊ အိပ်စဉ်။ ဝါ၊ အာစရိယေ၊ ဆရာသည်။ သယန္တေ၊ အိပ်စဉ်။ သိဿော၊ တပည့်သည်။ ယောသေတိ၊ ဟစ်အော်ကြွေးကြော်၏။

သယန္တဿ, သယန္တေ-တို့ကား 'စဉ်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ယောသေတိ, ၌ မရိုမသေအပ်သော အနာဒရိယကြိယာ။ ယောသေတိ, ကား မရိုသေတတ်သော အနာဒရကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ကုန်၏။ **အာစရိယဿ, အာစရိယေ-တို့ကား** 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **သယန္တဿ, သယန္တေ-တို့၌** အနာဒရိယဝန္တကတ္တား၊ **သယန္တဿ, သယန္တေ-တို့ကား** အနာဒရိယကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ကုန်၏။ **သိဿော-ကား** 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ယောသေတိ၌** အနာဒရဝန္တကတ္တား၊ **ယောသေတိကား** အနာဒရကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၂၂) ခတ္တိယော သေဋ္ဌော ဇနာနံ ဇနေသု ဝါ။ အစရှိသော ပုံစံ၌ အပေါင်းမှ ဇာတ်, ဂုဏ်, ကြိယာ, ဒြပ်အားဖြင့် အစိတ်ထုတ်ခြင်းဟူသော နိဒ္ဓါရဏအနက်ကို အလိုရှိရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ-သုတ်ဖြင့် အပေါင်းမှ ဇာတ်, ဂုဏ်, ကြိယာ, ဒြပ်အားဖြင့် အစိတ်ထုတ်ခြင်းကို နိဒ္ဓါရဏ အမည်မှည့်။ နိဒ္ဓါရဏေ စ-သုတ်ဖြင့် နိဒ္ဓါရဏအနက်၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သသက်၊ ဗဟုဝုစ် နံသက်။ သတ္တမီဝိဘတ် ဧကဝုစ် သ္မိံ သက်၊ ဗဟုဝုစ် သုသက်။

ဇနာနံ၊ လူအပေါင်းတို့တွင်။ ဝါ-ဇနေသု၊ တို့တွင်။ ခတ္တိယော၊ မင်းသည်။ သေဋ္ဌော၊ အမြတ်ဆုံး ပေတည်း။

ဇနာနံ, ဇနေသု-တို့ကား 'တို့တွင်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ခတ္တိယော၌ နိဒ္ဓါရဏ၊ ခတ္တိယော-ကား နိဒ္ဓါရဏီယအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ခတ္တိယောကို သေဋ္ဌော၌ တုလျတ် လိင်္ဂတ်စပ်လေ။

❀ ပုဗ္ဗာ, ပရ၊ သမာနနှင့်။ လက္ခဏ, ဟေတု၊ ငါးခုအတ္ထ၊ သက်အပ်စွ၊ တုန, တွာန, တွာ။ (နိယံ)၊

၁။ **အဘိဝါဒိယ ဘာသိဿံ။** အဘိဝါဒိယ၊ ရှိခိုးပြီး၍။ ဘာသိဿံ၊ ဆိုပေအံ့။

အဘိဝါဒိယ-ကား '၍' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဘာသိဿံ**၌ ပုဗ္ဗကာလကိတ်ကြိယာဝိသေသန၊ **ဘာသိဿံ**-ကား အပရကာလ အာချာတ်ကြိယာ ဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

၂။ **ဒွါရံ အာဝရိတွာ နိက္ခမတိ။** ဒွါရံ၊ တံခါးကို။ အာဝရိတွာ၊ ပိတ်၍။ နိက္ခမတိ၊ ထွက်၏။

အာဝရိတွာ-ကား '၍' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **နိက္ခမတိ**-၌ အပရကာလ ကိတ်ကြိယာ ဝိသေသန၊ **နိက္ခမတိ**-ကား ပုဗ္ဗကာလ အာချာတ်ကြိယာဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

၃။ **အာဒိစ္စော တမံ ဟန္တွာ ဥဒေတိ။** အာဒိစ္စော၊ နေမင်းသည်။ တမံ၊ အမိုက်မှောင်ကို။ ဟန္တွာ၊ ပယ်ဖျောက်၍။ ဥဒေတိ၊ တက်၏။

ဟန္တွာ-ကား '၍' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဥဒေတိ**, ၌ သမာနကာလ ကိတ်ကြိယာ ဝိသေသန၊ **ဥဒေတိ**-ကား သမာနကာ အာချာတ်ကြိယာဝိသေသျအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

၄။ **သီဟံ ဒိသွာ ဘယံ ဇာယတေ။** သီဟံ၊ ခြင်သေ့ကို။ ဒိသွာ၊ မြင်သည်ရှိသော်။*(လက္ခဏ)* ဝါ၊ မြင်ခြင်းကြောင့်။*(ဟေတု)* ဘယံ၊ ကြောက်ခြင်းသည်။ ဇာယတေ၊ ဖြစ်၏။

ဒိသွာ-ကား 'သော်' ဟူ၍, "ကြောင့်"ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဇာယတေ**-၌ ထိုကြိယာကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော လက္ခဏကြိယာဟိတ်၊ **ဇာယတေ**-ကား ထိုလက္ခဏကြိယာဖြင့် မှတ်အပ်သော လက္ချကြိယာ ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။

❀ နှစ်သုံးလေး-တွာ၊ ရှိလေရာ၊ ရှေ့-တွာ နောက်စပ်လေ။

(၂၄) **ပုရိသေန ပုရိသဿ ဝါ ဩဒနံ ပစ္စတေ။** ပုရိသေန၊ သည်။ ဝါ၊ ကား။ ပုရိသဿ၊ သည်။ ဩဒနံ၊ ကို။ ပစ္စတေ၊ ချက်ခြင်း။

ပုရိသေန, ပုရိသဿ-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ပစ္စတေ**-၌ တေ-ဟူသော ဘာဝဝါစက အာချာတ်ကြိယာသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကတ္တား၊ **ပစ္စတေ**-ကား ထိုကတ္တားကို မဟောသော ဘာဝဝါစက အာချာတ်ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ဩဒနံ-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပစ္စတေ-၌ တေ-ဟူသော ဘာဝဝါစက အာချာတ်ကြိယာသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကံ၊ ပစ္စတေ-ကား ထိုကံကို မဟောသော ဘာဝဝါစက အာချာတ်ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၂၅) ဒါသော ဩဒနံ ပစတိ။ ဒါသော၊ ကျွန်သည်။ ဩဒနံ၊ ကို။ ပစတိ၊ ချက်၏။ **ဒါသော**-ကို **ပစတိ**-၌ ဝုတ္တကတ္တား၊ **ဩဒနံ**-ကို **ပစတိ**-၌ အဝုတ္တကံ စပ်လေ။

❀ **ကာရိတ်ကံကား၊ ဓာတ်ကတ္တား၊ မပြားဝုတ္တ အဝုတ္တ။ (နိယံ)**

သာမိကော ဒါသံ ဩဒနံ ပါစေတိ။ သာမိကော၊ အရှင်သည်။ ဒါသံ၊ ကျွန်ကို။ ဩဒနံ၊ ကို။ ပါစေတိ၊ ချက်စေ၏။

သာမိကော-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ပါစေတိ**-၌ ကာရိတ်နှင့်ယှဉ်သော တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ပယောဇက ဟေတုကတ္တား၊ **ပါစေတိ**-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောအပ်သော အာချာတ်ကြိယာဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ **ဒါသံ**-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ပါစေတိ**-၌ ကာရိတ်နှင့်ယှဉ်သော တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော ပယောဇ္ဇ ဓာတ်ကတ္တားဟူသော ကာရိတ်ကံ၊ **ပါစေတိ**-ကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။ **ဩဒနံ**-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ပါစေတိ**-၌ ကာရိတ်နှင့်ယှဉ်သော တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော ဓာတ်ကံ၊ **ပါစေတိ**-ကား ထိုကံကို မဟောသောအာချာတ်ကြိယာဝါစက အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။

(၂၆) သာမိကေန ဒါသော ဩဒနံ ပါစိယတေ။ သာမိကေန၊ သည်။ ဒါသော၊ ကို။ ဩဒနံ၊ ကို။ ပါစိယတေ၊ ချက်စေအပ်၏။

သာမိကေန-ကို **ပါစိယတေ**-၌ မဟောအပ်သော ပယောဇက ဟေတုကတ္တား၊ **ဒါသော**-ကို **ပါစိယတေ**-၌ ဟောအပ်သော ပယောဇ္ဇ ဓာတ်ကတ္တားဟူသော ကာရိတ်ကံ၊ **ဩဒနံ**-ကို **ပါစိယတေ**-၌ ရှေးနည်းတူ မဟောအပ်သော ဓာတ်ကံ စပ်လေ။ (ရှေးပုံစံနှင့် အစဉ်အတိုင်းဟပ်၍ စပ်လေ)။

(၂၇) အဇပါလော အဇံ ဂါမံ နေတိ။ အဇပါလော၊ ဆိတ်ကျောင်းသားသည်။ အဇံ၊ ဆိတ်ကို။ ဂါမံ၊ ရွာသို့။ နေတိ၊ ဆောင်၏။

အဇပါလော-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် နေတိ-၌ တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကတ္တား၊ နေတိ-ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက အဖြစ်ဖြင့်စပ်၏။ **အဇံ**-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် နေတိ-၌ တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော နျာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ ပဓာနကံ၊ နေတိ-ကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာစပ်၏။ ဂါမံ-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေး သောကြောင့် နေတိ-၌

တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော နျာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ အပ္ပဓာနကံ၊ နေတိ-ကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာစပ်၏။

(၂၈) **အဇပါလေန အဇော ဂါမံ နီယတေ။** အဇပါလေန၊ သည်။ အဇော၊ ကို။ ဂါမံ၊ သို့။ နီယတေ၊ ဆောင်အပ်၏။

အဇပါလေန-ကို **နီယတေ**-၌ မဟောအပ်သော အဝုတ္တကတ္တား၊ **အဇော**-ကို **နီယတေ**-၌ ရှေးနည်းတူ ဟောအပ်သော နျာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ ပဓာနကံ၊ **ဂါမံ**-ကို **နီယတေ**-၌ မဟောအပ်သော နျာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ အပ္ပဓာနကံ စပ်လေ။ (ရှေးပုံစံနှင့် အစဉ်အတိုင်းဟပ်၍ စပ်လေ)။

(၂၉) **သာမိကော အဇပါလံ အဇံ ဂါမံ နယာပေတိ။** သာမိကော၊ သည်။ အဇပါ လံ၊ ကို။ အဇံ၊ ကို။ ဂါမံ၊ သို့။ နယာပေတိ၊ ဆောင်စေ၏။

သာမိကော-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **နယာပေတိ**-၌ ကာရိတ်နှင့် ယှဉ်သော တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော ပယောဇက ဟေတုကတ္တား၊ နယာပေတိ-ကား ထိုကတ္တားကိုဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။ **အဇပါလံ**-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **နယာပေတိ**-၌ ကာရိတ်နှင့်ယှဉ်သော တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် မဟောအပ်သော ပယောဇ္ဇ ဓာတ်ကတ္တားဟူသော ကာရိတ်ကံ။ **နယာပေတိ**-ကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာစပ်၏။ **အဇံ**-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **နယာပေတိ**-၌ ကာရိတ်နှင့်ယှဉ်သော တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော နျာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ ပဓာနကံ။ နယာပေတိ-ကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာ စပ်၏။ ဂါမံ-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **နယာပေတိ**-၌ ကာရိတ်နှင့်ယှဉ်သော တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော နျာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ အပ္ပဓာနကံ၊ **နယာပေတိ**-ကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာ စပ်၏။

(၃၀) **သာမိကေန အဇပါလော အဇံ ဂါမံ နယာပီယတေ။** သာမိကေန၊ သည်။ အဇပါလော၊ ကို။ အဇံ၊ ကို။ ဂါမံ၊ သို့။ နယာပီယတေ၊ ဆောင်စေအပ်၏။

သမိကေန-ကို နယာပီယတေ-၌ မဟောအပ်သော ပယောဇက ဟေတုကတ္တား။ **အဇပါလော**-ကို နယာပီယတေ-၌ ဟောအပ်သော ပယောဇ္ဇ ဓာတ်ကတ္တားဟူသော ကာရိတကံ။ အဇံ-ကို နယာပီယတေ-၌ မဟောအပ်သော နျာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ ပဓာနကံ။ ဂါမံ-ကို နယာပီယတေ-၌

မဟောအပ်သော နျာဒိဂိုဏ်းခေတ်၏ အပ္ပခါနက် စပ်လေ။ (ရှေးပုံစံနှင့် အစဉ်အတိုင်းဟပ်၍ စပ်လေ)။

(၃၁) **ဗြာဟ္မဏော ရာဇာနံ ကမ္ဗလံ ယာစတိ။** ဗြာဟ္မဏော၊ ပုဏ္ဏားသည်။ ရာဇာနံ၊ မင်းကို။ ကမ္ဗလံ၊ ကမ္ဗလာ-ကို။ ယာစတိ၊ တောင်း၏။

ဗြာဟ္မဏော-ကို ယာစတိ-၌ ဟောအပ်သော ဝုတ္တကတ္တား၊ ရာဇာနံ-ကို ယာစတိ-၌ မဟော အပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်းခေတ်၏ အပ္ပခါနက်။ ကမ္ဗလံ-ကို ယာစတိ-၌ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်း ခေတ်၏ ပခါနက် စပ်မြဲစပ်လေ။

(၃၂) **ဗြာဟ္မဏေန ရာဇာ ကမ္ဗလံ ယာစီယတေ။** ဗြာဟ္မဏေန၊ သည်။ ရာဇာ၊ ကို။ ကမ္ဗလံ၊ ကို။ ယာစီယတေ၊ တောင်းအပ်၏။

ဗြာဟ္မဏေန-ကို၊ ယာစီယတေ-၌ မဟောအပ်သော အဝုတ္တကတ္တား။ ရာဇာ-ကို ယာစီယတေ- ၌ ဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်းခေတ်၏ အပ္ပခါနက်။ ကမ္ဗလံ-ကို ယာစီယတေ-၌ မဟောအပ် သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်းခေတ်၏ ပခါနက် စပ်မြဲစပ်လေ။

(၃၃) **အာစရိယော ဗြာဟ္မဏံ ရာဇာနံ ကမ္ဗလံ ယာစာပေတိ။** အာစရိယော၊ ဆရာသည်။ ဗြာဟ္မဏံ၊ ကို။ ရာဇာနံ၊ ကို။ ကမ္ဗလံ၊ ကို။ ယာစာပေတိ၊ တောင်းစေ၏။

အာစရိယော-ကို ယာစာပေတိ-၌ ဟောအပ်သော ပယောဇက ဟေတုဝုတ္တကတ္တား။ ဗြာဟ္မဏံ- ကို ယာစာပေတိ-၌ မဟောအပ်သော ပယောဇ္ဇ ခေတ်ကတ္တားဟူသော ကာရိတ်ကံ။ ရာဇာနံ-ကို ယာစာပေတိ-၌ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်းခေတ်၏ အပ္ပခါနက်။ ကမ္ဗလံ-ကို ယာစာပေတိ-၌ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်းခေတ်၏ ပခါနက် စပ်မြဲစပ်လေ။

(၃၄) **အာစရိယေန ဗြာဟ္မဏော ရာဇာနံ ကမ္ဗလံ ယာစာပီယတိ။** အာစရိယေန၊ သည်။ ဗြာဟ္မဏော၊ ကို။ ရာဇာနံ၊ ကို။ ကမ္ဗလံ၊ ကို။ ယာစာပီယတိ၊ တောင်းစေအပ်၏၊

အာစရိယေန-ကို ယာစာပီယတိ-၌ မဟောအပ်သော ပယောဇက ဟေတုကတ္တား။ ဗြာဟ္မဏော-ကို ယာစာပီယတိ-၌ ဟောအပသော ပယောဇ္ဇ ခေတ်ကတ္တားဟူသော ကာရိတ်ကံ။ ရာဇာနံ-ကို ယာစာပီယတိ-၌ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်းခေတ်၏ အပ္ပခါနက်။ ကမ္ဗလံ-ကို ယာစာပီယတိ-၌ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်းခေတ်၏ ပခါနက် စပ်လေ။ နျာဒိဂိုဏ်း, ဒုဟာဒိဂိုဏ်း သာ ထူး၏။ ရှေးပြယုဂ်လေးခုနှင့် ဤပြယုဂ်လေးခုကို အစဉ်အတိုင်းဟပ်၍ စပ်လေ။

နယာဒီနံ ပဓာနတ္တ၊ အပ္ပဓာနံ ဒုဟာဒိနံ။

ကာရိတေ သုဒ္ဓကတ္တာ စ၊ ကမ္မမာချာတ ဂေါစရံ။ ။(ရူပသိဒ္ဓိ၊ ၃၃၀။)

(၃၅) **သာမဏေရော ဥပသမ္ပန္နော ဟောတိ။** သာမဏေရော၊ သာမဏေသည်။ ဥပသမ္ပန္နော၊ ပဥ္စင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သာမဏေရော-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဟောတိ**-၌ ဟောအပ်သော ပကတိကတ္တား။ **ဥပသမ္ပန္နော**-ကား 'သည်'ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဟောတိ**-၌ ဟောအပ်သော ဝိကတိကတ္တား။ **ဟောတိ**-ကား ထိုကတ္တားတို့ကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။

(၃၆) **သုဝဏ္ဏံ ကဋကံ ကရောတိ။** သုဝဏ္ဏံ၊ ရွှေကို။ ကဋကံ၊ လက်ကောက်ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။

သုဝဏ္ဏံ-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ကရောတိ**-၌ မဟောအပ်သော ပကတိကံ။ **ကဋကံ**-ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ကရောတိ**-၌ မဟောအပ်သော ဝိကတိကံ။ **ကရောတိ**-ကား ထိုကံတို့ကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာ စပ်၏။

❀ ပကတိ ဝိကတိ၊ နှစ်ပါးရှိက၊ ပကတိမှာ၊ အကြောင်းသာ၊ နောင်မှာဝိကတိ **အကျိုးတည်း။**

ပကတိသချာ၊ ယှူမြဲသာ၊ ကြိယာပုဒ်သဘောတည်း။

(၃၇) **တန္တဝေါ ပဋော ဘဝန္တိ။** တန္တဝေါ၊ ချည်တို့သည်။ ပဋော၊ ပုဆိုးသည်။ ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

တန္တဝေါ-ကား 'တို့သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဘဝန္တိ**-၌ ဟောအပ်သော ပကတိကတ္တား။ ပဋော-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် **ဘဝန္တိ**-၌ ဟောအပ်သော ဝိကတိကတ္တား၊ **ဘဝန္တိ**-ကား ထိုကတ္တားတို့ကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။

(၃၈) စူဠပန္ထကော **ဘိက္ခုဝေါ ဘဝတိ။** စူဠပန္ထကော၊ စူဠပန်သည်။ ဘိက္ခဝေါ၊ နိမ္မိတရဟန်းတို့သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။

စူဠပန္ထကော-ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဘဝတိ-၌ ဟောအပ်သော ပကတိကတ္တား၊ ဘိက္ခဝေါ-ကား 'တို့သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဘဝတိ-၌ ဟောအပ်သော ဝိကတိကတ္တား၊ ဘဝတိ-ကား ထိုကတ္တားတို့ကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။

ပကတိ ဝိကတိ စာပိ၊ ယတြ ဝုတ္တံ ဒွယံပိ စ။
ဝါစကော ပကတီသဥ္ဇီ၊ ဂဏှာတိဿာ ပဓာနတော။ ။ (ကစ္စာယနသာရ၊ ၇။)

ပကိဏ္ဏကစာစပ် ဝိဘတ်သွယ်မှုကျယ် ပြီး၏။

ဝိသုဒ္ဓါစာရထေရဿ၊ ဝိသုဒ္ဓါရာမဝါသိနော။
သော'ဒါဟရဏသမ္ဗန္ဓော၊ ကစ္စာနသုတ္တနိဿယော။
ဆ-ခာ-ဒွိ-ဇကေ-ဝဿသ္မိံ၊ မာဂသိရမှိ နိဋ္ဌိတော။

ဝိသုဒ္ဓါရာမဝါသိနော၊ ဝိသုဒ္ဓါရာမ တိုက်သစ်, တိုက်ဟောင်း၌ လှည့်ပြောင်းသုံးနေသော။ ဝိသုဒ္ဓါစာရ ထေရဿ၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရထေရ်၏။ သောဒါဟရဏသမ္ဗန္ဓော၊ ဥဒါဟရဏ် ပုံစံ, သမ္ဗန်စာစပ်, ဝိဘတ်သွယ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ ကစ္စာနသုတ္တနိဿယော၊ ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက်သည်။ ဆခဒွိ-ဇကေဝဿသ္မိံ၊ ၁၂၆၆-ခုနှစ်၌။ မာဂသိရမှိ၊ နတ်တော်လဆန်းသုံးရက်၌။ နိဋ္ဌိတော၊ နိဋ္ဌ ဣတော ဂတော ပတ္တော၊ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်သတည်း။

ဥဒါဟရဏ်, ပုံစံနက်, စာစပ်တို့နှင့်တကွ ဝိသုဒ္ဓါရုံ ကစ္စည်းသုတ်နက် အလုံးစုံ ပြီး၏။

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

ကျမ်းစာအုပ်ဓမ္မဒါနအလှူရှင်

ဤဝိသုဒ္ဓါရုံကစွည်းသုတ်နက်ကျမ်းကို အဆက်မပြတ်
လည်ပတ်ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်သန်၍ ငွေပဒေသာပင်စိုက်ထူကာ
ပညာသံဝတ္တနိကကုသိုလ်ပြုကြသော ဓမ္မဒါန ဒါယကာများ

ကုစ္ဆာသယ မြန်မာမှုလုပ်ငန်း

ဦးအောင်ဇော်+ဒေါ်ထက်ထက်

သမီး - မအဉ္ဇလီမိုး
မဆုသျှားစန္ဒီဇော်

အမှတ်-၆၂၄၊ ၈၂-လမ်း၊
၄၄ × ၄၅-ကြား၊ မန္တလေးမြို့။

မိသားစုကောင်းမှု

ရကြပါစေ၊ အမျှဝေ

"မမွအလှူ၊ ဖြစ်စေဟူ"၍၊ ဘယ်သူမန္နီး၊ ကိုယ်တိုင်နိုးလျက်၊ ကောင်းကျိုးရမူ၊ ကောင်းစွာပြုသား၊ ကောင်းမှုပေါင်းကို၊ သောင်းစကြဝဠာ၊ များစွာတွက်ရေ၊ ကုဋေတစ်သိန်း၊ တွက်ကိန်းဆဆ၊ အနန္တလျှင်၊ ဝိသယ, အာဏာ၊ ဇာတိဟူသား၊ ခေတ်သုံးပါးဝယ်၊ များလှသတ္တဝါ၊ ဝေနေယျာကို၊ မေတ္တာသနား၊ ဝေငှကြား၏။

ထူးခြားထိုမှ၊ ဂုဏ်ကြီးလှသား၊ မိဘ, ဘွား, ဘိုး၊ ဆွေမျိုးညာ တကာ၊ ကုလာဇေဋ္ဌ၊ ဝယ, သီလာ၊ ပညာဝါဖြင့်၊ ဆရာအရှင်၊ ကျေးဇူးဖြင်သည်၊ ဝန်းကျင်တွင်းပ၊ စောင့်ရှောက်မ-သား၊ ဂေဟ ဒေဝတာ၊ ဆယ်ဖြာကျိုးနတ်၊ မြတ်ထွန်းကုန်ကျ၊ အဋ္ဌအရိယာ၊ ဒေဝါ, သက္က၊ ဗြဟ္မမဟာ၊ လောကပါလ၊ ဝဠာဟက၊ ယမတွင်ခြင်း၊ နတ်မင်းအများ၊ နဂါး, ယက္ခ၊ ကုမ္ဘဏ္ဍနှင့်၊ ဂန္ဓဗ္ဗများ၊ လေးခြားဒေဝတာ၊ သုံးဖြာနတ်မျိုး၊ အရိုးရိုးလျှင်၊ တန်ခိုးအာဏာ၊ ဂုဏ်ရှိန်ဝါဖြင့်၊ ပြည်, ရွာ, တိုင်းကား၊ လူတလွှားကို၊ စီးပွားရှာရှာ၊ သာသနာကို၊ မချာနေ့, ည၊ စောင့်ရှောက်ကြသား၊ ဘူမ, ရုက္ခာ၊ အာကာသဌ၊ တွင်နာမဖြင့်၊ ပဗ္ဗတမြားမြောင်၊ တော, တောင်, ကုန်းကျဉ်း၊ မြစ်ခပင်းနှင့်၊ အိုင်မင်း ၇-ဖြာ၊ သတ္တရဘန် ၇-ရပ်၊ ၅-ထပ်အာလိန်၊ တေဇာရှိန်သာ၊ ဒေဝိန္ဒရာဇ်မှ ဖြစ်ဖြစ်ကုန်ကြ၊ နတ်ထိုမျှကို၊ ရပါလေစေ၊ အမျှဝေ၏။

စိတ်စေတနာ၊ ဝမ်းပမ်းသာ၍၊ ငါတို့ကောင်းမှု၊ ပြုပြုသမျှ၊ ဤပုညကို၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ မြင်မှုမပြတ်၊ ဆတ်ဆတ်နတ်နား၊ ဆင့်ဆင့်ကြားက၊ တို့အားချစ်ခင်၊ မိဘသွင်သို့၊ ကြင်ကြင်နာနာ၊ စောင့်ကုန်ပါ၍၊ ချမ်းသာကဲမိုး၊ သစ်သစ်တိုးသည်၊ ကောင်းကျိုးဆဆ-ပွါးစေတည်း။ ။

သာဓု သာဓု သာဓု။

ဤ 'ဝိသုဒ္ဓါရုံ ကစ္စည်းသုတ်နက်' ကျမ်းကြီးကို ပုံနှိပ်ပြီးစီးသည့် အကြိမ်ကား

ပထမနှိပ်ခြင်း	အုပ်ရေ	...	၃၀၀၀
ဒုတိယနှိပ်ခြင်း	॥	...	၂၀၀၀
တတိယနှိပ်ခြင်း	॥	...	၂၀၀၀
စတုတ္ထနှိပ်ခြင်း	॥	...	၁၀၀၀
ပဉ္စမနှိပ်ခြင်း	॥	...	၂၀၀၀
ဆဋ္ဌမနှိပ်ခြင်း	॥	...	၂၀၀၀
သတ္တမနှိပ်ခြင်း	॥	...	၁၀၀၀
	အုပ်ရေပေါင်း	...	၁၃၀၀၀

သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန
အမှတ်
ရက်စွဲ ....
သုတေသနစာကြည့်တိုက်

ကျမ်းစာအုပ်ဓမ္မဒါနအလှူရှင်

ဤဝိသုဒ္ဓါရုံကစွည်းသုတ်နက်ကျမ်းကို အဆက်မပြတ်
လည်ပတ်ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ရည်သန်၍ ငွေပဒေသာပင်စိုက်ထူကာ
ပညာသံဝေဂတ္တနိကကုသိုလ်ပြုကြသော ဓမ္မဒါန ဒါယကာများ

ကုဋ္ဌာသယ မြန်မာမှုလုပ်ငန်း

ဦးအောင်ဇော်+ဒေါ်ထက်ထက်

သမီး - မအဥ္ဇလီမိုး
မဆုသျှားစန္ဒီဇော်

အမှတ်-၆၂၄၊ ၈၂-လမ်း၊
၄၄ × ၄၅-ကြား၊ မန္တလေးမြို့။

မိသားစုကောင်းမှု